

1161
 sectione שופטים: Vajikra rabba sect.26.ubi alio
 insuper exemplo prophano illustratur cujus-
 dam Foeminae, quae linguam malam, suum Soce-
 rum, Maritum, & Semetipsam occidit. Sic in li-
 bro Ecclesiastici cap.28.v.15. *לשון רעהו* Lingua
 tertia multos commovit, & dispersit eos de gente in
 gentem. Cum Aff. *לשון* Et laus e-
 jus sub lingua mea, Psal.66.17. *לשון צדקתך*
 Et lingua mea cantabit justitiam tuam, Psal.35.
 v.28. *לשון* Ne peccem linguam meam, Psal.
 39.v.2. *לשון* Et lingua nostra cantico,
 Psal.126.2. *לשון* Lingua nostra praeva-
 lebimus, Psal.12.5. *לשון* Custodi lin-
 guam tuam a malo, Psal.34.14. *לשון*
 Lingua vestra dolos meditatur, Jesa.59.3. *לשון*
 Et fraus est sub lingua ejus, Psal.10.
 v.7. *לשון* Super lingua ejus, Proverb.31.26.
לשון Qui acuunt veluti gla-
 dium linguas suas, Psal.64.4. *לשון*
 Qui erat peritus loqui se-
 ptuaginta linguis, Esth.2.v.22. de Mardochæo.
 Confer Talm. Megilla fol.13.2. Sic Deuter.27.8.
 in Jon. Et scribetis super lapides omnia verba Legis
 hujus scripturam sculptam & explicatam, lectam in lingua
 una, sed explicatam linguis septuaginta. In totidem
 enim linguas statuunt Hebraei linguarum divi-
 sionem factam esse, sicut alibi videbimus. *לשון*
 Nationes & linguæ, Dan.3.4. *לשון*
 Ex omnibus linguis populorum,
 Zach.8.23. *לשון* Secundum linguas suas, Ge-
 nes.10.20. *לשון* est
 Locutio, Loquendi modus, Vocabulum, Vox, Signifi-
 catum, Significatio vocabuli: ut, *לשון*
 id est, masculinum, sive, Vocabulum gene-
 ris masculini: *לשון* id est, ge-
 neris feminini: Sic, *לשון* i. e.
 numeri singularis: *לשון* id
 est, numeri pluralis: *לשון*
 i. e. Tempus praesens: *לשון*
 Tempus futurum; *לשון*
 Tempus praeteritum: *לשון*
 Vox gene-
 ralis: *לשון*
 Vocabulum biblicum, locutio bi-
 blica: *לשון*
 Vocabulum Talmudicum: Bona
 In hac significatione, vel locutione, aut loquen-
 di modo. Utuntur & hoc nomine, quando vocis ali-
 cuius significationem indicare volunt. Significatio-
 nem autem ipsam communiter per Nomen efferunt,
 quae forma loquendi passim in Methurgeman Eliae
 obvia: ut, *לשון* vel *לשון*, quod legitur in
 Targum, Jobi 15.v.22. & alibi saepius, *לשון*
 est significati, vel habet significatum
 Preparationis & Instructionis, id est, significat
 Promptum, Instructum, Expeditum, Paratum. Est
 enim Graecum *επιμαθ*. Sic R. Salomon Gen.1.
 v.28. ad vocem *לשון* Et dominamini: *לשון*

היה לשון רדיו ולשון ירירה זכה ויררה בחיות לא זכה נקשה
 Sunt in locutione hac
 significati Dominationis, & significati Descensio-
 nis. Si dignum se exhibuerit homo, dominatur
 bestiis, si non dignus fuerit, fit subditus, & bestia
 dominatur ipsi: i. e. Vocabulum *לשון* interdum
 significat Dominari, à *לשון*, interdum Descendere,
 à *לשון*. *לשון* unde vel idem vocabulum, vel ejus derivatum
 aut conjugatum aliquod usurpatur, ex quo significatio
 patet. Ad citationem autem loci dicunt vel simpliciter
 Ex, scil. loco vel locutione, vel *לשון* Ex locutio-
 ne, vel *לשון* Significati, sc. ejus, quod in hoc sequen-
 ti loco. Exempla passim in Commentariis obvia.
 Quandoq. hoc in sensu etiam utuntur formam Chaldaicam
לשון. In plurali dicunt *לשונות*.

Deinde metaphoricè *לשון* Lingua, pro re qualibet
 figuram linguae habente: ut, *לשון* של ארגמן
 Linguae purpureae, id est, particulae lanæ tinctae & car-
 minatae ad netum, linguam referentes, Schab.
 fol.48.col.1. Bava metzia cap.2. in princ. Sic,
לשון של זהורית
 Lingua coccinea, id est, particula
 lanæ coccino tincta, Joma cap.4. in Misna.
לשון דהקנה
 Lingua auri, id est, lingula, massa
 instar linguae, Josuae 7.21. Sic *לשון* אש
 Lingua i-
 gnis, id est, Flamma ignis, Hebr. Jesa.5.21. Ad cu-
 jus imitationem in Aruch, in *לשון* legitur:
 Quando aurifabri obstruunt fornacem testis, tum sunt
 inter illas fissuræ atq. foramina, & *לשון* האש
 & lingua
 ignis, id est, flamma, egreditur per illa. Quo re-
 ferendum videtur Act.2. Apparuerunt illis disper-
 sita *לשון* &c.

לשון Hebr. Lingua detraxit, vel, Detulit, Pro-
 didit: unde, *לשון* לא תלשן עבדך Prov.30.10.

לשון DetraCTOR, Psal.120.3. In precibus Ju-
 daeorum quotidianis legitur, *לשון* אל תהי
 Et delatoribus vel proditoribus ne sit ulla
 spes, scil. vitae aeternae. Sic precantur contra Ju-
 daeos apostatas, qui ad Christianam fidem defi-
 cientes, Judaicam perfidiã Christianis produnt.

לשון Sycophantia, Delatio, DetraCTio, Pro-
 ditio, Calumnia: *לשון* עלי מלי מלשינותא
 Perficiens ver-
 ba delationis, Psal.52.4. *לשון* יחפנון
 Delatio vel detractatio labiorum ejus operiat eos,
 Psal.140.10. Elias in Methurgeman exponit Germ.
 Verätheren/ Proditio.

לשון Urbis nomen quam subegerunt filii Dan,
 Vide Megilla fol.6.1.

לש *Unde לשלש*, & *nomen fœminin.* **לש** *Stercus, Sordes, Inquinamentum:* היתה עליו *Si fuerit super eo stercus, abstergit illud linteo, Schab. fol. 142.2. Sebhach. fol. 94.1. Aruch exponit Stercus gallinarum.*

לת *Sydus, Fortuna:* משום לתאי רידי פקע *Propter fortunam meam rupta est, Glossa, Metzia fol. 20.2. Sic fol. 106.1. לת* משום לתאי רידי *Propter fortunam tuam est, quod uredine tacti sint omnis agri tui, Glossa לת, id est, מולך. Et mox, משום לתאי רידי הורה משתייר לי פורתא Propter fortunam relictum mihi est parum. Hoc exemplum adducit Aruch in ordine לת: unde Guido & alii posuerunt,*

לת *Occasio; quamvis in Aruch nulla expositio addatur.*

לת *Dimidium, Dimidia pars Homer, Hof. 3.2. Hebr. Sic Talm. לת קיטניר Dimidius modius leguminum. Sunt quindecim seg, quinque Ephoth. Vide & in præced. voce.*

לת *Madefacere, Macerare, Emollire madefaciendo, Germ. Weichen. Munsterus, Weissen/ Einbeissen: אין לותתן סעורין בפסח Nô macerant hordeum in paschate, Talm. Pesach. fol. 40. col. 1. מותר ללות Licitum est macerare, אסור Vetitum est macerare, אם ילות, Si maceraverit, ibidem.*

Maceratio, Madefactio.

מ

מא *Quæ, Quod, vel Quid? Talmudicè מא:* *Quid nam fecistis? Jud. 2.2.*

מא *Quæ utilitas? מא הנהגה? Quid hoc rei est? מא דא עבדתון vel מא דא Quæ ratio? מא דין vel מא דין? Quid hoc rei? מא על מה? Propter quid? מאי הא? מאי קרא? Quid est scriptura hujus rei? quo scripturæ dicto hoc probatur? מאי תקנתיה? מאי קאמפילגי? Propter quid altercantur? מאי קאמפילגי? *In quantum, Quatenus, In eo, De eo, במה? Sicut, Quemadmodum: Quam, במה? Signa ejus quam multa? Dan. 2. 23. Quamdiu, במה את חמי? Sicut illi, Cum Aff. די במיהון? Quot, vide supra in litera Caph. למא? Ad quid? Quorsum? Quare? Gen. 26. 27. Vide etiam supra in litera ל: למא דין vel למא דין? Quid reditis? Judic. 5. v. 16. מהו? Quid illud est? מאי בנייהו? Quid interest inter illos? hoc est, quid differentia est inter eos? מאי הוי עלה? Quid tandem est super eo, scil. statuendum? מאי קראה? Quid vocat ea? quare sic dicit & explicat illud? de rebus, quæ fundamentum suum non habent in Lege, sed in sententia hujus vel illius Doctoris. מאי קמל תנינא? Quid audire facit nos, quid docet nos hic secundus? מהו דתימא? Quod autem dicis, dicere vel objicere possis. מאי לאו? Est ne ergo id nihil? Ist es dann nicht? Est ne is sensus, itane intelligendum? Ist es dann nicht also zu verstehen?**

Quantitas: vocabulum Logicum.

מאד *Valdè, Vehementer.*

מאד *Vehemens, Durabile, Validum: ut, Res accidentales non sunt perpetuæ, neq; durabiles aut validæ, More lib. 2. cap. 20.*

מאה *Centum: תמני מאה שנין Octingenti anni, Genes. 5. 4. בר מאה שנין Filius centum annorum, Genes. 11. 10. מאה ככרין Centum talenta, Exo. 38. 25. ותמני יומין Centum & octoginta dies, Esth. 1. 4. במאה הורפן Centum agnis, nummis, Genes. 33. 19. עשרא נכרין למאה Et accipiemus decem viros à centum, Judic. 20. 10. דכרין מאתין Arietes ducentos, Esr. 6. v. 17. Capras ducentas, Genes. 32. 14. vide & Ezech. 48. 17. עברין למאון ולא לפין Transiverunt per centena & millena, per centurias & chiliadas, 1. Sam. 29. 2. רבני מאותא Magistri centenorum sive centuriarum, 2. Reg. 11. 9. 19. נפקו למאתן ולא לפין Egrediebantur per centenos & millenos, 2. Sam. 18. 4. Apud Talmudicos, מאה ברבורת הייב לומר האדם בכל יום, Centum benedictiones tenetur homo quotidie dicere, sicut scriptum est: Nunc Israël שואל מעמדך מה יי אלהיך שואל מעמדך? Deut. 10. 12. Ne legas מה? Quid? sed מאה Centum.*

מאד *Butyrum: מאדא? Suave est os ejus sicut butyrum, Esth. 1. 2. in Targ. sec. Videtur esse per transpositionem literarum pro המאד.*

מאד *Attenuari, Ad tenuitatem & paupertatem redigi. Convenit cum מוד, & ponitur sæpè pro שחח & שפל. Præterit. ומאד ישראל להרדא Et attenuatus erat Israël valdè, Judic. 6. 6. ומאד רדא Et dies attenuabatur valdè, id est, רד Descendebat, inclinabat, Judic. 19. 11. Item Deprimere, Subi-*

re, Subigere, Sternere, Humiliare, cum מכבד conve-
niens: בחשוכא מאכת בית שווי In tenebris stravi lo-
cum strati mei, Jobi 17.13. Particip. ובית שאול
Et qui de domo Saulis erant, ibant &
attenuabantur, Hebr. וירלים 2.Sam.3.1. Futurum,
Attenuabatur honor Jacobi, Jefa. ימאד כבוד יעקב
17.4. Sic Hoseæ 5.5. וימאד אנשא Et attenuabitur
homo, Jefa.5.15. Aphel, וימאכת כארעא Et
depressisti tamquam humum gloriam tuam,
Jefa.5.13. ארום אמאכתנא Quia humiliasti nos,
Pfal.44.20. Partic. ממאד רגוש יפא Compescens
sonitum marium, Pfal.65.8. Imperat. יתהון
Humilia eos, Pfal.54.7. אמאכי Humilia te, Jefa.
5.13. Futur. ותקוף תקיפין אמאד Et potentiam po-
tentia deprimam, Jefa.13.11. דמתגברין עליהון תמאד
Eos qui invalescunt super eos, attenuabis, humi-
liabis, Hebr. ותשפיל 2.Sam.22.28. Itbp. ואתמכיו
Et humiliantur, Jobi 24.24. Ex Pabel, אתרנושת
Strepitum potentium humiliabis,
Jefa.25.5.

מב Fortassis, Fortè, Si fortassis: ut,
Fortassis non ibit, Gen. 24.39. Fortassis potero,
Numer.22.6. Fortassis miserebitur, Jonæ 1.
v.6. Fortassis sanabor per illa, Cantic.2.5.
Ex מה quid, & אם Si: q.d. Quid si?
dubitati vè, ut antè. Item Si, vel, Utinam, Jobi 6.2.
Hebr. לו.

מב Vas, Instrumentum, Vestimentum, Hebr.
בלי. Vide infra in מן.

מב Quis. Vide infra in מן.

מב Abnuere, Renuere, Denegare. Dicitur apud
Talm. in specie, de ea qua in annis minore mitatis sue
alicui desponsata, postea, cum ad annos maturitatis
venit, Renuit ipsi nubere. Vide Schylch. Ar. par.
4.num.155.

מב Denegatio: מקודשת למאון Desponsata ad
denegationem, filia minorennis, quæ desponsata
alicui, & postea ei cohabitare renuens, tenetur
publicè id abnuere, coram duob. testibus. Vide
Majem. in הלכות אישות cap.4. Nā non omnes id
tenebētur facere. Literæ denegationis,
renuentia, quod renuit nubere, Metzia fol.20.1.

מב Renuens, Abnuens cum marito sibi despon-
sato habitare: Vide Majem. antè citato loco:

מב Mane, nomen proprium viri in Persia, qui
hæreticæ doctrine author fuit, cujus discipuli & secta-
tores Mannichæi postea dicti fuerunt. Græcis vocatus
fuit μάνης: inde ab Historicis Manes appellatus. Vi-
Suidam. Epiphanius author est, primò Cubricum
fuisse dictum, postea sibi ipsi nomen Manis imposuisse,
non ex Græca, sed ex Babylonica lingua, in qua
Vas, Organum; quod se Organum & vas selectum
putarit ad doctrine divine propagationem. Sed even-

tus declaravit, à μάνης Insania & furore potius fuisse
sic dictum. Vidua cujusdam servus fuit, à qua incre-
dibilem auri argentiq. vim hæreditario jure accepit.
Eusebius Ecclesiasticæ Hist. lib.7. cap.27. scribit:
Quo tempore Manes quidam, secundum nomen suum
insaniens, & instinctu demonis agitatus, in visam &
execrabilem omnibus hæresin docet. Hic autem Ma-
nes gente Perses, vitâ & moribus Barbarus fuit, tam
acer ingenio, ut insanire videretur, &c. Ex hoc ergo
Manichæorum hæresis usq. in hodiernum diem diffun-
ditur, eo tempore exorta, quo FELIX I. in urbe Ro-
ma præerat. Hæc ille. Hoc eodem tempore Im-
perator Romanus fuit PROBUS, circa annum
Christi 277. Rabbi Abraham in Kabbala fol.9.
col.2. ובימי יצא מאני לעולם והיה טוען שהאלהות שנון
יש בעולם אחד מחיה ועושה כל הטובות ואחד במית ועושה
כל הרעות וברא לאמנושים תורה מלכו והיה לגוי גדול
Id est, In diebus ejus (scil. Scharur regis Persiæ) prodiit Mane in mundum, ar-
guens duos esse Deos, quorum unus vitam det, omniaq.
bona faciat, alter mori faciat, omniaq. mala importet,
& sic mentitus est Magis quibusdam suam doctrinam
(id est, mendaciter docuit & persuasit) evasitq. in
gentem magnam (id est, discipulos plurimos habuit,) quem tandem Scharur rex (Persidis) occidit per sa-
pientiam suam. Hæc ibi. Istius regis שבור Scha-
vur frequentissima apud Talmudicos fit men-
tio. Historicis vulgò dicitur Sapor. Causa
mortis fuit, non tam perniciofa ejus doctrina,
quâ multos seduxit, sed & cum Medicam scien-
tiam sibi quoque arrogans, regis istius filium
periculose ægrotantem, curare instituisset, fi-
lius sub ista cura animam exhalavit. Hinc rex
commotus, ex longa fuga ipsum recuperans,
tandem excoriari jussit. Epiphanius: Hinc ubi
cognovisset Rex Persarum Manis refugium, missis eò
suis, captum illum, in prædicto castello, ignominiosè in
Persidem pertraxit, & cutem ipsius harundine excoriari
jussit, & sic de ipso pœnas sumpsit. Unde & excoriatum arundine, utrem ipsius paleis expletum, e-
tiam hodiè in Perside habent. Atq. sic vitam finivit.
Hæc ibi. Vide Epiphanium contra Manichæos,
hæresi 66. prolixè: Schikhardum in Historia
Persica fol.111. Elias in Tisbi, in Rad. מן scribit:
Invenitur in libris Græcorum, fuisse hominem quen-
dam, nomine מאני Mane, qui vixit sine Lege (Dei,) à quo omnes qui eum in doctrina secuti fuere, מינים
Minim appellati fuerunt. Hæc ille. Hoc impro-
bat Drusius in Notis in Levit. cap.30. quem vi-
de. D. Augustinus Tomo 6. in Catalogo Hæreseon:
Manichæi à quodam Persa extiterunt, qui vo-
cabatur Manin, quamvis & ipsum, cum ejus insana
doctrina, cepisset nomen prædicari: nam ante hæc Ur-
bicus vocabatur. Sed in Græcia discipuli ejus, vitantes
nomen

nomen insaniae, quasi doctiores, & eo ipso mendacio-
rest, geminata litera N, Manichaeum quasi Manna
fundentem, pro Manichaeo, id est, insano appellave-
runt. Iste duo principia inter se diversa atque adver-
sa, &c.

מאס Spernere, Respuere, Rejicere, Fastidire,
Nauseare. Praeterit. מאסית עתרי Sprevi
divitias meas, Jobi 42.6. לא מאסית יתהון Non re-
jeci illos, Levit. 26.44. in T.H. ubi Jon. אמאסנון
Spernam eos, מאסו spreverunt v.43.

משום מאיסותא Nausea, Fastidium: מאיסותא
Propter nauseam, Talm.

Secundò מאס Liquefacere, Madefacere, idem
nempe quod מסס, sicut paulò antè מאך idem cum
מכך, altera geminata in א commutata. Praeterit.
מאיסו הלבושי Computruerunt, faetuerunt vul-
nera mea, Psal. 38.6. Melius fortè legeres מאסאו.
Particip. הך זחיל תבללא רמאס אורחיה Sicut repti-
le limacis, quod liquefacit viam suam, Psal. 58.9.
Possit hoc etiam esse à מסס, quia hæc forma
participii ex Syrifismo est, quem posteriores pa-
raphrastæ amarunt. Rab. מתו בתשמיש
Madefacit lectum suum coitu venereo.

כלי מאוס Factor, Putor, Corruptio futens:
Vas foetens.

מאספוטמא Mesopotamia, Syria interamnis, Aram
nabarajim, Beresch. rab. sect. 30. in princ.

מאר Deficere, Diminui.
מאריתא מארתא Defectus, Diminutio, Pe-
nuria. Sic R. Salomon exponit hanc vocem in
Hebræo Deut. 28.20. Aben Esra Mal. 3.9. quo-
modo & apud Rabbinos quandoque accipitur.
Aliàs propriè deducitur ab ארר Maledicere, & מארה
Maledictio, id est, privatio & detractio benedictionis
sive boni, unde defectus & penuria.

מאר Vide infra in מר.

מבאי Nomen proprium. Vide in שכס.

* מבוי Vide in Radice בוא.

* מבל Vide in מובלתא מובל מבל.

מבני Everriculum, Scopæ: מבניא מבניא
Sicut scopant scopis, Jesa. 54.23. In Beresch. rab. sect. 79.
שמע איתתא אומררת Audivit mu-
lierem quandam dicentem, id est, dicere volen-
tem, Commodato mihi מבניך, & dixit, Com-
modato mihi מטאטיך.

* מברא Vide in Radice עבר.

מברת Hinc citant מוכת. Sed in Talmud le-
gitur מוכתא Adducta, id est, מכוונת
Directa, Disposita, Rectificata, in qua neq; mi-
nus neq; redundans, Negaim cap. 6.

מנוב Quibusdam est Chirotheca: aliis, Instru-
mentum rusticum ad purgandum frumentum,
veluti Pala, quâ ventilatur, Kelim cap. 13.

Nomen proprium viri, de quo proverbium
abiit, quod vide in שכס.

מנג Junci species: כפתוה בהכל של מנג
Constrin- xerunt eam fune junceo, Parah cap. 3.
Non mensurant fune jun- ceo. אין מודרין בהכל של מנג
Tri- שלשה חבלים הם של מנג ושל נצר ושל פשתן.
plices funes sunt, ex junco, ex vimine, ex lino,
Erubhin fol. 58.1. Dicitur alicubi esse מין החלפין
species falicis.

Sic citatur in Aruch. In Gemara legitur
מנג. Vide מנג.

מנר Pretiosum, Res pretiosa; sic vocatur quicquid
in re quapiam eximium & præstans est, &
refertur sæpius ad fructus. Plural. דטענין מנריא
Que onerata sunt optimis fructibus, Jobi 9.26. ומטוב
Et de optimo rerum pretiosissimarum, vel
fructuum pretiosissimorum, Deuter. 33.14. in
Jonath.

Idem: ומנרנין יהב לאחיהו Et pretiosos
fructus dedit fratri ejus, Gen. 24.53. ועבדא מנרנין
Et edidit præstantes fructus, Deut. 33.14.

Nomen portæ cujusdam cælestis, Guido ex
Zohar col. 375.

Macedonica femina. Jalkut Num.
fol. 255.1.

נור Vide מנור.

* מנו Vide in נו.

* מנויין Vide in מנויין.

מנל Falx messoria: למנלא לא תרים
Et fal- cem non elevabis, Hebr. חרמש Deut. 23.
vers. 26. Plural. ומנלתיהון למנלין
Et lanceas suas in falces, Jesa. 2.4. Cum Aff.
ומנליכון למנרנין Et fal- ces vestras in lanceas,
Joel. 3.10. Heb. ומנרותיכם. Talm. מנל יד ומנל קציר
Falx manualis (putatoria & vinitoria) & Falx messoria, Kelim cap. 13.

מנלא Vide in מנלא.

Nomen proprium loci, קבה מגלונאה
In Gemara legitur מלוגנאה, Pefach. 48.1.

Gratis, Frustra, Sine causa, Immeritò: מחפלהני
Et servieris mihi gratis, Genes. 29.15.

Exhibit liber gratis, Hebr. חנם, Exo. 21.2. Fierine
potest, ut frustra Job timeat Dominum? Jobi 1.
v.9. לא תימי בשמא דיי אלהך למננא Non jurabis in
nomine Domini Dei tui frustra, Exod. 20. v.7.
מנן אודבנתון Gratis venditi estis, Jesa. 52.3. Talm.
מדיקוס קריבא אסיא קריבא רמנן רמנן
Medicus propinquus est quasi medicus gratis curans, q.d. אסיא קריבא אסיא רמנן.

Nomen loci, Kilaim cap. 6.

Machinationes: אשר היפך מננין שלך על צדיק
Qui convertit machinationes tuas (id est, con-
tra te directas) contra hostes tuos, Beresch. rab.
sect. 43. Sic explicatur ibi illud אשר נתן צדיק בידך
Qui tradidit hostes tuos in manum tuam, Gen. 1.1.20.

Alliter

Aliter apud Talmudicos, שדר ליה לרבי שיכרא בר
 Misit ei cerevisiam tredecim machinationum, id est, infu-
 sionum, & gustavit eam, fuitque suavis valde,
 Pesach. fol.107.1. Id est, Cerevisiam tredecies ex
 uno dolio in aliud super recentes herbas & fru-
 ctus effusam. Baal Aruch legit cum duplici Gim-
 mel מגני. Vide illum, & glossatores Talmu-
 dicos.

Magnes, Magnetes lapis trahens ferrum.
 Corruptum ex Græco μάγνης, μαγνητης, μαγνητης. Sic
 dicitur ab agro, sive urbe, sive loco in Asia, qui dicitur
 μαγνησια. Inde Achilles Staius istum lapidem voca-
 vit μαγνησιαν λίθον. Hinc, המגניסס תמשוך הכרזל,
 Lapis Magnesium trahit ferrum, Ikkarim Orat.
 4.cap.35. ab initio.

Moguntia.
מגוס Scutella, Paropsis: Ace-
 tabulum, Lanx, Thuribulum: מגוסתא דכסף
 Scutella argentea, Num. 7.13. Plural. ויתנון עלוהי
 Et ponent super eam scutellas, Num. 4.
 v.7. Constr. מגוסי כסף Scutellæ argenteæ, Nu-
 mer. 7.84. Aff. ותעביר מגוסוהי Et facies scutellas
 ejus, Exod. 25.29. Respondet Hebræo קערה, ו
 est Græcum μαγίς. Plin. lib.33. cap.11. Lances an-
 tiqui μαγίς as appellavere. Aliàs Græcis est Maetra.
 Apud Talmudicos, נתנו במגוס והקטירו על גבי המזבח
 Imposuerunt lanci & suffitum fecerunt super
 altari, Pesach. cap.5. in fine. Vide in גוסס.

Cibus: Ferculum: מגוסא vel מגוסא
 Cum cibus afferretur: מגוסא עליל
 Quare efferuntur cibi, & non
 sunt gustati? Vajikra rab. sect.28. Videtur esse
 אגוס. Alibi, Introduxit eum, ו
 & apparavit ei prandium, Echa rab. cap.1.v.1. ad
 רבתי בגוים.

Magnates: מגוסי מלחמה
 Magnates belli, Proceres belli, docentes bellica,
 Ber. rab. sect.26. Item *Almagestus, liber Astrono-
 micus Ptolemæi, Citatur in More lib.2. cap.24.*

Magister palatii, Aulæ præfectus, Vajikra rabba sect.28. in fine.

Tibialia ferrea, Schab. fol.60.1. Alii legunt מגיפין.

Detrudere, Deturbare, Dejicere, Depellere, Impellere, Præcipitare: Exscindere. Præ-

*Et dejecit, excidit currus, ו
 Et perdidit. Priorem*

De- jecit me zelus meus, Psalm. 119.139. Hebr. צמתתי

Dejicite eam, & dejecerunt eam, 2. Reg. 9.33. pro Hebr.

Deturbate eam. Futur. Eum
 excindam, Psal. 101.5. *Exscin-*
 dam omnes improbos terræ, ibid. v.8. *ו*
 Et sagittas tuas è manu dextera tua de-
 jiciam, Ezech. 39.3. *Exscindit*
 omnes hostes meos, Psal. 143.12. *י*
 Civitates populorù dejiciet, destruet, Jesa. 25.12.
 Sic Efræ 6.12. & sic Hebr. *ו*
 Et præcipitabit, dejiciet seffores illorum retror-
 sum, Genes. 49.17. *ו*
 Et de officio tuo dejiciet te, Jesa. 22.19. *אתמנרו*
 Excisi sunt, Jobi 6.17. Hebr. נצמתו.

Vide in גור.

Vide in גר.

Magirus, Coquus: הוליכה את
 Adduxit filium suum ad coquum:
 Fuerunt ipsi duo coqui, Vajikra
 rabba sect.7. *את מטעים לי תכשילך*
 Coquus tuus ego sum, & non gustandum mihi
 præbes cibum tuum, Vajikra rab. sect.28.

Magister, Culina. In Talm. Hierosol.
 Assume ea in culinam tuam. Glossa exponit
 Granarium, Horreum. Sed omnino videtur esse Græ-
 cum μαγιστρών.

Magus, Magus, i. e.

Incantator, Præstigiator, qui Deum
 abnegavit, eum jugiter contumeliosè & blasphemiosè af-
 ficit, & ad magiam atq; idololatriam homines alios al-
 licit. In Targum Jon. Exit (Pharao) ad facien-
 das divinationes super aquis, Sicut magus, Exod. 7. v.15. & 8.16.

Apud Talmudicos, Raten idem est quod Magus, Sota fol.

22.1. Glossa, ונונב את

*Magus est incantator præstringens oculo-
 s & furans corda: חייט שכיבי*

ad detrahendum spolia, Bava bafra fol.58. col.1. מן

Quicunq; discit verbum unum à Mago, reus est mortis, Schab. f.75.1. פרעה שהיה

Pharao qui fuit in diebus Mosis, magus fuit, sicut dicitur, Ecce egreditur

ad aquam, Exod. 7.15. Moed katon fol.18.1. Huc respexit Jonathan paraphrastes in locis suprâ citatis.

emphat. מגושיא. Fæmin. Præstigiatrix. Addunt alii, מגושה Nutus, Innuere. Id quærendum.

Fax, Candela. Sic citat Baal Aruch ex Moed katon fol.12.2. In no-

ctis opus habet viris multis & facibus vel candelis multis.

Metiri, Mensurare, Dimetiri. Rab- bini perfectè sæpè utuntur, ut cum dicunt: לא

ימדוד המודר לאהר כימות ההמה ולאחר כימות הנשמים
 Non mensurabit mensurator uni in diebus solis (id est, æstus & caloris, quando Sol splendore suo calorem & siccitatem excitat,) & alteri diebus pluviarum eodem fune. Nam diebus serenis funis exiccatur & contrahitur, diebus autem pluviosis fit humidus & facilius extenditur, Bava metzia fol. 61. 2. במדה שמודר אדם
 Quâ mensurâ mensurat homo, remetiuntur ei, Sotah cap. 1. in Mischna. Schab. fol. 100. 1.

Dimensio, מדידו per apocopam מדידות . מדידה
 Mensuratio: מדידות קרקע Mensuratio agri.

Mensura, Dimensio; apud Rabbinos etiam Mos, Consuetudo, Conditio, Virtus, Proprietas, Affectio mensurata, Conditio: מדה כנגד מדה
 Mensura pro mensura, par pari. Proverbiale dictum, passim obvium: vide Gen. 11. 7. in R. Salom. מידה מוספרת
 Mensura referta, & accumulata: מדה שוה Mensura æqualis. מדת הדין Proprietas iudicii, Deus iudex; in Targum & apud Rabbinos, cuius oppositum מדה הרחמים Proprietas misericordiae, misericors Deus: ענת מדה דינא Respondit proprietatis iudicii, Deus iudex, Eccles. 10. v. 8. Thren. 1. 1. In proprietate iudicii Dei laudabo verbum ejus, Hebr. באלהים
 Cum hac conditione, Levit. 16. 3. in T. Jon. Porro celebre apud Rabbinos est: העוסקים במקרא מידה ואינה מידה במשנה מדה: id est, ונוטלין עליה שכר, כגמרא אין לך מדה גדולה מזו
 Qui operam dant in lectione Biblica (scil. tantum) proprietates est, quæ proprietatis nomen non meretur: in Mischna, proprietates est, pro qua accipitur merces: in Gemara, proprietates est, quâ nulla major, Bava metzia fol. 33. 1. Sic studium Biblicum studio Talmudico longè vilius & inferius esse statuunt, propterea quòd difficile sit, nec verus Scripturæ sensus absque explicationibus Talmudicis haberi possit. Plurale מדות Mores, Virtutes, Qualitates, Proprietates: מדות טובות Mores boni: ספר
 Liber morum, sive ethicus, quomodo vocatur Ethica Aristotelis, quam in sermonem Hebræum convertit Don Meir, Regis Castiliæ Medicus, Anno Christi 1405. מדות אלהים Proprietates Dei: מרותיו על העומר Qui insistit proprietatibus suis, id est, affectibus, passionibus suis, Pertinax: hinc; ומי שאינו משתכר ומי שאינו מעמיד על מדותיו Tres Deus amat; eum qui non irascitur, qui non inebriat se & qui non insistit proprietatibus suis, hoc est, qui non est pertinax, nimiumque indulget sententiæ suæ, aut vindictæ cupidus, malum malo reddere cupiens: מרותי על מרותי Neque indulsi affectibus meis, Megilla fol. 28. 1.

Deinde est Tributum, quod à facultatibus

suis quisq; regi vel magistratui dat, quasi Demensum dictum, Esrae 4. 20. & 6. 8. & Dages in Nam resolutio, מנדה, Esrae 4. 13. & sic 7. 24.

Idem quod מדה Mensura. In dialecto Hierosolymitana frequens.

Moralis, Ethicus: הפעולות על שלשה מינים: מרותי Actiones trium generum sunt, naturales, aut morales, aut disciplinales: מעלות מדותיות Qualitates, Virtutes morales.

Vestis, Vestitus, Vestimentum: מאן Qui solitus est induere vestem, induat vestem: מרא ילבש מרא Mitte vestem tuam, & ego induam eam, Berach. fol. 28. 1. Sic Hebraicè.

Madai, nomen proprium filii Japheti, Gen. 10. 2. qui pater fuit Medorum, unde & regio illorum מדי dicta: ויהיבתי למדי Et dabatur Mediæ, Dan. 5. 28.

Medus, דריש המדי Darius Medus, Dan. 11. v. 1. & Chaldaicè מדיא Dan. 6. 1. quod legitur secundum communem formam gentilium & numeralium in forma emphatica: נשים מדיות Mulieres Medæ: מדוכה מדיה Mortarium Medum.

Quicquam, Aliquid, Syre מרם, quod contractum ex Chaldaeo מרעם, de quo mox.

Substantia, Opes. In Talm. Hieros. Deposita fuit apud eum substantia pupillorum; Glossa, ממון, Schekalim cap. 4. sect. 4. in Gemara: אפקיד בדיה: Deposuit apud eum opes suas, Echa rab. cap. 1. v. 1. fol. 59. col. 3. Gl. עשרו. Et mox, הכ ליה Da ipsi substantiam meam; pro מדלי, ut Da mihi substantiâ, quam apud te deposuit pater meus. Sic sæpius ibidem. Baal Aruch citat etiam locum ex Targum, Prov. 6. 31. כוליה מדלא רביתיה. Universam substantiam domus suæ. Libri editi pro eo in Targum habent מולא: Manuscripti מולא, ut notavit Raphelengius ad Prov. 6. in Notis diversæ lectionis ad Regia.

Vide in רלל, in Aphel.

Quicquam, Aliquid, ex dialecto Syra, alias מרעם חלי לה: Omne amarum dulce ipsi est, Prov. 27. 7.

Statera, Bilanx: Targ. קימא נכף Stabat in lance unius, & agnus נכף והורי כרעא כף in lance stateræ altera, מודנא הרא Et fuit depressa lanx stateræ ab agno, Exod. 15. in Jon. Litera א est pro ו. Insolens autem est forma singularis. Heb. dicitur מאדנין דקשות, unde fit per commutationem ו in ר, ut sæpè: מאדנין דקשות Bilances justæ, Eccles. 2. 8. Sic מאדנין דקשות Bilances justæ, Levit. 19. 36. in Jon.

מדע *Modaith, urbis nomen, quæ quindecim milliaribus distabat ab urbe Hierosolyma,* Pefach. fol.39.

מדע *Quare, Quamobrem?*
מדעם *Quidquam, Aliquid. Respondet Hebræo* *ut, Non adhærebit manui tuæ quicquam, Deut.13.18.* לחוד לגובריא
Tantummodò viris istis ne faciatis quicquam, Gen.19.8. שום מדעם
Quicquam omnino, Esth.6.3. כל מדעם
Omne aliquid, id est, omnis res, quicquid, quodcunque, Hebr. Num.31.23. לכל מדעם
Non petebat usum cujusquam rei, nisi, &c. Esth.2. v.15. Elias notat in Methurgeman suo, in Targum Hierosol. Genes.22. legi מדעם, sed id nostra exemplaria hodie non habent. Syriacè dicitur מדם, & sic Prov.27.v.7. unde per Apocopam מדי Talmudicè, quod & in Targum legitur, כמה דלמ מתאכיל מדי Sicut non comeditur quicquam, Jobi 6.6.

מדרי *Declive facere.* Hinc citat Aruch ex Bava basra fol.22.2. כמדרי ארת כותלו
 De eo qui declivem facit parietem suum, ex significatione Nominis מודרון vel מדרון, quod videtur in יר. Sed in nostris exemplaribus legitur כמדרי.

מדרי *Gleba terræ.* Citat Aruch ex Thorath Kohanim; Etiam glebam, etiamque argillam. *Hoc sensu legitur מדריא in N. T. Syr. Matth.13.5.* In Aruch traditur, Arabicè sic vocari *Glebam terræ.*

מדרי *Vide in מוררתא מדוררה.*
מדרי *Vide in דרק.* Fortè tamen Mem radicale est.

מדרי *Vide supra in מא.*
מהא *Obstupefcere: אתמהא הוי ויתעצב אל לבו*
Obstupefcens erat, & doluit in animo suo, Beresch. rab. sect.18. כיון ששמע
Obstupuit, quando audivit, Jalkut fol.11. col.3. Videtur ad תמה referendum.

מהב *Inde מהיבא Donum, Prov.6.35. in Regiis.*
 מורבא Lege.

מהה *Veterascere, Consumi vetustate: קופרה*
Arca veterata, Kelim cap.24. In qua veteratum est filium unum, Kelim cap.28. ממנה חוט אחד
Pallium veteratum, Nidda fol.4.1. ut citatur in Aruch, sed in textu Talmudico legitur מהומה, & exponitur ut præcedentia בלויה. Quæ Aruch in Humectandi significato hîc adducit, ea in nostris libris Talmudicis hodiè leguntur cum Cheth in medio.

מהט *Emungere: שמוהטין בה את הפתילות*
Quo emungunt ellychnia, Schab. fol.90.1.
 Sic legitur in Aruch: in Gemara autem nostra, מוחטין את שמוחטין
Quo fodiunt; In Beza fol.32.2. את הפתילות per Cheth.

מהל *Circumcidit, apud Talm. יומא דעיבא ויומא*
Die nubiloso, & die venti australis nõ circumcidimus, neq; fecamus venam, Jevam. fol.72.1. ונמהליה
Et circumcidet eum, Jevam. fol.71.1.

מהול *Circumcisor, abscindens præputium infantis.*
מהול *Circumcifus: קטון שנולד כשהוא מהול*
Parvulus qui natus est circumcifus, qui glandem membri habet nudam, ac si esset circumcifus, λαιμίδερμος. Vide R. Salom. Psal.16.1. ubi scribit ex Medrasch, Davidem talem fuisse. Sic de Mose in Vajikra rabba sect.4. Septem creati sunt circumcifi, Jellammedenu fol.4. col.4. המשוך
Attractus, & natus circumcifus &c. non comedunt de oblatione voluntaria, Jevammoth Hieros. cap.8. Et mox; Circumcidendo circumcidetur, Gen.17.13. כשהוא
Hinc probatur, quòd, qui natus est circumcifus, necesse est ab ipso extrahere sanguinem fœderis circumcissionis, quia præputium subtractum est.

מהילא *Circumcifio: לא בר מהילא הוא*
Non est filius circumcissionis, non debet circumcidi, Jevam. fol.71.1.

מהולתא *Circumcifio: בדמא דמהולתא דרין*
Per sanguinem circumcissionis hujus, Exod.4.25.
Et sanguinem abscissionis præputii, Cantic.2.9. ubi alterutrum videtur redundare. Nam & גורתא & גוררה est Circumcifio, aut מהולתא est præputium, quia præscindi vel abscindi solet.

מהולתא *est Subcerniculum, Vannus, Cribrum pollinarium: קמחא*
Farina super vel in cribro, Betza fol.29. col.2. Sententia Proverbialis, מהולתא דחרשה
Quando cribrum tuum vel vannus tuus silens est, percutite illum, Beresch. rab. sect.81. אקיש עליה
Silet, id est, agitatione nullum edit sonitum. Percute, dato signum, nec unquam cesset. In legum neglectu monenda juvenus: in otio monendi ad laborem homines. In Plural. מהוליא, Talm. Hieros. Moed katon cap.2.

מהיל *Miscere, Diluere vinum aquâ: אמהיל*
Miscebo illud aquâ, Jefa.1. v.22. in Jalkut.

מהול *Liquor, Humor, Saffi. Vide in מחל.*
מהר *Festinare, Accelerare, Festinum, Præcipitem esse. נמהר Festinus, Præ-*

ceps: quod ad animum relatum, includit temeritatem & stultitiam.

מהירות R. Acceleratio, Festinantia, Præcipitania: Currit cum festinatione, id est, festinanter. Hinc חושי Jobi 20.2. Aben Esra explicat per מהירותי.

מהיר Promptus, Expeditus, Exercitatus: מהיר Expeditus in scientia.

מורה Dos. plural. מוהרין ומתנין Dotes & dona, Gen. 34.12. בתולתא Juxta dotes virginum, Exod. 22.16.

מוהרין Sedile, Sedes: vel pluraliter, Sedilia, Eruvin f.62.1. Item, Obsignatio, Literæ obsignatæ: מוהרין והני בטפסא דמלכא מנח Obligatio (i.e. contractus, literæ obligationis) ipsorum in arca regis deposita est, Metzia fol. 73.col.2. Nedar. fol. 46.1.

מוהרין Festorum uomina apud Persas iy fol. 11.2.

מונ Liquefieri, Solvi, Dissolvi, Hebr. & in Hithpabel, התמוגג, unde & Chaldaicè, Præterit.

מונ Liquefacti sunt habitatores terræ, Psal. 46.11. Futur. תתמוגג Anima ipsorum in malo colliquefcet, Psal. 107. 26. Apud Talm. ממניג את מחתך Dissolvunt plagas tuas, id est, curant, Ber rab. sect. 40.

מוז Gluma, Stipula, Hebr. מוז, per commutationem literarum ejusdem organi. Sic tantum scribitur in Jobo & Psalms: ut, יהון היד מוזא Erunt sicut stipula, Psal. 35.5. Sed sicut gluma, Psal. 1.4. Et sicut gluma quam dispellet turbo, Jobi 21.18. Apud Rabbinos, מוזא Pugillus: Cum pugillo cepearum, Kidduschin fol. 52.2.

מוח Cerebrum, Medulla: מפרסת רגליה ועד מוחיה: A fissura pedis usq; ad cerebrum, id est, verticem ejus, 2. Sam. 14.25. Sic Deuter. 28.v.35. Cerebrum frigidum & humidum, Psal. 102.5. in Kimchio. לו שאין לו מוח Mihi videtur, illu non habere cerebrum in capite, Jevam fol 9.1.

מוט Moveri, Nutare, Vacillare, Declinare. Futurum, ותמוט ידי עפק Et nutaverit manus ejus tecum, Levit. 25.35. Ithpabel, רגלי, Moti sunt pedes mei, Psal. 73.2. & 94.18. ארום Quia commota est, Psal. 60.v.4. מתמוטטין טוריא Quando commoventur montes, Psal. 46.v.3. Infinitivus, לא יתן לאתמוטטא רגלך Non permittet commoveri pedes tuos, Psal. 121.v.3. Futurum, דלא תתמוטט Ut non vacillet, Psal. 96.10. Hiphil, המיט Nutare facere, commovere.

מוט Veclis, Palanga: לא יביאנה במוט Non adducet palangâ, Beza cap. 3.

מוך Temem, Attenuatum esse facultatibus, apud Hebr. Præter. מכו רמתא Attenuati, Attriti, incurvati sunt montes, Heb. שחו, Hab. 3.6. Apud Rabbinos generalius sumitur pro Tenue, Molle, Lene esse: Tritum, Attritum esse: מנא ליה ארעא מתותיה: Mollescebat ipsi terra sub eo, Sanhed. 95.1. Item Duplicare, Sternere, Substernere: ut, מייכי הוא באורתא הווי שיתין נמטי Vespera duplicabant, vel, substernebant ipsi sexaginta stragulas villosas, Metzia fol. 84.col.2. ומך להו בסתריקי Et duplicavit, dupla imposuit ipsis tegumenta lanæ, vel tapeta, Taan. fol. 21.2. בר חמרא מוך שקיך Cum aperitur (mane) janua pluvie, ô asine, duplica saccum tuum & decumbe in eo, Berach. fol. 59.col.1. Profertur illic tamquam proverbiale: Glossa; Quando aperis mane januam tuam, & vides pluviam descendentem, dico tibi asine qui is de loco in locum ad adducendum & coemendum frumentum, duplica saccum tuum sub te (id est, duplicatum substernere illum tibi,) & dormi super eo, neque hinc inde discurras, quia vile fiet triticum propter pluviam. Vide & in Taan. fol. 6.2.

מוך Tritum, Attritum: זוזא מכה Afsis tritus, cujus signatura attrita, Bava kama fol 37.

מוך Tenue, Molle, Lene. Plural. מוכין Mollia, ut sunt lintea, gossapina, lana, lectus, muscus, rasurae lintei quæ vulneribus imponuntur, & similia: פשמשח Mulier quæ utitur linteo molli, vel gossypio, Nidda fol. 3.1. Glossa; Mulier replet locum illum rebus mollibus, ad hauriendum semen, ne concipiat: ובמוך שבאונרה ובמוך שהותקנה לנרתרה Cum molli (lana) quæ est in calceo ejus (ne scil. pedem lædat) cum molli quod est in aure ejus (ad exsorbendum humorem aurium) & cum molli, quod præparat pro separatione sua (tempore menstruorum,) egreditur scil. mulier in sabbatho, Schab. cap. 6. in Mischna: מוך שעל גבי מכה Muscus qui est super plaga, מוך יבש Muscus aridus, Schab. fol. 134.col.2. מוכין Neque cum mollibus, Schab. cap. 4. in Mischna. Glossa, כל דבר רך קרוי מוכין Omnis res mollis vocatur מוכין. Aliter, מים מוכין Aquæ lenes, tepidæ, Mikvaoth cap. 1. Glossa, מלוחין או חמים falsæ aut calidæ. Sic Majemon, hoc est, aquæ falsæ, aut amaræ, aut calidæ, aut alterius alicujus ingrati & mali saporis cum aliqua caliditate. In Para cap. 7. explicatur המויקין Aquæ noxiæ, nocentes, quales sunt aquæ falsæ & tepidæ.

מוך Vide in litera נ.

מור Circumcidere, Præcidere præputium, Hebr. Ithpabel Chald. Præterit. ואתמולל Et succiditur, Hebr. וימל, Jobi 14.2. Particip. למקשה מתמולל

מוץ *Gluma, Stipula*: כמוץ טוריא Sicut gluma montium, Jefa.17.13. כמוץ חשוני Sicut stipulam ponet, Jefa.41.15. כמוץ דנסכה רוח Sicut stipula quam tollit ventus, Hof.13.3. כמוץ דמן Similes sunt stipulae, Soph.2.2. וכוץ Et sicut gluma, Jefa.29.5. Vide & supra מוז.

מוק *Tabescere, Contabescere*: ריאה שנימוקה Pulmo tabescens, Cholin 47.2.

Secundo, מוק *Deridere, Irridere. Pabel Particip.* Deridet judicium ejus, Prov.19.28. *Ex Aphel*, ואם תהוי מטיק Et si fueris irrisor, Proverb.9.12. *Femin.* מטיקא עלך Deridet te, 2.Reg.19.21. & Jefa.37.22.

מטיקו, מטיקנא, מטיקנא, vel מטיקו *Derisor, in Proverbis sepè*: מטיקנא הוא חמרא Derisor est vinum, Prov.20.1. לא תכוס למטיקנא Ne reprehendas irrisorem, Prov.9.8. *Plural.* ובסיעת מטיקני Et in coetu derisorum, Psalm.110.1. ומטיקנא ומהתא Præparata sunt derisori judicia & plagæ, Prov.19.29. ודרני מטיקני לי Superbi irrident me, Psal.119.51. ומטיקנא מעסן עלי כביהון Et irrisores frendunt contra me dentibus suis, Psal.35.16.

ומטיקני ממקנותא רגו להון *Derisio*: ממקנותא Et derisores derisionem appetunt sibi, Prov.1. v.22. *Irrisionem & opprobrium vicinis nostris* Psal.44.14.

מוקי פדתיאן *Soccus, Crepida. In Targum*, מוקי Socci Perfici, Esth.8.15. *Apud Talmudicos*, במוקן In foccis vel crepidis venit, Gittin fol.68.2. *In foccis vel crepidis venit*, Gittin fol.68.2. *Cum calceis & cū crepidis*, Jebham. fol.102.col.2. *distinguitur illic ab אנפיליא foccis*: *Qui egreditur cū quinque paribus foccorum vel crepidarum*, Ibidem. *Aruch inquit, Arabicè אלמוק, Italicè Pianella, & lignum habet infra.*

מור *Mutare, Permutare, Commutare, Hebraicè.*

Commutatio, Permutatio, & inde, Pro, Loco, Vice, apud Rabbinos: וביה הריש כפתח הגדול Et venit litera ר cum Pathach magno loco parvi, R.David 1.Reg.1.15.

Mutatus, à religione scil. & fide sua, Apostata. In Targum, מנכון ולא מן מומריא פלחי אליהו Ex vobis, & non ex apostatis colentibus idola, Levit.1.2. in Jon. Sic Deuter.28.68. in Jonath. *Apud Talmudicos*, מומר איהו Quisnam est Apostata? *Qui comedit morticina, discerpta, reptilia, & qui bibit vinū gentilium.* R.Jehuda dicit, etiam qui induit heterogenea. Mar dicit, qui comedit adipem, hic est מומר, &c. Horajoth fol.11.1. *Minus videtur esse מומר quam מושמר.* Nam qui in uno tantum vel altero puncto ab ipsis discedit, vocatur *Mumar*, & toleratur aliquo modo, exceptâ Idololatriâ.

Vesperī succiditur & exarefcit, Psal.90.6. Et superius succiditur ramus ejus, Jobi 18.16.

Circumcisio, Præcisio præputii: התימרת: *Sigillum circumcissionis erat super carne eorum*, Cantic.3.8. *Fœdus, Sacramentum circumcissionis*: אשה לא בת מילה Mulier non est filia circumcissionis, non est idonea ad faciendum circumcissionem, Avoda sara fol.27.1. Sic legitur in Schulchan Aruch in Jore deah, num.261. אין האשרה חייבת למול ארת *Mulieri non est permiffum circumcidere filium suum. Apud Talmudicos reperitur quoque pro Incisione Venæ, Venæ sectione*: ut, אבא אומנא כי עבד, Abba Umana quando faciebat venæ sectionem, id est, quando venam secabat, Taan. fol.21.2. Schab.fol.129.1. עבד ליה תבשילא דטחלי Apparavit ei decoctum splenis, in die quo fecit venæ incisionem, Cholin fol.111.1.

Propter, Pro: למול החיים Pro vel propter vitam, in R.Levi, Prov.10.16.

Et mulam tertiam ad trahendum & persequendum addidit singulis curribus, Exod.14.19. in Jonath. *Et pluraliter*, מולאות *Muli, sive Mulae*, in T.Hierosolymitano: אורחיהון דמוליתא הון נגדין לנגליא Mos mularum erat, ut traherent rotas, at versim rotæ & currustrahebant mulas & projiciebant in mare, Exod.14.v.25. pravè illic legitur quod corrigendum. *Apud Talmudicos*, מולאות מולאורת יוצאות כאפסריהון Mule exeunt cum capistris suis in sabbatho, Schab. fol.52.1. In Talm. Hierosol. Berach. cap.8. fol.12.2. אין בעיתון מיזבון מוליון תהון ובנין אילין דאורנהון דקיקין שאמו סוסה ואביו Si vultis emere mulas, emite illas, quæ aures habent tenues, quarum mater est equa, & pater asinus, &c. Vide ibi plura.

מיל מילא *Vide infra in מיל.*

מום *Vitium, Macula, Nævus*: דיהי ביה In quo fuerit macula, Levit.21.17. *Vitium hoc ipsi est*, Proverb.9.7. *Non fuit in ipso vitium*, 2.Sam.14.25. *Plural.* מומין. *Apud Talmudicos*, מום שבו *Vitium quod est in te, ne exprobes proximo tuo*, Metzia fol.59.2. Nam, *Turpe est doctori cum culpa redarguit ipsum.* Et carere debet omni vitio, qui in alterum paratus est dicere vitium. *Nemo videt sua vitia*, Bechor.fol.38.2.

מומי *Vide in מומי.*

מוץ *Sugere*: ינוקא דלא מיץ Infans qui non potest sugere, Schab.134.1. *Vide in מוצ.*

מִרְרָה רְבֵנָה: Myrrha מִרְרָה י מוֹרִיָּא י מוֹרָה י מוֹר Myrrha pura, Exod.30.23. Sic Psal.45.9. מוֹרָה שׁוֹבֵלָא מוֹרִיָּא Myrrha & aloes, Prov.7.17. Spica myrrhae, quæ aliâs, Spica nardi, Hebr. שְׁחֵלֶת, Exod.30.34. in Targ. Hierof. Quidam ex Talmudicis explicant Muscum, vide Mikvaoth cap.9. מוֹר ראש לכל הבשמים Myrrha præstantissimum est omnium aromatum, Medrasch Esth.cap.2.v.5. in fine.

Nigrum. Videtur esse μῆδος, Ber. rab. sect.7.

מוֹשׁ Palpare, Contrectare, idem quod Hebraicè מָשַׁח. Præteritum, ומָשַׁח Et contrectavit cum, Genes.27.22. habet formam à Quiescentibus tertîâ rad. ה. Simile ipsi לוֹט & לוֹטָא. Futur. ומָשַׁחְנִי Et contrectem te, v.21. Fortè contrectabit me, Genes.27.12. אִפְּהֵל אִמְרָה Palpare fac me columnas, Jud. 16.v.26.

Contrectatio, Gen.27.22. T.H. ubi Jonathan מָשַׁח & מָשַׁח.

מוֹת Mori. Præterit. ומָוֹת Et frater ejus mortuus est, Gen.44.20.

חַיָּוִת מוֹתָא An mortuus est puer? & dixerunt, mortuus est, 2.Sam.12.19. מוֹתָא מוֹתָא לְיָוִי מוֹתָא Mortua est mihi Rachel, Genes.48.7. מוֹתָא מוֹתָא אֲנָא Utinam mortuus essem ego pro te, 2.Sam.19.1. מוֹתָא מוֹתָא Qui in arida, mortui sunt, Genes.7.22. מוֹתָא מוֹתָא Qui jam mortui sunt, Eccles.4.2. מוֹתָא מוֹתָא Utinam mortui essemus, Numer.14.2. Particip. præsens, מוֹתָא את Nam morieris tu, Jesa.38.1. Plural. מוֹתָא מוֹתָא Omnes nos morimur, Exod.12.33. מוֹתָא מוֹתָא Et moriuntur arcu, Jerem.46.9. Infinit. מוֹתָא אֲנָא Ecce ego vado ad moriendum, Gen. 25.v.32. מוֹתָא מוֹתָא Ut moriamur in deserto, Exod.14.11. מוֹתָא מוֹתָא Reus est mori, Jerem.2.3. מוֹתָא מוֹתָא An sicut moriuntur impii, morietur Abner? 2.Sam.3.33. Imperativus, מוֹתָא מוֹתָא Et morere in monte, Deuter.32.49. מוֹתָא מוֹתָא Benedic verbo Dei & morere, Jobi 2.v.9. Futurum, מוֹתָא מוֹתָא Antequam moriar, Gen.27.4. מוֹתָא מוֹתָא Moriendo morieris, Genes.2.17. מוֹתָא מוֹתָא Ne fortè moriatur etiam ipse, Gen.38.11. מוֹתָא מוֹתָא Moriatur anima mea morte rectorum ejus, Numer.23.10. מוֹתָא מוֹתָא Et nunc quare moriemur, Deut.5.25. מוֹתָא מוֹתָא Et illic moriemini, Jerem.4.2.16. מוֹתָא מוֹתָא Moriendo moriemini, Genes.3.4. מוֹתָא מוֹתָא Et non morientur, Exod. 30.20. מוֹתָא מוֹתָא Quas non decet, ut moriantur, Ezech.13.19. In Aphel sive Hiphil variis usurpatur: unde illa: מוֹתָא מוֹתָא Non occiderat, mori fecerat eum Dominus, Genes.5.24.

Et interfecit etiam ipsum, Genes. 38.10. Et interfecit eum Dominus, Gen. 38.v.7. & sic sæpiùs, quando de Deo dicitur. Participium, מוֹתָא מוֹתָא Occidens post ipsum, 1.Sam.14.13. Regia habent ex Pahel מוֹתָא. Infinitivus, מוֹתָא מוֹתָא Ad occidendum animas, Ezech.13.19. Futur. מוֹתָא מוֹתָא Et interficiet vos Dominus, Jesa.65.v.15. Apud Rabbinos, מוֹתָא מוֹתָא ויחיה אמרו לו ימית עצמו מה יעביר איניש מוֹתָא מוֹתָא Quid faciet homo ut vivat? occidet, mortificabit seipsum. Quid faciet ut moriatur? Vivificabit seipsum, Tamid fol.32.1.

Mortuus: מוֹתָא מוֹתָא Quæ luget mortuum, 2.Sam.14.2. מוֹתָא מוֹתָא Propter mortuum, Deut.14.1. מוֹתָא מוֹתָא Super carnem mortuam hanc, Num.12.12. מוֹתָא מוֹתָא Uxor demortui, Deut.25.5. מוֹתָא מוֹתָא Qui accesserit, tetigerit mortuum, Numer.19.11. מוֹתָא מוֹתָא Et non dedi ex eo mortuo, Deut.26.14. מוֹתָא מוֹתָא Et sepeliam mortuum meum à conspectu meo, Gen.23.4. מוֹתָא מוֹתָא Et mortuum tuum sepelito, Genes.23.13. מוֹתָא מוֹתָא A' facie mortui sui, Gen.23.3. Plural. מוֹתָא מוֹתָא Cadavera mortua, 2.Reg.19.35. Emph. מוֹתָא מוֹתָא Sacrificia mortuorum, Psalm.106.v.28. מוֹתָא מוֹתָא Et stetit inter mortuos, Num.17.13. מוֹתָא מוֹתָא An fieri potest, ut mortuis facias miracula? Psal.88.11. מוֹתָא מוֹתָא Mortua, Genes.35.18. Apud Rabbinos, מוֹתָא מוֹתָא Mortuus præcepti, qui mortuus est, nec habet qui sepeliant, ex præcepto tamen divino sepulturam dignam & debitam meretur; veluti peregrinus, alienus, occisus in agro vel sylva, neminem habent ex suis, qui sepulturam præstet, tum ei pietatis causâ, & vi præcepti, vel quilibet pius, vel magistratus sepulturam legitimam debet præstare. Vide Erubhin fol.17.col.2. Deinde מוֹתָא מוֹתָא sumitur synecdochicè pro Membro virili languido & q. emortuo: Unde, מוֹתָא מוֹתָא Qui congregitur cum mortuo, scil. membro, h.e. languido, Sanh. f.55.ו. מוֹתָא מוֹתָא scribit Baal Aruch. De eo qui ita congregitur, disputant, an reus sit necne? Sic in Jevammoth fol.55.2. ubi glossa, מוֹתָא מוֹתָא קישוי דאין ראוי, להזרוע. Sic in Schevuoth fol.18.ו. מוֹתָא מוֹתָא Infiget decem ungues suos in terram, donec emoriatur (scil. membrum, donec languidum fiat ac potentia congregiendi pereat.) Similis est locutio ad Rom. cap. 4. 19. Ου κατανόησε τὸ ἐαυτῶν σῶμα ἡδὴ νεκρωμένον, &c. Ovid. Nostra tamen jacuere, velut præmortua, membra.

מוֹתָא מוֹתָא Mors, Pests mortifera: מוֹתָא מוֹתָא Mors & vita in manu linguæ, Prov. 18.21. מוֹתָא מוֹתָא Rei mortis, Psal.13.4. מוֹתָא מוֹתָא Et vindictam sumam ab eo peste, Hebr.

Et occidet vos Dominus Deus morte secundâ, Jefa. 65. 6. 15. Morientur morte secundâ, Jerem. 51. 39. 57. Jefa. 22. 14. Psal. 49. 11. in Regiis. *Mors secunda* est mors in futuro seculo, scribit Kimchi: מלאכא דמותא Angelus mortis. Hujus aliquoties fit mentio in Targum, vide supra in לאך. In Avoda Sarah fol. 20. col. 2. Angelus mortis totus plenus est oculis. Tempore decessus ægroti stat ad cervicale ejus, cum gladio districto in manu sua, in qua gutta fellis vel veneni dependet. Quamprimùm ægrotus ipsum videt, trepidat & aperit os suum, & tum inspergit ei guttam illam in os. Ab illa moritur, ab illa fit fœtidus, ab illa flavescit ejus facies. In Jelammedenu, sectione קח את המטה scribitur, Eum creatum esse secundo die, quia dicitur, על וחדשך Et tenebræ erant super faciem abyssi, Gen. 1. v. 2. Hic nempe est Angelus mortis, qui tenebrosos reddit oculos creaturarum.

Idem: Item Supplicium mortis, capitale: Non est mors absq. peccato, juxta illud, Stipendium peccati mors est, ad Rom. 6. 23. Legitur in More fol. 141. col. 2. Schab. cap. 5. fol. 55. Mors justorum expiat peccata, Moed katon fol. 28. u. הוה מיתה חטופה hoc est, Si quis repente moriatur est mors subitanea, repentina, der gâche Todt: Si quis per diem unum ægrotet, & moriatur, vocatur mors celera: si per duos dies, & moriatur מיתה זו היא מיתה חטופה est mors impulsiva: per tres dies, est Reprehensio: per quatuor, vocatur מיתה חטופה Reprehensio: per quinque, est Mors omnium hominum, communis: מיתה חטופה זו היא מיתה חטופה Si quis moriatur intra 50. annos, vocatur Mors excisionis: intra 52. annos, est Mors Samuelis Ramatensis: anno sexagesimo, est מיתה חטופה Mors per manus cœli, cœlitus, divinitus obveniens, anno septuagesimo, vocatur מיתה חטופה Canities: anno octogesimo, vocatur מיתה חטופה Pfalm. 90. &c. Ibidem in Moed katon. De מיתה חטופה vide Bartenorâ & Rambam in Sanhed. cap. 9. sect. ult. Porrò habuerunt olim Hebræi מיתה חטופה quatuor genera suppliciorum capitaliū, de quibus vide Sanhed. cap. 7. Mentio illorum quoque in Targ. Ruth. cap. 1. v. 18. Mors quæ à domo judicii infligitur: מיתה חטופה Mortes leviores, מיתה חטופה Mortes graviiores.

Idem. Infinitivus per se est, sed usurpatur etiam nominaliter: Morieris מיתה חטופה morte confessorum gladio, Ezech. 28. 8.

Morte improborum morieris, ibid. vers. 10.

Idem: Et jumentata ipsorum internecioni dedit, Psal. 78. 50.

Idem: יקר קרם מיתה חטופה Pretiosa est coram Domino mors quæ infertur sanctis ejus, Psal. 116. 15. Qui traditur morti, Psal. 102. 21. על מיתה חטופה Super morte viri; Psal. 9. 1. Juxta mortem, Num. 16. 29. in Jon. ונשמתיה למיתה חטופה Et anima ejus ad mortem, Jobi 33. 22. Et per Apocopam, Deut. 32. 1. in Targ. Hierosol. Hinc Rabbini dicunt, מיתה חטופה או חברותא או Aut societas (vel amicitia) aut mors.

Idem: Internecio, Plaga mortifera, Pestis: ותקפת Et invaluit in eos mors, id est, pestis lethalis, Psalm. 106. 30. ואתכלית מיתה חטופה Et cohibita est mors, ibid. vers. seq. ויקטל עממיא במיתה חטופה Et occidet populos internecione, Psal. 74. 4. ויהיה מיתה חטופה Et fuit plaga illa in cætu Domini, Hebr. המגפה, Num. 31. 16. Sic, ויתכלי מיתה חטופה Et cohibebitur plaga à populo, 2. Sam. 24. 21. Plural. מיתה חטופה Plagas lethales, Lev. 26. 6. 16. in Jon.

שב שני הוה מיתה חטופה ואיניש בלא Septem annis grassetur licet pestis, nullus tamen absq. annis suis (completis) moritur, Sanhed. fol. 29. 1. Sic dicitur alibi: כי איכא דאזיל Numquid abit aliquis non in tempore suo? Chagiga fol. 4. 2.

Idem: Miscuit, Temperavit vinum, affusâ aquâ. Inde simpliciter pro Infundere ponitur. Respondet Hebræo מן. Et potum meum fletu meo miscui, Psalm. 102. 10. Et bibite vinum quod infudi, Prov. 9. 5. Et infudit vinum, Prov. 9. v. 2. Partic. ומוגא רהוה מוג לזון Et pincerna qui infundebat illis, Esth. 1. 8. in 2. Targ. Plur. ומוגא Et vinum quod infundunt sitientibus, Eccles. 10. v. 19. Participium ex Pabel, ומוגא Et infunditis idolis ipsorum phialas, Jefa. 65. 11. Apud Rabbinos, הוה מוג ושותה Infunde & bibe: עומר למוג את הכוס הכוס מוגני לו כוס שני Infundunt ipsi poculum secundum: מוג ומוג Vinum mixtum & temperatum. מוג לי Infunde mihi. In Niphal מוג Mixtus, Temperatus: מוג אחר חי אחר Idem: מוג אור מוג Sive vivum (id est, purum) sive mixtum vinum, Pefach. fol. 108.

Idem: Hebr. מוג Chald. Mixtio, Infusio, Vinum infusum, Cantic. 7. 2. in Hebræo: מוג בית מוגא Et investigant domum infusionis, id est, Oenopolium, ubi infunditur vinum, Prov. 23. 30. Item Poculum

Poculum infusum, Talm. ונקיש תרי מזגי דחמרא בידיו. Et accepit duo pocula vini in manū suam, & evacuavit ex uno in aliud, Bafrā fol. 73. 2. Apud Rabbinos etiam est Temperamentum corporis, mixtum ex quatuor qualitatibus, frigido, humido, calido, & sicco: מזג האדם Temperamentum hominis: רוע מזג Malitia temperamenti.

מזגא חמרא Nomen proprium avis, Cholin fol. 62. in fine. Sic fol. 63. בת מזגא חמרא.

מלי מזיגת מררתא Mixtio, Infusio. Constr. Plenum mixtione amaritudinis, id est, plene infusum vino amaro, Psalm. 75. 9. כרי מזיגת הכוס Ad mixtionem poculi, ut eo poculum impleat & diluat mixtā aqua, apud Rabbinos.

Mixtum: Dispositio mixta, h.e. temperamenti hominis, q. temperamentalem dicas, More cap. 34.

Mixtio Elementorum. המזוגה

Pincerna: Esth. 1. 8. in T. sec. Plurale, Præfectus pincernarum, Genes. 40. in historia Josephi.

Mixtus, vel מזוג Mixtura: unde Operemixtionis, id est, apothecario, quo artificiosè res misceri & temperari solent, Exod. 30. 25. in Jonathane.

תספר ית מזיא Crinis, Capillus, Coma: ויתספר ית מזיא

Et tondebit comam capitis sui, Hebr. שער, Deut. 21. 12. in Jon. Apud Talmudicos frequens est: וסתרתי מויה Et plicabat crines, Sanhed. fol. 110. 1. דגיו ליה למזיכו Quòd tondet crines vestros, Ibid. דמזיכה קא מהפך במזיכה Dum crines plicaret: משו ידירה מפחיד Qui aufert, id est, tondet capillos suos, & non lavat manus suas, pavet per tres dies, & nescit quare paveat, Pesach. fol. 112. col. 1. ורקי Isti facci colatorii Gentilium qui sunt ex pilis, Avoda fara fol. 75. 1. עינא יהב במזיכו Oculum conjicit in capillos vestros, Sanh. fol. 110. קא מנקיש ליה תבנא מן מזיכה Colligebat ipsi foenum de capillis ejus, Nedar. fol. 50. 1. Dormierant enim per noctem in foeno.

Diffluere, Vacillare, Tremulum esse, נחמזמוז

Contremiscere. Opponitur ipsi נחמזמוז Coagulum esse, quod non est solidum, sed tactum dissilit & dissolvitur veluti fluidum, ut sunt mollia & tenuia, Cholin fol. 45. 2. בהמה שנתמוזזה מוהיה טרפרא Bestia cujus cerebrum exstillat sive diffluit, polluta est, ibid. In Targ. דנחמזמוז יתברין אפשר דנבריא דנחמזמוז יתברין Est ne possibile, ut gigantes, qui tremuli sunt, regenerentur? Jobi 26. 5. עשו בכא על צערא דשנוי Esau flebat ob dolorem dentium qui vacillabant, Gen. 33. 4. in Jon.

Vide in זור מוזקתא מוז *

Vide in נול מול מול *

מזר Nere, Fila ducere: Apud Talmudicos: Qui Zelotypus est erga uxorem suam, & ipsa (Zelo ejus cognito) clandestinè conversetur cum aliquo, idque maritus ejus vel ab ave prætervolante intellexerit, licitum est, secundum R. Eliesarem, marito statim ejicere eam & dotem ejus ipsi dare: R. Jehosua autem ait, עד שישאו Donec de ea loquantur nentes ad splendorem luna; hoc est, donec impudicitia ejus publicè sit cognita, atque in ore omnium versetur, adeò ut etiam in tonstrinis, & netricum conventiculis nocturnis de ea loquantur, Sota fol. 6. 2. in Gem. & fol. 31. in Misna. Videtur esse proverbialis locutio.

Vide in מוזר

Pera, Saccus in quo commeatus per viam portatur. Sic adducit hoc loco Baal Aruch, Guido, & alii, ex Kelim cap. 20. Sed malè. Legendum מורה, א. זור. Vide ibi. מורה. Vide in זורה.

Tapetum vel Tapete, quo lecti sternuntur: Tapetum egrediens de lecto, Kelim cap. 19. Alii aliter explicant. Arabicè quoque est Tapetum.

Non habebitur dignus spurius, ut ingrediatur domum Domini, Deut. 23. 2.

Nota hïc, Judæos aliquando blasphemè vocare Christum ממור. Videat, qui habet, וישו ספר תולדות ישו. Sic quidam Judæus magnæ authoritatis & doctrinæ, rogatus ut Halacham aliquam ex Lectione Legali, quam Parascham vocant, quæ eodie in templo lecta erat, diceret, respondit: Parascha hujus diei incipit, אם בחוקותי. Dicitio prima per abbreviaturæ modum ita explicatur: אומות מ'שאלים א'יה מ'לכיהם א'נו מ'שיבים א'להינו. o Christe Rex & Salvator vindica tuam gloriam à populo tam perfido & impio. Ostende te verum esse Deum: istos autem spurios Abrahami filios ab hæreditate exclude. Feminae ממורת Spuria. Porrò quis nam in Lege vocetur ממור vide apud Majemon. in Hilchoth. Issure biah cap. 15. Triplices sunt spurii: Spurius certus ממור ספק Spurius dubius: וממור מדברי סופרים Spurius ex sententia Rabbimorum.

Planeta, Signa caelestia, Jobi 38. 32. In Beresch. rabba sect. 10. Quid est מורה? Sidus caeleste est, sic dictum, ש ממור ארת הפירות, quòd putrescere facit fructus; ex locutione מורה ביצרה Ovum putridum.

Vide in חוג מחוג מהג *

מח *Percutere, Ferire, Cadere, Verberare, Plagis afficere, Pulsare, Plaudere, Complodere. Præteritum, וּמַחָא בְרָדָא Et percussit grando, Exod.9.v.25. וְיַחַד עִמָּיִן סְנַיִין Qui percussit populos plurimos, Psal.135.10. Cum Aff. וְאִם בְּמִן דְּבְרִזְלָא מַחָא Et si instrumēto ferreo percussit eum, Numer.35.16. וְיַחַד בֵּית יִתְנָהּ Quā percussisti flumen, Exod.17.5. וְיַחַד רִין לָא Et quare non percussisti eum illic? 2.Sam.18.11. וְיַחַד אֲרִי מַחִיתֵנִי Nam percussisti me, Numer.22.28. וְיַחַד יִתְנָהּ Et percusserunt Joasum, 2.Reg.12.21. וְיַחַד מַחִוּהִי Percusserunt eum, Ibid. v.22. וְיַחַד מַחִוּנִי וְלָא אֲבָרַחְתָּ Percusserunt me, & non dolui, Prov.23.35. וְיַחַד מַחִוּוֹן לָא Non percusserunt eos, Jos.9.18. וְיַחַד מַחִיָּא וְיַחַד יִתְנָהּ Et percussimus eum, Deut.2.34. וְיַחַד מַחִיָּא וְיַחַד מַחִוּוֹן Et percussimus eos, Deut.29.6. Particip. præsens, מַחִי הָא אֲנָא מַחִי Ecce ego percutio, Exod.7.v.17. וְיַחַד מַחִי לְמַחִי מִצְרַיִם Percutienti Ægyptum, Psal.136.10. וְיַחַד וְיַחַד מַחִיָּא Et erit innocens percussor, Exod.21.19. Cum Aff. מִן מַחִוּהִי E manu percussoris ipsum, Deuter.25.11. וְיַחַד לְמַחִי לִיה לִיסְתָּא Porriget percussor ipsi maxillam, Thren.3.30. Plural. וְיַחַד יִתְנָהּ לְמַחִי Corpus meum exposui percussoribus, Jesa.50.6. Infinit. מַחִי מַחִיָּא Percutiendo percutes habitatores civitatis istius, Deuter.13.15. וְיַחַד אִוְסִיף עוֹד Et non pergam amplius percutere, Gen.8.v.21. וְיַחַד רָתַב מִלְמַחִי Postquam reversus esset à percutiendo, Genes.14.17. וְיַחַד אֲרָם A percutiendo Aram, 2.Sam.8.13. וְיַחַד מַחִיָּא מַחִיָּא Ad percutiendum eos plagā maximā, Jos.10.20. וְיַחַד אֲרָם Et perrexit percutere eam, Num.22.25. Imperat. מַחִי בְּעֵין יִתְנָהּ הַרִין Percute nunc populum istum, 2.Reg.6.18. Cum Aff. מַחִי בְּעֵין Percute me nunc, 2.Reg.20.35. מַחִוּהִי Percutite eum in curru, 2.Reg.9.27. Futurum, וְיַחַד מַחִיָּא Percutiam omnes equos populorū, Zach.12.4. וְיַחַד מַחִיָּא Percutiam eos peste, Num.14.12. וְיַחַד אֲרָם Percuties virum Aram, 2.Reg.13.19. וְיַחַד אֲרִי וְיַחַד גְּבַר יִרַי Si percussit quispiam servum suum, Exod.21.20. וְיַחַד מַחִוּנִי Percutiet te Dominus, Deuter.28.22. וְיַחַד מַחִוּוֹן Et percussoribus Gibeon, Josuæ.10.4. וְיַחַד מַחִוּוֹן וְיַחַד מַחִוּוֹן Ithpehal Futurum, וְיַחַד מַחִוּוֹן Ut percussoribus & moriatur, 2.Sam.11.15.*

Secundò, *Delere, Tergere, Abstergere, Extergere, Expungere. Præterit. וְיַחַד יִתְנָהּ Et deleuit omnem substantiam, Genes.7.23. מַחִיָּא Nomen eorum deleuisti, Psal.9.6. וְיַחַד מַחִיָּא Delevi quasi nubem iniquitatum tuam, Jesa.44.22. Infinit. וְיַחַד מַחִיָּא Delendo delebo omnem memoriam Amalek, Exod.17.14.*

nomen Israëlis, 2.Reg.14.27. Imperativ. וְיַחַד עוֹתִי Et omnes iniquitates meas dele, Psal.51.11. מַחִי Dele me nunc ex libro tuo, Exod.32.32. Futurum, וְיַחַד מַחִי יִתְנָהּ אֲמַחִי Delebo hominem, Genes.6.7. וְיַחַד מַחִי יִתְנָהּ Et delebo nomen ipsum, Deut.9.14. וְיַחַד מַחִיָּא מַחִיָּא Delebo ipsum ex libro meo, Exod.32.33. וְיַחַד מַחִיָּא רְעַמְלָק Delebis memoriam Amalek, Deut.25.19. וְיַחַד מַחִיָּא רְעַמְלָק Et delebit lachrymas, Jesa.25.8. Ithpehal Præteritum, וְיַחַד מַחִיָּא וְיַחַד מַחִיָּא Et deleti sunt de terra, Genes.7.23. Particip. וְיַחַד מַחִיָּא וְיַחַד מַחִיָּא Sicut abstergitur scutella, 2.Reg.21.13. Futurum, וְיַחַד מַחִיָּא Deleatur in eo, Esræ 6.11. וְיַחַד מַחִיָּא Deleatur nomen ipsum, Psal.109.13. וְיַחַד מַחִיָּא Et peccatum matris ipsum non deleatur, Psal.109.14. וְיַחַד מַחִיָּא Et peccata ipsum non deleantur, Jerem.18.23. Apud Rabbinos: לֹא תִבְשִׁיל רֹאשׁוֹן וְאִכְלוּ וְהָיָה עָרֵב לוֹ הַתְּחִיל Attulerunt ei ferculum primum, quod comedit, & gratum fuit ipsi, adeò ut inciperet tergere patinam (digitis scil. mit den Fingern aufschlecken) Vajikra rabba sect.7.

Tertiò, *Texere, quod fit Percussione filorum, per metaphoram: Participium, מַחִי Texens, Textor, Opere textoris, Exod.28.32. Plurale, וְיַחַד מַחִיָּא Et texentes ex illo retia, Jesa.19.9. Feminin. וְיַחַד מַחִיָּא Quas aranea textit, Jesa.59.5. Plural. וְיַחַד מַחִיָּא Ubi mulieres texebant, 2.Reg.23.7. Sic sæpè apud Talmudicos.*

Quartò, *Impedire, Cohibere, Prohibere, Avertere, Coercere à malo, wehren/ abwehren/ abhalten vom bösen: Item Abolere, Irritum reddere. Hinc est in Daniele, וְיַחַד מַחִיָּא Qui prohibeat, impediat manum ejus, qui obstat manui ejus, Dan.4.v.32. al.35. Et in Targum, וְיַחַד מַחִיָּא Et quis ille, qui cohibeat manum ejus? Eccl.8.3. Apud Talmudicos, וְיַחַד מַחִיָּא Fuit in potestate ejus irapedire, & non impedivit, Sanhed.103.1. וְיַחַד מַחִיָּא Et non prohibuit illis, Sanhed.93.1. וְיַחַד מַחִיָּא Quis avertet vel impediet manum ejus? על כבודי לא מחיתם על כבודי של Propter gloriam meam non avertistis illud, sed propter gloriam carnis & sanguinis avertitis, Sanhed. fol.10.1. & 103.2. וְיַחַד מַחִיָּא Qui averterat, abstulerat uxorem proximi sui, Sanhed. fol.109.2. וְיַחַד מַחִיָּא Abolere, Removeere intestina ejus, Pesachin fol.65. וְיַחַד מַחִיָּא Avertunt, amoveant manu suā, sed non amoveant instrumento, Schabb. fol.140. Hinc & paulò aliter, וְיַחַד מַחִיָּא Deponit illā (mercedem) apud hospitem vel numularium, id est, transfert, transportat, amovet à se solutionem mercedis & committit eam alii, Germ. Überweisen/*

Bava metzia fol. 110. In libello repudii, ואינש Et nemo avertatur, impediatur in manibus tuis propter nomen meum.

Quintò, Madefacere, Humectare: unde, התחיל Incepit & flevit, & humectavit lachrymis lectum suum, Psalm.6. in Medrasch. Ex hac significatione perperam accepit Munsterus illud, מחית מין Humorem aquarum, 2. Sam. 22. 11. cum מחית sit participium Aphel ex Defectivis primâ, Descendere faciens, à נחית Descendere. Sic, וממחה ושוף Et humectat (scil. calcem,) & effundit eam, Bava kama fol. 69. 1. Maaser scheni cap. ult. Sevach. fol. 54. 1. Baal Aruch hæc exempla legit per geminum ה.

מחוי Humor.

Sextò, המחיה Probare, Explorare. Hinc explicat quidam: וממחה חנווני מקנח מרותיו פעביו בשב וממחה Tabernarius abstergit singulis septimanis bis suas mensuras, & examinat pondera sua semel, in Bava bathira cap. 5. in Misna. Glossa Talmudica autem exponit per מקנח Abstergit, à variis scil. humoribus, qui ei adhærere solent, ex significatione hujus radice secunda. Et probat utrum inveniatur ibi os (mortui,) Oholoth cap. 18. Bartenora explicat, עושהו רקרק בירו Facit illum (pulverem) subtilem manu suâ, minutim, accurate explorat eum. Hinc est,

ממחה Probatus, Excellens: רופא מומחה Medicus probatus, exercitatus. Dicitur etiam de iudicibus, שופט מומחה: Sic, שוחט מומחה Lanius probatus, hoc est, בקי בריני המומין, Bechor. cap. 4. in Misna. מומחה בית דין Probatus à domo iudicii: Nisi probatus vel summè excellens sit, R. Salom. Jud. 18. 22.

מחית מחתא מחתא Deletio, Ictus, Plaga, Percussio: ומחיתון מחתא רבא Et percussit eos plagâ magnâ, Jos. 10. 10. ומחיתא לית ביד Et plaga non est in te, Hebr. מום macula, Cantic. 4. 6. מחתא כמחת מרין Sicut plaga ulcerosa, Jesa. 1. 5. 6. המחיתא רהוה מחי מחיתא Numquid juxta plagam, quâ ipse percutiebat, percussit eum? Jesa. 27. 8. Et ictum tormentorum ejus, Ezech. 26. 7. 9. ממרעא מחתי Agra est plaga mea, Jerem. 10. 19. ומחתי תקיפא Et plaga mea est vehemens, Jerem. 15. 18. מחתך Plaga tua, Jere. 30. 12. ומרע מחתיה יפי Et infirmitatem plagæ ejus sanabit, Jesa. 30. 26. מחת וית מחת Plural. ומחתי וית מחת Et mirabiles efficiet Dominus plagas tuas, & plagas filiorum tuorum, plagas maximas, Deuter. 28. 59. מחתא דארעא Plagas terræ, Deut. 29. 21. ומחיתא בנהו דכריסא Et plagæ in medium ventris ejus, Prov. 20. 30. Cum Aff. ומחתיך.

Et à plagis tuis sanabo te, Jerem. 30. 17. על Ad plagas eorum, Psal. 64. 8. Et aliter, מחתין Deut. 28. 59. in Jon.

מחיתא Textura. In Aruch est מחיתא: unde, Unâ texturâ texui illâ, Schab. fol. 148. 1.

מחיתא Legitur in Psalterio Nebiens. Psal. 104. v. 17. sed omnino mendosum est, pro Hebræo חסידה Ciconia, positum. Veneta habent חסידה Regia, ותא חסידיתא Milvus albus. Fortè legendum, חסידיתא חסידיתא Milvus albus, quod pro חסידה Ciconia, extat in Jonathane, & T. Hier. Deut. 14. 18. Aliâs חסידיתא reperitur etiam in T. H. Deut. 14. 13. pro Hebræo חסידיתא, quod Cornicem, non Ciconiam significat.

* מחוי Unde מחוי, quod vide in מחוי.

מחט Emungere. Vide supr. in מחט. In Aruch adducitur Verbum pro Abortire, ex Jellammedenu; שורים ופרות שלהם מתעברות ויולדות Boves & vaccæ ipsorum ingravidantur & pariunt absque dolore, neque fuit una ex ipsis quæ abortiverit, juxta illud: Bos ejus mittit, Jobi 21. 10.

מחך Hinc מחוך Cingula pendula vel bullata muliebri, Hebraicè מחוך Exod. 35. 22. Plural. ומחוכייה מבית מדיהן in Jonathane, & emph. Et pectoralia è loco mammarum, Num. 31. 50. in Jonath. Hinc videtur, מחוך esse Ornamentum pectoris circa mammas. Elias putat fuisse Ornamentum ad Comprimentas mammas. Nam Targum Hierosolymitanum habet מחוכייה, à Radice מחך Comprimeere mammas.

מחכיא Acus, Aciaria, Fibula à figendo, Jesa. 3. 22. pro Hebræo חרשים. Possit referri ad מחך.

מחל Condonare, Remittere culpam, Ignoscere, Propitium esse. Verbum est Rabbini tritissimum: Rambam in Hilchos מויק cap. 5. Vetitum est ei, qui læsus est ab alio, crudelis erga ipsum esse, ולא ימחול & non condonare ei: sed posteaquam veniam ab ipso lædens petierit, & supplex ipsi factus fuerit primâ & secundâ vice, ita ut certò sciat, quòd ipsum pœniteat, ולא ימחול וכל הממהר למחול הרוי הוא: Nam qui festinat condonare, is laudem meretur, &c. על כבודו הרב המחול על כבודו אין כבודו מחול אכל המלך המחול על כבודו אין כבודו מחול Rabbi cõdonans honorè suum (læsum) honor ejus condonatus est: at rex condonans honorem suum, honor ejus condonatus non est. In precibus obvium, מחל לנו Condonate nobis.

מחילתא Remissio, Condonatio, Venia: מחילתא אלו לא Condonatio iniquitatis: Hinc, מחילתא חטאת המחילתא לא נודעת מעלת המחילתא Nisi esset peccatum prævaricationis, non nota esset præstantia

præstantia condonationis. Elegans paranomasia in מחילה & מעילה.

מחלה Vide in חלל.

Locus remissus & vacuus: מחול הכרם Locus vacuus vineæ, in quo nullæ vites sunt, de quo disputatur, an & quatenus feri debeat aliquo semine? Kilaim cap. 4. Item R. Elieser inquit: עתיד הקב"ה לעשות מחול לצדיקים והוא יושב בנייהם: Futurum est, ut Deus sanctus benedictus paret locum vacuum justis, Deo ipso inter ipsos confidete in paradiso, & unusquisq; digito suo monstrans (Duem) dicet, Ecce iste est Deus noster, in quem speravimus, & servavit nos, &c. Jesa. 25. 9. in fine Taanijoth. Explicatur in glossa סביב Circuitus. Possit referri ad חלל.

Deinde מחל est Infundere, Miscere, idem quod Infundit & bibit, Demai cap. ult. Alii legunt מחיל Incipit & bibit. Alii מוחל.

Liquor, Hamor feculentus, Turbida & nigra aqua, quæ egreditur ex prelo in principio pressio- nis olivarum: והמוחל היוצא מהן טהור: Taharoth cap. 9. in initio: ומוחל ושנו את מראיו: נפל לתוכו יין ומוחל ושנו את מראיו: Si inciderit in eam vinum & fæculenta aqua olivarum, ita ut mutet colorem, impura est, Mikvaoth cap. 7. מוחל היוצא מעקל בית הכר. Humor olivarum egrediens ex corbe colatorio torcularis, Schab. fol. 144. 2. In Aruch hoc loco scribitur מחל: sed in Gemara per ו, & sic quoque scribitur in Aruch in radice נצל, ex Nasir fol. 50. col. 1. At ibi in Gemara מוחל, quomodo Judæi semper legunt & pronunciant, non cum ח.

מחלן Vide in חלן.

מחס Quæ in Aruch ex hac forma adducuntur, non extant hodie in nostris libris.

Urbis nomen in Babylonia, & præcedit Urbs Mechasia. Aliàs סורא Urbs, מתא מחסיא, Sora vocatur & celebrem habuit Academiam. Inde illud, אקילקי דמתא מחסיא ולא אפרני דפומבדיתא, In fi- mo urbis Mechasia (melius est habitare) quam in palatiis urbis Pumbedite, Kerith. fol. 6. col. 1. Vide פמב.

מחץ Frangere, Perfringere, Hebr.

Vas magnum, cujus usus in torculari- bus: בשולי המחץ In fundo vasis, Parah cap. 5. אם Si fuerit stillans in cupam, Taha- ros in fine. הנת הכחץ והמשפך Torcular, Tina, & colum, Avoda fara fol. 74. Bartenora & Aruch scribunt, esse Vastestaccum, quod Arabicè dicitur אלמטניר.

מחיצה Vide in חוץ.

מחק Radere, Abradere, Delere, Expunge- re. Futurum, ומחוק למיא מריבא Et dele-

bit aquis amaris istis, Numer. 5. 23. pro Hebr. מחק. Apud Rabbinos tritissimum est, tam de scriptura, quam de mensuris, quarum accumulatio radendo detrahatur: Qui delet eâ conditione ut scribat: מחק נייר Chartam abra- sit: מחק אהאב Achab delevit nomi- na Dei. Hoc usu numquam usurpant verbum מחק. Item, אין מוחקין במקום שגורשין Non abra- dunt (mensuram) in loco ubi coacervant vel accumulunt, Bava basra, fol. 89. 1. מרות מחוקות או ממשחק אח Mensuræ rasæ vel cumulatae: אח הכרישה Qui abradit gramen, hoc est, qui manu suâ rorem ab eo aufert & detergit, Machschir. cap. 1.

Rasura, Rasio, Expunctio. Talmudicè מחקא. Hinc in Targum, ובמחקא In accu- mulatione aut abrasione mensuræ, Levit. 19. 35. in Jon.

מחיקה Idem.

Hostorium, lignum quo mensuræ cumulate raduntur & superfluum dejicitur, Kelim cap. 17.

מחר Cras, Crastinum, Posterum tempus: חמא Festum est Domino cras, Exod. 32. 5. מחר בנכון מחר Rogabunt filii vestri cras, id est, in posterum, Jos. 4. 6. ביום דלמחר Die crastino, Prov. 27. 1. Compositum מחרתא Vide in יום.

מטא Advenire, Pervenire, Supervenire, Per- tingere, Contingere, Hebr. הגע. Præ- ritum, ומטא מטא Et tempus advenit, Dan. 7. v. 22.

Et cum advenisset ordo uniuscujusque puellæ, Esth. 2. 12. פמין Quod superventurum est, Dan. 4. 21. Et in Pathach, רבת ומטת לשמיה Crescebat & pertin- gebat ad cælum, v. 20. Et proce- res regis adveniebant, Esth. 6. 14. והורה בר מטתא Et fuit cum pe- venissemus, Genes. 43. 20. in Jon.

Pertingens Geraram usque, Gen. 10. 19. דמטי להון ביש Ad quos pervenit, qui- bus evenit malum, Eccles. 8. v. 14. פמין Pertingunt ad portas mortis, Psalm. 107. 18. פמין למחסן מלכותא An tu perventura sis ad possessionem regni, Esth. 4. 14. פמין ורישיה לענני ומטי Et caput ejus ad nu- bes usque pertingeret, Jobi 20. 6. רחא אומתי ומטי רחא Quando adveniet mensis proventus, Amos 8. v. 5. ארום כרון תמטי עלך Cum nunc pertingit ad te, Jobi 4. 5. ומטון לא ומטון Ad ipsum non pertin- gent, Psalm. 32. 6. ומטון עלך שנין Et perveniant ad te anni, Eccles. 12. 1. אפחל ומטי Pervenire fecit, Applicavit, Admovit. Præterit. אפחל ומטי Pervenire fecit, deturbavit in terram, Thren. 2. 2.

ארי אפחלתיני עד חלכא Quod pervenire fecisti me hucusque, 2. Sam. 7. 8. אפחלתיני עד חלכא Et applicaverunt

plicaverunt filii Israēl ei sanguinem, Levit.9.12. *Particip.* ופומיה ממטי ליה Et os ejus pervenire facit, adducit eum ad contentionem, Prov.18.6. *Futur.* ירמי ימטי לארעא Dejiciet pervenire faciet in terram, Jesa.25.12. ut paulò antè ex Thr.2.2. ימטנה עד עפרא Pervenire faciet eam usq; in pulverem, Jesa.26.5. *Ithpehal,* אמתטי Ire, Abire. *Futurum,* ואנא אמתטי עד כא Et ego ibo illuc, Hebr. Numer.23.15. ונתמטי עד גבעתא Et pervenimus Gibeam usque, Hebr. ועכרנו, Judic.19.12. אהו ונתמטי עד חווא Venite & eamus ad videntem, Hebr. ונלכה, 1.Sam.9.9. Donec perveniamus ad vos, 1.Sam.14.9. *In proverbialibus sententiis Ben Syra,* טוב לבישא לא תעביד ובישא לא, טוב לך Bonum malo ne exhibeas, & malum non contiget tibi. Nec cuilibet benefaciendū, nec quodvis beneficium præstandū quibusvis: דרי ואמטי בהדירו Porta & accede ad nos, portavit & accessit ad eos, & ivit cum ipsis, Bava kama 117.1. במטון id est, בהגער, in Zohar frequenter.

Deinde est *Maturefcere,* apud Talmudicos: Rabbi vidit quendam virum הנך מנקיט תאיני שביק הנך דלא מטו colligentem ficus, qui reliquit eas quæ erant maturæ, & accepit eas quæ non erant maturæ, Glossa מטו, id est, נתבשלו, Chagiga fol.5.1.

Obssecratio, Petitio. Usurpatur plerumque cū præfixa *Præpositione* ב: ut, במטו מנד רבוני Cum petitione à te mi Domine, id est, *Quæso, Obscero* Domine, Hebr. בי ארני, Genes.43.19. in Jonath. & 44.18. & Exod.32. v.21. pro quo aliàs בבטו מנד Talmudicis familiarissimum est, ex quibus apparet, esse per apocopam pro מטות, sicut & בעור: unde, במטותא sensu eodem. Effet ergo verbum מטו, quod & sic videtur usurpari. At Psal.72.12. legitur, Liberabit pauperem מטו רבעי מיטו qui petit veniam, remissionem; modò sic interpretari illic liceat. Regia, Inclinationem.

אמטו Propter. Idem quod אמטול, Vajikra rab. sect.27.

מטה Coxendix, propriè coxæ pars superior: In Gemara, ונגררירה שיתון זמני אהאי מטהחיה Et volvet illud sexaginta vicibus in hanc coxam, & totidem in alteram, Gittin fol.69.2.

מטט מטטור Metator. Latium videtur esse: ולא עוד במדבר אני הולך לפניו מטטור Neque hoc tantum; sed & in deserto ego ivi ante ipsos (velut) metator; Tanchuma, Parascha כי תשא circa finem. Citat etiã Baal Aruch ex Num. 22.36. è Medrasch quodam, ששלח מטטרון לפניו, Qui misit metatores antese. Sed in Tanchuma, Jalkut & Beres. rabba pro eo est שלוחין Legatos.

Erunt ergo synonyma. Ambrosius Hexaem. lib. 5. cap.10. Metatores itinera disponunt. Glos. Isid. Metatores mansionum preparatores.

מטטרון Metatron. Nomen Angeli cujus passim mentio apud Rabbinos. In Targum Jonathanis; Et cultum exhibuit Enoch Domino in veritate, & ecce non fuit amplius cum habitatoribus terra, quia abreptus fuit, & ascendit in calum in verbo Domini, & vocatum fuit nomen ejus מטטרון Metatron ספרא רבא Scriba magnus, Genes.5.24. Idem citatur ex Medrasch Ruth in Zohar fol.181. in marginali nota. Vide Jevam. fol.16.2. & Cholin fol.60. Tosephos, ubi disputatur, An Metatron sit Enoch, an verò sit שר העולם Princeps mundi (Angelus sic appellatus?) R. Levi scribit Prov.1.8. ad illud; Ne deseras legem matris tue: Matris, id est, Intellectus operantis, per cujus medium obtingit prophetia, &c. ideoq; vocarunt illum Rabbini p. m. Metatron, quod est in lingua Romana sive Latina אמ Mater. R. Salomon in illud, Nam nomen meum in medio ejus est, Exod.23. v.21. scribit: Rabbini nostri inquirunt, Ille est Metatron, cujus nomen est sicut nomen Doctoris sui, nempe Dei שרי Omnipotentis. Nam שרי Gematricè 314. totidem מטטרון. Idem in libro Jalkut in hunc locum, & apud complures alios. Patres hujus traditionis sunt Talmudici in Sanhedrin cap.4. fol.38.2. Hi ulterius respexisse videntur, ad Angelum nempe non creatum, (nulli enim hoc competit) sed increatum, Messiam nempe, sive Christum. In R. Bechai in locum Exodi legitur: Metatron nominatur, quod in hoc nomine comprehenduntur duo significata, nempe ארון Dominus, & שליח Nuncius, Legatus. Domini significatum, ex sermone Rabbimorum, qui Heram sive Heroiam dominatricem vocant מטרונה Matronam. Legati, ex sermone Græcorum, qui vocant Legatum מטטור (si rectè conjicio, respicit ad נודיע Nuncius, Nunciator, quod poëtice dicitur נודיעטור.) Immo etiam tertia potest in eo esse significatio Custodiæ sive custodis. Nam Targum pro Hebr. eo משמרה habet מטרה Custodia, à נטר. Et quia custodit mundum, appellatur שומר Custos Israëlis. Ex his etymologiis patet, quod ipse est Dominus omnium quæ sub eo sunt, & quod omnis exercitus superiorum & inferiorum in potestate ejus sunt, & sub ejus manu. Est & nuncius omnium qui supra eum & sub eo sunt, quia fecit eum dominari super omnia, & posuit eum dominum domus sue & dominatorem omnium suorum. Est autem tibi observandum, quod ratione significati Domini, ט in eo duplicatum est, & duo ט faciunt 18. id est, חי: iis sublatis remanet טרון, quod idem quod טרא, id est, ארון Dominus. Hactenus ille. Est ergo secundum Hebraeos triplex, aut quadruplex etymologia, quarum tamen

tamen nulla forsan est solida. Omnino enim videtur esse ex origine præcedentis vocis מיטטור Metator q.d. Metator, Legatus Dei. Hinc in Beres. rabbah sect. 5. hæc vox מיטטור eodem sensu legitur, quo præcedens מיטטור, quæ purè Latina: נעשה קולו של הקב"ה מיטטורו למשר. בשעה שאמר לו עלה אל הר העברים נעשה קולו של הקב"ה מיטטורו על המים הר ההד קול " על המים Id est, Vox Domini facta est Metator Mosis eo tempore quo dixit ei, Ascende in montem Abarim, Deut. 32. 49. Vox Domini facta est Metator super aquis, sicut dicitur, Vox Domini super aquas, Psalm. 29. Glossa, מנהיג ומקדים לפניו Ducens & præcedens eum; quod est officium metatorum. Porrò Elias adducit in Tisbi, hunc Angelum vocari שר הפנים Principem facierum, quòd Deo semper præsens sit, in ejus facie constitutus, & mandata ejus suscipiens, & presens waiter. Talmudici scribunt porrò, דא תיהיבא ליה רשותא למיתב למיכתב זכוותא דישראל quòd data sit ei potestas, ut sedeat & conscribat merita Israëlitarum: rursus quoque ei sit potestas למיכתב זכוותא delere merita ipsorum, Chagiga fol. 15. col. 1. Hinc vocatur Carcellarius cælestis. Cabalisticæ scribunt, רבו של משה מיטטורו Preceptor Mosis fuit Metatron, ut docet Reuchlinus lib. 1. Cabalæ. In libro Zeror hammor, cujus author R Abraham Hispanus, litera ט 2. col. 3. dicitur, Nomen Mosis abbreviatè idem esse, quòd הגדול מיטטורו שר הפנים, &c. In libro Zorobabelis: Ego sum Metatron princeps facierum, & Michael est nomen meum.

מטק מטכסין Metaxa, Sericum, Ornatus sericus: הכלי מטכסין Funes serici, Esth. 1. v. 6. מטכסין את טען Sericum portas, Beres. rabba sect. 40. Glossa משי מוכחר Sericum præstantissimum. Legitur & in Bava kama fol. 117. 2. ubi Glossa תכשיט משי Ornamentum sericum.

Deinde, מטכסין Medium, ex Græco μέτρον: Et constituerunt eos in medio civitatis, Beresch. rabba sect. 63. Aruch citat מטכסין in טכס, sed non explicavit, neque intellexit. Glossa rectè; Juxta sensum ejus expositio est באמצע In medio. Malè alii explicant Palatium.

מטול אמטולא Propter, Pro: sequente ד vel די est, Propterea quòd, Eo quòd, Quoniam, Quia: sequente היכנא, Propterea, Quare, Quamobrem, Idcirco. Forma postrema, Nominis feminini naturam habet, & cum Affixis tantum usurpat, mutato א in ה. Usus ejus est in Jobo, Psalmis, & Proverbiis, pro Hebr. כן כי. על כן לא כן כי. Propterea non consistent ut, improbi, Psalm. 1. 5. Quia manifesta est, Redi- פרוק יתנא מטול טובך, ibid. v. 6. כן, Hebraicè

me nos propter bonitatem tuam, Psalm. 44. 27. מטול היכנא נפקיר Idcirco egressa sum, Prov. 7. v. 15. ער מה Propter quid, Hebr. מה, Psalm. 4. 3. מטול מנא Propter quem, Psalm. 39. 7. מטול הכי גופיהוון יהוון בלון Propterea corpora ipsorum consumuntur in gehenna, Psalm. 49. 15. אמטול אמטול Membrum pro membro, נפשיתא Pro anima sua, Jobi 2. 4. אמטולתי Propter me, אמטולתיך Propter te, אמטולתיה Propter eum, אמטולתיה לא Non propter nos Domine, Psalm. 115. 1. אמטולתיהון Propter ipsos, Psalm. 106. 26. & אמטולתיהון Propter ipsos oravit, Psalm. 99. 6.

מטול Pilei. Jalkut fol. 3. col. 3. ex Beres. rab. sect. 5. sed ibi legitur מנולך. Vide infra in מנל.

מטול vel מטולות ab Hebraicè מטיל Vectis: היך כמטולותא Sicut vectis ferreus, Reg. Jobi 40. 13.

Complura quæ hinc esse possint, vide in נטל & טלה, טלל, טול.

מטלניור Frustra lintei, quibus in culinis vasa abluuntur, Lumpen/Wäscheblech & generalius, Veteramenta, Lumpen. Vide Aruch in כלבוס 3.

מטקסין מטכסין idem quòd supra מטכסין Sericum: מטכסין הוה מלא Serico fuit plenus saccus, Talm. Hierosol. Bava kama cap. 6. fol. 5. col. 3. Sic in Beresch. rabba sect. 77. מהיילא דמטכסין.

מטרא Pluvia: ולא יהי מטרא Neque erit pluvia, Deut. 11. 17. מטרא תביטא Sicut pluvia percutiens, Prov. 28. 3. ואתן מטרא ארעכון Et dabo pluviam terræ vestræ, Deut. 11. 4. יחות היך Descendet sicut pluvia beneplaciti, placida, super herbam, Psalm. 72. 6. יבסם במטרא Suavis erit sicut pluvia doctrina mea, Deut. 32. 2. אבא למטרא An est pluviae pater? Jobi 38. 28. מטרא אחית מטראן Plurale אחית מטראן, Genes. 19. 24. in T. Jon. & H. Talm. מטרא ניהא Pluvia quieta frugibus conducit; quæ scil. sensim & placidè labitur: מטרא בעלה דארעא Pluvia est maritus terræ, Taan. fol. 6. 2. Dicitur enim; Cum descenderit pluvia, &c. inebriat terram, & facit ut pariat, Jesa. 56. 10.

וי אמטור על סדום Et Dominus depluit super Sodomam, Gen. 19. 24. לא אמטור על ארעא Non pluerat Dominus Deus super terram, Gen. 2. 5. in Jon.

מטרא Vide in נטר. מטרא Uterus muliebris, Matrix, Græc. μήτρα. In Beresch. rabba sect. 47. de Sara, & sect. 33. de Rebecca; Quare de ea dicitur כי עקרה הייא Eiquæ sterilis erat, Gen. 25. 21. לא היתה לה Nam sterilis erat, Radix matricis non erat ipsi, Sic in Medrasch Ruth. sect. 7. Ita עקרה est quasi Eradicata, quòd

vis concipiendi & pariendi exstirpata in ipsa
esset: חותך מיטרין שלה Dissecat matricem ejus.

Matrona, Fœmina
honestior, domini & imperandi auctoritate prædita:
Rogavit matrona quæ-
dam R. Akivam: Historia de
matrona quadam: אותה במטרונות אחת
Dicebat ei ista matrona. Plur. מטרונות
Matronæ veniebant
& salutabant ipsam. In Targum, נטר
Custos matronarum, custodiens matronas,
Esth. 2. 14.

Saccus coriaceus vel molendinarius.
Fortè est א נטר, ut dicatur מטר, emphaticè
Legitur in Ketubh. fol. 110. 1. & Avoda sara fol.
10. col. 2.

Metropolis, מגרופולין, id est, של
בת אדום. שהיא היתה מטרופולין Mater urbium
Filia Edom; Ipsa fuit metropolis regû,
Megilla fol. 6. 1. תשפל עיר מטרופולין של אדום
Humiliabitur urbs metropolis Edomæorû, R. Sal.
Jesa. 32. v. 19. Sic Gath fuit metropolis
Philistæorum, R. Sal. 2. Sam. 8. 1.

Merces, Retributio, Compensatio. Su-
mitur in malum, de retributione peccatorum, hoc est,
Pœnis. In Sanhedrin fol. 21. 1. שקלת מיכל למיטרפסה
Acceptit Michal mercedem suam, Glossa, פרוק
הטאה. In Jalkut Samuel. fol. 20. explicatur
שכרה. In Pesach. cap. 4. in fine: רשקליה ליששכר איש כפר
Benedictus sit
Deus, qui accipere fecit Jissascharem mercedem,
pœnam suam à se in hoc mundo, Glossa,
גמולו. Sic in fine Kerithuth in Gemara. In Je-
yam. fol. 105. 2. Accipere fac
Rabbinum mercedem suam, Glossa, לגמולו. In
Jalkut fol. 127. 3. explicatur חלקו וגורלו.

Quis. Pronomen interrogativum utriusq; gene-
ris & numeri, de persona querens apud He-
braeos. Rabbini Talmudici latius usurpatur, pro
Quid? Ubi? Quando? Num? & aliis interrogan-
di particulis: ut, עפרא מי קא חיי Terra quomodo
potest reviviscere? ומי סליק Et quò ascendit Ne-
bucadnezar Hierosolymam? שמיע לך Etne
auditû tibi aliquando? unquamne audivisti? מי
Ubi habes? מי היא Quid est, vel significat
istud? Juxta ordinem suum, id est,
ordinariè quando ista acciderunt? Hæc cap. 11.
in Sanhed. Sic & מאן Chaldaicum. Vide מן.
Illi autem ubi converterunt se? Sanhedr. fol. 102. col. 2.
Nonne scriptum est? Ibid. מי כתיב Quid vel ubi scriptum
est? ומי איהוא Ubi est dubium? מי איכא ספיקא
Et quidnam hoc est? מי לימא Quis dicet?
Wer will sagen? מי כאן הלל Num hic est Hil-

lel? Adest'ne Hillel? Schab. fol. 31. col. 1.
מי. In Talmud Hierosolymitano legitur aliquan-
do, & puto idem esse quod מהאי, sicut dicunt כיי pro
מהאי. In Berach. cap. 6. fol. 10. 3. כיי כרון כסתברא
Ex nunc, Hinc opinor, vel intelligo. In Schab.
cap. 8. fol. 10. col. 1. כיי כרון העיר ר' יהושע
Hinc do-
cuit R. Josua, de sanguine cadaverum, quòd
mundus sit.

Nibilominus, Attamen. Plerumq; præponi-
ponitur ו, וביהו Et nihilominus.

Undenam? Ex quanam? scil. ברייתא:
Item, Hinc: דיסעדה ויל השתא מיהא ותא למחר
nunchine, & redi in crastinum, Gittin fol. 34.
col. 1.

Quicquam, Aliquid: cum præcedente
negatione, Nihil quicquam, Nihil, Nullum.
Quidam addunt, Causâ, Propterea quòd, Talmu-
dici frequentissimum: הוא דיתבי אמירי Et is qui se-
debat super aliquo, id est, על שום דבר, Cholin
fol. 63. 1. לא קשי מידי, הוא לא קשי מידי, Nihil habet
hoc difficultatis. In Targum, בלא מתאכיל מידי
Sicut non comeditur quicquam pulmenti
absq; sale, Jobi. 6. v. 6. Syri dicunt מרס, unde Tal-
mudici per apocopam familiarem sibi מ finale refecue-
runt. Videtur esse ortum ex מרעם, quod Chaldæis
eo sensu usitatum, ut supra positum, per elisionem gut-
turalis, similiter Talmudicis & Syris frequentem.

Aqua, Aqua. מי, emphat. מיא, constr. מי
ut & Hebraicè מימין & מימין נבקען Puteus aquarum scatu-
rientium, Genes. 26. 19. על אפי מיא In su-
perficie aquarum, Genes. 1. 2. Constructè, מי טופנא
Aquæ diluvii, Genes. 7. v. 10. Cum Aff. מימייהון
Locus congrgationis aquarum, Exod. 7.
v. 19. Et si aquas tuas bibemus, Nu-
mer. 20. 19.

Idem, Hierosolymitanè: מי מיהן מוהן
Inter aquas superiores, Genes. 1. 6. in Jonath.
גחלי מוהן על טופי מוהן Ad rivos aquarum, Psal. 1. 3.
Torrentes aquarum, Genes. 49. 4. in Jonath.
Aquæ ejus stabiles sunt; item, מימין קימין
Non cessant aquæ ejus, Jesa. 33. 16. לא פסקון מוהן
Et ועברין מוהן סין וסין & Jerem. 7. 15. & 15. 18.
faciunt aquæ ejus lutum & cœnum, Jesa. 57. 20.
Siccitas in aquas, Jerem. 50. 38. In
hac forma semper usurpatur in Jonath. in Leg. in Jobo,
& Psalmis. In Proverbis tamen semper est מימין,
etsi aliàs ibi sit Hierosolymitana dialectus adhibita.
Rabbini dicunt etiam femininè מימין; unde, קבון
Congregatio aquarum, id est, Fossa, in
quam aquæ collectæ sunt: מי רגלים Aquæ pedum,
id est, Urina, Lotium: Excrementum: מי רגלים בין
Aquæ pedû tam magnæ quàm גרולים בין קטנים
parvæ, Machschir. cap. 6. Glossa; Magnæ sunt
מסקין

Excrementa quæ egrediuntur ex ore podicis: Parvæ, שתן היוצא מפי טבעת
 Urina quæ exit ex ore membri: מי פירות האמה
Aquæ fructuum, hoc est, *Succus*: הבוטר משהביא מים
Omphax, ex quo reddit succum, cum scil. exprimitur, Scheviith cap. 4. Sic in Gittin cap. 3. מי
Succus malogranatorum. In sententiis Ben Syra: מימי אשה בתולה מתוקין ומוסיפין כוח ומימי אשה
 זקנה מרים כלענה ומתישים כח כבור שהיה בו מים ושאנם
Aquæ mulieris virginis (juvenculæ) dulces sunt, & augment vires: sed aquæ mulieris vetula amaræ sunt ut absinthium, & debilitant vires, ut cisterna quæ aquas habuit, quas ventus hauriendo absorpsit.

In Cad hakkemach ad locum Psalmi 124. 5. *Tunc superarunt nos aquæ superbissimæ*, scribitur: *Vocat Regnum Edom* (Romanum, Christianorum, ut ex seqq. patet) *Aquas superbissimas* מי
 ודונים; quia fundamentum fidei ipsorum est, quod sunt baptizati in aquis, fol. 62. col. 2. Sic Abarbenel in præfat. libri Sevach Pesach vocat impiæ *Aquam baptismi* המים הודונים.

מי. Legitur in Bemidb. rab. sect. 10. fol. 237. col. 4. lin. ult. Guido vult esse *Nomen Idoli*. Philippus Aquinas vult significare מרבק
Saginarium & locum pascuorum. Adducunt etiam ex Megillat Echa & explicant, *Socius, Comes*. מימים *Medicina*. Vide supra in הימם.

מין *Farina*: מיחא מצמק. *Quandoquidem ei inest farina, contrahitur & flaccescit*, Schab. fol. 32. col. 2. Citat Baal Aruch etiam exemplum ex Berach. fol. 39. sed illic in nostris libris pro eo legitur קימחא.

מיק *Michael, Angelus præfectus exercitus Israëlitarum*. Mentio ejus in Targ. Esther cap. 4. 15. & 6. 1. מיכאל רבה דירושלם. *Michael princeps Hierusalem*, Psal. 137. 7. Vide & Exod. 24. 1. in Jon. ubi vocatur *Præfectus sapientiæ, & Cantic. 8. 9. Præceptor* ישראל *Præceptor Israëlitarum*. Vide אור.

מיל *Mil, Milliare. Id duplex: minus & majus. Mil minus capit mille gressus, vel mille majores Hebraorum cubitos. Majus, complectitur gressus bis mille, sive bis mille cubitos majores, aut bis mille passus minores, quale fuit iter Sabbathi. continet quater mille cubitos majores, sive totidem passus minores. Mil ergo est quadrans Parsæ sive milliariis majoris, ein viertel Meile. In Talmud: יכול אני לרוץ: שלוש פרסאות לפני הסוסי בין בצעי המים נודמן לו רגלי אחד רץ לפניו שלשת מילין ביבשה ונלאה ואל ומה שלשת id est, Possum ego currere tria milliaria ante equos in locis palustribus. Incidit in ipsum pedes quidam, antequem cucurrit tres quadrantes milliariis in ter-*

ra sicca, & defatigatus fuit. Tunc dixerunt ipsi: Si in tribus quadrantibus milliariis in terra sicca defatigatus es, quanto magis defatigaberis in loco palustri in tribus milliariis integris? Sanhed. fol. 96. 1. והויא ששה עשר מיל Et erat sedecim milliarium minorum, Megilla fol. 6. 1. Glossa, Quatuor milliarium majorum. Alibi, אגרב לשילוג' מילין A' Garobh (ubi erat idolum Michæ, de quo Judic. 17.) usque ad Schilo erant tres quartæ milliariis, Sanhed. fol. 103. 2. Gerson, אם היה בינו ובין המים ארבעה מילין: Si fuerint inter ipsum & inter aquam quatuor milliaria, quæ faciunt octo mille cubitos majores, Majemon. par. primâ Hil. Tephilla cap. 4. In Targum Jon. Et aquæ steterant ipsis מיין תלת מאה מילין instar murorum, ex trecentis milliariis, Exod. 14. 22. in Jon. וקמו תריסר מילין מרחיק Et steterunt duodecim milliaria retrorsum, Exod. 20. 18.

Arboris nomen, cujus fructus vocantur מילין *usum præbent gallæ ad atramentum*: unde *Aqua in qua coctæ sunt gallæ tritæ*, Gittin fol. 19. 1. In Aruch dicitur, esse Gallas majores, quæ crescunt in montibus. Inde alibi, סימן להרים מילין *Signum pulchrum montitum sunt Gallæ, sive Quercus proceræ*, Pesachin. 53. 1. *Trabes quercæ*, Erubhin fol. 13. 1. Glossa, *arbor est cujus fructus dicuntur מילין, & sunt עפצים, vulgò גאלש Gallæ. Græcè μέλαινα Fraxinus.*

מילא *Lana*, vide מלה.

מילן *Mélaui, Atramentum*. Vide infra in מילן.

מילתא *Promissio, Spes, Fiducia veniæ*: ויתי רמלכא *Veniat*: nam rex cupit ipsi dare spem veniæ, Glossa, הבטחה *Spem & securitatem vitæ*, Echa rab. cap. 1. v. 16. Sic in Medrasch Kohel. cap. 2. 17. והויא *Dato ipsi fidem vel spem veniæ, scil. te nihil mali in eum statuturum, & mitte ipsi annulum tuum. Venit, & dedit ipsi fiduciam, id est, הבטחה*, Beres. rab. sect. 9. *Quicquid sit, vox nullius originis est in isto sensu. Ego judico esse vel corruptam, vel contractam vocem pro מילתא vel מחילה Venia, Condonatio.*

מילתא *unde ממילתא A seipso, vox Talmudicis usitata pro מילתא*: Sic, ממילתא *A seipsis*, Esth. 6. 1. in Targ. sec. במילתא *Apud semetipsum*, Genes. 34. v. 21. Jon. Huc fortè referendum, יתי אותיב במילתא *Me constituit sponte suâ (rex) in ordinem officii mei*, Gen. 41. 13. in Targ. Jonath. vel erit ex præced. vocis significato, במילתא *Veniâ suâ, Condonatione suâ, Gratiâ suâ*: vel erit, *Fuxta verbum ejus, scil. Josephi, Fuxta interpretationem ejus.*

מין Species, Hebraicè. In Targ. Jon. מין אילין. *Istas species abominabimini, Levit. 11. 13. In Medrasch Koheleth cap. 7. v. 12. Rabbi Meir quærebatur à regno, (id est, à Rege, vel Imperatore, ut occideretur) & aufugit. Transiens hospitiû quoddam Gentilium, אשכח מינא invenit eos ibi sedentes & comedentes de illa specie. Glossa; De illa specie, hoc est, de carne suilla, quemadmodû aliàs eam appellant רבר אחר Rem aliam. Apud Logicos, מין אמצעי Species media, subalterna: שני מינים Species infima, specialissima: Duæ species: מינים חלקיים Species particulares. למה מצד הכח אשר הוא: Specificum: מיני מיני Non ex parte potentie, quæ est naturalis specifica, R. Levi Jobi 37. in fine. Fæminim. מינית, unde, צורה המינית, מינית. מיניות.*

Emphat. מינאה Minceus, Hereticus, qui vel sine Lege Dei vivit, vel specialiter eam erroneè intelligit & docet. Elias Levita deducit vocem banc à מאני Mane Heretico. de quo supra, quasi Minceus idem esset quod Manicheus, vel Maneus elisâ gutturali. Hinc in libro Ammude Golah legitur fol. 123. מינים רל מחזיקי אמונת מאני והוא היה. id est, Minim sunt qui tenent fidem Mane, qui fuit Philosophus ex Philosophis Græcorum. Sic in Talmud Hierosol. libro Berachoth cap. 9. Glossator scribit, מינים הם אותם שמאמינים שהיו שני אלוהות Minim sunt illi qui credunt duos esse Deos (quæ Manichæorum fuit Hæresis.) Et in libello לדוד fol. 81. col. 2. scribitur; in dicto illo R. Akibhæ, מינים Etiam qui legit in libris extraneorum, (non habebit scilicet partem in sæculo futuro,) per Extraneos intelligi מינים Minceos, qui non credunt unitatem Dei. Et paulò post: וכתב הרב מישור ליאון זל כי ראש המינים שהיה כופר באחדות השם ית' היה נקרא בשמו מנו ועל שם אותו מנו קראו כל מי שכופר באחדות השם ית' מן ולא לו המינון h. e. שכופרים באחדות השם ית' קראום רל חיצונים וכו' Et scribit eximius Vir Leon p. m. quòd princeps Minceorum, qui negavit unitatē Dei benedicti, fuerit appellatus Manu, vel Mano, & juxta nomen istius Mano vocarunt quemvis, qui unitatem Dei negavit Min &c. Alii Hebræorum principiû Minceorum referunt ad Tzadok & Bajethos, discipulos Antigoni, qui centum annis ante Christum appellati fuere ראשי המינים Capita, principes hæreticorum. Unde præcedens hujus vocis εἰσρηχθῆσαν non consistere potest; quia Manes ille Tzadoko & Bajetho longè fuit posterior. Hinc scribit Rambam in Pirke avoth fol. 26. col. 2. ומאז יצאו אלו הכתות האורות. Et ab eo tempore (Tzadoki scilicet &

Bajetosi) exiverunt maledictæ istæ sectæ Minceorum, qui vocantur in his terris (hoc est, in Ægypto) Karræi. Apud sapientes autem nostros nomen ipforum est, Sadducei & Bajethosæi, &c. Apud Talmudicos in Rosch haschana fol. 17. 1. אבל המינין והמסורות והאפיקורוסין Sed Hamminim, proditores, & Epicuræi, &c. & socii ipforum, descendunt in infernum, & puniuntur ibi in generationes generationum: Ubi R. Salomonis glossa est: המינים אשר, id est, הפכו דברי אלהים היים לרעה כמו צדוקים ובייתוסים Homines, qui pervertunt verba Dei in malum, quales fuerunt Tzadukæi & Bajetosæi. Pro his verbis vidi, qui citarunt; Minim sunt discipuli Jesu Nazareni, qui perverterunt &c. Fortè ita fuit in manuscriptis. In libro Juchasin fol. 159. col. 1. Discipuli ejus (Antigoni) fuerunt Tzadok & Bajetos, qui pessimè degenerarunt, והחזיקו והם היו ראשי & tenuerunt hæresin &c. Et illi fuerunt principes Minceorum & Epicuræorum, Nomen impiorum putrescat. Sic f. 130. 2. ועל המינין נאמר ושם רשעים ירקב. Et super Minceos (hæreticos) dicitur, Nomen impiorum putrescat, Prov. 10. 7. Contra super Sapientes & probos dicitur: Memoria justi sit benedicta, ibid. Divus Hieronymus in Epist. ad Augustinum Tres simul Epistolas, meminuit Minceorum his verbis: Usq; hodie per totas Orientis Synagogas inter Judæos hæresis est, quæ dicitur Minceorum, & à Phariseis nunc usque damnatur, quos vulgò Nazareos nuncupant, qui credunt in Christum filium Dei, &c. Secta ista procul dubio fuit Bajethosæorum & Sadduceorum vel Karræorum, qui omnestraditiones rejiciebant (quarum studiosissimi fuerunt Pharisei) & Scripturam pro lubitu explicabant. Vide de illis infra in קריא. Quod dicit illos vulgò Nazareos fuisse nuncupatos, ideò factum esse possit, quòd in Christum Nazarenum etiam crederent, sicuti etiamnum hodie nos נוצרים appellant. Nicolaus Fullerus deducit Nomen hoc מן א ראש Renuere, Negare, Abnegare, sicut à באש fit ביש; ita ut מן Hebr. idem sit quod apud Syros כפורא vel כפרן Abnegator, veritatis scilicet agnita. Vide eum in Miscellaneis lib. 2. cap. 3. Ceterum in genere hodie Hæreticos appellant מינים, & Hæresin מינית: in specie verò ita designant Christianos; vel quòd unitatem Dei juxta ipsos negant, & sicut olim Manes duos Deos finxit, ita opinentur, Christianos quoque in SS. Trinitate plures Deos agnoscere; vel quòd sine Lege, quippe quæ Judæis solis data, illos esse statuant; vel quòd Traditionem ipforum oralem, ut olim Sadducei vel Karræi, rejiciunt. Videamus quædam loca. R. Salomon Psal. 21. 2. ad illa, Domine in fortitudine tua letabitur Rex:

Rex : Rabbinī nōstri explicant illud de rege Mēssia, sed rectum est, ut explicetur præterea de Davide ipso, לתשובת המינים pro responsione ad hæreticos; hoc est, Christianos, qui errāt in eo; quia posteaquam duxisset Bathsabam, dixit Psalmum hunc. Chaldæus etiam de Mēssia explicat. Idem Deuter. 32. 22. ad illa: *Per gentem stultam*: אלו המינים Isti sunt hæretici, id est, Christiani. Idem Jerem. 31. 40. על כורחן של מינים Invitis hæreticis. Vide & Jesa. 9. v. 6. in edit. Ven. ubi in Bas. pro eo substitutum החולקים. Aben Esra Exod. 12. 1: Et hæretici dicunt, אמרו המינים Dicunt hæretici, ibid. v. 6. & 21. v. 26. R. D. Kimchi, Jesa. 7. 14. ולהשיב למינים בזאת הפרשה מבואר. Quid autem respondendum sit hæreticis, id est, Christianis ad hūc locum, explicatum est in Sepher habberit, quem composuit pater meus, in responsione hæreticorum. Sic alibi passim.

Porro habent Judæi certam precationem, quam vocāt ברכת המינים Precationem hæreticorum, id est, contra hæreticos & apostatas institutam, qui scilicet à Lege Judaica deficiunt ad Christianos vel Turcas. Hanc singulis diebus recitant, & æternum exitium illis imprecantur. Huic quoque maledictio contra regnum ורון adjuncta & omnes inimicos ac osiores Judæorum, quos vel maximè reputant esse Christianos. Vide eam in Radice שמר. Vocant eam quoque ברכת למשומרים, item ברכת האפיקורוס, ut apud Majemon. in Hilch. Tephilla cap. 7. In Cad hakkemach fol. 80. i. dicitur, Precationem illam in urbe Jafna יבנה institutam & 18. illis orationibus (quas Schemone esre appellant) gravi consilio, & magnâ necessitate insertam esse. Et rursus: Institutam esse, כדי לעקור מלכות הרשעה ut exstirpetur regnum impietatis, nempe Christianorum, ut proprietates judicii Divini extendatur contra illud, & omnes ipsorum inimicos. In Berachos fol. 28. col. 2. vocatur ברכת צדוקים, Sed in Talm. Hierosol. cap. 4. של מינים, & dicitur, longè post עשרה שמונה conscriptam esse, in urbe Jafne (nempe, circa tempora Jesu Nazareni.) Sic enim legitur in exemplari Polonico Cracov. An. 1602. excuso: לאחר זמן מרובה קרוב לתרבותו של מיש מיצוהו הנוצרי שלמד להפוך ויברי אלהים חיים. In libro Taame mizvoth vocatur ברכת הרשעים fol. 43. & dicitur, illam conscriptam esse à R. Samuele juniore, tempore R. Gamalielis. In Tzemach David parte primâ fol. 36. 2. Sanhedrin migravit ex Jerusalem Jafnam quadraginta annis ante vastationem templi, anno 4385. & ibi ordinavit Samuel (im) precationem hæreticorum, coram R. Gamalielle seniore, ut est in cap. 1. Sanhedrin. Ex hac circumstantia temporis iterum liquet, Tempore Christi conscriptam esse primùm hanc precationem: unde facile conjici potest, quibus de cau-

sis, & contra quos sit directa. Sed satis de his. Ab hoc nomine מין formant substantivum,

Hæresis: הוא דרך המינות Id habet speciem hæreseos: חיישינן שמא נזרקה בו המינות Solliciti eramus, ne hæresis inspergeretur ipsi, Megilla fol. 24. 2. מיר נזרקה בו מינות Statim sparsa fuit in eo hæresis, Kidduschin fol. 66. 1. Sic legitur in edit. Veneta & Beth Jacob, pro quo in edit. Basileensi est אפיקורוסות Epicureitas, quod בשנתפס ר' אליעזר & alibi: מינות Quando comprehensus fuit R. Elieser ad hæresin, Glossa, לכופו לעבודה זרה מיני דומיים תפסוהו לכופו לעבודה זרה Hæretici Romanorum comprehenderunt eum, ad cogendum illum ad Idololatriam, Avoda sara fol. 16. 2. Vide quoque sequentia.

Mina, Libra: שב מינאי תרכא Septem libræ adipis, Tal. Schab. fol. 132. 2.

Monile, Brachiale ornamentum: ut, Vestitus monili ex thalassio lapide marino, Esth. 8. v. 15. In præcedenti membro meminit catenæ auræ, quæ colli & pectoris ornamentum: hic mox subjicere videtur brachiorum ornamenta. Guido putat legi posse מניקה Manica. Vide & infra in מנק. De כרום vide suo loco. Porro Judæi Germanicè reddiderunt, ein Heffel.

מיר id est, אמר Dicit: & cum præfixo ק servili, קמירי, Talmudicis frequens: לעתיד קאמירי De futuro loquuntur. Sic in Jonathane in Legem, ער נישר דהו מירי Usque ad planiciem quam dixerant, Gen. 12. 6.

Nigrum, Obscurum, μαῦρον, Ber. rabba sect. 7. Aruch in אספרון scribit מורון, & interpretatur חשוד Obscurum.

מיש Arbor quedam, sic appellata. Legitur in Tamid fol. 29. 2. Sic in Bereschit rab. sect. 72. quidam Rabbi vocem דוראים dixit esse מייש, id est, Fructum arboris מייש.

מכבי Tesseræ militaris fuit Judæ, unde Machabæus dictus. Desumptum symbolum ex Exod. 15. 11. מי כמוד ב' אלים יהוה, cujus primæ literæ notam istam constituunt.

מכה Stillare, Destillare: מכו Etiam cæli stillaverunt, Hebr. נטפו Judic. 5. 4. Deinde in Ithpehal, אמתכא Debilitari, Attenuari. Præterit. פניית ואתמכית Debilitatus sum & attenuatus, Psalm. 38. 9. ואתמכיו בחוביהו. Et attenuati fuerunt in peccatis suis, Psal. 106. 43. Jobi 24. 24.

מכא Humilis, Depressus, Cant. 7. 5. al. 6. *מכך* Humiliari, Submitti, Deprimi: Conteri, Contritum esse, Atteri: Item Sternere, Substernere, ut supra מוך: unde, ואין אמוך Et si stravero in sepulchro, Hebr. ואציק, Psalm. 139. v. 8. Psalt.

Hebr. ואימור, quomodo ad פוד referri posset. Pabel, דממכין לי במליהון, unde: Qui contemperunt me verbis suis, Psal. 35. 15. *Infinitiv.* למכבא Ad deprimendos montes, Cantic. 2. 6. *Cum Affixo,* למכבנון Humiliare eos, Cantic. 6. 11. *Imperativus,* ומכבניה Et humiliare eos, Jobi 40. v. 6. *Futurum,* לא תמכד עניא בתרעניא Ne conteras pauperem afflictum in porta, Prov. 22. 22. *Ithpabel,* עלי נפשי תתמכד In me anima mea deprimi, deicit se, Psal. 42. 7. *Et geminatis literis,* נתמכד Atteri, Attenuari, Depauperari: בבנין מיכרה שנהמכד בבנין Micha, qui contritus, vel depauperatus fuit in aedificio, Sanhed. fol. 101. 1. Gerson, der ist enge mauret worden. *Ex Aphel est,* ארום אמכתנא Quia contrivisti, attenuasti nos, Psal. 44. 20. *Particip.* דממכד עיניה Qui submittit oculos suos, Psal. 113. 6. *Ex altera significatione,* ימכד דהבא Substernit aurum Hebr. ירפר, Jobi 41. 21.

Humilis, Submissus, Depressus, Contritus: מכד מן משכא Humilior, Depressior cute, Levit. 13. 20. ומכד רוחא Et humilis spiritu, Jesa. 66. 2. ומכד לבא Et contritum spiritu, Psal. 109. 16. *Plurale construct.* מכיביו אולגנא Attritos fame, Jobi 5. 11. ומכיביו רוחא יפרוק Et humiles spiritu liberabit, Psal. 34. 19. *Femin.* דמכיבא רוחיה Cujus spiritus contritus est, Proverb. 17. 27. & 29. 23. רוחא Spiritus contritus, Prov. 18. 14.

Humilitas, Depressio, Contritio: ארי מכיכות הלכנא במכיכות רוחא Quod ambulavimus in contritione spiritus, Mal. 3. 14. ובמכיכות תפקרתא Et in attritione praeccepti, id est, remissione, intermissione, negligentia, Eccles. 10. 18. ובמכיכותא יתבין Et in contritione resident inter gentes, Eccles. 10. 6. sive, in humilitate, id est, humiliter.

Idem, Psal. 136. 23.

Strata, Stragula tenuia, subtilia, Amos 6. v. 7. Kimchius tamen hic legit מכבין per Beth: מכיבין Stragula pretiosa, Ezech. 23. 41.

Vide supra in מכל * כול מכילא מכל *

Machina, Fabrica, Machina aquatilis, qua aqua educebatur ex Mari templi in labrum: מכני אף הוא עשה מכני לכיור: Etiam ipse fecit machinam ad labrum aeneum, Joma fol. 37. 1. In Gemara explicatur גלגלא Rota. Talmudici scribunt השומט במוכני שחישתו כשורה, ut: מכני מכתא cum machina, ejus mactatio est legitima, Cholin fol. 16. 1. Vide glos. & Aruch prolixè. Et sic, כורסיא במוכניא אול תחותיו Solium machinis suis ibat sub eo, Esth. 1. v. 2. in Targ. sec. *Gracum est* μαχαινα.

Vide in מכס * מכס מכס *

Vide in כסן inter Nomina.

Emere, Vendere, Hebr. Hinc per metaphoram Syris est, Desponsare: unde est

illud in Targum, Et imo אלהא מתכברא אתתא לגברא, Et à Deo desponsatur uxor viro, Prov. 19. 14. *Elias putat legendum מתכברא Traditur: sed prior lectio non rejicienda, quia Dialectus Syra in Targum Proverbiorum aliàs quoq non raro usurpatur.*

Machæra, Culter, Gladius, Gracum μάχαρις, μαχαιρα. Plur. מכירות, Vide R. Salom. Gen. 49. 5. & מכירין in Ber. rab. sect. 88.

Implere, Impleri, Complere, Perficere, ut Hebraice. Item Haurire, quomodo nonnunquam respondet Hebræo שאב. *Præterit.* Et canales implevit aqua, 1. Regum 18. 35. ונפשא כפינא מלי טובא Et animam famelicam replet bonis, Psal. 107. 9. *Feminin.* ומלתא Et implevit utrem aquis, Gen. 21. 19. ומלו ית אתרא הרין Et repleverunt locum hunc sanguine innocentum, Jerem. 19. 4. ומלאה Et impleverunt, Exod. 2. 16. ומליתון Et implevistis, Ezech. 11. 6. די מלינא Quos implevimus, Jos. 9. 13. *Participium,* עד מלי מימד Usque ad haurientem aquas tuas, Deut. 29. 11. Hebr. שאב. *Plural.* ומלן מיא Et haurientes aquas, Josua 9. 21. מליתא Tempore, quo egrediuntur haurientes, Hebr. השאבות, Genes. 24. 11. *Infinit.* לממלי מיא Ad hauriendum aquas, Genes. 24. 13. Judic. 5. 11. *Imperat.* ומלו ית ארעא Et implete terram, Genes. 1. v. 28. *Futurum,* ואף לגמלך אמלו Etiam camelis tuis implebo, scil. hydriam, id est, hauriam, Genes. 24. 44. *Pabel, מלי Idem. Præter.* והוא מלי במיהון טובא Et ipse implevit domos ipsorum bono, Jobi 22. vers. 18. מלי בית גנויה מטוב ארעו Implevit domum thesauri sui de bonis terrae meae, Jerem. 51. v. 34. די לא מליתא Quas non implevisti, Deuter. 6. 11. נבואה דלוט מליתא Prophetia maledictionis implevisti me, Jere. 15. 17. נפש יצפא מליתי Animam lassam implevi bono, Jerem. 31. 15. ית ארעא Et Aramæi repleverunt terram, 1. Reg. 20. v. 27. Repleverunt te, Jesa. 23. 2. ומלאוהא Et impleverunt eam, 2. Reg. 3. 25. *Particip.* וממלא Ecce ego impleo, Jere. 13. 13. *Plural.* קורטיהון סימא Qui implent curias suas, (thesauros suos) argento, Jobi 3. 15. *Infinitivus cum Aff.* ולמליותהון Et ad implendum eas cadaveribus hominum, Jerem. 33. v. 5. *Imperat.* מלי קרנד Imple cornu tuum oleo, 1. Sam. 16. 1. *Futurum,* וממלא Et thesauros ipsorum implebo, Prov. 8. 21. ומעד ממלי Et ventrem tuum implebis, Ezech. 3. 3. וממלי Et implebit ventrem suum, Jobi 15. 2. וממלא בתנא בותא Et implebimus domos nostras spoliis, Proverb. 1. 13. וממלא לא ימלון Et ventrem suum non implebunt, Ezech. 7. 19. *Ithpabel & Ithpabel,* ית משכנא Repletum fuit tabernaculum, Exod. 40. v. 14. ארי אתמליאת ארעכון Nam impleta est terra vestra, Jesa. 2. 6. בתקוף אתמליתו Furore

Furore repletus sum, Jere. 6. 11. *Offa ejus impleta sunt fortitudine sua*, Jobi 20. v. 11. *Particip.* *Replebuntur omni substantia*, Prov. 24. 4. *Futurum*, תתמלון Repleberis, Ezech. 23. 33. ויתמלי מניו יקריה Et implebitur splendore gloriae ejus, Psal. 72. 19. ופציריא יתמלון מניו Et rivi implebuntur ex te, Ezech. 32. 6. יתמלון Implebuntur, Zach. 1. 17.

Plenus, Repletus: מלי ברכתא Plenus benedictione, Deut. 33. 23. *Plural.* בתין מלון כל טוב Domus plenae omnibono, Deut. 6. 11. *Feminin.* רהורא Ego plena abivi, Ruth. 1. 21. *Quaerentium* מליא Quae fuit plena exercituum judicium, Jesa. 1. 21. *Plural.* מלין אנשא Plenae hominibus, Ezech. 36. v. 38. *Masorethæ usurpant* מלי Plenum, de vocibus plenè cum literis quiescentibus scriptis; *Defectivum.* חסר *Oppositum ejus est* חסר Defectivum.

Plenitudo: מלי מהתתא Plenitudinem thuribuli, id est, plenum thuribulum, Levit. 16. v. 12. מלי חפני מבלא Plenitudo volae cibi cum quiete, Eccles. 4. 6. *Cum Aff.* ימא ומליה Marc & plenitudo ejus, Psal. 96. 11.

Idem: cum Aff. ומליה Et plenitudo ejus, Deut. 33. 16.

Idem: מליה ומליה Quia mea est terra & plenitudo ejus, Psal. 50. 13.

Idem: & synecdochicè, Vini, Musti copia, Num. 18. 27.

Obstructio, Vallum, Agger, Hebr. מליא Millo, quod nomen proprium censent, 2. Sam. 5. 9. *בנא ית מליה* Aedificavit aggerem, 1. Reg. 9. 24. *Et comportate aggerem contra Jerusalem*, Jerem. 6. 6. *Sic* 2. Sam. 20. 15. & alibi. *Plural.* מליה עלו עלו הא מליה עלו עלו Ecce aggeres congesti sunt contra civitatem, Jere. 32. 24. Vide R. Sal. Jesa. 37. 33.

Plenitudo oris. Sic *Grammatici vocant Cholem*, ut Exod. 15. v. 8. in R. Salom.

Plenitudo, Repletio, Complementum.

Agger, Tumulus: שקל מליא ושרא כבצא Accepit tumulum, & projecit eum in foveam, scilicet ad explendam & æquandam eam, Bava basra fol. 54. col. 1. מילי משום דאחיתו ממולאי אמריתו מילי Quia venitis de Mulæis, (id est, grandibus) loquimini verba grandia, q. d. tumulata, elata, tumida, Glossa, Verba gibbosa, superciliosa, excelsa, Bava metzia, fol. 109. col. 1.

Pasteta, Artocreas: Implementum, Fartura, quicquid carne aliâ expletum coquitur vel assatur: מליה הא מליה שריא Talis impletio vel fartura licita est, si scil. agnus alio condimento infarcitur, Pesach. fol. 74. 1.

Mula. Vide in מולא.

Negotiatio, Mercatura: מלאי לכיס *Quicunq; imponit negotiationem crumena sapientum, meretur federe in Academia superiori*, Pesach. 53. 2. Glossa, *Dat mercaturam, ut lucrentur eâ ali-* חנות של ישראל ומלאי של ישראל *Hospitium Israëlis est, & mercatura (cibi & potus) Israëlis est*, Pesach. fol. 31. col. 2. בעלי בתים *Mercaturam commiserunt patribus-familiâs*, Schab. 56. 1. Glossa, *Pragmatiam dederunt, ut eâ lucrarentur, & lucrum darent ipsis.*

Pili spica, arista, barba spica: מלאין *Pili sive aristæ, quæ in spicis, polluuntur & polluunt*, Talm. Cholin fol. 119. 2. In Aruch citatur & per ע. Vide illic.

Herbæ species: מלכניקי ברוד אגוד מלכניקי *Liga fasciculum herbæ Malbanicæ*, Talm. Hieros. de Sabbatho cap. 6. Glossa, *Sic scriptum in meo exemplari Talmud: In Aruch מלכניקי per Caph, sed non explicatur. Munsterus explicavit, Perspicuum, Clarum, quod Guido retinuit. Decepti voce מוכן quæ extat in Aruch, quam sine dubio legit מוכן, & putavit præcedentis esse Interpretamentum. Sed est vox textus Talmudici. Nam post priora verba sequitur, אגוד מלכניקי, מוכן הוא Fasciculus Malbanicæ de parato est, id est, conducit ad talè morbum. Græcè Μαλάχα, Malva.*

Depilare, Deplumare, Evellere pilos, plumas, aut setas, & abraderè adhibitâ aquâ fervente, Brûhen: מולגין את הראש ואת הרגלים *Macerant (in aqua fervente) caput & pedes, & ustulant in flamma*, Betza fol. 34. 1. *Sic gallinæ, pedes ovium, agnorum, vitulorum, vaccarum, & similibus, à pilis purgari solent: Item porci: מלגו הרגולים Deplumarunt gallinas.*

Depilatio, Deplumatio per aquam fervidam: מלינה *Depilatio capitis.*

Idem: metaphoricè, נכסי מלוג *Facultates depilationis, id est, usufructus, quas uxor in liberos suos usus, extra dotem in contractu matrimoniali descriptam, sibi reservabat. In has potestatem aliam maritus non habebat, nisi ut usum-fructum, sive redditus ipsarum cum uxore communes haberet, easque sic quasi depilabat, forte integrâ manente, veluti cum quis pilos capitis evellit aut radit, sed caput integrum manet. Vide Rambam in הלכות אישות cap. 16. Sic Servi usufruarii, quorum officii & servitute dominus ipsorum fruebatur, vendere autem sive alienare eos non poterat, Jevammoth*

cap. 7. in initio. Sic שפחת מלוג *Ancilla usufruaria*. Talis fuit Hagar Saræ, unde ad illud, *Et Sara uxor Abrahami non pariebat ipsi, sed erat ליה ipsi ancilla Ægyptia, nomine Hagar*, Genes. 16. 1. scribunt in Beresch. rabba sect. 45. שפחת מלוג היתה והיה. חייב במונותיה ולא היה רשאי למכרה, id est, Ancilla usualis erat, & tenebatur (Abraham) alere eam, neque fuit concessum ei vendere ipsam. Interrogarunt quidam Resch Lakischum, quid sit, quod Talmudici dixerunt עברי מלוג Servi usualis? respondit ipsis, מלוג מלוג מלוג idem ac si diceres, Depila, Depila, id est, servitiis tantum frui, ipsos verò sibi relinque, neque alienato. Guido hoc adduxit in litera Lamed, ponens: לוג *Hereditas mulieris, quæ ad ejus non spectat virum*. Talmudici, ואשר שמכרו בנכסי מלוג Uxor & maritus si vendant pro bonis usualibus, scil. servum Cananæum, ut ejus servitio ad certum temporis terminum quis utatur, Bava kama fol. 90. 1.

מלוגינא *Fasciculus*: vel juxta quosdam, *Theca*: מלוגינא Fasciculus vel capsula literarum contractus, Bava basra fol. 151. 1.

מוליניא מוליניא *Lenitudo, Lenitivum*. Videtur esse *Græcum μαλακία, Mollities, Lenitudo*. Exemplum vide infra in מנק.

מלוגמא *Malagma, Μαλαγμα, Emplastrum: Medicamentum*: כל המיוחד למאכל אדם אין עושן ממנו Quicquid appropriatum est ad cibum hominis, ex eo non faciunt emplastrum pro homine, Schebhiith cap. 8. מלוגמא מקמח Emplastrum ex farina & similibus: מלוגמא Malagma in panniculo, mundum est: in corio, immundum, Kelim cap. 28. Vide & in Bava kama fol. 102. 1.

מלוגמא *Pondus*: שיכיר בין מלוגמא של טבריא למלוגמא של צפורי Ut distinguat inter pondus Tiberiadis, & inter pondus Sipuræ, Berach. fol. 53. 2. Glossa משקל. Author Aruch exponit *Moneta speciem. Græcè Μῶλον Pondus*.

מלח *Sal*: מלח קים אלהך *Sal fœderis Dei tui*, Lev. 2. 13. Et sal quod non est descriptum, Esrae 7. 22. *Emph.* על קורבנך Ad omnes oblationes tuas adhibebis sal, Levit. 2. 13. ימא דמלחא *Mare salis*, Genes. 14. 3. *Apud Talmudicos*, מלח בשבת בגרניר מלח Egreditur mulier cum grano salis in ore suo in Sabbatho, Schabb. cap. 6. in Mischna. Glossa; quod scil. adhibet loco medicinæ contra dolorem dentium.

מלח *Salire, Sale condire. Futurum*, במלח תמלח Sale condies, Levit. 2. v. 13. *Participium*, ומלחין Et saliebant illum in sale, Genes. 31.

vers. 19. Jonath. *Ithpehal Præteritum*, במלח לא אתמלח Sale non est conditus, Jerem. 16. 4.

Deinde מלח *Vastare*: מלח היכל מלחנה Qui vastationem templi vastavimus, Esrae 4. v. 14. juxta Hebræos interpretes. Sic נמלח Hebraicè, & מלחה: à terra falsuginosa petita locutio, quæ vasta, sterilis, & infrugifera est.

מליח *Salitum, Sale conditum: Salsamentum, Muria*: כל סעודה מליח ישן Salsamentum vetustum: Prandium in quo non est salitum, non est prandium. Nam sine sale cibus insipidus, & homo non comedit ad saturitatem, Berach. fol. 75.

Apud Rabbinos Proverbium est: מליח ושרי Ausfer salem, & projice carnem canibus, Nidda fol. 31. 1. Caro sale destituta putrescit, & fit cibus vermium: sic corpus ablatâ animâ. Salis privatio est carnis corruptio: sic mens ratione & sapientiâ privata, corrumpitur, & fit stulta, stolidâ, insipida. *Apud Latinos, Nulla in tam magno est corpore mica salis*, id est, sapientiæ. Inde, *jucundi sales, amari sales, faceti sales, librorum sales, sal humanitatis, sal dicendi, Attico lepore tincti sales, & similia. Ausfer hos sales, malè olebunt reliqua*. Adducitur hoc proverbium à Drusio in Adag. Decuriâ II. sed omisâ voce בשרא, quia ex Aruch descripsit, ubi quoque desideratur. Sed in ipso Talmud, loco citato, habetur.

מילחמא *Fodina salis, locus ubi sal conficitur*: Eat ad salis fodinam, & appendat pondera salis, Schab. 76. 2.

מלחא *Nauta*: והיה מלחא דדמדק באלפא Et sicut nauclerus, qui dormit in navi, Prov. 23. v. 34. *Plural. emphat.* מלחין, P'salm. 107. v. 23. *Hinc Verbum*,

מלח *Remigare*: *Apud Talmudicos*, רב פפא Raf Papa remigando remigabat, Ketubh. fol. 85. col. 1. Sic Aruch explicat, מנהינא Gubernabat navim remis, sicut nautæ.

מלוח *Urtica. Plural. משמט מלוחין Locus-relictus urticarum*, Hebr. חרול Tzeph. 2. 9. *Sic apud Talmudicos*, אבותינו היו אוכלים מלוחים Patres nostri comederunt urticas, Kidduschin fol. 66. col. 1. Glossa, מלוחים sunt ירקות olera sive herbe, quæ Aramicè vocantur קקולי.

Quod Aruch & Guido hîc quoque מלח adducunt pro *Conjungere, Connectere*; id pravè fit. Exemplum, quod adferunt, pertinet ad לחם, ubi vide.

מלט *Niphal Eripi, Liberari, Evadere*, Hebr. *Hinc in Targ. ex Ithpehal*, לא נתמלט Non eripiet se, Prov. 19. 5.

מלוט *Liberatio*: מלוט נפשות של צדיקים מנהיגים Liberatio

Liberatio animarum justorum ex gehenna, Pefach. fol. 118. 1.

Liberatio, Defensio, Excusatio: על צד Excusationis causâ, Rab.

Putredo, Vermis rodens & putrefaciens: מלטימא היך מלטימא בקיסא Sicut vermis aut putredo in ligno, Prov. 12. v. 4. & 25. 20. pro Hebræo sicut putredo. Variant hic. Vide nostras castigationes.

Vide supra in טבא מלטימא

Cibarii genus ex farina, Placenta. In Beresch. rabba sect. 48. Genes. 18. ad adventum trium hospitem angelorum, scribitur, Saram novem sata sive seas depfisse, tres לענות in placentas, tres לחבין ad certa pulmenta, & tres של מיני מלוטמיה. In Talmud Hierosol. de Sabbatho, cap. 6. scribitur מלוטמה. R. Jochanan transiens per forum, videbat quendam vendentem ex istis placentis. Videtur esse Græcum Μελιτωμα Opus dulciarium ex melle, Placenta mellita.

Vide supra in לטס מלטסין מלטטין

Incrustatio parietis, ab Hebræo מלטט Maltha, Cementum, Argilla: ואף על גב דעבר בהו Etiam si fecerit in iis incrustationem, calce obduxerit trabes, Kimchi in Radice מלט. Eandem vult dici Arabicè מלט. Idem in Rad. עב. Locus extat in Basra fol. 6. 1. ubi hodie in Gemara legitur הימלטי, sed in glossa המלטט, & exponitur, Asseres crassi, qui ponuntur in lateribus foraminum seu fenestrarum, ut protegant capita trabium.

Calefactoriū, Vas culinarium, cuius capacitas continet aquam, & intra capacitatem ad latus est receptaculum carbonum ad calefaciendum aquam. Vide Schabbas cap. 3. in Mischna.

Vox fictitia, cuius usus in incantationibus serpentium, cui similes, לוליון מוקיון בוקיון, & alia plures ejus generis. Avoda fara cap. 1.

Regnare. Præter. יהוה מלך Dominus regnavit, Psal. 93. 1. Et regnavit in Edom, Genes. 36. 32. Fœmin. מלכת על ארעא Regnabat super terrâ, 2. Reg. 11. 3. מלכתא תחותיה Qui regnasti pro eo, 2. Sam. 16. 8. די מלכו Qui regnarunt, Genes. 36. 31. Participium præsens, מליך Regnans in folio ejus, Jerem. 33. v. 21. Plural. מטול אגא מלכי מלכין Propter me reges regnant, Prov. 8. 15. Infinitiv. מלכו את מרמי לממלך Num regnando tu existimas regnare super nos? Genes. 37. 8. Imperativus, מלכו עלנא Regna super nos, Judic. 9. 14. cujus fœmininum Ego regnabo, 1. Reg. 1. 5. ארי ממלך תמלוד Quod regnan-

do regnaturus sis, 1. Sam. 24. 21. לעלם Regnabit Dominus in sæculum, Psal. 146. 10. Apud Rabbinos, איזהו אדם ראוי למלך חכם או מלך שידרוט Quisnam est dignus ut regnet? Sapiens, aut Rex inquirens sapientiam, In Mibchar happeninim. אפל, אמלך Regnare fecit, Regno præfecit, Regem constituit: & simpliciter, Regnavit. Præteritum, ית שלמה אמלך Regnare fecit Salomonem, 1. Reg. 1. 43. Cum Aff. ואמלכיה Et regnare fecit eum, 2. Sam. 2. v. 9. את אמלכתא ית עבדך Tu regnare fecisti servum tuum, 1. Reg. 3. 7. ואמלכיה Et regnare feci super vos regem, 1. Sam. 12. 1. ואתמלכו ית שאול Et regnare fecerunt tibi Saulem, 1. Sam. 11. 15. ואתמלכותן ית אבימלך Et regnare fecistis Abimelechum, Judic. 9. 18. Infinitivus, לאמלכא יתיה Ad regnare faciendum eum, 1. Reg. 12. 1. Futurum, לא נמלך גבר Non regem faciemus quemquam, 2. Reg. 10. 5. Hithpabel apud Rabbinos, עבדן מתמלכין Servi fiunt Reges, sumunt sibi potestatem regiam.

Rex Babylonæ, מלכא רבבל Rex, מלך מלך. Et rex magnus, Psal. 95. 3. המלכא אית בידך An rex non est in te? Mich. 4. v. 9. למלכא דאמוראה Regi Emorrhæorum, Numer. 21. 30. ואנא רבתי מלכוי Ego autem inunxi regem meum, Psal. 2. 6. ויתך וית מלכך Te & regem tuum, Deuter. 28. 36. ויתן תוקפא למלכיה Et dabit robur regi suo, 1. Sam. 2. 10. ית מלכיה Regem ejus, Jos. 6. 2. מלכנא Rex noster, 1. Sam. 8. v. 20. ואתמלכו ית אלהינו מלכינו Et Dominus Deus est rex vester, 1. Sam. 12. 12. כיליא דמלכהון Coronam Regis ipsorum, 2. Sam. 12. 30. Plural. ומלכין מנד יפקון Et Reges ex te prodibunt, Genes. 17. 6. ומלכין Et Reges qui cum ipso erant, Genes. 14. 5. מלכין ארעא Inter reges, 1. Reg. 3. 13. Constr. מלכין ארעא Sicut Reges Israël, 2. Reg. 17. 2. Aff. מלכנא Reges nostri, Jerem. 44. 17. מלכינו Reges vestros, ibid. vers. 21. מלכהא Reges ejus, Jerem. 25. 18.

Tradunt prisca Hebræi, triginta (ut Baal Aruch hoc loco numerat) fuisse dignitates Regis Israëlitarum, quæ describuntur in Tractatu Sanhedr. cap. 2. ubi vide. Proverbium antiquum vulgare, עבדא דמלכא מלכא Servus regis etiam ipse rex est, Beresch. rab. sect. 16. & sæpe apud Talmudicos. Vide עבר.

Regina. Absoluta formæ non est in usu, ad differentiam emphaticæ masculinæ: ושתיה מלכתא רשועתא Vasthi regina impia, Esth. 1. v. 9. Constr. מלכתא שבא Regina Sebæ, 1. Reg. 10. v. 1. Plural. נשין מלכין Uxores reginæ, 1. Reg. 11. 3.

In regno מלכות דרוט: מלכו מלכו. Regnum. Gggg 3 Darii,

Darii, Dan.6. vers. ult. ומלכו תליתא Et regnum tertium, Dan.2. מלכו פליגה Regnum divisum ib. *Emphat.* דבכורסיה מלכותא Quæ in folio regni, Esth.1.14. *Aff.* על מלכותי Super me, & super regnum meum, Genes.20.9. גיקר מלכותך Gloriam regni tui, Psal.145.11. שבהור מלכותיה Decus regni ejus, ibid. vers.12. *Plurale.* ותרין מלכון Et duo regna, Genes.25.23. *Constr.* מלכות עממא Regna populorū, Psal.68.33. *Emph.* כל אליו מלכותא Omnia ista regna, Dan.2.44.

Secundò מלך *Consilium inire, Consultare, Deliberare. Respondet Hebraeo יעץ. Præterit.* לא תקין Non est rectum consilium quod consuluit, 2.Sam.17.7. דמלכני Qui consuluit mihi, Psal.16.7. מלכתא ברתא לביתך Consuluit ignominiam domui tuæ, Habac.2.10. כרין מלכות Sic consulo, 2.Sam.17.11. מלכוהי Quod consuluerunt ipsi, 1.Reg.12.13. *Particip. præsens,* מלך רהוה Quod ipse consulit contra eos, Jesa.19.17. *Plural.* מלכין מלך ביש Qui consulunt consilium malum, Ezech.11.2. *Construct.* מלכי מלך אברו Num consulentes consilium tibi perierunt? Mich.4.9. *Particip. Præter. Pehil.* על כל מלך Quod consultatum est super totam terram, Jesa.14.26. *Futurum,* אמלכך Consulam tibi, Psal.32.8. *Fæminim.* אמלכך idem, 1.Reg.1.12. *Ex Pabel,* מה מלכתא Quid consuluit, Jobi 26.3. *Aphel,* ואמלכתיה Et consuluit ipsi, Hebr. ואתחיתיהו Et incitavit ipsum, Josuæ 15.18. Judic.1. v.14. Cui suadeat cor ipsius, Esth.7.5. *Futur.* אמלך בנפשי Consultabo mecum, Cantic.6.11. *Ithpabel. Præter.* ואתמלך מלכא Et consultavit cum juvenibus, ibid. v.8. אתמלכו כהרא Consultant simul, Psal.71.10. *Particip.* מה אתון מתמלכין Quid vos consultatis? ibid. vers.9. מתמלכין למנרד Consultant impellere, Psal.62.5. vide & Psal.83.4. Prov.13.10. *Infinitiv.* ולא אתמלכא מלך Et ad capiendum consilium, Jesa.30.1. *Imper.* אתמלכו מלך Inite consilium, Jesa.8.10.

Consiliarius, Consultus, 2.Samuel.15.12. Ben Syra, ומליכור, שיתין מליכין יהון לר ומליכור, *Sexaginta consilarii si fuerint tibi, tamen consilium animi tui non deseras.* Convenit illud Ecclesiast. cap.37.17. *Consilium cape ex teipso: nihil est enim illo tibi fidelius,* &c. Seneca; *Consilium tuum sic apud alios sit, ut abs te auctoritatem accipiat,* &c.

Consilium, Consultatio: emph. מלכא, ut in præcedentibus. Et fæmininum constructum, In consilio improborum, Psalm.1.1. *Aff.* מלכי יתקים Consilium meum persistet, Jesa.46.10. במלכתך תדברני In consilio tuo deduces me, Psal.73.24. ארי לא אתקים מלכיה Quòd non es-

set ratum consilium ejus, 2.Sam.17.23. *Plural. mascul. constr.* ממלכי עצתהון A consultationibus consilii sui, Hof.10.6. *Aff.* בסניאות מלכך In multitudine consiliorū tuorum, Jesa.47.13. יתבטלון Depellantur à consiliis suis, Psal.5.11. *Plural. fæmin.* מלכין, unde, במלכת רשעיהון In consiliis impietatum suarum, Pl.81.13. *Aff.* במלכתהון In consiliis suis, Psal.106.43.

Idem, מלכנא מלכין Et, בסניא In multitudine consilii, Proverb.24.6. כל מלכך Consilium tuum, Psal.20.5.

Idem, ut supra in dicto Ben Syra. אתמלוכיהון *Idem. Plural. cum Affixo,* אתמלוכיהון Consilia ipsorum, Jerem.18.23.

Idem: במסנעא דמלכתנותא In multitudine consilii, Prov.11.14.

Sic scribitur & adducitur hîc in Aruch, ex Talmud Hierosolymirano. Vide supra in ordine מלכ.

Loqui. Præterit. מלל ארי יי מלל Nam Dominus locutus est, Jesa.1.2. די מלילת עמיה Quæ locuta est cum eo, Genes.39.19. די מלילתא Quod locutus es, Exod.33.17. הלא מללת Ecce locuta es, Jerem.3.5. ולא מללת עמהון Nec locutus sum eis, Jerem.14.14. מללו אחיהו עמיה Locuti sunt fratres ejus cum eo, Genes.45.15. ומלילא נשיא Et dixerunt fœminæ, 1.Sam.4.20. די מלילתון Sicuti locuti estis, Exod.12.32. *Particip. עם* ממלל עם Loquentem cum Esau, Gen.27.6. *Plurale,* אנון דממללן Ipsi loquebantur ad Pharaonem, Exod.6.27. *Fæminim.* דמללאת רברבנותא Linguam loquentem grandia, Psal.12.4. *Plural.* ממללן ממלל רבנעא Quæ loquentes sermone Canaan, Jesa.19.18. *Infinitivus,* מלל הוא Loquendo loquetur ipse, Exod.4.14. למללא בצחצחוון In loquendo ipsos cum eo, Genes.50.17. *Imperativus,* או מליל לארעא Aut alloquere terram, Hebr. או שיה Aut confabulare cum terra, Jobi 12.8. מליל עם בני ישראל Loquere cum filiis Israël, Exod.14.2. מלילו Loquamini, Exod.12.3. *Fæminim.* מלילי תושבחהו Loquere laudem, Judic.5.12. *Futurum,* ואנא אמלל ערך Et ego loquar pro te, 1.Sam.19.3. מארעא תמללן Ex terra loqueris, Jesa.29.4. למא ימלל רבני Quare loquetur Dominus meus, Genes.44.7. מה נמליל Quid loquemur, Genes.44.16. ולא ימללון כרבין Neque loquentur mendacia, Sophon.3.13. *Ithpabel Præter.* מלון דאיקר Verba honorifica dicta sunt de te, Psalm.87.3. *Partic.* ית דמתמלל עמי Eum qui loquebatur mecum, vel, id quod dicebatur mecum, Ezech.2.2. דמתמלל עמיה Quæ loquebatur cum ipso, Num.7.89. Sic Ezech.1.28. Exod.33.9. ולא יתמליל עמנא טוב מן קרם יי Et in Jon. *Futurum,* יי ne sermo

ne sermo fiat nobiscum iterum à Domino, ne moriamur, Exod. 20. 19. in Jon.

מל Verbum, Sermo: & apud Rabbinos & Talmudicos, Vox, Dictio, Vocabulum: Res, Negotium: Aliquid, Quicquam. Idem hujus usus ut Nominis דבר apud Hebraeos: מלה כרבה Verbum mendax, Dan. 2. 9. *Emph.* מלתא • מלתא Dan. 2. 5. 15. *Construct.* ומלת מלכא Et verbum regis, Dan. 3. 7. 1. *Emphaticè,* מן קל מלכא Propter vocem sermonum, vers. 11. *Constr.* מלי מלכא Verba Regis, Dan. 5. 10. *Apud Rabbinos,* מלה בסלע ומשתוקא באבן Si verbum ut siclus aestimatur, certè silentium aestimabitur ut lapis pretiosus. Sic legitur in Aruch in מל, sed in Gemara, בסלע מלה במערבא Dicunt in occidente (Palæstina:) Verbum siclo (si carum est,) silentium duobus (siclis aestimandum,) Megilla 18. 1. Sic quoq; adducitur in Jalkut in Levit. fol. 156. col. 4. מלתא אמרי במערבא מלה בסלע Rem turpem, hoc est, vitium quod in te est, tu ipse primus dicas & confitearis, Bava kama 92. 1. *Plurale,* מלין Verba: & synecdochice quandoq; Verba inania, superstitiosa, magica. Hinc, אמר לי ר' הנינה מלין מלין, Dixit mihi R. Chanina; Verba, Verba sunt, i.e. artes magicæ, superstitiosæ, Cholin fol. 139. 2. Hujus usus vide quoq; exemplum supra in נחום ex Medr. Koheleth cap. 1. v. 8. *Apud Grammaticos in specie sic vocatur Particula, Dictio indeclinabilis: & cum adjectione מלת הטעם Particula sensus, præfertim apud Grammaticos veteres.* Hinc Ephodi cap. 4. Grammaticæ suæ, reprehendit eos, qui particulas simpliciter appellant מלות. Dicit enim, hoc esse vocabulum commune omnibus orationis partibus.

מלול Verbum, Sermo: מקל מלולא Propter sonum sermonis, Hebr. מקול הקורא, Jesa. 6. vers. 4. לא גבר דמלול אגא Non sum vir sermonis ego, Exod. 4. 10. Cum sermone iræ, i.e. iracundo, Jesa. 42. 13. *Aff.* עברי מלוליה למשמע קל Perficiunt sermonem ejus, ad obtemperandum voci verbi ejus, Psal. 103. 20. *Apud Talmudicos,* אשתקיל מלוליה Ablatus est ipsi sermo: de taciturno, qui instar אלם muti nihil loquitur, Chagiga fol. 2. col. 2. nam אל quasi מלוליה, per notaricon, ut ipsi loquuntur.

Idem, Esth. 7. 10. in Targum secundo.

ממלל Verbo ad verbum loquor cum ipso, Numer. 12. v. 8. כממלל Eloquentium labiorum, Jesa. 57. 19. *לשניה* Secundum sermonem linguæ suæ, Esth. 3. v. 12.

Secundò **מלל** Fricare, Confricare: מוללן אר

מוללן Confricant spinas: את הקררה Fricant ollam: הרוצה שימלול נותן את קמח: Qui vult ut defricet (ollam) ponit farinam, &c. המולל מלילות הטין Qui fricat spicas tritici. **אתמולל** Vide supra in מול.

מלילה Fricatio. Confricatio: Spica, à confricando. *Plural.* ותקטוף מלילן בידך Et avelles, decerpes spicas manu tuâ, Deuter. 23. 25. Vide & in verbo.

מלל Plicare, Complicare, Duplicare: רשאי לשוללן ולמוללן Licitum resuere & complicare eas, Moed katon fol. 26. 1. **מלל** Duplicatura, ibid. p. 2.

מלל Cirrus, Limbus tela vel panni, Talm. Kelim cap. 28. Aliàs etiam dicitur כרנש, ut est suo loco.

נמלל Textum, Implexum: הנמלל גזן לשון רבר וה עס זה id est, significat rem textam & contortam inter se, R. Sal. Levit. 19. 19.

מלליו Prunæ ardentes: ולותכה בי מלליו דנורא Ponat eum super prunas ignis, Schab. fol. 109. 2. Sic, ולינח אמללא דנורא, Idem, Avoda sara fol. 28. 2. *Glossa,* גחלים לוחשות.

מלילן Humiles, Abjecti. Sic adducunt hoc loco ex Aruch. At in Talmud, unde citatur, legitur, לא תקלל חרש Non maledices surdo, Levit. 19. v. 14. nempe, באומללים שבנעמך, infirmis, humilibus & plebejis in populo tuo, **אמלל**, unde אמלל.

מללא Aurum rude, ut ex fodina producitur, quod Arabicè vocatur אלתבר. Sic adducit Aruch, sed in Gemara legitur ממלא, Ketubh. fol. 67. col. 1.

מלמל Sibilare, vel Distorquere os, subsannandi causâ: באותו הדור היו ממלמלין In illa generatione sibilabant ore suo, & dilatabant digitos suos. שורקים ומעקשים את פיהם, ממלמלין, id est, דרך לעג וקינטור.

מלמלה Vestis linea tenuissima muliebris, veluti Cinctorium exterius, quasi נמלל בגד Vestis fricta in minutum & latum: מציעא ומלמלא Talm. Meila fol. 18. 2. Gittin fol. 59. 1.

מלמולין Sordes manuum crassiores, sic dictæ, quod Defricari soleant. Sunt proprie illæ, quæ ex massa subacta, luto aut argilla manibus adherent. Hæ defricandæ & abluendæ sunt, antequam quis balneum ingrediatur: impediunt enim ne aqua eò penetret, Talm. Mikvaoth cap. 9. *Videtur esse* סכסוך • ללך • מלל, geminatâ primâ radicali, ut ללך • מלל & similia.

מלן Melancholia, Dolor, Cura & perturbatio animi. Legitur in Jalkut, קטע הדין, מלניא מלניא מלניא Exscinde hanc melancholiam ex corde

cordetuo, fol. 21. col. 2. Et in Psal. sect. 737. & in Samuel. fol. 65. 3. ubi pro eo in Medrasch Schemuel. sect. 8. legitur הלניא. Citatur ex Bereschit rabba sect. 44. in quo legitur מונטיא, Glossator מניטא, & exponit Terrorem, Perturbationem, ex Targum Jonath. Levit. 26. 6. ubi pro Hebræo מחריר legitur in Jon. וליה דמניט. Vide נור. Aruch in קטע legit פטטיא Verba, & citat aliam etiam lectionem מליא quod idem. Videtur esse ex Græco μελαία.

מילן Mélan, Atramentum. Hinc מלנין וקלמרין, Accipite atramentum & calamarium, Beresch. rab. in principio sect. 1. Citat etiam Aruch ex Jelammedenu; שחורה היא כמלינה Nigra est sicut atramentum.

מלס Olla, I. Sam. 2. 14. pro Hebr. פרוור. Citat Elias in Meturgeman quoque ex Num. 11. 18. ex Targum Hierosol. Sed illic nunc aliter legitur.

מלוס Spacium, Locus vacuus, Latitudo, Area: המוכר את החצר לא מכר אלא מילוסא של חצר Vendens atrium, non vendit nisi spacium atrii, Tal. Bava bathra, fol. 67. 1. In Misna ibidem vocatur אורא Aër, Spacium, in quo aër est.

מלעין Barba, Pili arista: ומלעין של שבולין Arista spicæ, Oketzin in princ.

מלפפונות Melones, Melopepones, Num. 11. v. 5. in Targum Jonath. Est ex Græco Μελοπέπωνες. Targum Jeruschalmi habet contractè מלפפניא. Apud Talmudicos, הקישות והמלפפון מין Cucumeres & melopepones sunt una species, Terum. cap. 2. Sic, הקישות והמלפפון אינן כלאים, Cucumeres & melopepones non sunt diversa genera, Kilaim cap. 1. In Gemara Talmudis Hierosolymitani scribitur hîc; אדם נוטל מעה אחרת מפיטמה של קישות ונוטעה והיא נעשית אבטיח. אדם נוטל מעה אחת מפיטמה של אבטיח ונוטעה והיא נעשית מלפפון hoc est, Quando homo sumit semen unum de capite cucumeris, & illud plantat, tum fit ex eo Pepo: quod si sumat semen de capite vel acumine Peponis, & illud plantet, tum fit Melopepon. Plurale, מלפפונות, Terum. cap. 8.

מלק Ungue-fecare, rumpere vel discerpere. Futurum, ומלוק ית רישיה, Et ungue-fecabit caput ejus, Levit. 1. 15. & sic 5. 8. Quomodo id olim factum fuerit, traditur in Sevachim fol. 65. 2. & Cholin fol. 21. 1.

מליקה Discerptio capitis per unguem.

מלוש Olla, idem quod מליסא supra: כתוך מלוש Si projecerit in ollam ipsius, Talm. Hierosol. Gittin cap. 8. fol. 49. 2.

מלתא Phlebotomia: Vide supra in מול.

מילתא Melote, Agnina lana purissima,

tenuissima & mollissima. Est Græcum μελωτή Ovis na pellis: nam μελόν Ovis: In Targum, על כרין דמילת, In pulvillis vel culcitrīs lanæ mollissimæ, Thr. 2. vers. 21. ועמר מילת כבינא Et lana agnina munda, Ezech. 27. 18. Scribitur מילת per Pathach, sed retius מילת per Kametz, quod ut Syrè & Chaldaicè pro Hebræorum Cholem ponitur, sic etiam respondere hoc loco potest Græco ω: Scribitur & sine וּת ut, Vestimentū ejus ex melota est, melotā coloratā, Gen. 49. 11. in Onkelo, juxta Veneta. Item, כסות מילא ובוץ Vestimentum melotinum & byssinum, Hof. 2. 5. Hebr. צמרי ופשתי Lanam meam & linum meum: Plural. עליו ערסן Super lectos melotinos, Esth. 1. 6. Interpres Latinus in Targum plerumque reddit Sericum, Sericeum. Sed omninò Lanam subtilissimam agnina significat, ex Græca voce, ut & antè in Hosea pro צמרי Lana, ponitur. Melota (scribit Erasmus in Epist. ad Hebræos cap. 11. v. 37.) non tam Pellem ovis significat, quàm Exuvium, hoc est, pellem corpori detractam cum lana. In locis antè adductis ex Ezechiele, & libro Esther, dicitur de lectis vel cubilibus melotis. Unde apud Historicos legimus, Damius vel Calabris in more fuisse, pellibus incubare, quas Melotas dicunt, id est, Ovillas, (in Podalirii sepulchro) sicq; per quietem oraculis instrui. Qui Amphiarao sacrificant, sacris peractis, arietis pellem substernebant, atque ita cubabant captantes somnia, ut author est Pausanias. Ad id allusit Vergilius lib. 7. Aeneidos: Pellibus incubuit stratis, somnosq; petivit: Meminit Gesnerus lib. 1. de Quadrupedibus viviparis, titulo de Capra, E. fol. 279. Apud Talmudicos, צמר נקי בן Lana munda recens, quam circumligant pro melota, Schevuoth fol. 6. 2. Cujus vestimentum ex melota, id pretiosum est, magno pretio constat, דמו יקרין ut Glossator habet, id est, pecuniâ magni pretii constat, Schabb. fol. 10. מילתא לבנה Melota alba, מקום שאין בו מילה Locus in quo non est melota, Cholin fol. 52. col. 2. ובודקין את Scrutantur vel probant lectos suos per lanam candidissimam, Nidda fol. 17. 1. id est, צמר נקי ורך lanam puram & tenuissimam, in qua scil. cum alba sit, facile videtur guttula, instar sinapi, sanguinis muliebris impuri: שיוול איצטלא דמילתא לכר חורין דשלימו זווריה: Sepulchrum est (instar) stolæ melotæ homini nobili, cujus alimenta sunt consumpta, Moed kat. fol. 28. 2. Auricula, Tenerum auris: apud Talmudicos, כשהן רוצעין אין רוצעין אלא ממילתא Quando perforant (aurem servi) non perforant nisi in auricula, Kidduschin fol. 21. 2. R. Sal. exponit אלקיה Caudam auris.

מלתרא Trabs: & specialiter: Trabs figurata, in qua figuræ exsculptæ sunt, Trabs everganea, affabrè facta. Plurale, חמש אמלתראות של מילה, Quinque trabes quercinæ, Erubhin fol. 3. i. Mid-dos fol. 36. i. Vajikra rabba sect. 17. Videtur esse ex Græco μέλαθρον, quod Hesychio etiam est Trabs transversaria, quæ contignationem sustinet. Vide Lexicon Henrici Steph. in Indice.

* מוחה ממה Vide in

ממל Prelum torcularis, quo comprimuntur olive: In Mischna, המוכר בית הכר מכר את הים, Vendens domum torcularis, vendit etiam mare, & prelum, Bava basra fol. 67. 2. In Gemara explicatur מפרכתא Fraclorium.

ממלא Nomen proprium loci: R. Meir ibat ממלא Mammalam, & ראה אותן כולן שחורי ראש, vidit eos omnes nigro capite, hoc est, juvenes, non ex senitie canos, &c. Beres. rab. sect. 59. Vide etiam supra in מלל in ממילא.

ממילא A seipso. Vide supra in מיל.

ממון Pecunia, Opes, Divitiæ, Substantia, Facultates. Drusus putat derivari ab אמן, factâ contractione literæ א, pro מאמוןא, ut ממוןא pro מאמוןא, & Hebraicè מון pro מאון. Et sic dicuntur Divitiæ, quia Homo in eis confidit, ut מוןא dicuntur, quia in eis ponitur Robur. Augustinus Justinianus Episcopus Nebiensis Psal. 73. 5. ubi vox אמוןא Fides à LXX Græcis transfertur אלסא, scribit: Hebræum verbum æquè fidem sicut divitias significat, quo datur intelligi, divitias in hoc mundo esse fidem Dei. Qui enim fide caret, pauperrimus & miser est. Scribunt & per duplex M Græci μαμμωνά, & Latini Mammona. Id posset esse ממון, sicut dicitur מליף, pro מאלף vel מאלף. Quidam affine ipsi faciunt מום Vitium, Macula, quod Mammon dicatur de divitiis per sordidum lucrum acquisitis. Quidam adducunt Græcorum μαμμών Sollicitè, vehementer cupio, Studiosè flagito, quasi μαμὼν sit pro μαμμών, quod pecunia avidè desideretur & expetatur, quomodo Hebræis כסף Argentum, ab Expetendo vocatur. Elias scribit, significare Germanis Haab vnd Güter. In libro כלי הקרה scribitur: מה אתה מונה אינו כלום, quasi ממון dicitur quasi מנה. Quod tu numeras id nihil est. Sic est מנה Numerare, quia numerari solet. Suidas Græcus: μαμμωνάς, אלסא, מון, χρυσός, Mammona significat divitias terrenas, aurum. Intellige aurum & argentum, id est, pecunias ex auro & argento. Est autem priscum Chaldeorum & Syrorum vocabulum. In Targum usurpatur pro Hebræis בצע Lucrum, כפר Lytron pecuniarium, שחר Mivus pecuniarium, מון Substantia: ut, ממון דכסף למה קבילו, Divitias argenti non acceperunt, Hebr. בצע, Judic. 5. 19. Sic, דסנו לקבלא ממון, Qui odio ha-

bent accipere lucrum, scil. injustum, Exod. 18. 21. Si pecuniam imposuerint ei, Heb. כסף Redempturam, id est, כסף Pecuniam, ut R. Salomon interpretatur, Exod. 21. 30. Targum Jonathan. קנסא דממונא Multam pecuniariam. Sic pro eodem Numer. 35. 31. לא ברמין ולא Non pecuniis, neq; aliis facultatibus, Heb. מון בלא ממונא, Jesa. 45. v. 13. לא במחיר ולא בשחר Gratis sine pecunia, Hebr. בלא הון Psalm. 44. 13. Aff. יקר לאלהך מן ממונך Honora Deum de substantia tua, Hebr. מהונך Proverb. 3. 9. בדר ממוניה Disper sit pecuniam suam, Psal. 112. 9. ובכל ממונכון Et omnibus facultatibus vestris, Heb. ובכל מארך Deut. 6. 5. in Jonath. וישקון לצדיקיא ממוניהו Et relinquent justis facultates suas, Hebraicè חילם, Psal. 49. 11. In Bibliis Regis scribitur semper ממונא. Syria dicunt ממונא, unde in Matthæo, לא משכחון, Non potestis Deo servire & Mammonæ, Matth. 6. 24. Lucæ 9. 16. ממונא Divitiæ iniquitatis, Lucæ 16. 9. Id Hoseas Propheta dixit מון רשקר Divitiæ fallaces, iniquæ, Hof. 5. 11. Et Salomon, מוכיר ביתו מכנש ממון, Perdit domum suam, qui congregat divitias iniquas, Prov. 15. 27. Pluraliter femininè dicunt ממונות ut: ממונותא Judicia pecuniarum. Hæc tribus constant iudiciis, Sanhed. in initio. His opponuntur ריני נפשותא Judicia animalium, id est, criminalia, vitam spectantia. Hæc viginti tribus iudiciis constant. Apud Patres Ecclesiæ nostræ de hac voce legitur: Mammona in lingua Hebræa (id est, Syra & Chaldæa) Divitiæ nuncupantur, non Aurum, ut quidam putant, Hieron. in Psal. 83. Item: Mammona Divitiæ interpretantur, Augustinus in Quæstionibus Evangelicis, quæst. 34. Idem, Mammona apud Hebræos divitiæ appellari dicuntur. Congruit & Punicum Nomen: nam lucrum Punicè Mammon dicitur, lib. 2. de Sermone Domini in monte. Pœni sive Phænices vicini erant Syrorum, unde non mirum eodem hoc vocabulo ipsos usos esse. Et Venerabilis Beda in illud Matth. 6. Non potestis Deo servire & Mammonæ: Audiat (inquit) hoc avarus, & studeat divitiis, quæ Syriaco appellantur sermone, magis ut dominus distribuere, quàm ut servus custodire. Apud Talmudicos & Rabbim: ממונו Opus habet homo salire divitias suas, scil. sale eleemosynarum, quibus si liberalis sit erga pauperes, tunc divitiæ manent, ut carnes sale conspersæ. Unde & ista: מלה ממון Sal divitiarum sunt eleemosyna: vel מלה ממון חסר Sal divitiarum est defectus vel diminutio ipsarum, scil. per eleemosynas: vel, מלה ממון חסר Sal divitiarum est beneficentia, scil. erga pauperes, כל הנושא אשה לשום ממון הוון לו Ketubh. fol. 66. 2.

Quisquis ducit uxorem propter divitias, erunt ipsi liberi, qui non futuri sunt probi, sicut dicitur: Contra Dominum perfidè egerunt, & filios extraneos pepererunt, Hof.5.7. in Kiddusch. fol.70.ו. לממון דבר הגורם לממון דמי Res qua causa est divitiarum, est instar divitiarum, Bava kama fol.71.col.2.

שהם מביאים Larva, facies personata: מומס ממש Qui introducunt larvas sive larvatos in theatra, Beres. rab. sect.80. Mummeren. Sic in Medrasch Thren. cap.3.13. In præfat. Medr. Thren. corruptè pro eo legitur את מתי, fol.53.ו. Est ex Græco Μῆμος.

Quæ hinc deducunt, vide supra in מוק.

ממר Herba species, apud Talmudicos, in Gittin fol.69. col.ו. ubi Medicinalia tractantur.

Vide supra in מור.

ממש Aliquid, Quidquam, Solidum, Substantiale, Certum, Firnum, Palpabile. Videtur esse à ממש Palpare. Sic Chald. ממשל à טללל: In Targum, רלית בהון ממש In quibus non est solidum, soliditas, substantia, Deut.32.17. in Targum Hierof. pro quo in Jonathane legitur מרעם Quicquam, in Onkelo צרוך Utilitas, Necesitas, pro Hebræo לא אלה Non Deo. In Præfat. Echa rabbeta fol.56.ו. ממש בה שאין בה ממש Quare invides Idolo, quod nihil est? Sic Paulus I. ad Corinth.8.4. Rabbinis usitatissimum, ולשון יצירה לא מצאנו אלא על דבר שיש בו ממש שהוא מוחש בחושים Verbum יצר non reperimus, nisi de re in qua est soliditas, & quæ apprehenditur sensibus, R.D. Kimchi Zachar. 12.ו. ממש ברבריו Nihil solidi est in verbis ejus. Citatur in Aruch ex Gemara, גששה חויה ראות ביה ממש Palpavit eum, viditque quod esset in eo soliditas, Schab. fol.152.2. Pro eo in Talmud legitur ממשא, sic ut idem hoc sit cum ממש, & thema sit ממש vel מוש. Aliquando, Verè, Revera, Propriè, Simpliciter, reddi potest: ומראה הנבואה אין בו ראייה ממשא Ostensio vel visio prophetiæ non est in ea visio vera, realis, sed tantum משל על דרך per modum similitudinis.

Soliditas, Certitudo, Substantia, Entitas: ממשורר Non est in iis soliditas & pulchritudo.

מן A, Ab, Abs, De, E, Ex, Inde à: Præ, Propter, ut Hebraicè: למן עלמא וער עלמא A seculo in seculum, Jerem.7.7. Coniunctum, מרמא מרמא Os ex ossibus meis, Genes.2.22. Dagesch compensato, Et de arbore, Genes.2.17. Cum Affixis, מני A me, מנך A te, masc. מניך Ex te, fem. מניך Ab eo, מנהון Ab eis, מנכון masc. מנכון fem.

A' vobis, מנן מננא A' nobis. Præ me, magis quàm mihi. Sic, מרלהון מרלהון מרלהון &c. Pleonasticè adhibentur ipsi particula quedam: ut, מן קרם A' coram, A' de: מן קרמי A' me: מן קרם ד Eo quòd, Exod.19.18. in Onkelo, מן קרמת דנה vel מן קרמת Ab ante hoc, Ante hac: מן בגלל ד Propterea ut, Eo quòd מן בגלל דארכין ליה שממא: מן בגלל דארכין ליה שממא: Eo quòd inclinaverat sibi cœlos, Exod.19.v.18. מן בגלל דארכין ליה שממא Propterea ut affligerent eos, Exod.1.v.11. מן בגלל דארכין ליה שממא Propterea ut videris, Psal.130.4. Talmudici sæpè inserunt Foth in medio, ad indicandum Chirek, maximè cum Affixis, & scribunt etiam מנא: ut, מנא Unde nobis? quod & conjunctim scribunt מנלן. Sic, מנא Unde habentur ista? Competit rebus, quæ fundamentum suum habent in Lege, de quibus dicitur, מנא Unde nobis? scilicet hæres confirmantur vel constant? מנא Undenam tu? Vide Halich. olam cap.1.

Unde? Ex quo loco. Ex מן מן si- ve מן: ut, מנן אתון Unde vos estis? Genes.29.4. Sic, ומנן את אתי Et unde venis? Judic.19.v.17. Apud Talmudicos, מנן Unde probamus, unde est probatio? unde habemus? est? unde habes?

De firmo, vero, verè, revera, Dan.2.8.

Undenam? Ex quonam loco?

Postea.

מן Quis, Qui, singul. & plural. & in utroq. genere, מאי מן, & idem est quod מאי, quæ promiscuè usurpantur: ומן הוא Et quis ille, Dan.3.v.15. Et is qui, quisquis, vers.6. In Targum Hagiographorum scribitur plerumq. cum Kametz מן vel מן, sed male: nam id aliter significat. Elias vult in Targum semper scribi sine א, & quæ sunt cum א, ea prava esse: מן אהו Quis estu? Genes.27.32. Et pluraliter, מן אליון לך Qui sunt isti tibi? Genes.33.5. Cum servilibus, מן אהו בן Bovem cujus? 1.Sam.12.v.3. מן אהוון Qui & qui cant, Exod.10.8. מן אהוון Cujus sunt ista ante te? Gen.32.17. מן אהוון A quo timebo? Psalm.27.ו. De re, ut Hebraicè: מן אהוון Quod est nomen tuum? Judic.13.v.17. Sensus, Quis es nomine tuo? Quis es, & quod nomen tuum? Sic, מן אהוון אהוון In omnem (locum in) quem iveris, ibo, i.e. Quocunque. Legitur & cum מן in medio ex dialecto Hierosolymitana: מן אהוון Cujus filius est iste? Esth.7.6. in Targ. sec.

Idem, ex Syrismo: Syri enim dicunt מנא מנא Quid paritura sit dies, Hinc, מנא מנא ליד יומא, Proverb.27.ו. quæ Guido censet legenda מה. Sed hac correctione opus non est. Sæpè enim author istius versionis vocibus Syris utitur. Sic, מנא מתתקלון In quo impingunt, Proverb.4.v.19. מנא מתקלון Quid exspectavi Dominum?

minum? Psal.39.v.8. **מנ** Propter quem, vers.7.

מנ *Idem: Etiam ex dialecto Syra: ונברא מהימנא* Et virum fidelem quis inveniet? Proverb.20.6. **מנ** אלהא Quis est Deus, Prov.30.9. **מנ** אהתא כשרתא מנ ישפח Uxorem probam quis inveniet? Prov.31.10. **מנ** קאם קדם קנאתא Et quis consistet coram zelo? Prov.27.4.

Talmudica: **מנ** וזמן ניהו מתים Et qui sunt isti mortui? **מנ** בהרי מאן נשדר Per quem mittemus? **מנ** אהנו לן רבנין Hęc quorsum (spectant?) **מנ** אהנו לן רבנין Quid profunt nobis Rabbini? Sanhed.fol.100.1. pro quo folio præcedenti legitur **מנ**, lin.4. à fine. **מנ** נשים באהל מאן ניהו Mulieres in tabernaculo quænam sunt illæ? Sanh.105.2. **מנ** איכא מאן דאמר Est qui dicit: **מנ** איכא מאן דפליג Nullus est qui dissentiat, contradicat: **מנ** כנון מאן Cui similis est? **מנ** Juxta quod, id est, quomodo vocant menstruatam? **מנ** Quomodo? admirativè: **מנ** אולא דאמר ר' יוסי Juxta quem procedit, id est, cum quo consentit, id quod dixit R. Iose? *Inferuerunt semper Aleph, ad indicandam lectionem Pathach, & ad differentiam Prepositionis מן cum Chireck.*

מנ *Vas, Instrumentum: Vestimentum, Hebr.* **מנ** כל מאן דחספ ut, **מנ** כל מאן דחספ Omne vas fictile, Numer.19.v.15. **מנ** כל מאן דברזל Omne instrumentum ferreum, 1.Reg.6.7. **מנ** כל מאן דאע Ex omni vase ligneo, Levit.21.12. **מנ** כל מאן דמשד Aut in omni instrumento pelliceo, id est, veste pellicea, Levit.13.49. **מנ** אשיט דוד ית ידיה למנא Extendit David manum suam ad instrumentum illud, 1.Sam.17.v.49. **מנ** ושוני יתהון במאן רענא Et posuit ea in vas pastoris, id est, peram pastoralem, 1.Sam.17.40. *Plurale,* **מנ** או מנין כסף או מנין דכסף Vasa argentea, aut vasa aurea, Genes.24.53. *Constr.* **מנ** דהבא Vasa aurea, Dan.5.3. *Emphat.* **מנ** דאף מאנא Etiam vasa, Esrae 5.v.14. *Aff.* **מנ** כל מנהי וית כל מנהי Omnia vasa ejus, Exod.39.33. **מנ** ותפק מנך במני גלותא Et produces vasa tua, id est, vestes tuas sicut vestes transmigrations. *Ezech.12.4. Scribitur promiscuè cum Aleph & absque eo. Rab.* **מנ** תשלח מאני Abjecit vestimenta: **מנ** ולא קטיל לכו כינרא אמניכו Et nullus vestrum occidit pediculum in vestimentis suis, Schabbas.82.1.

מנ *Numerare, Dinumerare, Supputare, Recensere. Ponitur pro Hebræis מנה* **מנ** *ספר מנה* **מנ** *ביתר מן* **מנ** *Posteaquam numerasset populum,* 2.Sam.24.10. *Cum Aff.* **מנ** ומננון במדברא Et numeravit eos in deserto, Num.1.19. **מנ** יומי טלטולי מנותא Et vagationis meæ numerasti, Psal.56.v.9. **מנ** דמנו ית בני ישראל Qui numerarunt filios Israel,

Hebr. פקרו, Num.26.64. *Infinit.* **מנ** תשרי לממני Incipies numerare, Deut.16.9. **מנ** ער די פסק מלממני Ut cessaret à numerando, ut numerari non posset, Genes.41.v.49. *Imperat.* **מנ** כוכביא Et numerastellas, **מנ** אם תכל לממני יתהון Si possis numerare eas, Genes.15.5. **מנ** מגדלהא Numerate turresejus, Psal.48.13. *Futur.* **מנ** אמננון Dinumerabo eos, Psal.139.v.18. **מנ** וכל פסיעתי ימנה Et omnes gressus meos numerabit, Jobi 31.4. **מנ** ותמני לך Et numerabis tibi, Levit.25.8. **מנ** ותמני לה Et numerabit sibi, Lev.15.28. **מנ** ותמנון לכוון Et numerabitis vobis, Levit.23.15. *Ithpehal Præter.* **מנ** די אתמניא Qui numerati fuerunt, Exod.38.21. *Futurum,* **מנ** ותמנון Qui non possunt numerari præ multitudine, Genes.32.v.12. *In Pabel, מני* **מנ** *Præfecit, Constituit, Præposuit, Commisit. Præter.* **מנ** דמני רעלמא **מנ** די מני רעלמא Qui constituit animas nostras in vita seculi venturi, Hebr. השם, Psal.66.9. **מנ** די מני מלכא Quem constituerat rex, Dan.2.24. **מנ** די מני יתהון Quos constituisti, Dan.3.v.11. **מנ** די מני יתהון Ubi constituisti eum, Hebr. הפקרתו, 1.Sam.29.4. **מנ** די מני עליהון Et constitui te. Jerem.1.10. **מנ** די מני עליהון Qui constituerunt super ipsos, Hebraicè שמו, Exod.5.14. *Particip.* **מנ** עליהון יהודאן **מנ** די מני עליהון Qui præfecti erant operi, 1.Reg.5.v.16. **מנ** די מני על בית מקדשא **מנ** די מני על בית מקדשא Qui præfecti erant domui sanctuarii, 2.Reg.12.11. *Infinitivus,* **מנ** עלך מלכא Ponendo pones super te regem, Deut.17.15. *Imperat.* **מנ** ואת מני ית לואי Et tu constitue Levitas, Numer.1.50. **מנ** שפטין Constitue judices, Esrae 7.25. **מנ** ועליו גברין Et constitute super ipsos viros, Jos.10.18. *Futurum,* **מנ** ינקינא Et constituam pueros gubernatores eorum, Jesa.3.4. **מנ** באודך אמני רוחי In manus tuas depono spiritum meum, Psal.31.6. **מנ** עלך מלכא E medio fratrum tuorum constitues super te regem, Deut.17.15. *Cum Aff.* **מנ** לארכונין Constitues eos principes, Heb. תשיחמו, Psal.45.v.17. **מנ** וימנון להון ריש חד Et præficient sibi caput unum, Hos.1.10. **מנ** רבני משריתיה Constituet præfectos exercitus sui, Jesa.10.v.28. *Ithpabel,* **מנ** דמני עם דוכסי מלכא Et quomodo annumeratus sit ducibus Regis, Esth.5.11. **מנ** עלך מלכא **מנ** די מני עלך מלכא Constitutus est in judicem super populos, Psal.110.7. *Particip.* **מנ** לרבא Tu constitutus es in principem, Ibid.v.4.

מנ *Præfectus, Oeconomus. Occurrit in Proverbio quodam Talmudico: לא שכיב שיכבא: Antequam moritur mortuus (vel ægrotus) jam constitutus est alius præfectus domus ejus. Sic dicunt, quod eo die Ruth venerit in terram Israëlis, quo uxor Boaz fuit mortua, qui Rutham deinde duxit. Hoc modo legitur Proverbium* Hhhh 2 *istud*

istud in *Bes Jacob* fol. 100. col. 2. In *Talmud Bava basra* cap. 5. fol. 91. 1. pro מני ביתיה legitur מניו ביתיה, ex quo *Baal Aruch* fecit unam vocem מנביות, quem secuti *Munsterus* & *Guido*, posuerunt, מנביות Præparata domi suæ, vel, *Lugens*. Sed nec illi, nec *Baal Aruch*, locum *Talmudicum* rectè intellexerunt.

מַמְנָה *Præfectus, Præpositus*, 2. *Reg.* 25. 19. *Jerem.* 52. 25. Et ibi vir præfectus, *Jere.* 37. 13. Hebraicè מַמְנָה, unde pluralis מַמְנִים 1. *Par.* 9. 29.

ממונר *Præfectus, Antistes sacerdotum, Vice-sacerdos, qui loco maximi præerat*, *Tamid* cap. 1.

מִנּוּן *Numerus: Computatio, Supputatio: Reputatio*, id est, *authoritas*: ut, מנין ארי לירת מנין, Nam nullus erat numerus, *Genes.* 41. 49. *Constr.* למנין ישראל Pro numero filiorum Israël, *Esræ* 6. v. 17. *Plurale*, על מנינא, Super numeros numeratos, vel recensitos, *Exod.* 30. 12. *Constr.* אלין מניני בני ישראל Hi sunt numeri filiorum Israël, *Num.* 26. v. 5. *Aff.* למנינייהון Secundum numeros suos, *Exod.* 30. 12. *Apud Rabbinos*, גדול במנין, *Magnus numero*, id est, *magnæ authoritatis*. Præterea מנין sæpè accipitur pro *Número denario decem personarum in sacris conventibus*. *Multa enim sacra non peragunt, nisi numero personarum decem completo*. *Inde Fagius scribit in Pirke avoth cap. 1.* Est certè numerus denarius admodum sacer Hebræis, unde puerum non circumcidunt, nulla connubia stabiliunt, libellus repudii non datur, & solenniores quædam preces ad Deum non fundunt, nisi decem personæ affuerint. *Verba capituli istius sunt*: Decem qui sedent & discunt Legem, divinitas quiescit inter eos, sicut dicitur: *Deus stat in congregatione Dei*, *Psal.* 82. 1. עדר non comprehendit pauciores quàm decem. Vide *Sanhed.* cap. 1. *Misna ult.* Hinc *Exod.* 12. v. 4. Si verò minor fuerit aliqua familia, quàm ut sit par edende parvæ pecudi, *Jonathan paraphraistes* ita transfert; *Et si pauciores fuerint viri domus, quàm numerus denarius, &c.*

מְנִיאוֹן בְּאַתְמִנְיוֹתָא *Numeratio, Numerus*: Multi numero, *Nah.* 1. 12.

מִנָּה *Mina, Libra*: מני כסף *Mina argentea*, מני קודשא *Libra sancta, sacra: Plural.* בארף Pro mille libris argenteis, *Jesæ.* 7. v. 23. שבעה שקלים Septem minas, Hebraicè שקלים, *Jerem.* 32. 9. מנן דהבא Triginta minæ auri, 1. *Reg.* 10. 17. ומאתן מנן דבילתא Et ducentas minas ficuum, 1. *Sam.* 25. v. 18. *Kimchius* hoc loco scribit, המנא הוא לישראל *Mina est libra*. *Rambam* parte 3. fol. 178. col. 1. *Bava kama* cap. 4. sect. 1. מנה מאה דינרין *Mina centum sunt denarii*. *Glossa*, דינר הוא משקל מיתקאל שהוא דרמא וחרמא משקל, סדר שעורו בינוניורר. *Idem Majemon* in fine *Peah*;

Mina est pondus centum denariorum. Vide *Ezech.* 45. 12. & ibi *R. D. Kimchius*; *Bechoroth* fol. 7. 2. מנר צורי *Libra Tyria*, vel, signata, id est, viginti quinque sici, sive centum asses: מנה מדינה *Libra provincialis* sive popularis, *Glossa*: octava pars libræ signatæ, *Bava kama* fol. 90. col. 2. Vide *Waserum* & alios.

מִנְתָּא *Portio, Pars numerata & certa*. 2. *Sam.* 6. 19. וית מנתהא *Et portiones ejus*, *Esth.* 2. 9. in T. 1.

מָנָה *Man, Manna, panis Israëlitarum cælestis in deserto*, Hebraicè מן, *Exod.* 16. 15. *R. Salomon* explicat הכנת המון id est, *Præparatio, Dispositio alimenti, cibus præparatus*, ex significatione verbi, וימן להם *Et constituit eis rex demensum*, *Dan.* 1. v. 5. Sic est ab hac Radice. *Aben Esra*: מן הוא פירושו מן אשר מנה את מאכלתם id est, *Man est explicatio ejus ex derivatione verbi, Qui constituit cibum vestrum*, *Dan.* 1. v. 10. Et juxta hanc sententiam est מנה. Dicebant autem, *Man est*, id est, *Jam præparatus, confectus & coctus panis est*, ad esum dispositus: *Nesciebāt enim quid esset*; id est, non poterant illud proprio suo nomine appellare. LXX. Græci, τί ἐστὶν τοῦτο *Quid est hoc?* *Hieron.* *Man hu*, quod significat, *Quid est hoc?* Hanc interpretationem etiam quidam Hebræorum ex sermone *Ismaëlitico* sive *Arabico* voluerunt probare, sed *Aben Esra* eos irridet. Etiam si verò מן *Chaldaicè* interdum sit, *Quid*, sed abusive; tamen nemo facile probabit, *Israëlitas tūc Chaldaicè locutos fuisse*. *Haskuni* scribit; מן in lingua *Ægyptiorum* idem esse quod מנה in lingua *Hebræorum*. Quod si verum, probabilius esset, illos *Ægyptiâ* linguâ quàm *Chaldæâ* locutos fuisse.

מִנְוִנָּה *Idem, ex forma Syra*, *Deuter.* 8. 3. in T. *Hierosol.*

מִנְבָּס *Monbas, vel Mombas, aut Monobasus, ut vocat eum Josephus, rex fuit, filius Helena, ex genere Hasmonæorum sacerdotum, ut scribitur in libro Caphtor fol. 119. 2. & in Meor Enajim fol. 167. col. 2.* De eo celebris historia legitur de *Eleemosynæ commendatione & collectione thesaurorum cælestium*, apud *Talmudicos* in *Bava basra* cap. 1. fol. 11. 1. & in *Talm. Hierosol. Peah* cap. 1. fol. 9. 2. *Historia de Monbazo, qui prodigebat thesauros suos, & thesauros patrum suorum. Accesserunt eum fratres & amici, dixeruntq; ipsi; Patres tui collegerunt thesauros, & addiderunt ad thesauros patrum suorum, tu autem prodigis illos. Respondit eis, Patres mei recondiderunt thesauros infra (id est, in terra, ut est in Talm. Hierosol.) ego supra (id est, in cælo, ut est in Talm. Hierosol.) patres*

patres mei recondiderunt thesauros in loco, in quem manus (hominum) dominari potest, ego in loco, in quem nulla manus dominatur: patres mei collegerunt res, quæ nullos edunt fructus, ego colligo rem, quæ edit fructus: patres mei recondiderunt mammonam (pecunias,) ego recondo thesauros animarum: patres mei recondiderunt aliis, ego mihi: patres mei collegerunt in hoc seculo, ego in seculum futurum. Simile est dictum Christi, Matth.6.19.20. Pauli, 1. ad Tim.6.19. Amplius in Joma fol.37.1. in Mischna; Monbas Rex fecit omnia manubria inst. umentorum diei expiationum ex auro. Helena mater ejus fecit candelabrum aureum, &c. Baal Aruch scribit Molbas. Vide plura de eo apud Josephum Antiquit. Judaic.lib.20. cap.2. & de bello Judaic.lib.6. cap.7. Tzemach David par.1. fol.37.1. & par.2. fol.141.1. Meor enajim cap.52. prolixè.

Quod Aruch hîc adducit, & ex eo Guido, vide in præced. radice, in מני Præfectus.

מנגון Machina, instrumentum ingeniosè & artificiosè factum, opus rotarum mobile. Est Græcum Μανγανον, Manganum: Circumagebat machinam: סלקין במנגון Ascendunt per machinam scil. rotariam, Esth.1.2. in Targ. sec. מנגון פקעין Machinæ circuibant, Ibid. Elias vult idem esse cum מוכני sive מוכני, de quò supra in מכן.

Deinde, Machinatio, Astatia: לא היה יודע מנגון רהילין אינון Nō sciebat machinationem ejus: Terribiles sunt istæ machinationes tuæ, Jalkut fol. 66. col. 1. Medrasch Esth. in fine. כמה מנגנאות עשיתי להביאן תחת ידך Quot machinationes feci ad adducendos eos sub manum tuam? Beres. rabb. sect. 42. Glossa marginalis in Jalkut explicat המצאות Inventiones.

Vide supra in מנה מנר *

Vide in ידע מנרע

מנחה Munus, Oblatio: ut, מנחה מנחה & odoramenta, Dan.2. v.46. De simila muneris, Levit. 6.15. al.8. Et munus ipforum, Efr. 7.17. Est etiam Mincha, Tempus vespertinum, olim sacrificiis & precibus dicatum, ab hora tertia pomeridiana incipiens: עד למסק מנחתא Donec ascenderet tempus vespertinum, 1. Reg. 18. v. 29. ad offerenda scil. sacrificia vespertina. Vide Lex. nostrum Hebraicum.

מנט Terrere, Perterrere. Particip. ומניט Et non erit qui terreat, Hebr. מחריר, Levit. 26.6. & Deut. 28.26. in Jon. ubi Onkelos legit ומניט. In Aruch in מנט citatur etiam מניט, quasi מן sic de Radice. Hinc & מוניטא vel מניטה

Terror, Anxietas, Sollicitudo: unde, קטע הרא מוניטא מן כרו. Vide מן.

מוניטון Moneta: ארבעה הם שיצא להם: Quatuor sunt, quorum moneta in mundum exiit, Abraham, Josua, David, & Mardocheus, Beres. rabb. sect. 39. De Mardochei numo vel moneta dicitur, illam ex una parte habuisse Saccum & Pulverem, ex altera Coronam auream. Sed in Medrasch Esther circa finem; Moneta Mordechai ivit per totam terram; ומרה מררכי Et qualis nam erat moneta ejus? Mordechai erat ex una parte, & Esther erat ex parte altera. Alibi: קבע מוניטון שלו Cudit monetam suam in tentorio Regis, Ber. rab. par. 36.

מנטר Pallium: ותעבד ות מנטר מעילא Et facies tegumentum pallii, Exod. 28. v. 31. & 39. 22.24. & alibi. Respondet ita conjunctim מנטר מעילא Hebræo מעיל. Videtur esse orta vox ex Græco Αμυντήριον Tutamen, Munimen. Sic teste Budeo ἀμυντήρια sunt Tutamina, Arma tutoria, Φυλακία, ut thorax, galea ocrea. Quâ significatione posset à נטר Deduci, & sic מנטר Chaldaicè idem erit quod Græcè ἀμυντήριον.

מנקה מניקה, אמןיקא, cum a formativo ab initio, Torques: המניקה די דהקא Torques aureus, Dan. 5.7. ושוו מניקה דדהקא על צואריה Et posuit torquem vel catenam auream in collum ejus, Genes. 41.42. Hebr. רבד. Sic Esth. 2. v.17. Item, ולאחתא מניקה דדהקא על רשיה Et descendere facere, id est, injicere catenam auream capiti suo, Esth. 7.7. in Venetis. Capiti, id est, per caput injectam collo appendere. והקניטרה Et torques collo tuo, Prov. 19. Plurale, מניקין וכל מני דהקא Catenas & omnia instrumenta aurea, Genes. 49.22. in Targ. Hierosol. והקניקין Torques & vestimenta regia, Esth. 2.9.

מנול Pileus, aut aliud tegumentum capitis: In Beres. rabb. sect. 5. & 28. Simile regi, qui ædificavit palatium, ac constituit in eo mullos, qui inter se convenientes, salutabant regem, nutu, digitis, pileis. Glossa, cum sudariis quæ sunt in capitibus ipforum, deponendo illa honoris causâ, secundum consuetudinem Græcorum & Edomæorum, hoc est, Romanorum.

Unde nobis, scil. probatur, constat? Vide supra in מן.

מנכוס Monomachus. Μονομάχος, qui solus cum alio pugnat, Gladiator, Duello-pugnans. In Aruch citatur ex Tanchuma, sive Jellammedenu, sectione ויהי יעקב ויהי יעקב ad illud: Et vocavit filios suos (nempe ad faciendum Testamentum.)

mentum) Gen.49.1. Quare non vocavit Esau quoq; filios suos? שאן מונומכוס עושה דייתיקי Quia gladiator non facit testamentum. Talem enim fecerat eum pater suus, מונמכוס gladiatorem, juxta illud: Et per gladium tuum vi- ves, Genes.27.40.

מנ מוניני Talm. Salsilago, Salsugo, אגמני: מוניני Salsugo locustarum: דנקירי: Salsugo avicularum, Schab. fol. 110. 2. אפילו מוניני Etiam salsugo & pisciculorum falsamentum, Sanhed. fol. 49. 1. Item Pisciculi: ומוניני Pisciculi jejunio, Avoda İara fol. 29. 1. דאכלה מוניני Quæ comedit pisciculos parvos, Ketubh. fol. 60. 2.

מנא Manna. Vide supra in מנא.

מנע Cohibere, Inhibere, Prohibere, Impedire, Avertere, Denegare: Impediri, Cohiberi, Cessare. Respondet Hebræo מנע, & interdum pro

ponitur. Præterit. Qui cohibuit à te prolem, id est, denegavit, Gen. 30. v. 3. Cohibuit te Dominus à gloria, Num. 24. 11. Et non prohibuisti filium tuum unicum à me, Genes. 22. 12. Et non cohibui ab ipso, 1. Reg. 20. v. 7. Cohibuerunt bonum à vobis, Jerem. 5. 25. Qui cohibet gladium suum ab occidendo, Jer. 48. 10.

Imperativus, Cohibe pedem tuum, Proverb. 1. 15. Idem, Jerem. 2. 25.

Non cohibebo os meum, Jobi 7. 11. Non cohibebit me à te, 2. Sam. 13. 13.

Ne cohibeas à puero disciplinam, Prov. 23. 13. Cohibita est à domo sanctuarii, Joel. 1. 13.

Non cohibitum, subtractum est de servitute vestra quicquam, Hebr. Exod. 5. 11.

Cessabat pluvia, Hebr. Exod. 9. v. 34. Et à tempore quo cohibiti sumus, Hebraicè Cessavimus, Jerem. 44. 18.

Et inhibiti sunt ædificare urbem, id est, Cessarunt, Gen. 11. 8. A cessando, ne cessem, 2. Sam. 12. 23.

Imperativus, Cohibete vos à malefaciendo, Jesa. 1. 16. & 2. 22. Num cohibebor, 1. Reg. 22. 6.

Et postea cessabo, Judic. 15. 7. Et si cessaveris à vovendo, Deuter. 23. 23.

Die fracturæ cohibebitur malus, Jobi 21. v. 30. Quare cohibebitur nomen patrum nostrorum, Numeror. 23. v. 4.

Et cessaverit celebrare pa-

scha, Numer. 9. 13. Cessabunt tonitrua, Exod. 9. 29.

Illud est de prohibito, id est, impossibili, impossibile est. Vide Morep. 2. c. 15.

Impossibilia.

Impedientia, Impedimenta.

Prohibitio, Impossibilitas.

Vide in מנף.

מנפול Monopolis, Μονοπωλῆς, Qui solus aliquid vendit; Synecdochicè Talmudici sumunt pro eo, qui solus vendit panes, qui dicitur Α'ετοπωλῆς: לוקח Accipiens à venditore panis, Demaj cap. 5.

מנקה Monile, Torques, idem quod ענק Hebraicè: ut, דברי תורה עטרה לראש מוניק, Verba Legis sunt corona capiti, torques collo, malacia sive tranquillitas cordis, collyrium oculorum, Vajikra rabba sect. 12.

Corona, ex eo: Nam sertum gratiæ erunt capiti tuo, Prov. 1. 9. Torques: Et torques faucibus tuis, ibidem. Tranquillitas: Mandata Domini recta sunt, lætificantia cor, Psal. 19. 9.

Pro hoc in Medrasch Tehillim legitur מלומא Collyrium: Præceptum Domini purum, illuminans oculos, ibidem. Est ex Græco Μανιάκης.

אנק Vide in מינקת.

Vide in נקט, etsi fortè מ radicale.

מנת Eo ut, Propterea ut: Eâ lege vel conditione, Hoc pacto: על מנת שאני אפרע, על מנת בן Propterea. Citatur hic in Aruch, quasi cum Affixo, שלא על מנתו הלוהו, ubi nunc in Talmud legitur Non super fidem ejus mutuo dedi ei pecunias, Bava basra fol. 175. 2.

Herba nota suaavis odoris, unde Græcis dicta ὀκετζίμ, Oketzim cap. 1. Licitum est eam spargere in pavimento ædium vel Synagogæ odoris causâ.

Et dolosi erunt in tributum, Prov. 12. 24. Aliàs semper pluraliter usurpatur: ut, מסקי מסין Exactores tributorum, 1. Reg. 5. 13. quorû Salomon triginta millia constituit: Tributarii, Gen. 49. 15. Deut. 20. 11. Pertinet ad מסס.

מסא Pala furni, quo panis infurnum immittitur, & ex eo educitur: דקא חריד: Adfer palam, quia aduritur panis tuus, scil. in furno, Taanis fol. 25. 1. כהן קטון Et si non adfuerit sacerdos junior, accipit illa (panem) summitate palæ, & immittit in furnum, Bechoros fol. 27. 1.

מיסא *Missus, Ferculum*: כמה מיסא יש *Quot missus, quot fercula sunt?* In Tanchuma.

מסאסא *Stimulus, secundum Baal Aruch, Vajik. rab. sect. 29.*

מסא, *Liquefcere, Dissolvi: Tabescere, Tabefieri.* Quaedam calore liquefcunt,

quaedam compressione: hinc & pro *Comprimere* apud Talmudicos sumitur, sive *Exprimere liquorem.* *Præterit.* מסית היד וחיל *Liquefactum est*

instar limacis, *Pfal. 39.12. Particip.* בדינת יהוה יר *Ut det Dominus femur tuum dissolutum, Num. 5.21. Infinit.* מסית ומסי *Liquefcendo liquefcet, 2. Sam. 17.10. juxta Regia: Veneta*

prave מסס, ex forma *Præteriti* defectivorum secundâ. Sed *Præteritum* cum *Futuro* conjungi sic non solet. *Ithpehal Præteritum,* ואתמסי לבנא

Et liquefactum est cor nostrum, *Jof. 2.11. ואתמסא*

Et dissolvetur, *Pfal. 112.10. Hinc utraq. forma videtur in unam confluxisse,* ואתמסית ופא *Liquefactum est*

mare, *Jesa. 64.1. ואתמסית אסרוהי* Et dissoluta sunt vincula ejus, *Judic. 15.14. ואתמסיתו נרבי חמר*

Liquefacta sunt dolia vini, Joel. 1.17. id est, diffluxerunt, & in nihilum redacta sunt. Interpres Latinus in Targum, Computruerunt. Sic in sequenti loco, נושמת ראתמסיתו בעפרא

Corpora quæ liquefacta sunt in pulvere, *Pfal. 88.11. vel, Quæ computruerunt. Partic.* לבי מתמסית היד שעה

Cor meum liquefactum est instar ceræ, *Pfal. 22. v.15. ubi Regia מתמסס, quod à מסס, vide illic. Plural.* פו מתמססין זכאין

Quando tabescent justi, ridebit, *Jobi 9.23. in Reg. ורכיניך מתמססין* Femora tua liquefacta sive dissoluta, *Num. 5.21. in Jon. Infinitivus,* כאתמסא כספא

Sicut liquefit argentum, *Ezech. 22.22. Futurum,* ויתמס כל לב

Et dissolvetur omne cor, *Ezech. 21. v.7. היכמא דיתמסי*

Sicut liquefit cera, *Pfal. 68.3. פו חתמסון בנה* Sic liquefcetis in ea, *Ezech. 22.22. ויתמסון*

Et liquefcet cœli cœlorum, *Jesa. 34.4. ויתמסון בחוביהון* Colliquefcet in peccatis suis, *Lev. 26.39. Ezech. 4. v.17. ועינוהי ויתמסון*

Et oculi ejus contabescent, *Zachar. 14.12. Aphel Infinitivus,* ולאמסא

Et facere ut liquefcatur, *Numer. 5. v.22. Cum Affixo,* לאמסיתיה

Ad liquefaciendum illud, *Ezech. 22. v.20. Futurum,* ויתמסון

Et liquefaciet eos, *Psal. 147.18. Pabel ex literis geminatis, vide infra in מסס.*

Niph'al apud Talmudicos, משופסו Malo granata dum dissolvuntur, id est, grana sive medulla ipsorum compressa liquorem destillant, *Maaseroth cap.1. in principio. Ex significatione ונתמס* Et liquefiebat, *Exod. 16.2.*

Coagulatum: vide מסס.

Tabes, Dissolutio, Jobi 6.7. מסתיה

Statera, Bilanx, idem quod מסח

Statera, Bilanx, idem quod מסח

Statera, Bilanx, idem quod מסח

ra dolosa, Heb. מאוני מרמה, *Prov. 11.1. ubi Veneta מסאכא, Regia, מסכא, utrumque prave per כ.*

Deductum enim est hoc Nomen à משה, de quo vide infra suo loco: ומסאחא דתריצותא

Et statera justa, *Prov. 16.11. ubi rursus prave מסאתא per ת*

loco ח: *Emphaticè,* בתמסחתא יתקלון *In statera appendentur, Psal. 62.10. Sic quoque debet esse, בתמסחתא יטלון פחרא*

In statera levarentur simul, Jobi 6.2.

Macellum, locus in quo venduntur carnes: ואתיבת אמסחתא וקבילת זוזך Et sedisti in macello, & recepisti numos tuos, *Schevuos fol. 42. col.1. קבע מסחתא*

Fixit macellum, officinam carnariam, *Cholin fol. 132.2. כהן דיתיב באמסחתא* Sacerdos sedens in macello.

Mystica, Mystica, Res sacra, Guido adducit ex Zohar.

Mastiche, Majem. in Hilchos Berach. cap.9.

Mysteria: ut, פרסימו מסטורין vel מסטורין דיילו Divulgarunt mysteria mea, *Num. 16.26. in Jon. מתלא אמר בחקל ראית ביה איזגורין לא תימר מלר.*

Proverbium dicit: *In agro in quo sunt tumuli, ne dicas verbum mysteriorum, id est, secretum.*

Vide אונר. Frustra est, quod quidam Rabbini putat illic legendum מסטורין

Mysterium, absconditum, ab Hebræo סתר. Græcum omnino est, ut in sequentibus; מי שמסטורין שלי אזלו

Sed illi, apud quos mysteria mea sunt, illi sunt filii mei, *Tanchuma sectione תשא.* Item, Quia revelarunt mysteria Dei benedicti, *Beresch. rabba sect. 78. & 50. Vide & מסת.*

Secretum, Arcanum: כד חד מנהון בעי Quando quis alteri voluit transmittere aliquid arcani, &c. *Talm. Hierof. Schabbas cap.12.*

Dominatores. Vide in סטר.

Mysia. Aruch scribit, sic Jonathanem transferre משך *Genes. 10.2. sed illic hodie legitur in editis exemplaribus אוסיא* Asia, scil. minor. At apud Talmudicos legitur, ומשך זו מוסיתא

Meschech est Mysia, *Joma fol. 10.1. Cic. pro Flacco: Namq. ut opinor Asia vestra constat ex Phrygia, Mysia, &c. Vide Calepinum.*

Miscuit, Fudit, Infudit, Hebr. & sic apud Talmudicos: וין נסך שמסכו גוי Vinum libaminis, quod miscuit Christianus, &c. *יז f. 58.*

Vide in סכן.

Vide in Radice סום.

Vide in מסס.

לא משתינין: *Medium, Græcum est μέσος* Non mingunt in medium

In medio foro, *Echa rab. cap. 1. v. 1. במיסון דאווחא*

In medio foro,

In medio foro,

In medio foro,

foro, lb. Dicitur *מסו* per Apocopam, Ber. rab. sect. 82. de mulis, qui partim ex equa, partim ex asino sunt, aut contrā.

מסאני Culceus, vide in סין.

מסס Liqueferi, Dissolvi, idem quod *מסה*. Hinc potest esse, *מסס ימסי* Liquefendo liquefct, 2. Sam. 17. 10. Pabel ex primâ geminatâ, *מססס* Liquefacere, Dissolvere. Ithpabel Participium, *מסססס* Cor meum liquefactum est, Psal. 22. v. 15. in Regiis. Plurale, *מססססין וזבאין* Quando dissolvuntur iusti, Jobi 9. 23. in Venetis. Et, *מססססין דירי ארעא* Liquefacti sunt incolæ terræ, Psal. 75. 4. Fortè meliùs ut antea *מססססין*.

Secundò *מססס* Confortare, Consolari: unde apud Talmudicos legitur: Quid est illud, quod scriptum legitur: Et cum difficultatem sentiret in pariendo? dixerunt, *מסססין נפשה של חיה* Sic confortare solent animam parientis, ac dicunt ipsi tempore partus: Ne timeas, nam filium masculinum paries, Genes. 35. 17. in Beresch. rab. sect. 82, Confortat eam ovis & lacte, nutriendo scil. cibo delicato, Jevammoth fol. 42. 2.

Tertiò, Comprimere, Deprimere, Quassare, Conterere, Contundere, ut liquor effluat, Expressere liquorem. Nam, ut in *מסה* dictum, liquor vel ex calore vel ex compressione fit: *מסססין* Cujus vultus depressus est: *מסססין* Quod comprimit illud comprimendo, Cholin fol. 4. col. 1. Glossa, *ממעכו ומכתשו* Comprimit & contundit illud. Aruch, *מלכלכו* Maculat, Inquinat illud, ne videatur in eo signum. Sic alibi, *מסססין קועיה* Quod fœdatum esset collum sive guttur ejus (expresso) sanguine, Cholin 28. 1. *מסססין* Abortus cujus vultus depressus est, Glossa, *מסססין מועקין* compressi, Nidda fol. 24. 1. *מסססין* Inquinat eum (cultrum) in luto, Cholin fol. 18. 1.

Quartò *מסססס* Coagulatum, Consistens, Concretum esse, sicutamen ut tactum cedat ac dissolvatur. Opponitur ipsi, *מסססין* & *מסססין* Liquidum, quod sponte diffluit & exstillat, Cholin 45. 2.

מסססין Dissolutio, Expressio.

מסססין Liquefactio, Dissolutio.

מסססין Coagulatum, Coagulatio: oppositum ejus, *מסססין* Fluidum, Liquidum: ibidem apud Talmudicos.

מסססין Species monetæ parva, Semissis. In Talm. Kidduschin fol. 12. 1. *מסססין* Issar Alsiss valet duos semisses: & *מסססין* Missemes, vel, Semissis valet duos קונטרונקין. Videtur esse derivatum ex Latino. In Talmud Hierosol. Kiddusch. cap. 1. scribitur *מסססין*.

מסססין (Ut in Aruch scribitur) vel *מסססין* (ut

in Talmud) Genus ligni alicujus præstantis & pretiosi, vel vasorum ex eo ligno. Hinc *מסססין*, in Chagiga fol. 26. 2. In Aruch MS. explicatur, *מסססין* כלי מתכות שנוצף.

מסססין pro *מסססין* Coagulum: unde, הקערה שהיא מלאה חלב עד שלא מסו בתוכה החלב רופף id est, Scutella plena lacte, quamdiu non injicitur ipsi coagulum, lac movetur: quum autem imponitur ipsi coagulum, lac coagulatur & subsistit: Atque illud est, quod Job dixit cap. 10. 10. *מסססין* sicut lac fudissime, & tamquam caseum coagulasti me: Beresch. rab. sect. 14. Uterus muliebris est plenus sanguine, cui si incidit *מסססין* guttula albedinis (id est, feminis virilis albi, quod est instar coaguli) statim coagulatur, & inde formatur homo. Et alibi: Simile est lacti in vase *מסססין* תרד לתוכו טיפה אחרת של מסו הוא מרפף quod dum non descendit guttula una coaguli, commovetur & liquidum est: sic concutuntur cœli, & stant quando את המסו inditur ipsis coagulum, Beresch. rab. sect. 4. Glossa: *מסססין* res est quâ faciunt consistere lac, ut coaguletur, id est, coagulum, sic dictum, quia liquefaciendo partitur & separat aquas lactis à puro lacte & caseo, tamquam materia crassiore.

מסססין Stomachus bestiarum, quia liquefacit, consumit & concoquit cibum. Quod *מסססין* Ingluvies est in avibus, id est *מסססין* in bestiis, Cholin cap. 3. initio in Mischna. Videatur Aben Esra & R. Salom. Eccles. 12. 3. ad *מסססין* הוא הקרב העליון *מסססין* ubi Aben Esra, *מסססין* Est intestinum supremum, scil. *מסססין*, quod commoluit cibum. R. Salom. est *מסססין* ו*מסססין*. Medrasch Tillim Psal. 103. ab initio, Vajikra rabba fol. 168. col. 2. ubi plurimum viscerum nomina reperiuntur. In Beresch. rabba sect. 13. & Medrasch Koheleth cap. 1. v. 7. eodem sensu legitur *מסססין*. Convenit Latini *Omasum*.

מסססין Simpulium, vel Situla, nomen vasis cujusdam. In Talm. Hierosol. Nedar. cap. 3. Dixit R. Juda Bar Pissi, *מסססין* עבר עורי *מסססין* Vidi ego cutem serpentis, quæ sufficiebat obducendis octo simpulis. In Schevuoth cap. 3. legitur *מסססין*. Glossator scribit; *מסססין* Est species simpuli cujusdam magni quod exuviis serpentis obducunt ornatus causâ. Sic videri possit esse à Latino Situla, unde etiam infra vide *מסססין*. Est vox peregrina & Græca procul dubio, quæ ad *מסססין*, vel *מסססין* fortè quoque referrî possit.

מסססין Paries perforatus, plenus fenestris: Apud Talmudicos; *מסססין* Con-
troverfia

troverfia est de מסיפס Erubh. fol. 72. col. 1. Bafr. fol. 2. 2. יו fol. 70. 2. In Jalkut Exodi fol. 113. 2. ex Menachoth, כמין מסיפסין היו עשויות, Sicut paries perforatus erant facta.

Mesopotamia, Ber. rab. sect. 44. מסופוטמיה

מסק *Destringere, Decerpere olivas*: מוסק Strictor: Sicut destringens olivas. Negaim cap. 2. אחר שנמסקו הוותים. Pos. quam destrietae sunt olivae. At מלקט Legulus, oleas caducas aut decussas colligens. Verbum de olivarum collectione proprium, ut בצר de uvivis, ארה de ficibus, קצר de frugibus, גדר de ductylis.

מסיקה מסיקה *Destriectio olivarum, quam possessores olearum faciunt: quam pauperes, ea dicitur ניקוף* ut est in נקה.

אונסים *Prædones, Raptores, Oppressores*, מוסקין juxta glossam: נטלוח מסיקין Rapuerint eum prædones, Bava kama fol. 116. 2. In Talm. Hierosol. Schab. cap. 16. in fine explicatur per גולנים. In Targum, ירתון ירתון מסיקין Possidebunt ea oppressores, prædones, Deut. 28. 42. T. Hierosol.

מוסקין *Moschus*, vide infra in משק.

מסר *Prodere, Dedere, Tradere. Respondet Hebraeis* נתן סגר הסגר נבר אנה & אנה, quando cum Nomine יר usurpantur, pro Dare, vel Concludere in manum vel potestatem alicujus. Primum itaq; dicitur de Rebus vel Personis, quae proprie de manu unius in manum alterius traduntur: Secundo de Doctrina, consiliis, secretis, unius fidei propriis, quae exponuntur ac divulgantur aliis. Præter. מסר יתיה Tradidit eum Dominus in manum meam, Hebr. 1. Sam. 23. 7. ונתן ית נברא Qui tradidit viros istos, 2. Sam. 18. 28. ונתן ית דמסרד בירי Qui tradidit te in manum meam, 1. Sam. 24. v. 11. ונתן ית דמסרני יהודה בידך Quod tradidit me Dominus in manum tuam, 1. Sam. 24. 19. ולא מסרתני Et non tradidisti me, Hebr. הא אנה מסר ליה, Benoni, מסרתי בידך Ecce ego trado eum in manum tuam, 1. Regum 20. 13. מסרין Traditi, Num. 3. 9. מסר תמסר Si tradendo tradideris populum hunc in manum meam, Num. 21. 3. למסר לארדום Ad tradendum Edomæis, Amos 1. 6. למסרניה בידך Ad tradendum eum in manum tuam, Deuter. 2. 30. מסרתי Et tradam civitatem, Amos 6. v. 8. מסרתי Et tradam eum in manum tuam, Judic. 4. 7. מסר עבר עממין Ne tradas servum populorum in manus Domini sui, Deut. 23. 15. מסרתי Et trademus te in manus ipsorum, Judic. 15. v. 13. מסר למיעל Ithpehal Præteritum, Traditus est ad ingrediendum in urbem, 1. Sam. 23. 7. מסר לדיה Traditus est in manum ejus, Hebr. מסר אנה Occurrere fecit, Exo. 21. 13. מסר אנה Quia non traditum, indicatum est filiis

hominum, Eccles. 5. 19. ונתן ית דמסרני בידוי דנבוכדנצר Cum traderetur in manus Nebucadnezaris, Thren. 1. 19. ונתן ית דמסרני עמי Et traditi sunt populus meus, Ezech. 34. 8. מסרין למיתותיהן Particip. Traduntur in mortem, Psal. 79. 11. מסרין למיתותיהן Ad tradendum gehennæ, Jesa. 33. 14. Ezech. 21. 11. מסרין לעממיהן Futurum, Idcirco tradentur gentibus, Jesa. 28. 13. מסרין לכוזין Tradentur raptoribus, Job. 12. 6.

Altero modo apud Rabbinos sumitur; ut in illo in principio Pirke avos: Moses accepit Legem (id est, oralem & secretam Legis scriptæ explicationem) de monte Sinai, & tradidit eam (ומסרה) Josuæ, &c.

מוסר *Traditor, Proditor, qui prodit & tradit aliquid quod prius proprium unius, vel alterius juris & potestatis fuit, in manum & potestatem alienam; ut hominem, urbem, & alias quaslibet res: item qui secreta & unius fidei propria, divulgat & reserat aliis. Sic Judæi Apostatam suæ gentis, qui fidem Christianam amplectitur, vocant Moser, Proditorem, quia secreta fidei ipsorum Christianis plerumq; prodit: aut qui quemlibet suum proximum prodit. Pluraliter formâ fœmininâ, המוסרות Hæretici & proditores, & Epicuræi, & socii sive similes ipsorum, descendunt in infernum, Rosch haschana fol. 17. col. 1. Scribitur ibi literis transpositis, המוסרות, quod pravum videtur, Glossa R. Salomonis, המוסרות id est, מלשינים Accusatores, Calumniatores, traditores, שמוסרים qui tradunt pecunias Israëlitarum in manus alienigenarum sive Christianorum. Sic tamen etiam legitur in Talm. Hierosol. Peah cap. 1. Vetitum est docere liberos linguâ Græcam המוסרות Propter proditores, vel prodiciones, hoc est, ne calumnientur & prodant, ac nemo sit qui intelligat. Rambam in הלכות תשובה cap. 3. scribit, Duo sunt Proditores; Qui tradit socium suum in manus Cutheorum, ad occidendum vel ad percutiendum: & Qui tradit facultates socii sui in manum Cutheorum, aut cujuscumque prædonis, qui Cutheo similis est, Et ambobus istis nulla pars est in seculo venturo.*

מוסר *Capistrum, Vinculum capitis, quod mulis, jumentis, bobus, equis, & aliis animalibus adhibetur ne fugiant, Para cap. 2. Talmudici dictum volunt à verbo מסר Tradere: Hinc תפיס כמוסרה Non apprehendit capistrum; מאי לטון מוסרה אסתברא לי; Quid significat Moserah? Ut mihi videtur, est sicut homo hammoser qui tradit aliquid socio suo, id est, dicitur sic à מסר, à Tradendo, Metzia fol. 8. 2. Ego potius deductum puto à verbo מסר Vincire, Ligare.*

Traditio: Traditio est manualis vel oralis. Utraque forma Nominis apud Rabbinos frequens est & irregularis. Item Masora, Critice Hebræorum sacra circa textum Sacrum. Vide Tiberiad. nost. cap. 1. In Targum, A' traditione patrum suorum, Jobi 15. 18. Rab. היה הדבר מסורת ביד משה Fuit res illa traditio in manu Moſis, hoc est, custodiebat eam in corde suo, Schem. rab. sect. 43.

Secundò מסר *Serrare, Secare, Diffecare Serrâ. Particip. ממסרין במסרין Serratis cum ferris, 1. Reg. 7. 9. Idem quod נסר.*

מסר *An extollet se ferra, Jesa. 10. v. 15. Plurale, ומסר יתהון Et tradidit eos in ferras, Heb. וישם במגרה, 2. Sam. 12. 31. Vide præterea in סור.*

Vide in מסרית.

Vide in מסרת.

Nomen festi cujusdam gentilium. Sic legit Aruch. In nostris libris legitur מוטרי, Avoda fara fol. 11. 2.

מסר, *Sufficientia, Satis, Sufficiens, Abundans: Liberalis, Liberalitas. Pro Hebræo מר sapè in Targum ponitur: ut, עד ער בלי Donec dicatis, Satis, Hebr. מר בלי, Mal. 3. 10. דמלכא Juxta liberalitatem facultatis Regiæ, Esth. 1. 7. מר חוינא Satis vidimus, Jesa. 66. 24. Quis poterit ferre חוד דין כמסרת חוד דין abundantem risum hunc? Esth. 1. 18. מר חוינא Juxta sufficientem agnû, Lev. 5. 7. מר חוינא Juxta sufficientiam defectus ejus, Deut. 15. 8. מר חוינא Quæ non dicunt, satis est, Prov. 30. 15. Hebr. חוינא. Aff. חבילו מסרתהון Perdiderunt sufficientiam suam, Jerem. 49. 9. חוינא מסרתהון Donec furati sunt sufficientiam suam, Obad. 5. חוינא לחמא דמסתי Cibato me pane sufficientiæ meæ, Proverb. 30. 8. pro Hebræo חוינא Statuti, demensi mei. Altera forma מסתי legitur in Targum, Jobi 6. 7. Apud Rabbinos, in Medrasch Koheleth cap. 4. v. 6. מתלא אמר לא מיסתי מוכר דידיה אלא דאחרונן Proverbium dicit; Cui non sufficit perdere suû, sed & aliorum, is perdit suum & alienum. Ego puto depravatum esse hoc proverbium, & sensum esse; Qui non contentus est suis, sed mutuo accipit etiam ab aliis, is perdit tum sua tum aliena. Nam in Vajikrarab. sect. 3. ita exprimitur: דיווף ברביתה מאכר דידיה ודלא דידיה לך לא מסתי דידיה אלא מוויף דאחרונן מוכר דידיה ודלא חלמא כישא מסתי עציבותיה. Apud Talmud. דידיהו Somnio malo sufficit dolor ipsius, & somnio bono sufficit gaudiû ipsius, (quod scilicet somnians in somno afficitur) Berach. fol. 55. 1.*

Vide deo in מסתו.

Vide in מסתו.

Ficus compressæ, Massa ficuum, idem scilicet quod קציעות, vel Vas ruptum aut confractum, secundum authorem Aruch. Legitur in Beza fol. 33. 2. R. Salomonis glossa hoc loco est: חבית מוסתקי חבית מוסתקי, Vas confractum, cujus fragmenta conglutinantur cum resina arboris שף appellata, ex qua conficiunt picem quæ vocatur Resina, & odorem habet thuris. In lingua Arabica vocant eam מוסתקי, & conglutinant eâ scutellas testaceas ruptas. Ita retulit mihi R. Samuel cognomento Sanctus. Hæc R. Salomon. Si Picis vel Resinæ nomen est, posset fortè intelligi Mastiche, vel quædam ejus species, ob vocum affinitatem. In margine Aruch Manuscripti notatum reperi: מוסתקי ופת לבנא שקורין הארץ בלשון hoc est, מוסתקי est Pix alba, quam vocant מארץ in lingua Germanica.

Mysteriû, Arcanum, Secretum: מסתורין מוסתורין Mysteriû hoc ego revelo tibi, Psal. 9. in Medr. Sapius scribitur cum Teth. Et Rabbini nostri p. m. revelarunt hic mysteria magna. Est ergo & smg. & plur. Vide supr. quoq; in מסס.

מעא, *Obolus, Numulus, Pecunia. Respondet Hebræis גרה & אגורה, quæ Obolus redduntur. Gerab sedecim grana hordei pendebat; totidem Meah vel Maa. Siclus viginti geras sive Mahin, Levit. 27. 25. Vide ibi R. Salomonem. Valuit quasi dimidium bazium. Rambam cap. 4. Maafer scheni: Sela continet quatuor דינרים seu denarios: Dinarius, sex מעין Main: מעין quatuor Issarim, id est אסרים. Vide Waferum de Numis Hebr. lib. 2. cap. 19. & Kidduschin fol. 12. 1. Bechor. fol. 50. 1. In Targum, לאגורה Pro obolo argenteo, Hebr. לאגורה, 1. Sam. 2. 36. Plurale, עסרין מעין Viginti obolos, Hebr. גרה, Exod. 30. 13. Et ומעתא דצדקתא, Et pecunias eleemosynæ, Esth. 9. 22. Apud Rabbinos, מעות Oboli mali, id est, pecuniæ, מעות לעולם ישלש אדם, Oboli pulchri, boni. Item, מעותיו שליש בקרקע שליש במרקמטיה שליש תורת ידו Semper homo tertiet, id est, in tres partes dividat obolos suos: tertiam in fundum: tertiam in negotiationem: tertiam retineat in manu sua.*

מעא *Venter: ורדי מעא Fructus ventris, Psal. 127. v. 4. Plurale, מעין Viscera, Intestina, Venter: Et super nato ventris non miserebuntur, Jesa. 13. 18. Et, מן מעין A' ventre, Hebr. מרהם Ab utero, Psal. 58. 4. Emph. במעין Ex visceribus piscis, Jon. 2. 1. במעין דמוני Ex visceribus matris meæ, Psalm. 71. 6. Aff. מעין מעין Viscera mea, viscera mea dolent mihi, Jerem. 4. 19. וישפך מעוהי לארעא Et effudit viscera sua in terram, 2. Sam. 20. v. 10. Et viscera ipsorum non implebuntur, Ezech. 7. 19.*

Apud

Apud Rabbinos, בני מעים Intestina: Unde, היין קשה לבני מעים Vinum molestum est visceribus, Berach. 51.1. מעים קטנים Intestina tenuia, מעים הגסים Intestina crassa: חולי מעים Dolor intestinum, Dolor colicus, Colica: חסידים הראשונים היו מתייסרין לפני מיתתן בחולי מעים בעשרה או עשרים יום San-cti prisci correpti fuerunt ante mortem suam dolore colico per decem aut viginti dies, ut sic omnia abstergerentur, & mundi venirent in alteram vitam, Juchasin fol. 47.2. Ibidem: Tres non vident faciem gehennæ, דקרוקי עניוה וחולי מעים והרשות, Extrema paupertas, dolor colicus, & Magistra-tus (sic quidam exponunt vocem רשות per ממסלה: alii, שיש עליו חובות, cui sunt debita multa.) Extat in Talm. Erubhin cap.4. in princip. Item, Tres moriuntur, dum adhuc loquuntur, vide supra in הדר, in הדרוקן.

מעניא Idem: במעניא דאמיה In ventre matris suæ, Cantic. 7.2. אמי אבוטרו Ab utero, à ventre matris meæ, Psal. 22.11. in Venetis. In Regiis omisum est. Cum Aff. מעניא Venter noster, Psal. 44.26.

מע. In Aruch in אספריטן & in Vajikra raba sect.17. legitur, האשה הזאת טות מעה אחת דקה, Mulier hæc nevit netum vel filum unum tenue, & filum unum crassum. Pro מעה in Medrasch Tillim legitur מטורה.

מע. Hebr. Vacillavit. Hinc, רגלא מוערא Pes luxatus, Prov. 25.19. Aliàs semper אודעוץ pro eo usurpatur.

שני דודאי תאינים מוערים לפני Apud Talmudicos: Duæ ollæ ficuum quæ dispositæ erant coram Templo Domini, Glossa מוכנים Erubh. fol. 21.1.

מע. Vide in יעד.

מעט Paucum, Parum esse vel fieri, Minui, Minutum esse. היתמעט & Talm. משללה אימעט Diminui, Subtrahi, Detrahi: De spolio ipsorum subtrahitur. מעט מעט Diminutum.

מעוט Paucitas, Parvitas, Raritas: Minor vel minima alicujus rei pars. Oppositum ejus est רוב, vel Sequitur raritatem, id quod rariùs fit vel accidit, Jevam fol. 119. col. 1. אם שחט מעוט הסיכנון tantum signorù partem, Ramb. in שחטה Ramb. in cap. 3.

מעט Parum: על מעט Rarò.

מעטן Vide in עטן.

מעך Comprimere. Verbum venereum de libidino-sa compressione mammarum וואותו מקום isti loci, ut loquuntur honestatis causâ: Unde apud Talmudicos, תמר באצבע מיעכה Tamaram digi-

to compresserat, in isto scil. loco, ad promovendam libidinem & conceptum. Nam vulgari sententia Rabbiorum, אין אשה מתעברת בביאה Mulier non fit gravida accessu virili primo. Id autem Tamaræ contigit: unde dicunt, istam præcedentem compressionem fuisse loco primi cõgressus. Jevamos fol. 34.2. בין מפני שמיעך לה בין Propterea quòd compresserat mammas, inepta erat ad sacerdotium, ut scil. nuberet sacerdoti. Et latius, ut Hebr. ודמעך Et qui compressus est, Hebr. מעוך Levit. 22.24. in Jonath.

מעך Ornamentum pectoris muliebre, ad Comprimendas mammas, ut Elias censet: ומעוכבא מן בי תדיקו Et monilia de medio uberum ipsarum, Num. 31. 50. in Targ Hierosol. Est pro Hebræo כוכו, quod Cingulam pendulam quidam vertunt: alii aliter. Onkelos scribit מחוך, & sic in Jonathane, qui addit fuisse Ornamentum pectoris circa mammas muliebres. Vide supra מוח.

מעכה Compressio uberum: מעכת חשדים הוה Compressio uberum est modus scortationis, R. David, Ezech. 23.3.

מעל Praevaticari. Hebr. Prave, falsò agere. Majemon; הנהנה מקרבנות "מעל Qui fructum capit ex oblationibus Domini, is dicitur Praevaticari, perfidè agere. Quæ enim Dei sunt, transfert in usum suum. Et R. Salomon Levit. 5.v.15. scribit; Non est מעילה Praevaticatio in ullo loco aliud quid, quàm שינוי Mutatio, &c.

מעילה Praevaticatio, Falsitas, Falsa, prava actio: קרבן מעילה Oblatio pro prævaticatione. Sic dicebatur transgressio maectationis pravæ animaliu ad sacrificia sacra; quando sc. quis non suo loco, tempore, & debito modo maectaret, is dicebatur מעל Prave, falsò maectasse: & pravitas ista מעילה Falsitas, quæ oblatione pecuniaria expiatur. Item si quis ex istis sacrificiis usum fructum aliquem privatim & clanculum caperet, is dicebatur commisisse מעילה. De his peculiaris liber Talmudicus est, nomine מעילה.

מעילא Et pallium, Tunica: ומעיל זעיר Et pallium parvum, 1. Sam. 2.19. מעילא דאפודא Pallium Ephodi, Exod. 28.21. Aff. ובוץ ית מעיליה Et lacera-vit pallium suum, Jobi 1.20. Plurale, ית מעיליהון Et removebunt pallia sua, Ezech. 16. v. 26.

מעילה Prave sic legitur in Venetis, Prov. 31. 16. מעולא, ut est in עול.

מעין מעין, מעין מעין * עין in מעין.

מעסר Vide supra in מעסר מעס * חליטה.

מעך Adherere, Coherere: unde מעורות מעורות מעורין. Vide in ערה.

מַפָּה, מקנה ידו כמפה *Mappa*, *Mantile*: מפָּה *Mappa*, *Mantile*: *Abstergit manum suam mappâ*, *Berachoth cap.8.* פורס עליו מפָּה *Expandit super eo mappam & consecrat. Pluraliter מפּוֹת Mappæ. Sic vocant etiam Lintea, circumvoluta libro Legis sacro in synagogis.*

מַפְס *Memphis, civitas Ægypti ad Nilum, Hebraicè נוֹף Noph, Jesa.19.13. Jerem.2.16.*

Sic Græci μέμφις. Hodie vocatur Kayr vel Alkair; à quibusdam Babylon nova: ab incolis Messer. Non procul ab hac urbe superius est Messer hadir, Alkair antiqua. Viginti mille Ecclesias habet, ut est in Itinerario Hierosolymitano.

מחצלה *Matta, Storea, Teges, idem quod Meila, cap.4.*

* יפת מופת מפת *Vide in*

מַצֵּה *Invenire, ut Hebraice: item Satis esse, Sufficere. Sæpè apud Rabbinos commutat formã cum Quiescentibus tertiã ה: unde, מצֵינו Invenimus: רָבַר מצֵי Res frequens, quæ frequenter invenitur & accidit: בעוֹת מצוֹת Pecunie inventæ, id est, præsentis, Bargelt/ vel Sufficientes.*

Secundò, מצֵי מצֵה Possè: לא מצֵי ברו Non potest cibare: אם תמצֵי לומר Si potes dicere. Sic juxta quosdam, מצֵה איש אשר מצֵה Quilibet quod potest, Num.31.50. Sic Jud.17.8. Vide & 1.Sam.10.7. Jobi 32.3.

Tertiò, נמצֵה Invenire, Existere, Esse. Sic Heb. In omni quod præsto est ei, Deuter.21.17. Participialiter נמצֵה Ens, Existens, Præsens. Sic apud Davidem, נמצֵה מאד Præsens valde, Præsentissimum, Psal.46.2. Huc referri potest ex Targum, ראתמצי Extitit, Superfuit, Jobi 4.12. quod Regia reddunt Redundavit. Vide infra in מצה.

Apud Rabbinos, לעמוד בפני עצמו, אי אפשר בלתי נמצא אחר כל הנמצאים שבעולם הם נקשרים: הנה מצה אחר זה בזה אי אפשר להמצא מצוי שלם בלתי חבירו כמו שאי אפשר שתמצא יד או רגל כתנוקע בפני עצמו בלתי שאר id est, Omnia existentia quæ sunt in mundo, colligata sunt unum alteri, impossibile est, ut existat ens perfectum absque socio suo, sicut impossibile est, ut existat manus aut pes sese movens per se, sine reliquis membris corporis, cum est perfectum, scribit R.Bechai Gen.1. In precatione prima libri precum Judaicarum: וגדל אלהים הי וישתבה נמצא ואין Magnificetur Deus vivus, & laudetur Existens, cujus non est tempus (ullum) existentie ejus. Item, נמצא מצואות גמורדי, Creator Deus existit existentia perfectissima. In Physica R.Aben Tybbon: הנמצאים כולם יחלקו לשני מינים מהם נמצאים שאינם נשם ולא כח כנשם והם הכורא יתב והשכלים הנפרדים ומהם נמצאים שהם גשמיים

id est, Entia omnia (quæ sunt) dividuntur in duas species: quædam sunt, quæ non sunt corpus (incorporea:) quædam sunt corporea. Apud Grammaticos est, Persona secunda: המרבר מצֵה Loquitur ad præsentem: כֹּף הנמצא Kaph personæ secundæ, pronomen scilicet affixum. Hiphil המצֵה Existere fecit, Produxit in actum, Effecit ut præsto & præsens esset: חָקָה ברא זה העולם Deus eclogitos creavit hunc mundum, fecitq; eum existere ex nihilo simplicissimo, & nihilo perfectissimo. מצֵה Existere faciens, Creator.

Rab. Ens, Existens: כל מצוי בפני עצמו הוא Omne ens per se est ens potestate, מצוי Omne ens actu, שלם Ens perfectum. Item, Inventus, Præsens, Frequens, ut supra in Verbo.

Inventio, Res inventa: Item, Præsentia, Existentia, Entitas, Esse: ישות והמצואות הבורא הוא: הבורא הוא Deus creator est causa existentie omnium entium.

Productio. המצואות המצואות Substantia, תמצית הרבר Substantia, Summa rei. Vide R.Salom. Deut.12.24. ubi ad hæc verba, לא תאכלנו Non comedes eum (scil. sanguinem:) scribit; אזהרה לרם התמצית Cautela est de sanguine substantiali, (id est, de sanguine ex integro animali.)

Quartò, אתמצי Exprimi, ut Hebr. נמצה. Vide infra מצה.

מַצָּה *In Gemara, מאי בקירוס אמר רב מצוביתא מצוביתא, Schab. fol.105.1. De קירוס vide suo loco. Hoc explicatur in Aruch parvo, כלים Vestimenta contexta ex musco.*

מַצוֹן *Tres propagines, Gen.40.10. in Jon. Propago vitis: מצוֹן מצוֹן*

מַצְרָה *Munitio, Arx: דבנתי מצרָה Qui extruxit arcem Tzizonis, Cantic.7.4. In arce Engedi, 1.Sam.24.1. Sic cap. 23.14.19. & alibi. Plurale, מצרָתא In munitioibus, Ezech.33.22. Et masculine, במצרָה In munitiones, Ezech.19.9. Constr. במצרי טוריא In arcibus montium, Ezech.7.6.*

Idem. Plural. מצורא מצורא מצורא מוצרין רכרכין Munitiones multæ, Ecclef.9.14. Plur. מצרָתא Et munitiones capientur, Jer.48.41. Vide מצור. Et מצרָתא Et munitiones, Judic.6.2.

מַצְרֵה *Premere, Expressere, Hebr. מצָה. Ithpehal Præter. Quod expressum fuit inde, Jobi 4.15. Hebr. שמיץ Aliquid, particulam. Videtur id paraphraestes legisse Quod expressum. Futurum, ויתמצֵי רמיה Et exprimetur sanguis ejus, Hebr. ונמצֵה Levit.1.15. יתמצֵי*

Exprimetur ad fundamentum altaris, Lev.5.9.

מצה *Corium, Pellis non aptata, Talm. Vide דפת. Fortasse ad aliam Radicem pertinet.*

מי תמציות In Mikvaoth cap.1. Explicatur, Aquæ quæ non deficiunt, quamdiu pluvix descendunt.

מצח *Frons: וטבע אבנא במצחיה Et impigit lapidem in frontem ejus, Genes.4.8. in Jonathane.*

מצטר *Cochleare; vel pluraliter, Cochlearia. In Vajikra rabba sect.33. legitur ab initio: מות והיים ביד לשון תרגום עקילם מיצטרא מכורין hoc est, Mors & vita sunt in manu lingua, Prov.18. v. 21. transfertur ab Aquila (Græco interprete) id est, Cochleare & culter vel gladius sunt in manu lingua. Sic scribit Aruch; תרוור h.e. Cochleare vocatur in lingua Græca מיצטרא, & מכורין sive Culter. Hoc notum est esse Græcum μάχαιρα vel μάχαρις. Illud nomnihil obscurius. Est autem Græcum μύστρα Mystrum, Panis excavatus ad hauriendum pulmentum sive jus, Cochleare: item Mensura duo Cochlearia continens. Vide Appendicem Henrici Stephani. Sensus ergo est, Aquilam transferre מות והיים in illo loco Proverbiorum 18. v. 21. μύστρα & μάχαρις Cochlearia & cultri sunt in manu lingua. Cochlearia id est חיים Vita; quia cochleari sumimus cibum, quo vita nostra conservatur. Cultri, id est מות Mors; quia Culter, sive Gladius est instrumentum occidendi. Sic lingua est instrumentum vitæ & mortis. Eadem hæc leguntur in Jalkut Psal. fol. 107. 4. In Aruch manuscripto מיצטרא explicatur, כלי זין Armorum genus. Malè: ut ex adducta etymologia liquet.*

מצלה *Furca dentata, Hebraicè קלשון, 1. Sam. 13. v. 21.*

מצע *Medium, Intermedium, idem quod Hebraicè קרב י תוד, quibus in Targum respondet: במצע ומניד In medio temporum tuorum, Psal.74.4. לא יתיב במצע בית מוקדשי Non sedebit in domo sanctuarii mei, Psal.101.7. Aff. במצעמי ירושלם In medio tui Jerusalem, Psal.116.18.*

מצע פרמיה *Idem: במצע פרמיה In medio vinearum, Num.22.24. in Targ. Hieros.*

מצע *Idem: ומסק יתהון במצעא Et divisit eos per medium, Gen.15.10. in Jon. וקרתא במצעא Et urbem per medium, Num.35.5. ubi Jonathan, quæ antecedentis est forma emphatica. במצעא Per medium illorum, Jobi 15. 19. Aff. במצעאון Femina. מחיצתא מצעא Paries medius, 1. Reg.6.6. Plur. וממצעא Et ex medianis, Ezech.4.25.*

מצעות מיא *Medietas, Medium: במצעות מיא In medio aquarum, Genes.1.6. לכבי*

medio cordis mei, Psalm. 36. 3. במצעות הים In medio palatii tui, Psalm. 48. v. 10. די במצעות ננתא Quæ est in medio horti, Genes. 3. v. 3. כבת גלגל Sicut pupillam, quæ est medietas oculi, Psalm. 17. v. 8.

מצעא *Medius, Medianus: emphat. עברא מצעא Transfillum medianum, Exod.26.v.28. Hebr. ית תרין עמודי מצעאי, Plurale per Apocopam. תיכון Duas columnas medianas, Judic.16.29. Feminin. Et federunt in porta media, Jerem.39.3. ויתיבו בתרעא מצעא Per viam medianam, 1. Reg.6.8.*

מצעא *Idem: מסבינא ונברא מצעאי Pauper & vir medius, id est, mediocris fortunæ homo, Proverb.29.13.*

מצעו *Medium, apud Rabbinos usitatissimum.*

מצעו *Medius, Mediator. Fem. מצעית.*

מצוע *Medietas, Centrum: דאשתנק במצועיה Qui suffocatus est in medio ejus, Jobi 7.12. Apud Rab. כמו שהטבור באדם הוא מיצוע הגוף כן נקרא מיצוע הארץ Quemadmodum umbilicus in homine est medium (centrum) corporis, sic etiam vocatur (טבור) centrum terræ.*

מצע *Mediare, In medio se ponere, Per medium transire.*

מצע *Mediari, Per medium dividi vel distingui. Talmud. שלשה אין כמצעין ולא מתמצעין ואלו הן הכלב והרקל והאשרה Tria non mediant neque mediantur, nempe, Canis, Palma, & Mulier, Pesach. fol.111.1. Non mediant, id est, non sistent se, vel transibunt in medio duorum virorum. Non mediantur, id est, unus homo non sistet se inter duo istorum. Unus canis non stabit vel ibit inter duos viros, nec unus vir inter duos canes. Sic mulier. Palma una inter duas alias arbores, aut una arbor aliena inter duas palmas non crescit.*

מצע *Pro Effundere hîc ponunt: radix est צוף.*

מצין *Exfugere, Exprimere. Particip. presens: דמצצא דמיהון דבני נשא Quæ exfugit sanguinem hominum, Psal.12.9. Et, מן דמיצא חלבא Ea quæ exprimit lac, Proverb.30.v.33. Pabel, Futurum, ימצצון ישתון Expriment, Ebibent, Psal.75.v.9. Apud Rabbinos, ומוצצין Circumcidunt, denudant, & exfugunt sanguinem: מפני שהוא מוצצת: Eo quod ipsa exfugit: Posteaquam exfuxerit locusta humorem, Joel.1.7. in Kimchio.*

מצרא *Ponticulus, Lignum quo transitur fluvius, item Finitis, vel sustentaculum ligno אידמי ליה שטן כאיתתא בהאי גיסא, דנהרא לא הוה מברא שקל כצרא וקא עבר כי מטא פלוגא Apparebat ipsi Satan in specie mulieris cis fluvium, ubi non erat trajectus. Apprehendit*

hendit ergo funem & transiit. Cum perveniret ad medium funis, deseruit ipsum, scil. concupiscentia mulieris, &c. Kiddusch. folio 81.1. Glossa: **מכרא** pro **מעכרא** Trajectus, naves trajicientes, transvehentes ipsum, **מצרא** id est חבל Funis extensus ab una ripa fluminis ad alteram, & continebant se eo ad transeundum per asserem strictum, extensum per latitudinem fluminis. Item, **רקא בתרי עברי נהר' והוא דליכא גמלא והוא**, **דליכא מצרא** Qui stabat ad duos trajectus fluminis, ubi non erat pons, neque asser, neque funis, Moed katon fol.6.2. Glossa, **גשר** Pons ex pluribus asseribus: **מצרא** Pons ex uno asserere: **מצרא** Ponticulus arctior, ex asserere uno vel levi ligno, quod transire nemo potest sine sustentaculo adjuncti ligni vel funis: **היכי עברת אמר אנהי ידאי** Quomodo fecisti? respondit: Sustentavi manus meas ad funem, scil. ponticulo adjunctum, Bava bafra 167.1. Hinc fortè, חבל Funis pontanus, Sota cap.1. in Mischna. Sed alibi exponitur *Funis vimineus*, ex vimine factus, ut sunt vites agrestes & similia, quæ in longitudinem flexilem & tenacem excrescunt. Alii exponunt *Funis Ægyptius*. Vide Talm. Hierosol. Meliùs, *Funis parvus, subtilis*, à צור.

סוף מצר ארץ בני עמון **מצר** *Terminus, Finis, Limes*: שם היה: Finis termini terræ filiorum Ammon: שם היה: **מצר** Ibi erat terminus domini Sichoris, R. Sal. Jos. 11.12. in princ. *Hinc quidam exponunt*, **בין המצרים** Inter terminos, Thr. 1.3. ut paraphrastes Chaldæus, **כד היא מתחבא בין תחומיא** Cum esset abscondita inter terminos. Sic quoque Aben Esra. **המענג את השבת נותנין לו נחלה בלא מצרים** *Qui delicatè celebrat Sabbathum, dant ei possessionem sine terminis*, i. e. immensam, infinitam, Schab. fol. 118.1. **אגר המסוימת במצריה** Ager signatus in quatuor terminis suis, Bava bath. 54.1.

היה לשרה הנמכר ארבע מצרנים מר' **מצרן** *Idem*: Si ager venditus habeat quatuor terminos, in quatuor plagis suis, tum manus omnium æqualis est in eo, &c. Schylchan aruch par. Chosen hammischat fol. 72. col. 3. **בני מצרני** Qui terminos agrorum habent: **דינא דכר מצרא** Metzia fol. 108. 2. *In Targum Jonathanæ*, **למצרני תחומיא** Juxta limites terminorum suorum, Num. 34. 12.

מצרני *Confinis, Confine. Fæmin.* More in præf.

מצרנות *Terminatio, Positio terminorum.*

מצרי *Vimineum*: כפיפה מצרית: Corbis viminea, facta ex virgultis salicis, Bas. 22. 1.

מקד *Macedo*: unde, מוקדון אלכסנדרוס מוקדון Alexander Macedo, rex Macedonum.

מקד *Plurale*, במקדונין דרהבא In Macedoniis (vesti-

bus) auri, id est, vestibus ex auro Macedonio contextis, Esth. 8. 15.

מקדונא *Macedonia*, Gen. 10. 2. in Jon. & T. H. **מקדונא** *Catena magna auri Macedonici*, Esth. 6. 10. in Targ. sec.

מקדא *Cerebrum*, Deut. 28. 28. Vide in יקר.

* **מקח** *Emptio*. Vide in לקח.

מקט *Genus vestimenti. Baal Aruch vocat Hebraicè מעיל, & Arabicè ברנוס, ac sic describit; Habere בית ראש id est, capitium sive cucullum, quo se obtegit homo, ligulas item & fibulas quibus connectatur. Videtur intelligi Cucullus vel, Cucullio. Hinc in Compendio Aruch explicatur מעיל או כסות הראש, & vernaculè, קוגלא, quod puto esse Cuculla. Legitur in Schab. fol. 120. 1. ubi inter octodecim vestimenta sacra numeratur. Et cum Affixo in Avoda sara folio 58. 2. ארמקטודך Dum vestimentum tuum adhuc tibi adhæret, revertere, id est, sine mora revertere, dum adhuc vestimentis tuis es indutus, neque vel ad quiescendum ex itinere morare. Hinc videtur fuisse Vestimentum quoddam viatorium.*

מקל *Baculus*, Hebr. *Sic apud Talmudicos, מקל של זקנים* Baculus senum, Schabbas fol. 66. **מקל שיש לו בית קבול** Baculus qui habet receptaculum, in quem aliquid recondi, reponi potest, Kelim cap. 17.

מקילין *Macellum, locus ubi carnes appenduntur & venduntur. Apud Talmudicos, ראה ששוקלן בשרו במקולין* Vidit quod appenderent carnes ejus in macello, Menach. fol. 29. 2. **מקילין** in Aruch legitur חותכין Discinderent: dicitur id de R. Akibha, quem quidam Historici scribunt in vinculis mortuum esse, sed juxta hunc locum potius post expugnationem Bither fidiculis excarnificatus est. Vide amplius in Talmud. Observavit Scaliger in Canonibus Isagogicis fol. 216. **מקולין** *Macella*, sed laniones Israëlitæ, Cholin fol. 95. 1. *In Bereschith rabba sect. 86. scribitur cum י in medio, quod propius accedit ad veram vocis formam, לפרה שהיו מושכין אותה למקילין ולא היתה נמשכת* Simile hoc est vaccæ quam traxerunt in macellum, sed non fuit extracta: *In Talm. Hieros. Chagiga cap. 1. melius, מקילין. Vox Latina est, quâ etiam Apostolus Paulus usus est in Ep. 1. ad Corinth. cap. 10. 25. πᾶν τὸ ἐν μακκῆλω πωλάμενον* Quicquid in macello venditur, edite. Annotant interpretes illic, etiam apud Plutarchum reperiri, qui explicet *κρεωπωλῆσι Carnium officina, domus in qua venduntur carnes. Sed & Syrus interpres reddit illic במקולין* In macello. Latini latius eo usi sunt: unde apud Cicer. in lib. de Divin. *Putarem annonam in macello cariorem fore. Et apud Plautum, Venio ad macellum,*

cellum, rogito pisces, indicant Caros. Erat ergo locus, in quo vendebantur, quaecunque vescendi causâ in urbem afferebantur, *ἰσοπώλιον*.

מקס מוקסיהו *Pallii aut togæ genit*: במוקסיהו Cum togis suis, Ber. rab. sect. 36.

מקק נמק Heb. *Liquefcere, Dissolvi, Tabescere, Contabescere, Putrescere*, נמק apud Talm. ער שימוק הבשר Donec contabescat vel liquefcât caro, Nidda fol. 69. בכוריו נמקו נבוו נגנבו Primitiæ ejus si putrescant, diripiantur, furto auferantur, Bicc. fol. 84. *Ithpehal, אַתְּמַקֵּק Stermutare*: וַאֲתַמַּקֵּק עַל רֵבִיאַ Et sternutavit super puerum tribus vicibus, 1. Reg. 17. 21. in Regiis redditur, *Coarctavit se*: Hebraicè וַיִּתְמוּרַד Et mensus est se, Expandit se. Sic potest etiam legi, וַאֲתַמַּקֵּק וַאֲתַמַּקֵּק Et sternutavit puer septem vicibus, 2. Reg. 4. v. 35. pro quo Veneta habent וַיִּתְמוּרַד, quod fortè est corruptum, Hebr. וַיִּזְוּרַד, quod explicant Hebræi וַנִּתְעַמַּשׁ Et sternutavit, unde & Sternutationes, in Targum Veneto, Jobi 41. 9. Regia in posteriore loco Regum habent ex geminata primâ radicali וַאֲתַמַּקֵּק, quod interpret reddi, *Et oscitavit*.

מקמק *Debilitari, Infirmari: Dissolvi, Liquefcieri, quæ duo sibi affinia sunt. Futur. וַיִּתְמַקֵּמַק* Homo moritur & debilis fit, Jobi 14. 10. per hypallagen, *Infirmitur & moritur*, Heb. וַיִּחַלַּשׁ vel, *Putrescit, dissolvitur in putredinem*. Item, בַּד הוּוּ, *Cum essent debiles propter dolorem circumcisionis*, Gen. 34. 25. Item, וַיִּתְמַקֵּמַק מְרוּטְבָא Liquefcient præ humore, Heb. וַיִּמְקוּ, Psal. 73. 8. unde videtur hoc geminatum à עַד רֵיִתְמַקֵּמַקוֹן. בְּלִבְל כּוּל dicitur מִיֵּק מוֹק vel מִיֵּק מוֹק Donec contabescant, Deut. 31. 18. in Jon.

מקיקר *Liquefactio, Dissolutio, Tabes: Putredo.* **מקקוי** *Sternutatio.* Plurale cum Aff. Sternutationes ejus, Jobi 41. 9. in Regiis, ubi Veneta habent וַיִּזְרִי, quam lectionem citat Kimchi, 2. Reg. 4. 35.

מקק *Blatta: טקק ספרים ומקק מטפחותיהם* Tinea librorum & tinea tegumentorum ipsorum, Schabbas fol. 90. 1. Glossator, תולעין Vermes explicat, libros erodentes.

מקק *Dissolutum, Putor, Fætor putridus, Tabes.* Ad locum, *Pro aromate מקק tabes*, Jefa. 3. 24. id est, locus, quo se odoratis aspergebant, נעשרה, fiet merus putor. Ex significatione, *המק בשרו* Tabefaciendo carnem ejus, Zach. 14. v. 12.

* **מקק** *Vide in יקר.* **מקקרא** *Makrolaphros. Nomen proprium Pumilionis, ex Græco μακρολόγος & ἐλαφρός* Longus & celer. In Bereschit rabba sect. 65. Erat mulier quædam, cui

erat בן ינס Nanus, Pumilio, & vocavit eum *Macrolaphros*, dicens: Filium meum Macrolaphros quare non annotatis in numerum virorum fortium? respondebant: Si ille in oculis tuis est Macrolaphros, in oculis nostris est ננס שבננמים pumilionum pumilissimus, nanorum brevissimus. Sic Esavum vocarunt parentes ejus גדול Magnum, quem Deus vocavit קטון Parvum.

מר In Talmud Hierosolymitano frequens est pro *Dixit*, ablatâ gutturali: ut, מה דמר Quod dixit: מה דמר Ille qui emit, dixit, &c. איה דמרין Sunt qui dicunt.

Deinde **מר** *Mutatio, Permutatio: במר* In permutationem, *Pro, Loco, Vice, a radice מור, & est idem quod aliâs בהלויף*. Apud Talmudicos, תרנגולה Gallina discerpta fuit, & dedit eam ipsi pro maçtata, Cholin folio 94. 1. Glossa explicat per בהלויף שחוטטה, & ההוא טבהא דהוה; בחוקת שחוטטה. Huc pertinet; חשוד לזבונא תרבא דאטמא במר דכנתא Lanio quidam fuit, qui suspectus erat vendere adipem femoris (qui immundus erat) pro (adipe) intestinorum, Bechoroth fol. 30. c. 1. lin. 1. *Hoc exemplum adducit Aruch מרכנתא, quasi unam vocem, & ex eo Munsterus & Guido; sed malè, & cum inepta expositione; quia Aruch non intellexerunt, & Talmud non inspexerunt.* Adducitur in Tosephos aliud quoq; exemplum ex Bava kama fol. 113. sed non potui reperire.

Tertiò **מר** *מרי מרא Dominus. Vocabulum est Babylonicum, & pro Hebræo בעל, quandoque pro ארין, quandoque pro איש in Targum ponitur. Daniel Propheta cum א in fine eo usus est, quod Targumistæ communiter abjiciunt, & in medio sepe illud assument, indicandæ vocalis longæ kametz causâ. Unde Elias miratur, quare illud quidam pronuncient quasi cum Cholem, ac si scriptum esset מור Mor. Id si rectum esset, inquit, deberet scribi cum inserto Vav מור. Atqui ista pronuntiatio vocis מר non est O purum, sed kametz, cujus sonus crassus proximè accedit ad O, unde & quæ Hebræi scribunt per Cholem, ea Chaldæi & Syri efferunt communiter per kametz, unde millena alia. Babylonicum, id est, Chaldæum sive Syrum vocabulum esse, indicat Elias in suo Thsbi, dum scribit: אמרו אַיִן רֵוּל כּל רב ומר מכבל וכל רבי מארץ ישראל Ajunt Rabbini nostri p. m. Omne Mor & Raf est ex Babylonia, & omne Ribbi est ex terra Israelis. Nempe, Babyloni Dominum vocabant מר Mor, & Doctorem רב Rof: Judei autem in sua terra Doctorem appellarunt רבי Ribbi, quod hodierni Judei pronunciant Rabbi. Apud Danielem in Babylonia scribentem, Et Dominus regum, Dan. 2. v. 43. Et super dominum cælorum, ועל מרא שמיא*

cap. 5. 23. *Cum Affixo*, מראי Domine mi, Dan. 4. v. 16. in quo א juxta Masorethas redundat. In *Targum*: אין מראי נפשוך איתי Si Dominus animæ tuæ sis, Prov. 23. 2. hoc est, appetitui tuo deditus, gulæ: מרי ספון Dominus labiorum, Eloquentis, Orator, Jobi II. 2. מרי דינא Dominus judicii, Jobi 19. 29. היך מרי זנו Sicut Dominorum scortationis, id est, Scortatorum, Jobi 36. v. 14. ליות מרי זדונא Ad dominos superbos, Jobi 16. II. מרי עזתי Domini consilii mei, Consiliiarii mei, Psal. 119. 24. מרי נצחון Dominus victoriæ, victoriosus, Exo. 15. 3. ומרי מלכין Et Dominus regum, Deut. 10. 17. מרי עלמא Dominus mundi, est epitheton Dei, Gen. 14. 13. in Jonath. Exod. 12. II. Cant. 2. 13. Eccles. 6. 10. & 7. 15. למרי שמא Domino caelorum, Cantic. 7. 5. מארי קומיה Domini fæderis ejus, id est, confæderati, Gen. 14. 13. in Jonathane: מרי חלמא דבי Dominus somniorum iste, Gen. 37. 19. ואין מרי אנתא Et si dominus uxoris sit, uxorem habeat, Exod. 21. 3. in Jonath. *Cum Aff.* Magna est Dominus noster, Psal. 147. 5. ומריה רתורא Et Dominus, herus bovis, Exod. 21. v. 28. מרי דביתא Herus domesticus, Exod. 22. 7. יתיב למרוהי Restituet domino ejus, Exod. 21. 34. *Apud Talmudicos*, מרי דעוקרא Opifex, Schabbas fol. 37. 2. Cholin fol. 110. Sic multi Rabbini vocantur, qui ab opificio ad Rabbinate venerunt, veluti R. Isaac nappacha faber, R. Joseph hassandalar sutor, & alii. *Plur. ad formatam Syram*, קלא דמרותי Vocem Doctorum meorum, Proverb. 5. 13. *Proverbium vulgare*; אמרי אינשי בכי ליה למר דלא ידע היכי ליה למר דלא ידע hoc est, Dicunt homines; Sive fleant ei domino qui nescit, sive rideant ei domino qui nescit, vae ei domino qui nescit discernere inter bonum & malum, Sanh. fol. 103. 1. Sensus est; Cû homine stolido nihil profici, sed perinde esse, sive quis mitius cum eo agat, & ei q. rideat, sive asperius in ipsum animadvertat. Quod ibi duob. exemplis illustratur; Achasi, cum quo iratè, & Amaziæ, cum quo blandè egerat Deus, sed frustra cum utroque. Convenit illud Salom. Prov. 29. 9. *Vir sapiens si contendat cum stulto, sive irascatur, sive rideat, nulla erit requies* (vel, ut Chaldæus transfert, *Non frangetur stultitia ejus.*) Vide hîc R. Salom. Adducit hoc proverbium Drusius in Adagiis Hebraicis fol. 105. sed sensum ejus non fuit assecutus. *Fæmininum*, מרתא Hera, Domina. *Constr.* מרת ביתא Domina domus, hera domestica, 1. Reg. 17. 17. ואמרתי Et dixit ad dominam ejus, 2. Reg. 5. v. 3. Hebr. אמתא כמרתא: אל נברתה Ancilla sicut domina ejus, Jesa. 24. 2. In Bereschith rabba sect. 47. רבנן אמרו מרתא לבעלה Rabbini Ba-

byloniæ heram vel dominam vocant Marta.

מרוחא מרוחא Dominium, Dominatus, Potestas: *Tyrannus*: ut, ושלטון מעיק יסני מרוחא Et potestas prementis augebit dominatum, Jesa. 28. v. 20. אסנא מרוחא Auge dominatum, Nah. 3. 14. Regia, Cæmentum. *Emphat.* דין יערי מרוחא מעמי Iste removebit dominatum à populo meo, 1. Sam. 9. 17. *Construct.* ומרות אנש תדי עלוי Et dominium ullius hominis non sit super ipsum, 1. Sam. 1. vers. 11. מתחות מרות מצרא A dominio Ægyptiorum, Hebr. יד Exod. 18. 10. מגו דחוק מרות מצרים A tyrannide domini Ægyptiorum, Canticor. 2. 8. מרות מלכין Dominium regum & dominatorum, Hof. 8. 10. *Cum Aff.* ומרותיה תערי מכוון Et dominatus ejus recedet à vobis, Jesa. 10. vers. 26. 27. אתקפית מרותך לתרא Durum fecisti dominium tuum vehementer, Hebr. עלך Jugum tuum, Jesa. 47. 6. *Interpres Latinus in Targum* vertit Subjectionem, quia illa præsupponit Dominium.

מרוחא Hyssopus: apud Talm. לקמיה מרוחא איתו Schab. 109. 2. *Glossator* exponit שלויא Salvia.

מר Dominus, idem quod מר, cum formativo, ut & dicitur רבן רבן. Dicitur autem de politico & Ecclesiastico Domino, id est, Doctore eccellente, reliquorum Sapientum capite, qui simul judicandi habet potestatem. *Quidam* volunt & esse Pronomen affixum, pro, Dominus noster. Id negat Elias, inquit, אן מר dicendum esse cum duplici Nun, מרן Dominus noster; nam sic Chaldæis & est idem quod Hebræis נו. Est tamen etiam terminatio pluralis fæminina, quam masculinis sæpissimè tribuunt, ut & Hebræi, apud quos אב Pater, plur. אבות Patres, Chaldaicè אב, plur. אבהן. Pariter Rabbini dicunt רב Magister, plur. רבותינו Magistri nostri, pro quo Talmudicè רבנן, ut in רבב amplius dicitur. Possit & sic esse מרן Marani, Domini nostri. Fuit autem discrimen inter מר sive מר & מרן. Illud minoris dignitatis, hoc majoris & excellentioris. Mar de Dominis, Doctoribus, sapientibus, Magistris promiscuis. Maran de summo, qui præerat reliquis sapientibus, quem etiamnum hodie communes Rabbini vocant מורנו Morenu (ut est in ירה) & Chald. מרנא ורנא, ut legitur in titulo libri Aruch de patre R. Nathanis, authoris istius Lexici. Inde & Christus vocatus fuit per excellentiam מרן & emphaticè מרוחא. Sic de Deo, מרן דבשמא Dominus qui est in celis, Dominus caelorum, Deus solium suum in celis habens. Hinc vox ista Syra in Novo Testamento, מרן אנתא Maranatha Dominus venit, 1. ad Cor. 16. 22. quæ extremum anathema indicabant, quo ex omni societate homo exclusus, & omnibus pœnis humanis major, committebatur judicio severissimo anathematis divini

divini & exilio eterno, quasi dicere voluissent prisci illi pii: Veniat Dominus, & cum eterno exitio feriat: commissus sit ultimo Christi totius mundi iudicis adventui, ut aeternam ipsius maledictione percat. Post Christi servatoris nostri tempora, Talmudista alio nomine usi sunt, quod equipollet, שמאנתא pro divisa שם אתא Deus venit. Nam שם & השם dicunt pro tetragrammato divinisimo יהוה. Vide de eo amplius in שמת.

Secundò מרין Saginare, Pinguefacere, quo vis modo: aut Pabulum in os ingerere: sunt enim Rabbini diversa Saginandi verba; ואין מאמירין ארז העגלוק; Neq; sagine vitulos, sc. die Sabbatho, Schab. folio 155. 2. in Misna: ממריאין pro מאמירין. Ponuntur illic plura verba, quae Saginandi actum significant, מרא, לעט, הלקט, דרס, אבס, quae singula inter se differunt, ut in qualibet Radice traditur. Quidam exponunt, In guttur ingerere, ut ejicere non possit. Hinc מריאים Pinguia, Jefa. 1. 11. Amos 5. 22. Hebraicè.

מריא Bubalus, secundum Baal Aruch, 2. Sam. 6. v. 13. in Heb.

המראה Saginatio, quando pabulum vitulo in os ingeritur, ut illud ejicere amplius non possit: הלעטרה simplex cibatio. Kimchi in Rad. מרא. Vide Gemaram in Schab. fol. 155. 2.

מרא Marra, Ligo, instrumentum rusticum, Pala: Eruvin fol. 77. 2. Glosator Gallicè exponit פושיר. Alterum חצינא est Ascia, Securis, Dolabra. Sic לא אמר אלא במרא, Non dixit nisi de marra, dolabra & ascia, Bava metzia fol. 82. 2. מנרא דמרא Manubrium ligonis, Bava kama fol. 27. 2. מררן Gall. une Marre. Ital. Marra: ferrum ad excindendas radices: דרא ציבי ומרא בחר כתפיה: Portabat ligna & ligonem in humero uno, Taan. 23. 2. ומרא לקבורה Et palam ad sepulturam, Jalkut folio 5. 1.

מריאם Dæmon, spiritus malignus. plur. Adducitur in Aruch ex Beresch. rabba sect. 7. sed ibi in editione Cracoviana legitur pro eo שרים, quod Dæmones significat.

מרב Lapidis pretiosi nomen, Cant. 5. 14. Quidam Onychem explicant.

מרי Propellere, Impellere. Præteritum, מרי Nam propulerant eam boves, 2. Sam. 6. 6. pro Hebræo שמטו Declinaverant, vel Dimiserant, scil. eam arcam. Pro eodem hoc verbo, sed in Pabel, usurpatur 2. Reg. 9. v. 33. literis inversis מרי. Vide illic. Ithpehal Futurum, ותתמריג ידיה בכרולא, Et impellatur manus ejus in ferrum ad cædendum lignum, Hebr. ונתמרה, Deut. 19. 5.

מרי Tribula, ut Hebraicè: למורי תקיף In tri-

bulam fortem, Jefa. 41. 15. Plur. למוריגי ברולא Tribulis ferreis, Jefa. 28. 27. ומוריגיא Et tribulæ, 2. Sam. 24. 22.

ומוריגיא Palatum, Heb. חוד: ut, מוריגיא Et palatum cibum gustat sibi, מיכלא יטעם ליה Jobi 12. 11. Aff. מלי מוריגוי מתיקון Verba palati ejus dulcia sunt, Cant. 5. 17. מלילת לשני במוריגי Locuta est lingua mea in palato meo, Jobi 33. 2. quæ duo sunt pluralia: ולשני ארביק למוריגי Et lingua mea adhæsit palato meo. Heb. למלקחי Psal. 22. v. 16. אידבק לשון עולימא למוריגיה בצחותא Adhæret lingua pueri palato ejus præ siti, Thr. 4. 4.

מרגלא Margarita, Gemma, Unio, literis R & L commutatis: לא יעלפה מרגלא ירקא דאתי מכוש Non æquabit eam margarita viridis quæ venit ex Ethiopia, Heb. פטרת כוש, Jobi 28. 19. Kimchi & alii quidam scribunt, פטרה esse Lapidem viridem, Smaragdum. In quem sensum in Venetis legitur ירקא Viridis. Sic pro eodem in Onkelo ירקן ירקתא Exod. 28. 17. & 29. 10. (Malè ergo in Regiis ירקא.) Plurale masculinæ formæ, אשוי במרגליו עמד Disponam in margaritas ligna tua, Jefa. 5. 4. 12. אבנין טבן ומרגליו Lapidem pretiosi & margaritæ, Ezech. 27. 16. ubi Regia habent formam fœmininam. Vide etiam in רגל.

Idem, cum commutatione ל Super margaritam, gemmam secundam, H. br. על האבן, ומרגליותה, Exod. 28. 10. in Jon. Et v. 20. ומרגליותה, וישפה. Sic cap. 39. v. 13. Affix. Cujusque margarita, vers. 21. Plurale, Implementum gemmarum pretiosarum, vers. 17. מרגלאון קדישין Margaritæ sanctæ, Thren. 4. 1. Emphat. מרגליותה Duas istas gemmas, Exod. 28. 12. יהיון מרגליותה Erunt gemmæ istæ, vers. 11. Constr. מרגליותה מדרבן Margaritæ memoriales, Hebr. אבני זכרון v. 12. in Jon. Item pro Hebræo מרגליותה, Targum, מן במאה Præ margaritis, Jobi 28. 18. Et pro centum gemmis, Genes. 33. 19. Apud Rabbinos, או לאו דלינא Si non elevassem lapidem, non inventa fuisset sub eo margarita, id est, Si non laborassem, non cepissem fructum: vel, Non invenisses tu margaritam. Sic legitur in Halichoth olam fol. 13. 2. דאנא הא דלאי וארז תשכח Ego sum qui laboro, & tu invenis margaritam. Ita usurpari potest, quando quis magnum laborem sustinet, & alius ejus utilitatem percipit. למרגליות דלית לה טימי כל שמשבח בה פנמה Margaritam inestimabilem quicumque laudat, debonestat eam, Talm. Jerusch. Berachoth cap. 9. initio. Ego perdo אנא מובר מרגליותי גו ארעא מסאכתא margaritam meam in terra immunda, Talm.

Hieros. Kilaim, in fine, hoc est, Amitto vitam meam, reddo spiretum meum, &c.

מַרְוֹן *Scorpio: Spina aculeata*, pungens instar scorpionum, *Kynosbaton, Rosa canina. Plurale*, כַּמְרֹנִין Castigabo vos scorpionibus vel spinis, Heb. בְּקַרְבִּים, 1. Reg. 12. 11. *Græc. Μαργαριταιον, Flagellum, Scutica.*

מָרַד *Rebellare, Contumacem, Rebellem esse, Rebellando deficere, ut Hebraice. Respondet etiam verbo פָּשַׁע וְקָשָׁר. Præterit.* Et *ומרוד יהוא* Et rebellavit Jehu, Heb. וַיִּתְקַשֵּׁר 2. Reg. 9. 14. *די מרד* Quâ rebellavit, 2. Reg. 15. 15. 1. Reg. 16. 20. *ומרד* Et rebellavit contra eum Baasa, 1. Reg. 15. v. 27. vide & 1. Reg. 16. 11. *בי* Et rebellasti contra me, 2. Reg. 18. 20. *הא אנני* Ecce ego rebellavi contra Dominum meum, 2. Reg. 10. 9. *במימרי* Et rebellavit verbo meo, Ezech. 2. 3. *ומרדו* Et rebellavit rebellionem, 2. Reg. 12. 24. & 14. 19. *במימרי* Rebellestis verbo meo, Jer. 2. 29. *עלי* Rebellestis omnes contra me, 1. Sam. 22. v. 8. 13. *מָרַדְנָא וְכַדְבָּנָא* Rebellavimus & mentiti sumus contra verbum Domini, Jesa. 59. 13. *Partic. fæm.* Et rebellans ac dominium exercens in totum mundum, Thren. 1. 7. *Legerim potius מָרַדָּה, Dominans, à* *רָדָה. Infinitivus,* Ad deficiendum à Lege, Hof. 7. v. 16. Sic Jer. 8. 5. *Futurum,* Non rebellabitis, Num. 14. 9. *Apud Talmudicos:* השחין והמכה והקרה המורדין *Ulcus, Aduftio, & Inflammatio rebellantia, Negaim cap. 6. Glossator scribit; Quamdiu ulcera vel apostemata non curantur & crustam ducunt, vocantur מורדיים* Rebellantia, q. d. *עומדים במרדום* Persistentia in rebellionem sua, quia curari nolunt. Sic cap. 8. & 9. Baal Aruch exponit מתהרין *Inflammata.* In Avoda Sarah fol. 28. 2. עין שמרדה מותר לכוהלרה. *Oculum qui rebellat, licet stibio vel collyrio inungere in sabbatho. Glossa, שמרודה* Qui rebellat, id est, שרוצה לצאת כאדם מורד ויוצא, *Qui vult exire, sicut homo rebellans & exiens ac erumpens. Videtur in his locis commodè exponi posse per Fluere, Stillare, Saniem eructare, &c. ex significatione Verbi* *רָדָה.* Unde Syr. מרדיתא *Fluxus sanguinis, Mar. 5. 25. Ex Ithpehal,* Exacerbata fuit, & ivit in gynæceum, Metzia fol. 84. 2. In Aruch parvo in אמר legitur אמרא, ex seq. radice. In Aruch magno אמריא.

ומרוד ממעין: *Rebellis, Contumax* מָרַדְנָא *Rebellis, Contumax* Et rebellis à visceribus nomen imponetur tibi, Jesa. 48. 8. *Plur.* Rebelles in Legem, Jobi 24. 13. *Emphat.* במרודיא Inter rebelles, 2. Sam. 15. 31. *Fæmininum,* קָרְתָא מָרַדְנָא

Civitas rebellis, Efr. 4. 12. *Rabb.* אשר מורדת *Mulier refractaria, quæ marito officium conjugale denegat. Vide Majemon. in הלכות אישות cap. 14. sect. 8.*

Rebellio, Contumacia: מָרַדְנָא תקיף Et rebellio, Efr. 4. 19. *ומרד* Et qui orat in rebellionem, Psalm. 50. 16. *אם במרדא ואם* Num per rebellionem aut falsitatem falso egerimus, Jos. 22. 22. *וקרת מרדא* Et clamavit; Rebellio, rebellio, 2. Reg. 11. 14. *Cum Aff.* *ומרדיה* Et rebellio ejus, 1. Reg. 16. 22. *Plural.* *cum Aff.* *ישבקן ליה מרודו* Cui remissæ sunt contumaciæ, Psal. 32. 1. 5. *מרדיהון* Rebelliones ipsorum, Psalm. 88. 13. *על סגיאות מרדהא* Propter multitudinem rebellionum ejus, Thren. 1. 5. *Apud Talmudicos:* בורה מחמת מרדין *Fugiens propter rebellionem, Bava bafra fol. 38. 2. R. Sal. scribit* *in lingua Persica.* Sic legitur in Bava kama fol. 117. 1. *הווי פרסאי* דלא קפרי אשפיכורת רמים והשתא דקפרי אשפיכות רמים *Hucusque fuerunt Persæ, qui non addicti erant effusioni sanguinis: nunc vero sunt addicti effusioni sanguinis, & dicunt* *מרדין מרדין* Occide, Occide.

מרודי מרודי *Onager, Gen. 16. 12. Jobi 6. 5. Plur.* Sicut onagri, Jobi 24. 5.

Rebellio, Contumacia: דמרודתא קשיא *Cujus rebellio gravis est, 1. Sam. 20. 30. Item Castigatio, Eruditio, Disciplina, & eatenus pertinet ad מרת מרודת.* Vide illic. *Apud Rabbinos,* *Percussio rebellionis, contumaciæ, eo quod rebellis quis fuit ברכרי תורה וברכרי סופרים* in verba Legis, & in verba Scribarum, cædunt eum plagis non ad numerum 39. plagarum, neq; sine ulla æstimatione, sed sine mensura. Baal Aruch: *Malkuth, h. e. Vapulatio Legis (in Lege præcepta) infligitur propter transgressionem præceptorum negativorum, cum certa mensura, & præmonitione, & præterea requirit numerum tripertitum, sicut dicitur, Quadraginta (plagis) percutiet eum, quod sapientes explicant de numero proximo quadragenario. Sed qui transgreditur præceptum affirmativum, ut cum alicui dicitur, Fac tabernaculum, Fac ramum palmæ, & is non obtemperat, percutiunt eum donec animam exhalet, sine æstimatione, & sine numero tripertito. Sic eum, qui transgreditur verba sapientum, percutiunt sine numero & æstimatione. Quare autem vocant hanc pænám מרת מרודת?* *Eo quod ejus reus מרד rebellavit contra verba Legis, & contra verba sapientum. Hactenus Aruch. Vide Majem. in Sanhedrin cap. 16. f. 3. & cap. 18. f. 5. ubi scribit, Illis qui admonitionem*

monitionem non recipiunt, infligitur Poena contumaciae, quandoquidem peccarunt non obstante (admonitione:) Immo etiã qui transgrediuntur ea quæ prohibita sunt à Scribis, percutiuntur מרת מרורת Percussione contumaciae.

מר Jefa. 17. v. 6. Vide in ודר, & aliter in ודר.

מר Ventilabrum, Vannus. sic scribitur in Aruch, sed legendum מריתא de quo in ודרה. Ponitur & pro Avis cujusdam specie apud Talmudicos, ubi de avibus licitis & vetitis agunt, in Cholin fol. 62. 2. ibi tamen in textu legitur מררא.

מר מורדיא Vide in ודרה.

מר מרדיתא Vide in מרן, in מרניתא.

מר Stimulus, quo boves punguntur, sic dictus, buasi מורה דעת לפרה Docens scientiam, ut sciant arare boves, ut legitur in Vajik. rab. sect. 29.

מר Clitelle, Pulvinar, mulis, asinis equisq; instratum, quibus onera imposita ferunt, ne iis rodantur, Schab. cap. 5. in princ. in Misna.

מר Rebellis fuit, Rebellavit, Hebr. אפהל, מאן אמרייך Irritare, Exacerbare:

Quis exacerbavit te? מרים את היונים Irritant columbas invicem ut avolent, Sanhed. fol. 25. 2. Glossa, מרגיין Irritant, incitant ad pugnam & morsum: Duo homines qui irritant se invicem, scil. spondendo, paciscendo, Sie wetten mit einander/ Schab. fol. 31. col. 1. Ex Ithpabel, ואימרי בעל הבית Et exacerbatur, irritatur paterfamiliãs, Bava metzia fol. 77. 1. Sic adducit, & rectè, Baal Aruch. In Talmud corruptè legitur אימר. Aliter, שב שני אימרא, Septem annis rebellis facta est, vel, defecit culex (fœmina) à culice (masculo) Citatur ut Proverbium in Cholin fol. 58. 2. Culex nempe masculus videns aliquando hominem pinguem & succulentũ lavantem, & ex aqua egrediẽtem, subito infedit ei, & sanguinem exfuxit, & culici scemellæ nihil de præda nacta significavit. Hinc ista diuturna simultas & rebellio. Videtur accommodari posse ad mulieres, quæ levi & quavis de causa possunt materiam rixarum & simultatum arripere.

מר Rebellans, Inobediens: וקן ממרא Senex rebellans, deficiens ad idololatriam, Sanhed. fol. 87. 1. & 16. 1. Sota fol. 45. col. 1. Majemon in Hilch. Mamrim cap. 3. scribit; האמר ממרא Senex rebellans, de quo Lex loquitur, est Sapiens ex sapientibus Israëlis, in cujus manu est Kabbala, & judicat atque docet de verbis Legis, sicuti judicant & docent omnes sapientes Israëlis: sed incidens in controversiã in judicio cum domo judicii majore, non accedit ad

verba ipsorum, sed dissentit ab ipsis, & docet facere id quod non consentit cum doctrina illorum. Contra talem pronunciat Lex sententiam mortis, &c. Scaliger in Elencho Trihæresii cap. 27. scribit, Apostatas voluntarios, qui non coacti verum cultum abdicant, vocari ממרין & singulariter ממררה זקן ממררה זקן ממררה זקן. Videtur confudisse מומר, de quo supra in מור, & ממררה, quod huc pertinet. De hoc Sene rebellante videndus ulterius Majemon loco citato, ubi ab initio statim Senem rebellantem ab Epicuræis & aliis Apostatis discriminat.

מר המראו Rebellio.

מר מרניא Vide supra in מרא.

מר Dissolvere: vel Atterere, Conterere, Exulcerare: משום רמיא מרוו מכרה Quia aquæ dissolvunt, vel exulcerant plagam, Jevam. fol. 47. col. 2. Baal Aruch explicat per ממרסין R. Salomon, מכבירין את חולי המכרה Aggravant morbum vulneris.

מר מרזבני מרזב Vide in litera ר.

מר מרוזמא Nomen avis munda apud Talmudicos, Cholin fol. 63. 1. quæ fuit corpore rubro, pedibus longis sive altis. Author Aruch vult esse vocabulum Persicum, quo omnis res rubea & longa denominetur. Formam habet quasi ארום.

מר Hebr. Atterere, Conterere, Contusum in emplastro applicare: Oblinere, Illinere, Inungere, Emollire, Emplastro obligare. Apud Rabbinos, ואם מירח מן הצרדין Et oblinunt pice: וימרחו בזפת עד שימרח מלמעלה ומלמטה: Si oblinat à lateribus: Donec oblinat supra & infra. Baal Aruch scribit; שוע & מרה יטוח ימשח יסוך unum idemque significare.

מר מרוח Immunctio, Perimmunctio, Illitus, Illinendi actus.

מר Syriacè Audere, Audacem esse, Audaciã uti, Matth. 22. 46. Hinc in Targum, מריתא Is cujus cor audax, perversum est, pro Hebræo סב לב אversus corde, Prov. 14. 14. מריתא ארריר Irri- for protervus, Hebr. ור יריר Prov. 21. 24. Interpres Latinus, Tumidus, id est, arrogans, superbus, quasi Inflatu, ארוח.

מר Ventilare frumentum, à paleis expurgare. Apud Talmudicos, פטור מן המעשרות עד שימרח Liber est à decimis, donec ventilaverit, Peah cap. 1. Antequam ventilentur, Basra fol. 94. 1. Sic videtur originem trahere à רוח. Alii explicant per החליק Complanare, Equare acer- vum frumenti palã, quod ultimum est in collectione frumenti opus. Hinc scribit Rabbi Salomon in Becho- roth fol. 11. 2. lin. 1. מר מלאכה של תבואה hoc est, Meruach est ומהליקן ברחת

ultimum opus circa frumentum, quando palā acervi æquantur & complanantur. Vide eundem in Menachoth fol.66.2.

מירוח • מריחא • מירוח Ventilatio, Ibid. vel, Complanatio, Equatio.

מרחשון Marchesvan, mensis octavi, Octobris nomen, qui 1. Reg. 6. 38. in Hebræo dicitur בּוֹל, Deut. 32. 2. in Jonath. Esth. 3. 7. in Targ. sec. Quidam deducunt à רחש Eruclare, quòd aquas iste mensis eruclare & copiosè producere soleat, unde & Bul, à כּבוֹל diluvio & aquarum exundantia. Vocatur חשון.

מרט Depilare, Glabrare, Pilos evellere, Decalvare, Calvitium inducere, Hebr. & Chald. Præterit. Pehil Babylonicum, עַד דִּי מְרִטּוֹ גַפּיּהּ Donec depilatae essent alæ ejus, Dan. 7. 4. Particip. Et genas meas vellentibus-pilos, Jesa. 50. v. 6. Regia למורטין ex forma Hebraica. Futurum, ולא ימרטון להון Et non glabrabunt, calvitium inducent sibi, Jerem. 16. v. 6. Hebr. יקרח Calvitium inducetur: לא ימרטון מרט בראשיהון Non calvabunt calvitium in capitibus suis, Levit. 21. 5. Sic Ezech. 27. 31. Ithpehal, Præteritum, Et omnis humerus depilatus est, Hebr. מקרח, Ezech. 29. 18. Pabel Particip. ועל ידי Et per manus improborum depilat me, Jobi 16. 11. Interpres Latinus, Convellit: Munsterus, Scalpens: Sanctes, Divertens, Incligans, quomodo Hebræum ejus ירטני explicant. Sic, נמרט Pilis nudari: Vestes depilatae, tritæ.

מרט Idem quod præcedens verbum. Hinc in Venetis, ממרט יתי, Jobi 16. 11. ut antè. Apud Talmudicos, אומרטוטי אומרטט Depilando depilata fuit, scil. ovis, Nidda fol. 56. 2. & Dissolvendo dissolvitur, Avoda fol. 69. 1. Dolor meus conturbatus est, Hebr. נעקר Psa. 39. 3. per metaphoram.

לא תשוון מרט Calvitium, Depilatio: מרטא • מרט Non facietis depilationem inter oculos vestros, Deuter. 14. 1. אטני מרט Auge calvitium, Mich. 1. 16. Ab hac forma emphaticè diceretur: מרטא sed emphatica est cum Kametz ex forma superiori, Et in omnibus capitibus ipsorum erit calvitium, Jesa. 15. 2. Talmudici non tantum de pilis, sed & de lana animalium efferunt: unde, ממרטא רביני אטמי De lana quæ est inter femora, Schab. fol. 49. 1.

Donec pilium ejus sit extractum, Ab. Esra, Jesa. 18. 2.

Vestis, Pallium, Penula, villosa propriè: Qui accipit pallium à socio suo, Hebr. מַעֲרָה בְּגָדִים Removens vestem, Prov. 25. 19. Affix. מתנסב מרטוטה Tollatur pallium ejus, qui fidejusserit pro extraneo;

Prov. 27. 13. ubi pravè in Venetis legitur מרעוטיה. Rabbini dicunt סמרטוט, per prothesin literæ ס ex usu Chaldaeorum, de quo suo loco in lit. ס.

מרטיסור Species locustarum parvarum falsarum, Talm. Hierosol. Avoda Sara cap. 2. fol. 42. 1.

וּלְמָא כּוּסוּסִיא Scutica, Flagrū equorum: Et fortè ab equis vel scutica, Joma fol. 77. col. 1. Glossa שוט הוסס. Est etiam Morticinum, Caro mortua in vulnere aut alio vitio corporis animalis. R. Salomon Arteriam exponit, quæ scissa, nunquam sanari & conjungi potest. Id voluit esse אַלֵּל apud Jobum, cap. 13. 4. Vide Cholin 121. 1. & Rad. אַלֵּל. & in ordine ארט • ארטקא.

Mortarium. Vox ex Latino corrupta. מורטוריו מרי Populorum nomen, pro Hebræo לודאי Ludai, Gen. 10. 13. Elias putat esse, quos adhuc hodiè vocant מרונישין Maronitas, qui sunt ex regno Pretojohannis. Schindlerus, Maurois.

Oleum, Pinguedo, à piscibus exiens: Muria, Salmuria אַגְמַטְיָא, Salsugo piscium, Embamma, Intinctum. Talm. הלוקח יין לתת לתוך המוריים Accipiens vinum, ut indat embammati, Cholin fol. 5. 1. Avoda fol. 34. 2.

Nomen herbae, Pefach. fol. 39. 1. In glossa legitur מרירואי.

מורכא Canalis, Fistula, Tubus, Aqualiculum. Plural. emphaticus: ונעץ ית חוטרתיא Et imposuit virgas, quas decorticaverat, in canales, Hebr. בּוֹרְחָטִים, Genes. 30. 38. in T. Jonath. ubi in Hierosolymitano מרכותא sub forma singulari, quod sine dubio debet esse pluraliter במרכותא. Item alibi pro Hebræo, ית ומלאה מורכותא Et impleverunt canales ad potandum greges, Exod. 2. 16. in Jon. ubi pravè in libris est ב pro כ. At Cantic. 7. 5. in Targum retinetur ורוקנת לגינתא למורכותא בית שקתי Construct. Et evacuavit lagenam in canales loci aquarum, Genes. 24. 20. in Jonath. ubi Targum Hierosol. omnino videtur corruptū, in quo legitur ואתחת מורכא לגו שקתי Et demisit hydriam suā in aqualiculum, Hebr. ברה.

Emollescere, Molle fieri, Liquescere: מורכה Mollities: שנתמרך פסול Quod mollescit, liquescit, diffluit, illegitimum est: איזוהי המרכא? Id quod effundi potest sicut poculum.

Vide in מרך.

Vide in רכו.

Vide in אמר, in אמרכול.

Sic ponit hoc loco Aruch. Vide supra in מר.

מרים ספרי המורים unde apud Talmudicos, מרס Libri hæretici אינם מטמאין את הידים non

non polluunt manus, Jadajin cap. 4. Glossa, ספרי
 sunt Libri Tzadduceorum. Glossa alia, ספרי מירם
 sunt libri qui adversantur Legi nostræ, & vocantur sic, quod eos Deus
 debeat expellere, & ex rerum natura tollere. Et
 in Cholin fol. 60. 2. ספרי מירם ראויין לישוף Libri
 hæretici digni sunt qui comburantur. Sic ci-
 tatur in Aruch, at in Gemara Talmudica ספרי
 הבלים Libri vanitatum. In Aruch scribitur per
 Samech, ספרי המירם Libri Homerii, id est, Græ-
 corum vanitatem tractantes: Alii explicant Li-
 bri fatui, stolidi, inepti, à Græco *Μῶρος*.

מרמהון *Arboris nomen, cujus lignum durissimum.*
 Talmud. ונכחשירה בנווה דמרמהון וכי בשיל נווה
 Misceat illud frusto ligni Mar-
 mehain, & si tunc satis coquitur, frustum ligni
 marmehain coquit illud: Gittin in materia me-
 dicinali fol. 69. 2. In Aruch legitur מרמהון.

מרמיטה *Horror.* In Bereschit rabba sect. 17.
 ad illud, Et iniecit soporem, Gen. 2. 21. & sect. 43.
 non 45. ut in Aruch notatum est: שלשה תרדמות
 הן תרדמת שינה ותרדמת נבואה ותרדמת מרמיטה
 Tres sopores sunt: sopor somni, sopor prophetiæ, &
 sopor stuporis: Somni; ut, Et iniecit Dominus
 Deus soporem in Adamum, & dormivit, Gen. 2.
 21. Sopor prophetiæ: ut, Fuitq; occumbente sole, inci-
 dit sopor altus in Abrahamum, Gen. 15. 12. Sopor stu-
 poris: ut, Nec fuit qui videret, neque qui nosset, neq;
 qui evigilaret: omnes enim dormiebant, quia sopor al-
 tus Domini irruerat supra eos, 1. Sam. 26. 12. Com-
 mentator hîc dicit, R. Salomonem מרמיטה in-
 terpretari בהלה Horrorem, Terrorem, Obstupefa-
 ctionem. Author Aruch vult significare Lapi-
 dem Marmorem, ex sequentis vocis significato, &
 sensum esse juxta id quod scriptum est: Sileant
 sicut lapis, Exod. 15. 16. Postellus reddit, Et sopor
 carri, seu vehementia somni profundioris. Quid au-
 tem hîc sit Carri, nescio, nisi respiciat ad Græcū
 Καρρῶν. David de Pomis & Guido citant מרמיטה
 Dormitatio, Sopor. Sed hodie sic non legitur.

לוחי מרמר *Marmor*: מרמרא vel מרמרא מרמר
 Tabulas marmoreas, Deuter. 9. 9. in Targ. Jon.
 Plural. מרמרין סמקין ירקין וברקין ומרוקין וחורין.
 Marmora rubra, viridia, fulgurantia, flava & candi-
 da, Esth. 1. 6. במרמרין פסילן Lapidibus marmoreis
 dolatis, Thren. 3. 9. Talmudici, כוחלא שישא
 Lapidibus colorato, viridi & albo mar-
 more, Bava basra fol. 4. 1. Glossa, כוחלא
 Marmor: coloratum, fucatum, diversis colo-
 ribus quasi fuco inductum; שישא Marmor:
 viride.

מרן *Arx, Palatium*: Talm. אין חולקין וכו' לא
 Non dividūt, &c. את המורן ולא את המורן
 neq; triclinium, neq; arcem, Bava basra fol. 10. 1.

R. Salomon scribit esse פלטיין מיני species palatio-
 rum. R. Moses Ben Majemon, מיני ארמונים Ar-
 cium species esse scribit.

מרון *Agnus, Ovis*: In Rosch haschana cap. 1.
 fol. 18. 1. in Misna: בראש השנה כל באי עולם עוברים
 לפניו כבני מרון In principio anni omnes homines
 transeunt ante eū, sicut agni. In Gemara, Quid
 est מרון? Interpretantur illud Chaldaicè
 כבני מרון sicut filii ovium, agnelli (Glossa, id
 est, sicut oves, quas numerant ad decimatio-
 nem, quæ egrediuntur sigillatim una post alte-
 ram per ostium parvum, ne simul possint egre-
 di, vide R. Salomon. Lev. 27. 32.) Resch Lakisch
 dixit מרון בית כפעות Sicut gradus ovilis (Glos-
 sa; cujus via est angusta, ne duæ simul possint
 ire una juxta alteram) R. Schemuel dixit, כחילות
 בית דוד Sicut exercitus domus Davidis (Glossa,
 מרון לשון מרות ואדנות, i.e. מרון est idem quod מרות
 & אדנות Dominium.) Exercitus enim cum lu-
 stratur, quoque requiritur, ut sigillatim trans-
 eant, unus post alterum.

מורני *Vermis: Plural.* מורני מורני
 Et produxit vermes, Hebr. תולעים, Exod. 16. 20.
 Turba, examen, collectio vermium,
 Deut. 21. 8. in Jon. לבש בשרי מורני Induta est caro
 mea vermibus, Hebraicè רפה, Jobi 7. 5. ובר נש
 Et homo in morte sua vermis, Jobi
 25. v. 6. Hebr. תולעה, Germ. Maden/ ut inquit
 Elias. Baal Aruch citat locum ex Cholin fol. 67.
 col. 2. ubi nunc legitur מורני vel דרני. Sed in A-
 voda fara fol. 26. 2. לשום מורני Propter vermes.
 In Aruch scribitur מוראנא.

מורניתא *Lancea, Hasta, Scipio, Bac-
 ulus*: לא אשתכח הרבא ומורניתא Non est inventus
 gladius, aut lancea, 1. Sam. 13. 22. יר מורניתא
 Accipe lanceam, 1. Sam. 26. v. 12. באחורי מורניתא
 Parte posteriore haste, 2. Sam. 2. 23. ונפקת מורניתא
 Et exivit hasta, ibid. לממחי במורניתא Percutere
 hastâ, 1. Sam. 19. 10. ומורניתא בידיה Et lancea erat
 in manu ejus, v. 9. על מורניתיה Et si
 ambulaverit in platea cū scipione suo, Exod. 21.
 19. Jon. Hebr. על משענתו Baal Aruch in lit. מ. legit
 מורניתיה. Schindler. in Rad. ררד ponit; מורניתיה
 Baculus quo quis incedens nititur. Plurale absolu-
 tum, ומגליכון למורנין Et falces vestras in lanceas,
 Joël. 3. 10. מורנין דקטול Lanceæ occisionis, Psal. 55.
 22. Hebra. פתיחות Gladii stricti. Emphat. צחצחו
 מורניות שלי Polite lanceas, Jerem. 46. 4. מורניות
 Lanceæ meæ paratę sunt, Schem. rab. fol. 17.

מורנין *Ulmi, arbores*, Jesa. 41. 19. & 60. 13. Hebr.
 quod Tadam, arborem oleosam, vertunt.
 Fortè fuit arbor, unde hastarum oblongarum
 ligna fiebant.

Nomen proprium loci, in Pefikta.
מרס *Atterere, Conterere, Comprimere, Contundere. Particip. Pebil,* מרס פהרין *Attritus testibus, Levit.21.20. Hebraicè מרוח quod idem: Et qui compressus est aut contritus, Hebr. מעוד, Levit.22.24. Talm. ונמרסיה Et contundat illud cum oleo, Gittin fol.69.1.*

Secundò, **מרס** *Miscere, Circumagere, Agitare, ut cum cochleari coctum olla circumagitur: הוּו מרסן* *Fuerunt circumagitantes & miscerent sanguinem, scil. sacrificiorum, ne cresceret, Esth.1.14. in primo Tar. ונותנו למי שהוא Et dat eum (sanguinem) isti, cujus officium est miscere cum, Joma fol.43. in Misna. Glossa, בו מינס. Item, מרסן באורו בשביעית, Circumagitat oryzam anno septimo, id est, מערבין, Miscent, Schebhiit cap.2. in fine.*

רמכסה סנואתא במרסתא: מרסתא מרסא *Qui operit odium contritione, Proverb 26.26. Item Pustula, Ulcus saniosum: אפרינס מרסא* *Aperiens pustulam, digitis scil. אופפסען/ ad educendam saniam vel pus. Vide & רסס.*

מרסן *Contritum, Conquassatum, Contusum, furfures posteriores farinae tusa: פנלוש הקטח והסובין* *Ut deplatur farina, furfures & contusum simul, Amos 7.14. in Kimchi.*

מרסן *Plenum furfuribus crassioribus ex contusione, Schab. cap.7. in fine.*

מרסא *Nomina propria magnatum Persicorum, Esth.1.15.*

מרס *Stultus.* *מרס* *Vide paulò antè in מרס, et si huc pertinere omnino videatur, juxta scriptiorem Aruch.*

מרע *Aegrotare, Aegrum esse. Præterit. הַא אבוד* *Ecce pater tuus aegrotat, Heb. הוּלה, Gen.48.1. מרע חוקיה למרת אגרותא ad moriendum, id est, ad mortem, Hebr. הלה, Jefa.38.1. ארי מרע ואתאסי Quòd aegrotasset & sanatus esset, Jefa.39.1. אתא את מרעא כותנא Etiam aegrotasti sicut nos, Jefa.14.10. Ithpehal, אתמרע בר Morbo affectus, aegrotavit filius mulieris, 1.Reg.17.17. ארי אתמרעית יומא דין Nam aegrotato die hoc, 1.Sam.30.13. Infinitiv. ועקת לאמנון Et angustia erat Amnoni ad aegrotandum, 2.Sam.13.2. Imperativus, שכב על שווד, Cuba in lecto tuo & aegrotum age, 2.Samuel.13.5. Aphel Præterit. ויה מרעא דמרע יי בה Et morbos, quibus aegrotare fecit eos in ea, Deut.29.21. Ex Pabel Particip. מהא מרעא Plaga agra, Jerem.14.17. quomodo & legendum Nah.3.19. pro מרעא.*

מרע *Aegrotus, Infirmus: רחיר* *Quod claudum & aegrotum est, Mal.1.8.*

13. *Et ecce pater tuus aegrotus est, Genes.48.1. שכב מרע הוא Cubans aegrotus est, 1.Sam.19.v.14. ארי מרע אנא Nam aeger ego sum, 1.Reg.22.34. כל ריש מרע Totum caput aegrotum est, Jefa.1.5. Plural. ולמרעיא לא אסיתון Et aegrotos non sanastis, Ezech.34.4. Fæmininum, ארום* *Nam agra amore sum, Cantic.2.5.*

מרעי *Idem. Fæmin. מרעית, unde emphat. בשותא* *Malum aegrum, aegritudinem afferens, Eccles.5.12.15.*

מרעא *Morbis, Infirmetas, Aegritudo, Hebr. חלי: ut, מרע, Adduxi super te morbum, Mich.6.13. לך למרע במעד Eritq; tibi in morbum viscerum tuorum, ibid. vers.14. In vanitatem & morbu pessimum, Eccles.6.2. Aff. אס איהי ממרעי דין Num victurus sim à morbo hoc, 2.Reg.1.2. מרעיה* *Et fuit morbus ejus vehemens, 1.Reg.17.17. מרע ואתאסי מרעיה* *Quando aegrotavit & sanatus fuit à morbo suo, Jefa.38.9. Plural. ווערי יי מנד* *Et removebit Dominus à te omnes morbos, Deut.7.15. Sic Exod.23.25. מרעי* *Et dispositus ad morbos, Jefa.53.3. Constr. מרעא* *Aegritudines mortis, Psal.116.3. Aff. מרעכי* *Qui sanat omnes infirmitates tuas, Psal.103.3. ויה מרעיה* *Et infirmitates ejus, Deuter.29.22.*

מרועא *Idem: מרועא קשיא אסגית עליך* *Aut quem morbum gravem multiplicavi super te, Mich.6.3. קבילי מרועא* *Suscipe infirmitatem, & ingredi servitutem, Jefa.47.2. Ponitur pro Hebræo מרעא Molæ, unde & Sanctes & Munsterus vocem Chaldaicam explicant Molam. Regia habent מרעא Dominium, Suscipe dominium alienum, subjicete aliorum dominio, & ingredi servitutem: ותרעון כתרעא* *Et in morbum gravem incurrent simul, Hoseæ 11.v.7.*

מרעות *Idem: Cum Aff. מרעותהון* *In tempore infirmitatis ipsorum, Psal.35.13. מרעותי הנה* *Morbis meus est, Psal.77.11.*

מרעית *Idem: מרעית עברא על נפשנא* *Infirmetas transivisset super animam nostram, Psalm.124. vers.4.*

מרעל *Vide in רעל.*

מרק *Tergere, Abstergere, Extergere, Eluere, Expolire: Defricare, Affricare. Imperat. מריקו וצחצחו וינא* *Tergite & expolite arma, Jefa.21.v.5. Ithpehal Participium, מרעא משה רבותא* *Exterfa oleo unctionis, Cant.3.6. Futur. ויתמריק* *Defricabitur & eluetur in aquis, Hebr. ex Puhal מרק, Levit.6.21. al.28. על בשרא* *Super carnem hominis non affricabitur,*

fricabitur, scil. oleum illud sanctum, Exod. 30. 32. in Jonath. Et aliter ואתמרק עלוהי pro Hebr. ואתמרק Et sternutavit, 2. Reg. 4. v. 35. Vide supra מקק. *Apbel Futurum*, ולא תמרק במכסנותיה, Et ne abstergas correptionem ejus, id est, ne contemnas, rejicias aut leviculam habeas, quæ, veluti macula levi aquæ guttâ, sive leviculâ excusatione elui possit, Prov. 3. 11. Hebr. תקון Fastidio habeas. Elias putat habere significationem à רק Vacuum, quasi dicas, Evacues à te.

Deinde est quoque *Complere, Perficere, Finire, Absolvere*: unde *Futurum*, ואתמרקו את חוביהון Et ipsi perficient iniquitates suas, Hebr. ירצו, Levit. 26. v. 43. in Targ. Hierosol. Sic apud Rabbinos: Castigationes perficiunt omnes iniquitates hominis, Berachoth. fol. 5. 1. juxta authorem Aruch, ex significatione מרוקין Evacuant: nam castigationes graviores & diuturniores sanguinem hominis exhauriunt, ac vires consumunt, ut iniquè agere desinat. Sic qui præceptum vel opus bonum agere incipit, ei dicunt מרוק כולו Exhauri totum, hoc est, Comple, Perfice: ולא מרקה Clausit eam, sed non perficit eam, id est, perfectè clausit, Oholoth cap. 13. Glossa, לא השלים הסגירה לא, Non perfecit, absolvit clausuram: הכלים הכלים Vasa, Instrumenta quæ more solito inducit, sed non perficit illa, Mikvaoth cap. 10. id est, perfectè inducit, velut manubrium rei alicui indi cœptum, sed non perfectè & prorsus inditum. Item, הממרק עצמו לעבירה Qui perficit seipsum (vel Expolit, acuit & dedit se) ad transgressionem, livores & vulnera exeunt in eum, juxta illud, *Tumices & vulnera*, מרוק expolitio in malum, Proverb. 20. 30. ei scil. qui se exacuit ad malum committendum, Schab. fol. 33. 1. Si מירק ארת ההפשט Tamid cap. 4. Rambam scribit hoc loco, מרוק הוה גמר הפעולה אורה, hoc est, מרוק significat Completionem operis cujuscunque.

טעונין מרוק מירקה *Abstersio, Ablutio in aqua*: Opus habent abstersione & immersione in aquam, Sevach. cap. 11.

מרק מרק *Fus, Furulentum, Jusculentum, liquor cibi cocti*.

מרקה *Gluten, Glutinum, lutum compositum ad conjungendas & consolidandas fissuras ollarum & similia*: מרק מרק טיט של מרקא, Ritt: Mikvaoth cap. 9.

מרקה *Meracum, Merum, à facibus Abstersum*: Et bibit siceram meracam, fortem, Jevammoth fol. 80. 1. מרקא Vinum meracum, Gittin cap. 7. in initio. Glossator ibi

exponit, Vinum aquâ multâ dilutum & quasi Extersum.

מרקה *Grana dactylorum*, שמחליקין בהן ארת, quibus lævigant pelles pergamini, aut chartam: למרוקא Metzia fol. 47. 2. R. Salom. exponit כלי העשוי מגללי בקר כלי העשוי מגללי בקר.

מרקה *Crocus, Hebr. כרכום*, pro quo in Targum ponitur: ut, נרדק ומרוקא Nardus & crocus, Cant. 4. 14. Apud Talmudicos מרוקא דחוהי Crocus spinarum, Gittin fol. 70. 1.

מרקה *Flavum, instar croci*: ומרוקא הי כגון ועפרנא Et flavum instar croci, Levit. 15. 19. in Jon. דיתבא Quæ sedet flavescens aut livida maritis domus suæ, Psal. 113. 9. mœrore scil. tabescens & flavescens ob sterilitatem. Plurale, יתעברן אפהא מרוקין Fiet facies ejus flava, Num. 31. 18. in Jon. At Esth. 1. 6. scribitur מרוקין, quod legendum מרוקין.

מרקה *Flavescere*: unde in Aben Esra, שמוריקות כל שראויה Ut flavescant spicæ, Amos 4. 9. לביאה פניה מוריקות, apud Rabbinos.

מרקה *Abstersio, Defricatio, Mundatio*, Lev. 16. 29. & Num. 29. 7. in Jon. Plural. תמרוקין Levit. 23. 27. in Jon. Apud Rabbinos etiam sumitur pro *Medicina abstersiva*.

מרקה *Markolis, Mercurius, commutatis pro more ל Statua Mercurialis, Idolum Mercurii, cui cultus certus fiebat. Nomen desumptum, ut vult Elias, à Planeta Mercurii, quem tanquam mediatorum & internuncium deorum cœlicorum sive astrorum colebant. Dispositi fuerunt duo lapides magni, unus hinc, alter illinc, quibus tertius impositus, mediâ sui parte utrumq; tegens. Veteres etiam appellarunt Domum Kolis, de quo apud Talmudicos: מצא מעות מפוררות הרי אלו שלו כאבני בית קוליס חייב להכריז. ואלו הן אבני בית קוליס אחת מכאן ואחת מכאן id est, Inveniens pecunias dispersas, sunt ejus (qui eas invenit:) ad formam lapidum domus Kolis (dispositas) tenetur eas proclamare. Qui sunt lapides domus Kolis? unus hinc & alter inde (positus) & unus super eos, Bava metzia fol. 25. 2. R. Salomon hîc dicit, idem esse quod vulgò à Rabbinis vocatur מרקוליס Markolis. Negat id R. Tam Additionum Talmudicarum author, inquiring, non esse idoli nomen, & מרקוליס idem esse quod קוליס Permutatio laudis, id est, Ignominia, Idolum ignominiosum. Nam מר commutatio à מיר unde מיר Permutare, Mutare, & קוליס idem quod קוליס, quod in contrarium sensum à Rabbinis traductum, est לעג Ludificatio, Illusio. Idem probat R. Bechaj in Deut. 7. 26. In Avoda fara cap. 4. in initio legitur: שלש אבני זו בצד זו בצד: Tres lapides unus juxta alterum,*

rum, in latere Markolis, prohibiti sunt. Videntur enim esse quasi Mercurius parvus juxta Mercurium magnū positus, & ita facile ad cultum possent allicere. Ad dictos tres lapides projiciebantur alii lapides certo ritu & cultu: unde in Sanhedrin cap. 7. fol. 60. sic legitur: הזורק אבן עבודתו למרקוליס זו היא עבודתו Qui projicit lapidem ad Markolis (scil. committit Idololatriam,) quia hinc est cultus ejus. R. Salomon: עוברין אותה בזריקורת: Colebant illum in missione lapidum. Hinc proverbialiter usurpatur *Facere lapidem ad Markolis*, de re impia, & abominanda. In Medrasch super Proverb. 26. 8. כל מי שחולק כבוד לכסיל כזורק Quicumq. impertitur honorem stulto, similis est projicienti lapidem ad Markolis. In Commentario Kafvenaki, & R. Salom. super eundem locum: המלמד תורה לתלמיד שאינו הגון הוא כזורק: אבן למרקוליס Qui docet Legem discipulum inconvenientem, est sicut projiciens lapidem ad Markolis. Atque in eundem sensum ibid. in Vulg. Versione; Sicut qui mittit lapidem in acerbum Mercurii: ita qui tribuit insipienti honorem. Vide Adagia Hebraica Drusii Decur. VIII. & ejusdem Proverbia sacra, Clas. I. lib. 2. proverbio 34. & Joseph. Scalig. de Emend. Temp. lib. 5. pag. 486. & Seldenum de Diis Syris Syntag. 2. cap. 14.

מר *Amarum esse. Præter. femin.* מר מרת נפשא ארי מרת נפשא Nam amara erat anima omnis populi, 1. Sam. 30. 6. id est, tristis, mœrore & dolore affecta. *Futurum*, ימר עתיקא לשתוהי, Amarefcet, amarum erit vetus vinum bibentibus illud, Jefa. 24. 9. *Pabel, Futur.* לא תמררו נפשי Ne amaram reddatis vitam meam, Ruth. 1. 13. *Geminatum*, וממרר לאפיה, Et amaritudine afficit matrem suam, Prov. 17. 25. *Aphel analogum, Præterit.* ארום אמרר לי שדי לחרה Nam amaritudine affecit me omnipotens valde, Ruth. 1. 20. *ושרי אמרר נפשי* Et omnipotens amaram reddit vitam meam, Jobi 27. 2. *ואמררו ית* Et amaram effecerunt vitam ipsorum, Exod. 1. 14. Legendum potius אמררו, pro quo legitur, וממררו Genef. 49. 23. in Jonath. & pravè וממררו in T. Hieros. *Ithpehal Præteritum*, וממררו Et amaritudine, exacerbatione affecti sunt cum eo, Gen. 49. 23. Regia activè ex Aphel אמררו Amaritudine affecerunt eum, Exacerbarunt eum, & sic in Hebræo.

Amarus, Acerbus, Asper: מרר מימרי Amarus est sermo meus, Jobi 23. v. 2. כל נבר מרר נפשא Omnis vir amarus animo, 1. Sam. 22. v. 2. מרר לי Amarum mihi magis est quam vobis, Ruth. 1. v. 13. סמא דקטל מרר Veneno mortifero amaro, Psal. 64. 4. *Emphat.* נברא מרר בעי בישתא Vir amarus quærit malum, Prov. 17. 11. *Plurale,*

Quòd amaræ essent, Exod. 15. 2. 33. *Emphat.* מרר מרר Aquæ maledictæ, Num. 5. 18. *Construct.* נברין מררין נפשו Viri amari animis, Judic. 18. 25. *Fæmininum singulare*, ומרר, צוחתא רבא ומרר, Clamore magno & amaro, Genef. 27. 34. *Emph.* ויערי מחת מררתא מנד Et auferet plagam amaram è medio tui, Exod. 23. 25. in Jonath. *Constructum*, מררת נפשא Amara animo, Ruth. 1. 20. *Plurale*, לטון מררין Maledictionibus amaris, 1. Reg. 2. 8.

Fel, Bilis, Amaritudo: Venenum: ואת מיתי מרר לרשיעתי Et tu adduces amaritudinem improbis, Jefa. 38. v. 17. Sic Jefa. 5. 19. ושיב Et liberavit ab amaritudine animam meam, Jefa. 38. 15. *בישתא ומרר* Malum & amaritudinem, Jere. 2. 19. Alii hæc legunt absque מרר. *מרר*. *Constr.* רישי חורמני Fel (id est, venenum) caput serpentum, Psal. 69. 22. *Affix.* וברקא במררתה Et fulgurat in fel ejus, Jobi 20. 25. *שרי לארעא מררתי* Effundit in terram fel meum, Jobi 16. 13. *ותחבר מררתי* Et rumpatur fel tuum, Eccles. 12. 6. *כמררתהו* Sicut amaritudo, id est, venenum, Deut. 32. 33. in Jon.

Amaritudo: אמרה במרר Flebo cum amaritudine, *Amarè*, Jefa. 22. v. 4. יצוהו Clamabunt in platea cum amaritudine, *amarè*, Jefa. 33. 7. *Ven. & Bas.* במרר Cum rebellionem, Hebr. בהצה Foris, in plateis, בכך במרר Flebunt cum amaritudine animæ, Ibidem. *Plurale*, על פטיר ומררין ויכלוניה Cum infermentatis & amaritudinibus, id est, herbis amaris comedetis illum, Num. 9. 11. Exod. 12. 8.

Idem: מרר מותא Amaritudo mortis, 1. Sam. 15. 32. juxta Regia: *Veneta*, מרר *Affixum*, על סניאת מררה Propter multitudinem amaritudinum ejus, id est, acerbarum transgressionum, Thr. 1. 5.

Amarum, Amaritudo: מר לי סני Amaritudo mihi multa est, Jefa. 38. 17.

Idem: מרריתא דנפשיה Amaritudinem animæ suæ, Prov. 14. 10. *ונכא במרירות נפשא* Et flevit cum amaritudine animæ suæ, Esth. 4. 1.

Amaritudo: Bilis, Fel, Venenum, Hebr. שיעור המים כרי. *Deuter.* 32. 33. *Apud Talm.* שתאנר כהן המרה Mensura aquarum est, ut pereat in iis venenum, h. e. dissolvatur, & vim suam amittat, Trumah cap. 8. *Glossa*, ארס Venenum quod exspuunt ore serpentes. Ex altera significatione *Bilis:* אמרה המרה הארומה על תולדת אם האדם לעולם תהא חולי בנערותו ויהי שלום בזקנותו Si prævaluerit bilis rubra, i. e. atra in temperamento hominis, semper ægrotus erit in juventute sua, & salvus in senectute sua, Aben Esra. אשר בלשונו מרה ארומה ישעם הדברים המתוקים מרים In cujus lingua est bilis flavâ, is dulcia gustabit amara,

amara, More par.1. cap.73. propof.12. מרה שחורה Bilis atra, Melancholia.

מריש Trabs magna, Tignum: מריש מריש Trabs lignorú cedrinorum,

Hebr. כרתורת, 1. Reg. 6. 36. Fru- stú extrabe, Hab. 2. 11. Kimchi in Com. 1. Reg. 6. 36. scribit, קורות גדולות נקראים מרישים ברברי רבותינו, Trabs magnæ vocantur Marefchim in lingua Rabbīnorum nostrorum. Plurale, והעבים הם, Et מרישות h. e. Trabs magnæ, ut Kimchi exponit, & R. Sal. Bav. ka. fol. 66. 2. מי שגזל מריש ובנאו בכירה גדולה, Is qui tignum rapuit, & ædificio vel palatio magno ædificando adhibuit, totam arcem debet subvertere, & tignum Domino suo restituere, Taanith fol. 16. 1. Citatur à Kimchio Jonæ 3. 10.

מרשות Mola in qua ferrantur trabses, & afferes, ein Sägmühle/ Talm. Hier. Bava bathra cap. 2.

מרת Vide in מרות: מרת

מרת Martha, nomen proprium mulieris: מרתא Martha filia Bajethosi sacerdotis, Joma fol. 18. 1. Ketubh. fol. 104. 1. Sic Lucæ 10. 38. Joh. 11. 27. Vide Drusium in Luc. Vide & supra in מרא.

משה Lavare manus, quod aliàs נטל משי משה Qui venam fecat & non lavit manus, Pefach. fol. 112. 1. In Aruch scribitur משה in Rad. סבר. Sic, משי Lavat manus, & recitat precationē Audi Israēl: Et illa non lavat manus suas: משי וידיכו מצפרא Lavate manus à matutino tempore.

בשבעה באדר מת משה, Talmudici, Moses. Septimo die mensis Februarii mortuus est Moses, & septimo die mensis Februarii natus est, Kiddusch. fol. 38. 1. Quomodo id probent, vide ibid.

מה שהוא Quantulumcunq: compositum ex Palmus & quantum quantum sit: unde, ומשהו, & quantulumcunque plus, Ein klein bißlin mehr. Frequens est, & aliàs etiam dicitur משהו, & כל דהו Targumicè.

משהו Metiri, Mensurare. Ponitur pro Hebræo Mensus משהו אורכיה, Præteritum, מרד: est lōgitudinem ejus, Ezech. 40. 20. לארבע רוחות Ad quatuor ventos mēsus est eam, Ezech. 42. 20. לממשה ית ירושלם, Infinitivus, Ad metiendum Jerusalem, Zach. 2. 6. אמשה משחתא, Futur. Metiar mensurâ, Psal. 60. 8. וממשהו אורכא, Et metiemini extra urbem, Num. 35. 5. וממשהו ית מקוסייה, Et metiantur fabricam ejus, Ezech. 43. v. 10.

Mensura, Dimensio: משחתא vel משחתא Mensura una, Ezech. 40. v. 10. בקני משחתא Calamo mensuræ, Ezech. 42. v. 16. חוט משחתא Filum mensuræ, Zach. 2. 1. Construct. כמשחתא Secundū mensuram portæ, Ezech. 40. 21. Affixum, משחתא ופתיה, Mensura ejus & latitudo ejus, Jobi 11. 9. Plurale, בתין דמשחון Domos mensurarum, Jere. 22. 14. Emphat. כמשחתא Juxta mensuras istas, Ezech. 40. 28. Constr. משחתא משהו Mensuræ altaris, Ezech. 43. 13. Aff. מן שוי משחתא Quis posuit dimensiones ejus, Jobi 38. 5. Deinde est Statera, Bilanx: ומשחתא Et statera dolosa, Hebr. ומאני, Prover. 20. 23. יתקלנני במשחתא דצדקא Appendat me in lance justitiæ, Jobi 31. 6.

Idem, apud Rabbīnos: Item Restis, Funiculus, Hebr. יתר, non יתר Amplius, ut alii notarunt: משיחות של ארגמן Fila, funiculi ex filis purpureis, Kilaim in fine. כרכן במשיחה Ligat ea filo; Schab. fol. 50. במשיחה או במשיחה Interne- xuit junco aut funiculis, Kelim cap. 22.

Mensuræ agrorum, Metzia fol. 107. 2. Quia men- fores non exactè, accuratè signant mensuras, ter- minorum scil. Eruvin cap. 4. in fine, in Misna.

Un gere, Inungere, ut Hebraicè. Præteritum, ונשח יתיה, Et unxit illum, 1. Sam. 16. v. 13. הלא ארי משחך Nunquid certè unxit te Do- minus, 1. Sam. 10. 1. וי משחתא תמן Qui unxisti il- lic, Genes. 31. 13. אנה משחך Ego unxi te, 2. Sam. 12. v. 7. ונאף יתי משחו Etiam me unxerunt, 2. Sam. 2. v. 7. דמשחנא עלנא Quem unximus super nos, 2. Sam. 19. v. 10. במשח, Participium Pebil, Quæ inuncta, illita sunt oleo, Exod. 29. 2. Imper- ativus, קום משחך Surge, unge illum, 1. Sam. 16. 12. ותמשח ית חואל, Futurum, Et unges Chasae- lem, 1. Reg. 19. 15. וימשח יתיה תמן Et unget eum il- lic, 1. Reg. 1. 34. ותמשחנייה Et unges eum, 1. Sam. 9. v. 16.

משח וכל פרנוסי: Oleum, Unguentum: משחא משח Unguentum & omne alimentum meum, Hof. 2. 5. משחא דרבותא Oleum unctionis, Exod. 29. 7. דפילן במשח Quæ inuncta sunt oleo, Exod. 29. 2. וממשחא דרבותא Et de oleo unctionis, Exod. 29. 21. משחא דאפרסכיה Oleum balsaminum: מונולי, id est, olivarum, qui est prope Jeru- salem, Cant. 8. 1. Hebr. הר הזיתים, Chald. מונולי Mons olivarum, Zach. 14. 4. Vide 2 Reg. 23. 13. ubi idololatriæ nomine hujus montis mentio fit, ideoque per paronomasiam vocatur non הר המשחך, sed הר המשחית Mons corrumpens, scil. homines per idololatriam, aut, mons corruptus, וריש, Plurale, Et præstantissimo unguentorú, Amos 6.

v.6. *Aff.* וסמך משחיהו. Et medicinam unguentorum suorum, Esth.2.3.

Idem. *Plurale*, משחין טבין, Olea pretiosa, Esth.6.11. & cap.1.1. in Targ. sec.

Hebr. משיח. *Unctus, Christus, Salvator promissus*, ab ordinaria Unctione sic dictus, quò ad officium Regium, Sacerdotale & Propheticum fuit ad morem antiquum unctus, qui inde à forma hac Chaldaica etiam Christianis dictus est *Messias*, aspiratione duriore è medio elisa. Nam in primis Reges, & summus sacerdos, per Unctionem sacram ad sua officia ordinabantur & inaugurabantur, etsi aliis magnatibus & prophetis id aliquando etiam fieret sine diverso. Unguenti sacri ratio describitur Exod.30.23. & ex quatuor speciebus fiebat. Sacerdotum unctio mandatur Exod.29. vers.29. & 30.30. & alibi. Hinc, כהן משיח *Sacerdos unctus*. Sic dicebatur Sacerdos summus in Templo primo, quia oleo sacro ungebatur: at à morte regis Josiæ defecit oleum sacrum, unde deinceps in Templo secundo pluralitate vestium discernebatur summus sacerdos à minori. Octuplex autem fuit vestimentum summi Sacerdotis, quadruplex sacerdotis vulgaris, quem כהן הדיוט vocant. Hinc in Talmud, אין בין כהן משיח בשמן המשחה למרוכה, Non est discrimen inter Sacerdotem unctum oleo unctionis sacræ, & inter Sacerdotem auctum vestibus, nisi juvenis, &c. Megilla cap.1. fol.9. Joma fol.73.1. Item משיח מלחמה *Unctus belli*, sive, *ad bellum*, dicebatur Sacerdos proclamans in bello, מי האיש הירא ורך, Quicumq; est timidus & mollis corde, recedat à prælio, & redeat domum, Deut.20.8. & ver.3: Cum appropinquaveritis ad bellum, accedet sacerdos, & loquetur ad populum. Hic est *Sacerdos unctus ad bellum*. Vide Massecheth Sota cap.8. & Majem. in Hilchos melachin umilchama cap.7. scribit: Tempore belli præficiunt Sacerdotem qui loquatur ad populum tempore belli, & eum unguunt oleo unctionis, & hic est qui vocatur משיח מלחמה, &c. De ejus officio vide ibid. plura. Reges; Saul, 1.Sam.10.1. David, 1.Sam.16. Salomon, 1.Reg.1.39. Jehu, 2.Reg.9. At verò filii patrum regum legitimi successores non solebant ungi, sed Patres reges ungebantur pro suis etiam posteris. Unde quòd Salomon, & alii similes, post patres suos etiam uncti fuerunt, id factum propter discordiam, quam cum suis fratribus de successione habuerunt. Vide Kimchium 2.Reg.23. v.31. Hinc מושחין מלך בן מלך Non unguunt Regem qui est filius Regis, &c. Kerithuth fol.5.2. Ibidem: Tradiderunt Rabbini nostri, מושחין את המלכים כמין נור,

Ungebant Reges formâ coronæ, & Sacerdotes instar *χ*; dixit Raf Menasses, instar Chi græci &c. Vide de unctione plura ibidem. Confule etiam Jus Regium Wilhelmi Schikhardi. Hinc, משיח יהוה *Unctus Domini* aliquando dicitur de Regibus & Prophetis, aliquando de promisso Messia, id est, Unctio ad salutem mundi recuperandam, de Salvatore, qui ob id à Græcis dictus est *Χριστος*. De Saule, ארי משיחא דיי הוא, Nam unctus Domini est, 1.Sam.24.7. *Affixum*, וירביה Et multiplicabit regnum uncti sui, 1.Sam.2.10. Unctio suo Cyro regi, Jesa.45. v.1. *Plurale*, לא תקרבון במשיחי, Ne attingatis unctos meos, Psalm.105.15. Per excellentiam autem משיח vel משיחא *Messias*, dicitur de illo promisso Salvatore, qui, ut dictum, salutem amissam debebat recuperare, oblato sui corporis sacrificio, & regnum spirituale administrare, unde Sacerdotes & Reges typum ejus gesserunt. Hic multoties sub veteri Lege fuit promissus, quandoque apertius, quandoque obscurius, quòd Paraphrastes Chaldæus prudentissimè animadvertit, & ubi Messiaë promissionem subesse cognovit, ibi expressè nomen משיחא *Messias* posuit, quòd diligenter est notandum & observandum, propter obcæcatos Judæos, qui multa loca ex illis de Messia dici negant. Gloriatur Elias in suo Meturgeman, se omnia ista loca, in quibus Messiaë vocabulum in Targum reperitur, in unum locum collegisse, & in Lexico suo annotasse. Ea & nos hic adducemus, & longè plura quàm Elias.

Genes.3.15. ואתה תשופנו עקב, Et tu conteres ei calcaneum. *Targ. Jonath.* ועתידן אנון למעבר שפוייתא *Ipsi autem* (filii mulieris) *facturi sunt contritionem* (vel, emplastrum, & sic quoq; in T. Hier.) *in calcaneo in dieb. Regis Messia.* *Targ. Hierosolymitanum:* כרם עתידן הנון אלן לאלן: למעבר שפוייתא בעקבא בסוף יומיא ביומא דמלכא משיחא *Verum ipsi facturi sunt sibi invicem contritionem vel conculcationem in calcaneo, in fine calcanei dierum, in diebus Regis Messia.*

Genes.35.21. ויש אהלה מהלאה למגדל עדר, Et tendit tentorium suum ultraturrim Eder. *Jonath. paraphrastes addit,* אהרא דמתן עתיד דאתגלי, *Qui est locus ex quo revelabitur Rex Messias in fine dierum.*

Genes.49.1. in Jonath. ומן דאתגלי איקר שכנתא, *Et ex quo apparuerat ipsi gloria majestatis divina, finis, quo venturus est Rex MESSIAS, absconditus fuit ab eo, ideoq; dixit; Venite, & indicabo vobis quidnam eventurum sit in fine dierum.*

Ibid. vers. 10. *Usquequò venerit Schilo, Onkelos, עד דיימי משיחא Donec veniat Messias, Jon. & Targ. Hierof. עד זמן דיימי מלכא* *Usque ad tempus quo veniet Rex Messias: Jonathan addit ועיר בנו Parvulus filiorum ejus, quo alludit ad factum in secundinis contentum.*

Ibid. vers. 11. *מה יאי מלכא משיחא דעתיד למיקם* *Quàm pulcher est Rex Messias, qui exsurget de domo Jebudah, accingit lumbos suos, & descendit, instruitq. aciem contra inimicos suos, & occidit Reges, &c. Jon. & T. Hierof.*

Ibid. vers. 12. *Rubicundus oculis ex vino. Targ. Jonath. & Targ. Hierosolym. מה יאן אנון עינוי דמלכא משיחא* *Quàm pulchri sunt oculi Regis MESSIÆ, sicut vinum purum, &c.*

Exod. 12. 42. in Targ. Hierosol. *משה יפוק מן גו* *Moses egredietur è deserto, & MESSIAS egredietur ex Roma, &c.*

Exod. 40. 9. *Et sanctificabis illud (tabernaculum) & omnia vasa ejus, & erit sanctitas. Targum Jonathanis, ותקדש יתיה מטול כליל דמלכותא דבית יהודה ומלכא* *Et sanctificabis illud propter coronam Regni domus Jebudæ, & Regem MESSIAM, qui liberaturus est Israelem in fine dierum.*

Vers. 11. *ibid. Et propter משיחא בר אפרים* *Messiam filium Ephraim, דנפיק מניה דעל ידו עתידין פרת* *qui egressurus est ex eo, per cujus manus domus Israelis vincent Gogum, & turmas ejus in fine dierum.*

Numer. 11. 26. *Et per manus Regis MESSIÆ ipsi corruunt, in T. Hierof. (scil. Gog & Magog.)*

Num. 23. 21. *Et clangor regis est in eo. Targ. Jon. ותרועת מלך בו* *Et clangor Regis MESSIÆ clangit inter eos.*

Numer. 24. 7. *Et extolletur regnum ejus, Targ. Hierof. ותתרברב מלכותיה דמלכא* *Et magnificabitur Regnum regis MESSIÆ.*

Ibid. vers. 17. *Procedet stella ex Jacob, Targum Jonath. בר ימלוד מליד תקיף מדבית* *Regnabit rex fortis ex domo Jacob, & ungetur MESSIAS, vel, Et magnificabitur MESSIAS. Onkelos, Surget Rex ex Jacobo* *Et ungetur Messias ex Israele.*

Ibid. vers. 20. *Et finis ejus (Amaleki) ad perditionem, interitum. Targ. Jonath. וספיהון ביומי מלכא משיחא* *Et finis illorum in diebus Regis MESSIÆ, &c.*

Ibid. vers. 24. *סופהון דאלין ואלין למפל ביד מלכא* *Finis verò horum & istorum erit, quòd cadent per manus Regis MESSIÆ.*

Deuteron. 25. 19. *Non oblivisceris, Targum Jonath. ואפילו ליומי מלכא משיחא לא תחנשי* *Etiam diebus Regis MESSIÆ non oblivisceris.*

Deuter. 30. v. 40. *Et inde accipiet te, Targ. Jon. ומתמן יקרב יתכון על ידו דמלכא משיחא* *Et inde adducet vos per manus Regis MESSIÆ.*

1. Sam. 2. 10. *Et exaltabit cornu uncti sui, Targ. וירם קרן משיחו* *Et exaltabit regnum MESSIÆ sui.*

2. Sam. 23. 3. *מושל בארם צדיק מושל יראת אלהים* *Targum; אמר למנאה לי מלכא רהוא משיחא דעתיד* *Dixit se velle mibi constituere Regem, qui est Messias, qui surget & dominabitur in timore Domini.*

1. Reg. 4. 33. *Targ. וער האזוב אשר יצא בקיר* *Et prophetavit de regibus domus Davidis, qui dominari debebant בעלמא הרין ובעלמא דאתי דמשיחא* *in mundo hoc, & in mundo futuro MESSIÆ.*

Jesa. 4. 2. *ביום ההוא יהיה צמח יהודה לצבי ולכבוד* *In die isto erit Germen Domini gloriae & honori, Targum, בעדנא ההוא יהי משיחא דיהודה להדרה* *In tempore isto erit Messias Domini gaudio & honori.*

Jesa. 9. 6. *Princeps pacis; Targum, משיחא דשלמא* *MESSIAS pacis.*

Jesa. 10. 27. *Et disturbabitur jugum propter oleum, Targum, ותברון עפמיא מן* *Et confringentur populi per Messiam.*

Jesa. 11. 1. *ויצא חטר מגוע ישי ונצר משרשיו יפרה* *Et prodibit virga è trunco Jischaj, & furculus è radicibus ejus efflorescet. Targum, ויפוק מלכא* *Et prodibit Rex ex filius Jischaj, & Messias ex filius filiorum ejus inungetur.*

Ibid. v. 6. *Et habitabit lupus cum agno. Targum, ונר זאב עם כבש* *In diebus MESSIÆ Israëliitarum multiplicabitur pax in terra, & habitabit lupus cum agno.*

Jesa. 15. 2. *Prodibit soboles. Targum, יצא צפע* *Nam ex filius filiorum Jischaj egredietur Messias.*

Jesa. 16. 1. *Mittite agnum dominatori terræ, Targum, שלחו בר מושל ארץ* *Erunt afferentes tributa Messia Israelis.*

Ibid. v. 5. *Et stabilietur benignitate folium, Targ. והוכן בהסדר כסא* *Tunc Messia Israelis apparabitur in bono folium ejus.*

Jesa. 28. 5. *ביום ההוא יהיה יהוה צבאות לעטרתי צבי* *In die isto erit Dominus exercituum in coronam decoris, Targ. יהוה משיחא דיהודה* *In die isto erit Messias Domini exercituum in coronam gaudii.*

Jesa. 42.1. וְעַבְדִּי הוּא Ecce servus meus. *Targum*,
הָא עַבְדִּי מְשִׁיחָא *Ecce servus meus MESSIAS.*

Jesa. 43.10. וְעַבְדִּי אֲשֶׁר בְּחַרְתִּי Et servus meus
quem elegi, *Targ.* וְעַבְדִּי מְשִׁחָא דְאַתְרַעִיתִי בְיָדִי *Et
servus meus Messias in quo acquiesco.*

Jesa. 45.1. כִּדְבַר אֲמַר יְיָ לְמְשִׁיחִיהָ לְכוּרֶשׁ Sic dicit
Dominus ad Messiam suū ad Cyrum, ut in Hebræo.

Jesa. 52.13. הִנֵּה יִשְׁכַּל עַבְדִּי Ecce prosperabitur
servus meus, *Targ.* הָא יִצְלַח עַבְדִּי מְשִׁחָא *Ecce pro-
sperabitur servus meus MESSIAS.*

Jesa. 53.10. וְרָאָה זֶרַע Videbit semen. *Targum*,
וְיַחֲזוּן מַמְלַכּוֹת מְשִׁיחֵהוּן *Videbunt regnum MESSIÆ
sui.*

Jerem. 23.5. וְהִקִּימְתִי לְדָוִד צֶמַח צְדִיק Et suscitabo
Davidi germen justum. *Targ.* וְאֶקִּים לְדָוִד מְשִׁחָא *Et
suscitabo Davidi MESSIAM justum,
& regnabit Rex & prosperabitur, &c.*

Jerem. 30.21. Et erit magnificus ejus ex ipso,
וְדָמִי וְדָמִי וְדָמִי Et dominator ejus è medio i-
psius prodibit. *Targ.* וְיִתְרַבֵּא מַלְכֵהוּן מִנְהוּן וּמְשִׁיחֵהוּן *Et ungetur rex illorum ex ipsis, &
MESSIAS ipsorum ex ipsis revelabitur.*

Jer. 33.13. עוֹד תַּעֲבְרֶנָּה הַצֹּאן עַל יְדֵי מוֹנֵהָ Adhuc
transibunt greges per manus numerantis, *Targ.*
עוֹד יִתְנַהֵן עִמָּא עַל יְדֵי מְשִׁחָא *Adhuc congregabuntur
populus per MESSIAM.*

Ibid. vers. 15. גֵּרְמִינָרֵי אֶצְמִיחַ לְדָוִד צֶמַח צְדִיק Germinare
faciam Davidi germen justitiæ. *Targum*, וְאֶקִּים
וְאֶקִּים *Suscitabo Davidi MESSIAM
justitiæ.*

Hof. 3.5. וְאֵת דָּוִד מַלְכָּם Et Davidem regem
suum, *Targ.* וְשִׁתְמַעוּן לְמְשִׁיחָא בֶר דָּוִד מַלְכֵהוּן *Et
obedient Messia filio Davidis Regi ipsorum.*

Hof. 14.8. וְשָׁבוּ יִשְׁבִי בְצֵלוֹ Revertentur fessuri
in umbra ejus. *Targ.* יִתְבּוֹן בְּמַלְלֵי מְשִׁיחֵהוּן *Sedebunt
in umbra MESSIÆ sui.*

Mich. 4.8. וְאַתָּה מִגְדַּל עֵדֶר Et tu turris gregis.
Targum, וְאַתָּה מְשִׁחָא דְיִשְׂרָאֵל *Tu autem Messia Israel,
qui absconditus es propter peccata Israel, tibi obven-
turum est regnum.*

Mich. 5.2. מִפֶּה לִי יֵצֵא מוֹשֵׁל בְּיִשְׂרָאֵל Ex te
mihi prodibit, qui sit dominator in Israel. *Targ.*
מִפֶּה קְדָמִי יִפּוֹק מְשִׁחָא לְמַהוּ עַבְדִּי שׁוֹלְטָן עַל יִשְׂרָאֵל *Ex
te coram me prodibit Messias, ut sit exercens domina-
tum in Israel.*

Ibid. v. 18. וְאֵנִי בֵּי אֶעְלֹזָה Ego autem in Domi-
no exultabo. *Targum*, וְכִבּוֹן עַל נְסִיא וּפְרָקְנָא דְתַעֲבַר, *Et
Itaque propter signa miraculosa & redemptio-
nem, quam facies Messia tuo.*

Zach. 3.8. נָא הִנְנִי מְבִיא אֶת עַבְדִּי צֶמַח Nam ecce
ego adducturus sum servum meum Germen. *Targum*,
נָא אֲרִי הָא אֲנָא מֵימֵי יְיָ עַבְדִּי מְשִׁחָא וְיִתְגַּלִּי *Nam
ecce ego adduco servum meum MESSIAM, qui
revelabitur.*

Zach. 4.7. וְהוֹצִיא אֶת הָאֶבֶן הָרִאשׁוֹנָה Et proferet
lapidem capitalem. *Targ.* וְיִגְלִי יְיָ מְשִׁיחֵהוּ דְאֲמִיר *Et
revelabit Messiam, cujus nomen ab
eterno dictum est, & dominabitur in omnia regna.*

Zach. 6.12. הִנֵּה אִישׁ צֶמַח שְׁמוֹ Ecce virum cu-
jus nomen est Germen. *Targum*, הָא נְבִרָא מְשִׁחָא *Ecce virum,
Messias est nomen ejus, qui reve-
labitur & magnificabitur, & edificabit templum
Domini.*

Zach. 10.4. אֶבְיָן מִפְּנֵי פִנָּה מִפְּנֵי יָתֵד Ab ipso angulus,
ab ipso clavus. *Targ.* אֶבְיָן מִלְכִּיהָ מִנִּיהָ מְשִׁיחֵהוּ *Ab
ipso Rex ejus, ab ipso MESSIAS ejus.*

Psal. 2.2. וְעַל מְשִׁיחוֹ Et contra Messiam, vel
unctum ejus. *Targum*, וְלִמְנַצֵּי עַל מְשִׁיחֵהוּ *Et ad
certandum contra MESSIAM ejus.*

Psal. 18.32. נֶפֶס וּפְרָקְנָא דְתַעֲבִיד לְמְשִׁיחֵךְ Quia propter miracula &
liberationem quam presta-
bis Messia tuo, &c.

Psal. 20.7. הַשְׂתֵּא יְדַעִית אַרוֹם פְּרִיק יְיָ מְשִׁיחֵהָ Nunc
cognovi quod liberet Dominus Messiam suam, ut in
Hebræo.

Psal. 21.2. יְהוָה בְּעֹז יְשֻׁמָּה מֶלֶךְ Domine in ro-
bore tuo lætetur Rex. *Targum*, יְהוָה בְּעֹזְנֵךְ יַחְרִי *Domine in potentia tua lætabitur rex
MESSIAS.*

Ibid. vers. 8. נָא מֶלֶךְ בְּיְהוָה Nam rex con-
fidit in Domino. *Targum*, מְטוֹל דְּמַלְכֵךְ מְשִׁחָא סַבֵּר *Propterea quod rex Messias confidit in Do-
mino.*

Psal. 45.3. יִפְיִיחַ מִבְּנֵי אָדָם Pulchrior effectus
es præ filiis hominum. *Targ.* שׁוֹפְרָד מִלְכָּא מְשִׁחָא *Pulchritudo tua, rex Messias, major est, &c.*

Ibid. vers. 8. in Nebiensis Psalterio. אַתָּה מֶלֶךְ *Ac tu è rex Messias.*

Psal. 61.7. יָמֵים עַל יְמֵי מֶלֶךְ תּוֹסִיף Dies diebus
regis adjicies. *Targ.* עַל יְוִמֵי מִלְכָּא מְשִׁחָא *Ad dies
regis MESSIÆ.*

Ibid. vers. 9. לְשַׁלְּמֵי נְדָרֵי יוֹם יוֹם Perfolvendo
vota mea quotidie. *Targum*, וּבְיוֹם דִּיתְרַבֵּי מִלְכָּא *Et in die quo ungetur rex MES-
SIAS ut regnet.*

Psal. 72.1. יְדִינָה לְמֶלֶךְ תּוֹן Judicia tua regi da-
to. *Targ.* הַלְכְרֵי דִינֵךְ לְמִלְכָּא מְשִׁחָא הֵב *Sententias
juris tui regi Messia des.*

Psal. 80.18. וְעַל בֶּן אֲמַצְתָּ לָךְ Et super filio quem
roborasti tibi. *Targum*, וְעַל מִלְכָּא מְשִׁחָא דְחִילָתָ לָךְ *Et propter regem Messiam quem roborasti tibi.*

Psal. 84.10. וְאַסְתַּכַּל פָּנֵי מְשִׁיחֵךְ Et respice faciem
Messia tui, ut in Hebræo.

Cantic. 1.8. עַד זְמַן דְּאֲשַׁלַּח מִלְכָּא מְשִׁחָא Usque ad
tempus, quo mittam regem MESSIAM.

Cant. 4.5. תְּרִין פְּרִיקוֹד דְּעִתִּירִין לְמַפְרָקְדֵי מְשִׁיחָא בֶן דָּוִד Duo liberatores tui, qui liberaturi sunt
te, Messias filius David, & Messias filius Ephraim
(Hoc

(Hoc sapit commentum Rabbinicum, & postremum vulgariùs vocat משיח בן יוסף Messiam Josephi filium.) Sic Cantic. 7. 3.

Cantic. 7. 14. יאמר למלכא משיחא. *Dicetur regi Messia.*

Cantic. 8. 1. ברהיא ומנא יתגלי מלכא משיחא. *In isto tempore revelabitur rex Messias.*

Ibid. ver. 2. אדברנדך מלכא משיחא. *Ducam te, rex Messias.*

Ibid. v. 4. יאמר מלכא משיחא. *Dicet rex Messias.*

Ruth. 1. 1. עד דייתי מלכא משיחא. *Donec veniat rex Messias.*

Ruth. 3. 15. דוד ודניאל וחבריה ומלכא משיחא. *David & Daniel cum sociis suis, & rex Messias.*

Thren. 2. 22. תחי קרי חירותא לעמך בית ישראל על יד משיחא. *Proclamabis libertatem populo tuo domui Israel per Messiam.*

Thren. 4. 22. ותתפרקון על ידו דמשיחא. *Et liberabimini per manus Messia.*

Eccles. 1. 11. עם דריא דיהון ביומי מלכא משיחא. *Cum generationibus quæ erunt in diebus regis Messia.*

Eccles. 7. 25. ורו יום דייתי מלכא משיחא. *Et secretum diei, quando venturus est Rex Messias, quis est, qui inveniat illud per sapientiam?*

Porro Messias duplex à Judæis fingitur: Unus משיח בן יוסף *Messias filius Joseph*, alter משיח בן דוד *Messias filius Davidis*. Priori tribuunt quæ humilia de Messia in Scriptura dicuntur: alteri, quæ gloriosa. Prior bella geret & morietur: alter vivet in sæculum. Vide R. Sal. Jefa. 24. v. 18. *Messias ben Joseph vocatur etiam Ben Ephraim*, qui fuit Josephi filius. Sic Cant. 4. 5. & 7. 3. in Talm. Succa fol. 52. v. 1. Psal. 80. 18. in Aben Esra. *Messias ben David vocatur etiam simpliciter בן דוד Filius Davidis*: ut, Non venit Filius Davidis, donec consumantur omnes animæ, quæ sunt in corpore, Avoda Sara fol. 5. col. 1. Nidda fol. 13. Jevam. fol. 62. Vide Baal Aruch in נוף, & Glossas Talmudicas. Item *Messias ben Jehuda*, R. Sal. Jefa. 11. 13. De temporibus Messia vide Rambam par. 4. cap. ult.

משך *Trahere, Attrahere, Extrahere, Protrahere, Hebr.* Et sic apud Rabbinos: unde, Vis attractrix ventriculi, Kimchi 1. Reg. 19. 9. In Targum, דמושכיה נהר, Quam traxerat, id est, devexerat fluvius ex horto Eden, Genes. 9. 20. in Jonath. *Apud Talmudicos, Trahebat ipsum, id est, sequebatur, persequabatur ipsum, donec eum assequeretur, Sanhed. fol. 95. v. 1.* משך אחר תענוגים. *Trahitur post voluptates, voluptatibus indulget.* Protrahebant ipsi pecuniam, id est, pecuniæ solu-

tionem, Sic borgeten ihm lange zeit/ Deut. 33. 25. in R. Sal. להמשך אכילה Ad attrahendum cibum, id est, ad excitandum appetitum. *Niphal, נמשך Trahi: Sequi: אורת הנמשך Litera sequens: נמשך Usitatum, Commune, Solemne, in More.*

משך *Tractus, Protractus, Protractio, Duratio: Consecutio, Sequela:* במשך הזמן *Tractu temporis:* במשך י שנים *Intra spacium decem annorum.*

משכה *Tractio, Attractio: Derivatio:* משכרת הרים *Tractio manuum, Luctatio, More par. 2. cap. 25.*

משכות *Tractio, Protractio, Successio continua.*

משך *Pellis, Cutis, sic dicta, quod super corpus tracta est, & de corpore animalium Detrahatur:* על משך בשרהון *Super cutem carnis ipsorum, Gen. 3. 21.* מן משכא *Depressior non sit cute, Lev. 13. 21.* כל מאן דמשך *Omnis vestis pellicea, Numer. 31. 20.* יהי במשכיה *Affix.* כואה *Si fuerit in cute ejus adustio, Levit. 13. 24.* במשכי רטט *Pellis mea contremuit, Jobi 7. 5.* אדק משכהון *Adhæsit pellis eorum, Thren. 4. 8.* משכי דכרי *Pelles arietum, Exod. 26. 14.* משכנא אתקדרו *Pelles nostræ denigratæ sunt, Thren. 5. 10.* *Apud priscos Hebræos in communi proverbio fuit: Multi cameli senes sunt, qui onerati sunt pellibus camelorum juvenculorum; qui scil. ante senes mortem viderunt, Sanhed. fol. 52. v. 1.* Sic sæpissimè senes debiles, robustissimos è juventute ad funus deferunt, aut sepeliunt. Mors enim nulli ætati parcat.

משך *Tractus, Attractum præputium habens, Repræputiatus, qui per artem sibi præputium restituit, vel, cui ex natura quodam singulari vigore recrevit.* Multa de his passim in Hebræorum scriptis leguntur, quorum præcipua hîc attingemus, quia faciunt ad illustrationem loci cujusdam in Testamento Novo 1. ad Cor. 7. 18. In Jevammoth fol. 72. v. 1. מפני עליו גזרו ומדבריהם גזרו עליו מפני משך אוכל בתרומה ומדבריהם גזרו עליו מפני משך אוכל בתרומה *Attractus, (id est attractum præputium habens) comedit de honoraria oblatione: at ex verbis ipsorum (scil. Rabbiorum) veterunt illud, propterea quod similis præputiatus sit. De præputiatus præcedit generale statutum, Præputiatus & omnes polluti non comedant de honoraria oblatione, in princip. cap. in Misna. Glossa, משך, id est, מחול שנמשכה ערלתו וכסתה את העטרה, Circūciferus, cujus attractum est præputium, ita ut cooperiat coronam membri, i. e. caput, sive glandem membri istius. Et mox צריך שימול מדרכנו, משך צריך שימול מדרכנו, Attractus opus habet ut denuò circumcidatur ex statuto Rabbiorum. At R. Jehuda dixit:*

Non circumcidetur, quia periculosum ipsi est. Item ibid. ואמר ארת. Et dicit (Scriptura) *Fædus meum irritum fecit, vel, mutavit, ut includat attractum, Gen. 17. 14.* Qui attrahit sibi præputium perinde habetur, ac si fædus Dei de circumcissione irritum reddat ac profanet. Item ibid. משך לו אחר ערלה או שנמשכה. Et iterum; מהל. Attraxit ipsi alius quispiam præputium, aut si attractum fuerit à seipso. Ergo & per se recrescebat. R. Moses ben Majemon, in Hilchos theschubha, recenset inter eos, qui nullam habent partem in sæculo futuro, etiam הכושך ערלתו eum qui attrahit præputium suum. In Jelammedenu fol. 8. col. 4. Apostatis, qui defecerunt ad idololatriam, & qui sunt circumcisi, הקברה. Deus reducit ipsis præputium, & deturbat eos in gehennam. Exempla talium repræputiatorum varia producunt Hebræi. Primò scribunt *Achanem*, de quo Josuæ 7. fuisse attracti præputii, ut mox dicetur. Secundò, in Jalkut Prophetarum fol. 63. col. 1. ex libro Jelammedenu, scribitur ad locum Jer. 9. v. 25. *Et visitabo super omnem circumcisum cum præputio: מהו מול שהיו מולים: Quid est מול? Indicat, quòd fuerint circumcisi, & attraxerint sibi præputium.* Eorum recensentur ibi quinque, Ægyptii, Jehuda, Edomæi, Filii Ammon & Moab, & Præcisi latere vel angulo, hoc est, Ismaelitæ. Ægyptii, scribitur ibi porro, fuerant circumcisi tempore Josephi, sed eo mortuo reduxerunt sibi præputium, sicut dicitur, *Filios alienos genuerunt. Jehuda, id est, Jehojakim Rex Juda. Edom, id est, Esau. Filii Ammon, quos nempe pepererunt filie Loth. Amputati latere, hi sunt Ismaelitæ, &c.* In libro Jelammedenu in fine sectionis לך לך scribitur: ערלה לו משך לו ערלה. Jehojakim retraxit sibi præputium, sicut dicitur, *Et reliquæ res Jehojakimi, & abominationes ejus, & quod de eo invenitur, &c.* 2. Chron. 36. 8. Quid invenitur de eo? שמשך לו ערלה, quòd reduxerit sibi præputium. Quàm benè hæc singula dicantur, jam non attingo. Tantùm Hebræorum sententiam affero. Tertio, tempore falsi Messiaë Bencosibæ, fuisse multos tales, qui tunc fuerunt denuò circumcisi, dicitur in utroque Talmud, maximè in Hierosolymitano, ubi in Jevamm. cap. 8. legitur per objectionis modum, ad id quod antea dictum est: Attractum

præputium habens non debet denuò circumcidi, quòd periculosum ipsi sit: אמר לו ר' יוסי הרבה משוכים היו בימי בן כוזיבא וכולן מלו וחיו והולידו בנים id est, *Multi cum attracto præputio fuerunt in diebus Bencosibæ, qui omnes fuerunt denuò circumcisi, & vixerunt, & genuerunt postea filios & filias.* Quartò refert Josephus Antiq. lib. 12. cap. 6. de Menelao & Tobiaë cujusdam filiis, quibus propositum fuerat, relictis patriis institutis ac legibus, religionem regis, ac Græcanicos ritus assumere, rogaveruntque regem, ut sibi permitteret Gymnasium Hierosolymis instituere. Eo impetrato, *adduxerunt sibi præputia, ut nudi quoque non essent Græcis dissimiles, & contentis omnibus patriis (Judaicis) ritibus, imitabantur mores exterarum gentium.* Hi iidem sunt, de quibus dicitur 1. Machab. 1. v. 15. *Quamobrem edificaverunt gymnasium Hierosolymis secundum Leges gentium, & fecerunt sibi præputia.* Quomodo porro hæc Attractio præputii facta fuerit, innuit R. Salomon in Glossa quadam Talmudica, super illud, ubi Gemara dicit: *Achan attractus præputio suo fuit, id est, habuit attractum præputium, ideoque pollutus & impius, Sanhed. fol. 44. 1.* Glossa R. Salomonis, וכיסתה את ראש הנוד כרי שלא יראה מהו *Attraxit pelliculam membri sui jugiter, donec augetur, id est, recresceret, obtegeretque caput membri istius, ut non appareret (Achan) circumcisi esse.* An verò attraxit digitis, an instrumento aliquo chirurgico? Hoc postremum docent quidam ex Christianis, nec hoc tantùm, sed & aliis medicamentis ad id usos esse. Henricus Stephani in Thesauro Linguaë Græcæ, in Themate *σάω*, in ejus composito *Πρωάω*, ubi locum Pauli adducit, scribit: *μη Πρωάω άρροβυσίας Ne accersat sibi præputium, vel etiam, Ne attrahendum sibi curet Chirurgi manu, cute nimirum ferro adductâ, ut glandem rursum operiat.* Theophylactus in Epist. ad Corinth. cap. 7. ad illud: *Non adducat præputium: Fieri poterat (inquit) ut multi, quos defectæ pellicula puduisset, medicamento apposito, & hanc nitereutur iteratò sancire, & obscenum illud concisum, in pristinum statum redigere.* Epiphanius in lib. De mensuris & ponderibus (fol. edit. Basil. 611. 1.) scribit: *At hoc adhuc gravius est, quòd etiam à circumcissione præputiati sunt, arte quadam medicâ, per instrumentum attractorium, σαρδηνήρ appellatum, infernam membri cuticulam attrahi sientes, suturamque admittentes, & glutinatoriis circumdatis, præputium rursum superinducunt.* Mirum autem unde habuerit, quod mox subjicit, *Hanc autem traditionem Diabolici inventi, Esau fratrem Jacobi reperisse*

reperisse ajunt, ad abnegationem Dei, & ad delationem characteris patrum ipsorum. Quapropter, ajunt, Deum dixisse, Odio habeo ipsum Esau, Jacob vero dilexi, Mal. 1.2. Haecenus de eo in Hebraeorum libris nihil observavi. Si quid tale apud eos extet, in Medraschim quaerendum. Ad superiora quoque facit, quod apud Dioscoridem lib. 4. cap. 157. legitur, ex interpretatione Ruellii, ubi de frutice Thapsia agit: Valet etiam ad integendam colis glandem iis, qui natura, non circumcissione curti sunt: tumorem enim excitat, qui pinguium fotu emollitus, praeputii jacturam resarcit. Quod dicit, Ad integendam colis glandem, in Graeco est simpliciter, προς επιχώγια, ad praeputia, scilicet adducenda: inde enim Praeputia sic dicuntur, απο τῆς επιχώγιας ab Adducendo, pro quo Paulus Apostolus dixit Πρωτόγονοι. Iis qui natura, non circumcissione curti sunt: In Graeco est, απο τῶν μη ἐκ περιτομῆς λειποδερμῶν In iis, qui non ex circumcissione defectam pelliculam in isto loco habent. Si non ex circumcissione; ergo per se & natura, quod propterea ab interprete additum. Praeputii jacturam resarcit: το ἐλαπὲς τῆς πόδας ἐκαστηροῦ Reliquum pellis, reliquam pelliculae curtae partem explet, complet & redintegrat. Ad haec Aurelius Cornelius Celsus lib. 7. de re Medica cap. 25. ab initio scribit: In cole si glans nuda est, vultq; aliquis eam decoris causa te gere, fieri potest, sed expeditius in puero quam in viro: in eo cui id naturale est, quam in eo, qui quarundam gentium more, circumcissus est: in eo, cui glans parva, &c. Mox artem & curationem describit, quomodo id fieri possit in iis, quibus nuditas ibi naturalis est, & quibus ex circumcissione. Ex his omnibus patet, quoniam Apostolus respexerit, & undenam locutionem istam desumpserit, quando 1. ad Corinth. 7. vers. 18. scripsit, περιτομημένους τις ἐκλήθη; μη Πρωτόγονοι Circumcissus aliquis vocatus est, ne reducat, scilicet praeputium. Res enim, uti vidimus, inter Judaeos & Pharisaeos tum satis nota erat, à multis temporibus inter eos quidem usurpata, sed non approbata, ut & Apostolus eam vetat iis, qui ex Judaismo ad Christianismum convertebantur, quasi probrosum ipsis praeputium in Christianismo futurum esset. Circumcisio enim nihil est, & praeputium nihil est, sed observatio praeceptorum Dei, ibid. vers. 19. nempe, sub Christo & Novo Testamento circumcisio vel praeputium per se ad salutem nihil conferunt: iub Vet. autem Testamento circumcisio observari debebat, ut praeputium Divinum. Erat enim signum fœderis inter Deum & homines, & signaculum salutis. Quod locutione attinet μη Πρωτόγονοι, idem valet quod Hebraicè לא ימשך Non attrahat, sc. praeputium.

המשך אל התאוות Protractus, Tractio: Tractio ad concupiscentiam impedit hominem à studio scientiarum, R. Levi Prov. 2. 19.

שכן משכוכית Vide in שכן.

משכן Pignorare. Vide in משכן.

משל Dominari, Dominium habere, vel exercere: item Parabolicè loqui, Parabolis, Proverbis uti. משל Comparari, Assimilari, &c. Heb.

משל Parabola, Similitudo, Simile, Proverbium, Sententia gravis, illustris & comparata: על דרך משל Per modum similitudinis, per metaphoram, metaphoricè, figuratè: Per modum exempli, Exempli gratiâ vel causâ. Rabbini dicunt etiam in plurali משלות feminine: ut, משלות כובסין וכשלות שועלן, Parabolæ botrorum & parabolæ vulpium, hoc est, à botris, vel vulpibus desumptæ, Succa folio 28. 1. Bava bafra fol. 134. Sic in Sanhedrin fol. 28. 2. lin. ult.

משלי Parabolicum: דבור משלי Locutio parabolica.

משליא Vide in שלה.

* משום משם Vide in שום.

משקן Moschus, animalculum, juxta cuius umbilicum apostema sanguinolentum nascitur, quod una cum pelle excisum siccaturq; istum odorem spirat, qui in tantis hominum deliciis, & dicitur similiter Moschus Bisem. Primum exemplum quod Baal Aruch adducit ex Ketubh. fol. 75. 1. nunc non extat in nostris libris. Dicitur & concisè מושק: unde, כל המוגמרים מכרכים עליהם בוריא עצי בשמים חוץ ממושק שמן היה הוא שמכרכין עליו בוריא מיני בשמים Omnia suffimenta odorata consecrant per, Creans arbores aromatum, excepto Moscho, qui est ex animante, quem consecrant per, Creans species aromatum, Berachoth 43. 1. Arab. אלמשך. Idem extat in Talm. Hierosol. Berach. cap. 6. ubi nota, pravè scribi מוסכין pro מושקין.

משקט Vide in שקט.

משר Area, Area, quadrata spacia hortorum, in qua semina jaciuntur, Talm. הרוצה. Qui cupit facere agrum suum areas areas, Kilaim cap. 2. Glossa, ערוגה. Plurale, שבע משארי Septem areas, Gittin fol. 69. 2. רב רוצע גנתא דבי רב משארי משארי Raf sevit agrum domus Raf areolas areolas, id est, Areolatim, Kiddusch. folio 39. 1. Aleph in medio notat Kametz.

משורה Vide in שורה.

משש Contrectare, Palpare, Contrectando explorare, scrutari, perscrutari. Praeteritum, ומשש לבן Et contrectavit Laban, Genes. 31. 34. ארי מששת ית כל מני Nam contrectasti omnia vasa mea, Genes. 31. 37. Participium, ממשש

Erisq; palpans in luce, sicut palpat cæcus in tenebris, Deuteron. 28. 29. *Plurale*, ויהו ממשמשין בחשוכא E-runtque palpantes in tenebris, Exod. 10. 21. in T. Hierosol. ויהו ולא ממשמשין Manus suas habent, sed nihil palpant, Psalm. 115. 7. *Futur.* ימשמשו Palpabunt in tenebris, Jobi 5. 14. ימשמשו Palpabunt tenebras, Jobi 12. v. 25. נמשמשו Contrectamus instar cæcorum, parietes, Jefa. 59. 10.

Contræctatio: Substantia, Soliditas contræctabilis, Firmitas, Utilitas: מליא דלית מששא Verba in quibus nulla est firmitas, Hebr. Et sermones in quibus nulla est utilitas, Jobi 15. 3. וליא משש לנבואתהוון Non est substantia vel soliditas prophetiæ ipsorum, Thren. 2. 14. Punctatum est cum ש, ac si significaret *Gaudiuon*, sed rectè per ש ex hac Radice legitur: עגל מתקא דלית ביה מששא Vitulum fusilem, in quo nihil solidi, Exod. 32. 19. in Jonath. Sic idem est cum ממש, de quo supra suo loco. Vide illic. מדי מששא אית ביה Aliqua utilitas est in eo, Psalm. 10. in Midrasch in fine. Guido id *Difficultatem* exponit.

Contræctans manibus, Angreiffig/ furandi causa. In Ber. rab. sect. 18. Deus non creavit Evam ex manu Adami, שלא תהא ממשמשנית, ne fieret contræctans manibus, id est, furatrix, juxta illud, ותגנוב רחל Et furata est Rachel, Genes. 31. v. 19.

Urbis, Locus, Hebr. עיר: apud Talmudicos, למתא דירקא ירקא שקול In urbem oleris olus importato, Menachos cap. 9. fol. 95. in Gemara, Schemoth rabba sect. 9. *Proverbialis sententia* fuit apud Veteres. Mosi Magicas artes in Ægyptum ferenti, Jannes & Mambres Magi proverbialiter objecerunt, תבן אתה מכנים Stramen tu inferis in Aphrajim (urbem Ægypti, ubi straminis & frugum erat copia.) Moses proverbialiter respondit, vulgò dicere homines, In urbem oleris olus importa. Quandoque enim copix in aliquo loco, vel naturalis, vel ex industria hominum, fit inopia, & tunc quod importatur, carè venditur. Sic in Academiis & doctorum virorum abundantia studia literarum frigent, & doctrinæ est defectus. Deinde, ubi rerum venalium copia, ibi quoque hominum eumentium accursus, ut nisi aliunde etiam res venales importentur, quotidianæ domesticæ non sufficiant. Aliud: במתא שמאי בלא מתא תותבאי In urbe patria, nomen meum, in urbe aliena, vestimentum meum, Schabbas folio 145. 2. *Proverbium vulgare*, quo monebant, in patria non opus esse vestium luxu & splendore, ut iis

vel notior vel celebrior fias, sed nomen honestum sufficere. In urbe aliena & peregrina, ubi quis nomine ignotus est, vestium & aliorum externorum munditie & honestate nomen & notitiam sibi parandam esse. Aliud: לא תדור במתא דלא צנוף בה סוסיא ולא נבח בה כלבא Ne habitet in urbe, in qua non hinnit equus, neque latrat in ea canis, Pesach. 113. 1. Equus enim ad hostem depellendum prodest, & canis ad avertendum fures. Aliud: אל תדור בעיר דריש מתא אסיא Ne habitet in urbe, ubi caput urbis est Medicus, ibid. Medicinam enim magis curabit, & privatum commodum, quàm publicum. Urbs Babylonix celebris, ubi Academia fuit insignis, aliàs Sora dicta. *Plur. emphat.* מתותא Urbes: מתותא דארעא דישראל Urbesterræ Israelis, Erubh. folio 21. 1.

Schola, Academia. Radix ejus est יתב. Vide illic.

Frænum, Capistrum, Retinaculum: ופסק מתנא דחמריה Et discidit frænum asini sui, Genes. 26. 31. Jon. Inde accentus euphonicus (Rhetoricum vocant) *Metheg* apud Grammaticos, qui syllabarum retinaculum est, ne plurium conjunctio precipitem & indecoram pronunciationem efficiat: מלה מתוה Dictio cum Metheg notata, sive producta per metheg. Apud Rabbinos, מתנא דחמריה Frænum membri, sc. virilis.

Tendere, Extendere, Expandere. Præteritum, מתח קשתיה Tetendit arcum suum, Thren. 2. v. 4. Et tetenderunt arcus suos, Psalm. 37. v. 14. *Participium,* דמתח קשתיה Qui extendit quasi minimum, cælos, Jefa. 40. 22. דמתח שמיא היד ירעתא Qui extendit cælos quasi cortinam, Psalm. 104. 2. *Pehil,* על כל עובדוהי מתיה דיניה Super omnia opera expansum est judicium ejus, 1. Sam. 2. 3. *Femin.* כקשתא מתיה Sicut arcum extensum, Zach. 9. v. 13. Psalm. 7. 13. *Plurale,* מתיהוון Et omnes arcus ejus extensi sunt, Jefa. 5. 28. *Infinitivus,* לממתח דין על עמיה Ad extendendum judicium super populum suum, Psalm. 50. vers. 4. ולא יתמתח לארעא Et non extendetur in terram, Jobi 15. 29.

Extensio: נפק מתח עניניהוון In omnem terram exivit extensio rerum ipsorum, Psalm. 19. 5. Item, *Clavus, Paxillus:* וכל מתחוי וכל מתחוי וכל Et omnes clavi, Exod. 38. 20. Jon. Et omnes clavi ejus, & omnes clavi atrii ex ære erant, Exod. 27. 19. Jon. Item *Funes, Nervi,* Hebr. מתיהוון Et funes illarum, Num. 2. 37. in Jon. Sic Num. 4. 32.

Extensio, Tensio. מתיהוון

Expansio, Amplitudo. מתיהוון

Idem: מיתוח טמאה: Si adhibuerit eam (acum) ad extensionem vestis, immunda est, Kelim cap.13. Vide ibi glossas. Alii enim aliter legunt, מיתוח מיתוח, sed omnia sunt unius ejusdemque sensus, scribit Rabbi Salomon: מחט של מיתוח Acus extensionis, quæ nempe panno infigitur, ut extendi possit.

מתי *Quando? Ecquando?* **אימתי אקום** *Quando surgam?* Jobi 7.4. **עד אימתי** *Usquequò loqueris?* Jobi 8.2. **עד אימתי לא קבלתם צלותא דעפד** *Usquequò non accipies orationem populi tui?* Psalm. 80.v.5. **לאימתי אצלי עלד** *Quando oraturus sum pro te,* Exod.8.9. **אאימתי** *A quando? A quo tempore?* **אאימתי קורין את שמע** *A quo tempore legunt lectionem Audi?* Berach. ab initio. *Per apocopam:* **עד מה לאימת אנת דמיד** *Usquequo quamdiu dormies?* Proverb.6.vers.9. **לאימת אתער** *Quando exspecturus sum,* Proverb.23.35. *Talm.* **אימת רתח** *Quando irascitur.* *Compositum est cum particula interrogatiua* אא.

מתך *Obsonium liquidum, pulmentum, quod panis intinctu comeditur,* Talmud. Schabbas fol. 77.2.

מתל *Parabolâ, Similitudine uti, Parabolicè loqui. Participium,* מתלוי ית מתלא הרין *Parabolizatis parabolam hanc, Utimini parabolâ hac de terra Israel,* Ezech.18.2. **דמתיל** *Pehil, Qui comparatur Soli,* Eccles.12.v.3. **דמתילין לכוכבא** *Qui comparantur stellis, ibid.* **ולא ימתלון יתיה עוד** *Et non utentur parabolâ istâ amplius,* Ezech.12.23. **אתמתל** *Ithpehal, per syncopam, Assimilari, Comparari. Præter. Comparatus est cum jumento,* Psalm.49.13.21. **דאמתילא לקורבנא** *Quæ (precatio) similis est oblacioni,* Psalm.50.v.5. **ואבובי אמתיל לקל בכון** *Et vox mea assimilata est voci flentium,* Jobi 30.30. **ואתמתלית** *Et assimilatus sum,* Psalm.28.1. **אתמתיל בעפרא** *Comparatus sum pulveri,* Jobi 30.19. **אפהל** *Comparare, Assimilare: Parabolis uti, Parabolâ proponere. Participium,* מתליל הדון *Parabolizans parabolam hanc, Utens parabolis est,* Ezech.20.v.49. al. 21.5. **אתמתיל לך תלתא מתלון** *Proponam tibi tres parabolâs,* Esth.1.3. in Targ. sec.

מתלא *Parabola, Similitudo, Simile, Proverbium:* **למתל ולשויעי** *In proverbium & in fabulam,* Deuter.28.37. **מתלא** *Ut in antecedentibus.* **ונטל מתליר** *Et assumpsit parabolam suam,* Numer.23.18. **דסוכלתנו** *Et proverbium prudentia,* Eccles.12.9. **מלקרמין** *Proverbia ab antiquo,* 1.Sam.24.14.

מתליא *Idcirco dicunt proverbialia, Num.21.28. In Hebræo est הפושלים, quod esset Chaldaicè מתליא, ex forma Participii pluralis. Affixum,* **מתלוי רשלמה** *Proverbia (ejus) Salomonis, Proverb.1.v.1. In Venetis quandoque punctatur מתל, emphat. מתלא, pluraliter מתלוי: sed Hebræa forma cum duplici Kametz communiter mutatur in Scheva & Pathach.*

אמתלא *Simile, Ratio probabilis aut verisimilis:* **ובלבד שלא יהי שם אמתלא** *Et præsertim si non sit ibi ratio aliqua probabilis, quâ fama falsa judicetur,* Gittin fol.88.2. in Mischna, & folio 89.2. in Gemara. **אם נותן אמתלא לרביו** *Si det rationem probabilem verbis suis. Plurale, או הורוהו לה זה אמתלאות* *Aut docebunt hoc rationes quædam probabiles, indicia, תאמינא, More Nevoch. par.3. cap.40.*

מתן *Exspectare, Præstolari, Morari, Tardare, ואליהו מתן* *Præteritum, חכה קנה. Hebr. Et Eliahu exspectabat Jobum,* Jobi 32.4. **היכמה דמתינו** *Sicut exspectarunt,* Psalm.56.7. **מתנית נפשי** *Exspectavit anima mea,* Psalm.130.5. **מתן** *Participium, מתין, ex forma Hebraica. Exspectans: Tardus, Lentus: וברני נפשתיא הוה מתין* *Et in judiciis animarum, criminalibus erat exspectans, tardus, lentus,* Lev.24.12. in Jonath. Num.27.5. in Jon. **ומתנין בדיני נפשתיא** *Et tardi in judiciis animarum, Numer.15.34. in Jonath. Et exspectantes in iudicio, Cantic.5.12. ואתון מתין. Num forte illos exspectatis, Ruth.1.13. ואתון מתין. Hic est dies quem exspectavimus, Thren.2.16. אפהל, ואתון מתני לנשקא ברתי* *Et non exspectasti me, ut oscularer filias meas, Hebr. ונשתיא* *Et non permisisti mihi, Genes.31.28. in Jon. Exspectavi Dominum, Psalm.130.5. ואתון מתני למרי* *Et exspectavi Dominos luctuum, id est, luctum magnum exercentes, Psalm.69.21. לותי* *Me exspectarunt, Psal.119.95. Particip. ונברא הוה ממתן ליה* *Et vir ille exspectabat eam, Hebr. משתאה לה* *Stupebat super ea, Gen.24.51. in Jon. ואתון שמד* *Et exspectabo nomen tuum, Psalm.52.11. Apud Rabbinos in Hippil, Exspectare, usitatissimum est. Apud Talmudicos proverbium est, וזוי ארבע מאה זוזי* *Exspectare Exspectare quadringentis drachmis valet, Berach. fol.20.1. Qui lentè & providè agit, plus sæpè lucratur, quàm qui præcipitanter agit. Commendatur hoc proverbium à Scaligero in Epistola quadam ad Casaubonum. De origine autem proverbii consulendus est ipse textus Talmudicus. Raf Ada bar Ahavah videbat mulierem quandam Samaritanam, vel Athiopissam in foro cum paludamento. Cum*

itaq; existimaret illam esse Judæam, surrexit, & abstulit ei illud. Quod cum innotuisset, multatus fuit quadringentis drachmis. Dicebat ad eam, quod tibi nomen? Respondit ea, מתון Matun. Dicebat, מתון מתון *Matun Matun quadringentas drachmas valet*; מתון litera unicâ immutata idem est quod מתון 200. Nomen geminatum valet 400. deinde מתון significat quoque *Exspectare*. Voluit itaq; significare, primò, nomen ejus sibi ominosum fuisse, quod juxta ejus significationem totidem drachmis ejus causâ fuerit multatus: deinde voluit indicare, si alteram significationem probè considerasset, & diutius exspectasset, si tardius & magis consideratè egisset, se 400. drachmas illas lucraturum fuisse. Hinc sententia ista in generale proverbium tracta. Pro מתון *Exspectare*, potest quoque legi מתון Tardus, Lentus, Providus. Vide R. Salomonem. Extat idem hoc proverbium in titulo libri חכמת מנוח, hoc pacto: ולא בחפזון יצא להלחם. Neq; במלחמה של תורה כי אם במתון מתון מאתן שורה. Neq; præcipitanter & temerariè egressus est ad bellum Legis, sed cum Exspectare exspectare, quod ducentis denariis valet, h.e. lentè, consideratè, gravi & maturo consilio. Geminum ei, *Festina lentè*. Aliud, קפוז זבין ארעא מתון נסיב איתתא, *Festina, eme agrum: exspecta, duc uxorem*, Jebhamm. fol. 63.1. Ager emptus vendi potest, unde tanto cõsilio nõ eget: uxor non nisi morte dimittitur, nec animus & mores ejus cognosci possunt, ut agri proprietates, unde morâ in deliberâdo opus.

Exspectatio, Mora, Tardatio: מתונה מתונה. *Exspectatio mea*, Jobi 17.15.

Idem, במתינות, *Cum exspectatione, Tardè, Lentè, Pedetentim*, cujus oppositum במהירות, Ber. rab. sect. 10.

תנועה מתונה *Tardus, Lentus. Fæm.* מתוני מתון Motustardus, cujus oppositum מהירה celer, rapidus. Vide etiam supra in verbo.

Secundò מתון *Humectari, Mollescere ex humore*, apud Talmudicos: המניה ויתים בכותש שימתנו שיהו. *Qui ponit olivas in vas tusorium ut mollescant, ut facilius contundi possint*, Taharos cap 9. Ex mutua enim compressione oleum exsulant, & inde mollescunt. Glossa, יתרכבו. Item, ארמייתניה כרעהא, Dum adhuc humidi sunt pedes ejus ex lotione, Pesach. fol. III. 2.

Terra mollis ex nimio humore: מתונתא מתונתא. *Terra humidior vel mollior inepta est ad parietem*, Bava bathra folio 18. 1. *Terra humida apta ad sationem est*, Pesach. fol. 47. 2. מ non videtur hîc ullo modo radicale, sed thema est מתון, quod idem cum מתון, aut potius מ est simpliciter pro

מ, per mutuam harum literarum cõversionem. מתון *Funiculus*, הכל קמון ut exponunt: כיון דמני ליה במיתנא בעלמא משאוי הוא. Quando nimium est cum funiculo vulgari, tunc pro onere censendum, scil. die sabbatho: Schab. cap. 5. in principio Et funiculus non sit in fenestra ejus, Eruvin fol. 34. 1. ומאן דאסר מיתנא. Et is qui ligat funiculum recentem ex lino ad lumbos suos, Bava metzia folio 113. 2. *Affine vel idem est cum אטון vel אטון*.

המתן. Vide in litera ה.

Sic ponunt Lexica. In Gemara Sota fol. 26. legitur, במתנונה ררך איברים, quod in glossa sepius illic scribitur cû duplici Vav, quasi מתנונא, מתנונה ררך איברי שאינה מתנונה, במעים וברכיים אלא ראשה ישאר איבריה כבירים עליה. Vox est fæminina de muliere dicta. Author Aruch exponit *Debilem, Macrâ, Languidâ, Lassam membris*. Sic esset מתנונה Moratrix, Tarda, Tardigrada. Legitur & in Jalkut in Exod. fol. 87. 2.

Nomen proprium, pro Hebræo בשן Baschan.

מתק *Dulce, Suave esse, Dulcescere, Hebr. ממתק Chaldaicè per בסס reddi solet.*

מלי מוריגוי מתקין *Dulce, Suave. Plur.* מתיק מתיק. Verba palati ejus dulcia sunt, ut mel, Cant. 5. 16. & 2. 5.

Dulcedo, Suavitas. מתיקות מתיקה.

Colocynthis, per antiphrasin, quod sit minime dulcis, sed amarissima, sicut עיור Cæcus dicitur סניא משייבש *multus lumine, id est, lumine carens*: מהור מתוק Ex quo arefcit colocynthis, Schebh. cap. 3. & 9. Glossa, מתוק בערבי הנטל ובלעז קולקני טורא.

Dulcificatum, Dulce, Suave. Quando Rabbini Pumbeditani à se invicem discedebant, quisque viam aut domum suam, dicebant alter alteri, פחייה חיים יתן לך חיים ארוכים טובים ומתוקנים, Author vitæ det tibi vitam longâ, bonam & suavem, Joma f. 71. 1. Vel, ומתוקנים, Et rectam, תקן.

מתר *Torris, Tutio*: הות נקיטא מתארא. *Acceperat torrem*, Glossa, אור, Vernaculè פורגון, Chagiga fol. 33.

Ponit hoc loco Baal Aruch ex Gittin f. 69. 2. pro רף *Tabula*. Sed in Tal. legitur מתורא.

Deniq; ponit hîc Baal Aruch ex Beres. rabba sect. 50. ubi in nostris libris pro eo legitur משל לאחד. Sed in Vajik. rabba sect. 26. שנטל הנמוניא מן המלך עד שלא הגיע למתורין שלו הורה מהלך כפגן וכיון שהגיע למתורין שלו הורה מהלך כקלאמן. Glossa scribit, ratione sensus significare מקום *Locum præfecturæ*. Baal Aruch planè non explicat. Guido, מתורין *Locus sue auctoritatis*. Si genuina lectio, possit esse Græcum *Μετρητ Confinium*. In Aruch in קלמן legitur pro eo, למדינה. Vide in קלם.

נ

נאכ Uter, Lagena, vel simile quoddam vas. In Beresch.rabba sect.10.fol.239.4. רועה היתיי בעירי והלכתי למלא את הניאוב מן הבעין sui in urbe mea, & ivi ad replendum utrem ex fonte, &c. Idem extat in Talm. Hierosol. Mass. Nasir cap.1. in fine, ubi legitur הניאוב.

נאה Pulchrum, Fucundum, Amœnum, Decorum, Decens, Congruum, Elegans: אתרוג: Citrium pulchrum: לולב נאה Palma elegans. Femin. אשה נאה Fœmina pulchra: Apud Gram. Congruum: בלתי נאה Incongruum. Sumitur & Adverbialiter, pro Pulchrè, Benè, Decenter, Egre-giè: In Bereschith rabba sect.34. circa finem sen-tentia: נאים דברים מפי עושיהם רב עזאי נאה דורש ולא: Pulchra sunt verba ex ore illorum qui faciunt ea. Raf Assaj pulchrè i. e. optimè concionatur, sed non pulchrè observat (qua dicit.) Tales erant olim Pharisei, hodiè, proh dolor! multi. Pulchrum est, si quis ipsemet observet, quæ aliis præ-scribit, & exemplo præeat. Contra, Turpe est doctori, cum culpa redarguit ipsum.

נאות Pulchritudo, Pulchrum, & adjectivè, Pulcher, Conveniens, Congruum: Plur. פירושים בלתי Interpretationes non pulchræ: femin. סבות נאותות Causæ pulchræ, R. Levi Prov.19.3. Vide etiam in יאת.

נאות Pulchritudo: & apud Gram. Congruitas: Perfectæ pulchritudinis & ele-gantiæ, Thren.2.15.

נאה Caro cruda: נאתה כריכתה id est, Caro mortua, qualis in vulnere nasci solet, Bava kama fol.85.1. Est fortè à נא, quod eo sensu legitur Exod.12.9.

נאלא Insania, Stultitia: רוח נאלא באה עליו Spiritus insanix invadit ipsum, Becho-roth fol.44.1. Fortè hoc sensu legendum esset נאלא, à Radice נאל, unde in Niphal, נאל Stultescere, Stul-tè agere, quod est pro נאל ab אול. Idem spiritus appellatur illic בנפילים Ben nephilim. Elias & Baal Aruch hoc loco adducunt ex Targum Hierosol. Deut.21.3. דלא סליק הנאלא שעבור דניר, pro Hebræo, דלא סליק עלה שעבור, אשך לא משכה בעול invenitur. Videtur legendum, דלא סליק עלה שעבור, אשך לא משכה בעול Super quam non ascenderit servitus jugi, ut est in loco parallelo Num.19.2. in Onkelo, ubi in Hebræo est, אשך לא עלה עליה על.

נאמ Dicere: יהי עלינו כנאמך Sit nobis secun-dum dicere tuum, id est, juxta ver-bum tuum, quod elocutus es, In precibus: A-

pud Rabbinos; מאן או אמן או נאם כל Omne dictum est vel verum vel falsum. Nota literarum hujus vocis transpositionem, מאן . אמן . נאם.

נאף Adulterari, Mœchari. Particip. ex Pabel, מנאפין ומנאן Adulterantes & scortantes, Jesa.57.3. Rarum Chaldæis verbum.

נאץ Spernere, Contemnere cum contumelia, Irri-tare, Provocare.

Contumelia, Contemptus ignominiosus, Re-jectio contempta, 2.Reg.19.3. Jesa.37.3.

* נקה. Vide infra in Rad. נקה נאק.

נבא Prophetare, Vaticinari. In Ithpabel Chal-dæis usitatissimum. Præteritum, דאתנבי,

Quæ prophetavit Jeremias, Jerem.25.13.

Quare prophetasti? Jerem.26.9. דאתנבית ה, Et tu prophetasti?

Et prophetavi sicut jussus fui, Ezech.37.verf.7.

Qui prophetarunt vobis, Jer.37.19.

Ut quid tu prophe-tas? Jerem.32.3. דאתנביתו לכוון, Et dices prophetantibus, Ezech.13.2.

Infinitivus, שיהני, Misit me ad prophetandum, Jer.26.12.

In prophetando ipsum, Zach.13.3. באתנביותיה, Imperativus, Propheta contra ipsos, Ezech.11.4.

Propheta אתנבי עליהון, ואת תתנבי, Et tu prophetabis ipsis, Jerem.25.30.

Qui prophetaverit ad pacem, Jer.28.9.

Non prophetabitis prophetiam, Amos 2.12.

Quia pro-phetæ, Num.11.29. נביאין, Et congregavit prophetas mē-dacii, id est, mendaces, ibid. verf.20.

Affixum, In ore omnium prophetarum tuo-rum, 1.Reg.22.23.

In ore omnium prophetarum ejus, ibid. v.22.

Fœminin. נביאתה, Et ingressus sum ad prophetissam, Jea.8.3.

ubi Regia habent ex altera forma emphatica נביאתה.

Interdum, נביאתה, ut Jud.4.4. Prophe-tæ Hebræis sunt Priores & Posteriores. De Prio-ribus apud Talmudicos: אמר

Quia pro-phetæ, Genes.20.7. ארי יקום בייך נביא, Quum surrexerit in medio tui propheta, Deuter.13.1.

מאה נביאין, 100 prophetas, 1.Reg.18.v.4. Emphaticè, Cum occidisset Isebel prophetas istos, 1.Reg.18.4.

Ex prophetis Domini, ibid. verf.13. Constructum, Et prophetas lucorum, ibid. verf.19.

Et congregavit prophetas mē-dacii, id est, mendaces, ibid. verf.20. Affixum, In ore omnium prophetarum tuo-rum, 1.Reg.22.23.

In ore omnium prophetarum ejus, ibid. v.22. Fœminin. נביאתה, Et ingressus sum ad prophetissam, Jea.8.3.

ubi Regia habent ex altera forma emphatica נביאתה.

Interdum, נביאתה, ut Jud.4.4. Prophe-tæ Hebræis sunt Priores & Posteriores. De Prio-ribus apud Talmudicos: אמר

Quia pro-phetæ, Genes.20.7. ארי יקום בייך נביא, Quum surrexerit in medio tui propheta, Deuter.13.1.

מאה נביאין, 100 prophetas, 1.Reg.18.v.4. Emphaticè, Cum occidisset Isebel prophetas istos, 1.Reg.18.4.

Ex prophetis Domini, ibid. verf.13. Constructum, Et prophetas lucorum, ibid. verf.19.

Et congregavit prophetas mē-dacii, id est, mendaces, ibid. verf.20. Affixum, In ore omnium prophetarum tuo-rum, 1.Reg.22.23.

In ore omnium prophetarum ejus, ibid. v.22. Fœminin. נביאתה, Et ingressus sum ad prophetissam, Jea.8.3.

ubi Regia habent ex altera forma emphatica נביאתה.

Interdum, נביאתה, ut Jud.4.4. Prophe-tæ Hebræis sunt Priores & Posteriores. De Prio-ribus apud Talmudicos: אמר

Quia pro-phetæ, Genes.20.7. ארי יקום בייך נביא, Quum surrexerit in medio tui propheta, Deuter.13.1.

מאה נביאין, 100 prophetas, 1.Reg.18.v.4. Emphaticè, Cum occidisset Isebel prophetas istos, 1.Reg.18.4.

Ex prophetis Domini, ibid. verf.13. Constructum, Et prophetas lucorum, ibid. verf.19.

Et congregavit prophetas mē-dacii, id est, mendaces, ibid. verf.20. Affixum, In ore omnium prophetarum tuo-rum, 1.Reg.22.23.

In ore omnium prophetarum ejus, ibid. v.22. Fœminin. נביאתה, Et ingressus sum ad prophetissam, Jea.8.3.

ubi Regia habent ex altera forma emphatica נביאתה.

Interdum, נביאתה, ut Jud.4.4. Prophe-tæ Hebræis sunt Priores & Posteriores. De Prio-ribus apud Talmudicos: אמר

Qui sunt Prophetæ priores? dixit Raf Huna: David, Samuel & Salomon, Sota fol. 48. 2. Et paulò post: Quare vocantur Prophetæ priores? לאפוקי מחגי זכריה Ad excipiendum illos à Chaggæo, Zacharia & Malachia, qui fuerunt posteriores.

רוח נבואה: Prophetia: נבואתא נבואתא Spiritus prophetiæ, נבואתא דשקר, Prophetia mendacii, כרון נבואתה, Talis est prophetia, Jerem. 23. 33. Constructum, נבואת ישעיהו, Prophetia Jesajæ, Jefa. 1. 1. In Medrasch Schir cap. 3. v. 4. Decem nominibus appellatur נבואה Prophetia: חזון נבואה הטיפה דיבור אמירה צווי משא משל מליצה & ex his quòdnam est gravissimum? &c.

Idem. Emph. דקבל נביותא Qui accepit prophetiam, Prov. 30. 1. Aff. ית רוח נביותה Spiritum prophetiæ suæ, Num. 11. 29. Apud Talmudicos, כל ששמו ושם אביו בנביות בידוע שהוא נביא, Cujuscunque nomen & patris ejus nomen est in prophetia, certum est, eum fuisse Prophetam filium Prophetæ.

Influentia prophetica: שפע נבואי Propheticus: נבואי Facultas Prophetica, in R. Levi sæpè. Fæmin. מדרגה המעלה הנבואי Gradus summus propheticus, Rab.

Proprium nomen viri & regionis, Genes. 25. 13. & 28. 9.

Poculum majus, Scyphus, Quartale: נבא נבא Apud Talm. שלח ליה כל האי נבא דברכתא Misit ipsi totum poculum benedictionis, poculum scil. capacius & honoratius, in quo fit consecratio, & quod in ordinem circumbibitur, Berach. cap. 7. in fine. Legitur & cum א ab initio, אנוב, ut videre est in littera א, in ordine אנוב.

Virgula, Virgultū, Ramus, idem quod נצר vel חוטר. Adducitur in Aruch exemplum ex Tal. Pefach. cap. 7. sed pagina non indicatur.

Prodire, Prorumpere: קברה והדר נבוג Sepeliebat illud, & rursus prodiit ex sepulchro, scil. cranium quoddam quod existimarunt esse regis Jehojakim, Sanhed. fol. 82. 1. Est pro eo, quod Baal Aruch citat נבוימא, ex Succa fol. 53. 2. in Gemara nostra legitur, נפקי מיא.

Unde Nomen נבוגה, quod vide in נבו.

Latrare, ut Hebraicè. Infm. לא יכלין למנבח Non possunt latrare, Jefa. 56. 10. לא ינוק לא ינוק Non nocebit canis linguâ suâ latrando, Exod. 11. 7. Apud Talmud. proverbium: נבח כן כלבא עול נבח כן גורייתא פוק Si allatret canis (masculus) intra: si femella, exi, Eruvin folio 86. 1.

Idolum Haveorum, canis latrantis figuram נבחו

habens, quasi נובח, de quo 2. Reg. 17. 31. Sic explicatur in Sanhed. fol. 63. 2.

Prosperare: Progerminare, Repullulare, נבט Prodire: רכיון רנבט נבט Quod prospicere, progerminare incipit, magis germinare pergit, Taan. fol. 40. 1. Vide illud in קלא. Alibi, Qui non amplius repullulat, Moed katon fol. 18. 2. Glossa explicat per צמח. Hiphil Intueri, Heb.

Nebhat, nomen proprium regionis, Jefa. 60. v. 7. Hebraicè נביות: Item, וכל רכרבי נבט Et omnes principes Nebhat, Heb. קדר Kedar, Ezech. 27. 21.

Hebræum est, pertinens ad נבד.

Fædare, Fædum, Turpe reddere, Deturpare, נבל Debonestare, Rejicere, Abominari ut fædum, Abominabile reddere. Particip. ארי ברא מנבל אבא

Nam filius turpitudine afficiens patrem, Mich. 7. v. 6. אבא ית בית מקרשא Abominor ego domum sanctuarii, Amos 6. 9. Heb. מתאב, quod est pro מתעב.

Futurum, אתר בירת כורסי, Non deturpabis locum solii gloriæ tuæ, Jer. 14. 21. לא תנבל ית מימרא דמוקד Non deturpabis verbum oris tui, Eccles. 5. 5. Aff. ואנבלנך Et abominabilem reddam te, Nah. 3. 6. Heb. ונבלתך

Pravè in Venetis ואנבלניך Caph loco Beth. Apud Rabbinos, Fædans os suum, fædè & obscænè loquens: בל המנבל פיו כאלו מכנים חזיר לבית:

Quicumque fædè loquitur, perinde est ac si introduceret porcum in sanctuarium intimum. השוחט נתנבל Abominabile, instar morticini fieri: ונתנבלה Si mactet & animal abominabile fiat, id est, profanum, illegitimum instar morticini.

נבול פרו: Fæditas, Turpitude, Obscænitas: Fæditas oris, id est, turpis & obscænus sermo: בשיש לנו יום טוב אין אנו עסוקים בנבול פה ובקלות ראש

Quando habemus diem festum, non utimur fæditate oris, id est, obscænis sermonibus, & levitatibus, R. Sal. Psal. 75. 3.

Idem: נבלות הפה: Turpiloquium.

Decidui fructus, qui vel maturus, aut tempestate impulsus, decidit: ut, נבלא פנבלא Sicut deciduum ex ficu, Jerem. 8. 13. Sic etiam legendum Jefa. 34. 4. pro quo pravè in Venetis נבלא.

Plurale, נבלון. Vide in נבל. Apud Talmudicos, נבלות Decidui fructus, in libro Berachoth, ubi quæritur; An eos solenni benedictione consecrare debeant? & deciditur, esse dicendum super iis, Benedictus sit Deus, cujus verbo omnia existunt, fol. 40. 2. Vide R. Salom. Jefa. 28. 1.

Secundò נבלא נבל Nablum, Instrumentum musicum. Aben Esra scribit Jefa. 5. יש בו עשרה נקבים esse in eo decem foramina. R. Salomon ibidem scribit, citans ex Medrasch Tehillim, למרה נקרא שמו נבל

Quare vocatur nomen
ejus *Nebel*: quia *Menabbel* stultescere facit omnia
instrumenta musica. Kimchi scribit *Jesa.22.24.*
Nablia diversa esse cum clavis & chordis, & om-
nia tamen appellari *Nablia*. *Decachordum*,
Utriculum, *Lynam*, *Psalterium* etiam reddunt. In
Aruch scribitur esse *Utreum*, *utriculum*, quā musi-
cam exercent, inflando, *Sackpfeiff*. Alii, scribit
idem, explicant esse *Lignum rotundum cum nervis*,
sive chordis hinc inde extensis: על ידי כנור ונבל Per
citharam & nablium, *Jesa.5.12.* בויני זמר ונבלא In-
strumentis musicis & nablio, *Pfal.71.22.* Plural.
אחדי Nablia & tympana, *1.Sam.10.5.* וחומון
נבלא Tenentes nablia, *Jesa.22.24.*

Cadaver, *Cadivum*, *Morticinum*:
Cadaver & fractum, *Levit.22.v.8.*
*Notatur & cum Chirek in medio, quod Elias impro-
bat. Cum Tzere notandū ut Hebraicè:* נבלתא רמיא
Cadaver projectum in via, *1.Reg.13.25.*
Construct. נבלתא חיתא מסאכתא In cadavere bestiae
immundae, *Levit.5.2.* נבלתא רנביא *Cadaver pro-
phetæ*, *1.Reg.13.29.* Affix. לא תבית נבילתיה Non
pernoctabit cadaver ejus, *Deut.21.23.* ותדי נבלתך
Eritque cadaver tuum projectum in ci-
bum, *Deut.28.26.* נרמי נבלתהון *Ossa cadaverum
ipforum*, *Jesa.26.19.* Talm. פשוט נבלתא בשוקא
ושקיל אינרא ולא תימא כהנא רבא אנא נברא רבא אנא
*Excoriato cadaver in platea (id est, publicè) &
cape mercedem, (& merere aliquid) neq. dicas, Sa-
cerdos magnus ego sum, Vir magnus ego sum, &c.*
Pefach. fol.113.col.1. Pro פשוט, legitur in *Bava
basra fol.110.1.* נשוט, *Baal Aruch* נשוט, in נשט.
Sensus; Quemque debere laborare, & ex labo-
re victum acquirere, & utut magnus sit, po-
tius illiberali labore aliquid acquirere, quam
mendicare, vel ex publico ali. Hoc sensu di-
cunt alibi, לעולם ישכיר אדם עצמו אפילו לעבודה, שהיא זרה לו
אגר. Simile aliud vide in אגר.

Flagitium, *Turpitude*, *Job.5.16.* Hebr.
עליתא *Nequitia*.

Diluvium: ואתי מבולא Et adduxit dilu-
vium super populum, *Hab.3.5.*

Scaturire, *Ebullire*, *Manare*, *Emanare*, *Pro-
manare*: metaphoricè *Eloqui*. *Proloqui*. *Par-
ticipium*, נחלא רנבע מנוע דחכמתא *Torrentis scatu-
turiens*, *scaturigo est sapientiae*, *Prov.18.4.* נבע
Eruclat stultitiam, id est, *eloquitur*, *Pro-
verb.15.2.* Plural, פד נבעין בה *Quando scaturiūt
in ea*, *Pfal.126.4.* ומי מנוע נבעין Et aquas fontanas
manantes, *Jerem.18.14.* Futurum, אפע לכון רוחי
Eruclabo vobis spiritum meum, *Proverb.1.22.*
*Eloquentur labia mea lau-
dem*, *Pfal.119.171.* אפלח *Participium*, מבע בישתא
Eruclat malum, *Proverb.15.28.* Sic, מבע מימרא

Eloquitur verbum, *Pfal.19.3.* Hebr. יביע. In *Ve-
netis* pravè sine dubio legitur מבעי, transpositis
duabus literis. *Contractè*, מבע חכמתא *Eloquitur
sapientiam*, *Pfal.90.12.* Regia מבעי *Construit*:
Exiens, *Eruclans*, & *inundans*,
Cantic.4.12. Futur. אביע חרון *Eloquar ænigma-
ta*, *Pfal.78.2.* מבעי טובך יביעון *Multitudines boni-
tatis tuæ eloquentur*, *Pfal.145.7.*

Fons, *Vena*, *Scaturigo*, ut antea, *Prov.18.4.*
Timor Domini est fons
vitæ, *Prov.14.27.* Plural, מנועין רמין *Fontes a-
quarum*, *Exod.15.27.* Constr. ועל מנועי מין Et ad
fontes aquarum, *Jesa.49.v.10.* Affix. ואוביש ית
מנועה *Et exsiccabo fontes ejus*, *Jere.51.36.*

Fodere, *Suffodere*. *Futurum*, ינוכרנה חזיר
Suffodiat eam porcus, *Pfal.80.14.* *Elias
voluit deducere à בור*, sed non benè. Nam & in
Aruch adducitur ex *Talmud*, חזיר שהיה נוכר
Porcus qui fuit fodiens in fimo, *Wülen/
Bava kama in princ. cap.2. fol.17.2.* Huc etiam
pertinet, יתקומו עליו נבריא *Prævaleant super eum
suffossores, id est, latrones, qui domos, ut porci
agrū, suffodiunt & vastant.*

Ramus: ברקלא דחר נבארא *In palma u-
nius rami*, id est, *palma juvencula nondum in-
cisa*, *Schab. fol.90.2. in fine capitis.* At alibi,
Quid est nargila? palma unius rami, *Erubhin fol.58.col.1.* Glossa ibi,
*Muscus crescens & se circumvol-
vens circa palmam, ut volvulus circa vitem.* *Vi-
de & Schab. fol.51.2. in fine pag.*

Lychnuchus, *Lucerna*, נברשתא, *emphat.*
Coram lychnucho, *Dan.5.v.5.* לקבל נברשתא
*R. Saadias hic notat, juxta quosdam sic dici, quasi
Lucerna filia anni, i.e. per totum annum
ardens.* Aben Esra exponit מנורה *Candelabrum.*
Sicut quæerunt ali-
quid lucernâ, *Soph.1.12.* Rabbini dicunt נברשתא.

Fossa: *Fovea, idem quod אגן*, de quo in lite-
ra א, per transpositionem literarum: ut,
*Foveæ vel loca depressa agri, id est,
Fissuræ agri, fossæ in quibus aqua
colligitur, ut Glossa interpretatur in Bava basra
fol.103.1. In Misna & Gemara ibidem appellan-
tur נקעים.* At נאנים author *Aruch* deducit ab
Fossæ aquarum, *Judic.4.11.* in-
terprete *Kimchio & R. Salom.* Et sic in *Gemara
Bava kama*, באגני דארעא *In fossis terræ*, *fol.61.2.*
ex אגנות *Phialæ.*

Cingulum, *Zona*, חגור, *Talm. Hierosol.
Eruvin cap.ult.*

Exsiccari, *Deficcari, idem quod Hebr. חרב*,
pro quo hoc sensu in *Targum* ponitur. *Præte-
ritum*, נביבו מניו *Exsiccatae sunt aquæ*, *Exod.8.12.*

Exsiccatæ erant superficies terræ, ibid. Sic Genes. 8. 11. in Jonathane. *Passivum Ithpehal, Præteritum* וַיִּבֶשׂ וַיִּבֶשׂוּ וַיִּבְשֹׁוּ וַיִּבְשְׁוּ Et increpavit mare algosum, & exsiccatum est, Psal. 106. v. 9. Et Jordan exsiccatum est, Jobi 14. 11. al. 7. In *Pihel*, נִבַּשׂ *Exsiccare*, apud Rabbinos frequens, de manuum aut corporis exsiccatione post lotionem. In *Targum*, נִפְשְׁתָּ מִנִּבְשָׁה Anima nostra arida, Numer. 11. 6. in Jonathane. *Apud Rabbinos*, אוֹכְלֵי נֶבֶשׂ Cibi sicci, exsiccati, Chagiga cap. 3. in Misna, וְסָתַם וַיִּבֶשׂ Occludet, & exsiccabit, Avoda sara cap. ult. in Misna. Baal Aruch hæc adducit in נִבַּשׂ *Exsiccatus*.

Exsiccatio נִבְשָׁה מִיָּדַי: *Exsiccatio* manuum post lotionem. כל האוכל פת בלא נִבְשָׁה מִיָּדַי כְּאִילוֹ Quicunq; edidit panem sine exsiccatione manuum, perinde est ac si comederet panem immundum, Sota fol. 4. 2.

Siccum: נִבְשָׁה מִיָּדַי נִבְשָׁה נִבְשָׁה *Fæmin.* נִבְשָׁה In terra sicca, Psal. 102. 7. וַיִּקְרָא יְיָ לְנִבְשָׁה Et vocavit Dominus aridam, Terram, Genes. 1. 10. in Jonath.

Et וַיִּבְשָׁה חֲרָד מִן נִבְשָׁה *Siccitas*: נִבְשָׁה נִבְשָׁה Et corpus meum adustum est præ siccitate, Jobi 30. v. 30.

Meridies הַנֶּבֶשׂ *Meridies*. Hinc, וְהַנֶּבֶשׂ לַמִּפְיֶשֶׁת: Et i-vit in meridiem ad Mephiboschetum, Eruvin 54. 2.

Trahere, Attrahere, Extrahere, Protrahere, Ducere, Diducere, Extendere, Inclinare.

Trahere, נָגַד *Trahere, Attrahere, Extrahere, Protrahere, Ducere, Diducere, Extendere, Inclinare.* Cum de arcu dicitur, est *faculari*: de aquis, *Fluere, Stillare*. Dicitur etiam de morientibus, quum spiritum extremum Trahunt, id est, *Exspirant*, quo verbo tunc reddi potest, & respondet etiam verbo Hebræo נָגַד *Exspiravit*, sed præcipue in *Ithpehal. Præteritum*, וַיִּנְגַד וַיִּנְגַדוּ וַיִּנְגְּדוּ וַיִּנְגְּדוּ Et traxit vir arcu, id est, jaculatus est, 1. Reg. 22. 34. Hebr. נָגַד לִידֵיָהוָה עִם & sic sæpè huic respondet: וַיִּנְגַד מַחֲסֵהוּ Traxit manum suam cum cœtu falsorum, Hoseæ 7. 5. Et protraxit, extendit ad eum misericordiam, Genes. 39. v. 21. Quæ non traxerat jugum, Deut. 21. 3. *Affix.* וַיִּנְגַדוּ Traxi eos, Hoseæ 11. 8. Veneta pro Daleth habent Resch. וַיִּנְגַדוּ Et traxerunt Josephum, Genes. 37. 28. Etiam cœli extraxerunt, id est, stillarunt pluviam, Hebr. וַיִּנְגַדוּ *Judic.* 5. v. 4. Et fluxerunt aquæ, Jesa. 48. 21. *Contraxerunt* se, Inclinarunt umbræ vespertinæ, Jerem. 6. v. 4. Quæ non traxerunt sub jugo, 1. Samuel. 6. 7. *Participium*, וַיִּנְגַד Fluvius ignis manabat, Dan. 7. 10. לא יהי ליה נִגַד חֲסָרָה Non sit ipsi ullus utens misericordiâ, Psal. 109. 21.

Terram trahetem fluvios aquarum, Deut. 8. 7. *Plur.* וַיִּנְגַדוּ Fluentes aquis, Jesa. 30. 25. *Trahentes peccata funibus vanitatis*, Amos 9. 18. *Qui trahunt Arcturum*, Jobi 38. 21. *Infin.* וַיִּנְגַדוּ שׂוֹפְרָא *Qui protrahit buccinâ, id est, tractim & diu sonuerit*, Exod. 19. 13. *Viri qui artifices sunt jaculandi arcu*, 1. Sam. 31. v. 3. *Quasi jactum teli*, Genes. 21. 16. *Quasi jactum teli*, Cum protraxerit sonum cornu arietinum, Jos. 6. 5. *Cum Affixo*, וַיִּנְגַדוּ *Cum traxerit eum in rete suum*, Psal. 10. 9. *Et aliâ formâ*, וַיִּנְגַדוּ *In diebus ducere, (id est, gubernare) duces sive judices*, Ruth. 1. 1. Hebr. שֹׁפְטִים. Est ergo וַיִּנְגַד vel וַיִּנְגַדוּ *forma Hebraica. Imperativ.* וַיִּנְגַדוּ *Protrahe, extende bonitatem tuam*, Psal. 36. 11. *Cum Affixo*, וַיִּנְגַדוּ *Trahe nos post te*, Cantic. 1. 4. וַיִּנְגַדוּ *Trahitte*, Exod. 12. 21. *Et post eum omnem hominem trahet*, Jobi. 21. 33. *Ne trahas me*, Psal. 28. 3. *Donec extrahamus eos ab urbe*, Jos. 8. 6. וַיִּנְגַדוּ *Et nubes stillabunt bonum*, Jesa. 45. v. 8. quod Elias citat וַיִּנְגַדוּ à נָגַד, sed adducit in וַיִּנְגַדוּ *Inclinant*, Psal. 55. 4. *Ithpehal Præter.* וַיִּנְגַדוּ *Subtrahitur homo*, Hebr. וַיִּנְגַדוּ *Et exspirat*, Jobi 14. 10. וַיִּנְגַדוּ *Et subtractus est*, Exspiravit, & mortuus est Abraham, Genes. 25. 7. *Et extracti sunt ex urbe*, Jos. 8. 16. *Quia extenderunt se Philistæi super terram*, 1. Sam. 23. 27. Hebr. פָּשְׁטוּ *Fæminin.* וַיִּנְגַדוּ *Extractæ sunt plantæ pedum sacerdotum*, Jos. 4. 18. *Particip.* וַיִּנְגַדוּ *Subtrahitur absq; judicio*, Proverb. 13. v. 23. *Plurale*, וַיִּנְגַדוּ *Et subtrahuntur*, Hebr. וַיִּנְגַדוּ *Exspirant*, Psal. 104. 29. *Imperativus*, וַיִּנְגַדוּ *Extrahite*, Exod. 12. 21. *Futur.* וַיִּנְגַדוּ *Et extende te in monte Tabor*, Judic. 4. v. 6. וַיִּנְגַדוּ *Et subtrahentur*, exspirabunt, Job. 36. 12. *Apud Talmudicos in Imperativo* וַיִּנְגַדוּ *Trahe*. Hinc, וַיִּנְגַדוּ *Non est Judicium trabe, aut Judicium traham*, Bafrâ fol. 13. 1. *Si duo socii rem quandam habeant communem, quæ non possit dividi; veluti ancillam, servum, vel aliud quidpiam, tum dicit unus alteri, וַיִּנְגַדוּ Trahe, id est, redime partem meam à me, aut ego וַיִּנְגַדוּ Traham, partem scil. tuam ad me pro æquo pretio.* De ejusmodi negotiis & causis vide Majemon par. 4. in cap. 1. *Ithpehal*, וַיִּנְגַדוּ *est etiam Rapi in ecstasim*: Hinc, וַיִּנְגַדוּ *Joseph filius Rabbi Josuæ ægrotavit, & in ecstasi raptus fuit, וַיִּנְגַדוּ* *verzucht worden: dixit ad eum Pater ejus, Quid vidisti? Respondit, mundum inversum*

inversum vidi; superos inferius, & infimos superius, &c. Bava basra fol.10.2. Baal Aruch explicat נראר id est, נראר כאילו פרח נשמתו וחורר, Videbatur ac si evolasset anima ejus, sed redibat. Aliter, ואיתנח אינידו Suspiravit & ingemuit, Megilla fol.16.1. Aliter, נגד שמא אנד שמיה Qui extendit (celebre reddit) nomen, perdit nomen, Avos cap.1. Qui honorem avidius quærit, jacturam ejus facit.

Secundo, נגד est Festinare, Properare: נוד דנקמי Trahe teipsum, id est, festina: mox enim attingemus comitatum, Echa rab. cap.1. v.1. id est, Propera & trahe teipsum: נוד חמי לוי Accede, ostende mihi, id est, לך Ito, veni: נוד ליה לשמעיה נוד Dicebat ad servum suum, festina; Bava basra fol.11.2. Deficit prima radicalis pro נגוד.

Tertio, נגד Cadere, Flagellare. Usitatum est apud Syros, & respondet Græco παλάτιον Virgis cado, & Φλαγγέλον Flagello, & δέω. Sic usurpatur in proverbio communi, ויגוד מנגד Tobias peccavit, & Sigod flagellatur, Maccos fol.11.1. Simile in נוד. Et incepit flagellare eum, Schemoth rabba sect.20. Propterquam causam flagellasti hunc? Berach. fol.58. col.1. נגדיה רב יוסף Flagellavit eum Raf Joseph, Pesach. fol.52. col.1. ניל אלמלא נגדוהי לחנניה משאל ועוריה פלחו לצלמא castigassent Chananiam, Michaëlem & Asariâ, adorassent imaginem, Ketubh. fol.33.2. In Targum, וילמנגד מן די יתחייב בדינא לנגדא, Et ad cædendum eum qui in judicio condemnatus fuerit ut cædatur, Cantic. 7.4.

ההויה נברא דאיהויב Flagellatio, Talm. Iste vir qui condemnatus est ad flagellationem in domo judicii, Taanis fol.24. col.2. במערבא ממנן אנגרא דבר בי רב ולא ממנן אשמא In occidente condemnant eum qui est de domo Raf (hoc est, discipulum rebellem, inobedientem) ad flagellationem, & non ad Schammationem, Pesach. 52.1. חלמא בישא קשרא מנגדא Somnium malum gravius est flagellatione, Berach. fol.55.1.

Sicut flagellator, כמנגדא Flagellator, id est, כמכה ברצועה sicut cædens aut flagellans loro, Joma fol.55.1. & 15.1.

נגוד תתעביד מנרתא Ductile, Ductile: נגוד עובר נגוד Ope-re ductili, Jerem. 10.5.

נגודא & נגודא Ductor, Dux, Princeps. In libro Judicum Nomen שופט sic transfertur: sed פל יומי נגדיה: נגודא aliter transferri solet: נגודא, Omnes dies ducis, Jud. 2.18. Regia habent נגודא & sic sæpius. Plurale, נגדין Et suscitavit

Dominus duces, Judic. 2.16. & נגודין v.18. in Regiis. Emphat. נגודיא, ut supra ad Infinitivum: Et duces subsannat, Jobi 12.17. At, Eleva propter duces lametum, Jerem. 7.29. quod melius legeretur נגודין. Apud Talmudicos Proverbium, על ענא עביר נגודא סמיתא Quando pastor iratus est gregi, facit ducem (gregis) cæcum, Bava kama fol.52. col.1. Ipso enim in foveam cadente, cadit etiam grex sequens. Sic Deus regno iratus, præficit ipsi regem malum.

Qui portat tractum sementis, נגרא דמסוכר נגרא דבר ורעא Tractus: נגרא

נגרא דיומקא Protractio, Longitudo: נגרא דיומקא Longitudo dierum in dextera ejus, Proverb. 3.16. דעת ליה נגרא דיומקא Dedisti ei longitudinem dierum, Psal. 21.9. Psal. 23.6.

נגודות רוחא Idem: נגודות רוחא Protractione, Patientia spiritus, Prov. 25.15.

Cum cæ-laturis argenteis, נגודי דסמא Protractio, Calatura: נגוד

נגדין נגדין נגדין Fluenta, Flumina, Fluvii, Rivi aquarum Fluentes & se Trabentes. Plurale, על נגדין Super vel juxta fluenta aquarum, Jesa. 44. v.4. Heb. וכלי ריבי Educite fluenta aquarum, Jesa. 21.14. quod legitur in Venetis

נגדוהי Et juxta fluvios mittit radices suas, Jere. 17.8. Leguntur & quædam hujus significati per Resch, ut videbitur infra. Ponitur etiam pro Hebræo שפיים, quod Kimchi interpretatur, Loca eminentia, id est, clivos, excelsa, colles, R. Salomon, Rivos: נגדין

נקפי עינך על נגדין Attolle oculos tuos super clivos, Jerem. 3.2. על נגדין אשמקע Vox super clivos audita est, ibid. v.21. At, על רישי נגדין דמיין Super capita fluentorum aquarum, Jere. 4.11. ubi etiam pro Hebræo שפיים ponitur. Sic 12.12. & 14.6. נגדין אפתח להון על נגדין Aperiam ipsis in collibus flumina, Jesa 41. v.18. Sic Jesa. 49.9. etiam explicari possit: נגדין

נגדין Colles deserti vel fluenta, Exod. 14.3. נגדין

נגדין נגדין נגדין Tractio, Tractus: Constr. נגדין נגדין Secundum tractum filiorum dilectorum traxi eos, Hof. 11.4.

In Talm. Hierof. Erubin cap. 3. Olus נגוד est cibus duorum prandiorum. Idem legitur in Peah cap. ultim. in Gem. Schindlerus ponit Arabicè, נגוד Papyrus. Et Plin. lib. 13. cap. 11. scribit de papyro: Mandunt quoque crudum decoctumque, succum tantum devorantes.

נגודא Species oleris. נגוד Olus נגוד est cibus duorum prandiorum. Idem legitur in Peah cap. ultim. in Gem. Schindlerus ponit Arabicè, נגוד Papyrus. Et Plin. lib. 13. cap. 11. scribit de papyro: Mandunt quoque crudum decoctumque, succum tantum devorantes.

נגודא Parum, Gittin fol. 58.1. נגודא

נגודא Nauta, trahens navem fune: נגודא Cantus nautarum & agricolarum licitus

נגודא Cantus nautarum & agricolarum licitus

נגודא Cantus nautarum & agricolarum licitus

citus est, Sota fol. 48.1. Nautarum; quia se cantu mutuo ad laborem excitant; Agricoliarum, ad se & boves dirigendos.

נגידא Necromantia, apud Talmudicos: unde, נגידא אסקיה לשמואל בנגידא Produxit Samuelem per magiam, Schab. 152. 2. Sic in Gittin fol. 56. 2. Produxit Titum בנגידא per Incantationem, Glossa אוב, per pythonem. In præcedenti loco Glossa scribit, כן קורין מכשפות של אוב בלשון ארמי, Sic vocant magiam (vel, Incantationes) pythons in lingua Aramæa. Vide quoque infra in נגר.

נגידא Et Talmudicè אנרתא אנרתא Narratio, Enarratio, Historia jucunda & subtilis, Discursus historicus aut theologicus de aliquo loco Scripturæ jucundus, animum lectoris attrahens. Et ita est ab Hebræo הגיד Narravit, Nūciavit, Ein kurweilige rede. Quidam deducunt ab אגר Colligere in fasciculum, & tunc אנרתא est Complexus historicus, jucundus, subtilis, mysticus: sic etiam dicitur, דאנרתא, per metathe- sin literarum, quod Curam & sollicitudinem animo injiciat ob arcanum sensum suum. Hinc הגידא של פסחא Historia Paschatis. Brevem formam, quæ incipit Chaldaicè חמא ענינא Hunc panem afflictum, descriptam habent in libro precum quotidianarum, quam omnes & singuli legere tenentur primâ nocte festi Paschatis, ex eo quod scriptum legitur לבנך והגדת לבנך Et enarrabis filio tuo die illo, Exod. 13. 8. Non nox paschatis, (ut alii volunt, Scal. de emend. temp. fol. 534.) sed lectio illa historica paschalis, sic à Judæis vocatur, & Fagius malè Eliam in hac voce explicavit, ubi vertendum erat, In nocte paschatis legunt Aggada, historiam paschatis, &c. Vide Majemon. par. 1. de חמץ ומצה cap. 7. sect. 5. & 10. Exemplum hujus Haggadæ sive Lectionis aut Enarrationis Paschalis mox post hunc tractatum de Fermentato in Majemone integrum subjicitur. Dicunt etiam, אנרתא מושכים הלב Verba Aggada attrahunt animum. In Talm. הלכות ואגדות Nedarim fol. 35. col. 2. in Misna, ubi in Gemara, אנרתא per א ab initio. Interpres R. Ascher scribit ibi: Aggadoth, id est, דברי חכמים שהסמיכום, Verba sapientum, quæ fundarunt super sacram scripturam, sive quæ per discursum rationis subtilem fundat super scripturam, Discursus ex sacris scripturis enarrativè sive disputativè deductus. Ordinabat אנרתא scite dicta. Vide R. Asariam in Meor enajim fol. 77. 1. & seqq. de Aggados.

נגד Ex adverso, Ex opposito, Contra, Coram, Respectu, Pro: נגר ירושלם Ex adverso Jerusalem, Dan. 6. 11.

נגדי Res oppositæ: דברים נגדיים Oppositus: נגדי

נגדי Repugnantia, Opposita.

נגדיהתנגדות Oppositio, Pugnancia, Contrarietas.

נגדיים Contrarii, Adversarii, Opponentes se: מנגדו Contrarii legi, religioni nostræ.

נגידא Splendere, Fulgere, Coruscare, Lucere, Hebraicè. Hiphil, הגידא Splendidum reddere, Illustrare, Illuminare, quod Rabbini etiam de Correctione librorum dicunt; unde, ואין מגידין אורת Neque corrigunt literam unam, Moed katon fol. 18. 2. ספר מונה Liber correctus: הנה בעיון Correctus inspectione diligentissimâ. Sic in Masora parva Obad. v. 17. ad תמיד notatur: In libro correcto, scil. sic legitur. Nam quidam alii libri pro eo habent סביב, ut videre est in Concordantiis in Rad. סבב.

נגידא Corrector: מגידו ספרים Correctores librorum, qui erant in Jerusalem, Ketubh. folio 106. 1.

נגידא Correctio. Item Animadversio, Annotatio, Admonitio, quæ aliquid specialiter in textu libri illustratur.

נגידא Splendor, Lux: יקום בנגידא Surrexit cum luce, Dan. 6. 20. דמי לכוכב נוגה רמזהר בניי Similis est lucifero lucenti inter reliquas stellas, Esth. 10. 3. כוכב נגה Sicut stella splendoris, splendens, lucida, Jesa. 14. 11. id est, Lucifer, הלל Hebraicè: Item apud Rabbinos & Talmudicos, Venus, Stella Veneris: Lucifer. Hinc, האו מאן רבכוכב נוגה יתי גבר עתיר וזנא Qui sub Venere natus est, fiet vir dives, & libidinosus, Schabb. fol. 156. 1.

נגדי Dies, Lux diurna: apud Talmudicos, מאו Quid est Or, id est, Lux? Raf Huna dixit, Noghi dies, & Raf Jehudah dixit, nox, Pesachim in principio Gemaræ. Author Aruch putavit, illic per antiphrasin significare Noctem: sed erravit, & errarunt alii cum ipso, sic explicantes. Nam ibi thesis est; Luce decimâ-quartâ querendum est fermentum. Quærit Gemara, quid per אור intelligatur? Alius dixit Diem, alius Noctem. Qui dixit Noghi Diem, intellexit diem simpliciter, quando aurora die 14. orta est: & qui dixit Lele Noctem, intellexit noctem præcedentem, à qua dies naturalis incepit. Non quod or vel noghi ibi contrariam significationem habeant, de quo nulla questio, sed de initio diei disputatio.

נגדיה Coruscatio, Splendor: ולא ינהור גיה נורה Et non splendet splendor lucis ejus, Jobi 18. 5. In Regiis est ניץ Scintilla, & sic in Hebræo שביב.

נגדיה Morari, Tardare, apud Talmudicos: נגה Morabatur precari, Schab. fol. 10. 1. Glossa איתר. Sic juxta Aruch, אי הכי נגה ליה Si tamdiu moratur, Joma fol. 28. 2. id est, נתאחר moram

moram trahit. Item, ננה לה' ולא איתי להו ריפתא Morabatur & non afferebat illis cibum, scil. operariis: & paulò post, לא תינקטו דעתייכון ברהאי, Ne suscipiatis ad animum vestrum, id est, ne in malam partem interpretemini, quòd tamdiu moratus sum, nempe, vobis cibum afferre, Taanis fol.24.col.1. Ex Aphel, רמנהי בה טפי, In quo immorantur diu, de quo diu multumq; disputant, Niddah fol.65.2. in Venet. In Bas. est רמנהי malè. Baal Aruch legit מנחי, in נה.

ננן Infula: יחרו ננן סניעין Lætentur insulæ multæ, Psal.97.1. Emphaticè, ננחא רחיקיא Infulæ longinquæ, Jesa.66.19. Construct. ננחא עממיא Insulæ gentium, Genes.10.v.5. וננחא ימא Et insulæ maris, Psalm.65.6. ומננחא ימא Et de insulis maris, Psal.65.6. ומננחא ימא Et de insulis maris, Jesa.11.11. Respondet Hebræo אים.

ננה Cornupetere, Ferire cornibus. Futur. וארי ינה Nam si cornupetierit bos, Exod.21.28.

Pabel Partic. היכנא ררימנא מננה בקרנוי Sicut monoceros ferit cornibus suis, Deut.33.17. in Jon. Cornuferierit bos, Exod.21.v.21. in Jonath. מעיקנא נננח Hostes nostros cornu petemus, Psal.44.6. Aphel Præteritum, במשריתך Feriisti exercitu tuo, Ezech.32.2. At, Jobi 6. vide in ננה. Ithpabel Futur. דיתנח קרבא Ut inferatur bellum, Exod.17.16.

ננח Cornupeta, Petulcus: תור ננח Bos petulcus, Exod.21.29.

ננחון Idem, Exod.21.36. in Jonath. פרה ננחון Vacca cornupeta, Metzia fol.80.col.1. Qui similes sunt tauris cornu-petis, Psal.22.13. in Regiis.

נניחור Cornupetitio.

Secundò in Hiphil אגיה Præliari, Bellare. Sæpius adjunctum habet Nomen קרב Bellum, Prælium, & tunc reddi potest, Committere prælium, Movere, Incitare, Inire bellum. Quædam notantur ex formâ quiescentiũ secundâ, א גוח, ubi vide. Præter. Et ipse gessit bellum, Num.21.26. Et si bellum prodire fecit, movit in eos, Judic.5.v.25. ואנחתא במשריתך Et præliatus es exercitu tuo, Ezech.32.2. אנחית קרבא Quando iniierunt bellum, Judic.11.5. Particip. פל ימנח Toto die oppugnans opprimit me, Psal.56.2. Plural. סניעין מעיקין מניחין לי Multi sunt oppressorum præliantium contra me, vers. 3. Infinitivus, לאנחא קרב Movere bellum; & cum Affixo, ביום אנחותיה קרב Sicut die quo præliabatur prælium, Zach.14.3. באנחותהון קרבא Sicut die quo inferens bellum, Psal.110.3. קרבא Quando ineunt prælium, Ecclef.9.11. Futurum, ויניח קרבא עם Et inibit bellum cum, &c. 1. Sam.

17.v.32. ותניחון קרב Et inibitis bellum, 1. Sam.4.9. Possent hæc & similia, ad גוח referri, mutatis verborum formis. quod non infrequens.

אנחותא Prælium, Bellum, Jobi 38.23.

ננט Calix, Scyphus, Poculum unde bibitur: Potarunt ipsum poculo aceti, & mortuus fuit, Avoda fara fol.38.2. Baal Aruch explicat כוס: alii בטיפרה Gutta aceti, quasi esset ex Latino Gutta, ut est in Aruch manuscripto.

ננן Pulsare instrumentum musicum. Præteritum, כר ננן רמננו Cum pulsaret qui pulsabat, id est, pulsator, 2. Reg.3.15. Particip. ומננן בידיה Et pulsavit manu suâ, 1. Sam.16.23. Plurale, רמנננין קרמיהון Qui pulsabant ante eos, Psal.68.26. Fæm. מנננא בכנרין Pulsabat in citharis, Esth.5.14. Infin. דידע לננא בכנורא Qui sciat pulsare in cithara, 2. Reg.3.15. רמוטיב לננא Qui bene-facit pulsare, id est, qui optimè pulsat, 1. Sam.16.17. Futurum, ויננן בידיה Et pulset manu suâ, 1. Sam.16.16. נננן Canemus, Jesa.38.20.

נניחור Pulsatio musica: Instrumentum pulsatile. Ad laudandum in pulsatilibus instrumentis, Psal.67.1. vel, In, sive, Per pulsationes. Apud Grammaticos, Accentus, Modulatio, Lectio juxta accentus, nam hi etiam notæ musicæ sunt.

ננון בנרד: Et concentus cithararum tuarum, Ezech.26.v.13. Et concentus cantus laudis ejus, Jesa.38.v.20. כלי ננון Instrumentum musicum. Apud Grammaticos, Accentus, & ipsa decantatio & modulatio juxta accentus.

מננן Psalter, Pulsator musicus.

נננין Abqes: Memorie, Historiarum gestarum: Quæram in memoriis ipsorum, Glossa, ספר זכרון מעשיהון Liber memoriæ rerum gestarum ipsorum, עז fol.4.1. In Aruch scribitur ננני.

נננין Fissura: ננני דארעא Fissuræ terræ, Bava bathra fol.103.1. Kiddusch. fol.61.1. Sic explicat Aruch, מקום אשכורן.

נס Masticare, Manducare, Mandere, Comedere, Rab. Legitur in Beres. rab. sect. 14. in fine: ויהי האדם לנפש היה ר' הונא אמר עשאו עכר מכורן בפני i.e. Et fuit Adam in animam viventem, Genes.2.7. R. Huna dixit: Fecit ipsum servum mancipatum sibi ipsi, ut si non laboret, neque comedat. Repetitur in Medrasch Echa c.1.15. & in Medrasch Koheleth cap.2.v.17. Vult dicere, Deus creavit Adamum sive hominem, ut esset sui-ipsius servus, in suam ipsius servitutem quasi venundatus, suo labore sibi victum & necessaria vitæ comparans; quod si autem non

Nnnn laboret,

laboret, nihil quoque habeat, quod comedat. Drusius, vir in Hebræorum lectione accuratissimus, vult, hanc sententiam in populo Judaico tritam & proverbialem quasi fuisse, & ex communi ejususu Apostolum 2. ad Thess. 3. 10. eam adduxisse, cum ait; *Quum essemus apud vos, hoc denūciabamus vobis, ὅτι ἂν τις οὐ θέλει ἐργάζεσθαι, μὴ ἐσθίτω* Quod si quis non vult operari, nec manducet. At in loco adducto sententia ista non affertur in abstracto, quasi commune aliquod proverbium, sed dicitur in concreto, relationem ad hominem & ejus statum ratione creationis habens; nempe, quod si homo laboret, ad quod creatus est, Jobi 5. 7. habeat, quod edat: quod si non laboret, merito suo etiam careat necessariis vitæ alimentis. Hinc tamen generalis sententia proverbialis esset, *Qui non laborat, nec manducet*, Hebr. *מי שלא מביע אינו אוכל* Is qui non laborat, nec ipse comedat, vel, *מי שלא עומל לית את אויל לעי ונגיס* Quare non is laboratum, ut habeas quod edas? Verba sunt divitis, ad pauperem mendicantem, Vajik. rabba sect. 34. *טהור שנגס מן האוכל ונפל על בגדיו* Mundus qui comedit de cibo, & ceciderit super vestem ejus, Tibbul jom cap. 3. *יתבין נגסן על* Sedebant & comedebant in mensa Jannæi regis, Beres. rab. sect. 91. *נגיסה* Comestio, Manducatio.

Sic hoc loco citatur in Aruch, sed in Gemara legitur transpositis primis literis. Vide גנס. Author Aruch tamen hinc prolixus est in hac forma explicanda.

נגע *Tangere, Attingere, Pertingere, Accedere, Ledere, Percutere, Plagis afficere.* *Ithpabel, שתא ראתנגע בה מלכה* In anno quo percussus fuit rex, Jesa. 6. 1.

בירת הנגערה *Accessio*, apud Rab. unde *Beth accessionis, quod Nominibus prefigitur*, ut in illo, *וירכב באשתו* Et adhærebit in uxore sua, Gen. 2. 24. Item *Tactus*.

נגף *Ferire, Percutere. Futurum, וכשנאוי אנוף* Et oses ejus percussiam, Psal. 89. 24. *וארי ינוף* Nam si ferierit bos alicujus, Exod. 21. 35. *יתנגפן רגליכון* Antequam percussiantur pedes vestri, id est, impingant, offendat, Jerem. 13. 16.

נגיפה *Lesio, Percussio.* *מפני הנפרת* *Percussio, Concussio, Collisio*: *Propter concussionem scutorum*, Sota 42. 1.

נגפה *Plaga, Vulnus*: *שרם מנפתה טמא* Quia sanguis plagæ ejus est immundus, Machschirin cap. ult.

נגר *Trabere, Attrahere, Protrahere: Fluere,*

quando de Aquis dicitur. Sic quedam scribuntur hujus significati in Venetis, quæ potius revocanda ad נגר, ut etiam in Regius ponuntur: ut, במגרת בנין רחמיו ut etiam in Regius ponuntur: ut, *במגרת בנין רחמיו* Secundum tractum filiorum dilectorum traxi eos, Hoseæ 11. 4. *אנא נגרירי* Nunquid ego traxi, scil. terram, id est, ferravi, ferrâ secui? *Sic participium; Numquid magnificat se ferra על דנגר ביה* super eum qui trahit eam? Jesa. 10. 15. *Infinitivus, למגר בקשתא* Jaculari arcu, 2. Sam. 1. 18. *במגריה במצותיה* Dum trahit ipsum in rete suum, Psal. 10. 9. *Futurem, עינבא יגרון מיא* Et orbis oculorum nostrorum fluunt aquis, Jerem. 9. 18. *Sic alia hujus significati. Nam ש* Syris sic sumitur: unde, *חובא נגריא היא רוחא* Charitas attrahit spiritum, vel, longus est spiritus ejus, 1. Cor. 18. 14. *A* longitudine, id est, longo tempore, Actor. 26. v. 5. *נגירות רוחא* Longitudo animi, *Μακροθυμία*, Longanimitas.

נגרא *Fluvius, Flumen, Torrens se volvens.* *Sic adjunctum habebit מיא* Aqua. Apud Talmudicos, *ש* quandoq; in Bibliis Venetis. Vide Talm. Bava metzia fol. 107. 2. *אתרי נגרי* Duæ terræ, (id est, duo agri) ad duos fluvios vel rivus, Bava basra fol. 12. 2.

נגרא *Gressus, Gradus, Incessus, qui fit Tractus et motu pedum:* *בעי* ברייתא *נשירותא יתירתא* Quamprimum apprehenderunt gressum foras (scil. jumenta juniora) requirunt custodiam amplam, Bava kama 57. 1. Sic fol. 118. 1. & Basra fol. 88. 1. *לא תשוור נגרא* Ne magnos passus facias, Pesachim 113. 1. *דוק בככי ותשכח בניגרי* *Comminue dentibus* (cibum) *invenies in gressibus*, Schab. fol. 152. 1. *Proverbialis sententia, quâ moment, cibo frugali & bono corporis vires sustentandas esse. Comminue dentibus, id est, sufficienter comede, & fortiter incedes:* *סאן יהיב לן נגרי* Quis dabit nobis pedes ferreos, & serviemus tibi, tecum scil. eundo perpetuò? Berach. fol. 41. 2.

הנרה *Defluxio, Kimchi, Joël. 3. 18.* *נגרא* *Magia, Incantatio, id est, כשוף.* *Sic scribitur in Aruch, ש* quandoq; apud Rabbinos. *In Talmud notatur per Daleth in medio נגרא*, ut supra in נגר dictum est. *Græcè νύμφα sumitur apud Herodianum pro Evocatione mortuorum, quâ futura ex eis evocatis sciscitantes rescimus.*

נגרא *Artifex, Opifex, Faber, Heb. חרש* ut: *נגרא* *Artifex lignorum*, Jesa. 44. 13. *נגרין דאומקין* *לנגריא* *Emphat.* *לית נגר ולא* *Fabris*, 2. Reg. 22. 6. *Apud Talmudicos, בר נגר דיפרקניה* *Non est artifex, neq. filius artificis, qui solvere possit illam:* Respondit R. Schescheth, *Ego non sum artifex, nec filius artificis, ש* tamen solvam eam (contradictionem.)

tradictionem,) Avoda fara fol. 50.2. Simile illi; Nō sum Propheta, neq. filius Propheta, Amos 7.14.

Artificium, Opificium: וּבְנֵינֵרוֹת אָעֵם Et artificio ligni, Exod. 31.5.

Vectis, Pessulus, ita dictus, לפי שהויה נגר quia trahitur ab una extremitate januae ad alteram, ut scribit Baal Aruch: Vectis medius, Exod. 26.28. Plurale הַקֵּן נְגֵרִין Sicut pessulos, Jobi 38.10. תַּרְעֵין וְנֵגְרֵין Januas & vectes, Deut. 3.5. in Jon. & Targ. Hierosol. וַיֵּת נְגֵרָיו Et vectes ejus, Exod. 35.11. Sic pro Hebræo בְּרִיחַ ponitur: Apud Talmudicos נגר הנגר נועלין בו במקדש, Pessulus, qui trahitur, obserant eo in sanctuario, Eruvin fol. 102.1. וְהַנְּגֵר אֶת הַנְּגֵר Obducit pessulum, Tamid cap. 3.

Obserare, Pessulo claudere, Vectem obdere. Præteritum, וְאַרְעָא נְגֵרָה בְּתַקְפָּהָא על בני Terra obseraverat robore suo super me, Jon. 2.7. id est, validissimos suos pessulos mihi obduxerat, ut exeundi omnis spes esset præclusa. In Hebræo verbum subauditur ellipticè, sed Nomen adest בְּרִיחֵיהֶם Pessulos suos, scil. obduxerat, quod Nomen, cum antea per נגר transferri dictum sit, verisimile est & hic נגרת ipsi respondere. Veneta habent per Daleth נגרת Attraxerat.

Gallus sylvestris vel montanus. Urogallus, ein Awo:hane/ ut Elias & Judæi in versione Germanica reddunt, Hebr רוכיפת Levit. 11.19. Deuter. 14.18. Vocis Hebrææ Rabbi quidam afferunt rationem, quod sit avis habens דו Cristas, id est, cristam duplicatam. Sed alienum, vocem Græcam δῦο vel Latinam Duo, ad Mosis ætatem evehere, & cum voce Hebræa componere, Nostri Upupam communius reddunt, que est avis, cristis galeata, sed in fimo terræ conversari solita. Quidam ex nostris vertunt Attagenam ein Haselhün. Talmudici scribunt, שהוודו כפורת, id est, דוכיפת, cujus crista crassa est, ut videatur duplex esse, estq; avis magna ut gallus, vocantque eam פּוּאָן שֶׁלִּבִּיָּא Pavonem sylvestrem. Notant etiam ibidem, hanc avem habuisse שֶׁמֶר Adamantem, quo lapides in domo sanctuarii Hierosolymitani cæsi & aptati fuerunt, ut ferro opus non fuerit, Cholin fol. 63.1. Inde in Targum vocant eam נגר טורא Artificem montis vel montanorum, Bergmeister/ estque ברַא Gallus sylvestris, sic dictus, à singulari re gesta per adamãtem, ut describitur in Gittin, fol. 68.2. Nam accepto Adamante disrupit petras altissimas, & importavit in fissuras istas semen arborum, ut in iis haberet habitationem, & sic viveret. Inde in Targum reddiderunt Naggar tura. Iste adamas tandem adductus ad Salomonem, quo ipse usus loco ferri ad secandos lapides in

ædificio Templi. Aben Esra scribit in lege Levit. 11. de illis qui Gallum interpretantur, טַפְּשֵׁי Stultissimi hominum sunt: nam quis indicavit illis, esse Gallum talem? Vide Nicol. Full. in Misc. lib. 6. cap. 4.

Vide נור מגירא מגיר.

Ferire, Cornu-petere, idē quod supra ננח, pro quo ponitur: Præter. אֵין עָבַד בְּנַעֲנָאֵי נַגְשׁ תּוֹרָא Si servum Cananæum ferierit bos, Exod. 21.32. Jon. Futur. וְאֵרִי יִנְגַשׁ תּוֹר אֶת נְבֵר Nam si ferierit bos aliquem, Exod. 21.28. in Jon.

Petulcus: אֵין תּוֹר נַגְשָׁן הוּא Petulcus fuerit, Exod. 21.29. in Jon.

Vide infra in נרא.

Ithpabel, אֶתְנַבֵּל Sponte & voluntariè aliquid agere, sponte offerre & largiri. Præteritum, התנדבו לאלה ישראל Sponte offerunt Deo Israël, Esræ 7.15. Particip. כל מתנדב במלכותי Quicumq; sponte offerens est in regno meo, Esræ 7.13. Plurale מתנדבין Sponte offerentes, v. 16. Qui sponte se offerunt Legi, qui sponte incumbunt legis studio, Psal. 110.3. Et sic Jes. 13.2. pro quo in Ven. מתנדבין ex Pabel.

Munus spontaneum & liberale: אֵיתוּ בְנֵי יִשְׂרָאֵל נְדָבָתָא Afferent filii Israël munus spontaneum Domino, Exod. 35.5.29. או Aut per spontaneum, Exod. 36.3. id est, Sponte, voluntariè, benevolè: מִיסַת נְדָבַת יָדָךְ Sufficienciam muneris voluntarii manus tuæ, Deut. 16.10. Et in omnibus voluntariis oblationibus suis, Lev. 22.18. וְכָר מִכֶּל Præter omnia spontanea vestra, Levit. 23.5.38. Item Arca eleemosynaria, unde liberalitas exercetur in pauperes. Talm. וַיִּפְלוּ דַמְיֵיהוֹן לְנַדְבָה Et cadāt numi ipsorum in arcam eleemosynariam, Sanh. fol. 112.2.

Idem, Esræ 7.16.

Liberalitas, Spontaneitas, Psal. 51.14. in Regiis, pro quo in Venetis נבואה.

Vide in דבך.

Vagari, Fugere, Et recedere. Præteritum, וַיִּשְׁתַּחֲוֶה נְגֵרָה עֲלוּהֵי Et somnus ejus recessit ab eo, Dan. 6.19. וַיִּנְדָּרֵת Et vagabar, inquietus eram, Jobi 7.5.4. Pabel, נדר Recedere facere, Remove: כְּמָא דְמַנְדְּרִין בְּגַלְלִין: Sicut qui remouent sterces, 1. Reg. 14.10. ubi pravè in Venet. דְמַנְדְּרִין, quod posset legi דְמַנְדְּרִין. Ex Ithpabal, עַר דְאַתְנַדְרוּ כָּל אַנְגְּלֵי מְרוּמָא Ita ut commoti fuerint omnes Angeli excelsi, Esth. 6.1. in Targ. sec.

Vagatio, Motus, Nutus, Factatio: Et in omni loco, in quo est nutus, Indiciū transgressionis, Glossa דְמָה, Pefach. fol. 50. col. 2. Baal Aruch, Aliquid simile

transgressioni. In Targum, ושבעת נדרת שנתת Et satiatus fui jactationibus somni, Jobi 7.4.

נודר *Vagans*: רוכא נודר *Urfus vagus*. Grammaticis sic vocatur *Verbum activum*, quod etiam dicitur *Egrediens, Transitivum*, quia actio in alium transit.

נדרה *Talm. Menta*, ut in Glossa explicatur Schebhiit cap.7. Pro eo in *Talm. Hierof. legitur* הרנדא, pro הרנדא, ut legit Aruch.

נדר *Spargi, Aspergi. Est ab Hebræo נדה, mutato ו in ר, ut fieri solet. Præteritum*, Et aspersus est de sanguine ejus, 2. Reg. 9.33. *Aphel, אדה Spargere, Aspergere, Inspergere. Præter.* Et aspersit de eo super altare, Levit. 8.10. *ואדי על אהרן* Et aspersit super Aharonem, vers. 30. *Partic. רמדי באובא Qui aspergit hyssopo super immundum aquas asperisionis, Psal. 51.9. רמדין Qui aspergebant, Psal. 89. v. 45. Imperativus, אדי עליהון מיא Sparge super eos aquam, Num. 8.7. Futurum, ותדי על אהרון Et sparges super Aharonem, Exod. 29. 21. ולא ידי Et non sparget super eos, Numer. 19. v. 13. ודי על משכנא Et sparget super tabernaculum, Num. 19. 18.*

אדיותא *Aspersio*: מי אדיותא *Aquæ asperisionis*, Numer. 19. 20. & Hier. fol. מי אדיותא *Psal. 51. v. 9.*

Secundò נדה *Recedere, idem quod præcedens נדר*. Hinc *Raf Afse recessit à ratione Abhaj, Nedar fol. 16. col. 1. אולא* *Ivit & recessit ad vicinas meas, Kiddusch. fol. 49. 1. Pihel, נדה Procul remove, Excludere, Expellere, Segregare, Separare:* עלה אבי *Ascendit pater ad excludendum eum à facultatibus suis, Beres. rab. sect. 41. à princip. Item, Excommunicare, Excludere à cætu: מנדה Excommunicatus, Separatus à cætu. Hitpabel, התנדה vel נתנדה Excommunicari.*

נדי *Separatio à cætu Ecclesiæ, Excommunicatio. Inter tres Excommunicationis species hæc est levissima, & dicitur Niddui. Est autem נדי Nidduj, Remotio, Seclusio, Excommunicatio ab aliorum societate, etiam uxoris & domesticorum, ad quatuor cubitos, duratq; mensis spacium, triginta scil. dies, si resipiscat: sin minus, duplicatur ad sexaginta, aut triplicatur ad 90. dies. Si nec tùm resipuerit, secundâ specie punitur, quæ dicitur חרם Cherem, de qua in חרם. Sunt autem viginti quatuor primæ hujus excommunicationis causæ, ob quas tam vir quàm mulier hac pœna afficitur; unde in Berach. fol. 19. col. 1. legitur, בכר מקומות בית דין מנדין, על כבוד רב In viginti quatuor locis (id est, propter viginti quatuor causas) iudices excommu-*

nicant propter honorem Rabbi sive Magistri & præceptoris, quòd ei debitum honorem non obtulerunt. Sic in *Talm. Hierof. Moed katon cap. 3. in Gemara, וארבעה דברים מנדין* Propter viginti quatuor causas excommunicant, &c. Enumerantur sigillatim à Majemone in הלכות תלמוד תורה cap. 6. & 7. In *Schylchan aruch, parte Jore deah num. 334. & Chofen Hammischpat num. 11. & ab authore libri ראשית חכמה abbreviati cap. 7. Sunt autem hæc:*

1. *Contemnens Sapientem (Rabbinum, Magistrum, Doctorem legis) etiam post mortem ejus.*

2. *Spernens ministrum, legatum vel nuncium domus judicii.*

3. *Vocàs proximum suum servum, Kiddusch fol. 70. 1.*

4. *Is ad quem misit iudex, & determinavit ipsi tempus comparitionis, & non compareret. Vide Talm. Hierof. Moed katon cap. 3.*

5. *המזלול בדבר אחר מדברי סופרים ואין צריך לומר* *Qui spernit verba Scribarum (Rabbinorum:) multò magis verba Legis Mosaicæ.*

6. *Is qui non recipit in se latum iudicium, id est, qui latæ sententiæ iudicis non paret.*

7. *Is qui in sua potestate habet, & non removet illud. Veluti cané rabiosum vel mordacem, aut scalam fragilem, & similia.*

8. *Vendens agrum suum Christiano aut gentili cuivis.*

9. *Qui testimonium perhibet contra Israëlitam in iudiciis Christianorum.*

10. *Sacerdos טבה כהן שאינו מפריש המתנות (ex genere sacerdotali) non separans dona mactationis, aut non dans ea sacerdoti alii, Cholin fol. 32. 2.*

11. *המחלל יום טוב שני של גלויות אעפי שהוא מנהג* *Qui prophanat diem feriatum secundum in captivitate, etiam si ex consuetudine illud sit.*

12. *העושה מלאכה בערב הפסח אחר הצות* *Qui facit opera vesperâ paschatis post meridiem.*

13. *המוכיר שם שמים לבטלה או לשבועה ברברי הבאי* *Commemorans nomen Dei frustra, aut per iuramentum vanum, Nedar. fol. 7. 2.*

14. *המביא את הרבים לירי חילול השם* *Adducens alios ad profanationem Nominis Divini.*

15. *המביא את הרבים לירי אכילת קרשים בחוץ* *Adducens alios ad esum rerû sacrarum extra Templum sanctum.*

16. *המחשב שנים וקובע חדשים בחוצה לארץ* *Supputans*

putans annos, & figens menses extra terram
Israëlis, id est, Calendaria scribens.

17. Labi faciens cæcum. המכשיל את העיוור.
18. Retardans alios à faciendo legis opere, Rosch hafsch,
fol. 25.

19. Mactationem faciens profanam iuâ culpâ. מבח שיצאת מריפה מתחת ידו.

20. Mactator non ostendens cultrum (mactationis) coram sapiente, ut scilicet constet, eum legitimum esse, & non vitiosum.

21. Difficilem se præbens ad sciendum vel discendum. המקשה עצמו לרעה.

22. Qui repudiavit uxorem suam, & postea instituit cum ea commercia emptionis & venditionis, quibus adducitur ad rem carnalem cum ea habendam. מי שגרש ארתי ועשה בינו ובינה שותפות.

23. Sapiens malæ famæ & existimationis. חכם ששמעותו רעה.

24. Excommunicans eum qui non est meritis excommunicationem. המנודה מי שאינו חייב נדו.

Hæ personæ sunt, & hæ excommunicationis causæ, quæ amplius declarantur in Majemone capite septimo. Veluti, המנודה אסור לספר, Excommunicatus non debet se tondere aut lavare instar lugentis, quamdiu excommunicatus est. Si triginta dies in festo aliquo finiantur, & excommunicatus absolvatur, potest in festo se tondere, Moed katon cap. 3. in Misch. in princ. Non admittitur in confessum ordinarium decem personarum. Non sedent juxta eum ad quatuor ulnas. Docere tamen potest & discere cum aliis separatim. Conducit & conducitur. Propter pecunias sive debita pecuniarum neminem excommunicant, nisi iudicii nomine prius ter moneatur, nempe, die secundo septimanæ, die quinto, & rursus die secundo, qui dies semifacri sunt. Iudices possunt, si velint, triginta dies diminuere. Si quis moriatur in excommunicatione ista, iudices mittunt, & imponi curant lapidem feretro ejus, indicantes, quod fuerit dignus lapidari, quod pœnitentiam non egerit, & separatus fuerit à cætu Ecclesiæ. Non lugent propter eum, neque funus deducunt. Exemplum de quodam R. Eliesare, qui in excommunicatione mortuus fuit, habetur in libro Berachoth fol. 19. i. ubi dicitur: כל המתנדה ומת בנדויו בך סוקלין את ארונו Excommunicatus moriens in excommunicatione sua, domus iudicii lapidant feretrum ejus. Quod alibi

legitur, מנודה שמת בך סוקלין את ארונו, Excommunicatus si moriatur, iudices lapidant arcam ejus, Moed katon fol. 15. i. Cum autem dicatur Genes. 5. 3. Adamum fuisse centum & triginta annorum, quando genuit ad similitudinem suam, inde Rabbini scribunt, ipsum toto isto tempore fuisse excommunicatum; unde in Talmud legitur, כל אותן השנים שהיה אדם בנדויו הוליד רוחין ושרין ולילין שנאמר ויחי אדם שלשים ומאת שנה וגו' Omnibus istis annis, quibus fuit in excommunicatione, genuit spiritus, dæmones, & nocturnos spiritus, sicut dicitur. *Et vixit Adam triginta & centum annos, genuitq; ad similitudinem suam.* In Berach. fol. 19. i. legitur de quodam, qui excommunicatus fuit, quod sperneret lotionem manuum. Tradunt Talmudici, olim licitum fuisse excommunicatis ingredi Templum, sed diverso modo, ut agnoscerentur tales esse. Textus est in libro מדות Middoth cap. 2. his verbis: כל הנכנסין לדרך הבית נכנסין דרך ימין ומקיפין ויוצאים דרך שמאל חוץ ממי שאירעו דבר שהוציא מקיף לשמאל. מה לך מקיף לשמאל שאני אבל. השוכן בבית הזה ינחמך. שאני מנודה. השוכן בבית הזה יתן בלבבך ותשמע לדברי. Id est, Quicumque ingrediebantur Templum, ingrediebantur per viam ad dexteram, & circumeuntes egrediebantur per viam ad sinistram, excepto eo, cui obvenerat casus aliquis, ut teneretur versus sinistram ingredi, cui dicebant: Quare ingrederis ad sinistram? Quia lugens sum. Respondebant: Qui inhabitat hanc domum, consoletur te. Quia excommunicatus sum: (dicebant) Qui inhabitat hanc domum, indat animo tuo, ut obtemperes verbis sociorum tuorum, & restituant te. Hæc ibi. Idem paulò fusiùs legitur in Capitulis R. Eliesaris cap. 17. circa finem: Rex Salomon quando ædificavit domum sanctuarii, fecit duas portas, unam pro sponsis, & unam pro lugentibus & excommunicatis. Qui ingrediebatur per januam sponforum, ex eo cognoscebant omnes, ipsum sponsum esse, dicebantque ipsi, Qui inhabitat domum hanc, exhilaret te filiis & filiabus. Qui ingrediebatur per januam lugentium, ejus os erat obvelatum, unde cognoscebant, eum in luctu esse, dicebantque ipsi, Qui inhabitat domum hanc, is consoletur te. Qui autem ingrediebatur non obvelato ore, inde cognoscebant, ipsum esse excommunicatum, dicebantque ipsi; Qui inhabitat domum hanc, consoletur te, indatque animo tuo, ut obtemperes sociis tuis. Porrò Excommunicatio hæc fiebat vel בפניו in facie Excommunicati, coram, vel לא בפניו non coram. Si coram Excommunicatio sit alicui denunciata, coram quoque solvenda est. Si

non coram, potest vel coram vel non coram solvi. Non coram autem, vel absenti significabatur excommunicatio, vel verbis per alium aliquem, cujus exemplum extat in Talm. Hierosol. in Moed katon cap.3. non longè à princip. vel publicabatur scripto in scheda, per scribam publicum, quæ dicebatur של נדוי vel פתחא של נדוי, Schulchan Aruch in Chosen hammischpat numer.11. sect.4. ומנרים את הכותיים בשם המפורש. Et excommunicabant Cuthæos per Schemhamphorath, Capit. R. Eliefaris cap.38. Tanchuma sect. וישב. Alibi legitur, שכערה ממנורין, Septem sunt cælitus, divinitus excommunicati, &c. Pesach. fol.113.2. vide.

Sic adducunt hoc loco, sed in Talmud scribitur נדיון, & est Locustæ species.

נרח Impellere, Dispellere, Expellere, Heb. Hinc Præter. Ithpabel, והכמתא אתנרחת ממני, Et sapientia expulsa est à me, Jobi 6. 13. in Reg. Heb. נרחת.

נרל Scolopendra, Vermis sive Reptile multorum pedum, Multipeda, Centipeda; Hinc Talmudici, ad illud מרבה רגלים Multiplicans pedes, Levitic. 11. 42. scribunt, זה נרל, Hoc est Nedel. Unde & in Targ. Jonath. ועד נרל דמסני רגלין. Ufque ad Nedal, quod multiplicat pedes. Amplius apud Talmudicos, מכוני העשוי כנרל, Aditus factus instar nedel, id est, habens ab utroque latere gradus diversos, Eruvin fol. 8.2. מעיין שהוא משוך. Fons cujus aquæ fluunt instar centipedæ, id est, in varia loca, Mikvaoth cap.5. In Aruch parvo explicatur Germanicè ein Kaup.

נרן Vagina, & metaphoricè Corpus, quod est quasi vagina animi & spiritus: בנו In vagina, id est, corpore, Dan. 7.15. Aff. חרב בנרנה Gladius in vagina sua, 2.Sam.20.v.8. Et strinxit eum ex vagina sua, 1.Sam.17.51. De Corpore, apud Talmudicos, שלמה Ne revertatur anima ipsorum in vaginam suam, Sanh. fol.108.1.

נרן Dos muliebris, quam marito nuptiarum tempore affert, cum omnibus ornamentis, monilibus, & pretiosis sponse, apud Talm. ההוא נכרא Iste vir qui dedit pecunias ad ornamenta sponsalia foceris sui, tandem sprexit ornamenta ista dotalia, Metzia fol.74.2. הנכסים שמכנסת האשה לבעלה בין קרקע בין מטלטלין בין עבדים אעפי שהן נכתבין בשטר hoc est, הכתובה אין נקראין כתובה אלא נדוניא שמם, Facultates quas affert uxor ad maritum suum, sive sint bona immobilia, sive mobilia, sive servi, licet scriptæ sint in instrumento dotis, tamen non vocantur כתובה, sed נדוניא, Majemon par.2. fol.30.1.

Species locustæ, Lev.11.22. in Jon.

נרף Chald. נורף Rab. Fragrans, Spargens, Diffundens se: וריחהו יהי נרף כריח Et odor ipsorum erit fragrans sicut odor pomorum horti voluptatis sive paradisi, Cant.7.8. נרף מכל בקמנין Fragrantius omnibus aromatibus, Cant.4.10.12. Elias deducit ab Hebræo נרף Dispellere. Apud Rabb. ומתוך כך Et propterea odor ejus fragrans est.

נרף Vasculum, in quo ponitur ignis & stercus bubulum, ad abigendas apes, ut mel excipi possit, Kelim cap.16. Ex significatione העלה נרף An folium impulsum franges, Jobi 13.v.25. à Radice נרף. Vel, Asser, Tabella ante alveum, in qua recumbunt apes à pascuo venientes, ut ingrediantur commodius in suum alveum. In Kelim cap.23. in fine explicatur in glossa לוח h.e. Tabula, sub qua ponitur esca, & cum aves veniunt ad comedendum, cadit super eos tabula, & sic capiuntur. In Savim cap.5. scribitur; Omnia quæ neque apta sunt ad cubandum, neque ad sedendum, vocantur נרף. In Jalkut folio 162. col.1. explicatur, המצע שתחת הוב, Stratum quod est sub profluvio laborante. Diversa ergo habet significata. Vide Aruch in litera Mem.

נרר Vovère. Præteritum, לתקופא דיעקב, Vovit forti Jacobi, Psalm.132.2. ואם בית בעלה Et si in domo mariti sui voverit ipsa, Numer.30.11. ונדרו נררין Et voverunt vota, Jon.1.16. נררנא Præstabimus vota quæ vovimus, Jerem.44.v.25. Participium præsens, נרר יד Manus voventis, Levit.27.8. Infinitivus, למדר נרר Vovere votum, Num.6.2. Imperativus, נדרו נררין Vovete vota, Psalm.76.12. Futurum, נבר ארי ידר נרר Vir quum voverit votum, Numer.30.3. ואתתא ארי תדר נרר Et mulier quum voverit votum, Num.30.4. ותרון קדם יהוה Quæ voveritis coram Domino, Deut.12.11. Rabbini usurpant & in Hiphil הדר pro Vovère, intransitive: & Vovère facere: ut, המריר בנו Qui vovere facit filium suum, vel, qui devovet filium suum. Et in Hophal הדר Voveri: נרר שמורר ברבים Votum quod factum est publice.

נררא Votum, ut antè in Infinitivo: נררא נרר Et votum viduæ, Numer.30.10. ויבטל ית נררה Et irritum faciet votum ejus, Numer.30.9. ועבר לה Et præstitit ipsi votum suum, Jud.11.39. נררין Vota, ut antè in Imper. Cum Aff. נררי אשלים Vota mea persolvam, Psalm.22.26. ונדרך תטול Et vota tua tolles, Deuteron.12.26. ויקומון כל נדרהון Et præstabuntur omnia vota ejus, Num.30.5. לכל נדריהון Omnibus votis suis, Levit.22.18. Apud Rabbinos proverbium: בשעת נררא בקתא נררא בשעת רוחא שיטפא Tempore angustie votum:

Sicut panis durus in gingi-
vis (dolebat id mihi) Ketubhoth fol. 39. 2. בעינא Peto ego, ut liceat mihi
instruere prandium Deo vestro, Cholin f. 60. 1. איהו לי נהמא Afferte mihi panem, & attulerunt
ipfi panem aureum super mensa
aurea, Tamid folio 32. 1. נהמא אכלי נהמא Babylonii stulti comedunt panem cum
pane, Beza fol. 16. 1. לא יהבו ליה נהמא Non dabant
ipfi panem, Sanhed. fol. 109. 2. מאן רציית ליה לאבא מאן רציית ליה לאבא
ליאכיל נהמא דעיפושא Qui auscultaverit domino
patri, comedet panem mucidum, Pesach. f. 40. 1. מקמי נהמא Ante prandium,
Post prandium, Ketubh. fol. 10. 2.

נהק Clamare, Vociferari, Heb. נהק. נהק. Participium, מקרתא בני נשא נהקין Ex civitate
filii hominum vociferantur, Jobi 24. vers. 12. ביני אילנא נהקין Inter arbores exclamabant, Jo-
bi 30. 7.

ושמע קל נהיקרה Clamor, Vociferatio: ושמע קל נהיקרה Et audivit sonum clamoris asini, Gen. 30.
v. 16. in Jon.

נהר Splendere, Illucere, Illucescere. Præteritum, אור נהר Mane illuxit, Hebr. אור, Ge-
nes. 44. 3. ונהר להון בחברון Et illuxit ipsis in He-
bron, 2. Sam. 2. 32. וארעא נהרת Et terra splenduit, Ezech. 43. 2. ונהרא עיני Et illuminati sunt oculi
mei, 1. Sam. 14. 29. Particip. Pehil, vel Nomen, נהיר Illustris, Splendidus, Psalm. 76. 5. in Venetis.
Ithpehal, Præteritum, ואתנהירו Et illuminati sunt, Psalm. 34. 6. in Venetis. Regia ואתנהירו, ex Aphel,
quod pravum: punctandum erat ואתנהירו per contractionem literę Characteristicę Tau. Fu-
turum, ואתנהירו Tunc videbis & illu-
straberis, Jefa. 60. 5. Ex Pabel Præteritum, נהר נהר Donec luceat aurora, 1. Sam. 14. 36.
quod Regia habent מנתר, ut in Aphel. Participium, ויהון מנתרין Eruntque lucem præbentes,
lucentes, Exod. 25. 37. מנתרין ברקוי תבל Collustrant fulgura ejus orbem, Psalm. 97. 4. ומנתרין
Quæ illustrant verba ipforum, Exod. 28. v. 30. in Jon. ומנתרין וזהיא Sicut lucida, lucentia
luminaria, Ezech. 32. 8. Femininum, עיני מנתרא Illuminans oculos, Psal. 19. 9. אנתר, אנתר Illustrare, Collustrare, Lucidum reddere.
Præteritum, אנתר לנא Illuxit nobis, Illuminavit nos, Psalm. 118. 27. אנתרו ברקוי תבל Illustrarunt
fulgura orbem, Psalm. 77. vers. 19. Participium, Et Deus illuminat oculos
amborum, Prover. 29. 9. ואלהא מנתר עינוי דתרויהון Quoniam tu illuminas lucernam meam, Psal. 18.
v. 29. ער מנתר נהר Donec luceat aurora, 1. Sam. 14. v. 36. נהר, ut in Pabel. Infinitivus, לאנתרא על ארעא
Ad illuminandum super ter-

ram, Genes. 1. 15. Imperativus, אנתר עיני באוריתך Illumina oculos meos in lege tua, Psalm. 13. 4.
& intransitivè, קומי אנתרי ירושלם Surge, luce Jeru-
salem, Jefa. 60. 1. Futurum, ונהיר זיו אנפוי Luce-
re faciat splendorem faciei suę, Psalm. 67. v. 2. Et noctem sicut diem luce-
re faciet, vel, Nox sicut dies splendebit, quomo-
do punctandum esset ונהיר, Psalm. 139. 12. Apud
Talmudicos: נהיר ענין וזעיר מוהי חשך אמרי במערבא נהיר ענין וזעיר מוהי חשך hoc est, In Occidente (hoc est, Pa-
læstina) dicunt; Nubium lucidarum aquę sunt
paucę: nubium atrarum aquę sunt multę, Taan.
fol. 10. 1.

Secundò נהר Recordari, Meminisse. In Ber.
rabba par. 33. אתון לית אתון מנהרין ליה אנא מנהר ליה Vos non recordamini ejus (pauperis,) ego il-
lius memor ero: נהירנא Recordor ego, frequens
apud Talmudicos: נהירין לוי שבילי דשמיא Memora-
ta, in memoria mihi sunt, nota mihi sunt via celo-
rum, sicut via urbis Nabardæ, Berach. fol. 58. 2. quę sunt verba stolidi astro-
logi Samuelis. נהירין אנן Recordamur nos, clarè
nobis constat, Ber. rab. sect. 91.

האי מאן Memor, Μνημων, Memoria valens: רבנא דבכוכב יהי גבר נהיר וחכים משום דספרא רחמא הוא
Qui sub Mercurio natus est, (hoc est, eã horã quã Mer-
curius dominatur) fiet vir memoriã valens & sa-
piens: quia scriba solis est, (sc. Mercurius,) Talm.
Schabbas fol. 156. 1.

בריל נהור Lux, Lumen, Luminare: נהור נהור Propter lumen glorię tuę, Psalm. 36. v. 10.
Educet me ex tenebris in lu-
cem, Psal. 18. 29. in Ven. יהי נהור Esto lux, Ge-
nes. 1. 3. וקרא וי לנהורא יטמא Et vocavit Dominus
lucem, diem, Genes. 1. 5. Cum Affixo, לא מוחר Non facit splendere lucem suam, Ezech.
32. 7. נהורא נהורא Quasi aurora lumen tuum, Jefa. 58. 8. נהורא דיי נהורא Verbum Domini lux
mea, Psal. 27. 1. נהוראון Lux ipforum, Jobi 38. 15. נהורין רבובין Luminaria magna, Psal. 136.
v. 7. יהון נהורין ברקיעא Sint luminaria in firma-
mento, Genes. 1. 14. דו נהורין נהורין Duo luminaria, Gen. 1. 16. Apud Talmudicos, נהור בן רבי יצחק סגיא נהור בן
Multus lumine, per an-
tiphrasin pro, Carens lumine, Cæcus: Sicut cæcus iste quem vo-
cant Sagginehora, Vajik. rabba sect. 34.

Idem נהורא: נהורא נהורא Et lex lux est, Prov. 6. 23.

Idem נהורא: נהורא אביתך אביתך אביתך Abitque lux ejus, Prov. 4. 18.

Splendor, Dan. 5. 11. per apocopam, נהירין נהירין.

אנתר, אנתר Illuminatio, Accensio lucis, Lux:

Lux: ומשחא לאנהרותא Et oleum ad accensionem, ad luminare, Exod. 35. 6. quod & Exod. 35. 14. sed ibi pro ל est articulus ך. Quidam volunt esse Verbum infinitum.

Idem: מנתא דאנהורי Candelabrum illuminationis, Exod. 35. 6. pro אנהורית, per apocopam.

Nehoræus. Nomen Doctoris Talmudici celebris, qui sic dictus, שמנהיר, quod illustrat oculos sapientum, decisionibus sententiarum, Schabbas folio 147. 2.

Suffusio, vitium oculorum, quando oculi extrinsecus pulchri, sed tamen nihil vident, quasi splendore aëris impediti, ו obturati, Bava mezia fol. 78. 2.

Flumen, Fluvius, ex Hebræo נהר. Quedam etiam scribuntur per ה in fine: נהר די נור: Fluvius ignis, Dan. 7. 10. Rabbinum unicâ voce scribunt דינור, ו vocatur Fluvius Dinor vel Dinur, de quo scribunt, quod veniat ex sudore Angelorum, qui portant solium majestatis Dei. Vide Beres. rabba sectio. 78. Jalkut in Job. fol. 150. col. 3. Caphthor upherach folio 129. עבר נהרה Trans flumen, Efr. 4. 10. ונהרא הוה נפיק Et fluvius egrediebatur, Gen. 2. 10. ועד נהרא רבא נהרא דפרת. Utque ad flumen magnum, flumen Perath, id est, Euphratis, Gen. 15. 18. In flumine Perath, 2. Sam. 8. v. 3. Affix. ונהרהון יחרוב Et flumen eorum arefcet, Jefa. 19. 5. Plurale. רישו נהרין Capita fluminum, Genes. 2. 10. נפקו נהרין Manarunt flumina, Habac. 3. 8. ubi in Venetis scribitur נהרין, & sic sæpius, quod pravum: על נהרא Super flumina, Exod. 8. 1. al. 5. Constructum, לנהרי הורו, Quæ sunt trans flumina Æthiopiæ, Jefa. 18. 2. Affix. נהריהון עמיקא Flumina ipsorum profunda, Jefa. 19. 6. In בצריותא נהרון, Forma fœminina, In deserto flumina, Jefa. 43. 19. Emphat. כטיפי נהרותא In rivos fluminum, Job. 20. 17. ubi pravè in Venetis, נהרות, tamquam constructum: על נהרותא: Ad flumina Babylonix, Psal. 137. 1. & 24. 2. Talmudici numerat quatuor flumina, quæ circumdederunt terram Israelis, nempe, ירדן וירמוד Jarden, Jarmuch, Kirmijon & Phiga, Bava basra fol. 74. col. 2.

Neharabba, nomen loci: נהרבלאי Nebarbelaj, nomen proprium.

Nahardeab. Nomen urbis in finibus Babylonix, in qua celebris fuit Academia, in qua Amoraim disputarunt post Tannaim. Fuit autem Nahardeah, & Sora, quæ & ipsa præcipuam continebat Academiam, ad Euphratem, sed Sora viginti circiter milliaribus infra Nahardeam, ut scribit Author Schalscheleth folio 22. editionis Cracoviensis. Plinius libro 6.

cap. 26. meminit fluminis Narraga, quod urbi nomen dederit.

Naharpabhjetha, nomen loci ad flumen פפא Papha, Erubh. fol. 82. 2.

Provenire, Progerminare, Fructum proferre vel producere: metaphoricè, Eloquenti copiosè, Hebraicè,

Proventus, Germen, Flos, Fructus: נוב לא Fructum non faciet, Hof. 8. 7. & 9. 16. ubi pravè in Venet. נוב. Postremo loco in Aruch citatur ועברו, quod melius convenit Hebræo. *Quia germen ejus descendit super ea (olera) & fit illis fimus*, Avoda fol. 48. 2. מועלין בעצם ולא מועלין לא Transgrediuntur in lignis, sed non transgrediuntur in segmentis ligni, neque in germine sive foliis, Meila cap. 3. fol. 14. 1. Citatur Hof. 9. 16. in Kimchi.

Vagari, Migrare, Moveri, Agitari. Particip. כמא דנאד קניא כמא Sicut vagatur, agitatur calamus in aquis, 1. Reg. 14. 15. Plur. fœminin.

Tantum labia ejus movebantur, 1. Sam. 1. 17. *Infinitivus cum Futuro*, מנר תנור,

Agitando agitabitur terra, Jefa. 24. v. 19. *Futurum*, תנר חיותא

Vagabitur bestia, Dan. 4. 11. *Participium*, ולית דמנר Et non est qui commoveat, Soph. 3. 13. Heb. מחרוד Exterreat, Sic Lev. 26. 6. & Deut. 28. 26. Utroque loco Jonathan habet מניט, quasi à נוט vel מניט, vide illic. Plur. רישיהון מנידין Capita sua movent, 2. Reg. 19. 21. Jefa. 37. 22. *Futurum*, יכלי וניד Clamabit & agitabit caput, scil. præ stupore, 1. Reg. 9. 8. Interpres Latinus, Sibilabit, ex Hebræo ויזרק

Clamabit & movebit caput suum, Soph. 2. 15.

Secundò, Condolere: ut, למנר ליה ולנחמותיה, Ad condolendum ei, & ad consolandum eum, Jobi 2. 11. ונידו ליה Et condoluerunt ipsi, Jobi 42. 11.

Vagatio frequens, idem quod טלטול, Ber. rab. sect. 39.

Vide suprâ in נוד.

Pulcher, Decens, Amœnus, Hebr. quod quidam deducunt ab אוד, alii à נאוד vel נוד.

Baal Aruch citat hic duo exempla ex Talmud, quæ in nostris libris leguntur per Aleph in medio.

Pulchritudo, Decus, apud Rabbinos. Sic R. Salomon illud ונאודו Exod. 15. 2. juxta quorundam sententiam ait esse significationis נוי Pulchritudinis, pro; אספר נוי ושבחו לבאי עולם; Enarrabo pulchritudinem & laudem ejus hominibus: קומה זקופה נוי באשה Statua erecta decus est in muliere, R. Sal. Cant. 4. 4.

Fila torquere, Conduplicare, id est, גזר, vel גזר

Oooo juxta

juxta alios, ארר *Texere*. Inde, נו *Textum* ex diversis filis, veluti laneis & lineis, aut, Tortum, *Duplicatum*, Gewirnet: שעטנו (de quo Levit. 19. 19.) נו *est res lævigata, neta, & texta*, In fine Kilajim. Alii addunt *Elongandi* significationem: ea hinc planè aliena est. R. Salomon scribit Levit. 19. 19. נו לשון דבר הנמלל ושורר. Nus est res texta & contorta.

נוח, שבת. *Quiescere, Requiescere*, Hebr. נוח. *Præteritum*, נח ארי ביה נח, Nam in illo quievit, Heb. שבת, Gen. 2. 3. ונח ביום שביעאה Et quievit in die septimo, ibid. ונח שבת Cessavit & quievit, Hebr. וינפש, Exod. 31. vers. 17. *Famininum*, ולא נוחית Et requievit arca, Gen. 8. 4. ונחתי ונחתתי Et non quievi, Jobi 3. v. 26. רי נחו בהון In quibus quieverunt Judæi, Esth. 9. 22. *Infinitivus*, למנח Ut quiesceret super eos, 2. Sam. 21. 16. *Futurum*, ביום שביעאה תנוח בריל רינח תורד, Septimo autem die quiesces, ut etiam quiescat bos tuus, Exod. 23. 12. ונחון על אתר בית משכביו. Quiescent in loco cubilium suorum, Jesa. 57. v. 2. *Aphel*, ונחתי *Quiescere fecit, Quietem dedit, attulit, vel largitus est. Præteritum*, ונחתי *Quietem dedit Dominus Deus vester fratribus vestris*, Jos. 22. 4. ונחתי לך Et requiem dedi tibi, 2. Sam. 7. 11. *Participium præsens*, ונחתי לכן *Requiem largitur vobis*, Jos. 1. v. 13. *Futurum*, עד דנחתי *Donec requiescere fecero iram meam in te*, Ezech. 24. 13. ונחתי לך Et requiem largior tibi, Exo. 33. 14. כד נחתי לך Cum requiem dederit tibi, Deuteron. 25. 19. *Impelbal Futurum*, ונחתי *Commorabitur, quiescet*, Proverb. 21. 16. cum gemino, ת, more Syro: ut, ונחתי *Refo-ciller*, Rom. 15. 32. *Apud Rabbinos & Talmudicos*, נח נפשי *Quievit anima ejus, id est n or uis est, emisit animam. In Hiphil הניח Placavit, Sedavit: ut, להניח דעתי ואפי, Ad placandum animum meum, & iram meam*, Jesa. 27. 5. in Raschi.

נוח, שבת. *Quies, Requies*: נח שמיטתא *Quies dimissionis erit terræ*, Levitic. 25. vers. 4. Hebr. שבת שבתון, quod aliàs in Chaldaeo retineri solet: ונחתי לך Et invenient sibi requiem, Jesa. 34. 14. ונחתי לכן יהי Erit vobis requies, Heb. ונחתי לכן יהי *Levit. 23. 24. & sic vers. 39. ונחתי לכן יהי Et ego ducam lentè, placidè*, Genes. 33. v. 14. in Jon.

נוח, שבת. *Idem*: ונחתי לכן יהי *Et non inveniebat requiem*, Thren. 1. 3. ונחתי לכן יהי *Non erat requies nobis*, Thren. 5. 5. Vide & mox infra.

נוח, שבת. *Idem*: ונחתי לכן יהי *Ad quietem diei*, Heb. ונחתי לכן יהי *Ad auram diei*, Genes. 3. 8. quod quidam interpretantur de vespera, quando dies incipit quiescere: ונחתי לכן יהי *Et non in-*

venit columba requiem plantæ pedis sui, Genes. 8. 9. & sic Deut. 28. 65. Cum Aff. לבית מנוחתי In locum quietis tuæ, Psalm. 116. 7. juxta Veneta: Regia habent נוחתי. Ultraque forma pluralis est.

נוח, שבת. *Quies*. Apud Rabbinos, *Placidum, Tolerabile, Bonum, Facile, quod quasi per Quietem fit aut fieri potest*. Hinc R. Salomon Jesa. 33. 11. ad vocem חשש *Quisquilie*; interpretationis loco dicit, מין מין דבר שנוח לידלק Species paleæ est res facilis ad incendendum: & Jesa. 10. 19. נוחים Faciles erunt ad numerandum, id est, pauci, ut facile numerari possint, & vel à puero: שיהיו נוחין לקלעם בקלע *Qui faciles sunt ad ejaculandum eos fundâ*, 1. Sam. 17. 10. in R. Jeschaja: Et murus facilis erat ut dirueretur, quia antea combustus fuit. *Apud Talmudicos*, נוח לו לאדם שיפיל עצמו לכבשן האש ואל, *Melius est homini, ut projiciat seipsum in fornacem ignis, & non pudefaciat faciem proximi sui publicè*, Bava mezia fol. 59. 1. & sic sæpissimè. נוח הוא רכלום ודבר כגרמיה כלום נוח ליה *Qui nihil est, & putat se aliquid esse, ei satius esset, si non creatus vel natus esset*, Medr. Koheleth cap. 9. v. 10. Confer ad Gal. 6. 3. *Si quis sibi videtur aliquid, quum nihil sit, hunc suus ipsius animus fallit*. Phralis autem illa נוח ליה אם לא נברא, convenit eum ea, quæ Christus utitur Matth. 26. 24. *Bonum erat ei, si natus non fuisset homo ille*. In Bereschith rabba Par. 17. legitur: מפני מה האיש נוח להתפתות ואין האשה נוחה להתפתות אמר להן אדם נברא מארמה וכיון שאתה נותן עליה טפיה של מים מיד היא נשרית וחוה נברא מעצם אפילו אתה שורה *Quare vir facilius est ad persuadendum, vel, ad placandum, ut (להתפייס) quam mulier?* Dixit ipse; *Vir creatus est ex terra, super quam si vel unicam aquæ guttam effundas, liquefit & mollescit: Eva autem creata est ex osse, quod licet diu multumque in aqua maceres, nunquam liquefcet.*

נוח, בני נוא. *Filii Noæ*. Totum illud seculum vel tempus, quod fuit ante datam Legem, etiam ipsi Israclitæ, vocantur בני נוח *Filii Noæ*. Sic notatur in glossa, in Avoda sara fol. 51. 1. Hinc מצות בני נוח, Præcepta filiorum Noæ, hoc est, quæ fuerunt ante datam legem. De iis vide in גור, in גר Profelytus, &c.

נוח, בני נוא. *Gratum, Acceptum, Lubens, Libens, quod placet, expedit, &c.* ונחתי לך *Accipe quod libet, expedit tibi*; לא נחתי ליה *Non est ipsi gratum, non placet ipsi*; נחתי לך *Placè: ne tibi?* apud Talmudicos: מא נחתי ליה למר דלייתו ליה *Quid placet Domino ut afferatur ipsi?*

נוח, בני נוא. *Lenitas, Tranquillitas*; נחתי *Facile, Tranquillè,*

quillè, Leniter, Lentè, Genes.33.v.14. Cantic.1.8. Jefa.8.6.

Quies, Gratum, Res grata, in qua quis acquiescit. Tertia radicalis geminata est. Plurale, Offerentes sacrificia grata, Efr.6. v.10. ומנחה וניחוחין Et oblationem ac res gratas, Dan.2.46.

Lenitas, Tranquillitas: בניהוחא Sedatè, Tranquillè, Placidè.

Quies, Requies: אי ניקח קמד Si gratum est coram te, sive, tibi, Deut.32.50. in Jonath.

Quies: כלי העשוי לנחת Vas vel instrumentum factum ad quietem, id est, ut in certo loco maneat & relinquatur, Chagiga fol.26. In comparatione, Quietius, id est, Melius: נחת ליה Melius est huic, quam illi, Ecclef.6.5. Heb. Sic Rab. לנח מלי Melius fuisset ipsi, ut nunquam id fecisset.

Vide supra in נוט * מנוד

Nauta, Græcè Ναυτης, qui navem ducit: עושה ספינה מעמיד עליה In Beresch. rabba sect.12. נוטי Qui navem facit, constituit in eo nautas, Glossa ספנים מוליכי הספינה. Sic sect.4.8. ubi sermo de tribus Angelis, qui Abrahamo apparuerunt; Et unus apparuit ei sub specie nautæ. Baal Aruch putavit esse nomen loci.

Turpiter, Fædè agere, Fædare, Inquinare, Deturpare, apud Rabbinos: ומלכותא Et regnum ivit & turpiter egit; גולא id est, און הבוגרת רשאה לנוול: quod idem מנולת, Nubilis puella non habet licentiam deturpandi seipsam tempore luctus propter patrem suum, id est, squalido vestitu se odiosam procis exponere, quibus potius placere studebit decenti ornatu, Taanith fol.13.2. Ithpabel, התנוול Inquinare se: apud Talmud.

Fædus, Turpis, Inquinatus: און פנע כך מנוול Si inciderit in te inquinatus iste, scil. Jetzer harah, concupiscentia fœda: מופקר ומנוול Locus publicus & inquinatus, Dan.3.v.29. in R. Saadiah. Fæminin. מיתה מנוולת Mors turpis. Felix iste annus est, cujus December est inquinatus, Taanis fol.6.2.

Fædatio, Inquinatio, Turpitude, Fæditas: Et propter fæditatem filiarum Jerusalem civitatis meæ, Thren.3.51. Ista mors est fœdior occisorum gladio, R. Salom. Thr.4.9.

Turpe, Abominabile, Fædum, Fæditas.

per Apocopam, pro גולית, Stercus, Inquinamentum, Sterquilinum: Et domus vestræ in sterquilinum redigetur, Dan.2.5.

Idem, similiter per Apocopam: וביתה גולו Et domus ejus sterquilinum fiet, Efr.6.ו. Vide ibi R. Saadiah.

Secundò גול Texere: אשכחה ויתבא ונולא Invenit eam sedentem & texentem, Gittin folio 34.ו. וחדא נוולא בסתרי וחדא ידעא Et una texebat tapes, id est, אודנת, apud Talmudicos: Et una perita erat coli, & texturæ, Bava basra fol.13.2.

Tela, Textura: אתקפרו כנוול נרדאן Succifi sunt sicut tela texentium, vita mea, Jefa.38.12. ubi in Venetis corruptè legitur כנוול.

Tertiò גולא Ipse vel Ipsa: און ונולא אחי Tu & ipsa fratres estis, id est, propinqui, id est, און ויהי קרובים און, Bava metzia fol.67.1. Glossa גולא vocabulum Aramæum sive Syrum est, tam masc. quàm fœmininum. At, inquit R. Salomon, mihi videtur esse Nomen proprium fœminæ istius.

Dormire, Dormitare, Obdormiscere. Participium, לא נאם נטרך Non dormit custodiens te, Psalm.121.3. לא נאם ולא ידמוך Non dormitat neque dormit, vers. 4. גימין לא ינום ולא ידמוך Dormitant, Jefa.56.10. Futurum, לא ינום Non dormitabit neque dormiet, Jefa.5.27.

Idem. Ithpabal, אתנמנמו Obdormiscunt in somnis suis, Psalm.76.6. Sic Talm. חזייה דקא Vidit ipsum dormitantem, obdormiscentem, id est, expirantem, morientem, Moed katon fol.28.ו. וראה בטתו פורחת נתנמנם יוסי בן יועור וראח בטרטו וראח Obdormivit Jose filius Joeser, viditque lectum suum volantem in aera, Beresch. rabba par.65. לא יאכלו Si dormitent, comedunt (agnum paschalem:) sopiti, non amplius comedunt, Pesach. folio 120. in Mischna.

Dormitatio: נומתא vel נומתא נומיתא Parum dormitationis, Proverb.6. vers.10.

Et laceris induetur dormitatio, Proverb.23.v.21. In sopore super lecto, בנומתא על מדמכא Emphat. Jobi 33.15. At Prov.6.4. legitur in Regiis נומתא Scheva supervacuum, in Venetis נומתא, quod pravum.

Noma, Ulcus carnem depascens, aut pascendo serpens: בנומי היא תלויה בגוף Quasi noma fuit suspensa in corpore. Et mox, Filiis tuis ascendit noma in carne ipsorum, Bereschith rabba sect.46. In Glossa explicatur, ובלת Verruca. Et sic quoque alii. Sed sine dubio est Græc. quod Latine scæpè usurpat Plinius; Ut lib.20. cap.9. Mala corporis, que serpant, Nomias vocant. Et lib.23. cap.4. de

flore Cypri: *Combustus in cruda olla nomas sanat, & putrescentia ulcera per se, vel cum melle.* Vide & Appendicem Thesauri Henrici Stephani. Confer quoque infra in נים, in significatione tertiâ. Aruch scribit נמי. Prior lectio approbatur etiam in Jalkut fol. 22. col. 3. Hoc sensu 2. ad Timoth. 2. 17. etiam à Syro interprete retentam fuisse puto hanc vocem נומא, pro Græco νομή.

Secundò נומי נום *Dicere, idem quod נאם Hebraicè.* Habet tamen formam etiam quasi ex Quiescentibus tertiâ: נומי רבי שמעון Dixit Rabbi Schimeon: נומי דיו Dixi ipsi, Jevammoth fol. 122. 1. in Mischna, in Glossa scribitur נומית, in Medrasch koheleth נמתי, cap. 11. v. 1. נומיו לשליח Diximus nunciò, Gittin 66. 2.

נון *Piscis: נונא רבא Piscem magnum, Jonæ 2. 1. ואמר לנוניא Et dixit pisci, vers. 11. Extrahens piscem, Lev. 11. 17. Mergus, avis in aquas se mergens, capiendi piscis causa. Vide שלה. Plurale, ועל נוניא Et de piscibus, 1. Reg. 4. 33. Construct. בנוניא Sicut pisces maris, Eccles. 9. 12. ונוני רבנהרא Et pisces qui in mari erant, mortui sunt, Exod. 7. 21. Hebraicè respondet Nomiני & דנה & דג נון סמך עין נונא סמא לעינים. דנה & דג נוניי נון, Samech, Ain. Nun i. e. piscis. Samech i. e. Aroma, Ajin, i. e. laenajim oculis, scil. in fine morbi, Nedar. fol. 54. 2.*

נוס *Fugere, Aufugere, Heb. Huc refert quidam, דלמא תנוס Gen. 31. 31. sed id pertinet ad אנס, Vide illic.*

נוסא *Fuga. Hinc, תחלת נפילה נוסא Principium cladis est fuga (in bello) Sota fol. 44. 2.*

נוסין Sic citat Aruch ex Ber. rabba sect. 16. quod exponunt alii, צורות אותיות, Figuras litterarum. Sed pro eo in nostris exemplaribus legitur, בנימוסין *In Legibus: Locus integer est: בנדרים קדמה מלכות יון למלכות הרשעה בנימוסין ובפנקוסין ובבלשון In tribus rebus precedit Regnum Gracia Regnum impium, hoc est, Romanum. In legibus, in libris, & in lingua. Pro בנימוסין in legibus, Aruch legit, ותי vidimus בנימוסין In literis, vel, in Templis, ut sit Græcum ναός: pro בנימוסין, ובפנקוסין, In palatiis. Vocem הרשעה Impium, omiserunt in editione Aruch Basileensi: & pro ea in Glossa est אדום Regnum Edom. Intelligi autem regnum Romanum, ex circumstantiis loci patet.*

נויע *Moveri, Commoveri, Movere se, Agitari. Futurum, ינועון היד רויא דחמר Agitantur sicut ebrius ex vino, Psalm. 107. 27. Hiphil, הניע Movere, Agitare, Hebr. Rabbini amplius in Hithpahal usurpant הנויעע Moveri. Et geminatum, נענע Valde movere, Commovere: צריך לנענע Opus*

est movere, Menach. fol. 61. Succa fol. 37. נענע Movit caput suum.

נויע Motor, Movens: מנויע הראשון Motor primus.

מתנויעע Mobile.

נויעע Motus: Sic dicit Raschi Psalm. 45. Verbum נענע esse רחש לשון נענע.

נויעע Arabica vox, per quam explicatur in Mischna vox מינתא Menta, Okezim cap. 1.

נויעע Motio, Motus: Vocalis, apud Grammaticos, quia literam per se non sonoram, per suum sonum inter pronuntiandum movet. Propriè ipsum sonum denotat, qui una cum sermone factus, & fuit antequam figura soni, que hodiè נקודה dicitur.

נויעע Commotio: ולהניעם בכל הגוים הנעה רבה. Et commovere eos inter omnes gentes commotione maximâ & amplissimâ, R. Salom. Amos 9. 9.

נויעע Mucus, Mucor, excrementum narium: הווב Fluxus & mucus narium, Nidda cap. 7. in princip.

נויעע Pectus, à Motu cordis sic dictum. Pro Hebraeo חזה usurpatur in Targum Jeruschalmi: תרפא אדעפס העל ניעע Adeps qui super pectus, Lev. 7. 20. 21. in Targ. Hieros.

נויעע Unde Particip. Chald. נויע Ventilans, in Talmud. אפיל, אגיתא Agitare, Ventilare, Hebraicè הניע. Imperativus, אגיתא Agitate manum, Jes. 13. 2. פיהל, נופא Idem: לינופיה בנפותא: Ut agitent cum cribro, Et, נפנא: unde, שליית, הנופנפת Pallium agitatum, scil. a vento, ab aëre, cui expositum, Ohol. cap. 8. היתנופא, אגיתא, Ventilari, Vento moveri.

נויעע Ramus, Frons, Palmes: Affix. נופא Et elevat ramum suum sursum, Jes. 37. 31. Cujus palmes pulcher erat, Ezech. 19. 7. 10. ענה Ezech. 31. 3. Heb. ענה.

נויעע Agitatio, Ventilatio.

נויעע Idem: הנופא העומר Agitatio manipuli novarum frugum. Hæc fiebat decimo sexto mensis Nisan Martii, & prohibitum erat eo die comedere de sancto. Aruch in נויע. Præceptum de agitatione manipuli, Lev. 23. vers. 15.

נויעע Cribrum, Subcerniculum: vel, Farinarium, quod fit è setis equorum: vel, Pollinarium, quod fit ex lino. Plurale Chald. נפון, & emphaticè נפוןא: unde apud Talm. ונפוןא Viderunt vela & subcernicula, Succa cap. 1. in fine. Aruch in נויע. Item, פורתא דנפיתא Farina subcerniculorum, id est, cribrata, gebeitelt Maß/ cum loco 1, Jevam. fol. 114.

נויעע Ventilabrum, ab Agitatione dictum: Flabellum: בתי הניפי לי במניפך Filia mea ventilato mibi

mihi ventilabro tuo, Bava metzia fol.86.ו. המדף מותר לטלטל מניפה Kelim cap.16 של דבורים והמנפה Licitum est portare in sabbatho ventilabrum ad abigendas muscas.

נויך *Aphel, פניך, Florere, Germinare, Pullulare: Futurum, פניך* Sicut herba quæ manè floret, Psalm.90.v.6. הכרין פניך Sic floret, Psal.103.15. פניך כליליה Florebit corona ejus, Psal.132.18.

נויר *Ignis: נור דלק* Ignis ardens, Dan.7.9. שבתין די לא שלט נורא Scintillæ ignis, ibid. נור Non dominatur ignis in corpora ipsorum, Dan.3.27. *Et femininum, אתון נורא יקרתא* Ad fornacem ignis ardentis, ibid. vers.26. יתוקר Comburetur igne, Jos.6.15. *Hinc proverbium Ben Siræ: נור דלק מוקיר גרישין סביאן* Ignis ardens succedit acervos multos. Ignis exiguus, magnum potest excitare incendium. Lingua maledica igni similis, incendium magnarum contentionum producit. Vide Fagium & Drusium in Proverbiis. *אפוד תלמודיקוס, עברא* Minister ignis ego sum, Calefactor, Incendens ignem in culinis; In glossa & in Aruch explicatur; *Cultor ignis ego sum; vel, Cultor idoli quod vocatur* נורא: Sic; Raf Assè habebat sylvam, & vendidit eam *Aedi ignis; hoc est, sacerdotibus ignem colentibus,* Nedar. fol.62.2.

נר *Lucerna: נר של זכוכית* Lucerna vitrea: *נר לאחד נר למארה* Lucerna uni, lucerna pluribus. Lucerna sive lumen, quod uni lucet, potest ministrare pluribus. Sic recta & vera unius loci Scripturæ illustratio, lucem affert quam plurimis aliis: *אדם הראשון נרו של עולם היה* Adam primus fuit lux mundi, Talmud. Hierosol. Schab. cap.2.

נריתא *Candelabrum, lucem ex appposito lumine præbens, q. Lucibulum dictum,* Exod.25.32.33. Num.4.9.

נוריתא *Nervus, Citatur in Aruch ex* Cholin fol.67. sed non reperio.

נור *Vide infra suo loco.*

ניורת *Nivat, nomen propriū loci: נותי* Nivæus: *אבחימי ניותא* Abhimi Nistæus.

נורה *Increpare, Objurgare, Talm. Cum Aff. נוהיה* Objurgavit eum Rabba, Glossa,

נער בו *Schab. cap.4. in principio.*

מנוהותיר *Objurgatio, Increpatio durior: נוהותיר* Propter increpationem Domini, Sanhed. 41.2.

נוהא דתורה *הן הן* Objurgatio, Increpatio: *נוהא* Objurgatio bovis, quâ bos objurgatur & fugatur ne nos lædat; vel ad laborem instigatur, est *נוהא דאריא זה זה* Sic, Increpatio Leonis est

נוהא דאריא *Item: דא דא* Cameli דנטלא & זה זה *Pesach. fol.112.2.*

נוה *Aspergi, Aspergere: ע in Hiphil, הוה* Aspergere, Conspergere, Spargere, Hebr. *הוה* Aspersio, Rabb.

נוה *Mugire, Hebr. נעה. Futur. Aphel, Num mugiet bos super pabulo suo, Jobi 6.5. Veneta hîc corrupta. Sed Aruch & Regia legunt* ינוה.

נוהיתא *Operculum cadorum & doliorum vini vel sicera: נוהיתא* Sefamum ad quid conducit? conducit ad opercula doliorum, id scil. quod intus in illis est, *גרענין דאריא* Moed katon fol.12.2. Nempe, *נוהיתא* Grana quæ sunt in sesamis, conducunt ad faciendum ex eis oleum, ad oblinenda ora, scil. cadorum, ut Baal Aruch & R. Salomon explicant. *Hinc Munsterus, Guido, Schindlerus & alii putarunt, נוה* explicari in Aruch per *גרענין*: unde posuerunt; *נוה* Granum interius, Nucleus: sed impertinenter; Enarratur illis verbis *דאריא* sensus loci istius, & præcipue horum verborum *דאריא*: Alibi, *נוהיתא* Conducunt ad opercula vasorum, Succa fol.20.2. Glossa, *נוהיתא* לכסות בהן גיטות Ad operiendum vel occludendum iis vasa cerevisiaria: Alibi, *נוהיתא* עייל ופתקיר לנזייתא, *נוהיתא* Ingressus est & repulit operculum (à dolio scil.) & bibit cerevisiam, Bava kama fol.35. Glossa, *נוהיתא* דחף כסוי הכלי שהשכר בתוכו, Sic explicat etiam Baal Aruch, ביסוי קנקנים של יין: unde iterum decepti videntur alii: qui voluerunt significare ipsum *Cadum, vel Urceum.*

נוז *Frangi, Rumpi: נוז* Cujus cor rumpitur super eo; Sic citat Baal Aruch ex *שנתגארה*, ubi nunc legitur, *נוז* לבו.

נוז *Fractum, Ruptum: נוז* Vendidit ipsis vasa rupta figulina, Joma fol.78. col.2. Sic iterum citat Aruch, sed in textu Talmudico legitur *נוזי*, & exponitur *Fissa, gespalten.*

נוז *Fluere, Diffluere, Effluere: נוזלין* Fluenta, *נוזלין* Et producuntur aquarum ex petra, Psal.78.16. *נוזלין* Et fluenta ipsorum, Psalm.78.44. Exod.15.v.8.

נוז *Fluxio, Defluxio, Catarrhus, der Schnupfen/ apud Rabbinos.*

נוז *Influentia celestis, Sydus, Astrum, Signum celeste: Planeta: Hinc quia felicitatem vel infelicitatem inferiorum dependere existimarent, usurpatum fuit pro Fortuna, Felicitate, Prosperitate, Fato, Providentia: נוז* Fortuna mala, Eccles.9.3. *נוז* Omnia per sydera (Fati-

to divino) decreta sunt, ut sint corameis, Ecclef. 7.16. & 9.1. vide & vers. 2. Hinc etiam est, *Opes, Facultates, Substantia, Divitiæ, respondens nomini הון in Targum: מולא ועתרא* Substantia & divitiæ, Hebr. הון ועושר, Psal. 112. v. 3. *Tamquam super omnes divitias, Psal. 119. 14. Affix. Qui multiplicat substantiam suam, Prov. 28. v. 8. מולהון Fortunam suam, prosperitatem suam, Psal. 62. 10. Plurale, תריסר מוליא Duodecim signa cœlestia, Esth. 3. 7. in Targum sec. Cantic. 5. 14. Et femina, ולמולתא Et lunæ & syderibus, 2. Reg. 23. 5. Construct. מולת שמיא Sydera cœlestia, Jesa. 47. v. 13. Apud Rabbinos, מול טוב *Fortuna bona: quæ vox gratulantis est, & optantis alteri prosperitatem alicujus rei: מול רע Fortuna mala, adversa: Septem signa Zodiaci, מול טלה Signum arietis, מול שור Signum tauri, תאומים Gemorum, סרטן Cancræ, אריה Leonis, בתולה Virginis, מאוננים Librae, עקרב Scorpionis, קשת Arcus sive Sagittarii, גדי Haedi sive Capricorni, דלי Haustri sive Aquarii, פיסים Piscium. Sumunt etiam pro Planetis: unde, מול מהכים ומול מעשיר, Planeta sapientem reddit, & planeta divitem facit, Schab. fol. 156. 1. מול יום גורם אלא מול טעה גורם. Planeta diei nihil causatur (nullam virtutem habet:) sed planeta horæ (nativitatis scil.) Ibid. Describuntur hîc naturæ eorum qui in singulis planetis nati sunt: Qui sub Sole nati sunt, erunt formosi & splendidi, ac præterea aperti, nihil celare valentes; sub Venere, divites & libidinosi; sub Mercurio, memoriâ valentes & sapientes; sub Luna, valetudinarii & inconstantes; sub Saturno, infelices; sub Jove, justii; sub Marte, felices, &c. מול לישראל Non est planeta Israëlitis, qui scil. eos regat, Ibid. Ratio sequitur, quam vide: בני חר מולא נינהו: Filii ejusdem planetæ sunt, ejusdem temperamenti, naturæ & conditionis. Vide More par 2. cap. 10. Plurale, מולין & מולות, Astronomi, חכמי המולות, Astrorum periti; גלגל המולות Orbis signorum cœlestium, Zodiacus: הכוכבים ההולכים באוויר נלגל: המולות Stellæ euntes in cingulo, sive zona sphaeræ signorum cœlestium, id est, zodiaci, R. Levi, Jobi 9. 9.**

מולות Legitur Exod. 14. 25. in Targum Hierosolymitano, sed pravè pro מוליתא Muli, & sic legendum in eod. cap. v. 7. in Jon.

התמול Bonâ fortunâ uti, vel, Bonam fortunam indicare: התמול Bonam indicato fortunam, in R. Saloni.

II. חוויה לערפיה אמורה: Nere, Fila ducere: נול Videbat Orpam matrem ejus, quòd fila duceret, Spinnen/ Sanhed. fol. 95. 1. Glossa סורה.

נוף *Increpare, Objurgare, Reprehendere: pro Hebraeo נער in Targum usurpatur. Præteritum* נויף בארעא Qui increpat terram, Amos 9. v. 5. *Et increpavit eum pater ejus, Genes. 37. 10. לא נופת בירמיהו* Quare non objurgasti Jeremiam? Jerem. 29. v. 27. *נופת עממי* Increpasti gentes, Psal. 9. 6. *Particip. נויף בימיהו* Qui increpat mare, Nah. 1. v. 4. *נוף לכוז* Et increpo vos propter frumentum malum ex semine, Malach. 2. 3. *Infinitivus, נופת נויף* Increpando increpaverit eam, Numer. 12. 14. *Imperativus, נויף במשרית חיבין* Increpa cœtum improborum, Psal. 68. 31. *Futurum, נויף לכוז* Et increpabo eum, Jesa. 17. 13. *ונוף ביה* Et increpabo vobis corruptorem, Malachiae 3. v. 11. *נער יהוה כד* Increpet Dominus te, Zach. 3. v. 2. *ולא תנופון בה* Neq; objurgetis eam, Ruth. 2. v. 16.

Objurgatione dignus, Reprehensibilis, Culpabilis. In Pirke avoth cap. 6. מי שאינו עוסק בתלמוד Quicunque non dat operam studio Legis, vocatur *Nasuph culpabilis.*

Objurgatio, Increpatio: נויף גבר חכימה: Increpationem viri sapientis, Ecclef. 7. 7. al. 6.

Idem, Ecclef. 10. 12.

Idem: נויפה אין נויפה פהורת משבעה ימים: *Objurgatio publica non durat minus, quam septem dies, Moed katon fol. 16. 1.* *Objurgatio hæc præcedebat separationem à cœtu.* De hac legitur in Jore deah fol. 102. 1. נויפה הוא שאדם גדול נוער *Nesiphah* Increpatio est, quando homo quidam magnus increpat eum (qui excommunicandus esset) dicendo, *Quam impudens est N. vel simile quid.* Hoc autem est iudicium ejus, ut abscondat se, & domi confideat, ac pudore afficiatur, neque videat faciem ejus qui pudore ipsum affecit, &c.

Idem: מן קדם מוופית חר: מוופיתא מוופיתא: *Propter increpationem unius, Jesa. 30. 17.* מן *Increpatio à facie Domini, 23. 19.* Sic Jerem. 30. 23. *וית מוופיתא בכל אושטורת ירכון* Et increpationem in omnem extensionem manuum vestrarum, Deut. 28. 20. *Aff. ומוופיתיה* Fortitudine iræ suæ & increpationis suæ, Jesa. 66. 15. מן מוופיתך *Propter increpationem tuam, Psalm. 104. 7.* In increpatione mea sicabo mare, Jesa. 50. 2. *Formam habet à נוף.* Vide illic.

נוק *Ledi, Damno affici: Nocere, Ledere. Participium, לא להוא נוק* Ut non sit damno affectus, Dan. 6. 2. *Infinitivus, לא יקרבו למנוק* Ad te non appropinquabunt ad nocendum, Psal. 91. 7. *Pabel Particip. רמנקון באחסנא* Qui nocent hæreditati, Jerem. 12. 14. *אנק, Ledere,*

dere, Nocere, Damno afficere, Damnum afferre. Sic respondet Verbo נגע Tangere, quando in malum sumitur. Præterit. ולא אנוק Et non intulit damnum, Heb. ולא עמד, 2.Reg.15.20. כמה דלא אנוקנך Sicut nullo damno affecimus te, læsimuste, Genes.26.v.29. Particip. ומהנוקת מלכין Et damnum afferens regibus, Esth.4.15. Infinitivus, ולא יוסף Nec addet amplius nocere tibi, 2.Sam.14.10. Imperativus, ואנוק בכל דיליה, Et noce omnibus quæ ipsius sunt, Jobi 1.11. Futurum, לא ינוק כלבא Non nocebit canis lingua sua, Exod. 11.v.17. דינוק בנברא הרין Qui læserit virum hunc, Genes.26.11. אפתם מלכים תהנוק Thesauro regum damnum afferes, Esr.4.13. Rabbinii dicunt, הפויק Damnum inferens, Nocens: Et miratur Elias, quare non dicant פרט למויק: הפויק Particulare, Speciale hoc est de eo, qui damnum infert, Joma fol.80.2. Item הפויק Damno affectus, Læsus. Ithp. הפויק Damno affici, Esth.1.8. T. f.

Et Damnum, Nocumentum: ומה נוקא Et quantum damni, Eccles.10.5. לא הויה נוקא לבני Non erat nocumentum filiis Israel, Jos.10. v.21. In nocumento linguæ Bileami, Job.5.21.

Idem: באנוקא דמלכא Pro damno regis, Esth. 7. 4. Sic legit Elias. In textu biblico itaque pravum est באנוקא.

Idem: מחמת רוב היוק שניע לו Propter multiplex damnum quod accidet ei.

Ordo סדר נויקין Pars Talmudica Damna. seu Volumen damnorum, in quo de variis damnis & eorum jure agitur: vocatur aliàs קמא. In Masora reperi, Genes.24.8. ad ואתם, talem notam: רפ רבראשיר ודנויקין ubi per נויקין intelligitur liber Exodi, in quo etiam de damnis & eorum restitutione.

Dæmones, quasi Nocivi, aut Nocentes dicuntur, quòd omne ipsorum studium sit Nocere hominum salutis: דלית רשו למויקא: Stelle nocivæ: כוכבין מויקין Ut non sit potestas Dæmoni maligno perdere me, Cantic.8.v.3. Plurale, בנתיחון Et filias suas dæmonibus offerunt, Psal. 106.37. ובני מויקי Et filii dæmonum, Heb. Jobi 5. 7. א' pavore דמויקי דאולין בליליא A pavore dæmonum noctu ambulantium, Psalm.91.v.5. Et dæmones non appropinquabunt ad tabernacula tua, Ibid.v.10. Hebr. Et plaga. Libri nostri, ומויקא Et damnum, noxium.

Abstinerere ab aliquo, Separare se, Separari. Infinitivus, למור קדם Et separet coram Domino, Numer.6.2. Futurum, ועתיק יור A vino forti & novo separet se, abstineto, ver. 3. אפל, Futurum, כל יומין דינור Omnibus diebus

quibus se separaverit, separatam fore voverit, v.6. Ithpabel, אהבנור Separari. Hinc, יתנור Numer.6.3. in Targum Jeruschalmi, pro יור, quod antè positum.

Nasiræus, qui abstinentiam certam Deo vovit: למדר נר נזירא Ad vovendum votum Nasiræi, Numer.6.2. Veneta, נזירא Nasiræatus: ודא אוריתא דנזירא Et hæc est Lex Nasiræi, v.13. Apud Talmudicos, נזירא סחור סחור לכרמא לא תקרב Nasiræus es, circum circum ito, ad vineam ne appropinques, Pefachin fol.40.2. Sententia proverbialis de vitandis occasionibus peccatorum. Plur. נזירא נזירא ejus, Thr.4.7.

Omni-בלי יומי נזירא: נזירא: Nasiræatus: נזירות נזירא: bus diebus Nasiræatus sui vers. 4. Item Coma, Casaries, qualem Nasiræi gestabant, Cantic.5.v.2. Vide de Nasiræis Majemon. par. 3. in הלכות נזירות.

Nomen proprium viri, Numer.13.v.14. שהחביא Talmudici scribunt, sic dictum, quòd absconderit verba Dei bebedicti, in Sota fol.34.

Vallis, Torrens. Propriè Vallis, per quam aqua defluit aliquando, & interdum non, quomodo à נהר distinguitur, quod semper significat Fluvium, sive aquam fluentem. Vide Kimchium Joël. 3. v.18. עד נחלא דאתכלא Usque ad Vallem botri, Num.13.24. quia absciderunt ibi filii Israël botrum, vers.25. vel ut Jonathan reddit, ונהר חמרא quòd fuit ibi vinum fluens instar torrentis: אנת כועתא מעינא מן כיפא ונהו לנחלא Tu excidisti fontem ex petra, & fuit in torrentem, Psal.74.15. Sicut torrens כנחל מנבר עד צנאר In septem torrentes vel flumina, Jefa.11.v.15. Omnes torrentes & fontes aquarum, Eccles.1.7. Constructum, מנות נחלי ארנונא Vada torrentium Arnon, Psal.74.15. Aff. נחלא דרומי Torrentes urbis Romæ, Jefa.34.9.

Confluxus: metaphoricè, Collectio, Examen apum vel vermium: נחיל של דבורים Examen apum, Bava kama cap.10. in Mischna: הקוצץ שוכו Qui abscindit ramum focii sui, ad liberandum examen apum suum, Bava kama fol.81.2. In Aruch scribitur esse Arabicum. In Targ. Jonatha, נחיל דמורנין Collectio, Examen vermium, Deut.21.8.

Solari, Consolari aliquem. Præteritum, ונחם יתהון Et consolatus est eos, Genes. 50.21. ונחמתני Et consolatus es me, Psalm.86.17. ונחמו יתירא Et consolati sunt eum, Jobi 42. v. 11. Ego sum ille qui consolatur vos, Jefa.51.v.12. Plurale, מנחמין משלח לך מנחמין Misit

Misit tibi consolatores, 2.Sam.10.3. *Femininum*,
 Cujus mater consolatur eum, Jefa.66.13. *Infini-*
tivus, לַנְחָמָא כָּל אַבְלָא Ad con-
 solandum omnes lugentes, Jefa.61.2. *Aff.* לַנְחָמוֹתַי
 Ad consolandum me, Jefa.32. v.4. יְהוֹן בְּנִחְמוֹתַי
 Quum consolaberis eas, Ezech.16.54. לַנְחָמוֹתֶיהָ
 Ad consolandum eum, Genes. 37.35. לַנְחָמוֹתָיו
 Ad consolandum, ut consolentur eos, Jerem.16.
 v.7. *Futur.* וְאַנְחָמוֹן Et consolabor eos, Jerem.31.
 v.13. בֵּן מִימְרֵי יְנַחֵם יַתְּכוֹן Sic verbum meum con-
 solabitur vos, Jefa.66.13. לֹיֵת דִּינְחָמְךָ Non erit qui
 consoletur te, Jefa.51.19. אִשְׁתֵּי יְנַחְמוֹנָא Iste conso-
 latur nos, Genes. 5.29. וְתִחְזוֹר תִּנְחָמוֹנִי Et rursus
 consolaberis me, Psal.71.21. הִנּוּן תִּנְחָמוֹנִי Ista con-
 solabuntur me, Psal.34.2. *Ithpebal*, אֶתְנַחֵם *Con-*
solationem accipere, Se consolari, Penitere. Prateri-
tum, אֶתְנַחֵם עַל אַמְנוֹן Consolationem acceperat su-
 per Amnone, 2.Sam.13.39. וְאַתְנַחַמְתָּ עַל בְּנֵי Et
 consolationem accipio propter filios meos, Jo-
 bi 42.6. וְאַתְנַחְמוּ בְּאַרְעָא אֶרְעֵיתָא Et consolationem
 acceperunt in terra infima, Ezech.31.16. *Parti-*
cipium, מִתְנַחֵם עֲלָנָא Poenitet eum super nos, Je-
 rem.31.19. *Infini-* *tivus*, מִסְרְבָּא לַאֲתְנַחְמָא Renuit
 consolationem admittere, Jerem.31.15. *Futurum*,
 לֹא תִנְחָם Non erit consolatio ei, Jefa.54. v.11.
 In Jerusalem consolationem ac-
 cipietis, Jefa.66.13. בִּירוּשַׁלַּיִם תִּתְנַחְמוּ
 Et consola-
 tio erit vobis super malo, Ezech.14.22. *Apud*
Rabbinos, תְּנַחְמוּ פִּן חֲשָׁמַיִם *Consolationem accipia-*
ris è caelo, i.e. à Deo. Formula, quâ olim lugentes
 solebant consolari, q.d. Deus soletur vos, sit ve-
 strum solatium, Majem. in Hilch. Ebel cap.13.

יְהוֹן בְּנִחְמוֹתַי *Consolatio. Construct.* לַנְחָמָא יְרִוּשָׁלַיִם
 Videbunt consolationem Jerusalem, Jefa.
 33.20. *Plur.* וְיִקְבֹּל בְּרָכְוֹן וְנַחֲמוֹן Et recipiet benedi-
 ctiones & consolationes, Joel.2.14. *Emph.* לַנְחָמָא
 Consolationes Dei, Job.15.11. *Apud Talmu-*
dicos, אֶרְאָה בְּנַחְמוֹתַי אִם לֹא הִרְגֵּיתִי עֵד זַוְמָם *Videam con-*
solationem, si non occidi testem falsum, Chagiga
 fol.16.2. *Glossa*, קְצֵר לִישָׁנָא קְלִילָא הוּא דְשִׁבוּעָה בְּלִישׁוֹן קְצֵר
Sermo celer est Juramenti, verbis concisis, quasi dice-
ret, Ne videat consolationem Tzizonis, nisi hoc fece-
rit. Sic, אֶרְאָה נַחְמוֹתַי אִם לֹא רָאִיתִי אֶחָד שְׂרָץ אַחֵר חִבְרוּ
Ne videam consolationem, nisi vidi quendam
persequentem proximum suum, Schevuoth
 fol.34.1.

Idem: נַחְמוֹתַי Consolatio lugen-
 tium.

פִּתְגָמֵי דְנַחְמוֹתֵי Verba con-
 solationum, id est, consolatoria, Zach.1.13.

דָּא תְנַחְמוֹתַי *Consolatio:* תְּנַחְמוֹתַי הָאֵת
 erit consolatio mea, Job.6. v.10. דָּא הוּוּתִי תְנַחְמוֹתֵי
 Hæc erat consolatio mea, Psal.119.50. *Plurale*,
 וְאַשְׁלֵם תְּנַחְמוֹתַי לֵהוֹן Et reddam consolationem ipsis,

Poculum consolationis, Esth.1.3. in Targ. sec. אֶמְלֵל תְּנַחְמוֹתַי עַל לִבָּהּ
 Loquar consolationes ad cor ejus, Hoseæ 2.14.
 Et dominos consolationum, Psal.
 69. v.21.

Proprium nomen Rabbini, qui aliàs etiam
dicitur אָבִי *Abhaj:* vide illic.

נְחוּץ *Unde, Urgens, Acceleratum, Festi-*
num: רַבֵּי נְחוּץ *Negotium urgens*, 1.Sam.
 21.8. in Hebræo.

Festinitio, Celeritas: בְּנִחְזָא רַבֵּי Cum
 festinatione multa, *Raptim.* Sic in fine Episto-
 larum familiarium scribere solent.

נַחֲרֵי *Nares:* נַחֲרֵי לֵהוֹן Nares ipsis sunt,
 קָדְשָׁא דְרִהָבָא בְּנַחֲרֵי דְחִוְרָא Psal. 115.6.
 Mo-
 nile aureum in naribus porci, Esth.3.8. in Targ.
 sec. *Aff.* רִחוּתָא דְאַלֵּהּ בְּנַחֲרֵי Spiritus Dei in nari-
 bus meis, Jobi 27. v.3. וְנִפְחַח בְּנַחֲרֵיהוּ נִשְׁמַתָּא דְחַיִּי Et
 inspiravit in nares ejus animam vitæ, Gen.2.7.
 מאן דבְּעֵי דְלֹא מַתְחַכְמָא in Jon. *Apud Talmudicos;* וְיֵהִיב אִיִּסְפֻּלְנִי עַל נַחֲרֵי וְלֹא מַתְחַכְמָא
 Qui cupit ut
 non agnoscatur, imponat splenium naribus
 suis, & non agnosceatur, Tam. Hierosol. Jevam.
 cap. ult. *Hinc Verbum,*

Nares discindere: נַחֲרֵי הַנּוּחַר וְהַמְעַקֵּר Nares dis-
 cindens & extirpans nervos, id est, Si mac-
 tando nares cultro aperiat, & signa, quibus animal
 mundum cognoscitur, istâ scissione dissipet,
 Cholin fol.81. & 85. in Mischna: עַם הָאָרֶץ מוֹתֵר
 Plebejo licitum est illud denarificare, Pe-
 sach. fol.49. col.2. *Sic usurpatur et in Targ. Jon.*
 Num.22.40.

Narium discissio: דִּם נַחֲרֵי וְדִם עִיֻּקוֹר Sanguis
 narium discissionis & extirpationis, nem-
 pe signorum mundiciei, Kerithuth cap.5. in
 principio.

Naribus sonū vel rhonchum ede-
re, Fremere: Tussire, Screare, Sich reussperen: נַחֲרֵי
 Screabat ipsi Raf chasda, Gittin fol.
 68.1. וְנַחֲרֵי לִיה אַבְבָּא Tussiebat ipsi ad januam, tussitu
 signum dabat, ut cognosceret, an aliquis in-
 tus esset: לִי תַקַּע לִי כי נחירא לר תקע לי Cum tussitum edi-
 dero tibi, clangito mihi, Rosch haschana fol.34.
 col.2. נַחֲרֵי אֶבְבָּא רַבֵּי אַבְבָּא רַבֵּי אַבְבָּא R. Raf Saphra sedebat in loco secreto: venit Rabb-
 i Abba, tussivit: Berach. fol.62. & Tamid fol.
 58. נַחֲרֵי דְבָרֵי כְּלַפֵּי מַעְלָא Effremuit verbis contra
 excelsum, scil. Deum.

Rhonchiffatio, Tussis.

Rhonchum edere contra aliquem, Incre-
pare, Objurgare graviter: נַחֲרֵי בֵיהֵי Rhonchum edi-
 derunt in eum, rhonchissarunt super eum, gra-
 viter commoti in eum, acerbè increparunt eum,
 Kidduschin fol.81.2.

מנחרתא Halitus, Flatus, Spiratio per nares, ut fit ex intento labore: עבדו ושפחותיו למנחרותא עבדו
Servi & ancillæ ejus ad spirationem facti sunt, Schnauben ex labore.

Quartò נחיר Stillare, Desillare, Fluere: כל זמן שנוחרת
Toto tempore quo stillat ipsa, scil. ex sanguine menstruo, Nidda cap. 10. in princ.

נחירה Scillatio, Fluxus sanguinis.

נחש Augurari, Ominari: וקסמו קסמין ונחשו Et divinati sunt divinationes & augurati sunt, 2.Reg. 17. 17. Pabel, וענין ונחש Hariolatus & auguratus est, 2.Reg. 21. 6. Partic. מעונין ומנחש Astrologus & augur, Deut. 18. 10. Fut. לא תנחשון Non augurabimini, Levit. 19. 26.

נחש Augurium: נטרי נחשין Observantes auguria, Deut. 18. 10. in T. Hier. & Jon. לקדמות לא נחשיא Non sunt auguria, Num. 23. 23. In occursum auguriorum, Numer. 24. vers. 1.

Idem, apud Rabbinos.

II. נחשא אש, Cuprum: וירכתיה די נחשא Et latera ejus ex ære, Dan. 2. 32. Emph. נחשא ופרזלא Aes & ferrum, Genes. 4. 22. כבלון דנחשא Compedes æreas, Thren. 3. 7. נחש טוב Ex ære bono, 1. Regum 7. 45. כעין נחש מצלהב Instar æris splendentis, Ezech. 1. 7. Affix. ואובילו ית נחשיהון Et portaverunt aes eorum, 2. Reg. 25. 13. Idem Jerem. 52. vers. 17.

נחש Aere obducere: אנהש ליה Aere obducam illum, Jesa. 1. in Jalkut, ex Pesikta.

נחושחא Nechuschtan, Aeneus: Nomen serpentis erei, quem diffregit Rex Chiskia, 2. Reg. 18. 4.

נחושחא Aterugo, Adustio ollæ æræ à fundo: inde pro ipso Fundo alicujus rei à Rabbinis usurpatum est; unde legitur חבית שהיא מלאה משקן טהורין ונתונה, למטה מנחושחא של תנור Vas plenum liquidis cibis mundis, & positum infra à fundo fornacis, &c. Kelim cap. 8. Usus hujus locutionis petunt ex illo Ezechielis, וכן השקד נחושחא Ut effundatur fundum tuum, Ezech. 16. 36. id est, pudendum tuum præ abundantia scortationis. Ista autem pars vocatur Fundum, Ima pars hominis, quia in ea se ponit, & collocat, ut vas collocatur super fundum suum. Unde alii posuerunt, נחשחא significare etiam Ignominiam, seu Verendam mulieris. נחשחא Aes tersum, politum, Orichalcum, Joma fol. 38. 1. קלוניא puto hîc idem esse quod in Bibliis קלל, Ezech. 1. 7. Dan. 10. 6.

III. נחש Serpens: חלון נחש Vitium oculi, macula in oculo, מנומר כנחש variegata instar serpentis, Bechor. cap. 6. Vide in חלון. Aliter, לא יאכל אדם בצל מפני נחש שבו Non comedet homo propter serpentem qui latet in eo, Eruvin fol. 29. 2. Glossa explicat, Propter succum ve-

nenatū quem habet. Baal Aruch intelligit caulem vel culmum cepæ, qui caput habet ad similitudinem capitis serpentis. Vide eum fusiùs.

נחשול Turbo, Tempestas: והוה נחשול רב בים Et fuit tempestas magna in mari, Jon. 1. v. 4. ברילי נחשולא Propter me tempestas hæc magna super vos exorta est, Jonæ 1. 12. Aff. ונחשולה Et tempestas invalescebat, ibid. v. 11. ונחשולה Et quievit mare à tempestate sua, ver. 15. בעדן נחשולה Tempore tempestatis suæ, Thr. 2. 13. Plur. כל נחשולה ריפא Omnes tempestates (ejus) maris, Jon. 2. 4. Nun videtur esse servile, quia Syri pro eo usurpant מ, Lucæ 8. 24. Apud Talmudicos; עמר עליו נחשול שבים Insurrexit contra eum tempestas in mari, Bava metzia folio 59. Joma fol. 38. 1.

נחשרבן Otiosus: גבר נחשרבן Vir otiosus, Gen. 25. 27. pro Hebr. איש יודע ציד peritus venationis. Compositum volunt ex נח Tranquillus, ושרבן Otiosus, quales ferè sunt, qui otium venationibus fallunt. Hinc apud Talmudicos, קינא דשריבני Arbor otiosa & sterilis, vel, Locus ociosus, qui nihil fructuū producit, Bava kama fol. 92. 2. & שרבא id est, Otiosus, Bava basra fol. 139. 1. In Additionibus Talmudicis (Tosephos vocantur) scribitur divisim נח ובטל à Rabbi Tam exponitur à שרבן idem quod Otiosus, Vacuus, Vacans. Aruch legit שרד per ר, quod in Targum respondet Hebræo Quietus, Tranquillus fuit. Vide illic. Elias quoque in ea radice hunc locum exponit, similiter per ר legendo, נח שרבן id est, איש מנוח ושקט Vir quietus & tranquillus. Vide & שרד & שרד.

נחח Descendere. Verbum Hebræis ex parte notum, sed proprium Chaldeorum, quibus usitatissimum, pro Hebræo ירד usurpatum. Præteritum, ולא נחח לביתה Et non descendit domum suam, 2. Sam. 11. 9. נחחא אשתא Descendit ad aream, Ruth. 3. 6. ונחחא לאררא Et descendit ad aream, Ruth. 3. 6. למא דנן נחחא Quorsum huc descendisti? 1. Sam. 17. 28. לעקרי טוריא נחחא Ad radices montiū descenderam, Jonæ 2. 7. לעמקיא Descenderunt in profunda instar lapidis, Exod. 15. 5. מיהת נחחא Descendendo descendimus, Genes. 43. 20. Partic. נחחא Benoni, עמא נחחא Populus descendit, Judic. 9. 36. מן שמיא נחחא De cælo descendebat, Dan. 4. 10. דנן נחחא Qui descendit de monte, Deut. 9. 21. Plural. נחחין מן ביתא Descendentes ex domo confessus, ex consistorio, 1. Sam. 10. 5. נחחתי ונחחתי Descendentes ad mare, Jesa. 42. 10. נחחתי נובא Sicut descendentes in sepulchrum, Proverb. 1. 12. נחחתי מן טוריא Et descendit ad latus montis, 1. Sam. 25. 20. Plural. נחחתי למותא Pedes ejus descendunt ad mortem, Proverb. 5. 5.

Infinitivus, מִיַּחַת, ut paulò antè in Præterito: אל תרחל מלמיחת Ne timeas descendere, Gen. 46.3. לא נכל למיחת Non poterimus descendere, Gen. 44.26. *Imperativus*, חות אסהיד בעמא Descende, contestare populù, Exod. 19.21. חת לותי Descende ad me, Gen. 45.9. חתו לתפן Descendite eò, Gen. 42.2. *Fæminin.* חותי ותיבי Descende & sede, Jefa. 47.1. *Futur.* אַנָּא אחות עפך Ego descendam tecum, Gen. 46.v.4. האחת Num descendam? 1.Sam. 14.37. לא תחזות למצרים Ne descendas in Ægyptum, Gen. 26.2. ותחתין *Fæminin.* וְלֹא יֵחָדָד Et descendes ad aream, Ruth. 3.3. עמנא Et non descendet nobiscum, 1.Sam. 29.v.4. תחזות אשתא מן שמיא Descendat ignis de cælo, 2.Reg. 1.10. לא נחזות Non descendemus, Gen. 43.v.5. יחזו לשויל Descendent in sepulchrum: לבי קבורתא תחתן In locum sepulchri descendent, Jobi 17.16. אַחַת Descendere fecit, Demisit, Deposuit, Dejecit, Deturbavit: Detulit, Deportavit, Deduxit. *Præteritum*, לא אַחַת מטרא Non descendere fecerat pluviam Dominus, Gen. 2.5. וַיֵּת וַיִּמָּטֵר אַחַת Et mare descendere facit, id est, Deposuit, 2.Reg. 16.17. וְאַחַתְּהוּ Et deduxit eum, 1.Sam. 30.16. וְאַחַתְּהוּ Et deduxit eos Elias, 1.Reg. 18.40. וְאַחַתְּהוּ קולתא Et deposuit hydriam suam, Gen. 24.18. ubi in Regiis ex Kal וְנַחַתְּהוּ, quod pravum. וְאַחַתְּהוּ בְּמִשְׁוֵטִין Et descendere feci cum remis omnes illos, Jefa. 43.v.14. אַחַתְּהוּ יַת אַרְוָנָא Deposuerant arcam Domini, 1.Sam. 6.15. וְאַחַתְּהוּ יַתִּיהָ Et fecerunt ut descenderet, Judic. 16.21. וְאַחַתְּהוּ מַעַל צְלִיבֵינָא Et deposuerunt eos de patibulis, Jos. 10.27. *Particip.* דִּמִּיתִּיבִינָא Demittit in sepulchrum, 1.Sam. 2.6. *Plural.* מַחַתִּין קולסין בְּרִישֵׁיהוֹן Imponunt galeas capitibus suis suis, Ezech. 23.15. *Participium Pehil,* מִהַחַתִּין תַּמְרָה Repositæ erant illic, Esræ 6.1. Sic, סְלִי תִינֵן מַחַתִּין Calathi ficuum descendere facti, id est, positi fuerant, Jerem. 24.v.1. *Imperativus*, אַחַתִּי יַתְהוֹן יַתְהוֹן למִיָּא Facut descendant ad aquas, Jud. 7.v.4. אַחַתִּי הַפּוֹ Deporta illa, Esræ 5.15. וְאַחַתְּהוּ לְגַבְרָא תְּקֻרְבָּתָא Et deferte ad virum istum munus, Gen. 43.11. *Futurum*, מִתְּפֵן אַחַתְּהוּ Inde dejeciam te, Jerem. 49.16. וְאַחַתְּהוּ Et descendere faciam eos, Joël. 3.2. וְתַחַתִּי יַת סִיבְתֵיהָ Et deduces senectutem ejus, 1.Reg. 2.9. וְתַחַתִּי בְּבֵית אֱלֹהֵא Et repones in domo Dei, Esræ 6.5. הַתְּחַתְּנִי Num deduces me, 1.Sam. 30.15. וְתַחַתְּנִי קִדְּם יְהוָה אֱלֹהֶךָ Et depones eum, vel, Deduces eum coram Domino Deo tuo, Hebr. וְהַנַּחְתּוּ Deuter. 26.10. מִן יַחַתְּנִי Quis dejeciet me in terram? Obad. 3. עֲבָדֵי יַחַתְּוּ Servi mei deducent, 1.Reg. 5.9. וְתַחַתְּוּ יַת שְׂבָתִי Et deducetis caniciem meam, Gen. 42.38. *Hophal Præteritum*, הַנַּחַת מִן כְּרֶסָא Depositus est de folio regni, Dan. 5.20. *Ithpehal Præterit.* וְאַתְחַתְּ לְמִצְרַיִם

Deductus est in Ægyptum, Gen. 39.1. אַתְחַתְּהוּ Dejecta est in sepulchrum gloria tua, Jefa. 14.11. *Futurum*, בְּרַם לְשָׂאוֹל תַּחַת Veruntamen in infernum detraheris, Jefa. 14.15. וְתַחַתְּהוּ Itaque detraheris, dejecieris in terram infimam, Ezech. 31.18. *Descensus, Descensio:* נַחַתְּהוּ נַחַתְּהוּ Sicut descensus roris, Psalm. 110.3. Veneta, נַחַתְּהוּ vel נַחַתְּהוּ, juxta Eliam, in forma constr. Sic Exod. 16.14. quod melius esset מחַתְּהוּ, ut dicitur מסוקית à נַסַּק. *Declivitas:* מַחַתְּהוּ מַחַתְּהוּ Et percusserunt eos in descensu, Jos. 7.v.5. בְּמַחַתְּהוּ בֵּית חוֹרוֹן In descensu Beth choron, Jos. 10.11. *Idem:* מַחַתְּהוּ חוֹרוֹנִים In descensu Choronajim, Jere. 48.5. Regia habent מחַתְּהוּ, ut Jefa. 15.5. *Idem:* הָיָה אַנְחוֹת סְלָא Fuit descensus roris, Exod. 16.14. in Jon. *Tabula plana instar asseris:* vel, juxta quosdam, segmenta lignorum, Spânlin/ quæ inter dolandum vel complanandum ab asserere vel ligno decidunt: Et deponitea in corbem aut tabulam, Nidda fol. 7.col.1. Gittin 62.1. *Pistor,* Gen. 40.1. נַחַתְּהוּ נַחַתְּהוּ Opere pistoris, Gen. 40.17. וְנַחַתְּהוּ לְרַבְּנֵיהוֹן Et pistor domino suo, Gen. 40.1. נַחַתְּהוּ לִיִּהָ נַחַתְּהוּ Quam accendit sibi pistor, Hoseæ 7.4. ubi prævè in Venetis sub unicâ dictione, רַבְּנֵיהוֹן. *Plurale,* מִשְׁוֵק נַחַתְּהוּ De vico pistorum, Jere. 37.21. *Constr.* רַב נַחַתְּהוּ Princeps, Magister pistorum, Gen. 40.2. *Apud Rab.* אֹתָם הַחֲכָמִים Pistores non obligarunt sapientes ad separandam Terumam, Demai cap. 2. Joma fol. 8. *Officina pistorum, Pistrinum,* Tal. Hieros. Bava bathra fol. 13.2. cap. 2. *נַמָּה* *Inclinare, Declinare, Extendere, Deflectere, Divertere, &c.* Hebr. שֵׁם נוֹטָה Nomen declinans, id est, *Obliquum*, cujus oppositum יָשָׁר *Rectum*: שמות נוטים או ישרים Nomina obliqua aut recta. *Eccentricus*, in Astronomicis: משַׁפְּחָה נוֹטִיָּה *Inclinatus*: נוֹטִיָּה Familia inclinata, id est, פְּחוּתָה *Vilis, Contempta*, in Pefikta. *Declinatio: Inclinatio, Extensio:* נוֹטָה Declinatio Nominum, apud Grammaticos. *In materia de conjugii usurpatur de certa specie copulationis carnalis, quâ claustru virginitatis vel non effringitur, vel saltem, cum aperitur, non animadvertitur.* Hinc apud Majem. in Hilch. Ischuth cap. 11. ex Ketubh. cap. 1. legitur;

manus tuas, Thr.2.19. *Futurum*, תַּטְלֵנִי עַל רוּחָא וְיִטְוֹל יָתְּךָ
 Elevasti me super ventum, Jobi 30.22. וְיִטְוֹל יָתְּךָ
 Et qui portaverit cadaver eorum, Lev. 11.
 v.28. וְיִטְוֹל יָתְּךָ Tolle te, 1.Reg.18.12. Et
 auferes eas ab eo, Thren.3.28. אִנּוּן יִטְוֹלוּ
 Ipsi portabunt, Numer.1.50. וְיִטְוֹנוּ עַל
 Fortitudine suâ ferent te, Psal.91.12. וְלֹא תִטְלוּ
 Et non portabitis onus in die Sabbathi, Jerem.17.v.21.
Pehil Babylonicum, Præterit. אֶפְהַל מִן אֶרְצָא
 Efferebatur è terra, Dan.7.4. *Ithpehal Præteritum,*
 אֶתְנַטַּל עֲלֵיהֶּי Levatû est super eum, Impositum est
 ei, 2.Reg.9.25. אֶתְנַטַּל עֲקֵיד מְנַהֵן Ablatus est au-
 xiliator ab illis, Jobi 4.21. אֶנְטַלִּית, quod
 pravum posset fortè esse, אֶנְטַלִּית Abstuli, sed in
 ea forma Verbum in Aphel inusitatum est:
 אֶתְנַטְּלוּ Quibus ablati, exsecti erant
 splenes, Esth.8.10. אֶתְנַטְּלוּ יוֹמֵי Sublati sunt dies
 mei, Jesa.38.v.12. *Futurum*, אֶתְנַטַּל כָּל
 Et tolletur omne quod est in domo tua, 2.Reg.20.17. *Pabel*
Participium præsens, מְנַטְּלוּ Portans eos, Deut.
 32.11. *Fæminin.* אֶתְנַטַּלָּא Super omnem
 collem excelsum, Jesa.30.25. *Plural.* אֶתְנַטַּלְתֶּם
 Et super omnes colles excelsos, Jesa.2.
 v.14. *Ithpabel Præterit.* אֶתְנַטְּלוּ
 Antequam montes elevati, erecti essent, Psal.90.2.
Participium, אֶתְנַטְּלִי Et elevatus super
 excelsos, Exod.15.1. in Jon. *Plurale,* מְנַטְּלוּ
 Et palpebræ elevatæ, Proverb.30.13. *Infinitivus,*
 אֶתְנַטְּלוּ Portando portantur, Jerem.10.5.
Futurum, אֶתְנַטַּל מַלְכוּתֵיהֶּי Et elevabitur, extolle-
 tur regnum ejus, Numer.24.7. אֶתְנַטְּלוּ
 על גַּסְסֵי תְּנַטְּלוּ Ad latera portabimini, Jesa.66.12.
 אֶתְנַטְּלוּ Super humeros portabuntur, Jesa.49.22. *Apud*
Talmudicos in materia Votorû: אֶתְנַטְּלוּ
 Ab lata ego sum à Judæis, hoc est, voveo, me
 nihil unquam commercii, me non habitu-
 rum rem cum Judæis, Nedarim cap.ultim. in
 Misna.

Onus, Pondus, Sarcina: Levatio: Officium, ab Onere dictum: Vide & inf. in signif. tert.
 אֶתְנַטְּלוּ Onus filiorum Kehat, Num.4.15.
 אֶתְנַטְּלוּ In onere populi, Num.11.17. אֶתְנַטְּלוּ
 Sicut pondus grave, Psal.38.5. *In Venetis sæpe est*
prævè. אֶתְנַטְּלוּ Et super onus suum, Numer.4.19.
 אֶתְנַטְּלוּ Super omne onus suum, ibid.v.27. *Plurale constr.*
 אֶתְנַטְּלוּ Onera idolorum vestrorum, Jesa.46.1.

Onus, quod de Prophetiis ple- rumque dicitur, que onus & gravitatem pœnarum indicabant:
 אֶתְנַטְּלוּ Onus calicis maledictionis, Jesa.13.1.
 אֶתְנַטְּלוּ Onus exercituum, Jesa.21.v.1.
 אֶתְנַטְּלוּ Onus prophetiæ, Hab.1.1. *Veneta hæc notant*
prævè, sine indicio literæ primæ radicalis deficientis.

tur; ad eum, qui aliquam de amissa virginitate
 accusat, dici inter alia, שמא הטיחה Fortè inclina-
 sti eam. Et in Ketubhoth fol.6. col.2. לא כהללו
 לא כהללו Non sicut isti Babylo-
 nii, qui non sunt exercitati in Inclinatione. Lo-
 cus præcedens legitur etiam in R. Alphes, ubi
 in glossa annotatur: הטה כשהגיע לפתח ביתו הסגור
 ויש בו דבר המעכבו מלפתוח וכשמטין אותו נפתח
 Aruch in ט, post טחר.

Infra, Infernè. לְמַטָּה לְמַטָּה מִטָּה
 Lectus: Verrunt domum lectorum, Betza fol.22.2. id est, *Triclinium,*
Cenaculum, Refectorium, conclave in quo cibus
 capitur, ubi antiquitus lecti in tribus lateribus
 repositi erant, in quibus discumbebant pran-
 dendi causâ, unde *Triclinii* nomen.

Levare, Elevare: Ferre, Auferre, Tollere, Portare, Apportare, Imponere, pro diversa structura. אֶתְנַטַּלְתִּי
 Respondet Hebræo אֶתְנַטַּלְתִּי, quando propria
 significatione de oneris portatione aut elevatione su-
 mitur. *Præterit.* אֶתְנַטַּלְתִּי Levavit pedes suos,
 Genes.29.1. אֶתְנַטַּלְתִּי Levavit locustam, levando
 asportavit, Exod.10.v.13. אֶתְנַטַּלְתִּי רוּחָא
 Fortasse abstulit eum spiritus à conspectu Do-
 mini, 2.Reg.2.16. אֶתְנַטַּלְתִּי Et tulit eos, Jesa.63.v.9.
Fæmin. cum Affixo, אֶתְנַטַּלְתִּי Et spiritus abstulit
 me, Ezech.3.14. אֶתְנַטַּלְתִּי Nam portasti arcam
 Domini, 1.Reg.2.v.26. אֶתְנַטַּלְתִּי וְטַלְתִּי
 Nam elevasti me, & projecisti me, Psalm.102.v.11. ועל
 אֶתְנַטַּלְתִּי Et super humerum sustuli, Ezech.12.
 v.7. אֶתְנַטַּלְתִּי Oculos meos in cœlum sus-
 tuli, Dan.4.31. אֶתְנַטַּלְתִּי Et tulerunt (acceperunt,
 duxerunt) sibi uxores alienigenas, Ruth.1.
 v.4. *Partic. præsens,* אֶתְנַטַּלְתִּי Unus portabat
 tres hædos, 1.Sam.10.3. אֶתְנַטַּלְתִּי Portans
 arma ejus, armiger, 1.Sam.16.21. אֶתְנַטַּלְתִּי
 Et ferens scutû, 1.Sam.17.7. *Plur.* אֶתְנַטַּלְתִּי
 Et Levitas portantes eam, Jos.3.3. *Constr.* אֶתְנַטַּלְתִּי
 Portatores tabernaculi, Num.10.17. אֶתְנַטַּלְתִּי
 Portantes sanctuarium, ibid.v.21. אֶתְנַטַּלְתִּי
 Super portantes ea, Jesa.46.1. Hinc sine dubio cor-
 ruptum אֶתְנַטַּלְתִּי Ferentes, Accipientes, pro אֶתְנַטַּלְתִּי
 Ruth.4.v.7. Veneta habent אֶתְנַטַּלְתִּי. *Infinitivus,*
 אֶתְנַטַּלְתִּי Et cum elevassent Cherubini alas suas,
 Ezech.10.16. אֶתְנַטַּלְתִּי Ad portandum arcam,
 Exod.25.14. *Affix.* אֶתְנַטַּלְתִּי Non poteris ferre illud,
 Deuter.14.24. *Imperat.* אֶתְנַטַּלְתִּי Tolle, Leva virgam tuam,
 Exod.14.v.16. אֶתְנַטַּלְתִּי Levate manus vestras,
 Psal.134.2. אֶתְנַטַּלְתִּי Tollite arcam fœderis,
 Jos.6.6. אֶתְנַטַּלְתִּי Et effer lamentationem,
 Jerem.7.29. אֶתְנַטַּלְתִּי Tolle puerum, Gen.21.
 v.18. אֶתְנַטַּלְתִּי Leva ad eum in precibus

Pondus: ונטול חלא Et pondus est arenæ, id est, ponderosa est arena, Prov. 27.3. Hebraicè נטל.

Levatio: נטלות אבנין Levatione lapidum occiduntur, Levit. 20. v. 12. in Jonath. Exod. 22. 17.

Putredo, Putrefactio. Vide מלט.

Secundò נטל *Rab. Lavare manus*, à significatione Levandi, quia certâ & distinctâ ceremoniâ inter lavandum manus Levantur à Judeis. Hinc Nomen נטילה *Levatio*: & *synecdochicè, Lotio*: נטילת ידים *Lotio manuum*, Græcè *χερσουργία*. In Talmud Sota fol. 4. 2. legitur, כל האוכל לחם בלא נטילת ידים, כל האוכל לחם בלא נטילת ידים, כי בעד אשה זונה וכו' *Quicunq; comedit panem absq; lotionem manuum*, perinde est, ac si rem haberet cum muliere meretrice, sicut dicitur: *Propter mulierem meretricem*, &c. Prov. 6. v. 26. Et mox: R. Eliezer dixit, *Quicunq; vilipendit lotionem manuum, extirpatur ex hoc mundo*. Item; Tradidit Raf, צריך ראשוני צריך, כל המולול נטילת ידים נעקר מן העולם, שגיבוי ידיו למעלה מים אחרונים צריך שיטפול ידיו למטה *In aquis prioribus necesse ut elevet manus suas sursum, in aquis posterioribus necesse est ut eas demittat deorsù*: Idè tradidit sic; הנטל ידיו צריך, שגיבוי ידיו למעלה שטא יצאו מים חוץ לפרק ויחזרו וישטמו את הידים *Qui lavat manus, debet elevare eas sursum, ne fortè aqua à junctura revertatur, & iterùm manus polluat*. Glossa; מים ראשונים *Aquæ priores*; nempe, antè sumptum cibum: שגיבוי ידיו *Ut elevet manus suas*, hoc est, summitates digitorum suorum, ut aquæ defluant usque ad brachia ipsius, & ultra juncturam: Ratio, *Ne fortè exeant aquæ extra juncturam*, (hoc est, ne fortè non usque ad juncturam perveniant) & revertantur, ac manus polluant. Aquæ autem secundæ purificant (scil. aquam primam) sicut dicitur in Jadajim, quòd necesse sit, ut effundatur aqua (nempe ante prandiũ) super manus duabus vicibus. Primæ aquæ purificant manus: secundæ purificant aquam, quæ extendit se (vel, quæ humida est) super manum ejus, quæ immunda redditur primò propter manus. Traditur hîc, manus immundas & mundas reddi, usque ad juncturam, hoc est, inde à junctura & infrà, &c. Vide ibidem plura & in Jadajim cap. 2. Vide etiam Scaligerum cõtra Serrarium cap. 7. Drusium Marci 7. Reschis chochma fol. 69. 1. Schylchan Aruch par. 1. fol. 3. col. 3. אין נטילין על גבי קרקע *Non lavant super terram, id est, ut aquæ decidant in terram, manè scil. sed in vas*: אם צריך לנטול ידיו *Si necesse sit lavare manus suas, non lavet nisi aquâ mundâ*.

נטל vel נטילת *Gutturium, continens*

quartale, *Vas unde manus lavantur*: ונטולון *Et accipient ex ea (aqua) in gutturnium purum*, Exod. 30. 19. in Jon. Vide & Numer. 5. 17. *Ab hoc vase volunt Nomen נטילה dictum, pro Lotione manuum ex isto vase*.

Vide in אנטל . אנטל

Tertiò נטל *Proficisci, Levare se loco, Migrare, pro Hebræo נסע usurpatum. Præteritum*, ונטל *Et Jacob profectus est in Succoth*, Genes. 33. 17. *Profecti sunt hinc*, Genes. 37. 17. *Proficiscitur ante eos*, Num. 10. 33. *Proficiscimur nos ad locum, quem &c*. Numer. 10. 29. *Cum proficisceretur arca*, Num. 10. 35. *Et cum proficisceretur tabernaculũ*, Num. 1. 51. *Et fuit cum proficiscerentur ipsi*, Genes. 11. v. 2. *Proficiscere & eamus*, Genes. 33. v. 12. *Et vos proficiscimini & transite*, Deuter. 2. 24. *Et vos proficiscimini ex loco vestro*, Jos. 3. 3. *Proficisci fecit ventum Orientalem*, Psal. 78. 26. *Ex Ægypto translulisti*, Psal. 80. 9. *Proficisci fecit Funda quæ projicit lapidem*, Jobi 41. 17. *Ad proficisci faciendum, ad movenda castra*, Num. 10. 2.

Surge, ito ad profectionem coram populo, id est, ad proficiscendum, Deuter. 10. 11. Et sic in Hebræo למסע, Nomine posito pro Verbo.

Profectio. Plurale constr. אלה מטלני בני ישראל *Istæ sunt profectiones filiorum Israël*, Numer. 10. 28. *Et abiit juxta profectiones suas*, Genes. 13. 3. *Proficiscabantur per omnes profectiones suas*, Exod. 40. 36.

Idem: מועדא נטילה A' tempestate profectionis, id est, turbulenta, Hebr. סעך Psal. 55. 9. Vide & paulò antè.

Nittal. Sic appellant Festum Natale Christi: Ut, in Jore deah num. 148. in cõment. אם שולח *Si Judæus mittat donum Christiano die octavo post Natale (festum)*

Plantare: נטיעה *Plantatio*, Rab. נטיעה מקטע *Plantatio præcudit pedes lanionum & eorum qui comprimunt menstruatas*, Betza fol. 25. 2. Baal Aruch sic enarrat: *Homo maximas facit impensas ut plantet vineam & simile quid, & tamen expectat annos præputii (tres nempe primos à plantatione annos, quorum fructus erant prohibiti) & annum quartum (quo fructus licitus esse cæperat) propter observationem præcepti*:

præcepti: Is autem cuius uxor est menstruata, non potest exspectare, donec purificetur, sed congregatur cum ea menstruata, neq. accipit exemplum à plantatione. Sic lanuus non exspectat donec licita fiat bestia, sed comedit de ea ante ejus explorationem.

נטע *Planta*: נטע רביעי *Planta quarta*, hoc est, quarti anni, fructus de planta quarti anni, qui licitus erat: trium autem priorum annorum illicitus, Levit. 19. 23. 25.

נטף *Stillare, Destillare. Partic.* דִּנְטֵפִין עַל אֶרֶץ *Partic.* Quæ stillant super terram, Psalm. 72. 6. *Pabel Participium*, כְּבִרְיָתָא מִנְטֵפִין *Favum destillant*, Prov. 5. 3. *Aphel Præteritum*, שְׁמַיָא אֲשִׁיפוּ טֵלָא *Cæli destillant rorem*, Psal. 68. 9.

נטף *Stilla, Stillicidium.* גִּטְתָא *Gutta, Stilla: Opobalsamum*, Exod. 30. 34. Heb. נִטְף *Stacte. Plurale*, גִּטְתָּא *Gutta: & emph.* תֵּלַת נְטוּפִיתָא דְחַמְרָא נְקִירָא *Tres guttæ vini puri*, Gittia fol. 69. 2. גִּטְתָּא *Glossa*.

נטפין *Stillantes, scil. aquæ, Aquæ pluviales, conceptacula aquarum ex aquis pluvialibus, apud Talmudicos*, Mikvaoth cap. 5. Schab. fol. 65.

נטף *Stillans*: חוּטְמוֹ נוּטֵף *Si nasus ejus sit stillans*, Bechor. folio 44. 1. In glossa explicatur, Longus & infra labia dependens. Vitiosum hoc in primogenito.

נטופה *Netopha, Beth netopha* (ut Bethlehem & alia similia) oppidum in tribu Jebuda: אַנְשֵׁי נְטוּפָה *Viri urbis Netopha*, Esræ 2. 22. Heb. Non procul fuit à Bethlehem, cui ibidem subjungitur. Sic in Targum, מִן בֵּית לְחֵם וְנְטוּפָה *De Bethlehem & Netopha*, Ruth. 4. 20. cum quo confer 1. Paral. 2. 53. Locus fuit humore abundans, unde diuturnus ibi graminis & herbarum viror: עַד שִׁיכְלוּ סַרְנִיּוֹת מִבְּקַעַת בֵּית נְטוּפָה *Donec consumantur cardui domestici ex valle Bethnetopha*, Schebhi. cap. 9. Vide R. Salom. Etiam sicut oliva Netophæa, Pea cap. 7.

נטופתי *Netophateus; in Hebræo sepius.*

נטף *In Peah cap. 7. sect. 4. & explicatur in Glossa*, hoc est, Grana vel baccæ uvarum מחוברים בסוף השרביט והאשכול *in fine botri.*

נטר *Servare, Asservare, Conservare, Custodire.* Respondet Hebræo שָׁמַר, & per se, etiam si rarius, in textu Hebræo usurpatur. Præteritum, נָטַר *Observabat verbum illud*, Genes. 37. 11. וְנָטַר יִתְנָא *Et custodivit nos*, 1. Sam. 30. v. 23. וְנָטַר עֵשָׂו שְׂנֵא בְלִבֵּיה *Et observavit Esau inimicitiam in corde suo*, Genes. 27. 41. in Jonath. אַף. וְנָטַרְנָא בְּכָל אַרְחָא *Et custodivit nos in omnibus viis*, Jos. 24. 17. Eo quod servaverit ista, Psal. 19. 12. וְנָטַרְתָּ לִּי יְיָ הַסְרָא *Et custo-*

divit ipsi misericordiam, 1. Reg. 3. 6. *Fæmininum*, וְדִכְרַנְךָ נִטְרַת רוּחִי *Et memoria tua custodivit spiritum meum*, Job. 10. 12. וְלֹא נִטְרַת פְּקוּדֵי *Et non servasti madata mea*, 1. Reg. 11. 11. וּמִלְתָּא בְּלִבִּי נִטְרַת *Et verbum illud in corde meo servavi*, Dan. 7. v. 28. מִטוּל דְּנִטְרַת *Quia custodivi*, Psalm. 18. 22. נָטַר אַרְי *Nam custodiverunt*, Deuteron. 33. v. 9. וְנִטְרוּ לִיה בְּבו *Et servarunt ipsi inimicitiam*, Genes. 37. 4. Vide & v. 5. 8. in Jon. אַתּוֹן נִטְרַתוֹן *Vos custodivistis*, Jos. 22. 2. אַרְי נִטְרַנָּא *Nam custodivimus*, Mal. 3. 14. *Participium præsens*, נָטַר יִשְׂרָאֵל *Custodiens Israel*, Psalm. 121. 4. וְנָטַר קְשׁוּט לְעַלְמִין *Qui observat veritatem in perpetuû*, Psal. 146. 6. נִטְרָא הַנִּטְרָא אֲחוּי אֲנָא *Num custos fratris mei ego sum?* Genes. 4. 9. וּמִדְּנִטְרָא *Et quia servat juramentum*, Deuter. 7. 8. *Plurale*, נִטְרִין מִטְרָא מְקֻדְשָׁא *Custodientes custodiam sanctuarii*, Numer. 3. v. 38. נִטְרִין אֲחוּי יְיָ אֲוִרְתּוֹן *Num custodiant ipsi vias*, Jud. 2. 22. וְנִטְרִין *Quas observant*, Psalm. 130. 6. *Construet.* נִטְרִי מִטְרָא מִשְׁכְּנֵנָּא *Custodientibus custodiam tabernaculi*, Numer. 31. v. 30. בְּנִטְרֵי חֻקְלוֹן *Sicut custodientes agros*, Jer. 4. 17. אֲקִימוּ נִטְרֵי *Et custodibus palatii*, Esth. 2. v. 21. *Partic. Præteritum Pehil*, לְזִמְנָא נִטְרֵי לֶךְ *Ad tempus servatum est tibi*, 1. Sam. 9. 21. לַיִל נִטְרֵי *Nox observabilis*, Exod. 12. 42. *Fæmininum*, וְנִטְרַת לְעַלְמָא דְאַתִּי *Et servatum in seculum venturum*, 2. Sam. 23. 5. *Infinitivus*, מִטְרָא תִטְרוּן *Servando servabitis*, Deuter. 6. 17. אֲדִמְטַר בֵּיתָא *Ad custodiendam domum*, 2. Sam. 16. 21. וְלִמְטַר קִמּוּחֵי *Et ad custodiendum mandata ejus*, Deut. 26. 17. *Aff.* וְלִמְטַרִּיה וְלִמְטַרִּיה *Ad custodiendum eum & occidendum eum*, 1. Sam. 19. 11. אֲדִמְטַרְךָ *Ad custodiendum te*, Ps. 91. v. 11. ubi Regia לְנִטְרֵךְ *ex forma Hebraica, quæ hîc Chaldaismo repugnat: Ad custodiendum eos*, Jos. 10. 18. וְלִמְטַרִּיה *Et ut custodiret illum*, Genes. 2. 15. *Imperativus*, יוֹמָא וְשַׁבְּתָא *Observa diem Sabbathi*, Deut. 5. 12. שֵׁר יְיָ נְכַרְיָא *Et custodi virum*, 1. Reg. 20. 39. וְשׁוּר אֲוִרְחַתִּיה *Et custodi vias ejus*, Psalm. 37. 34. *Et perfectè*, נִטְרֵי *Custodi me*, Psal. 16. 1. Et, נִטְרוּ יְיָ *Psal. 141. 9.* אַף. נִטְרוּן בְּגוּיָה דְלִבְךָ *Custodi eam in medio cordis tui*, Proverb. 4. 21. *Plurale*, טְרוּ דִּינָא *Observate judicium*, Jesa. 56. 1. *Futurum*, אֲטוּר לִיה טוּבִי *Servabo illi benignitatem meam*, Psalm. 89. 29. וְאֲטוּר וּבְרִיךְ *Et servabo verbum tuum*, Psal. 119. 17. אַף. וְאֲטוּרְנָא בְּכָל לִבָּא *Et observabo illam in toto corde*, ibid. vers. 34. יְיָ קִימֵי תִטְרָא *Pactum meum custodies*, Genes. 17. 9. וְתִנְטוּר כְּלָהוֹן אֲסַרְטֵי *Et observas omnes vias meas*, Jobi 13. 27. הַתִּטְרֵי פְקוּדוֹתֵי *Utrum custodires præcepta ejus*, Deuteron. 8. 2. אַף. אַתָּה יְיָהּ תִנְטוּרוּן *Tu Domine custodies eos*, Ps. 12. 8. יִטְרָא מְהֵרָא *Servabit à gehenna*, 1. Sam. 2. 9.

Dominus custodiet eum, Psal. 4.3. יהוה ינטרנוה
 Custodiat te ab omni malo, Psal. 121. v. 7. ינטרנך מכל ביש
 Benedicat tibi Dominus & custodiat te, Num. 6.24. ונתנך וינטרנך
 Et custodiet te, Prover. 4.6. ונתנך וינטרנך
 Ut custodiat te, Prov. 6. v. 24. ינטרן לדבנו
 Observant inimicitiam, Hebr. Odio prosequuntur me, Psalm. 55. v. 4. ישטמתי
 Si custodierint filii tui, 1. Reg. 2. 4. אם יטרון בנך
 Observabitis ut faciatis, Deut. 12. 32. תטרון למעבד
 Custodient illa, Prov. 14. 3. cum n loco formativæ i more Syro. Est autem fæm. pluralis tertia. Ithpahal, Præteritum, ועל ידי נביא
 Et per prophetam custoditus fuit, Heb. נשמר
 Participium præterit. ex Pabel, In æternum custodientur, Pf. 37. 28. לעלם מנטרין
 Possset & legi מנטרין ex Ithpahal, per defectum Characteristicæ Thau.

Observator: Plurale, נטורי נחשין, Observatores auguriorum, Deut. 19.

Custodia: בנטר Cum custodia, clam, secreto, Job. 4. 12.

נטירותא דארנקי: Custodia, Conservatio, נטירותא Custodia crumenæ, Talm. Metzia cap. 3. in fine.

Custodia, Observatio, Carcer: מטרתא מטרתא
 Et ligaverunt eum in loco custodiae, Levit. 24. 12. ואסרוהו בבית מטרתא
 Et eris ipsis in custodia, Ezech. 38. 7. ותהי להון למטרתא
 Viri custodiae, 1. Sam. 14. v. 13. אַתְּקִיפוּ מִטְרַתָּא
 Roborate custodiam, Jerem. 51. 12. Construct. היך מטרתא ליליא
 Vide supra ad Participium: Sicut custodia noctis, Pf. 90. 4. Aff. בבית מטרתכון
 In domo custodiae vestrae, Genes. 42. vers. 19. In domo מטרתה
 Et custodient custodiam ejus, Numer. 3. 7. ויטרון מטרתה
 Et custodient custodiam tuam, Numer. 18. 3. במטרתהון
 In custodiis suis, Numer. 8. 26. Plurale, במטרתא בצפר
 Vigilias in manè, matutinas, Psalm. 119. 148. במטרתא ארנן
 In custodiis (nocturnis) cantabo de verbo tuo, Psalm. 63. 7. במימך

Idem: במטרות צפרא: מטרתא י מטרותא
 In custodia matutina, Exod. 14. 24.

Vide supra in מטרתא.

Notarii, Scribae judiciales. Singulariter possit dici נטריוס
 Notarius: כיון שקרא את נטריוס Postquam advocavit notarios suos, Schemoth rabba sect. 21. שגרו נטרין שלהן
 Mittunt notarios suos, Sota fol. 35. 2.

Notaricum, Notativum, Scribarum symbolum artificiale. Usurpant Rabbini hanc vocem, quando vocis alicujus significativæ singula litera denotant singulas alias dictiones, sive quando certa aliqua vox symbolum & mnemosynon est tot aliarum dictionum, quot in se continet literas: ut, נפתלי, sym-

נתקבלה פה תפלת, bolum est sequentium vocom, Accepta est hic oratio mea coram Domino. Item, אַנָּא נפשי אנכי, vox symbolica pro Ego ipse scripsi, dedi. Aut cum ex una dictione faciunt duas: ut, ברמל, dicitur quasi ברמלא, in Schabbas fol. 105. 1. Vide Abbreviaturas nostras in גנת. In Jalkut folio 100. 2. de Tabulis Legis dicitur: Erant scriptæ notaricè, Glossa, בכתב הסוד, scripturâ arcanâ.

Dimittere, Permittere, Omittere, Relinque- re, Deserere. Futurum, ארום ליה ינטוש
 Quoniam non derelinquet Dominus populum suum, Psalm. 94. 14. Hebraeorum proprium est. & in Targum communiter aliis verbis exprimi solet. Apud Talmudicos, לא תנטוש גלדנא מאורניה, Non excoriabis piscem ab auribus suis, Sanhed. 100. 2. Gloss. תפשוט Excoriabis, cutem detrahes. Ejus initium in piscibus in auribus, ut in anguillis & similibus, Gerson, Man soll den fischen die haut nicht ober die ohren ziehen: נטוש נבילתא בשוקא ושקול
 Excoriato cadaver in foro, & accipe mercedem, ne cogaris hominum opem implorare, Bava bafra fol. 110. 1. Pro נטוש alibi est quod idem. In eundem sensum est, לעולם ישכיר אדם לעצמו לעבודה זרה ואל יצטרך לבריות
 Semper elocet se homo ad opus sibi insolens potius quam indigeat hominum, Ibid. Nec dicat quisquam, גברא
 Vir magnus (magnæ auctoritatis) ego sum, & nimis vilis est res ista mihi. Monuerunt hisce, quidvis potius honesto labore tentandum, quam ut quis mendicet, &c.

Dens molaris vel caninus. Plurale, ניבין
 Et non deciduerunt molares maxillarum ejus, Deuter. 34. v. 7. in Jon. וניבין בני אריון
 Et molares leunculorum, catulorum leonum, confringe Domine, Heb. מלתעות Psal. 58. 8. in Ven. Et confregi molares vastatoris, Jobi 29. 17. Aff.
 Et molares ejus ut catuli leonum, Hebr. ומלתעות Joel. 1. 6. Apud Talmudicos, לא תרחלי דשקילי ניבירי
 Ne metuas, quia ablati sunt molares dentes ejus (scil. canis) ne mordeat te: Schabbas 63. 2. Kama 83. 1. Glossa, ניבין sunt dentes quibus mordent. In Cholin fol. 59. 1. legitur: Omnis bestia quæ ruminat, certum est, quod non habeat dentes superiores, & munda est. Atqui camelus ruminat, & non habet dentes superiores, & tamen immundus est; גמל ניבין אירת ליה והרי בן גמל נמי
 Camelus habet molares. Sed pullus cameli ne molares quidem habet, &c. Glossa, ניבין
 Duos dentes habet superius, unum hinc & alterum illinc; qui etiam in equis dignoscuntur, quamvis multos dentes habeant. Plin. lib. 11. cap. 37.

cap.37. Camelus una ex iis que non sunt corrigera, in superiori maxilla primores non habet: אפקו לניביה Evulserunt molares ejus, Bava kama fol.23.2. Confringite dentes ejus, Beres. rab. sect. 86.

Secundo ניו Nervus: איפסיק ניביה Si abscissus sit nervus ejus: אם נתאכלו ניביו Si consumpsi sint nervi ejus, Majem. in Statutis שחיטה cap.10.

Tertio adducit Baal Aruch ex Eruvin fol.79.2. unde Guido fecit; ניו idem est quod Palea. In Talmud legitur, De fossa straminis, id est, de straminario, seu fovea, in qua stramen reponitur.

ניו Illi, Ipsi, idem quod ניהו, de quo infra: ומאי ניהו אנשים Et quinam isti sunt viri? ניהו ניהו? ניהו? ניהו?

* ניהל in ניהל. ניהל. ניהל.

ניו Filum, Funiculus, Nervus, Chorda, Pilus: מתקנין גיריהו על נימא Ap- tant sagittas suas ad nervum, Hebr. על יתר Psal. 11. v. 2. Plurale, דמנדלא תלת תלת נימין Quæ contorta est ex tribus filis, Eccles.4.12. בנבלא דעשרתי In nablio decem chordarum, Psalm.33.2. Super cithara decem chordarum, Psalm.92.3. Emphat. לא מן נימא Non ex filis, Num.15.38. in Jon. על כנרא דתמניא Super cithara octo chordarum, Psalm.6.1. Construct. ונימי אמוני שרא Et fila funis mei solvit, Job.30.11. in Venetis. Talmudicis etiam est Pilus, sive capitis, sive barba: id est, עקבי נימהו, וקנים נימא מצא באותו Barba ipsorum, Nasir fol.39.2. Pilos invenit in isto loco, Gittin fol.6.2. Ex priore significatione proverbiale vitissimum est apud Talmudicos, כמלא נימא Quantum est plenitudo fili, latum filum. Minimum differentia inter rem & rem eâ locutione significatur. Vide Adagia Hebraica Drusii Decuriâ nonâ. Græcum est νῆμα.

Deinde נימא Sanguifuga: הבולע נימא של מים id est, Qui deglutit sanguifugam a questrem, licitum est ei calefacere aquam in Sabbatho, Avoda fara cap.1. fol.12.2. Glossa, עלוקה Sanguifuga.

Tertio נימא נומא, Noma, Ulcus carnem depascens vel pascendo serpens: מי שעלתה לו נימא ברגלו: Cui ascendit noma in pede, an excindet eam, & vivet, an vero relinquet, & dolorem patietur? Excindet eam, Avoda fara fol.10.2. Glossa, בשר מה ומצערו Caro mortua, & dolore afficiens eum. In Jalkut fol.104.4. ubi hæc verba adducuntur, explicatur תולעת נומא. In Aruch parvo, בשר חי או כמין יבלת, Vermis. In Aruch magno Caro cruda, aut species verruca. In Aruch magno scribitur נומי. Idem est cum נומי supra in נום.

ניו Menta herba, quam מינטא vulgò vocant: ut, חבילי נימא Fasciculi mentæ, Schabbas 12. 1.

ניס Infula. Græcum est νῆσος: יתב ניסא Sedet infula hæc, על חף ניסא Hebr. Jefa. 20.6. יתבי ניסא Habitatores insulæ, Jefa.23.2. Plur. constructum, וניסי יפא Et insulæ maris, Psalm.72.10. Reliqua אים transferuntur, authore Eliâ. Item, בניסי יפא In insulis maris, Hebr. בקרקע, Amos 9.3. At Genes.10.18. in T. H. pro ניסי legendum puto גניסי. Respondet enim Hebræo משפחה. Apud Talmudicos sine Jod, נסים Infulæ maris, Gittin fol.8.

ניסן Nisan, nomen mensis Martii, qui primus est ex institutione Mosis, Exod.12.1. Legitur Exod.12. v.8.18.40. Levit.23.5. Esth.3.7. in utroque Targum. Joel.2.23. ubi in Hebræo est בראשון In primo, scilic. mense; Targum habet, בירח ניסן In mense Martio. Vide R. Salom.

ניסני Palmarum species: vide in נסח.

* ניץ Vide ניץ.

ניק Genus monete parva. In Gemaræ textu legitur אנקא, & in Glossa, אניקון moneta sic nominata, Bava metzia fol.46.2.

ניר Novellare, de novo agrum proscindere. Infinitivum, למנר ניריה Ad novellandum novale suum, 1. Sam.8.12. Hebr. הרש. Apud Hebræos, נירו Novellate, Jer.4.3. Hof.10.12. Apud Rabbinos, נרה שנה ראשונה Novellat anno primo, & ferit anno secundo. אגרי המנוירות Agri novellati, novè proscissi, Menach.85.1.

ניר Novale.

ניר Charta, Papyrus: נייר טוב ולבן Charta bona & alba: נייר כדוי לכתוב עליו Charta ut in ea scribatur, Schab. fol.78. דסופרים נמי מרבקין בהו נירותיהו Quod scribæ etiam conglutinant illis chartas suas, Pesach. fol.42.2.

ניירות Nomen loci: unde, חביות ניירות Dolia Nejarina, in tali loco, ubi optimorum lignorum fuit commoditas & copia, confecta, Kelim cap.2.

נירא Licium: נירא ברקא Licium è pilis bestiarum, Avoda fara fol.28.2. Plur. נירים Filiculatorio circumvoluta, Stamen: הנוגע בנירים Attingens fila, Kelim cap.21. Glossa, החושן הארוגים, על הקנדה.

ניר תקוף, Hebr. עול: ut, ניר תקוף Jugum forte, 1. Reg.12.11. בניר דלא ננרת בניר Quæ non traxerit sub jugo, Deut.21.3. בניר מלכא דנבל Sub jugum regis Babylonix, Jerem.27.12. דלא סליק Super quam nondum ascendit jugum, Numer.19.2. Aff. תערי ניריה Removebis jugum ejus de cervicibus tuis, Gen.27.10. ומנורה Aggravavit jugum nostrum, 1. Reg.12.4.

תקיפה

אחיקוף ית נירכון Et de jugo ejus gravi, ibid. תקיפה Induravit jugum vestrum, ibid.14. Apud Rabbinos, און לוקחין מגרדי לא עירין ולא נירין, Kama 119. 2. Filius jugi, id est, jugum parvum, Schabfol. 54.

נכר Percutere: *ע* cum prepositione מן constructum, Decutere, Detrahere, Subtrahere de summa, Germ. Abschlagen/ inquit Elias, vel Abziehen: unde apud Talmudicos; יותר משתות ינכר; Amplius quam sextam decutiet, detrahet, Bava basra fol.106.1. Elias in Thisbi, מנכין לו מן המעות, Decutiunt, Detrahunt ipsi de pecuniis: לנכות לו מן חוב כלום Ad detrahendum ipsi de debito aliquid. In Vajikra rabba, Levit. 25. הריני מנכבם. Ecce ego percutio vos castigationibus in mudo hoc, ut reddam vos dignos seculo futuro.

נכר Percutere, Hebræis notissimum verbum. R. Elias Orientalis in sua Arithmetica usurpat pro Multiplicare, numerum scil. in multas partes discutere.

נכפא Percussio: Multiplicatio Arithmetica.

נכיתא Decussio, Detractio, Subtractio, Abschlag: Pignus absque detractioe; veluti si quis vineam habeat pro pignore, & colligat uvas ejus, nihil pro iis de debito detrahendo, Mezia fol.62.1. לא ניכול אלא בנכיתא Non comedat nisi per detractioem, Mezia folio 67. 2. לא פסק עמו בנכיתא Non convenit eum ipso per detractioem.

נכח Coram, E regione, Ex adverso, Ante: Item, Persona secunda, apud Grammaticos: ut, מוס הלשון לדבר פעם לנכח ופעם שלא לנכח Mos hujus linguæ est, ut aliquando loquatur ad præsentem, hoc est, in persona secundâ, & mox non in persona secundâ, Kimchi Psalm. 5. v. 6. Obad. 1. 7.

נכחי Præsens: נכחיות Præsentia, opposita ex adverso.

נכל Machinari, Callidè, Fraudulenter cogitare vel agere. Præteritum, בנכליהון רנכילו לכון Machinationibus quas machinati sunt contra vos, Num.25.18. Aliàs transfertur in Targum per השב Cogitare. Ex Pabel Particip. בלכביהון מנכלין In corde suo dolos machinantur, Psal.12.3.

נכיל Fraudulentum, Dolosum: נכיל לנא מכולא Fraudulentum est cor præ omnibus, Heb. עקוב Jer.17.9. Fæm. כקשתא נכילא Sicut arcus dolosus, Hof.7.16. Jer.9.3. Emphat. לשנא נכילתא Lingua dolosa, Psal.120.3.

נכלא Dolus, Fraus: לא הוה ברוחיה נכלא Non fuit in spiritu ejus dolus, Psal.32.2. לא קאום לנכלא Non jurat ad fraudem, fraudulenter, Psal.24.4. Aff. נכלהון Dolus eorum, Psalm.119.118. Plurale,

Et lingua ipsorum fraudes sunt in ore eorum, id est, summè fraudulenta, Mich.6.v.12. ולא ימללון נכלין בפומהון Et non loquantur dolum in ore suo, Jesa.53.9. ubi exemplaria habent נכלין Stultitias, quasi à נכל, sed Nominibus רמיה & מרמה, & reliquis à רמה, solent in Targum respondere Nomina à נכל derivata; unde puto hic legendam נכלין, à singul. נכלא. Et sic rectè, בתיהון מלון נכלין Domus ipsarum plenæ sunt fraudibus, Jer.5.27. מלי רנכלין Verba dolosa cogitant, ubi Veneta pravè נכלאין.

נכילו Idem: נכילו יהרד: Cum dolo, dolosè ambulat, Jer.9.4. Ad occidendum eum per fraudem, Exod.21.14. Emphat. יתאחרון בנכילותא Capiantur in dolo suo, Psal.10. v.2. ubi Regia בנכלותא Veneta: melior prior lectio, quam Elias ponit in suo Meturgeman.

נכס Mactare, Jugulare, mactatum Immolare, Occidere, Trucidare. Respondet Hebræo שחט.

נכס מלפא Et mactavit, occidit rex Babylonis filios Zedekia, Jer.39.6. ונכס ית ענלא Et mactavit vitulum, Lev.9.8. ונכסיה Et mactavit eum, Levit.9.15. ויה בני צדקיהו נכסו Et filios Tzedekia jugularunt in oculis ejus, 2.Reg.25.7. **נכס תורא** Mactans bovem, Jesa.66.3. **נכסי ינקיא** Mactantes, Immolantes pueros, Jesa.57.5. **נכס ית בניה** Ad mactandum filium suum, Genes.22.10. **נכסוהון** Et cum immolassent aut jugulassent ipsi filios suos, Ezech.23.39. **נכסו** Imperativus, ונכסו Et mactate pascha, Exod.12.21. **נכסו** Et mactabis sacrificia sancta, Deut.27.7. ונכס יתה Et mactet eam: Item, ריכוס ונכסו Ubi mactaverit holocaustum, Lev.4.33. לא תכוס על חמיע Non immolabis super fermento, Exod.34.25. **נכסון** In loco quo jugulant, Levit.7.2. ונכסו ונכסו Nam cum immolaveritis, Levit.22.28. **נכסו** Imperativus, ונכסו In die quo mactabitur, Lev.19.6. **נכסו** Apud Talmudicos, כוס לי טלה זה Macta mihi hunc arietem, Pesach. fol.61. לא אכלתי בשר כוס כוס מעולם Nunquam per vitam comedi carnem macta, macta, Cholin folio 37.2. hoc est, Carnem de animali moribundo, de vita periclitante, quod propterea festinanter mactare jubent dicendo, Macta, macta, ne moriatur.

נכסא emphat. נכסתא Victimæ, Hostia, Mactatio, Sacrificium: ונכסא רבא Et mactatio magna, Jesa.34.v.6. ונכס יעקב נכסתא Et mactavit Jacob sacrificium in monte, Genes.31.v.54. **נכסותא** Plurale, ולנכסותא

Et hostig sanctitatum, Heb. ולקבה, וילקבט קודשא
 Lev. 7.37. *Aff.* ויקרב ית נכסתודה Quo offert ho-
 stiam suam, Hebr. וקבו, Levitic. 7.16. *Plurale,*
 נכסן, *emphat.* ונכוס נכסתה Et mactato victimas,
 Exod. 34.16. Hebr. מכה, cui, rarius tamen, re-
 spondet. *Construct.* Hostias sacras, קודשין
 Heb. וקבוס, Exod. 18.12. *Num* sacri-
 ficia sancta, Amos 5.25. *Aff.* תרב נכסתהון Adi-
 pem victimarum ipsorum, Deuteron. 32.28. *Et*
masculinum, וקריבו נכסן Et obtulerunt victimas,
 Exod. 32.6.

נכס, נכס *Substantia, Opes, Facultates quæcumque,*
quas homo possidet: In Tanchuma: למה נקרא שכם
 נכסן שהן נכסין לזה ונגלן לזה *Quare vocatur nomen*
ipsarum? quia nchasin occultantur ab hoc, & re-
velantur alii, Falkut 1. Sam. 2. Et in
 tota substantia tua, Deuter. 6.5. pro Heb. מארך.
Alias vix numero singulari invenias. Plurale apud
Efram, לענש נכסן Ad multam facultatum,
 Esra 7.26. *Sic in Targum,* בנכסין סגיאן Cum
 opibus multis, Heb. נכסין, Jos. 22.8. עוחר ונכסין
 Divitiæ & facultates, Eccles. 5. v. 18. *Respondet*
etiam plerumque Nomini היל, quando pro Divitiis
sumitur: ut, יצלה בנכסין Prosperabitur facultati-
 bus, Num. 24.18. קנו לי ית נכסיא האלן *Compara-*
runt mihi facultates istas, Deut. 8.17. *Construct.*
 Et de facultatibus regis, Esr. 6.8. *Affix.*
 Et omnibus facultatibus suis, ובכל נכסוהי
 2. Reg. 23.25. Heb. מארו: Sic & pro usur-
 patione semel legitur, ואגמר נכסיהון *Et consumam*
facultates ipsorum, Mich. 4.13. *Apud Talmu-*
dicos, נכסי הגוים הם כמדבר כל המחזיק בהן זכר
 בהן, *Omnes facultates gentilium, Christianorum,*
sunt instar deserti (id est, ut publicum & commune)
qui primus eas occupat, earum dominus est, Bava
 bafra fol. 54.2. על ארבעה דברים נכסי בעלי בתין
 נמסרין. למלכות על משהי שטרות פרועים על
 מלוי ברבית ועל שהיה ספק בידם לכהורת ולא
 מיהו ועל פוסקי צדקה ברבים ואינון נותנין
 Propter quatuor res, facultates patrum-famili-
 as traduntur regno; 1. propter eos qui detinent ob-
 ligationes jam exsolutas, 2. propter eos qui mutuò
 dant in usuram, 3. propter eos (patresfamilias)
 qui potuissent corripere, castigare (peccantes scil.
 ita ut ipsorum correptio propter divitias eo-
 rum auctoritatem & pondus habuisset,) & non
 castigarunt, 4. propter eos, qui discernunt, ut elee-
 mosyna publicè dentur, & ipsimet nullas dant,
 Succa fol. 29.1. מרבה נכסים מרבה דאגה
 Qui multiplicat opes, multiplicat curas,
 Hillel in Avot cap. 2.

נכר Hebr. Agnoscere: Alienare, Alienum, Ex-
 traneum se gerere & ostendere.

הכר Agnitio, Discretio, apud Rabbinos, Hebr.
 הכרה.

בעיניה דלהוי Interstitium, Discrimen:

Volo ut sit discrimen inter me & istos, Horajoth cap. 3.

מכיר, מכיר *Notus, Cognatus,* Heb. 2 Reg. 12.6.
 Hinc מכירי כהונה *Noti sacerdotii, id est, sacer-*
dotum, Bava bafra fol. 123.2. Gittin folio 30.1.
In Targum, מן מכריה Quilibet à noto suo,
 2. Reg. 12.6. מן מכריכון A notis vestris, v. 8.

נכרי *Alienus, Extraneus:* Vir extraneus,
 Deut. 17.15. ארי נכרי ארתי *Nam extraneus,*
 alienigena es, 2. Sam. 15.19. *Emphaticè,*
 נכראה ולא שפוטך *Alienus, & non labia tua lau-*
dent te, Proverb. 27.2. אשלמתא לנכראה ירך
 Promisisti extraneo manu tua, Proverb. 6.1. *Quan-*
doque scribitur נוכראה, maxime apud Hie-
rosolymitanos: ut Exod. 2.22. *Plurale,*
 ונוכראין עליו *Et extranei ingrediebantur civitates ejus,*
 Obad. 10. לעמין נוכראין *Populis extraneis,*
 Thr. 5.2. *Fæmininum,* בארעא נכראה *In terra aliena,*
 Exod. 2. v. 22. ולשנא דנוכריתה *Et à lingua extraneæ mu-*
lieris, Prov. 6.24. מנוכריתה דמלהא חלקן
 Ab extranea cujus verba suavia sunt, Prov. 2.16. *Plurale,*
 הלא נוכרן אתחשבנא *Annon extraneæ reputatæ*
sumus? Genes. 31.15.

נכש *Evellere herbas, Runcare. Interdum scri-*
bitur per ס in fine, sed malè, & confuse cum
ista Radice: המנכש והמקרים *Evellens herbas &*
collucans arbores, proprie ramos aridos excin-
dendo, Schabbas fol. 103.1. בשומן המנכש
 בשהו *Evel- lens allium,* Bava metzia fol. 89.
 ולא רצה לנכש *Neque voluit evellere herbas,*
 German. Zetten. Legitur & Levit. 26.20. in Raschi.
 Pass. הקוצים הללו לא מתנכשין *Spinæ istæ non evelluntur,*
 Ber. rab. sect. 45. In Aruch legitur קייצונין.

הכיש *Percutere, Cadere, Pungere:*
 הכישה ברה נתחייב *Si percusserit in ea (baculo) reus est,*
 Bafra 88.1. Metzia fol. 30.2. כיון שהכיש
 בה מכוש אחר קנה כולה *Posteaquam percussit in*
eo plagam unam, possidet totum, Bava bafra
 fol. 54.1. Idem quod Hebr. הכה. *Participium,*
 ומכשה בבית הרהם *Et percutit (pungit linguâ)*
 ראוי להכישו נחש *eam in vulva,* R. Sal. Psal. 42.2.
 Dignus est quem percutiat sive pungat serpens,
 Sanhedr. fol. 110.1.

מכוש *Plaga, Ictus, Percussio, ut in precedenti*
exemplo. Idem quod הכאה. Item *Ropalus,*
 vel, *Ropalum, Malleus:* unde legitur in Medrasch
 Tillim Psalm. 7. צריק למה הוא דומה למעמון של זהב
 ומכושו מרגלית *Iustus cui similis est? tintinabulo au-*
reo, cujus ropalum est margarita: ροπαλον
 Clava, Græcis. מאן ראית ליה מכוש *Cui est malleus,*
 Vajikra rabba sect. 24.

נכת *Mordere. Respondet Hebr. eo נשך:* Part.
 דנכית להון כחויא *Qui mordet eos instar*
 serpentis, Eccles. 10. v. 8. Vide & Proverb. 23.32.

P'urale, מרדנין היך בארניא איירי ורגלי, Mordent instar leonis manus meas & pedes meos, Psalm.22.17. *Futurum*, ויכתיבניה חוניה, Et mordebit eum coluber, Amos 5.19. *Præter. Pebil*, כל דנכית יתיה חוניה, Quemcunque momorderit serpens, Num.21.9. in Targ. Jon. דנכית סוסיא בעקביה. Qui momordit equum in calcaneis suis, Genes. 49.17. in Jon. ונכיתו ית עמא. Et momorderunt populum, Numer. 21.7. *Ithpehal Partic.* כל מאן דהיה מנכת בחוניה, Quicunque morsus fuerit à serpente, Num. 21. v.10. in T. Hierof. *Futurum*, כל דיתנכית, Quicunque morsus fuerit, Num.21.9. *Apud Rabbinos*: מתלמא אמר מאן דנכתיה חוניה חכלא מרחיל ליה. Proverbium dicit; *Qui morsus est à serpente, ei funis terrorem incutit* (quia, nempe, serpenti similis est tortuositate) Medrasch Kohethe cap. 7. v.3. & Medr. Cantic. cap.1.v.2. Quæ nocent, docent. *Apud Talmudicos*, נשך איכנא דקא נכית ליה, Usura est quæ mordet eum (à quo sumitur) & aufert ei aliquid, Mezia fol. 60. 2.

Usura, à *Mordendo dicta*, ut & *Hebraeum*, נשך, cui respondet semel: רמסניע מוליה. *Qui multiplicat substantiam suam usurâ & fænore*, Prov.28.8.

Vide in נתם. Si huc pertinet, tunc est *Heemanticum*: si eò, tunc נ ab initio est *formativum ex Niphali*.

נלם Nilus, celebris *Ægypti fluvius*: לא יסק להון נילוס Non ascendet ipsis Nilus, Zach.14.18. Et in Targum Jonathanis in Legem, לבנד אמן ית ארעא דרא מנילוס דמצרים עד נהרא רבנא. *Filio tuo dabo terram hanc*, à Nilo *Ægypti*, usque ad fluvium magnum, fluvium Euphratem, Gen.15.18. Kimchi scribit *Jes.19.5.* נהר נילוס הויה מטקה הארץ עד שלא יצטרכו לגשמים. *Fluvius Nilus irrigat terram (Ægypti) adeò ut non opus habeant pluviis.* R. Salomon scribit *Amos 8.8.* Nilus ascendit singulis 40. annis semel, & irrigat terram. Cumque ascendit, educit lutum & cænum ad ripam suam, &c. In *Beresch. rabba sect. 87.* ad *Genes. 39. 11.* ad hæc verba: ויהי כהיום הזה. *Et fuit secundum diem hanc*; scribitur; יום נבול של נילוס והלכו הכל לראות והוא; *Dies festus Nili fuit*, & ibant omnes spectatum: ipse autem (Joseph) non iverat. *Glossa*, נבול יום dicitur hic per contemptum de die festo, quem celebrabant, quando Nilus ascendebat, ob idololatriam quam illic exercebant.

* נמא Dicere. Vide supra נום.
* נימא Vide supra נים.

נמי Verruca: Vide supra נום, & infra נים in significatione tertiâ.

Etiam, apud Talmudicos frequens. *Sæpè præcedit* אי, ut אינימי Aut etiam.

Martes, animalculum ex genere mullino, columbis & gallinis infestum: unde; מרחיקין את הסולם מן השוכן ארבע אמות כדי שלא תקפוץ הנמיה. *Removent scalam à columbario quatuor cubitos, ne afsiliat martes, scilic. ad occidendum columbas*, Bava basra fol.22.2. in Misna: חתול ונמיה: חומסה פניו כנמיה: Felis & martes, Cholin fol.52.2. *Laceravit vultum ejus instar martis, cujus proprium frauen/ ut & felium.* *Plurale*, נמיות *Jes.13. v.21.* in Kimchi & R. Salom. qui sic exponunt vocem ציים.

נמט *Stragula villosa*, idem quod לבר, Metzia fol.54.2. lin.3.

נמד *Declive, Depressum, Humile esse*: לפי נעימות. *Propter suavitatem instrumenti musici, ad intendendum vel deprimendum sonum*, R. Salomon *Amos 6.6.* מנמיכין. *Deprimebant*, id est, humilem & inferiorem relinquebant ipsi locum.

Locus declivis, Depressus: מקום נמוך. *Locus declivis. Nomen formæ גדול Magnus*: נמוכי הרוח. *Sepes quæ depressa est*, Kelim cap.4. *Depressi, humiles spiritu*, Sota fol. 5.2. *Locus integer habet*: ראה כמה גדולים נמוכי הרוח לפני הק' נה. *Vide quàm magni sint depressi spiritu coram Domino: nam quando sanctuarium adhuc stabat, si quis offerret holocaustum, merces holocausti ascendit in manum ejus, si quis offererebat mincham, merces minchæ ascendit in manum ejus: sed si quis erat mente humili, ei scriptura id imputabat, ac si omnes oblationes obtulisset, sicut dicitur; Sacrificia Dei sunt spiritus contritus*, Psalm.51. *Murus humilis & depressus*, R. Sal. Thr.2.8.

Depressio, Declivitas: נמיכות. *Depressio vocis*, Rab.

נמל *Portus, locus quietis navium ad litus terræ*: כיון שהגיע לנמלה של עכו. *Quum appulisset ad portum Acco*, Joma folio 38.1. *Non ingressi fuerunt portum, donec tenebresceret*, Erubh. cap.4. in princ. *Græcè per metathesin literarum* נמל.

נמן *Suffragia dare, scribit Guido, nec alius præter ipsum.* *Citat ex Midrasch Psalmi 25.* ubi ita legitur, מהחדוש היה בבית המדרש היום נמנו ונמרו. *Quid novi fuit in schola hodie? suffragia dederunt & absolverunt.* An ita significet hic, amplius cogitandum. *Citat & ex Midrasch Psalm. 103.* Sed ibi non inveni.

נמוס *Ritus, Mos, Consuetudo: Lex, Statutum, Jus.* *Corruptum ex Græco νόμος.* *Sæpè respondet Nominibus Hebraicis הדיק Statutum, & משפט Jus, Judicium.* In *Psalmis*

Psalms & Proverbiis etiam pro Hebræo תורה *po-*
nitur : ut, *אלהו בנימוסא דיי רעותיה*, Sed in Lege Do-
 mini voluntas ejus, Hebr. בתורתו, Psalm. i. v. 2.
 נמוסא דאפד A' lege matris tuæ, Proverb. i. 8.
 נמוסא כל ארעא Juxta consuetudinem totius ter-
 ræ, Hebr. כדרך Genes. 19. 31. in Targ. Hierof.
 Ad videndam consuetudi-
 nem filiarum gentilium, Gen. 34. 1. נמוסא דמלכא
 Statutum regis, i. Sam. 8. 9. *Plurale*, Et
 judiciâ, Ezech. 20. 25. *Constructum*, נמוסא עממא
 In statutis populorum, Levitic. 20. 23. *Affix.*
 Et in statutis ipsorum non
 ambulabitis, Levit. 19. 3. *Apud Rabbinos*, נכנסת
 בקרתא נכנסת בנימוסא *Ingressus es civitatem, in-*
gressus es jus ejus. In Beresch. rabba sect. 48. idem
 sic legitur, עלת לקרתא הלך בנימוסא, *Intrasti urbem,*
ambulato secundum jus ejus, i. e. vivito juxta ritum
& jura ipsorum. Alibi, הלך לקרתא הלך בנימוסא
 Item Mardochæus coro-
 natus erat lege, hoc est, ornatus omnibus statu-
 tis Legis, veluti coronâ, Megilla fol. 12. עשו לו
 Facite ei pro more, prout moris est vel
 juris, Gittin cap. 6. in Mischna.

Legalis, Judicialis. Feminin. דת טבעית
 ונהנימוסית *Jus naturale & judiciale, legale &*
civile.

Nympha, sponsa. נמפי ננפה & נמפי נמפא
 דמתילא לננפי די היא צניעא : *Græcū est νύμφη*
 Quæ assimilatur sponsæ quæ est verecunda,
 Cantic. 4. 8. 9. 10. כננפי צניעא Sicut sponsa vere-
 cunda, v. 12. Sponsa erat mihi, Ber.
 rabba sect. 71.

דומה לנמפיון המשקרה : *Fons, Nymphæum*
 Similis est nymphæo irriganti to-
 tam regionem, in Jellammedenu, fol. 33. col. 2.
 Pro hoc in Schemoth rabba sect. 31. legitur cum
 Gimel, דומה לגיפיון. *Guido ponit, Ripa.*
Prava scriptio & interpretatio. Prior lectio est
genuina. Est enim Originis Græcæ, à νύμφη Nym-
pha. Suidas; νύμφη ἡ γυνή ἢ νεόγαμος γάμος. Sic
apud Varronem Nympha Juturna, fontis nomen,
inde dicti quia Juvaret. Ita apud Athenæum lib. II.
Fontes ipsi vocantur Nymphæ. Inde Nymphæum,
quod Calep. Lavacrum exponit. Socrates in Tri-
partita historia: Præfectus urbis tunc Clearchus
Nymphæum maximum tunc ædificavit, in
platea quæ nunc Theodosii vocatur, ubi aquæ
affluentia est emissa. Pro hoc in Basileensi edi-
tione est ὑδραίων, id est, Tubum amplissimum. Vide
locum.

Observatio, Annotatio, Expositio, A-
nimadversio, Ratio, Doctrina: נמוק דר יוסף
 Propter R. Jose, cujus rationes erant
 Rationes טעמי דאיותיו מביא לו, cum ipso, Glossa,

demonstrationum suarum afferebat ipsi, Eru-
 vin fol. 14. נמוקו עמו Expositio ejus cum ipso,
 omnium suorum verborum dat rationem, Git-
 tin folio 67. 1. Epitheton fuit R. Jose. *Plurale,*
Animadversiones. Sic Elias vocat Anno-
 tationes suas in librum R. D. Kimchi, נמוקים.

Vide in מקק נמוקים.
נמר *Variiegare, Variare, Varium facere:* נמר
 מנומר *Pardus variegatus, maculosus,*
 Jerem. 13. 23. in R. Salom. *Variatum* septem coloribus :
 אחרוג כושי לבן ומנומר : *Citrum nigrum, album aut variegatum, punctis*
 משום דמיהו *Quia videtur esse maculosus, punctis res-*
 persum, Succa fol. 36. 1. *Vestis maculis*
 resperfa : *Quem fecit variega-*
 tum, Gen. 30. 37. in R. Salom. *Aliter:* את
Varians agrum suum, Peah cap. 3. id est,
 Metens partes maturas, & relinquens immatu-
 ras, ut maneat ager sicut cutis pardi variegata.
Quidam; Seminans agrum diversis seminibus,
 quo etiam ager quasi maculatus & varius red-
 ditur.

Varius, Maculis variis distinctus: נמר
Omnem agrum varium, Genes. 30. 32. רקוע
 נמומר *Maculosum & varium in capris, ibid.*
 נמומר בעזא *Omnes capras variatas,*
vers. 35.

Pardus, quasi Maculosus, variis pun-
 ctis resperfus : *Qui fortes sunt instar*
 pardi, Jerem. 5. 6. *Et pardus*
 cum hædo habitabit, Jesa. 11. 6. *Plurale,*
 דחסינין *Qui robustiores sunt pardis, Cant. 4. 8.*
 מן נמרון *Leo-pardus, Ber. rab. sect. 77. vide in*
 אימורון *in אמר.*

Genus strati, vel straguli, Medr. Kohe-
 leth cap. 3. v. 9.

נמש *Senes utentes scipione.* *Apud Tal-*
 mudicos, מאימתי כל אדם כותרין בלקט
 Quando omnibus hominibus li-
 citum est colligere (aristas in agro?) ex quo
 eunt collectum senes, Peah cap. 8. in princip.
 סבי דאולי אחיגרא, *Glossa, Vide Majem. in Hil-*
 chos mattanos anijm cap. 1.

Nos, Hierosolymitanè pro אנון. *Vide in אנון.*

ננא *Pater, vocabulum Persicum:*
 בר מאה פמי וחד ננאי *Filius centum (vi-*
 rorum) erat Pape, sed unus (erat ejus) pater,
 Sota fol. 42. 2. *Nempe, mater ejus complures*
 unâ nocte viros scortatores admiserat, sed ex
 uno tantum conceperat, qui istius Pape pater
 erat : *Pater in Lingua Persica, scribit*
 &c. *In margine autem expli-*
 catur,

catur, & sic quoque in Aruch. Unde Guido & alii ponunt, נני Canis.

* נננא Vide supra in ננן.

ננה vel ננהו Illi, Illa, Illa, apud Talmud.

Illi destruunt domum sanctuarii, nos verò restauramus eam. Sepissime simpliciter per verbum Substantivum explicatur, ut & pronomina Hebraica, quando in fine sententiæ membri ponuntur: כולהו Omnia corpora laboriosa sunt, Sanhed. folio 99. 2. רכולהו כנשתא קרשתא ננהו Quòd totus cætus sancti sunt: נשים באהל מאן ננהו Mulieres in tabernaculo (Jud. 5. 24.) quænam istæ sunt?

ניניא Menta, herba, Avoda fara fol. 29. cap. 2. Schabbas fol. 128. 1. מאי אמיתא ניניא Quid est Amicha? menta. Syriacè ננעיא Matth. 23. v. 23. Luc. 11. 42. Adducit etiam Baal Aruch pro Funne, Chorda, ex Bereschith rabba, sect. 65. & sect. 93. sed in utroque loco legitur, וקשר ברה נימרה Et ligavit in eo funem. Ex נימרה ergo factum ניניא.

ננס vel ננסא Pumilio, Nanus, v. e. homo brevis stature, quæ parum supra terram, infra reliquorum hominum staturam, exstat. In Targum Hierosolymitano, או דגביה או דגניס Qui est oblongus aut nanus, id est, humilis & depressæ staturæ, Levit. 21. 20. pro Hebræo דק Gracilis, ubi perperam legitur in libris גביה per Cheth. Elias vult Hebraicè appellari גמריס ex Ezech. 27. 11. Ad eum locum Kimchi scribit, חיו אנשים ננסים Fuerunt homines nani, mensuræ parvæ, ex illo; Cubitus (Gammad) longitudo ejus, Judic. 3. 16. R. Salomon inquit, יש פותרין שהם ננסין ונכנסין במרת אמרה, Quidam explicant, quòd (Gammadim) sint nanasin, qui ingrediuntur mensuram cubiti. Et adjectivè, והיו עליו ה עמודים ננסים Fueruntque in eo quinque columnæ nanæ, id est, breves, depressæ, Middoth cap. 3. ופון השלחנות לננסין Et à mensis ad (columnas) nanas, erant quatuor cubiti, Joma cap. 1. folio 16. 2. Glossa, ננסין id est, depressæ columnæ, breves, in quibus erant unci ferrei, ad quos suspendebant sacrificiorum animalia, ad detrahendum ipsis pellem. Describitur illic locus lanionum, qui sacrificiis mactandis vacabant: Spiritus nani; citat Drusus in Observat. lib. 8. capite ult. ex Menahem de Racanati Genes. 1. folio 11. col. 1. Fœmininum, Depressa (scilic. פרה Vacca) recta est, scilic. ad sacrificium, Parah cap. 2. fol. 93. 2. ננס לא ישא ננסת שמא יצא מהם אצבעי Nanus non du-

cat (uxorem) nanam, ne proveniat ab illis digitalis (homo) Bechor. fol. 45. 2.

* ננפי ננף. Vide supra in ננף.

נסא Exaltare, Attollere, ut & Hebraicè ביש sumitur. Ithpabel Infinit. לאתנסאה ברה Ut attollant se cum eo in militia, Psalm. 60. v. 6. Vide נסס in Nomine נס.

נסב Accipere, Capere, Sumere, Assumere, Tolle- re, Auferre. Respondet in Targum Hebræo לקח. Præteritum, ית בכרותי נסב Primogenituram meam accepit, Genes. 27. vers. 36. Affix. Et extendit manum suam & accepit eum, 2. Reg. 6. v. 7. ונסבה מרדכי בביתיה Et suscepit eam Mardocheus in domum suam, Esth. 2. 7. Fœmininum, ורחל נסבת Et Rachel acceperat, Genes. 31. 34. ורביתא נסבת Et usuram accepisti, Ezech. 22. 12. נסבת לך לאתו Vitulum accepi, Deuter. 9. 21. נסיבית אפך Suscepi faciem tuam, honoravi te, Genes. 19. vers. 21. ונסבו נסביא Ego accepi illud, Judic. 17. 2. Et acceperunt viri isti munus illud, Gen. 43. 15. ית דהלתי נסבתון Idolum meum accepistis, Jud. 18. v. 24. דלא נסבנא מנהון Quam non acceperimus ab eis, Deuter. 3. 4. ונסבין אפין Et accipitis vultus in Lege, id est, personas honoratis, earum majorem quàm Legis rationem habetis, Malach. 2. 9. Particip. Pehil, נסיב אפין Acceptus vultu, Honoratus, Jesa. 3. 3. Fœmininum, ארי מבעלה נסיבא רא Nam ex viro suo sumpta est illa, Genes. 2. 23. Plurale, נסיבין לגבר Nuptæ viro, Thren. 5. 11. Infinitivus, וליא למסב, Ad non accipiendum argentum, 2. Reg. 12. v. 9. Aff. במסביה ית רבקה In accipiendo ipsum, cum acciperet Rebeccam, Genes. 25. 20. in Jon. לא תתוב למסביה Non reverteris ad accipiendum illum, Deuter. 24. 19. למסבה Ad accipiendum eam, Deuter. 24. 4. פל מסבהון Omne accipere, id est, acceptio eorum, Jesa. 9. 4. Imperativus, סב ית שטרין האלין Tolle literas contractus istas, Jer. 32. 14. סב תור חר Accipe juvenecum unum, Exod. 29. 1. סבו ית ספרא דאורייתא Accipite librum Legis, Deuter. 31. 26. סבו נשין Accipite, Ducite uxores, Jerem. 29. 6. Fœminin. סבי לי כען ועיר מיא Accipe mihi hîc parum aquæ, 2. Reg. 17. v. 10. וסבי שעיר Et tolle resinam, Jer. 46. 11. Futurum, וסב פתא דלחמא Et accipiam buccellam panis, Genes. 18. 5. Si aliam acceperit sibi, Exod. 21. 10. ויסבה לנא Et accipiet eam nobis, Deut. 30. 13. ותסב המס סלעין Et accipies quinque siclos, Numer. 3. 47. יסב יי אפיה לוחד Tollat Dominus vultum suum ad te, Numer. 6. 26. וית בנתוכון ססב לנא Et filias vestras ducemus nobis, Gen. 34. 16. וית בנתנא תסבון לכון Et filias nostras

stras accipietis vobis, Genes. 34. 9. מתמן תסבוגידה
 Inde accipietis illam, Exod. 21. v. 14. Et ואתן יסבון
 ipsi accipient, Exod. 28. 5. אופרנט נסבון תשועתך
 lectos tuos subtu te, Prov. 22. 27. *Ithpehal Præ-*
teritum, Unde sumptus erat, Gen. 3. 23. per syncopam, לך דאנתסב לך
 ארום מנבר אתנסובת דא *Femin.* Quod ablatum e-
 rat tibi, Judic. 17. 2. *Femin.* Nam ex viro sumpta est illa, Genes. 2. 23. in Jon.
Particip. Quod manu capitur vel tollitur, Numer. 35. 17. 18. *Plural.* דמתנסבין למותא
 Qui capiuntur ad mortem, Prov. 24. 11. *Femin.*
 Et uxores tuæ quæ ductæ sunt vi-
 ris, Cant. 4. 12. *Infin.* cum *Affixo*, ביום אתנסכותיה
 In die capi ejus, quo capiebatur, 1. Sam. 21. v. 6.
Futurum, Et auferetur ab eis, Ezech. 24. 25. *Ex Aphel Particip.* Et
 accipit personam in iudicio, Genes. 4. 8. in Jon.
Hinc etiam est, Ad dandum ei Leam, cum
 in medio, pro לאסבא, Gen. 29. 22. in Jon.

In sententijs Ben Syrae; צריך את למסב ולמתן יהא
 Si necesse est tibi accipere & dare חלקך עם בר מבין
 (emere & vendere) esto fors tua cum bonis. *Apud*
Talmudicos, אמר במאי איכול לחמא לחמא סב מניה
 Qui dicit, cum quo (cibo) edam panem? panem aufer
 ab eo, Sanhed. fol. 100. 2. Qui non contentus pa-
 ne famem tollere, fame laborare non putabitur.
Ex Aphel, Qui facit ut accipiat alius
 filiam suam, id est, qui eiocat, despondet.

In dialecto Hierosolymitana hoc verbum perdit
 quandoq. literam ב: ut, מרה דנסתון, Quod accep-
 istis, Talm. Hieros. Bava kama cap. 6. fol. 5. col. 3.
 Glossa דנסכתון, id est, שלקהתם. Sic, אשכח גזולין
 Invenit pullos avium, & accepit illos, Ba-
 va metzia cap. 1. in Talm. Hieros. ונסתיה הר מסכן
 Et accepit eam pauper quidam, Talm. Hierosol.
 Sanhed. cap. 13. fol. 24. col. 3. Sic in Erubhin fol.
 20. 4. Baal Aruch citat duo exempla ex Beres. rabba
 sect. 67. & 75. *Accipit eum*: נסתה & *Accipit*
eam: sed in nostris libris legitur נסביה, quod
 sic fortè ab imperitis dialecti correctum. Addit Baal
 Aruch, פירוש נסכתה לקחה ב' מובלעת, hoc est,
 idem est quod לקחה, נסכתה, hoc est, Beth absorpto.
 Id Guido non rectè assequens, po-
 suit; esse idem quod לקח vel בלע Cepit vel De-
 glutivit.

Deinde ונתן נסב ויהב idem est quod alibi ונתן
 נסבין ויהבין בפרגמטא: *Coferre, Disceptare*:
 Negotiari: *Coferre, Disceptare*: Negotiabantur cum serico, Beres.
 rab. sect. 77.

Sermo acceptio-
 nis, id est, significat Accipere.

Acceptum, Censuræ, Vestigal, Pars vel Por-
 tio rata & certa, que accipienda alicui offertur & da-
 tur. Sic pro Hebr. ponitur: ut, ותפריש נסיבא לך

Et separato portionem Domino, Numer. 31. 28.
 Eritque portio census Domi-
 no ex ovibus, Ibid. vers. 37. Nume-
 rus census separationis, id est, separati, vers. 31.
 Jon. *Aff.* Summa census ipsorum,
 vers. 38. in Jon. Sed onkelos id ex forma mascu-
 lina effert נסיבהון.

Receptum, Promissum, Oblatum,
Donum voluntarium, pro Hebræo נרבה, in Jonath.
 Aut in dono voluntario, aut in tempore solennitatum
 vestrarum, Num. 15. 3. *Donum,*
 oblationem voluntariam facies eum, Lev. 22. 23.
 Votum aut oblationem volunta-
 riam, Levit. 22. 21. *Aff.* ללכל נרביהון ולכל נסיבתהון
 Omnium votorum aut donorum spontaneo-
 rum, Levit. 22. 18. Et donis spontaneis
 vestris, Num. 29. 39.

Voluntaria sacrificia oris mei, Psal. 119.
 v. 108. juxta Eliam, & quosdam codices.

Avertere se, Retrocedere. נסיבה *Retrocessio.*
 Affine Verbo טו.

Tentare, Probare, Experiri, Periculum
 facere, idem quod Hebraicè. *Præteritum,*
 Et Dominus tentavit Abra-
 hamum, Genes. 22. 1. *Aff.* ונתמן נסיה *Aff.*
 Et ibi ten-
 tavit eum, Exod. 15. 25. *Fæmin.* דלא נסיאת פרסר
 Quam non tentaverat planta pedis, Deut.
 28. 56. *Quem tentasti tentatione,*
 Deut. 33. 8. *Quia tentaverunt me patres*
vestri, Psal. 95. 9. ועל דנסיואו *Eo quod tentaverunt,*
 Exod. 17. 7. *Sicut tentastis,* Deut. 6.
 v. 6. *Participium,* ארי מנסי *Nam tentat Dominus*
 Deus vester vos, Deuter. 13. 3. *Quid vos tentatis Dominum,*
 Exod. 17. 2. *Apud*
Rabbinos, Probatum & expertum.
 Ad tentandum vos, *Infin.* ונתמן נסיה
 Et venit ad tentandum eum parabolis, 1. Reg. 10.
 v. 1. *Imperat.* ונתמן נסיה
 Et tenta me, Psal. 26. 2. *Futurum,* ונסי ותי
 Non tentabo Dominum, Jesa. 7. v. 12. *Ex Aphel*
Præteritum, ונסיאו *Et tentarunt,* Psal. 78. v. 56.
Partic. cum ה *characteristico,* Tentans, Ge-
 nes. 22. 1. in T. Hieros.

Tentatio, Experientia. Et
 proprium nomen loci, in quo tenta verunt Isrælitæ Do-
 minum, Deut. 33. 8. Exod. 17. 6. *Quia nulla est in eis*
 Sicut tentastis eum in Niffeta, Hebr. Massa,
 Deut. 6. 16. *Quia nulla est in eis*
 experientia mihi, 1. Sam. 17. 39.

Tentatio, Periculum, Expe-
 rientia: ut, העל נסיון פתגמא *Num propter pericu-*
 lum, tentationem rei, Jobi 4. 2. עשיריתא

Tentatione decimâ, Exod. 15. 25. *Apud Rabbinos, In experientia reperimus, quod &c. Nullus est ita sapiens, ut dominus experientia, qui ipsemet rem expertus est.* Proverbialiter dictum. Simile vide in טעם: *Plurale, עשרה נסיונות נתנסה אברהם אבינו ועמד בכולם להודיע Decem tentationibus tentatus fuit Abraham pater noster, & perstitit in omnibus, ut innotesceret, quanta esset dilectio Abrahami, Avoth cap. 5. עשרה נסיונות נסו אבותינו את המקום Decem tentationibus tentavit Deum patres nostri in deserto, sicut dicitur, Et tentarunt me jam per decem vices, Numer. 14. 22. &c. Ibid. vide & in נסם infra.*

נסח *Amovere, Avellere, Evellere, Exstirpare, Transfere. Præteritum, ונסחה בידה Et amovit illud manu suâ, amotum accepit, Hebr. וירדה, Judic. 14. v. 11. Particip. נסחא ארי מפנה Nam ex cadavere leonis amotum (acceptum, translatum) effecit mel, ibid. Participium Præteritum ex Pabel, Erit exstirpatus, ejectus; scil. à servo suo, Prov. 29. v. 21. Vel, מנסח, & sic est syncopa litera ה ex Ithpabel. Hinc Hebræum, ונסחתם Et evellemini, Deuter. 28. 63. reddit ונתעקרו Et eradicabimini. Futurum Ithpabel, ונתנסח עץ מביתיה Transferatur, avellatur lignum ex domo ejus, Esr. 6. 11.*

Translatio.

Exemplar, Transcriptum, quod ex alio scripto translatum & descriptum est: נוסח הנסח Exemplar libri repudii: בנסחא אחרתא In exemplari alio. Plurale, נוסחאות.

Translatio: הסח הרעת, Abreptio mentis: באין בהיסח הרעת ואלו הן: שלשה באין בהיסח הרעת ואלו הן: Tria veniunt per motam mentem, quæ sunt; Messias, Res inventa, & Scorpio, id est, Inopinatio, Ex improvise, & mente quasi ad aliam rem translata. Scorpio, id est, ictus scorpionis, Sanh. fol. 97. 1.

Species dactylorum parvorum & immaturorum, palmarum masculinarum, quales etiam sunt כפניות כופרי. In Eruvin fol. 28. 2. & Pefach. fol. 53. 1. In Aruch scribitur, ניסני, quem vide prolixè.

נסי *Fluvi in nescio, וותרי: Serum, aqua lactis: נסיבא Disceptant de sero lactis & floccis lanæ, Metzia fol. 68. 2. מטמטם את הלב משום נסיובי דחלבא Obstruit cor propter serum lactis, Pefach. cap. 3. in princ. R. Salom. exponit מיסגא id est, Mesq; quod idem.*

נסך *Libare, Fundere, Perfundere. Præteritum, ונסכו ונסכו ונסכו Et libarunt libamina sua, Jerem. 19. 13. ונסכו ונסכו Et libarunt libamina, Jerem. 32. 29. ונסך עלה נסכין Et libavit super eo libamina, Genes. 35. 14. ונסך יר.*

Et libavit libationem suam, 2. Reg. 16. v. 13. Participium, ונסכו ונסכו ונסכו Et libant ei libamina, Jere. 44. 19. Infinitivus, ונסכו ונסכו Libare eas, 2. Sam. 23. 16. Sic Dan. 2. 46. Futurum, ונסכו ונסכו Et libamina non libabitis, Exod. 30. 9. Non libabunt coram Domino, Hosea 9. 4. Ithpabel, Futurum, ונסכו ונסכו In quibus libabitur, Exod. 2. 29. ונסכו ונסכו Libabitur libamen, Num. 28. 7.

Libamen: Aff. ונסכה רבעות הינא Et libamen ejus quarta Hinæ, Exod. 29. v. 40. Plurale, ונסכו ונסכו Sacrificia & libamina, Joel. 1. 9. Aff. ונסכו ונסכו Oblatio eorum & libamen eorum, Num. 6. 15. ונסכו ונסכו Et de libaminibus vestris, Numer. 29. 39. Hinc, ונסכו ונסכו Vinum libaminis. Sic appellant Hebræi omne vinum, quod idololatriæ inservit, & inde quoque, quo Christiani in sacra Coena Domini utuntur. Hoc qui bibit, vapulat, juxta Deut. 32. 38. In genere etiã, & in universum, sic appellant Vinum Christianorum, quia dubium est annon de eo libatum sit Idololatriæ. Vide Eliam in Tisbi, Majemon. in הלכות מאכלות אסורות cap. 11. & Schylchan Aruch par. 2. in הלכות ונסכו ונסכו.

Idem: נסוך דחמר עתיק: Fusio, Libamen vini veteris, Num. 28. 7. Aff. ונסוכיה Et libamen ejus, ibid. in Jon. Plurale, ונסוכין Num. 4. 7.

Ornamentum fusile, aureum vel argenteum muliebre. ואניסכא כולי עלמא פליגי דאסור, Schab. fol. 59. 2. Baal Aruch in קמר tertio scribit: נסכא sunt filæ, quæ faciunt opere denso, instar catenæ & baltei, & infigunt ei particulas auri & argenti, & assimilant illud, vel, simile faciunt illud balteo regum, licitumque est illud gestare in Sabbatho. Item Filum staminis textorii, Schab. fol. 96. col. 2. Item Lamina auri vel argenti fusa, ex qua fit moneta. In Bava basr. fol. 128. col. 1. explicatur in Glossa, חתיכות כסף או זהב Frustra argenti vel auri. Et in Menach. fol. 107. 1. h. e. Nischa est frustum auri quod vocant Blattent. Sic in Ketubhoth fol. 32. 2. Frustrum argenti fustum. In Bava kama fol. 96. col. 2. Qui rapit laminam argenti à socio suo, & facit ex ea nummos.

Fugum textoris, Liciatorum. Apud Rabbinos, Liber, Tractatus, Codex Talmudicus, non totum corpus, sed quilibet separatus ejus liber sic vocatur, quod variae & diverse res in eo Consumantur.

Vide supra in נסן.
נסם *Turbari, Conturbari, Perturbari. Inclusit iram, maestitiam, dolorem, vel metum. Respondet Hebr. עצב. Præteritum, ונסם ונסם Et indignatus & perturbatus fuit Mordechæus, Esth. 4.*

Esth.4.17. *Pabel*, נסס *Turbare, Perturbare. Futur.* לא תנסס יתי *Neturbes me, 2.Reg.4.28. Ithpehal,* ארני אתנסס על דוד, *Quia perturbatus fuit super Davidem, 1.Sam.20.34. אנתנסס מלכא על בריה* Cōturbatus fuit rex super filium suum, *Hebr. נעצב* Dolore, *Tristitiā affectus, 2.Sam.19.2. ואתנססו* Et perturbati fuerunt viri isti, *Heb. ויתעצבו* Et dolore affecti, *Genes.34.7. Futurum, דלמא* לא תנתנסס *Fortē turbaretur, 1.Sam.20.3. ותנסס* Ne conturbemini, *Genes.45.v.5. Hebr. תעצבו.* Vide & mox in Nomine נס.

Perturbatus, sive dolore, sive tristitiā, sive ira & indignatione: נסס *Turbatus & mæstus, 1.Reg.20.43. & 21.4. Et substantivè, Indignatio: Afflictio, Perturbatio, Dolor:* ונתנסס *Et in indignatione multa, Eccles.5.16. Plurale, ויהי* Et ecce erant perturbati, *Hebr. נעצבו* Mæsti, *Genes.40.6. Fæmin. פד נסיסא* Quasi perturbatam, *Esth.5.2. Apud Talmudicos, הריני הולך* Ecce vado in perturbatione mea in sepulchrum, *Temura fol.16.1. Baal Aruch legit דאת פני להווא גברא מן תלר: cum Resch:* נסס *Quia immunem reddis ejusmodi hominem à tribus afflictionibus, Medrasch Koheleth cap.2.v.17.*

Vexillum, Signum militare: Item, *Miraculum, Signū miraculosum:* נסא לרחליד לאתנסא *Dedisti timentibus tui vexillum ad vexillandum cum eo, ut eo utantur ad militandum, ut sub eo militent, Hebr. להתנוסס eodem significatu, Psal.60.v.6. Vel, ad exaltandum, ut exaltent se eo in bello, & sic verbum est à נסא pro נשא, commutatis ס & ש, ut sæpè. Priori significatu habet formam irregularem à defectivis secundà radicali. Plurale, נסין רברבין רחוזא עינך* Signa magna quæ viderunt oculi tui, *Deut.7.19. Heb. מפור* Tentationes: נסין ונכורן *Miracula & potestates, fortia facinora, Hof.2.15. נעשו* *Decem miracula contigerūt Patribus nostris in Ægypto, & decem ad mare, Avoth cap.5. Item, נעשו לאבותינו בבירא* *Decem miracula facta sunt Patribus nostris in domo sanctuarii, &c. Ibidem. vide. Item, Velum, Vexillum nauticum:* מוכר את התורן ואת הנס *Vendit malum, & velum, Basra cap.5. in Misna.*

Idem: נסין *Et fuerunt in signum, Hebr. לנס, Num.26.10. in Jon.*

Miraculosum: נסין *Res miraculosa. Profectus est, Recesit, Hebraicè. Hiphil, נסע* *Transtulit, Amovit. Apud Rabbinos, Mutare decisionem suam, recedere à decisione, pactione sua, Basra fol. 8. col. 2. להסיעו* *Necesse est remove illud, Kelim cap.5.*

Ascendere, pro Hebr. עלה. Monet Elias, Præteritum & Participium hic non reperiri, sed à Verbo סלק. Sic & à עלה Hebraicè non reperitur Præteritum & Participium. At reliqua tempora hinc sunt. Infinitivus, וסלקון מסק Et ascenderunt ascendendo, *2.Sam.15.30. ער מסק צפרא* Usque ad ascendere auroram, donec ascenderet aurora, *Genes.32.24. והיה כמסק צפרא* Et fuit juxta ascendere auroram, cum ascenderet aurora, *1.Samuel.9.26. ואוספו למסק* Et perrexerunt ascendere, *2.Sam.5.22. מלמסק לירושלם* Ab ascendendo, id est, ne ascendatis Hierosolymam, *1.Reg.12.28. Aff. במסקיה ממצרים* Cum ascenderet, exiret ex Ægypto, *Judic.11.13. במסקך* Cum ascenderis tu, *Exod.32.24. במסקך עם בעליו* Cum ascenderet ipsa cum marito suo, *1.Sam.2.v.19. במסקי לטורא* Cum ascenderem in montem, *Deut.9.9. במסקהון* Quando egrederentur ipsi ex Ægypto, *Judic.11.v.16. Imperativus, סק לטורא* Ascende in montem, *Num.27.12. וסק לקדמי לטורא* Et ascende coram me in montem, *Deut.10.1. סקו לשלם* Ascendite in pace ad patrem vestrum, *Genes.44.v.17. וסקו לות אבא* Et ascendite ad patrem, *Genes.45.9. Fæmin. סקי בירא* Ascendito, o putee, *Numer.21.17. אסק ואחוי* Ascendam & nunciabo Pharaoni, *Genes.46.31. וואסק* Non ascendes, *2.Sam.5.23. לא יסק עמנא* Non ascendet nobiscum, *2.Sam.29.9. באורה כבישא נסק* Per viam tritam ascendemus, *Num.20.19. אתו ונסק* Venite & ascendamus, *Jesa.2.3. לא תסקון* Ne ascendatis, *Numer.14.42. ונסקון מן ירדנא* Et ascendent ex Jordane, *Jos.4.16. אפל, אסיק* Ascendere fecit, *Eduxit, Produxit, Protulit, Obtulit, Attulit. Præteritum, אסיק דוד* Ascendere fecit, eduxit, *2.Sam.2.3. ולא אסיק תקרובתא* Neque attulit vel obtulit munus, *2.Reg.17.4. ודאסיק ית אבחהתכון* Et qui eduxit patres vestros, *1.Sam.12.6. דאסקנא* Qui eduxit nos, *Exod.32.1. והיא אסקתנון* Et ipsa ascendere jussit eos, *Jos.2.6. דאסקת מארעא דמצרים* Quem eduxisti ex terra Ægypti, *Exod.33.v.1. רנן* Quare eduxisti nos? *Exod.17.3. Fæmin. ואנא* Obtulisti sacrificia, *Jesa.57.6. אסקת קרבני* Et ego eduxi vos, *Amos 2.v.10. אסיקר יתכון* Quoniam eduxi te, *Mich.6.4. אסיקו עלתא* Obtulerunt holocaustum, *1.Sam.6.14. Et cum loco א in Daniele, דאסקוד* Qui eduxerunt te, *Exod.32.4. וקמא אסקתונו* Quare eduxistis nos? *Numer.20.5. מסיק עלתא* Offerens holocaustum, *1.Sam.7.10. ומסיק עליהון* Et ascendere faciam super eos, *Jesa.8.7. מסיק עלתא* Ascendere faciens rumen, *Levit.11.4. Plurale, מסיקו ית ארונא* Ascendere faciebant, attollebant arcam Domini, *2.Sam.6.15. Constr. מסיקי פשרא*

Ex attollentibus rumen, Levit. 11. 4. *Fæmininum*,
 Et offerebat eis aromata, Hebr. ומסקא להון בסמין
 Adolebat, Hoseæ 2. 13. *Particip. Pehil sive*
Præteritum, מסק עלוהי Oblatus super eo, Judic. 6.
 v. 28. *Infinitivus analogus*, להנסקה Educere, Dan.
 6. 23. *utrobig est loco א*, quod Danieli frequens:
 Cum ascendere faceret Dominus, באסקות יהוה
 2. Reg. 2. 1. ולמסקא עלוהי עלתא Et ad offerendum
 super eo holocaustum, Jos. 22. 23. למלמסקא עלתא
 Ab offerendo holocaustu, 2. Sam. 6. 18. לאסקותהון
 Ad educendum eos, Exod. 3. 8. *Talmudici dicunt*
 אסקוי. *Imperativus*, עמא הדין Educito po-
 pulum istum, Exod. 33. 12. Et ascendere fac ranas,
 Exod. 8. 5. Et offer ipsum coram me, Gen. 22. 2.
 אסקוי יתיה בערסא Attollite eum in lectum, 1. Sam. 19. 15.
Fæminim. Samuelem adducito mihi, ית שמואל אסקוי לי
 1. Sam. 28. 11. *Futurum*, אסקי יתכון Educam vos,
 Exod. 3. 17. Et ego ascendere faciam te, Gen. 46. 4.
 Et educes Jeremiam Prophetam ex fovea, Jerem. 38. 10.
 לא תסקננא מכא Ne educas nos hinc, Exod. 33. 15.
 Offeras illud, Judic. 13. 16. ויסק יתכון Et educet vos,
 Gen. 50. v. 24. Adducet eas Dominus super te,
 Deut. 28. 61. ויסקון עפרא Et ascendere facient,
 imponent pulverem in capita sua, Ezech. 27. v. 30.
 Non offeretis super eo, Exod. 30. 9. לא תסקון עלוהי
 A Daniele semel usurpatum Hophal ex Hebraismo,
 ויהסק Et eductus est, Dan. 6. 23. *Ithpehal vel Ithpabel*
vide mox in seq. signif.

Secundò, אסקי *Adolere, Accendere, Incendere,*
Succendere, respondet Hebr. הקטיר. *Hinc quoque est Hebræum*
 השיק *eodem significato. Præteritum*, אסקי למרבחא
 Adolevit in altari, Levit. 9. v. 10. ומסקין בוסמין
 Et adoleverunt aromata, 2. Regum 23. 5. 8. במסקנא
 ראסקתון Aromata quæ obtulistis, Jere. 44. 21.
Participium præsens, אסקי בוסמין Et adolet aromata,
 Habac. 1. 16. הון מסקין Plurale, בוסמין ליה
 Fuerunt adolentes aromata ipsi, 2. Regum 18. 4.
 ומסקין בוסמין Quod adolent aromata, Jere. 44. 15.
Infinitivus, למסקא בוסמין Ad adolendum aromata,
 Jerem. 44. 17. בריל דלא למסקא Et non adolent,
 Jerem. 44. 5. ולמסקותא Et ad comburendum,
 Genes. 1. 29. in Jon. *Futurum*, כל תרבחיה יסק
 Omnem adipem ejus adolebit, Levit. 4. 26. ית תרבחון תסק
 Adipem ipsorum adolebis, Num. 18. 17. וכל רבש לא תסקון
 Et nullum mel adolebitis, Levit. 2. v. 11. *Ithpehal sive Ithpabel*,
 וישתתא אתמסקרת Et ignis accensus est, Psal. 78. 21.
Futurum, גמיר תתסק Totus adolebitur, Levit. 6.
 15. al. 22. יתסקון לתעונא Offerentur cum benevolentia,
 Jesa. 56. v. 7. לא יתסקון עד Donec offerantur pinguia,
 1. Sam. 2. v. 16. *Apud Rabbinos*,

Pistor accendit fornacem. נחתום מסיק את התנור
 Et accendunt eum (furnum) זרק להבעירו ולהסיקו הרבה
 ad coquendum panem: Necesse est inflammare & accendere eum (furnum) multum, Hof. 7. in Com.

Tertio, אסקי *Talmudicè, Concludere, Inferre, Epilogum facere,*
 q. d. *Summam rei facere ascendere. Particip.*
 מסקין Concludimus, Inde inferimus. *Et Nomen*,
 מסקנא Epilogus, *Illatio, Consequentia.* סקן
 quam confert cum, pro Consentire, Convenire.

ומסיק *Concludens, Summam rei colligens:*
 Et concludit vel concluditur tandem, & inde מסקנא.

באורח מסקנא *Ascensus, Gradus:* מסקון
 In via ascensus versus Bethoron, Josuæ 10. v. 10.
 למסקנא דעקרבום Ad ascensum Akrabbim, Num. 34. 4.
Apud Rabbinos, Epilogus, Conclusio, Summæ rei, ut paulò antè dictum.

מסוקית *Idem:* מסוקית לוחיה Ascensum Luchith, Jerem. 48. 5. Jesa. 15. 5. למסוקיתא דעקרבום
 Versus ascensum Akrabbim, Numer. 34. 4. in Jonath. quomodo
 & ibidem legendum in Targum Jeruschalmi. *Plurale*, על מסוקין
 שירא דאתמר על מסוקין Canticum quod dicitur super gradus,
 Hebraicè, שיר הפעלות Psal. 120. 1. & in reliquis, quod in Regiis
 legitur מסוקין. *Sic legendum in Jonathane,* על מסוקין
 Gradus super gradus, Deut. 28. 47. ubi scribitur מ.

מסקין *Vide in מסק.*

נסר *Incidere, Secare, Diffecare, Serrare:*
 ונסר ית גלגלי רדוניה דפרעה *Præteritum*,
 Et dissecuit rotas curruum Pharaonis, Exod. 14. 25. in Jonath.
 מנסר שלהובין רנור *Participium præsens*, Dissecat flammæ ignis,
 Hebr. חוצב, Psal. 29. 7. *Aliàs Verbo חוצב respondet in Chaldaeo*
 פסל. *Sed* נסר אפין *Deut. 28. 50. in Targ. Hierosol. vitiosum est pro*
 דקא מנסרין אבנים טובות, *Apud Talmudicos,* נסב
 Qui secabant lapides pretiosos. In Vajikra rab. Et disse-
 cuit ipsum, & factus est duo corpora, corpus unum in masculum,
 & corpus alterum in femina, sect. 14. in princ. De Adamo id
 scribitur, quem quidam putarunt initio fuisse creatum androgynum,
 & postea per sectionem, sive serrationem per medium,
 distinctum in duo diversa corpora: Et serrant ex ipsis
 afferes: מביא נסרים ומנסרין Adducit afferes & differrat,
 dissecat eas. *De serrato Propheta Jesaia à Manassè,*
 vide Traditionem in Talm. Babil. Jevammoth. fol. 49. col. 2.
 & Sanh. fol. 103. col. 2. Talmud Hierosol. Sanhedr. fol. 28. col. 3.
 Schalschelet hakkabbala fol. 19. 1. Jalk. lib. Reg. fol. 38. col. 4.

Asser, Tabula, serrando sic facta. Apud Talmudicos, המוכר את המרחץ לא מכר את הנסרים, Qui vendit balneum, non vendit simul asseres, id est, tabulas ligneas, quibus balneum aut sudatorium stratum est, Bava basra cap.4. Chald. נסרין: unde, נסרין דארומא, Tabulæ cedrinæ, i. Regum 6.15.18. נסרין דנהש, Tabulæ æreæ, i. Reg. 7.30. In segmenta tabularum erit vitulus Samariæ, Hof.8.6. Hebr. שבבים. Vitiosè hinc legitur, בניסרין, Esth. 3.8. in secundo Targum, quod Elias dicit se ignorare quid sit. Est qui putat legendum בניסרין id est, Cum cõsiliariis suis, א סוד Consilium, Secretum. Verba sunt, כמידעם, Quemadmodum agit rex cum consiliariis suis, sic nos agimus.

Scobs, Segmentum, Fragmentum, quod à ferra, terebra vel lima decidit: אף הנסורת של בעל: Etiam serratura est patris familiæ, heri domestici, Bava kama fol.119.1. בנסורת של חרשים. Etiam segmentis opificum, Schab.fol.49.

Serratura, Sectio, Excisio, Sculptura.

Serra.

נסת Hinc notant, נסתיה, Cepit eum; pro נסב à נסביה. Sic legitur in Ber. rab. sect.67. Vide supra in נסב.

Vide in נסת.

נעצה *Germinare, Florere, Efflorescere. Ab Hebræo נוץ sive הניץ deductum, א א pro more commutatis, etsi pro Hebræo פרח ponatur. Præter, והא נעצה הוטרין דאהרן. Et ecce floruit virga Aharonis, Num.17.23. Futur. הוטרין ינעו. Virga ejus florebit, Numer.17.20. Sic germinabit, Psal.103.15. in Regiis.*

נעויה *Torcular, vel Lacus torcularis: Aff. בכורי Primogenia vini torcularis tui, Exod. 22.28. in Jon. Plurale, ויטופון נעויה חמר, Et stillabunt torcularia vino, Joël.2. v.24. Affixum, ויטופון נעויה בחמר, Stillabunt torcularia ejus vino, Genes.49.12.*

נעל *Hebr. Clausit, serâ scil. vel pessulo, Observavit, Pessulum obdidit. Item Calceavit: unde in Targ. Jonath. ויהי נעל ברנלא דיבימה סנרלא. Et sit calceatus in pede leviri ejus calceus, Deut.25.9.*

נעילה *Observatio: Apud Talmudicos: Tribus temporibus in anno elevant Sacerdotes manus suas quater in die, manè scil. in musaph, hoc est, epimetro vel auctario temporis matutini, vesperi, ובנעילה שערין, in observazione portarum, Taan. cap.4. in Mischna; In Talmud Hierosol. אימתי היא נעילה רבנן, Berach.c.4. f.7.col.3. legitur, דקיסרין אמרין אתפלגון רב ור יוהנן רב אמר בנעילה שערין שמים ור יוהן אמר בנעילה שערין היכל est Observatio? Rabbini Cæsarienses dixerunt;*

Diffenserunt de hoc inter se Raf & R. Jochanan, Raf dixit (intelligi hoc) de observazione portarum Templi, &c. Vide illic ulterius, & in Taanijos cap.4. *Vocatur etiã concisè sic Precatio quam eo tempore recitant, א integrè, תפלה נעילה Precatio observationis. Hinc scribit Majemon in Statutis cap.1. Sic ordinarunt Precationem aliam post precationem vespertinam, propè occasum Solis, in die Jejunii, & hæc est Precatio illa, quam vocant תפלה נעילה Precationem observatio- nis, q.d. Observatæ sunt portæ cœli Soli, & absconditus est (Soli;) propterea quòd non orant eam, nisi prope occasum Solis.*

Pessulus, Sera, Hebraicè: א sic quoque apud Talmudicos.

Vide in נעל.

נעלה Adducitur in Aruch ex Targ. Hierosol. Levit.11.22. pro Hebræo חרגול, sed ibi nunc legitur נפולא.

נעם *Hebr. Amenum, Jucundum, Suave esse. Suavitas, Jucunditas. Hinc in Targ. נעמיה Suavitas oris ejus, Esth. 1. v.2. in Targ. sec.*

נעמיה *Ulula, nomen avis, pro Hebræo עננה Levit.11.16. Jobi 30. v.29. Et plurale masculinum, בנעמין Pulli ulularum, Jerem.50.39. בנעמיה Sicut ululæ in deserto, Thren.4.3. Ascribitur illis Ululatus, quòd pulli, à matre deserti, propter famem uluient. Inde & ipsi adjungitur בר in Hebræo, & plurale בנות in Chaldæo, Filia, Pulli famelle, quòd illis homines vesci soleant, scribit Kimchi in libro Radicum. Ascribitur etiam illis desertum. Quidam Struthiocamelum vertunt. Porrò in Venetis legitur Jesa.34.13. לכת נעמין, ut rectè legitur in iisdem Micheæ 1. v.8. Apud Talmudicos, Ovum struthionis, in Kelim cap.17. num.14.*

נעמה *Noema, soror Tubal Cain, Genes.4.22. Mater dæmonum, Zohar col.777. occidit infantes anginâ, ibid.*

נעץ *Figere, Defigere, Infigere. Præteritum, ונעצת בארעא Et infixit in terra, Hebraicè ונעצת, Jud.4.21. ונעצת ית הוטרין, Et infixit virgas, ונעצת, Genes.30.38. Participium Pebil, נעץ, ונעצת בארעא Fixa erat in terra, Hebr. נעצת Genes.28.12. Et hasta ejus infixa fuit terræ, i. Sam.26.7. ונעצת ובועא, Sic ego perforata & rupta sum, Cantic.2. v.2. Cujus folia perforantur, ibid. נעץ אהנעץ Infigi. Rabbini similiter usitatisimum est; נעץ צפרניו בחומה; Fixit ungues suos in muro, Menach.fol.64.2. נעץ Palus infixus, Beza fol.7.2.*

נעיר Foramen, quod extracto ligno vel clavo relinquitur, unde pro latiore foramine sumitur, quod supra latum, infra angustius est: ממכילין בהרצין ובנעיצין: Immergunt vel Lavant in fossis & foraminibus sive foveis aquarum, Mikvaoth cap. 5.

נעוציא Virgulta, Jefa. 7. 19.

נער Excutere, Dejicere, Commovere, Movere ultrò citroq; & de loco in locum transferre:

Qui conducit gregem ovium, prohibetur ducere eum de loco uno in alium; sequitur enim, לנערה מהו לנערה? i.e. מוליכה ממקום למקום, Talmud Hieros. Scheviith cap. 3. Excutiens fasciculum oleris, ut scil. aquam ab eo dispergat, Machschir. cap. 1. In Pibel plurimus est ejus usus: המנער Excutiens humerale suum, scil. à pulvere, Schab. fol. 147. 1. Ut agitet eo ollam, i.e. aquam, vel decoctum in olla vel aheno, sicut cochleari fieri solet, Kelim cap. 28. Sic in Tahor. cap. 2. Item Rudere, ut & Hebr. sed Rabbini id etiam Camelis tribuunt, ut in sequenti Nomine.

נערות Ruditus asini vel cameli, Clamor, Vociferatio asini: שקיל ספסירא וגידיה לגמליה ולא אפסקתיה: Accepit ensem suum, & concidit camelum suum, & non permisit ipsi ruditu suum, id est, clamorem, Jebham. fol. 120. 2. Item, Juventus, Pueritia, Adolescentia. Hæc in virgine puella est usque ad duodecimum annum & sex menses, & puella ipsa vocatur נערה: post illud tempus vocatur בוגרת Pubes, Adulta, ut hoc loco in Aruch scribitur. Item, אין בין תחילת נערות, און בן תחילת נערות, Non est inter principium adolescentiæ ad principium pubertatis nisi sex menses duntaxat. Aben Esra Eccles. 12. 10. Hebræum שחרות exponit per נערות, quod tunc שער capillus fiat niger.

נערה Puella. Hæc Rabbinis sic dicitur, usq; dum complevit duodecim annos & diem unum & amplius. In Aruch hoc loco scribitur, Ex quo produxerit duos pilos (in pube sc.) vocatur נערה Puella, usq; ad sex menses: post sex menses & duodecim annos, vocatur בוגרת. Tamdiu etiam dicitur קטנה Minorenis. Hinc in Talmud: קטנה מן בת יומא חד ועד שתביא שתי שערות יש לה מכר ואין לה קנס ובשתביא שתי שערות ועד שיתבגר יש לה קנס ואין לה מכר i.e. Minorenis (dicitur) à filia diei unius, & usquedum produxerit duos pilos (quod fieri judicatur post completum duodecimum annum adjectis sex mensibus) est ipsi venditio (id est, potest eam pater vendere in servam) & non est ipsi mulcta, (i.e. is qui eam minorenem compresserit, non tenetur patri ejus solidam mulctam quinquaginta florenorum dare.) Ex quo autem produxerit duos pilos, & usq; dum adul-

ta fuerit (isti sunt sex menses qui intersunt inter pueritiam & בגרות adultam aetatem, post completum duodecimum annum) est ipsi mulcta, & non est ipsi venditio, Ketubhoth cap. 3. in principio. Si tamen nullam pubem post sex illos menses produxerit, nondum verè judicatur בגרת adulta: etenim; לא בזמן תליא מילתא אלא בהבאת שתי שערות Non in tempore pendet res ista, sed in productione duorum pilorum, scribitur in Aruch, in Radice בוגר.

נער Puer. Hic judicatur esse talis usque ad decimum quartum annum, & dicitur קטין Minorenis, post enatam pubem intrat jura adultæ aetatis. In Ecclesiasticis post decimum tertium annum fit מצוה בר מצוה Filius præcepti, id est, tenetur observare Leges Mosaicæ & Traditiones patrum in religione Judaica.

נערת Stupa, excussum lini: Sicut stupa lini, Jefa. 1. 31. Regia habent נערת.

נערת נערתא Sic scribitur hic in Aruch: in Gemara hodie legitur נארת, de quo נאה.

נפח Agitare, Ventilare, Cribrare, idem quod מנפה מיד ליד, unde apud Talmudicos, נוף: Agitat de manu in manum, Maaseroth cap. 4. Quidam legunt מנפה Sufflat, sufflando amovet glutinam à granis tritici: און בא לנפותו מנפה און בולו, Basra fol. 94. 1. Farina cribrata: Torta panis cribrata & excellens, Cantic. 1. 1. in Raschi.

נפח Spirare, Inspirare, Sufflare, Inflare, Insufflare, Efflare. Præteritum, ונפח באפוהי Et inspiravit in nares ejus, Genes. 2. 7. Participium, Et sufflat in prunas, Jefa. 54. 16. Particip. Pebil, היך דורא נפיה Sicut lebes sufflatus, id est, ex igne sufflato fervens, Jobi 41. 11. ונפח דלא נפיה Ignis gehennæ qui non sufflatus est, Jobi 20. 26. Plurale, וית מעייכי נפיהן Et viscera tua insufflata, tumida, Numer. 5. 21. Constr. נפיהו כפון Inflati fame, Thr. 4. 9. Fut. ונפחו מערה Et inflata reddent viscera ejus, Num. 5. v. 27. Deut. 32. 24. Aphel, Præteritum, ונפשא דמרהא אפחה Et animam domini ejus exspirare feci, Jobi 31. 39. Particip. מפה נור בשיחוריא Exsufflat ignem in carbonibus, Jefa. 44. 12. Pabel Particip. Pebil, וית כרסד מנפחא Et ventrem tuum inflatum, Numer. 5. 21. in Jon. Sic Infinitivus ex usu Syrorum, למנפחא Ad inflandum, Numer. 5. 22. in eodem Jonath. Futurum, Et inflabit ventrem ejus, Numer. 5. v. 27. in Jonath. Ithpabel, ויתנפחו אסתורי רגלך Et inflabantur tali pedum tuorum, Eccles. 12. v. 5. Defectivum, דאנתפח משכי Cum inflata fuerit pellicula mea, Jobi 19. 26. Apud Talmudicos, תפח רוקח של מחשבי קצין Infletur spiritus eorum qui numerat tempora,

tempora, scil. Mefia, Sanhed. cap. 11. id est, flaturumpatur: Sic, תפח רוחיה דההוא גברא Inflatur spiritus illius viri, Echa rab. cap. 1. 1. Maledictionis forma.

נפוח Inflatum, Tumidum.

נפח Inflatio, Tumor. Vide Bava Metzia cap. 6. in Mischna.

נפח Faber ferrarius, quasi Sufflator dicitur: Ego creavi fabrum, Jefa. 54. נפחא מפרזלא Faber ex ferro, id est, ferrarius, Jefa. 44. v. 12. Plurale, כמשב נפחין Sicut sufflatorium fabrorum, Jere. 6. 9. Apud Talmudicos fuit cognomen cujusdam Rabbini: רבי יצחק נפחא Rabbi Isaac Faber: טובא רנפחא מרבר נפחא Melior est sententia fabri (R. Maaci) quam sententia filii fabri (R. Jochananis, qui בר נפחא appellatus fuit,) Sanhed. fol. 96. 1.

Deinde בר נפחא Nomen avis, de qua dubium, utrum munda sit, an immunda, Citat Aruch ex Cholin fol. 62. sed non reperio.

נפח Sufflatio, Inflatio, Spiratio, Anhelitus: נפחא Inflatio famis, Thren. 5. 10. נפש Sufflatio animæ, id est, nihilum, levisimum, quod anhelitu diffatur, Jobi 11. 20. Sic Faemin. למפחה In expirationem animæ, Joël. 1. 7. Deut. 28. v. 65. Quidam, In mœrorem, quo anima tandem effatur. Plurale, מפחין ראשתא Sufflationes ignis, id est, laqueos piceos, ignem facile capientes, Psal. 11. 6. Hebr. פוח א פחים.

נפוח Inflatio, Tumor: נתבקעו מחמת הנפוח Rumpentur propter tumorem.

נפיקה Flatus, Inflatio, Sufflatio: Flatus, Crepitus ventris: נפיקה אש במפוח Sufflatio ignis per follem.

למפוחא דמלי זיקא Follis Uter: מפוחא Folli vel utri pleno vento, in Aruch in מפח.

נפטא Naphtha, Pix: ורמא עליהון נפטא Et projecit in eos naphtham & ignem, Exod. 14. v. 24. in Targ. Hierosol. Vide etiam in secundo Targum Esther cap. 1. v. 3. Legitur & in LXX. Græcis, & in Vulgata Versione Dan. 3. 46. ubi D. Hieronymus scribit: Salustius scribit in historiis, quod Naphtha sit genus fomitis apud Persas, quo vel maxime nutriantur incendia. Alii ossa olivarum quæ projiciuntur cum amurca arefacta, Naphtha appellari putant. Unde & Græcè נפטא dicitur, ab eo quod נפט, id est, ignem nutriat.

Hebræi intelligunt eo Genus olei, quod Author Aruch vocat Petroleum, cujus usus prohibitus Judæis in Sabbatho, quod sit odoris tetri. Apud Talmudicos משל לאדם שחיה מוכר נפט ואפרסמון בא למרוד נפט אומר מרוד אתה לעצמך בא למרוד אפרסמון אומר לו המתן לי עד שאמרוד עמך כדי שנתבסם אני ואתה Simile est homini qui vendidit naphtham vel

petroleum, & balsamum: veniens ad mensurandum naphtham, ait: Mensurato tu pro te ipse, (Glossa; quia est odoris mali, propter quem omnes fugiunt ab eo.) Veniens ad mensurandum balsamum, inquit ipsi: Expecta donec mensurem ipse tecum, ut bonum odorem acquiramus ego & tu, Joma cap. 3. in fine Gemaræ. Item, והנמים מתירין בכל השמנים בשמן שומשמן בשמן אנונים Et sapientes (Doctores nostri) concedunt (incendere lucernas sabbathi) cum omnibus oleis, cum oleo sisamorum, cum oleo nucum, &c. cum fæcibus picis, & cum naphtha sive petroleo, Schabb. cap. 2. in Misna. Glossa R. Majemonis ad hunc locum, נפט הוא ממין זפת, Naphtha est ex specie picis, nisi quod alba est. Bartenora in eundem locum: נפט מין זפת הוא ולכן וריחו רע Naphtha species picis est albæ & odoris mali. Sic in Gemara fol. 26. 1. Nō accendunt cum Naphtha alba. Et in Gemara Talmudis Hierosolymitani distinguitur hîc inter נפט אוכמא naphtham nigram, & נפט חיורא albam. Hinc & apud Diosc. lib. 1. cap. 102. legitur: Naphtham esse βαβυλωνίς ασφαλτῆς ωειρημα, τῷ χρωματι λευκον. Et Plinius lib. 2. cap. 105. locutus de Maltha, sive fragranti limo, inquit: Similis est natura naphtha: ita appellatur circa Babyloniam, & in Austagenis Parthiæ profluens bituminis liquidi modo. Hinc magna cognatio ignium, transfiliuntq. protinus in eam undecumq. visam. Et Plutarchus in Alex. scribit, Alexandrum, cum Babyloniam obiret, cum admiratione spectasse inter cetera καὶ τὸ ῥῶμα τῆς νάφθα λιμναίου ἀπὸ ἀσφαλτῆος. Suidas dicit, vocabulum esse τριγυῖς, nempe ἡ νάφθα, ὁ νάφθας, & τὸ νάφθα: esse autem Medicum vocabulum, à Græcis vocari μηδείας ἔλαιον. Unde & Plutarchus citato loco appellat τὸ τῆς μηδείας φάρμακον. Petroleum, ut vocant, Græcè πετρεῖλαιον ex saxis sudat, de quo Henricus Stephani in Thesauro Græcæ linguæ sic scribit: πετρεῖλαιον Petroleum dicitur à quibusdam bitumen liquidum, quod effluat è saxis, vel quod eo ad lucernarum lumina, olei vice, antiqui uterentur. Scribit Platearius fieri, quum pinguedo terræ & aquæ actione caloris in igneas partes convertitur, & inveniri super lapides, quia per eos resudet & ex eis, & supra muros inveniri, sed nigri coloris, postea verò per excoctionem fieri album, Gorr. Hæc Stephanus. Petrolei mentionem etiam facit R. Benjamin in Itinerario suo, ubi scribit, se Româ Capuam venisse, & inde ad Puzuoli (ut vulgò illic vocant) id est, Puteolos, (quod Campaniæ oppidum maritimum, non procul à Neapoli distans) olim Surrentum dictum, urbem maximam, &c. ומצא שם השמן הנקרא פיטרוליו ומלקטין

Et invenitur illic oleum, quod vocatur Petroleum, & colligitur in superficie aquarum, & reponitur ad medicamenta.

נפטוי *Naphthæus*, id est, *Vendens naphtham aut petroleum*: רהווי הכא Isti peregrini naphthæi qui fuerunt hîc, Nedarim in fine: Glossa מוכרי נפט Vendentes naphtham. In *Talmud Hierosolymitano scribitur נפתוי per Thau*: חר נפתוי היה במגורה דר' יונה נפילת דליקה במגורה. אול *Quidam* ההוה נפתוייה בעי מטפיותיה וליה שבקיה *ναφθοπωλης* erat in granario R. Jonæ. Ortum est incendium in granario. Abiens itaque naphthæus seu *ναφθοπωλης* voluit extinguere illud, sed non permisit ei, (ne sc. violaret sabbathum,) Schab. cap. 16.

נפיורא *Dominator primarius, Cardinalis*: נפיורא *Cardinalis* accepta portavit facem ante papam, ע"ו fol. 111.

נפך *Quæ hinc formam habet, in Regiis maximè; ut, אפך & alia ejus formæ, ea vide in אפך, quod simpliciter est pro Hebræo הפך.*

נפל *Cadere, Decidere, Procidere, Concidere, Dejicere se, Ruere, Corruere, Irruere. Præteritum, נפל קרם מלכא Procidit coram rege, 2. Sam. 19. 14. Faemin. נפל עתידא למפל Cecidit etiamque amplius casura est, Jesa. 21. 9. נפלת עלוהי Irruit super eum, Genes. 15. v. 12. נפלת Cecidisti, 2. Sam. 3. 34. די נפלת Quod ceciderim, Mich. 7. 8. נפלו בהרבא Gladio ceciderunt, Psalm. 78. v. 64. Participium, וברשעיה נפל רשעא Et per impietatem suam cadit impius, Prov. 11. 5. Infinit. דשרית למפל Qui cæpisti cadere, Esth. 6. 13. Cum ceciderint principes, Jesa. 30. 25. & regulariter, Et cadite, Jerem. 25. 27. Futurum, שליחא בישא יפל בכישתא Nuncius malus corruet in malum, Prov. 13. 17. ותפול עלך Et cadet super te angustia, Jesa. 47. vers. 11. ופלון במרבא Nunquid cadet? Amos 3. v. 5. הרין Cadent in deserto hoc, Num. 14. 32. Aphel Præteritum, אפיל מלתא Projecit rem, id est, sortem, Esth. 3. 7. Rectius in Regiis פורא, ut & in Hebræo, cujus interpretatio ערבא, & Hebraicè Sors: ואפל במצע משריתיה Et dejecit in medio castrorum ipsorum, Psal. 78. 28. Faemin. אפילת Dejecit, Prov. 7. 26. Futurum, ואפליה בהרבא Et prosternam eum gladio, 2. Reg. 19. 7. ubi vitiosè in Venetis ואעלניה. Nam הפלתה est in Hebræo: או שנא ראמתיה ופיל Aut detem ancillæ ejus excuserit, ejecerit, Exod. 21. 27. Cum Aff. בנורא דנהגם In ignem gehennæ præcipitabit eos, Psal. 140. v. 11. Apud Rabbinos & Talmudicos, הפיל Abortire: unde in Targ. Jonath. ונפילתה ית עוברא Et abjecit (id est, abortivit) embryonem, fa-*

tum, Exod. 24. 10. *Abortiens*, Nidda cap. 3.

Casus: נפול *Idem*.

היד נפולא *Abortus, Abortivum*: הוד נפולא *Sicut abortivum & talpa quæ cæca sunt, Hebr. נפל Psal. 58. v. 9. In Psalterio Nebiens. exponitur, Sicut Sorex. Melius fortè נפולא legeretur: או הוד נפולא Aut sicut abortivum, quod absconditum est in ventre, Jobi 3. 16. De Abortibus variis, & quæ sit eorum ratio, vide Talm. Nidda cap. 3. Majem. par. 2. in ביארה cap. 10. In Sanhed. fol. 96. בר נפלי ponitur pro Nomine Mesiæ.*

ביום מפלת *Ruina, Casus: Constr.* ביום מפלת *In die casus occisorum tuorum, Ezech. 32. v. 10. Super ruinam occisorum ejus, Ezech. 31. 13. Aff. מקל מפלתיה A voce ruinae ejus, Ezech. 31. 16. Videbunt ruinas eorum, Prov. 29. 16.*

Deciduum, Cadivum, ut gluma frumenti.

נפלא *Orion, vel Arcturus, sidus caeleste*: נפלא *Oriona & hyadas, Jobi 9. 9. ונימתא Qui trahunt orionem, Jobi 38. 31. Plural. נפליק Oriones, vel Signa caelestia, Planeta: פוכבי שמיה ונפליהון Stellæ cælorum & sydera ipsorum, Jefa. 13. v. 10.*

נפילים *Bufonis vel Testudinis species. Apud Talmudicos in Cholin fol. 27. 1. tamquam species id est, Testudinis vel Bufonis ad Levit. 11. 29. recensentur; הערוד הנפילים & סלמנדרא Videtur autem esse Reptilis aquatilis species, non terrestris. Nam in Schemoth rabba sect. 15. legitur, זעזע את הימים והראהו את בן הנפילים שנ' קול יי על הימים Commovit (Deus) maria, & ostendit ei (Mosi) את נפילים, sicut dicitur, Vox Domini super aquas, Psal. 29. 3. Integrum hunc locum vide in סלמנדרא. Ego ex vocum affinitate & animalium similitudine נפילים puto esse Nauplium, cujus meminit Plinius lib. 9. cap. 3. his verbis; Navigeram similitudinem & aliam in Propontide visam sibi prodidit Mutianus: concham esse acatui modo carimatam, inflexâ puppe, prorâ rostrata: in hac condi Nauplium, animal sepia simile, ludendi societate sola, &c. Genserius in Hist. Animal lib. 4. putat Nauplium hunc à Plinio descriptum, non alium esse quàm Nautilum, Polypi testacei speciem, quem accuratè describit.*

ניפולא *Locustæ species, Hebr. חרנול, Levit. 11. 22. in Jonath. Legitur & in Talmud Cholin fol. 65. 1. Item Deciduum, Cadivum: Item, נפול אריום, apud Talmudicos: בתוך Pullus (columbinus) inventus intra quinquaginta cubitus, est heri proximi columbarii, Bava bathra fol. 23. 1.*

ניפולין *Neapolis, urbs Samarie, eadem*

eadem quæ olim Sichem dicta. Plinius lib. 5. cap. 13. *bitus autem Samariæ oppida, Neapolis, quod antea Mamorta dicebatur, &c.* D. Hieron. Quæst. in Genesin: *Sicima juxta Græcam & Latinam consuetudinem declinata est. Alioquin Hebraicè Sichem dicitur: & est nunc Neapolis urbs Samaritanorum.* Guilelmus Postellus in Syriæ descriptione: *Sichem verò Neapolis aut Napolozza dicitur à Samaritanis Judæis, solo Mosis Pentateucho in sua lingua Adamina utentibus, & à cæterorum Judæorum commercio abhorrentibus.* Sic Benjamin in Itinerario: ומשם שני פרסאות לנבילת היא שכם בהר אפרים *Et hinc (à Samaria) duabus parasangis distat Neapolis, olim dicta Sichem, in monte Ephraim, &c.* Idem hoc nomen reperitur quoque in veterum Hebræorum monumentis. In Bemidbar rabba sect. ultimâ, ubi de urbibus refugii agitur, dicitur: הרי ג' במזרח ג' במערב חברון משל יהודה ושכם הרי ג' במזרח ג' במערב והו נפולין וקרט בגליל משבט נפתלי Ecce tres fuerunt in Oriente, & tres in Occidente, Chebron in tribu Juda, Sichem in môte Ephraim, quæ est Neapolis (hodiè scil. sic dicta) & Kadesch in Galilæa de tribu Naphtali, &c. Sic in Tanchuma fol. 84. 4. in fine paraschæ מסעי. In Deuter. rabba sect. עקב fol. 292. 2. מהלך ר' יונתן היה מהלך R. Jonathan proficiscebatur per Neapolim Samaritanorum, &c. Hæc historia pleniùs & planiùs, quamvis paulò aliter, legitur in Bereschith rabba sect. 32. R. Jonathan ascendit Hierosolymam ad adorandum, cum transivisset Platanum (montem, quem putant esse ipsum montem Gerisim,) conspiciens eum Samaritanus quidam, dixit ei, Quonam vadis? Hierosolymam, inquit, ad orandum. Dicit ei, Nonne fatius est ut adores in monte hoc Benedicto, quam in domo illa stercorea? Respondet ille, Quare benedictus est? Quia, inquit, non inundatus fuit in aquis diluvii. Nescivit tùm R. Jonathan, quidnam respondere debeat, nec quicquam respondit ei, &c. Eadem leguntur in Medrasch Schir hafchir. cap. 4. v. 4. Ampliùs in Talmud Hierosolymitano Massech. Avoda fara cap. 5. ר' ישמעאל בן ר' יוסי אול להרא ניפולין R. Ismael filius R. Jose transibat Neapolim: אתון Venerunt Cuthæi ad ipsum (ut scil. persuaderent ei, ne Hierosolymam iret ad adorandum, sed in monte ipsorum sancto.) Dixit eis; Ego monstrabo vobis, quod nequaquam adoretis istum montem, sed simulachra abscondita sub eo, sicut scriptum est: *Et abscondit eos (Deos alienos) sub quercu, quæ prope Schecemum est, Genes. 35. 4. &c.* Eadem hæc historia legitur quoque in Beresch. rabba sect. 81. sed hîc iterum pro ניפולין est פלאטנום. Ex his patet, perpe-

tuam fuisse tùm temporis concertationem inter Samaritanos & Judæos de prerogativa Sanctitatis montis Garizim, seu Templi in eo monte exstructi, & Templi Hierosolymitani; atque adeò exempla sunt ejus, quod Joseph. scribit lib. XII. cap. 1. *Seditiones continuæ fuerunt inter eorum (Judæorum) posteros, & Samaritas, instituta patria pervicaciter retinentes; pugnabantq; inter se jugiter, dum Hierosolymitani suum templum sacrosanctum esse affirmant, & victimas non aliò mittendas: Samaritæ contra in montem Garizim eas mitti debere contendunt.* Hinc etiam non mirum, hanc primam fuisse quæstionem, quam Christo olim movit mulier Samaritana Joh. 4. vers. 20. *Οἱ πατέρες ἡμῶν οὐ τὰτῶ τῷ ὄρει προσεκύνουσιν, καὶ ὑμεῖς λέγετε ὅτι οὐ τὸ ἱεροσολύμοις ἐστὶν ὁ τόπος ὅπου δεῖ προσκυνεῖν.* Quod verò de absconditis simulachris sub monte Garizim in suprâ adducto loco Talmudico dictum fuit; ad id facit, quod scribit Epiphanius lib. 1. cont. hæres. cap. 9. *Et hæc hæresis (Samaritanorum scil.) reprobans quidem mortuorum resurrectionem, in ipsa verò per ignorantiam simulachra colens reperitur, propterea quòd abscondita sunt simulachra quatuor gentium, in monte apud Garizim per calumniam vocato.* Et mox: *Itaque simulachra colunt ignari, ex eo quòd undiquaque intenti sunt ad montem, dum orant, videlicet quia sanctificatus est.* An fortè huc respexit Christus, cum in Historia Samaritanæ diceret? *Ἦμεῖς προσκυνεῖτε ὃ ἔκ ὀνόματι, Vos adoratis quod nescitis.* Obiter addo alium locum, qui ibidem in Talmud Hieros. continetur, & aliquid facit ad illustrationem ejus; quod in eadem Samaritanæ historia Evangelista dicit Johan. 4. *Οὐ γὰρ συγγεῖνοι τῶν Ἰουδαίων Σαμαρείταις: כותיים דקיסרין בעו מר' אבהו אבותיכם היו מסתפקין בשלנו. אתם מפני מה אינכם מסתפקין ממנו. אמר להן אבותיכם לא קלקלו מעשיהם אתם קלקלתם מעשיכם* Cuthei (i. e. Samaritæ) Cæsarienses interrogaverunt R. Abhu: *Patres vestri (Judæorum sc.) usi sunt patribus nostris, vos igitur quare non etiam utimini nobis? Dixit ipsis, Patres vestri non corruperunt opera sua: vos corrupistis opera vestra.* Hæc ex occasione vocis נפולין.

נפס Excutare, idem quod נפץ: ut, ומנפסן עמר וכתן, Et excutiebant lanam & linum, Esth. 1. 11.

in Venetis. Abest ex Regiis. Elias ponit in נפץ, & legit מנפצן, quod idem. Sic, ומנפסן יתהין, Et excutiebant illos cum adhuc essent vivi; nempe pilos caprarum, cum adhuc vivi in capris existerent, Exod. 25. 26. in Jonath.

נפסא Lanarius, vel, Linarius, excutiens lanam vel linum: דנפסא גברא תיקרייה כסיפי כבא ותותיב. Quæ lanarium habet pro marito, vocat eum in limine domus, & assidet ei, Ketubhoth fol. 75. 1. Pro-

verbium, cuius sensus; Mulier, quæ vilissimi quoque opificii maritum habet, tamen non pudet cum pro marito publicè agnoscere, præ foribus domus ei assidere, & cum eo confabulari. Sic explicatur in glossa. Baal Aruch ex seq. vocis significato exponit *Custodem olerum, ut raparum, raphanorum, brassica, &c.* Alii Tritorem explicant, qui frumentum excutit & purgat. Alii per מאוס *Abominabile, Abiectum* explicant, eò quòd מאוס in lingua Græca vocent נפס, ut in Aruch scribitur. *Puto eum hic respicere ad Græcum ἰνφίσι Infans; Stolidus, Stultus.* Simile dictum vide in שומשמנא.

נפוס *Napus, napa rotunda, מין צנון species raphani, ut scribunt Hebræi.* Apud Talmudicos scribitur etiam per צ in fine: unde, הלפת והנפון Rapa & napus, Kilaim cap. 1. initio. At alibi, שרשי רפס Radices lactuæ, raphani & napi, Okezim cap. 1. in initio. Quidam interpretantur *Pastinacam*, ait Aruch. Sic quòd mox in Aruch hoc loco scribitur רנפסא, id hodiè in Talmud legitur רנפצא Qui excutit, Nedarim fol. 118. in fine capitis. Rursus in Aruch, רמנפס, id in Talmud legitur רמנפץ Excutiens linum, Schabbas fol. 105. 2. in Mischna. *He due literæ sunt ejusdem organi, unde inter se commutantur.*

נפץ *Spargere, Dispergere: Effundere: Exprimere, Excutere, Contundere cum dispersione.* Convenit cum Hebræo נפץ & פוץ. *Præteritum,* Et expressit rorem, Heb. ויפץ, Jud. 6. v. 38. *Fæmininum,* ונפצת קולתיה Et effudit hydriam suam, Hebr. ונתער Et effudit, evacuavit, Genes. 24. 20. ונפצו כריא Et disperferunt hydrias suas, Hebr. ונפוצו, Judic. 7. vers. 19. *Participium,* נגר אעין נפץ בחוטא Faber lignarius excutit cum filo, scilic. lignum, filo mensorio illud metitur, Jesa. 44. 13. *Pabel Præteritum,* נפצני כמן ריקן Disperfit, comminuit me quasi vas vacuum, Jer. 51. v. 34. *Participium,* כפטישא רמנפץ כיפא Sicut malleus qui dispergit petram, Heb. ויפץ, Jer. 23. 29. *Plurale,* מנפצו עמר Excutiunt lanam, Esth. 1. 11. & *passivum,* כאבני גיר מנפצו Sicut lapides calcis dispersos, Jesa. 27. vers. 9. *Imperativus,* אטנפצי מעפרא Excute te ex pulvere, Jesa. 52. 2. Hebr. והתנערי. *Apud Talmudicos,* הא רנפצי נפוצו Sive excutiant excutiendo, sive peccant peccando, Bava kama fol. 93. Et proverbium, פוץ מלחא &c. Vide in מלחא, supra, גזו Totondit, Mundavit, Excussit, Nevit, & Texuit, Berach. fol. 58. 1. חזא רבנן Vidit Rabbinos excutientes pallia sua, Schabbas fol. 147. 1.

מפץ *Malleus bellicus verutus equitum, Rab.*

נפון *Raphani species, similis rapæ, Tal. הלפת.*

Rapa & raphanus non sunt heterogenea, Kilaim ab initio.

נפק *Exire, Egredi, Prodire. Respondet Hebræo יצא. Præteritum,* נפק אתורא Egressus est Assyrius, Genes. 10. 11. *Fæm.* ורתא נפקת Et lex egressa erat, Dan. 2. 13. quod Targumicè dicitur, נפקת כאשא נפקת Sicut ignis egressus est, Num. 21. 29. Unde egressus es, Genes. 24. 5. נפקית Egredisti ad adversandum, Num. 22. v. 32. נפקו מן תיבותא Egressi sunt ex arca, Gen. 8. vers. 19. *Fæm.* נפקא נשיא Egressæ sunt mulieres, 1. Sam. 18. 6. נפקו אצבען Egressi sunt digiti, Dan. 5. v. 5. quod scribitur cum Vav in fine, sed legitur ex plurali fæminina forma: רנפקתון Qui egressi estis ex Ægypto, Exod. 13. 3. נפקנא ממצרים Egressi sumus ex Ægypto, Num. 11. v. 20. *Participium presens,* נגר ונפק Profluebat & prodibat, Dan. 7. 10. *Plurale,* אתון נפקין Vos egredimini, Exod. 13. 4. Sic Dan. 3. 26. *Fæminin.* רנפקא מהחצפא Quod egreditur festinanter, Eccles. 10. 5. ברתיא נפקא Filia ejus egrediebatur in occursum ejus, Judic. 11. 34. *Infinitivus,* ונפק מפך Et egressus est egrediendo & reversus est, Gen. 8. 7. In egrediendo Israel, Cùm egrederetur Israel, Psal. 114. 1. Egre-di & ingredi, Deuter. 31. 2. *Aff.* In egrediendo ipsum, Exod. 28. 35. זמן מפקד Tempore egressus tui ex Ægypto, Deut. 16. 6. במפקי ממצרים In egredi me, cùm egrederer ex Ægypto, Exod. 13. v. 8. במפקהון In egrediendo ipsos, Exod. 5. 20. במפקכון Eredientibus vobis, Numer. 23. 5. ביום מפקנא In die egredi nos, Jos. 9. 12. *Imperativus,* ופוקו תלתיכון Egredimini vos tres, Numer. 12. 4. ופוקו לותי Et exite ad me, 2. Reg. 18. 31. *Futurum,* אפוק אף אנא Egrediendo egrediar etiam ego, 2. Sam. 18. vers. 2. ונתפוק לחילת בר הנם Et egredieris in vallem filii Hinnom, Jerem. 19. 2. *Fæmininum,* תפקין מקרתא Egredieris ex urbe, Mich. 4. v. 10. יפוק בען אבנא Egrediat nunc pater meus, 1. Sam. 22. v. 3. Cras exhibimus ad vos, 1. Sam. 11. 10. Si egrediamini hinc, Genes. 42. 15. Egredientur cum substantia multa, Genes. 15. 14. *Aphel,* אפיק Exire, Egredi fecit, *Eduxit, Produxit, Protulit, Exportavit.* *Præterit.* ארי אפיק שום ביש Nam protulit nomen malum, Deuter. 22. 19. Quæ exportavit, Dan. 5. 2. אפקנו לקטלא Eduxit te, Deut. 16. 1. אפקנו Eduxit eos ad occidendum, Exod. 32. 12. אפקנא Quem eduxisti nos, Exod. 13. 14. דאפקתא ממצרים Qui eduxisti me, Jobi 10. 18. דאפקתנא מתמן Qui eduxisti nos inde, Deut. 9. 28. דאפקית יתהון Qui eduxi cos, Exod. 29. 46. דאפקתד Qui eduxi te, Genes. 15. 7.

1373
 Qui eduxi eos, Ezech.20.14. **דאפקתונו** *Eduxi eam*, Zach.5.4. **דאפיקו** *Quam eduxerunt*, Exod.12.39. **אפקתו יתנא** *Eduxistis nos*, Exod.16.v.3. **דמפיק ועפא** *Participium Benoni*, **דמפיק ועפא** *Qui profert procellam*, Psal.135.7. **דאפקותיה** *Infinitivus*, **דאפקא** *Ad educendum*, Exod.6.13. **דאפקותיה** *Aff.* **דאפקותיה** *In educere ipsum*, Cum educeret ipse, Deut.29.v.25. **דאפקותיה** *Ad educendum eum*, Jer.39.14. **דאפקותיה** *Cum eduxeris tu*, Exod.3.v.12. **דאפקותיה** *Cum educerem ego*, Exod.16.32. **דאפקותיהונו** *Ad educendum eos*, Exod.12.32. **דאפקותנא** *Ad educendum nos*, Exod.14.v.11. **דאפיק** *Imperativus*, **דאפיק** *Educito*, Exod.24.14. **דאפיק יתי** *Educ me*, Psal.25.v.17. **דאפקונו לותנא** *Educ eos ad nos*, Genes.19.5. **דאפיקו גבריא** *Feminin.* **דאפיקו** *Educite*, Genes.45.1. **דאפיק יתהונו** *Futurum*, **דאפיק** *Educam eos*, Ezech.20.v.28. **דאפיק** *Et efferes vasa tua*, Ezech.12.4. **דאפיק** *Ipsa educet*, Psal.25.v.15. **דאפיק** *Et profers ex ore tuo verba*, Jobi 15.13. **דאפיקני** *Educet me*, Mich.7.9. **דאפיק** *Proferemus vobis aquas*, Numer.20.10. **דאפיקו מליו** *Proferent sermones*, Job.8.10. **דאפיקו** *Item Expendere*, ut apud Hebraeos **דאפיקו** *ut*, **דאפיקו** *Qui expendunt siclum*, Deut.1.12. in Jon. **דאפיקו** *Ithpahal vel Ithpabel*, **דאפיקו** *Prateritum*, **דאפיקו** *Eductus est populus ejus*, Ezech.24.6. **דאפיקו** *Particip.* **דאפיקו** *Educuntur*, Heb. **דאפיקו** *המוצאים*, Ezech.47.8. Sic Ezech.14.22. Sed Jerem.38.23. respondet activo **דאפיקו** *מוצאים*, unde paraphrastes videtur legisse **דאפיקו** *Femininum*, **דאפיקו** *Ipsaeducta est*, Genes.38.v.25. **דאפיקו** *Tabn.* **דאפיקו** *Producito pallia hyacinthina*, Glossa, **דאפיקו** *Accipe*.

דאפיקו *Egrediens, Exiens*: **דאפיקו** *Egreditur*, Excipitur a regula, apud Rabbinos.

דאפיקו *(quod vulgo effertur & punctatur)* **דאפיקו** *Egrediens foras, id est, Meritorius, Cynædus, Hebraicè קרש, quod interpretatur Aben Esra הויה קרש cum quo concumbitur, ad concubitum masculinum prostitutus, id est, ut R. Salom. ait, בן ישראל מיוחד ומפיקר, vel ut alius interpres ait, זכור ולא יהי נפק בר מן בני לונות. Hinc in Targum Hier. Neque erit egrediens foras, meritorius ex filiis Israel, Heb. קרש, Deut.23.17.*

דאפיקו *Egrediens, Discurrens, Vaga, Vagatrix: Femina scortatrix, scortum, cujus proprium vagando varietatem libidinis querere, cum contra casta domi resideat, domestica curans. Simili sensu sumitur ut precedens, sed formâ constructâ, & respondet ferè Hebraeo זונה Meretrix, & קרשה Scortum, Prostibulum, & interdum masculino קרש Cynædus: ut, Non fit meretrix e filiabus domus Israel, Heb. קרשה Deuter.23.17. הקנפיקת ברא יתעבר ית אחתנא An sicut*

meretrix fiet soror nostra? Heb. הזונה, Genes.34.31. **דאפיקו** *Sicut canicum meretricis, Hebr. הזונה, Levit.23.15. בית נפקת ברא ופא נפקת* *Domus meretricis, Lupanar, Jer.5.7. Etiam prostibulum (masculinum) fuit in terra, 1. Reg.14.24. In Hebraeo est קרש masculinum, itaque vel נפקת ברא utrumque prostibulum significat, aut dicendum fuisset נפק, ut antè in T. H. Verbum autem masculinum הויה videtur significare, priorem locutionem etiam de prostibulo masculo usurpari, aut dicendum fuisset הויה. Sic, ופאר נפקת ברא דאשתאר, Et reliquum scortorum, quod remansit (gen. mascul.) in diebus Asa, Heb. ויתר הקרש, 1. Reg.22.v.47. **דאפיקו** *Plurale* **דאפיקו** *Et exstirpavit scorta, Heb. קרשים, 1. Reg.15.12. Hinc scribit Elias in suo Thisbi, esse commune masculo & feminae. Hebraicè dicitur לחוץ ויצאת, Kelim cap.24.**

דאפיקו *Vagatrix, discurrens per plateas mulier, Rabb.*

דאפיקו *Exitus, Egressus*: **דאפיקו** *Qui facit ei exitus ad ora vel ostia ejus, Eruvin fol.87.2. Item, Sumptus, Impense: ונפקתא* **דאפיקו** *Et impensa ex domo regis dabitur, Efr.6.4. Item, Projectura, Prominens edificii pars: ארי נפקתא עבר לגיו לברא* **דאפיקו** *Quia projecturam fecit in medio forinsecus, 1. Reg.6.6. in Reg. al. נפקתא. Item Excrementum, Egestio, Egestus: נפקתא דכלבא הויה* **דאפיקו** *Excrementum canis albi, Gittin fol.69.2.*

דאפיקו *Baal Aruch ex Jellammedenu, sectione משל לשובינא של בר מלך שביקש: קרה adducit: בניפקו אמר אם אינד תובע בניפקו שלי אף אני אומר שלא בניפקו אמר. Quid autem significet hic, non explicat. Philippus Aquinas exponit Contemptum & Ignominiam. In meo exemplari omninò alia est lectio. In Vajikra rabba sect.26. Et induit (Saul) vestimenta alia, 1. Sam.28.v.8. explicatur; בגדי כוון, id est, בניפקו נפיקא, id est, Vestimenta contemptibilia, vestes viles & abjecta, ut est in Glossa.*

דאפיקו *Egressus, Egressio, Consequentia, Consequendum, Rab.*

דאפיקו *Productio, Productum, Proclatio: Exitus, Egressus*: **דאפיקו** *In exitu Sabbathi. Plurale קטפא יערע לאפיקו בר זרעא* **דאפיקו** *Vindemia attinget productiones sementis, Levit.26.5. Jonathan aliâ formâ singulari reddit אפקות. Est & Infinitivus formæ Talmudicæ ex Apbel sive Hiphil, ut est in Grammatica nostra Chaldaica, & לאפיקו* **דאפיקו** *Ad educendum, ad excludendum, ad excipiendum, explodendum, quod aliàs etiam dicunt, Ad minuendum. Inde est Præter, Extra, E diverso, E contrario, Contra: רוב הנוסחא* **דאפיקו** *Contra*

Contra multa exemplaria : לאפוקי מאי לאפוקי הא :
Contra quid ? contra id quod tradidit,
Nedar. 41.1. Contra R. Hillelis
sententiam, contra id quod R. Hillel dixit:
אפוקין Exceptiones a regula, apud Rabbinos.

על Productum, Productio, Prolatum: על
Per omnem probationem verbi
Domini vivit homo, Hebr. מוצא, Deuter. 8. 3.
Sic, על אפקות ספותיה, Omne prolatum labio-
rum ejus, Numeror. 30. 13. Apud Talmudicos,
Ramus, Ramorum luxuries circa radicem
arboris: אפקותא דדיקלא Rami palmae, Succa fo-
lio 13. In Aruch exponitur Summitas, Vertex,
quasi Exitum dicas. Unde in Targum, ואתברת
Et fracta est cervix ejus, 1. Sam. 4. v. 18.
Sed ibi varietas lectionis. Veneta corrupte ha-
bent פקותיה: Regia פקותיה, quod Hebraeae voci
vicinum, quae est מפרקת. R. Salomon legit
אפרקותיה, quod rectum.

Vide in litera ה הנפק

Producens, Proferens: Mappik, punctum
Grammaticum, literis Fod & He impressum, docens
eas proferendas, quae sine eo quiescerent. Plurale,
מפקין Proferunt. Hoc usurpant Masoretha de א,
quando illud in media voce profertur, cum aliis in ea-
dem voce quiescat, ut נאורה, quod aliis legitur
נאורה Decorum est, Decet.

Eductio, Productio, Egestio: Excrementum,
Stercus: Redegerunt שויה לבית מפקת אנשא
illam in locum egestionis hominum, id est, in
Latrinam, 2. Reg. 10. 27. על גלי מפקת אנשא
Super orbiculos excrementi humani, Ezech. 4. 12. Aff.
Et operies excrementum tuum, ותכסי ית מפקתך
Deuter. 23. 14. Ad comedendum למיכל מפקתהון
stercora sua, Jesa. 36. 12. Apud Talmudicos: האי
Infans iste, ינוקא דלא יריע בי מפקתיה לשיפיה מיטחא
cujus non dignosci potest locus egestionis ex-
crementorum, ungendus est oleo, Glossa, שאין
In quo non agnosci potest fo-
ramen podicis, Talm. Schabbas fol. 134. 1. In
Aruch utroque legitur literis transpositis, בי
Sed haec lectio genuina est, quae etiam
extat in Aruch manuscripto. Alii explicant,
נקב שבניר.

ונפק למפקנא Exitus, Progressus, Egressus: מפקן
Et egressus fuit ad exitum aquarum, id est,
scaturiginem, 2. Reg. 2. 21. Aff. מפקניה
Egressus ejus, Psalm. 19. 7. Plur. constr. מפרקני
Per omnes exitus sanctuarii, Ezech. 44. v. 5.
Sicut scaturiunt exitus aqua-
rum, Psalm. 126. 4. Aff. ומפקניהו
Et exitus ejus, Ezech. 43. 11. וכתב משה ית מפקניהו
In progressibus ipsorum, Num. 32. 2. וכל מפקניהו
In progressibus ipsorum, Numer. 33. 2.

Et omnes exitus ipsorum, Ezech. 42. vers. 11.
מפקנות Prolatio, Prolatum, Productio: מפקנות
היה מפקנות Productio germinis, Job. 38. 27.
Sicut productio, egressus alveorum
torrentum, Job. 6. 15. ומפקנות ספותי Et prolatum
labiorum meorum, Psalm. 89. 35. במפקנות עברין
Secundum egressionem fervorum, Exod. 21.
v. 7. למפקנות מים In productionem aquarum,
Psalm. 107. 33.

Serpens femina: In Gemara, מאי
ברדלס נפרוא מאי נפרוא אפני Quid est bar-
deles? nephresa. Quid nephresa? Serpens, Bava
kama fol. 16. In parvo Aruch adjicitur esse ser-
pentem faeminam, & masculum dici צבוע, quasi
Serpentem coloratum.

Augeri, Crescere, In abundantiam erumpere.
Et filii Israel ובני ישראל נפישו, Prateritum,
In במדברא נפישו וסניאו In
aucti fuerunt, Exod. 1. 6. In
deserto creverunt & multiplicati sunt, Esth. 5. 14.
Et aucti multiplicati que sunt
plurimum, Gen. 47. 27. Infinitivus formae Tal-
mudicae ex Aphel, לאפישו להרא Multiplicare val-
de, Jobi 38. 15. In Zohar, רעי לאנפיש, Et ipse
cupit multiplicare vos; אתנשיאו ואנפישו Extule-
runt se & multiplicarunt, In Gen. fol. 120. Conve-
nit cum פוש.

Multus, Abundans: Multum: נפישו גמלי
נפיש הוה אתי אבתריה: Multum supra
Multum ivit ad illum, saepe, quod non reperiret
eum semper domi: Multi sunt: נפישו אנון
רוקא Sputum multum, Deuter. 25. 9. in Jon.
נפישא Sputum multum, Deuter. 25. 9. in Jon.
Exemplum hujus vocis, quod adducit Baal Aruch ex
Talm. Bava basra fol. 121. 1. & Nedarim fol. 78. 1. in
nostris libris nunc aliter legitur.

Anima, Animus: Vita, Corpus: נפש, נפש
נפש הוה אתי אבתריה: Super anima quae mortua fuerit, id
est, homine, corpore, Levit. 19. 28. ורית כל נפשא
Et omnem animam viventem, Genes. 1. 20.
חיתא Et omnem animam viventem, Genes. 1. 20.
Animam hominis, Genes. 9. 5. Aff. נפשת ראנשא
Carnem cum anima Animam hominis, Genes. 9. 5. Aff.
נפשיהו Carnem cum anima sua, Gen. 9. 4.
Et dilexit eum ורחמיה והונתן כנפשיהו
Jehonathan sicut animam suam, id est, sicut se-
ipsum, 1. Sam. 18. 1. וטר נפשהו Et custodi animam
tuam, Deuter. 4. 9. ותתקים נפשי Et vivat anima
mea, Genes. 12. 13. In animam ipsorum, Genes. 12. 13.
בנפשכון Cum animo vestro, Psalm. 106. 15.
נפשנא Anima nostra, Numeror. 11. 6.
נפשהו Anima ejus, Gen. 35. 18. נפשהו
Animam tuam, 1. Reg. 1. 12. Plurale, מפרשין ית נפשו
Incantamus animas, Ezech. 13. 20. ואישיוב ית נפשתא
Et liberabo animas, ibidem. Constr. נפשת ביתיה
Omnes animas domus ejus, Genes. 36. 6. Affix.
נפשתהון Animae ipsorum, Proverb. 1. 18. נפשתהון
In animabus vestris, Jerem. 17. 21. על נפשתנא
Super ani-

per animabus nostris, Num. 31. 50. *Apud Rabbi- nos*; In homine sunt *וּמֵו חֲלוּקוֹת זו מֵו* tres animæ diversæ, distinctæ à se invicem; Anima sapiens, rationalis, & vegetativa, & sensitiva, &c. Vide de his fuse R. Bechaj in Legem fol. 11. col. 1. Aliàs etiam Animam rationalē vocant המרברת, Ab. Efra Ecclef. 7. sensitivam ההרגשה, vel המתאוה Animam appetitivam: בעל הנפש Animatum: *Judicia animarum*, id est, vitæ, criminalia, R. David Jefa. 1. 21. Chaldaicè דיני נפשו, vel דיני נפשחא, Lev. 24. 10. in Tar. Jon. & Hierof. In Beresch. rabba sect. 14. Quinque nominibus vocatur Anima, הנפש רוח, נפש יגשמה רוח, נפש חיה יחידה. Vide ibi plura. הנפש בגוף כגון בארץ *Anima est in corpore sicut peregrinus in terra aliena, ubi nullos habet adjuutores, &c.* Kimchi Psal. 19. v. 9. בעל נפש Homo animosus, cordatus: Pius, sanctus: לא בעל נפש לא Homo cordatus, sanctus non coibit, & iterabit, Aruch explicat, הסוד המתרחק מרוע, Sanctus qui elongat se à transgressione, & accuratè sibi cavet. Alibi explicatur גרנון Gulosus. Vide in בעל. *Aliter, Anima statera*, id est, ferrum concavum, cui lingula est infixæ, ut in Glossa explicatur, Bafra fol. 89. 1. נפש המסכת *Anima liciatorii*, id est, *filâ subtegmînis*, quæ transeunt per medium totius panni, sicut anima per totum corpus, scribit Baal Aruch, Kelim cap. 21.

Ponitur etiam נפש cum Affixis Pronominibus pro, Ego ipse, Tu ipsemet, quomodo עצם sumitur: Ego ipse: נפשך Per te ipse: נפשך Per seipse, &c.

Item *Monumentum sepulchrale, apud Talmudicos*: בונים לו נפש על קברו *Aedificant ipsi monumentum super sepulchrum suum*, Schekalim cap. 2. in fine. *Hec includebantur aliquando facellulo: unde, נפשות שיש בהן בית דירה, Monumenta in quibus est locus habitationis*, Eruvin fol. 53. 1. Hebraicè דין נפש, 2. Reg. 23. 17. In Bereschith rabba sect. 82. fol. 92. 1. אין עושים נפשות לצידיקים דבריהם הן זכרונותיהם *Non faciendæ sunt monumenta iustis: Verba ipsorum sunt monumenta ipsorum*. Legitur & in Talmud Hierosol. in Gemara Schekalim cap. 2.

Corpus animatum גוף מתנפש *Animatum*: מתנפש *Inanimatum* לא מתנפש *Animatum*.

Et spacium ponentis, Gen. 32. 16. in Jon. *Spacium*: וניפש תשוון *Spacium*.

In eo inveniam perpetuò quietem: in lib. Precum. *Respiratio, Quies*: נפש בו אמצא תמיד נופש *Respiratio, Quies*.

Virtutes, Facultates animales. *Animalis*: כחות הנפשיות *Animalis*: נפשי.

נפש. *Vide sup. in נפש.* * *Nifus, Accipiter, vel נצץ*, Job. 39. v. 26. Esth. 1. 2. in Targ. sec.

נצ *Fovea, Fossa. Apud Talmudicos*, שקל מוליא ושרא בנצא *Acceptit tumultum terræ & projecit in foveam*, Bava bafra fol. 54. 1. In Aruch scribitur נציא, & explicatur נמוך Declivis, depressus locus.

Nifus, Accipiter, vel נצץ, Job. 39. v. 26. Esth. 1. 2. in Targ. sec.

נצב *Plantare. Respondet Hebræo נטע. Præteritum, נצב ארנא Plantavit ornūm sive pinum*, Jefa. 44. 14. *Qui plantavit vineam*, Deut. 20. 6. *Fæmin. נצבת פרמא Plantavit vineam*, Proverb. 31. 16. *וייתין דלא נצבתא Vineas & oleas quas non plantasti*, Deuteron. 6. 11. *Et plantasti eos*, Psalm. 44. 3. *וינצבו פרמא Et plantaverunt vineas*, Psal. 107. 37. *וייתין די לא Et oleas quas non plantastis*, Job. 24. 13. *Participium נצב, אילן נציב Arborem plantatam*, Ecclef. 3. 2. *Psalm. 1. 3. דאת נצבתא בחירא Que plantata es plantatione electâ*, Jefa. 17. 8. *Infinit. עון בחיר למנצב Tempus commodum plantandi*, Ecclef. 3. 2. *Imperativus, וצובו פרמין Et plantate vineas*, 2. Reg. 19. 29. *Futurum, לא תצוב לך Non plantabis tibi*, Deuter. 16. v. 21. *Fæmininum, עוד Adhuc plantabis vineas*, Jerem. 31. 5. *ותצובו כל לא Non plantabunt*, Jefa. 65. v. 22. *אילן דמיכל Et plantabitis omnem arborem cibi*, Levit. 19. 23. *Ithpehal, Præter. Fæminim. דאתנצובת Per quem plantata est auris*, Psal. 94. 4. *Particip. דמתנצב Qui plantatus erat*, Jobi 5. 3. *משריש.*

נצבת דהרותיה Plantatio, Planta: נצבתא נצבת Plantatio lætitia ejus, Jefa. 5. v. 7. *Sic, נצבתא נצבת דהרותי Planta lætitia meæ*, Jefa. 60. 21. *pro quomendosè in Ven. ונעביר זאזתא הך נצבתא: דהרותי Et faciet ramum instar plantationis*, Jobi 14. 9. *Defecerit plantatio ejus*, Jobi 14. 8. *Fæminim. מעונות נצבתא Ex areolis plantationis ejus*, Ezech. 17. 7.

Firmitas, Stabilitas, Duricies: נצבתא Et de firmitate ferri, Dan. 2. 41. *Hinc & Hebræum נציב Statio, Stationarius miles: item מצב, 1. Sam. 13. 21. & 1. Sam. 14. 1. pro quibus ורעא Strategî, Capitanei: נצבתא Semen sanctitatis stabilitas eorum*, Jefa. 6. 13.

Idem: Plural. כנציבין דדקלון Sicut plantationes dactylorum, Psal. 144. 12.

Idem: כמצב גפן בחירא Sicut plantationem vitis electæ, Jefa. 5. 2. *Fæmin. constructum, מצבת Plantationem vineæ*, Mich. 1. 6.

Nesibin, Nisibis, nomen proprium urbis Mesopotamiae, Ezech. 27. 23. pro Hebræo בנה, quam quidam Calnem urbem esse existimant. At Gen. 10. 10.

ponitur in Jonathane & T. Hierosol. pro Hebraeo אבר, non pro פלגרה, quod ibidem sequitur. Accad autem in ea parte Mesopotamiae sita est, quam vocant Acabenem, pro Acadenem, & ibi Nisibis urbs: Apud Talm. פעם אחת הלכתי לנציבין Vice quadam ivi in urbem Nisibin, Jevam. fol.102.1.

נצא Furgari, Rixari, Concertare, Contendere: Respondet Hebraeis verbis נצה & נצה. Præteritum, ונצא בלבן, Et contendit cum Laban, Gen.31.36. Contentidisti Domine cum agentibus litem, Thren.3.58. Regia habent נציתא ex Pabel: Quare cum illo rixatus es? Jobi 33.13. Et non litigaverunt propter illum, Genes.26.22. Et litigarunt pastores, Genes.26.20. Participium præsens, אפשר דנצי עם שרי, Fortè contendet cum omnipotente, Jobi 33.35. מה אתון נצן עמי Quid vos litigatis mecum? Exod.17.2. Et ecce duo viri Judæi contendebant invicem, Exod.2.13. Feminin. אתתא תגרניתא דנציא Mulier contentiosa quæ rixatur, Proverb.27.15. Infinitivus, למנצי עם עברי, Ad litigandum cum peragentibus falsitatem, Psalm.94.16. Imperativus, נצי מצותי, Litiga litem meam, Psal.119.154. Futurum, לא תנצי עם, Ne litiges cum homine frustra, Proverb.3.30. Propter quid contendes mecum? Jobi 10.2. וארי ננצון נברין, Quum contenderint invicem viri, Exo.21.22. Num cum Deo litigabitis? Jobi 13.8. Ithpahal Præteritum, ואתנציאו במשריתא, Et rixati sunt invicem in castris, Lev.24.10. Et rixati sunt ambo in agro, 2.Sam.14.6. Partic. נצי ומתנצי, Contendit & rixatur in lite non sua, Prov.26.17.

והות מצותא: Lis, Rixa, Contentio: מצותא. מצור. Et erat contentio inter pastores, Gen.13.7. Per superbiam venit contentio, Proverb.13.10. In contentione congregationis, Numer.27.14. Cui est judicium & lis, 2.Sam.15. v.4. Et vir contentionis, Jer.15.10.

נצה Vincere, Prævalere, Superare. Participium, Et venit socius ejus & vincit eum, Prover.18.17. Plurale, נצחין בקרבא Non est vox heroum vincentium in prælio, Exod.32.18. Sicut gaudium victorum prælii, Jefa.9.2. Femininum, Manus exercitus vincens in prælio, Judic.5.16. Plur. אי חרפי נצחון אי, Num præcocia victura, prævalitura sint, an ferotina, Ecclef.11. v.2. Pabel Participium, Et vincunt in prælio, Cantic.4.4. Futurum, ותנצח יתחון, Et vinces eos, Num.16.14.

Ithpahal Præter. ואתנצח בסומכותיה Prævaluit auxiliatoribus suis, Ezech.31.7. Non prævaluerunt adversus eum, Ezech.31.8. Participium, הוא מתנצח, Erat vincens, superans, Dan.6.3. Infinitiv. Ithpahal, באתנצחותיה, Quando vincit, Ezech.31.5.

Rabbini: מעולם לא נצחוני אלא בעל מלאכה אחת Nemo unquam me vicit, nisi dominus operis unius.

Et ובר נצחון Victoria, Triumphus: נצחון. Et vir victoriae, id est, victoriosus, victor, Job.22.8. Et victoria per manus Gedeonis, Jud.7.18. Auctor victoriae meae, Psal.35.25. A Domino victoriarum (ejus) Israelis, 1.Sam.15.29. Afferebant mihi epistolam victoriarum, Judic.5.16. Qui fecit vobis victorias bellorum vestrorum, Exod.14.12.25. in Jon. & T. Hierosol.

Perficietur vobis victoria bellorum vestrorum, Exod.14.14. in Jonath. Et victoriam brachii excelsi, Deut.7.19. in Jon.

Idem, apud Rabbinos: תשוקת הנצחון ישים Aviditas victoriae reddit hominem victoriosum.

Idem. תשובה: Vincens, Insuperabilis, Irrefutabilis: נצחת Responsum irrefutabile dederat ei.

Idem, apud Rabbinos: כי בה ישג חיים Aeternus, apud Rabbinos: Nam per eam consequetur vitam æternam & vitam corporalem, R. Levi Prov.10.16. שתורתנו היא נצחית Quod Lex nostra est æterna, Rab.

Aeternitas: נצחיות, נצחיתא, נצח. להביא ראיה: Ad adducendum rationem de æternitate Legis Moſis, Ikkarim Orat.3. cap.16. Hoc nomen testatur de prioritate & æternitate ejus, יהוה.

Victoria. Apud Logicos Hebraeos vocatur Sic Topica, sive Topicorum libri: הקש הנצוח Syllogismus topicus: מלאכת הנצוח Ars topica, in Logica R. Schimeonis cap.8. ספר הנצוח Liber Topicorum, legitur id in R. Levi Prov.1.4. & 24.7. Victoriosus.

נצל Liberare, Eripere, Erue-re. Participium, משיב ומצל Liberans & eripiens, Dan.6.v.27. ויכל להצלה, Qui possit eripere, Dan.3.29. הוא משתדר, Erat studens liberare ipsum, Dan.6.15. In Ithpahal, התנצל Se eripere. Hinc Rabbinis est, Se excusare, Defendere, purgare ab accusatione aut calumnia illata.

Excusatio, Defensio, Apologia, Refutatio, Verantwortung. Hinc dixit sapiens quidam, קבל התנצלות מי שבא להתנצל אמת או שקר *Accipe excusationem ejus, qui venit ut se purget, sive ea vera sit sive falsa.* Significat proprie הסרה Remotionem, Separationem, ex usu verbi in isto Exodi, ויתנצלו Et abstraxerunt filii Israel ornatum suum, quod Targum reddit, ואתריאו Et removerunt, Exod. 33. 6. Elias in Thisbi.

Caro cadaveris avulsa & separata, ex significatione ויצל אלהים Genes. 31. 9. Targum ופרש Et separavit. Sic vers. 16. Apud Talmudicos, ועל כזית נצל Et propter olivæ quantitatem carnis mortuæ, scil. Naziræus polluitur & tondetur, Nasir fol. 50. 1. In Gemara ibid. איזהו נצל בשר Quid est nezal? caro cadaveris coagulata & concreta ex corruptione. Pro קרש in Talm. Hierosolym. est Avulsa. Glossa, נצל מוהל היוצא מן המת כמין לחה. Alia Glossa; נצל מוהל היוצא מן המת כמין ליחה היוצאת מעפוש הבשר. Vide & Oholoth cap. 2. in initio.

Tenuè, Extenuatum, Minimum, ab alio Separatum: הלא אצלרת לי ברכה מן הניצולות Numquid separasti mihi benedictionem ex tenuissimis? Bereschith rabba sect. 67. Glossa, ex vacuis & minutis, Aruch, כזה שהויה מציל מן הניצולות Attenuatis: החסוכים sectio. 74.

Pipire, Musitare, Garrire, idem quod נצף: Hebraeum נצף. Præteritum, נצפתי Sicut hirundo quæ comprehensa est & garrit, sic garriebam, Jesa. 38. 14. Futurum, ומעפרא מליך ינצפון Et ex pulvere verba tua musitabunt, Jesa. 29. v. 4. Pabel Participium ut antè: item, נצף קל עופא דמנצף בבוא מן זכורו דמנצפין ודמנצפין א' divinis qui pipiunt & musitant, Jesa. 8. 19. וקוריהון ינצפון בטולא Et perdices ipsorum pipient in umbra, Jesa. 34. 15. וינצפון חתולין Et musitabunt cati in palatiis ipsorum, Jesa. 13. 22.

בנות שקמרה: Cappar, arbor & fructus: Ficus immaturæ, uvæ hyemales, & cappar, Berach. fol. 40. 2. Mox ibidem exponitur פרקא, quod author Aruch exponit Arborem, quæ aliàs dicitur צלף, & fructus ejus nominatur קפרא Cappar. Item in Vajikra מה עשה הקב"ה זימן אילן של נצפה ועמד וגדרה, Quid fecit ipsi Deus? והיה מתפרנס ממנו כל ימיו, præparavit ipsi arborem cappar, quæ substitit, & circumsepsit eam, & fuit ex ea sustentatus omnibus diebus suis, sect. 34. in fine.

Florere, Germinare: Splendere, Scintillare. Participium, וינצפון כל עברי שקר Et florent omnes operantes iniquitatem, Hebr.

Pabel Participium geminatum, וינצפון Et splendentes sicut æs candens, Heb. ונוצפים Ezech. 1. 7. Futurum, וינצפון מן קרתא Et germinabunt ex urbe Jerusalem sicut herba agri, Psalm. 72. 16. אפחל, וינצפון Et emisit florem, Heb. וינצפון, Num. 17. 8. al. 23. Veneta וינצפון. Possit & legi וינצפון ex Quiescentibus secundâ. Vide נוצן.

כניצוף נורא Scintilla, Splendor, Coruscatio: Sicut scintilla ignis, Hebr. לניצוף, Jesa. 1. v. 31. בית Splendor Solis, Radii solares: Locus erat in domo sanctuarii, in quo sacerdotes quoque excubias agebant, Middoth cap. 1. נותנין כלי תחת הנר לקבל ניצופות Ponunt vasculum sub lucerna ad recipiendum scintillas, Schabbas cap. 3. in fine: בשעה שהכה זורחת ניצופות In hora quâ Sol oritur, radii scintillantes egrediuntur ex eo, Joma fol. 37. 2. Item Gutta: ניצופות נתזין על רגליו Guttæ sparguntur super pedes ejus, Nidda fol. 13. 1.

היק ניצף Flos, ut paulò antè: Scintilla: Sicut flos agri, Hebr. ניצף, Psalm. 103. 15. Decidit flos ejus, Jesa. 40. vers. 7. Et dejecerat florem ejus, Exod. 9. 31. in Targ. Hier. Plur. היק ניצפין Sicut scintillæ, Jobi 5. 7. in secundo Targum. Construct. ניצפי דנור Scintillæ ignis, Job. 41. 10. Veneta ניצפין, de quo in נוצן. Aff. Florum vel Germinum meorum, Job. 31. 8. Vide de eo etiam mox in נצר. Apud Talmudicos, נצן של רמון Flos malogranati, Okezim cap. 2. Est etiam Scintillatio, Emicatio. Splendor: unde, עד הנין ההמה Usque ad splendorem folis, dum sol prodit, & splendere incipit, ac radios emittit, Berach. fol. 2. Quod Baal Aruch hic ex Beresch. rabba adducit נצן שדרה, pro eo legitur illic & alibi, לוח של שדרה, ut est in לוח.

Flos lactis, Herba sic appellata, quæ succisa emittit lac; Scheviith cap. 7. in quo agitur de decimatione herbarum.

Scintillatio. Accipiter, Lev. 11. 16. in Targ. Jon. Sic Deut. 14. 15.

Idem, Job. 39. 10. al. 13. Vide in נצק.

Surculus, Germen, Virgultum: Plurale cum וילכלבי נצרי ויתלשון Et germina surculorum meorum avellentur, Job. 31. v. 8. juxta Regia.

Salices, virgulta salicum decorticata, Vimina ex quibus corbes fiunt: של ערבה Corbes viminei ex salicibus: Idem, עקלין של נצרים Funis vimineus, Avoda folio 75. חבל של נצרים Erubin fol. 58. 1.

Vimina, Virgulta, certa species viminum, que

que accrevit ad radices palmæ in circuitum, tenacissima & ad funes apta: unde, צורי דקל Vimina palmæ, Schabbas fol.90.2. בחבלי רצורי Funes viminum, ex viminibus lentis & flexilibus facti & contorti, Avoda fol. 75.1. Sic dicitur de virgultis ex quibus canistra fiunt.

Subscudes, retinacula seu vincula lignea, quibus duæ tabule inter se compinguntur & vincuntur: וּבְנִצּוּרֵין מְאֻדָּר לִיחַ Et subscudibus unit illud, Jesa. 44. 12.

Ben Nezer, Nomen proprium insignis cujusdam latronis aut prædonis. Ejus mentio in Talmud Ketubhoth fol.51.2. de quo R. Salomon in glossa scribit; בֶּן נֶזֶר לִיסְטִים הִיָּה וְלִכְר עֵיִרֹת וּמֶלֶךְ; בֶּן נֶזֶר לִיסְטִים הִיָּה וְלִיָּהוּם וְנַעֲשָׂה רֹאשׁ לִיסְטִים וְכוּ id est, Ben nezer fuit latro, & cepit urbes, regnavitque super eas, ac factus est caput seu princeps latronum. Nam in Gemara vocatur לַטְרוֹ לִיסְטִים Latro, & מֶלֶךְ Rex. Hunc locum adduxit Aruch in litera Beth. Sed & alibi mentio fit cujusdam בֶּן נֶזֶר Ben Nezer. In Bereschith rabba sect.76. *Libera me de manu fratris mei, de manu Esavi, Genes. 32. 11. Libera posteros meos tempore futuro de manu posterorum ejus, qui venient contra eos מִכַּחַד שֶׁל עֵשָׂו ex potentia Esavi. Hoc est quod scriptum est; Considerabam cornua, & ecce cornu aliud parvum ascendebat inter ea, Dan. 7.8. זה בֶּן נֶזֶר Hic est Ben Nezer. Et tria ex cornibus prioribus avulsa fuerunt à conspectu ejus: וְקִרְדִּירוֹסִי וְקִרְדִּירוֹסִי וְקִרְדִּירוֹסִי. Et ecce oculi velut oculi hominis in cornu isto, & os loquens grandia: זו מַלְכוּת הַרְשָׁעָה Hoc est Regnum Impium, &c. Eadem extant in Jalkut in Danjelem. Isaac Abarbenel in מַעֲיַנֵי הַיְשׁוּעָה fol.66.2. verba ista Danjelis explicans, hanc quoque Rabbitorum suorum expositionem adducit, & malitiosè hunc Ben nezer dicit esse Christum, his verbis; רִאֵה גַם רָאָה אֵיךְ פִּירְשׁוּ אוֹתוֹ הַקְּרָן; אַחֲרֵי זֵעִירָא עַל בֶּן נֶזֶר שֶׁהוּא יְשׁוּעַ הַנּוֹצְרִי וְצִרְפוּ בְעֵינֵינוּ כִּפְיֵי הַמֶּשֶׁךְ הַכְּתוּב מַלְכוּת הַרְשָׁעָה שֶׁהִיא אֲרוּם כִּי הוּא אוֹמְרוֹ Attende, quâ ratione exponant Cornu illud aliud parvum de Ben nezer, quod est Jesus Nazarenus, & juxta seriem contextus cum eo jungant Regnum impium, quod est Regnum Edom. Nam illud (scil. regnum) est ipsius populus. Hacenus Abarbenel. Confirmat hæc etiam id, quod in Aruch manuscripto hoc loco observavi, ubi sub ordine נֶזֶר hæc verba subjiciuntur: נֶזֶר נֶזֶרִי ה. e. Nezer est etiam Nozeri maledictus ille: vel, א' נֶזֶר vocatur המקולל נוצרי.*

Nazareus. Epitheton Christi Salvatoris nostri est, qui sic dictus, quod educatus sit in urbe נֶצְרֶת Nazareth, quæ sita est in Galilea, in tribu zabulon, in monte versus septentrionem, & distat à Jerusalem sedecim plus minus milliaribus, sive trium dierum spa-

cio. Hinc à Judæis vocatur ישו הנוצרי Jesus Nazareus. Deinde in Genere נוצרי est Christianus. Plurale, נוצרים Nazareei, Christiani, qui fidem habent in Jesum illum Nazareum. Drusius ad locum Actor. 11. 26. Ita ut discipuli nominarentur primum Antiochiæ Christiani, scribit: Prius nominabantur Nazoræi, sive Nazaræi, vel Nazarenæi. Appellant enim הנוצרים נֶזֶרִים. Unde Hieron. de Judæis loquens, Jesa. cap.5. vers. 18. scribit: Et ter per singulos dies in omnibus synagogis sub nomine Nazarenorum, anathematizant vocabulum Christianum. Posterior ætas, quæ proximè Apostolos consecuta est, accommodavit peculiariter ad eos, qui Legem cum Evangelio ita copulabant, ut etiam circumciderentur, & alias omnes ceremonias Legis observarent. Sic accipies apud Hieronymum, ubi sic scribit: Evangelium, quod secundum Hebræos leclitant Nazareei, & Matthæi authenticum esse putant. Hacenus Drusius. Vide eundem Act. 24. 5. Cæterum in Aruch hoc loco, in נֶזֶר secundo, adducitur locus ex Gemara Taanith cap. 3. folio 27. בְּרֵאשׁוֹן אִין מַתְעַנֵּן; cum hac expositione, יוֹם טוֹב שְׁלֵהֶם הוּא Dies festus ipsorum est. Apparet facillè locum esse mutilum, & quædam esse omissa, quia vocabulum principale deest. Extant autem in Compendio Aruch Cracoviensi, & locus integer ita habet, בְּרֵאשׁוֹן אִין מַתְעַנֵּן מִפְּנֵי הַנוֹצְרִים In primo die septimanæ non jejunatur propter Christianos; Ratio, quia dies ille est festus apud Christianos; nempe, dies Dominicus, ne ita in die festo ipsorum jejunare videantur. Verba ista exacta sunt in editione Talmudis Basileensi, extant autem procul dubio in Veneta. In Compendio Talmudico עַיִן יִשְׂרָאֵל etiam legitur, בְּרֵאשׁוֹן אִין מַתְעַנֵּן מִפְּנֵי הַגּוֹיִם In primo die septimanæ quare non jejunant? Propter gentes, id est, Christianos.

יהודים שהתנצרו: Christianus fieri: נְתַנְצֵר, הַתְנַצֵּר אִם בְּהַתְנַצֵּר אוֹ בְּהַתְנַצֵּר אִם in Judaifando, an in Christianifando? utrum rectiùs faciat, si Judæus, an si Christianus fiat.

נקב Pungere, Perfodere, Perforare. Præteritum, וְנִקְּבָה חַרְבָּא בְּרִשְׁוִיָּה Et perforavit foramen in janua, id est, operculo ejus, 2. Reg. 12. vers. 9. Partic. נִקְּבָה נְקִיב נְחִירָה Perforata erat naris ejus, Jobi 40. 19. Futurum, תִּנְקֹב לִפְתִּיחַ Perforabis maxillam ejus, Jobi 40. 21. נְקִיב נְחִירָה Ibid. Quod דְּאֶתְעִיבֵי חֻלְיִין וְנִקְּבִין נִקְּבִי Foramen: factum est plenum concavitatibus & foraminibus, Ezech. 28. 13. Apud Rabbinos, נִקְּבִי הַמַּחַט אין נקב המחט צר לשני אוהבים, Non est foramen acus angustum

angustum nimis duobus amicis: neq. tota mundi capacitas sufficit duobus inimicis, Mischar happenin. fol. 19. 8. Plural. נקבים Foramina: Synecdochicè Nates: metonymicè Excrementa foraminum: unde, נקבים גדולים Excrementa majora, i. e. crassa, Stercus, sic dictum, quod ex foramine majori egrediatur: R. Salomon, Judic. 3. 24. ad illud, עבר צורכיה, Et tegit pedes suos, id est, Facit necessitatem suam, (juxta Chaldaëum) והם נקבים גדולים, id est, sunt excrementa majora. Vide & 1. Sam. 24. 4. & Joma in princ. cap. 2. Sic Exod. 7. 15. ad illud; Ecce egreditur ad aquas, id est, ad excrementa, scil. egerenda, &c. Vide. Dicunt etiam Rabbinii: כל המשהה נקביו, Quicumq. detinet foramina sua, (id est, necessitates naturales) transgreditur præceptum, אל השקו, Levit. 11. 43. Præterea Rabbinis etiam est Meatus, Porus.

נקבתא Foramina, tam in hominib. quam in brutis: אס דבר אס נוקבא Sive mas sive foemina fuerit, Levit. 3. 1. ונקבא ברא יתרון Masculinum & foeminam creavit eos, Genes. 1. 27. ואם נקבתא Et si foemella fuerit, Levit. 27. 4.

נקבה Hebr. Foemina: unde apud Grammaticos, Vocabulum vel significatum foeminae, id est, generis foeminini: סימן נקבה Signum generis foeminini.

נקבות Opponitur זכרות Virilitas.

נקובה Foramen: synecdochicè, Foramen posterius ventris, Anus. Talm. תוהבו מתוך פיו עד בית, Figit illud (veru scil.) per medium os ejus usque per annum ejus, Pesachin cap. 7. in princ.

מקב Malleus, proprie unâ parte acutus, ad Perforandum accommodatus, alterâ ad percutiendum & conterendum. Plurale, ובמקובין Et malleis roborat illud, Jesa. 44. v. 12. Sic Jerem. 10. 4. ubi Regia במקבין. Hebr. מקבת, unde plurale מקבות.

מקבון Tuditanus (ut Festus appellat) id est, homo cujus caput tuditi simile, oblongum scil. instar mallei, qui unâ parte acutus, alterâ obtusus est. Hoc in primogenitis fuit vitiosum, Bechor. fol. 43. 2.

נקד Punctare, Punctis notare, Puncta vocalia ascribere: ספר נקוד Liber punctatus: פנקדו Siliquæ donec punctatae fiant, puncta emittant, Maaseroth cap. 1. in initio.

נקוד Punctatio: נקודה Punctum, Punctum vocale, apud Grammaticos: נקודת הראש Punctum capitale, verticale: הארץ היא כנקודה בתוך העגולה: Terra est instar puncti (centri) in circulo. De decem vocibus punctatis in Lege, vide hoc loco in Aruch, & in Abhoth R. Nathanis, cap. 33.

נקוד Punctator, qui puncta vocalia ascripsit, quomodo quidam Rabbi Moses hannakdan, i. e. punctator fuit dictus. Hinc נוקרנים Subtilifantes, subtilitatis scrutatores & studiosi, qui etiam dicuntur דייקניו.

נקודים Orbiculi parvi panis instar dimidii ovi, Terumoth cap. 5.

נוקר Pastor pecudis, Pecuaris, sic dictus, quod plerumq. pecudes parvas punctis sive maculis notat, ut ab invicem discernantur. Unde in libro Tanchumah sect. מלך מואב היה נוקר מאי: legitur: מלך מואב היה נוקר מאי: Rex Moab erat noked, 2. Reg. 3. 4. Quid est noked? Pastor.

נקוד Pecuaris, Pastor vel Dominus pecorum: Non est turpe regi, אין גנאי למלך לדבר עם נקודיו loqui cum pecuario suo, Vajikra rabba sect. 1. בעל מקנה רועה צאן. Erravit hic Guido cum Muniftero. In Jalkut Levitici ab initio exponitur רועה הצאן.

נקד Expunctare, Emaculare, Mundare, Expurgare, per antiphrasin: מנקד חצרו Expurgat conclave suum: בעינא רתינקד ארעאי Cupio ego ut mundetur ager meus, id est, ut sit purus, nec opus habeat fimo, Metzia fol. 103. 2.

נקיד Nekid, Mundus, Purus: nomen Angeli, qui cibis & panis custodiae praefectus est: unde apud Talmudicos: איסרא רמווני נקיד שמיא Principis ciborum Nekid est nomen ejus, Pesach. fol. 111. 2. Nekid, q. d. Purus, ex significatione נקיות Mundiciei, qui idcirco non vult, ut panis micæ & fragmenta decidant in terram, ac pedibus conculcentur. Hinc etiam חמרא נקידא Vinum purum, limpidum, Gittin fol. 69. 1.

מנקדותא Expurgatio, Emundatio, Mundicies: Illi qui colligunt reliquias (micas panis & ciborum) mundiciei causa, Cholin fol. 105. 2. Sic in Aruch. In Textu Talmudico Gemaræ legitur per ר non per ד, quasi à נקר. Et sic in superiori loco ex Bava metzia. Sed in Pesachim legitur per ד. Citat etiam Baal Aruch ex Avoda fara fol. 30. 1. אמןנקדותא קפרי, ubi iterum per ר legitur in Talmud. Glossa autem explicat per נקיון.

נקדים Podagricus, ut in glossa explicatur, Talm. Hieros. Berach. fol. 3. col. 3.

נקדימון Nikodemus, vel Nakdimon filius Gorionis, homo honoratus & dives. Ejus pietas & miracula describuntur in Taanith fol. 19. & 20. & Ketubh. fol. 66. col. 2. Vide & Juchasin à fol. 19. ad 23.

נקדה Mundum, Purum esse: metaphoricè, Immunem, Innocentem esse, &c. Vide Lexicon Hebræum. אשתטף, Ithpabel, Et aquis non fuit immerfus, ut mundaretur,

daretur, Ezech. 16. 4. pro quo in Venet. לאתנקרא. Ex Pabel, כמא דמנקן בכוריתא Sicut purificant cum sapone, Jefa. 1. 25.

נקי ינקי *Immunis*: לית דנקי Non erat qui immunis esset, 1. Reg. 15. 22. Hebr. נקי. *Aliàs semper, juxta Eliam, hoc vocabulum in hoc sensu in Targum redditur נכאי Justus. Legitur tamen & in Targum Hieros. נקיין כחלבא Purificatio sicut lac, Deut. 6. 3. Et in Daniele, בעמר נקא Ut lana munda, Dan. 7. v. 9. Apud Rabbinos, נקי *Mundus, Purus*: שרון נקי *Sermo mundus, honestus*, ut; Genes. 39. 6. Reliquit igitur omnia, quæ erant sibi, in manu Joseph, neque quicquam cum illo noverat, אם הלחם nisi panem quem comederat. Glossa R. Salomonis; היא אשתו אלן Intelligitur uxor ejus: sed loquitur mundè, honestè. Per *Panem* hic Hebræi intelligunt Uxorem, quod eliciunt per artem Cabalisticam Gematriam. Vide Baal Turim. Deinde etiam est *Vacuus, Inanis*: ut, יצא נקי מנכסיו Exiit ille purus à facultatibus suis, i. e. vacuus, exhæres, sine hæreditate: נקבה נקייה באר Fœmina vacua venit in mundum, Glossa חסרה Nidda fol. 31. 2. *Plurale, נקי הדעת Nitidi animo, benè conscii sibi, immaculatam habentes conscientiam, Sanh. cap. 3.**

נקיות *Puritas, Mundities.*

נקא *Camelus fœmina.* Apud Talmudicos: במה בהמה יוצא ובמה אינה יוצאה הגמל באפסר ונאקה Cum quo bestia egreditur & cum quo non egreditur (scil. in die sabbatho?) Camelus cum capistro, camela cū annulo narium, Schab. cap. 5. in initio Mischnæ. In Mischnajoth parvis glossa est: נאקה גמל נקבה Camelus fœmina, sic appellata in lingua Arabica, quæ quia opus habet majore curâ & custodiâ, ideò perforant nares ejus, & induunt illic annulum ferreum cum fune, quo retinetur. Iste annulus dicitur חטם à חטם naribus. In Aruch hoc loco legitur: לגמל ג' שמורת בלשון ערבי כשגולד קורין לו: אלקעוט וכשגולד קורין לזכר בכיר ולנקבה בכרה. כשראויה למשאוי קורין לזכר גמל ולנקבה נאקה חורר id est, Camelo tria nomina sunt in lingua Arabica: quando nascitur, vocant eum *Alkaut*: quando crescit seu adultus est, masculinum vocant בכיר *Bechir*, fœminam בכרה *Bichra*. Quando aptus est oneri ferendo, tunc masculinum vocant גמל *Camelum*, fœminam נאקה *Naka*. Explicatio nominis *Naka* est *Albus*: & camelus albus electus est. Hæc ibi. Patet ergo hinc, *Naka* esse nomen Arabicum. Significatio accedit ad נקה *Purum, mundum, nitidum, limpidum, clarum esse, & talia sunt alba; & inde Arabicè נאקי Quod expurgatur ut nitent, Purigans, מנקי Purificatum, Munda-*

tum, ut notat Schindlerus in suo Lexico Pentaglotto. Hinc & in suprâ adducto loco ex Talmud subjicitur in Gemara: אמר רבה נאקתה חורתי Inquit Rabba, Naketha idem est quod *Albus*, Ephippium camelæ pollutum est, Kelim cap. 23.

נקט *Molestum, Tædiosum esse: Molestiâ, Tædio afficere, Affligere. Participium, ומן תונכה Et propter fastidium quod molestum est ipsi, Jobi 33. 20. Possit & explicari, Quæ occupavit, comprehendit, invasit eum, ex altera significatione, quæ sequitur: די נקט יתיה רוחא דנקטא Quæ tædio afficit, affligit eum spiritus, qui afficere solet reges, Esth. 6. 1. Possit & illud explicari, Comprehendit, invasit. Pabel Futurum, עד אימת תנקטון נקטי Quousque molesti eritis animæ meæ, Hebr. תגיון Jobi 19. 2. Fortè meliùs legeretur תקוטטון, vel scriptum fuit תיקטון pro תיקטון ex Aphel à קוט. Hæc significatio oritur ex Hebræo קוץ, commutatis pro more ט ו צ.*

II. נקט *Capere, Accipere, Recipere, Tenere. Participium, דהנה נקט בידיה Quod tenebat manu suâ, Esth. 5. 2. Plurale, נקטין בידיהון הצוצרתא Et sacerdotes tenebant manibus suis tubas, Esth. 8. 15. in Venetis. Apud Talmudicos porrò hoc significatio usitatissimum est: unde apud Eliam, נקוט האי Accipe hanc regulam in manu tuam: לשנא מעליא נקט Linguam sublimem, excellentem accepit, id est, præclare locutus est, sublimi orationis genere usus est: נקטין Recipimus, Ratum, confessum, fixum habemus, pro נקטין אנו: Qui capit fures.*

נקוטאי *Nekutai, homines qui collecti sunt ex variis locis, ac proinde varios mores habent: Turba, Colluvies variorum hominum, quales in portis urbium majorum plerunq. convenire solent, ut conducantur ad operas, vel quales in urbibus novis conveniunt ad sedes ibi figendas. De horum juribus disputant in Talmud Bava metzia, fol. 83. 2. Huc pertinet, נקיטא ברבראי Colluvies Barbarorum, Medr. Koheleth cap. 5. 8. Vide Aruch.*

נקיטה *Acceptio.*

מנקטא *Pallium scapulare, Collare muliebre ornatius, quo die Sabbatho exire ipsis illicitum, Schab. 59. 2.*

ניקטמון *Instrumentum musicum simile formæ pedis, Kelim cap. 15. in fine.*

נקל *Vestimenti genus, in Talm. Hierosol. Schabb. cap. 16. quod in Talm. Bab. eodem cap. fol. 120. 1. vocatur אונקלי. Vide de eo in litera א.*

אם אתה מבקש *Advocatus: Si tu cupis vincere in judicio, constitue tibi advocatum N. Aruch adducit*

adducit ex libro Pesikta. Sic legitur in Jalkut Num. fol. 250. col. 3. & exponitur in margine מלין *Orator, Advocatus. Corruptum est ex Græco aliquo à λέγω derivato, q. d. λέγειν. Est autem Græcis δακτύλιος Causidicus. Unde videtur esse pro דיקולוגים.*

דיקולוגים. נקלב. *Dactyli vel Palmule species, Nicolaus. In Talm. Avoda sarac. i. in Mischna, אף דקל טוב וחצב ונקליבס אסור למכור לעא. Etiã dactylos bonos, & חצב, & nicolaos nō licet vendere Idololatri. Glossatores hīc scribunt, esse speciem Herbae alicujus præstantis. Sed in Gemara explicatur per קורישי, id est, Caryota. Vide locum in ordine קרי, in קורישי. In Talm. Hierosol. Berach. fol. 10. col. 3. דנשייא משלחין ליה נקלווין Cui mulieres mittebant nicolaos. In Bemidb. rabba sect. 3. ab initio, תמר הזה עושה תמרים רוטבים, Palma hæc producit dactylos recentes, nicolaos, deciduos, & producit spinas. In Vajikra rab. sect. 30. fol. 200. col. 2. Et quid nobis est faciendum? Accipere debemus ramum palmæ, & citrum, & nicolaum. Baal Aruch adducit quoque ex hac significatione in litera ק, in קלווין secundo ex Pesikta; אעלית אחר קלווין Attulit nicolaum, & collocavit eum sub arbore quadam. Scribit tamen, in aliis exemplaribus pro eo legi דקל רב. In Medrasch Tehillim Psal. 92. pravè pro hac voce legitur מקולטים. Nullus, nec Hebraeorum nec Christianorum, hætenus originem hujus vocis est affecutus. Est Latinum Nicolaus, de quo Plinius lib. 13. cap. 4. ubi de Palmis agit: Sicciores in hoc genere Nicolai, sed amplitudinis præcipue, quaterni cubitorum longitudinem efficiunt. Atheneus lib. 14. De palmulis, quas Nicolaos vocant, & quæ advehuntur è Syria, hoc tantum vobis possum dicere, ab Augusto Imperatore hoc nomen inditum fuisse, qui admodum eo cibo delectaretur, quod Nicolaus Damascenus ejus amicus, palmulas sæpius illas ad ipsum mitteret. Fuit quidem Nicolaus Peripateticus, & historiam luculentam condidit. Hæc Atheneus. Inter varias itaq; descriptiones optima videtur esse נקלווין.*

נקלישין *Postes lecti duo oblongi, quorum unus capiti, alter pedi apponitur, & injicitur ipsis supernè ligneum per longitudinem, super quo expanditur linteum pro tegumento lecti, ut sit instar tentorii: פורס על גבי Expendens (velum) super postes lecti, Succa cap. 1. in Mischna fol. 10. col. 1. המיטה שנקלישה ויצאן Lectus cujus postes egrediuntur, Sanh. fol. 20. 2. At quatuor lecti postes in quatuor angulis vocatur קינופות, ut dicetur in Rad. In lectis, על דרגשין דנקלישהו דרוב טב. In Targ. קב. quorum postes sunt ex auro bono, Esth. 1. 6.*

נקם *Ulcisci, Vindicare. Futur. ולא תקום ולא תשר דבכו לבני עמך Non ulcisceris neq; servabis inimicitiam filiis populi tui, Lev. 19. 18. Jonathan reddit per Participium, לא תהוון נקמן Non eritis ulciscetes. Elias vult aliàs semper Verbum Hebræum נקם in Targum reddi per פרע. At in T. H. אתנקמא יתנקם Ulciscendo ulciscetur se, Exod. 21. 20.*

נקמתא יחזיר *Ullio, Vindicta: Et vindictam restituet, rependet inimicis ejus, Deuter. 32. 43. in Targ. Hierosol. At Jonathan habet, נקמא דפורענותא Vindictam pœnæ: רידי Mea est ultio, Deuter. 32. 35. in Targ. Hierosol.*

נקמן *Serpens הנחש הוא נקמן Vindicta cupidus: Ber. rabba sect. 99. est vindictæ cupidus, Ber. rabba sect. 99.*

נקן *Hasta, Lancea, Kelim cap. 11. idem, juxta Aruch, quod Hebr. קין, unde, קינו Hastæ ejus, 2. Sam. 21. 16. quod Targum reddit שופיניה Hastæ ejus.*

ניקנור *Nikanor, nomen proprium viri, cui contigerunt miracula in mari, cum voluisset ex Alexandria Aegyptiorum afferre januas ad portam orientalem urbis Jerusalem, Joma fol. 37. 38. Vide eo etiam Talm. Hierosol. Taan. cap. 2. fol. 66. 1.*

נוקניקא *Idem quod קנקן per transpositionem litterarum, Cantharus, Talmud Hierosolym. Joma cap. 7.*

נקע *Fovea, Fossa, Fissura terra: בנקע שהוא עמוק In fovea profunda decem palmos, Succa fol. 25. 1. ולא ימלא נקעים מים Neque impleat fossas aquis, Maschkin cap. 1. נקעים עמוקים. Fossæ profundæ.*

נקף *Percutere, Contundere, Confringere cervicem bovis, ac percussione ad lapsum impellere, ut maclatur, Schlagen/ & sic respondet Hebræo ערף Decollare, Cervicem percutere. Præteritum, נקפתני Percussisti me, Cervicem contudisti mihi, Hebraicè ונקמטני Rugas obduxisti mihi, Jobi 16. 8. Participium præsens, בנקף בלבא Tamquam percutiens, cædens canem, Jesa. 66. 3. Particip. פביל פמנין. Quæ percussa est in valle, Deut. 21. 6. Futur. ותנקפיה Percuties eum, Exod. 13. 13. ubi Jonathan divisim, תנקוף יתיה. Sic Exod. 34. v. 20. וינקפון תפן Et percutient ibi vitulam in valle, Deut. 21. 4. Apud Rabb. מי שלכו נוקפו אומר Is quem cor suum percutit (scil. ob admiffa peccata) dicat sic: Ne accendaris irâ (ô Deus) propter maleficos, Proverb. 24. 19. & Ne zelosus sis adversus facientes iniquitatem, Psalm. 37. v. 1. Megilla fol. 6. 1. Sic in Kerithut fol. 24. 1. Item juxta Aruch, ער רחוק מינקפן ברעיה, Donec percuterent, colliderent se invicem crura ejus, Joma fol. 53. 1. ubi legitur דמנגפן, quod idem:*

אין אדם נוקף אצבע מלמטה אלא אם כן מכריזין עליו
 Homo non percutit (lædit, vulnerat) dig-
 gitum suam infra (id est, in terra) nisi proclamant
 hoc (decretum sit hoc) super ipso supra (id est, in
 cælo) Cholin fol. 7.1. נוקף זית שני Decutit oli-
 vam secundanam. Id faciebant pauperes, rari-
 tatem olivarum relictarum decutiendo, non
 destrinando: Quod ita sit; cor
 ejus percutiteum, id est, læsam vel malam con-
 scientiam habet; Citat hoc Baal Aruch ex Nid-
 da fol. 3. sed illic non reperio. Hinc pro Impelle-
 re, Supplantare ad lapsum, ponitur. Infinit.
 למנקוף Ad impellendum, supplantandum gres-
 sus meos, Hebr. לדחות, Psal. 140.6. Pabel Futur.
 ינקפניה להגהם Impellat eum in infernum, Psal.
 140. v. 12.

Percussores, Schlager/ Laniones, Maa-
 ser scheni cap. ult.

תלם רגלי Impulsus ad lapsum, Lapsus: נקופא
 Nonne & pedes meos à lapsu, ab impul-
 sione, Psal. 56. v. 14. Hebraicè מרהי. Hinc, ut puto,
 Schindlerus posuit formam absolutam מנקוף, quasi
 sit formativum.

Percussio, Plaga: unde ad illud Je-
 saiax, ותחת חגורה נקפה, Et pro cinctura percu-
 sio, Jesa. 3. v. 24. in Talmud notatur; מקום שהיו
 חגורות בצלצול נעשה נקפים נקפים
 Quo loco erant accinctæ cingulo pulchro, is erit plagæ plagæ,
 id est, plenus plagis & vulneribus, Schab. fol.
 62. col. 2.

Idem: ניקוף Sanguis percussio-
 nis, Cholin fol. 7.2. Item, Decussio olivarum secunda:
 unde, זיתי ניקוף Olive decussio-
 nis, quæ decutiuntur, non manu destringuntur. Sic enim vocabantur re-
 liquiæ olivarum, quæ post primam & legiti-
 mam destructionem in arbore remanebant, e-
 rantque pauperum, à quibus decutiabantur
 juxta præceptum; Quum excuties olivas tuas,
 ne ramos sigillatim scrutator post te, peregrini,
 pupilli & viduæ esto, Deut. 24. 20. id est, paupe-
 rum omnium, qui proprias olivas non possi-
 dent: Hinc apud Talmudicos: זיתי מסיק שנתערבו
 זיתי ניקוף Olive stricture quæ commixtæ
 sunt cum olivis decussio-
 nis, Challa cap. 3. Vide
 & in Peah cap. ult.

קדרום שנשבר Lignum, Manubrium securis:
 Securis cujus fractum est manubrium, Ke-
 lim cap. 13.

Deinde נקף Syr. est Coniungere, Coniungi, Co-
 herere, Adherere. Hinc juxta quosdam,

Makkaph, virgula duabus aut tribus vocibus
 transversim interjecta, eas Coniungēs & scripturā &
 pronuntiatione: Coniungens: Coniunctum.
 At virgula ista dicitur potius Coniungens: & vo-

ces ipsæ Coniuncte. Quidam deducunt à יקף. Vi-
 de illic.

היך נקצא רמסא בקלעין: נקצא
 Sicut fragmentum laminae in funda, Pro-
 verb. 26. 8. Sic hodie in nostris exemplaribus: in
 Aruch legitur בוקא, de quo vide in בוק.

נקר Effodere, Perfodere, Perforare. Præteritum
 cum Aff. נקרית Perforavit eum, Num. 21.
 v. 36. in Jonath. ונקרו ית עינוהי Et effoderunt o-
 culos ejus, Judic. 16. v. 21. Infinitivus, במקר לבון כל
 Effodiendo vobis omnem oculum
 dexterum, 1. Sam. 11. 21. Ex Ithpabel hinc legitur
 Infinitiv. לאתנקרית, mendosè pro לאתנקרית
 Ad emundandum, ut mundareris, Ezech. 16. v. 4.
 Elias tamen istam lectionem est secutus. Ex
 Aphel Particip. Præterit. כפל כף מקר Sicut um-
 bra petre effossæ, Jesa. 25. 5. Talm. תרנגול המנקר
 Gallus gallinaceus fodiens in fimo.

נקרתא Foramen, Caverna. Plurale,
 בנקרתא העפרא ואבניא In cavernis pulveris & la-
 pidum, Jobi 30. v. 6. Apud Talmudicos, עברי להון
 נקרתא Fecerunt sibi cavernas & fe-
 derunt in eis. Hinc etiam legendum נקרת, pro
 בקרת, Numer. 24. 21. in Targ. Hieros.

נקור Effossio, Foramen: Perforatio, Erosio:
 נקורי תאנים Plurale, נקורי עיניים
 Foramina ficuum & uvarum, à serpenti-
 bus scil. vel aliis noxiis reptilibus erosa, Teru-
 moth c. 8. אית ביה נקורי Si sint in ea foramina,
 vel, erosiones, עו fol. 30. 2. Vide & fol. 35. 1.
 לא חייש אבא לנקורי Non curat Abba erosiones ser-
 pentis, Cholin fol. 57. In Aruch parvo exponi-
 tur Germanicè Dieffen. Aliter; הוא צנא ראינקורי
 Canistrum (avium) perforatarum, hoc est, qua-
 rum pedes supra vel infra genu sunt fracti vel
 rupti; Juxta alios, אינקורי Aves sunt aquatiles
 nigre, maculas in fronte habentes instar forami-
 num vel punctorum, ut R. Salomon notat in
 Cholin fol. 57. col. 1. Baal Aruch legit דנקורי.
 Metaphoricè, Inquisitio, Scrutatio subtilis & cu-
 riosa.

נקרית Fossio: נקרת תרנגולין Fossio gallinarum,
 Tahor. cap. 3.

נקרותא Fossio, Effossio, Confessio, Perfossio.
 נוקרו נוקרו Fossor, Effossor: metaphoricè, Scruta-
 tor rei, magis ex curiositate nimia, ut gallus in fimo
 fodiens, quam justâ necessitate, Scrupulosus:
 הנקרנין Scrutatores capiunt, carpunt illum,
 Berach. fol. 50. 1. Arabicè אלמנקאר, ut in Aruch
 scribitur: והיו הנקרנים אומרים Et fuerunt scruta-
 tatores dicentes.

נקרית Vermis: או ניקרא מקילקתא Aut vermis
 è fimo, Abhoda Sara fol. 28. 1. quales scil. gallinæ
 è fimo effodiunt. Usus ejus commendatur in
 Medicina,

Medicina, & exponitur in glossa, תולעת. Baal Aruch aliter explicat, & adducit alium locum ex עו fol.28.1. ubi nunc pro ניקרא legitur כתייתין .

נקורות Terebratores, qui molas manuaras, quibus mulieres solent domi molere, perforant & terebrant, secundum Hebraeos, Kiddusch. fol.82.1.

נקור Terebrum, Terebra, à Perforando, Kelim cap.29. Rambam explicat כלי אשר ינקרו בו Instrumentum quo perforant molas. Sic Bartenora. Item Rostrum, sic dictum, שמנקר אתא קורה מצראה: quod avis eo fodiat: Venit avis Ægyptiaca, cujus rostrum oblongum erat, Ber.rab.sect.63.

נקר Vide supra in מנקרות.

נקש Collidere, Complodere, Concutere se invicem: Percutere, Pulsare, Illidere, Incutere. Præterit. femin. ונקשת ית סכתא בצירעיה Et illisit clavum in tempora ejus, Judic.4.21. ונקשת בסכתא Et incussit clavum, Judic.16.v.14. Hebraicè respondet hîc verbo תקע Figere, Infigere. Participium, ונקשתו Et genua ejus se invicem collidebant, Dan.6.5. Sic etiam legitur in Targum Veneto, Ezech.3.13. al.2.23. Sed in Regiis נשקן Osculantium, id est, se cõtinentium & complectentium, & sic in Hebræo משוקות Osculantes. Ithpehal Futurum, ונתקשו ארבעה Et collident se invicem brachia tua, Eccles.12.v.13. Apud Rabbinos & Talmudicos, הקיש על שערי רחמים Pulsavit fores misericordiæ, & apertæ fuerunt ei: ומקיש בקורנס Et percutit malleo: מקיש בפתח Pulsat ostium: Collidens talos suos, Bechor. fol.45.1. הרלה על הרלה Pulsat ostium, Zabhim cap.4. Proverbium: כמשלם Quando assumptum est frumentum ex modio, pulsat (illud uxor) & venit contentio, Metzia f.59.1. Sententia pro overbialis in maritos & similes curatores publicos negligentes, qui quamdiu domui de victu & necessariis prospiciunt, pax est in domo: propter defectum autem contentio, & rixæ uxoris, fletus puerorum, & mala quævis oriuntur. Pro נקיש legi alibi נקשה.

נקשה Collisio, Complosio, Pulsatio: Percussio, Ictus.

נקשה Idem: בהקשת קורנס Ictus mallei.

נקשה Aceti fortis genus, Pefach. fol.43.1.

נקשה Collidens talos vel genua, Bechor. fol.41.1.

נקישור Nola, à Collidendo sic dicta, Fmitinabula. Ita explicat Raschi vocem Hebræam מצלות, Zach.14.20.

נרגא Hyacinthus, Hyacinthinus, Violaceus.

לייתי אודרא דנרא דלא Apud Talmudicos, Sumat particulam lanæ hyacinthing non percussæ, Avoda Sara fol.28. col.2. Commen-

datur contra dolorem aurium. Sic citat Aruch: in Talmud legitur per Daleth, דנרא, & explicatur in glossa, טוכן הצבוען בצבע שקורין פוויליד Lana tinctâ in colore quem vocant פוויליד id est, Violet, Violaceum. In Gittin fol.19.2. בדקינן ליה במיא דנרא Probamus eum aquâ hyacinthinâ vel violaceâ; Glossa hîc iterum explicat פווילי Violet. Baal Aruch, חבלת מי צבע של חבלת Aquâ coloris hyacinthini, quâ lanam & lintea tingunt. Videtur esse ex lingua Arabica: nam Schindlerus in suo Lexico inter Arabica ponit, ניר Color ceruleus: Cæruleus: נואר Hyacinthus.

נרגא Ballista, juxta quosdam: vel, Tormentum, aut Instrumentum majus, quo lapides projiciuntur ad diruendos muros. Plurale, נרגין דפרזל וידן גלי אחרשיכו Secures ferreæ, Esth.1.3. in T.sec. ליה נרגיא Ut stipule reputantur ipsi ballistæ, id est, lapides ballistæ, vel, Tormenta bellica, Job.41.v.20. Hebr. הותח Machina bellica omninò hîc est. Elias vult esse idem quod נרגן Securis, in verbis Rabbimorum. Inde in Gemara legitur, Jesajam, cum sibi à Judæis metueret, deglutitum fuisse ab arbore, eiq; inclusum. Servi regis Manassis, ipsius vitæ infesti, fortè ad hanc arborem perveniètes, ונסרוה כי מטא נרגא להדי פומא דישעיה נסרוה לפומיה ונח ליה נפשיה ומסום הכי איעניש לנסורי dissecuerunt eam. Cum pervenisset securis usque ad os Jesajæ, secuerunt per os ejus, & quievit anima ejus (mortuus fuit.) Propterea autem punitus fuit ferrando per os ejus, quia vocaverat Israëlitas, Populum immundum labiis, Jesa.6.5. Sic paraphrasticè explicat ibi textum Gemaræ, de morte Jesajæ, in Jebhammoth fol.49.2. circa finem istius capituli. Item, עשר אמין שוור שקל נרגא בר עשר אמין שוור Accepit securim longam decem cubitos, ac percussit eum in talis-pedum, & occidit eum, Berach. fol.54.col.2. Venit R.Chanina, & projecit in eam (arborem) securim, Rosch ha-schana fol.13.1. id est, impegit securim in arbore, & dissecuit eam: נהמא כנרגא לדיקלא: דאקלי אנטר דפרזל דשליט Dactyli ante prandium sunt sicuti securis ad palmam, Ketubh. fol.10.col.2. נרגא דפרזל דשליט Securim ferream quæ dominatur ferro, misit ipsi, id est, secures chalybeas, quibus aliud ferrum dissecari potest, Sanh.96.2. R.Salomon Malleum exponit.

נרגיל Genus junci aut viminis, unde funis fit. Apud Talmudicos, אין מודדין אלא בחבל של אפסקימא מאי אפסקימא נרגילא מאי נרגילא דיקלא דהר Erubh.fol.58.1.

נרגל Nergal, Idolum, sic appellatum, quod fecerunt Cuthi, 2.Reg.17.30. Talmudici נרגל dici volunt

per transpositionem literarum, quasi תרנגול. Hinc, Et homines Cuthei fecerunt sibi Nergal; ומאי ניהו נרגל Et quid est Nergal? Tarnegol, id est, gal-
 lus, Sanhed. fol. 63.2. Kimchi citat, esse תרנגולה Gallinam sylvestrem, id est, ejus formæ i-
 maginé fuisse Cutheis pro Idolo. Aliter in Tal-
 mud Hierosol. עו cap.3. Homines Cuthei fece-
 runt Nergal; nempe ריגליהו Pedes Jacobi, & pe-
 des Josephi.

Narcissus: ita scribitur in Majemone in הלכות בכורות cap.9. In Talmud pro eo legitur נרקום.

Nardus: נפק ריחיהוון נרדא Quoniam odor eorum exibat diffusus per orbem, & po-
 stea foetidi, maleolentes facti sunt ut nardus, Cantic.1.12. Nempe, ubi nardus situm contraxit vel supputruit, amissâ suaveolentiâ, graviter o-
 let, scribit Matthiolus.

Spica nardi, Kerithut fol. 6.1. שיבולה נרד
 Tesseræ, Lusus tesserarum vel latruncu-
 lorum: נרדשיר Quæ ludit cum catulis parvis & tesseris, Ketubh. f. 61.2. Gloffa, בשחוק שקורין אישקקיש, Schachium, Schachspiel/ Latrunculorum lu-
 sus. Arabicè; נרד Tesseræ, Taxilli.

Leetus mortui, Feretrum. Sic addu-
 cit Aruch ex Oholoth cap. 7. Sed illic non extat.

Deinde adducitur in Aruch נרווד pro Nomi-
 ne proprio loci, ex Negaim cap. 7. Illic autem nunc in quibusdam exemplaribus legitur נרווד: in aliis, נרווד.

Genus calceamentorum, Socci: Baal נרמ Aruch citat hinc; נרמקי רב יהודה נפק בה זוגי נרמקי; Raf Jehuda exivit cum quinque paribus נרמקי, ex Jevam. fol. 102.2. Sed illic legitur nunc מוקי, de quo supra in מוק.

Narcissus, juxta quosdam: vel, Lilium, Rosa: נרמא מתילא לנרקום רסיב Ego assimilata sum narcisso virenti, Cantic.2.1. Res-
 pondet Hebræo חבצלה Lilium vel Rosa. Scribitur in fine per מ, sed legendum per ס, ut sit Græcum Νάρκισσος, quod Galatinus & Munsterus nota-
 runt. In Venetis aliud ab initio mendum: nam scribitur נרקום דגנוניתא, per ב. Apud Talmudicos, Narcissus vel Rosa hortensis, Berach. fol. 43.2. In Aruch parvo scribitur, quosdam explicare Salviam.

Nomen proprium urbis, Talmud. נרשמתא In Schammata sive excommunicatione est Neresch, cum adipe cute, & cauda sua, Cholin fol. 127. col. 1. hoc est, omnes & singuli ejus incolæ, summi & imi.

Germ. mit Haut und Haar/ propter summam scil. impietatem suam. Ejus mentio quoq; in Sota fol. 10.1.

Narthecium, Theca, Vagina, Chiro-
 theca: Sacculus, Arca, res qualibet cui ali-
 quid includitur: נרתק יד ימיניה: Extraxit quisq; chirothecam manus dexteræ suæ, Ruth. 4.7. Sic v.8. מתקלון דנכלין בנרתקכון למה יהיו לבון בנרתקכון מתקלון דנכלין Non erunt vobis in thecis vestris pondera frau-
 dulenta, Deut. 25.13. in Jonath. Apud Rabbinos & Talmudicos: כשעת הכנסת כלים בנרתק שלהם: Horâ reductionis vasorum in thecam suam, Joma fol. 54.1. מנרתיקה חמה לבשתצא חמה Quando e-
 greditur Sol è theca sua, id est, quando oritur, Gittin fol. 76.2. Sic apud R. Salom. Genes. 18.1. Eduxit Deus solem è theca sua. In Beresch. rabba sect. 6. גלגל חמה יש לו Sphæræ Solis est theca, sicut dicitur: Soli posuit tabernaculum in eis, Psal. 19.5. Est que piscina aquarum coram eo (Sole,) & quando egreditur (oritur) tunc Deus debilitat vires ejus (calorem ejus) in aquis, ne egrediatur & incendat totum mundum. Sed tempore futuro Deus Sanctus benedictus nudat eam ex theca sua, ac inflam-
 mabit eo impios, sicut dicitur, Et inflammabit eos dies ille venturus, Malach. 3.19. al. 4.1. חתיק Theca libri Legis, & sacculus tephillin, Megilla fol. 26.2. Gloffa, נרתיק de re longa, נרתיק de re brevi: חתיק Theca sagittarum, R. Salomon Jesa. 49.2. Extraxit mammas suas ex theca sua, R. Salom. Thren. 4.3. Est ex Latino, Narthecium. Cicero lib. 2. de finibus: Jam doloris medicamenta illa Epicurea tamquam de nartheciis premunt.

Homo, per apharesin sic dicitur ab Hebr. נשא אנוש. Vide in אנוש.

Pulvis vel aroma faciens effluere capillos. Vide infra in נשם.

Socer. Sic ponunt hoc loco ex Aruch, qui ex Bava basra fol. 12.2. adducit חהווא סמוך, & explicat, גברא דזבן ארעא אמצרא דבי נשיה Juxta agrum soceri sui. Deinde ad-
 fert aliud exemplum ex Jevam. fol. 35.1. נפסלו מן התרומה דבי נשיהו, quod explicat, אביהו.

Ferre, Auferre, Portare, Sumere: Acci-
 pere. Præterit. ונשא המון רוחא Et abstulit eos spiritus, Dan. 2.35. Imperat. נשא עלניא נהור Attolle super nos lacem benignitatis vultus tui, Psal. 4. v. 7. & defectè, נשא Sumito, על מלכין מתנשאא Supra reges extollens se, Esr. 4.19. Hiphil, apud

apud Rabbinos, *Portare fecit. Ad conjugium translatum* נשא est, *Nubere, Uxorē ducere; ut; כל הנשא* Quisquis uxorem duxerit propter divitias, ei erunt liberi improbi, *Kiddusch. fol. 70. i. In Hiphil, השיא Despondere filium vel filiam. Id parentum est, qui faciunt ut Portet, id est, ducat filius uxorem, vel nubat filia marito: Hinc, מכאן שאין משיאין אלא מרעתה: (ex Gen. 24. 57. Et interrogabimus os ejus) habetur, quod non elocant filiam, nisi ex consensu suo. Cupiebat pater ejus despondere ipsum, scil. filium. Niphal נשא Accipi: Nubere. Uxor enim debet peti & accipi à viro, non petere aut accipere virum: Quæ vult nubere.*

נשוי נשוא *Uxoratus, Conjugatus, Connubio junctus & sociatus. Fœmininum, נשואה Nupta.* His opponuntur פנוי *Otiosus, Celebs, פנויה Innupta.* נשואה dicitur statim post consecrationem sub חופה, etiamsi cum illa nondum fiat congressus, qui nunc primùm licitus est, non antè.

נשואין *Desponsationes, Consecrationes, quæ fiunt sub חופה (vide de ea voce in חפה) q. d. Acceptiones, quando mutue promissiones in conjugium solemniter & publicè confirmantur.*

נשיא *Princeps: כבוד כן נשיא, Qualis generatio, talis princeps. Qualis Rex, talis grex, & qualis grex, talis Lex. Proverbiale. Legitur in Ber. rab. sect. 80. מן כל מקום Princeps in omni loco, Princeps universalis. Sic vocabant olim Judicem summum synedrii magni, qui erat caput omnium 70. judicum, Majem. in Sanh. cap. 1.*

נשיאות *Elatio, Elevatio: Prolatio, Prolatum: נשיאות Elatio manuum: נשיאות שפתיו: Prolatum labiorum: Item Principatus, Dignitas: אֶסְתִּימוֹ דִּיגְנִיתָתָא תּוּמָא בְּרַמִּיָּא inter excelsos, præstantes, hoc est, Assuefac te ut converferis cum viris magnis, Ketubhoth fol. 103. 2. Aruch in דם 2. legit ברמייא, Duc, æstima dignitatem tuam pretiosam, noli eam prostituere, &c.*

נשא *Onus, apud Rabbinos & Talmudicos frequens: רומה עליו כמשאוי Perinde est ac si esset ipsi onus.*

נשאים *Peripatetici Philosophi, More par. 2. in præf. ab initio.*

נשוא *Deinde apud Logicos, נשא est, Predicare: Portans, Sustinens, id est, Subjectum: נשוא Prædicatū, Adjunctum: ut, ראובן עומד, Hic Ruben est subjectum: נשוא Stat, est Prædicatum. Item ראובן בבית Ruben est in domo. נשוא Ruben est subjectum: In domo, נשוא Prædicatū, המקרים לא ישאו קצתם את קצתם, non prædicantur de se invicem, More p. i. c. 73.*

Præterea נשא ונתן *Accipere & Dare, i. e. Negotiari: Item, Agere de re aliqua, Deliberare, Sententias inter se conferre: אם נמצאו דבריהם מכוונים: Si verba ipsorum (testium) consentientia deprehendantur, negotiantur, tractant, deliberant de causa, Sic handeln von der sache/ Sanhed. cap. 3. in Misna. לישא וליתן עם חכמים. Ad negotiandum, id est, exercendum se, conversandum cum sapientibus.*

נשא ונתן *Acceptum & Datum, Creditum & debitum, emptionis & venditionis commercium.*

נשב *Flare, Afflare, Perflare, Sufflare. Præteritum, רוחא דמן קרם יהנה נשבת ביה, Spiritus Domini sufflavit in eum, Jesa. 40. 7. Participium, כרוחי מטרא דנשבין על דתארה Sicut venti pluviosi qui perflant herbam, Deut. 32. 2. Targum Jeruschalmi ex פהל דמנשבין. Sic, על אפי מיא, מנשבא על Flabat in superficie aquarum, Hebraicè מרהפתר Genes. 1. v. 2. אפל, אשבת ברוח Flavisti vento, Exod. 15. v. 10. in Jon. pro Hebr. נשפת, per commutationem פ & כ.*

נשב *Sufflatorium, Follis: נפחין נשב Sicut follis fabrorum, Jerem. 6. 29.*

נשבא ופוחי *Laqueus, Rete, Pedica: נשבא נשבא Rete & laquei in via profunda, Prov. 22. 5. מן נשבא הך מביא מן נשבא Sicut damula de pedica, Prov. 6. 5. ubi legitur pravè נשבא per כ. Nam & Rabbinis per כ usurpatum legitur.*

נשוב *Idem: אין פורסין נשובין ליונים Non pandunt retia columbis, Talm. Bava kama fol. 79. 2. Item Flatus: קש שניורה בנישוב Palea quæ dispellitur flatu:*

נשוכת *Palea, Gluma: המקבל עליו רובע נשובת Suscipit in se quartam palarum, vel fordidum, aut pulveris, ad modium frumenti, Basra fol. 94. col. 1. Hæc duo habent ב pro פ, idem cum נשא.*

נשו *Apprehendere, Comprehendere, Assequi.*

נשו *Hebreis & Rabbinis usitatissimum verbum est: Apprehendit eū, carpit, refutat, reprehendit: משגיגים Apprehendens, Assequens: משגיגים Eventa, Accidentia, quæ aliquem comprehendunt: חכמה המושגת Apprehensum, Apprehensibile: Sapiencia apprehensa, acquisita: השגות Apprehensiones: השגות החושים Apprehensiones sensuum. Dicitur & השגות ההושיות Perceptiones sensuales.*

נשד *נשדור. Apud Talmudicos in Gemara: Quantum est pistacium salis Ammoniaci, Talm. Gittin fol. 69. i. Glossa, hoc est, כשיעור גלגל של ארו מסם שקורין אממוניאקא, Quantitatem glâdis de aromate, quod vocatur Ammoniacum. David de Pomis pro ארמוניאקא dicit Armeniaca mala, Chrysomela.*

נש Oblivisci. Infinitivus cum Futuro, ויהי אין Eritque si obliviscendo obliviscamini, Deut.8.19. in Jonath. אדבר לא תנשי Recordare, neque obliviscaris, Deut.9.7. *Ithpebal*, Oblivisci, Oblivioni tradi vel dari. Præteritum, אנתנשי רכרנהון Oblivioni data est memoria ipforum, Eccles.9.5. Eius qui te creavit oblitus es, Deut.32.18. Neq; oblitus sum, Deut.26.13. אנתנשתי היך שכניא Oblivioni datus sum sicut decumbens sive ægrotus, Psal.31.13. אנתנשו אלהא Obliti sunt Dei, Psal.106. v. 21. אנתנשיתון ית פולחן טרנא דקודשי Obliti estis cultus motis sanctitatis meæ, Jes.65.11. האנתנשיתון Nunquid oblitus estis, Jerem.44.9. אין אנתנשינא Si oblitus sumus, Psal.44.21. *Particip.* דלמא לא מתנשי Fortè non obliviscetur, Jesa.49.15. *Plural.* דמתנשו Qui oblivioni traduntur, Jobi 28. v. 4. *Infinitiv.* אם אנתנשא תנשי Si obliviscendo obliviscaris, Deut.8.19. *Futur.* אנתנשי מלי Obliviscar sermonum meorum, Jobi 9.27. לא תתנשי דחלתו Ne obliviscaris timoris mei, Jesa.44. v. 21. ויתנשי Oblivioni dabitur omnis saturitas, Genes.41.30. ולא יתנשי Neque oblitus est, Psal. 9. v. 13. *Feminin.* האפשר דתתנשי An possibile est ut obliviscatur, Jesa.49.15. לא תתנשי מפום בניהון Non dabitur oblivioni ex ore filiorum ipforum, Deut.31.21. דלמא תתנשו Ne obliviscatur populus meus, Psal.59.12. כל רחמד יתנשוך Omnes amici tui obliviscantur tui, Jerem.30.14. אף אלון לא יתנשו Etiam illa non tradentur oblivioni, Jesa. 49.15. יתנשו עקתא Oblivioni traditæ sunt angustia, Jesa.65.16. *Aphele, Præteritum*, אנשי הדות ימא Fecit ut in oblivionem venerint dies festi, Thr.2.6. אנתנשי לך Obliviscitur tui Deus propter iniquitatem tuam, Jobi 11. 6. אנשיה אלה חכמתא Oblivisci fecit eam Deus sapientia, Jobi 39. 17. אנשיה אנתנשיה אנתנשיה fecit me Deus omnis laboris mei, Genes.41.51. *Et intransitivè*, למה אנתנשתי Quare oblitus es mei, Psal.42.10. אנשיתי טיבותא Oblitus sum bonitatis, Thr.2.17. אנשיתון מימרא Et oblitus estis verbi Domini, Deut.32.18. in T. Jonath. & Hierosol. ולא אנשינא Neq; oblitus fuero tui, Psal.137.5. *Futur.* אנשינא לימיני Obliviscar dexteræ meæ, Ibid.

Oblivio, Jesa.49.15.

ארבע מדות נאמרו בנשים *Mulieres, ut Hebr.* *Quatuor proprietates prædicantur de mulieribus: sunt luxuriosæ, auscultatrices, pigra, zelosa*, Beres. rab. sect. 4.5. Vide & Deut. rabba sect. כי תצא. Item, אין סוד בנשים, *Non manet secretum in mulieribus:* נשים דעתן קלדא *Mulieres habent animum levem*, Schab. fol.33.

col.2. *Qui multiplicat mulieres, multiplicat veneficia*, Hillel in Avoth cap.2. Nam in Talm. Hierosol. Kiddusch. in fine legitur. הכשרה שבנשים בעלת כשפים. In Jelammedenu, Genes.48.15. ad illud ותכחש שרה *Et mentita est Sarah*, notatur, מיכן פסלו רבותינו את הנשים לעדות *Hinc illegitimas judicarunt Rabbinii nostri feminas ad dicendum testimonium.*

נש Quæ Baal Aruch hinc adducit, ea in Talmud hodie aliter leguntur; nempe נשוט, & נטוש, non נשוט.

נשך Mordere, Hebraicè. *Apud Talmudicos:* עד Donec mordeant, hoc est, donec ita arcè & spise cohæreant, ut se invicem mordere videantur, Challa cap.2. Sic, נושכות Mordentes, scil. botri; eodem sensu, Schab. fol.17. col.1.

נשך *Fenus, Usura pecuniaria, juxta Talmudicos:* איזהו נשך המלוה סלע בחמשה דינרין סאתים הימים *Quidnam est nefcheb? quando quis mutuo dat siclum pro quinque denariis, duo sata pro tribus, prohibitum hoc est, quia mordet, &c.* Metzia cap.5. initio.

נשך *Vacca mordax, Metzia fol.80.1.*

נשל *Hipbil, השיל Decutere fructus de arbore, idem quod השיר per commutationem, ut in aliis multis. Unde in Aruch in של tertio legitur, pro eodem habetur. Item, Excutare, Ejicere: וישל יתה מביתו Et excutiet eam ex domo sua, Hebr. ושלחה, Deuter.24.1. in Jonath.*

נשלה *Excusio, Dejectio: vel, Lapsus, Casus: Jephthah mortuus est excussione vel lapsu, collapsione membrorum, paralyti: nam quocunque iverat, ibi membrum aliquod decidit, decussum fuit ab eo, & illic sepultum. Et hoc est quod dicitur; Et sepultus est in urbibus Gilead, Judic.12.7. Beres. rab. sect.60. Kimchi in Com ait, היה נופל איברים. Vide & Medr. Kohel. cap.10.12. Paralyticus, in Evangelio Matt. Hebraico.*

נשמה *Anima humana rationalis & immortalis: item Halitus, Flatus, Afflatus, Respiratio: לא תקים כל נשמתא Non fervabis in vita ullam animam hominis, Deut.20. v. 16. נשמתא דחיי Anima vitæ, id est, vivens, vitalis, Gen.2.7. באפוהי דחיי נשמתא רוחא דחיי Omnis in cujus naribus est halitus spiritus vitæ, Genes. 7.v.22. ונשמתא דמן Et anima cujus, Jobi 26.4. In cujus naribus est anima רוחא דחיי באפוהי Spiritus vitæ, Jesa.2.22. נשמתיה ונשמתיה Spiritum ejus & animam ejus, Jobi 34.v.14. נשמתך Adhuc Anima tua, Dan.5.23. נשמתו בי. huc*

huc tota anima mea est in me, omnis halitus, Job. 27. 3. Plurale, וְנִשְׁמַתָּ אָנָּה עִבְרָה Et animas ego feci, Jesa. 57. 16. De differentia נפש Anima, רוח Spiritus, נְשָׁמָה, Vide Aben Efram Eccl. 7. 5. Apud Rabbinos Talmudicos, maximè in Dialecto Hierosolymitana, dicitur in plurali etiam נשמתין.

נשם Spirare, Spiritum, Halitum ducere, Halare: התנשם vel הנשם Respirare, Animari, Animatum reddi: Recipere spiritum, Reviviscere, Convalescere: Benedixit ei לחש ליה בשמיה רישו בן פנרירא ואיניס in nomine Jesu filii Pandiræ, & respiravit, id est, & convaluit, Tal. Hieros. ע"ו cap. 2. עברת מה בשנדך אמר ליה מן עונתא דיהברת ידך עלוהי אתנשימת id est, Quid fecisti dentibus tuis? respondit ipsi: ex quo tempore imposuisti manum tuam illis, respiravi, id est, convalui, sect. 33. In Vajikra rabba: Spuit in faciem ejus septem vicibus, & ipsa respiravit, id est, revixit, Spiritum vitalem recepit.

נשימה Flatus: Halitus, Respiratio: Hinc apud Rabbinos, על כל נשימה ונשימה שאדם נושם צריך לקלם, לבוראו מ"ט כל הנשמה תהלל יה כל הנשימה תהלל יהוה id est, Ad unumquemque halitum aut spiritum, quem homo spirat, opus habet laudare Deum creatorem suum. Quâ ratione? Omnis נשמה anima laudet Dominum, Psalm. 150. 6. id est, omnis נשימה halitus laudet Dominum, Beresch. rabba sect. 14. Item, פן תפרח נשמתו ממנו באותן נשימות שמנשם בעת השינה Ne evolet anima ejus ex eo in istis halitibus, quos exhalat tempore somni. אותיות הנשימה Literæ flatus: sic dicuntur literæ quatuor quiescentes אהוי: R. Moses in sua Gram.

נשם Unguentum, vel Pulvis, vel Herba, quam qui comedit, vel eâ se inungit, ei nulli crescunt pili, Negaim cap. 10. In Jalkut fol. 210. 1. explicatur Unguentum, quod effluere facit capillos. Alibi scribitur eodem sensu נשא ut, נשא סך נשא Qui se inungit unguento נשא, Nasir fol. 40. 1. ut scil. pili ipsi effluant.

נשא Flare, Sufflare, Difflare: אבק וקש שנשוף וזו Pulvis & palea quæ diffiatur & recedit à loco suo: מאתמול אינשפא Ab heri sufflata est. Ex Ithpabel per transpositionem literarum, Qui diffiati sunt, devoluti de loco suo, Bava metzia fol. 23. 1. Vel referendum est ad secundum hujus verbi significatum.

נשא Crepusculum: Tenebra subobscura vespertine vel matutine: עינא דגופא נטרא נשא: Oculus adulteri observat crepusculum, Jobi 24 15. Apud Talmudicos, תרי נשפי חזו נשא ליליא ואתה יממא נשא, id est, Duo crepuscula sunt; crepusculum noctis, & venit dies: crepusculum diei, & venit nox, Berach. fol. 7. 2.

Secundò, Salire, Exsilire, Refilire, Recedere:

לינשוף מדוכתיה, Glossa, לדלוו Ad salendum, recedendum è loco suo quatuor ulnas, Megilla fol. 3. 1. Sanh. fol. 94. 1.

נישוף Flatus cum sibilo; qualis serpentum iratorum, Schab. fol. 121. 2.

נשופה Palea, quæ flatu dispellitur. Sic citatur hoc loco in Aruch, sed in Gemara legitur נישוכת. Vide נשב.

נשק Osculari. Præteritum, ונשק ליה Et osculatus est eum, 2. Sam. 15. 5. Veneta habent נשק ex Pahel. Sic Genes. 27. v. 27. ונשקהו Et osculatus est eum, Genes. 33. v. 4. פִּעְמִין.

וְנִשְׁקָהּ Et osculata est eas, Ruth. 1. 9. וְנִשְׁקָהּ לְפָנָיו Et osculata est manus mea os meum, Jobi 31. 27. וְנִשְׁקָתִיהּ Et osculata est eum, Prov. 7. 13. Et osculati sunt quisque socium suum, 1. Sam. 20. v. 41. Participium, וְנִשְׁקָהּ Qui osculatur socium suum, Cantic. 1. 2.

Plurale, וְנִשְׁקוּ הֶדְדִּים Osculabantur se invicem, Ezech. 3. 13. ubi in Venetis est נְקִשָּׁן, quod sine dubio pravum, quia in Hebræo est מְשִׁיקוֹת Osculantes, Complectentes. Infinitivus, לְמִנְשֵׁק Ad osculandum eum, 2. Sam. 20. 9. Imperativus, וְשֵׁק לִי בְרִי Et osculare me fili mi, Gen. 27. 26. in Jonathane. Futurum, וְשֵׁק לְאָמָא וְלְאָמָא Osculer nunc patrem meum & matrem meam, 1. Reg. 19. 20. שְׁפוּתָהּ נִשְׁקוּ Labia ipsorum osculabuntur, Prov. 24. 26. cum נ loco formativi י.

Pabel, Præteritum, וְנִשְׁקָהּ Et osculatus est eos, Gen. 48. 10. וְנִשְׁקָהּ Et osculatus est eum, 1. Sam. 10. 1. Infinitivus, לְנִשְׁקָהּ לבני Ad osculandum filios meos, Genes. 31. 28. Imperativus, וְנִשְׁקָהּ לִי בְרִי Et osculare me fili mi, Gen. 27. 26.

נשקא Osculum: Plur. נִשְׁקָתָא דְסָנְאָה Mala sunt oscula oforis, Prov. 27. 6.

נשיקה Osculatio: In Bereschit rabba sect. 70. ad hæc verba; Et osculatus est Jacob Rachelem, legitur: כל נשיקה לתפלות בר מן תלית. נשיקה של גדולה. נשיקה של פרקים. נשיקה של פרושות. נשיקה של גדולה ויקה שמואל את פד השמן ויצוק על ראשו וישקהו. נשיקה של פרקים וילך ויפגשהו בהר אלהים וישק לו. נשיקה של פרושות ותשק ערפדה לחמותה וזורת דבקה בה. ר' תנחומא אמר אף נשיקה של קרובות שנא וישק יעקוב לדחל hoc est, Omnis osculatio est ad fatuitatem (fatua, stolidia) exceptis tribus, quæ sunt: Osculum magnificentiæ & dignitatis, ut, Et accepit Samuel lenticulam olei, & effudit super caput ejus, & osculatus est eum, 1. Sam. 10. 1. Osculum compitorum, id est, occurfus, ut, Et ivit, & occurrit ipsi in monte Dei, & osculatus est eum, Exod. 4. 27. Osculum separationis vel discessus, ut, Et osculata est Orpa socrum suam, & Ruth adhebat ei, Ruth. 1. 14. R. Tanchuma addit etiam Osculum propinquitatis, sicut dicitur; Et osculatus est

est Jacob Rachelem; quia erat propinqua ejus, Genes. 29. 11. Hæc in Ber. rab. quæ etiam habentur in Tanchuma fol. 23. col. 4. & in Schemot rabba sect. 5. ubi nota נשיקה לתפלות esse *Osculum fatuum, lascivum*; nam תפלות est *Fatuitas, Stoliditas, Stultitia*; unde in glossa explicatur per פרוצות *Protervia, Lascivia*. Drusius in Genes. cap. 118. scribit; *Inter Oscula Hebræi numerant oscula Precum sive precationum, &c.* & in Exod. cap. 12. *Reperio & Osculum precationis sive precum, &c.* Ego apud Hebræos nihil reperio. Unde suspicor, D. Drusium in hac voce תפלות impegisse, & pro ea legisse תפלות *Osculum precationum*. Deinde, נשיקה של פרקים transfero, *Osculum compitorum vel biviorum*, quo intelligitur Osculum, quo se complectebantur, qui in via sibi invicem obviam fiebant, ut ex subjecto exemplo liquet. Drusius in Exod. cap. 12. per hoc intelligit *Osculum propinquorum*: sed procul dubio falsus est. Nam Osculum propinquorum apertè ab eo distinguitur, dum tamquam quartum honestum osculum adjicitur. Quod ideo procul dubio fugit virum aliàs accuratissimum, quòd ultima illa verba de Osculo propinquitatis vel propinquorum, in libro Tanchuma, unde ille sua desumpsit, non habentur. In R. Mose ben Nachman fol. 26. 2. נשיקה בלמד איננה בפה אלא על ראש או על הכהף hoc est, Quando verbum *Osculandi* נשק construitur cum ל, tum non significatur Osculatio super os, sed, capitis, vel humeri. Deinde, נשיקה quoque est *Genus mortis placidissimæ, & suavissimæ, de qua vide elegantia quædam in More nevochim par. 3. cap. 51.* Ita dicunt mortuum esse Mosen, eò quòd de eo dicitur: *Mortuus est על פי Ad os Domini*, Deuter. 34. 5. Unde in Devarim rabba quoque legitur: באותה שעה נשקו הקב"ה ונטל נשמתו בנשיקה פה eum Deus, & accepit animam ejus per deosculationem oris. Mentio ejus quoque in Berach. fol. 8. 1. & in Moed katon fol. 28. 1. נשיקה רמיא Neschikab est velut extractio pili ex lacte, hoc est, ita levis, placida.

נשר *Decidere, Excidere, Defluere*: עליו הנושרין Folia deciduntia à ramis arborum: עיכבן המים הנושר מן השמים: aqua decidens cælitus: פרט הם הגרנרים האחרים הנושרים בעת הכזירה Peret sunt grana singula deciduntia tempore vindemiæ, Peah cap. 6. *Hiph. Decutere fructus. Apud Talm.* והיו בתולותיה נשורות Erantque virginitates ejus diffluentes, Schabbas 63. 2.

פורס עליה סדין מפני החמה: *Deciduum*: נשירה נשר Extendit supra tabernaculum velum, propter solem; aut infra illud, pro-

pter decidua, scil. folia, festucas &c. Succa cap. 1. in Mischn. אוכלין מתחת הנשרים Comedebant de deciduis fructibus sub arboribus, Pefach. cap. 4. in Mischna. Baal Aruch hoc legit הנשירה.

נשרא *Aquila*: נשרא חדר רבא: *Aquila una magna*, Ezech. 17. 7. נשרא רמהיש לקניה Sicut aquila properans in nidum suum, Deuter. 32. 11. *Plurale*, נשרין נרעל נרעל Sicut in alis aquilarum, Exod. 19. 4. *Emphat.* מנשריא קלילין Aquilis velociore, 2. Sam. 1. 23. *Constr.* יתיר מנשרי שמיא Magis quam aquilæ cælestes, Thren. 4. 19. *Apud Talmudicos*: נשרא שבערביא *Aquila in Arabia*, ע"ו folio 11. 2. Baal Aruch scribit; In Arabia est ædes idololatrica, & in ea figura aquilæ lapidi insculpta, quam adorabant.

נשרין *Decidua*, *Mica panis decidua à mensa*: נשרין בביתא קשי לעניותה *Mica in domo, grave est paupertati*, Pefach. fol. 111. 2. *Sententia*, quâ monent, non esse micas pedibus conculcandas, alioquin secuturam paupertatem. נשרא רכנשי נשורא Qui colligunt micas deciduas: דקא זיהר אנשורא טובא Quoniam cautus erat in micis colligendis plurimum, Cholin fol. 105. 2.

נשרת *Diploma, Decretum, Epistola aut Scriptum publicum*: וכתב הנשרת Et scriptura diplomatis, Esr. 4. 7. נשרתא די שלחמון עלינא *Diploma, Epistola*, quam misistis ad nos, ibid. v. 18. R. Salomon simpliciter אנרת *Epistolam* interpretatur. Aben Esra ספר השוה בכתיבה *Epistolam quæ equalis est in Scriptura, id est, Epistole duplum, Copia, ut vocant, Exemplar.*

נשתיק *Chirotheca*, juxta quosdam: vel, *Annullus timulus, Tintinabulum quod sacerdos in capite gestavit, ut ejus adventus exaudiri posset, ut R. Salomon vult.* Hinc, לא היה לו נשתיק והיום Quovis die non erat ei (sacerdoti) Chirotheca, sed hoc die erat ipsi chirotheca, scil. grea, ut tractare vasa calida vel ignita posset, ne manum adureret, Joma fol. 44. 2. R. Salomonis explicatio nititur loco Exodi 28. 35. *Hoc erit super Aharonem quum ministrabit, ut audiatur sonus ejus, quum ingrediatur ipsum Sanctum coram Domino, &c.* In Talmud Hierosol. legitur pro hac voce נרתק, de quo supra, & ratio additur, כדי שלא תכורה ne eâ aduratur.

נשב *Flare, Perflare, Sufflare, idem quod נשב, commutatis inter se* ה ט ש. *Præteritum*, נשב ביה ואתיבש Perflat in illud & arefcit, Psal. 129. v. 6. *Fœminim.* נשבא נבת ביה Nam procella sufflavit in eum, Psalm. 103. 16. ubi Veneta corrupta. *Pabel Part.* דמתבין על דתאין Qui perflant in herbas, Deut. 32. 2. in Jon. על אנפי מיא Flabat in superficie aquarum, Genes. 1. 2. *Aphel.* נשבא נבת ביה Flare faciet ventum suum, Pl. 147. 18.

נתו Diffuere, Diffundi, Dissipari, Spargi, Dispergi. Participium, ודרפו יתכוון במא דנתון דבריתא, Et persequuntur vos sicut sparguntur apes, Deut.1.44. scil. ad colligendum mel, fervide nimirum & agminatim. Alii aliter explicant: ונתון היד מוי אכליות Et diffluunt instar aquæ rugitus mei, Hebr. ונתו Et diffluunt, Job.3. vers. 24. unde Mercerus putat hîc legendum ונתון Et effunduntur. Apud Rabbinos, ונתון Guttæ sparguntur super pedes ejus, Nidda fol.13.1. *Hithpabel*, ונתו vel ונתו *Spargi, Dispergi, Diffundi*: היו בשעה שהיתה החמה זורחת היו הניצוצות מנתון ממנה sol, fuerunt radii se spargentes ab illo.

Nomen proprium viri cujusdam magni, in cujus cubiculo erat Schola, Sanhed. fol.74.

נתח Dividere, Discindere, Dissicare in frusta & membratim. *Hipbil*, ונתח *Idem*: ונתח *Dissectio, Sectio*: ונתח אברים *Dissectio membrorum, Anatome*: בעלי הנתוח *Domini dissectionis, Anatomici*, in Meor Enajim fol.79.2.

Membrum abscissum, Pars, Frustum.

נתך Hunc videtur esse *Infin.* לכתך, quod vide in תכך. *Aphel*, ונתך *Fundere, Conflare, ut in metallis fit, quæ fusa rursus consistunt. Respondet Verbis ונתך יסך, צרף, יסך, quando hac significatione usurpantur: aliàs aliter transferuntur. Præteritum, ונתך Et imaginem fudit, Jesa.44.10. ונתך Et fudit ipsis, Exod.36.36. ונתך Et imaginem meam & conflabile meum fudit illa, Jesa.48.5. Sic i.Reg.7.46. ונתך ונתך *Conflasti nos sicut argentarius, Psalm.66.v.10. Heb. ונתך Idem. Particip. presens, ונתך Qui conflatur argentum, Psal.66.10. Particip. præteritum, ונתך Mare fusile, i.Reg.7.23. ונתך Fusum, fusile æris, i.Reg.7.16. Plurale, ונתך Humeri fusi sive fusiles, i.Reg.7.30. Infinitivus, ונתך Ad conflandum bases sanctuarii, Exod.38.27. Futurum, ונתך Et fundes ei, Exod.25.12. ונתך Et lapidem fundit chalybs, vel, lapis funditur in chalybem, Jobi 28.2.**

Fusio, Fusura, Fusum, Fusile, Conflabile: ונתך *Vitulus fusionis, fusilis, Exod.32.4. Aff. ונתך Et fusile meum, Jesa.48.5. Feminin. ונתך Idem: Constr. ונתך ונתך Ornatum fusionis auri vestri, Jesa.30.22. Plurale, ונתך Et omnes imagines fusiles ipsorum, Num.33.52.*

Fusor, Conflator.
Fusilia, Metalla, Mineralia, quæ funduntur in certas & distinctas formas. Sing. ונתך.

Fusio, Fusura, Infusio: ונתך ונתך.

Fusione plumbi in os ejus, Lev.20.13. in Jon. באנתותא In fusionem, Jobi 37.10. Aff. באנתותא In fusionem illius, i.Reg.7.24.

Cantheru, Tigna, i.Reg.6.9. ubi respondet Hebræo ונתו, quod sic explicant. R. Salomon dicit, se ignorare quid proprie sit, opinari autem significare Tegulas concavas, quibus tecta domuum operiri solent. Fieri potest, ut fuerint Laminæ fusæ, & ה sit pro א, ut in ונתו pro ונתו Torques, ut est in ונתו. Vide & Kimchium.

נתל Dare, idem quod נתון. Futurum, ונתל *Si dederis ambulationem claudo, Prov.26.7. ונתל לא תתל נeredideris verbum stulto, id est, respondeas, ibid. v.4. Syriacum est.*

נתן Dare, Tradere: Ponere, Imponere. Præteritum, Participium & Imperativus in Targum plerumque redduntur per verbum ונתן: reliqua hinc: *Infinitivus, ונתן דתן ליה Dando dabis ei, Deut.15. vers.10. Et servato Num, ונתן Ad tradendum, Esræ 7.20. & Defecte, ונתן Dare robur ejus tibi, Genes.4.12. ונתן A dando, ne det, Deut.28.55. Aff. ונתן Quum dederis tu illi, Deut.15.10. ונתן Et ut ponam te excelsum, Deuter.26.15. ונתן Ponentibus ipsis, Ezech.43.8. ונתן Dare eam, Exod.22.v.16. ונתן Omne accipere & dare eorum, acceptio & datio, negotiatio, Jesa.9.4. Futurum, ונתן Quod dabo tibi, Exod.25.16. ונתן Et dabo tibi terram desiderabilem, Jerem.3.19. ונתן Ponam eum excelsum, Psalm.89.28. ונתן Dabo te, Jesa.49.8. ונתן Dabo eam vobis, Levitic.20.24. ונתן Trades, Esræ 7.v.20. ונתן Et non dabis, Deuter.21.8. ונתן Dabis illud, Deuter.14.21. ונתן Mercedem non dabis amplius, Ezech.16.41. ונתן Det vobis misericordias, Genes.43.14. ונתן Dabit illud, Eccles.2.21. ונתן Dabit te Dominus percussum, Deuter.28.25. ונתן Dando dabimus, Jud.8.25. ונתן Dabunt, Esræ 4.13. ונתן Si non dederint tibi, Gen.24.41. ונתן Et dent illud, 2.Reg.22.5. ונתן Filias vestras dabit nobis, Gen.34.9.*

Datio, Rab.
Nomen proprium celebris cujusdam viri à Penitentia, in Schab. fol.56.2. In Aruch: Quare vocarunt eum ונתן? quia inducium habebat ex pilis caprarum, qui incidebant carnem ejus; penitentiae scil. causâ. Sed Talmudici aliam rationem adferunt.

Donum, Munus, Donatio: ונתן, vel ונתן, ונתן Dotem & donum, Gen.34.12. in Jon. ונתן דתן לך Dabo tibi munus, i.Reg.13.7. Construct.

Construct. לכל מתנת קודשיהון *Omni muneri sanctificationum ipsorum*, *Exod.* 28. 38. *Plurale*, מזהרין ומתנן *Dotes & munera*, *Genes.* 34. 12. *Aff.* אפרשות מתנתהון *Separatio munerum ipsorum*, *Numer.* 18. 11. מכל מתנתיכון *Ex omnibus muneribus vestris*, *Num.* 18. 29. מתנתך *Dona tua*, *Dan.* 5. v. 17. *Apud Rabbinos*, משא ומתן *Acceptum & datum*. Sic vocatur *Negotiatio, Commercium*. Vide huc *Targum Jesa.* 9. 4. Vide etiam supra in נשא: *Rab.* מתנות כהונה *Dona sacerdotii*, dona quae in V. T. sacerdotibus destinata, & decreta fuerunt. Horum fuerunt viginti quatuor. Vide de illis *R. Mos. Majemon.* in הלכות בכורים cap. 1. Mentio eorum quoque in *Targ. Jon. Deut.* 18. 2. מתנות עניים *Dona pauperum*, quae pauperibus dabantur & relinquebantur. Horum in vinea erant quatuor species: פרט ועוללות פאה ושכחה: *Tres in fructibus*, לקט שכחה פאה: *Duae in arboribus*, שכחה ופאה. Vide *Majem.* in *Hilchos mattanos anijim par.* 3. Item *Donatio, in materia Testamentorum*: מתנת בריא *Donatio hominis sani*, מתנת שכיב מרע *Donatio aegroti*.

נתניאי *Nethinai*, *Heb.* נתניים, *Esræ* 7. v. 24. *Ministri, servi communes ad secanda ligna & hauriendas aquas, aliaque similia munia obeunda*, quos *Jehosua* in castris toti populo adjunxit, ut est *Jos.* 9. v. 27. & quia illic dicitur ונתניים, idcirco vocati fuerunt *Nethinim*, q. d. *Dati, Constituti ad certa munia, Additii, Adjuncti*. Erant enim *Gibeonitæ*, & fædere per astutiam cum *Israelitis* inito, ipsis in servos adjuncti à *Josua* fuerunt. A *Davide* deinceps ad ministerium *Levitarum* consecrati sunt, ut est *Esræ* 8. v. 20. Vide *Esræ* 2. 58. *Nehem.* 3. 26. *Apud Talmudicos*, ממורין ונתניין אסורין *Spurii & Nethinæi prohibentur*, *Jevammoth fol.* 78. 2. *Glossa*, *Nethinæi sunt Gibeonitæ, qui proselyti facti sunt tempore Josuæ, & constituti sunt ab ipso servi ad hauriendum aquas, & secanda ligna.*

נתק *Avellere, Evellere, Divellere, Disrumpere*, *Hebr.* אבקנון בעניא *Aphel Imperativus*, לנקסמא *Evelle eos tanquam oves ad mactationem*, *Heb.* התיקם, *Jer.* 12. 3. *Ithpabel, Præteritum*, דלא בכהילו אתנתק *Quod non citò disrumpitur*, *Eccles.* 4. 12.

נתקא *Porrigo, Lepra species capillos evellens*: נתקא הוא *Porrigo est*, *Lev.* 13. 30. נתקא *Plagam porriginis*, *vers.* 31.

נתוק *Evulsio, Avulsio, Amotio*, *Rab.*

נתר *Defluere, Excidere, Decidere, ut marcidum proprie. Præteritum*, נצרה *Deficit herba, decidit flos ejus*, *Jesa.* 40. 8. נתר *Decidit*, *Hebr.* קמל, *Jesa.* 33. v. 9.

Omnis pilus capitis excidit, *Heb.* In omni capite est קרחה *Calvitium*, *Jer.* 48. 37. *Ezech.* 29. 18. ואילני לבנון נתרו ויתמיא *Decidunt olivæ*, *Joel.* 1. 10. נתרו *Et arbores Libani defluunt, marcescunt*, *Nah.* 1. 4. *Heb.* אמלל *Languescit*. ונתרנא כמתר *Et decidimus, ut decidit folium omnes nos*, *Jesa.* 64. 6. *Participium*, וטרפוהי לא נתרון *Et folia ejus non decidunt*, *Heb.* יבול, *Psal.* 1. 10. ולא נתרון ניבי ליסתיה *Neq; excidunt dentes maxillæ ejus*, *Deuter.* 34. 7. *Jon.* Infinitivus, מתר *Decidendo decides etiam tu*, *Heb.* נבול תבול *Sicut decidit folium ex vite*, *Heb.* כנבל, *Jesa.* 34. 4. *Futurum*, ארי יתר שער רישויה *Quum deciderit pilus capitis ejus*, *Heb.* ירפט *Depilabitur*, *Levit.* 13. 40. הך ירוק דתאה ונתרון *Sicut olus vel viror herbæ decident*, *Psal.* 37. 2. *Pabel Participium*, דמתר טרפוהי *Quæ decidere facit, abjicit folia sua*, *Heb.* כאלה נבלת *Sicut quercus marcescens*, *Jesa.* 1. 30. דמתר ית סערא *Quod excidere facit capillos*, *Esth.* 2. 12. *Aphel, Imperat.* אתרו עפדיה *Decidere facite, dejicite frondem ejus*, *Dan.* 4. 11. *Inf. cum Futur.* מתר תתירון ליה *Quin etiam decutiendo decutietis ei*, *Ruth.* 2. 16. של תשלו *quod Paraphrastes sumpsit, ac si esset à נשל. In Hiphil Hebraicè*, התיר *Solvit, Expedivit, Dimisit liberum, quod antea fuit constructum & vinctum, ut in illo*, מתיר אסורים *Solvens vinctos*, *Psal.* 146. 7. Hinc *Rabbinis* est, *Solvit, Dissolvit dubium: Permisit, Liberum & permissum fecit, cui opponitur אסר Ligavit, id est, Vetuit, Prohibuit: אלו מתירים ואלו אסורים Hi permittunt, & illi vetant: לא לאסור ולא להתיר Non ad vetandum, neque ad permittendum: לא השתרל Nisi quod solvit hoc dubium: לא התיר הספק Non est sollicitus ad solvendum dubium sive objectionem istam. Hophal*, הותר *Solvi: Permitti, Liberum fieri: הותרה השאלה Soluta est quæstio: מותר Licitum, Permissum, Concessum, cujus oppositum אסור Prohibitum: הקערה ותרנגולת מותרות Scutella & gallina permissæ sunt: לאפות מותר Licitum est coquere.*

דיתר *Permissio, Concessio, cujus oppositum אסור Prohibitio.*

התרה *Dimissio, Liberatio: Solutio, argumenti scil. vel questionis dubie: התרת המנודה Dimissio, liberatio excommunicati: צריך התרה Opus habet dimissione, ut liber dimittatur: התרת הנדר Solutio voti.*

נתרא *Deciduum* נתרא דכרמך *Deciduum vineæ tuæ, id est, grana singularia decidentia inter vindemiandum*, *Heb.* פרט, *Levit.* 19. 10.

דרמי חילא על נתרא *Nitrum*: נתרא נתר *Qui projicit acetum super nitrum*, *Prov.* 25. 20. ubi in Venetis

in Venetis duplex mendum : כְּמֵא דְמִנְקָן בְּנִתְרֵי :
 Sicut qui mundant nitro, Jer.2.22. Heb. בְּנִתְרֵי .
 Apud Talmudicos: Septem sunt species, quæ auferunt maculas, רוק תפל ומי גריסין ומי רגלים ונתר, ובורית קמוניא ואשלג, sputum jejunum, aqua fabarum, aqua pedum (urina,) nitrum, fapo, cimolia & aschleg, Nidda cap.9. in Misch. Barteno-
 ra exponit Alumen. Sic in Schabbas cap.9. In Gemara: נתר אלכסנדרית ולא נתר אנטיפטרית: Nitrum Alexandrinum, & non nitrum Antipatrinum: Alibi, כלי חרס וכלי נתר, Vasa testacea, & vasa ex nitro, Kelim cap.10. & cap.2. ubi Majemon prolixè de hac voce agit; eosque refutat, qui נתר Alumen esse volunt; Est, inquit, lapis mollissimus, momento in aquis liquescens, quo capillos & vestimenta lavant. Atque ita numerant eum Sa-

pientes nostri in Nidda, inter emundantia & purificantia. Vasa autem istiusmodi frequentia sunt apud nos in finibus Arabie, estq; ipsorum opificium difficile, &c. Vide eum fusè. Plinius lib.31. cap.10. de Nitro agens, Nitrariae, inquit, egregia Egyptiis. Nam circa Naucratis & Memphin tantum solebant esse, circa Memphin deteriores. Nam & lapidescit ibi in acerbis, multiq; sunt tumuli ea de causa saxei. Faciunt ex his vasa.

נִתְשׁ Evellere, Exstirpare, Eradicare, Hebr. Hinc Futurum, ואתששנו, Nam exstirpabo, excindam eos, Hebr. אֶמְלִים, Psalm. 118. v.10.11.12. Regia, אֶת־וְשִׁשְׁנוֹן, quod planè irregulare est, & sic adducit illud etiam Elias. Veneta, אֶת־וְשִׁשְׁנוֹן, sed Cholem ultimæ syllabæ solet mutari in Scheva.

ס

סָאֵב Pabel, Immundum, Pollutum reddere, Polluere, Prophanare, Contaminare, Inquinare, Pollutum pronunciare. Respondet Hebræo סָאֵב. Præteritum, וְסָאֵב ית דינה, Quòd prophanasset (vitiaisset) Dinam filiam ejus, Genes.34.5. Et prophanavit, polluit eam, 2.Reg.23.16. Et pollui eos, Ezech.20.26. Et polluerunt eam, Ezech.23.17. Et וְסָאֵבוּ יתה, quòd prophanassent (vitiaissent, violassent) sororem suam, Genes.34.vers.27. Et intransitive, וְסָאֵבוּ בְעוֹבְרֵיהֶן Et inquinati fuerunt operibus suis, Hebr. וְיִטְמְאוּ, Psalm. 106.39. וְסָאֵבוּ וְגַבְרֵי ית אֶתְתּ חֲבֵרִיָּה סָאֵבוּ, Et quisq; uxorem proximi sui violastis, Ezech.33.v.26. Et וְסָאֵבוּ, Infinitivus, וְסָאֵב יתה, Contaminando contaminabit eum, id est, pollutum pronunciabit, Lev.13.v.44. Ad polluendum, Levit.20.3. item, Ad pollutum pronunciandum, Levitic. 20.25. Ad polluendum illud, Lev.13.59. פְּסָאֵבוּ יתה, Polluetibus ipsis, Lev.15.31. Ad וְסָאֵבוּ יתה, Contaminandum eos, Exod.32.25. Imperativus, וְסָאֵבוּ ית ביתא, Contaminate domum, Ezech.9.7. Et וְסָאֵב יתה כהנא, Et pollutum pronunciabit eum sacerdos, Lev.13.25. וְסָאֵב יתה, Et pollutum pronunciabit eum, Numer. 6.9. Et וְסָאֵבוּ יתה, Et contaminabitis, Jesa.30.22. Contaminatus est nazireatus ejus, Num.6.12. in Venet. Regia Qui וְסָאֵב יתה, Qui contaminatus est peccatis, Jobi 14.4. וְסָאֵב יתה, Et con-

taminata est terra, Levit.18.25. Et וְסָאֵב יתה, Non lae, Non sum polluta, Jerem.2.23. וְסָאֵבוּ עַמֵּי אֲרָם, Particip. Et וְסָאֵבוּ יתה, Vos polluimini, Ezech.20.vers.30. Infinitivus, וְסָאֵבוּ יתה, Ad contaminandum te cum ea, Lev.18.20. Futurum, וְסָאֵב יתה, Ne contaminator, Levit.21.1. An וְסָאֵב יתה, An pollutetur, Hag. 2.13. pro Heb. וְסָאֵב יתה, An sanctificabitur, sic v.14. pro Hebr. וְסָאֵב יתה, An pollutetur. Sic Deuter.22.9. Hebræum וְסָאֵב יתה, redditur וְסָאֵב יתה, Ne pollutetur: Et וְסָאֵבוּ יתה, Et polluamini fortè per ea, Levit.11.43. Et וְסָאֵבוּ יתה, Et non pollutantur ultra, Ezech.14.11.

Ut pollutus, Inmundus: כְּמֵאֵב Ut pollutus, Jesa.66.6. In ullum aliquod immundum, Lev.5.2. כְּמֵאֵב In cada- ver reptilis immundi, ibid. וְסָאֵב Eritque immundus, Lev.11.27. Plur. וְסָאֵבוּ יתה, Immunda erunt illa vobis, Lev.11.28. Faemininum, וְסָאֵב יתה, Bestia immunda, Lev.5.2. וְסָאֵב יתה, Spiritum immundum, Zach.13.2. Emphaticè, וְסָאֵב יתה, Cum immunda, Lev.15.33. Rabbini dicunt וְסָאֵב יתה, ut: Manus pollutæ, Challa cap.2.

Pollutio, Immundities, Immundicia. Construct. וְסָאֵב יתה, Immundiciam hominis, Levit.5.3. וְסָאֵב יתה, Juxta pollutionem mulieris immundæ, Ezech.36.17. Affix. וְסָאֵב יתה, Ab immundicie sua, Levitic.15.v.31. וְסָאֵב יתה, Morientur in immundicie sua. Levitic.18.19. וְסָאֵב יתה, Qui mundatur ab

immundicie sua, Levit. 14. 19. **מְטוֹאֲבֵתִךְ** Ab immundicie tua, Ezech. 24. 13. *Plurale*, **מְטוֹאֲבֵתִי** Ab immundiciis filiorum Israel, Levit. 16. 16. Hebr. **מְטוֹאֲבֵתִי**, quod plurale. *Affix.* **מִכָּל מְטוֹאֲבֵתֵיכֶם** Ab omnibus immundiciis vestris, Ezech. 36. 25.

כָּל מְטוֹאֲבֵתִי *Idem*: לכל סאובתיה Juxta omnem immundiciem suam, Lev. 5. 3. **בְּנוֹ מְטוֹאֲבֵתֶיךָ** In immundicia sua, Lev. 16. 16. Jon.

מְטוֹאֲבוֹתֵי *Idem*: מטואבות סאבות Ab immundicia sua, Lev. 14. 19. in Jon.

סָאֲתָא *Satum, Mensura, Modius aridorum*: סאה סולתא *Satum similæ*, 2. Reg.

בְּסָאֲתָא דְּהוֹיָתָא כְּאִיל בְּהָ יִכְלוּן לָךְ Mensura quâ mensus fueris, remetientur tibi, Jesa. 27. 4.

Aff. **תִּמְלֵי סָאֲתָא** Implebitur mensura ejus, Jobi 20. 27. *Duale*, **וּסְאֲתוֹן סַעְרִין** Et duo sata hordeorum, 2. Reg. 7. 1. *Plurale*, **תֵּלֶת סָאֲוֹן קַמְחָא** Tria sata farinae, Gen. 18. 6. Et masculinè, **וְחַמֵּשׁ סָאֲוֹן** Et quinque sata, Reg. 1. Sam. 25. 18. *Dicitur*

סָאֲוֹן הִירֹשֹׁלַיִמִיתָא, in Jonathane passim. **וְתַמְבּוּל יִתְהוֹן בְּאַרְבַּעֵין סָאֲוֹן דְּרִמְיִן חִין** Et lavabis eos quadraginta mensuris aquæ limpidae, Hebr.

וְהִצַּרְתָּ אֹתָא בְּפִי, Exod. 29. 4. Levitic. 15. 5. 6. 7. & 16. 28. in Jon. *Rabb.* **אֵין חֵק בְּרָא נִפְרַע מִן הָאָדָם** *Deus non capit ultionem ab homine, donec impleta fuerit mensura ejus*, Sota fol. 9. 1.

בְּמִלְאוֹת סַפְקֵי יָצָר לֵוִי *Probatur id ibi ex Jobi 20. 22.* **כִּימִלְאוֹת סַפְקֵי יָצָר לֵוִי** *Cum impleta fuerit sufficientia ejus, angustia erit ipsi*, quod Chaldeus Paraphrastes ita reddit; **תִּמְלֵי**

כִּימִלְאוֹת סַפְקֵי יָצָר לֵוִי *Cum impleta erit mensura ejus, ultio sumetur de ipso.* Ita ait Christus Matt. 23. v. 32. *Implete mensuram patrum vestrorum. Amplius apud Talmudicos*: **הַתּוֹדָרָה הִיא בְּבַהּ חֲמֵשׁ סָאֲוֹן** *Sacrificium laudis veniebat ad quinque sata Hierosolymitana, quæ sunt quinq; deserti (i. e. qualia erant Mosis tempore in deserto)* Menach. cap. 8. ab initio. Et in Eruvin fol. 83. 1. Tradiderunt Rabbinim, **סָאֲוֹן הַיָּם הִירֹשֹׁלַיִמִיתָא** *amplior erat seâ deserti sextâ parte*: & **סָאֲוֹן הַיָּם הַצִּיִּפוֹנִיתָא** *Hierosolymitana, sextâ parte.*

סָאֲוֹן הַיָּם הַצִּיִּפוֹנִיתָא *Arabice, ut scribunt Majemon & Bartenora*, in Scheviith cap. 8. Okezim cap. 2. Schabb. fol. 128. 1. Nidda fol. 51. 1. Baal Aruch explicat **פּוֹלִיאָו**, quod potest esse *Folium*, vel *Polium*, vel *Pulegium*, quæ omnia sunt herbarum nomina. Idem scribit, quosdam explicare, **סוֹסִימְבְּרוֹ**, quod puto esse *Silybrium*.

בֵּית סָאֲוֹן & **בֵּית סָאֲוֹן** quid sit, vide apud Majem. in הלכות שבת cap. 16.

סָאֲוֹן סָאֲוֹן *Vide infra in סוֹט.*

סָאֲוֹן סָאֲוֹן *Argentum*: **מִן סָאֲוֹן נִבְּיָא** *Præ-*

argento electo, Prover. 16. 16. confer cap. 10. 20. **צִרְפָּא בְּקִי לְסָאֲוֹן** Confiator purgat argentum, Prov. 17. 3. **לְסָאֲוֹן לְסָאֲוֹן**. Vide infra סים.

סָאֲוֹן סָאֲוֹן *Arista*: vide סָאֲוֹן. At quod in Targum Prov. 17. legitur, in præced. voce positum.

סָאֲוֹן *Fermentum, idem quod Hebr. שאר*: unde, **חֲמֵשׁ רְבִיעִים קִמַּח הֵיבִין בְּחֵלֶה הֵם וְסָאֲוֹן וְסוֹבֵן**

Quinque quartalia farinae tenentur de challa, ipsa, & fermentum, & furfures illorum, Challa cap. 2. **הַתְּמִירִים מְשִׁיטֵלוּ סָאֲוֹן** *Palmae vel dactyli* (tenentur de decima) ex quo elevarint fermentum, i. e. ex quo inceperint intumescere instar massæ farinae fermentatæ, Terumoth cap. 1. Vide etiam שאר.

סָאֲוֹן סָאֲוֹן *Fermentatio: metaphoricè Pravitas, Stultitia, Stoliditas.* Hinc legitur in Targum, **וְלֹא יִחְזְרוּן לְסָאֲוֹרָא** Et non revertentur ad stultitiam, Heb. לְסָכְלָא, Psalm. 85. 9. Ita habent libri omnes, & sic quoq; legunt Elias & Baal Aruch. In Basiliensibus pro eo substitutum לְסָכְלָא. Restituendum לְסָאֲוֹרָא: nam hoc sensu alibi quoque frequenter apud Hebræos scriptores occurrit. In Medrasch Koheleth cap. 7. vers. 8. Nisi ita (scil. longanimitas) reversus fuisset Persa ille (quem in Lege erudierat) ad stultitiam vel pravitatem suam (pristinam.) In Beresch. Rabba sect. 70. fol. 78. 4. pro eo legitur **סָאֲוֹר** in simili phrasi; **וְהוֹשַׁע עִם עֵקִילָא** Nisi fuisset longanimitas, quâ usus fuit R. Jehosua erga Aquilam (profelytum) reversus fuisset ad stultitiam suam, id est, ad pristinos suos mores. Glossator ad priorem locum scribit; In omni loco ubi legitur **סָאֲוֹר**, explicandum id est לְסָכְלָא וְלִמְטוֹרָא, estque קְצוֹר locutio contracta pro סָאֲוֹר. Iterum in Talmud Hierosol. Avoda Sarah cap. 2. fol. 41. 1. Profelytus qui revertitur ad stultitiam suam. His exemplis locus Targumi confirmatur & illustratur. Vide etiam infra in סוֹר.

סָבָא *Seba, filius Cuschi, filii Chami, filii Noe*, Genes. 10. 7. *Ab hoc Sabæa dicta est, regio Arabia desertæ*: **וְסָבָא וְסָבָא** Reges Scheba & Seba donum afferent, Psalm. 72. v. 10. **כֹּוֹשׁ וְסָבָא תְּהוֹתֵךְ** *Aethiopiam & Sabæam sub te*, scil. dedi, Jesa. 43. 3. Scheba in Arabia felice fuit. *Plurale*, **סָבָאִים** *Sabai*, quod Chaldaicè effertur **אֲנָשֵׁי סָבָא** Viri Sabæ, Jesa. 45. 14.

סָבָא *Potare*, Hebr. **אֵל תְּהִי בְּסוֹבְאֵי יַיִן** Ne sis in potatoribus vini, Proverb. 23. 20. Sic

Sic Chaldaicè, וְלִיל בָּסֵר וְסָבִי חֶמֶר, Commessans carnem, & potans vinum, Hebr. וּלְלִיל וְסָבִי, Deut. 21. 20.

Chaldaicè סְבִינָא Caupo, מוכר היין, Vendors vinum, & homines potare faciens, ut scribit Kimchi in libro Radicum: unde ex quodam Poëta adducit illud, אמת כל האנוש נמצא כעולם לבר מסבאים הם, Veritas omnis hominis reperitur in mundo, præter cauponum, qui sunt utres, &c. Horat. Perfidus hic caupo, Sat. 1. Cauponibus atque malignis, Sat. 5. Hinc סְבִינָא Merum tuum, Jes. 1. v. 22. LXX. reddiderunt, οἱ καπηλοὶ σὺ, q. סְבִינָא. Apud Talmudicos, אמר רב להנהו סבואתא, Dixit Raf istis cauponibus, οἰνοπώλοισ, γ' fol. 71. 1.

Caupona mulier, Tabernaria, mulier vinum vendens: ההיא מסוביתא דמסרה אקלדיא לגויה. Ista cauponaria quæ tradidit clavem gentili fæminæ, id est, Christianæ, Abhoda fol. 70. 2.

Humidus, Humectatus. Baal Aruch citat ex Nidda fol. 24. 2. השותה יין מווג עצמותיו סבוין. Qui bibit vinum aquâ nimis dilutū, ejus (mortui scil.) ossa sunt valdè humida, id est, מלוחלח, sed in Gemara legitur per Caph סבוין.

Heb. Circuire, Ambire, Circumdare: In orbem, circulariter moveri: Vertere, Inclinare se, Divertere. Item, Causam præbere, Causam dare vel quærere, In causa esse: ut, אָנֹכִי סָבִי Ego causam præbui, 1. Sam. 22. 22. Chaldaicè נְרַמָּת. Hiphil, הסב, Accumbere, Discumbere cibi capiendi causâ, quod accubitus iste fieret in circuitum: והוּא Et inclinatus, discumbit, more liberorum, Majem. par. 1. fol. 246. 1. Est enim securitatis argumentum. Si accumbant, unus orat loco omnium, scil. tam antè quàm post, Berach. fol. 42. 1. Ingressiuntur ad accumbendum mensæ, מַחְזֵקֵיז וְחַלְתֵּי: Accumbentes, Discumbentes. Hinc explicant illud 1. Sam. 16. 11. לא נָסַב Non accubemus, sc. ad comedendum, R. David & R. Sal. qui scribit, כל מושב סעודה קרויה היסבה, Omnis sessio in convivio, vocatur היסבה. Ex Pihel, Et ad quærendum causas, Aben Esr. Psalm. 26. 10.

Accubitus: Inclination in latus, Anlehnung: Bibunt cum inclinatione in latus sinistrum: אשה אינה צריכה הסיבה; ואם אשר: Mulier non opus habet inclinatione, sed si fuerit fæmina præstans, necesse est ut inclinet. Filius coram patre suo, & famulus coram Domino suo accumbunt. Sed discipulus in præsentia magistri sui non accumbit, nisi facultatem à magistro acceperit: והסיבת Et inclinatio in latus dexterum non est inclinatio. Item, Qui inclinatus se in cer-

vicem, aut in faciem, id nequaquam habetur pro inclinatione, &c. Majem. הלכות חמץ ומצה in cap. 7.

Accumbentes: Item, Inclinant se, Inclinati, in latus sc. sinistrum, instar dominorum.

מִסָּבִי, & fem. מסבה Ambitus, Circuitus: Accubitus ad mensam, qui fiebat olim in solo per circuitum, subjectis sibi lectulis, sive pulvinaribus, Vide Schabbas fol. 63. 1. lin. 1. במסבת ההיכל In circuitu templi.

Gyrus, Ambitus, Circuitus: Gradus circulares, Cochleæ: Et latitudo cochleæ, Ezech. 41. 7. Plurale, ובמסבתא סלקין, Et per circuitus, cochleas ascendunt, Heb. בלולים, 1. Reg. 6. 9. Sic Ezech. 41. 7.

Circuitus, Circumferentia, Ambitus, Apsis rotæ: תחות סובבא דמרבחא Sub ambitu altaris, Heb. ברכב, Exod. 27. 5. Aff. תחורת סובב של גלגל, Sub circulo ejus, Exod. 38. 4. Ambitus rotæ, Canthus, ferrum quo rotæ vincuntur, Kelim cap. 11. & 14.

Circumactio in orbem, Motus circularis: Tempus circumactionis sphaerarum.

Circuitio, Circumdatio: סבוב העולם Circuitio mundi: Quod movetur in circulum: Item Vertigo, der Schwindel.

Circularis: Fæmin. סבובית שתנועת הגלגלים סבובית. Quod motus sphaerarum est circularis, Kafvenaki Prov. 8. 30.

Causa, Heb. ut in illo, פי היתה סבה מעם יהוה, Erat enim causa à Domino, 1. Reg. 12. v. 15. Apud Rabbinos, סבת הסבות, Causa causarum. Ea Deus est, quem sic periphrastricè vocant. סבה ראשונה, Causa prima, principalis. סבה פועלת, Causa efficiens, חומרית, materialis, חומרית, Causa finalis, Finalis.

Causatū, Effectum: סבוב הפסוקב, Sublatâ causâ, tollitur effectum.

Fustes, ut habet Paraphrastes Latinus in Targum, Jes. 7. 20. Fungitur Gladio & serræ, unde sine dubio aliud armorum genus denotat. Elias legit סבבא.

Furfures, purgamentum farinæ crassius & posterius, sic dicti, ab Agitando & circumjactando inter molendum: סאה סולת וסאה סובין: Modius similis, & modius furfurum, Ketubh. fol. 112. Vide R. Sal. Amos 9. 9.

Furfuraceum: סובין ומורסן, Furfuraceum & glumosum, Schab. cap. 7. in fine.

סבה, Hinc formam habet סבה, Prover. 2. 7. pro Hebræo תושיה, quod sic nunquam aliâs in Targum redditur. Inde Elias putat vocem esse pravam. Guido conjicit, esse corruptam à סוב, &

significare Longævitatē, Senectutem, etsi nec sic unquam transferatur, sed ferè semper מדעא Scientia, מלכא vel מלכא Consilium, חכמתא Sapientia, תשיותא Substantia. Exemplar Complutense, בהיי, quod quidam scribunt, apud Arabes significare Honorem, Gloriam. Possset legi שבחוד, quod proximè ad formam vocis accedit, vel סכלתא, ut aliàs transfertur חכמתא.

סב הלום Adamas, lapis pretiosus, pro Hebræo יהלום, Exod. 28. 18. & 39. 11. Ezech. 28. 13.

סבט Clavus: Ac si penderet à clavo, Sanhed. fol. 112. 1. Idem cum סבטא, de quo in סבך.

Nomen fluvii, סבטיון. סבטיון. סבטיון. סבטיון, ultra quem decem tribus Israelitarum captivæ detentæ sunt. Fluvius iste à שבתא Sabbatho nomen habet, quod per sex dies hebdomadis rapidissimo feratur decursu, ingentes lapides secum convolvente, ut nemo transire possit, die autem sabbatho quiescat, quando Judæis quies imperata, ut transire ipsis eo die non liceat. Elias in suo Tisbi vult esse Arabicum, ab Hebræo שבתא & שיתא & שיתא inter se, ut sæpe, commutatis. Terminatio יון sit addititia & formativa Nominis. Quod si ita est, Sabbathon erit Sabbathicus, scil. fluvius. סבטיון interjecta sunt euphoniae causâ, ut Germani dicunt Sabbathtag & Sambstag. Idem Elias notat, R. Mosen Majemonidem asserere, hunc fluvium esse eum, qui in Sacris dicitur גוזן, nempe 2. Reg. 17. 6. ubi scriptum est: Anno nono Hofschæ (regis) cepit Rex Assyriæ Schomronem, & deportavit Israelē in Assyriam, collocavitque eos in Chalacho & in Chabore, & in גוזן Nebar gosan (flumine Gosan) & in civitatibus Mediæ. Hujus fluvii diversi scriptores diversis sententiis meminerunt. In Targum Hierosolymitano Jonathanis, Exod. 34. 10. אעביד פרישן להון בזמן דיהכון בשביתא על נהרותי ככל ואסלקנון מתפן ואשרנון Faciam miracula ipsis (Israëlitis) & tempore quo abibunt in captivitatem ultra flumina Babylonie, educam ipsos inde, & habitare eos faciam ultra ipsum flumen Sambatjon. In Beresch. rabba sect. 11. הרי נהר סבטיון יוכיח שמושך אבנים כל ימותי. Ecce fluvius Sambatjon arguit, (nempe, Sabbathum differre à reliquis diebus) qui trahit secum lapides omnibus diebus septimanæ, die sabbatho autem quiescit. Et sectione 73. למקום שגלו עשרת השבטים גלה שבט יהודה ובנימין. עשרת השבטים גלו לפניו מן נהר סבטיון שבט יהודה ובנימין מפזורים בכל הארצות id est, Non ad locum, in quem deportatæ sunt decem tribus, deportata quoque est tribus Juda & Benjamin. Decem tribus deportatæ sunt antea ultra fluvium Sambatjon, tribus Juda & Benjamin dispersæ sunt in omnes terras. R. Salomon Jarchi ad illud Jesajæ, Qui perierant in

Ægypto, cap. 27. 13. scribit: לפני שנפוצו מארץ רחוקה Eo quod dispersi fuerunt olim ex terra longinqua ultra fluvium Sabbathon, vocat eos perditos. Apud Talmudicos, in Massech. Sanhed. fol. 65. 2. מי ימר דהארנא שבתא. Quis dicet hodie sabbathum esse? respondit, et Fluvius Sabbathon id arguit: Glos. R. Salomonis: נהר סבטיון יוכיח נהר אחר של אבנים ובכל ימות השבת שוטף והולך וביום השבת שוקט ונהר Fluvius Sabbathon arguit: Fluvius quidam lapidum est, qui omnibus diebus septimanæ exundat & fluit, sed in die sabbatho tranquillus est & quiescit. In Talm. Hieros. Sanhed. cap. 10. circa finem. In tria exilia missi sunt Israelitæ, אחרת לפניו מנהר, primò ultra fluvium Sanbatjon, deinde in Daphnem Antiochie: tertio, quando nubes super ipsos descendens texit eos. Hæc etiam, sed nonnihil aliter, leguntur in Jalkut Prophetarum folio 52. 2. ex Pesikta. In libro Tanchuma, sect. אלמא, quæ incipit Exod. 30. 11. legitur: נהר סבטיון מעיד שבכל ימים הוא מושך אבנים וחול ובשבת נח id est, Sed etiam fluvius Sabbaticus attestatur, (scil. Sabbathum Judaicum esse observandum) qui omnibus diebus (septimanæ) circumtrahit lapides & arenam, sed in Sabbatho quietus est. R. Gedaljah in libro suo שלשל scribit folio 36. edit. Cracoviensis, 37. edit. Venetæ: באותה הלילה היה רעש גדול ובבוקר ראו חיל גדול והשיב האל סביבם נהר שגולל אבנים וחול במקום שלא היה שם נהר מעולם ועדין גולל אבנים וחול כלי מים ברעש וקולות שאילו היה שם אפילו הר של ברזל היה מנפצו. וזה בכל ימי חול ובשבת נח ולזה נקרא נהר שבתיון. ויש מקומות באותו הנהר שהיה רחב ס' אמה ולכן אינם יכולים לבוא אלינו ולא אנו אליהם id est, In ea nocte erat terra motus maximus, & mane facto conspexerunt (decem tribus sive Israelitæ) exercitum magnum. Sed Deus adduxit circa eos fluvium volventem lapides & arenam, in loco ubi antea non fuerat fluvius unquam, & adhuc usque volvit lapides & arenam sine aqua, per terra-motum dantaxat & strepitum maximum, ita ut si essent ibi etiam montes ferrei, dispergerent eos. Id verò omnibus diebus prophanis, sed in Sabbatho quiescit, unde vocatur Fluvius sabbathicus. Quibusdam locis latus est fluvius iste sexaginta cubitos, qua de causa ipsi nequeunt venire ad nos, neque nos accedere ipsos possumus, &c. R. Abraham in libro יוחסין Juchasin f. 155. refert: האיריאה הזאת העליונה בין נהרי גאניאוס אשר בלשונינו גוזן כאמרו ויגל את ישראל אשורה וכו' נהר גוזן וערי מדי והמקומות האלה הם למעלה ביבשה על לאמיק ועל קאליקוט. ונהר סבטיון למעלה בקליקוט מוצאו ומפסיק id est, Sic etiam explicatur ortus fluvii Sambatjonis in tractibus India istius superioris inter flumina Ganica, quæ linguâ nostrâ est Gosan,

Gofan, juxta id quod dicit Scriptura: Et deportavit
 Ifraëlem in Assyriam, &c. flumen Gofan, & ci-
 vitates Mediæ, 2. Reg. 17. 6. Loca ista sunt in supe-
 riorè terra sicca inter Lamek & Calicut: fluvius au-
 tem Sabbathicus supra Calicut oritur, & desinit inter
 Indianos istos, &c. Huc pertinet etiam quod le-
 gitur in Epistola Preste Johannis, Hebraicè
 Constantinopoli impressa, ad Papam Roma-
 num: ודעו כי מזו הים של אבנים נא נהר אחד שיוצא
 מגן ערן והולך כינינו ובין הארץ הגדולה של המלך הגדול
 דניאל מלך היהודים וזה הנהר הולך כל ימי השבוע ובשבת
 Præterea אינו זו ממקומו עד יום ראשון ששב לאיתנו וכו'
 scitote, quod ab isto mari lapidū (quod in præcedd.
 describit) oritur fluvius quidam, qui egreditur ex
 horto Edenis, & decurrit inter nos, & inter terram
 magnam Regis potentissimi Danielis, Regis Judæo-
 rum. Iste fluvius singulis diebus septimanæ fluit: sed
 in Sabbatho non movetur de loco suo, usque ad diem
 primum, quo revertitur ad cursum suum. Et cum ple-
 nus est ultra omnes ripas suas, adducit lapides valde
 graves, nullæq; planè in eo sunt aquæ, sed quicquid
 invenit, deducit in mare: nec quisquam potest per eum
 transire, nisi in Sabbatho. Nos autem custodias collo-
 camus in transitu. Nam si Judæi possent transire, ma-
 ximum facerent damnum in toto mundo, Christianis
 pariter & Israëlitis, omniq; nationi & linguæ, quæ sub
 cælo est. Nulla enim est lingua, nulla natio, quæ co-
 ram eis posset subsistere, &c. Hæc ex illa epistola,
 atque adeò ex illo ipso exemplari, quod Seba-
 stiani Munsteri olim fuit, & quod ad se ex Cairo
 Ægypti Basileam allatum esse, testatur in fine
 Cosmographiæ suæ Latinæ, ubi partem illius
 quoq; produxit. In ספר אלרד הרני libello Eldad
 Danitæ, impresso quoque Constantinopoli,
 cum Epistola modò citata, in quo narrat au-
 thor ille, quâ ratione mirabili fato aliquando
 per naufragium ad Æthiopes delatus sit, hujus
 fluvii quoque mentionem facit: Præterea, in-
 quit, hi (loquitur de populo Judaico quodam,
 quem שבט משה Tribum Moysis nominat, habi-
 tante etiam in parte quadam Æthiopiæ,) nullos
 vident homines alios, neque homines alii vicissim ipsos,
 nisi quatuor istæ tribus (Ruben, Naphtali, Gad, &
 Ascher, quas in præcedentibus mansisse dixit
 in Havila illa antiqua, ubi aurum est optimum)
 quæ habitant trans flumina Æthiopiæ. Est enim lo-
 cus ubi se mutuò vident, & invicem, vociferando,
 colloquuntur: sed fluvius Sabbathion interjacet inter
 illos. Narrant autem illis omnia quæcumq; ipsis acci-
 dunt, sed cum negotium aliquod arduum & alicujus
 momenti adest, habent certam speciem columbarum,
 quibus utuntur. Scribunt enim tum literas, & alligant
 eas alis aut pedibus columbæ, quas illæ deferunt
 ultra fluvium Sabbathion, & Regibus aut principibus

illorum offerunt. Insuper magnam habent copiam la-
 pidum pretiosorum, argenti atque auri. Servunt quoq;
 linum, & habent coccineum, unde pulcherrima vesti-
 menta conficiunt. Quintuplo autem plures sunt illo-
 rum, quàm Israëlitarum qui ex Ægypto exiverunt:
 Immense enim magnitudinis & latitudinis est locus
 ille. Porro הנהר מאתים אמה כמטחוי קשת והנהר מלא
 מאבנים גדולים וקטנים וקולם ירעם כרעש גדול כרוח
 סערה בים ובלילה נשמע קולו מהלך יום ויש אצלם שש
 מעיינות ויקבצו כולם לאגומא אחת וישקו מהם ארצם ושם
 ישרצו בזה דגים טהורים והנהר הולך והאבנים והחול
 ירעומו ששת ימי המעשה וביום השביעי ישבורת וינוח עד
 fluvijs iste latus est ducentos cubitos,
 quasi jactum arcus, & est plenus lapidibus magnis
 & parvis, qui sonum & strepitum edunt instar terræ-
 motus magni, aut instar procellæ magnæ in mari. So-
 nus ejus noctu auditur itinere totius diei. Habent
 autem illic sex fontes, quos congregant in unum sta-
 gnium, unde terram suam irrigant, & ubi pisces mun-
 dos magnâ copiâ aluit. Fluvius verò ille fluit, &
 arena perstrepat sex diebus septimanæ: sed die septi-
 mo cessat & quiescit usque ad exitum Sabbathi, &c.
 Hactenus Eldad Danita. Hæc apud Hebræos
 scriptores inveni. Latini authores aliquot hu-
 jus fluvii quoque meminerunt. Plinius lib. 21.
 cap. 2. In Judæa rivus Sabbathis omnibus siccatur.
 Rivum quidem non nominat, sed procul du-
 bio idem ille est, de quo Hebræi. Putavit in Ju-
 dæa esse, quòd Judæos ad istum fluvium habi-
 tare, & ab istis hanc historiam profectam, didi-
 cerat, & nimis cupidè crediderat. Meminit e-
 tiam Fulgosus Exemplorum libro 1. cap. 6. Agri-
 cola de natura eorum quæ ex terra fluunt, lib. 3.
 p. 114. scribit: Quidam ad aliquod tempus cessant,
 deinde rursus fluunt, ut Symethus in Sicilia, qui per
 Catanam fluit, & annis qui medius inter Arcæam &
 Raphanæam Syriæ urbes cursum tenet, modò, ut au-
 thor Josephus, pleno defertur alveo, repente deficit, &
 sex diebus continuè siccum transituro præbet alveum.
 Septimo die iterum exortus abundat aquis, atque ex
 eo die, sacro Judææ gentis, Sabbathicus nominatur.
 Hæc ille. Sequitur, ut ipse fatetur, Josephi de
 hoc fluvio sententiam, quæ Hebræorum sen-
 tentiæ planè contraria est. Verba Josephi ex-
 tant lib. 7. de bello, Judaic. cap. 24. in hunc mo-
 dum: Conspicit (Titus Imperator Antiochiam
 proficiscens) in itinere fluvium cognitione dignissi-
 mum. Is fluit medius inter Arcem Ægypti regni civi-
 tatem, & Raphanæas (sic hæc vertenda esse an-
 notavit Nicolaus Fullerus Britannus, in Miscel-
 laneis suis Theologicis.) Habet autem quoddam
 peculiare miraculum. Nam cum sit, quando fluit
 plurimus sive largus, neque meatu segnis, tamen in-
 terpositis sex diebus à fontibus deficiens, siccum ex-

libet locum videre. Deinde quasi nullâ mutatione factâ, septimo die similis exoritur, atq; hunc ordinem semper eum observare, pro certo compertum est. Unde etiam Sabbathicus appellatus est, à sacro Judæorum septimo die sic nominatus. Hæc Josephus. De situ vide Fullerum. Posteriorum sensus debet esse; post sex dies septimanæ eum à fontibus deficere & exficari: septimo die sub finem ejus, similis fluendo exoritur, &c. Hæc omnia fabulosa esse, docet Paulus Fagius in Deut. 31. Paraphrasis Chaldaicæ, Galatinus lib. II. cap. 9. Vide etiam 4. Esræ 13. v. 40. & deinceps, & ibi notam Junii. Item librum מאור עינים cap. 13.

סבך *Implexum, Perplexum esse. Perplexum, Perplexitas: בסבך קיסא In perplexitatem lignorum vel arborum, Psal. 74. 5. Apud Rab. זמר מסבך Lana implexa. Hophal, הוסבך Implexum foliis, Peah cap. 7.*

Vitta, ab implexo opere sic dicta: סבכה חוטי סבכה Fila vittæ: סבכה aurea, Schab. 57. 2. Scribitur etiam sepè per ש. Plurale, סבכות, & Chaldaicè, סבכתא.

Ramus implexus, ramus cum suis frondibus: סבך מקל ומסבך בראש החבל Ligant bacillum & ramum in capite funis, Parah cap. 3.

Talus pedis, sic dictus, quod ibi nervi implentur: juxta alios, Sura. In Mischna: שוק מן הפרק של ארכובה עד סוכך של רגל Schuk crus dicitur ab articulo genu usque ad talum pedis, Cholin fol. 134. col. 2. Glossa, סוכך היינו פרק מבין הקולית ועצם. האמצעי סוכך מקום שמסתכנים ומסתרגים, הנודים. R. Salomon Levit. 7. 22. ad vocem שוק scribit; Ab articulo genu, quod venditur unâ cum capite, usque ad articulum medium, שהוא סוכך של רגל qui est talus pedis. In Aruch explicatur vernaculè Pelpa, id est, Sura. Et sic quoq; David de Pomis.

Torques, ab opere implexo sic dicti, Jefa. 3. 18. Kimchi vult, esse Vittas, Reticula ornata capitis, סבכה/ quæ etiam sunt operis implexi: pro Hebræo שרתיים Lunulata.

Sambuca, instrumentum musicum, סבבא, Dan. 3. 5. 7.

סבל *Ferre, Portare, Perferre. In Targ. Hierosolymitano interdû usurpatur pro Hebr. נשא. Prat. Et portat in robore alarum suarû, Deut. 32. 11. quod Jonathan per Participiû expressit, וסביל יתהון על אברוי Et portat, &c. וסבלית Et portavit eos, ibid in Jonathane, וסבלית Et portavi vos, Exod. 19. 4. Partic. ut antea: Et propter mercedem ipse effert ad ipsum animam suam, Deut. 24. 15. Infinitiv. למסבול Quomodo ego possum solus ferre? Deut. 1. 12.*

Plura sunt peccata mea, quam ut ferre possim, Genes. 4. 13. in Targ. Hierosol. quod Jonathan מלמסובל ex Pabel, cum formativo ex more Syro. Cum Affixo, למסבליה Ferre illud, ibid. in Jonath. Imperativus, סבלו יתי Sustineteme, Jobi 21. 3. Pabel, מסובלין Portantia, id est, firma, ut magnum onus portare possint, vel, Onusta, id est, oneri ferendo apta, robusta, fortia, Esræ 6. 3. Est ex forma Pohel, cum Cholem loco Dagesch caracteristici.

Onus, quod portatur: סבל אבני סבל Lapidis oneris, graves.

Bajulus, qui onera portat: Item, Tolerans, Patiens. Inde R. Salom. Num. 12. 3. vocem שפל וסבלן exponit Humilis & patiens.

Patientia, Tolerantia: מסבלנות וספרו עוד מסבלנות Et recensent insuper de tolerantia Josiæ, &c.

Spica, Hebr. שבלת, Judic. 12. 6.

Communio, Societas, æquum communio- nis onus, Symbola. ועשו פיבורת רשאין Etiam quinq; qui fecerint societatem, licitum est illis dicere ipsi, Tolle partem tuam, &c. Pesach. fol. 89. 2. Glossa, סבורת Sibboleth est commixtio conviviorum per totum annum. Baal Aruch exponit; ממקום למקום בני חבורה ההולכים וישו פיבורת רשאין. ואוכלין יחה. Videtur esse ex Græco συμβολα, unde Latini dicunt Symbola. Huc propius accedit scriptio סינכול, quæ reperitur in Talm. Hierosol. Pesachim cap. 8. fol. 36. 1.

Munera, Dona nuptialia, quæ sponsus sponse & socero suo altero die nuptiarû & conjugii, amicitie novæ causâ transmittit, sic dicta, quod hinc inde Portantur & Transferantur. Id docet Elias in suo סבלונות: כן קורין הדורות ששולה Siblonoth; Sic vocant donum, quod mittit sponsus sponse, estq; significationis Oneris, hoc est, derivatum est vocabulum à סבל, quod est, Ferre, Portare onus. Sic R. Majemon in explicatione Mischnajoth: סבלונות משאות וגורתן מענין נושא סבל שנושאים אותם מיד זרה ליד זרה Siblonoth, id est, Massaoth, Munera. Derivatio ejus est ex significatione סבל נשא Portantes onus, 1. Reg. 5. 15. Portantur enim (ista munera) ex manu hujus in manum illius. Paulus Fagius interpret Elie, punclavit per Pathach ab initio, סבלונות, sed Hebræi scribunt סיבלונות, interposito י, quod lectionem cum Chirek indicat. Porro de his donis Traditio est in Jure Hebræorum his verbis: סבלונות לבית חמו שלה שם מאה מנה ואכל שם סעודת חתן אפילו ברער אינו נובין לא אכל שם סעודת חתן הרי אלו נובין שלה סבלונות מרובים שיחזרו עמה לבית בעלה הרי אלו נובין סבלונות מועטין שתשתמש בהן בבית אביה אינו

id est, Qui mittit dona-nuptialia ad domum socii sui, mittatque centum portiones, & comederit illic prandium sponsale, etiam pro denario duntaxat, non repetuntur illa: si non comederit illic prandium sponsale, tunc repetuntur. Si miserit dona amplissima, ut redeant cum ea (sponsa) in domum mariti (sponsi) sui, ea repetuntur. (Si miserit) dona exigua, quibus tantummodo utatur (sponsa) in domo patris sui, illa non repetuntur, Bava bathra cap. 9. in Misna fol. 146. col. 1. Glossa R. Salomonis: מנהג חתנים לאחר קידושין למחרת שולח לבית חמו לכבוד אשתו תכשיטין וכיני פירות וכדיין וכדי שמן ופעמים id est, Consuetudo sponforum est post desponsationem per datam arrham, ut crastino manè mittant ad donum socii sui in honorem uxoris (sponsæ) suæ monilia sive ornamenta muliebria, species fructuum, vascula vini aut olei, quandoque etiam comedit illic cum ea.

סבן Sabanum, Linteum, quo caput in balneo vel post illud, operitur, vel fricatur & siccat, Sindon, Schab. fol. 147. 2. Legitur quidem ibi per קאפ סבניתא; sed cum Beth legendum esse docet Baal Aruch, qui locum hunc in ordine adducit, & ipsa vocis etymologia. Est enim Græcum Σάβανον Lat. Sabanum, linteum ad tegendum, tergendum vel fricandum. Sic in Talm. Hierosol. Schab. cap. 6. Hebræum מִסְפָּחוֹת Pepla, Sudaria, apud Jesa. cap. 3. 22. explicatur Hierosolymitanè סבניתא Sabana magna. In eodem Talmud in Massechet Schevuoth c. 6. circa finem; חד בר Insurrexit quidam contra socium suum, & abstulit ei fabanum ipsius, dicens; Non exhibit fabanum hoc è manu mea, donec restituas mihi meum quod est penes te. Devenit negotium ad Samuelem, qui dixit ei, סבניתא חב ליה Redde ipsi fabanum ejus, & ito ac litigato cum eo. In glossa explicatur per סדין. Huc pertinet quoq; ex Talmud Gittin fol. 59. 1. שיגר לו בוניים בן נוניים לרבי סיבני וחומס סלסלה Bu- ומלמלא סיבני וחומס כאגוזא ופלגיה ראגוזא niam filius Nuniam (vir dives quidam) misit מלמלא & סלסלה יחומס & סבניתא: Sabanum & חומס, instar nucis & dimidiæ nucis, &c. Ad hujus loci explicationem scribit Baal Aruch inter alia; ופי סובני בוגר דק מאד שמקפלן; hoc est, Sobhne est vestimentum subtilissimum, quod duplicatum, cortici nucis includi potest. Hinc alii posuerunt, significare Corticem nucis. In Targum Jonathan, דרגשא דדגבא מיתקנא בבסתרקין מילת, וסובנין דארגון, ופוזמילין חיוורין Lectus aureus ornatus tapetibus

melotæ, & sabanis purpureis, stolisque albis, Deuter. 34. 6.

סבס *Herbæ odoratæ, vel floris species, idem quod Dudaim.* Hinc citat Baal Aruch ex Sanh. fol. 99. 2. מאי דודאים אמר רב יכרוחי ר' לוי אמר סבס Quid sunt Dudaim? Raf dixit, סיגלי, ויכרוחי, Rabbi Levi dixit סיגלי, Rabbi Jonathan autem, סבס. In nostris libris legitur nunc סיבסוק.

סבסטי Σεβάστη Sebaste, nomen urbis in regno Israël, quam volunt fuisse olim Schomronem, metropolin Samarie: Horti, vineæ Sebastæ urbis, quæ admodum commendatæ, Sanh. f. 14. 1. In Bammidb. rab. sect. 10. illud Amosi cap. 6. v. 1. *Qui confidunt in mote Schomron,* explicatur, ויהבוטחים בהר שומרון אלו י' השבטים שיושבין לבטה בסבסטי, Hæ sunt decem tribus, quæ habitant securè in Sebaste. In Aruch scribitur סווסטי.

סבע Saturari, Exsatiari. Sic in Venetis occurrit quandoq; pro Hebræo שָׁבַע, quod ipsum in Targum sæpius retinetur. Præteritum cum Infinito, Quando alui eos, satiati sunt fatiando se, Hofeæ 13. 6. Infinit. ולמסבע Et ut satietur, Jobi 38. 27. quod meliùs legeretur ex Pachel, ולמסבעא, vel ex Aphel, ולמסבעא, Ut satiet, pro Hebræo אָסַבַע חסורא. Futur. אָסַבַע Satiabor ignominia, Jobi 10. v. 15. De viis suis saturabitur, Proverb. 14. 14. cum formativo יסבעו לחמא. יסבעו לחמא Satiabuntur pane, Psal. 132. 15. אורכיכות יומין אָסַבַענִייה, Longitudine dierum satiabo ipsum, Psal. 91. 16.

Satur. Plurale, אָסַבַע Saturi pane, Ezech. 16. 49.

Saturitas לַעֲתִיבָתָא Saturitas lætitarum, Psal. 16. 11.

סבק Sebacei, candela sebacea. In Schemoth rabba sect. 36. Quid sibi vult quod scriptum extat Prov. 6. 23. *Quia lucerna est præceptum, id est, Eleemosyna?* מה הגר הזו כשהוא דולק אפילו אלה אלפים קרוינין וסבקין מדליקין הימנו אורו במקומו. כך כל מי שיתן למצורה אינו מחסר את נכסיו Quemadmodum lumen lucernæ ardentis in quantitate suâ manet, licet centum millia cereorum & sebaceorum accenderentur de eo: sic dans eleemosynam de facultatibus suis, nihil quicquam de illis imminuit. Est ergo סבקן ipsa vox Latina, ut קריינין Cerei, quibus utitur Apulejus Metamorph. lib. 4. Tædis, lucernis, cereis, sebaceis, nocturni luminis instrumentis, clarescunt tenebræ.

סבר Diversas significaciones habet, partim tamen cognatas.

I. Portare, Apportare, Ferre, Efferre, Sufferre, Sustinere, Sustentare. Infinitivus, לא יכלא למסברא Non

Non potest portare, sustinere, Prov.30.21. *Habet plerumq; hoc sensu formam Pahal*, סובר, *quæ est anomalia Conjugationis Pabel, ob ejectum Dagesch, & substitutam vocalem longam. Respondet verbo Hebræo נָשָׂא, quando Portandi significatum habet, & inde pro Sustentare, Alere, deinceps sumitur, quod Hebræi dicunt כָּלַל. Præterit.* והוא סובר ית מלכא. Et ipse sustentaverat Regem, Hebr. כָּלַל, 2. Samuel.19.32. וְאֵלֶּהָּ יְיָ אֱלֹהֶיךָ Quod portavit te Dominus Deus tuus, Deut.1.31. וְסוֹבְרִינוּ Et sustinuit eos, Jesa.63.9. *Fœmininum*, וְלֹא סוֹבְרֵת יִתְהוּן אֶרְעָא Nec sustinebat eos terra, Genes.13.6. סוֹבְרֵת בְּעֵטְפִי Portavi in sinu meo, Ps.89.51. וְסוֹבְרוֹנוּ Et asportaverunt ea, Levit.10.5. in T. Jon. וְסוֹבְרוֹהִי בְּאֶסְלָא Et portarunt eum perticâ, Num.13.24. in Targ. Hierosol. *Participium*, כִּמְאָ דְּמִסוֹבֵר גְּבֵרָא Sicut portat vir, Deuter.1.31. כִּמְאָ דְּמִסוֹבֵר תְּרִבְיָא Sicut portat nutrix, Num.11.12. *Plural.* מְסוֹבְרִין Sustentant, 1. Reg.4.7. *Infinitivus*, לְסוֹבְרָא יִתְהוּן Portare eos, Genes.36.7. הִיכְמָא דְּאֵנוּן יְבָלִין לְסוֹבְרָא Quomodo ipsi possunt portare, Genes.44.1. in Jon. אֲדָרְבָּא לְמִסוֹבְרָא Ad portandum, Num.4.15. *cum* מְּ *formativo ex more Syro.* Sic, וְלֹא יְכִילְנָא בְּלַחְדֵּי לְמִסוֹבְרָא ולא יכולנא בלחודי למסוברא Nec possum ego solus portare vos, Deut.1. v.9. in T. Jon. *Imperativus*, סוֹבְרֵהִי בְּתוֹקְפֵךָ Porta eum robore tuo, Exod.15.v.13. Sic Num.11.12. Et porta eos, Psal.28.9. *Futurum*, וְיִסוֹבְרֵהִי אִיכְרִין אֲסוֹבֵר בְּלַחְדֵּי Quomodo portabo solus, Deut.1.12. וְלִמְרַעְיָא אֲסוֹבֵר Et infirmos sustentabo, Ezech.34.v.16. אַנְתָּ תְּסוֹבֵר עֲרֵבִי Tu portabis sortem meam, Psal.16.5. in Venet. וְיִסוֹבֵר צִפְרִיא עֲלוּי Et portabit hircus, Lev.16.22. Jonath. וְיִסוֹבְרוּנוּ Et portabunt tecum, Exod.18.22. *Ithpabel, Particip.* וּמִסְתוֹבְרִין Ezech.39.9. *Vox prava est.* Elias scribit; Nescio quid sit: Aruch quidem adducit illud, sed non explicat. *Legendum pro ea*, וּמוֹקְרִין Et comburunt, ut Psal.46.10.

II. סְבֵר *Exspectare, Præstolari, Sperare, Confidere, quia quæ speramus, ea sollicitè exspectamus. Sic respondet Hebræo קוּה & quandoq; verbo בָּטַח* וְהִכָּה. *Præteritum*, אָרוּם סְבֵרַת עָלֶיךָ Quia confido in te, Psal.25.51. הִוְהוּ סְבֵרַת יְהוָה Exspectando exspectavi Dominum, Psal.40.2. וְאִירַח דִּינֵךְ סְבֵרְנָא L'aurah d'inec' sberna Viam judicii tui exspectamus, Jesa.26.8. *Participium*, אִם אֲנִי סְבֵר Si ego exspectavero, Jobi 17. v.13. *Plurale*, וְסְבֵרִין בְּמִימְרֵךְ Qui sperant in verbo tuo, Psal.25.3. לְסְבֵרִין לְפָרְקֵנָה Exspectantibus redemptionem ejus, Thr.3.25. עָלֶיךָ סְבֵרִין, *Pehil*, In te sperant, Psal.104.27. *Infinitivus*, מְסֵבֵר, ut antè in Præterito. *Imperativus*, סְבֵר בְּאֵלֶּהָּ, Spe-
ra in Deo, Hebr. בָּטַח, Prov.3.5. וְסְבֵר לְפָרְקֵנָה Et præstolare redemptionem, Hof.12.6. וְסְבֵר עַל יְיָ Confide in Domino, Psal.27.14. סְבֵרוּ בְּמִימְרֵיהֶּ

וְסְבֵר קְרִמְךָ Sperate in verbo ejus, Pl.62.9. *Futur.* וְסְבֵרוּ Et exspectabimus coram te, Jerem.14.22. וְסְבֵרוּ לְנִהוּר Et exspectabitis lucem, Jere.13.16. *In Pabel*, סְבֵר *Idem*: & interdum ex prima significatione, Ferre, Sufferre, quod ad Faciem seu Vultum relatum est, *Acceptare benevolè. Præterit.* לְפָרְקֵךָ Redemptionem tuam exspecto Domine, Genes.49.18. יְתֵד סְבֵרֵת כָּל יוֹמָי Te exspectavi omnibus diebus, Psal.25.5. וְסְבֵרוּ לְפָרְקֵנָה Et qui exspectarunt redemptionem tuam, Jef.40. v.31. אֲפִי כְהֵנָּא לֹא סְבֵרוּ Vultum sacerdotum non acceptarunt, id est, honorem ac benevolentiam dignam ipsis non exhibuerunt, Thren.4.16. Sic 5.12. *Sic Rabbini ex Hiphil dicunt*, לֹא נִסְבֵּר לוֹ פָּנִים נְסִבֵּר Honorifico, sereno, benigno vultu ipsum acceptabimus, dignum ejus respectum habebimus: *Acceptabimus, amplectemur sermonem R. Jochanan*: לֹא אֲסֵבֵר לְהוּ אִפִּיהָ Non vertit ad eos vultum suum, non aspexit illos, non dignatus est eos aspectu: כִּי הִיבְנֵנָּה לְמַר Cum salutarem Dominum, non vertit Dominus vultum suum ad nos: סְבֵרְנָא לְשָׁלָם Exspectavimus pacem, Jere.8. v.15. סְבֵרְנָא לְדִינָא Exspectavimus judicium, Jesa. 59.v.11. וְסְבֵרְנָא בִּיהִי Iste in quem speravimus, Jesa.25.9. *Participium*, וְכִמְאָ דִּי מְסֵבֵר אֲנִשׁ Et sicut exspectat homo, Hof.6.9. *Plurale*, וְהוּיְנָא מְסֵבֵרִין דְּהוּיְנָא לְמִימְרֵיהֶּ Qui fuimus confidentes in verbum ejus, Jesa.25.9. וְסְבֵרִין לְפָרְקֵנִי Qui exspectant redemptionem meam, Jesa.49.23. *Fœmininum*, וְאִירַח דִּינֵךְ סְבֵרְנָא Quæ exspectat in diebus æstatis, 2. Sam.23.v.5. וְסְבֵרוּ עַל יְיָ Et sperate in Domino, Psal.4.6. *Futurum*, וְסְבֵרוּ לְמִימְרֵי בְּנִי Verbo meo insulæ confident, Jesa.51.5. *Aphel, Præterit. cum Affixo*, אֲסֵבֵרְתִּי Sperare fecisti me, Psal.22.10. וְסְבֵרִין דְּמִסְבֵּר בְּעֵתֵרָה Qui confidit in divitiis suis, Proverb.11.28. Sic Prov.14.v.16. *Futurum*, וְסְבֵר יְיָ סְבֵר אֲפִי לְךָ בְּצִלוֹתֵךְ Convertat Dominus elationem vultus sui ad te in precatatione tua, Num.6.26. Jonath. Hebr. וְסְבֵר לִי אֲפִי: Attollat ad me vultum, id est, benevolus erit mihi, Jobi 32.22.

סְבֵר *Spes, Exspectatio*: סְבֵר יִשְׂרָאֵל Exspectatio Israelis, Hebr. מְקוּה, Jerem.14.v.8. וְסְבֵרוּ Et ab exspectatione Patrum ipsorum Domino, Jer.50.7. וְסְבֵרוּ דְּרִשְׁעֵי סְבֵרוּא Improborum, Prov.11.24. *Affix.* וְסְבֵרוּהוּן דְּאֵלִין Et spes illorum, Prov.11.7. וְסְבֵרוּ Perit exspectatio ejus, Ezech.19.5.

סְבֵרוּא *Idem*: סְבֵרוּא דְּעֻנּוּתֵי סְבֵרוּא Humilium, Psal.9.19. ubi Veneta habent: סְבֵרוּא *Affix.* פֶּסֶק Succisa est spes nostra, Ezech.37.11. alii, סְבֵרְנָא.

וְסְבֵר דִּלְטוֹר תְּהוּבֵר *Idem*: סְבֵרָא סְבֵבָא סְבֵר spes

spes delatoris peribit, Jobi 8.13. אית לאילן סבר Est arbori spes, Jobi 14.7. והות למסכנא סברא Fuit ad huc pauperi spes, Jobi 5.16. Veneta סברא ex forma Pahel. Sic, מדלית סברא Ut non supersit spes, Jobi 7. v.6. נשרי בסברא Habitabit, in spe, id est, secure, confidenter, Hebr. בטח, Prov. 1.33. Cum fiducia habitare facies me, Psal. 4.9. אפסיון סבריה Peribit spes ejus, Prov. 11.7. סברך על יי סברך Projice in Dominum spem tuam, Psal. 55.23. והאן ריכי סברי Et ubi est ista spes mea, Jobi 17. v.15. וסברתון Et spes ipsorum, Jobi 11.20. Veneta סברתון, ex forma foeminina.

Idem: ויסתכלון בסברותך Et respicient in fiduciam tui, quâ tibi tutò confiditur, Psal. 9. v. 11. Psalterium Nebiensis pro ויסתכלון habet Et confident, quomodo etiam legunt Baal Aruch & Elias, & rectè. Pro בסברותך Regia habent במימך In verbo tuo, quæ usitata est locutio, & melior priore.

III. סבר Opinari, Cogitare, Putare, Existimare, Arbitrari, Judicare. Præteritum, וסבר דויד ארי Et cogitavit David, puerum mortuum esse, 2. Sam. 12. 19. Videre faciem tuam non putaveram, Hebr. פללתי judicavi, arbitratus sum, Genes. 48. 11. Sic R. Salomon verbum Hebræum exponit, unde & Jonathan reddit השיבית Putavi. סברו Cogitarunt, putarunt, Jesa. 28. 10. ולא סברו Et non cogitarunt, attenderunt, ibid. Particip. דסברין בני נשא תריצא Quam arbitrantur homines esse rectam, Prov. 14. 12. Futurum, ויסבר להשניה זמניו Et cogitabit mutare tempora, Dan. 7. 25. Rabbini putant: סברו מרנן Formula loquendi ante consecrationem vini, sive in prandio, sive extra prandium ad potum vini: היין אומר סברי מרנן והן אומרון להיין ואומר באי אמה בורא פרי הגפן ועונין אמן ושותרה Qui benedictionem dicit super vinum, dicit, סברי מרנן, & ipsi respondent, Ad vitam: tum ipse ait; Benedictus Dominus Deus noster rex mundi, qui creat fructum vitis; ad quod ipsi respondent, Amen, &c. in Sepher Musar fol. 125. col. 2. Quid hæc voces sibi velint, adhuc disputant critici Judeorum, scribit Scaliger in lib. de emend. Temp. fol. 537. Pro iis in libro Minhagim, in ritibus cœnæ sabbathinæ & Paschatis, habetur, סברי מורי ורבותי. In libro Musar loco citato ex Massecheth Sanhedrin allegatur: ונותנין אותו ליהרג ונותנין לו כוס של יין ונותנין לו קודש של לבונה כדי שתטרף דעתו והוא נוטל הכוס ואומ' סברי מרנן והן עונין אחריו למיתה id est, Confecto judicio educunt eum (qui condemnatus est) ut occidatur, & dant ei poculum vini, cum grano thuris, ut abripiatur mens ejus.

Ipsæ accipiens poculum, dicit, סברי מרנן; illi autem respondent; Ad mortem, &c. Mox ibidem phrasîs hæc variè exponitur: primò, quando scilicet in prandio ante consecrationem vini usurpatur; מורי Domini mei, de poculo isto, quod bibiturus sum, quidnam vobis videtur? ad vitamne cedet, an ad mortem? ad benedictionem, an ad maledictionem? aut fortassis, quod Deus avertat, similis ero ei, cujus judicium est confectum, qui que ad supplicium egreditur? Ipsi respondent, להיין id est, Ad vitam, & non ad mortem, ad benedictionem, & non ad maledictionem, &c. Afferuntur ibi expositiones aliæ. In genere tamen phrasæos & verborum hunc volunt esse sensum, מה דעתכם מה אתם סוכרין Domini mei, quanam est sententia vestra? quidnam putatis, censetis? quid vobis videtur de poculo isto quod bibiturus sum? Ithpabel, הכי נמי מסתברנא Sic etiam ego opinor, sic & ego puto esse, sic opinio mea est, Talm.

סבור Persuasus, Opinans, Putans, Existimans ex concepta imaginatione: אני סבור Puto ego, persuasus sum: איננו כמו שאתה סבור Non est ita ut tu putas: סבור הייתי Putavi, Genes. 16. 13. in R. Salom. Putarunt, Existimarunt.

את סביר למשלט Idem, ex forma Chaldaica: Tu putas dominari nobis, Genes. 37. 8. Plurale, סבירין. Hæc vox frequens apud Masorethas, de vocibus, quæ ex convenientia textus, vel usu aliorum locorum, existimantur primo intuitu aliter debere legi, quam ibi expresse sunt. Vide Clavem nostram Masorethicam cap. 10.

מסניאות חכמתא Opinio, Sententia: סברא וסברא Præ multitudine sapientiæ & sententiarum, Cantic. 5. 10. Hic Scientiam firmam significat: aliàs apud Rabbinos est sententia probabilis & disputabilis, quæ aliter se habere potest, Conjectura: על דרך Secundum modum opinionis, probabiliter, Amos 5. 25. in Aben Esra.

סבוראים Doctores fuerunt Talmudici sic appellati, quod ipsorum doctrina tantum opinionibus & disputationibus in utramque partem constabat. Vide in תנא De his scribit author libri Schalscheleth fol. 34. 2. edit. Cracov. in hunc modum: לפי דעתי נקראו סבוראי לפי שנתגלו לישראל צרות משונות ולא היו יכולין הישיבות ללמד על מי מנחות והיו מפלפלים על id est, Secundum meam sententiam vocantur סבוראים, quia obtigerunt tum Israëlitis tribulationes variæ, ut non possent Academiae docere quietè, & ipsi disputarunt de compositione Mischnajoth (Traditiones primæ sunt, super quas Talmud exstructum est) per modum opinionum probabilium ac disputabilium. Hæc ibi. Hi venerunt

runt post **אמוראים**, & tempus ipsorum duravit vix ultra sexaginta annos, secutiq; sunt eos alii, qui **גאונים** Dicti, de quibus dictum in גאה.

IV. **סבר** *Intelligere, Prudenter, accuratè statuerre, judicare, vel distinguere. Participium & Infinitivus, ותתן לעבדך לב סבר למדן ורת עפד ולמסבר בין טוב* Et des servo tuo cor intelligens sive prudens, & acre, ad judicandum populum tuum, & ad distinguendum inter bonum & malum, i.Reg. 3. v. 9. **למסבר חוכמה** Ad intelligendum sapientiam, Jefa. 28. 9.

סבר *Acer, Acutus in cogitando, Peritus, Prudens, Intelligens ex re benè considerata, quasi dicas, Cogitatus: מן קדם דסבר באוריתא תקום* Coram eo qui intelligens est in Lege, confurges, Lev. 19. 32. Jonathanis versio, **מן קדם סבין דסברין באוריתא**, Coram senibus cogitatis, prudentibus, intelligentibus in Lege: **אף לא סברין מלפי אוריתא** Neque periti docentes Legem, Genes. 49. 10. in Targ. Hierosol. Glossa quædam: **סברין בעלי סברא וכינה** סברין בעלי תורה **Sabbarin sunt præditi opinionibus & intelligentiâ ad docendum Legem.**

סברותא *Prudentia, Intelligentia in rerum conceptibus & considerationibus: ושאלתה לך סברותא* Et petiisti tibi intelligentiam in discernendis judiciis, i.Reg. 3. 11.

תסבריא Vide in תסב.

סבריקין *Alii Chirothecas, alii Femoralia exponunt, Kelim cap. 29.*

סבר *Elatio, Conversio, & conjungitur semper cum Nomine אף Vultus, Facies; quasi, Vultus benevoli aspectus. Rabbinii dicunt: סבר: ut: ודוא יעקב ית* Et vidit Jacob elationem vultus Labani, Hebr. **ארת פני לבן** Videre elationem vultus mei, Gen. 44. 23. in Jonathanis: **נשא עלנא נהור סבר אפד** Attolle super nos lucem conversionis vultus tui, Hebraicè, **Lucere fac splendorem conversionis vultus tui super nos**, Hebr. **האר פניך** *Apud Rabbinos, מראה* Ostendit aspectum vultus benigni sodali suo: **הוי מקבל את כל הארם בסבר פנים יפות לחברו** *Esto recipiens quem vis hominem cum aspectu vultus pulchri, id est, sereni, hilaris, benigni. Dicitum illud Schammæo ex priscis Hebræorum sapientibus celebri ascribitur, quo suis discipulis humanitatem & benignitatem erga quosvis homines commendare voluit, in libro Pirke avoth cap. 1. Sic & Verbum Hiphil in hunc sensum accommodant, dicentes, מסביר לו פנים Attollit ipsi vultum, Benignum vultum ipsi ostendit. Vide sup. in fig. I.*

סבר *Elatus, Spectabilis, Aspectabilis, quando cum Nomine אף conjungitur: ut, סביר אפין יתב ברה, זט*

Aspectabilis vultu habitabit in ea, Heb. **נשוא פנים** Elatus vultu, id est, honoratus, cujus vultum omnes respiciunt, Job. 22. 8.

V. **סובר** *Venam secare, φλεγομεν, apud Talmudicos, sed in forma Pahal tantum, ut in principio hujus radice: ut, של ציפרא פרה* **Qui venam-secat & comedit carnem avicularum, evolat cor ejus ut avicula, Nedarim fol. 54. 2. לא מהלינן ולא** *Die nubis & die Euri non circumcidimus, neque venam-secamus, Jevam fol. 72. 1. Kimchi id adducit Jos. 5. 2. Scribitur hic מסוברין per Kaph, & sic sepe apud Talmudicos. Vide ergo quoq; סבר.*

סובריא *Venæsectio: חלא לסיבורא* Acetum venæsectioni, scil. non convenit: **אישתא וסיבורא** *כאיב עיניא* Febris & venæsectio, periculosum: **אישתא וסיבורא** *Dolens oculo & venæsectio, periculosum יו fol. 29. 1.*

סובריא *Quod Baal Aruch hic adducit, vide infra in סבר.*

סג *Incurvare se, Procumbere honoris exhibendi vel adorandi causâ, Adorare cum incurvatione. Præteritum, ודרניאל סג* Et Danieli incurvavit se, Dan. 2. 46. **לגלמא סג** In imaginem, cui se incurvavit, Jefa. 44. 17. **וסגרת למלכא** *Et incurvabat se illa regi, i.Reg. 1. 16.* **וסגרת** *Et genua-flexi, & incurvavi me, Genes. 24. 48.* **וסגרו** *Et incurvarunt se, Genes. 33. 7.* **וסגרו** *Et incurvat se, adorat, Jefa. 44. 15.* **וסגרו** *Adorantes statuam, Dan. 3. 7.* **וסגרו** *Incurvant se & serviunt ipsi, Jefa. 46. 6.* **וסגרו** *Procumbere coram te in terram, Genes. 37. 10.* **וסגרו** *In adorare me, dum adoravero in domo Rimmon, 2.Reg. 5. 18.* **וסגרו** *Procumbite coram Domino, Psal. 96. 9.* **וסגרו** *Ramis ligni incurvabo me, Jefa. 44. v. 19.* **וסגרו** *Non adorabis illa, Exod. 20. 5.* **וסגרו** *Et incurvabis te illi, Psal. 45. 12.* **וסגרו** *Adorabimus scabellum pedum ejus, Psal. 132. 7.* **וסגרו** *Et non incurvabitis vos illis, Jos. 23. 7.* **וסגרו** *Et adorabitis statuam auream, Dan. 3. v. 5.* **וסגרו** *Et incurvabunt se tibi, Genes. 27. 29.*

סגוריא *Adoratio: ונעביר ביה בית סגוריא* Et faciamus in ea nobis domum adorationis, i.e. Templum, in quo adoremus, Genes. 11. 4. in Targ. Hierosol. ubi in Jonathanis translatione simpliciter est **סגוריא**, sed corrigendum juxta prius Targum.

סגוריא *Idem apud Rabbinos. סגוריא* **סגוריא** *Idem: ואבן סגוריא* Et lapidem adorationis, Levit. 26. 1. Jonathan habet **סגוריא**. *Cum Affixo, וכל בית סגוריהוון* Et omnem locum adorationis

tionis ipforum comburetis igne, Numer. 31.10. & 33.52. Hebr. משביתם Effigies, simulachra ipforum: בית סגוריהון: Domum adorationis ipforum, Exod. 23.24. Jonathan.

סגור, Multiplicari, Multum esse, Crescere.

Præteritum, Multiplacatus est splendor gloriæ vultus ipforum, Cant. 1.5.

Et multiplicatus est populus, Exod. 1.7.20. Feminin. ארי סגוריהון Quia multus est, Genes. 18.7.2. וסגוריהון חכמת שלמה Et amplior fuit sapientia Salomonis, 1. Reg. 4.30. Et creverunt aquæ, Genes. 7.17. וסגוריהון Et multiplicati estis, Ezech. 16.7. Partic. præsens, כד סגוריהון טיבותא Quando multiplicatur bonum, Eccl. 5.10. כן סגוריהון Sic multiplicantur, Exod. 1.12. Infinitiv. כד שריאו Quando cæperunt homines multiplicari, Genes. 6.1. Imperativ. פוש וסגוריהון Augesce & multiplicare, Genes. 35.11. וסגוריהון Crescite & multiplicamini, Genes. 1.22. Futurum, ותחי ותסגוריהון Ut vivas & multipliceris, Deuter. 30.16. וכל דילך Et quicquid tibi est multiplicetur, Deut. 8.7.13. וסגוריהון Peccatum multiplicatur, Prov. 29.7.16. וסגוריהון Ne forte multiplicetur contra te, Deut. 7.22. ותחון ותסגוריהון Ut vivatis & multiplicemini, Deut. 8.1. ודחסגוריהון לתרא Et ut multiplicemini valde, Deuter. 6.3. וסגוריהון Ne forte multiplicentur, Exod. 1.10. וסגוריהון עליהון וסגוריהון Et multiplicabuntur sicut dictum est de eis, eos multiplicatum iri, Zach. 10.8. וסגוריהון יומתך Multiplicabuntur dies tui, Proverb. 9.11. Aphel, וסגוריהון Multiplicare, Augere. Præteritum, וסגוריהון ותסגוריהון Multiplicavit vos, Deuter. 1.10. וסגוריהון ותסגוריהון Et multiplicavit plagas meas, Jobi 9.17. וסגוריהון Qui multiplicaverat colligere, Exod. 16.18. Feminin. וסגוריהון Ex quo multiplicavit illa precari, 1. Sam. 1.12. וסגוריהון Et non multiplicasti possessionem, Psal. 44.13. וסגוריהון Et verbo tuo multiplicasti me, 2. Sam. 22.36. וסגוריהון Et argentum auxi ipsi, Hof. 2.8. וסגוריהון Multiplicastis occisos vestros, Ezech. 11.6. Participium, וסגוריהון וסגוריהון Væ ei qui multiplicat divitias, Hab. 2.6. Plurale, וסגוריהון Multiplicat populus offerre, Exod. 36.5. Infinitivus, וסגוריהון Multiplicando multiplicabo dolores tuos, Genes. 1.16. וסגוריהון ליה סוסון Ad non fortè multiplicandum sibi equos, Deuter. 17.16. Imperativus, וסגוריהון Multiplicare reges, Ezech. 24.7.10. וסגוריהון על Et multiplicabo filios tuos, Genes. 34.12. Futurum, וסגוריהון Et multiplicabo te, Genes. 26.4. וסגוריהון Et multiplicabo eos, Genes. 48.4. וסגוריהון Multiplicabis emptionem ejus, Levit. 25.16. וסגוריהון Qui dives est, non augeat, Exod. 30.15. וסגוריהון

Et multiplicet te, Genes. 28.7. וסגוריהון

Multiplicabitis possessionem suam, Numer. 33.54.

Multus, Copiosus: וסגוריהון adverbialiter

Multum, Satis, Valdè, Vehementer: וסגוריהון

Multum cecidit de populo, i.e. multi ceciderunt, 2. Sam. 1.4. וסגוריהון עפיה פרקניה Et multa apud eum est redemptio, Pl. 130.7. וסגוריהון פוער פסגו Paucus ex multo, Jer. 42.2. וסגוריהון לכו Satis est vobis, Numer. 16.3.

Ad populos multos, Ezech. 3.6. וסגוריהון בתין סגוריהון Domus multæ, Amos. 3.15.

In diebus multis, Exod. 2.23. Femininum, וסגוריהון בישתכוון סגוריהון Malitia vestra plurima est, 1. Sam. 12.17. Plurale, וסגוריהון נשין סגוריהון Uxores plurimæ, Jud. 8.30. וסגוריהון נהור סגוריהון vel נהור

Multus luce, id est, Cæcus, luce oculorum carens, per antiphrasin. Inde Aben Esra Numer. 12.1. inquit,

Etiam nos vocamus Cæcum Saggi nahor. Hoc nomine celebris est R. Joseph saggi nahor, qui fertur author Translationis Chaldaicæ in Hagiographa: על דרך סגוריהון

Invenit illos duos cæcos litigantes inter se, Berach. fol. 56. col. 1. In Aruch manuscripto explicatur hæc ratio loquendi ex secundo verbi hujus significato; וסגוריהון נהור hoc est, וסגוריהון נהור פי הלך האור ממנו

ac וסגוריהון הלך Abiit, Discessit lux ab eo. In Talmud Hierosolymitano frequenter usurpatur in plurali adverbialiter וסגוריהון Multum, Valdè, Vehementer: וסגוריהון

Fuit eum affligens vehementer, &c.

Multitudo: וסגוריהון Sicut stellæ cælorum multitudine, Deut. 1.10. וסגוריהון

Quæ non numerantur præ multitudine, Gen. 32.7.12. ubi in Venetis pravè legitur וסגוריהון, ex forma Infinitivi Kal.

In multitudine exercitus, Jobi 37.23. וסגוריהון ut Contractum id videtur pro וסגוריהון, ut habent Regia. Sic enim Hierosolymitanè dicitur in Jobo, Proverbiis & Psalmis. Inde etiam, לפום סכום

Juxta numerum multitudinis annorum, Lev. 25.16. in Jon. Sic etiam legendum in eodem Jonathanè Genes. 27.28. וסגוריהון In multitudine bonitatis tuæ, Psalm. 5.8. Et cum Aleph, וסגוריהון Et in multitudine stultitiæ suæ, Proverb. 5.23.

Propter multitudinè transgressionis ejus, Thr. 1.5.

Multitudo spoliæ & prædæ, Jesa. 33.7.23. וסגוריהון Et multitudinem frumenti & vini, Genes. 27.7.29.

In multitudine victimarum sanctarum vestrarum, Jesa. 1.11.

Idem: Construct. על סגוריהון מרודהא Propter multitudinè transgressionis ejus, Thr. 1.5.

Idem: וסגוריהון Multitudo spoliæ & prædæ, Jesa. 33.7.23. וסגוריהון Et multitudinem frumenti & vini, Genes. 27.7.29.

In multitudine victimarum sanctarum vestrarum, Jesa. 1.11.

Idem: וסגוריהון Multitudo spoliæ & prædæ, Jesa. 33.7.23. וסגוריהון Et multitudinem frumenti & vini, Genes. 27.7.29.

In multitudine victimarum sanctarum vestrarum, Jesa. 1.11.

Idem: וסגוריהון Multitudo spoliæ & prædæ, Jesa. 33.7.23. וסגוריהון Et multitudinem frumenti & vini, Genes. 27.7.29.

In multitudine victimarum sanctarum vestrarum, Jesa. 1.11.

Idem: וסגוריהון Multitudo spoliæ & prædæ, Jesa. 33.7.23. וסגוריהון Et multitudinem frumenti & vini, Genes. 27.7.29.

In multitudine victimarum sanctarum vestrarum, Jesa. 1.11.

Idem: וסגוריהון Multitudo spoliæ & prædæ, Jesa. 33.7.23. וסגוריהון Et multitudinem frumenti & vini, Genes. 27.7.29.

In multitudine victimarum sanctarum vestrarum, Jesa. 1.11.

Idem: וסגוריהון Multitudo spoliæ & prædæ, Jesa. 33.7.23. וסגוריהון Et multitudinem frumenti & vini, Genes. 27.7.29.

In multitudine victimarum sanctarum vestrarum, Jesa. 1.11.

Idem: וסגוריהון Multitudo spoliæ & prædæ, Jesa. 33.7.23. וסגוריהון Et multitudinem frumenti & vini, Genes. 27.7.29.

In multitudine victimarum sanctarum vestrarum, Jesa. 1.11.

Idem: וסגוריהון Multitudo spoliæ & prædæ, Jesa. 33.7.23. וסגוריהון Et multitudinem frumenti & vini, Genes. 27.7.29.

In multitudine victimarum sanctarum vestrarum, Jesa. 1.11.

Idem: וסגוריהון Multitudo spoliæ & prædæ, Jesa. 33.7.23. וסגוריהון Et multitudinem frumenti & vini, Genes. 27.7.29.

In multitudine victimarum sanctarum vestrarum, Jesa. 1.11.

Idem: וסגוריהון Multitudo spoliæ & prædæ, Jesa. 33.7.23. וסגוריהון Et multitudinem frumenti & vini, Genes. 27.7.29.

In multitudine victimarum sanctarum vestrarum, Jesa. 1.11.

Idem: וסגוריהון Multitudo spoliæ & prædæ, Jesa. 33.7.23. וסגוריהון Et multitudinem frumenti & vini, Genes. 27.7.29.

In multitudine victimarum sanctarum vestrarum, Jesa. 1.11.

Idem: וסגוריהון Multitudo spoliæ & prædæ, Jesa. 33.7.23. וסגוריהון Et multitudinem frumenti & vini, Genes. 27.7.29.

In multitudine victimarum sanctarum vestrarum, Jesa. 1.11.

Idem: וסגוריהון Multitudo spoliæ & prædæ, Jesa. 33.7.23. וסגוריהון Et multitudinem frumenti & vini, Genes. 27.7.29.

In multitudine victimarum sanctarum vestrarum, Jesa. 1.11.

Idem: וסגוריהון Multitudo spoliæ & prædæ, Jesa. 33.7.23. וסגוריהון Et multitudinem frumenti & vini, Genes. 27.7.29.

In multitudine victimarum sanctarum vestrarum, Jesa. 1.11.

Nunquid multiplicabit tibi preces, Jobi 40.22. וסגוריהון Et multiplicet te, Genes. 28.7. וסגוריהון Multiplicabitis possessionem suam, Numer. 33.54.

Multus, Copiosus: וסגוריהון adverbialiter

Multum, Satis, Valdè, Vehementer: וסגוריהון

Multum cecidit de populo, i.e. multi ceciderunt, 2. Sam. 1.4. וסגוריהון עפיה פרקניה Et multa apud eum est redemptio, Pl. 130.7. וסגוריהון פוער פסגו Paucus ex multo, Jer. 42.2. וסגוריהון לכו Satis est vobis, Numer. 16.3.

Ad populos multos, Ezech. 3.6. וסגוריהון בתין סגוריהון Domus multæ, Amos. 3.15.

In diebus multis, Exod. 2.23. Femininum, וסגוריהון בישתכוון סגוריהון Malitia vestra plurima est, 1. Sam. 12.17. Plurale, וסגוריהון נשין סגוריהון Uxores plurimæ, Jud. 8.30. וסגוריהון נהור סגוריהון vel נהור

Multus luce, id est, Cæcus, luce oculorum carens, per antiphrasin. Inde Aben Esra Numer. 12.1. inquit,

Etiam nos vocamus Cæcum Saggi nahor. Hoc nomine celebris est R. Joseph saggi nahor, qui fertur author Translationis Chaldaicæ in Hagiographa: על דרך סגוריהון

Invenit illos duos cæcos litigantes inter se, Berach. fol. 56. col. 1. In Aruch manuscripto explicatur hæc ratio loquendi ex secundo verbi hujus significato; וסגוריהון נהור hoc est, וסגוריהון נהור פי הלך האור ממנו

ac וסגוריהון הלך Abiit, Discessit lux ab eo. In Talmud Hierosolymitano frequenter usurpatur in plurali adverbialiter וסגוריהון Multum, Valdè, Vehementer: וסגוריהון

Fuit eum affligens vehementer, &c.

Multitudo: וסגוריהון Sicut stellæ cælorum multitudine, Deut. 1.10. וסגוריהון

Quæ non numerantur præ multitudine, Gen. 32.7.12. ubi in Venetis pravè legitur וסגוריהון, ex forma Infinitivi Kal.

In multitudine exercitus, Jobi 37.23. וסגוריהון ut Contractum id videtur pro וסגוריהון, ut habent Regia. Sic enim Hierosolymitanè dicitur in Jobo, Proverbiis & Psalmis. Inde etiam, לפום סכום

Juxta numerum multitudinis annorum, Lev. 25.16. in Jon. Sic etiam legendum in eodem Jonathanè Genes. 27.28. וסגוריהון In multitudine bonitatis tuæ, Psalm. 5.8. Et cum Aleph, וסגוריהון Et in multitudine stultitiæ suæ, Proverb. 5.23.

Propter multitudinè transgressionis ejus, Thr. 1.5.

Multitudo spoliæ & prædæ, Jesa. 33.7.23. וסגוריהון Et multitudinem frumenti & vini, Genes. 27.7.29.

In multitudine victimarum sanctarum vestrarum, Jesa. 1.11.

Idem: Construct. על סגוריהון מרודהא Propter multitudinè transgressionis ejus, Thr. 1.5.

Idem: וסגוריהון Multitudo spoliæ & prædæ, Jesa. 33.7.23. וסגוריהון Et multitudinem frumenti & vini, Genes. 27.7.29.

In multitudine victimarum sanctarum vestrarum, Jesa. 1.11.

Idem: וסגוריהון Multitudo spoliæ & prædæ, Jesa. 33.7.23. וסגוריהון Et multitudinem frumenti & vini, Genes. 27.7.29.

In multitudine victimarum sanctarum vestrarum, Jesa. 1.11.

Idem: וסגוריהון Multitudo spoliæ & prædæ, Jesa. 33.7.23. וסגוריהון Et multitudinem frumenti & vini, Genes. 27.7.29.

In multitudine victimarum sanctarum vestrarum, Jesa. 1.11.

Idem: וסגוריהון Multitudo spoliæ & prædæ, Jesa. 33.7.23. וסגוריהון Et multitudinem frumenti & vini, Genes. 27.7.29.

In multitudine victimarum sanctarum vestrarum, Jesa. 1.11.

Idem: וסגוריהון Multitudo spoliæ & prædæ, Jesa. 33.7.23. וסגוריהון Et multitudinem frumenti & vini, Genes. 27.7.29.

In multitudine victimarum sanctarum vestrarum, Jesa. 1.11.

Idem: וסגוריהון Multitudo spoliæ & prædæ, Jesa. 33.7.23. וסגוריהון Et multitudinem frumenti & vini, Genes. 27.7.29.

In multitudine victimarum sanctarum vestrarum, Jesa. 1.11.

Idem : מסמיות חוכמה : Præ multitudine peccatorum suorum, Ezech.24.12.

Idem, pro סגות ; סגוי : ut, סגו שניא, סגו

Multitudo pavoris est ipsi, Proverb.13.3.

Verbum in tempore suo, multitudo boni est, Proverb.15.v.23. Plurale,

Et multitudines sive copix ipforum, Jefa.5.v.13.

Idem : סגארה . סגארה . In multitudine verborum non abest peccatum,

Proverb.10.19. Vide & paulò antè : Apud Rab. Hic maxima pars sunt mali, Ber. rabba sect. 50.

Ambulare, Incedere, idem quod Hebraicè הלך . Hinc est in Targum, כלהון מסגן ברעוה,

Omnes ambulant in voluntate animæ suæ, sicut equus exscindens in bello, id est, in conflictu discurrens, & aciém exercitus scindens, Jerem.8.6. Apud Rabbinos & Talmudicos ; פרוצוף הי מנייהו סגוי ברישא

Cujusnam facies ambulavit in capite, id est, anteriùs? Glos. דכיון דיהיבא ליה רשות מסגוי, מהלך, Berach. fol.61.1.

Quandoquidem ipsi data est potestas, ambulat publicè, Bava kama fol.60.2. לא אימצי נכרי

Non potuit alienigena incedere juxta Israelitam, vel, cum Israelita, Ketubh. fol.62.1. Pro נכרי in Aruch est Gentilis, Christianus, & sic in Manuscripto : אורה סגוי באורחא

Ambulabat in via, i. e. iter faciebat, Talm. Hierof. Sanhed. cap.13. fol.23. col.3.

Incessus, Gressus : Natura, Via, Consuetudo, Stylus. Apud Talmud. לתרוצי סגויא עבדא Ad dirigendum incessum factus est, Gloss. לתקן פסיעותיו

Ad ordinandum gradus, passus suos, Schabbas fol.66.2. סגויא התלמוד Stylus, mos, natura, via Talmudis, id est, הילוכו ומרוצתו, Via & cursus ejus, ut exponit Aruch & Elias, der Lauff/ die Art. Idem ergo sunt, אורחיה, & סגויית הגמרא, & דרך הגמרא, ut videre est in libro Halichoth olam. Jewei dicunt, Er hat ein böse sugja an sich/ id est, ein böse weiß vnd art/ oder gewonheit.

Idem : אורחיה, & סגויית הגמרא, & דרך הגמרא, ut videre est in libro Halichoth olam. Jewei dicunt, Er hat ein böse sugja an sich/ id est, ein böse weiß vnd art/ oder gewonheit.

Idem : אורחיה, & סגויית הגמרא, & דרך הגמרא, ut videre est in libro Halichoth olam. Jewei dicunt, Er hat ein böse sugja an sich/ id est, ein böse weiß vnd art/ oder gewonheit.

Idem : אורחיה, & סגויית הגמרא, & דרך הגמרא, ut videre est in libro Halichoth olam. Jewei dicunt, Er hat ein böse sugja an sich/ id est, ein böse weiß vnd art/ oder gewonheit.

Idem : אורחיה, & סגויית הגמרא, & דרך הגמרא, ut videre est in libro Halichoth olam. Jewei dicunt, Er hat ein böse sugja an sich/ id est, ein böse weiß vnd art/ oder gewonheit.

Idem : אורחיה, & סגויית הגמרא, & דרך הגמרא, ut videre est in libro Halichoth olam. Jewei dicunt, Er hat ein böse sugja an sich/ id est, ein böse weiß vnd art/ oder gewonheit.

Idem : אורחיה, & סגויית הגמרא, & דרך הגמרא, ut videre est in libro Halichoth olam. Jewei dicunt, Er hat ein böse sugja an sich/ id est, ein böse weiß vnd art/ oder gewonheit.

Idem : אורחיה, & סגויית הגמרא, & דרך הגמרא, ut videre est in libro Halichoth olam. Jewei dicunt, Er hat ein böse sugja an sich/ id est, ein böse weiß vnd art/ oder gewonheit.

Idem : אורחיה, & סגויית הגמרא, & דרך הגמרא, ut videre est in libro Halichoth olam. Jewei dicunt, Er hat ein böse sugja an sich/ id est, ein böse weiß vnd art/ oder gewonheit.

Idem : אורחיה, & סגויית הגמרא, & דרך הגמרא, ut videre est in libro Halichoth olam. Jewei dicunt, Er hat ein böse sugja an sich/ id est, ein böse weiß vnd art/ oder gewonheit.

Idem : אורחיה, & סגויית הגמרא, & דרך הגמרא, ut videre est in libro Halichoth olam. Jewei dicunt, Er hat ein böse sugja an sich/ id est, ein böse weiß vnd art/ oder gewonheit.

Idem : אורחיה, & סגויית הגמרא, & דרך הגמרא, ut videre est in libro Halichoth olam. Jewei dicunt, Er hat ein böse sugja an sich/ id est, ein böse weiß vnd art/ oder gewonheit.

Idem : אורחיה, & סגויית הגמרא, & דרך הגמרא, ut videre est in libro Halichoth olam. Jewei dicunt, Er hat ein böse sugja an sich/ id est, ein böse weiß vnd art/ oder gewonheit.

Idem : אורחיה, & סגויית הגמרא, & דרך הגמרא, ut videre est in libro Halichoth olam. Jewei dicunt, Er hat ein böse sugja an sich/ id est, ein böse weiß vnd art/ oder gewonheit.

Potestatem, Facultatem, Licentiam habere.

Quartò סגויני דערבתיא Folia salicis, juxta Aruch: at glossa Talmudica explicat

Festucas, vel, Fragmenta, Frustrula lignorum de salice, Erubh. fol.29.2.

Botrus : רביה סגול רענבין . Et in eo erat botrus uvarum, Num.13.24.

Et venerunt ad vallem botri sive botrorum, ibid. Plurale, סגוליא

Et isti comparantur botris, Gen.40.10.in Targ. Hierosol.

Peculium, Proprietas, Proprium, Substantia, bonum proprium & peculiare alicujus : סגולתא . סגולתא . vel, סגולתא . סגולתא .

Populo qui dilecti sunt sicut peculium, Deut.26.17. וסגולא דבר .

Et substantiam propriam cape sive retine tibi, Gen.14.21. Affix. ות כל סגוליה

Totam substantiam suam, Hebr. רכושו, Genes.31.18. Apud Rabbinos philosophos, שם סגולה

Nomen proprium, uni peculiariter & semper competens ; veluti, ריפוס סגולה לאדם

Risus est proprium hominis, Sic, סגולה est Proprium, unum ex quinque Prædicabilibus Logicis.

Motus סגולית . Motus proprius.

Segol, Vocalis trium punctorum, qua formam botri referunt apud Grammaticos, ( ).

Segolta, Accentus Grammaticus, a vocalis Segol figura ductus, qua hic inversa est, nempe

Peculium facere, Lucrari, Acquirere, Congregare, Colligere substantiam : סגול כל מסגוי

Collegit, acquisivit omnes divitias suas, i. e. אצר, אסף, Esth.1.4. Medras, & Medrasch Tillim Psal.7.

Collegit & acquisivit sibi greges ovium, Echa rabba cap.1.v.17. שסגל מצות ומעשים

Qui congregavit præcepta & opera bona in thesaurum, Veelle Schemoth rabba sect.1.

Quicquid ego colligo, tu recipis : איש יחידי ומסוגל בחכמה

Vir singularis peculiari & insigni donatus sapientiâ, Vide zerror hammor Paras. Veetchannen, col.4. quæ incipit השם.

Mandragora, juxta quosdam : alii dixerunt, esse Violas : alii, Lilia. In Gemara, חילתא סגילי

Siglin herba est, quam vocant Violam, & sunt ipsi tria folia, Schabbas fol.50.2. Sic de דוראים

disputantes Talmudici, quidâ dixit, esse סגילין Violas, Sanh. fol.99.2. סגילי מברכין עליהו בורא עישבי בשמים

Violæ (si offerantur alicui) benedicunt super iis : (Benedictus sit Deus) creator herbarum odoriferarum, Berach. f.43.2. Legitur & in Targ. Jonathanis

Num.21.13. ubi Scholiastes explicat per סגיליא

Idem : אורחיה, & סגויית הגמרא, & דרך הגמרא, ut videre est in libro Halichoth olam. Jewei dicunt, Er hat ein böse sugja an sich/ id est, ein böse weiß vnd art/ oder gewonheit.

Idem : אורחיה, & סגויית הגמרא, & דרך הגמרא, ut videre est in libro Halichoth olam. Jewei dicunt, Er hat ein böse sugja an sich/ id est, ein böse weiß vnd art/ oder gewonheit.

Idem : אורחיה, & סגויית הגמרא, & דרך הגמרא, ut videre est in libro Halichoth olam. Jewei dicunt, Er hat ein böse sugja an sich/ id est, ein böse weiß vnd art/ oder gewonheit.

סגלגל סחור *Rotundum, Orbiculare, Orbis*: סגלגל סחור *Rotundum in circuitu*, Heb. עגול, 1. Reg. 7. v. 22. ופומה סגלגל *Et os ejus rotundum est*, *ibid.* v. 31. כאיזר סגלגל *Sicut area rotunda*, Cantic. 7. 2. *Plurale*, מרבעין ולא סגלגלין *Quadratae & non orbiculares*, 1. Reg. 7. 31. צירין סגלגלין *Cardines rotundi*, 1. Reg. 6. 34. ריגלין סגלגלין *Pedes rotundi*, Ezech. 1. 7. רלין עליון סגלגלין דכסף *Pendentia in orbibus vel annulis argenteis*, Esth. 1. 6. *Apud Talmudicos*, מפני מה ראשן של בכליים סגלגלות, *Quare sunt capita Babyloniorum rotunda?* Schabbas fol. 31. 1. ראשה סגלגל *Caput ejus est rotundum*, Nedar. fol. 66. 2.

סגלריון *Vox ficta risus causa, quales etiam ibidem sunt* בוקיון & מוקיון & *alia*: ע' fol. 18. 2.

סגמטין *Lecli augusti & pretiosi*: In Bemidbar rabba ab initio, והרבצתי אתכם, Et cubare feci vos in tapetibus pretiosis. In Jelammedenu libri Num. ab initio legitur, והרבצתי אתכם בסגמטין, & additur, alia exemplaria habere בסגמטין. *Videtur esse à Græco Σάγμα, Sagmata, Clitelle, vel Strata jumentorum.* Vulgatus interpres Levit. 15. 9. ponit *Sagma*, pro Hebræo המרכב. Baal Aruch adducit in hoc ordine ex Jelammedenu סגמטין, כותב על גבי אסגמטין, quod explicant לוח Tabulam: sed locus non rectè indicatur, unde nec rectè de eo judicari potest.

סגנין *Secundarius, Vicarius, Locum-tenens vel servans, Suffraganeus, Vicesacerdos.* Hebraicè legitur tantum pluraliter סגנין, unde quidam singulariter dicunt סגן, sed Rabbini efferrunt סגן, & in genere explicatur Antistes, Præfectus, Dominus primarius; unde & Jefa. 41. 25. in Targum redditur שלטוני *Dominatores*, & Jer. 51. 23. טורנין *Reges, Principes.* Fuit autem סגן Sagan (sic Scheva communiter expressum fuit priicis Hebræa vocabula proferentibus) Babyloniorum sive Chaldaeorum vox, à quibus ad Hebræos transit. Hinc Judæi in Translationibus Germanicis סגנין vertunt *Die Herren von Babel/ Domini Babyloniae.* Et Berofus scriptor Chaldaicæ Historiæ lib. 2. scribit: *Primum itaque dixerunt Ogygisan Sagan, id est, illustrem sacrorum Pontificem, Noam. Elias scribit in Tisbi; Secundum à sacerdote magno dici, ות צפניה סגן פהניא, Hinc in Targum, סגן vel סגן.* Et Sophoniam præfectum sacerdotum secundarium, Jerem. 52. 24. Hebr. הפשנר: Sic 2. Reg. 23. 4. ותתנון יתה לאלעזר סגן פהניא. Et tradetis eam Eleafaro antistiti sacerdotum, Hebr. לאלעזר הכהן, Num. 19. 3. in Jon. *Apud Jeremiam respondet Hebræo סגן פהניא, ut: Antistes sacerdotum, id est, primarius sacerdotum post summum, Jerem. 20. 1. Item, סגן פהניא, Constitutus præfectus sacerdotum, Heb. פקדים,*

Jerem. 29. 26. חרין מותבנין דרהבא חר לכהנא וחר לסגן פהניא *Duæ fellæ aureæ, quarum una fuit pro sacerdote summo, altera pro antistite sacerdotum reliquorum, Esth. 1. v. 2. in secundo Targum. Apud Talmudicos in proverbio olim trito legitur: A principibus & dominatoribus fuit scortans cum viris opificibus, Sanhedr. fol. 106. 1. de nobili quodam scorto, quod à magnatibus transit ad opifices. Sic Bilham primò fuit נביא Propheta, postea factus est קוסם Divinator. Sic multi Ab equis ad asinos. בא לו למזרח העזרה לצפון המזבח: Item in Mischna: בא לו למזרח העזרה לצפון המזבח, id est, Progre- diens (summus sacerdos) ad orientem atrii & septentrionem altaris, Vice sacerdos erat ad dexteram ejus, & Caput domus patrum ad sinistram ejus, Joma fol. 37. 1. In Talmud Jeruschalmi libro יומא Joma cap. 3. fol. 41. col. 1. חמשה דברים היה הסגן משמש. א הסגן אומר לו אישי כהן גדול הגבה ימינך. ב סגן מימינו וראש בית אב משמאלו. ג הניף הסגן בסודרים. ד אחו הסגן בימינו והעלהו. ה לא היה כהן גדול מתמנה להורות כהן גדול עד שהוה נעשה סגן. In quinque rebus ministrabat vel serviebat Sagan sacerdoti summo: Primò, dicebat Sagan (ad Sacerdotem summum) Domine mi sacerdos magne attolle dexteram tuam: Secundò, stabat ad ipsius dexteram, & princeps domus patrum à sinistra ejus: Tertiò, ventilabat, agitabat cum sudariis: Quartò, Tenebat manum ejus, & ascendere fecit eum (adjuvit eum in ascendendo per gradus:) Quintò, Non poterat Sacerdos magnus præfici ut esset Sacerdos magnus, nisi prius fuisset Sagan. Eadem adducuntur in Aruch.*

סיגנון *Signum, Vexillum, Sigillum, Signaculum, Symbolum: Tenor, Stylus, Argumentum:* ספר משנה תורה היה סיגנון ליהושע Liber exemplaris Legis erat signum Jehosuae, Bereschith rabba sect. 6. in fine. Author Aruch exponit סגן Signum, Vexillum, sed R. Salom. & author libri חותם סגן *Sigillum, Signaculum.* In Aruch legitur סגן Signum. Pro סגן, Vexillo, videtur sumi in Schemoth rabba sect. 45. שר צבא שלו נטל סיגנון של מלך וברח. Dux exercitus sumpsit signum regis & aufugit. Porro: סיגנון אחר עולרה לכמה נביאים ואין שני נביאים אחר מתנבאים בסיגנון אחר id est, *Argumentum unum obvenit pluribus prophetis, neque tamen duo prophetae prophetant tenore uno, Sanhed. fol. 89. 1. Vide ibi exemplum. Adducitur à Kimchio 1. Reg. 22. 7. Glossa, לשון אחר, Linguâ, stylo, sermone uno; sed unus hoc, alter alio: הנובאה בארה בפני היום: Prophetia venit in os ejus (Prophetæ) hodiè tenore uno, & alio*

tempore,tenore alio, R. Salom. Jefa. 21.ו. בלשון ו.ו. הסיגנון של פרשה זו Prophetia quam prophetavit Jesajas de Cyro, tota est secundum stylum textus hujus, R. Salomon Jefa. 41. sub finem: יט: Est oratio hæc nonnihil alterius argumenti. In plurali dicitur סגנונית.

סגנונית Sportulae, quales ficium & uvarum siccatarum, quæ fiunt ex certis foliis aut calamis: סגנונית Sportulæ ex foliis mundæ sunt, ex ramis, immundæ, Kelim cap. 16.

סגנונית Sagum, Σάγυρον, Vestis lanea crassa, vestis stragula: סגנונית Fila, flocci sagi. Author Aruch dicit, quosdam explicare Stragulam laneam lecti. Legitur in Kelim cap. 29. & exponitur עב צמר עב: Sic, ובסגנונית עבה: Egre diuntur cum sacco crasso, & cum fago crasso, Nedarim fol. 55. 2. סגנונית שגורא בן נגע. Sagum in quo conspicitur plaga, Negaim cap. ii.

סגנונית Augeri, Adaugeri, Multiplicari, Abundare, Crescere. Sic sepe legitur in Targum Jobi, Psalm. & Proverbiorum, pro Heb. רבה. Præterit. סגנונית Multiplicantur, Psalm. 4.8. Veneta סגנונית. Præ arena multiplicabuntur, Psalm. 139.18. Mendose legitur in Venetis סגנונית, pro סגנונית Occurrunt, Proverb. 22. 2. Aphel Præterit. Et verbo tuo adauxisti me, Psalm. 18.36. Participium, רבסגנונית מוליה, Qui auget divitias suas, Prov. 28.8.

סגנונית Multus, Plurimus. Plurale, לי סגנונית Plurimi sunt qui tribulant me, Psalm. 129.1. Fam. סגנונית Multæ sunt cogitationes, Proverb. 19. 21.

סגנונית Multitudo, Copia: סגנונית In multitudo justorum lætatur populus, Prov. 29. 2. סגנונית In multitudo peccatorum ipsorum, Psalm. 5. 11. סגנונית Dat cibum multitudini, Jobi 36. 31. Plur. סגנונית Et multitudines, id est, pleraque membra ejus valida sunt, Jobi 33. 19. & 37. 23. תא.

סגנונית Multum, Plurimum: סגנונית Multum saturata est sibi anima nostra, Pl. 123. 4.

סגנונית Affligere. Respondet Hebræo ענה. Præteritum, וסגנונית Et afflixit eam Sara, Gen. 16. 6. Jon. סגנונית Afflixisti in sæculum, Psalm. 88. 8. Et in veritate afflixisti me, Psalm. 119. 75. Sicut diebus quibus afflixisti nos, Psalm. 90. 15. סגנונית Affixi in jejunio animam meam, Psalm. 35. 13. Participium, סגנונית Affligimus animas nostras, Jefa. 58. 3. Rab. סגנונית Qui affligit seipsum fame. Particip. Pebil, Et animam afflictam, Jefa. 58. 10. Infinitivus, סגנונית Si affligendo afflixeris,

Exod. 22. 23. Jon. לסגנונית Ad affligendum animam, Num. 30. 14. Futurum, סגנונית Si afflixeris filiam meam, Genes. 31. v. 50. Jon. סגנונית Quousq; affliges nos? Psalm. 90. v. 13. סגנונית Non affliget, Job. 37. 23. Affix. סגנונית Non affligat eum, Psalm. 89. v. 23. Et pupillum non affligetis, Exod. 22. v. 22. וסגנונית Et affligent illos, Gen. 15. 13. סגנונית Afflictum est robur meum, Psalm. 102. 24. סגנונית Antequam affligerer ego, Psalm. 119. 67. סגנונית Afflictus sum vehementer, Psalm. 119. 106. Futurum, סגנונית Antequam affligerer, Psalm. 119. 67. ubi mendum in Regiis: סגנונית Quot diebus affligetur, Eccl. 5. 19. Infinitivus, לסגנונית Ut affligerentur eo, Eccl. 1. 13.

סגנונית Afflictio populi mei, Exod. 3. 7. Jon. סגנונית Afflictio ancillæ tuæ, 1. Sam. 1. v. 11. סגנונית Funibus afflictionis, Jobi 36. 8. Aff. סגנונית Liberabit populum in afflictione ejus, Job. 36. 15. In terra afflictionis meæ, Gen. 41. 52. Jon. סגנונית In afflictionibus suis, Ibid. סגנונית Oblivisceris afflictionis nostræ, Psalm. 44. 25.

סגנונית Claudere, Includere, Secludere, Excludere. Præteritum, וסגנונית Et occlusit os leonum, Dan. 6. 22. Particip. Pebil, אורח סגנונית Via clausa, Cantic. 1. 9. Aphel סגנונית Idem. Futurum, וסגנונית Et includet, secludet sacerdos plagam illam septem diebus, Lev. 13. 4. סגנונית Omnibus diebus quibus secluserit ipsum, Lev. 14. 46. Aff. וסגנונית Et secludet eum sacerdos, Lev. 13. 5. Ithpehal Præterit. Et seclusa fuit Mirjam extra castra, Numer. 12. 15. וסגנונית Et clausi sunt fontes abyssi, Heb. וסגנונית, Genes. 8. 2. Futurum, סגנונית Secludetur septem diebus, Numer. 12. 14. Extra hanc materiam de Lepra, Verbum Hebræum סגנונית redditur in Targum per סגנונית Claudere.

סגנונית Lepra, sic dicta, quod hac plagâ affecti Secluduntur & separantur ab aliis hominibus: סגנונית Plaga lepræ, Levitic. 13. v. 9. סגנונית Percussus leprâ, 2. Reg. 5. v. 1. סגנונית Plaga antiqua est, vers. 11. Aff. סגנונית Sanabit eum à lepra sua, 2. Reg. 5. 3.

סגנונית Vir leprosus, Lev. 13. v. 44. Et si sanata fuerit lepra à leproso, Lev. 14. 3. סגנונית Et leprosus in quo plaga fuerit, vers. 45. סגנונית Hæc est lex leprosi, Levit. 14. 56. סגנונית Et ecce leprosa erat Mirjam, Numer.

Numer. 12. v. 10. והא ידיה סגורתא Et ecce manus ejus leprosa erat, Exod. 4. 6. in Jonath.

הנפק מפסגרא Clausura, Custodia, Carcer: מסגרא Educ è custodia animam meam, Psal. 142. 8. נפשו Faber ferrarius, ein Schlosser/ apud Rabbinos.

אין Capistrum equi aut aliorum jumentorum: סוגר Bestia non egreditur cum capistro, scil. in die Sabbatho, Schab. fol. 51. 2.

סוגר Clausura. In Prosodia metrica vocatur sic Hemistichium secundum, rhythmum claudens. Hebraei inquiunt, סוגר הוא החצי השני מהשטרה, Soger est hemistichium secundum metri. Sebastianus Munsterus scribit סוגר, sed Hebraei סוגר.

סוגרות Herbae nomen, quae aceto condiri & macerari solet, Schebhiith cap. 9.

סוגר Imber, pluvia vehementior, quae facit ut homines se Secludant, & sub tecto contineant: ביימת In die imbris, Prov. 27. 15.

סדא Cervical, Pulvinar: סדיא Ad cervicale suum, Ketubh. fol. 61. 1. מאי

סדיא Quid est Sustentatio noctis? (quae scil. peregrinantibus pauperibus Judaeis debetur à Judaeis) Lectus & cervical, Schabbas fol. 118. 1. Plurale, סדיות Cervicalia, pulvinaria mollia, Schabbas fol. 124. 2. Dicitur & אסר, ut videre est in litera.

סדיא Cippus, Praelum: סדיא Proje-cit illum sub praelum, Sanhed. fol. 95. 1. Vide & mox in סדן.

אסר Vide in אסר.

סדיא Species herbae, Tal. Hier. Kilaim c. 1.

סדא Sella, Rota figuli: סדא עבר עבדתא על סדא Facit opus super sella, Jerem. 18. 3. Hebr. אבנים.

סדיא Sindon, Linteum tenuissimum: סדיא Amicitur luce tamquam sindone, Psal. 104. 2. Plur. סדינות Qui fuerunt involuti sindonibus, Thren. 2. 20. Apud Talmudicos: סדיא לקיטא וסרבלא לסתוא Sindon convenit aestati, saraballum hyemi, Menach. fol. 41. 1.

סדן Polus septentrionalis, arcticus, Aben Esra Amos 5. 8. סדנים.

סדן Talm. Truncus, Stirps: סדן Non plantant olera intra truncum ficus sylvestris, Kilajim cap. 1. התיס גופים מוהלקים הכי סדנא דארעא חד הוא corpora diversa sunt, hic truncus terrae unus est, Kiddusch. folio 27. 1. Bathra 67. 1. Veluti, Vendit quis decem agros in locis diversis: emptor possidens unum, possidet omnes, quia corpus terrae unum est. At offerens decem equos inter se copulatos, emens unum, non fit posses-

for omnium, quia corpora diversa sunt. רבי שמעון בן חלפתא הוה ליה פדרס והוורא ביה חד סדיין R. Schimeon ben Chalaphta habebat hortum, in quo erat truncus arboris, Medrasch Koheleth cap. 5. v. 8. Glossa, אילן עב i. e. סדיין. Item, Incus: Percutiens malleo super incudem, Schabbas cap. 12. in princ. על נתנו על Imposuit eum incudi, & percussit eum malleo, Ber. rabba sect. 28. Item Sella, Rota figuli, ut supra. Apud Talmudicos in Jerem. 18. 2. Descendi in domum figuli, & c. מה יצר Quid facit figulus? pedem unum habet hinc, alterum illinc, & sellam in medio, quando opus suum facit. Glossa, סדן עץ עב שעליו יושב ומגלגל הבצים לעשותן ברפוס הכלי hoc est, Seden est lignum crassum, super quo sedet (figulus) & convolvit lutum, ut ex eo faciat formam vasis, Sota fol. 11. 2. Item, סדנא דפחרא Rota figuli (quam homo agit) & rota aquarum (quam aquae volvunt,) Cholin fol. 16. 1. סדנא דריחים Rota molarum. Item, Cippus, Compes: אין מוכרין להן סדן ולא קולרין ולא כבלים Non vendunt ipsis cippum, neque collaria ferrea, neque compedes, ען cap. 1. fol. 15. 2. Legitur & in proverbio quodam: נגרא בסדניה יתיב מדויל: Artifex in cippo suo sedet (captivus) quem manu sua perfecit, Pesach. fol. 28. 1. Consilium malum consultori pessimum: sic opus ad nocendum paratum, proprio auctori & factori noxium saepe existit. Simile vide in גיר. Author Aruch monet, quosdam legere סדא, ex significatione סדא, de quo in אסר. Paulò ante fuit סדיא pro Cippo, & Hebraicè dicitur סר.

סדן Currus, Plaustra: In Targum Jonathanis, סדני דמנגרן בתורתו Currus qui trahuntur bobus, Gen. 45. 19. והמא ית סדניא Et vidit currus, ibid. vers. 27. בסדני In curribus quos miserat Joseph, Genes. 46. v. 5. Hebr. עגלות. Apud Rabbinos, Et trahuntur equi post currus.

סדניא Cerevisia, vel, Cerevisarius, qui sechar, cerevisiam, aut similem potum factitium conficit. In Gemara: סדניא רהוט דאדילי סדניא Dactyli si fuerint in vase tuo, ad domum cerevisiae curre, Pesach. fol. 113. 1. id est, Si dactyli fuerint in vase, in quo poni aut colligi solent, quando maturi sunt, statim curre ad domum ejus qui facit ex illis potum Sechar, ne si diu expectes, eos interea comedas & perdas. Proverbialis locutio, quae dicitur, praesentibus gaudendum & utendum esse, antequam pereant, aut inutiliter absumantur. Et mox; מאי סדנא סוד נאה Quid est Sodna? (id est, quare cerevisia dicitur Sodna?) quasi סוד נאה Consilium bonum, per allusionem scilicet, quod utile & bonum ejus consilium primo fuerit,

Removit מערה ית סודרא *Exod. 34. 33.* מקוה *Heb. velum, v. 34. in Jonath. & T. H.* יתקטל בשוקא *Occidetur strangulatione cum sudario, Exod. 21. 15. & Levit. 20. 10. in Jon. Apud Talmudic. & Rabbin.* פרים סודרא על רישיה *Expandit linteam super caput suum. Et sudarium quod est in collo ejus, Schabbas cap. 16. fol. 120. 1. Pro eo est in Talmud Hierosolymitano, שבדורועתיו, quod est in brachiis ejus. והסודרין Et vela erant in manu ejus, Tamid cap. 7. Sacerdotis summi primarius minister, סגן dicitur, juxta sacerdotem gradus altaris conscendens, parva vela habebat in manu, quorum agitatione dabat signum Levitis ad canendum. Possessio sudar, id est, quæ per pannum vel linteam tactum ac comprehensum emptori acquiritur. Nam hodie apud nos moris est, inquit *Elias in Tusbi*, cum emimus vel contractum inimus cum aliquo, adhibere solemus pannum, quem *Sudar* vocant. Eum apprehendunt duo testes, & disertè coram contrahentibus explicant verba conditionis eorum, & quisque testium expandit oram pallii sui, quam contrahentes manu prehendant, eo ipso testantes, se ratum habituros, quicquid contractum fuit. Hoc vocatur hodiè apud Judæos קנין סודר *Emptio, Acquisitio, Possessio per sudar.* Olim fiebat id calcei extracti & traditi ceremoniâ, ut testatur historia *Ruth. cap. 4.* Ad calcei traditionem quidam volunt Davidem alludere, quum dicit: *Ad Edom projiciam calceum meum, Psalm. 107. 10.* id est, meo juri eum subjiciam, tamquam quem calcei traditione emerim. Fiebat etiam chirothecæ manus dexteræ traditione, ut *Targum innuit Ruth. 4.* Vide & *Succa 51. 2.**

סחר *Aphel, אסחר, Testari, Testificari, Contestari, Obtestari. Præteritum, אסחרתא אסחרתא בנא Contestando contestatus est nos, Genes. 43. v. 3. Quibus obtestatus fuerat eos, 2. Reg. 17. v. 15. Fæmin. ואסחרת עלי Et testabatur contra me, Job. 29. 11. אסחרתא בנא Contestatus es nos, Exod. 19. v. 23. אסחרית בבון Testor contra vos, Deuter. 4. 26. ואסחרית בך Et contestatus sum te, 1. Reg. 2. 42. ואסחריו Et testati sunt, 1. Reg. 21. 13. Quæ ego testificor vobis, Deuter. 32. 46. Plurale, לא תהיון מסחרין Non eritis testificantes, Exod. 20. 16. in Jonath. Testificando testificabor, Genes. 43. 2. ubi Jonathan ex forma *Pabel* cum formativo מ, more Syro. Imperativus, שמעו ואסחרו Audite & contestamini, Amos 3. 13. Futurum, ואסחר בבון Et contestabor vos, Deut. 31. 28. לא תסחר בחברך Non testificaberis contra proximum tuum, Exo. 20. 16.*

Obtestando obtestaberis eos, 1. Sam. 8. 9. ויסחרון סחרין Et testificabuntur testes, Jerem. 32. 44. ויסחרוניה Et testentur contra eum, 1. Reg. 21. v. 10. Ithpehal, Futurum, ויתסחר במריה Et testimonium datum fuerit domino ejus, Exod. 21. v. 29.

Testis est inter me & inter te, Genes. 31. 48. והא סהיד שקר Et si testis falsus fuerit, Deut. 19. 18. לסהיד In testem, Deuter. 31. 21. Plurale, על ממר תרין סחרין Juxta verbum duorum testium, Deuter. 17. 6. Emphat. ידא וסחרתא Manus testium, Deut. 17. 7. Affix. יתנון תחדת סחרין Innovas testes tuos, Jobi 10. 17. יתנון סחריהו Dent testes suos, Jesa. 43. 9. Apud Rabbinos סחרין אגוריהו וילי, Testium falsorum merces vilis est, Kimchi, Mal. 2. 9. Extat in Sanhed. fol. 29. 1. Vide Druf. in Adag. Heb. p. 70. ubi applicat ad eos, qui munus sibi commissum fallaciter exequuntur.

Idem: האית בשמיא מסחרין Num est in cælis testis meus? Jobi 16. 19.

Testimonium: סחרתא שקרא אסחרתא Testimonium falsum testificatus fuerit, Deuter. 19. 18. וסחרתא קמתא Et testimonium erit statua hæc, Gen. 31. 52.

Testimonium, Obtestatio, Testificatio: סחרתא שקרא Testimonium falsitatis, falsum, Exod. 20. 6. יגד שסחרתא Tumulus testimonii, Genes. 31. 47. in Hebræo, & est cum ש loco ש לסחרין In testimonium, Deut. 31. 21. in Jonath. Plurale, מה סחרתא Quæ testimonia, Deuter. 6. 20. אסחרותי Et testimonia mea, Psal. 132. 12. באורח סחרותך In semita testimoniorum tuorum, Psal. 119. 14. ובסחרותיה Et obtestationes ejus, 2. Reg. 17. 15.

סחר *Luna, Hebr. ירח: Targum, אסחרתא אונגא Solem & stellas, Gen. 37. 9. ולשמשא ולסחרתא Circulus lunæ, Cant. 7. 3. Soli & stellæ, Deut. 17. 3. Corrigenda hîc Biblia Veneta secundæ editionis, in quibus Amos 8. 9. legitur בטיהרא pro בטיהרא In meridie, quomodo habet prima editio, & sensus hîc postulat ex Hebræo.*

Lunula, ornamenti genus à lunæ similitudine dictum: בר מן סחרותא Præter lunulas, Jud. 8. v. 26. etsi R. Salomon pro eo citet ענקיא. In Talmud Hierosolymitano cap. 6. de Sabbatho exponitur ענקיא Catenæ, Torques. Sic Jud. 8. 21. ונסכיב ית עינקיא Et accepit catenas, quæ erant in collis camelorum. Sic ibid. vers. 26. ולכר מן הענקיות, Targumi, ובר Et præter torques.

Vide in litera Aleph, in ord. אסת.

Maceria, sepimentum caule ovilis in agro. Yyyy Apud

Apud Talmudicos, המריר שרהו עושה סדר בית סאתים, Qui caulam facit in agro suo, facit maceriam ad locum duorum satorum, Schebhiith cap. 3. Eruvin cap. 2.

סוֹנָה Sivaum: לבושה סוֹנָה Vestimentum Sivæum, à loco sic dictum, in quo utebantur semper nigris vestibus, Nidda fol. 20. 1.

סוֹבָ Senescere, Consensescere. Præteritum, סוֹבָ כּוּם Cum senuisset Isaac, Genes. 27. 1. ויהושע סוֹבָ על ביומין Et Jehosua senio confectus, venerat in dies, Jos. 13. 1. vide etiam סוֹבָ inter Nomina: אַתָּה סוֹבָתָ עִלְתָּא בְיוֹמָיָא Tu senuisti & venisti in dies, Jos. 13. 1. אֲנִי סוֹבָתָ Ego confenui & veni in dies, Jos. 23. v. 2. קָשִׁית וְסוֹבִיָּתָ Quia senui, Ruth. 1. 12. אָרוּם סוֹבִיָּתָ Decrepitus factus & senui, 1. Sam. 12. 2. Fam. tertia, כְּטוּל דְסוֹבִיָּתָ אִמְךָ Eo quòd senuit mater tua, Proverb. 23. 22. כּוּם סוֹבִיָּתָ Cum senuisset Sarah, Gen. 24. 36. אַבְרָהָם וְסָרָה סוֹבָו Plurale, אֲבְרָהָם וְסָרָה סוֹבָו Abraham & Sara senuerunt. Futurum, כּוּם סוֹבָ Quùm senuerit, Prov. 22. 6. Ithp. Part. אִין מִתְסוֹבָ בְּאַרְעָא Si senuerit in terra radice ejus, Job. 14. 8.

סַבָּ Senex, Senior: ומשתאל וסב Et conjectorem & senem, Jesa. 3. 2. עֲלִימָא כְּסַבָּ Puer contra senem, Jesa. 3. 5. גְּבִירָא כְּסַבָּ שְׁלָם לֶךְ Vir senex salve, Jud. 19. 20. סַבָּא דְבֵיתָהּ Senem domus suæ, Genes. 24. 2. Plurale, סְבִין וְסָבָן Senes nostri & matronæ seniores nostræ, Zach. 8. 4. כְּנוּשׁוֹ סְבִיָּא Et dixit senioribus, Ruth. 4. 9. Construct. יֵרֵת סְבִי יִשְׂרָאֵל Seniores Israelis, Exod. 3. 16. De senibus populi & de senioribus sacerdotum, Jerem. 19. 1. Aff. וְסָבִיָּהּ Et senes ejus, Jos. 8. 33. עֲגֵדִיעַתּוּר סְנֵס תוּי Egre dientur senes tui, Deuter. 21. v. 2. וְסָבִיָּנִי קְרָתָא Et senes mei intra urbem, Thr. 1. 19. סְנֵס וְסָבִיָּנִי Senes vestri, Deut. 29. 10. סְנֵס נֹסְטְרִי Matrona senex, Vetula. Plurale, סְבִין, ut paulò antè. In sententiis Ben Syra legitur: סַבָּא בְּבֵיתָא סִימְנָא טַבָּא סַבָּא בְּבֵיתָא Senex in domo, signum bonum in domo. Nam apud senes prudentia, rerum usus & consilia, quibus œconomia rectè administratur & familia regitur. Sic & politia per senes consiliarios. Vide Drusii notas in hunc librum. Apud Talmudicos paulò aliter legitur: סַבָּא בְּבֵיתָא פִּאחָא בְּבֵיתָא סַבָּא בְּבֵיתָא סַבָּא בְּבֵיתָא סִימְנָא בְּבֵיתָא in domo, vetula in domo, thesaurus in domo, Erachin cap. 3. in fine. Glossa, פִּאחָא id est, שְׂבֵר Fragmentum, quod tantummodo oneri est. Monet eadem, quosdam legere pro hac voce, פִּחְחָא, id est, עָרוּם Nuditas. In Jalkut fol. 198. col. 1. legitur פִּחְחָא, & exponitur מְכַשׁוּל Offendiculum & laqueus. Senes enim laboribus ferendis im-

pares sunt. At mulier annosa laboribus adhuc assueta, rectè domesticos labores perfert, & est id est, אֲוִזָר Thesaurus in domo. Sic ibi.

סוֹבָ Senex & satur dierum, Genes. 25. v. 8. Vide & infra pro Radice propria.

סַבָּא סַבָּא סַבָּא fam. סַבָּא סַבָּא Senectus, Senium, Canicies. Affix. מְסוֹבִיָּהּ Præ senectute ejus, Hebr. מְסוֹבִיָּהּ, 1. Reg. 14. 4. וְתַחַת יַת סַבָּאֵיהִיָּהּ Et deduces caniciem ejus in sepulchrum, 1. Reg. 2. 9. וְלִכְלֶכְלָא יֵרֵת סַבָּתָךְ Et ad sustentandum senectutem tuam, Ruth. 4. 15. בְּרֵךְ לְסַבָּתוֹתָיָהּ Filium in senectute ejus, Genes. 21. 2.

בְּסוֹבִיָּתָ טַבָּא Idem: סוֹבִיָּתָ סוֹבִיָּתָ סוֹבִיָּתָ In senectute bona, Genes. 15. 15. יִקְרָן מְסוֹבִיָּהּ Graves erant præ senio, Genes. 48. 10. לְסוֹבִיָּתָ In caniciem, Job. 41. 23. Affix. וְלַעֲרָן סוֹבִיָּתָךְ Et tempore senectutis tuæ, Eccles. 11. 6. לַעֲרָן סוֹבִיָּתָיָהּ Tempore senectutis suæ, 1. Reg. 15. 23. Plur. cum Affix. יוֹמֵי סוֹבִיָּתָיָהּ Dies senectutis tuæ, Psal. 103. 5.

Vide supra in סַבָּב.

סוֹבָ Muscus, Lanugo, quasi Canicies arborum aut petrarum dicta: כּוּרְעָן בְּסוֹבִיָּתָ וּבְלַעַן Si circumdet vel involvat ea (panem sc. infermentatum & herbas amaras in paschate) musco, & deglutiat simul, Pesach. fol. 115. 2. In Sota fol. 18. 1. Si potaverit eam (scil. mulierem de adulterio suspectam) cum musco; hoc est, Si muscum, qui humorem instar spongiæ excipit, in aquam immerferit, & ori ejus indiderit, atque expresserit, quæritur, an ritè & legitimè eam potaverit? Hoc modo ferè milites petulantes Christo, spongiam aceto repletam, & וּבְלַעַן (vel וּבְלַעַן ex Clariff. Heinlii conjectura) circumligatam, in Cruce propinarunt, Joh. 19. 29. סוֹבִיָּתָ לְחַבְלִים Virgulta (palmarum) ad funes adhibent, Beresch. rabba sect. 40. In Vajikra rabba, ad illud: Et emolumentum terra in omnibus est, Eccles. 5. 9. אַפּוּלוֹ דְבָרִים שְׂאֵתָהּ רוֹאֵה אֹתָם יֵתְרוֹן לְעוֹלָם אַף הֵן בְּכַלל הַנִּיּוּתוֹ שֶׁל עוֹלָם הֵן סוֹבִיָּתָ id est, Etiam res quæ tibi videntur superflue esse in mundo, sunt de usu fructu mundi; veluti muscus (palmarum) ad faciendum ex eo funes, sect. 22. & in Medrasch Koheleth cap. 5. 9. האוחז מגל בסוֹבִיָּתָ Tenens falcem putatoriam cum musco, scilicet circa capulum voluto, ne manus polluat, Ohol. cap. 18. שׁוֹרֵשׁ צַנּוֹן גְּדוֹל מְצַטְרֵף וְהַסוֹבִיָּתָ שֶׁלּוֹ אֵינוֹ מְצַטְרֵף Radix raphani magni cohæret, sed muscus ejus non cohæret, Okezim cap. 1. Muscus, id est, filamenta, fibræ, nervi, quibus radix in terra continetur. Raphanus parvus, qui ex majore radice infernè excrescit. Hinc alii fecerunt, significare Caput raphanorum.

סוֹבָ Sepire: metaphoricè, Ordinare, Constituire

tere ut sepem. *Præteritum*, רְסִינֵי לְהוֹן עֹרַא כְּרִנֵּי
 Quæ ordinarunt ipsis Esra Sacerdos & Zerobabel, &c. Cantic. 7. 2. *Participium*, כְּמֵא רְסִינֵי
 כְּכֹנֵי Sicut qui sepiunt spinis, Hof. 2. vers. 6.
Ex Pyhal, מְסוּיֵת בְּגַר שׁוֹשְׁנִים Septa septo li-
 liorum, R. Sal. Cant. 7. 2.

סֵיג סֵיגָא *Seps, Sepes, Sepimentum, Maceria*:
 Præ sepimento sepi malæ, Mich. 7. 4. וְאַחֲקַר לְסֵיגָא Et comprimebat ad
 parietem, Numer. 22. 25. in Jon. Hinc in Ca-
 pitulis Patrum, מְסוּרַת סֵיג לְתוֹרַה Massoreth est
 sepes Legis: מְעֻשְׂרוֹת סֵיג לְעוֹשֵׁר Decima sunt sepes
 divitiarum; si scilicet decimæ diligenter dentur:
 נְדָרִים סֵיג לְפְרִישׁוֹת Vota sepes sunt separationis,
 id est, separatae & sanctae vitæ: סֵיג לְחֻכְמָה שְׁתִּיקָה
 Sepes sapientiae est silentium, tempestivum scilicet
 quod importunæ garrulitati oppositum est:
 לְפִי צוֹרֵךְ שְׁעוּרָה וְסֵיג הַפְרִיצָה Juxta necessitatem
 temporis & sepimentum rupturæ, R. Salom. Jud. 18. 22.

סֵיגָא רְכִיפּוּי *Idem*: וְסֵיגָא רְכִיפּוּי Et maceria la-
 pidum ejus destructa erat, Proverb. 24. 31. וְסֵיגָא
 מְדִין וְסֵיגָא מְדִין Et maceriam ab hoc, & ma-
 ceriam ab illo latere, Numer. 22. 24. in Targum:
 Jeruschalmi.

סֵיגָא *Idem*, ut paulò antè in סֵיגָא.
 סֵיגָא *Vide supra* in סֵיגָא.

סֵיגָא *Scoria, Purgamentum, Rejectamentum cu-*
jusvis rei, à Recedendo. סֵיגָא שֶׁל יִרְקוֹת Pulvis ole-
 rum, oleribus aspersus, Okezim cap. 1.

II. סֵיגָא *Arca magna, in qua frumentum vel fa-*
rma reponitur, Arca pollinaria, Cupa magna:
 אַפִּילוֹ Etiam ex isto vase, ex ista cupa, id est,
 מֵאוֹתוֹ הַסֵּו Demaj cap. 5. *Plur.* סֵיגָא גְדוּלִים
 קוֹפּוֹת הַגְּדוּלוֹת מאד אשר יניחו, Kelim cap. 16. id est,
 בְּהֵן הַקְּמָה Alibi שנתון בפתח החנות, Tal. Hierosol. Bava
 kama cap. 2.

III. סֵיגָא *Genus, quod de pluribus specie diffe-*
rentibus prædicatur, quod Hebræi dicunt,
 סֵיגָא דְבַר כּוֹלֵל דְּבָרִים רַבִּים חֲלוּפֵי הַצּוּרוֹת הַמִּינְיוֹת
 סֵיגָא *Genus est vocabulum complectens res mul-*
tas differentes formis specificis: סֵיגָא תַחַת הַסֵּו
 סֵיגָא הַסֵּו, סֵיגָא הַעֲלִיּוֹן Subordinatum generi,
 vel סֵיגָא הַסֵּו Talia sunt
 סֵיגָא הַסֵּו *Genus generum, id est, generalissimum.* Talia sunt
 סֵיגָא הַסֵּו *Prædicamenta, nempe:* סֵיגָא הַסֵּו
 סֵיגָא הַסֵּו *Substantia, Quantitas, nempe:* סֵיגָא הַסֵּו
 סֵיגָא הַסֵּו *Qualitas, Quando, Relatio, Ubi, Suum, id est, Ha-*
 סֵיגָא הַסֵּו *bitus: Sicut operatur, Actio: Quod fit, Passio:*
 סֵיגָא הַסֵּו *Omnia ista sunt accidentia ex genere Quantitatis;*
 More lib. 1. cap. 57.

IV. סֵיגָא *Avis quedam, de qua dubium, utrum*
munda sit, an immunda, Cholin fol. 62. 2.

סֵיגָא *Incrustare, Oblinere parietem calce, Calce de-*
albare. Præteritum, וְסֵיגָא בְּנִירָה
 Et obduxerunt illis pro calce parietes domi,
 Amos 2. 1. *Futurum,* וְתַסוּר יִתְהוֹן בְּסִירָה Et obdu-
 ces eos calce, Deuter. 27. 4. *Apud Talmudicos,*
 וְסֵיגָא בְּהוֹן סֵיגָא אַחַד Et crustavit illis incrustatio-
 nem unam, Basra fol. 53. 2. עֵיגָא
 Calce dealbaverit & figuris, sive picturis orna-
 verit ad idololatram, Avoda fol. 42. 2. in Misna.
 חֲצַר מְסוּרַת Atrium calce obductum.

סֵיגָא *Calx, ut in præcedenti exemplo.*
 סֵיגָא *Incrustatio, Obductio parietis, ut antè.*
 סֵיגָא *Incrustator, Cementarius:* סֵיגָא שֶׁל סֵיגָא
 Calceus cæmentariorum.

סֵיגָא *Letari, Exultare præ gaudio:* סֵיגָא
 וְפִרְחָה רִחוּהָ Exultavit cor ejus, adeò ut
 efflaret spiritum suum, Kethub. fol. 62. 2.

סֵיגָא *Natare. סֵיגָא Natator. סֵיגָא Natatio:*
 וְעֵבְרֵנוּ בְּסוּחֵי Traducit eum nata-
 tione, vel, nando, Joma f. 77. 1. וְסֵיגָא
 קוֹרֵין לְשֵׁיטָא סֵיגָא Vocant natatorem Sajacha, Ibid.

סֵיגָא *Narrare, Enarrare: Confabulari,*
Colloqui, Hebr. שוּחַ. Talm. וְהָאֵתוּ הַמְּאוֹרַע
 סֵיגָא לוֹ כָּל אוֹתוֹ הַמְּאוֹרַע Narrabat ipsi omne quod acciderat,
 Erubhin fol. 21. 2. וְסֵיגָא שֶׁל כּוּס Non confabu-
 lantur super poculo benedictionis, Berachoth
 fol. 51. וְסֵיגָא שֶׁל רֵשָׁאין לְהַסִּיחַ Non est licitum ipsis con-
 fabulari: וְסֵיגָא דְּבָרִים סֵיגָא לִי סוֹרִיאל שֶׁר הַפְּנִים
 Tres res enarravit mihi Suriel præfectus apparito-
 rum angelorum, Berach. fol. 51. 1. וְהִתְדָה מְסִיחָה
 Et narrabat totum illud accidens,
 universum istum casum, Schabbas fol. 13. 2. Vi-
 de & שוּחַ.

סֵיגָא *Confabulatio, Loquacitas, Proverb. 23. 29.*
 סֵיגָא *quomodo ibi legendum pro סֵיגָא.*

סֵיגָא *Pullus asini, Asellus:* מוֹכֵר אוֹת הַחֲמוֹר מוֹכֵר
 וְסֵיגָא את הַסֵּיגָא Vendens asinum, vendit quoque pul-
 lum, Bava basra fol. 78. 2. וְסֵיגָא הַרְבֵּה סֵיגָא מְתוּ Multi
 pulli mortui sunt, Ber. rabba sect. 67. אין מוֹכֵרִין
 לְהֵם בְּהֵמָה גְּסָה עֵגְלִים וְסֵיגָא שְׁלָמִים Non ven-
 dunt ipsis (Christianis) jumenta crassiora, vi-
 tulos, & asellos integros, Avoda fara folio 14. 2.
 מְדִין עֵגְלִין וְסֵיגָא בְּרָהּ Manuducunt vitulos &
 pullos asinorum in loco publico; nempe, in
 die festo, Schabbas fol. 128. 2. in Mischna. Vi-
 de & in Bava metzia cap. 5. in Misna. Idem
 עֵיגָא.

סֵיגָא *Ferre, Afferre, Portare, Agitare, Movere,*
Commoovere. Participium, וְסֵיגָא מְסוּרַת
 Apportat perpendiculum, Hebr. וְסֵיגָא קוֹ
 Extendit lineam, Thren. 2. 8. ubi analogia postu-
 laret וְסֵיגָא מְנַבְּלָתְהוֹן. *Aphele Futurum,* וְסֵיגָא

Et quicumque portat de cadavere ipsorum, Heb. הנושא, Levit. 11. 25. 28. 40. in Targ. Jon. Item Levit. 15. 10. Apud Talmudicos, והסיטן Et portat ea, Cholin fol. 124. 1. המסיט את הזב או הזב מסיטו. Portans fluxu laborantem, aut fluidus portaverit ipsum, Savin cap. 5. אחר הנוגע וא' המסיט אחר. Perinde est tangens & motitans, portans & portatus, Ibid. Elias scribit in Meturgeman, esse significationis נרנוד Commotionis, Germanicè, Nüttlen / Schüttlen. Et inde fortè, טימא . טימא Terror, horror, pavor, quæ ponuntur infra seorsum in טיט. Sic quidam Glossatores Talmudici exponunt ex cap. 5. Cholin, המזוי Qui movet è loco suo, etiamsi nec tetigerit, nec portarit. Alibi explicant per התנועע.

Gestatio, Portatio: vel, Motio, Agitatio, Vide Megilla fol. 8. 2. Tahar. cap. 10. & Num. 19. 22. in Targ. Jonath.

סוך Ungere se, Inungere, Inungi: Futurum, Et oleo non inunges te, Deuter. 28. 40. ותסוכי בוסכנין Et inunges te unguentis, Ruth. 3. 3. Ithpehal Præteritum, לא יתסך Non ungetur, Heb. יסך, Exod. 30. 32.

התרומה ניתנת לאכילה: Unctio, Inunctio: Oblatio de fructibus data est ad esum, ad potum, & ad unctionem.

Vide infra in סוך. Hic tamen quasi alia significatio retineri possit, ut Hebraicè.

סול Spinae genus: vel, Lignum aculeatum instar spine, Numer. 19. 2. in Targ. Jon. Sic in Talmud, לרבות הסול והסירא והמחט והמקרה והמכתב, Bechor. 37. 2. Kidduschin fol. 21. 2. Schevuoth fol. 4. 2. Rabbi Salomon exponit Frustulum ligni aculeatum, Festucam, Gall. בורקא, quod puto esse Broche, Obelus. Baal Aruch idem facit cum סילוא, de quo infra.

סום Ponere, pro Hebræo שום, sed rarissimum in Targum. Participium, ובגוייה סאם Et in medio sui ponit fraudem, Proverb. 26. 24. & 6. 27. Mirum, Eliam scribere, se nescire quid sit hoc. Plurale, דסומין סכרהון באלהא, Qui ponunt spem suam in Deum, Prover. 11. 15. סים vide in סים.

Tumor, positio tumens & elevata, Hebr. שאת, Lev. 13. 2.

ואמרנו כל סמא למלתא: Positio, Summa: Et didicimus omnem rei summam, in Talm. Glossa, עיקר: Sic, סמא רמלתא, Talm. Hierosolym. Taan. folio 69. 2. Glossa, עיקר הדבר.

Vide infra in סים. Stratum, Solum, Pavimentum. Ponitur pro Hebræo עזרה Atrium, quod Chaldeus

à solo ex lapidibus Posito & strato vocat מסמא: ut, מוסממא ועזרתא עד מסממא רבא, A pavimento minore ad pavementum majus, Ezech. 43. 14. & sæpius eo capite. R. Salomon scribit מסממא, & dicit, vocem hanc Chaldæam significare quia Area strata erat diversis lapidibus & calce. Baal Aruch legit מסממא.

סוס Equus, emphat. סוסיא: ut, שקרא סוסיא רבב סוסיא, Fallax est equus, Psalm. 33. 17. Insidens equo, 2. Reg. 9. 18. Sic tantum singulare cum He bajediah, in Targum transferri, Elias observavit, aliàs pluraliter. Est enim nomen speciei magis quàm individui. Plurale terminationis fœminina, סוסון ורתיון Currus & equos, Genes. 49. 17. וסוסון דאשתא Et equi ignei, 2. Reg. 2. vers. 11. Emphaticè, ומחא ית סוסותא Et percussit equos, 1. Reg. 20. 21. Aff. וסוסותי כסוסותך Et equi mei sicut equi tui, 1. Reg. 22. 4. In equis ejus, 2. Reg. 5. 9. quod est ex forma masculina, sed ex fœmin. Et equi ejus, Cantic. 1. 9. Et equos ipsorum, 2. Reg. 7. 7. Rabbinum etiam dicunt סוסיות Equæ, ut Aben Esra Esth. 8. 10. Talm. סוסיא חזירא מהני לחלמא Equus albus bonus est in somno, Sanhed. fol. 93. 1. Septem res dicuntur de equo; Amat bellum, Amat scortationem, spiritum habet superbum, Negligit somnum, Comedit multum, & Egredit parum, Pesach. 113. 2.

Nomen herbae vel oleris amari, Pesach. 39. 1. טרא & in עסום Baal Aruch legit.

סוסין Hirundo: דאחור ומנצף Sicut hirundo quæ capta garrit, Jesa. 38. v. 14. סוס.

סוע Cemento obducere, Hebr. שוע. Futur. שוע Et obducat cemento domum, Lev. 14. 42. Vide in שוע.

Vide infra in סיע.

סוף Finire, Consumere, Consumi, Completi, Deficere, Cessare. Præteritum, ירתי הימתיה, Consummavit Dominus furorem suum, Thren. 4. v. 15. סף תקוף היביא Defecit fortitudo peccatorum, Jesa. 14. v. 4. סף עבורא Defecit frumentum, Jesa. 32. 10. עד דסף כל דררא Donec consumeretur tota generatio, Num. 32. 13. Deut. 2. 14. סף יהודה ית Consummavit Dominus excandescentiam suam, Thren. 4. 11. פמנין Verbum completum fuit, Dan. 4. 30. Participium, סופון מן ארעא Consumuntur de terra, Prov. 11. 31. ספון Deficiunt, Consumuntur, Thren. 4. 17. סופון Finietur omnis gloria ipsorum, Jesa. 16. 14. Et consumetur frustra, Levit. 26. 20. ויסופון In deserto hoc consumuntur, Num. 14. 35. Et ויסופון פגריכון Donec consumantur, Ezech. 24. 11. nec con-

nec consumantur cadavera vestra, Num.14.33.
 Deterra consumentur, Prov.2.22.
Pabel, Participium, ומסיפא נפש Et consumens ani-
 mam sive vitam, Levit.26.16. in Jonath. *Plurale*,
 Donec finiant, 1.Reg.14.10. *Aphel, Futurum*,
 ובעירא אסיף עופא דשמניא, Consumam hominem & jumenta, conficiam aves cœ-
 lorum, Soph.1.v.3. ואסיף סאבותיך Et consumam
 immundiciem tuam à te, Ezech.22.15. ותסיף כל
 Et consumet universa hæc regna,
 Dan.2.v.44. *Infinitivus*, לאספא Ad consumen-
 dum, Jesa.10.8. *Apud Rabbinos*, מי יכול לסיף ארץ
 Quis potest consumere pulverem ter-
 ræ, Consumere bestias terræ, לסיף חיית השרה,
 Consumere stellas? Beresch. rabba sect.100. Malè alii hîc exponunt Verbum
Purificare.

סוף לב כל אנשנא *Finis, Extremitas*: סופא . סוף
 Finis cordis omnis hominis, Eccles.7.3. עד דלית
 Ut nullus sit finis, Eccles.12.13. לסוף כל ארעא
 Ad extremitatem universæ terræ, Dan.4.8. עד
 Usque ad finem, Dan.6.26. למהוי בסופא
 Ut sit in fine, Eccles.3.11. *Aff. מפופיה* Ab extrema-
 te ejus, Genes.19.4. בסופיה In extremitatem ejus,
 Exod.19.v.12. לסופיהוון Ad fines eorum, Exod.26.
 27. *Apud Rabbinos*, סוף . סוף . לסוף Tandem:
 סוף הענין, Summa rei, summa huc credit. Et, סוף הענין
 מוכיח על תחלתו *Finis rei arguit de ejus principio.*
*Exitus acta probabit. In fine videbitur cujus to-
 ni, &c.*

Idem: סופא . סופא . סוף . סוף
 Ab extremitate, Genes.19.4. in Jonath. Sic apud Talmudicos,
 Principium Mischnæ רישא דמשנה וסיפא דמשנה
 & finis Mischnæ sive traditionis.

*Suph, Alga. Tantùm usurpatur cum Nomi-
 ne Maris*: ut, יפא דסוף Mare suph sive algosum,
 Psal.19.5. מסיפי שמניא Ab extremitatibus cœlo-
 rum, Psal.19.5.

מן מלא *Extremi fructus. Constr.* סויפות . סויפות
 Vas plenum extremis fructibus æstatis, Amos 8.v.2. Sic apud Rabbinos & Talmudicos,
 In primitivis & serotinis seu ex-
 tremis fructibus, Terumoth cap.4. משל לארץ
 רע שהייה אוכל את הבכורות ומכבד למלך את הסייפות
 Simile hoc est hortulano malo, qui comedit
 fructus primos, & offert regi ultimos, Beresch.
 rabba sect.22. סופי תאינים Extremi fructus fi-
 cum, qui post collectionem adhuc remanent,
 Pelach. fol.6.2.

סור *Recedere, Discedere, Divertere, Abire, Adi-
 re, Circuire. Hiphil* הסיר *Recedere facere,*
 Auferre, quod Philosophi Hebraeorum in Arithmeti-
 ca usurpant pro Subtrahere, numerum scil. de nume-
 ro: & inde הסרה *Subtractio, Arithmetice numera-*

tionis species. Vocatur etiam הסור *Defectio*, quâ fit,
 ut numerus deficiat & minor sit.

סור *Recessus*: Mos, Consuetudo, Conversatio:
 כל שעסקו עם הנשים סורו רע *Cujus commercium est
 cum mulieribus, ejus recessus malus est*; Glossa, מנהגו
 Consuetudo ejus est mala, & malum est quoque
 ipsum accedere, vel ad domum ejus declinare.
 Baal Aruch explicat per שאורו, ex significatione
 de quo supra, Kiddusch. fol.82.ו. Tales
 sunt aurifabri, pectinatores lini, balneatores, &
 alii similes.

Secundò סור . סיר . סיר *Lustrare, Perlustrare,
 Disquirere, Inquirere, Visere, Inspicere, Visitare, apud
 Talmudicos*: סר סכינא בכבל *Rabbena inspi-
 ciebat cultrum in Babylonia*, Glossa ברק Pro-
 babat, Eruvin fol.63. col.ו. מאורתא *Quæ visitat fundum suum vesperi, Bava metzia
 fol.76.2. למיסר טעונא Ad inspiciendum onus,
 scil. jumentorum, ne nimio onere oppriman-
 tur, Ibid. fol.97.ו. כל מאן דסייר נכסיה כל יומא משכח
 Quicunq; lustrat fundos suos quotidie, inve-
 nit staterem, Cholin fol.105.ו. Baal Aruch legit
 מאן היה סיר נכסיה *Lucratur staterem*: מרוח אסתירא
 תרי זמני ביומא ואנא לא סירנא אלא הוה זמנא
 Abba visitat fundos suos duabus vicibus singulis die-
 bus, ego vero non visito eos, nisi vice unâ, Ibid.
 מנין שהקברה סר ארץ *Sic citat etiam Baal Aruch*,
 Unde habemus quòd Deus visitet ægro-
 tum? Schab. fol.12.2. In nostro Talmud legi-
 tur סוער *Qui prædia
 sua visitant in Sabbatho, Gittin fol.38.2. ליה
 סיר ליה Inspexit sigillum, Gittin fol.68. col.ו.
 הוה ליה ההיא גינתא וכל יומא הוה אויל וסיר ליה
 Habebat istum hortum, & unoquoque die ivit lu-
 stratum eum, Taan. fol.9.2. Author Aruch vult
 esse à סער absorptâ mediâ gutturali, quod in Targum
 est pro פקר Visitare.**

סורא . סורא . סורא *Sora, Nomen urbis celebris in
 Babylonia, in qua, vivente adhuc Rabbi Jehudah,
 quem Sanctum indigetant, instituta fuit insignis Aca-
 demia, eodem nomine Sorana vel Soriana vocata, cir-
 citer annum Christi ducentessimum, cujus primus Re-
 ctor fuit Raf Hone, & disputate ibi fuerunt, more
 Scholastico, Mischnajoth sive Traditiones & Consti-
 tutiones Furis à R Jehuda compilatæ, eodem modo ut
 Hierosolymis. Quinquaginta annis postea institutâ
 fuit altera Academia Pombeditana, sic dicta ab urbe,
 & tertia in Nabardæa, in quibus tribus Academiis
 studia Judaica aliquot centenis annis insigniter florue-
 runt. Soriensis Academia multis modis dignitate
 Pombeditanam superabat. Doctores utriusq; conve-
 nientes, Rector Soriensis cum suis collegis dextram,
 alii sinistram tenebant, quem ordinem quoq; in pran-
 diis servarunt: item in ingressu & egressu Soriensis*

primas partes semper habuit. Pombeditensis Rector Soriensi scribens, vocavit eum באון Illustrem: non sic contra Soriensis Pombeditanum. Quando caput captivitatis (echmalotarcha) legit in libro Mosis Hebraicè, Soriensis Rector id explicavit Chaldaicè sive Babylonicè. Pombeditanus autem sedit, auscultavit, &c. ut prolixè describitur in Schalscheleth fol. 37. & deinceps. Vocatur hæc urbs aliàs מתא מחסיא. Hinc in Kabala Historica R. Abraham fol. 29. col. 1. והלך לסוריא היא מתא מחסיא Et profectus est Soriam, quæ aliàs vocatur urbs Mechasia.

Syria. Majemon in Hilchos Thruma cap. 1. scribit: הארצות שכבש דוד הן נקראין סוריא Terræ quas subjugavit David, sunt illæ quæ vocantur Syria. Et ibid. sect. 9. איהוא סוריא מארץ ישראל ולמטה כנגד ארם נהרים וארם צובא כל יד פרת עד כבל כנון דמשק ואחלב וחרן ומגנב וכיוצא בהן עד שנער Quænam est Syria? à terra Israël & inferius versus Mesopotamiam & Aram Tzoba, & totum tractum Euphratis usque ad Babyloniâ, veluti Damascû Achlabh, Charan, Magbab, & similia, usque ad Sinhar & Tzohar, quæ sunt sicut Soria, &c. In Gemara, at in Syria (Aram Tzoba & illis partibus) licitum, Berach. fol. 36. 1. בשלשה דרכים שוותה סוריא In tribus viis vel consuetudinibus æqualis est Syria terræ Israël, &c. Gittin fol. 8. 1. ubi R. Salomon: Syria est Aram Tzobha, quam subegit David, & adjunxit terræ Israël. Et mox: Syria est ad Septentrionem terræ Israël, inde ab Acco. Vide glossam ejusdem in Berach. fol. 36. 1. Vide & Bava bafra fol. 90. 2. & ibi Tosephos.

Congeries trabium ad ædificium conjunctarum, i.e. קורות ערוכות זו אל זו ועומדות לבנין vocatur סוואר, & congeries lapidum vocatur מרבג, Ohaloth cap. 3. in fine. Quidam legunt vel מרבך, id est, צבורות sensu eodem. Fortè hic respexit interpres Latinus in Targum in sequenti voce.

Malorum congeries, Prov. 23. 29. juxta interpretationem Latinam in Targum. In Hebræo est שיה Loquacitas, unde rectè in Complutensibus est סוואר, quod idem cum Hebræo שיה, ut supra declaratum.

Semita, Diverticulum viae communis & lata, Jesa. 30. 11. in Venet. pro Hebr. מגי ארץ.

Suriel, nomen Angeli, quem vocant שר הפנים Principem faciei, quod coram Deo continuè versetur, & sit dignus versari in conspectu regum; ut sit Legatus ad reges & principes, ut scribitur in Berachoth fol. 51. 1.

Vide supra in סבר סורקין.

סוה Hiphil הסיה *bicitavit, Persuasis, Seduxit, Hebr. Hinc in Niphal, תינוקת שניסרת, Puella quæ seducta est, Talm. Nidda. cap. 10. ab initio. Vide.*

הסתר *Persuasio, Incitatio, Seductio, Aversio, R. Levi 2. Sam. 24. 1.*

Vide in פטה מסותא.

סחה *Lavare, Abluere se. Futurum, ויסחי Et abluat se in aqua, Levit. 14. 8.*

Et lavent se in aqua, Levit. 15. v. 18. Hebr. רחץ. Aphel, Præterit. אסחי בשריה במיא Lavet carnem suam in aquis, Levit. 22. 6.

אסחי אפוי Et abluit faciem suam, Genes. 43. 31. אין אסחיתת Si lavarem me aquis nivis, Jobi 9. 30.

אסחו רגליהון Et lavarunt pedes suos, Gen. 43. 24.

אסחו Et lavarunt pedes illorum, Judic. 19. v. 20. Infinitivus, לאסחא רגלוי Ad lavandum pedes suos, Genes. 24. 32.

Imperativus, אסחו רגליכון Et lavate pedes vestros, Gen. 18. 4. Futur. ותסחי ותהון Et lavabis eos aquâ, Exod. 29. 4.

תסחניני Lavato me, Psal. 51. 9.

II. סחה *Natare, pro Hebræo שחה. Particip.*

Natabat in superficie aquæ, Genes. 7. 18. Jon. Apud Talmudicos, סחי בירדנא Natabat in Jordane. Significatio priori cognata.

סחוי *Natatio: מי סחוי Aquæ natationis, Ezech. 47. 5. quas scil. pede transire non poterant, sed natando trajiciebant.*

מסחוי *Esth. 1. 3. in Targum secundo mendosè legitur pro סכוי.*

ונבלתהון סחיתא סחיתא סחיתא Stercus, Lutum: ונבלתהון Et cadaver ipsorum ut stercus, Zeph. 1. v. 17.

כסחיתא סחיתא Sicut stercus in medio platearum, Jesa. 5. 25. Regia כסחיתא, quæ forma parum usitata est. Veneta pravè כסחיתא.

סחה, quod à סחה Everrere sordes. Eodem sensu Hebraicè dicitur סחי Purgamentum, sordes, quo & Talmudici utuntur, ut scribit R. Sal. Jesa. 5. 25. cum dicunt סחי ומאוס.

מסותא *Balneum: מאניה בתריה לבי מסותא Afferro vestes ejus post ipsum in domum balnei, Metzia fol. 41. 1. והוא מינצו עליה Istud balneum de quo rixabantur, Metzia fol. 7. col. 1.*

ומעלייה ליה לבי מסותא ומוקמא ליה במיא רבי מסותא שמהפכי מיה רבי מסותא והווי דמיה וקאי בשריה פשיטי id est, Introduxit eum in domum balnei, & constituit eum in aquis balnei, ac conversæ sunt aquæ balnei in sanguinem, unde caro ejus scatuit pustulis, Gittin cap. 7. in principio Gemaræ. Sic Author Aruch revocat hoc nomē ad סחה, per absorptionem gutturalis, pro מסותא.

סחט *Comprimere, Exprimere, humorem propriè: הסחט זיתים על בשר Exprimens olivas super*

סחופי כסא אשראי כוסא טבא sach.fol.40.col.1. סחופי כסא אשראי כוסא טבא Imponere vasculum (aromaticum) vestimentis sericis in die festo, prohibitum est, Beza fol.23.col.1. רשיה על סחף על רשיה Corbem fullonum (Laugenforb) versim-imposuit capiti suo, Sanhed. fol.104.col.1. אהרדי Limbi poculorum conduplicati invicem, Chagiga fol.15.1.

איכא דקטיל בסחופיה Impetus, Impulsus: סחופיה מחירה Est quod occidit impetu suo, עז fol.16.1. רשא בסחופיה Percussit eum ad januam impetu suo, Cholin fol.52.2.

סחק Quæ huc pertinentia in Aruch adducuntur, ea vide in שחק. Scribuntur enim omnia per ש, & deducuntur ab Hebræo שחק.

סחר Circuire, Circumdare. Sæpius in Aphel, rarius in Kal, usurpatum legitur in Targum.

Futurum, לכו תסחר Et circuibit vobis terminus iste, Numer.34.4.5. quæ in Venetis ex Aphel notata sunt: ונסחר למשכן Et circumdemus tabernaculum, Cantic.3.2. Pael, Particip.

Qui discurrunt per vicos, Ecclef. 12.5. היכמא דמסחרן איליא Sicut circumeunt cervi in deserto, Thren.1.6. אסתחר Circumvertere, Avertere, Vertere se, Redire, Reverti: Versari, Conversari cum aliquo; Sedere, Assidere, Accumbere, comedendi vel consulendi causâ per circuitum.

Et in coetu derisorum non absidet, Hebr. ישב Psal.1.1. ונסיערת ממקני לא אסתחר, Præteritum, אסתחר

Sed vertit se regnum, 1.Reg.2.15. לא אסתחרית עם גבראי שקרא Non versatus sum cum viris fallis, Plal.26.4. אסתחרו והו Averfi sunt & fuerunt retrorsum, Jesa.1. v.4. Particip. דמסתחרין לאלפא Qui circumeunt ad docendum pravitatem, Psalm.141. v.10. הו

Fuerunt principes ejus in circuitum assidentes ad sumendû cibum, Thr.1.6. אסתחר לאחוריהוון Circumcurre post eos, 2.Sam.5. v.23. אסתחר ואכל מצורי Accumbe & comede de venatione mea, Genef. 27.19. Futurum, אסתחר לא אסתחר, ועם רשיעא לא אסתחר, Et cum impiis non circumibo, conversabor, Psalm.26.5.

Revertatur domum suam, 2.Sam. 14.24. אסתחר עלך Revertetur ad te, Hab.2.v.16. אסתחר Circumivit, Circuire fecit, Circumdedit, Circumduxit: Assidere, Accumbere, Discumbere: Reverti facere, Avertere. Præteritum, אסתחר לבית Avertit ad domum sanctam Domini, Heb. אסתחר מקדשא

In Hebræo Præpositio omiſſa, obscurum sensum facit: est enim, Introitum regis exteriorem, אסתחר בית, quod Hebræi intelligunt, אסתחר מבית Avertit a domo Domini, ne scil. Rex Assyriæ posset per eum ingredi in Templum,

super carnem suam, scil. ad inungendam eam, Maafer. cap.4. סחטה ענבים Compressit uvas, Zohar col.112. Beresch. rab. sect.19. Eva scil. & dedit humorem gustandum Adamo.

קחיטא Expressio. Notant alii hic etiam קחיטא pro Prælo, Torculari, sed Aruch id non ponit.

סחוס Cartilago: unde apud Talmudicos כל הנאכל בשור הגדול בגדי הרך, in Mischna, וראשי כנפים והסחוסים Quicquid comeditur in bove magno, comedetur in agno molli, & principium scapulæ & cartilagine, Pesachin cap.3. fol.84. Significat Cartilaginem quamlibet: ut, סחוס Cartilago auris, quæ תנוך dicitur: כף סחוס Cartilago scapulæ humeri: החורה Cartilago pectoris & costarum. Sic hoc loco constanter scribitur. Alibi tamen etiam scribunt סחוס, de quo in סחוס.

סחה Depellere, Impellere, Propellere, Expellere. Egre diebantur expediti & impulsivi, id est, festinantes admodum, Hebr. רחופים Esth.8.14. Futurum, Et substatiâ improborum expellet, Prov.10.3. ולממקני נסחה Et illufores depellet, Prov.3.34. אסתחרתיה מנסחה רשיעא Per malitiam suam expellitur improbus, Hebr. ידחה Impellitur ad lapsum, Prov.14.32. Hebraicè est Raptari, ירחיב, Converri, ut inundatione fit, & sic Rabbini quoque usitatum est: ut in illo, את האשה ולא מצא לה בתולים היא אומר, משארסתני Qui ducit uxorem, & non invenit in ea virginitatem, illa excusans, inquit, ex quo desponsasti me, vim passa sum, & raptatus est ager tuus, id est, quasi inundatione vastatus, Ketubh. fol.12.

ומסחפא Hasta, Lancea, vel Clypeus: רנחשא Et clypeus æreus, Hebr. כידון, 1. Sam. 17.v.6.

II. סחה Talm. Applicare, Conduplicare, Apponere: dicitur, de vasis, quæ ore & capacitate suâ rei vel applicantur, vel superponuntur, oberstûrhen/ ut cum corbis super pullos gallinæ ponitur, aut aliud vas invertitur ore deorsum posito, quod eminere debebat. Idem etiam significat כפה הפך, item כפה Conduplicare, ut poculum argenteum conduplicatum: סחופי: Applicare poculum (cucurbitulam) ad umbilicum in die sabbati, bonum, id est, licitum est, nempe ei, qui dolore colico laborat, Schabb.66.2. ליסחוף דיקוליא Applicet corbem capiti ejus, & is deprimet eum ab eo, ibid. fol.110.col.1. אפיהו עליו Afferebant vas, & obtegebant illud super eo, ibid. fol.121.col.2. חצבא Si vas hordeorum inversum fuerit (scil. ore deorsum) tunc licitum est, Pe-

לכונ תחומא Et circuibit vobis terminus iste, Numer.34.4.5. quæ in Venetis ex Aphel notata sunt: ונסחר למשכן Et circumdemus tabernaculum, Cantic.3.2. Pael, Particip. Qui discurrunt per vicos, Ecclef. 12.5. היכמא דמסחרן איליא Sicut circumeunt cervi in deserto, Thren.1.6. אסתחר Circumvertere, Avertere, Vertere se, Redire, Reverti: Versari, Conversari cum aliquo; Sedere, Assidere, Accumbere, comedendi vel consulendi causâ per circuitum. Præteritum, אסתחר

Sed vertit se regnum, 1.Reg.2.15. לא אסתחרית עם גבראי שקרא Non versatus sum cum viris fallis, Plal.26.4. אסתחרו והו Averfi sunt & fuerunt retrorsum, Jesa.1. v.4. Particip. דמסתחרין לאלפא Qui circumeunt ad docendum pravitatem, Psalm.141. v.10. הו

Fuerunt principes ejus in circuitum assidentes ad sumendû cibum, Thr.1.6. אסתחר לאחוריהוון Circumcurre post eos, 2.Sam.5. v.23. אסתחר ואכל מצורי Accumbe & comede de venatione mea, Genef. 27.19. Futurum, אסתחר לא אסתחר, ועם רשיעא לא אסתחר, Et cum impiis non circumibo, conversabor, Psalm.26.5.

Revertatur domum suam, 2.Sam. 14.24. אסתחר עלך Revertetur ad te, Hab.2.v.16. אסתחר Circumivit, Circuire fecit, Circumdedit, Circumduxit: Assidere, Accumbere, Discumbere: Reverti facere, Avertere. Præteritum, אסתחר לבית Avertit ad domum sanctam Domini, Heb. אסתחר מקדשא

In Hebræo Præpositio omiſſa, obscurum sensum facit: est enim, Introitum regis exteriorem, אסתחר בית, quod Hebræi intelligunt, אסתחר מבית Avertit a domo Domini, ne scil. Rex Assyriæ posset per eum ingredi in Templum,

plum, & illud secretio spoliare. Chaldæus לביית
quasi *In, vel Ad domum Domini reverti fecit*. Sed
iste sensus præcedentibus in eo textu repugnat,
& introitus iste jam adhuc erat ex arce Davidis
in Templum. **ואסחר יהוה ית עמא** Et circumduxit
Dominus populum per viam deserti, Exod.12.
v.18. **ואסחר ארונא דני ית קרתא** Et circuiuit arca
Domini urbem, Jos.6.11. **ואסחר מלכא ית אפוהי** Et
circumvertit Rex faciem suam, 1. Reg. 8. v.14.
ואסחר מלכא על לחמא למיכל Et assedit rex ad pran-
dium ad comedendum, 1. Sam. 20. 24. **ואסחרני**
Et circumduxit me per viam exteriori, Ezech.47.v.2.
ואסחרו לותנא Reverti fecerunt ad
nos arcam Domini, 1. Sam. 5.10. **ואסחרו וכומו ליה**
Et circuiuerunt, & insidiati sunt ei, Judic.16.v.2.
ואסחרו ית קרתא Et circumuiverunt civitatem die
una, Josuæ 6.14. **ואסחרו למיכל לחמא** Et accubue-
runt ad sumendum prandium, Genes.37.v.25.
Participium, **אנא מסחר** Eccè ego aversurus
sum instrumenta bellica, Jerem. 21. 4. *Plurale*,
עד דאנון מסחרין על פתורא Dum illi adhuc circum-
federent ad mensam, 1. Reg.12.20. *Infinitivus*,
אסחרא עם מלכא למיכל Accumbendo ac-
cumbam cum rege ad prandendum, 1. Sam.20.
v.5. **לאסחרא עמהון למיכל ולמשתי** Ad discumben-
dum cum illis ad comedendum & bibendum,
Jerem. 16.8. *Futurum*, **ותסחרון ית קרתא** Et circui-
bitis urbem, Jos.6.3.

סחור סחור *Circuitus, In circuitu, Per circuitum, Circumcirca, Undiquaque*: Sic geminum poni solet
pro Hebræo **סביב**: ut, **וסחור סחור למשכנא** Et in cir-
cuitu tabernaculi, Num.1.50. **מסחור סחור למשכנא**
A circuitu tabernaculi, Num.16.24.

סחור סחורא *Idem*: unde, **סחורתהון** *Circuitus ip-
sorum*, Ezech.32.22. Ven.

סחורתא סחורתא *Merx, Mercimonium, Nego-
tiatio, Mercatus, Mercatura*: **ומיתין סחורא** Et appor-
tantes mercimonia, Ezech.27.9.15.18. **והות סחורא**
Eratque mercatus populorum, Jesa.23.3.
דמתקבל בסחורתא Quæ accipiebatur pro merci-
bus, Genes.23.16. *Constr.* **וסחורת תגריא** Et nego-
tiationem mercatorum, 1. Reg.10.15. *Aff.* **והיה סחורתה**
Et erit negotiatio ejus, Jesa.23.18. **סחורתך**
In illis erat negotiatio tua, Ezech.27.21.
לסחורתהון Ad mercaturam suam, Jere.14.18.

סחור סחור *Negotiator, Mercator, qui mercium
& negotiationis causâ ultrò citroq; Circuit.* In Sen-
tentis Ben Syrae, **לא תמצא תורה לא בסחרנים ולא**
*Non invenies Legem neq; apud negotiatores,
neq; apud mercatores. Legem, id est, Verbi Divini
studium aut peritiam, & pietatis æquam ratio-
nem, quâ nimium quæstus, lucri aut mammo-
næ studium plerumque seponit vel excludit.*
Nam Syracides Græcus ait, **μὴ τις ἐξ ἐλαττω ἔμπορος**

ἄπο ἀλημελείας Vix eximitur negotiator à delicto,
capite 26.35.

סחרני *Circuitus, Homines & quicquid in circuitu
est. Respondet plurali סביבות & סביבים, unde &
pluraliter usurpatur. Construct.* **ובסחרני ירושלם** Et
in circuitibus Jerusalem, Jerem.32.44. **די בסחרני**
Qui sunt in circuitibus meis, Deut.17.14. **סחרניך**
Eos qui in circuitu tuo sunt, Jerem. 46. vers.14.
בכל סחרניך Ab omnibus qui in circuitu tuo sunt,
Jerem.49.5. **כל סחרנוהי** Omnes qui in circuitu
ejus estis, Jer.48.17. **ית כל סחרנהא** Omnia in cir-
cuitu ejus sunt, Jer.21.14. **די בסחרניהון** Quæ sunt
in circuitu ipsorum, Numeror.35.2. **די בסחרניכון**
Qui sunt in circuitu vestro, Levitic. 25. v. 44.
ית כל סחרננא Omnia quæ in circuitu nostro
sunt, Num.22.4.

סחרנות סחרנות *Circuitus, Locus circumjacens:*
סחרנות נהרא *Circuitum fluminis*, Exod. 7. 24.
סחרנות משכנא (In) circuitu, per circuitum ta-
bernaculi, Numer. 11. 24. *Hebr.* **סביבות** Per cir-
cuitus: **סחרנות אלישע** (in) circuitu Elischa, 2. Re-
gum 7.17. **סחרנותהון** In circuitu ipsorum, Ezech.
32.v.22.

אסחרותא *Confessus, Accubitus, Discubitus in
circuitum, Triclinium, Cœnaculum prandii causâ:*
לביית אסחרותא למיכל In domum accubitus ad co-
medendum, 1. Sam.10.12. id est, in triclinium.
Sic 1. Sam.9.14. & 19.22. **ואסחרות עברוהי** Et discu-
bitus fervorum ejus, Hebr. **ומושב** Et confessus,
1. Reg.10.v.5. **בבית אסחרותא** In cœnaculo, 1. Sam.
9.v.12.

סטרא סטרא *Stada, nomen mulieris sic dicta, qua-
si סטת דנא Declinavit ista, vel, סטתא דנא
Aversa ista, quasi dicas, אשה סוטת Mulier declinans
ad scortationem, juxta illud; אמ לא שטית טמאה תחת
אישך Si non declinasti ad immunditiam sub viro tuo,*
Num.5.19. Hujus, & filii ipsius, in quibusdam
locis Talmudicis mentio, quæ quia non in o-
mnibus libris extant, nec mysterio carere vi-
dentur, hîc producemus. In Talmud Babylo-
nico Sanhedrin cap.7. sub finem fol.67.1. edi-
tionis Venetæ, Beth Jacob fol.127. col.2. & 3. **כל**
חייבי פיתורת שבתורה אין מכמינין עליהן חוץ מוז. כיצד
עושין לו מרליקין לו את הנר בבית הפנימי ומושיבין לו עידים
בבית החיצון כדי שיהו רואין אותו ושומעין ארת קולו והוא
אינו רואה אותן והלה אומר לו אמור מה שאמרת לי ביהוד
והוא אומר לו והלה אומר לו היאך נניח ארת אלהינו
שבשמים ונעבוד עז אם חוזר בו מוטב ואם אמר כך היא
חובתינו וכך יפה לנו העדים ששומעין מבחוץ מביאין אותו
לביית דין וסוקלין אותו וכן עשו לבן סטרא בלוד ותלאוהו
בערב הפסח בן סטרא בן פנדירא הוא אמר רב חסרא בעל
סטרא בעל פנדירא פפוס בן יהודה הוא אלא אימא אמו
סטרא אמו מרים מגדלא נשי הוא כדאמרי בפומבדיתא
Nulli ex omnibus, qui rei mortis
sunt

sunt ex Lege, insidiæ collocantur nisi isti (*Seducatori, qui alium ad idololatriam & cultum alienum cupit seducere.*) Quomodo faciunt id ei? Accendunt ipsi candelam in conclavi interiori, & testes collocant in cubiculo exteriori, ut hi ipsum videre, & vocem ejus audire possint: sed ipse non videt illos. Tum ille quem antea conatus erat seducere, dicit ei; Repete quæso id, quod antehac dixisti hîc privatim. Tum, si id dicat, hic regerit ei; Quomodo relinqueremus Deum nostrum in cœlis, & serviremus idolis? Ad hoc si convertatur, vel resipiscat, benè; si verò dicat; Hoc est officium nostrum, atque ita omnino decet nos facere; testes exterius ipsum audientes, eum ad domum judicii abducunt, & lapidant. Sic fecerunt filio Stadæ in Lud, & suspenderunt eum in vespera Paschatis. Hic filius Stadæ autem fuit filius Pandiræ. Dixit quidem Raf Chafda, Maritus (*scil. fuit matris ejus*) Stada, Pandira, Paphus filius Jehudæ est, (*hoc est, ut in glossa habetur, Vocatur hîc Ben Stada sic à patre, non à matre, quamvis spurius fuerit.*) Sed tamen dico; Matrem ejus fuisse Stadam, Mariam videlicet illam plicatricem capillorum mulierum, sicut dicunt in Pumbedita; Declinavit ista à marito suo (*hoc est, atque hanc Mariam appellatam fuisse Stadam hoc est, meretricem, quòd, secundum Pumbeditanos declinaverit à marito suo ad adulterium.*) Hactenus Talmud Babylonicum, ubi nota, historiam istam Ben Stadæ ex editione Basileensi esse exsectam. Legitur verò etiam in Talm. Hierosolymitano in Massech. Sanh. cap. 7. sub finè, & in Jevammôth capite ultimo: sed paulò aliis verbis, quæ, quia suum quoque momentum habere videntur, hîc etiam apponemus: שכן עשו לכן סטרא בלוד שהכמינו לו שני Quia sic fecerunt filio Stadæ in Lud, id est, Lydda, cui duo discipuli sapientum (*tamquam testes, scil.*) insidias struxerunt, eumque ad iudices abductum lapidârunt. Hæc ibi. Quod Mariam illam attinet, cujus facta mentio, de ea legitur quoque in Talm. Babylon. Chagiga fol. 4. col. 2. רב ביבי הוה שכיח גבי מלאך המות אמר ליה לשלוחיה זיל אייתי לי מרים מגדלא שער נשייא אול אייתי ליה מרים מגדלא דרדקי Raf Bibhaj (*pro hoc nomine in En Jisrael fol. 163. col. 4. est רב דמי*) cum esset quondam apud Angelum mortis, dixit (*scil. Angelus mortis*) ad legatū vel servuum suum, Abi & adduc mihi Mariam plicatricem (*capillorum*) mulierum (*id est, occide eam.*) Abiens ille, adduxit ei Mariam plicatricem parvulorū (*pro altera scil. Maria, &c.*) In Tosephos sive additionibus ad hunc locum: האי עוברא דמרים מגדלא נשיא בבית שני היה דהיתה אמו

Hæc historia Mariæ plicatricis capillorum mulierum accidit in domo secunda. Fuit enim Mater טג N. sicut habetur in Tractatu de Sabbatho fol. 104. Hactenus Tosephos. In Schabb. fol. 104. col. 2. mentio quidem fit Ben Stadæ, sed non Mariæ hujus, unde locum illū castratum esse opinor: videntur autem illa innui, quæ supra adducta sunt ex Sanhedrin. Locus ille sic habet: אמר להן ר' אליעזר לחכמים והלא בן סטרא הוציא כשפים ממצרי בשרישה שעל בשרו אמרו לו שוטה היה ואין מביאין ראיה בשרישה שעל בשרו אמרו לו שוטה היה ואין מביאין ראיה Dixit R. Elieser Sapientibus, Annon filius Stadæ eduxit magias ex Ægypto per cæsuras in carne sua? respōderunt ipsi, Stultus fuit, & non petitur probatio à stultis. Post hæc verba inseritur in Beth Jacob fol. 127. 1. בן סטרא בן פנדירא הוא וכו' Ben Stada filius Pandiræ est, &c. & Glossator; Magi antequam ex Ægypto exirent, perquirebantur penitiùs, ne magiam in scripto exportarent, & sic alios populos eam artem docerent. Ideoque hic novam artem excogitavit, ut cuti eam inscriberet, aut scissæ cuti includeret, quæ rursus sanata artem minimè proderet. Legitur quoque istud de hoc Ben Stada, in Talmud Hierosol. Schab. cap. 12. fol. 13. col. 4. Ex his, quis nam Ben Stada, fuerit, vel quis nam per eum hîc intelligatur, consideratis circumstantiis, haud obscure videtur lucere. Ut enim Rabini in Additionibus Talmudicis contendunt, nō intelligi Jesum Nazarenum, & malitiam suam conentur tegere, tamen fraus ipsorum multipliciter pellucet, & de illo ipso eos hæc omnia scribere & intelligere, varia evincunt. Nam primò vocatur quoque Ben Pandira. Sic autem vocatur quoque ab ipsis Jesus Nazarenus, ut aliquot testimoniis infra in פנדירא ostendetur. Deinde hæc Stada dicitur fuisse Maria, & hæc Maria mater Ploni טג N. quo sine dubio Christus intelligitur. Sic enim nomen ejus reticere solent, quia exprimere videntur. Manuscripta exemplaria, si ad manus essent, fortè ejus rei fidem facerent. Et hoc quoque fuit nomen matris Jesu Nazareni. Tertio dicitur fuisse Seducator populi. Pro tali habitum fuisse olim Christum a Judæis, testatur historia Evangelica; & hodieque adhuc ab ipsis haberi, scripta hodierna, vide Sanhedr. fol. 107. col. 2. edit. Venetæ. Quarto dicitur fuisse Suspensus, quod manifestè refertur ad crucifixionem Christi; præsertim cum circumstantia temporis addatur, In vespera Sabbathi, quæ cum tempore crucifixionis Christi convenit. Et sic scribunt in Sanhedr. fol. 43. col. 1. בערב פסח תלאוהו לישו In vespera Paschatis suspenderunt Jesum. Quintò, quod

quod in Talm. Hierosol. de duobus discipulis sapientum, tamquam *testibus* scil. in insidias ipsi collocatis, & deinde contra ipsum productis, scribitur; id refero ad duos illos *ἑδόμενους*, quorum mentionem facit Euangelista Matthæus cap. 26. 60. 61. vel ad illud, quod Lucas dicit cap. 20. v. 20. *καὶ ὁ δὲ ἀποκριθεὶς εὐαγγελιστὴς ἐλάλει αὐτῷ λόγους, &c.* Sexto, quod de eodē Ben Stada scribunt, *eum in casura carnis sue eduxisse magicas artes ex Aegypto.* Simile quid enim de Christo scribūt in virulentissimo scripto תולדות ישו. Vide infra in radice שטה, in שתייה שתייה. Septimo denique tempus quoq; convenit. Nam dicitur hic Ben Stada vixisse diebus Pappi filii Jehudæ, qui fuit contemporaneus R. Akivæ. Akiva autem vixit tempore ascensionis Christi, & adhuc postea: Maria etiam ista dicitur vixisse sub templo secundo. Ex quibus omnibus patet, tectè & blasphemè eos hic per *Filium Stada* intelligere *Filium Mariæ*, Jesum Christum; quam ipsorum fraudem & malitiam hoc loco, ex occasione vocis hujus סטרא in transitu prodere & detegere voluimus: in primis cum historia Euangelica per illam potiùs illustretur quàm obscuretur. Quod aliæ quædam circumstantiæ discrepent, nihil obest. Nihil enim novi hoc est in libris Judæorum: sed studio id faciunt, ut tantò miuùs à Christianis impostura animadvertatur.

סטרא *Inclinare, Declinare, Divertere, Recedere, Deflectere, Hebr. שטה.*
Præteritum, וסטה לות נברא Et divertit ad virum, Genes. 38. 1. *וסטה לותה לאורחא* Et declinavit ad eam in viam, Genes. 38. 16 *Fæmininum, וסטה מן קרבי* Et declinavit à facie mea, Numer. 22. v. 33. *ואם לא סטה* Et si non declinasti, Numer. 5. 19. *ואת ארי סטה* Et tu ecce declinasti, Numer. 5. 20. *סטהו בפריע* Recesserunt citò, Deut. 9. 12. *Fæminin.* *ולא סטה לוימנה* Et nō diverterunt ad dexteram, 1. Sam. 6. 12. *סטהו בפריע* Recessistis citò, Deut. 9. v. 16. *Particip.* *בננא דין סטי* Filius noster iste declinans est & rebellis, Deut. 21. 20. *הא כתר סטיא* Hic post multos iudicium inclinat, Exod. 23. 2. Jon. *וסטון מפקודיא* Et declinantes à præceptis, Ps. 101. 3. *וקמנותהון* Qui autem declinant post pravitates suas, Psal. 125. 5. *Fæmininum, די אנא סטיא* Quo ego declino, Cantic. 2. 2. *מה דין רוקח סטיא* Quare spiritus tuus declinavit, quare averso es animo? 1. Reg. 21. v. 5. *Infinitivus, וסטה למסטי* Ubi non erat locus declinandi, Numer. 22. 26. *Imperativus, וסטי ועבר* Declina & transito ab illis, Proverb. 4. 15. *Futurum, ולא תסטי מן מאמריה* Neq; declines à fer-

monibus ejus, Prov. 4. 5. *לא תסטי לוימנה* Non declinabis ad dexteram, Prov. 4. 27. *לא יסטי לצד* Nec deflectat cor tuum, Prov. 7. 25. *דלא יסטי מניה* Ut non declinet ab ea, Prov. 22. 6. *דנסטא מן שויל* Ut declinet ab inferno inferiore, Prov. 15. 24. ubi Nun formativum tertiæ personæ est ex usu Syro. *ארי תסטי אתהיה* Quod si declinaverit uxor ejus, Numer. 5. 12. *לא נסטי לוימנה* Non declinabimus ad dexteram, Num. 20. 17. *ותסטון* Et declinetis, Deut. 11. 16. *אפלה* *אסטי* *Inclinare, Declinare facere, Pervertere, Evertere, Avertere. Præterit.* *אסטינתא אסטינתא* Inclinaisti gressus nostros, Psalm. 44. 19. *Participium, פחא דמותא* Ei qui declinat à laqueo mortis, Proverb. 14. 27. & 13. 14. *Plural.* *ודין השכיבא מסטון* Et iudicium obscurorum pervertunt, Amos 2. 7. *ומסטון דין גיורא* Et pervertunt iudicium peregrini, Mal. 3. v. 5. *Infinitivus, לאסטינתא מדין מסכנין* Ad avertendum à jure pauperes, Jesa. 10. v. 2. *Aff.* *לאסטינתא באורחא* Ad inclinandum eam in viam, Numer. 22. v. 23. *לאסטינתא מן ארדהן* Ut inclinare faciat illud à viis, Eccles. 9. 14. *Imperativ.* *אסטינתא מאורחא* Avertite nos à via, Jesa. 30. 11.

Aversio, Perversio, Perversum: Stultitia, Insania: ארי סטיא מללת Nam perversionem locutus es, Jerem. 28. 16. *לאסטינתא ביה סטיא* Ad testificandum contra eum perversum, סרה, Deut. 19. v. 16. *די אתון מסללין סטיא* Quod vos loquimini a-
 versionem, Cant. 7. 11.

Idem: סטותא. סטות Qui declinavit in perversione sua, Eccles. 2. 16. in Ven.

אשה סוטה: Declinans Mulier, Uxor declinans, scil. ad scortationem vel adulterium, *Adultera*, ex Numer. 5. 12. De hac peculiarem librum Talmudici scripserunt, qui vocatur *Sota*.

אסטינתא *Perversitas, Perversio: אסטינתא* Plena perversione iudicii, Ezech. 9. 9. Jesa. 58. v. 9.

Recessus, Semita, quasi, via Declinatio: אבטלונא מפסטינתא Cessare nos facite à semita, Ezech. 30. 11. Aliter est in Venetis.

על סטיו כביש: Pavimentum, Solum Depositum in pavimento strato crystallinis, Esth. 1. 6. respondet Hebr. *על רצפת*, quod idem. *Apud Talmudicos est Stoa, Porticus, Artium, Circumcolumnium, locus confessus ad portas palatiorum, principum & magnatum, ubi advenientes confident & expectant.* A Græco *σά*: *המוציא מחנות*: Exportans ex hospitio in plateam versus stoaam, reus est, Schab. fol. 5. 2. & 9. 2. *Glossa, מוקף אצטבאורת לישב*, *הר הבית*, *סטיו כפול היה*. ר' יהודה אומר אסטוניה היתה נקראת *סטיו* *פסאח*. 13. 2. R. David Kimchi scribit

scribit 2.Reg.11.14. ופי' סטיו שהוא ספסל שיושבים בו Explicatio vocis סטו est, quod sit Scamnum in quo sedent magni principes.

סטט Furere, Furius agi, Nedarim 41.1. איסתטט in Glossa R.Nissim, ex שטה vel שטה.

סטטא Furor vel Furiosus: הוא סטטא Furor vel Furiosus est.

אסטאנניר Vide in 'litera א, in ordine אסטאנניר.

סטטיבא Vide in אסטאנניר.

סטטיונר Stationarius, Stationalis, Manceps, Custos: הק'בה עושה מלאך המות סטטיונר שלהם: Deus facit Angelum mortis stationarium ipsorum, Beresch. rabba sect. 26. Glossa, שליט Dominator. Sic citatur in Aruch ex Jelammedenu; אסטטיונר בראתי אותך על אומות העולם אבל על בני אין אתה שולט Dixit Deus ad Angelum mortis, Stationarium creavi te super populos mudi, sed in filios meos nullam habebis potestatem.

סטך Stacte, Balsamum. Apud Talmudicos, מה שמן המור רב הונא אמר סטכתי, Quid est oleu myrrae? Raf Hone dixit, Stacte, Schab. fol.80.2. Menach. fol.86.1. Pesachin fol.43.col.1. Plin. lib.13.1. Myrrha & per se unguentum facit sine oleo, stacte duntaxat, &c. & lib.12. cap.15. ubi de arboribus myrrhæ agit: Sudant autem prius quam incidantur, Stacten dictam, cui nulla præfertur.

סטכין Stactinum oleum. Citatur in Aruch ex Vajik. rab. sect.28. sed illic nunc non legitur in libris nostris. Vide ordinem אסטאנניר.

סטלא Simpulum, Hebr. ספל. Sic citat Baal Aruch ex Talmud Jeruschalmi Schab. cap.3. Sed in nostris libris nunc legitur נטלא. Videtur esse Latinum Situla. Et Henricus Stephanus in Appendice Thesauri sui adducit ex Tralliano σιτλας pro Situlis, quod de Situlis tradunt intelligendum, quibus aqua in balneum affunditur iis qui lavantur.

סטמ Obsignare, Claudere sigillo: Imperativus: Et obsignate annulo obsignationis, Esth.8.8.10. Hinc corrigendus ejusdem capituli versus secundus. Apparet autem hinc ט esse loco ת, ut eodem v.8. scribitur, מסתתם בעזקת סטומתא Et signatum &c. Sic vers.9.

סטומתא Obsignatio, Sigillatio: Sigillum, ut in præcedentibus: Et in Targum Jonathanis, Cujusnam sunt hæc, obsignatio (id est, sigillum, annulus obsignatorius) fila, id est, linteum, &c. Genes. 38. v. 25. Sic apud Talmudicos in Bava metzia fol. 74. col.1.

סטנ Adversari, Odisse. Præteritum, לי סטנו Adversantur mihi, Psal.109.4. vel, Oderunt

me; opponitur enim Amandi verbo. Particip. plur. construct. סטני נפשי Adversarii animæ meæ, Psal.71.13. Aff. עוברא דא עוברא אדversantium mihi, Psal.109.20. Infinit. אָנא נפיקת Ego egressus sum ad adversandum, Numer.22.32. Aphel Participium plur. לי סטטנן Odio habent me, Psal.38.21. Quæ scribuntur hic cum ש, in aliis exemplaribus indifferenter scribuntur cum Samech. Infinitivus, לאסטנא ליה Ad adversandum ipsi, Zach.3.1.

סטנא Adversarius, Satan, Sathanas: ליה סטנא וליה פנע ביש Nō est adversarius aut alius occurfus malus, 1.Reg.5.4. וְאִיקִים יי ליה שטן Et suscitavit Dominus ipsi adversarium, 1.Reg.11.23. Venit etiã seorsim ואתא לחוד שטנא ביניהון Satan inter eos, Job.1.6. וְאָמַר לְשָׂטָנָא Et dixit Sathanæ, v. 7. וְאַתִּיב שָׂטָנָא Et respondit Satan, v.9. וְסָטָנָא יָקוּם עַל יְמִינֶיהָ Et Satan stet ad dexteram ejus, Psal.109.6. Apud Rabbinos השטן in numeris valet 364. ad indicandum, quod 364. diebus potestas est Satanæ לאסטנני adversari Judæis, eosq; accusare: ואיומא דכפורין ליה ליה רשות לאסטנוני at in die festi propitiationis non est ipsi potestas accusandi, Joma fol.20.1. Medrasch Tehillim, Psal.27.

סטנא Sitna. Nomen fontis à litibus & controversis, ac mutuis pastorum adversationibus desumptum, Genes.26.21.

סטור Lorica, juxta interpretem Latinum. Plurale cum Affix. קל משרון אתון בסטוריהון Vox turmarum venientium cum lorice suis, Jesa. 21. v. 8. Elias scribit se ignorare quid sit. In Venetis scribitur בסיטוריהון quasi sit, Cum comæatu suo.

סיטון Frumenti emptor, Annona coemendæ præfectus. Est Græcum σιτώνης, Sitones, ex σίτη, σιτή Cibus, Frumentu, & ὠνεύμενο emō: הסיטון מקנח מרותיו Sitones abstergit mensuras suas semel intra 30. dies, Basra fol.88.1. in Mischna. Glossa, סטון est Tabernarius, mercator magnus, qui multa simul emit, ac deinde tabernariis parvis sigillatim, minutim vendit, סטון autem est Triticum in lingua Græca. Hinc quia magnam tritici copiam emit & vendit, vocatur סטון σιτώνης. Sic in Metzia fol.48.1. Plurale, כנון סיטונות ומוכרי תבואה Sicut sitones, & vendentes frumentum, Demai cap.2. שלשלת של סיטונות Catena (mensurarum) Sitarchorum est immunda, Kelim cap.12. vide Glos. Quod autem in Medrasch Tehillim legitur Psal.23. צא ולמד מן הסיטון הוה שאינו מתגהצין אלא על ידי האור, id est, סלמנדרא in ordine סלם.

סטס quod etiã scribitur אסטס & אסתס, vide in litera א, in ordine אסטאנניר.

סטסו Baal Aruch citat hic ex Jelammedenu,

denu, sect. וישב יעקב (quæ tamen in mea editio-
ne illic non extant:) אמר דוד אפילו יהו לי פטומות
וסיטוסים בחוצה לארץ לא יהו לי סיפוף של הרובין
Munsterus & Guido ineptè סיטוסים exponunt per voces sequentes
& has iterum, meo iudicio, non benè reddunt, *Umbraculum contra æstus*. Melius
David de Pomis ; רבר שמן שנותן טעם טוב ותענוג
Rem pinguem quæ saporem habet bonum & delectabilem.
Nam ego ratione sensus puto סיטוסים esse à Græco
σπίδος, σπιτισ Saginatus, *Pinguefactus, Altis*,
& סיפוף של הרובין esse, *Collectanea siliquarum*,
vel סיפוף *fructus immaturos siliquarum*,
ut sensus sit; Dixit David; *Etsi fuerint mihi extra
terram (Israëlis) saginata & altilia: in ea autem non
nisi siliquæ immaturæ, tamen eligerem sedere in limine
domus Domini*, Psal. 84. 9. Judicent, qui locum
inveniunt, & inspicere possunt.

אסטנסור *Adversaria, Contraria, Aversa, Rebelatrix*.
Plurale שתיים אסטנסיות *Duæ adversariæ*,
Deut. rab. sect. כי תצא. Vide & supra in סטט.

סטף *Ficus præmaturæ, præ nimia maturitate fissæ*:
unde, בנות שקמה פטרות חוץ מן, המוסטפות
Demai cap. 1.

In Talm. Hierosol. Schab. cap. 9. in fine,
אשה סטיפה, *Glossa*, מין חולי, *Species morbi*.

סטרי *Destruere, Demoliri. Futurum*, ביתא
Domum superbiorum destruet Deus, Hebr. יסח,
quod idem, Prov. 15. 25. *Elias citat per ת in medio, quod melius,
vide סתר*.

II. סטר *Percutere, Cadere aliquem manu planâ, non pugno, in maxillam, Alapam impingere, apud Rabbinos & Talmudicos*. Hinc maledicum illud,
הסטר לועו של ישראל כאילו סטר לועו של שכינה שנ'
id est, *Cedens maxillam Israëlitæ, perinde est ac si caderet maxillam Dei, sicut dicitur; Laqueus hominis est deglutire sanctum*,
Prov. 20. 25. Sanhed. fol. 58. 2. in editione Veneta: in
Talmud Basileensi omiſſa sunt & expuncta. Dicuntur enim de גוי
Goi seu Christiano aut gentili Judæum cædente. Alibi de Judæo
Judæum cædente, התוקע לחבירו נותן לו סלע וכו' סטר נותן,
Pugno cædens proximum suum, dat ipsi siculum, &c.
alapam ipsi impingens (palmâ) dat ipsi ducentos asses;
Bava kama fol. 90. cap. 8. in Mischna: מלאך וסטר על פיו
Venit angelus & percussit ipsum in os, id est, impedit ipsi
alapam.

סטרא *Latus, Ora, Extremitas*. Sic respondet
in Targum vocibus צר, צלע, & quando קץ vel קצה
Latus, Finis: סטר משכנא In latere focii sui, Hebr.
בצד, 2. Sam. 2. v. 16. In latere montis,

Et ad latustabernaculi, Exod. 26. 20. In latere Saulis, 1. Sam. 6. 25.
Aff. על סטריה חר In latere ipsius uno, Exod. 25. 12.
A latere ejus, 1. Sam. 6. v. 8. De latere tuo in latus tuum, Ezech. 4. 8.
In latere ejus, Genes. 6. 16. *Plurale*, הרבא אכלא מתרין סטרין
Gladius confumens ab utroque latere, Genes. 3. 24. Jon. *Constr.*
על סטרי ארונא In lateribus arcæ, Exod. 37. v. 5.
In extremitatibus terræ, Jobi 38. 13. Aff. מתרין סטרוהי
A duobus lateribus ejus, Exod. 37. v. 8. על סטריהון
Ad latera eorum, Hebraicè על סטריהון, Psal. 19. 7.
A lateribus ejus, קצותם, Exod. 25. 32. *Apud Talmudicos*, סטר החלוק
Ora, fimbria vestimenti, Schab. fol. 134. ו. בסטרא נמי
In ora vel latere induſſi etiam explorant, Nidda fol. 56. 2.

Lateralis. Plural. סטראן Laterales, speciales, separatae: הנהו סטראי ננהו
Istæ (pecuniæ) particulares fuerunt, non illæ quas tu petis, q. d.
Ex latere alio, ex parte alia, Schevuoth fol. 42. ו.

ולא תבית סוטרא *Mercès, Stipendiū*: סוטרא
Neque pernoctabit merces mercenarii tecum, Levit. 19. 13. in Jon
Aff. דוד אנרא דמוריק *Sicut mercenarius qui expectat mercedem suam, Jobi 7. 2.*
עד דיקבל סוטריה Donec accipiat stipendium suum, sicut mercenarius, in die suo, Jobi 14. v. 6.
יתיה בסוטריה Projicietis eam pro mercede sua, Exod. 22. 30. in Jon.
Caro discerpta cani destinata est pro mercede, quod in Ægypto nullus canis latrarit cōtra Israëlem, Exod. 11. 7. scribit R. Sal. Exod. 22.

בי סטרוניא *Custodia*: סטרוניא Carcer, Zohar in Deut. col. 531.

Mysteria, res occulta & abscondita: מסטורין
Mysteria hæc dedit Moses Jehudæ, quando ex hoc mundo erat discessurus, Medrasch Tillim, Psal. 102.

Dominatores, Præfecti, idem quod Hebraicè שוטרים, unde videtur deflexum, etsi illud aliter in Targum solet reddi. Et Elias putat esse ex illo
Hebræo, מסטרו בארץ Præfecturam ejus in terra, Job. 38. 33. *Plurale*, ומסטריני ורבבניא
Et dominatores & magnates, Esth. 9. 3. in Targ. sec.

סטרומטין *Stromata, Strata, Stramenta, Stragula*.
Qui- dam adferebant stromata, Medr. Kohel. cap. 3. 9. Hæc variis coloribus erant distincta.

סטרינליא *Saturnalia, festa scilicet Saturno olim dicata, ac mense Decembri celebrata septem vel quinq. diebus, quibus gaudebant ac leti erant omnes, ac munera invicem transmittabant*. Suetonius in Augusto, cap. 75. & alii plures horum meminerunt.

Hebræi & horum mentionem faciunt, sed vocem valde corruperunt in scriptione. In Aruch scribitur ut hic positum, & rectè. In Talmud in libro iy cap.1. in Misna, editionis Venetæ fol.1. col.1. scribitur: ואלו איריהן של גוים קלנרא וסטנורא ואלו איריהן של גוים קלנרא וסטנורא id est, Ista sunt festa gentilium sive Christianorum, Calendæ (scil. novi anni) Saturnalia, Quadragesima, & dies natalitius Regum, &c. De his & aliis festis scribunt, quod Judæi, triduo ante festa ipsorum, nihil debeant habere cõmercii cum ipsis. Mox in Gemara scribitur: סטנרניא: in glossa, סטנרניא. Vide Talmud Hierosolymitanum, ubi explicatur in Gemara שנהא טמונה.

סינ Finire, Absolvere, Complere, idem quod סוף. In Bereschith rabba sect. 78. סוף. Absolvisti, finiisti, non dimittam te.

סינ & quæ plura harum formarum sunt, vide supra in סוב & reliquis.

סיון Sivan, nomen mensis Maji, qui tertius est, facto initio à Nisan, juxta institutionem Mosis, Exod. 12. 2. unde in Hebræo, בחדש השלישי הוא חרש, In mense tertio, qui est mensis Sivan, Esth. 8. v. 9. Sic in Targum, בחדש תליתי הוא ירח סיון. Et alibi, In mense Sivan non, propterea quod in eo data fuit Lex in monte Sinaj, Esth. 3. 7.

סיט Spithama: juxta Majemonem, שתות הזרת, Sexta pars spithamæ: juxta alios, Interstitium quod est inter pollicem & indicem: Aliis, Interstitium quod est inter medium digitum & indicem. In Orla cap. 3. הוצבע מלא הסיט בקליפי ערלוי. Qui tingit (filum) plenitudinis (i. e. longitudinis) spithamæ cum corticibus Orla, id comburendum est: Sic, האורג מלא הסיט, Ibid. הטווח כמלא רחב הסיט כפול. Qui net quantum est plenitudo latitudinis spithamæ duplicatæ, Schâbbas cap. 13. in Mischna. Sic Hebræi. Quid si deduceretur à Latino Seta? Sic, כמלא הסיט, Quantum plenitudo latitudinis setæ vel pili, esset quod aliàs dicunt החוט כמלא vel כמלא הסיט, cum rem minimam indigitare volunt, German. Eins fadens-breit.

הוא סיוטא בחלמיה Pavor, Terror, Horror: Vidit pavorem in somnio suo, quem scil. angeli ipsi per somnium injeccerant, Joma folio 22. 2. סיוטא בעלמא הוא Terror vulgaris vel leviculus est, Kama fol. 38. 1. id est, בעיותא פחד. Vide & supra in סוט.

רכיב גירדנא ווטרא מטא תיתורא Perterreri: Equitabat super mulum parvum, perveniens ad pontem, perterrerefactus mulus;

dejecit eum, Nedar. 41. 1. Quidam deducunt אטט & legunt אטטט.

סיס Excacare. Præteritum, וסימו ית עינוהי, Et excacarunt oculos ejus, Cantic. 5. v. 7. Idem cum סמא, quod vide infra.

II. **סיס** Finire, Complere, Terminare, Absolvere, frequens apud Rabbinos & Talmudicos: פתח באשרי וסיים באשרי Incipit ab Aschre, & finit in Aschre, nempe Psalmus primus & secundus, Berach. fol. 10. 1. לא סימוה קמיה. Non absolverunt eam coram eo, Bava metzia folio 76. Bava bathra fol. 10. שדה המסוימת במצריה. Ager definitus terminis suis, id est, qui habet terminos in quatuor angulis suis dispositos, Bava bathra fol. 54. 1.

סיס Finis, Completio, Absolutio, Complementum.

III. **סיס** Induere: לא סיים מסאני Non induebat calceos, Taanith folio 22. 1. & 23. 2. כי מטי למים סיים מסאני. Cum perveniret ad aquam, induebat calceos suos, ibid. מעיילי כי מסימי. Ingrediebantur induti calceis, Taanith fol. 12. 2.

IV. **סיס** Signare, Designare, Notare: & signabant, notabant eas, Ber. rabba sect. 10. Idem quod סמן.

סימא Argentum, Pecunia, Thesaurus. Sæpe dicitur סאמא, ubi medium vocalis index est. Respondet Hebraicis בסף, אוצר, & Proverbiis: ut, הדיד סימא סנינא Sicut argentum purgatum, Psal. 12. 7. Et argentum justus dividet, Jobi 27. 17. Est argento egressus, id est, vena unde effoditur, Job. 28. 1. Emphaticè, Argentum desiderabile, Prov. 21. 20. Pecuniam suam, Prov. 15. 5. Cum in medio, סאמא נבוא, Argentum electum, Prov. 10. v. 20. Probat argentum, Prov. 17. 3. Vide & Prov. 25. 11. & 2. 4. & 3. 14. & 25. 4. Job. 3. v. 14. & 28. 1. 15. Psalm. 15. 5. & 66. 10. & 68. 14. 31. & 105. 37. & 119. 72. & 135. 15. Plurale, לכוון Dedit vobis pecunias, Hebr. תטמן Thesaurum absconditum, Gen. 43. 22. T. Jeruschalmi סאמא Argentum, Pecuniam, numero singulari: Et thesauri qui absconditi sunt in arena, Deut. 33. 19. T. H. סאמא emphaticè; male. Et sicut thesauros elegeris illam, Prov. 2. 4. Quam thesauri multi, Prov. 15. 16. Opus thesaurorum, Prov. 21. 6. Cum Affixo, וסימתהו, Et thesauros ipsorum implebo, Prov. 8. 21. Vide etiam infra in סמן. In Ber. rabba sect. 33. Inveni in eo thesaurum, &c.

סין Lutum, Cænum: סין אשקני Sicut lutum platearum, Psalm. 18. 43. ועברין מיהו.

Et faciunt aquæ ejus cænum & lutum, Jefa. 57. v. 20. כסין שוקין Sicut lutum platearum, Mich. 7. 10. in Venetis, Zach. 10. 5. Baal Aruch scribit עליו סאין Super luto, Job. 41. 21.

נעל : *Calceus, Calceamentum. Hebr.* בית שרי סנא ut, Domus soluti calceo, Deut. 25. 10. תשרי סניה Aff. Exuēt calceum ejus, ibid. vers. 9. שרי סנא Solve calceum tuum, Exod. 3. 5. Sic Jos. 5. 15.

Idem : *Idem* ועד ערקת מסנא Usque ad corrigiam calcei, Gen. 14. 23. ומסנא Et calceum tuum, Deuteron. 29. 5. מלקת מסנא Projeci calceum meum, Psalm. 60. 10. ערקת מסניה Corrigia calceamenti ejus, Jefa. 5. 27. *Plurale*, ומסנא שני ברנלך Et calceamenta tua pone in pedibus tuis, Ezech. 24. 17. Vide & Exod. 12. 11.

אוחכה בסניה : *Galerus, Pileus* Impo- fuit eam (margaritam) pileo suo, Schabbas folio 119. 1. האו סיאנא שרי Hic pileus licitus est, Schabbas fol. 138. 2. *Quod etiam Nigrum* interpretantur, de eo vide supra in סוא : non enim in Talmud legitur, ut in Aruch scriptum.

סנה : *Vide infra* in סיני .

דינרי סיאנקי ; *Nomen proprium loci, unde* ; *Nummi Siankini, Ketubh. fol. 67. 2.* Olim moneta nota fuit.

Tinea, Blatta, Curculio, Vermis corrodens ligna, frumentum, & alia. Ex Græco סיס

Glomi filorum : Numer. 15. 38. in Targ. Jonath. Loquere cum filiis Israelis, ut faciāt sibi נרדיא ולא מן סיסא ולא מן נרדיא מן נרדיא Confer Talmud Menach. fol. 42. 2. Succa fol. 9. 1. ubi in glossa exponitur של הוט פקעיות כדוריות של Glomi fili rotundi.

Herba medicinalis, quam glossator Gallicè vocat פוליוול. Hinc in Talmud Avoda fara fol. 29. 1. inter sex res, quæ ægrotum sanitati suæ restitunt, & vim sanandi habent, numeratur מי סיסין בישיה Aqua, sive Decoctum Sisin aridi: In Gittin folio 69. 2. ubi medicinalia continentur, mentio quoque fit סיסין רטיכא Sisin viridis: Et mox, נשתא מינגאט שתינ אסיסנא בישיהא Mingat super Sisan aridum. Hinc videtur esse radicale. Fortè est, Σίσων, Sison, de quo scribit Dioscor. lib. 3. cap. 63. *Sison exiguum semen est, in Syria natum, apio simile, nigrum, fervens, oblongum. Contra lienis vitia bibitur, urine difficultates potu emendat, remoratos menses ciet, &c.*

Nomen loci : באבא ברי סיסין, Bava bathra folio 30. 1. & 159. 2. Baal Aruch legit per Resch, בי סריסין.

Auxiliari, Juvare, Adjuvare, Opitulari, Opem, Auxilium ferre, Hebr. עזר . *Præteritum,*

Et verbum Domini auxilio fuit mihi, Psal. 118. 13. וסיענין יהוה Et auxilio fuit ipsis Dominus, Psal. 37. 40. והיא סיעת יתי Et ipsa auxiliabitur mihi, Ecclef. 2. 9. מה סיעת Quid auxiliatus es? Job. 26. 2. ונהמתני סיעתני Auxiliatus es mihi, & consolatus es me, Psal. 86. 17. *Particip.* מסיעין לאבאשא Opitulantur malefacere, Zach. 1. v. 15. מסיעין על ידיהון Auxiliantur manibus ipsorum, Jerem. 5. 31. קום סיע לנא Surge, opitulare nobis, Psalm. 44. 27. *Futurum*, ומציון סיענך Et ex Tzizon opem feret tibi, Psal. 20. 3. וסיעניה אלהא Juvabit eum Dominus, Psalm. 46. 6. וסיענך תסיענני Et dextera tua auxiliabitur mihi, Psalm. 18. 36. ודיניך יסיענני Et judicia tua adjuvabunt me, Psal. 119. 175. *Itphabel Præteritum*, ומסתיעת Et adjuvatus sum, Psalm. 28. 7. *Participium*, מסתיען Adjuvatur cælitus, Ecclef. 3. 9. *Plurale*, מסתיען Adjuvantur, Eccl. 9. 11. *Talmud.* לא מסתיע מלתא Non juvat, id est, profuit quicquam.

Auxilium : סיע בעקתא Auxilium in afflictione, Psalm. 46. 2. *Aff.* סיעי הויתא Auxilium meum fuisti, Psalm. 27. 9. וריו לסיעני Accinctus esto ad auxilium meum, Psalm. 38. 23. לסיענא Ad adjutorium nostrum, Thren. 4. 17. יהו סיענך Sit auxilium tuum, Gen. 49. 25. Jon.

לסיעותי : *Idem* ; סיעותי vel סיעותי In auxilium meum, Psal. 119. 173.

בסיעתא רשמיא : *Auxilium* ; סיעתא סיעא Auxilio cælorum, id est, Dei.

II. *Congregari, Convenire, Congregare se. Participium*, ראתון מסתיעין בהן In quibus conveniebatis, Hebr. אשר בחרתם Quos eligebatis, Jefa. 1. 29. ובית נפקת ברא מסתיעין Et in domum meretricis congregantur, Heb. יתנודרו Jerem. 5. 7. מסתיעין עליה Congregatis vos ad eam, Mich. 2. 10. עם ונתא מסתיעין Cum scortis congregantur, Hof. 4. 14.

Congregatio, Cætus, Turba, Turma, Consensus, Societas : סיעא הרמא Societate unâ, Hebr. סיעא בתר סיעא Turba post turbam, Jefa. 66. 17. והו לסיעא תרא Et fuerunt in cætum unum, Heb. לאגדה, 2. Sam. 2. 25. *Construct.* וסיעת מרחמיהו Et cætus amicorum ejus, Gen. 26. v. 26. ובסיעת ממקני Et in cætu derisorum, Psal. 11. *Plurale*, וסיען יצטרחן מרומאי Et cætus venient à Romanis, Num. 24. 24. in Ven. Regia habent In turmas assumentes arma, Num. 33. 55. בנו סיעתא In medio cætuum, publicè, Prov. 27. 22. pro Heb. בנו הרפוזת In medio molarum. Sic Græci, *ὡς μὲς οὐ συνεδρία*. *Apud Talmudicos*, הורה ולא הודו לו כל סיעתו Docuit, sed non assenserunt ei omnes collegæ ejus, id est, non iverunt in ipsius sententiam, Gittin fol. 76. 2.

1471
ס *Gladius, Ensis*: שלפי סופא Stringentes gladium, Judic.20.2. למתן סופא בדיהון.
 Ad dandū gladium in manus ipforū, Exod.5.21.
 Jon. ותקטיל בסופא Occidetur gladio, Exo.32.27.
Aff. בסופי ובקשתי Gladio meo & arcu meo, Genes.48.22. ועל סופך Et gladio tuo, Genes.27.40.
 Quisque gladium suum, Gen.34.25. נבר סופיה
 Gladius eorum, Psalm.37.v.15. *Plurale*,
 אתקינו בספיהון Aptate vomeres vestros in
 gladiis suis, Ezech.23.10. בספיהון Gladiis suis, Ezech.23.
 v.47. *Apud Talmudicos proverbiale*; אי ספרא
 Si liber, non gladius: Si gladius, non liber, Avoda fara fol.17.2.

Vide supra in סוף · סופא Vide ibidem.
ס *Lignum, Arbor*: metonymice, *Vas ligneum*:
 plural. Et in lignis, id est, ligneis
 vasis, quibus ad hauriendam aquam utebantur,
 Exod.7.19. in T.H. Sic Onkelos, ובמאני אעני
 Et in vasis ligneis. Fortē est per metathesin litera-
 rum א קים, aut est א נסק per abject. primæ radicalis.
 Eò respicit interpres quidam, qui סיקיא reddit,
 מעצים העומדים להסקוק
ס *Spina. Plurale*; ויסקון ברניתהא סירון Et pro-
 dibunt in palatiis ejus spinæ, Jefa.34.13.
 סרא Vide infra in סרא.
 סור Vide in סור.

ס *Spektare, Intueri, Contemplari, Aspicere,*
Respicere, Prospicere, Speculari. Præte-
ritum, סכי לאורה מערבא וסליק וסכא
 Prospice ad
 viam occidentis: & ascendit & prospexit, 1.Reg.
 18.v.43. Prospexi eum, Numer.24.17. סכיתיה
 Spectat anima mea, Genes.49.18. in
 Targ. Hierof. Imperativus, סכי, ut modò posi-
 tum: סכא לאלהא Spera in Deo, Proverb.20.22.
Plurale, קומו וסכו State & contemplamini, Jefa.
 48.v.19. *Futurum*, יספי ביני ובינך Dispicat ver-
 bum Domini inter me & inter te, Genes.31.49.
 Sic ibi legendum: nam יסך vel יסך per Apocopa-
 mam Chaldæis omnino inusitatum est. *Pabel*
Participium, מספי Prospicit, 1.Sam.4.13. Scribi-
 tur contra analogiam. *Cum Pronomine*,
 Et speculaturus ego sum, Habac.2.1. ומספינא אנא
 Sic in Regiis. Veneta habent ואסכינא, ex forma
 Futuri, & cum Kametz contra analogiam, ut an-
 tea. Deinde נא non Futuro, sed Participio jun-
 gitur, unde prior lectio vera, aut legendum ex
 כסכן דבירי ישראל, ut in plurali, מספינא
 רמסכן למולח שמיא Hof.9.8. Prosperiunt Israelitæ,
 Hof.9.8. למולח שמיא
 Contemplantes sydera cælorum, Jefa.47.v.13.
 Et respexit ואסתכי פלשתאה, *Ithpehal Præteritum*,
 Et respexit ואסתכי על אפי סדום, 1.Sam.17.42. Et
 aspexit contra faciem Sodomæ, Genes.19.28.
 ואסתכיאת אתתיה מפתרוהי, *Femminum*,
 uxoris ejus post se, Genes.19.26. דאסתכינא לאדומאי

Cum contemplaremur Idumæos, Thren.4.17.
Participium, מסתכי רשיעא Contemplatur impius
 justum, Psal.37.32. דמסתכי Qui spectat, 1.Sam.13.
 v.18. נפשנא מסתכיא Anima nostra expectat re-
 demptionem, Psalm.33.20. ובסתכיא Et respicit,
 Num.21.21. *Infinitivus*, מלמסתכי A respiciendo,
 Exod.3.6. Jon. אסתכי כען לשמיא Sus-
 spice nūc versus cælum, Gen.15.5. אסתכי מן שמיא
 אספיע דעאעלו, Jefa.63.15. *Futurum*, לא תסתכי
 לאחורד Non respicies post te, Genes.19.17. יסתכי
 לנהורא Speculatur, expectat lucem, Job.3.9.
 לusciosus, qui oculos claudit, quando
 vult intueri solem, scribunt Hebræi, Bechoroth
 cap.7. in Mischna.

Speculator, Videns, Propheta. In Vajikra
 rabba in principio: In Arabia vocant Prophe-
 tam סכיא.

Gallus, ab Observatione horarum sic dictus,
 Hebraicè סכו, juxta Hebræos Doctores. Job.38.36.
 Vide Lexicon meum Hebræum in שכה.

Speculator, Spectator, Observator:
 עלימא סכואה Adolescens spectator, 2.Sam.13.34.
 סכואה Statue speculatorem, Jefa.21.v.6.
Plurale, אקימו סכואין Statuite speculatores, ibid.
 Et viderunt speculatores, והו סכואינת
 1.Sam.14.16. ubi crassum in Venetis mendum.
 סכואיהון סמן Speculatores ipforum cæci sunt,
 Jefa.56.10.

Specula, Speculatio, Contemplatio:
 סכותא Et speculam appellavit eum, Gen.31.49.
 לחקל סכותא In agrum speculæ, Numeror.23.14.
 בסכות עינין In speculatione oculorum, id est, in
 bivio, Hebr. בעינים, Genes.38.v.21. in Jon. ועל
 Et super specula ego sto, Jefa.21.8.
 בסכותנא *Aff.* In specula nostra, Thr.4.17.

Exspectatio, Spes, Speculatio: סכויא
 Quoniam est adhuc spes, Proverb.19.18. סכויא
 Et spes tua non וסכוך לא נגמר. תקיה. *Affix.*
 Consumetur, Prov.24.14. *Rabbini*, סכורם
 Periit spes ipforum, sublata est exspe-
 ctatio ipforum, Eruvin fol.21. Joma fol.72.

ס *Heb. Tegere, Obtegere, Protegere*: item
 ספיר, *Sepire, Obsepire, juxta Hebræos.* *Pabel*
Chald. Participium, דמסככה בידיה Aranea
 quæ obtegit manibus suis, vel, Sepit, sepem fa-
 cit, id est, telam, texturam, quæ se tegit, vel quæ
 sepi similis est, Prov.30.28. *Apud Talmudicos*,
 Qui tegit pedes suos, כל המיסך את רגליו טעון טבילה,
 (i.e. ventrem exonerat) opus habet lotione, Jo-
 ma cap.3. in Mischna.

II. *Apud Talmudicos est Numerare, Summa-*
re, Summam numeri colligere: אסוכי מסכן להו
 Numerando numerant ipsa, Bava bathra fol.166.2.
 סוכמן לשון מנין. *Glossa*.

Tertiò, *Ordire telam*: ut, הוצבועו והטווהו והמיסך, Qui tingit eam (scil. lanam,) qui net eam, & qui orditur telam, Schabbas cap. 7. in Mischna. Sic explicat R. Sal. Gallicè אורדיר *Ourdir*. In Aruch scribitur מסך, & dicitur esse ex significatione מסכת Judic. 16. 17. 19.

סכסך Heb. *Miscere, Confundere: Intricatum, Perplexum reddere.* סכסוך *Mixtio, Commixtio, Perplexitas, Perturbatio.*

Deinde סכסך *Incendere, Adurere, Comburare:* Unde, במסכסכת הבירה כולה, Si incenderit, aut comburat palatium totum, Glossa, מללקת, Bava kama fol. 22. 1. עמרה וסכסכה, Si steterit & incenderit, ibid. Et inflammaverit lapides ejus, Bava kama fol. 6. scil. האש Ignis. Aliter, פנימה של סכין מסוכסכת, Ruptura cultri unius aciei, Cholin fol. 17. 2.

סכסוך *Aduasio, Incensio, Inflammatio.*

סך *Summa, Collectio, Complexio, Complexus numerorum:* סך הכל *Summa omnium, Summa summarum:* סך זבניתא *Summa emptionis:* סך המעות *Summa pecuniarum:* סך הדינרין *Summa denariorum.* Sumptus usus ex illo Davidis, אעבר בסך, Transibo in turma, id est, magna hominum summa, Psalm. 42. v. 5. ubi Hebræi interpretes notant, סך esse לשון השבון סך significationis Numeri, id est, significare Numerum, five diversorum numerorum summam & complexum.

וסיכא תהוי קביעא *Clavus, Paxillus:* סכתא סכא Et clavus erit fixus vobis, Hebr. יתר, Deut. 23. v. 14. Jon. & Onkelos habet סכתא ex forma emphatica: וקשת ית סכתא Et incussit clavum in tempora ejus, Jud. 4. 21. *Construct.* ית סכת משכנא *Clavum tabernaculi,* ibid. *Plurale formæ masculinæ,* וכל סכיא Et omnes clavi, Exod. 38. 20. *Construct.* וכל סכי דדרתא Et omnes clavi atrii, Exod. 27. v. 19. *Affix.* וכל סבוהי Et omnes clavi ejus, ibid. וסכיא Et clavi ejus, Exod. 39. 40. *Talmudici,* סכתא tabulæ laxatus est, Clavus tabulæ, Gittin fol. 32. 1. נקיט בסיכי Apprehendit clavos, Bafra fol. 69. 1. אמן כסיכתא בגורא *Nos sumus sicut clavus in pariete,* Eruvin fol. 53. 1. Deinde usurpatur pro *Forma numismatis,* quia figuram clavi refert, Gallicè, ut R. Salomon notat, קוין, id est, *Coin de la monnoye,* in Bava kama fol. 99. 2. German. Stämpffel.

סכין *Columnæ,* id est, עמודים, ut glossa explicat, Schabbas fol. 123. 1.

ית סכורת *Tugurium, Tabernaculum:* פתכומריכון *Tabernaculum sacrificulorum vestrorum,* Amos 5. v. 26. Quidam volunt esse Nomen proprium Idoli sic appellati. Inde & סכורת *Idolum Babyloniorum* sic appella-

tum, 2. Reg. 17. 30. Talmudici dixerunt, fuisse Gallinam sive Idolum gallinæ, quæ vocatur formâ fæmininâ סכורת, ut masculinè dicitur סכין Gallus, & Pulli gallinæ. Sic Cuthæi ibidem coluerunt נרגול, id est, תרגול Gallum, & Chananæi אשימא, id est, hircum. Vide Selden. de Diis Syris Syntagm. 2. cap. 6.

סוך *Ramus, Frons, est quasi à סוך, ut Hebraicè: תחות סוכא Sub ramo,* 2. Sam. 18. 9. *Construct.* וקץ שוכת אעין Et abscidit ramum arborum, Jud. 9. 48. *Aff.* גבר סוכיה Quisque ramum suum, Jud. 9. 49. וסוכיה מטלן Et ramus ejus umbrosus est, Ezech. 31. 3. *Sic autem dicuntur Rami ab Obtegendo, & se invicem, & fructus suos, & terram. Analogia postulat Dagesch in Caph, sed Quiescentia secundâ, & Defectiva secundâ, sæpè formas inter se permutant.* Apud Talmud. לא יקוצ את סוכו Non abscindet ramum ejus, Bava kama cap. 10. סוכי תאינים ובהם תאינים *Rami ficorum,* in quibus sunt ficus, Succa fol. 13. 2. שוכה שכוחה רע *Ramus cujus robur est malum, qui est debilis, fragilis,* Metzia fol. 105. 2.

סכל *Intelligere. Infinitivus,* פסק למסכל Destitit intelligere, Psalm. 36. v. 4. *Ithpabel, אסתכל Intueri, Aspicere, Respicere, & sæpè pro Hebraeo הביט ponitur: metaphoricè, Intelligere, Considerare, Attendere, Animadvertere. Præteritum,* לא אסתכל Non intelligit reverti ad me, Jefa. 1. 3. *Heb.* ידע Scit, Cognoscit: אסתכל לות כל יתבי ארעא Respexit ad omnes habitatores terræ, Psal. 33. 14. *Feminin.* ואסתכלת אנתתיה Et respexit uxor ejus, Gen. 19. 26. Jon. אסתכלת על ימינד Respexi ad dexteram tuam, Psalm. 142. 5. *Contemplatus sum & vidi,* Eccles. 9. 11. אסתכלו לתיה Respexerunt ad eum, Psalm. 34. 6. *Participium,* ויהי אסתכל ביה Eritque quisquis aspexerit eum, Numer. 21. 9. Jon. ומסתכלין אחורי משה Quis respicit terram, Psalm. 104. 32. *Plurale,* לא אסתכלין Et respexerunt post Mosen, Exod. 33. v. 8. לא אסתכלין Non attendunt, animadvertunt, Jefa. 1. 5. *Infinitivus,* אסתכלא ביה Ad intelligendum per eam, Genes. 3. 6. *Heb.* להשכיל quod idem. אסתכלא Pergā aspicere, Jon. 2. 5. *Imperativus,* אסתכלא Timuit aspicere, Exod. 3. 6. *Imperativus,* אסתכלא Respice de cælo, Psalm. 80. 15. *Imperativus,* אסתכלא Et respice faciem uncti tui, Psalm. 84. v. 10. אסתכלו וחוו Attendite & videte, Jefa. 42. 18. *Futurum,* ושמתי נסתכלון Et stulti intelligent, Proverb. 8. 5. *Aphel,* אסתכלא Intelligere fecit, Intelligentem reddidit. *Imperativus,* אסתכלו לי Intelligere facite me, Job. 6. v. 24. *Heb.* הבינו, quod idem. *Apud Talmudicos:* כל המסתכל באשרה בכוונה *Quicumque aspicit mulierem cum intentione,*

tentione, perinde est ac si rem habuisset cum ea, Talm. Kalla ab initio. Planè simile dictum Christi Matth. 5. 28. πῶς ὁ βλέπων γυναῖκα πρὸς τὸ ἐπιθυμῆσαι αὐτῆς, ἥδη ἐμοίχασεν αὐτήν ἐν τῇ καρδίᾳ αὐτῆς. Item:

כל המסתכל בעקברה של אשה הוויין ליה בנים שאינם מהוגנים Quicumque aspicit calcaneum mulieris, erunt ipsi liberi inhonesti, Nedar. folio 20. 1. Alibi: כל המסתכל באצבע קטנה של אשה כאלו מסתכל במקום התורפה Quicumque aspicit minimum digitum mulieris, perinde est ac si aspexisset locum pudendum ejus, Schabbas cap. 5. En Israel fol. 65. 4.

II. אסבל Stultè, Insipienter agere, Stultum esse. Præteritum, אסבילת למעבד Stultus fuisti agendo, Stultè egisti, Gen. 31. 28. Itbpabel, אסתבל Idem: Præteritum, ארי אסתכלית Nam stultè egi valdè, Heb. נסכלתי, 2. Sam. 24. 10. Ecce stultus fui, 1. Sam. 26. 21.

סכלא vel סכלא (melius scribitur cum Pathach ab initio loco Kametz, quam cum Chirek, quod substantivo sequenti propriè convenit:) Et filius insipiens, Prov. 10. 1. וברא סכלא Non cupit stultus intelligentiam, Prov. 18. 2. פנוקא לא יאי לסכלא Non decent stultum deliciæ, Proverb. 19. 10. סועי דסכלי Terror stultorum, Proverb. 1. 32. וסכלי סנין דיעתא Et stulti odio habent scientiam, Proverb. 1. 22. אמתא סכלתא Mulier stulta, Proverb. 9. 13. בורא סכלא Primogenitus stultus, id est, illegitimus, qualis est matris, non ab utroque parente. Talis judicatur adulterinus & illegitimus ad capiendas duas partes hæreditatis pro jure verorum primogenitorum, Bava basra fol. 126. 2.

סכלא טבא לכל Intelligentia, Intellectus: Intellectus bonus omnibus facientibus ea, Psalm. 111. 10. עבריהון Intellectus bonus omnibus facientibus ea, Psalm. 111. 10. ש, ut ibi videbitur.

דפלה: Intelligēs, Prudēs, סוכלתן vel סכלתנא סכלתן Qui operatur in æstate, filius prudens est, Prov. 10. 5. גבר סוכלתן וחכים Vir prudens & sapiens, Genes. 43. 33. Hebr. נבון Et corripe prudentem, Proverb. 19. 25. וסכלתן בעיצה Et prudentem consilio, 1. Sam. 16. 18. Et substantivè, דהכנימא Et in prudentia sua sapiens assumet scientiam, Prov. 21. 11. גוברין חכימין וסוכלתנין Plur. Viros sapientes & intelligentes, Deut. 1. 13. אפפרימא Et prudentia à prudentibus ipsorum abscondetur, Jesa. 29. 14. פרימנימא Prudens fæmina.

Intelligentia, Intellectus, נותא חנו סוכלתנא Sapientiâ & prudentiâ, Exod. 31. 3. וסוכלתנא אugebit scientiam & prudentiam, Proverb. 1. 5. אפפרימא.

A A a a

Juxta intelligentiam suam, Proverb. 12. 8. וסכלתנותכון Et prudentia vestra, Deuter. 4. 6. גסכלתנותחון In prudentia sua, Ecclef. 9. v. 11.

Qui errat à via intellectus, Pro. 21. 16. דשט לסכולא דמלקד Quia spernit intellectum verborum tuorum, Prov. 23. 9.

סכס Numerare, apud Rabbinos: מנין שהוא Numerum quem ipse numerat.

Numerus, Summa numerata, pro Hebræo מספר ut, Juxta numerum multitudinis annorum, Levitic. 25. 15. Et numerum laterum, Hebr. וית סכום לבנייה Et numerum laterum dabit, Heb. ותוכן, Exod. 5. 18. מני סכום Ponit numerum stellis, Psalm. 147. 4. Numeros omnium, id est, juxta numeros omnium eorum, Job. 1. 5. in Venetis, & cum Cholem, sed præstat Schurek in medio. Juxta numerum ipsorum, Numer. 15. in Jonathane. אפוד רבבין סכום Summa accepti, Beza fol. 29. 2. Sic in fine singulorum librorum poni solet numerus versuum à Masorethis, מסוקי דספריה Numerus versuum libri.

II. סכס in Hiphil apud Rabbinos, הסכים הסכימו פלוני ופלוני Convenire, Consentire simul: Ego consentio cum ipso: מוסכם בנייהם Consentium est inter eos, Consensus initus inter ipsos. שמות Nomina univoca, apud Grammaticos & Logicos Rabbinos. Usurpatur & reciprocè, Consensi, conveni mecum sic vel sic agere, id est, Proposui mihi, Statui apud me, q. d. Inii rationem apud me, עשיתי Feci computum meum, ut sic significatio ex priori derivata sit. In Targum, ואהי מסכים לכל Et ero consentiens omni ei quod feceris, Cant. 8. 13.

אספמא הספמא Consensus, Convenientia, Concordia, Univocatio: הסכמת המפרשים Consensus interpretum: השם הנאמר בהסכמה Nomen dictum per univocationem.

Vide in litera א.

III. אסתכס Coarctatus, Deprehensus est, Guido ex Zohare.

סכס Periclitari, id est, Tentare, Experiri: Infinitivum Num ad periclitandum nos vocastis nos huc? Judic. 14. v. 29. סיכנתי עצמי Periculo se exponere: פיהל, פיהל Periculo me exposui, Berach. cap. 1. in Misch. Itbpabel, אסתכס Periclitari, In periculo versari. Participium, והיא מסתכנא לממת Ipsaque periclitatur

ad mori,

ad mori, id est, ad mortem, Psalm. 18. v. 5. נפשי
 אַנְיָמָא *Anima mea periclitatur*, Psalm. 119. 109.
Sic Hebraicè, Futurum, בּוֹקֵץ עֵצִים יִסְכֵּן בָּם Findens
 ligna periclitatur in eis, Eccles. 10. v. 9. Talm.
 אַתְחַכְנִית In periculo fui: מְסוֹכֵן *Periculosus*, *De vi-*
ta periclitans, Morti proximus: Periculosum: בהמה
 הַשּׂוֹחֵט אֶת Jumentum periclitans de vita, מסוכנת
 הַמְסוֹכְנֵת Mactans moribundum animal, Cholin
 fol. 37. 12. מקום מסוכן *Locus periculosus*.

סכנה *Periculum*. Citatur ab Elia ex Thr. 5. 9.
 sed hodiè in exemplaribus Biblicis non reperi-
 tur. *Apud Rabbinos verò usitatissimum est, unde il-*
lud: סכין ביד שוטה סכנה *Culter in manu stulti pericu-*
lum est. Stultis & imperitis, etiam optima re-
 rum occasio & opportunitas, periculosa & per-
 niciofa est. Nesciunt enim eà uti, & quando
 uti tentant, per imprudentiam in perniciè suam
 eam convertunt. Sic Græci, *ἡ δὲ μάχαιρα ἡ*
Ne puero gladium, scil. committas.

סכין *Culter, Gladius*: ותשים סכיני בלועך Et po-
 nes cultrum in gutture tuo, Proverb. 23. 2. Heb.
 שְׁכִין *huiusmodi* שׁ *Rabbini in ס convertunt*:
 וְנָסַב יָת סְכִינָא Et accepit gladium, Judic. 19. 29.
 Hebr. מַאֲכָלֵרַת, quod propriè significat *Cultrum*
cibarium. Pro eodem ponitur Gen. 22. 6. 10. *Aff.*
 די ספיני בידיה In cuius manu culter est, scilic.
 mactatorius: nam de lanione ibi sermo, Zach. 11.
 v. 17. Hebr. חֶרֶב *Gladius: Apud Rabbinos*, סכין
 של רצענין *Culter sutorum sive cerdonum*, סכין
 של שחיטה *Culter mactationis*: שיש ביה
 פגומות הרבה תירון כמגירה *Culter in quo sunt mul-*
tæ rupturæ, judicatur quasi ferra, ideoque ad
mactandum ineptus.

II. אֶסְפֵּן *Aphel Assuescere, Addiscere*.
Præterit. וְכָל אֲרָהֲתִי אֶסְפְּנָא Et omnes vias meas
 didicisti, cognovisti, Hebr. הִסְפַּנְתָּה, Psalm. 139. 3.

III. אֶסְתַּפֵּן *Ithpabel Proficere, Utilita-*
tem capere. Futurum, לֹא יִסְתַּפֵּן בֶּרֶשׁ Nihil pro-
 ficiet homo, Jobi 34. 9. in Targ. sec. Hebr. יִסְכֵּן
 eodem sensu.

IV. מְסָפֵן *Pauper, Egenus, Tenuis, Inops*,
 Hebr. & *Chaldaicè*: טב הוא די הוא מְסָפֵן Bonus est
 pauper, in quo sapientia, quàm &c. Eccles. 4. 13.
 אֶתְעַבֵּר מְסָפֵנָא *Factus est pauper*, Eccles. 4. v. 14.
 אֲנִיסוֹת מְסָפֵנָא *Violentia in pauperes*, Eccles. 5. 7.
 אֶתְעַבֵּר לְמְסָפֵנָא Et dat pauperi, Proverb. 13. 11. *Aff.*
 אֶתְעַבֵּר לְעַנְיָךְ & *pauperi tuo*, Deut. 15. v. 11.
 פְּלֻרָלֵי Non deficient pauperes in terra, Deut. 15. 11.
 עֲתִירָא בְּמְסָפֵנֵי נִשְׁתַּלֵּט Dives in pauperes dominatur, Proverb. 22. v. 7.
 עֵינֵי לְמְסָפֵנָא יִטְשׁוּ *Oculi ejus ad egenos abscon-*
dunt se, Psalm. 10. 8. in Venetis. Regia singulari-
 ter habent: *Construct.* אֶבְסוֹנוֹ מְסָפֵנֵי אֶרְעָא *Abfcon-*

duntur inopes terræ, Job. 24. 4. וְיִכְלוּ מְסָפֵי עַמְּךָ
 Et comedent pauperes populi tui, Exod. 23. 11.

ואוכמי *Paupertas, Egestas, Inopia*: וְנִסְבַּע
 אֶתְחַכְנִית *Et nigri paupertate*, Job. 5. v. 11. וְנִסְבַּע
 אֶתְחַכְנִית *Satiabitur paupertate*, Proverb. 28. 19.
 אֶתְחַכְנִית *Paupertatem & divitias ne des*
 mihi, Prov. 30. 8. *Aff.* וְתִרְדַּד מְסָפֵנִיךְ Et incedet
 egestas tua, Prov. 6. 11. Sic quoque legendum,
 וְנִסְבַּע אֶתְחַכְנִית *Et obliviscantur paupertatis sue*,
 Proverb. 31. 7. *Apud Rabbinos celebre est*, וְנִסְבַּע
 מְסָפֵנִיךְ לִיהוֹרָאֵי כְעַרְקָתָא סוּמְקָא דְעַל לְבִיָּה דְסוּסִיָּא הַזְרָא
Pulchra est paupertas Judæis, sicut lorum rubrum in
pectore equi albi, Jalkut fol. 144. col. 4. & in A-
 ruch in עַרְקָא. Pro עַרְקָתָא alibi legitur עַרְקָא, ut
 illic videre est.

מְסָפֵן *Pauperem reddere, Ad paupertatem redi-*
gere. Transfit hic litera servilis ב in radicalem, quod
et in aliis fit. Participium, וּמְסָפֵן נַפְשִׁיָּה Et pau-
 perem reddens animam suam, Proverb. 13. 7.
 וְאֶתְחַכְנִית מְסָפֵנִיךְ יָת עַמִּי Quod ad paupertatem redi-
 gitis populum meum, Jesa. 3. v. 15. *Futurum*,
 עַמְּיָא מְסָפֵן Deus, Psalm. 56. 8. אֶתְמַסְפֵּן
Pauperari, Pauper, Inops fieri, Inopiã affici. Præteritum,
 אֶתְמַסְפַּנְתָּה *Pauperatus, Pauper factus sum*
 vehementer, Psalm. 142. 7. אֶתְמַסְפֵּנוּ
Pauperes fiunt, Psalm. 34. 11. אֶתְמַסְפֵּנָא
Pauperes facti eramus, Mal. 1. 4. *Participium*, וְאֶסְפֵּן
 וְאֶסְפֵּן *Qui ebriosus est & vorax, pauper efficitur*, Pro-
 verb. 23. 21. *Futurum*, וְלֹא אֶתְמַסְפֵּן Et ne pauper-
 tate affectus, Prov. 30. 9. וְלֹא אֶתְמַסְפֵּן
Ne pauper fias, Prov. 20. 13. וְאֶתְמַסְפֵּן אַחֲוֶיךָ
Et pauper fiat frater tuus, Levitic. 25. v. 47. *Apud Talmudicos*,
 כָּל הָעוֹסֵק בְּבִנְיַן מִתְמַסְפֵּן *Quicumq; occupatus est stru-*
cturâ ædificiorum, pauper fit, Jebham. fol. 63. 1. Sota
 fol. 11. 1. Inde illud: *Ædificare domos, & pascere*
corpora multa, Ad paupertatem proximus est aditus,
 Vide Druf. fol. 73. in Adag. Alibi, *Quare dicitur*
 Exod. 1. Pharaonem ædificasse עֲרֵי מְסָפֵנוֹת
 civitates thesaurorum frumenti? Quidam re-
 sponderunt, שְׂמִסְכְּנוֹת אֶת בְּעִלְיָהוּ, quòd in peri-
 culum adduxerunt dominos suos: alii dixerunt,
 שְׂמִמְסָכְנוֹת אֶת בְּעִלְיָהוּ, quòd ad paupertatem rede-
 gerunt dominos suos, scil. ablato spolio, & sub-
 mersione in mari, Sota fol. 11. 1.

סכניתא *Vide in סכין supra*.
 אֶתְעַבֵּר נִסְבַּע *Nomen proprium loci*: unde, אֶתְעַבֵּר
 אֶתְעַבֵּר אֶתְעַבֵּר *Venit Jakob Isch Scanja ad cu-*
 randum eum, Avoda fara fol. 27. 2. Tale fortè
 est Judas Ischkarjotes, Matth. 10. 4. &c. *Vide*
 hic Druf.

סכנין *Oximel*. Legitur in More lib. 2. cap. 1.
 his verbis: כִּן הִרְבֵּשׁ לְבָרוֹ נִסְבַּע הַמְצָא הַחֹמֶץ לְבָרוֹ
 יתחייב בהכרח המצא החומץ לברו.

colligunt ex operibus creationis diei quarti, ubi semper scribitur defectivè, ad indicandù, quòd sit **מארה יום** dies maledictionis, anginâ accidente infantibus. Vide hîc R. Salomonem. Post volunt etiam adultos occupasse, maximè in sternutatione, unde mos inolevit, ut sternutanti benedicant, dicentes **אסותא** *Medicina, Salus sit tibi*, vel, **רפואה**, quod idem. Hinc sunt, qui dicant Achitophalem mortuum esse anginâ, propterea quia scriptum est, *Et strangulatus est*, 2. Sam. 17. 23. id est, anginâ suffocatus. Nam absurdum judicant, virum tam prudentem seipsum strangulasse. Sic exponunt quidam **Και ἀπὸ γέλατο** Act. 1. de Juda proditore, quòd non laqueo seipsum strangulaverit, sed hoc morbo correptus, suffocatus fuerit, & concidens ex vi interclusi spiritus crepuerit medius, visceraque ejus effusa fuerint. Porrò apud Talmudicos: **אכל כל מאכל ולא** *id est, Qui comedit omnem cibum suum absque sale, & bibit omnem potum suum absque aqua, interdium periclitatur de malo odore oris, & noctu periclitatur propter anginam*, Berachoth fol. 40. 1. Item, **הרגיל בעדשים אחת לשלשים מונע**, *id est, Qui affuescit esui lentiù semel in mense, cohibet anginam è domo sua*, Ibid. Alibi, Tradiderunt sapientes, **אסכרה בא**, *Angina venit in mundum propter decimas. Nempe qui comedit fruges non decimatas, is moritur manu Dei. Alius dixit, Propter linguam maledicam, juxta illud, Obturabitur os loquentium falsa*, Psalm. 63. 12. Schabbas fol. 33. 1. Vide & in Berach. fol. 8. 1.

Obstructiones, Obturamenta: Talmud. **מסוכריא** Obturamenta orificii cuparum cerevisialium, hoc est, linteamina, panni laceri, stupra, vel similia, quibus operculum doliorum circumvolvitur, vel os vasis obstruitur, Kethub. fol. 6. 1. Schabbas fol. 111. 1. Bechor. fol. 25. 1. Baal Aruch scribit per Beth, **מסוכריא**: sed in Gemara ubiq; per Kaph scribitur.

II. **סכר Venam secare**. Promiscuè apud Talmudicos scribitur hoc sensu cum ב, ut suo loco dictum, & cum כ. Author Aruch tantum scribit סכר cum Beth, sed sæpius in Talmud cum Caph: **Qui venam secat, & non lavat manus**, Pefachim folio 112. 1. **ביום רעיבא וביומא** In die nubiloso aut in die procelloso (ventoso) non circumcidimus præputium, neque secamus venam, Jebham. f. 72. 1. Incisio, Cæsura scalpelli phlebotomici.

סכס **Stultus, Fatuus, Inspiciens**: כל בר בר סכסא *Omnis bar bar channa stultus est*, Bava bathra fol. 74. 1. Vide & רקן.

סכסן *Idem, ut in illo proverbiali, ולרקן קורטמן, Raribarbarus astutus: densibarbarus bardus*, Sanhed. fol. 100. 2. In Aruch scribitur סכס, & sic alibi quoque citatum reperi.

סכף *Idem quod סנף, per commutationem literarum ejusdem organi. Hinc, סכופים Afflictiones, Tribulationes*, in Echa rabbeta, cap. 2. v. 5. Sic, **יש בהם דוים וסכופים** Sunt inter ipsos languidi & afflicti, Ber. rabba sect. 88, in princip. quod Guido Fanelicos explicat. Sic mox סכר & סנר. **תסכפין** Adducit id hoc loco Guido. Vide infra סקף.

סכר & Aphel אספיר Claudere, Obturare. *Convenit cum סנר, literis homogeneis commutatis inter se. Particip. Pabel, רמסכר ארניה, Qui occludit aurem suam*, Hebr. אטס, Proverb. 21. 13. & ex Aphel, רמסכיר Prov. 28. 9. **Itipabel Prater. Et clausi sunt fontes abyssi**, Genes. 8. 2. **Talm. נסכרינון לנקבין דיליה** Obturat foramina sua, id est, nares, Schab. fol. 109. 2.

סכרא Clausura, Excipulum: דהוו עברין סכרא *Ubi faciebant clausuras, receptacula, lacunas ad recipiendum aquas*, Jesa. 19. 10. Hebr. שכר commutatis ש & ס. *Inde apud Talmudicos, מצורות, Retia excipulorum*, Kelim cap. 23.

סוכרא Repagulum, a Claudendo sic dictum: **היד סוכרא דחסנא** Sicut repagulo roboris, id est, forti, robusto, Heb. ככריה Sicut veste, Prov. 18. v. 19. **Pravè in Venetis סוכרא cum Beth. Apud Talmudicos, שבעה עפרי משבעה סוכרי** Septem pulvisculos ex septem repagulis, vel cardinibus, h. e. foraminibus, in quibus cardo januæ vertitur, vel, in quibus pessulus januæ reconditus, Schabbas fol. 67. 1. Vide Aruch. Alii; **Ex septem sepulchris**. Hinc Guido posuit, **סוכר Sepulchrum**.

סיכרא Sichra, nomen loci apud Talmudicos, Bava metzia fol. 42. 1. & 83. 1.

אסכרא Angina, אנגעמיס, Synanche, unde vulgus Medicorum dicit Squinantia, genus morbi acuti, quo fauces anguntur & obturantur. Hinc apud Rabbinos legitur, **מיתתו באסכרא** *Qui antevertit pedes suos ad transgressiones, mors ejus est angina: Item, ברביעי היו מתענין מפני האסכרה* Die quarto jejunabant propter anginam, ne scilic. ea infantes invaderet, Schabbas fol. 27. 2. Scribunt Rabbini, hunc morbum primitus familiarem fuisse infantibus die quarto nativitatis ipsorum, unde eo die jejuniium instituerunt parentibus, de quo locus præcedens intelligendus. Hunc autem diem infaustum esse,

לא דמי ההוא דחמי: *Corbis panarius*: סולגיתא סלג
 סולגיתא פניא וכפן לההוא דחמי סולגיתא מליא
Non est similis is qui videt corbem vacuum, & esurit, ei qui videt corbem plenum, & saturatur, Be-
 resch. rabba sect. 65. Medrasch Köheleth cap. 5.
 v. 16. Sensus est, Aspectum ciborum quoque
 satiari, ac proinde, eum qui corbem panarium
 videt vacuum, famelicum & esurientem mane-
 re: qui verò eum videt plenum, aspectu ipso
 satiari.

סלד *Aduri, Contrahi, Retrahi, Retroducere ut fit
 ex adustione, Talmud.* שמן אף על פי שיד
 Oleum, etiamsi manus aduratur
 eo, licitum est, scilic. die Sabbatho adhibere ad
 unguendum infantem, Schab. fol. 40. 2. Propter
 metum ustionis vel adustionis, solemus ma-
 nū retrahere retrorsum, & hoc est סולד. Item:
 Albumen ovi adustum i-
 gne, id est, ex calore coagulatum, Gittin fol. 57. 1.
 Nisi donec manus non
 aduratur eo, Cholin fol. 105. סולד
 Properea quòd retrahitur, recedit re-
 trorsum, contrahitur humore ablato, Mach-
 schirin cap. 5. Nasus ejus retractus
 est, id est, iusto brevior, & sursum quasi retra-
 ctus. Id in primogenito vitiosum habetur, Be-
 chorothe fol. 43. 1. Et in Bereschit rabba: מפיני מה
 id est, Quare
 homo odoratur odorem sulphuris, & anima e-
 jus contrahitur, retrocedit in eo? quia scit ani-
 mas impiorum in futuro mundo sulphure cru-
 ciandas, sect. 51. Est quod adu-
 rit ex ebullitione.

II. סלד *Rogare, Orare, Supplicare.* Sic qui-
 dam interpretantur illud, *Et supplico*,
 Job. 6. 10. Sic in quadam epistola, ואסלדך במלתי,
 Et supplex rogo te hoc sermone, hac epistolâ
 meâ. In libris precum, אנקת מסלדך לפני כסא כבודך,
 Gemitus supplicantium te ascendat coram folio
 gloriæ tuæ.

סלה *Aphel, אסלי, Rejicere, Reprobare, Aver-
 sari, Respuere, Abominari, Spernere, Heb.*
 Et cor-
 rectionem respuit cor meum, Prov. 5. 12. Regia
 אשלי. *Feminin.* ובשבע אסלית נפשיה. Et septimum
 abominata est anima ejus, Heb. תועבת נפשו. Abomi-
 natio animæ ejus, Prov. 6. 16. כל מכסנותי
 Et spreverunt omnem correctionem meam,
 Proverb. 1. 30. Regia ואשלו. *Participium,* שטמא
 Stultus reprobat disciplinam, Pro-
 verb. 15. 5. אסלי נפשה. *Futurum,* לא תסלני
 Ne averferis, Prov. 3. 11. *Alibi in Targum, Hebraea נאץ
 per alia Chaldaica exprimitur.*

*Sicut ar-
 gentum reprobum, Hebr. כסף סיגים Argentum
 scoriarum, Prov. 26. 23. Est Participium peil
 five passivum Pabel.*

Reprobum, Rejeclitium, Scoria:
 גבו סלאנא מן סימא
 Colligite scoriam ab argento,
 Prov. 25. 4.

*Spina, pro Heb. חוח. Sed & Hebraicè
 dicitur סלון Spina: ובסלוא תנקוב ליסתיה. Et spinâ
 perforabis maxillam ejus, Heb. ובחוח, Job. 40. 21.
 Plurale, יפקון סלוי Egreclentur spinæ, Job. 31. 40.
 Quæ germinat inter spinas,
 Cantic. 2. 2. Apud Talmudicos, שבעה סלוי משבעה,
 Septem spinas de septem palmis, id est,
 ramulis & summitatibus spinas referentibus,
 Schabbas 67. 1. פבע דלא פבע דמא
 Percutiam vos spinâ quæ non prolicit sangui-
 nem, Ketubh. fol. 91. 1. h. e. feriam vos minore &
 levioze anathematis specie: לא שביק ליה לבריה
 Non permisit filio suo extrahere
 spinam, scil. ex digito, Sanhedr. fol. 84. 2.*

*Idem, apud Talmudicos, Cholin fo-
 lio 95. 2. בסילתא ולא בחברתה ולא בסילתא
 sociâ, non spinâ: Qui sc. malam habet uxorem, su-
 perducat alteram, id ei gravius dolebit, quàm si
 spinis eam pungeret, aut feriret, Jevam. fol. 63. 2.
 Allegatur ut dictum vulgare, & proverbiale.*

*Coturnix, idem quod Heb. שליו, Exod. 16.
 v. 13. Talmudici quatuor genera coturnicum
 ponunt, nempe, ושלו מעליא, ושלו וסלוי, ושלו
 ex quibus שליו præstan-
 tissima omnium, שיכלי, minima omnium spe-
 cies, Joma fol. 75. 2.*

*Secundina infantis: סליתא סליתא
 Afferent secundinam matris ejus, Schab.
 fol. 134. 1. Heb. שליה. In Aruch scribitur
 quod pravum.*

*Solea calcei: Item, Solea,
 genus calceamenti, cui non est calcaneus, ut He-
 braei scribunt, Crepida, Suber: סוליים שנפסק
 Solea deficiens, Kelim cap. 26. שאין
 Excepto calceo soleato, qui non habet cal-
 caneum, Jevam. fol. 103. 2. & Kiddusch. fol. 14. 2.
 lin. 1. Hic nempe calceus prohibitus est in solen-
 ni ista discalceatione, quæ fit in divortiis. Aruch
 legit in fine per Samech, uti scribitur in Talm.
 Hieros. & explicat in lingua vernacula, אסקרפיש,
 quod puto esse corruptum ex Crepida. In Glosis
 Talmudicis scribitur per סוליים א. Vide & in-
 fra סלס.*

*Vide in סלוי.
 Semen fatuum: זרעא סליון של לוף
 raphani, id est, stultum, quod fatuos ra-
 phanos producit. Sic citat Aruch, ex Maase-
 roth in*

roth in fine. In Talmud legitur hodie העליון .
Aruch scribit etiam in Græca lingua שוטה Stultum dici סלי, quod apud eos quærendum.

סלון Vide infra in סלון.

סלה *Æstimare, Equiparare, Comparare.* Sic Rabbimicè: Zimri filius סלוא Salu Num. 25.14. sic dictus est על שהסליא עונות של משפחתו eo quod æstimavit, id est, ad æstimationem & commemorationem revocavit, extulit, magnificavit, iniquitates familiæ suæ, Sanhed. fol. 82.

סלה *Condonare, Remittere peccatum aut delictum, Propitium esse, Hebr. Pabel Infrut.*

סלה *Nam multiplicat condonare, Jefa. 55.7. Futurum, Propitii eritis super peccatis sanctuarii, Numer. 18.1. Aliàs semper Hebræum סלה per שבק redditur.*

סליחות *Condonatio, Remissio. Plurale, סליחות Condonationes. Rabbini etiam sic vocant Preces pro condonatione, quæ in peculiarem librum collectæ, voantur סליחות Preces propitiatoriae, Liber precum propitiatoriarum: סליחות שנרפסו מקדם סליחות כסודר סליחות quæ impressæ sunt jam antea: סליחות (Liber) precum ordinatus.*

סליחות *Condonatio, Remissio: לעדן סליחות Ad tempus condonationis peccatorum, Jerem. 8.15.*

סלל *Fricare, Scabere, Scalpere: Titillare, Viliter scabere, vel adrisum & jocum scabere & tangere, Rûßlen: Talm. המסוללת בכנה קטן Titillans filium suum parvulum & denudans se ei, Sanhed. 69.2. בו נשים המסוללות זו בזו Mulieres titillantes se invicem, illegitimæ sunt ad sacerdotium, id est, ne sacerdoti summo nubant. Debent enim tales esse puræ & castæ virgines: at signa libidinistalia e-dentes, non judicantur esse tales, Schab. fol. 65. col. 1.*

סליל *Panus textorum, lignum cavum cui filum circumvolutum est, ein Spûlen: המעלרין מן הפקעה Traducens (netum) ab uno glomo in alium, ab uno pano in alium, Negaim cap. 11. Glossa, סליל עץ הלול מין קנה שמחברים Selil est lignum cavum instar calami, cui circumvolvunt netum.*

סלסל *Concinnare, Complanare, Leniter tractare pilos aut barbam. Hinc de homine, qui videt ante se Naziræum, & dicit, מכלכל הריני מכלכל הריני מסלסל הריני עלי לשלח פרע הרי זה נזיר Ecce ego concinnabo, ecce ego alam, ecce ego promissurus sum comam, is tenetur voto naziræatus, Nazir in principio, מסלסל i. e. מחליק den Bart oder Haar streichen: ער מתי אתה מסלסל בשערך Quousq; tu כרי שיכנס מסולסל נארה? Ut ingrediatur coccinrus, pul-*

cher & ornatus in conspectum principis.

סלסול *Tractatio, Concinnatio, Aptatio capillorum: Item Elatio, Dignitas, Dominium, ex significatione Verbi Hebraica: unde, מיום שנחרב בית המקדש נהגו הכהנים סלסול בעצמן A quo tempore vastata est domus sanctuarii, usurparunt sacerdotes elationem in seipsis, Bechor. fol. 30.2.*

סלסלה *Genus vestimenti linei tenuissimi & præstantissimi, Gittin fol. 59.1.*

סלסלון *Canistra, Quali vindemiatorii: ברקטף על Sicut vindemiator ad qualos, Jerem. 6.9. Hebr. סלסלות.*

סלסל *Canistrum, Sporta, Sportula ex viminibus contexta: מן סלסל מעלוי רישי Ex canistro super capite meo, Genes. 40.17. Et in canistro superiore, ibid. Plurale, תלתא סלסל Tria canistra, vers. 18. Emphat. בסלסל In canistris, 2. Regum 10.7.*

סלסלה *Idem, עז cap. 2. in Mischna.*

סלסלה *Idem, apud Talmudicos: אותבירה שקלת Collocavit ea in corbe, עז fol. 38. לסלתא Accepi canistrum meum, Bava basra fol. 74.1. מוניה Qui suspendit corbem panarium, suspendit alimentum suum, Pesach. fol. 111.2. Proverbium in eos, qui ad paupertatem rediguntur, qui micæ tantum suspendunt & asservant. Vel, qui micæ suspendit, ut à pauperibus abscondat, is pauper erit.*

סלסל *Scala: והא סלסל נעץ בארעא Ecce scale fixa erat in terra, Genes. 28.12.*

סלסלות *De latitudine scalæ Jacobi vide Talm. Cholin fol. 91.2. & More lib. 2. cap. 10.*

סלסל *Lignum duplicatum in formam שתי וערב id est, crucis, quod applicatur collo jumenti, ne caput flectere possit, ac vulvius lingere. Cum eo ligno in Sabbatho prodire ipsi illicitum; unde, אין חמור Asinus non egredietur (die Sabbatho) cum loro, neq; cum tintinabulo, neque cum ligno, quod est in collo ejus, Schab. fol. 54.2. in Misna.*

סלסל *Salamandra, bestiola sive reptile, de quo Plinius lib. 10. cap. 67. sic scribit: Salamandra animal lacerti figurâ, stellatum, nunquam nisi magnis imbribus proveniens, & serenitate deficiens. Huic tantus rigor, ut ignem tactum extinguat, non alio modo quàm glacies. Ejusdem sanie, quæ lactea ore vomitur, quacumq; parte corporis humani tacta, toti defluunt pili, idq; quod contactum est colorem in vitiliginem mutat. Hactenus ille. Aristoteles in historia Animalium lib. 5. cap. 19. de eadem scribit: Nonnulla corpora esse animalium, quæ igne non absumantur, Salamandra claro documento est, quæ, ut ajunt, ignem, etiam perambulando eum, extinguit. Ejus mentio quoque apud Hebræos. In Targum*

Levit. 11. 30. pro Hebræo תנשמת, quod Hebræi *Talpam* explicant, legitur סלמנדרא. *Apud Talmudicos* in Massecheth Cholin fol. 127. 1. ad Lev. 11. 29. להביא הערוור, וְהָצַב לְמִינֵהוּ, scribit Gemara; וְהָצַב לְמִינֵהוּ (Scriptura dicit למינהו *juxta speciem suam*) ad includendum הערוור, & הנפילים, & סלמנדרא (tamquam species הָצַב.) Glossa; סלמנדרא שרץ הנוצר מן האור בעצי הדס על ידי כשפים id est, Salamandra est reptile, generatum ex igne lignorum myrti: & qui ungit se sanguine ejus, in eum non dominatur ignis. In Schemoth rabba sect. 15. ad Exod. 12. 2. *Mensis iste vobis erit caput Mensium*: Hoc est unum ex quatuor rebus, quas Deus Mosi digito suo monstravit, quia videlicet hæsitabat circa eas. Ostendit ipsi *Rationem conficiendi oleum unctionis*, sicut dicitur; *Oleum unctionis sanctitatis erit hoc mihi*, Exod. 30. 31. Ostendit ei *opus Candelabri*, sicut dicitur; *Et hoc est opus Candelabri*, Numer. 8. 4. Ostendit ipsi *Reptilia*, sicut dicitur; *Et hæc vobis immunda erunt*, Levit. 11. v. 29. Denique ostendit ei *Lunam*, sicut dicitur; *Luna ista erit vobis*, &c. Commovit maria, & ostendit ei ארץ, בן הנפילים, sicut dicitur; *Vox Domini super aquis*, Psal. 29. 3. Commovit terram firmam, & ostendit ei את הצב sicut dicitur; *Vox Domini parere facit desertum*, v. 8. Commovit ignem, & ostendit ei סלמנדרא sicut dicitur; *Vox Domini exscindit flammam ignis*, vers. 7. In Medrasch Tanchuma sect. וישב fol. 16. col. 2. Sunt quædam Creaturæ quæ crescunt in mari, & non crescunt in arida, & vicissim quædam quæ in arida, non autem in mari, &c. Sunt item quædam creaturæ, quæ crescunt in igne & non crescunt in aëre, & vice versâ, quædam quæ crescunt in aëre, & non in igne, &c. Et mox, בריות הגדלות באור ואינן גדלות באויר ואי זו זו סלמנדרא hoc est, Creaturæ crescentes in igne, & non crescentes in aëre quænam sunt? Est Salamandra. Quomodo (scil. crescit vel generatur in igne?) Vitriarii qui conficiunt vitra, quando accendunt fornacem לילות שבע' לילות, septem diebus, & septem noctibus continuis, tum ex vi ignis egreditur inde creatura quæ similis est לעכבר araneæ; & vulgò vocatur סלמנדרא (לעכבר) & Salamandra. Si homo sanguine ejus ungat manum suam, aut aliud quoddam ex membris suis, tum ignis non dominatur in eum locum. למה? Quare? quia principium generationis ejus est ex igne, &c. Eadem hæc leguntur quoque apud Talmudicos; sed glossatores ibi pro *septem diebus & noctibus*, quarum mentio fit in Tanchuma, substituunt שבע שנים *septem annos continuos*.

In Chagiga fol. 27. in fine, תלמידי חכמים אין אור של ניהנם שולטת בהן קל וחומר מסלמנדרא. ומאי סלמנדרא שתולדת אש היא הסך מדמה אין אור שולטת בו i. e. In Discipulos sapientum (id est, Sapientes, Doctores) ignem gehennæ non dominari, probari potest argumento à minori ad majus, à Salamandra. Quid est Salamandra? Quia principium generationis ejus est ex igne, idcirco, qui sanguine ejus ungit sese, in eum ignis nullas vires exercere potest. Cum igitur discipuli sapientum operam dent Legi, quæ est Ignis, & data est ex manu ejus, qui est Ignis consumens, & qui discunt eam domus Jacobi, sint Ignis; quanto magis immunes erunt illi à vi & potestate ignis? Glossa hîc; סלמנדרא היה הנבראת מן האור כשבעותין אש במקום אחר שבע שנים תמיד בלי הפסק Salamandra est animal creatum ex igne, quando ardet ignis in loco uno septem annis continuis sine cessatione. In Sanhedrin fol. 63. 2. אף חוקיה מלך יהודה ביקש אביו לעשות לו כן. Etiam Chiskia regi Jehudæ voluit pater ipsius sic facere (hoc est, igni eum combuere, ut Sepharvæi fecerunt filiis suis, i. Reg. 17. v. 31.) sed inunxit eum mater ejus (sanguine) Salamandræ. Glossa, סלמנדרא היה קטנה שיוצאה מתנור אש בוערה בשבעה שנים והסך מדמה אין האור שולט בו. וכאחו מצינו כתיב גם את בנו id est, Salamandra est bestiola parva, quæ egreditur ex fornace ignis ardentis, septimo anno, & qui inungitur sanguine ejus, in eum non dominatur ignis. Sic de Rege Achas invenimus scriptum; *Etiam filium suum traduxit per ignem*. Atqui non reperitur eum habuisse filium alium, quàm Chiskiam. Hæc ibi. Inde Gemara dicit, quòd quædo voluerit eum injicere in ignem, non potuerit comburi, quòd mater eum isto sanguine inunxerit. Amplius in Jalkut Psalm. 23. fol. 98. col. 2. Quæsiuit R. Elieser ex R. Simeone, Undenam fuerunt vestiti Israëlitæ in deserto per 40. illos annos? Respondit ei, Ex eo quo Angeli ministeriales vestiverunt eos, sicut dicitur, Ezech. 16. 9. Quid est רַקְמָה? Purpura. Dixit ei? Annon autem veteraverunt? Respondit, Annon legisti; *Vestimentum tuum nequaquam veteravit super te*, Deuter. 8. 4. Dixit ille; Annon parvi facti sunt majores? Respondit; Abi & disce à testudine, cum qua simul crescit concha vel testa ejus. Sed annon commaculata & sordida facta fuerunt? Nubes gloriæ purificabant ea. Annon autem comburebantur? Abi & disce הוה המיטון סלמנדרא à Salamandra, quæ non purificatur nisi per ignem. Hæc ibi. *Desumpta sunt hæc ex Medrasch Tillim Psalm. 23.*

סל. Vide paulò antè in סל. **סל** *Canalis, Fistula, Imbrex: Videtur esse ex Græco σάλας, in versis vocalibus, Talm.* Adducunt canalem aquæ frigidæ intra fossam aquæ calidæ, Schab. fol. 38. 2. Item, עמוד החזור מביא אדם, id est, Columna retrocedens, adducit hominem in morbum colicum: canalis retrocedens, adducit hominem in morbum auriginis, Bechoroth fol. 44. col. 2. Berach. fol. 25. 2. & 62. 2. *Columna, id est, excrementum induratum, consistens instar columnæ: Canalis, id est, excrementum fluidum, de quibus vide in* נקב. *Hæc retenta, causa sunt morborum. Sic, Fistula fontis si habeat figuram capitis humani, Ne apponat homo os suum ad fistulam & bibat; Ne scil. videatur osculari imaginem aut idolum.*

סל *Sella, Rab. דהבנא* Date sellam auream, Vajikra rabba sect. 25. id est, **סל** *Solium.*

סל *Selinum* פטירה סלינון *Petroselinum, Talm. Hieros. Kilaim cap. 1.*

סל *Solea, Solea, genus calceamenti, quod plantæ pedis tantum adheret, & supra carpum ansulis coeuntibus revincitur, Aliàs Suber, Crepida. Earum usus non in publico, sed domi tantum, & in triclinio aut cubiculo, præsertim ægrotantibus. Hinc; ר' יצחק בר נחמן סלק לגבי ר' יהושע בן לוי בלילי צומא רבא נפק לגמרי לבוש אל סוליסה. אל מה הוא דין אל איסתנים אנא i. e. R. Isaac filius Nachmanis ascendit ad Rabbi Jehosua filium Levi, vesperâ jejunii magni, (quo non licebat esse calceatum) exivit (R. Jehosua) ad ipsum indutus soleis (crepidis.) Dixit ipsi, Quid hoc sibi vult? respondit, Infirmus, Ægrotus sum, &c. vide ibi plura, Talm. Hierosol. Joma cap. 8.*

סל *Siclus, moneta Judaica antiqua. Respondet in Targum Hebræo שקל. Duplex erat, Sacer & Propbanus, sive, Vulgaris aut politicus. Sacer erat עשרים גרה, vel Chald. עשרין מעין viginti obolorum, ut legitur Exod. 30. 13. מצה vel Obolus tenebat sedecim grana hordei in pondere, quæ per viginti multiplicata, faciunt 320. grana hordei, sicli integri pondus. In argento continebat quatuor drachmas, quæ Chaldaicè vocantur דנרין Denarii, unde dictus fuit טטראדרכמוס Tetradrachmium, vide supra in סל. Siclus vulgaris sive civilis dimidium valebat, & æstimatur quadrante taleri imperialis: sacer igitur dimidiotalero, id est, semiuiciâ argenti. Nam argentei sicli exempla Biblica tantum meminerunt. Siclus sacer Hebraicè dicitur שקל הקדש Siclus sanctitatis,*

סל *abest, & pro* המיטון *legitur per Samech, מן המיטון הזה. Quid autem המיטון vel המיטון sit, non explicatur. Rabbi Bechai in Legem, adducens hoc Medrasch fol. 198. col. 3. legit, מן המיטון הללו שאינו מתנהצין אלא באור, & explicat, פירוש מיטון בגדים והבגד שיעור זרת נקרא מיט, i. e. Explicatio vocis מיטון est בגדים Vestimēta: nam vestimentum mensuræ spithamæ vocatur מיט. Sic in Capite quod incipit רבי אליעזר (in Schab. cap. 13.) legitur מיט כפול id est, spithama. Hactenus R. Bechai. Prava sunt omnia, lectio, scriptio, & explicatio. Pro המיטון vel המיטון legendum אמיינטון, Amiantus. Sic enim, & rectè, locus hic legitur in Medr. Schir haschir. cap. 4. v. 11. זהו מן אמיינטון הזה ולא מן אמיינטון זהו Ito & disce ab Amianton isto, qui non purificatur nisi per ignē. Glossator non explicat. Amiantus est Amiantus lapis, qui in ignem coniectus nec absumitur, nec inquinatur, sed splendidior evadit: unde etiam ἀμύαντος dictum esse quidam volunt. Dioscor. lib. 5. cap. 156. Amiantus lapis in Cypro nascitur, scisso alumini similis: quo, utpote flexili, telas & vela spectaculi gratiâ texunt, quæ ignibus injecta, ardent quidem, sed flammis invicta splendidiora exeunt. Plinius lib. 36. cap. 19. Amiantus alumini similis, nihil igni deperdit. Ad hunc itaque lapidem respicit ibi Medrasch, & vult dicere; Quemadmodum Amiantus lapis, & telæ ex eo confectæ, ignibus injectæ non solum non consumuntur, sed splendidiores etiam & puriores evadunt: ita Israëlitarum vestes in deserto, igne ducente eos, non tantum non consumptas, sed purificatas fuisse, &c. Hæc occasione vocis סלמנדרא Salamandra.*

סל *Vermis frumentum erodens, Curculio. Apud Talmudicos in Levit. 26. v. 10. ubi legitur: Et comedetis vetus inveteratum (frumentum) & vetus propter novum producetis. ואכלתם Et comedetis מן התבואה ישן בלא סלמנטון. מאי בלא סלמנטון רב, de frumento scil. veteri absq. salmanton. Quid est Absq. Salmanton? Raf Nachman dixit, Absque verme, Raf Scheschet dixit, Absque uredine; id est, quod neque à curculione erosum, aut uredine tactum vel corruptum est, Bava basra cap. 5. in fine. Hinc corrigendus & illustrandus est textus Jonathanis in paraphrasi loci prædicti, ubi legitur: Et comedetis vetus inveteratum absque curculione, hoc est, בלא סלמנטון. Est autem Curculio, quasi Gurgulio, quia penè nihil est nisi guttur. De eo Virgilius i. Georg.*

Populatq. ingentem farris acervum, Curculio. Inde etiam Plauti Comœdia Curculio.

Elitatis, id est, sacer, Chaldaicè רְקוּדְשֵׁי סלעא quod idem. *Ejus valor describitur* Exod.30.13. Numer.3. 7.47. & 18.16. & alibi. *Siclus communis vocatur à Rabbiniis* שקל של חול *Siclus prophanus, vulgaris si- ve communis, item* שקל המרינה *Siclus provincialis, & שקל המלך Siclus regius, civilis si- ve politicus. In Scriptura sacra* השקל מחצית Dimidius siclus, scilicet respectu sacri, ut Exod.30.13. *Græcè* διδραχμῶν *Didrachmus, cuius mentio* Matth.17.24. *Vide de omnibus* Majemonem par.1. de Statutis שקלים ab initio. *Baal Aruch* scibit in מו: *Siclus Legis est* סלע. Sic enim Targum vocis שקל est סלעא. Et hic continet quatuor denarios. *Nā דינר & מו idem sunt. Siclus Rabbimorum est* סלע חצי, & habet duos tantum denarios. *Vide במ* folio 45. Et *Maaser scheni* cap.2. Nunc de voce, כל דינ ותנו כל רעבר על מנינה פלגות סלעא בסלע קודשא עשרין מעין Illud dabunt quisquis transibit per numerum, dimidium nempe sicli in siclis sacris, viginti obolorum est siclus sacer, Exod.30.13. *Plurale,* ארבע מאה סלעין דכסף Quadringentos siclos argenteos, Genes.23.15. *His Abrahamus sepulturam emit, communibus scil. siclis, quasi centum Imperialibus taleris: תלתין סלעין יתן Triginta siclos dabit domino ejus,* Exod. 21.33. *Elias conjicit, hinc fortè esse Germanicum monete nomen,* Schilling. *Apud Talmudicos,* עין יפרא Bechor. fol.111. Ergo videtur discrimen esse inter סלע & שקל. *Vide infra in* רנה. *Talmudici faciunt etiam sæpe mentionem* סלע נרונה *Sicli Neronis, Kelim* cap.17. *In Talmud Hierosolym. Ketubh. cap.1. Proverbium quoddam in quo occurrit, vide in* שתק. *Pro quavis Moneta vel numo signato: יוצאה בסלע שעל Egreditur (mulier in sabbatho) cum numo imposito plagæ, pustulæ scilicet sub pede,* Schab. cap.7. *in Mischna: Glossa,* מטבע שיש בה *Moneta quæ habet figuram. Majemon: Cum numo מפותח sculpto ex argento vel cupro: nam proprietates utilitatis vel virtutis consistit in sculptura.*

סלעם *Absorbere, Absumere, Consumere, Deglutire, Perdere, Disperdere. Respondet Hebræo* פָּלַע, quando metaphoricè sumitur. *Præteritum,* נִכְסַן דְּסַלְעִים *Facultates quas absorpsit,* Job.20.15. *Et perdis me,* Jobi 10. v.8. *Quasi vivos deglutivissent nos,* Psal.124.3. *Particip.* וְרַבְרַבְנוּהִי מִסַּלְעֵמִין *Et principes ejus deglutientes,* Jefa.9.15. *Et deglutiunt eos qui meliores sunt quam ipsi,* Abac.1.13. *Et procul erunt qui absorbeant te,* Jefa.49.19. *Infinit.* לְסַלְעוּתִיהָ *Ad perdendum eum immeritò,* Jobi 2. v.3.

Imperativus, עֲצַתְהוּן סַלְעִים *Disperde ô Domine consilium ipforum,* Psal.55.10. *Futur.* וְנִכְמִימוּהוּן *Et sapientes ipforum perdam,* Jefa.19.3. *Neque perdet me,* Psalm.69.16. *Si absorbuerit eum de loco suo,* Jobi 8.18. *Itbpabel, Præteritum,* וּבְעֵתִיקָא אִסְתַּלְעֵמוּ *Et vino veteri absorpti sunt,* Jefa.28.7. *Participium fæmin.* וְכָל הַכְּמִתְהוּן מִסַּלְעֵמָא *Et omnis sapientia ipforum absorpta est,* Psal.107.27. *Futur.* וְיִסְתַּלְעֵמוּן בְּשׂוּרָא הַרְיִן *Et perdentur in monte hoc,* Jefa.25.7. Sic *Obad.16.*

Perditio: חֲמִטָּה כָּל מְלִי: סַלְעֵמוּתָא *Dilexisti omnia verba perditionis,* Psal.52.6. id est, quæ in exitium alterius proferebantur.

Species locusta, Hebr. Levit.11.22. Baal Aruch adducit ex Joma fol.77.2. מעין היוצא מבית קרש הקדשים בתחלה רומה כמין קרני סלעם Fons qui egrediebatur è Sancto Sanctorum, erat ab initio similis cornibus locustæ istius סלעם: sed in nostris libris legitur, רומה לקרני חנבים.

סלף *Perverti, Distorqueri. Præteritum,* אִסְתַּלְיָא *Et os ejus fuit distortum,* Esth.6. v.10. in Targ. sec.

Perversus, Perverse mentis: וסלף וסלף *Et perversus labiis suis comprehendetur,* Prov.10.10.

Perverfitas. Tuba. Corruptum סלפירס י סלפירס י סלפירס י *Magis corruptè in Bereschit rab. אלו* *Hi clangunt cornibus, & isti clangunt tubis, sect.99. Sic, וכמה* *Quot tubæ sunt ipsis? Jalkut fol. 186. col.2. In Vajikra rabba sect.29. pro eo legitur כמה סלפירסו, quod melius, si pro ר substituaturs.*

סרק *Ascendere, Conscendere. Hebræum* עָלָה *per hoc Verbum transfertur in Præterito & Benoni. Reliqua ejus tempora per* נִסַּק. *Præteritum,* אִסְתַּלְיָא *Ascendit fumus terræ,* Gen.19. v.28. *Fæminin.* וְסַלְיָתָא קְבִילְתְּהוּן *Et ascendit clamor ipforum,* Exod.2.23. *לא סלקת לך* *Et sanitas non ascendit tibi, id est, contigit, evenit, accidit,* Jerem.30. v.13. *Sic & apud Rabbinos, כל דהוה סלקא לירא Quicquid ascendebat, id est, eveniebat, accidebat ei, Sanhedr. fol.108. col.2. Cubile meum, fili, ascendisti,* Genes.49.4. *לאתרא הרין* *Ascendi in locum hunc,* 2. Reg.18.22. *וסליות לשורא* *Et ascendi in montem,* Deuter.10.3. *בני ישראל* *Ascenderunt filii Israël ex terra Egypti,* Exod.13. v.18. *למא סלקתון עלנא* *Quorsum ascendistis ad nos? Judic.15.10. כר סלוקנא לוח עכרד* *Quando ascendidimus ad servum tuum,* Genes.44.24. *Participium,*

En focer tuus ascendit, Genes. 38. 13. *Quod tu ascendis, Deuter. 32. 50. Plurale, סלקו ונחתו ביה Ascendebant & descendebant עמם eam, Genes. 28. 12. וסלקו על ענא Qui ascendunt super hircos, Genes. 31. v. 12. Feminin. דסלקא מן מדברא Quæ ascendit ex deserto, Cantic. 3. 6. וסלקא ונמקא רתיבא Et ascendebat & exhibat currus, 1. Reg. 10. 29. Plurale, סלקו שבע Ascendebant septem vaccæ, Genes. 41. v. 2. Pabel, סליק Ascendere facere, Tollere, Auferre, Amovere, Transferre, Subducere. Præteritum, מדין קטלא כרי נפשך סליקתא Ex judicio mortis, filii mi, animam tuam abstulisti, Genes. 49. 9. id est, eripuisti: סכנתו סלקית סכנתו Jam abstuli majestatem meam, Cantic. 5. 3. Participium, ואיהו מסליק Et ipse aufert majestatem sanctam suam, Cantic. 2. 2. Infinit. סלקא אסלק שכתתי מנהון Auferedo auferam majestatem divinam meam à vobis, Deut. 31. 18. Futur. אסלק שכתתי מניה Ne fortè subducam majestatem meam ab eo, Hof. 2. 7. לא תסלקני מעלמא הרון Ne tollas me ex mundo hoc, Psal. 102. 25. וטעם סכנא וסלק Et consilium senum tollit, Jobi 12. 20. Ibbabel, אסתלק Elevari, Efferri, Tolli, Auferri, Subduci vel Subducere se, Discedere, Recedere. Præteritum, אסתלק אהווי Discedit vir à fratre suo, 2. Sam. 2. v. 27. ואסתלק מתמן Et discessit inde, Genes. 12. 8. Femin. דאסתלקת מני Quæ recessit à me, Cant. 3. 3. ואסתלקו מעלוי משכנא Et sublatae sunt nubes gloriæ, Cant. 2. 17. Femin. דאסתלקו מנהון Qui (exercitus) recesserunt ab ipsis, Jere. 34. v. 21. Prave vulgò punctatur ל Lamed cum Scheva, prave etiam ab interprete Latino explicatur singulariter: est enim tertia pluralis feminina, respondens antecedenti Nominini feminino משרית Exercitus, & Hebræo plurali העולים Participium, ואם לא מסתלק ענא Et si non elevaretur nubes, Exod. 40. 37. Infinit. וסלקו אסתלקו וסלקו Et juxta elevari nubem, cum elevata esset nubes ab eis, Num. 9. 17. Aff. נטליו וסלקו Et in elevando eam, Quum elevaretur ipsa nubes, tum proficiscebantur, Numer. 9. 22. עד יומא Usq; ad diem elevationis ejus, Exod. 30. 37. Imperat. אסתלקו מסחור סחור למשכנא Recedite à circuitu tabernaculi, Num. 16. 24. Futur. וסלק מן אחריה Et lapis transferetur de loco suo, Hebr. ועתק Jobi 18. 4. Et discessit ab eo, Genes. 35. 13. וסלק מננא Et discedet à nobis, Jerem. 21. 2.*

סולקו אותן על צדי המזבח, Rabbinicè & Talmudicè, Subducunt ea ad latera altaris, id est, Ascendit, Tamid cap. 2. סליק ויתב ארישא דרקלא id est, discessit, fugit, & sedit in summitate pal-

mæ, Megilla fol. 28. 1. קא סלקא דעתך Ascendit in mentem tuam, Estne mens tua? Fortasse putas, Quod si existimes, Si fortè putes. Utuntur eo, quando per præoccupationem aliquid amoliri volunt. Vide in Halich. olam capite 1. Ibbepal, אסתלק vel אסתלק נסתלק Recedere, Deficere, Submoveri, Submovere se. In sententiis Ben Siræ, פתורא פרוש מחלוקת נסתלקא Mensam para, & mox contentio erit sublata. Quâ sententiâ significavit author iste, dissentientes & rixantes facilè ad consensum & pacè revocari, per amica convivia, vel ordinarium convictum, & mitia colloquia. Aut certè confirmari pacem, si fieri cæpta sit. Distractio autem personarû, animos quoq; distrahit & magis separat. או בר ישראל דאסתלק Aut Israëlita, qui recesserit, defecerit à fide, Exod. 12. 43. Jonath.

II. סליק Cessare, Desinere, Finem habere, Finiri. Hinc illud, ubi quidam ad regem veniens, dixit; Est mihi aliquid arcani, quod tecum loquar, ô Rex. Is respondens dixit, סליק Cessa, contine, Judic. 3. v. 19. pro Hebr. תם Tace, Sile. Et apud Amos: Nunquid adhuc est penes te aliquis? & dicet: Perierunt omnes. Tum ille, סליק Cessa, תם Tace, Amos 6. 10. רמי וסליק Projice, & tace, Amos 8. 3. Hinc apud Rabbinos, סליק ספר Finit liber, Finis est libri, סליקו Expliciti sunt, Finiunt, Finem habent.

III. Adducit Baal Aruch, שלק, pro Elixare, in aqua coquere. Sed ea in Talmud leguntur per ש.

סליקה Ascensus, Discessus, Recessus. סילוק Finis, Absolutio, Completio. Hinc Accentus sic vocatur apud Grammaticos, qui ultimæ cujusque versus voci appositus, finem versus constituit. Judæi etiam sic vocant Carmen quoddam, quod in die festo communi precationi interponunt, quam עשרדוד Schmon' esre vulgò, id est, Octodecim, ab 18. benedictionibus in ea comprehensis, appellant. Et id quidem ante קדושה id est, antequam dicant preculam illam sanctitatis divinæ, quæ incipit ותגדל ויתקדש Magnificetur & sanctificetur nomen ejus magnum, &c. quâ nunc istarum pccum finis est, & ideò vocant eam סילוק.

סליקות Remotio. סילקא Blitum, genus oleris! vel Beta, Mangold: Lactuca & beta; Bava metzia folio 109. col. 1. עו fol. 28. 2. Pesach. fol. 114. col. 2. Est & genus Pulmenti dulcis, quod comedunt vesperâ novi anni, in memoriale אויבנו Tollantur inimici nostri. Vide Orach chajim sect. 583.

Nomen proprium loci, Seleucia. In Ketubh. fol. 10. 2. אשור זו סליקא Assur (Gen. 2. v. 14.)

v.14.) est Seleucia. In Maccoth fol.10.1. סליקוס ואקרא דסליקוס. In Targum Jonath. Deuter. 3. v.10. עד סלוקיא ואדרעה עד סלבה ואדרעי.

Et Sal Salkondrinum. In Misna: ומהל סלקונדרית. In Gemara ad illud: מאי מלה סלקונדרית מלה שכל סלקונדרי רומי אוכלין אותה Quid est Sal Salkonderis? Sal, quod omnes magnates Romæ comedunt, עו f.39.2. Baal Aruch scribit שכל סלוקתי: & in Gemara; סלקונמית: alii סלקנרית רומי אוכלים בה, quod Rabbi Gerson explicat; Cum quo (scil. fale) omnia elixa Romæ condiūt & comedunt.

Frases vel Fæces potus, qui fit ex dactylis, Bava kama fol. 31. 1. Item Herba pulchra & odorata nomen, Schabb. fol. 50. col. 2. Crocium exponunt.

יהבו ליה סלורא ויתבי עליה Sella, Sedes: סלורא Dederunt ei sellam & fedit in ea, Vajik. rabba sect.9. גלסא. In Jalkut ubi hæc verba adducuntur, explicatur hoc est, Sellarium.

Simila, Similago, Farina purissima, Panis simile: סולתא Farina similia, Hebr. סולת Genes. 18.6. Simila tritici, Exod. 29. v.2. סולת דפילא במשה Simila mixta oleo, Levit. 2.5. אפיק. De simila ejus, Levit. 2.2. אפוד תלמודים, סלת נקיה Simila pura, munda, Kiddusch. fol. 71.2. In Vajikra rabba sect. 20. קמח רקמהית סולת Farina farinae est simila; nempe farina cribrata per cribrum pollinarium. Plurale, סלתות. Hinc derivatur Verbum,

המסלת קב או Similam expurgare, eligere: סלתא Qui ex fea (quæ sex cabos continet) colligit vel seligit tatum cabum unum aut duos cabos (ad purissimum nempe frumentum faciendum) Terumoth cap. ult.

Qui findit fissa, secat segmenta, id est, parva frustra lignorum, Spanlein/ ad incendendum ignem, Schab. 74. 2. וכן דיקלא לסלותי Vendit palmam arborem ad findendum, Bava kama fol. 113. Et findūt ligna, segmenta, Spanlein/ Schab. 150.2. Findendo findimus, Beza fol. 19.2.

Segmenta ligni, Frustulata ligna, Bava kama fol. 60.1.

Vide supra in סלל.

Piscis parvi squamosi genus, vulgò Tunina, Talm. Cholin fol. 66.1. Avoda fara fol. 39.1.

Arsenicum, Auripigmentum, cujus usus etiam ad scribendum: הכותב בריו בסם. Scribens atramento, auripigmento,

minio, &c. Schab. fol. 104. 2. In Gemara, סממא: in Glossa, אוריפימנט, id est, Auripigmentum, Spermient. Porro סמא quod legitur Prov. 25.20. in Ven. vide infra in סמא.

II. Aroma, Pharmaceuticum tam bonum, quam malum, Pulvis aromaticus vel apothecarius, Venenum, Toxicum: סמא סמא Pulvis mortis, Venenum lethale: אשקנהו: סמא סמא Pulvere qui dissipat (factum) potavit eas, Nidda fol. 30.2. סמא סמא סמא סמא Pulvis iste conducit ipsi: סמא סמא סמא סמא Pulvis vitæ, pharmaceuticum vitale. In Targum: Immittamus pulverem lethalem, venenum mortiferum in cibum ejus, Jerem. 11.19. vide & Genes. 39.21. in Jon. לאשקנהו Ad propinandum venenum mortiferum, Esth. 2.21. סמא דשינתא Aroma soporiferum. Pluraliter, סממא ארומא, proprie confecta & mixta opere apothecario, ad odorem, suffitum, remedia, medicinas, refectioem & confectioem, sive corruptionem & mortem: at ארומא, quorum in cibo usus & ad delicias, juxta Eliam: סמא סמא סמא סמא בתורה לשמה תורתו נעשית לו סמא סמא סמא סמא Quicumq; operam dat Legi propter ipsam Legem, ei fit Lex ejus aroma vitæ, sicut dicitur; Lignum vitæ est apprehendentibus eam, Prov. 3. v.18. סמא סמא סמא סמא Et qui non operam dat Legi propter ipsam, ei fit odor, vel aroma mortis sicut dicitur, יערף כמטר לקחי Deuter. 3.2. ערף enim hic nil aliud significat, quam הרג Occidere, Jalkut in leg. fol. 306.1. Similis locutio Apostoli 2. ad Cor. 2.15. סמא סמא & סמא סמא. Et conveniūt inter se סמא & סמא.

Excæcare, Hebr. עור. Participium, Munus excæcat oculos ejus qui illud accipit, Exod. 23.8. Sic Deuter. 16. v.19. in Jon. Plurale, דמסמון חוותא Quæ excæcant visum, Deuter. 28.27. in Jonath. Futurum, Excæcabunt eū filii aquilæ, Prov. 30. v.17. Hebr. ויאכלוהו Et comedent eum. חמרתא דר' נאי אכלת עסבא Excæcari: אסתמי. Asina R. Jannai comedebat herbam aliquam, & cæca facta fuit, Vajikra rabba sect. 22. Antequam cæci fiant, Eccles. 12.2.

דסמא או: סממא, סממא, סממא, Rab. סממא Cæcus: Quod cæcum aut fractum est, Lev. 22.22. Jon. Aut videtem aut cæcum, Exod. 4.11. סמא סמא Claudus aut cæcus, Deuter. 15.21. סממא סממא סממא סממא Sicut palpat cæcus in tenebris, Deut. 28.29. Jonath. עיני חותי. Loco oculorum fui cæco, Jobi 29. v.15. Plural. Qui sunt quasi cæci, Jesa. 42. v.18. נמשמש בסמן כותלין Palpavimus instar cæcorum, parietes, Jesa. 59.10. עיני סמן Oculi cæcorum vel cæci, Jesa. 29.18.

Percutiam cæcitate, Zachar. 12. 4. *Cæcitas* : סמיות . סמיות . סמיות .
בטפשותא ובסמיותא . Et cæcitate oculi, Eccles. 10. 17. Baculus cæcitatatis, id est, cæci, quo explorat viam.

Idem : סמיו *Cæcitas* oculorum, Rab. סמיו *Idem* : Vide infra in סמן .

Sammael, angelus malignus, qui & *Angelus mortis*, & *Princeps aëris*, i. e. volans in aëre, vocatur, unde in Targum, שביל אילן חיי דלן .
Semita arboris vitæ, quam non novit *Sammael*, volans instar avis, quem nō observavit oculus Evæ, Jobi 28. 7. in secundo Targum. At Genes. 3. 6. in Targ. Jonath. scribitur, וחמת אתתא ית סמאל מלאך .
Et vidit mulier *Sammaelem* angelum mortis. R. Moses ben Majemon scribit in More lib. 2. capite 30. *Sammaelem* inequitasse serpenti antiquo, & seduxisse Evam. Dicit etiam, nomen hoc absolute usurpari de Satana, & *Sammaelem* nihil aliud esse, quam ipsum Satanam, idque exemplis adductis probat. Vide ibi Commentatores. Medr. illud, quomodo *Sammael* per Serpētem Evam deceperit, vide in Pirke R. Elieser cap. 13. ubi vocatur סמאל הגדול שבשמים .
Sammael princeps maximus qui est in cælis, Et in Zohar f. 28. 2. ubi vide. Alii dicunt, esse Spiritū אשמרא , de quo in אשם . Hinc etiam, tamquam iudicii advocato, dant seu offerunt munus in festo Propitiationis, ne Judæos propter peccata accuset. Unde illud : Date תנו שוחר לסמאל ביום הכפורים :
munus *Sammaeli* in die propitiationis. Et in libro Schaare orah, lit. 17. folio 1. *Caput cæcium malignorum*, (spiritum malorum) est *Sammael*, & illi omnes sunt authores litium & odii, &c. R. Bechai in Legem in fine Paraschæ מקץ , vocat eum סמאל הרשע שרו של רומי .
Sammaelem impium principem Romæ : Alibi, סמאל גרים מותא לכל עלמא .
Sammael causatus est mortem toti mundo. In Debarim rabba Paraschâ vesoth habberacha : סמאל הרשע ראש כל השטנים .
Sammael impius, princeps omnium Diabolorum.

Vide supra in סמכ * .

Farina, Hebr. סמירא : קמח .
Farina similæ, Genes. 18. 6. סמירא דסולתא .
Ex farina tritici facies illa, Exod. 29. 2. תעביר יתהון .
Farina erit sacrificiū ejus, Hebr. סמירא יהי קורבניה .
Levit. 2. 1. סלת .

Baal Aruch citat ex Gittin fol. 69. סמירתא .
Sed in nostro Talmud nunc aliter legitur.

Uva prima post florem apparens, aut in flore latens, Jefa. 18. 5. In Talmud Orla cap. 1.

In Schemoth rab. sect. 46. fol. 154. 3. סמירקוס .

Glossator scribit, se nullibi hanc vocem reperisse: juxta sensum autem exponendum esse *Hominem vilissimū, abjectissimum, ut est Lictor, Carnifex*. Philippus Aquinas explicat צואה .
Legendum puto סמירקוס , & esse Latinum sive Græcum *Σαμαρδάκος* .
D. Chrystomus in Epist. ad Ephesios Homil. 17. οὐχ ὁρᾷς τὰς λεγομένους γελοιστοὺς, τὰς σαμαρδάκους, ἅ τῳ εἰσιν οἱ ἀσάραπλοι id est, (ex interpretatione Gentiani Herveti) Non vides moriones, qui γελοιστοὶ dicuntur, quod risum moveant, & vulgò vocantur *Σαμαρδάκοι* .
Isti sunt ἀσάραπλοι, id est, urbani, dicaces & faceti, &c. Vetus interpres Musculus retinet; Non vides eos, quos moriones vocant, *Samardacos* illos?

Ulceris, vel Apostematis genus, secundum Hebræos : סמטא ההוא פרונקא ראשתא .
Apostema istud nunciū est febris, יו fol. 28. 1. Glossator exponit vernaculè קלוב , & dicit esse Tumorem, Inflationem in homine exurgentem. Alibi, לימא הכי לסימטא .
Ad apostema curandum dicat sic, &c. nempe, Incantationis verba talia & talia, Schab. fol. 67. 1. Glossa, שחין Ulcus, vernaculè קרוג , quod, ut & præcedēs קלוב , non intelligo. In Aruch exponitur vernaculè בון מלנט , in Aruch manuscripto, quæ itidem non assequor.

Deinde סמטא est *Semita, Vicus*. In Aruch parvo exponitur Germanicè *Winkel* id est, *Angulus*. Sic in Aruch M.S. scribitur, esse *Angulum juxta viam publicam, qui neq. sit in publico, neq. in privato loco* :
לא בסמטא לאו ברשות הרבים .
Neque in semita, neque in loco publico, Bafrā fol. 84. 2. סמטא .
Mercatores vicorum, qui in plateis merces suas exponunt. Hi numerantur apud Talmudicos inter eos, qui nunquam sunt felices, vel, ut ipsi loquuntur, שאינא רואים סימן ברכה לעולם, Pefach. fol. 50. 2. סמטא .
Si fuerint fructus in vico.

Mitra, Cidaris למברי סמירא .
Cum nutu mitræ ut crearet mundum, Zohar in Genes. col. 3. Item aliter, ורה חותם שלי .
Illud sigillum meum est, & ista mitra mea est, Cantic. 4. 12. in Midrasch rabba, ubi etiam aliâ adhuc formâ scribitur סימטורין , quam vide infra.

Niti, Imiti, Incumbere, Recumbere, Sustentare, Fulcire : Sustentari, Confirmari, Apponere, Imponere : Vicinum, Propinquum, Conjunctum esse, Coniungi, Accedere, Appropinquare. Præteritum, וסמך משה ית ורהי עלוהי .
Et imposuit Moses manus suas super ipsum, Deuter. 34. 9. סמך מלכא .
Appropinquavit rex Babel contra Jerusalem, Ezech. 24. 2. סמך דיי קמך יתי .
Quoniam

niam Dominus sustentavit me, Psal. 3. 6. *Femin.* סמכת חמתך עלי Mihi incumbit furor tuus, Psalm. 88. 8. סמכת עלך Super te me sustentento, Tibi innixus sum ab utero, Psal. 71. 6. וסמכו ית ידיון Et imposuerunt manus suas, Levit. 8. 18. *Participium*, סמך על מורניתיה Innixus erat hastæ suæ, 2. Sam. 1. 6. סמך לי Sustentans me, 2. Sam. 22. 19. *Plurale construct.* סמכי נפשי Inter sustentantes animam meam, Psal. 54. 6. *Particip. Pebil*, סמך לביה Sustentatum, confirmatum est cor ejus, nec timebit, Psal. 112. 8. *Plural.* סמיכין לעלמי עלמין Confirmata in secula seculorum, Psalm. 111. 8. *Imperativus*, סמך יתי במימך Sustenta me verbo tuo, Psalm. 119. v. 116. *Futurum*, וסמך ית ידך עלוהי Et impones manum tuam super eum, ורוח נדבותי Et spiritu munifico sustentato me, Psal. 51. 14. וסמכו ית ידיון Imponent manus suas, Numer. 8. 12. וסמכו Et imponent, Exod. 29. 15. *Ithpehal vel Ithpabel*, וסמך עליהו Et innitebatur illis, Judic. 16. 29. וסמכתו עלוהי Et innixi estis, Jesa. 30. 12. *Particip.* סמך על ביתיה Innititur super domum suam, Jobi 8. 15. סמך לתיחום מואב Vicinum, conjunctum est termino Moab, Num. 21. 15. *Plur.* וסמכו סמכתו ועל equis innitimini, Jesa. 31. 1. וסמכו סמכתו ועל מימרא דיהוה סמכתו Et super verbo Domini sustentant se, Mich. 3. 11. *Infinitivus*, וסמכו על עממיה Inniti populis, Jesa. 10. 20. *Imperativus*, וסמכו תחות אילנא Et recumbite sub arbore, Genes. 18. 4. *Futur.* וסמך עליהו Et sustentabo me eis, incumbam eis, Jud. 16. v. 26. ועל ביונתא דלכך לא תסמך Et prudentiæ cordistui ne innitaris, Proverb. 3. 5. וסמך Quod si innitatur quispiam ei, 2. Regum 18. 21. וסמך לרחין Ad confidendum & ut confirmaret se, Jobi 24. 23. וסמכו על מימרא דיהוה Et innitantur verbo Domini, Jesa. 10. 20. ולא וסמכו Neque sustentabuntur, sustentabunt se, Hebr. לא יעדר Non sarrietur, Jesa. 5. 6. *Niphal*, וסמך Coniungi, Cohære, Coniunctum, Vicinum esse, Rab. Quare conjuncta est sectio hæc cum illa? וסמך Coniunctum, Syntacticum, Constructum ab altero substantivo, Rectum, apud Gram.

סמך • סמך Vicinum, Coniunctum, Juxta, Propè, Proximè, Proximum: apud Rabbinos hoc usu frequens: סמך לחדשה Propè tenebras, adventante nocte, paulò ante noctem: בסמך In proximo, Mox, Continuò, Paulò antè, Paulò post, כאשר תראה Sicut mox videbis: Item Syntacticum, Constructum, In regimine positum, apud Grammaticos. וסמך, de vocibus quæ certâ formâ conjunctæ reperiuntur in textu Biblico, apud Masorethas. וסמך Cû affixis, ut in Aben Esra, Exod. 21. 4. Vide & mox.

סמיכור • סמיכור Coniunctio, Cohæsiõ, Constructio. II. סמך Promovere, Creare aliquem in Magistrum sive Rabbinum per manuum impositionem: וסמכו ר יהודה בן בבא Quòd creasset eum Rabbinum R. Jehuda ben baba: סמך נסמך Promotus in Rabbinum sive Magistrum, aut, Candidatus Magisterii, Mellodoctor, ut Scaliger p. m. eum vocavit. סמך Promotor, ο χειροδότης, ut Moses Josuam creasse dicitur, Deut. 34. 9.

סמיכור ο χειροδότης Manuum impositio: metonymicè Promotio, Creatio in Magistrum, Doctorem seu Rabbinum; & Judicem, quia Manuum impositione fiebat: unde celebris cujusdam Promotoris memoria, de quo legitur, וסמך ר יהודה בן בבא הוה סמך ר דיני קנסות מישראל וכן הסמיכה והסמיכה לא רווקא ביד כמו שעשה משה ליהושע אלא אמילו בדבור בלכך די id est, Rabbi Jehuda ben Babæ ο χειροδότης vel Promotor nisi fuisset, sublata fuissent judicia criminalia ex Israël (quia tantum per סמכים sive Promotos Rabbinos exercebantur: pecuniaria non item, R. Sal. in Sanhed. fol. 13. 2.) similiter & ο χειροδότης Promotio Magistrorum. Nec Promotio solum cum manu fiebat, sicut fecit Moses Josuæ (Deuter. 34. 9. Numer. 27. 43.) sed etiam cum sermone (sive verbis conceptis) duntaxat: sufficit si dicat, EGO PROMOVEO TE RABBINUM, ESTO PROMOTUS scil. Magister vel Rabbi, Juchasin fol. 60. Promotionum harum rationem describit Majemon in Statutis de Synedrio, capite 4. unde quædam apponemus: Olim quidem omnes promoti promovere quoque poterant alios: sed à temporibus Hillelis principis, nemo potest promovere, nisi facultate acceptâ à Principe Synedrii magni: (Desumptum hoc est ex Talm. Hierosol. Sanhed. cap. 1. fol. 19. 1. sed ibi non fit mentio Hillelis) Princeps item Synedrii non potest promovere, nisi presente patre domus judicii, & hic vicissim non nisi presente principe. Qui verò facultatem promovendi accepit, non poterat illud facere nisi adhibitis duobus testibus. Nam Promotio non potest peragi à paucioribus, quàm à tribus. Non poterat hic ritus exerceri extra terram Israël ulla ratione: sed tantum in terra Israël, unde requirebatur, ut & Promotor & Promotus fuerint in Terra. (vide de hoc quoque R. Sal. in Avoda fara fol. 8. 2.) In Terra autem si utriq. fuerint, præter duos supra dictos modos per manuum impositionem, & nudum sermonem, poterat etiam quis absens promoveri, per nuntios vel per Epistolam & scriptum Testimonium. Qui jus promovendi acceperunt, possunt unâ vice centum vel plures simul promovere. Promotis Rabbiniis datur & potestas judicandi, sive dignitas judicium. (Sanh. fol. 13. 2. in fine. vide & Majem. in princip. Sanhed.

Sanhed. five Misna 3.) Potest etiam quandoque Promotio restringi ad certas res, vel ad certum Tempus. Ad certas res; ut, ad judicandum, sed non docendum de licitis & vetitis, vel facultatem docendi de vetitis & licitis, sed non judicandi causas pecuniarias: vel facultatem judicandi de his, sed non de causis criminalibus, &c. Ad certum tempus; ut, Facultatem habeto ad judicandum vel ad docendum, donec veniat huc Princeps, vel, quamdiu nobiscum versaris in hoc loco, &c. Vide & Abarbin. in Pirke avos cap. 1. Porro qui sic fuit promotus & proclamatus Rabbi, non statim Rabbi appellabatur, sed quamdiu vixit Promotor ejus, nominabatur חבר Collega, Discipulus, Familiaris, רבֵּי אֲמִתּוֹ, ratione sui Promotoris & præceptoris, non quod disceret in inferioribus subselliis, sed quod esset discipulus sapiens, ad docendum aptus judicatus & promulgatus à suo promotore & præceptore, cum quo parem honoris titulum ferre indecorum judicabant. Semper autem Promotoris nomen ipsi erat adjunctum: ut, R. Schimeon ben Eliezer חבר discipulus R. Jehude sancti, R. Jochanan Sandalar, חבר discipulus-sapiens Rabbi Meir; R. Jochanan discipulus familiaris של רבי יאשיהו R. Josia. Aliquando etiam תלמיד חבר Discipulus collegialis sive familiaris dictus est; ut in Berach. fol. 27. 2. רתלמוד חבר הוה ליה. In Gemara tamen חבר absolutè etiam usurpatur pro quo vis docto. Elias in Tisbi in voce חבר scribit: הוא גסיק לרבנות אבל אינו ראוי עדין להיות מורה הוראה להקרא מורנו הרב קורין אותו חבר הרב id est, Homo promotus ad Rabinatum, sed nondum dignus ut doceat doctrinam publicè, utq; vocetur Morenu, id est, Dominus, Doctor noster. Novus Rabbi, presente ac docente suo Promotore, aut sedebat inferior in pavimento, aut stabat honoris causâ, & cæc. Vide & 1. Timoth. 4. 14.

סמיקה Approximatio, Applicatio, Adjunctio, Adhæsiō, Vicinitas. Item apud Grammaticos, Constructio, Subjunctio, Conjunctio Nominis cum Nominis, ut fit, quando unum regit alterum in casu Genitivo.

סמיקור Idem: & apud Logicos, Relatio, Categoria relationis: ut, Pater & Filius. Hic enim unum alteri Adhæret, & non dicitur nisi respectu alterius. Item Sustentaculum, Scipio, Fulcrum brachiorum: סמיות הרגלים Scipiones pedû; ארוען/ quibus brachiis homo innititur vel pedibus. Scribitur & סמיות.

סמך Sustentaculum, Firmamentum, Fulcimentum, Fulcrum cui aliquid innititur, Subsidiū, Adminiculum. Hinc apud Rabbinos, הויה סמך לרבר Id fulcrum rei est, id est, auxilium, subsidium quo firmari potest. Est autem minus firmâ ratione & probatione, sicut paries ruinofus qui sustentaculo suffulcitur, nec in suo robore & ædificii

firmitate continetur & subsistit. Unde dicunt, אף על פי שאין ראיה לרבר סמך לרבר Etiam si non est firma ratio rei, tamen ejus est quoddam sustentaculum & adminiculum. Pro סמך hic aliquando etiam dicunt יכר Memoriale.

סמך Idem: Item Basis, Stylobates, pro Hebræo ארן: ut, וכל סעד משתי, כל סמך מיכל וכל סעד משתי Omne fulcimentum cibi, & omne sustentaculum potus, Jefa. 3. 1. Confisus es in sustentaculo arundineo, Hebraicè משענת, 2. Reg. 18. 21. אעביר ליה סמך לקבליה Faciam ei adminiculum coram eo, Hebr. עור, Genes. 2. v. 18. Et talentum pro base, Exod. 38. 27. Plurale, מאה סמכון Centum bases, Exod. 38. 27. Ad fundendum bases sanctas, וסמכי פרוכתא, & bases propitiatorii, Ibid. וסמכיהו. Et bases ejus, Exod. 35. 11. Et bases eorum, Exod. 38. 10. Super quo bases ejus defixæ sunt, Jobi 38. v. 6. Talmud. ר אביתר בר סמכא הוא Rabbi Abhather vir authenticæ fidei est, cui quis inniti potest, Gittin fol. 6. 2.

סמכא Accubitus, Discubitus convivalis, Convivium, Epulum, ab Inuitendo in discubitu sic dictum: עבירו להון סמכא Instruite ipsis convivium, Esth. 1. v. 4. in 2. Targum.

סומך vel סומך Annulus quidam in jugo sic dictus, Kelim cap. 14. Vide.

סומכא Crassitudo, Crassities. אף וסומכא פושכא Et crassitudo ejus erat palmus, 1. Reg. 7. v. 26. Et crassitudo ejus erat quatuor digitorum, Heb. עביו, Jer. 52. 21.

סומכון Subsidiā, Præsidia, Auxilia, Sustentationes: ונתקברון להון סומכון Et conjungent, associabunt sibi auxilia, Jer. 11. 26. In locum sustentationum, ut scilicet tibi innituntur. Emphat. וכל מלכי סומכותא Et omnes reges præsidiorum, 1. Reg. 10. 15. Heb. כל מלכי הערב Omnium regum Arabiae, Sic Jer. 25. 20. Aut simpliciter ipsa Arabia sic appellata fuit à ferendis subsidiis: unde, כוש סומכותא Ethiopia, Arabia, & Aegyptus, Nah. 3. 9. ubi tamen in Hebræo עזמיה Robur, fortitudo, quasi sensus sit; Ethiopia præsidia tua sunt & Aegyptus: עקס סומכותא Instrue auxilia, Ezech. 24. 10. אוקס סומכותא אוקס Auxiliis fortissimus est, Ezech. 31. 4. אף וסומכותיה Et vicerunt præsidia ejus populos multos, Ezech. 31. 5. ונברון לא יכלו בסומכותיה Et viri potentes nihil poterant contra præsidia ejus, ibid. v. 8. ואתנצח בסומכותיה Et prævaluit auxiliis suis, ibid. v. 7. ואתבררו סומכותיה Et dispersa sunt auxilia ejus, ibid. v. 12.

סומכוס Somchos, Symmachus, nomen proprium viri, Ketubhot fol. 52. 1.

Ratio, Probatio, Fulcrum, Fulcimentum, sed leve, ex accidenti quodam desumptum, quod plene non probat: וזה הפסוק הוא כרמות אסמכתא Et hic versus est quasi fulcimentum ejus, Aben Esra Genes. 16. 3. Et posuerunt hunc versum loco probationis, Idem Lev. 22. 7. Levis probatio nihil obtinet, nihil probat, Sanh. fol. 24. 2. Abarbanel in cap. 52. Jefa. Intentionem generalem prophetiæ hujus assequemur, si sciamus intentionem prophetæ veram, לא דרך דרש ואסמכתא, non allegoricè & superfunctoriè; sed secundum sensum literalem. Ita alibi quoque hæc conjungit, דרך דרש ואסמכתא.

למינא ולסמלא Sinistra manus: סמלא סמאל סמל
Ad dexteram vel ad sinistram, 2. Reg. 22. vers. 2. Vide & in שמל. Nam pleraque cum ש scribuntur, ut Hebraicè.

סמליון Semaljon, nomen proprium sapientis vel angeli, Sota fol. 13.

סמליון Lorum jugi, quod capiti boum alligatur: ut, שבר העול וקצץ סימליונים שנ האל צדיק קצץ עבות, Fregit jugum & amputavit lora, sicut dicitur: Deus justus concidit funes impiorum, Psal. 129. v. 4. Aruch. Vel juxta alios, Clavi jugi utrinque: Cum jugo procedit post lora ejus, Schabbas fol. 59. 2. in fine. Glossa inquit: Jugum veterum non erat incisum sicut nostrum, sed læve, ac perforabant in eo duo foramina juxta crassitiem cervicis bovis, ac ibi figebant duos clavos, qui dicuntur סימליון. Sic in R. Salomone Hof. 10. סימליון בעול המחרשה. Ac alligant eam (vaccam) jugo arationis, & clavos jugi figunt, descendentes hinc inde ad utrumque oculum bovis: קפץ ושבר את הסימליון את העול ופסק את הסימליון Exsiliit, fregitque jugum, & succidit lora ejus.

סמלק Jasme, secundum Glossatorem Talmudicum, & Baal Aruch: סמלק מברכין עליוה בורא: Jasme, benedictionem super eo dicunt, Benedictus, &c. creans ligna aromatica sive odorifera, Berach. fol. 43. 2. Glossa: סמלק est Jasminum in lingua Arabica, estque herba cui tres ordines foliorum, ac unicuique ordini tria folia. Nescio quare Guido exposuerit Allium. Affine est Græc. Σμυλαξ.

סממין Colores. Respondet Hebraeo ששן ומציר Indicum, Cinnabaris, Minium: Et depingit coloribus, colore indico, Depictas coloribus, Ezech. 23. v. 14. Scribitur & contractè, Pictor dat colores varios in catillum, & omnes illi fiunt color unus. Vide & mox.

סמא Arsenicum: vide supra סמ.
סמנין Aromata odorata: מרבניא כושמין ועקרי סמנין Producing odorata & res aromatics, Gen. 49. v. 20. in Targ. Jon. Idem quod סמ de quo supra.

סממיר Araneus, Aranea: אימרת סממית על עקרב Terror aranei contra scorpionem, Schabbas folio 77. 2. Aranea terrori est scorpionis, quia ingreditur aures ejus, & occidit eum. Item סממית לעקרב Aranea scorpionis, scil. prodest; nempe quassata, & ictui scorpionis imposta, sanat eum, ibidem.

סמן Signare, Consignare, Designare, à Græco σημναίνω: Tres res signasti tibi, apud Rabbinos: לא מסמנא מלתא Non est signata res, id est, signum bonum & auspiciatum, Talm. Kiddusch. fol. 59. 1. Kimchi ad illud Targum, על דרגן שעניא In gradu horarum, 2. Reg. 9. 13. scribit: הויה האבן שמסמנן אותה לדעת השעות: Iste est lapis quem signant ad cognoscendum horas. Sic Jes. 40. 12. ad vocem בפרס scribit idem, הוא ממת הברזל שהוא מסומן בנקורות לדעת בהם המשקל Est baculus ferreus, qui signatus est cum punctis, ut cognoscatur inde pondus: משום דמסמני Quia designant, portendunt aliquid. In Targum, ועינהא אסתמן מן דמענהא Et oculus ejus signatus est lachrymis ejus, Esth. 5. 1. in 2. Targ. Vel; Et oculi ejus excæcati fuerunt præ lachrymis, à סמא.

סמנין Signa, Signata, Designata loca: ושערין על Et hordea ad designata loca, Jefa. 28. 25.

סמנין Designatores, Delineatores, Beres. rabba sect. 1.

סימן Signum, σημείον. Citat Elias ex Targum Hierosolym. Gen. 4. 15. sed ibi in nostris exemplaribus hodiè non legitur. At Numer. 17. 3. in Targum Jeruschalmi, ויהו לסימן Eruntque in signum, Heb. לאת, quod idem. Plur. וקסימניא Et cum signis, id est, cum signa pubertatis producet, Exod. 21. 7. in Jon. De his signis pubertatis in virginibus vide Majem. in הלכות אישות cap. 2. Est סימן העליון & סימן התחתון. Apud Rabbinos usitatissimum est, & pluraliter dicitur סימנין, & Signum pulchrum: סימן יפה: סימנין מוכיחין עליו: סימנין דאורייתא: סימנין דאורייתא: Est etiam סימן Caput, Sectio, Numerus libri. Sic Grammatici, Masorethæ, Kabalistæ faciunt sibi סימנין Signa, Notas, Characteres, Symbola memorialia certarum rerum. Sumitur & pro Litera, ut Deut. 33. 16. in Aben Esra.

סימא Idem: סימא נפקא באנפוחי: Idem egre diebatur in facie ejus, Exod. 32. 20. Jon. Plurale, Video signa, Jerem. 4. 21. Emphaticè, Elevate signa, Jerem. 6. 1. & 4. 21. Aff. ומסק

Et adolet aromata signis (idolis) suis, Hab. 1. 16. Græc. σήμα.

על סמיוני רגלי תרשם Idem: Plur. Construet. Super signa (vestigia) pedum meorum signabis, Jobi 13. 27. Affix. וסמיוניהן לא תשתמדעון Et signa eorum non cognoscetis, Jobi 21. 29. Possset legi סימיון, quod propius accederet ad formam Græcam, unde hæc vox videtur mutuata.

סימוניא Alga, Ulva, Fucus, Carex, Ried oder Meergras/ Gramen acutum, scindens, & durum, illud propriè quo viatores utuntur ad obstruenda vasa: Junco stagnorum non scindunt carnem, Cholin folio 16. 2. R. Sal. vulgò לישקא. In Aruch scribitur סימוניא, sed in Talmud, ut positum. Videtur esse Symonianum, vel Symoniacum, aut Simonianum trifolium, herba, quam ab odore bituminis ἀσφάλτου Græci, Latini Acutum trifolium propter figuram vocant. Vide Colum. lib. 6. cap. 17.

סימוניא Nomen loci, Ber. rabba fect. 81.

סימנטורא Mitra, Cidaris, secundum Hebræos: כל אחת מהן נוטלת הותם של בעלה וסימנטוריון: Unaquæque illarum capiebat sigillum mariti sui, & cidarim ejus, Medrasch rab. Cant. 4. 12. Sic סימנטוריון הותמי וסימנטוריון שלי, Sigillum meum & cidarim meam, Medrasch Cant. 1. 2. Item, אם אינו מראה לכם הותם שלי וסימנטוריון שלי אל תאמינו לו Nisi ipse ostenderit vobis sigillum meum & mitram meam, ne credatis ei, Talmud Jerusch. Berach. cap. 1. Sic Hebræi Glossatores exponunt per מצנפת id est, Cidaris. Ego verò puto esse originis Græcæ, Σιμαντῶρον Sigillum, Signum, quo aliquid obsignatur. Sic duo fortè fuerunt annuli, unus communis & quotidianus in gestatione, alter signatorius. Vide & supra סמט. Ponunt alii, etiam significare Ignem artificialem. Sic videtur sumi in Medr. Tehillim fol. 16. col. 3.

סימניא Nomen proprium loci. In Aruch citatur ex Gittin fol. 81. Sed in nostris libris legitur אמנון.

דימוניקי in דמן, Vide in סימוניקי.

סמס Semifericum, Medr. Koheleth cap. 1. 7.

סמפא Pactum, Contractus utrinque initus & scripto comprehensus. Aliter id dicunt אם יש עמהן סמפונות. Græcum est σμψωνον. תנאי Si est cum illis pactum, faciat id quod est in pacto, Metzia cap. 1. in fine: Pactum cui ad-sunt testes, confirmabitur per subsignationem ejus, Ibidem: סדר סמפון כך הוא Ordo vel tenor pacti talis est, Talm. Hierosol. Gittin cap. 7. Pactum cum servis nullum est, Ketubhoth fol. 57. 2. ubi vide Glossam, & To-

sephos, & glossam in Metzia folio 20. col. 2.

II. סמפון Vitium, Defectus, Macula, Labes. propter quam res aliqua rejicitur, irrita redditur & aboletur: ולא הייתה לסמפון Neque sollicita fuit de vitio aut defectu, Kidduschin fol. 10. 2. ne fortè reperiret vitium, propter quod oblationes sacræ prohibitæ essent ad esum. Glossa, כל דבר המבטל שרר סמפון שרר Omnis res impediens re aliquam vocatur Simpon ejus; ut Ruptura est vitium abolens literas cõtractus: לוכא Vitium in servis nihil est, id est, ad impediendam aut irritam reddendam ipsorum emptionem, aut operas ipsorum, nihil potestatis vel juris obtinet. Item, עבר כהן שלקחו מישראל לנא ליכול בתרומה, quem accepit ab Israele, non comedet de oblatione trumæ propter defectum? defectus utique in servis nullus est, id est, ejus vitium vel defectus non est sufficiens ad tollendum actum vel contractum: Kethubh. folio 57. 2. Glossa, לשון סימפון הויה ביטול כנון שובר המבטל שטר קרוי סימפון ומום שבאשרה או בבהמה שמבטל חמקה קרוי ביטול Vocabulum Simpon idem est quod Cassatio, Impeditio; veluti Ruptura impedit contractus literas, & Labes sive vitium in muliere aut animali, impedit actionem; ita & hic decernitur, ne fortè inveniatur in oblatione labem, ut res sacra fiat prophana & irrita, ac videatur, quasi alienus comederit sacra, quod prohibitum: III. סמפון est Fistula pulmonis: הריאה הריאה Fistulæ pulmonis, Vide Succa folio 36. 1. Donec perfixus sit (pulmo) usque ad fistulas, Cholin capite 3. in Mischna. Hæc significatio possit esse ex Græco πνεύμα, σμψων, quod respirationis sit instrumentum, σμψων, σμψων Conspirabile. Vel potius est σιψων Tubus, canalis, interposito.

סמפוניה Symphonia, σμψωνία, Musica, Instrumenta Musica, Dan. 3. 5. 15. Scribitur & ibidem v. 10. סיפננה, quod Masorethæ legendum ponunt סמפוננה. Talmudici usurpant etiam pro certo quodam Instrumento musico, Germ. ein Geher/Lyra, inquit Elias, Kelim cap. 11. & 16.

סמפורה Acies, Acumen. Plurale, למורג תקוף In tribulam fortem novam, plenam aciebus sive dentibus, scil. ad excutiendum frumentum, Heb. בעל פיפיות, Habens duo ora, id est, duplicem aciem, Jesa. 41. 15.

סמפורינא Sapphirus, pro Hebræo ספיר, unde corruptum, Exod. 28. 18. in T. Jeruschalmi. In Pentateucho cum triplici Targum mendosè legitur סמפולינא. Elias & antiqua exemplaria per legunt. Vide & infra in ספר.

סמפירינון Adamas, quomodo scribunt Tabulas Legis fuisse

gis fuisse סמפירינון *Adamantinas*. Hinc in Medr. Tillim Psalm.87. (sed per n loco מ, etiam sine utroque, ut videatur esse à ספיר Sapphirus:) Quidam accepit lapidem quendam ספירינון, & dixit ad eum alius: Da eum nobis, ut percutiamus eum in partes. Accepit, ac percussit eum malleo in incude, sed fractus fuit malleus, & fissa incus, lapis סמפירינון non fuit fractus. Hæc de Adamante dici, manifestum est. In Targum Jonathanis, בזמן דקביל תרין לוחי אבן סמפירינון, In tempore quo accepit (Moses) duas tabulas lapidis Adamantis, Exod.34.12. In Schemoth rab. sect.38. dicitur nomen tribus Ifaschar fuisse inscriptum lapidi סמפירינון.

סמק *Rubere, Rubescere, Rufum esse. Præterit.* Rubent aspectu magis quàm margaritæ, Thren.4.7. *Participium activum*, מסמק נדריא מים קטליהון, Rubefacit flumina sanguine interfectorum, Genes.49.11. in T.H. *passivum plural.* תריסי נגריהון מסמקין Scuta fortium eorum rubea sunt, Hebr. מארם, Nah.2.3. משבי דרכי מסמקי Pelles arietum rufæ, Exod.25.5. *Futurum*, אם יסמקון נזיהוריתא, Si rubescant instar coccini, Jefa.1.18. יסמקון טורוהי Rubescunt montes ejus, Gen.49.11. ubi Jonathan & T.H. ex Kal יסמקון, Hebr. הקלילי. Vide & Jefa.63.v.2. *Hiphil*, אסמיק הסמיק *Idem*, apud Rabbinos.

Ruber, Rubens, Rubicundus, Rufus: ונפק קרמאה סמוק Et egrediebatur primus rufus, Hebr. ארמני, Genes.25.25. יניק וסמוק Puer & rufus, 1.Sam.17.42. על סוס סמוק Super equo rufo, Zach.1.8. לא תחמי חמרא די סמוק Ne aspicias vinum cum rubescit, Proverb.23.31. *Emphaticè*, מן סמוקא סמוקא הדין De rufo rufo isto, Gen.25.30. *Plur.* סוסון סמוקין Equi rufi, Zach.1.8.

יה מא סומקין ברמא *Idem. Plur.* סמק סומק. *Idem. Plur.* אקווס רופאס ינסאר סאנגוויניס, 2.Reg.3.22. *Fæmin.* תורתא סומקתא Vacca rufa, Num.19.2. Jon. סומקתא *Idem*, Bava bafra fol.84.1. סומקתא *Idem*, Lev.13.43. in Jonath. *Plural. in Onkelo*, וירקון או סמקון, Virides aut rufæ, Lev.14.37. ubi Jonath. habet סומקון.

סומקנות *Rubedo*, Prov.23.29. in Bas. סמקון *Sardius, Sardonyx vel Sardonychus, lapis pretiosus coloris subrufi;* סמקון ירקון וסבהלום Sardonyx, Topazius, & Adamas, Ezech.28.13. Vide & Exod.39.10. & 28.17. Hebr. אדם.

שבעה סומקי מנזא רחוקתא *Splen, Lien, Talm.* Septem splenes è corpore animalium, Glossa, טחולים, Gittin fol.69.1. Item, *Rufum, Rubedo:* וידעו רעדינע רובדינע וידעו רעדינע רובדינע וידעו רעדינע רובדינע, & accedere albedinem, nempe in homine pudore suffuso, Bava metzia fol.58.2.

ונפק קרמאה סמוקרי: *Ruber, Rufus* Et egressus est primus rufus, Hebr. ארמני, Genes.25.25. in Jonath. & T. Hier. הור סמוקרי Alba subrubida, Lev.13.42. Hebr. ארמנס.

סמר *Ithpabel, אסתמר Servare sese, Cavere, Cavere sibi, Custodiri, Conseruari, Custodire se.* *Usurpatur pro Hebræo נשמר. Præteritum*, לא אסתמר בחרמא Non custodivit se à gladio, 2.Sam.20.v.10. ואסתמר תמן Et cavit sibi illic, 2.Reg.6.10. *Imperativus*, אסתמר ונוח Cave tibi & quiesce, Jefa.7.v.4. אסתמר מן קרמאה Cave tibi ab illo, Exod.23.21. אסתמרו לבון Cavete vobis, Exo.19.12. Cave tibi nunc, Jud.13.4. *Futurum*, ותסתמר Et custodies te, Deut.23.9. יסתמר Custodietur, Jobi34.v.17. secundum Regia. ותסתמרון Et ab omnibus quæ dixi custodietis vos, Deut.2.v.4. ותסתמרון להרא לנפשתיכון Et custodietis valde in animis vestris, Jos.13.11.

II. *Clavo firmare vel compingere:* שסמרו Cui clavos infixit ad roborandum eum, Majemon. in Statut. de Sab. cap.19. *Clavo conjunctum:* סנדל המסומר Calceus clavo firmatus, Calcei lignei erant, quorum superior pars inferiori clavo jungebatur firmitatis causâ, Schab.60.1.

Clavus: סממרא בקיסא Sicut clavus in ligno, Numer.25.3. in Jon. *Plur. סממרין Clavi:* ומתקיף ליה במסמריא Et roborat illud clavis, Jefa.41.v.7. במסמרין ובמקבין Clavis & malleis, Jerem.10.4.

Scalpellum chirurgicum ad secandam venam: מסמר הגרע Scalpellum venæsectoris, Kellim cap.12.

Nomen gentis barbaræ. סמרטין *Veteramentum, Vestis lacera & abjecta, Frustum panni laceri,* מקנה בסמרטוט: אקטומט *Abstergit illud frusto panni:* כורך עליה סמרטוט *Involvit illud panniculo,* Schabb.133.1. in Misna. *Cum forcipe & non veteramentis panni,* scilic. accipit carbones, Medr. Psalm.114. Apud Talmudicos legitur in proverbio quodam, quod vide in הדר, in voce מהדור. *Legitur & absque ס ab initio, ut in litera מ.*

אתמול אמרה טמארה אני *Hodiè, σήμερον:* סמרון טהורה Heri dixit, immunda sum: hodiè, munda, Talm. Jerusch. Ketubh. cap.2.

סמת *Unguentum odoriferum:* למתו *Unctio, unctio boni odoris causâ:* יהיב סמתר משחחון Ut daretur unguentum unctiois ipsarum, Hebr. תמרקיהון, Esth.2.v.3. סמתר רבותהא Unguentum unctiois ejus, ibid.v.9. *Plurale*, ובסמתורי נשיא Et unctioibus muliebribus,

bribus, Hebr. תְּמֹרוֹקֵי, Esth. 2. 12. Affix. בר שלמין
Quando completi essent dies un-
tionum suarum, Ibid. Heb. יְמֵי מְרוֹקֵיהֶן.

סמטרא Unguentum medicinale, Emplastrum, Me-
dicina: הוא מיתו מכאן ומעל סמטרתא
Ipse adducit
plagam & imponit emplastrum, Hebr. וַיַּחֲבֹשׁ
Et obligat, Job. 5. 18. Baal Aruch citat hujus vocis
duo exempla ex Talmud: prius ex Bava metzia
fol. 107. 2. Faciunt illis empla-
strum, & convalescunt: sed in nostris libris legi-
tur סמטרא. In glossa explicatur, סם המחר בשר
Pharmacum consolidans carnem discif-
sam. Alterum extat in Bava basra folio 74. 2.
Herbailla medicinalis fuit; הווא עישבא סמטרי הווא
Herba conjungendi, conso-
lidandi, conglutinandi vim habens.

סמטר Unguentare, Obligare, proprie vulnus aut
plagam: hinc, Curare, Sanare quovis modo. Futur.
Num eū qui odit iudicium
fanabit, scilic. ab iniquitate, ut insons & justus
habeatur, Job. 34. 17. cui opponitur mox, Num
justum magnum יחביב condemnabit? Heb. יחבוב
Obligabit, curabit. Sic pro eodem verbo usur-
patur Job. 5. 18. Unde minus benè in Regiis le-
gitur יקטמר Custodietur.

סני Odisse, Odio habere vel prosequi, Heb.
inde Chaldaicè quoque interdum
per ש effertur. Præteritum cum Affixo, וסנארה
Et odit eam, Deut. 22. 16. Regia וסננה, quæ formâ
in hoc Affixo & hoc tempore inusitata est. Sic
2. Sam. 13. 15. accipiendum: וסניתא רשעא Et odi-
sti improbitatem, Psalm. 45. 8. ערסניתא להון
quod odisti ipsos, Ezech. 35. 11. Quomodo odi disciplinam,
Proverb. 5. 12. Aff. שניתון Odio prosequor ipsos,
Psalm. 139. v. 22. ערסנו ידעמא
Eo quod oderunt scientiam, Pro-
verb. 1. 29. Participium, שית אנון רסני אלהא
Sex sunt quæ odit Deus, Prov. 6. 16. וסני מכסנותא בורא
Et qui odit correptionem, insipiens est, Pro-
verb. 12. 1. וסניא לנברא Et odio habet virum,
Proverb. 14. 17. וסני יתהון Et ideo quod odit eos,
Deuter. 9. 28. Plurale, וסכלי סנין ידעמא
Et stulti odio habent scientiam, Prov. 1. 22. וסנין
Qui odio habent, Exod. 18. 21. Aff. וכלהון סניא
Et omnes osiferos mei, Prov. 8. 36. ומשלם לסנאוהי
Et retribuens osiferos suis, Deuter. 7. 10. וסנאן בכל סנאך
Et imposuit ea omnibus osiferos tuis, Deut. 7.
v. 15. Super osiferos nostros, Exod. 1. 10. על סנאנא
Timor Domini odit malum, Prov. 8. 13. Participium פביל
Etiam socio suo exosus est אף לחבריה סני מסכנא
pauper, Prov. 14. 20. פמנין. ארי שניאתא לאה
Quod exosa esset Lea, Genes. 29. 31. בר שניאתא
Jonathan habet סניתיא.

Infinitivus, ארי משנא סניתא Quod odiendo odisti
eam, Jud. 15. 2. Et addide-
runt amplius odisse eam, Genes. 37. 8. ubi Vene-
ta סנו sine מ formativo, quod in Onkelo aliàs
inusitatum est: למשני עמיה: Ut odio haberent
populum ejus, Psalm. 105. 25. וסני ית רחמך
Et odio habeas qui diligunt te, 2. Sam. 19. 6. Impe-
rativus, שנו ביש Odio habete malum, Psal. 97. 10.
Futurum, ולא יסנך Ne odio habeat te, Prov. 9. 8.
ויסנך Et odio habuerit eam maritus posterior,
Deut. 24. 3. לא תשני ית אחוך Ne odio habeas fra-
trem tuum, Levitic. 19. v. 17. Apud Rabbinos,
כל אומנא סני בר אומנותיה
Omnis artifex odit socium
artificii sui, Vide Genes. 3. v. 4. in Targ. Jonath.
הווא צורבא מרבנן דהוון סנו שומעניה
Apud Talmudicos, Iste Discipulus sapientum, cujus famam odio
habebant, id est, qui sinistra famâ laborabat, qui
malè audiebat, Moed katon fol. 17. 1. Sic, הא
תנו רבנן שלשה מאן רסנני שומעניה
Megilla fol. 25. 2. Tradiderunt Rabbini, Tria se in-
vicem odio prosequuntur, Canes, Galli, & Socii sive
Collegæ: quidam dicunt, Etiam scorta: alii addunt
etiam Discipulos sapientum, qui sunt in Babylonia,
Pesach. fol. 113. 2. Item, שלשה הקכה שונאן
Tres Deus Opt. Max. odio prosequitur, Qui aliud ore lo-
quitur, aliud corde sentit, qui testimonium aliquod
pro socio suo scit, & non testatur illud, & denique
eum, qui proximum suum solus in scortatione depre-
hendit, & solus contra eum testatur, Ibid. סניא ריבי
Odium luporum. Sic quoddam Intestinum vo-
catur, quod lupi illud oderint, & ab ejus usu ab-
stineant, ut vult Baal Aruch. Citatur ex Cho-
lin fol. 4. 7. sed illic non reperio. Legi autem in
Vajikra rabba sect. 3. & in Cholin fol. 50. 2. Quid
est Venter interior? סניא ריבי? R. Sal. Gallicè ex-
ponit קרשטיא בודיל. Vide ejus glossam.

סני Odiosum: Apud Talmudicos: Gentilis
quidam veniens ad Hillelem senem, petiit ab
illo, ut quam compendiosissimè se doceret to-
tam Legem. Respondit Hillel: דעלך סני לחברך
למא תעביד זו הימא כל התורה כולה ואורך פירושה הווא
Quod odiosum est tibi, proximo tuo ne feceris. Hac
est Lex tota: cetera nil sunt nisi ejus explicatio,
Schab. fol. 31. 1. Christus ait: πάντα ἐν ὅσῳ αὐτὸς λέγειτε
ἴνα ποιῶσιν ὑμῖν οἱ ἄλλοι, ὡς ὅτι ὑμεῖς ποιῶτε αὐτοῖς.
ὁσὺν γὰρ ἐστὶν ὁ νόμος ὁ ὅτι ὁσὺν φησὶ, Matth. 7. v. 12.
סנה & סני. Vide sup. in Partic. & infr. סני
Idem: אף מסנא משנא
Neque osiferos tuos, Psal. 139. 21. מסנא
Ab afflictoribus & osiferos no-
stris, Psal. 44. 8.

Ufq; עד שיציאות סניתא: Odiū
ad perditum odium, extremo odio & maximo,
Psalm. 139. 22.

סנאָה *Idē* : וְאִם בְּסִנְאָה דָּחִי : *Idē* : שְׂנֵאָרָה : סְנֵאָה
 expulerit eam, Numer. 35. 20. סְנֵאָתָא רַבְתָּא לְחָרָא
 Odio magno valde, 2. Sam. 13. 15. וְשִׂנְאָתָא חֶלֶף
 Et odium pro eo quod dilexi, Psal. 109. 5.
 וְשִׂנְאָתָא דְרַחֲמַת Et odium violentiæ oderunt
 me, Psal. 25. 19. *Aff.* שְׂנֵאָתָהוּן אָף קְנֵאָתָהוּן *Aff.*
 Etiam odium, etiam invidia ipsorum, Eccles. 9. 6. qui-
 dam, שְׂנֵאָוֹתָהוּן.

סְנוֹתָא *Idem* : מְלִלֵי סְנוֹתָא *Idem* : Loquentes odium,
 vel odiosè, Psal. 109. 3. *Apud Talmudicos*, מְשוּם
 Propter odium illius rei, quia odiosa
 res erat, Nedar. fol. 62. 1.

סְנָא *Idem*, Genes. 50. 15. & 27. 41. Jon.
 Deut. 19. 4.

סְנוֹאָה *Idem*. *Emphat.* תְּגַרְגַּ תְּגַרְי סְנוֹאָה :
 Odium excitat rixas, Proverb. 10. 12. אָף סְנוֹאָתָא
 Etiam odium quo odit eos, Eccles. 9. v. 1.
 מִן תּוֹרֵי מְפַטְמֵי בְּסִנְאָתָא Prae tauris pinguibus cum
 odio, Prov. 15. 17.

סְנוֹבֵיט *Ornamenti vel Monilis genus, quo in*
die Sabbathi ornari solent : ולא בסנובוטין :
 Neque cum monilibus, egreditur scil. in sabbatho,
 Talm. Hier. Schabbas cap. 6. in Misna, pro quo
 in Talmud Babylonico legitur סְרַבִּיטִין. Vide
 sup. in לחה in לחים.

סְנוֹבִיטִין Vide supra in סמב.

סְנוֹבֵלָה in סבל, Vide supra in סינבור.

סְנוֹגֵר *Advocatus, Procurator causam*
alicujus agens & defendens. *Græcum est*
συνήγορος, unde *I in A* converterunt, ut mox in
 סְנוֹהֲרִין *ex Græco συνέδριον*. *Oppositum ejus*
 קְטִיגֵר *Accusator.* *Hinc erravit Munsterus,*
 & cum eo Guido, quod hoc significatum etiam apposue-
 runt priori. *Apud Rabbinos & Talmudicos*, אֵין
 קְטִיגֵר יַעֲשֶׂה סְנוֹגֵר *Accusator non potest esse procura-*
tor vel defensor, Rosch haschana fol. 26. 1. Kid-
 duschin fol. 5. 1. & vice versâ קְטִיגֵר יַעֲשֶׂה סְנוֹגֵר
Procurator fit accusator, Ibid. אוֹי לְזֶה שְׂנַעֲשֶׂה סְנוֹגֵר
Væ ei, cujus procurator fit accusator, Vajik.
 rabba sect. 30. Usurpatur sic proverbialiter de
 variis: veluti; Deus jussit sacrificia justa & le-
 gitima offerri: si verò quis avarus aut profanus
 offerat claudum, cæcum, discerptum & vitio-
 sum, tunc advocatus fit accusator, &c. Item,
Judex non constituit ad-
vocatum sententiæ suæ, Schevuoth fol. 31. 1. Non
 revocat sententiam latam, nec opus habet eam
 contra reum defendere, aut ejus rationes sem-
 per reddere.

סְנוֹסְרָא *Defensio, Patrocinium causæ*:
 עַד כַּאֲן הִיָּה לְךָ רְשׁוּרָה לְלַמַּד סְנוֹסְרָא מִכַּאֲן וְאִילָךְ אֵין לְךָ
 Haecenus fuit tibi licitum proponere pa-
 trocinium, hinc & deinceps non est tibi pote-
 stas defensionis, Jalkut in Genes. sect. 44. ex

Ber. rabba sect. 26. Vide R. Salom. Gen. 19. 12. &
 20. v. 2. Item Exod. 20. 1. *Falsò ab aliis explica-*
tur Accusatio, Delatio, quod significat oppositum ejus
 קְטִיגֵרָא.

סְנוֹרָה *Herbæ sic dictæ.* Sic legitur in
 Aruch in רְנוּלָא. In Talm. Bas. סְנוֹרָה:
 in aliis libris, סְנוֹרִית. In Talm. Hieros. סְנוֹרִית.

סְנוֹרָא *Calceus, Calceamentum, Sandalium,*
συνδελαιον. Respondet quandoque Hebræo נָעַל, ma-
 ximè in Jonathane in Legem, & Targum Hieroso-
 lymitano: עַד רְצֻעָא דְסְנוֹרָא Usque ad corrigiam
 calceamenti, Gen. 14. 23. in T. H. & sic quoque

ibidem legendum in Jonathane: בְּיַד שְׁלִיף סְנוֹרָא
 Domus soluti calceo, Deut. 25. 10. מְסְנוֹרָא וְתַשְׁמִישׁ
 A calceamento & concubitu, Num. 29. 7. Jon.

A concubitu lecti & calcea-
 mento, Levit. 23. 27. Jon. *Aff.* וְתַשְׁמִישׁ עַרְסָא וְסְנוֹרָא
 Et exuet calceum ejus, Deuteron. 25. 9. *Plurale,*

וְיִהְיוּ בֵּיהּ בְּסְנוֹרָא Et ibunt in eo cum calceamen-
 tis, Jesa. 11. 15. בְּסְנוֹרָא דְסְנוֹנָא Cum calceamentis
 taxeis, Cant. 7. 1. *Aff.* וְסְנוֹרָא לֹא אֶטְלָעוּ Et cal-
 cei vestri nõ fuerunt extracti a pedibus vestris,

scil. rupti aut triti ob vetustatem, Deuter. 29. 5.
 שְׁלוֹף סְנוֹרָךְ Solve calceos tuos, Exod. 3. 5. Targ.
 Hier. *Apud Talmudicos Proverbium*, עַד רְצֻעָא

Dum calceus est in pede tuo, con-
culca spinas, Jalkut in Leg. fol. 279. 1. לֹא יֵצֵא אִישׁ
 Non egredietur vir (in sabbatho)

cum calceo ferrato, id est, clavis ferreis munito,
 Schabbas fol. 60. in Misna. עוֹר הַסְנוֹרָל Corium
 calcei, hoc est, Obstragulum, Kelim cap. 26. סְנוֹרָל

Calceus inclinans, qui inclinat in unam par-
 tem, ubi solea tenuior est, aut in incessu ab una
 parte declinat ultra soleam, quod soleæ pars
 crassior sit ab altera parte, Schabbas fol. 60. 2.

סְנוֹרָל של סְנוֹרָל *Calceus cementariorum*, Edajoth
 cap. 2. Hic ligneus erat, quo utebantur, quando
 calcem tractabant, ne coriaceos adurerent. Au-
 thor Aruch Trullam cementariam explicat, quod
 soleam calcei referat: עַרְסָה של עַרְסָה *Calceus lecti.*

Solebant cunas & lectulos puerorum ferrame-
 tis munire circa pedes, ne ab humore foli pu-
 trescerent: ea vocabant *Calceos lecti*: Oholoth
 cap. 12. סְנוֹרָל בְּהֵמָה של מַתְכָּת Soleæ bestię ex me-
 tallo: *soleæ equi*, Kelim cap. 14. עַשֶׂה לֶה סְנוֹרָל Si
 fecerit ei (vaccæ) calceum, Para cap. 2. ne sc. ob
 viæ lubricitatem cadat. Ita nunquam aliter סְנוֹרָל,

quàm de Calceamento pedis, usurpatum legitur, ut to-
 tus liber Jevammoth de Jure leviratus, manifestè do-
 cet, & quicumq. alii de ista materia scripserunt. *Græ-*
cum σενδελαιον Vulgatus Act. 12. 8. vertit Caligas,
ubi hæc vox non pro tibiæ tegumento, sed pro Cal-
ceamenti aut calceis sumitur. Unde & D. Hier.

Jesa. 20. 2. (ubi & hæc vox in LXX. Gr. legitur)
 scribit:

scribit: Et calceamentis è pedibus, quæ LXX. *סנדל*, id est, Caligas vocant. Scribitur quod apud Rabbinos *סנדל*: unde, ר' יעקב זבן שנרלא, R. Jacob vendebat calceos, ע"ז fol.13.2.

סנדל Calcearius, Sutor. Hinc quidam R. celebris appellatus fuit *סנדל* ר' יוחנן הסנדלר R. Jochanan sutor. *Elias in Thisbi scribit, se non invenisse aliud nomen huic simile, quod in ר formativum desinat, commune verò id esse Italis & Germanis.* Nos verò plura observavimus: ut, הלט *suprà* in חליטר, item, פילרא, נחתומר & quædam alia. Fortè simile quoque est, quod *suprà* positum ספוקר, & inde ספוקרי *Rubicundus.*

Vide in סנדלריות

II. *סנדל* Est species abortivi, habens formam planam instar calcei, Mola. Quæ abortit sandalium, Talm. Nidda cap.3. in Mischna. Glossa Bartenore ad hanc vocem: Sunt frustra carnis facta ad instar linguæ bubulæ. Et quia ei inest figura soleæ, vel calcei, ideò vocatur Sandal: solet autem venire cum infante. Idem scribit quoque Rambam, quem vide in super in הלכות אסורי ביאה cap.10. In Gemara quidam volunt ideò sic dici, quòd referat figuram piscis cujusdam marini sic appellati, & multa præterea de eo disputantur. R. Salom. scribit: Sandal nunquam est sine infante alio: & hic propter sandalium fit mas & fæmina, ut dubiù sit utrum mas sit an fæmina? &c. vide ibi plura. In Vajikra rabba sect.14. Deus conservat conceptum סנדל *של* ne fiat sandalium. Glossa, מעוד סנדל Depressus instar sandalii. Alibi, מארבעים יום עד שלשה חדשים יבקש רחמים שלא יהא סנדל A' quadragesimo die (conceptionis) usq; ad tertium mensẽ orat, ne fiat Sandal, Berach. fol.60.1. Glossa; Ne gravida fiat uxor ejus infante alio, & ita imminuatur forma prioris, similisq; fiat pisci marino, cujus nomen est סנדל Sandal. Sic legimus in Nidda fol.25.2. סנדל Sandal (abortus) similis est Sandalo pisci marino: ab initio quidem infans est verus, sed rumpitur postea; veluti si quis alteri colaphum impingat, ita ut faciem suam convertat retrorsum. Hactenus glossa. Erit ergò

III. *סנדל* quoque Piscis quidam marinus, à plana forma, quâ sandalium vel soleam refert, fortè sic appellatus. Apud Athenegum lib.4.1. ex Matrone, *Σάνδαλα δ' αὐτὴν παρέθηκεν ἀεὶ γρηῖ ἀθανάτων*, Apposuerunt & Sandalia æterna Deorum immortalium; ad quæ verba Casaubonus: Planos pisces, cujusmodi est solea, vocat Sandala immortalium, Nereidum videlicet, & aliarum nympharum marinarum. Et Dalechampius in margine ad hanc vocem Sandalia scribit; Sic vocat planos pisces.

סנדל Gemma nomen: respondet Hebræo ר'אמזת, quod alii Coralia, alii Sandastros explicant: Sandastros gemma ardens sive scintillâs, de qua Plin. lib.37.7. In Targum, *סנדל* ובידולין ל'א ידכר, Coralia & margaritę non commemorabuntur, Job.28.18. Interpres Latinus vulgatus hęc Smaragdos reddit: ובידולין וסנדל *בין* Margaritis & smaragdus, Esth.1.v.4. Veneta hęc habent *סנדל* quod videtur mendosum.

סנדל Nomen Angeli, cujus officium describitur in zohar in Exodum, col.102. R. Salomon scribit Ezech.1.15. זה סנדלפון העומר בארץ וראשו מגיע לבין החיות Iste est Sandalphon, qui stat in terra, & caput ejus pertingit inter animalia ista. Guido deducit ex Græco *σωάνδελφον*.

סנדק Compater, Susceptor, qui infantem in sinu continet, cum circumciditur. Judeis est domesticum vocabulum. In Aruch non adducitur: tantum Elias id adducit in suo Thisbi, et si apud scriptores non legitur. In quadam Epistola inveni, גם תהיה סנדק, Etiam eris susceptor filii mei.

סנדק Sindon, Linteum, Sudarium. Guido citat ex zohar.

Vide in סנהדרין in seq. rad.

סנה Revelatus est Mosi in rubo, Deuter.33.16. in Jon. & T.H. notatum habet סנה, quæ forma in Quiescentibus tertiâ insolens est. Sic Exo.3. Apud Rabbinos, *סנה* ר'אפיק ור'א, Rubus producit rosas, Jalkut proph. fol.19. col.3. Sic improbi nonnunquam generant bonos & probos. Sic in Schir rabb. מן סנה נפק ור'א cap.1.v.1. Ex spinis nascitur rosa. Plur. Mustela hולרת הסנים Mustela ruborum, in rubis degens, Kilaim cap.8. pro quo in Medr. Kohel. cap.6.v.11. scribitur הולדות הסנאן. Vide Bava kama fol.80.1.

סנה Idem. Prima forma est in Onkelo, quæ melius ad analogiam linguæ esset *סנה*. Sic locis prædictis. Altera extat apud Talmudicos: unde, גורדא ר'אסנתא, Cortex rubi, Schabb. fol.109.2.

סני Sinaj, montis noti nomen, in quo Lex Dei tradita est Mosi. Hinc quidam Rabbi Joseph *סני* Sinaiticus dicitur est, quòd Legem Divinam, & omnes traditiones patrum ad unguem sciverit, ac si eas, ut Moses, in monte Sinaj à Deo accepisset. Inde idem dicitur fuit עוקר הרים Evellens montes, in fine Berach. fol.64. Mons autem ille sic dicitur fuit à סנה Rubo. Vide Lexicon nostrum Hebraicum, & Drusium in Deut. cap.1.

סני Cortices, Pellicule tenues של סנה rubi, quibus vasa obstruebantur, Kelim cap.10. Aruch scribit סני, & sic R. Salom. quod melius convenit.

סנהדרין *Synedrium, Confessus judicum aut senatus, vel doctorum, docentium jura divina & humana, Judices, Senatores, Seniores.* In Novo Testamento vocantur inde *πρεσβυτεροι* Seniores, *Matth. 16. 21.* Sic ubi *Hebraicè* dicitur *Confessus senum*, ibi *Targum* dicit *Sanhed.* ut *infra* adducetur. Ortum est ex *Græco* *συνεδριον*, unde *Josephus* eos vocat *συνεδρους*: vel ex *συνεδριον*, unde *I in A* conversum, quod & in aliis sæpè factum, ut paulò antè in *סניגור*, ex *סניגור*. Scribitur quandoq; *סנהדרין*, quod ad *Græcam* vocem propius accedit, *Sanhed. fol. 14. 2.* Nugantur *Rabbinii*, *Græcæ* vocis ignari, in explicanda *Etymologia.* In *Pesikta, Paraschà* בהעלותך legitur: *סנהדרין* dicitur quasi *סן* & *הדרין*; nempe *סן* idem quod *תורה* *Lex*, que data in monte *Sinai*, *הדרין* *Repetentes, Versantes*, quia *סנהדרין* repetunt, versant, explicant *Legem Commentarius.* In *Collectaneis Maharil* legitur: *סנהדרין* dicitur propterea quòd *סנהדרין* *סונאים* *הדרת פנים ברוך* odio habent *acceptationem vultus sive personarum in judicio.* Sic *Bartenora* in *lib. Sota cap. 9.* In *Aruch manuscripto*, *שונאי דורונות* id est, quasi odio habentes *numera.* *Græcam* originem probat *Elias.* *Usurpatur* autem singulariter genere *fæminino*, & per *Apocopam* dicitur *סנהדרין*, pluraliter *סנהדריות.* *Synedrium duplex fuit, Magnum & Parvum:* *סנהדרין גדולה* *Synedrium magnum* residebat *Hierosolymis tantum* in aula *judiciaria* ex lapidibus *cæsis & politis* exstructa (*Middoth c. 5.*) & constabat ex uno & septuaginta viris senibus, (qui rotundè vocantur septuaginta, *Num. 11. 16.* illis *Moses* præfuit, & sic 71.) *prudentioribus & primariis* in populo, qui *maiores causas, ac graviora regni judicia* *dijudicabant*, veluti de bello & pace, de commodis & *juribus publicis*, de communibus *tribuum negotiis*, de falso propheta, de summo sacerdote, de *judicibus & magistratibus tribuum & similibus.* *סנהדרין קטנה* *Synedrium minus* residebat in *singulis urbibus & locis*, ubi *centum & viginti cives* sive *œconomix* essent, & plures, non autem pauciores, & constabat ex *viginti tribus judicibus*, qui *minora sui loci negotia* *dijudicabant.* His *subjunctum* erat *Judicium triumvirale*, constans ex *tribus viris*, qui *leviculis* *dijudicandis* erant *præfecti*, veluti de *debitis pecuniariis*, de *furtis, raptis, damnis illatis, calumniis, infamiis, plagis, & similibus*, ut *prolixè* describitur in *principio libri Sanhedrin, & in Majemone, libro de Constitutionibus* *Judicum Sanhedrin, parte quartâ, & in libro Arba turim, Tur* sive *libro המשפט* *num. 1.* Vide etim *Abbreviaturas nostras* in *abbreviatura אב"ר.* *Synedrium magnum* sublatum est *40. annis* ante *vastationem Templi* *secundi, Schabb. fol. 15. 1. Rosch haschana fol. 31. 1.*

Avodafara fol. 8. 1. Sanhedrin sive Synedrii majoris crebra etiam mentio apud Targumistas posteriores: veluti in sequentibus, quæ ab Elia observata: ושבעין ושלשים וקלון כל קבל שבעין סביב סנהדרין דישאל Et septuaginta palmæ contra septuaginta seniores *Sanhedrin* in *Israël*, *Exod. 15. 27.* in *Talm. Hierosol.* *Prudentiores* in mundo *judices-Sanhedrin, septuaginta sapientes* qui explicabant, &c. *Num. 21. 18.* in *T. H.* על יתבי סנהדרין ומשה *Pro assessoribus Sanhedrin* *Mosis, Psalm. 45. 1.* Sic *Psal. 80. 1.* על יתבי סנהדרין *De exilio Sanhedrin, Psalm. 69. 1.* in *Venetis.* *Et in confessu judicum sapientum laudabunt eum*, *Psal. 107. 32.* *Hebr. במושב זקנים* *In confessu seniorum:* *Et sapientes assessores Synedrii, Cant. 4. 1.* *Propter meritum assessorum synedrii, qui occupati sunt in Lege, & illuminant judicium*, *Cantic. 5. v. 12.* *Et descendit in Babyloniam ad concilium sapientum, Cantic. 6. 1.* *Id non fuit synedrium judicum & Magistratus summi, sed collegium doctorum: ויתבא בבית מדרשא עם חברי* *Et sedet in domo doctrinæ (schola) cum sociis collegii, & reliquis populis, qui auscultant vocem principis scholæ, & discunt ab ore ejus verbum Legis, Cantic. 8. 13.* *כל יתבי תרע* *Notum est omnibus assessoribus portæ synedrii magni, populi mei, Ruth. 3. v. 10.* *ובועז שליך לתרע בית דין דאתרא סנהדרין ויתבי תפן* *Et Boas ascendit ad portam domus judicii, in locum synedrii, & confedit illic cum sapientibus, Ruth. 4. 1.* *סניב מתרע סנהדרין אהבטילו* *Senes ex porta synedrii sublati sunt, Thren. 5. 14.* *אנא ורבני סנהדרין* *Et quicquid petebant à me Doctores collegii, Eccl. 2. 10.* *Ego & Doctores collegii magni, Ibid. v. 4.* in *Venetis:* *ורבני סנהדרין מרי הלכתין ומדרשין דאתיהיבו* *Et Doctores Sanhedrin collegii magni, periti jurium & doctrinarum, qui dati sunt per manum Mosis, Eccles. 12. 12.* in *Venet.* *ומרדכי* *Et Mardocheus sedebat in confessu, quem aptaverat ipsi Esthera in porta regis, Esth. 2. v. 21.* in *Venetis:* *זכר חזא הקמן ית מרדכי וירי* *Cumque vidisset Haman Mordechæum & pueros operam dantes Legi in confessu quem apparaverat ipsis Esther in porta Regis, Esth. 5. 9.* in *Venet.* *Et in ejusdem libri Targum secundo, די עליהו יתבין* *In quibus sedent septuaginta judices, judicantes judicium coram rege Salomone, Esth. 1. v. 2.* *Hæc loca Elias annotavit. Sed plura sunt absq; dubio: ut Psal. 140. v. 10.* *אחיתופל ריש סנהדרין* *Achitophel caput Synedrii*

drui discipulus meus : Item, קם מנו סנדרוי די ליה, Surrexit e medio synedrii sui, Heb. מתוך העדה, Num.25.7. in Jon.

סנר Excecare. Futur. הענייהון רגובריני האנון. Nunquid oculos viro- rum istorum qui sunt in terra hac, excacabis? Num.16.14.

סנרתא Casis, Galea: R. Salomon in Glossa Talmudica scribit, esse בובע עור תחת כובע המתכת Galeam coreaceam sub galea ferrea. In Misna vocatur קסרא Casis, Schab. fol.62.ו. Prohibi- tum in die Sabbatho cum ea exire. Sic Syre, Et imponite (capiti) galeam salutis, ad Ephes.6.17.

סנט Vilipendere, Despicere, Despectui, Contem- ptui habere: Irridere, Deridere: והיו הכל Et omnes deridebant eam, Glossa, ביה Beresch. rabb. sect. 71. Plauderant super eo, exultabant super eo, ridebant super eo, Beresch. rab. sect. 68. Glossa, לשון ציחוק וקניטור.

סנטמא Quod in Aruch hic citatur ex Vaji- kra rabba sect. 12. id hodie aliter legitur in li- bris nostris. Si alicubi legitur, erit Græcum σεντομας.

סנטומוס Breviter, In summa: כד אמר לי: Sic dixit mihi Deus σεντομας, in Medrasch Cantic.1.12. & 3. 7. Bemidbar rabba sect. 11.

סנטר Custos urbis, Custos portarum: המוכר ארץ Qui vendit urbem, simul vendit custodem portarum, Bava bathra fol.68. col.1. Glossa, סנטר הוא הממונה בשער לשמור העיר Servus constitutus in porta ad custodiend- um urbem. Alii dicunt esse Inspectorem, Cura- torem, Custodem limitum & terminorum agri, item fructuum & damnorum, Bannwart. Sic in Gema- ra ibidem explicatur, Quid מאי סנטר בר מחווייתא Quid est Santar? homo denunciationū, id est, להגיד ad denun- ciandum & indicandum limites agrorum, cu- jus sit hic, & cujus sit iste. In Sanhed. fol.98.2: explicatur ex Bava batra בר מחווייתא Filius ter- minorum, qui novit terminos & limites agro- rum. Gerson reddit Germ. Feldvogt. Sic, לשם Propter terminorum-curatorem in urbe, Gittin 80.2. Et nu- pta fuit custodi urbis, id est, לשומר העיר, Beresch. rab. sect. 17. Vajikra rabba sect. 34. Item Praetor, קרא לסנטרא ההוא דעבר, Advovavit prætorem istum, תצור. qui dicebat jus hominibus jugiter, Sect. in Exod. id est, שנטר העיר. Et alibi, למיחב פתקין, לסנטרא ומסתיימו דינין

rem, & finiantur judicia, Zoh. in Levit. fol.14. col.2. Scribitur & per n in medio aliquando. Fortè & quædam ex præcedentibus sic possunt expli- cari. Sumitur & pro Principe, Dominatore: ut, Belschazar princeps Baby- loniæ, Medrasch Kohel. cap.4.v.8. Guido ex- plicat Signator, Cancellarius, Secretarius urbis. Alii putant Senatorem significare.

סנטור Hostis, Inimicus: q. שונא נוקם ונוטר. In Beresch. rab. sect. 67. Hostes Romano- rum. In Jalkut legitur סנטראי דרומאי, & in glossa explicatur לשון שנאה.

סנטורא Praemium, Merces custodiae: סנטורא Custos tuus sum, & non das mihi mercedem custodiae, שכר שמירתי, Vaji- kra rab. sect. 28. Medr. Kohel. cap. 1. v. 1.

סנטור Vestimentum integrum, non scissum: Pal- lium: נפק לנבייה לביש סנטרוי מאי סנטרוי מאנין דליא Egressus est ad eum vestitus integris vesti- bus. Quid est סנטרוי? Sunt vestes non scissæ, id est, בגדים שאינן קרועין, Sic vertendum מאן, non Vas, ut alii: Beresch. rab. sect. 10. Idem extat in Talm. Hieros. Moed katon fol. 83. 3. In libello Reschis chochmah, Qui סנטרוי בצרדיי, Qui palliū suum gestat in latere, &c. is est ex elatis spiritu, fol. 103. col. 2. Hoc sensu legitur alibi סנטר.

סנטר Mentum: כשהוא מפהק היה מניח ידו על סנטרו: Cum oscitaret, ponebat manū suam super men- tum suum, tegendo scil. os, Beresch. fol. 24. col. 2. Author Aruch vult esse Nun epentheticum, ut dicitur קינסא & קינסא, קינסא & קינסא. Græcè αλθρεσιον est Mentum, unde possit esse derivatum, præ- posito ס.

סנן Colare, Percolare, Purgare, Perpurare, De- purare: מימרא ריי סנן ותיה Ver- bum Domini repurgavit eum, Hebr. צרפתהו, Psalm. 105. 19. הלא כחלבא סנינתא יתי Nonne sicut lac percolasti me? Jobi 10. 10. סננתא לי Conflasti me, Hebr. צרפתני Psalm. 17. 3. Imperativus, סנן כליתי Perpurga renes meos, & cor meum, Psalm. 26. 2. Participium, ואתר לדהבא מסננין Et locus auro, in quo conflant illud, Job. 8. 1. Talmudici, ומסננין את Et colant vinum per lintea, Schabb. fol. 139. 2. in Misna. את החומץ או את השכר ואכל את היבחושים או את היתושין והתולעות Qui percolat vinum, aut acetum, aut si- ceram, & comedit culices, aut muscas & vermes, quos percolavit, vapulat, Majemon. in הלכות מאכלות cap. 2. §. 20. ex Cholin. Hoc est quod Chri- stus objicit Judæis Matthæi 23. 24. οὐκ ὁρατε τὰ φλοιὸν, οὐκ ὁρατε τὰ δουλίζοντες ἐνδὸν κώσπευ Duces cæci, qui percolatis culi- cem. Vide Talm. Cholin fol. 67. ליהפבל, הקטני, Colari, Purificari.

סנון Colatio, Conflatio, Purgatio.

Colum, per quod colatur, Qualus, Schab. cap.20. in Mischna.

סנן *Purgatum, Purum, Percolatum*: מן רהבא היך סימא *Præ auro purificato, Prov.8.19.* סנינא *Sicut argentum repurgatum, Psalm.12.7.* סנינא *Purum est verbum tuum valde, Psal.119.140.*

בוכיא וסנוניתא נטרו *Hirundo*: סנוניתא *Grus & hirundo observant tempus adventus sui, Jerem.8.7. Hebr. עגור. Apud Talmudicos, להביא סנונית לבנה Ad adducendum hirundinem albam, Schab. fol.62.i. Cholin fol. 62.ו. סנוני רבתי Hirundines domesticæ, דאוכמת, quæ nigræ sunt, Ibid.*

ממסננא דאופיר *Aurum purgatissimum*: *Præ auro purgatissimo Ophir, Jesa.13.v.12. Melius מסננא. Regia, ממסננא, ubi deest una radicalis.*

מן *Argentum, sic dictum à Purgando*: סניא נבניא *Præ argento electo, Proverb.8.v.19. &16.16.*

סנה *Conjungere, Adjungere, Addere, Applicare, Apponere*: וסנפו בין המומים *Et ponit eum inter vitiosos, qui scil. vitiosus est. In Pabel, סנה Idem. הסניף Idem. מסונף Appositum, Adjunctum.*

סנה *Furcula. Dicitur de peculiaribus furculis aureis, quarum usus ad conjungendos panes facierum, Menach. cap.11. in princ. היכי סמכי ליה סניפין ללחם. Quomodo sustentant furculæ panem? Vide R. Salomon. Exod.25.29. ad vocem סניפין, ubi scribit; Targum ejus est מבילתיה. Sunt autem סניפין furculæ, instar clavorum vel paxillorum aureorum, stantes in terra, & in altitudinem ascendentes multum supra mensam, usque ad altitudinem nempe ordinis panum, &c. Item Lignum, quod in medio funis, qui manibus ferræ alligatus, eam constringit, Kelim capite 21. Item Junctura, Additamentum, Appendix: סניפין עשאום Appendices fecit ipsis, Taanijoth fol.25.1. Mentio illic de trabibus brevioribus, quàm ut latitudini domus convenirent. Videns hoc quidam Rabbi pius, per miraculum effecit, ut סניפין קטנות frusta quædam parva ipsis adjuncta continuò extiterint, & sic justam longitudinem habuerint: אף בבית המשתה עושים אותם Etiam in conviviis faciunt illos appendices, Horajoth fol.13.2. Scilicet, filios & discipulos sapientum honoris causâ assidere faciunt senibus, ut sint ipsorum quasi additamenta: אין עושים אותו סניף עשרה Nō faciunt eum additamentum ad decem, Berach. 4.7.2.*

סנפירינון *Adamas, vide supra in סנפרין.*

סנק *Lassari, Defatigari, Lassum esse.* סנק *Lassus, Defatigatus.* Hinc sententia proverbialis, נר גרי וסנק לא, quam vide in נר.

Lassitudo, id est, עיפות.

סנקן *Lassus*: נר מסנקן *Sicut hoedus lassus, id est, עיף, Pefachin fol.3. col.2. Alii aliter explicant.*

II. **סנק** *Subtrahere, Subducere, Submovere, Removere, idem quod סלק, per commutationem ל & נ.* Inde, המסנק את הטוט לצרדין *Qui subducit lutum ad latus seorsim, Mikvaoth cap.2. Glossa, סנקן. Sic, סנקן אותן לצרדי המובה, Removent ea ad latera altaris, Tamid cap.2.*

סנקליטין *Convocatus: Cetus, Senatus, Judicium, Consistorium: Judices, סנקליטין. Scribitur סנקליטין & סנקליטוס.* In Schir rabba Cantic.3. in fine, עני מניה סנקליטין שלי של מעלה *Ego constituo senatum meum superiorem, id est, coelestem. In Vajikra rabb. sect.13. in fine, נחין אמר לסנקליטין Incurvavit se, & dixit ad judices. In Beres. rab. sect.8. שני סנקליטין משל למלך שהיו לו שני סנקליטין Simile est Regi, cui fuit duplex consistoriū judiciale, nec fecit quicquam absque scitu ipsorum. In Jalkut fol.57.1. Dominus, & omnes judices ejus decreverunt, ut descenderet grando. Glossa, בית דינו Domus judicii, consistorium.*

סנקלטורין *Idem: סנקלטורין פרוקו היו מחנקין את Judices Pharaonis strangulabant Israëlitæ ad parietes domus, Pirke R. Eliezer cap.48. Fortè melius hîc legeretur סנקלטורין Spiculatores.*

סנקליטיקום *Consiliarius, Senator, Tanchuma fol.74.2.*

סנקלוס *Idem: In Medrasch Tehil. Psalm.80. Princeps quidam judicabat aliquando veneficos, adulteros, achomicidas, ואמר לסנקלוס שלו & dixit ad consiliarium suum, Tria ista perpetravi ego nocte unâ. Possset hoc quoque esse ex סנקלוס Syncellus.*

סנקרר *Sella muli, juxta R. Salomonem in Bava kama fol.27.2. Aruch exponit סנקרר pugni, Alapam pugni, vel palma aversa, ein Maultesch mit der linken Hand. Pro ea solvebantur judici tredecim sicli poenæ loco.*

משל *Assessor consistorii: סנקררין סנקררין סנקררין לו סנקררין סנקררין, sine cujus scitu nihil faciebat, Beres. rab. sect.8. & sect.49. scribitur סנקררין.*

סנר *Succinctorium, femorale: Cingulum, Cintura. Apud Talmudicos: Decem res ordinavit Esra &c. ושתהא אשה חוגרת בסנר & ut sit mulier accincta succinctorio, Bava kama folio 82.1. Vide & Schab. cap.10. in Misna. סנר מפסיק Cingulum distinguit inter ipsum & פורצ' ינט שהיא חוגרת בו, Glossa, סנר ומוניע*

id est, Succinctum quo ipsa cincta est, & pertingit à lumbis deorsum.

Cardui domestici, juxta Aruch. Legitur in Schebhiith cap. 9. inter herbas coctiles. In quibusdam libris legitur per Gimel סגרות.

Author Aruch citat ex Jelammedenu, & scribit esse Græcum, idem quod שיקרה Turma, Exercitus. Ego id in meo exemplari loco citato non reperio.

Mos, Consuetudo. Est corruptum ex Græco σωφεια. In Beres. rabba אף הרמא

Etiam hanc consuetudinem malam tu cupis docere hic, sect. 50.

Vide supra in סנט סנתרא

Arista, Spica aspera: למקא Similaris est aristæ, scil. asperitate suâ, Cholin fol. 17. 2. Sic ut aristæ spicæ, Sota fol. 5. 1. Scribitur cum inserto Aleph סאסא, ad indicandum A prime syllabæ.

Tinea, vermis vestes erodens, idem quod טס, ex Græco τῆς. Huc revocandum & corrigendum, quod in Targum Ven. legitur, היך ססא Sicut tinea vesti est, Proverb. 25. 20. quod pravè scriptum ססא.

Locustæ species, ססביל ססב * fol. 37. 1.

Taxus, sic dictus, כי שש ומתפאר בגוונים quia gaudet & superbit in coloribus multis, ut scribit R. Salomon, Exod. 25. ex Talm. Schab. fol. 28. Alius, quia sunt ipsi שש גוונים sex colores: sed hic ש ש ס ס sibi mutuò non respondent. Usurpatur pro Hebræo תהש Operculum ex pelle taxi, Numer. 4. 6. sic v. 8. Et operculum taxi, ibidem v. 25. Et pelle taxi, Exod. 25. v. 5. Baal adducit hoc loco ex Talm. Jevam. fol. 64. 2. רב אחאי explicat; Raf Achæ corpus figuratum fuit variis coloribus ex morbo, factus fuit versicolor instar taxi. Sed in nostro Talmud legitur סוסכנתא; explicatur, חולי Morbus ex retentione urine, Dysuria, vel Stranguria.

Signum. Videtur esse ex Græco σῆμα, (σῆμα) quod significat Signum consignans: In Medrasch Schemuelis. sect. 9. ab initio: Rabbi Pinchas nomine Rabbi Ruben dixit; Vidistine unquam à diebus tuis, ut homo unus egrederetur ab Aquilone, & alius ab Austro, & conjuncti fuerint inter se invicem (convenerint) nisi fecerint commune signum inter se (σῆμα) ubi scil. convenire debeant? Sic legitur usurpatum hoc vocabulum Græcum Marci 14. 44. δὲ ἀνδρῶν οὗς ἀνὴρ σῆμα αὐτοῖς, quod exponunt, Dederat autem eis iste, qui eum tradebat, commune

inter ipsos signum. Legitur & apud LXX. Jesa. 5. v. 26. & 49. 22. & 62. 10. & Jud. 20. 40. Vel etiam possit esse σῆμα.

Genus cedri corruptioni obnoxia, Joma fol. 9. R. Sal. scribit esse genus Tinea vel Teredinis, cedro infestæ, cedrû quasi Serrans, à סס & סג.

Corbes, Canistra: ססני Si elevaverit ea in corbibus, Metzia f. 67. 2.

סיסאני, & exponitur Vas in quo ponunt dactylos. Vas in quo ponunt dactylos. סיס סיסין סיסנא

Scoria: סוספיתא Scoria auri, in Zohar frequenter. Guido ponit ex Zohar, סספיתא Velamen, Tegumentum: Legi etiam סספנא.

Genus vestis vel tegumenti, Sifra, Sifurna, Beres. rab. sect. 20. In Aruch scribitur ססרטון, quod fortè melius. Nã videtur esse Græcum σισσα, σισσα, vel σισσα, quod etiam significat Vestimentum vel Tegumentum quoddam. Vide Lexicon Henr. Steph. Et sic lego in Talm. Hieros. Nedarim cap. 7. ססרנה eodem sensu.

Sustentare, Roborare, Fulcire, Stabilire, ססר. ססר ססר עור. Confortare, Auxiliari, Heb. עור עור. Præteritum, ער הקא ססרנא Hucusque auxiliatus est nobis, 1. Sam. 7. v. 12. Et verbo voluntatis suæ auxiliatus est eis, Jesa. 59. v. 16. אפרא אפרא היך מונא ססרנא Cinerem quasi cibum comedi, Psal. 102. 10. וחרר ססרנא Et vino sustentavi eum, Genes. 22. 37. ססרנא Sustentavi eos, Jesa. 63. 5. ססרנא Comedunt panem, Psal. 14. v. 4. ססר ביריה Sustinet eum manu suâ, Psal. 14. 4. 14. ססרי ססרנא Sustinentes Egyptum, Ezech. 30. 6. ססרנא Juvant illos, Esræ 5. 2. Imper. ססרו ותי. Fulcite me, Cant. 2. 5.

Deinde, Reficere, Fulcire facibo, Edere, Comedere, Cibum sumere. Sic respondet Hebræo: אכל ut, ססרי עמי ססרו Comedentes populû meum ac si comederent panem, Psal. 14. 4. Imperativus, ססרו וסגרו כל דהני ארעא Comedite & inclinate vos, omnes pingues terræ, Psalm. 22. 30. Item, ססר לך פתא דלחמא Fulci cor tuum frustulo panis, Judic. 19. 5. Et accipiam frustulum panis, & confortate cor vestrum, Genes. 18. 5.

Auxilium, ססרתא ססרא, ססרא ססר, Sustentaculum, Sustentatio, Robur, Fulcimentum, ססר לביית ססרנא Sustentaculum domus sanctuarii Domini, 1. Reg. 10. 12. ססר ססר Et omnem sustentationem potus, Jesa. 3. 1. ססר Et ומישי ססרנא בתבשילא 1. Sam. 7. 12. ססרנא Et intinge panem tuum in decoctum, Ruth. 2. v. 14. R. Salomon scribit Genes. 18. 6. In Lege, in Prophetis,

phetis , & in Hagiographis reperimus, דפתה
quod panis sit fulcimentum cor-
dis,&c.

Idem: סעיד וסעיד Fulcimētum & susten-
taculum, Jesa.3.1. סעיד מיכלא Sustentaculum pa-
nis, Levit.26.26. כל סעיד לחמא תכר Omne fulci-
mentum panis fregit, Pfal.105.16.

סעודתא Prandium, Convivium, Epulum;
Cibus : סעודתא דמלכא Prandium, cibus regis,
2.Sam.11.8. Hebr. משאת המלך Ferculum regis:

Et apparet in conspectu
meo cibum aut prandiolum, 2.Sam.13.5. Hebr.

לעת סעודתא Tempore prandii,
Ruth.2.14 Hebr. לעת האוכל Aff.

Et indiderunt cibo meo fel, Hebr.
In cibum meum, Pfal.69.22. Apud Tal-

Omne
prandium in quo non est Sal, non est prandium;

Alius
dixit in quo non est offa, Berach. fol.44.1.

דברים הבאים מחמת הסעודה בתוך הסעודה
אין טעונין ברכה לא לפנייה ולא אחרייהו שלא מחמת

הסעודה בתוך הסעודה טעונין ברכה לפנייה ולא לאחרייהו
שלא מחמת הסעודה לאחר הסעודה טעונין ברכה בין לפנייהו

Res quæ veniunt propter ipsū pran-
dium in medio prandii, eæ non requirunt be-
nedictionem nec ante nec post; quæ non sunt

propter ipsum prandium, in medio prandii, re-
quirunt benedictionem antequam comedan-
tur; quæ non sunt propter ipsum prandium,

post prandium, requirunt benedictionem tum
ante tum post, Berach. fol.43. כל המקיים שלש

סעודות בשבת ניצול משלש פורעניות
Quicunque diligen-
ter servat tria prandia in sabbatho, liberatur

à tribus pcenis, à doloribus Messiaë, à judicio ge-
hennæ, & à bello Gog & Magog, Schabb.118.1.

Dominus convivii, Convivator. De iis
quæ in prandio observanda sunt, videatur Ma-
jemon in הלכות ברכות cap.7.

סעור Recensere, Numerare exercitum.
Imperativus, סערו כען וחו Imperativus,

Recensete nunc
& videte, 1.Sam.14.17. Infinitivus, למסער ית קרויא

Ad visitandum urbes, Hebr. לראות Ad viden-
dum, unde pravè in Venet. למסער 1.Reg.9.v.12.

Ad visitandum in pace, 2.Reg.10.13.
Aphel, אסער Visitare, Animadvertere. Præteritum,

ואסערתי Sicut visitavi, Jerem.44.13. חובה עליה
Et visitavi scelus ejus in ea, Levit.18.25.

Participium, מסער חובי אבהו Visitans peccata pa-
trum, Exod.20.5. ומסער חובא על עמא

Et visitans
peccatum, Job.34.29. Infinitivus, למסערא חוב

Ad
visitandum peccatum, Jesa.26.21. Affix. ובוים
Et in die visitare me, id est, visitationis

meæ, Exod.32.34. אסער עוניתך Futurum,
Visita-
bo iniquitatem tuam, Thren.4.22. ואסער עליהו

Et visitabo super eos peccata sua, Exod.32.
v.24. Et aliter, ואסער עליכון ביהולתא Et præfi-
ciam, constituam super voster rorem, Levit.26.

Tempore quo visitavero, Jere.
10.15. וית אחך תסער לשלם Et fratres tuos visitabis
in pace, 1.Sam.17.18. ותסערניה לצפריא Et visitabis

Jobi 7.18. מן יסער עלי Quis visitabit super eum viam ejus? Jobi 36.23.

Ithpabel, Futurum, וסתער עליהו Visitabitur super
eos, Numer.16.29. Et juxta aliam significationem,

Et perturbatum fuit cor re-
gis, Hebr. וישער, 2.Reg.6.11. לא יסתערו Non visi-
tabuntur, Jesa.5.6.

Et visita-
tione cujusque hominis visitabitur super eos,
Num.16.29. Vide & שער.

Idem: סעורן בישתהו Tempus
visitationis malitiæ ipsorum, Jerem.46.21. Sic

Venerunt dies visi-
tationis, Hosea 9.7. Regia סעורנא, quod posset
& punctari סעורנא.

Idem: סעורנא סעורן Tempus visita-
tionis peccatorum ejus, Jerem.49.8.

Deinde סער סער Difflare, turbine, flatu pro-
pellere, dispellere, abripere. Hinc, וסערתו הרוח

Qui seminat, & ventus procellosus illud abri-
piat, dispellat, Kilaim cap.5.

Idem: סעורנא סעורנא Hordeum: ותחת סערתא הומי
Et loco hordei sentes, Jobi 31.40. Plurale, על השין

Super tritico & super hordeo, Joël.1.11. וועל סערן
Terra tritici & hordei, Deut.8.8. ארעא השין וסערן

Messis hordei, Ruth.2.v.23. שירת סערן
Sex fata hordei ista, Ruth.3.17. Vide e-
tiam in שער. Per crasin, סרתא Exod.9.31. Jon.

Pilus, Capillus. Vide & hoc in שער.

סערתי Stercus, Fimus. Sic adducit
Aruch ex Pesikta, & explicat per וכל.

Et in Hiphil, הספיג Tergere, Abstergere spon-
giâ: Spongiâ haurire, attrahere. Convenit

Donec abster-
gant eum, Beres. rabba sect.94. ספוגן אותו בספוג

ספוג שהוא סופג את הכל: Abster-
gunt illud spongiâ: Spongia quæ tergit omnia, ad se scilicet attrahendo

& imbibendo: sic quædam sunt ingenia, quæ
oblatam quamque doctrinam attrahunt, & in-
star grati succi imbibunt, etiam si sint venenata

& noxia, Pirke avoth cap.5. לסופגם במלה
Ad abster-
gendum ea sale: sic citat Baal Aruch ex Schab.

fol.145.1. ubi nunc legitur לסופתם: sed in Sevach.
cap.6. במלה. וכל ספוגן אותו בספוג

Ascen-
dit ex lavacro & abstergit se, Joma fol.31.col.2.

Hucusque nondum est abster-
sus sanguis ejus, Psalm.34. in Medrasch, quod

Guido

Spongiosum explicat pravè. In Targum ויסתפג Et abstergatur glebâ, Levit.6.21. Jon.

II. ספונגיה Percuti, Vapulare: סופג את הארבעים Vapulat quadraginta plagis, Cholin 82.1. Temura cap.11. Kilaim cap.8. q.d. Imbibit instar spongiæ, devorat 40. plagas. Vel est idem cum ספק, commutatis literis ejusdem organi ק ט ג

ספונגיה Abstergio, Absterforium: ספונגיה Balneum & absterfio.

ספונגיה Spongia, sic dicta, quia ejus usus in Abstergendo est, Græcè Σπγγια, ספונגיה הוא צמר הים שבולעת, Spõgia est lana marina, que absorbet omnia, ut inquit Rambam, in Avoth cap.5. ספונגיה שבלע משקין, Spongia absorbens liquida, Kelim cap.9.

ספונגיה Spongia si habeat corium, quo apprehendi & teneri possit, abstergunt eo, Schab. cap.21. in Misna. ספונגיה יבש Spongia arida, Schab. fol.134. ספונגיה ספונגים של צמר Spongiæ ex lana, Schab. fol.129.2. Sic in עו fol.18.

ספונגיה Spongiosum, Rarum: ספונגיה ספונגיה הרכורה, Mollia & rara, More lib.2. cap.21. Malè Guido Densitatè exponit. פת ספונגיה Panis spongiosus, rarus instar spongiæ, Glos. שמילושה עיסה עיסה שמילושה Oketzim cap.2.

ספונגיה Lagana, Placentæ molles & rare instar spongiæ, Placentæ spongiosæ: ספונגיה כרי לאפורת בו ספונגיה סופגנים והרובשנים Ad coquendû in eo placentas: Placentæ & mellita crustula, frixa scil. in oleo & melle, Pefach.119.2.

ספונגיה Laganum, Collyra, Placenta: ספונגיה אספונגיה Et laganum unum, Hebr. רקיק, Exod. 29.23. Levit. 8.26. Et placentam infermentatam unam, Num.6.19. Plur. ספונגיה אספונגיה Et ורקיקי Lagana azyma, Exod.29.2. Hebr. ורקיקי Et placentæ tenues. Sic Lev.2.4. Num.6.15.

ספונגיה Plangere, Lamentari. Præterit. על וספונגיה על Et planxit super marito suo, 2.Samuel.11.26. Et planxerunt illic וספונגיה תפן מספונגיה רב Et planxerunt super illum, 2.Reg.14.v.18. Participium, על וספונגיה על Super ubera plangentes, Jesa.32.12. וספונגיה על Et plangunt in die quinto, Zach. 7.v.5. וספונגיה על על יחידה Sicut plangunt super unico, Zachar.12.10. כספונגיה Sicut lamentantes, Ecclef.12.15. Infinitiv. על קטילא Ad plangendum super occiso, Ecclef.3.4. לספונגיה לשרר Ad plangendam Saram, Genes.23.2. Imperativ. וספונגיה על Et plangite coram Abner, 2.Sam. 3.31. וספונגיה ואתהממו Plangite & lacerate vos, Jere. 49.v.3. Futurum, ולא תבכי Non planges nec flebis, Ezech.24.16. וספונגיה וייללון Plangent & ejulabunt, Jerem. 4.8. וספונגיה עלוהי Et plangent super eum, 1.Reg.14.13. ולא תבכון Non plangetis, nec plorabitis, Ezech.24.v.23. Apud

דיספונגיה יספונגיה ריקבר יקברוניה דיטען יסענוגיה Talm. Quis planxerit, (mortuum) vicissim plangent eum: qui sepeliverit, sepelient quoque eum: qui portaverit, protabitur: qui vocem extulerit (cum ejulatu) idem quoque referetur ei, Moed katon folio 28.2.

Planctus, Lamentum: וספונגיה יאשה Et sicut planctus Josiæ, Zach.12.10. וספונגיה דאחאב Et sicut planctus Achab, ibid. Plurale, ועבר מספונגיה וספונגיה Et facit planctus, Amos 5.16. juxta Veneta. Regia habent singulariter. וספונגיה למרי מספונגיה Et exspectavi dominos planctuum, Heb. וספונגיה לנור Et exspectavi ut condoleat aliquis, Psalm. 69. vers.21.

Idem, Esth.4.3. in Targ. sec. ספונגיה Idem, Esth.6.11. in Targ. sec. אספונגיה Idem, Thren.1.18.

Optimum אגרא דהספונגיה דלוי: Idem: הספונגיה הספונגיה in planctu est exaltatio, scil. vocis, ejulatus ingens, Berach.6.2. ההספונגיה כבוד המת Planctus honor est defuncti, Majem. in Hilchos evel cap.12.

Lamentator, qui cõductus est ad planctum mortuorum, Siticeu, Berach. fol.62.1. וספונגיה וספונגיה Et verosimile est quod אוררי יום הם הספונגיה אוררי יום sint lamentatores, Aben Esra, Jobi 3.8. Fæminin. ספונגיה Lamentatrix. Istiusmodi Lamentatores conducebantur olim ad mortuos plangēdos, & publicum ac statum videtur officium fuisse. Celebres ספונגיה apud Talmudicos erant quorum mentio in Moed katon fol.25.2. vel אונבא & בר אבין & בר קפוק, ut est in Jevam. fol.103.1. vel אביו ובר קפוי, ut legit Baal Aruch in litera ב, in אביו. Planctus autem iste fiebat non clamore & ejulatu, sed præcipuè cantionibus & epicediis, ad honorem defunctorum, & cõsolationem lugentium, institutis. Ita cum mortuus esset Rabbena, quidam Siticen in hunc modû exorfus est suum planctum: תמרים הניעו ראש על צדיק כחמר נשים לילות כימים ò palma commovete caput super justo qui similis erat palma, insumamus dies & noctes (scil. in luctu.) Bar Kippuk interrogatus à Raf Assè, quidnam ipse eo die dixisset, respondit; Dixi, אט בארוים נפלה, שלהבת מה יעשו איזובי קיר לויתן בחכרה הועלה מה יעשו hoc est, Si cedros flamma corripuit, quid fiet de hyssopo prodeunte de pariete? si Levijathan hamo captus est, quid facient pisces in paludibus? si in torrentem inundantem cecidit hamus, quid facient aqua lacunarum? At Bar Abbin, alius Siticen, haud decorum putans vocem Flammæ & Hami de justis usurpâri, hoc pacto suum planctû incepit: בכו לאבלי' hoc est, Deflete lugentes, non verò defunctum: ipse enim est in requie

requie, nos vero in luctu & gemitu. In quo dicto, præter sensum insignem, observanda quoque est verborum elegantia, in paronomasia vocum & אבלים, item מנוחה & אנחה. Alius, cum funus Rabbæ per aquam portaretur: כאו רוב שלישי במי זכור ורחם תעינו מאחרוך כאשר מבעלרה אל מרה *Ingressa est præcipua pars Israël (qui שלישי vocatur) in aquas, recordare & miserere, erravimus à sequendo te, sicut mulier à marito suo, ne rejicias nos, sicut mulierem per aquas amaras (exploratam, & ream deprehensam Num. 5.)* Plura videantur in loco allegato ex Moed katon. In Berach. f. 62. i. כשם שנפרעין מן המתים כן נפרעין מן הספרנים *Quemadmodum ultio fumitur de mortuis (si scil. fuerint peccatores:) sic ultionem fumunt de siticinibus (si scil. dixerint, illos fuisse justos.)* Ex his patet aliquo modo, quæ antiquitus Plangendi apud Judæos fuerit ratio, quæ fortè serviunt illustrando loco Evangelistar. Matth. 9. 23. Marc. 5. 22. Lucæ 8. 41. Vide etiam in הלל in הליל Tibia.

ספּה *Colligere, idem quod אסף. Infinitivus, למספּי קטמיה Ad colligendos cineres ejus, Exod. 27. 3. Fortè melius legeretur למספּי, per transpositionem literarum.*

II. **ספּה** *in Ithpabel, אסתפי Metuere, Timere. Præteritum, אסתפת ורחלת Metui & timui, Hebr. לית אנא מסתפי מן זחלתי ואירא Jobi 32. 6. Particip. מן אסתפי Non timeo ego ab Esavo, Genes. 30. 25. in Jon. Vide & Levit. 8. 15. Apud Talmudicos frequens est: ההוא מסתפינא vel מסתפינא Metuo ego: הוה מסתפינא מניה Vir ille à quo metuebam: מהאי לא תסתפי אלא אסתפי מנכוכרנצר Ad hoc non metues, sed metue à Nebucadnezare, Sanhedr. fol. 94. 2.*

מספּיה *Metus, Timor, Terror: מספּיה מספּיה ומן א' terrere ejus pavebunt, Jobi 41. v. 16. Et præ metu ejus, Jobi 31. 23. Exemplaria sub פ habent Kametz, quasi à forma מספּיה, quæ si absoluta statuatur, tunc cum Affixo א mutatum est in י.*

ספּתא *Labium: Ora, Fimbria, i. e. cuiusvis rei extremitas. Legitur & in Targum Jeruschalmi ספּתא, Exod. 28. 32. על ספּתא דריעתא In ora cortinæ, Exod. 36. 17. quod cap. 26. 4. legitur per ש ab initio: ספּתא דלא חפמיית Labium quod non novi, Psal. 81. 6. In Hebræo est שפּת, quod singulare, unde & rectè Chaldæa vox in singulari numero est legenda, pro qua in Venetis legitur ספּתא ex forma plurali: מספּתא דשקרא A' labio mendacii, Hebr. משפּת, Psal. 120. v. 2. quod Veneta rursus habent ex forma plurali. מלרע על ספּתיה In ora ejus, Exod. 28. v. 26. Subter labium ejus, 1. Reg. 7. 24. Plurale,*

ספּון *Ad efferendum labiis, Levit. 5. v. 4. Construct. בלא שפּתי דנכלו Absque labiis doli, Psal. 17. v. 1. Aff. ובמלל שפּותיה Et eloquio labiorum suorum, Jesa. 11. 4. בשפּותיה דסכלתנא In labiis prudentis, Prov. 10. 13. בספּותיה Labiis suis, Jobi 2. 10. ורעתא שפּותך ננטרן Et scientiam labia tua confervent, Prov. 5. 2. ושפּותך Et labia tua, Psal. 34. 14. בשפּותי Labia mea, Psal. 51. 17. בשפּותי Cum labiis meis, Psal. 119. 13. ומלל ספּותהון Et sermonem labiorum suorum, Psal. 59. v. 13. Ex forma masc. שפּתוי Cantic. 4. 3. Apud Talmudicos legitur etiam pluraliter, ג ספּיות Tria labia, tres oræ, Heb. שפּתות, Kelim cap. 4.*

III. **ספּה** *in Aphel, אספּי Cibare, Hebraicè Cibate me ex cauda, Pesach. fol. 3. 2. ספּו ליה כתורא Cibarunt eum quasi bovem, Ketubh. f. 50. i. pro quo alibi legitur אספּו Basra f. 21. i. ולא משית ידוך Cibasti filium meum, & non lavasti prius manus, Cholin fol. 107. col. 2. מי לא ספּי לך משור של An' non cibassem te de bove faginato quem apparavi heri, Ibid. fol. 95. col. 1. חד ספּי מכל מינא ומינא וחד ספּי מחד מינא ולא ליספּו להו בידים Ne cibum dent eis cum manibus, Jevam. fol. 114. i. In Aruch parvo exponitur Germanicè aßen.*

ספּה *ספּה Calvities.*

ספּה *Sponte ex se vel semine deciduo renascentia, ut Hebr. Pesachin folio 51. Scheviith cap. 9.*

ספּתא *Arca, Scrinium, Cista: שרינהו לספּתיה Solvunt arculas ejus, Sanhedr. fol. 109. i. אונתבה בשיפּטא Ponebat eam in cistam, Sanhed. fol. 104. col. 1. שררו בידיה מלא ספּטא דאכנים טובות Miserunt per manum ejus plenam arculam lapidum pretiosorum & margaritarum, Taanis 21. i. שקלינהו לספּתיה Accipiunt arcam ejus, ibid. טפּסא אביבי legitur in Talmud טפּסא, ubi legendum בספּטא In scrinio regis depositum est, Metzia fol. 73. 2. ארuch scribit Arabicè quoque ספּתא Cista.*

ספּטא *Supputator, Calculator, Glossa בעל חשבון סופטו, Jalkut Tehill. fol. 111. 2. Vox corrupta.*

ספּל *Pelvis, Labrum, Situla, Simpulum: Apud Talmudicos, ארית המרחץ לא מכר ארית המרחץ Qui vendit balneum, non vendit simul afferes, neque pelves, Basra 67. 2. ספּלים של כסף Pelves argenteæ, Succa cap. 4. in Mischna. In Targ. תינא תקריב בספּלי לנסוכא Tertiam partem Hin offeres in simpulo pro libamine, Num. 15. 7. in Jonath. Baal Aruch citat quoq; ex Targ. Hier. Exod. 24. 10. pro Hebræo ספּל: sed id hodie non extat in nostris libris. סופלין*

לצמרנה לית: *Grana, nuclei dactylorum*: סופלין
 Ad febrim sanandā afferent tres
 mensuras nucleorum dactylorum, Gittin 69.2.
 Hæc grana dactylo-
 rum quomodo bestiis projicimus in die festo,
 Betza fol. 21.2.

Splenium, idem quod alibi אספלנית, *de quo*
in litera א. In Talmud Hierosol. in fine Kilaïm,
 יהב ספליני דמרטוט דעמר על הדא וספליני דמרטוט דכיתן
 Qui imponit splenium ex frusto lanæ
 uni, scil. plagæ, & splenium ex frusto lini, alte-
 ri plagæ.

ספס *Labrum oris superius, aut ejus barba, quæ*
dicitur Mystax. Cum Aff. ולא ספר ספמיה
 Et non rasit mystacem suam, 2. Sam. 19. v. 24.
 Vide שפס.

Sephamia, Obad. vers. 20. Respondet He-
bræo ספריד, quo Judæi Hispaniam hodiè nominant.
At sic à Propheta acceptum non esse, res ipsa loquitur.
Nec certum est, an Chaldaea illa vox Hispaniam de-
notet, cujus nomen per נ in medio scribitur, & sic Syrè,
Quum proficiscar in Hi-
spaniam, ad Rom. 15. 24. Græcè ἐς τὴν ἰσπανίαν.
Quia verò Rabbini sentiunt, Vespasianum, & postea
Adrianum, captivos Judæos in Hispaniam traduxif-
se, inde vocem ספריד, & similiter ipsi respondens no-
men Chaldaicum, de Hispania interpretantur. Com-
mentatores scribunt אספמיה, addito א ab initio, ut
vulgatæ appellationi magis conveniat: In Bereschit
rabbâ tamen etiam legitur ואספמיה Et Alia &
Ispamia, quod pro Hispania illic accipiunt. In Me-
drasch Psal. 24. enumerantur septem maria, super quæ
terra Israhël fundata est, inter quæ etiam recensetur
Mare Ispamia, quod est
Mare Chammin, pro quo tamen alibi legitur אפמיה,
unde videtur non dici illud de mari Hispanico.

ספן *Tegere, Operire, ut Hebraicè. Talm.* ברספנא
 Quando obtectum est terrâ, Cho-
 lin 58.1. Betza fol. 7.1. Et nulla
 creatura tegit eam, scil. terrâ, hoc est, sepelit
 eam, Ketubh. 72.1.

Conclave, Tabularium, tabulis ligneis te-
ctum: Qui jacebat in conclavi suo,
 Sanh. fol. 108.2. R. Sal. בחרר ספון. Gerson, *In li-*
mine, ut sit idem quod Hebr. סף.

Navis, propriè magna & tecta,
 Hebr. אני: ut, Navem fecit rex,
 1. Reg. 9.26. Cum nave Chiram,
 1. Reg. 10.22. *Construct.* ארי ספינת אפריקא. Ecce na-
 vis Aphricæ, ibid. *Plural.* הלפון עם ספינו. Transi-
 verunt cum navibus, Jobi 9.26. juxta Regia, in
 quibus tamen pro עם legitur, quod vitio-
 sum. Est autem legendum היך *Quasi*, quomo-
 do Vulgata Latina habet, *Quasi naves*, & sic mox

in sequenti membro *Quasi aquila*, Targum
 היך נשר. Veneta habent אלפיא, quod idem:
 Posuerunt divitias suas in na-
 vibus, Jud. 5.17. Et reducet te navi-
 bus, Deut. 28. 68. *Emphat.* בספינתא. In navibus,
 1. Reg. 22. v. 50. *Constr.* עבר ספינת אפריקא. Fecit na-
 ves Aphricæ, 1. Reg. 22. 49. *Aff.* משושי ספינק. Re-
 mos naviû tuarum, Ezech. 27. 6. *Et formâ mascu-*
linâ, in navibus laudis vestræ,
 id est, laudatis, Jesa. 43. 14. *Aff.* ויהתון מספיניהון. Et
 descendant de navibus suis, Ezech. 27. 29. *Apud*
Rabbinos, חבל לה לספינה שהלכו לה ולא נתגרה המכס
Væ navi, quæ abit, & non dedit tributum, In Deb-
 harim rab. sect. ואתחנן fol. 290. col. 2. *Væ homi-*
ni qui abit ex hoc mundo sine tribulationibus.
 Id in Talmud עין fol. 10. col. 2. ita exprimitur;
Væ navi quæ abit
sine tributo.

Nauta. Plurale, כל פרנסי ימא, *Nau-*
tæ & omnes gubernatores maris, Ezech. 29. 29.
 וירחילו. Viri nautæ, 1. Reg. 9. 27. *Emphat.* ספנין
 Et timuerunt nautæ, Jon. 1. 5. ספניא. Ma-
 gister nautarum, Jon. 1. 6. *Construct.* ספיני ימא.
 Descendentes in naves maris, Jesa. 23. v. 1.
 Et nautæ tui fuerunt inter te remi-
 ges, Ezech. 27. 9. *Talmudicè,* ואתו הנך ספונאי. Et
 venerunt isti nautæ, Metzia fol. 84. 2. cujus sin-
 gulare esset ספוני. Alibi: רוב ספנים חסידים. *Pleriq;*
nautæ sunt pii, Talm. Hierosol. Kiddusch. in fi-
 ne. Propterea nempe, quia continuè sunt in pe-
 riculis magnis.

II. *Honorare, In honore & respectu habere:*
 Et non honorabat, respectabat ip-
 sos, non honorificè, sed contemptim eos habe-
 bat, scil. regina Vasti consiliarios regis, Esth. 1.
 v. 12. in Targ. sec. ספנירת לא ספנירת. Potentes
 hujus mundi non in honore habui, Esth. 7. 10.
 in Targ. sec. Hinc Guido *Contemnere, Despicere*
exponit perperam. Neq; honorabant
ipsum, Bemidb. rab. fol. 231. 4.

Reputatus, In honore, existimatione &
dignitate habitus, Honorabilis: כשהיה בנו של מלך
 אצלי שהיה המלך כותב אגרת לי והיה זקוק לי והייתי ספון
 Quamdiu erat filius regis apud me, rex scri-
 bebat ad me literas, atq; erat mihi conjunctus, &
 ego erā reputatus apud ipsum, Schemoth rabba
 sect. 20. *Sic quidam explicant illud,* ספונים ספון
In domibus vestris honoratis, Hag. 1. 4. מאן השוב ספון
Quis habetur æstimatus, quis refartus? Mors
 nullam differentiā facit inter homines, abripit
 omnes æqualiter, in quacunq; dignitate sint
 constituti, Moed katon fol. 28. 1. שלא היו ספונים
Quæ non fuerunt reputatæ & æstima-
tæ, præstantes, Genes. 37. 1. in Raschi.

סופינה *Hasta, Lancea, ferrum scil. ligno infixum: Aff. סופינה* Et pondus lanceæ ejus, Hebr. קינו, 2.Sam.21.16. *Kimchi notat, & Arabicè Lanceam dici* אלקנה, *origine Hebræa.*

ספון *Sapo.* Citat Baal Aruch ex Bava kama fol.93.2. & Nidda fol.91. In priori loco invenio scriptum **צפון**. In posteriori non reperio. Addit Aruch, Arabicè quoque vocari **צבאון**.

חלון ספוני *Nomen piscis marini, idem quod חלון*, Megilla 6.1. Sic citat Aruch. In Talmud legitur per ש. Vide in חלון, in fig.4.

ספסל *Scelus, Nefas, Pollutio: In Zohar* in Gen. מי ועלה בהר יי ונו' ולבתר אהדר ופירש *Quis ascendet in montem Domini, &c? Pſal.24.3. & postea repetit, & exponit illud (dicendo,) Inſons manibus &c. qui non facit manibus suis scelus vel pollutionem, Col.266.*

סופיסטן *Sophista, homo callidus & prudens, consiliarius, à sapientia dictus: אמרו ליה: Dixerunt ipsi Sophistæ ejus, id est, Principes & consilarii ejus, Talm. Hierosol. Scheviith cap.9. Sic quoque legendum, אתצידון Capti sunt Judæi per istum sapientem: in Medrasch Kohelet cap.11.v.1. Plurale סופיסטנין Sophistæ.*

ספסליון אסתדרו *Sedes, Sella, Sedile: Plur. ספסליון* Sedilia fuerunt ordinata, Genes.15.17. in Targ. Hierosol. *Apud Rabbinos, ישב על גבי ספסל* Insidet fellæ.

ספף *Videmox in ספף.*

סיפוסקא *Adducit Aruch hinc duo exempla: primò ex Pefach. folio 42. sed illic non reperio: deinde ex Gittin fol.56.col.2. אשקורה מיה דפארי Potarunt eam aquis furfuris, crastino die aquis Sipuska, perendie aquis farinae. Aruch explicat פסולת Rejctitium simile, quòd aliàs vocatur פת קיבר Panis crassus & impurus, furfuraceus. In Textu Talmudico pro eo nunc legitur סיפקא, in glossa סיפוקא, explicatur כהן מעורב בהן Furfures crassi mixti cum farina.*

ספסר *Ensis, Gladius: וספסרין מראה Et ensis Persicus pendebat à latere ejus, Esth.8.15. Plur. דספסרי אנון שנוי Quorum dentes sunt gladii, Proverb.30.14.*

ספסר *Institor, Propola, qui emit & statim iterum vendit: בתגר ספסר שנו De mercatore, qui emit & statim vendit, differunt Doctores, Metzia fol.51.1. Proxeneta, idem quod סרסור, Ibid. fol.63.2.*

ספסרות *Licitatio, ibid.*

ספף *ומשח ית ספף דתרעא: Limen, Postis: ספף ספף Et mensus est limen portæ, Ezech.40.6.*

ספף *Et limen unum, ibid. ספף לספף Delimine ad limen, 2.Reg.10.21. id est, ab uno limine domus plena erat usque ad limen aliud, ab uno angulo in alium, Hebr. ספף לפף, Ab ore ad os, id est, tantâ copiâ, ut ora hominum vultusque se invicem contingerent. Plurale ספפין על תרון ספפין Super duos postes, Hebr. הפוזות Exod.12.7. Constr. In postibus domus tuæ, Deuter.6.v.9. Affix. במתנהון ספפיהון Cum ponerent limina sua, Ezech.43.8.*

ספפון *Umbraculum, juxta Guidonem. Hinc citat Aruch ex Jelaramedenu, sect. וישב יעקב, sed non explicat, חרובין בארץ, לי ספפון של חרובין בארץ, ישראל. In Aruch manuscripto exponitur Germanicè פושן, quod non assequor. Vide supra in ordine סטס.*

ספפן *Pilos evellere, Talm. גזיר שגילח וכו' או Naziræus qui radit, &c. aut evellit tantillum pilorum, reus est, Nazir in Misna fol.39.col.1. מירט תלש ספפן כל שהוא Glabrans, evellens, perdens pilos quantumloſcunq;, ibid. pag.2.*

ספפון *Fructus serotini, viles, exiles. In Talm. Hierosolymitano, in Sota fol.24.2. in Gemara: יפה ספפון שאכלנו בנערותינו: Dixit Rabbi Jonathan: ספפון מליור פוט מנאכלנו בוקנותינו, quæ comedimus in pueritia nostra, quàm פנאקסין, quæ comedimus in senectute nostra. Glossa dicit esse פירות Fructus. Idem legitur ibidem in Peah cap.7. mox ab initio, ubi glossa, הויה הגרוע. Videtur idem esse, quod supra סיפפות in סוף.*

ספפן *Plaudere, Complodere, Percutere, & de manuum comploſione dicitur tantum. In Beza cap. ultimo, ubi conjunguntur ומספפין מטפחים, scribunt Hebræi; טפח dici de Comploſione manuum inter se: ספפן de Percuſsione manus super femur. Praeteritum, חלף רשעי ספפון, Loco improborum percutit eos, Hebr. ספפן, Jobi 34. v.26. וספפון Et complodit manus suas, Numer.24.10. Legitur hic per literas transpositas ספפון, sed cum Hebraicè sit וספפן, præstat sic similiter in Chaldæo legere: ספפו עלך יריהון: Complodunt super te manus suas, Thren.2.15. Futurum, יספפן Plaudet super eos manibus suis, Jobi 27. v.23. Participium, ביננא מספפן Inter nos complodit, Jobi 34.37. quæ duo posteriora sunt ex forma Aphel.*

ספפון *Comploſio manuum.*

II. *Absolvere, Finire, Deficere, Consumi, Desinere, Cessare, pro כלה: ut ספפו ברמקון עיני, Defecerunt præ lachrymis oculi mei, Thren.2.11. Vide & in seq. sign.*

III. *ספפן Vel ex altera forma Pahal Sufficere,*

IV. ספק . ספק . הסתפק Dubitare, Dubium esse, Hesitare, In dubium vocari.

ספק Dubium: adverbialiter, Dubie, Fortasse. Plur. faem. ספקות Dubia, Quaestiones dubiae & controversae: ונתמלט מספקות Quando renovantur, seu, nova obveniunt ipsi dubia: ספקות Et liberaberis ex dubiis maximis: ספק Dubium animarum, id est, res, sive morbus, vitam in dubio ponens, periculum vitae: כל ספק Omne dubium vitæ pellit sabbathum, id est, licet ipsi in Sabbatho mederi, etiam cum violatione sabbathi, Joma fol. 82.ו. כזה גם In hoc etiam sunt dubia profunda.

ספוק Analogia.

ספוק Analogum, Amphibolon, Ambiguum, Anceps: שם המסופק Nomen analogum, quod dicitur de duabus vel pluribus עצמיות entitatibus, propter rem aliquam in qua communicant, & tamen res illa non concurrunt ad veram constitutionem unius illarum: ut, Petrus dicitur de certo aliquo & noto, item de certo Petro mortuo, item de figura aut imagine alicujus Petri picta, aut facta ex ligno vel lapide.

מסתפק Dubie dictum, Dubium, Amphibolon: שם משתתף או מסתפק Nomen æquivocum vel amphibolon.

הסתפקות Amphibologia.

V. ספק Talm. Ligare, Alligare: ספקה בחבל (Vitis) ligata fune aut junco, sub ligatione ista licitum est, id est, si palmites vitis breviores sint, quam ut ab una arbore ad alteram se extendant, tunc fune aut vimine alligare alteri arbori licet, & sub ista ligatione in terra aliud quid seminis serere licitum est: Kilaim cap. 6. ושינהם מספקין את הקנים Et ambo ligant ridicas sive statumina vitium, Xabstefen/Metzia fol. 103. מספקו בחוט Ligat illud filo, Parah cap. 12.

ספוק Ligatio, ut in præced. exemplo.

סיפוסקא in ספס in סיפוקא . סיפוקא . סיפוקא . Legitur in Jalkut fol. 58. col. 3. ex Pefikta. Baal Aruch in ordine סקה citat וסקפטורין & exponit פקידים Præfectos.

ספיקולא . ספיקולא . ספיקולא Spicula, Spiculatio, Occisio, quod aliquando satellitum, qui spiculatores erant, erat officium: וכך הורה שמע בררת קלא אמרה: ספקולא הוה מתצרא ונלכרה, id est, Quando autem audiebat oraculum dicens, Spiculatio: tunc venatione fuit capta avis, Ber. rab. sect. 79. Et alibi, מלך בשר ודם יושב ברין בזמן שהוא נותן דימוס כל העם מקלסין אותו ובזמן שהוא נותן ספיקולא אין כל בריה מקלסת id est, Rex carnalis quando præsidet in iudicio, & dat sententiam gratiæ, omnes homines laudant ipsum: quando autem dat spiculatio-

cere, Sufficiens esse, Sufficenter, Sufficientiam largiri, Suppeditare. Præteritum, ספק צרכיהון Suppeditavit necessaria ipsorum, Deut. 32. 10. Exemplaria habent ספק, quæ forma Hebræorum est: ספק לך צורכך Sufficenter suppeditavit tibi necessaria tua, Deuter. 2. 7. Jonath. סופיק ex altera forma: אנה סופיקת צרכיכון: Ego suppeditavi necessaria vestra, Hof. 13. 5. Plausi manu mea, Job. 31. 25. ואנון ספיקו למיכל Illi autem sufficienter comederant, vel, absolverant comedere, ex præcedenti significatione, in Hebræo enim est בלו, 1. Reg. 1. 41. Sic, ספיקו נמליא למשתי, Cum sufficiens fuisset camelis bibere, id est, cum sufficienter bibissent, Gen. 24. 22. Heb. פאשר בלו. Cum absolvisset, Jonathan ex forma Participii Kal ספקן. Sic enim legendum, non ספיקן, ut punctatum est, quod aliud significat, ut sequitur infra: Participium, מוניה מוספק Cibus ejus sufficiens est, Jesa. 33. 16. אנון ומספקא להון אם אנון Et sufficit illis, si modò ipsi vivant, vel, Complodit quæque super ipsos (manus) num adhuc vivant, vel, Dubia est quæque de ipsis, num &c. Thren. 5. 3. Vide & Eccles. 9. 10. Ezech. 27. 3. Lev. 14. 21. Jon. מספקי מיכלי Suppeditantes victum meum, Hof. 2. v. 5. Infinitivus, מלספקא A suppeditando necessaria tua, Jesa. 58. 13. Futurum, לא יספק לנא Non sufficiet nobis mons Ephraim, Jos. 17. 16. Ex altera forma, אם יסופק עפרא דשומרון, Si suffecerit pulvis Samariæ, 1. Regum 20. 10. ולא יסופק להון Et non sufficiet ipsis, Zach. 10. 10. עד דיספקון למשתי Donec sufficiens fuerit ipsis bibisse, donec sufficienter biberint, Gen. 24. 19. הוספקון להון Num sufficient ipsis, Num. 11. 22.

Rabbini frequenter hoc sensu utuntur eo in Hithpabil, הספיק. Hinc illud, החוטא ומחטיא את הרבים, Qui peccat & peccare facit plures, non suppeditant in manus ejus facere penitentiam, Sanhedrin cap. 11. folio 107. 2. Man gibt ihm nicht raum oder platz. Ex Ithpabel, Quibus sufficientia suppeditatur nobis, quibus sufficienter frui possimus, Sanhed. 108. 1.

Et sufficientia lactis, Hebr. ורי חלב Proverb. 27. vers. 27. Mel inveniens, comede Mel inveniens, comede sufficientiam tuam, Prov. 25. 16. ubi in Venetis mendose legitur הופקנה.

Idem, Rab. הספקה . ספק . ספוק צרכיהון: Sufficientiam necessitatis vestrae, Jer. 31. 2.

אית ספיקא: Sufficientia, Sufficiens potestas: ספיקא . Est sufficiens potestas in manibus meis, Heb. לאל ירי, Gen. 31. 29. Jon.

nem (sententiam mortis) omnis creatura laudat ipsum, Talm. Hierof. Berach. cap. ult. Vajikra rabba sect. 24. מלך בשר ודם יש לו ספקולא Rex carnis & sanguinis habet speculationem, & Deus habet speculationem, Bemidbar rabba sect. 7. fol. 223. col. 2. Glossa, יונש מיתה, poenam mortis.

Deinde ספקולא Speculum, Lucerna: אפילו נתון Etiam si positum sit in lucerna. Glossa עששת, Talm. Hierof. Schab. cap. 1.

ספקולטור Spiculator, Σπικουλάτορ, Spiculum gestans. Sic dicti sunt satellites principum, quibus etiam fontes tradebantur occidendi. Cornelius Tacitus: Dilapsis spiculatoribus cætera cohors non aspernata concionantem. Dicitur & Speculator, à specularando: unde author Glossarii veteris; Speculator ἐπισκοπῆς, καὶ ἀποκρίσεως. Julius Firmicus lib. 8. cap. 26. Speculatores faciet, qui nudato gladio hominum amputant cervices. Illi hodie dicuntur Carnifices. Seneca lib. 1. de Ira, cap. 16. Tunc Centurio supplicio præpositus, condere gladium speculatore jubet. Et lib. 3. de Benefic. cap. 25. de servo, qui pro domino suo mortem oppetiit, inquit: Speculatoribus occurrit, nihil se deprecari, quo minus imperata peragerent, dixit, & deinde cervicem præbuit. Vide Just. Lips. ad I. Histor. Plurale, רב, Præfectus speculorum, Gen. 37. 36. in Jonathane, pro quo Onkelos habet רב קטולא Præfectus occisorum sive carnificum, Heb. שר הטבחים Principi satellitum, quorum sc. officium erat etiam fontes capitali supplicio afficere, ut Onkelos innuit. Targum Hierosolymitanum habet ספקולטורא. Legi posset ספיקולטורא. Rabbinum dicunt ספקולטורין. Vide & in lit. א.

ספקולריא Specular, Speculare, Speculum: ספקולריא Speculare mundum, clarum: inde illud, כל הנביאים נסתכלו בספקולריא שאינה מאירה משה, Omnes Prophetae viderunt per speculum illucidum, at Moses doctor noster vidit in speculum lucidum, Jebham. fol. 49. ספקולריא Speculum inquinatum, מצוחצחת nitudum. Plur. ספקולריות Specularia.

ספר Numerare, Annumerare, Dinumerare, Enumerare: Narrare, Enarrare, Recensere, Hebr. Apud Talmudicos sequente אחרי, in malam partem ferè usurpatur: ut, כל המספר אחרי המת כאילו, Quicumque narrat aliquid post mortuum (hoc est, qui convitiatur mortuum) perinde est ac si infectaretur lapidem, Berach. fol. 19. 1. Sic ibid. כל המספר אחרי מטתן של תלמידי חכמים נופל בנהגם, Quicumque infectatur, vel convitiatur discipulis sapientum post obitum ipsorum, descendit in gehennam. Significat sic Conviciari mortuis, vel, Mortuos flagellare.

ספר Liber, ab enarrandis & recensendis rebus dictus: ככתב ספר משה Secundum scripturam libri Mosis, Efr. 6. 18. בספר דכרניא In libro memoriarum, Esth. 4. 15. ספר פתחמי יומיא Scripta sunt in libro verborum dierum regum Israel, 2. Reg. 14. 28. ספרא דאורייתא אשכחית Librum Legis reperi, 2. Reg. 22. 8. ספרא יהב לי Librum dedit mihi, vers. 9. ותמחון מספר דכרון חייא Deleantur ex libro memoriali vitæ, Psal. 69. 29. Aff. מחני כעון מספרך Dele me nunc ex libro tuo, Exod. 32. 32. אמחניה מספרי Delebo eum ex libro meo, Exod. 32. 33. וספרין פתחו, Et libri aperti sunt, Dan. 7. 10. בבית ספריא In domo librorum, Efr. 6. 1.

ספר Numerus, Numeratio. In Talm. Kelim ab initio, inter Patres pollutionum recensetur quoque, המצורע בימי ספרו Leprosus in diebus numerationis sue. Id Baal Aruch & cæteri Hebræi exponunt de septem illis diebus, quibus leprosus, post curationem & mundationem suã, extra tabernaculum suum habitare cogebatur, ut est Levit. 14. v. 8. 9.

ספרא Librarius, Librorum peritus, Literator, Literatus, Legisperitus, Scriba, Notarius, Hebr. סופר. In Targum sæpè etiam respondet Hebræo נביא Propheta. Esra Propheta & Scriba vocatur à Rege Artaxerxe גמיר שמיא די אלה שמיא Scriba Legis Dei cælestis perfectissimus, Efr. 7. v. 12. ושמי ספרא Et Schimschai scriba, ὁ γραμματέας, Efr. 4. 8. ושרייה ספרא Et Seraja scriba, Hebr. ספרא דמלכא Scriba regis, 2. Sam. 8. v. 14. וכל מליך Per manum omnis Scribæ & omnis Doctoris, 2. Reg. 16. 13. Heb. רון וספר Judicem & scribam, Jesa. 3. 2. Item, וספר מליך שקר Et Scriba docens mendacium, Jesa. 9. 14. id est, Legis divinæ peritus, eamq; publicè docens. על ידו משה Per manum Mosis scribæ magni, Cant. 1. 2. Ubi sunt scribæ? Plurale, היכא ספריא Jesa. 33. 18. Heb. סעת ספריא Cætus scribarum, Heb. הקל נביאים Liga prophetarum, 1. Sam. 10. 10. האף שאול בספריא Num etiam Saul inter Scribas? Hebr. כהניא וספריא Sacerdotes & scribæ, Jerem. 26. 7. Apud Talmudicos, ספרא Civitatis, Notarius, Basra f. 21. 2. Glossa, לכלר. Deinde apud eosdem סופר Scriba, sepissimè idem est quod תינוקות Praceptor puerorum, qui docet eos legere & scribere. Plurale, סופרים Scribæ, apud Rabbinos. Elias scribit, hoc nomine significari Sapientes, qui specialiori nomine vocantur רבנים Rabbini, Magistri, Doctores Legis. Unde idem est, quando dicunt סופרים Ex verbis Scribarum, & מדרבנן Ex Rabbidorum authori-

authoritate, A' Rabbiniis. Hinc etiam apud Maforethas תקון סופרין *Aptatio, Ordinatio scribarum, vel Rabbimorum, de quo vide in תקן*. In Tractatu Talmudico Kidduschin: Quare prisca vocati sunt סופרים? &c. Vide locum in Tiberiade nostra cap. 8. *Emulatio scribarum, (id est, studiosorum) auget sapientiam, Bafra fol. 21.1.*

Duo libri sunt. *Siphra* aliàs vocatur תורת כהנים Comment. in Leviticum. Vide Bibliothecam nostram Rabbinicam.

Narratio, Enarratio, Historia. Plurale, ספורים Historia, Rab. Apud Logicos est *Prædicatio & prædicatum, vel id de quo aliquid narratur, enunciatur, vel prædicatur.*

Enunciativum: ספוריים Oratio- nes enunciativæ.

*Numeratio: ספירת העומר Numeratio manipuli, In precib. Judæorum. Sic autem vocatur Intervallum dierum quinquaginta inter Pascha & Pentecosten, ex Levit. 23. 15. Et numerabitis vobis dies à postero die sabbathi, à die quâ obtuleritis Omer elevationis, septem hebdomades plenæ erunt, adde v. 16. Plurale, ספירות Numerationes. Apud Cabalistas, עשר ספירות Decem numerationes. Sunt decem positiones primæ, & mysticæ, de proprietatibus, notionibus sive attributis divinis, suntq. generalia fundamenta, super quæ tota Theologia cabalistica ædificata est, per quorum rectam cognitionem, ad intima Theologiæ cabalisticæ, ejus studiosi penetrant. Sic quidem hîc communiter reddunt ספירות Numerationes. Sed author Præfationis in librum Schaare ora vult eas sic dici à Luciditate & splendore. Sic enim scribit: Cabalisticæ tradiderunt, & ordine disposuerunt nobis Proprietates divinas, vocaruntq. eas ספירות על שם הזכות Sefhiroth à Puritate & Claritate, ex significatione, Opus lapidis sapphiri- ni, Exod. 24. 10. Quemadmodum enim in re lucida conspiciuntur formæ: sic Sefhiroth sunt typus & forma omnium entium; & quemadmodum res conspiciuntur in re lucida sine ulla additione: sic conspiciuntur omnia in istis Sefhiroth sine additione, &c. Vide eum ibi ulterius. Reuchlinus lib. 3. Cabalæ de illis hunc in modum scribit: *Ea* (decem istæ Sefhiroth) *sunt decem divinanomina, quæ nos mortales de Deo concipimus vel essentialia, vel personalia, vel notionalia, vel communia, & nominantur sic, Corona, Sapiencia, Prudentia sive Intelligentia, Clementia seu Bonitas, Ornatitas sive Severitas (aut Potentia), Triumphus, Confessio laudis, Regnum. Supra Coronam ve-**

ro ponitur אין סוף Infinitudo, & est abyssus. Hæc ille, quem vide ibi latius. In libro טעמי מצורת ואלו העשר ספירות הם נקראו מדותיו של הקב"ה והם דבקים בהקב"ה כשלהבת קשורה בגחלת ונאצלים ממנו ובאמצעותם נברא העולם הוא דכתיב בהגמ"ה יסר ארץ כונן שמים בתכונה בדעתו תהופות נבקעו &c. Extat Cæsar's Evoli Neapolitani liber De divinis attributis, quæ Hebræi Sefhiroth vocant, Venet. apud Francisc. Zillet, 1573. in 8.

Idem. ספירו: ספירות

Vide in litera א. אספיר

Cicercula, cicer minutum, leguminis genus, Kilaim in princ. Sic explicat Aruch in Rad. פול. Convenit Græcum ὀσπρίον Legumen.

Citò, celeriter, Festinanter, quasi Numerò dicas: אספירנא מתעברא Citò perficitur, Efræ 5. 8. אספירנא נפקתא תהוא מתיבא Citò sumptus sit datus, Efr. 6. 8.

Radere, Abradere, Tondere, Hebr. נגזר. Et non rasi superius labium suum, 2. Sam. 19. 24. Et totondit caput suum, Heb. ויגזר, Jobi 1. 19. Qui rasi Mordechæum, Esth. 6. v. 12. in Targ. sec. Participium, ומספיר ליה Et tondebat se, 2. Sam. 14. 26. Tempore quo tondebat, ibid. Infinitivus, ויספירו Tondendo tondebunt, Ezech. 44. 20. Aff. ובספירותיה Et quando tondebat caput suum, 2. Sam. 14. 26. Et omnem capillum suum radet, Levit. 14. 9. Et tondebit, ibid. vers. 8. in Targum Jonath. Et radet comam suam, Deut. 21. 12. Tondebunt capillum capitis sui, Ezech. 44. 20.

לא לספיר: Tonfor, barbam & capillos condens: Non tonfori neque nautæ, Scheviith cap. 8. Forfex tonforum, Kelim cap. 13.

Novacula, Forfex tonsoria vel sartoria, apud Rabbinos: מספיר לא ועבר על רשיה Forfex vel novacula non transibit super caput ejus, Heb. תער, Num. 6. 5. ועברון מספיר על כל בשרהון Et inducent novaculam super totam carnem suam, Numer. 8. 7. Ponitur & pro Hebræo מורה Novacula, Jud. 13. 5. Apud Talmud. ויל איתי לי מספיר Ito, afferto mihi forficem: Plurale, מספירים Forfices.

Forfex, apud Talm. מספורת Theca forficis, Kelim cap. 16.

Ramentum, Rasura, abrasum, veluti pili ex collo & cauda equi, unde panni pilosi texti solent. Sic in Succa cap. 1. in fine.

Rasura, Rasio, Tonsio: Forfex: תספורת Rasura singularis, Sanhedr. folio 22. 2.

Quare scriptum est, Cum novacula, & non, Cum forficibus, Zohar in Levit. col.86. ואין גוזזין ארת הירק בתספורת שלו Non tondent vel radunt olus forfice ejus, Beza fol.34.1.

III. ספר *Littus, Portus, Tractus. Respondet Hebraeo חוף, & interdum Nomini חבל, quando Tractum significat: ut, ובכל ספר יפא, Et in omni littore maris, Jos. 9.1. ויתבין בספר יפא Qui habitant in tractu vel littore maris, Sophon. 2. v.5. אשר על Et in littore maris, Deut.1.7. ובספר יפא Qui ad littus maris habitant, Heb. עיר הסמוכה, Jud.5.17. Apud Talm. עיר הסמוכה Urbs vicina littori, urbs maritima, Jevam. fol.48. פעמים מדבר עמהם אחת בספר ואחת במלחמה Bis alloquitur eos, semel in portu, & semel in bello, Sota fol.42.1.*

IV. ספיר *Sapphirus, lapis pretiosus, Heb. ספיר Sapphirinus: Lucidus, Pellucidus. Plur. הגלגל ספירי והככבים: Caeli sapphirini שחקים ספיריים Sphæra est pellucida, sed stellæ non sunt pellucidæ, More par.2. cap.19. פמנין. מראה ספירית Speculum sapphirinum, lucidum, apud R. Levi, Jobi 37.18. Vide & in More par.2. cap.30.*

Idem quod ספיר, Cantic. 5.14. In Lat. Versione redditur *Achas. Elias pro Sapphiro accipit in Meturgeman.*

Sapphirinum, ουωφείρανον. לא אלמוד הראיה מן הספירות Pelluciditas: Non disco probationem ex pelluciditate, More p.2. cap.19.

Vide supra in סמף. סמפירינון. סמפירינון. Et dedit, ונתן ספרגוס שלו עליו: *Sigillum: id est, impresit sigillum suum ipsi, Beres. rabba sect.49. Est Græcum σφραγίς, ideoq; melius Rab- bini per י in ultima syllaba scriberent.*

Sepharad, nomen proprium loci, Obad. v.20. Hieron. Bosphorum reddit: Chaldeus אספמא quam Hispaniam interpretantur, & inde Hebrais ספרד Hispania: ספרדי Hispanus. Alludit Græcum ἠσπερία Hesperia: unde illud Vergili 2. Æneidos: Est locus Hesperiam Graji cognomine dicunt. Hispania sic dicta, quia in extremo occidentis, quæ ἠσπερία dicitur.

Legitur in Venetis Prov.2.12. mendose pro מפרקתא. Vide פוד.

Chirotheca: vel juxta quosdam, Subligacula, aut Fasciæ crurales: Et par &c. Schabbas fol.120.1. R. Salomon vernaculé reddit פישולש. In Talmud Hierosolymitano Schabbas cap.16. scribitur per Beth סבריקין. Baal Aruch scribit, Græcè sic vocari מנכסין.

Incidere, Succidere, Abscindere: Talm. לא יספורת ממנה לכסות בה את הכלי Non abscindet ab eo frustum, ad operiendum eo vasculum, Schab.124.1. ו. סופת ואוכל Abscindit & comedit, Maaseroth cap.2. Item Intingere: וסופת Et intinget in sale & comedet, Bava metzia cap.7. לסופתו במלה למה הוכשר Intingere ea in sale non est rectum, Schab. fol.145.1.

Divisio, Dissensio, Disidium: Damnum. Guido ex Zohar.

vel potius סופתקא Forte, Acre: אשתוכה Inventum fuit, id est, Extitit acetum forte, hoc est, הזוקה, Talm. Bava bas. fol.96.1.

Saccus: סק Indui sacco, Et imponam omnium lumbis sacco, Amos 8. v.10. וספק על כל חרצין סק. Psa. 35.13. Et dormivit in sacco, 1. Reg. 21. v.27. ושיכב בסקא Quisq; in saccos, Gen. 42. 25. מריקין סקיהון Evacuabant saccos suos, ibid. vers.35. Scribitur & per ש, ut est eo loco.

Saccarius, qui conficit saccos: מחט של סקין Acus saccariorum, Kelim cap.11.

Rubigo, vel Sideratio, Deut.28.42. pro חלצהל. R. Salomon scribit esse Speciem locustæ. Apud Talmudicos in Taan. fol.6.1. ומעלה Et ascendere facit locustas. Glossa, מין Species locustæ est.

Vulnerare, Ulcerare, Talm. משום רמסקב. Propterea quia vulnerat asinum suum, scil. ephippium, compressione sua, Metzia fol.27.2.

Ulcerosus, Vulneratus. In Sanhedrin cap. Chelek, fol.98. in materia Messias, ubi quaeritur, ubinam sit Messias? respondetur, esse in urbe Roma. Ecquod signum ejus? יתיב בין סקבי רדומי Sedet inter ulceratos Romæ, id est, leprosos. Sic in Aruch adducitur, sed hodiè legitur in Talmud, יתיב בין עניי סובלי חולאים Sedet inter pauperes portantes morbos.

Ulcus, Vulus: Apud Talmudicos proverbium: סקבא רשתא רגלא Ulcus anni festum est. Homines enim tunc feriantur & otium agunt; otium autem voluptatum causa est, ut edant, bibant, ludant, & sic peccent, quæ ferè in festis post sacra fiebant, aut fiunt, Kid- dusch. fol.81.1.

Sic adducit Baal Aruch: sed in nostris libris hodiè legitur per duplex ו, סקוטרין. In Vajikra rabba sect.21. ואת אני בוטח In hoc ego confido, Psalm. 27.3. In hac, Dixit R. Levi, בסקוטרין שהבתיב לנו משה בתורה, In statutis quæ descripsit nobis Moses in Lege. Bis ibi legitur. In Medrasch Tehil. Psalm. 27. legitur pro eo, אבסיטורין.

אליחורף ואחיה תרין Secretarii, Scribae : איסקבטורין
 Elichoreph & Achijah duo scribæ Salomonis, Glossa סופריו Tal.Hierosol.
 Kilaim in fine. Huc pertinet etiam, quod in Medrasch Koboeth legitur, cap.9.18. Et egressi sunt ad eum Eljakim filius Chilkijahu, qui erat super domum, 2.Reg.18.18. ספקלי id est, spiculator, licitor, Et Sebna scriba פטריי סקווי פטריי (Protoscriba, Cancellarius. Sic in glossa explicatur ראש (הסופרים) : & Joach filius Achas a commentariis, סבא senior sc. domus. Vox corrupta, cujus origo adhuc indaganda.

לא נסתקבל Occurrere, Obvenire. Futurum, סקבל Non obveniet, Prov.12.27. ex usu Syro.

סקיבס Ballista לוחיים של סקיבס Tabulæ ballistæ, Explicatio Aruch in לה est בליסטרו אר'קו Arcobalestro. Sic R.Salom. in Talmud, Schab. fol. 47.1. קשרת שקורין ארבליסטרו Arcus est quem vocant (Galli) Arbalestro.

סקד Pungere, Stimulare, Ducere, Incitare ad eundem Sicut stimulus pungens istam vaccam, scil. ad eundem: Vajikra rabba sect. 29. Bis legitur illic, semel per ד, & semel per ר. Ita legitur in Jon. Deuter.8.5. היכמא דמסקר גבר ית בריה יי אלקד מסקר יתכוו. Sicut pungit, ducit vir filium suum: sic Deus ducit vos, Hebr. מליף Castigat, Onkelos Doctet. Et sic in superiori loco è Vajikra rabba exponitur Hebræum מלמדך Docens te, ex Jesa.48. v.17. per לך מסקיד.

סקד Stimulus, quo pungitur bos: Vide R.Salom. Thren.1.14.

סקל Lapidare, Heb. Apud Rabbinos etiam est Elapidare, Removere lapides, Agrum lapidibus ejectis purgare: ראש השנה אufferunt, remouent lapides (ex agro) usque ad novum annum, Scheviith cap.2. נסקל Lapidari, Lapidibus jactis occidi. Unum erat ex quatuor mortis generibus apud Hebræos, de quibus in Sanheorin cap.7. Gallus gallinaceus lapidatus fuit, quod occidisset puerum, Edajoth cap.6. De bove est in Lege. בית הסקילה Locus lapidationis altus erat שתי קומות duas staturas hominis, de quo dejiciebatur lapidandus, & tunc testes primum lapidem injiciebant, R. Salomon Exod.19.13. Vide Majem. in Hilch. Sanh.cap.15.

לא כלל יחד סקילה בעלי סקול סקילה Lapidatio: Non comprehendit simul lapidationem animantium cum lapidatione Achanis, R.Levi Jos.7. in fine.

סקל In Aruch adducitur hic ex Targū Hierosol. פן יקראנו אסון סקל. Pro Hebræo אסון, Genes.42.38. sed id hodiè non extat in nostris libris.

סקלי Pravè hîc adducitur & explicatur. In Talmud legitur סלקי Ascendendi vel Egrediendi significato.

סקליטין Palatium, Basilica, idem quod פלטורין, & est fortè pro סנקליטין, quod vide supra.

סקמיון Pravè adducitur: in Talmud legitur צימוקין, ubi vide.

סקן Hiphil הסקין Convenire, Consentire, idem quod השכים juxta Eliam. Est à נסק. Vide ibi.

סקונדרין Vide in ordine אסק.

סקוניתא Ligni species, ad afferes pontium apta, Talmud.

סקס Mensura, Finis, Terminus, Extremitas: Nodus. In Vajikra rabba sect.12. אמר הק'בה לקרבנות נתתי סיקוסים ולך לא נתתי Oblationibus constitui certas mensuras. In Beresch. rab. sect.10. לכל יש סיקוסים שמים וארץ יש להן סיקוסים חוץ מדבר Id est, Omnibus rebus sunt sui termini. Cælo & terræ sunt mensuræ, exceptâ unâ re cui non sunt mensuræ. Quænam illa est? est Thora sive Lex sacra, sicut dictum est: Longior terrâ mensura ejus, & latior mari, Job.11.9. ubi sermo de sapientia Dei verbo ejus descriptâ. Huc pertinet ex Medr. Esth. cap.1.v.14. היכן היתה איסקוסות של כולן מתוקנת. Et ubi fuit finis (id est, sententia finalis) omnium illorum determinata? Scriptio corruptissima. Iterum in Beresch. rabba sect.40. Scriptum est: Justus ut palma florebit, ut cedrus in Libano crescat, Psalm.92.13. מה התמרה הזו וארו און בהם לא עקומים. id est, Quid palma hæc & cedrus? non sunt in ipsis tortuosa neque nodi: sic & in justis non sunt tortuositates aut nodi. Videtur esse à Græco σκαός, quod varia significat. Vide Steph. Vel σκαός Mensura, Libra, Trutina: item Jugum, Vinculum, Lorum calcei. Inde Rabbini sumpsferunt pro Nodo, id est, קשר in ligno, quo ramus ligatur & radicescit cum arbore. Hinc Tortuosi significatio apud Munsterum. Postellus in loco primo vertit אבליט Ablatio. Apud Talmudicos סקיסתן גויתן, Termini interiores, scil. montium, & termini exteriores, Jo-ma fol.10.1.

סקף Ithpabel, אסתקף Causam, Occasionem dare, captare vel querere: Murmurare: Irruere, Obruere, Dejicere se in aliquem quæsità occasione. In malum sumitur plerumque. Ithpab. Præteritum, Occasionem quæsivit contra eum, Num. 5.15. in Jonath. Qui irruit in me, Thren.1.12. Occasio fuit למן ut malè haberet anima mea, Thren.3.v.51. In quem occasiones captasti, Thr.2.20.

Participium plurale, בר מסתקפין ביש Quasi murmurantes mala coram Domino, Heb. כמתאוננים, Numer. 11.1. *Infinitivus*, לאסתקפא בכל נפש Ad quærendam occasionem mortis contra omnem animam domus patris tui, 1. Sam. 22. vers. 22. לאסתקפא תקוף רוגזא דין עלי Et ut occasio quæretur contra nos, Genes. 43. 17. vel, Ad irruendum super nos. *Futurum*, ותסתקף Et quæres occasiones contra eos, sicut quæstivisti occasiones contra me, Thren. 1.22. ולא יסתקף עליהון דימותון Ut non quæretur occasio contra eos ut moriantur, Levit. 15. v. 31. in Jon.

תוסקפא הוא בעי *Causa, Occasio* Occasionem ipse quærit, Heb. תאנה, Jud. 14. 4. Sic 2. Reg. 5. 7. *Emphaticè*, והוא תסקפתא מהפך Et ipse occasiones invertit, Jobi 37. 12. ubi pravè in Venetis est תוסקפתא ex numero singulari: nam in Hebræo est plurale, סבות *Causas*.

Idem: תסקופין אתמליח Occasionibus repleta est, Ezech. 24. 12. Hebr. תאנים, quod idem: מרי תסקופין Author causarum sive adinventionum, Hebr. נורא עלילה Terribilis opere, Psalm. 66. 5. *Construct.* תסקופי מלין Occasiones verborum, Deut. 22. 14. ובתסקופי נסיד Et de causis mirabilium tuorum loquar, Psalm. 77. 13. *Et in Zohar*, שוי תסקופי מלין על אנתחיה Disponit occasiones verborum cõtra uxorem ejus, col. 508. Venit per occasionem.

Limen, Trabs. Constructum, סקופתא סקופא Super limen Dagon, 1. Sam. 5. v. 5. לקבל סקופת ביתא Ex adverso liminis domus, Ezech. 9. 3. *Emphaticè*, על סקופתא לחוד Super limine tantum, 1. Sam. 5. 4. Et וסקופתא על אפיהון Et trabs erat antè faciem ipfarum, 1. Reg. 7. 6. Heb. עב, quod ibi *Trabem* interpretantur. Sic, וסקפתא Et trabs lignea, Ezech. 41. 25. *Plur. masc.* וסקופיא Et trabses vel superliminaria, Hebr. והעבים, Ezech. 41. 26. 2. Reg. 18. 16.

Vide in אסקא.

Vide in סקפטיות.

In Jalkut in Legem fol. 78. col. 4. משל לסקיפסטי של מטרונה שהיא עוברת בשוק Baal Aruch adducit, sed non explicat. In Aruch parvo, עגלות צב *Curvus camerati. Sic est Græc. σάρασσα, quâ voce Aquila utitur Jes. 66. 20. pro Heb. ויבקררות, & significat Lecticas opertas pellibus, ut Hieron scribit.* Deinde citat Aruch ex Vajik. rabba sect. 14. בהמה הולכת רבוצה והוולר נתון לתוך. מעירה כמין סקיפסטי. Nec hoc explicat. In meo exemplari pro eo legitur שק, & sicutiam in Jalkut. Sed in Medrasch Tehillim Psalm. 103. inveni (ubi eadem habentur) sed verbis nonnihil

כאדם שנחון בתוך האיסקספסת שהיא, Sicut homo qui est in medio currus, qui it super quatuor (rotis.) Hic manifesta satis est ista expositio. Aquinas explicat *Glomus*, Gall. Ploton. Minus rectè, ut docet Medrasch.

Præfeti, Inspectores. Fortè est à σκέπτομαι. Citat Aruch ex Pesikta. In Jalkut fol. 58. col. 3. pro eo legitur סקיפטורין.

Intueri, Conspicari, Aspicere. Respondet עינא. Præteritum cum Aff. שוף. Hebræo. Oculus intuitus est eum, Job. 20. v. 9. ולא סקרתיה עין Neque conspexit eum oculus, Job. 28. 7. Vide etiam supra in סקר.

II. סוקרין *Fucare, Colore inficere, Colorare*: מסקרת עיניה בסקרא Colorat eas minio: Fucans oculos suos colore sive stibio. R. Salom. scribit Lev. 27. 35. Quando veniunt (pecudes) ut decimentur, educunt illas per ostium unam post alteram, & decimam percutit virgâ intinctâ in minio (צבועה בסיקרא) ut cognosci possit, quòd sit decima, &c. Et וכולן נסקרין בסקירה אחת. Rosch hasch. fol. 18. 1. vide glossam.

Minium, Color rufus ad scribendum, Rubrica: סקרתא סיקרא Scribens auripigmento vel minio, Schabbas cap. 12. in Mischna. Megilla cap. 2. חוט של סיקרא Filum rubrum, Middoth cap. 3. Item *Fucus, Stibium, ad oculos vel faciem pingendam, Rubriceta*.

Rubricatio, Coloratio cum rubrica, מסקרתא סקרתא Chagiga fol. 8. 1. Nasir fol. 39. 1.

Saltus, Saltatio: בסקירא Per saltum, Saltuatim, Subsaltim. Sic citat Baal Aruch ex Bava kama fol. 22. 1. ubi nunc per Sajin legitur בוקירא, à זקר, quod melius.

Spectatrix, Observatrix omnium. Inde: Non creavit Deus mulierem ex capite Adami, ne caput suum nimium ornaret & efferret: neq; ex oculo, ne esset סקרנית oculis omnia observans, Ber. rabba sect. 18. Tanchu. sect. וישב.

Et ויתקוף בה בסיקוריא *Securis*: סקוריא סיקורא comprehenderit securim, Deut. 19. 5. in Targum Jeruschalmi & Jonathanis, pro Hebræo גרון. Apparet esse Latnum.

תורן, Basra cap. 5. in princip. *Malus navis*, Hebr. איסקריא.

שטמנו *Sicarii, Latrones, Tyranni, Fures*: סיקרים Qui abdiderunt massas suas caricarum in aquis propter sicarios; Glossa, גנבים Fures, Machschr. cap. 1.

למה היה סקריקון *Tyrannis vel Tyrannus*: Non erat tyrannus in Jehuda, cui, cum haberet agrum ab alio pignoris loco, alius diceret,

ceret, Retine tibi agrum, nec me occidito, Gittin fol. 55. 2. Glossa, כותי רוצח Cuthæus sive Samaritanus latro, sicarius.

שכך מוכתב סקריון *Secreta: vel Statuta, Decreta:* Quia sic scriptum est in secretis Pharaonis, Ber. rabba sect. 89. Secretum dicebatur locus, ubi cum alia instrumenta, tum jura quoque urbis asservabantur. Hinc Secretarius, cui secretum commissum est, seu, Scriba in secretario.

קורדקסין *Crepida, quod Baal Aruch, & ex eo alii, hic adducunt, vide in litera ק*, in קורדקסין.

סקורטיא *Pellis, Corium, Colobium scorteum, ein läderen Gölser/ Tunica coriacea sine manibus: Scorteum, Præcinctorium opificum, ein Schooßfall. Sic Latine, Penula scortea. Est ergo Latina vox. Græcè κοριακός Coriaceus, κοριυμ Corium, Pellis quæ præcingitur. Hinc Scorteum, scil. præcinctorium: יריעה עור סקורטיא Pellis scortea, Kelim cap. 26. וסקורטיא Cortina & pellis, Oholos cap. 8.*

סיקריקין *Condimenta, Conditura cum saccharo: Vinum conditum, & omnes species conditorum cum saccharo, Talm. Hier. Beza cap. 1. fol. 60. 4. Est א סוכר סוכר Saccharica, Saccharata, Zuckerwerck.*

סריא *Sera, Claustrum, Carcer, Vincula: ut, ואברהם יצא חוץ לסריא, Et Abraham exivit e carcere, id est, מבית הסוהר, Beresch. rab. sect. 40. נתנו אותו בסריא Imposuerunt eum carceri, sect. 41. אסר Vincire, Ligare, per apharesin primæ radicalis.*

סריא *Iris oculi, id est, circulus nigrum sive pupillam ambiens, Bechoros cap. 6. in Misna. Vide & infra in סרה.*

סרב *Abnuere, Renuere, Repugnare, Denegare, Nolle, Rebellare, Refractarium esse, Refragari. Respondet Hebræo סרב. Præteritum, סרב Renuit dimittere populum, Exod. 7. 14. סריב בלעם Renuit, noluit Bilham venire nobiscum, Numer. 22. 14. סריב לקבלא תנחומין Renuit accipere consolationes, Gen. 37. 35. סרב לקבלא Renuerunt accipere doctrinam, Jerem. 5. 3. מרדנא סרבנא Rebellavimus, Contumaces fuimus, Thren. 3. 42. פמינ. לאתנחמא נפשי Renuit consolari anima mea, Psalm. 77. 3. Participium, סרב אם מסרב את Si nolueris tu, Exod. 9. 2. Quicumque renuerit, 1. Sam. 15. 23. Cum Pronomine, סרב לאתכנעא Noluiisti humiliare te, Jere. 3. 3. quod in Venetis סרבבא pravè. Plurale, סרבין למתב Renuunt redire, Jerem. 3. 3. יומא דין Nam rebellant, Ezech. 2. v. 6. ארי מסרבין Usq; ad hunc diem rebelles fuistis, Deuter. 31. 27. פמינימ, לאתאספא Renuit curari, Jerem. 15. 18. ubi Veneta pravè ab*

initio adjunctum habent ל, sic Jer. 31. 15. Futurum, ואם תסרבון Et si nolueritis, Jesa. 1. v. 20. Et rebellaveritis verbo Domini, 1. Sam. 12. v. 14. Rabbini: מסרבין לקטון ואין Denegant minori, sed non denegant majori. Beneficium a divite, non a paupere accipiendum. Non decet repugnare majori magis quam par est.

סרבן *Rebellis, Refractarius, Pertinax, Contumax: עם סרבן אנון Populus contumax sunt, Ezech. 2. 5. לא תהי סרבן בעמא סרבנא Non eris rebellis sicut populus rebellis iste, Ezech. 2. v. 8. Verum rebelles qui profelyti fiunt, Psal. 68. 19. לות עממא סרבנא Ad populos rebelles, Ezech. 2. 3.*

סרבן *Idem: לעמא מסרבנא Ad populum rebellem, Heb. סורר, Jesa. 65. 2. דר מסרבן Generatio rebellis, Psalm. 78. 8.*

סרבנית *Rebellis femina: בר סרבניתא Filius rebellis, 1. Sam. 20. 30. Veneta, & sic Elias, substantivè סרבנותא Rebellionis.*

סרבנותא *Rebellio, Contumacia, ut in precedenti loco: ולמיפר פתגמי סרבנותא Ad proferendum verba contumaciæ contra Deum, Ecclef. 8. 1. Affix. ידענא ית סרבנותך Novi ego contumaciam tuam, Deut. 31. 27. Heb. מריד Rebellionem tuam.*

סירוב *Rebellio: Denegatio, Rebellio, Noluntas; unde apud Rabbinos: הרצון והסירוב הם שני קטבים: שכל הפעולות סובבות עליהן Voluntas & noluntas sunt duo poli, circa quos omnes actiones vertuntur, Akeda fol. 195. col. 1.*

אורחי סרב *Pervertere, Subvertere: אורחי סרב Vias meas pervertit, Heb. סורר Vagas reddit, recedere & declinare facit, Threnor. 3. 11. Punctatur סרב cum Scheva in exemplaribus, sed cum Kametz ex Pahel melius legetur propter significationem activam, ut mox in Infinitivo. Sicut etiam legi possit, שבילי סרב Vias meas subvertit, ibid. vers. 9. pro עוה סרב, quod singulare. Libri editi habent illic סרא Infinitivus, Ad pervertendum hominem pauperem, Thren. 3. 36. Particip. פהיל, גבר די סריבן אורחתייה Vir cujus perversæ sunt viæ, Ecclef. 1. 15.*

סוריבטיא *Syrismus, Dialectus Syra: רלא הוות Quia non poterat intelligere dialectum Syram. Sic exponitur in glossa, סורי בטיא Syriacus sermo, בטא à בטיא.*

סרבין *Ornamentum muliebri capitis, ad maxillas dependens, Schab. 57. 2.*

סרבלין *Tegere, Operire. Partic. passivum, סרבלין Operti (id est, vestiti extrinsecus & tecti) vestibibus coloratis, Nah. 2. 3. pro Hebræo מעוטפין Obtecti, quod R. Salomon exponit הרעלו*

tecti: גדלי בשר Operti carne, Hebr. גדלי בשר
Magni carne, Ezech. 16. 26. id est, Pingues, obesi.
Hinc apud Rabbinos & Talmudicos, מסורבל est
Carnosus, Pinguis, Obesus, q. d. Opertus carne & pin-
guedine, veluti Chlamyde, ut; מסורבלין כרוב Obte-
cti (carne) ut ursus, id est, Præpingues, ע"י f. 2. 2.
& Kidduschin folio 72. 1. & inde in R. Saadia,
Dan. 7. 5. קטן הפסורבל בפשר Parvulus qui tectus
est carne, h. e. qui pinguis & obesus est, Schabb.
fol. 137. 2. כמעט כזוה דמסורבל בשומא Sicut sapor
uberis obtecti pinguedine, Num. 11. 8. in Jon.

סרבל Saraballum, Chlamys, Pallium, sic dictum
quod hominem Tegat & operiat. Et ita Sarabal-
lum ex hac lingua etymologiam suam habebit: לנו מן
Intus a chlamyde, id est, sub chlamyde
vestitus erat, &c. Esth. 3. 15. Plur. כסרבליהון
Vinxerunt cum chlamydibus suis, Dan. 3. v. 21.
Aben Esra scribit, esse Vestem superiorem, ab
Obtegendero. R. Saadia exponit Calceos: alii Cali-
gas, Femoralia: סרבלא דסיתוא Pallium hyemale:
זוגא דסרבלא Forceps pannorum, quâ pannos,
unde pallia fiunt, tondent, abscindendo סרבלין
floccos, ut R. Salomon exponit, in Bava basra
fol. 52. 1. & in Schebhuth f. 46. 2. סרבלא דצריפא
Chlamys Babylonica, Sanhed. fol. 44. ופרים עליה
Et expansum erat super eo pallium
coloris porri, Gittin 31.

סרפק Fucare, Stibio illinere: Et fu-
cabant oculos, Hebr. משקרות Nictantes, Je-
sa. 3. v. 16.

סרנ Interfecare, Interfingere, Interrumpere, Per-
intervalla aliquid agere: Intricare, Implectere,
Internectere, Connectere funibus, restibus aut vimi-
nibus cruciatim & intersectim, Cancellare: מטרא
Lectus quem internectunt
funibus distensis, scilicet per formam crucis, qua-
dratis interjectis spaciis, quæ vocantur בתים;
unde, Ex quo fecit in eo
tria spacia, Kelim cap. 16. מסרנן שתי וערב
Plectunt per formam crucis, Moed katon fol. 10. 1. סרנן
Internexuit ea juncis aut funicu-
lis, Kelim cap. 22. Et funes
interplexi, distensi sunt in eo, R. Levi Prov. 6. 16.
מסורנא כמעשה מצודה Implexum instar operæ
retiaræ.

סרנ Perplexum, Implexum, Intricatum: Reticu-
lum, Retiaculum: Sagena, Rete, Opus implexum in-
star retis aut ramorum arboris. Extat in Targum pro
Hebr. עו שבך: Item Clathrus, vel Clathrum, Cancelli.
Cum Aff. סרניגיה עלי הקוף Et rete suum super me
circumegit, Heb. מצודו, Job. 19. 6. Plurale, סרניגין
סרניגין עובד Implexi sunt dies ejus, Job. 14. 5.
סרניגו Reticula opere perplexitatis, 1. Reg. 7. v. 17.
Femimum, סרניגא, סרניגא Idem: על סרניגא Super

reticulum, 1. Reg. 7. 18. לעבר סרניגא E regione
reticuli, ibid. v. 20. וסרניגא ורמוניא Et reticulum
& malogranata, 2. Reg. 25. 17. ועל סרניגא ישיל Et
super perplexitatem ambulat, Jobi 18. 8. Hebr.
שכבך Rete, reticulatum, implexum. Affixa,
ויתאחד בסרניגתי Et capietur in sagena mea, Ezech.
12. v. 13. & 32. 3. בסרניגתהון אתאחד In sagena eorum
captus est, Ezech. 19. 8. Plur. emphaticè, לתרתין
וסרניגתא Duobus reticulis, 1. Reg. 7. 42. וסרניגתא
תרתין Et retia duo, ibid. v. 41. Apud Talmudicos,
סרניגות שבהלונות Retia fenestrarum, id est, Cla-
thri, Cancelli, Oholoth cap. 8. & masculinè, סרניגו
סרניגו Retia lecti, Cholin fol. 125. 2. סרניגו המטה
id est, funes distensi instar retis, cui lectus im-
ponitur.

עובר סרניגו Perplexitas, Intricatio: סרניגות
Opus perplexitatis, perplexum & reticulatum,
1. Reg. 7. 17.

סרנו Idem: item, Cessatio, Interspiratio, Pausa,
Partialis opera, Interruptio operæ, Spacium, Inter-
vallum: Hinc, סרנוגין & סרנוגין Cancellatim, Inter-
ruptè: ut, קראה סרנוגין ומתנמנם יצא Qui legit eam
(historiam Esther) per pausas, & obdormiscit
interea, excusatus est, Megilla cap. 2. in princi-
pio: עד מתי אתם נכנסין סרנוגין סרנוגין
ingredimini partes partes, id est, particulariter,
nunc hi nunc illi, ibid. fol. 18. 1. Gittin fol. 60. 1.
Vide & in Bava bathra fol. 62. 2.

סרנ Paries reticulatus, intersectus instar retis,
Middoth cap. 2.

II. סרנא Ephippium, Sella equi: התפוס של
סרנא Tenaculum ephippii, Arcus ephippiarius, Le-
vit. 15. 9. in R. Salom. Vide Aruch in אכפא, &
Kimchi, in Rad. רכב.

סרנ Ephippiare, Ephippium imponere vel inster-
nere equo: מסרנן ליה תרתו כורנייתא Insternebant
ipsi duas mulas, Basra cap. 5. in princ.

סרנא Ephippiatum, Ephippii stratum,
gefattelt: Sive ephippio in-
stratum sit, sive non sit, Berach. fol. 57. 1.

סרנא Ephippiarius: מטות של סרניגים Lecti, sedilia
ephippiariorum, Kelim cap. 24.

סרניגא idem quod חף Dens clavis, Talm. Hier.
Schabbas cap. 8. in fine.

סרנל Lineare, Lineas ducere, Sulcare: מסרנלן
ספר מסורנל Lineant libros: את הספרים
Liber lineatus. In Targum Jonathan. מסרנל
Lineatum, respondet Hebræo מחספס, Exod. 16. 14.

סרנול Lineatio, Linea, Sulcus, quod sit quasi
linea agri. In Bereschith rabba sect. 24. אפילו
Etiam lineatio-
nem libri Adamus primus docuit ipsum. Tra-
ditur ibi, Adamum primum omnium artium autho-
rem esse, & probatur ex verbis Jesa. cap. 44. v. 11.
וחרשים

Et fabri vel artifices sunt ab Adamo, scil. primo.

In Schemoth rabba sect. 15. folio 132. col. 2. Sumi videtur pro Columinis, ædificium sustinentibus.

Cilicium, Pallium vel velum certum, quod Judæi induunt die expiationis, quem ioh. הַיּוֹם הַזֶּה vocant, cum duobus precedentibus, quos tres vocant Dies terribiles. Materia ejus est, quam Galli vocant Sarge, & Germani Arres. Sic Elias in Tisbi.

Cribrum, pro Hebræo סַרְדָּה, ut: Et facies ei cribrum, Exod. 27. v. 4.

Et cribrum æneum, Exod. 35. 16.

Cortina, Vela, Tapetes ocellati: סרדין לרתא Tapetes atrio facies, Hebr. קלעים, Exod. 27. v. 9.

Cortinas quinquaginta cubitorum, Exod. 38. 11. Jonathan hic reddit וילון Vela:

Omnia vela atrii, ibid. vers. 16. Sic autem dicta fuerunt hæ cortinae, quod cribri seu retis formam haberent, ingressum prohibentes, sed non aspectum. Quidam addunt, poni etiam pro Hebræo רֶשֶׁת: hoc falsum est. Nam semper illud transfertur מַצְרָה.

Artifex cortinarum vel cribrorum. Sic quidam dictus fuit לוי הסרד לוי הַסַּרְדַּיִם Levi cortinarius vel cribrarius, aut quod sartor esset vestium המַצְרָה ministerii sacri, de quibus Exod. 39. 41.

Operculum, Tabula fistilis foraminosa instar cribri: סרודה שהיא נחונת על פי חתנור Operculum impositum ori fornacis, Kelim capite 8. Ohol. cap. 12. Operculum cui non sunt alæ, id est, ansæ, Ohol. capite 5.

Mastra parva של נחתומים טמא: סרוד Mastra pistorum polluta est, Kelim cap. 15. Volunt esse ex Hebræo שרד, Exod. 31. 10.

Baal Aruch adducit ex Targum Hierosolymitano, מגן סערדיבון ותריס חילבון וסרוד זיניבון, Deut. 33. vers. 29. sed in nostris libris legitur, ושריר סייף, Et firmus gladius excellentiæ vestræ. Frustra ergo Guido, Schindlerus & alii hinc extruserunt, idem esse quod סרד Chypus.

Sacci pellicei, ex pellibus animalium: סרודות Et impleant saccos aliquot facino: Tanchuma in sect. ad vers. ויהי בשלח, Exod. 15. 22. Quidam libri habent סרודות. Adducitur & in Jalkut hoc loco. Vide & Talm. Schevuos fol. 29. 2.

Praefectus executioni judicii, Licitor, Carnifex, Executor judicii: סרודוט הנתפש לסרודוט שמירה נעשת: סרדא (Qui somniat) quod sit comprehensus à li-

ctore, ei accidet custodia, Berach. 57. 1. אדם יוצא Homo egrediens in forum, erit in oculis suis quasi traditus sit licitori, ut scil. ducat eum ad judicem. Sunt enim ibi multæ causæ rixarum, Schabb. fol. 32. 1. שנשארו Quæ ducta erat sive nupserat licitori cuidam, Succa fol. 56. Plural. שלחה מלכות שני Misit rex duos licitores vel carnifices. Et masc. סרדוטין. R. Salom. 1. Sam. 10. 5. ad נציבי סרדוטות שמינו על ישראל שהיו; scribit; פלשתים רודים בהם.

Fatere. Respondet Hebræo סרדא. Et non fætuit, Præteritum, וולא סרדא.

Et fætebat aqua, Hebr. וסרדא נהרא, Exod. 16. 24.

Fætuerunt ut absynthium, Cantic. 1. 12. Et fætuerunt super terram, Exod. 8. v. 14.

quod Jonathan genere fœminino reddit וסרדא ארעא Et fætuit terra: Et computruerunt, tabuerunt cicatrices meæ, Psalm. 38. 6.

Veneta אמתא דשפירא וסרדא מעמא Particip. præsens.

Mulier quæ pulchra est, sed fætentis rationis, Prov. 11. 22. Futurum, וסרדא נהרא Et fætebit flumen, Exod. 7. 18.

Fætebunt pisces eorum destituti aqua, Jesa. 50. v. 2. Aphel, וסרדא עובדיהוון Præteritum.

Et fætidas reddiderunt actiones suas, Cant. 1. 12. Particip. טסרדא חפימא

Fætidum reddit sapientem, Eccles. 10. 1.

Tchna סרדא: Fætens, Fætidum, Mucidum: Fænum mucidum.

Et ascendere feci factorem castrorum vestrorum, Amos 4. v. 10.

Idem: סרודותא Donec exeat factor ex naribus vestris, Numer. 11. 20. in Jon.

Lorica: סרדא Juxta os loricae erit ei, Exod. 28. 32. in Targ. Hierosol.

Idem, pro Hebræo סרודין: cum Affixo, וליא Nec ascendat cum lorica sua, Jere. 51. v. 2.

Plurale, לבשו סרודינא Induimini lorice, Jere. 46. 4. Dicitur שרדן, ut est in סרדה.

Festinare, Accelerare, Urgere. Præterit. סרדה Festinarunt oblitii sunt, Psalm. 106. 13.

Imperativus, לי רינא Accelera mihi judicium, Psa. 7. v. 7.

Festina exaudi me, Psa. 69. 18. Plurale, סרדיבון כתובו Festinate scribite, Esth. 8. v. 8.

Ithpabel Participium, Et festinus lingua testis falsus fit, Prov. 12. 19. Sic legendum illic: nam verba transposita sunt. Mirum, inquit Elias, quod Paraphrastes hic in Hebræo legit, quod verterit סרדה Testem: Et festinat, Prov. 7. v. 23.

Qui festinat ad divitias, דמסתרדב למולא

Et festinat, Prov. 7. v. 23.

Prov.28.22. **דְּמַסְתְּרֵהֶנּוּ** Et pes qui festinat, ad defectum tendit, Proverb.21.5. al. **דְּמַסְתְּרֵהֶנּוּ** *Plural. masc.* **וּמַסְתְּרֵהֶבּוּן לְמַשְׁפָּךְ דָּמָא** Et festinant effundere sanguinem, Prov.1.16. *Fæmininum,* **וּמַסְתְּרֵהֶבּוּן לְמַרְהַט לְבִישְׁתָּא** Qui festinant currere in malum, Prov.6.18. *Futurum,* **לְדָ יַסְתְּרֵהֶבּוּן** Ad te properabunt, Psal.110.3. *Talm.* **מַסְרֵהָבּ** רבו מסרהב **וּבֹ לְצִאתָּא** Quia præceptor ejus urgebat eum ut exiret, Bava kama fol.32.2. **וְהוּא קָמָא מַסְרֵהָבּ וְאִכְלֵי** Et fuit festinans ac comedens, Berach. fol.46.

מַסְרֵהָבּ *Festmans, Festinus, Velox; Plurale,* **מַסְרֵהָבּוּן** Festinantes. Item *Rebelles*, Psalm.66.7. **וְכִי־עָלְמָא מַסְרֵהָבּוּן** Sic Psal.78.8.

מַסְרֵהָבּוּן *vel סְרַהוּבָא (nunc cum Schurek, nunc cum Cholem est) Festinatio, Acceleratio.* Sumitur adverbialiter pro *Citò, Festinanter*: **עַד סְרַהוּבָא** Ut usque ad festinationem, id est, *festinanter*, Heb. **עַד מַהֲרָא** Psal.144.15. **עָרוּ בְּסְרַהוּבָא** Recesserunt velociter, Psal.90.10. **נִהְלַךְ בְּסְרַהוּבָא** Ambulabimus cum festinatione, Psalm.55.15. **בְּסְרַהוּבָא יִתִּי** Velociter libera me, Psal.31.3.

מַסְרֵהָבּוּן *Citò, Velociter, Festinanter*: **אַל תִּפְּוֹק מַסְרֵהָבּוּן** אל תפוק מן הדין **נִדְרִינָא מַסְרֵהָבּוּן** Ne egrediaris in iudicium citò, Prov.25.8. ubi *Veneta mendosa sunt. Est autem forma communis Syra adverbiorum.*

מַסְרֵהָבּוּן *Rebellis, Contumax:* **בִּיר סְרַהָבּוּן** Filius rebellis, Deut.21.18.20. in Jonathane, pro Hebræo **סוֹרֵר**. *Plur.* **וְהוּיִין סְרַהָבּוּן** Et fuerunt rebelles, Genes.26.35. T.H.

סְרַח *Iniquè, Perversè agere, Peccare. Sic respondet Hebræo הַעֲוִהָ & חָטָא. Præteritum,* **כִּד סְרַח בְּשִׁלוֹ** Quando peccavit per errorem, Numer.15.28. **וְסְרַח עֲבָדְךָ** Quod iniquè egit servus tuus, 2.Sam.19.19. **עַכְשָׁנָא סְרַחֵר** Ecce ego peccavi & ego iniquè egi, 2.Sam.24.v.17. **אִטְפְּשֵׁנָא סְרַחֵנָא** Insanivimus, iniquè egimus, 1.Reg.8.47. **וּסְרַחוּ שְׂקֵי דְמַלְכָא** Et peccarunt pincerna regis, & pistor, Genes.40.1. Hebr. **חָטְאוּ** Peccarunt. *Futurum,* **דָּאם יַסְרַח** Quod si peccarit, 2.Sam.7.14. *Hinc apud Rabbinos amplius est מַרְדָּ* **מַרְדָּ** Simile est regis filio, qui rebellat patri suo: **סְרַחֵר עָלְיוּ** Serraher עליו **מַרְדָּ מַרְדָּ** Adversus quem rebellat provincia.

סְרַחֵר *Iniquitas, Perversitas, Peccatum:* **יִתְּ אִילָמָא מַרְדָּ** Ullam iniquitatem in manu ejus, Genes.39.v.23. **עַכְשָׁנָא מַרְדָּ** Ecce non est in manu mea peccatum & iniquitas, 1.Sam.24.12. **וְהִיא סְרַחֵר פְּרִישׁ** Et ea est iniquitas maxima, Job.31.11. **סְרַחֵר** Eo quod nullum est peccatum, Job.34.6. **מַתְּכַפֵּר סְרַחֵר** Expiatur iniquitas, Prov.16.6. **מַה סְרַחֵר** Quæ est iniquitas mea? Genes.31.36. **יִרְתֵּי סְרַחֵרֵנָא** Removet à nobis iniquitatem nostram, Hebr. **מַשְׁעֵנִי** Psal.104.12. **יִאֲלַף סְרַחֵרֵךְ** Edocebit iniqui-

tatem tuam, Jobi 15.5. **וּבְסוֹרְהֵנָא יִבְהֲתוּן** Et in offensa ejus pudefient, Proverb.14.35. *Hebraicè* **וְעִבְרֵתוּ**.

סְרַחוּן *Idem:* **עַל סְרַחוּנְרָא** Et verberare eam propter perversitatem suam. Vide & mox infra.

סְרַחֵנִי *Idem:* **עַל סְרַחֵנִי כְּנִשְׁתָּא** Ad folvendum iniquitatem cætus, Lev.10.17. in Targ. Jonath. **יִתְּנוּן סְרַחֵנִי הוּן** Reddent iniquitatem suam, Psal.94.14. **וְלֹא תָאִיב מִן סוֹרְהֵנִי** Et nõ reversus fuerit ab iniquitate sua, Numer.15.30. in Jon. Vide & Deut.9.27. in Jon.

סְרַח *Fætere, Putrescere, unde Hebraicè,* **נִסְרַחָה חֲכָמְתָם** Fætida est sapientia ipsorum, Jerem.49.7. *Rabbinis frequentissimum est, & in Hiphil,* **סְרַחֵר** Fætere fecit, Fætium reddidit. *Sic Chaldaicè,* **דְּאִסְרַחֵתוּן יֵת רִיחָא** Quod fætium reddidistis odorem nostrum, Hebraicè **הַבְּאִשְׁתָּם**, Exod.5.21. in Jonath. **אֹמְנוֹת מַסְרַחֵר** Opificium fætium.

סְרַחֵר *Fetidum, Putridum:* **סְרַחֵר סְרַחֵר** Gutta fætida, semen humanum, *apud Rabbinos:* **קִיסָא סְרַחֵר** Lignum putridum, Jobi 41.18. in Targum.

סְרַחֵר *Fætor, Putor:* **וְתַסְק סְרַחֵר** Et ascendet fætor ejus, Joel.2.20.

סְרַחוּן *Idem:* **כְּאִין לִידֵי סְרַחוּן** Veniunt in manus putredinis.

סְרַח *Redundare, Superfluum, Abundans esse. Futurum,* **עַל אַחֲרֵי מַסְכְּנָא** Redundabit ad posteriora tabernaculi, Exod.26.12. *Talmud.* **וּמַסְרַחֵי גְבִינֵיהּ** Et redundabant supercilia ejus, id est, *majora justo erant, ut tegerent oculos,* Bava kama fol.116.

סְרַחֵר *Redundans:* **יְהִי סְרַחֵר** Erit redundans, Exod.26.13. **וּסְרַחֵר** Et amplius, id est, *וְיִוְתֵר*, Tal. **סְרַחֵר** *Redundantia, Residuum:* **וְסְרַחֵר דְּיִתֵּיר** Et residuum quod supererit, Exod.26.12.

סְרַח *Incidere, Ladere, Leviter vulnerare:* **אֵת הַיַּד** Quia incidit vel lædit manum, Kelim cap.ultimo.

סְרַחֵר *Lineare, Lineas ducere: Incidere, Cæsuras facere. Participium,* **עַל דְּשֵׁי תַרְעָא** Et lineas signabat super janua portæ, Hebr. **וְיִתֵּו** Et signabat, designabat aliquid, 1.Sam.21.v.13. *Apud Rabbinos,* **עַל בְּשָׂרוֹ** Cæsuras faciens super carne sua, Schab. fol.104.2. **עַל בְּשָׂרָא** Avis incidens carnem, scalpendo scil. unguibus, Cholin 62.1. **יִסְרְטוּ דְּרִיהוּן** Ne incidantur, vulnerentur ubera ipsorum, Schab. f.53.2. **לֹא יִקְשׁוּר סְרַחֵר שֶׁל צִמָּר** Non ligabit funiculum ex lana, Kilaim cap.ult.

סְרַחֵר *Linea, Lineatio: Cæsura, Incisio,* Kid-dutch. fol.98.

סרטה *Lineare, Lineis aliquid delere, destruere:* Sicut scriptura lituris inducta, deleta, destructa. Aruch חמס secundo.

סרטוט *Lineatio:* ספר צריך סרטוט *Liber opus habens lineatione, Rab.*

סרטוטא . אסטרטא . אסטרטא *Strata, Via, Semita, Platea. Vox corrupta a Latino Strata, pro Via publica, quod apud Jureconsultos in usu est. Lucretius primum Strata dixit pluraliter, quod alii in singulari femininū deinde converterunt. In Targum, ובלשו Et scrutati sunt in stratis & plateis, Genes. 42.6. Jonath. Apud Talmudicos, Strata & platea magna, Schab. fol. 6.1. Dicunt & Talmudici אסטרטא, ut in Schab. fol. 151.1. quo & Targumista utuntur, vel אסטרטא, praeposito Aleph, propter duas consonas, quae per duplex Scheva connecti non poterant, Sic dicunt etiam corrupte פלטא pro פלטא Platea. Est autem אסטרטא Via publica, in qua multi quotidie eunt, veluti דרך הרך via regia: פלטא Platea, via magna, sive forum pro mercatu. Vide אסטרטא.*

סרטן *Cancer, Signum caeleste Cancri.*
סרטנא *Virga, Baculus, idem quod מטה.* In Tanchuma, sect. קח את המטה

סורטא *Sors, Conditio:* כולא In sorte creatoris omnium, Zohar col. 314. id est, in secreto mysterio.

סרף *Pervertere, Evertere: Perplectere, Impletare, quomodo est affine verbo סרו.* Praet. *Vias meas pervertit, Heb. סורר, Thr. 3. v. 11. Vidisti, o Domine, perveritatem, quā pervertere conatur me, Hebr. בארחה סריכא, Thren. 3. 59. Particip. פהיל, In via perversa vel perplexa, Eccles. 10. v. 3. Plurale, די סריכון אורחתי, Eccles. 1. 15. Heb. מעות. In Venetis, סריכון. Respon-det Hebraeo עות Pervertere.*

סרפא *Perversitas, Iniquitas:* סרפא סרף *Propter perversitatem filiae ejus, vel, Eo quod perversè egit filia ejus, Rab.*

סרף *Adhaerere, Cohæerere, Conjunctum esse:* חלב סרופי סרף *Pinguedo cohærendo cohæret, Cholin fol. 111. 1. והנד סרופי Istæ avolant in mundum, & istæ conjunctæ manent & recedunt, Betza fol. 11. 1. Ne hæreat ibi & dormiat parum, Jebham. fol. 121. 2.*

סרפא *Adhæsiō, Conjunctio, Colligatio, Ligatum:* אין סרפא בלי נקב *Non est cohæsiō sine foramine: Propter adhæsiōnem oblationis Thrumæ, quæ nondum separata fuit à toto. Vide Aruch in שמין.*

סרפא *Antilena, Cingulum pectorale:* שלא *Ne alliget ei antilenam suam,*

Talm. Hierosolymitano, Schabb. capite 5.

סרכא , *Species ficus:* סרכא דאקים תאנתא *Sar-cha profert vel producit ficum, Medrasch Schir cap. 1. vers. 1. Proverbiale esse videtur, q. d. מטוב יצא טוב.*

סרכא . *Apud Talmudicos, כלב בוקירא וגריא שנועץ צפורניו בכותל, או בארץ קופץ. Alia hîc lectio olim fuit, ut videre est in Aruch, in radice סקר.*

סרכא . סרכא . סרף *Eparchus, Exarchus, Moderator, Gubernator, Præfectus, Princeps. Respondet plerumq. Hebraeo שוטר: ut, ולא סרכא ולא שליטא Neque moderator, neque dominator, Proverb. 6. 7. Plurale, סרכין תלתה, Eparchi tres, Dan. 6. 2. וסרכין לשבטיו Et præfectos tribubus vestris, Deuter. 1. 15. Emph. הוא מתנצה על סרכיא Erat præfectus eparchis istis, Dan. 6. v. 3. וימללון Et loquentur moderatores isti, Deut. 20. v. 5. Constructum, כל סרכי מלכותא Omnes eparchi regni, Dan. 6. 7. Aff. וית סרכוהי Et præfectis ejus, Exod. 5. 6. וסרכיו וסרכיו Seniores & moderatores vestri, Deut. 29. 10.*

סרכון *Idem: רב וסרכון Omnem magnatē & præfectum, Esth. 2. v. 13. וסרכון על גניי דהמן Et præfectum super facultates Haman, Esth. 8. 2. Qui constitui te gubernatorem super totam terram Ægypti, Genes. 41. v. 41. Jonath.*

סרם . סרמיסים . סרמיטים *Leguntur hæ duæ voces in Ketubh. fol. 17. col. 1. Sanhed. fol. 14. 2. לא תסמכו לנו לא מסרמיטין ולא מסרמיסין Non promovebitis in magistros nobis, neq; ex סרמיטין, neque ex סרמיסין. In Glossa deducitur ex סרמיטין, Germ. Lumpen/ Homines viles, sordidi, similes pannis laceris & abjectis. Baal Aruch vult esse corruptum pro סרמיטין. Alterum סרמיסין explicatur per סרמיסין Pervertetes scripturam, & bene dicta in alienum sensum torquentes: vel, Implicantes, Turbantes scripturas, secundum Aruch. Voces videntur peregrinæ, à quibus non abludunt duę Latinæ, quæ in simili sensu leguntur, Sarmenitius vel Sarmenarius, & Semissarius. Cœlius Rhodiginus lib. 30. Antiq. Lect. cap. 21. Illud verò auctarium fuerit, in-secratione eadem ab importunis hominibus Christi cultores Semissios nuncupatos & Sarmenarios, de leti genere, quod ad assis dimidii stipites destinati, super-jedis accumulatisq; sarmenitius fascibus, concremari consuessent. Semisses verò dici homunciones, palam est vel imperitioribus. Vide eundem libro 10. capite 8. Apud Tertull. in Apologet. Licet nunc sarmenitios & semaxios appelletis, &c.*

סרמיסין *Quinta pars. Compositum ex סרי Decem, & מיסין Dimidium, secundum Glossatorem Talmu-*

Talmudicum, in Talm. Hierosol. Gittin cap. 5. fol. 47. col. 2.

סרן Rota, Apfis: סרנא דמיא Rota aquaria, quam aqua circumagit: דפחרא Rota figuli, Cholin fol. 16. u.

סרן Vide supra in סורני.

סרונכי Angina, sive, Anginâ-laborans. Corruptum videtur ex Græco συνάγχη Synanche: מקיזן דם Emittunt sanguinem (venam fecant) contra anginam in sab batho, Joma cap. 8. Mortuus est anginâ, Ketubh. fol. 30. col. 2.

אסכרה Obstructio. Sic citat Baal Aruch ex Jobi 7. 15. ובחרת סרנבא נפשי: pro quo in nostris libris legitur שרנוקא.

כל קבל חרעא מציעיא כנשתא: סרונגיא Ex adverso portæ mediæ, Synagogæ antiquæ Serongia. Sic citat Aruch ex Vajikra rabba sect. 22. sed pro eò ibi legitur טיבריאי Tiberiadis. In Medrasch autem Eccles. cap. 5. ver. 1. סרונגיא ויתרון ארץ. In Beresch. rab. sect. 1. אמר ר' אבא סרונגיא. Dixit R. Abba, Serongia. Glossa dicit esse שם Nomen loci. Postellus reddit σπέρμα Quæ trahit secum moles, (hoc est, lux efficacissima.) Sic in loco preced. hoc nomen epitheton foret Synagogæ Tiberiadis, quamvis hoc vocabulum apud Scriptores Græcos non reperiatur.

סרנק Obstruere, Obturare, Suffocare. Futurum, Quia suffocabit os eorum qui loquuntur mendacium, Psal. 63. 12. Hebr. יסכר Obstruetur.

ומפקנתא נשמתא בסרנוקיא: Suffocatio: Et exitus animæ in suffocationem, Psal. 68. 21.

סרס Castrare, Evellere, Exstirpare, Evertere, Pervertere. Pabel in Targum Jonathanis, Et in terra vestra non castrabunt, Levit. 22. 24. Et apud Rabinos: סרס המקרא Pervertit (id est, transposuit) scripturam, & explicavit eam: Egressus est inversus, Nidda fol. 28. col. 1. De infante, qui non modo recto & ordinario, sed inverso, ex utero materno egreditur, veluti pedes primùm emittendo, aut obliquè manum emittendo, aut aliter. Hinc, מקרא מסורס Scriptura inversa, id est, transposita, quando verba non sunt juxta simplicem ordinem & structuram posita. Sic Jesa. 45. 24. ad verba Rabbi Salomon scribit, זה מסורס, Versus hic est inversus & transpositus, pro ביהודה לי אביר צדקות ועוז, &c. Vide & Psa. 87. 7. Hofeæ 8. v. 2. 1. Sam. 3. 3. in R. Jeschaja, Sota fol. 38. 1. &c. Passivum, אסתרס Castrari, Genes. 39. v. 1. in Jonath. Apud Talmudicos, הרוצר, Qui vult

castrare gallum, tollat cristam ejus, & castrabitur a seipso, Schab. 110. 2. Item, נסתרסה עבודה זרה בימיהם, Extirpata est idololatria in diebus ipsorum, Sanhed. fol. 93.

סרס Castratio: Inversio, Transpositio: קראר Si legerit eam per inversiones, inverlim, transponendo, invertendo, non sequendo legitimum ordinem, Megilla fol. 18. 2. Usurpatur & pro interfectione sententiæ, quam Parenthesim dicimus.

סרס Castratus: Eunuchus, Spado: Talmudici distinguunt inter Spadonem factum, & Spadonem natum; hunc vocant סרס ארם, illum, סרס ארם, Savin cap. 2. Hinc: סרס ארם חולץ וחולצין לאשתו מפני שהיתה לו שעת הכושר סרס חמה לא חולץ ולא חולצין i.e. Eunuchus hominis exiit calceû, & exiitur calceus uxori ejus, eo quòd fuerat ipsi hora rectitudinis, (aliquando aptus ad conjugium:) Eunuchus solis non exiit calceû, neq; exiitur calceus uxori ejus, eo quòd nunquã fuit ipsi hora rectitudinis, Jevammoth fol. 79. 2. Glossa, סרס ארם est qui castratus est manu hominis, ex quo natus fuit integer: סרס חמה qui eunuchus est ab utero, à visceribus matris suæ, qui nunquam vidit solem nisi eunuchus. Sic in Talm. Hierosol. Jevam. cap. 8. in Gemara. Aruch dicit, יודי קרחת, Qui eunuchus fit ex ardenti aliqua febre. Alii volunt sic appellari, quòd סרס ארם Sol dominetur in nativitate ejus. Ego puto סרס חמה esse eum quem Frigidum nostri Medici appellant, q. d. Castratus calore, id est, privatus omni calore, &c. Ad distinctionem hæc manifestè respexit Christus Matth. 19. 11. Εἰσὶ γὰρ οὐνοὶ, οἱ ὅλεις ἀσπίδας μητρὸς ἐγγενήθησαν οὕτως, καὶ εἰσὶν οὐνοὶ, οἱ ὅλεις οὐνοὶ ἀσπίδων, Sunt enim Eunuchi qui ex matris utero nati sunt ita: & sunt eunuchi qui castrati sunt ab hominibus. Cæterùm de signis utriusque eunuchi vide Majem. in הלכות אישות cap. 2. & Jebham. fol. 80. 2.

סרסי Minister, Servus, Famulus: רבי אורי רבסיא רב ששת Rabbi Idi famulus Raf Sche-scheth, Bechor. fol. 31. col. 2. Glossa שפעייה: Sic, Dixit ad ministrum suum, Bava metzia fol. 42. 2.

Vide in סרס בי סרסין.

סרסיות Castratio.

לא תהי לשון סרסי קל בעיניך: Syriacus: Ne sit lingua Syriaca vilis in oculis tuis, Bereschit rab. sect. 74. Et apud Talmudicos, לשון סרסי הוא, Linguæ Syriacæ est hoc, id est, ארמי Aramica, Syriacæ, Chaldaicæ, Pesachin fol. 61. col. 1. ubi חכמי האומות קורין לשון ארמי לינגא, Glossator scribit, Sapietes gentilium populorum vocant linguam

guam Arameam, linguam Syriacam : בארץ ישראל :
 In terra Israël lingua Syriaca quare
 (scil. prohibita est?) Bava kama fol. 83. col. 1.
 Glossa una, לשון סורסי נלעג הוה, Lingua Syriaca
 est lingua ridicula, vel impolita. Glossa altera;
 Videtur, quod לשון סורסי sit lingua Aramea, sicut
 dicitur, Ne sit lingua Syriaca vilis in oculis tuis, &c.
 Et paulò post: Mihi autem videtur, quod lingua,
 qua locutus est Laban, sit lingua Syriaca, & quod à
 Syria nomen Surfi obtineat. Syria enim est Aram na-
 barajim, & Aram Tzoba, quam subegit David. Et
 quia vicina est terræ Israël, hinc non est lingua ejus
 ita pura & nitida. In Bava basra fol. 90. col. 2. in
 Glossa: Syria est Aram Tzoba & Aram nabarajim.
 Et à nomine סוריא Syria, vocatur lingua Aramea
 סורסי Syriaca, sicut dicitur, Ne sit lingua Syra vilis in
 oculis tuis; nam ecce in Lege, in Prophetis, & in Ha-
 giographis impertitus est ei Deus honorem: In Lege,
 sicut dicitur, יגד שהרותא, Genes. 31. 47. In Prophe-
 tis, sicut dicitur, כדנרה תימרון להון, Jerem. 10. 11. In
 Hagiographis Daniel & Esra. Ergo סורסי Syriacum,
 idem est quod ארמי Arameum. Nam Laban fuit ex
 Aram nabarajim, & Danielis lingua quoq. fuit Ara-
 mea, sicut scriptum est, Et alloquuti sunt Chaldæi
 Regem Aramicè, Dan. 2. Quod si dicas; Atqui in
 Bava kama fol. 83. 1. Lingua Syriaca & Aramea dis-
 cernuntur, tamquam duæ distinctæ linguæ! Respon-
 det Rabbenu Tam; Esse linguam unam, sed divisam
 in plures Dialectos, sicut lingua vernacula nostrâ
 variat secundum diversitatem provinciarum. Sic,
 Onkelos transtulit סורסי דגורא, Laban verò
 יגד. Vide & Sota fol. 49. 2. ubi in Glossa scribi-
 tur: לשון סורסי קרוב הוה ללשון ארמי ואו' אני שוה
 לשון גמרה ירושלמי ואומרת העולם קורין אותו ליגנא
 Lingua Syriaca vicina est Linguae Aramee,
 & ego dico, quod sit Lingua Gemaræ Hierosolymi-
 tanæ, quam gentiles vocant Linguam Syram. Men-
 tio hujus linguæ quoque in Talm. Hierosol. Meg-
 gilla cap. 1. fol. 71. 2.

Proxenetæ, סרסור, סרסור, סרסור, Concilia-
 tor, Mediator, Licitator, interventor aut actor inter
 ementes & vendentes, aut ineuites alium quemvis
 contractum. Unde & Proxenetria conjugii, nup-
 tiarum conciliatrix, ein Ruppferin. Apud Rabbi-
 nos, ליבא ועינא סרסורי דחטאי נינהו, Cor & oculi sunt
 proxenetæ peccatorum: vide R. Davidem, Ezech.
 20. 7. Qui exercet mer-
 caturam per mediatorem, Ber rab. sect. 8.

Licitatio, mediatio contractus.
 סרסוריא
 Seraphim, angeli ministe-
 riales, dicti quasi Igniti & Flammei, א שרף.
 Super humeros Sera-
 phim, Ezech. 1. 8. Inter Seraphim
 istos, Zach. 3. 7. Scribitur & per ש ab initio.

Deinde סרף Gummi, Resina. Quæ Baal Aruch
 hic adducit, scribuntur per ש. Vide illic.

Evacuare. Hinc citat Baal Aruch,
 סרקינהו לספטיא ומלונחו עפרא
 Evacua-
 runt capsulas, & repleverunt eas terrâ, ex
 Taan. fol. 21. col. 1. sed in nostra Gemara legi-
 tur שקלינהו Acceperunt eas. Prior lectio non
 rejicienda, quia verbum hoc ita usitatum est a-
 pud Syros.

Vacuus, Inanis: Nauci, Nibili, Nequam:
 Et inanis est pulchritudo, Hebr.
 ונבא סריק לית, Vanitas, res vana, Prov. 31. 30.
 Et cisterna erat vacua, nec erat in ea a-
 qua, Hebr. רק, Genes. 37. 24. in Jonathane. Fæ-
 mininum, אסבע נפש סריקא, Saturabo animam va-
 cuam, Hebr. שקקה Appetentem, Psal. 107. v. 9.
 Plurale masc. גברין סריקין Viros inanes, nihili, ne-
 quam, Judic. 9. 4. ופתגלי חר מן סריקא Et revelat se
 unus ex vanis hominibus, 2. Samuel. 6. 20. בווין
 וסריקא Praedones & inanes, Psalm. 25. 3. דחשבין
 סריקין Qui cogitant cogitationes inanes,
 Hebr. סעפיים, Psal. 119. 113. Constr. מרעא
 Et vacui scientiâ, Eccles. 12. 11.

Vacuitas, Inanitas, Sterilitas: בני
 סרקה Inter arbores inanitatis, hoc est, sterile-
 res, Cantic. 2. 3. כל אילני סרקה Omnes arbores ste-
 riles, Genes. 49. 22. in Targ. Jonath. Sic & Ge-
 nes. 1. 21. in Jonath. Apud Talmudicos, איזהו אילן
 סרקה Quænam est arbor ina-
 nis? quæcunque non profert fructum: R. Meir
 dixit: Quævis arbor vocatur inanis, exceptâ
 vite & ficu. R. Jose dixit: Quibus non plantan-
 tur integri campi, omnes eæ vocantur steriles,
 Kilaïm cap. 6. Oppositum ejus פירי אילן
 ut in illo proverbiali: קול אילני סרקה נשמע יותר מקול אילני פירי
 Strepitus arborum infrugiferarum major est, quàm
 arborum frugiferarum. Citat R. Salom. Jesa. 7. 2.
 ex Bereschit rabba. Simile illi, אסתיר בלגינא קיש
 quod vide in אסתירא.

Idem: cum Aff. מלכא
 Inanitatibus suis exhilarant regem, Heb. ברעקתם,
 Hof. 7. 3.

Idem: סריקותא
 Decantant in-
 anitatem, vanitatem, Hebr. ריק, Psal. 2. 1. תרחמון
 Diligetis inanitatem, Psal. 4. 3. לסריקותא
 In inanitatem sive vanum est opera ejus,
 Job. 39. 16. Vide & mox.

Secundò סרקה Pectinare, Pectere, Pectine ra-
 dere, frangere vel explicare: פשתן סרקה
 Linum pec-
 tinatum, Gehechlet: שסורק הצמר במסרק
 Qui pec-
 tit lanam pectine, Streichen: הא דנפציה נפוצי הא
 Sive excusserit illud excutiendo
 (Schwingen) sive pexuerit illud pectendo (Ge-
 hechlet.) Bava kama cap. 9. in princ. לסרוקי סוסיא
 Ad

Ad pectendum equos, Striglen/ Moedkaton fol.2. Apud Eliam in Tisbi: היו סורקין ארז בשרו Fuerunt pectinantes carnem ejus pectine ferreo. *Significatio deducta ex שריקות Pectinata serica, quæ optimè adornata sunt, Jefa.19.9. Sic in Targum, פלחי כתנא דסריקין Operantes lina pectinata, Ibidem.*

סורק Pectinator. Plurale, סורקים, סריקים Pectinatores lini, Kiddusch. fol.7.1. *Et ex terminatione fœminina, מאונים של סרוקות Bilances pectinatorum, Kelim cap.12.*

מסרק Pecten, sive ad capillos explicandos, ein Strähl/ aut linum, ein Hechel/ aut lanam: Item Strigilis, ad equos pectendos, ein Strigel: מסרק Pecten lini, Kelim capite 13. מסרק Pecten lanæ, Carminatorium: מסרק Pecten capitis. Tibbul jom cap. ultim. Mittat mihi pectinem meum, Berach. fol.18. col.2. Metaphoricè Dentes, Cæsura instar pectinis vel strigilis in qualibet re: מסרק Incisio, striatio vasis istius: מסרק Pecten, id est, Striatio malogranati, Okezim cap.2.

ושרר לה סריקותא דמקטלא כלמא: Idem: סריקותא Et misit ei pectinem qui interficiebat pediculos, Nidda fol.20.2.

סריק Pecten, sive Modulus pectinatus: Panis, Placenta infermentata isto modulo figurata: Lineæ pectinate: סריקי סומקי Lineæ rubræ, Kothe Streimen: Et pungat eum pectine, id est, modulo dentato sive pectinato, quo utuntur ante Pascha, ad panes infermentatos pungendos & figurandos, ne fermententur: עושין סריקין Non faciunt pectines sive panes figuratos in Paschate. Ratio, quia mulieres in istorum impressione moras trahunt, ut sic panis facilè fermètetur: כל סריקין אסורין וסריקי ביתוס: Omnes pectines-panis vetiti sunt, Bajethosi liciti sunt: הניאו לפניו סריקין מצויירם: Attulerunt ante ipsum placentas figuratas, certis nempe modulis, Pefach. fol.37. *In Aruch M S. scribitur esse placentas tales, figuratas, quales apud nos Panes dulciarii, Lebfüchen.*

והלך אביו ללמדו סריקי: *Ars phrygionica:* יוהלך אביו ללמדו סריקי: *Glossa מלאכת הרקמה Jalkut tehil. fol.92.2.*

סריקא Acupictor, q.d. Sericarius, Seidensticker: דוּחַי הוּלִיכוּ אֶצֶל סְרִיקָאִים לְלַמְדוֹ אֹמְנוֹת: Duxit eum ad acupictorem, ut doceret eum artem suam, Medrasch Schir cap.8. v.11. *Legitur ibi סריקא per Daleth, & sic quoque adducit Aquinas. Sed tum etymologia, tum collatio cum precedenti loco, docet, legendum per ר, quia eadem est historia, verbis nonnihil immutatis quibusdam.*

סריקין Sericum: לבושים סריקין Induti serico:

Glossa, vestimentis regiis, Chagiga fol.16.col.2. Nō legitur ibi זהב של סריקין, ut citatur in Aruch, & inde in Kimchio & Thesaurο Pagnini, in Rad שרק. Nec ibi Figuratum significat, sed est vox Latina, Sericum. Et, זהב של סריקין est Sericum ex auro intertexto figuratum: ההכלד והסריקין, Schab. fol.20.2.

Tertiò סריק סריק Minio colorare, pingere, vel figurare: סריקין או כירכמו Si illa minio pinxerit vel croco, Kelim cap.15. Baal Aruch explicat Ornaverit minio; & sic quoq; Bartenora. Alibi, כיפה שסריקו וכירכמו, Kelim capite 22. Hoc sensu supra quoque habuimus סקר, & infra שרק

סריק סריק Minium, idem quod שָׁרָר in Bibliis, & Arabicè סַרְקוּן. Videtur esse סַרְקוּן, Syricum, color factitius ex synopide & sandyge mistis. Plinius lib.35. cap.6. Inter factitios (colores) est Syricum, quo minium sublimi diximus. Fit autem sinopide & sandyge mixtis.

סריקא Saracenus, Ismaelita, Arabs, qui hodiè Turcæ appellantur, sub quibus & Arabes, qui vocantur Saraceni. Hinc in Targum Jeruschalmi, סַרְקוּן Cætus Saracenorum, id est, עַרְבָאִין Arabum, quorum pars vocantur Saraceni, Genes.37.25. pro Hebræo אַרְחַת יִשְׁמַעְאֵלִים Caterva Ismaelitarum. Malè punctatum est in Venetis סַרְקוּן. Rectè in Aruch סַרְקָאִין. Scaliger non vult esse אַרְחַת Sara, quasi ab uxore Abrahami nomen habeant sed ab Arabico סַרְקוּן, quod furaces, prædones & latrones sunt, quales Cofaki (colluvies hominum mixtorum in Polonia.) Ingressus est quidam Saracenus, Talm. Jeruschalmi in Thrumoth capite 8. circa finem: אחד נרמא: Unus (trium Angelorum) assimilatus fuit quasi Saracenus, Beres. rab. sect.48. Vide Full. Misc. lib.2. cap.12.

סריק Baal Aruch adducit hic, מהו בסריקא, Percusserunt cæcitatibus, pro Heb. בסריקא, Genes.19.11. in Targ. Hieros. In nostris libris est בהרבריא.

סריק Sartago, Patella: וְסִיבַת יָתַּן Et accepit patellam, Hebraicè In sartagine, על מסריקא, 2.Sam.13. v.9. המשררת, Levit.6.14. al.21. סב לך מסרת ברזל. Accipe tibi sartagine ferream, Ezech.4. v.3. pro Hebræo מחבת.

סריק Hyems: עלוהי ועברון סריק: Super eo transigēt hyemem, Jefa.18.6. Et æstas & hyems, Genes.8.22. וְקִיטָא וְסַתוּא Quod simile est hyemi, Cantic.2.11. הד הכל. Sicut halitus oris in hyeme, Ps.90.9. פומא בסתוּא Apud Rabbinos, קשה מסתוּא, Finis hyemis est gravior ipsa hyeme. Ultimum frigus in fine

in fine hyemis molestius est homini, quam in media hyeme frigus intensissimum.

סתני Hybernum: Plurale, סתניות Hyberni fructus, qui non maturefcunt, Uva hybernae, Scheviich capite 9. חומץ סתניות Acetum hybernarum uvarum, Nedarim fol. 53. col. 1. Tei umoth cap. ult.

סתם Claudere, Obturare, Obsignare. Particip. פביל plurale, וכיון סתמן, Et fenestras clausae erant, Ezech. 41. 16. Futurum, וכל מנועי מים Et omnes fontes aquarum obturabitis, 2. Reg. 3. 19. Ithpehal & Ithpabel, Praeter. ואסתתם Et obsignatum annulo obsignatorio, Esth. 8. 10. אסתתם בית צלותי Occlusa est domus precationis meae, Thren. 3. 8. Participium, Et obsignatum annulo obsignationis, Esth. 8. 8. Futurum, בסריה ער לא יסתתם, Caro ejus antequam obturetur, Jobi 14. 22. in altero ejus versus Targum.

סתים Clausum, Absconditum, Occultum. Plurale emphat. סתמיא Abscondita, Occulta, Genes. 49. 1. in Jonath.

סתיו סתיומא סתיומא Sigillatio, Obsignatio.

סתומו Clausa: unde, פרשה סתומה Sectio clausa, quae in media linea incipit. Sunt sectiones & paragraphi in Lege, quae per literam Samech minusculam indicari solent, & habent ante se spacium aliquot literarum vel vocum: Vide Menach. fol. 32. in Tosephos.

סתם סתמא סתמא Absolutè Simplicitè. Sic quando nomen commune ponitur pro certo & speciali; veluti, סתם נהר Nomen נהר simpliciter positum, sumitur pro Euphrate: Item משורר Cantor, סתם, absolutè positum, notat Davidem. Antonomasiam vocant Grammatici. סתמא סתמא Idem: Apud Talmudicos, סתם מתניתין ר מאיר Quando absolutè ponitur מתניתין Tradunt, Docent, Traditio est; tunc intelligitur id de Rabbi Meir, qui istam doctrinam vel sententiam tradidit: סתם תוספתא Quando absolutè dicitur תוספתא, intelligitur id de R. Nehemia, &c. Sanhedr. fol. 86. Apud Logicos, משפטים סתמים Propositiones absolutæ, simplices, indefinitæ: סתמית Decretum, mandatum absolutum.

סתומתא Epitheton est quorundam insignium Talmudicorum, veluti, עקיבא סתומתא R. Akiva absolutus, qui sic dicuntur, quod ipsorum Traditio & sententia absolutè recepta fuerit, q. d. Authenticus, Canonicus, Megilla in principio. Sic סתומתא Rabbi Menachem filius Rabbi Jose Megilla cap. 4. in princip.

סתק Adducunt hic ex Elia pro פדק Fingere, ubi de ungula animalium dicitur, Levit. 11. Deuter. 14. sed in nostris exem-

plaribus non legitur per ת. Sic סתקית vide in סרקית.

סתר Latere, Abscondere se. Elias scribit, se verbaliter duntaxat reperisse semel in Targum, נסתרו מארי מסתרו מן קרמי, nempe, נסתרו pro Hebraeo, נסתרו, nempe, נסתרו מן קרמי, Na abscondita sunt coram me, Jesa. 65. 16. Vide & Jerem. 16. v. 17. Ithpabel, היכפה ומסתתר Sicut absconditur vir in umbra sapientiae, Eccles. 7. 14. Rabbiniis Grammaticis, נסתר est Persona tertia, quod ea absens nobis abscondita est: נסתרים Pronomina tertiae personae; quod in illis verum nomen latet; ut in Concord. in הוא Ipse: לא יורה Non significat nisi pronomen absconditi (id est, ejus qui non nominatur, sub pronomine occultè indigitatur.)

סתרא סתרא סתרא Secretum, Arcanum, Absconditum. Latibulum: בסתרא למימר In secreto dicens, Deut. 13. 6. וישן בסתרא Et ponit in occulto, Deut. 27. v. 15. דיסחי חכריה בסתרא Qui percusserit focium suum in occulto, Deuter. 27. 24. מואב הו' Moab fuit latibulum ipsis, Jesa. 16. 14. Apud Rabbinos, בית הסתרים Locus secretorum, id est, Locus pudendus, Pudendum, quod eam partem natura secretam & latentem esse voluerit: בית הסתרים האשה Pudendum mulieris, Mikvaoth cap. 9. in princ. סתרי תורה Mysteria Legis. אין סתרה כנלויה Non est occultum ejus, sicut manifestum ejus, Beres. rab. sect. 45. Dicunt id alias אין תוכו ככרו.

סתרו Absconso: הסתר פנים Absconso faciei.

סתרו סתרו סתרו Vide in מסת מ radicalè est.

סתרו סתרו סתרו Demoliri, Destruere, Diruere. Et domum hanc destruxit, Esth. 5. v. 12. וביתה דנה סתרוהי Et domum hanc destruxit, Esth. 5. v. 12. In aedem Baal, & destruxerunt eam, 2. Reg. 11. 18. pro Hebraeo, נהץ. Altaria eorum destruetis, Deut. 7. 5. in Jonath. Elias etiam ex hac forma citat illud, ביתא דגיתנא נסתר אלהי Domum superbiorum destruet Dominus, Proverb. 15. 25. quod in nostris exemplaribus scribitur cum ט in medio, & est ex Kal. Melius notaretur ex Pahel & cum ת, juxta Eliam. Hinc ulterius apud Rabbinos est, Frangere, Confringere: Oppugnare, Impugnare alicujus sententiam, Contradicere, Pugnare inter se, Repugnare sibi ut unum alterum destruat: בלתי סותר Non repugnat, non adversatur, non destruit hanc sententiam; דברי סותרים Verba ejus repugnant verbis Legis, Dan. 5. 12. in Aben Esra. Et im-pugnamus, infringimus eam. Aliter: וסתרינן ליה Et sedebat in foro, & frangebatur linum, Cholin fol. 60. col. 1. Quidam, Et nebat linum, Spinnen/ ducebat fila lini: וסותר את שערך

Et destruebat capillos ejus, scil. plicatos, dissol-
vebat plicas capillorum, Sota fol.7.ו. וסחרתא
Et dissolvebat capillos suos, vel plicabat
capillos, Sanhed. fol.100.ו.

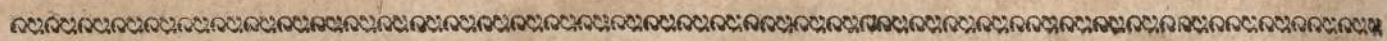
Repugnancia, Contrarietas, Con-
tradictio, quasi alterius sententiae destructio: שאין בהם
סתירה כספר קהלת שנקשו חכמים לגנוז אותו מפני
Ut non sit in ipsis contra-
rietas, sicut in libro Ecclesiasticis, quem propter
ea cupiverunt Sapientes abscondere, quod ver-
ba ejus se invicem destruerent, aut sibi invicem
repugnarent, Prov. 8.7. in Comment. Kafve-
naki: שני קצוות הסותר Contradictionis. De Contradictionibus, & earum
causis, quae apud Authores occurrunt, vide
egregium discursum apud Majemon. in Praef.
libri נבוכים בורה.

Frangibulum, quo frangitur linum
crudum, & excutitur stupa. Apud Talmudicos,

אותכה בשוקא דרומי ויהבי ליה מסתוריתא דהו נהיגי דכל
דמנגע ברומי יהבו ליה מסתוריתא ויתב בשוקא וסתר דוללי
Sedebat illa (lepra affecta) in platea Romae, &
dabant ipsi frangibulum-lini, quod solerent sic
omni leproso Romae dare frangibulum, ut se-
deret in platea, & frangeret linu crudum, &c.
Cholin 60.ו.

Cedere, Aptare, lapides: Talm. סתרת
Caedens lapidem, aut per-
cutiens malleo, Schabb. capite 12. in principio.
id est, מרבע Quadrans, aut מתקן
Aptans, in quamlibet formam pro ratione loci
aut aedificii: הגזל אבנים וסיתתן Qui diripit lapi-
des & caedit eos, Kama cap.9. in princip. R. Sal.
ad אבני גזית, id est, נפסלות ומסותתות Dolatos &
caelos, 1. Reg. 5.17.

Sedile, ישיבת הסתת Latomus, Lapidicaesor:
יד מקבת של סתתים Manu-
brium mallei latomorum, Kelim cap.22. & 29.

ע

Vide in עוה . עתא . עאתא , עאה

Vide infra in עון * עאן

Obnubilare. In Beres. rab. sect.13. Quinq;
חזו . נשיאים . ענן sunt nomina nubium,
שהוא מעכב את עב . אר . עב .
Quia obnubilat faciem firmamenti
eamque denigrat. Sed Nomen Hebr. עב, ab
formam habet.

Nubes, Obnubilatio, Nebula.
Prima forma genuina est a forma praecedente: alte-
rae duae sunt ex forma Quiescentium secunda, ut He-
braeum עב, cui interdum succedit: ut
Investigationes nubium, Jobi 37.16. בעיבא דעננא
In obnubilatione nubis, Hebr. בעב הענן
Delevi מהיתי בעיבא חובד .
tamquam nubem, peccatum tuum, Jefa. 44.22.
Plurale usurpatur ab ענן . Apud Talmudicos, יקבא
Dies nubilosus, Taan. fol.20.2.

Facere, Efficere, Operari, Colere terram,
Agere, Peragere, Parare, Apparare, & com-
muniter respondet Hebraeo עשה, rarius verbo עבר .
Et ipse fecit illud, Psal. 95.5. Et omne quod fecerat, Genes. 1.31.
Et filium bovis, id est, vitulum,
quem apparaverat, Genes. 18.8. Qui fecit
Deum qui fecit ipsum, Deum
Quia fecisti hoc, Genes. 3.14. Sicut lutum fecisti me,
Jobi 10.9. Etiam feci eis mira-
cula, Jefa. 43.7. Omnem sub-

Manu tuae fecerunt me, Genes. 7.4. ועברו ית פסקה
Et fecerunt, id est, appararunt Pascha, Jos. 5.10.
Quod fecistis, Genes. 44.5. רי עברתון
Sicut fecimus tecum, Genes. 26.29. Faemin.
Apparavit convivium, Esth. 1. v. 9. עברתא
Quare hoc fecisti, Genes. 3.13. Partic-
ipium praesens, עביר פירין Faciens fructum, Gen.
1. v. 11. Ego Dominus facio
Facienti לעבר פרישן
Ad cultum על פלחון עבריה .
factoris sui, Jefa. 17.7. Plur. עברין טיבו
Si vos facturi eritis misericordiam, Gen. 24.29.
ועברי Qui faciunt, Exod. 36. v. 4. Construct.
Et facientes opus, Esth. 9.3. בעברי
facientes malum, Psalm. 34. 17. Aff. עבריהון
Omnibus facientibus ea, Psalm. 100.10. Faeminimum,
Ad terram facientem, id est, produ-
centem lac & mel, Exod. 3.8. Participium Pebil,
Omnia vasa, quae facta erant,
2. Reg. 23. v. 4. Infinitivus, הרין
Ad faciendum juxta diem hanc, Genes. 50.20.
A' faciundo, Genes. 18. 25. Aff. למעבריהון
Ad faciendum ea, Deut. 5.1. למעברכון יתהון
Ut faciatis ea, Deuter. 4. 14. למעברה .
Fac tibi עביר לד תיבותא Imperativus,
Et fac benignita-tem, Genes. 6. 14. ועביר טיבו
Et fac benignita-tem, Genes. 24.12. Faeminimum,
1. Sam. 1. v. 23. Et
Hoc facite, Genes. 42.18. עבירו
facite

facite illis, Genes. 19. 8. *Futurum*, ואעביר ליה סמך
 Faciam ei adjutorium, Genes. 2. 18. ואעביר ותהון
 Et faciam eos edulia, Genes. 27. 9. *Aff.*
 ותעבירך לעם סמי Et faciam te in populum ma-
 gnum, Gen. 12. 2. לא אעבירנה Non faciam illud,
 1. Reg. 11. 12. ניהור תעביר Lumen facies arcæ, Ge-
 nes. 6. 16. ותעביר חושן Et facies pectorale, Exod. 28.
 v. 15. תעבירין *Fæmin.* ותעבירין Quam facies mecum, Gen. 20. 13.
 ותעביר פסחא Et faciet Pesach, Exod. 12. 43.
 ותעביר לנא שום Et faciemus nobis nomen, Gen. 11. 4.
 לא תעבירון מרעם Non faciatis quicquam, Genes. 19. v. 8.
 ותעבירון Quod faciant, Eccles. 2. v. 3. *Fæmin.* ותעבירון Et
 non facient, Eccl. 23. 48. *Passivum Ithpehal, Præ-*
teritum, אתעביר לשלו Factum fuerit aliquid ad
 errorem, Numer. 15. 24. וירת דאתעביר לכון Et id
 quod factum est vobis, Exod. 3. 16. *Fæmininum,*
 דאתעבירא בטורא Quæ facta, id est, parata est in
 monte, Numer. 28. 6. *Plurale fæmin.* כל תועבתא
 דאתעבירא בנורה Omnes abominationes, quæ fa-
 ctæ sunt in medio ejus, Ezech. 9. v. 4. *Particip.*
 כל מה דמתעביר Omne quod fit in mundo, Eccl. 9.
 v. 6. למהו מתעביר Ut sit facta, ut fiat, Eccles. 8. 2.
Fæmin. מתעבירא בבחילו Fit celeriter, Eccles. 8. v. 4.
Plurale, מתעבירון Fiebant, Numer. 33. 4. *Jon.* *In-*
finitivus, דלא בשרין לאתעבירא Quæ non sunt re-
 cta ut fiant, Genes. 20. 9. *Aff.* אתעבירותיה
 In die quo factum fuerit, Ezech. 43. 18. *Futurum,*
 לא יתעביר כרון Non fieri debet sicut istud in loco
 hoc, Gen. 29. 26. ותתעביר Et fiet, Esth. 7. 2. *Plur.*
 תתעבירון Fietis, Psal. 62. 4.

Opus, Factum. עוברא, עוברא, עוברא
 כל עובר גבורתא, *quod idem:* מעשה *Hebraeo*
 Omne opus potentia Domini, Eccles. 8. v. 17.
 Juxta opus istud erat, 1. Reg. 7. 8. *Aff.*
 ועובריה Et opus ejus, Psalm. 64. 10. ועובריה
 Ab opere nostro, Genes. 9. v. 29. *Plurale*,
 עוברין טובין Nisi opera bona, Eccles. 9. 10. *Emphat.*
 ית כל עובריא האלון Omnia opera ista, Num. 16. 28.
 Juxta opera peccatorum, Eccles. 8. 14. *Aff.*
 תרבר עוברין Quia recorde-
 daris operum ejus, Psalm. 8. 7. עוברין
 Quam tremenda sunt ista opera tua, Psalm. 66. 3.
 Et intelligit omnia opera eorum,
 Psalm. 33. 15. מה עובריכון Quæ sunt opera
 vestra, quod est opificium vestrum, Gen. 46. 33.
 Et laudent eam opera ejus, Pro-
 verb. 31. 31. *Item Operis merces, metonymicè:*
 עובריא Hæc est merces adversariorum
 meorum, Psalm. 109. v. 20. *Fæminin. sing.*
 עובריא Ad pedem operis hujus, id est, substan-
 tia hominum & pecudum, Gen. 33. 14. *Jonath.*
 עבירתא. *Apud Talmudicos su-*
mitur quoque ut Heb. מעשה pro Historia, Rege-

sta: Historia est de quodam, Ac-
 cidit cuidam.

עבירתא, עבירתא, עבירתא, *ut in Venetis*
punctatur, quod tamen rectius punctaretur
 עבירתא, *vel* עבירתא: *nam sic* *sepè index est vocalis brevissimi-*
mæ, & expresse sic in Esra punctatum est: וכל עבירתא
 Et ullum opus non facietis, Lev. 16. 29.
 Et opus istud, Esr. 5. 8. *Tar-*
gumicè, לא תעביר כל עבירתא
 Non facies ullum opus, Exod. 20. 10. *Construct.*
 כל עבירת קודשא Omne opus sanctum,
 Exod. 36. v. 4. *Babylonicè,*
 עבירת בית אלהא Opus domus Dei,
 Esr. 4. 24. *Cum Aff.* כל עבירתך
 Omne opus tuum, Exod. 20. v. 9.
 מכל עבירתיה Ab omni opere suo,
 Gen. 2. 3. אתקן לברא עבירתך
 Præpara foris opus tuum,
 Prov. 24. 27.

עבר *Servus, ab Hebraeo* עבר *Servire:*
 ואמר ליה עברא Servus serviens erit,
 Gen. 9. 25. Et dixit ipsi servus,
 Gen. 24. 5. *Aff.* לעבריה
 Et dixit ad servum suum, Genes. 24. 2.
 קצי עברך Libera servum tuum,
 Psal. 19. 14. ותה זמנת לעברך
 Eam præparasti servo tuo, Gen. 24. 14.
Plurale, וועבירין וועבירין
 Et servi & ancillæ, Genes. 24. v. 35.
 אחרת עבריא *Hæreditas servorum,*
 Jesa. 54. 17. *Construct.* מעברי שאול
 Ex servis Saulis, 1. Sam. 21. 7. *Aff.*
 וקרא לכל עברויה Et vocavit
 omnes servos suos, Gen. 20. 8. ותבון כען עברך
 Sed deant nunc servi tui, Genes. 47. 4.
 ארי עברי אנון Quia servi mei sunt,
 Levitic. 25. 42. עבריכון אנהא
 Servi vestri sumus, Jos. 9. 11. &c. *Proverbum*
vulgare dicit, עבריא רמלא מלכא
 vel *Rabbinicè,* עבר *Servus regis,*
 est rex, id est, habet aliquid majoris dignitatis
 & excellentia, quam servus vulgaris,
 propter conversationem cum rege, & juxta regem.
 Sic quilibet, clarioribus & excellentioribus viris se
 adjungens, aliquid ab illorum conversatione
 claritatis & excellentia commune accipit,
 ut ab aliis vel æqualibus suis aut inferioribus colatur.
 Noscitur ex comite, qui non cognoscitur ex se.
 Qui vult coli, colat colendos, iisque adhæreat.
 Cum vilibus conversans, & ipse vilis habetur.
 R. Salomon hoc adagium adducit Genes. 15. 18.
 occasione à flumine Euphrate sumpta.
 Illud flumen in ordine quatuor fluviorum paradisi ul-
 timum est, & tamen Genes. 15. vocatur *Flumen*
maximum; nempe, quia Nilo conjungitur ibi,
 & quia terram Israelis circumdat.
 Hinc datur ipsi hic Titulus, juxta vulgare illud adagiũ,
 &c. Legitur etiam in Chaskuni, Exod. 23. 22.
 ארuch adducit illud in שהן. Vide ibi latius,
 עברא זבן *Servus si e-*
mat, & filius ancille si vendat, tunc nobilis erit ser-
vus amborum, Jalkut in Gen. fol. 44. col. 2. Ber.
 rabba

rabba sect. 86. In Medrasch Kohel. cap. 10. pro מורכן עבד לתרוויהון legitur. *Asperius nihil est humili, cum surgit in altum.*

E' domo servitutis, Exod. 13. 3.

Servitus, Cultus, Cultura, Ministerium, Opus: Agricultura. In Targum, ועבודה סגני, Et agriculturā multa, vel, Et famulitium multum, Genes. 26. 14. Apud Talmudicos & Rabbinos: עבודה זרה Cultus alienus, peregrinus, nempe à cultu Divino, quem Lex Dei prescribit, hoc est, Cultus idolorum, Idololatria, quum etiam vocant עבודת אלילים, item, עבודת כוכבים ומולות, אילילים & planetarum: עבודת זרה Idololatria. Fuit etiam apud Talmudicos Formula sive vox iuramenti, העבודה Per cultum Dei, Per fidem: ut, אמר ליה העבודה שאין בקופה של צדקה כלום Dixit ipsi: Per cultum Dei (id est, per Deum) si in arca eleemosynaria quicquam amplius est, Bava bathra fol. 11. 1. אמר להן העבודה שהן קודמין לבתי. Dixit ipsis: Per cultum, Per fidem, anteverfuræ sunt filiam meam, Taanith fol. 24. 1. העבודה הרי Per fidem, sunt sacratibi, ibid. Plurale, חמש עבודות הן, Quinque ministeria sacerdotis fuerunt in die propitiationis, Joma folio 32. 1.

Opus, Factum. Hebr. מעשה. Plur. cum Aff. יהודע מעבריהון Nota faciet operarum, Job. 34. vers. 25. Facta eorum, Dan. 4. 34.

Operator, Factor.

Operatio, Opus: מעברנותא רסימתא Opus thesaurorum, Prov. 21. 6. Syrum est.

Quum, Posteaquam factum est, Quum ita sit, Posteaquam. Usurpatur & absque ב apud Rabbinos, Sive ab initio, sive post factum.

Aptare pelles, ut fiant corium usuale, Germ. Gerben: המולח והמעבר את עורו Sale conspergens & aptans pelles suas, vel corium suum, Schabbas fol. 73. 1. in Misna.

Coriarius, Aptator corii, Βυρσοδέψης, ein Gerber: אין נותנין עורות לעברו Non dant pelles coriario.

Crassus barbâ. Vide in דקן.

Crassum, Laxum, Largum, Amplum, Densum, Opacum esse vel fieri.

Crassum, Amplum, Latum, Densum, Opacum. Plurale, דנסי, Crassa. Feminin. עבה, unde illud, קטני עבד, Minor meus digitus crassior est, 1. Reg. 12. 10. Apud Rabbinos, העפר הוא העב והעבור, העפר הוא העב והעבור, Terra est crassius & impurissimum omnium, scil. elementum: והוא שקילוהו עבד: Pelvis quaedam cujus fistula crassa, id est, am-

pla. Oppositum ejus דק tenuis, stricta. Pibel עבה Densum, Crassum facere.

Idem: אחד דק ואחד מעובה Unum tenue, alterum crassum, Succa cap. 4. in Mischna.

Crassitudo, Crassities: Amplitudo, Densitas: בעובי גרושתא In densitate argillæ, Heb. במעבה, 1. Reg. 7. 46.

Idem: בעיבה רענניא In densitate nubis, Heb. בעב, Exod. 19. 9.

Heb. Pigneratus est, Pignora cepit, Mutuatus est dato pignore.

Pignus: שרי עביטך Solve pignus tuum, i. e. פרה Redime, Bava kama fol. 115. 1.

Sella, Pulvinus mulorum & camelorum, Clitella, quibus onera imposita ferunt, unde Mulus clitellatus sive clitellarius, qui ad onera portanda tantum adhibetur: ושיתנון בעביטא דגמלא Et posuit eas sub clitellis camelorum, Hebr. גבר, Gen. 31. v. 34. Elias scribit, esse idem quod אוסף, German. ein Sattel: Vel distinctius, ein Saumsattel/ quibus muli onera ferunt. Rabbi Salomon scribit, Hebræum idem esse quod כסתות Pulvini. Rabbini etiam vocant מרעית של גמל. Sic apud Rabbinos, Clitellæ cameli, Kelim cap. 23. Glossa, Species ephippii ad onera ferenda, non ad equitandum vel insidendum: הקיפורה באוכפור ובעביטן Circumdent eam ephippiis & clitellis, Erubhin fol. 16. 1.

Matula, Matella, vas in quod urinam reddimus: עביט של מימי רגלים Matula aquarum pedum, id est urinæ, Beza fol. 36. 2. Bathra folio 89. 2. Item Cupa calcatoria, ein Treitzüber/ vas in quo calcantur עביט של ענבים Vas calcatorium uvarum, Talm. Mezia folio 72. 2. in Misna. Quidam dicunt, esse vas in quo deferuntur uvæ ad torcular, Fiscella. Ita explicatur in Glossa Taharoth cap. 10. כלי שנותנין בו ענבים Vas in quod reponunt uvæ, ad deferendum eas in torcular.

Viride, Frondosum: תחורת פל עבד Sub omni arbore frondosa, Jesa. 57. 5. אילן רזית עבד Arbor olivæ frondosæ, Psal. 52. 10. עוביא לא תהי עבד Ramus ejus non erit frondosus, Job. 15. 32. Heb. רענן.

Confundi, Erubescere. Præteritum, ואפיהון Et facies eorum ne erubescant, Hebr. לא יחפרו, Psalm. 34. 6. Sic adducitur in Aruch, sed non explicatur, & inde Elias citat. Exemplaria biblica variant. Regia habent עבאנו. Veneta, עעבו, quod esset, Doleant, tristes, mæsta sunt.

Idem quod עבץ, Ezech. 27. 12.

Transire, Transgredi, Præterire, Prætergredi. Præteritum, והוא עבר קדמיהון Et ipse

ipſe tranſiit ante eos, Gen. 33. 3. **ועבר לצפונה** Et tranſiit ad ſeptentrionem, Jud. 12. 1. **מה דין עברת** Quorſum tranſiſti ad pugnandum, Jud. 12. 1. **ועברית לית בני עמון** Et tranſivi ad filios Ammon, Jud. 12. 3. **אף עברו** Etiam prætergreſſi ſunt verba Legis, Jerem. 5. 28. **על בן עברתון** Idcirco tranſiſtiſtis ad ſervum veſtrum, Genef. 18. v. 2. **ארעא** Terra per quam tranſivimus, Numer. 13. 33. **Particip. præſens** **את עבר וימא דין** Tu tranſiſ hodie, Deut. 2. 18. **Plur.** **אתון עברין** Quare tranſgredimini vos decretum verbi Domini, Numer. 14. 41. **אתון עברין מתפן** Qui tranſeunt inde, Pſalm. 129. 8. **Construct.** **כל עברי דרך** Omnes tranſeunt per viam, Pſalm. 80. 13. **Infinitivus**, **מערב מעבר מעבר** Tranſeundo tranſibis, 2. Sam. 17. 16. **למעבר קמיה** Tranſire ſcœdus ejus, Deuter. 17. 2. **Cum Aff.** **בזמן מעברוהי** Tempore tranſire ejus, id eſt, quo tranſibat, 2. Reg. 4. 8. **במעבריה בירדנה** Dum tranſiret ipſe jordanem, 2. Sam. 19. v. 18. **דלמא למעברי** Ad non tranſeundum me, Quod non tranſirem, Deut. 4. 21. **במעברוהו** Cum tranſiſſent ipſi, 2. Reg. 2. v. 9. **In tranſeundo** vos, Deuter. 27. 4. **Imperativus**, **עבר קדם עמא** Tranſi coram populo, Exod. 17. v. 5. **עברו ותובו** Tranſite & revertimini, Jeſa. 62. v. 10. **Futurum**, **ברגלי אעבר** Pedibus tranſibo, Num. 20. 19. **Scribitur communitè** **אעבר**, quod punctari ſolet præve citra omnem analogiam **אעבר**, vel ſine dageſch in ב, & ſic per totum Futurum. **Eſt autem poſita li tera** ad indicandum **Chatephſegol in medio**, pro **אעבר**. Sic, **Et ſi non tranſiveris tu ad me**, Genef. 31. 52. **ותעבר עליך כס דלומ** Et tranſibit ſuper te calix maledictionis, Thren. 4. 21. **ער דיעבר עמך** Donec tranſeat populus tuus, Exod. 15. v. 16. **נעבר בען בארעך** Tranſeamus nunc per terram tuam, Num. 20. 17. **בחר בן תעברון** Poſtea tranſibitis, Gen. 18. 5. **Fœmin.** **לא תעברי מכאן** Non tranſibis hinc, Ruth. 2. 8. &c. **lthpabel, Infinitivus**, **דלמא אפשר לאתעברא** Quæ non eſt poſſibile ut tranſeantur, Ezech. 47. 5. **Aphel**, **אעבר** Tranſire fecit, Traduxit, Tranſtulit, Tranſvexit, Tranſmiſit. **Præteritum**, **וירת עמא אעבר** Et populum tranſire fecit, tranſtulit de civitate una in alteram, Genef. 47. 21. **ואעברני עליהו** Et traduxit me ſuper illa, Ezech. 37. 2. **עמא ית עמא** Traduxiſti traducendo populum, Joſ. 7. v. 7. **Traduxerūt regem**, 2. Sam. 19. 40. **Participium**, **מעבר ברה** Traducens filium ſuum, Deuter. 18. 10. **Infinitivus**, **אעברא**, ut paulò ante: **In traducendo eos**, Ezech. 16. v. 21. **Ad transferendum regnum**, 2. Sam. 3. 10. **Aff.** **לאעברותיה** Ad tranſmittendum illum, 1. Sam. 20. v. 30. **Imperativus**, **אעבר הפודי** Tranſfer opprobrium meum, Pſalm. 119. v. 39.

Faturum, **אעבר כל יקרי** Tranſire faciam omnem gloriam meam, Exod. 33. 19. **ותעבר ית עונתי** Et transferes, auferes iniquitatem meam, Job. 7. 21. **לא תעברננא ית ירדנא** Nec tranſire facias nos Jordanem, Num. 32. 5. **ולא יעבר** Nec auferet, Ezech. 48. v. 14. **ולא יעבר יתיה** Neque transferet illud, ſcil. animal bonum pro malo, aut malum pro bono commutando, Hebr. **ימיר** Mutabit, Levit. 27. 10. Hinc alii **Mutandi** ſignificatum huic Verbo annumerant: **ותעברון ית אחסנתיה** Et transferetis hæreditatem ejus, Numer. 27. v. 8. **בנורא תעברוניה** Per ignem traducetis eum, Numer. 31. 23. **Apud Rabbinos**, **אטוטפתא** עבורי דרעא אטוטפתא, **אסיר** Tranſmittere, id eſt, applicare (tephillin) brachii poſt (tephillin) capitis prohibutum eſt, Joma fol. 28. 2. **כל העובר דברי חכמים הייב מיתה** **Quicumque tranſgreditur verba ſapientum, reus eſt mortis**, Talm. Berachoth fol. 4. 1. **In lingua Hieroſolymitana ſumitur etiam pro Remittere, Condonare**: ut **עבור על דבריהם** Tranſi ſuper verba ipſorum, id eſt, Remitte, ignoſce ipſiſ propter verba ipſorum. Sic sæpè uſurpatur in Tal. Hieroſolym. **עבור על חטיא שלהם** Tranſi ſuper peccata ipſorum, Ignoſce peccatiſ ipſorum, Schem. rabba ſect. 26. Sic Heb. Mich. 7. 18. **עבר על פשע** Tranſiens ſuper prævaricationem.

Secundo, **עבר** in Pibel Hebr. **Gravidare, Impregnare, Prægnantem, Gravidam reddere**: unde, **Bos ejus gravidavit**, Job. 21. 20. **Apud Rabbinos**, **אשה מעברת & אשה עוברת** vel **עוברת** Mulier gravida. **Item ex Hithpabel**, **אין אשר** **Mulier non fit gravida ex accèſſu primo**, Beresch. rabba ſect. 51. **Chaldaicè in Kal**, **עבר** Gravidam fieri, Concipere. **In Targum Hieroſolymitano & Jonathanis ejus præcipuus uſus eſt, & quandoque apud poſteriores Paraphraſtas. Præteritum**, **אעברא** Et in peccato gravida facta eſt de me mater mea, Pſalm. 51. 8. **De me, id eſt, conceptu mei**. Scribitur in Venetiſ **אעברא** præve, quaſi ex prima perſona. In Regiſ aliter eſt. Vide Caſtigations noſtras in Targum: **והמת ארום עברת** Et animadvertit, quòd gravida eſſet, Heb. **הרתה**, Genef. 16. 5. in Targum Jeruſchalmi & Jonathanis. **Item**: **Num ego concepi omnem populum hunc?** Heb. **הריתי**, Num. 11. 12. **וכרון חמית דלמא** **Pabel Particip. Præter. ſive paſſ.** **הוינא מעברא** Et cum viderem, quòd non eſſem gravida, Gen. 16. 5. **הא את מעברא** Ecce tu prægnans eſ, ibid. v. 11. **אנא מעברא** Ab eo ego gravida ſum, Genef. 38. 25. **lthpabel Præteritum**, **ארום מאבוהא אתעברת** Nam ex patre ſuo conceperat, Gen. 19. 37. **ואתעברת** Et concepit, Gen. 21. 2. & ſic ferè ſemper pro Hebræo **ותהו** ponitur:

Et conceperunt ambæ filia Lot, Gen. 19. 36. in Nun loco Aleph ex dialecto Hierosolymitana.

Tertiò עבר *Intercalare, quasi dicas Intervocare, ab antiquo Calo, id est, Voco, Prægnantem annum reddere: annus enim intercalaris gestat mensem, ut mulier gravida, fetum. Verbum astronomicum de die intercalari, id est, interposito, infuso, immisso. Græcè ἐμβάλλω, ἐμβολίζω, Infero, Immitto surculum in truncum arboris fissum. Unde Cicero id Infindere dixit. Sic dies unus mensi inseritur quarto quoque anno. Nota res apud Astronomos Hebræos, Græcos, Latinos. Inde in Targum, ומעברין שנים Et intercalant annos, Cantic. 7. 4. Apud Rabbinos, חשקיה עבר ניסן בניסן Chiskija intercalavit mensem Nisan, id est, Martium in Martio. De ratione intercalandi copiose in Talmud, in libro Sanhedrin capite primo, ad Mischnam secundam. Vide Notas Johannis Coch Bremensis, ad Titulum Talmudicum Sanhedrin cap. 1. שנה מעוברת Annus intercalatus, cui opponitur שנה פשוטה Annus simplex & communis. Sic חרש מעובר Mensis intercalaris.*

Quartò עבר *metaphoricè Gravidare, ad adificium transfertur, cui appendix aliqua adjungitur, ut videatur quasi Gravidum factum. Inde apud Talmudicos: כיצד מעברין ארץ העיר Quomodo gravidant urbem, id est, appendices faciunt urbi? id est, quid juris est de prominentiis urbis extra muros, vel intra muros ההחום in mixtione terminorum, Erubhin cap. 5. initio. Veluti Turres, Munitiones, aliæque fortificationes, quæ quandoque extra murum egrediuntur, aliquando intrinsecus contrahuntur. Prominentiæ istæ vel contracturæ miscent terminos extra murum, de quorum jure ibi disputatur.*

Quintò, pro Mutare vide supra in primo significato ad Futurum Aphel.

Sextò אעבר *Repagulare, Pessulo claudere. Præter. Et repagulavit catenis aureis, 1. Reg. 6. 21.*

עבר *Præteritum tempus, apud Grammaticos.*

עובר *Transiens, Transitivum, Verbum activum, cujus actio transit in alium: פועל עובר Verbum transitivum. Item עובר Transiens, mutabile, cujus oppositum קבוע Fixum, permanens.*

עוברא *apud Rabbinos, vel Chaldaicè עובר Embryo, ἐμβρυον, Fetus in utero adhuc inclusus, sic dictus, quod transit in ventrem per conceptum, & transit ex eo per partum: הפילה עוברא Et ejicit factum suum, abortum facit, R. Salom. Genes. 16. 5. Item, הרי שהושיט ידו לכעו שפחתו וסימא עובר שבמעיה Qui extendit manum suam ad viscera ancillæ suæ, & excæcaverit factum, qui in visceri-*

bus ejus est, liber habetur. Glossa, Ratio, quia ejus intentio non fuit ad oculum ullo modo. Item, כל המונע הלכה מפי תלמיד אפילו עוברין שבמעיה, אמו מקלליו אותו Quicunque avertit explicationem lectionis Talmudicæ ab ore discipuli, etiam embryones sive factus, qui sunt in visceribus matris suæ, maledicunt ipsi, Talm. Sanhedrin fol. 91. 2. עוברי דגים Embryones piscium, Cholin fol. 64. 1. id est, ביצי הדגים Ova piscium. In Targum, היכמה דעוברא מתפרנס מן פרתיה במעונא דאמיה, Sicut factus nutritur per umbilicum in visceribus matris suæ, Cantic. 7. v. 2. Plurale, רוממון עובריא במעיהן Exaltate Deum embryones in visceribus matris vestræ, Psal. 68. 27.

עבורא *Transitor, Viator, Hospes, ultrò citròq, transiens: עובר ושב Transiens & rediens: עוברין ושבין Viatores, Hospites. Hinc in Targum, לעבוריא ולהאוביא Transcuntibus & redeuntibus, id est, Viatoribus, Hospitibus, Genes. 22. 33. in Jon.*

עברין *Transgressor, Iniquus, Scestus, Prævaricator: unde apud Rabbinos, הרחמנות על העברנים היא אכזריות על כל הכרואים Misericordia super transgressores, est crudelitas super omnes creaturas. In eundem sensum etiam dicunt, החמלה על הרשעים, היא אכזריות Misericordia super improbos, est crudelitas, scil. erga pios.*

עבירה *Transgressio, Iniquitas, Peccatum. Constr. עבירה עבירה Transgressio, iniquitas rei alicujus, Deut. 23. 15. Sic 24. 1. Emphat. עבירה עבירה משה מעבירה מתי ליה: Quia ex iniquitate offerunt illud, Heb. עבירה Cum scelere, Prov. 21. 27. Elias notat, sapius in Targum non reperiri. Frequens ejus usus est apud Rabbinos, עבירה גוררת עבירה Transgressio una trahit alteram: ut & è contrario, עבירה גוררת מצוה Opus bonum unum trahit alterum: עבירה גוררת עבירה Cogitatio de peccato gravior est ipso peccato: עבירה מכבה מצוה Transgressio extinguit præceptum, in Sota fol. 21. 1. Respondet illi sententiæ Jacobi, Qui in uno peccaverit, factus est omnium reus. Et, Qui non manserit in omnibus, &c. אין אדם עובר עבירה אלא אם כן נכנס בו רוח Non committit homo transgressionem, nisi ingressus fuerit in ipsum spiritus insanie, Sota fol. 3. 1. Sic de Juda Joh. 15. 27. Et post sumptam offulam, εἰς ἄλλο εἰς ἄλλον ὁ σατανᾶς.*

עבירה *vel potius העבירה Excessus in loquendo, Translatio: רדף העבירה Per modum translationis, id est, translate, metaphoricè, quando propria locutio in aliam transfertur per similitudinem loquendi: vel, Per modum excessus, per hyperbolem.*

עברא *Trans, Ultra: Contra, E regione, Ex adverso. Interdum habet formam עברא*

usum Nominis, quasi sit Transitus : Latus : עבר בכל פרת In omni latere Euphratis, vel, In omni loco trans Euphratem, 1. Reg. 4. 24. על עיבר ביתא Ad latus domus, 1. Reg. 7. 39. *Elias scribit עברא*. Possit & punctari עיבר, ut indicet punctum raptū, ut sepē. עבר נהרה Ultra flumen, Esræ 4. v. 10. בעבר נהרה In trans flumen, id est, in locis transfluvialibus, ibid. vers. 16. בעברא רירדנא Trans Jordanem, Deut. 4. 46. לעברא דאפודא E regione Ephod, Exod. 28. 26. ולא מעברא לימא היא Neque trans mare est, Deut. 30. 13. מעברא מכא Ex adverso hinc, id est, hujus loci, 1. Sam. 14. 4. ומשחא Et mensura una & latus unum, 1. Reg. 7. 34. id est, æquale, Hebr. קצב Incisio. Plur. construct. בעברי נהרא In transitibus, id est, ulterioribus locis fluminis, Trans flumen, Jes. 7. v. 20. Aff. מכל עברוהי סחור Ab omnibus lateribus ejus circumcirca, 1. Reg. 4. 24. ומכל עבריהון Et ab omnibus lateribus ipsorum, Jerem. 49. 32. כתיבין מתרין עבריהון Scriptæ à duobus lateribus suis, Exod. 32. 15. Baal Aruch citat etiam ex Targ. Hierosol. Num. 11. 12. טולי יתהון בעיבר Porta eos in latere, pro Hebræo בחיקך In sinu tuo : sed hodie non sic legitur in libris nostris.

Emphat. עברא Hebræus, patronymicum, ab Heber oriundus. Hoc nomine Abrahamus primum in Scriptura legitur vocatus à quodam Chananeo, post captum fratrem Lotum, quod quidam deducunt ab עבר Trans, quod Transfluvianus fuerit, ex locis trans Euphratem in Chananeam migravit : alii à patriarcha עבר Heber, qui & ipse trans Euphratem habitavit. Vide Bereschit rabba sectione 41. לאברם עברא Abrahamo Hebræo, Genes. 14. 13. Signatura, Scriptura Hebraica, vel איתי לנא נברא עברא Hebræorū, Esth. 9. 27. Adduxit nobis virum Hebræum, de Josepho, Genes. 39. 14. Jonath. עברא quæ est forma absoluta Nominum gentilium : עברא עברא Servus Hebræus, ibid. vers. 17. Plurale, מארע עבראי, De terra Hebræorum, Genes. 40. 15. יכלין Non possunt Ægyptii comedere cum Hebræis, Genes. 43. 31. At verò illud, אחיך העברי Frater tuus Hebræus, Targum reddit, אחוד בר ישראל Frater tuus filius Israel, Deut. 15. 12. id est, Israelita, quod nomen à Jacobo, qui & Israel, Hebræis fuit inditum. Sic Jerem. 34. v. 9. עבריתא & עברא Hebræa: לילדתא עבריתא Ad obstetricem Hebræam, Exod. 1. 15. in Targum Hierosolymitano, ubi Onkelos, להיתא יהודיתא Ad obstetrices Judæicas. At העבריה Hebræa, Deut. 15. 12. Jerem. 34. 9. Targum reddit ברת ישראל Filia Israelis, Israclitis.

Loquitur Hebraicè: עברית

braicè, vel Linguâ transfluviali, quæ trans Euphratem fuit usitata, id est, Chaldaicè, sive Syriacè.

Vectis, Repagulum, Pessulus: respon- det Hebræo בריח : ut, ועברא מציעאה Et vectis medius, Hebr. והבריה התיכון Et vectis medianus, Exod. 26. 28. ונטלנו עם עברא Et portavit eas cum vecte, Judic. 16. 3. Plurale, עברין דנחשא Vectes ærei, 1. Reg. 4. 13. רשין ועברין Portæ & vectes, Jerem. 49. 31. Construct. עברי ראעי שיטין Vectes ex lignis Sittim, Exod. 26. v. 26. ועברי פרלא קצין Et vectes ferreos confregit, Psalm. 107. 16. Affix. ועברוהי ועמודוהי Vectes ejus & columnas ejus, Exod. 39. 33. אתברו עברא Confracti sunt vectes ejus, Jerem. 51. 30. Apud Talmudicos; חוירה להויה Vidit quendam, qui pendebat in vecte januæ, id est, שנשען qui innitebatur ei, Eruvin fol. 102. 1. רב ששרת כל תלתין יומין Raf Scheschet repetebat singulis 30. diebus doctrinam suam, & sustentabat se in vecte vel repagulo januæ, Pefach. fol. 68. 2. Sic, נפשיה בעיבורא דרשא Fulciebat seipsum in repagulo januæ, & afflictus erat valdè, Succa folio 52. 1. Suspendebat carnem ad pessulum januæ, Beza fol. 40. 1. Sic in Chagiga fol. 15. 2. Gittin fol. 32. 2.

Tabula, Asseres, Ligna que in torculari, olivis vel uvivis superponuntur, quando exprimuntur : ut, Vendens domum torcularis, vendit etiam mare torcularis, & prælum, &c. sed non vendit את העבירים, Baïra folio 67. 2. Aruch legit עבירים.

Transgressio, Peccatum : בשעת העיבור Tempore transgressionis.

Conceptus, Gravidatio : ומלאכא די ממונה על Et angelus qui præfectus est super conceptum noctis, Job. 3. v. 3. Et in Jonathane, ושלמו מאתן ושובעין יומי עברא Et completi fuerunt 270. dies conceptionis ejus, Gen. 25. 24.

Intercalatio, εμβολισμός, Embolismus, & generaliter, Computus Astronomicus. Intercalatio est quasi Intervocatio alicujus extraordinarii ad usum ordinarium, ut mensis decimus tertius, Februarius geminatus, quem ואדר vocant in computo Hebraico. Ductum nomen à versibus intercalatis, id est, revocatis, repetitis, & certis locis interpositis, hoc est, carmine succentivo, quod colis & strophis absolutis iterabatur : מysterium intercalationis : בעלי העבור Magistri intercalationis : Authores computi, Computistæ, Embolistæ. Et in Targum Quo fuit embolismus mensis secundi, 1. Sam. 20. v. 27. ולא אכל ביום Et non comedit in die embolismi

mensis secundi panem, 1. Reg. 20. 34. באדר בתרא. In Februario secundo, tempore embolismi, Esth. 9. 31. ואין הוי שנתא דעבורא. Et non fuit annus intercalaris, Esth. 9. 29. in Targ. secund. Embolismos mensium, & embolismos annorum, Gen. 1. 14. in Jon.

עבורני *Computista, Embolista, qui condit computum & embolismos. Plur. עבורנים.*

עבורנה *Supputatio, Calculatio astronomica anni. Hinc, ספר עבורנות, Liber calculationum, embolismorum, & omnium, quæ ad dierum, mensium, annorum, noviluniorum rationem spectant. Author ejus רוד מרקריה David Markaria, impressus Rive.*

עבור . עבורא *Proventus, Annona, Frumentum, propriè anni præteriti. Respondet Hebrais רגן & וקניאות, & aliis hujus sensus locutionibus: ut, עבור Et multitudinem frumenti & musti, Heb. רגן, Genes. 27. 28. Sic vers. 37. ועבור שמני. Et frumentum cælorum dedit eis, Psalm. 78. 24. Transferetur proventus domus ejus, Heb. יבול, Job. 20. 28. Deficit proventus, Joel. 1. 10. ואכלו מעבורא דארעא. Et comederunt de proventu terræ, Heb. מעבור, Jos. 5. 10. & 12. כעבורא מן ארעא. Sicut frumentum ex area, Numer. 18. 26. Cum Aff. עבורד וחמרד. Frumento tuo & vino tuo, Deuter. 7. 13. Quo frumentum ipsorum & vinum ipsorum multa proveniunt, Psalm. 4. 8. אם אתן ית עבורד. Si dedero frumentum tuum amplius, Jesa. 62. 8.*

עוברתא . עוברתא *Ramus, Propago, Surculus: Et palmitem sive surculum quem plantavit dextera tua, Psalm. 80. 16. Hebr. Propaginem: וקצו מתמן עוברתא. Et succiderunt inde palmitem, Heb. זמורה, Numer. 13. 24. ubi Targum Hierosol. עוברתא ex forma absoluta: Propter negotium palmitis, v. 25. עוברתא דארעא Ramum cedri, Ezech. 17. 3. Affix. Et palmitibus suis subigit omnes arbores steriles, Gen. 49. 22. in Targum Jonathanis: לכפפא עוברתא. Ut incurvaret se palmes ejus, Ezech. 17. 6. Plurale, ושלחת עוברין. Et emittebat palmites, Heb. פארות, Ezech. 17. 6. Veneta פאילן לבנן דמשלח עוברתיה. quod rectius: עוברן Sicut arbor Libani, quæ emittit ramos suos, Heb. בלבנון, Hof. 14. 6.*

עבור *Vadum, Transitus: כל מעבר רברביהון. Omnis transitus principum eorum, Jesa. 30. v. 32. Apud Astronomos etiam est, Excessus, Residuum numeri alicujus, Reliquum quod à computo superest. Idem dicitur etiam יתרון & מותר.*

עבורא *Navis transitoria, Ratis, Pons, idem quod עברה העברה, 2. Sam. 19. 18. ubi dicitur, Transivit navis. Est autem מעברא pro מעברא, per*

elisionem gutturalis, quod Talmudicis usitatum. Hinc, חרא כרעא במכרא. Una incurvabat se in navi, Glossa בספינה, Talm. Kiddusch. fol. 70. 2. Qui transit navi, dabit unum assem, Sanhedrin fol. 109. 2. Interdum etiam est Vadum, Trajectus, idem quod מעבר Hebraicè: דנהר אמכרא דנהר אמכרא דהצר. Erant stantes ad littus fluminis, ad vadum Hatzdad, id est, è regione Hatzdad, Joma fol. 77. 2. שמואל הוה עבר במכרא אחא החוא גברא יהב ליה יריה אמר ליה Samuel transibat pontem: obvenit vir iste, ac porrigebat ipsi manum, dicens ipsi, Quæ negotiatio tua est? Glossa גשר Pons, Kethubhoth fol. 105. 2. עבר במכרא דיתוב ביה כותי. Transibat in navi, in quo sedebat gentilis iste, Schabbas fol. 32. 1. Glossa, ספינה שעוברים בה את, איתמר דשמואל: Navis quæ transeunt flumen: הוה קא עבר במכרא אמר ליה לשמעיה פייסיה למבוריה id est, Dictum est, quod Samuel transibat navi. Dixit servo suo: Contetum reddito ipsum propter naulum suum, Cholin fol. 94. 1. Glossa, Navis lata, quæ trajicitur flumen. Vide & in Kimchio 1. Sam. 14. 9. Vide etiam in רגן, in proverbio quodam Talmudico.

עבורא *Naulum, pretium quod datur nauta pro trajectu, ut est in præcedenti exemplo. Est autem contractum pro מעבורה quod sequitur.*

עבורה . מעבורתא . מעבורה *Navis lata, quæ trajicitur: היתה מעבורת לפניו. Si fuerit navis coram eo, Bava kama fol. 116. 1. Item Trajectus, Pretium trajectus: בעל המעבורה. Trajiciens, Transvehens, nauta qui transvehit per flumen: vel, Dominus navis trajectoria. Vocatur etiam Foramen in loco sacro precum, per quod ligula trajicitur, מעברתא vel מעברתא: unde in Gemara, הלכה למשה מסיני, מעברתא דתפילי הלכה למשה מסיני, Foramen Tephillarum est traditio Mosis de monte Sinaj, Menach. fol. 35. 1. Vide Majemon. in Hilchos Tephillin cap. 3.*

עבור *Excandescencia, Furor iræ, Indignatio gravis: בתעבור מן קרם יהוה צבאות. Propter excandescenciam Domini exercituum, Hebr. בעבור, Jesa. 9. 18. ותי אכורי ותעבור. Veniet crudelis & excandescencia, Jesa. 13. 9. יום תעבור. Dies excandescencia, Soph. 1. 15. Malè interpres Latinus ibi reddidit, Dies transibit.*

עבורתא *Idem: Beresch. rabba sect. 67.*

* עון *Vide infra in עונ.*

ענב *Nates, Posteriora. Hinc Kimchi שותתיהם. 2. Sam. 10. vers. 4. exponit per מושיבין אותו על עכוו. Sic in Talmud, Super nates suas. R. Salom. exponit על ענבותיו. Fortè Pudenda intelliguntur à significatione Amores. Sic Chaldaus in adducto loco Samuelis.*

ענבאי Nomen proprium, Ezech.47.16.
ענל Vitulus: ענל מתכנא Vitulum fusionis, fusilem, conflatilem, Exod.32.4.
 ענל בר תורי Vitulum filium bovis, Levitic.9.2. id est, subrumum, lactentem: וענל ואמר Et vitulum & agnum, ibid.v.3. **ענל לא מליף ניר** Sicut vitulus non assuetus jugo, Jerem.31.18. **Emphat.** Et vidit vitulum, Exod.32.19. **Plurale** Duos vitulos, 2. Reg.17. vers.16. **Sacrificando vitulis**, 1.Reg.12.32. **Construēt.** לענלי דהבא Vitulis aureis, 2.Reg.10.29. **Sicut vituli faginati**, Jerem.46.21. **Femininum**, ענלא ברת תלת שנין Vitulam filiam trium annorum, Exod.15.9. in Jonath. Onkelos, Triplicatam, Triplicem, Tres vitulos: על ענלתא דנקיפא Super vitula percussa, Deut.21.6. **Construēt.** ענלת תורי Vitulam boum, id est, subrumam, ut antè, Deuter.21.3. ענלת תלתות רבתא Vitulam triennem grandem, Jesa.15.5. **Hinc nomen proprium lapidis pretiosi ענלא q.d. Oculi vituli, pro Hebræo** אהלמה, Exod.28.19.

ענלתא Plaustrum, Currus plaustralis: **ועכידו ענלתא חדתא** Et facite plaustrum novum, 1.Sam.6.7. **ועתתנו יתיה בענלתא** Et imponetis eam currui, 1.Sam.6.8. **Affix.** ענלתא Rotis plaustri sui, Jesa.28.28. **Plurale** שית ענלן Sex plaustra, Numer.7.3. **ענלן לטפליכון** Currus pro parvulis vestris, Gen.45.19. **Emph.** וענל ית ענלתא Et vidit currus, Genes.45.27. **In curribus**, Gen.46.5.

ענלר Plaustrum, signum caeleste Ursæ: Vide Aben Esram Amos 5.7. & in Talmud Pesachim fol.94. i.

ענל Carpentarius, Plaustrarius, apud Rabbinos. **ענל** Scutum vel Parma: **אתקוף תריס וענל** Apprehende clypeum & scutum, Heb. צנה Psal.35. v.2. **תריסא וענל** Clypeus & parma fides ejus, Psalm.91.4. **Plurale**, ענל בנורא Clypeos & scuta comburet igni, Psalm.46.10. **רמונין בענלון** Qui armati sunt scutis, Ezech.23. vers.24.

ענל Citò, Velociter, apud posteriores paraphrasas duntaxat in usu est: **ענל נתתבר** Citò conteretur, Hebr. פתע Mox, momento, Proverb.29.1. **ענל שיצית בענל** Finitur citò, Job.20. v.5. **ענל רבענלא תתגדל מלכותא עליה** Super quo citò magnificabitur regnum, Esth.1.1. in Targ. secund. **ענל רתתקקר** Quod extirpabitur citò, ibid. vers. seq. **Talm.** לפיש ליה זמורות כי היכי Multiplicando ei sarmenta, ut comburatur citò, Sanhed. fol.52.

ענל Rotundum, Jer.31.39. **Vel est Nomen proprium loci.**

ענל Heb. Inauris, propriè rotunda & circularis,

Numer.31.50. **ענלון** Plur. Ezech.16.12. **Talmudici aliter explicant.** In Talm. Bab. Schabbas folio 64. **ענל דפוס של דדן** id est, Agil est ornamentum mammarum. Sed in Talmud Hieros. Schabbas cap.6. **ענל**, id est, קורשיי Inauris, Monile, & adducitur probationis loco ex Ezechiel. cap.16. **וענלים על אונק**.

ענל Rotundare: **מענלן אותה בידים** Rotundant eam manibus,volvendo scil. in rotundum. **Hithpabel**, **התענל** Rotari, Rotundari.

ענול Rotundum, Orbiculare: **כלי ענול** Vas rotundum.

ענול Circulus, Globus, Massa conglobata & rotunda, Orbis, Orbiculus: **ענולי רבילה** Massæ orbiculatæ ficuum, Bava metzia cap.2. in Misch. **ענול דרפתא** Orbis panis, ein ringle Brot / ein rond saible Brot / Ber. rabba sect. 49. **ענולן דרפתא** Orbiculi panis. **Unde in Targum**, **וענול דרפתא חד** Et tractam panis unam, Exod.29.23. **Pagninus vertit Tortam panis**, id est, Panis integer rotundus: **מה תשאל** Quid petis? Panem, carnem, vinum, ova, Beresch. rabba sect. 54. in fine: **ומלקט להן שני ענולין אחר של שמן ואחר של רבש** Et colligit eis duos orbiculos, unum ex oleo, & unum ex melle, Sota fol.11.2. **Hinc transfertur ad varia rotunda & orbiculata vasa**: **ענולי החבית** Circuli dolii, Keness. **ענולי הגת** Orbes torcularis, id est, **אלפרס כרסי & rotundi torcularis**, Schabbas cap.1. in Misch. **Hoc sensu legitur & in Tohor.** cap. ult. **בן הענולין לוגין** Inter orbis & acinos.

ענולר Cylindrus, lignum teres, vel lapis, qui super area aliqua volutus, eam planam reddit: **ומענלון** Et complanant eas cylindro, Moed katon fol.11.1. **Cylindrum volutant super pavimento ad complanandum.** Vide & in Maccoth cap.2. ab initio.

ענולר Rotunditas, Rotundum. **ענולר** Idem.

ענל Tristari, Contristari, Angi. **Præteritum**, **ענל** Contristatur, **ענל נפשי לחשיכא** est anima mea propter pauperem, Job.30.25.

ענל Tristis, Anxius. **Plur. fem.** **הבדילחון אתון** Num propter eos vos sedebitis tristes, Ruth.1.13.

ענל Tristitia, Anxietas: **מפני ענמרת נפש** Propter anxietatem animi, Megilla fol.28.2.

ענל Morari, Retardari, Detineri, Retineri. **Participium Præteritum**, **ענל** Et in domibus vincitorum detenti, Hebr. **החבאו**, Jesa.42.22. **Regia**, cum Affixo Nominali, **ענלהון**. **Neutrum cum Grammatica**: **ענל** Qui detenti sunt quasi vinceti in tenebris, Jesa.42.7. **ולדענין בני מלכותא** Iis qui detenti sunt inter regna, Jesa.49.9. **Hic in**

Regiis legitur ענין per transpositas literas, quâ significatione & formâ legitur simile in Gemara, שלא ישהא את העגונה, Ut non detineat posterioratam, id est, המאוחרת, retardatam, Bava kama fol. 80. i. Malè id citatur in Aruch in ענין. Pabel Futurum, ועגנונו לבית עגנה Et detinebunt eos in domo detentionis, id est, carcere, Hebr. Et claudentur in clausura, Jefa. 24. vers. 22.

Detentio: בית עגנה Domus detentionis, Carcer, ut in præcedenti exemplo.

Idem: item Anchora, sic dicta, quod navem sistat ac detineat, Jalkut Proph. fol. 72. col. 3.

Idem: apud Talm. מוכר את הספינה מכר אר. Vendens navem, vendit etiam malum, & velum, & anchoram, Bava basra cap. 5. in initio. Plurale, עוגינין. Eodem sensu alibi legitur הוגין.

ענין Cornupetere, Ferire, idem quod ענין, de quo supra: ענין Cornupeta, Feriens, Impetens omnibus. Femininum, לית תורתא ענישא עד דברתה, Non cognoscitur vacca cornupeta, nisi dum filia ejus calce feriat. Sic enim in eundem sensum, Non scitur mulierem scortatam fuisse, nisi dum & filia ejus scortatur, juxta illud, Qualis mater, talis filia, Ezech. 16. Beresch. rabba sect. 80. Glossa, ענישא id est, נוגחה.

עדא Unum. Idem est quod עדא, juxta Aruch. In Gemara, עדא תהא, Unum est, hoc est, Perinde est, sive hoc an illud fiat, Pefach. fol. 53. 2.

עדא Sors: עדא חור Sortem unam Domino, Heb. גורל, Lev. 16. 8. עדא תליתאה Sors tertia, Jos. 19. 10. דתתחסנון יתה בעדא Quam possidebitis per sortem, Numer. 34. 13. Constr. א מרב אכויב A sorte Achsibi, Hebr. מרב אכויב. In sorte mea, בעדא In sorte tua, Jud. 1. v. 3. יתרמי עדביה Projicietur sors ejus, Gen. 49. 21. Plurale, ויתן עדבין Et imposuit sortes duobus hircis, Levit. 16. 8. רמו עדבין Projicite sortem, 1. Sam. 14. v. 42. ירמון עדבין Projicient sortem, Psalm. 22. 19.

ערה Transire, Discedere, Recedere, Præterire. Præteritum, רערא בין פלגניא האלין Quæ transibat inter divisiones istas, Genes. 15. v. 17. Regnum transiit à te, Dan. 4. 28. לא ערו מגו משריתא Non recesserunt e medio castrorum, Numer. 14. 44. לא ערו מעל רגלך Non recesserunt à pedibus tuis, Hebr. בלתה Veteravit, Deut. 29. 5. Partic. præsens, ערי במרבא מבלי ערי Sicut desertum absque transeunte, Jerem. 9. 12. Quæ pertransit à facie venti,

Jerem. 13. 24. Plurale, כשוק לערו Sicut via transeuntibus, Jefa. 51. v. 23. וערי ארנא דערן בארעא Et transeunt per viam, qui transeunt per terram, Ezech. 39. 15. למחוי ערו בארעא Ut sint transeunt per terram, Ezech. 39. 14. Infinitivus, בזמן מערהו Tempore quo transibat, 2. Reg. 4. 8. Futurum, לא יערי Qui non transibit, Dan. 7. 14. לא יערי עביר שולמן Non recedet dominator, Gen. 49. 10. לא כען תערי מבאן Ne nunc transeas hinc, Hebr. Quæ non transit, id est, intercidit, aboletur, irrita fit, Dan. 6. 8. Deprime te, ut pertranseamus, Heb. Ad te transibunt, Jefa. 51. v. 23. ועברא עלך יערון, Jefa. 45. 14. Ithpabel Præter. כמא דאתערי Sicut aufertur, Levit. 4. 31. Participium, ממערי ממלכו Abolebitur à regno, ne sit regnum amplius, Jefa. 17. 1. In Aphel, אערי Amovere, Remove, Auferre, Transferre. Præterit. שתית אעריה Calicem maledictionis bibisti, transtulisti, Jefa. 51. v. 17. מנך חובך Quod abstuli à te iniquitatem tuam, Zach. 3. 4. ויקרא הערו מניה Et gloriam ejus abstulerunt ab eo, Dan. 5. 20. מערי מירושלם Ablaturus est à Jerusalem, Jefa. 3. 1. יהורה מן קדם יהורה Quem removebant à conspectu Domini, 1. Sam. 21. 6. לאעראה יתה Ad amovendum eam, Genes. 48. 17. Cum Aff. באתעריהן חטאיה Nisi in remove te, removeris peccatores, 2. Sam. 5. 6. Remove à me plagam tuam, Psalm. 39. 11. אערו ית טעות עממיה Auferite idola populorum, Genes. 35. 2. Futurum, ואתערי מרעין בישן Et auferam morbos pessimos, Exod. 23. 25. ואתערי ית כסות שביה Et auferet vestimentum captivitatis suæ, Deut. 21. 13. ושלטניה יהערון Et dominatum ejus auferent, Dan. 7. v. 26. ואתערי ית כל שקוציהן Et auferent omnes res detestandas ejus, Ezech. 11. 18.

או עדא או כהרא Abscessus, Apostema: ספחה. Quidam Scabiem tenacem interpretantur. Emphat. Abcessus est, Lev. 13. 6. Vulgò punctatur עדיתא.

Secundò, ערה Spoliare, Prædari, Diripere. Significatio ex priori nata, cui Vm & Injuriam adjicit. Infinitivus, ולמערי עדארה Et ad dispoliandum spoliolum, Hebr. לשלול שלל, Jefa. 10. 6. Sic Ezech. 38. 12. הלמערי עדארה Num ad spoliandum spoliolum cõgregasti exercitum hunc? ibid. v. 13. ויהון ערה לערי Et erunt prædantes te in prædam, Jerem. 30. vers. 16. Pabel, Infinitiv. ושללהון לעדארה Et spolia eorum ad prædandum, Heb. לבו, Esth. 8. 11.

Spolium, Præda: סניאות ערי Multitudinem

1579
 diem prædæ, Jefa. 33. 23. punctatur עדי, quod po-
 tius est Prædator ex forma Participii. Forma עדי
 communis pro abstracta: ועדי קרתא Et spoliū ur-
 bis istius, Heb. שלל העיר Jos. 8. 27. Sic legendum
 Jos. 11. 14. הוּוּ לעדי Fuerūt in prædam, Jefa. 42. 22.
 Hebr. לבו. Sic, מאן מסר לעדי יעקב, Quistradidit
 in prædam Jacobum? Jefa. 42. 24. Hebr. למשקה.
 Sic Tzeph. 1. 13. Habac. 1. v. 7. Cum affixo, למהו
 למחול עדיהו Ut sint viduæ præda eorum, Jefa.
 10. 2. Hebr. שללם.

Idem: עדיא Et abduxerunt
 omne spoliū, Numer. 31. 11. מעדיא
 Non dabimus illis de præda, 1. Sam. 30. 22.

Idem: עדיא Qui dividit præ-
 dam, Hebr. שלל, Prov. 16. 19.

Tertiò עדי Concipere, Gravida fieri. Respon-
 det Hebræo הרה. Præteritum fæmin. ועדיא וילידת
 Et concepit & peperit Kainum, Genes. 4. 1.
 Quæ conceperat vos, Jefa. 51. 2. Plural.
 fæmin. ועדיא תרתין בנת לוט Et conceperunt am-
 bæ filiæ Lot, Genes. 19. 36. cum נ paragogico.
 Futur. ועדי עמלא Et concipiet molestiam, Psal. 7.
 v. 15. Ex Aphel, ארי תעדי ותליד דבר Cum conce-
 perit & pepererit masculum, Levit. 12. v. 2. ותעדי
 Et concipies, & paries filium, Judic. 13. 3.

Gravida, Prægnans: עדיא
 Etiam ipsa gravida est ex fornica-
 tione, Genes. 38. 24. עקא כרמעדיא Angustia sicut
 prægnantis, Jefa. 26. 18. Plur. בועו מעדיא גלעד
 Diffecuerunt prægnantes Gilhadis, Amos 1. v. 13.
 Mulieres prægnantes, Thren. 1. 16. נשיא מעדיא
 Et prægnantes ipsorum
 discinduntur, Hoseæ 14. 1. ותבועו Et præ-
 gnantes ipsorum diffecabis, 2. Reg. 8. 12. Vide &
 Joel. 1. 14.

Conceptus: עדי Et dedit Do-
 minus ei conceptum, Ruth. 4. 12. Plurale, בתי די
 Postquam senui, erit mihi con-
 ceptus, Genes. 18. 12. in Jonath. ubi tamen legi-
 tur עדין. Sed in Targum Jeruschalmi est עדי,
 & sic in Hebr. עדיא Voluptas. Aff. עדיא
 Multiplicabo dolores & conceptos tuos,
 Genes. 3. 16.

Ornare se, Ornari, Hebr. Hinc
 Chaldaicè,

Ornatus, Ornamentum: עדיא
 Habitu Omnem ornatum Dei, Hebr. נאות
 Sanctuarium: Vulga-
 ta Latina, Pulchritudinem, id est, sanctum & pul-
 cherrimum Dei templum, Psal. 83. 13. Idem
 עדיא, unde Chaldaicum עדיא, &
 constructè עדיא. Sic, כל עדיא יעקב, Omnem or-
 natum Jacobi, Thr. 2. 2. iterum pro נאות, Vulg.
 Omnia speciosa Jacob.

עדל Oleris genus, instar צנון raphani: לולבי זרדים
 Folia ramusculorum & raphani,
 Oketzim cap. ultim. Baal Aruch scribit, juxta
 quosdam esse Saturejam.

עדלרין. Sic adducitur in Aruch. Hodie legi-
 tur in Gemara עדלרין. Vide עדי.

עדי Oblectare, Voluptate afficere: מעדין עדי
 Oblectat seipsum: מעדין ארת הבשר Oblectat
 carnem, curat cuticulam. התעדין Oblectare se, vo-
 luptate affici, Neh. 9. 25. in Hebræo.

עדי Eden, nomen proprium horti, in quem Ada-
 mus primus, veluti colonus, à Deo creatore colloca-
 tus est, qui sic Hebraicè עדי Chaldaicè vocatur à Vo-
 luptate, ut volunt: עדין בנתא רעון In horto Eden, Ge-
 nes. 2. v. 15. Hieron. Paradisum voluptatis vocat,
 De domo Edenis, Amos 1. 5. Hoc oppi-
 di fuit nomen in Cœlesyria.

עדי Oblectatio, Delectatio, Voluptas, Delicia:
 עדין quæ synonyma sunt, Genes. 18. v. 12. in
 Aben Esra.

עדי Tempus, Occasio, Opportunitas: עדי
 Tempus electum, commodum, Eccles. 3. 2.
 עדין תברא Tempus confractionis, Ezech. 7. v. 7.
 In tempore, Jerem. 15. 11. רמסא Juxta
 tempus vespertinum, Genes. 8. 11. Emphat. והוה
 Fuitque in tempore isto, Gen. 21. 22.
 In tempore suo, Deuter. 28. 12. בעדיניה
 In tempore suo, Levit. 26. 4. Plurale, עדין
 Septem tempora, Dan. 4. 13. Emph. עדין
 Mutat tempora, Dan. 2. v. 21. עדין
 Non sunt abscondita tempora, Job. 2. 4. 1. עדין
 In temporibus & opportunitatibus, Esth.
 1. 13. Constructum, בעדי עקתא In temporibus an-
 gustiæ, Psal. 9. 10. Apud Rabbinos in eadem sei-
 tentia repetitum עדיא est Nunc nunc, Quandoquæ.
 Talmudici pro eo scribunt אדינא cum א loco ע. Vi-
 de radicem אדין. Aliter apud Talmudicos, אדינא
 Quem Rabbini coege-
 runt in tempore suo, scil. ad retinendum neces-
 sitatem suam, Schab. fol. 33. 1. אדינא
 Ursit eum tempus suum (id est, natu-
 ræ necessitas) ut non extenderet manus suas,
 Cholin fol. 133. 1. Vide אדינא.

Vincula, Ligamina, Fasciculus, Nodus,
 Talm. המתיר ראשי המעדין Qui solvit capita liga-
 minum, Kelim cap. 20. Et elisâ gutturali, עדי
 Accepit duos fasciculos myrti,
 Schab. fol. 33. 2. ראשי מדינא שלהן Capita fascicu-
 lorum suorum recta sunt, Succa fol. 13. 2.

עדי Excellere, Abundare, Præcellere, Præstare:
 Hinc,

עדי Excellens, Præstans: עדי
 Pulchritudo tua præstantior est pulchritudi-
 dine filiorum hominum, Psal. 45. 3. Apud Tal-
 mudicos,

mudicos, מי מיניהו עדיף Quisnam ex illis est præstantior? Schevuoth fol.6. col.2. אנהו עדיפי מניה Illi præstantiores fuerunt ipso, & ipse præstantior ipsis, Sanhedr. fol.94. col.1. Sapiens præstantior est propheta: Quia vir excellens ego sum.

Abundantia, Superabundantia, Hebr. העדפּה מותר, Bava kama fol.87.2.

עדק Divellere, Dividere, Separare. Aphel, Particip. ודרתנא מעדיק רחמיה Et susurro divellit amicum suum, Prov.16.28.

עדק. Sic scribitur in Aruch, sed in Gemara עוק. Vide illic.

רעק Vide in רעק.

עדר Sarrire, Sarculo fodere: ופוסק Sicut sarriens & stringens olivas, Nidda folio 67. i. Sic ex Pabel, ומערין Stercorant & fodiunt, Schebhiit cap. 2. נעדר, נעדר, Pastinari.

Deinde apud Rabbinos עדר Deesse, Deficere, Desiderari, Privari: Privari vitâ & suo esse: עדר Mortuus, Privatus vitâ: עדרה לבית דין Adducet mortuum, id est, cadaver ad iudicium, Kama fol.11.1. In Aruch adducitur in litera Aleph, in אדר, ר, in אר sexto cum duplici.

Sarritor. מערר Sarritor, Sarritio, Sarritura.

די במערר Sarculum, Hebr. & Chaldaicè: Qui sarculo coluntur, Jesa. 7. 27. Vide & Prov. 13. 12.

הערר Privatio, Defectus, Interitus, Corruptio: Stultitia est privatio habitus sapiëntiæ: הויה וההערר Existentia & privatio: הערר הנמור: Privatio mera, pura puta. Hinc etiam ad Mortem transferunt, quia Mors est privatio vitæ. Inde in literis sponsalibus, על דבר הערר, si scil. vel ipse vel ipsa moriatur. Plurale, העדרים Privationes. Apud Philosophos, כלם העדרים, הרעות Mala omnia sunt privationes.

עדרא Grex, tam minorum, quam majorum animantiû: בלחודוהי Gregem gregem, id est, unumquemque gregem seorsim, Genes. 32. v. 16. ונסב אמרא מעדרא Et accepit agnum de grege, 1. Sam. 17. 34. Qui gregem suum pascit, Jesa. 40. 11. עדרין רען Greges ovium, Genes. 29. v. 2. משקין עדרין Potabant greges, ibid. Constr. ענא צדיאה Etiam greges ovium vastati sunt, Joel. 1. v. 18. De gregibus tuis hircos, Psal. 50. v. 9.

אודרא Lana, Pluma, Muscus: נפל עוריה דאודריה Excidit ipsi muscus auris ipsius, Talm. Hierosol. Schab. cap. 6. fol. 8. col. 2. ult.

עדיש Lens, lentis: עדישים Lentes, Linsen/Hebr. Sic etiam passim apud Rabbinos: העדישין Lentes Ægyptiæ, Maatieroth. cap. ult. עדישה Lentigo, macula instar lentis. Vide R. Salom. Levit 13. 39.

עדישין Lentiginosus: כאיש עדישין Sicut vir lentiginosus R. Sal. Levit. 13. 39.

עדישין Mare, Lectus torcularis, cavitas rotunda instar lentis, in qua ponuntur olivæ tundendæ, vel exprimendæ vna. Aliàs dicitur ים Mare: aliàs מלופחא, à forma rotunda lentis, Bava basra folio 67. vel עדישים: ut, והעדישין והלולבין אפרים, scopæ & torcular, Nidda fol. 65. col. 1. Avoda fol. 75. col. 1.

עדישה Citatur hic in Aruch ex Schab. fol. 59. & explicatur vernaculè Statera: sed illic nunc non extat. Adducitur etiam pro Vase, Lenticula, ut apud Latinos, ex Ber. rab. sect. 80. עדישה של חמים: Sed illic, & in Talm. Hierosol. Schab. cap. 19. pro eo legitur עדישה של חמים.

עובא vel עובא Sinus. Respondet Hebræo חיק. Forma dageffata poneret radicem עובב: Vene- ta sine Dagesch semper notatum habent: מן עובא יסב: Ex sinu capit, Prov. 17. 23. Et munus in sinu, Proverb. 21. 14. In sinu alienæ mulieris, Prov. 5. 20. Aff. עובא רעצתא In sinum consilii cadit fors, Prov. 16. 33. על עובי החוב In sinum meum revertetur, Psal. 35. 13. שלימו כליתי Consumpti sunt renes mei in sinu meo, Jobi 19. 27.

עובב Obnubilare: יעובב ציון יי ארת ברת ציון Quomodo obnubilat in ira sua Dominus filiam Tzizonis, id est, calamitatibus opprimit? Thr. 2. v. 1. Chaldaeus interpres reddit וקוץ Spernit. Sed in Medrasch Echa R. Chama Bar R. Chani- na, איד חייב ברונזורה Quomodo ream facit? &c. eo quod alicubi עובב Reum vocent עובב, &c. Alius, איד חייב Quomodo afficit dolore? &c.

עובב Nubes densa, Hebr. Apud Talmudicos, Nubes & venti sunt secundariæ pluviae, Taan. fol. 3. 2. id est, proxime post pluviam, quæ ferè tantundem faciunt, ac pluvia ipsa.

Ramus, propriè densus & crassus, ab Affi- ni verbo עובב. Cum Affix. עובב לא תהי עובבית Et ramus ejus non erit virescens, Hebraicè וכתו, Jobi 15. 32.

עובב Nubes, vide supra in עובב.

עובב Area, Areola, Sulcus area vel agri con- suti, idem quod Hebraicè עובב, pro quo in Targum ponitur. Plurale, עובב חובש In areis plantationis suæ arefcet, Hebr. עובב, Ezech. 17. 10. De sulcis plantationis suæ, ibid. v. 7. Sic alibi pro Hebræo עובב ponitur.

Linea, fulcus agri. Apud Talmudicos, Non faciunt areas vitibus, Moed katon fol.3.1. Glossa, Fossas, Sulcos, in quibus aqua congregatur.

Circulum ducere, idem quod gutturalibus literis commutatis: Duxit circum, & constitit in eo, Talm. Taanis, fol. 23.1. Hab.2.1. in Glossa R.D.

Circulus, ut in precedenti voce, Linea rotunda instar Placentæ, scribit R. Salom. Nam Hebraicè Placenta: ut in illo, Placenta non versa, Hoseæ 7.8. & plurale Chaldaicum, Et fecerunt eam placentas, Hebr. ענות, Num.11.8. in T.H.

Sanna, Facetia, Focus, Levis & inanis sermo: Sermone otioso, inani, qualis esse solet eorum, qui placentæ causâ aliis adulantur, vel alios eludunt, Rabb. Hinc vetitum pronunciare Nomen Dei tetragrammaton per literas suas quatuor, quibus scribitur; nempe In terminis extra sanctuarium facetiæ & joci causâ, Sanhedr. fol.101.2. vel potius, id est, linguâ peregrinâ, non Hebræâ. Baal Aruch legit per א אאא א.

Immergere, Intingere, Intingendo maculare vel colorare. Participium, לבושיו מצענעו באדמא Vestimenta ejus intincta sunt in sanguine, Genes.48.11. in Targum Jonathanis & Jeruschalmi. Glossator, Maculata. Pro hoc alibi legitur, ut est in גוע.

Adhuc, Amplius, Deinceps, Porro, Ultra, Post, ut Hebraicè: Ad tempus dierum adhuc septem, Genes.7.4. Et exspectavit amplius, Genes.8.10. Dum adhuc esset milliare terre, Gen.48.7. An adhuc, Genes.31.14. &c. Apud Rabbinos etiam est, Tantum, Duntaxat: Neque hoc tantum, sed etiam ad excindendum.

Testari, Testificari, Hebr. Hophal. Unde, Bos super quo contestatio facta est Domino, quod sit corrupta, de quo Exod. 21.v.29. Vide de ejus juribus Bava kama capite 4.

Testis. In Commentariis, quando probationem aliquam afferunt, vel locum Scripturæ ad probandam sententiam adducunt, sæpè dicunt, Et testis, testimonium hujus rei est hoc, &c. In materia conjugii vocantur lintea, quibus se abstergunt, & explorant ante & post coitum, & quidem vocatur בנדר שמקנה בו האיש, sed בנדר שמקנה בו האשה, scribit Majem. Vide in Nidda capite 4. in אסורי ביאה in cap.1. & 8.

Fasciculus: Apud Talmudicos, Si imposuerit ei fasciculum sacco, id est, saccos plures vacuos in fasciculum colligatos, עו fol.23.1. In Sota fol.46.1. legitur per Resch עורה.

Iniquè, Perversè agere. Ex Aphel Chaldaice, Iniquè egimus, Psalm. 106.6. Ex Ithpehal, Qui deficit, Prov.18.19. Qui perversus fit.

Iniquitas, Perversitas: Adde iniquitatem super iniquitatem eorum, Hebr. עון על עונם, Psalm. 69.v.28. id est, Poenam temporalem iniquitatis ipsorum, æternâ poenâ accumula: Ecce in iniquitate genitus sum, Psalm. 51.7. Regia aliter habent. Et auferis iniquitatem meam, Jobi 7.21. Propter iniquitatem tuam, Jobi 11.v.6. Quot sunt mihi iniquitates? Jobi 13.v.23. Si iniquitates observaveris, Psalm. 130.3. Antequam sint iniquitates, Psalm. 59.5. Nun finale malè per affixum explicatur ab aliis. Iniquitates pueritiæ meæ, Jobi 13.26. Et omnes iniquitates meas dele, Psalm. 51.11. Et ulciscetur iniquitates eorum, Hof.8.13. Et propter iniquitates suas affliguntur, Psalm. 107.17.

Iniquitas, Perversitas. Attendit ad labia perversa, Prov.17.4. Et perversitas est in eis, Hebraicè Perturbatio, Proverb.15.16. Est ab עוה, & א in medio loco Vau: Profert iniquitatem, Heb. און. Qui faciunt iniquitatem, Prov.21.15. Cum Vau in medio, Prov.10.29. & 22.8. & 4.24. & 11.8. & 12.21. Item Irri- for non accipit objurgationem, Hebr. גערה. Sic legit Aruch in Rad. Veneta & Regia. Vide Castigationes nostras. Occurrit & Prov.17.10.

Vide infra in עוה. Secundò Respirare, Spiritum ducere, Anhelare, apud Talmudicos. Hinc, Si iste infans non respiret, afferent secundinam matris suæ, & eâ illinient ipsum, & respirabit, Schab.134.1.

Tertio Rugire: Ipse rugiebat, id est, Cholin fol.53.1. Baal Aruch legit in litera מ.

Vide עוה עוה. Vir iniquus, Perversus: Vir iniquus, Prov.6.12. & 29.4. Castra perversi,

versu, Jobi 18.21. Al. עוילא. Plurale, ולא ידעון עוילא, Et nō sciunt improbi pudorem, Hebraicè בהתא Iniquus, Soph.3.5. עוילי תעון Perversi errant, Prov.14.22.

עוילא Idem: בסוגיא דעוילא Propter multitudinem iniquorum, improborum, Prov.29.18.

מירא דמרי עוילא Iniquitas, Perversitas: מירא דמרי E manibus domini iniquitatis, id est, hominis iniquissimi, Hebr. מעול Iniquè agentis, Psal.71.4. ולא אית עוילתא ביה Et non est iniquitas in eo, Hebraicè עוילתה, Psalm. 92.16. ubi Regia עוילתא.

עילתא Idem: עילתא תעברון In corde iniquitatem perpetratis, Psal.58.v.3. ובאוגרוי Et in nunciis suis ponit iniquitatem, Jobi 4.18. דשתי היך מוי עילתא Qui bibit quasi aquam iniquitatem, Hebr. עולה, Jobi 15.16. עברת עילתא Operatus es iniquitatem, Jobi 36. 23. היך קיסא Sicut lignum iniquitas, Jobi 24.v.20. מן עילתא De manu Domini iniquitatis & rapinæ, Psalm.71.4. Plurale, למשכח עילין Ad inveniendum iniquitates, Hebraicè עולות, Psal.64.7.

עיל Et sicut pulvis tenuissimus: ובעייל מאונות Pulvis tenuissimis bilancis, Hebr. בשחק Sicut contusum, id est, pulvis levissimus, qui bilancis adhæret, Jesa.40.15. Dicitur, quasi Iniquum, id est, rejectitius & corruptus pulvis, qui bilancis ex æruginè adhæret, & ex pulveribus apensis nascitur, ut R.Salomon exponit.

עיל Ingredi, Intrare, Venire. Vide עילל.

עול Temo, Lignum currui affixum, & inter duos boves exiens: העול של מתכות והקטרוב, Talm. Kellim cap.14.

עול Pullus. Hebraicè עול est Infans, Parvulus, Lactens: Chaldaicè ulterius traducitur: ut, Et pullus onagri, Hebr. ועיר, Jobi 11. v.12. Plurale, על תלתין עולין Equitantes super triginta pullis, scil. asinarum, Hebr. עירים, Judic.11.12. & 12.14. ועילי עסרא, Et pullos decem, scil. asinarum, Gen.32.15. על כתף עילין In humeris pullorum, Jesa.30.v.6. Apud Talm. עילי זוטרי Pulli parvi, Schab. fol.155.1.

עון Ovis, Oves, Grex, Pecus. Collectivum semper est, & unam ovem nunquam significat. Sæpè exprimit & quiescēs in medio, ut Hebr. Non solet autem & in medio quiescere, nisi loco positum, unde rectè ad formam עון referri potest, ut & Kimchi צאן ad צון refert. Respondet Hebræo צאן, cujus & hic, ut sæpè aliàs, in ע mutatum est: ut, צאן Oves vel Pecora ter mille, 1.Sam.25. v.2. Emphat. והנה הכל רעי ענא Et oves & boves, Exod.12.38. בענא דלקון In grege Labanis, Gen.30.

v.40. לית רענא לענא Non est pastor ovibus, Genes.47.4. Cum Aff. למינו ית עניה Ad tondendum oves suas, Genes.31.v.19. מעניה ומתוריה Ex ovibus suis & ex bobus suis, 2.Sam.2.14. עאנד אטר Oves tuas custodiam, Genes.30. 31. וענא עני Et pecus, pecus meum est, Genes.31.v.43. Sic deinceps, עננו . ענכו . ענהו . Regia habent plerumq; insertum & ex forma Hebraica.

Habitaculum: Sic vocatū fuit Templū Hierosolymitanum, quod Dei esset habitaculum. Per hoc jurare solebant, המעון הזה לא אליו הלילה, Per habitaculum hoc, non dormiam hac nocte, donec &c. Kerithuth fol.8.1. & 25.1. & Kethubh. fol.27.2. in Misna, & Bava basra fol.166.col.1. ubi Glossa, בבית המקדש נשבע Per domum sanctuarii jurat. Vide Druf. Matth.5.

מעונה Idem, Deut.33.27. in Targ. Hierof.

עונתא Tempus determinatum & statutum certæ rei, Exod. 21. v.10. Vide Lexicon Hebr. In specie sumitur pro Officio conjugali, quod maritus uxori debet. Apud Talmudicos, כמה היא עונתו Quoties est Tempus ipsarum? operarius duas habens uxores, unicuique semel reddit debitum in septimana, &c. Majemon. in הלכות אישות cap.14.

עופא Avis, Volucris, Volatile: נפין ארבע די עוף Alæ quatuor volucris, Dan.7.6. ועוף שמיא Et volucres cœli, Dan.2.38. Collectivum est, & notat totam speciem volatiliū: ועופא דפרח Et avis quæ volet, Genes.1.20. ובקערא In volatilibus & in bestiis, Genes.7.v.21. אף מעופא דשמיא Etiam de volatilibus cœli, Genes.7.3. Plurale, למיזור עופן Ad capiendum aves, Genes.25.v.27. in Jonath. Apud Rabbinos, בן עוף Filius, id est, pullus avis.

עוף Volare, Advolare, Evolare, Avolare: In Schab. fol.26.1. Non accédunt lucernas Sabbathinas cum resina, עף מפני שהוא עף quia avolat, & facilè domum posset accendere: עפו עומין לחוך: Si avolarint (id est, vento ablati fuerint) manipuli in agrum alterius: Sic citatur in Aruch ex Sota fol.45. col.1. in nostris libris legitur צפו.

עופפות Per celeritatem volatus sui, Rabb.

עוף Duplicare. Usurpatur pro Hebræo כפל. Futurum, ותעוף ית ירעמא שתיתא, Et duplicabis cortinam sextam, Exod.26.v.9. Apud Talmudicos, עיפניהו ושדרינהו וניהליה Duplicabat eas (pecunias duplas mittebat) & misit ad eum, Ketubhos fol.67.2.

עוף Quadratum erit duplicatum, Exod.28.16. & 39.9. Hebr. כפול. Vide infra עוף.

עוין *Consuluit, Consilium inuit : עיצור Consilium.*
 Vide supra in עו .
עוק *Arctari, Coarctari, Angustiis premi vel affici, Angi, Tædere, Distædere. Variis Hebraicis respondet. Præteritum, עקית בחי Distædet me vitæ meæ, Hebr. קצתי, Genes.27.46. Fæmininum, מתנת Et angebatur anima ejus ad moriendum, Hebr. ותקצר, Judic.16.16. Sic Num.21.5. ועקת למצראי Et distædebat Ægyptios propter Israëlitas, Hebraicè ויקצו, Exod.1.v.12. Sic Numer.22.3. ועקת ליה Ettædebat ipsum, Genes.32.7. ועקת לרוח Et angebatur (anima) Davidis, 1.Sam.30.6. Futurum, כד ויעוק לך Cùm angustia fuerit tibi, Deut.4.30. Sic 28.52. Ithpehal, Præteritum, אתעק נפשי Coarctata est anima mea, Psal.31.v.10. Particip. ביום דעקתא מתעיק חילך In die angustia arctabitur robur tuum, Hebr. צר, Prov.24.10. cum duplici ת ex forma Syrorum, qui in hac Verborum forma solent ת characteristicum geminare: ut, ומתדריש Et conculcatur, Matth.5.13. Futurum, דלא יתעק באתרה Dilatavit, ne esset angustia in loco ejus, Hebr. לא מוצק Non angustum, Jobi 36.16. לא תטעק ארדה Non arctabitur via tua, Hebr. לא יצר צעדך Non erit angusta via tua. Prov.4.12. Scriptum per ט, sed legendum ex forma præcedenti תתעק, quod præstat, quam novam facere Radicem טעק. Ex Ithpabel, ותעיקן פסיעת Arctabuntur gressus roboris ejus, Jobi 18.7. Aphel Præteritum, אקיק Molestare, Premere, Arctare, Coarctare, Angustiis afficere: כד אעיקרתי Cùm premeret eum verbis suis, Hebr. כי העיקה לו, Judic.16.16. אעקתני רווחא Coarctavit me spiritus ventris mei, Job.32.18. מאחוראי A posterioribus & anterioribus pressisti me, Hebr. צרתני, Psal.139.v.5. וראעיקו לי Qui molestias intulerunt mihi, Psalm.129.1.2. Participium, מעיק כל יהודאון Arctans, premens omnes Judæos: vel nominaliter, Arctator, Hostis omnium Judæorum, Hebr. צרר, Esth.9.v.24. Sic, Hostis Judæorum, Esth.3.10. Ubi est furor tribulantis? Heb. אן היא חמת מעיקא Angustiâ afficientis, Jesa.51.13. Plurale, ודמעיקן לרבית יהודה Et qui angustia afficiebant eos, qui sunt de domo Jehuda, Jesa.11.13. ויהיו לכוון Eruntque vobis in tribulantes, in hostes, Judic.2.v.3. ויאעיק לדמעיקן לך Et arctabo eos qui arctante, Heb. את צרריך Et hostiliter premam hostes prementes te, Exod.23.v.22. Aff. Obliti sunt verbi tui hostes mei, qui me angustis afficiunt, Heb. צרי, Pl.119.v.139. פרקתנא ממעיקנא Redemisti nos ab hostibus nostris, Psal.44.8. Participium præteritum sive passivum, כי את מעיק מן קדם תרין מלכדא, tu in angustias redigeris à duobus regibus ejus,*

מעיק רוח. Hebr. קן Tædiosè affligeris, Jesa.7.v.16. Arctatus, afflictus spiritu, Hebr. מר נפש Amarus spiritu, 1.Sam.22.2. Infinitivus, לאעקא להון Ad angustis afficiendum eos, Jesa.8.23. al.9.1. לאעקא לה Ad angendum eam, Levit.18.18. Imperativus, צרור Affligito Midianitas, Hebr. צרור, Numer.25.18. Futurum, ויאעיק להון Et tribulabo eos, Jerem.10.18. ויאעיק לקרתא Et angustia afficiam civitatem, Hebr. והעיקותי Jesa.29.2. לא תעיק Non arctabis Moabitas, Deuter.2.v.9. Et angustia quâ affecerit te inimicus tuus in omnibus urbibus tuis, Heb. ויציק, Deut.28.55. Et non affligetis eam, Hebr. תלהצנו, Exod.22.20. לא יעיקון לבית אפרים Non tribulabunt domum Ephraim, Hebr. יצר, Jesa.11.v.13. ויעיקון לכוון Et angustis afficient vos, Hebr. ויצרו, Numer.33.55. Et tribulatione quâ afflixerint vos, Hebraicè ויציקו, Jerem.19.9.
 Locustus, Arctus: עק לנא Angustus, Arctus: ארי עק ארי עק 2.Reg.6.1. Quia angustior est vobis mons Ephraim, Jos.17.15. וקם באתר עק Stetitque in loco angusto, Hebr. במקום צר, Numer.22.26. Fæmininum, אנתא עיקת רוח אנא Mulier angusta spiritu sum ego, Hebr. קשת רוח, 1.Sam.1.15.
 Angustia, Pressura, Tribulatio: עקתא עקתא עקתא In via tribulationis & angustia, Hebr. צרה וצוקה, Jesa.30.6. ביום דעקתא In die angustia, Psal.30.v.2. Emphat. ביום דעקתא In die tribulationis, Prov.24.10. ובעקתא In obsidione & angustia, Jerem.19.9. בעקתא In angustia animæ suæ, Hebr. צרת נפשו, Genes.42.21. Aff. ביום דעקתי In die tribulationis meæ, Hebr. ביום צרתי, Genes.35.2. לא מעקתיה De tribulatione sua non eripiet eum, Jesa.46.7. בעדן עקתכוון In die angustia vestra, Hebr. צרתכם, Judic.10.14. Plurale, בישון סניאון ועקון Mala plurima & tribulationes, Deut.31.17. Et aliâ formâ, עקתי דלבי פתן Angustia cordis mei dilatata sunt, Psal.25.17. עקתי דשויל Angores inferni, Hebr. ומצרי, Psal.116.v.2. בעקתי דנפשי Angustias animæ meæ, Psal.31.8. Aliter, דהיא עברת, Quæ creat tribulationes multas marito suo, Ecclef.7.27. ועיקתי דשויל, Aliter, Ex omnibus tribulationibus suis, Psal.25.22. ומכל עקתהון Et ex omnibus tribulationibus ipsorum liberavit eos, Psal.34.18.
 Idem, ut antè in fæminino: עיק עיק Dies angustia & tribulationis, Soph.1.15. Ab angustia spiritus, Idem: עיק עיק, עיק עיק Nam angustia est mihi, Heb. כי צר לי, Psal.31.10. כי צר לי
 HHhhh Quando

Quando angustia erit ipsis, Psal. 107. 6. Veneta ברוציק, quod idem.

מְעִיקָא Idem: עָקָא וּמְעִיקָא Angustia & pressura invenerunt me, Psal. 119. 143. מְעִיקָא פָּצְאָנְךָ מִפּוּם מְעִיקָא Liberavit te de ore angustiae, Hebr. מִפִּי צָר, Job. 36. 16. וּבֹת מְעִיקָא Et praedam angustiae, Heb. לֶחֶם צָר Panem angustiae, Jesa. 20. 20. אִף מִמְעִיקַתְהוֹן Aff. A' tribulationibus ipsorum liberavit eos, Psal. 107. 6. 13. Pro Hoste, vide in Participio Aphel.

עוֹקָה Fovea angusta: השמן משירר לעוקה Oleū, ex quo defluxit in foveam, quā scil. ex praelo suscipitur, Maaseroth cap. 1. וְעוֹקָה אֵלֵּא אִם כֹּן עָשׂוּ לָהּ עוֹקָה Nisi fecerint ei foveam, Glossa גומא, Eruvin cap. 8. in Mischna. עוֹקַת הַמַּעְרָה Fovea speluncæ, Mikvaoth cap. 6.

עוֹקָ Gradus scale: אֲשַׁעֲרֵךְ עוֹלָה ע' עוֹקִים Ascendit 70. gradus, Vajikra rabba sect. 29. אִלִּיָּאֵתְּ אִתְּמַר עוֹקִים, per commutationem gutturalium litterarum.

עוֹקָ Torquere. Sic in Aruch, sed in Talmud legitur עָרַק quod suo loco vide.

עוֹר Excitare, Suscitare, Exsuscitare. Respondet Hebrais הָעִיר & הָקִיז. Participium,

הִיד נִשְׂרָא וּמְעוֹרָר Sicut aquila quæ exsuscitat nidum suum, Deut. 32. 1. in Jonath. מְעוֹרָר לְמִשְׁרִיתְהוֹן Excitat exercitus suos, ibid. Plurale מְעוֹרָרִים Excitantes, Excitatores. Sic olim dicti fuerunt Levitæ, qui, cum preces & cantica dicerentur singulis diebus ad oblationem sacrificiorum, ipsi altâ voce exclamabant, עוֹרָה לְפָנֵי ה' אֲדֹנָי Evigila, quare dormires Domine? Psal. 44. 24. uti legitur in Maaser scheni. Hos abrogavit R. Jochanan sacerdos summus. Imperativus, עוֹרָר יֵרָא Excita robur fortitudinis tuæ, Psal. 80. v. 3. Futurum, יִעָרָר יָמֵינוּ Inimicos ejus excitabit, Jesa. 9. 11. Aphel, אָעָרָר Idem. Præteritum, וְאַעָרָר יְהוָה יְתֵרוֹ וְרַבְבֵּל Et excitavit Dominus spiritum Sorobabelis, Hag. 1. 14. Aff. וְאַעָרָרֵנִי כִּנְבִיאָא Et excitavit me quasi virum qui excitatur ex somno suo, Zach. 4. 1. Fœminin. לְךָ גַּבְרִין Fœminin. Suscitavit tibi potentes, Jesa. 14. 9. Futurum, מְעוֹרָרֵנִי Et super tumulos vigilabit, Hebr. וְעוֹרָרֵנִי אֲסִידוּס עֵרִיב אֲסִידוּס erit, vigilabit jugiter, Jobi 21. 32. Melius notaretur ex Kal נְעוֹר, ex usu Hebraico. Et transitivè, וְעוֹרָרֵנִי Quia excitabit eum, Job. 41. 1. Ithpehal, אֲתַעָרֵר Excitari, Evigilare, Expergisci, Expergesieri. Præteritum, וְעוֹרָרֵנִי Non est excitatus puer, 2. Reg. 4. v. 31. רַתְּעָרָר אִיקָר פְּרִצְפֹּדֵךְ Quo excitata est gloria vultus tui, Psal. 17. v. 15. וְאִין אֲתַעָרָר Et si excitatus sum, Jobi 21. 29. אֲתַעָרָר וְחַיִּיתָ Expergefactus sum & vidi, Jere. 31. 26. אֲתַעָרָרֵנִי Suscitati sunt dormientes, Cantic. 7. 9. Participium, מְעוֹרָרֵנִי Qui excitatur ex somno suo, Zach. 4. 1. וְעוֹרָרֵנִי Et

עוֹרָרֵנִי pro Gargarizavit, ex Midb. rabba sect. 9. Dubitò. Vide Jalkut fol. 207. 2. & Midb. rab. fol. 230. 2.

עוֹר Minera, Minerale: Munsterus in Logica R. Simeonis, cap. 11.

עוֹר Pellis, Corium, Cutis: עוֹר הַחֹמֶר Corium agassonis, עוֹר הַכֶּתֶן Corium (id est, præcinctorium ex corio) linariorum, עוֹר הַכֶּתֶף Corium bajulorum (quod oneri supponunt,) עוֹר הַרֹפֵא Corium medicorum, id est, Chirurgorum, quo se præcingunt, cum vulnera saniosa obligant, עוֹר הַלֵּב Pellis cunæ (parvulorum) עוֹר הַעֵרִיסָה Pellis cordis parvulorum, id est, pectorale ex corio, עוֹר הַסוּרְקָא Corium pectinatorum, Kelim cap. 26.

עוֹר Vigil: וְעוֹרָרֵנִי Et ecce vigil, Dan. 4. v. 10. Plurale, בְּגוֹרָרֵנִי Decreto vigilum, Dan. 4. vers. 14.

עוֹר Inimicus, Hostis, in alterius incommodum & perditionem semper vigilans. Plurale, וְעוֹרָרֵנִי Et interpretatio ejus inimicis tuis accidat, Dan. 4. 16.

עוֹר Excitatio, Exsuscitatio.

expergefactus, Jesa. 29. 8. Plurale, וְעוֹרָרֵנִי מִבֵּית דְּמִכְיָהוֹן Neq; excitabuntur ex domo somnii sui, Jobi 14. v. 12. Infinitivus cum Affixo, בְּאֲתַעָרָרֵנִי Cum excitati fuerint, Psal. 73. 20. Imperativus, אֲתַעָרָרֵנִי Expergiscere ô Deus, Psal. 44. 24. אֲתַעָרָרֵנִי Expergiscere ô gloria mea, Psal. 57. 9. אֲתַעָרָרֵנִי Expergiscimini ebrii, Joel. 1. 5. Futur. אֲתַעָרָרֵנִי Expergiscar ad orationem matutinam, Psal. 57. 9. לְאַיִמַת אֲתַעָרֵר Ecquando evigilabo, Proverb. 23. v. 35. לֹא יִתְעָרוּ רְשָׁעִים Non evigilabunt improbi, Job. 14. 12. Apud Talmudicos, Jochanan sacerdos magnus abrogavit expergeficientes, Maaser scheni cap. ultim. & Sota cap. ult. id est, Levitas, qui quotidie pro suggestu dicebant, עוֹרָה Expergiscere, quare dormis Domine, ex Psal. 44. v. 24. quia inconveniens est, Deo somnum attribuere. Abrogavit itaque, ne in posterum ita dicerent.

עוֹרָר Excitare, Movere lites, Contendere, Litigare: Rab. אִם יבוא אפיקורוס לערער כי אין אלהים Si veniat Epicurus, contendendo, non esse Deum. Verbum ferè forense est: מְעָרָר Litigator, Actor.

עוֹרָר Frangere, Confringere, Comminuere, secundum Baal Aruch. Hinc citat ex Berach. fol. 36. 1. וְעוֹרָרֵנִי בְּשֶׁמֶן Qui gutture dolet, non franget illud cum oleo, id est, fricabit vel inunget. In nostro Talmud nunc legitur וְעוֹרָרֵנִי. Hinc explicat etiam, וְעוֹרָרֵנִי אֲתַעָרָרֵנִי Frangunt eam, & potant eam invitam, in Sota cap. 3. in Mischna.

עוֹרָר pro Gargarizavit, ex Midb. rabba sect. 9. Dubitò. Vide Jalkut fol. 207. 2. & Midb. rab. fol. 230. 2.

עוֹר Minera, Minerale: Munsterus in Logica R. Simeonis, cap. 11.

עוֹר Pellis, Corium, Cutis: עוֹר הַחֹמֶר Corium agassonis, עוֹר הַכֶּתֶן Corium (id est, præcinctorium ex corio) linariorum, עוֹר הַכֶּתֶף Corium bajulorum (quod oneri supponunt,) עוֹר הַרֹפֵא Corium medicorum, id est, Chirurgorum, quo se præcingunt, cum vulnera saniosa obligant, עוֹר הַלֵּב Pellis cunæ (parvulorum) עוֹר הַעֵרִיסָה Pellis cordis parvulorum, id est, pectorale ex corio, עוֹר הַסוּרְקָא Corium pectinatorum, Kelim cap. 26.

עוֹר Vigil: וְעוֹרָרֵנִי Et ecce vigil, Dan. 4. v. 10. Plurale, בְּגוֹרָרֵנִי Decreto vigilum, Dan. 4. vers. 14.

עוֹר Inimicus, Hostis, in alterius incommodum & perditionem semper vigilans. Plurale, וְעוֹרָרֵנִי Et interpretatio ejus inimicis tuis accidat, Dan. 4. 16.

עוֹר Excitatio, Exsuscitatio.

עור Gluma: בעור מאדרי קיט Sicut gluma ex a-
rea aestiva, Dan. 4. 35.

עור Excacare, Obcacare, ut Hebraicè. Præteri-
tum, ואת עיני צדקיה עור Et oculos Tzedek-
kiæ obcæcavit, Jerem. 52. 11. Participium, שוחרר
מער עיני חכמים Munus excæcat oculos sapiétum,
Exod. 23. 8.

עור Cæcus, Excacatus: נבר עור או חנור Vir
cæcus aut claudus, Levit. 21. 18. Cæ-
cum aut fractum, Levit. 22. 22. או פתיחא או עוריא
Aut vidétém aut cæcum, Exod. 4. 11. כמא דממשש
Sicut palpat cæcus in tenebris,
Deuter. 28. 29. Plurale, אתלטלו עורין Vacillant
cæci in plateis, Thren. 4. 14.

עור Pervertere, Subvertere. Præter. עותו יתי
Perverterunt me, Psal. 119. 78.

עור Perversus, Hebr. נלוו, Prov. 3. 32.
Idem: אורח דעורנא Via perverfi, Pro-
verb. 12. 28.

עור Perversitas, Perversio: עורת הדין
Perversio iudicii, vide Schabbas folio 33. col. 1.
Ut commoveantur fundamenta terræ propter perversionem
iudicii, Aben Esra, Psal. 82. 5. Item Spasmus, Con-
vulsio. יאחוז עורא Comprehendet eos spasmus,
R. Salom. Eccles. 12. v. 3. הממשש מטתו מעומר אווחתו
Qui servit lecto suo, id est, qui Venere uti-
tur stans, eum comprehendit spasmus, Gittin folio
70. col. 1.

עור Perversum, Obliquum: המעורר והישר
Obliquum & rectum.

עור Relinquare, Derelinquare, Deserere, Hebr.
עורבא Derelictio, Desertio. Apud Talmu-
dicos, מלין דעורבא Res derelictionis, id est, restur-
pes & sceleratæ, דבר זפה, ut Glossator inquit, à
quibus pulchrum & decès est abstinere, easque
derelinquare, Nedarim fol. 22. 1.

עור Pavimentum, ex significatione מעורבא
Et pavimentarunt, restaurarunt, Nehem. 3. 8. vide Ba-
va metzia fol. 116. 2. in Misna, & Bava basra 20. 2.
in Misna. Vir clariss. Constant. l'Empereur in
Middoth capite 4. fol. 158. & 159. exponit Con-
tignationis crustam superiorem, Nucleum, ex Vitru-
vio. Vide eum.

עור Nuncius, Tabellarius: נפתלי עור קליל
Naphtali nuncius celer est, Hebr. אילר
שלוחה, Genes. 49. 21. in T. Jon. & Hierof. Idem
quod אונד. Plurale, ושרד ישראל עורין Et emisit
Israël nuncios, Num. 21. 22.

עור Roborare, Corroborare, Roborare se, Robora-
ri, Indurari, Hebr. In Targum redditur per
עשן & תקין.

עור Forte, Durum: ומלתא דעוריא Et sermo
qui durus est, Hebr. ודבר ערב Et sermo doloris,

tristis, Proverb. 15. v. 1. Hinc apud Talmudicos:
כי רחימתין הורה עוריא אפותיא דספסירא שכיבן השתא
דלא עוריא רחימתין פוריה בר שיתין גרמדי לז סגו לן
id est, Quando erat amicitia nostra fortis, in latitudi-
ne ensis decumbebamus: nunc cum amor noster non
est fortis, lectus sexaginta cubitorum non sufficit no-
bis, Sanhed. fol. 7. 1.

עור Robustus, Obfirmatus: Impudens: Vehemens,
Durus, Sævus, Acris: עור פנים Obfirmatus facie, Im-
pudens, Perfrieta frontis. Plurale, עור פנים. Fæ-
mininum, כהרת עור כשלג Papula alba fortis instar
nivis, Rab. Apud Talmudicos: שלשה עורין הן ישראל
באומות כלב בחיות תרננול בעופות ויש אומרים אף עור
Tres impu-
dentes sunt: Isrâelita sive Judæus inter populos, canis
inter animantia, gallus inter aves. Quidam dicunt,
etiam Capra inter pecudes: alii etiam addunt; etiam
Tzelaph inter arbores, Betza fol. 25. col. 2. Enco-
mium Judæorum. עור פנים לבהים ובושת פנים לגן עדן
Qui est impudenti facie, gehennâ: qui verò mode-
stus est & verecundus, paradiso, scilicet dignus est,
Avoth cap. 5.

עור Durities, Obfirmatio, Impudentia, Proter-
via, Pervicacia: שתצילני מעור פנים ומעור פנים
Ut liberares me ab impudentibus & ab impudentia,
ne scil. alii impudentes & perveraces homines
mihi molesti sint, aut, ne ego impudentiâ meâ
aliis molestiam exhibeam, Schabb. fol. 30. col. 2.
Elias notat, עור פנים semper in malum sumi, & de-
signare Proterviam: at Obfirmationem ani-
mi, in bonum accipi, de eo scil. qui in re bona constan-
tis est animi.

עור Caper, Capra: ויקרב עורא בת שתא Et of-
ferat capram genitam unius anni, Num. 15. 27.
Et capram genitam trium an-
norum, Genes. 15. 9. in Targ. Jonath. Plurale,
Duos hædos genitos caprarum,
Genes. 27. 9. Emphat. מן בני עורא Ex hædis ca-
prarum, Levit. 3. 12. ונמור בעורא Et punctatum in
capris, Genes. 30. 32. Aff. רחלך ועור Oves tuæ &
capræ tuæ non abortiverunt, Genes. 31. v. 38.
Apud Talmudicos, עור בת שנתה וראי לכהן
Capra fi-
lia anni extra controversiam ad sacerdotem
spectat, hoc est, Si quis emerit capram ab alie-
nigena, & illa intra annum pepererit, tunc ille
partus extra controversiam est sacerdotis, Be-
chor. cap. 3. in Mischna. עור דבאלא Capræ sylve-
stres, Cholin fol. 80. 1.

עור Caprinum, Pilus vel Lana caprina:
Et byssum & pilos caprinos, Hebr. ויש
Cortinas pilorú ca-
prinorum, Exod. 25. 4. ויען דמעני Et omnis o-
pera de caprinis, Hebr. מעשה עורין, Num. 31. 20.
Veneta aliter punctant.

עו . עו . עו . עו . עו Halicetus, aquile marine species, idem quod Hebraice עו, Levit.ii.v.13. Deuter.14.12. Prima forma עו apud Talmudicos legitur, הוּן מְכַנֵּה הָעוּ Exceptis alis halieęti, Kelim cap.17. In Levitico pro Hebræo פּרַס Ostrifraga, que aquila species alia est, legitur in Jonathane עוּאָ עוּאָ pro עוּנְיָה redditur בר גוּאָ.

עוּאָל Uziel, nomen angeli, cujus socius עוּאָל Samchafai, qui deciderunt ex cælis, & commixti hominibus, genuerunt gigantes, Genes.6.v.4. in Jonathane.

עוּל Nere, ponitur pro Hebræo טוּה . Participium fœmin. עוּלָּא Manibus suis nebat, Exod.35.25. Plurale, עוּלון ית מעוּלָּא Nebant lanam caprinam, Exod.35.26. Participium Pehil, עוּלָּא Quando netum erat, v.25.

עוּלָּא Netum, Tela: למְנַמְר עוּלָּא Ad perficiendam telam, Psal.57.3. in Regiis. Veneta hęc corrupta sunt.

עוּלָּא Colus: לְכַבְּוּ מְעוּלָּא Et manus ejus apprehendunt colum, Hebr. פּוּלָּד, Prov.31. v.19. Veneta corrupte מְעוּלָּא, pro מְעוּלָּא.

עוּלָּא Ungue-secare, Digitis Evellere vel Avel- lere. Respondet Hebræo מְלָק, quod hęc exponunt de jugulatione columbæ ad sacrificium. Futurum, וְעוּסוּ רִשְׁיָה Et digitis avellet caput ejus, Hebr. וּמְלָק, Lev.1.15. in Targ. Hierof. Jonathan habet וְהוּסוּ, per commutationem primæ gutturalis. Judæi Germanicè exponunt Erwürgen/ Suffocare. Interpretes Hebræi scribunt, esse לשון כריתה, significare Abscindere, Abrumpere.

עוּקָא Sepivit, Circumsepsit, Circumdedit, Hebr.

עוּקָא Annulus, Annulus signatorius, Sigillum, Signaculum. Respondet Hebræis עוּקָא & עוּקָא: Sicut sculptura sigilli, Cantic.8.v.6. Sic Exod.28.v.11. Emphat. עוּקָא Cujus est annulus signatorius iste? Genes.38.v.25. עוּקָא Quasi sculptura annuli in manu dextera mea, Jerem.22.24. Constructum, עוּקָא Et annulo procerum suorum, Dan.6. v.17. Aff. עוּקָא Et amovit Pharao annulum suum, Hebr. עוּקָא, Genes.41.v.42. Et annulo suo, Dan.6.v.17. Plurale, עוּקָא Annulos & cingula, Exod.35.22. עוּקָא Annulos aureos, Exod.25.12. Emph. עוּקָא Erunt annuli, Exod.25.26. עוּקָא Per annulos, vers.14. Construct. עוּקָא In annulis arcæ, vers.15. עוּקָא Ad annulos superhumeralis amictus, Exod.28.28. Aff. עוּקָא Ex annulis suis, Exod.28.28. עוּקָא Et annulos earum, Exod.26.29.

Apud Rabbinos metaphoricè aliquando est, Po- dex, Foramen ani, quod rotundum sit instar annuli: Et ex intestino

recto (scil. venit cibus) in annulum (id est, po- dicem) & ex podice foras, Medrasch Koheleth cap.7.v.20. Alias communiter dicunt עוּקָא, eodem sensu.

Secundò עוּקָא Compedes: עוּקָא Et ipse vinc-tus erat compedibus, Hebraicè עוּקָא Solvi te ex compedibus, ibid. vers.4. Hebr. עוּקָא. Est ergo עוּקָא pro עוּקָא Hebræo. Veneta ex masc. עוּקָא. Hinc ulterius apud Rabbinos, עוּקָא Lorum, Vin- culum, ut in illo celebri: עוּקָא Pulchra est pauper- tas Judæis, sicut lorum rubrum in pectore equi albi. Sic legitur in Vajikra rabb. sect.13. Pro מסכנותא alibi legitur עוּקָא quod idem. Vide in מסכנות in סכּן.

עוּקָא Spongia, juxta Aruch: עוּקָא Abscondunt ipsi spongiam cum oleo, & imponunt fronti e- jus ne frigeat, Schabb. fol.54.col.2. Glossa, עוּקָא In Aruch scribitur עוּקָא per ר.

עוּקָא Circummutio, Septum, Sepimentum: Fructus septi sunt, Jevam. folio 122. col.1. id est, ex horto sepe circummutio, ex Hebræo עוּקָא Et sepe circummutavit eum, Jesa.5.v.2. Hinc Rabbini sapius utuntur hoc verbo, עוּקָא Circulat, id est, fodit foveam in circuitu olearum, Menach. fol.85.2.

עוּקָא Chald. עוּקָא Atrium templi Hiero- solymitani: ועל עוּקָא דבירושלם Et contra atrium in Jerusalem, Jesa.10.v.32. Constructum, עוּקָא In atrio Levitarum, 1.Sam.3.3. Aff. עוּקָא In latere atrii mei, Ezech.43.8. Plu- rale cum Aff. עוּקָא Ad conculcanda atria mea, Heb. עוּקָא, Jesa.1.12. Atrium illud tem- pli, juxta Hebræos, triplex fuit, עוּקָא Atrium sacerdotum, 1.Reg.6.36. 2.Paral.4.9. quod erat עוּקָא Atrium interius, 1.Reg.6.36. עוּקָא Atrium Israelitarum, quod erat ante por- ticum, & vocatur Atrium magnum, 2.Par.4.9. propter populi multitudinem: עוּקָא A- trium mulierum, de quo apud Rabbinos. Vide R. David. Ezech.42.13. R. Salomon. 1.Reg.7.2. De portis Atrii vide R. David. Jerem.7.2. Talm. Middoth cap.1. Dictum fuit עוּקָא, quod sit עוּקָא Auxilium in angustiis, si invocetur ibi Deus ex toto corde. Majemonides scribit, עוּקָא במחיצה שהוּא כעין חצר אהל מועד הוא הנקרא עוּקָא Quicquid cinctum est septo, ut atrium tentorii conven- tus, id vocatur עוּקָא.

עוּקָא Asariel, nomen angeli, præfecti aquis, ne transeant terminum suum, & terram operiant.

עוּקָא Sorbus arbor, & Sorbum fructus ejus. Plurale,

Plurale, עירורין Virgulta dura & fortia forbi, Eruvin fol.34.2. Kilaim cap.1. Maaseroth cap.1. Talm. Hierof. Schabbas fol.38. De Sorbo Plinius lib.15. cap.21.

עט Stylus, Calamus: כתיבן בעט דברזל Scripta sunt stylo ferreo, Jer.17.1.

עטל Piger, ab Hebraeo עצל, mutato z in ט, ut saepius fit: לשמשמנא עטלא Similis esto formicae o piger, Proverb.6.6. לאימת אנה? Quamdiu tu dormies o tu piger? ibid. vers.9. שליחא עטלי Nuncius piger, Proverb.10.26.

עטלותא Pigritia, Segnities: עטלותא יקבא שנתא Pigritia dat somnum, Heb. עזלה, Prov.19.15.

עטל Forum: עטלוא של עוז Forum urbis Aza: idem quod אטליה. Vide illic.

עטלף Vespertilio: נגר טורף וטלפא Gallus sylvestris & vespertilio, Levit. 11. v. 19. Deut. 14. 18.

עטמא Latus, idem quod אטמא, Esth. 1. 2. in Targ. secund.

עטמא Nomen proprium: עין עטמא Fons Etham. Nomen fontis in terra Israelis, in quo Sacerdos magnus se lavabat in die Expiationum. Vide Joma fol.31.1. Bechor. fol.44.2. Schab. fol.145.2. & glossatores in istis locis.

עטין Mulétrale, vas in quo recipitur lac ex bestis, Heb. Job.21.24.

עטין Vas oleare, Cupa olivarum, vas in quo reponuntur oliva minus matura, ut mollescant ad emittendam oleum. Quidam faciebant foveam, in quam tales oliva deponerentur, עד שיתעפשו donec putrescerent, id est, mollescerent: מעטין של זיתים Cupa olivarum, Metzia fol.72.2. Ex quo משיוצו זעת המעטין Ex quo exsudaverint sudorem cupae oleariae, Taharos cap. 9. Hinc Verbaliter, עוטנו בתוך הבית, Infert, imponit, deponit illam (oleam) in domum, scilicet torcularis, ubi vas olivarum istarum fuit paratum, Menach. fol.86.1. in Misna. עטינה Repositio olivarum in cupam.

עטף Operire, Obtegere, Obvelare: Amicire. Respondet Hebraeo עטף. Præteritum, וטף Et amicitet terram Aegypti, Jerem. 43. 12. מעיל דזכו עטפני Pallio salutis operuit me, Jesa. 61. 10. עטפת עלי בהתא Operuisti eum pudore, Psalm. 89. 46. Participium, וטף Et ipse amictus erat pallio, Hebr. עוטה, 1 Sam. 28. 14. Sic scriptum est, ut sit conforme Hebraeo in Tempore, sed quia significatio non est conformis, præstat legere עטף ex Participio Pehil. Futurum, ויעטפו ברכו יעטפו, Benedictionibus operiet, Psal. 84. 7. Et intransitive, במעילא, Et cooperiantur quasi pallio pudore suo, Psal. 109. v. 29. Legerim ex Ithpabel, ויתעטפו, nam

ea significatione semper in Ithpabel usurpatur, ut sequitur. Præteritum Ithpabel, וטפית ברדידא Et tecta fuit peplo & obvelata, Hebr. ואתעטפתי, Genes. 38. 14. in T. Jonath. Participium, ויתעטף Qui amicitur luce tamquam sindone, Psalm. 104. 2. Sic est in Venetis. Regia perperam ex Pabel מעטף, sed si legatur ex Participio Passivo מעטף, tolerari potest: ויתעטף על Et obvelatus est capite suo ut lugens, Esth. 6. 12. Futurum, וילא תתעטף על שפם Neque opertus sis super labio superiori, Ezech. 24. v. 17. ויתעטף הך לבושא Sit ei sicut vestimentum quo amicitur, Psalm. 109. 19. ועל שפם כאבילא Et super mystace instar lugentis obvelatus sit, Lev. 13. 45. Super mystace non obvelabitis vos, Ezech. 24. vers. 22. ויתעטפו Amiciantur ignominia, Psal. 71. 13. ויתעטפו על שפם Et obvelati sint super mystace instar lugentium, Mich. 3. 7.

עטיפה Opertura, Obvelatio, Obtectio: כל עטיפה שאינה כעטיפת ישמעאלים אינה עטיפה Omnis obvelatio (in luctu) quæ non est sicut obvelatio Ismaelitarum (qui totam faciem obvelant) non est obvelatio, Moed katon fol. 24. 1. כעטיפתנו בחול Sicut vestimentum nostrum est quotidianum, ita quoque vestimentum nostrum est in Sabbatho, Medr. Ruth. cap. 3.

Idem. עטפים Operimenta, Vestimenta: היו לו שני עטפים Erant ipsi duo vestimenta, unum quotidianum, & alterum sabbathinum.

עטף Sinus, pro Hebraeo עטף. In sinum matrum ipsorum, Thren. 2. 12. בעטף שטן In sinu stultorum, Eccles. 7. 10. בעטף In sinum tuum, Affixum, In sinum suum, Exod. 4. 6. לעטפיה In sinum suum, מעטפיה Ex sinu suo, v. 7.

עטרה Coronare, Coronâ, Diademate cingere, Circumdare. Præteritum, עטרתינו גינתותא Circumdedit eos superbia, Hebr. ענקתמו Torquis modo cinxit eos, Psal. 73. 6. Ithpabel Præteritum, אתעטרו דרות מרבא Coronata sunt habitacula deserti, scilicet herbis, Hebr. דטאו Herbascunt, Joel. 2. 22. Apud Rabbinos, ון עוטרת Vav coronans, scilicet dictiones, id est, Vav copulativum.

עטרה Corona, Coronamentum operis vel structuræ alicujus: עטרה כירה Corona vel cinctura foci, Kelim cap. 5. העטרות והפיתוחים Coronamenta & cælaturæ, januarum scilicet vel fenestrarum, ad ornatum facta, Ohol. cap. 14. item Glans sive caput penis, ejus quasi corona & cinctura: בשר Caro operiens glandem penis, Schabbas fol. 137. 2. Jevammoth fol. 74. 2. Item Pili circa locum pudendum mulierum & virorum,

Nidda 52.2. & 47.1. Sanhed. fol.68.2. De Corona triplici Hebræorum, Legis, Sacerdotii & Regni, vide in Tiberiade cap. 10. & supra in כלל, in כליל.

עטור *Ambitus, Circuitus, Circumdatio, Circuitio*: עטור ועטור *Cinctura & opertura*: sunt inter requisita poculi benedictionis, quod debet esse *cinctum* convivis & discipulis, & panno sacro *tectum*, Berachoth fol.51.1. Vide & mox.

Secundò עטר *Recedere, Abire. Præteritum*, זורין עטרו מןמנן *Viatica abiverunt ex vasis nostris*, Heb. אוןל, 1.Sam.9.7. לא עטרא *Tantummodo excelsa non recesserunt*, Hebr. סרו, 1.Reg.15.14. & 1.Reg.22.44. 2.Reg.15.35. *Futurum*, ותעטרון בסלילי *Et abibitis cum corribus*, scilic. plenis primitiis, Deuter.26.3. Jon. *Imperativus Pabel*, עטרו ית טענות עממא *Recedere facite, auferte idola populorum*, pro Heb. הסרו, Genes.35.2. in T. Jon. *Apud Talmudicos*, פטור *Dimissus vel liber, & ablatum*, Gittin folio 86.1.

עטירה *Recessus, Discessus*.

עטור *Ablatio, Amotio. Hinc apud Rabbinos*, עטור סופרים *Ablatio scribarum: de qua diversa Hebræorum sententia sunt*. Schindlerus reddit, *Discessio Scribarum*. At qualis illa fuerit, non addit. Munsterus & Guido præterierunt. *Apud Talmudicos legitur*: אמר ר' יצחק מקרא סופרים ועטור *סופרים וקריין ולי כתיבן וכתיבן ולא קריין הלכה למשה id est, Inquit R. Isaac, Lectio scribarum, & ablatio scribarum, & que leguntur & non scribuntur, & que scribuntur & non leguntur, sunt constitutio Mosis à monte Sinai: Nedarim fol. 37.2. Lectio scribarum, id est, modus legendi singulas voces & totum contextum sacrae Scripturae, quem tradiderunt scribae, id est, prisca & primi Legisperiti, qui appellati sunt Sopherim, id est, scribae: veluti ubi sit legendum ארץ & ארץ: Item quòd legendum שמים, & non שמים, item מצרים, & non מצרים. Ablatio scribarum, id est, ablatio literæ ו, otiosè & superfluè ab imperita plebe vocibus quinq; additæ, quæ, cum justè à Legisperitis ablata fuisset, vocabatur עטור סופרים. Exempli causâ, ubi scriptum fuit, וסערו לבכם אחר תעברו *Et fulcite cor vestrum, postea transite*, Genes.18.5. ואחר *Et postea transite*. Hic Masora parva notat, Quinq; esse עטור סופרים, sed loca non adducit. Est autem secundus, תשב הנערה אתנו ימים או עשור אחר תלך *Maneat puella nobiscum dies aliquot, aut decem saltem, postea abeat*, Genes.24.55. plebs legit ואחר *Et postea*. Tertius, אחר תאסף *Postea aggregabitur*, Num.12.14. Hoc exemplum in supra notato loco Talmudico adducitur, (etiam in Ma-*

fora Psalm.36.v.7.) quòd & ibi ablatum sit ו ab אחר, sed in nostris exemplaribus biblicis scriptum est cum ו, quod mirum, non fuisse ab authoribus editionis observatum ex nota Masorethica. Quartus, קדמו שרים אחר נוגנים *Præcesserunt cantores, postea fidicines*, Psalm.68.26. quod legerant ואחר *Et postea*. Quintus, צדקתך כהררי אל משפטך תהום רבה *Justitia tua sicut montes Dei, judicia tua (sunt ut) abyssus maxima*, Psalm.36.7. ubi legerunt ומשפטך *Et judicia tua*. Hinc in Aruch, in Radice עטר legitur: נראים הדברים שבתחלה אנשי כפרים לא היו דייקי במקרא והיו קרי וסערו לבכם ואחר תעברו. קדמו שרים ואחר נוגנים. צדקתך כהררי אל ומשפטך תהום רבה והיו משתבשים באלו מלים בההוא זמן וסברין דהכי דקדוק משום דהכי כסתבר ואתו סופרים וסלקו להני ווי והיו קרי אחר תעברו. אחר נוגנים. משפטך תהום רבה. וכר חוון סופרים קא עטרי להון להלין ווי והיו קרו להו להלין מילי עטור סופרים ואתו ר' יצחק ואורי דקבלה אנון הלכה למשה מסיני. ועד דורות קרובים להשתא הוון משתבשי וקראו ולא ישמע על פיה וסופרי מנמרי id est, *Videntur res, quòd à principio homines pagani (idiota & plebs) non fuerunt attentivi ad Scripturam, legeruntq;: ET fulcite cor vestrum, ET postea transite: Præcesserunt cantores, ET postea fidicines: Justitia tua ut montes Dei, ET judicia tua sunt abyssus amplissima: & fuerunt perplexi in his dictionibus isto tempore, putaruntq; sic esse ipsorum Grammaticam, quòd talis esset opinio. Sed venerunt Scribae, & abstulerunt ista ו, & legerunt, Post transibitis, Post fidicines, Judicia tua abyssus maxima. Videntes autem scribae, quòd jam recessissent ista ו, vocabant eas dictiones Ablationem scribarum. Post venit Rabbi Isaak, & docuit: quòd Kabala essent, (id est, acceptio vel Traditio majorum) & constitutio Mosis de monte Sinai. Immo etiam ad tempora hæc proxima fuerunt perplexi quidam, & legerunt: Et non audiat in ore tuo, Exod.23.13. sed Scribae docuerunt, non esse legendum istud ו. Hactenus Aruch. Est autem hæc verissima, de hac Masoretharum nota, sententia, ex qua Rabbi Jacob ben Chajim, in Præfatione sua in magna Biblia Veneta, argumentatur, nequaquam culpandos esse Scribas istos, quasi aliquid ex textu sacro Scripturae abstulerint, aut quicquam mutarint, sed tantum correxisse pravam lectionem vulgi, qui quinque istis locis literam ו majoris perspicuitatis causâ inter legendum solebat addere. Alii Rabbini de Ittur sopherim sentiunt, quorum sententia aliena & falsa est, ut R. Salomonis, Rabbi Nissim & Harosch, qui commentati sunt in supra-dictum locum Talmudicum: ab istis diversus præterea est author libri בית יעקוב in eundem locum, quorum opiniones*

niones referre nihil opus est, cum nihil solidi habeant.

Tertio עטר Fumare, siquidem idem significat quod Hebraeum עשן, pro quo in Targum Jeruschalmi legitur: עטר כוליה Et mons Sinai fumabat totus, Exod. 19. 18. Sic Syr. עטרא Fumus, Act. 2. 19.

דלא כתוב Instrumentum, Litera contractus: עטרא Quod non est scriptus contractus, Bava basra fol. 29. 2.

אין Pix, vel Resina, apud Talmudicos: אין Non accendunt מרליקין בעטרן מפני כבוד השבת (lumen sabbathinum) ex resina propter honorem sabbathi, Schabbath cap. 2. in Misna, folio 24. 2. Glossa, פסולת דזפתא Faeculentum, rejectitium picis, odoris pessimi. Et initio capituli ejusdem in Gemara, פסולת דזפתא עטרנא Resina est faex picis, cera est faex mellis: אין דרכן של ישמעלים להיות טוענים אליה Non solent Arabes ferre nisi pelles & picem, Glos. זפת.

עטש Sturnutare. Dicitur Rabbini de Sturnutatione superiore, quae fit per os & nares, & de sturnutatione inferiori per ventrem, & tum est Pedere, Crepitum vel Spiritum ventris emittere. In Chaskuni folio 68. col. ad

Gen. 48. 1. מיום שנבראו שמים וארץ לא היה אדם עוטש וזיה מחליו אלא בכל מקום שהיה או בדרך או בשוק והיה Hoc est, Ab eo die quo creata sunt caelum & terra, nunquam homo qui sturnutavit convaluit a morbo suo: sed in quocunque loco fuit, in itinere, aut in foro, si sturnutavit, exivit anima ejus; donec venit Jacob, & petiit misericordiam a Deo hujus rei causa: Dixit coram Deo benedicto, Domine Mundi, ne auferas animam meam a me, donec praeeperim domui meae, filiisque & nepotibus meis. Et exoratus est ei Deus, sicut dicitur, Et fuit post verba ista, &c. Genes. 48. 1. Audientes hoc omnes Reges terrae contremuerunt & commoti sunt, eo quod nunquam ita fuerit a creatione mundi. Propterea tenetur homo tempore sturnutationis suae gratias agere Deo, quod transfulerit ipsum de morte in vitam, sicut dicitur: עטשותיו תהל אור, Job. 41. 9. Haecenus Chaskuni. Desumpta sunt haec ex capitulis R. Eliesaris cap. 52. ubi paulo aliter quaedam in fine leguntur, sic videlicet: Idcirco tenetur homo dicere in sturnutatione sua, חיים ut convertatur mors ista in lucem, &c. Sic citatur ex Tanchuma ad Gen. 27. Et cum semisset Jacob, &c. עד ימי יעקב היה אדם עוטש ומת ad tempora Jacobi fuit homo sturnutans & moriebatur: postea dixerunt homini sturnutanti,

Vita bona sit tibi, & vivus mansit. Ex Pabel, מפהקת ומעטשת Ructans & sturnutans, Nidda cap. 9. in Misna, fol. 62. 1. Ex Hithpabel, כל זמן שמתעטש ואין חברו שומעו Quocunque tempore sturnutat, & socius ejus non audit illum, Berach. fol. 57. Ex altero usu: היה עומר בתפלה Si quis stet in oratione & pedat, exspectare debet, donec consumatur spiritus, & tum revertetur & precabitur.

עטישה. עטש Sturnutatio, Sturnutamentum: Peditus, Crepitus ventris, apud Talmud. ששה דברים סימן ופה לחולה אלו הן עטוש ויעה שלשול קרי ושינה וחלום Sex res sunt signum pulchrum egroto: Sturnutatio, Sudor, Solutio ventris, seminis fluxus nocturnus, somnus, somnium, Berachoth fol. 57. 2. עטוש מלמעלה Sturnutatio de supra, superna: עטוש מלמטה Sturnutatio ab infra, inferna, Berach. fol. 24. Sic R. David exponit זמרה, Ezech. 8. 17. In libro Ben Syrae cum Comm. Constantinopoli excuso folio 27. 1. למה נבראו עטושים Quare creatae sunt sturnutationes (crepitus, peditus?) Dixit ei; Nisi illae essent, homo egereret necessitates suas in vestimenta sua. Cum autem homo sentit עטושים sturnutationes, flatus venientes, abijt & satisfacit natura, ne pudefiat, & vestimenta sua coinquinet.

עייב Nubes, Caligo nubilosa. Vide supra עוב.

* ערה Vide supra in ערה ערית עיר.

* עול & in עול Vide supra in עולתא. עולא עיל.

* עיל Vide ibidem. לעיל. עיל.

עין Oculi: עיני הלה עיניא Oculum pro oculo, Levit. 24. 20. Deuter. 19. 21. Operuitque oculum solis terrae, Exod. 10. 15. id est, radios, lumen, quo sol terram intuetur & collustrat: ועיניא דחייא Et oculus qui videt, Proverb. 20. 12. ועיניא דנפשא Et oculus adulteri, Job. 24. v. 15. Affix. עיניא Etiam oculus ejus non saturatur divitiis, Eccles. 4. 8. לא תחוס עיניך Non parceret oculus tuus, Deuteron. 7. 16. לא תחוס עיניו Non parceret oculus ipsorum, Jesa. 13. 18. ועינכון Et oculus vester, Genes. 45. 20. Malus sit oculus ejus, Deuter. 28. 56. Operimentum נסות דיקר עיניו, Gen. 20. 16. מנהרה עיניו ארי אסו הוא לעיניו Illuminans oculos, Psalm. 19. 9. Quod salutaris esset oculis, Gen. 3. 6. Construct. העיני Oculi amborum, Genes. 3. v. 7. העיני Num oculos virorum istorum mittes in caecitatem? Numer. 16. 14. מעיני קהלא Ab oculis congregationis, Lev. 4. 13. Aff. עיניו וידעבunt oculi ejus interitum suum, Job. 21. v. 20. ועיניו על עיניו Et oculos suos super oculos

oculos ejus, 2. Reg. 4.34. לעיניהו In oculis ejus, Num. 19.5. זקף בען עיניו Leva nunc oculos tuos, Gen. 13.14. עיני מסתכלין Oculi mei respiciunt jugiter, Psalm. 25.15. עיניהו Oculi ipsorum, עיניכו Oculi vestri, עינינו Oculi nostri, עיניהו Oculi ejus. עין יפה Oculus pulcher, id est, benignus, benevolus, liberalis. Oppositum ejus, עין רעה Oculus malus, id est, parcus, invidus, invidia: עין הרע ויצר הרע ושנאת הכריות מוציאן את האדם מן העולם Oculus malus, & concupiscentiam mala, & odium hominum, educunt hominem ex hoc mundo, R. Josua in Avoth cap. 2. Ibidem: Quenam est via bona, cui adherere debet homo? R. Elieser dixit, עין טוב Oculus bonus, &c. Et contra, Quenam est via, à qua homo se elongare debet? R. Elieser dicit, עין רע Oculus malus. עין טוב Benignus oculo. Oppositum ejus, עין רע Malignus oculo, Invidus, vel עין צר Contractus oculo, Sota fol. 38.2. כל מי שהוא מעמיד Quicumq; constituit filium, aut discipulum impium, ejus oculi tandem fiunt caligantes, Medr. Schem. fol. 54.3.

עין בת עינא Foramen lapidis molaris, per quod transit frumentum, Moed katon fol. 10.1.

עין טב Nomen proprium loci, in Talmud Rosch haschana, fol. 25.1.

עין עגלא Oculus vituli, lapis pretiosus, Exod. 28.19. אהלמה.

Secundò עין עינא Fons, aquas effundens, ut oculus lachrymas על עינא דמיא Juxta fontem aquarum, Genes. 16.7. & 49.22. Plurale, מבועי עינן Scaturigines fontium, Deut. 8.7. לעינן דמיא In fontes aquarum, Psal. 114.8. Rabb. תיבוקת שירדה למלאות Puella quæ descenderat ad hauriendum aquam ex fonte.

עין ונוב Idem: Fons & cisterna, Lev. 11.36. Plurale, דמשלה מעיני Qui emittit fontes in fluvios, Psalm. 104.10. quod est constructum pro absoluto: מעיני תהומא Fontes abyssi, Proverb. 8.28. Aff. נשפען מעינך Redundabunt fontes tui, Proverb. 5.16.

Tertiò עין פannus ex lana, vel corium, quod collo bovis sub jugo circumligatur, ne à ligno jugi ledatur, Kelim cap. 21. Item, עין של מתכת, id est, Annulus fusilis vel ferreus aratri, Ibid.

Quartò עין Foramen furni, Praefurnium, quòd quandoque operiatur, quandoque claudatur, ut oculus. Hinc: עין של תנור עין של כירה עין של כופה, in Kelim cap. 8.

עין ראכלה בעיני Oculosus, magnos habens oculos: Quæ comedit ova multa, ipsi erunt liberi oculosi, Kethubhos fol. 61.1.

עין Oculare, id est, Oculis intueri, Inspicere, Respicere, Videre: Oculis vel mente attentum vel intentum esse, Advertere. Infinitivus, לען באורייתא Ad vi-

dendum in Lege, id est, diligentius studere, meditari in Lege Domini, Gen. 3.15. in T. Hierosol. Deut. 33.29. in T. Hierosol. Futurum, בני אבניא Domum lapidum respicit, id est, loco lapidoso crescit, Heb. יחזה, quod quidam Perplecti, Intricari, exponunt. Veneta יעוין, Job. 8.17. Rabbinis in usu frequenti est. In Jevamm. fol. 22. ad illud Deut. 25.5. וכן אין לו, additur, עין עליו Considera super eo; nempe non simpliciter intelligitur filius, sed filius aut filia, aut filius filii, aut filia filii, aut filia filia. Hinc est quoque nota R. Salomonis ad hunc locum. Vide & in Kidusch. fol. 4.1. Bava basra folio 115.1. עין למעלה. Vide supra: utuntur eo, quando remittunt lectorem ad locum aliquem supra dictum: contrarium עין לקמן Vide infra: עין שמכריען Non ad oculum vendunt in loco ubi ponderant, & ואין מכריען במקום שמעיין, & non ponderant in loco ubi ad oculum vendunt, Bava basra fol. 89.1. id est, ubi fructus vel similia ad oculi mensuram & æstimationem vendunt, ibi non debent pondere & librâ vendi, & contra: Ut facile sit inspectori vel lectori invenire quæ cupit.

עין Ocellare, Ocellis intextis variegare. Hinc R. Saadia Hebr. תעין ושבעת Ocellabis, & tessellatam facies, Exod. 28.39.

עין Inspectio, Contemplatio, Consideratio, Attentio, Animadversio: עין צריך Opus habet inspectione vel consideratione: נרפס והוגרה בעין רב ויפרא Impressum & correctum cum attentione sive diligentia maximâ & pulcherrimâ: in titulis librorum: Apud Talmudicos: ג עבירות אין אדם ניצל Tres transgressiones sunt, à quibus homo nullo die liberatur, Cogitationes peccati, Contemplatio vel Attentio orationis, & Lingua mala, Bava basra fol. 134.2. Quidam per עיון התפלה intelligunt Presumptionem meriti, quòd homo devotè Orans semper sibi imaginetur, se exauditionem à Deo mereri: Alii Attentionem; quòd nunquam eâ attentione & intentione homo, ut deberet, orare possit. Item Ocellatio, Tessellatio, Variiegatio.

עין העיונית Theoricus, Speculativus: Faem. העיונית Scientia speculativa: Plur. חכמות העיוניות Disciplinæ, scientiæ speculativæ sive theoricæ, Philosophia theorica, cujus oppositum מעשיות Practica.

עין Fuxta aspectum, colorem vel speciem, id est, Sicut, In speciem, in morem: בעין מקוה מים Sicut congregatio aqua: עין בירכתא דברכנון יעקב Secundum benedictionem, quâ benedixit illis Jacob, Deut. 33.28. Jon. in T.H. מעין.

עין Ex specie, ex aspectu, colore vel forma alijus

cujus rei, quod speciem duntaxat aliquam rei habet, id est, Species, Summa, Specimen, Pars, Compendium, Synopsis, ex parte & breviter totum suum referens. Sic in Targum, ארי פתגמיה דכתיבין עלהא מעין Nam verba quæ scripta sunt in eo, summa sunt omnium verborum Domini, quæ locutus est nobiscum, Jos. 24. 27. *Apud Talmudicos, רבי גמליאל אומר בכל יום ויום יתפלל ארס שמנדה, R. Gamaliel inquit, Unoquoque die orabit homo octodecim benedictiones, R. Jehosua dixit, Summam octodecim: R. Eliezer dixit, si expedita sit precatio in ore ejus, orat octodecim, sin minus, summam ejus, Berach. cap. 4. in Misna, fol. 28. 2. Glossa ad Gemaram fol. 29. col. 1. מעין, id est, אומר בקוצר Recitabit breviter & summam, qualem summam istarum 18. eucharisticarum precum ibidem R. Samuel ipsis dictavit. Kimchi 2. Sam. 16. v. 12. scribit esse quasi בעניי In statu meo, nunc sum, sicut in illo Rabbiorum, מעין כל De re cujusque precatio- nis, id est, particulam, compendium, summam: Specimen, pars nominis Dei, Sota fol. 10. 1. & mox: חמשה נבראו מעין דוגמיה של: Qinq; creati sunt cum compendio speciminis divini, & vapularunt iis, Samson viribus, Saul collo, Absalom capillis, Zidkija oculis, Asa pedibus. Alibi apud Talmudicos, שופרית דרב כהנא מעין שופרית דרבי אבהו Pulchritudo Raf cahana fuit specimen quoddam pulchritudinis Rabbi Afhu, pulchritudo Rabbi Afbu fuit specimen pulchritudinis Jacobi patriarchæ nostri, pulchritudo Jacobi patris nostri fuit specimen pulchritudinis Adami primi, Bava metzia fol. 84. 1. Item; Aleator, Usurarius, Columbarius, &c. non possunt esse judices vel testes in judicio. Glossa, מעין גולגן, כי כולן מעין גולגן, Nam omnes illi species raptorum sunt, Sanh. fol. 24. 2. מעין קאמר ליה, Partem duntaxat dixit illi, Sanhed. 105. 2. Quod gustandum dedit eis partem seculi futuri, ut cognoscerent, quantum bonum denegaverit eis, Sanh. fol. 108. 2.*

Transiens per plateam contra angulum, Hebr. אצל Juxta angulum, Prov. 7. 8.

עיסה בלוסיה: Massa farinacea subacta: עיסה פנה Pasta mixta, impura & furfure adhuc permixta, Vide infra in עס.

עיה ונסיבת עיפא: Peplum, & operuit se, Heb. עעיה, Gen. 24. 65.

עיה ואתכסיאת בעיפא: Et operuit se peplo, Genes. 38. 14.

עיה ועריאת עיפיה: Et removit pepulum suum, Genes. 38. 19. Vide & supra עוף.

עופו: Lassus, Fessus, Heb. עופות. Lassitudo, Idem, apud Talmudicos, & id habet formam ab עפה, nisi fortè legendum עופו, per apocopam literæ ת, Chagiga fol. 15. 1.

עיר Pullus, ut Hebr. על עיר בר אתן Super pul- lum natum asinâ, Zach. 9. 9.

עירות & עירים: עירום Civitas, Urbs: Plur. עירות Aromatarii circummeuntes per civitates: עיר של זהב Urbs aurea. Corona erat aurea sponfarum virginum, & mulierum honoratissimarum, quam in nuptiis aliisque festivitibus gestabant. Facta fuit ad formam urbis Jerusalem, aut ejus forma in ea fuit effigiata, sculpta aut picta, ut R. Salomon inquit, ומצירין בה כמין עיר, In sabbatho tamen eam gestare fuit illicitum, juxta expressam Traditionem: Cum quibus rebus mulier in Sabbatho egreditur, & cum quibus non? ולא בעיר של זהב Neque cum civitate aurea, Schabbas cap. 6. in principio. Ad quod Gemara notat: Quid est, Cum civitate aurea? R. Jochanan dixerat, ירושלים Jerusaleam aurea. Rabbinum tamen postea statuerunt, posse eam gestari, quatenus est ornamentum: at Talmud prohibet, quatenus est onus aut pondus, quod Sabbatho gestare omnino est prohibitum: Face- rem tibi civitatem auream, id est, coronam auream, Nedar. fol. 50. 1. על טיטוס גורו בפרומס של טיטוס גורו על In bello Titi prohibuerunt coronas sponfarum, scilic. gestare, ubi Gemara: Quid sunt coronæ sponfarum? עיר של זהב Civitas aurea, Sota in fine. In Targum Hierosolymitano, Numer. 31. 48. vocatur dialecto Hierosolymitanâ וקריא דדהבא מן רישיהון, quod idem: קריא דדהבא Et civitatem auream de capitibus ipsarum. Fuit ergo ornamentum capitis, non פנש בתי Pectorale ornamentum, ut quidam voluerunt.

Civilis, Urbanus, Urbanum, quod in urbibus usitatum est: homo in urbe habitans, qui opponitur pagano, in pagis & villis agrorum habitanti. Femininum, עירונית, unde, עירונית, Jus civitatis. Plural. עירניות Feminae urbanae. Vide Beza fol. 32. 1. Schab. fol. 80. 1.

Licium. Plur. עירין Kelim cap. 21. Glossator explicat, חוטין הארוגין על הקנה שבו הולך האריגה, ר. Sal. exponit vernaculè כחוט.

Frustum parvum, quod intexunt ventrali ad ornatum, ut Glossator explicat, Ibidem. Aruch in ארא secundo.

Morari, Tardare, Differre, Cunctari, Impedi- diri. Præteritum, ואנא לא עכבת, Ego au- tem non sum cunctatus, Jerem. 17. 16. Feminin. Et una alteram non mo- rabatur, Jesa. 34. 16. Futurum, תעכב, Tardabis,

turbabitur, Prov. 15. 6. *Apud Rabbinos*, מעלה המים Effert lutum, & conturbat aquam.

עכירות האויר *Turbulentia, Turbatio*: עכירות האויר Turbulentia aeris, עכירות המים Turbatio aquarum: בקר שאין בו עכירות אלא בהיר Matutinum in quo nulla est turbulentia, id est, quod non est turbidum, sed serenum, Kim. 2. Sam. 23. 4.

הלה נעכר *Turbidum, Turbulentum*: הלה נעכר Humidum est turbidum, Menach. cap. 9.

עכירים. Sic adducit hic Aruch & alii: Vide id in עבר.

עכשו *Nunc, Modò, idem quod Hebraicè* אם לא עכשו, ut: *Scribitur & sine* עתה. *Si non modò, ecquando? Deinceps, Posthac*, Heb. מעתה.

עלב *Injurià, contumelià, ignominià afficere.* אל תחי מן עולבים, *Hinc apud Rabbinos*, אל תחי מן העלובים *Ne sis inter eos, qui injuriam faciunt, sed ex iis qui injurià afficiuntur*: Item, הנעלבין ואינן עולבין שומעין חרפתן ואין משיבין עושין מצוות מאהבה ושמתין ביסורין עליהן הכתוב אומר ואוהבו כצאת השמש *Qui injuriam patiuntur & non injuriam inferunt, qui opprobria vel convitia audiunt & non regerunt, qui precepta (Dei) observant ex amore (Dei), qui deniq. gaudio afficiuntur in castigationibus, de iis dicit scriptura, Et diligentes te erunt sicut egressus Solis in fortitudine sua, Judic. 5. v. 31. Ithpabel, Injuriousum se præbere, Insultare, Injuriousè illudere alicui. Hinc in Targum, אם יומא דין תתעלב, Si hodiè illusorem te præbueris populo huic, 1. Reg. 12. 7. id est, si illudas ipsis, fictè & simulatè cum illis agendo, ipsis indulgendo, & blanda verba dando, tunc lucraberis eos tibi in servos. Id Hebraicè dicitur; Si servus ipsorum fueris, ac ipsis servieris, blandè eos alloquendo: Et insultent mihi injuriousè, Hebr. 1. Sam. 31. 4. Sic Jerem. 38. 19.*

עלב *Injurià, contumelià, ignominià afficere.* אל תחי מן עולבים, *Hinc apud Rabbinos*, אל תחי מן העלובים *Ne sis inter eos, qui injuriam faciunt, sed ex iis qui injurià afficiuntur*: Item, הנעלבין ואינן עולבין שומעין חרפתן ואין משיבין עושין מצוות מאהבה ושמתין ביסורין עליהן הכתוב אומר ואוהבו כצאת השמש *Qui injuriam patiuntur & non injuriam inferunt, qui opprobria vel convitia audiunt & non regerunt, qui precepta (Dei) observant ex amore (Dei), qui deniq. gaudio afficiuntur in castigationibus, de iis dicit scriptura, Et diligentes te erunt sicut egressus Solis in fortitudine sua, Judic. 5. v. 31. Ithpabel, Injuriousum se præbere, Insultare, Injuriousè illudere alicui. Hinc in Targum, אם יומא דין תתעלב, Si hodiè illusorem te præbueris populo huic, 1. Reg. 12. 7. id est, si illudas ipsis, fictè & simulatè cum illis agendo, ipsis indulgendo, & blanda verba dando, tunc lucraberis eos tibi in servos. Id Hebraicè dicitur; Si servus ipsorum fueris, ac ipsis servieris, blandè eos alloquendo: Et insultent mihi injuriousè, Hebr. 1. Sam. 31. 4. Sic Jerem. 38. 19.*

עלוב *Heb. עליב. Chald. Afflictus, Injurià, Contumelià, Ignominià affectus*: על ודמרחם *Egeni, Qui miseretur afflicti, Hebr. אביון*, Prov. 14. 31. *Plurale construct.* וְעַלְיָבִי מִן בְּנֵי נָשִׂא Et afflictos è filiis hominum, Hebr. ואביונים, Proverb. 30. 14. *Fæmininum*, ברַא דַּעְלוּבְתָא *Filius afflictæ vel miseræ istius, Beres. rabba sect. 56. Apud Rabbinos*, עלובה מדינתא ראסיה פורגרים, *Afflicta est civitas, cujus Medicus est podagricus: Quandoque etiam est Impudens: ut, עלובה כלה, Impudens est sponsa quæ scortatur in thalamo nuptiali suo, Glos. הצופה, Gittin fol. 36. 2.*

Injuria, Contumelia, Afflictio: עלבן *Et recipientem afflictionem, patientem injurias, Hebr. עם עני ודל Populum afflic-*

jussit Deus cineres, id est, partes consumptas holocausti removere ab altari. Sic, עכולי קטורת Partes consumptæ suffimenti, cineres suffitus: עכולי גידים & עכולי בשר Cholin fol. 90. 1.

Mensura genus: Unde apud Talmudicos, id est, Quatum continet Ochla? unam quintam quartalis, scil. cabi: Bava basra fol. 90. 1. Cabus continet 24. ova: istius quarta sunt 6. ova, totidem & Log mensura. Est ergo Ochla ovi mensura & una quinta ejus. *Alibi*, תכלין ולישרא ירק, עוכלא Ochla cocturæ & libra oleris, Erubhin fol. 29. 1. Glossa hic habet, Ochla esse octavam libræ, id est, Logi. Et aliter, מחו ליה מאה עוכלי בעוכלא, Percusserunt eum centum verberibus verbere, Kethuvoth fol. 53. 1. id est, ut Glossator explicat, Percutiunt eum centum plagis loro sive flagello, in cujus summitate est ferrum instar ponderis parvi, cujus nomen est עוכלא.

עכנא *Serpens, Vipera: convenit cum חכנא אשכחיה לעכנא דהדרין. Apud Talm.* חכנאי. *Invenerunt viperam, quæ revertatur in foramen suum, Kama fol. 117. 2. Metzïa fol. 84. 2. Affine est Græcorum* ἔχιν *Vipera mas, & ἔχιν Vipera femina. Hinc metaphoricè, עכני לחם, Spiræ panis, Panes orbiculati instar serpentis, Ringle/ Breslen. In R. Kimchi, כעבין יבשין Sicut spiræ siccæ, Jos. 9. 4. ubi juxta priorem formam legendum עכנין.*

עבן *Involvare, Convolvere in gyrum, ut facit serpens. Hinc de עבן Hachane Jos. 7. Talmudici scribunt: שעיבן עבן שעיבן: Quare vocatur nomen ejus Hachan עבן? ideo שעיבן quia in gyrum convolvit iniquitates Israelitarum, Sanhedrin folio 44. 2.*

עכס *Venenum serpentis, juxta R. Salomonem Jefa. 3. 16. Vide & Vajikra rabba sect. 16. ab initio, & ibi gloss.*

עבר *Turbare, Conturbare, Perturbare, ut Hebraicè. Præteritum, עבר אבא ית עפא דארעא, Turbavit pater meus populum terræ, 1. Sam. 14. 7. 29. Quid conturbasti nos? Jos. 7. 25. Non turbavi Israel, 1. Reg. 18. v. 18. עברתון יתי. Conturbastis me, Gen. 34. 30. Participium, עבר ביתיה, Conturbans domum suam, possidebit ventum, Proverb. 11. 29. עבריה Conturbator (ejus) Israelis, 1. Reg. 18. 17. Et tu fuisti inter turbatores meos, Jud. 11. 35. Futurum, יעברנד יהוה, Conturbet te Dominus die hac, Jos. 7. 25. ועללתהון. Et turbetis ea, Jos. 6. 18. Ithpabel, Futur. Et proventus improborum con-*

etum & tenuem, Sophon. 3. 12. Sic, מקבלא עלבן Recipiens injuriam, Jefa. 54. 11. Injuria Tzizonis, Jefa. 34. 8. מניקתא עלבני Manifesta est coram Domino injuria mea, Hebr. Afflictionem meam, Genes. 29. v. 32. *Apud Talmudicos*: מרוסכולא עולבנא דדייני הוה Hæc impudentiæ judicum, Gittin folio 36. 2. Et mox, האו חווצפא הוה hoc est, עולבנא hic significat חווצפא Impudentiam.

עלה Ascendere, Hebræis usitatissimum verbum est. Chaldaei pro eo utuntur נסק & נסק. Derivata tamen quedam habent, raro verbum ipsum. Ithpabel vel Ithpebal אתעלי vel אתעלי Elevationi, Exaltari, Extolli. Præteritum, לחרא אתעלי Vehementer exaltatus est, Psalm. 47. 10. לחרא אתעלי Plurimum exaltatus es supra omnes deos, Hebr. במרא דמתעלי, Psalm. 97. v. 9. Participium, נעלי Quando exaltatur, Proverb. 19. v. 9. Futurum, יתעלה שום אלהא ביבנא Exaltabitur nomen Dei nostri in júbilo, Psal. 47. 6.

Apud Rabbinos, עלה Laudare, Collaudare, Laudibus efferre vel extollere. Virtutes faciunt, ut homo Ascendat sursum, & Extollatur ad celsa dignitatum fastigia, atque sic hæc significatio ex Ascendendi significato oritur: מי שעלה יתעלה Is qui laudavit, laudabitur: איש מעליא Vir exaltatus, laudatus. Ex Pyhal, מעולה Laudatum, Præstans, Excellentissimus: הכל יותר מעולה מן החלק Totum præstantius est suâ parte: אומנות מעולה Opificium laudabile: שירים מעולים Cantica, carmina laudatissima: מעולה שבנכסיו Optimû, præstantissimum ex facultatibus suis: מעולים שבמשפחה Præstantissimi, Excellentissimi in familia, Bava kama folio 16. 2. אתעלי Laudari, Extolli. Hinc Rabbini, quoties Dei aliquod nomen nominant aut scribunt, solent subjicere ית, id est, יתעלה. Laudatum sit, vel יתברך Benedictum sit nomen ejus. Euphemia pia, quæ etiam Christianis imitanda esset.

Secundò עלה in Aphel, Equiparare, Adequare, Æstimare ex æquo, quæ est rei Elatio æqua ad alteram, & sic respondet Verbo Hebræo ערך, hoc significato usurpato: veluti; ועלי כהנא יתרה Et æstimabit eum sacerdos, Lev. 27. 12. יתרה הכהן ועלי הכהן Sicut æstimabit sacerdos, ibid. ועלי הכהן לא יתרה Non adæquabit eam quisquam auro, Hebr. ועלי הכהן לא יתרה Job. 28. 17. Sic ibid. v. 19. ועלי הכהן יתרה Et æstimabit eum sacerdos, Lev. 27. 8. in Targ. Jonath. Sic ibid. vers. 14. Hoc sensu etiam apud Talmudicos frequenter occurrit.

על Excelsus, Supremus, Summus: respondet Hebræo עליון: ut, קדם אל עליון Coram Deo excelsus, Gen. 14. 18. בריך אל עליון Benedictus sit

Deus excelsus, ibid. v. 20. ואת רמא ועלמה בעלמא הדין Tu autem altus & excelsus es in mundo hoc, & mundo altero, Psalm. 92. 9. Dan. 4. 14. & alibi, scribitur עליון, sed juxta Masorethas legendum עלאה, juxta communem istorum formam: Et num est scientia in altissimo? Psal. 73. 11. Plurale, בבית גני עלאי In domo thesaurorum superiorum, Psalm. 104. 13. בין מים עלאי Inter aquas superiores, & aquas ארעאי inferiores, Genes. 1. 6. in Targ. Hier. Faemininum, מן ארעיתא לעליתא Ex inferiori ad superius, Ezech. 41. 7. דעל אינר עילית Quæ juxta tectum superius, 2. Reg. 23. 12. Plurale, ולשפתא עליתא Et conclavia superiora erant strictiora, Ezech. 42. 5. Malè in exemplaribus punctatum עליתא & עליתא, quæ est forma singularis. *Apud Talmudicos*, עלאי בעו מים התאי לא בעו Superiores petierunt aquam, inferiores non petierunt, Taan. fol. 3.

בעלי, עליון: ut, ערך Æstimatio, Hebr. עליון: Pro æstimatione animæ sunt Domino, id est, personæ, Levit. 27. 2. in Jonath. ועלי עליון Et sit æstimatio ejus, vers. 3. יקום בעליון Juxta æstimationem ejus erit, v. 17. In Jonathane punctatum est עליון, in Targum Hierosol. עליון: utraque forma aliena & inusitata in Nominibus hujusmodi. *Apud Talmudicos*: הקיש עליון Sanctificatio æstimationis, Erchin cap. 8. Temura cap. 7. & alibi. Vide glossatores. *Apud Rabbinos* etiam est, Laudatio: Præstantia, Excellentia.

עליה Ascensus, Ascensio. Oppositum ejus ירידה Descensus. Item Optimum, Præstantissimum, idem quod מעולה supra: שלם נוק מן העליון Perfolvit damnum ex præstantissimo & optimo, id est, מן המעולה, aut המוטב, Bava kama cap. 1. in Mischna.

עליתא Holocaustum, ab Ascendendo, quia totum combustum in fumum & aerem ascendit. Respondet Hebræo עולה, unde analogia requireret formam Chaldaicam עלא, emphat. עלתא. Nam Chollem Hebræorum solet in Kametz Chaldaeis mutari: Et offeretis holocaustum, Num. 28. v. 27. Juxta holocaustum, Ezech. 45. 25. Constructum, עלת שבת Holocaustum sabbathi, Num. 28. 10. בר מעלת צפרא Præter holocaustum temporis matutini, Numer. 28. vers. 23. Affix. Et holocaustum ejus, Numer. 6. 16. וית עלתיה Et holocaustum tuum, Levitic. 9. v. 7. עלתיה Holocaustum ipsorum, Lev. 10. 19. Plur. עלתיה Holocausta pingua offeram tibi, Psalm. 66. 15. בעלון Cum holocaustis perfolvam vota mea, ibid. v. 13. לעלון In holocausta, Esr. 6. 9. ועל רבנא יהי עלתיה Et super principem erit

erit offerre holocausta, Ezech.45.17. *Aff.* אמרי
עלך Arietes holocaustorum tuorum, Jefa.43.
v.23. עלותהון Holocausta ipsorum, Jefa.56.v.7.
בְּעֹלוֹתֵינוּ Holocausta vestra, Deuter.12.6. עלותכן
Cum holocaustis nostris, Jos.22.27. ועֹלוֹתֶיהָ Et
holocausta ejus, 1.Reg.10.5.

עֲלִיתָ Cœnaculum, Tabulatum, propriè al-
tius, in quod Ascenditur, Hebraicè עליה: ut, ואחר
Et clausit januas cœnaculi, Judic.3.23. *Construct.*
Et ascendit in cœnaculum portæ, 2.Sam.18.v.33. Regia habent
עֲלִיתָ, ex forma Hebraica: עליה בתלם ועֲלִיתָ Cœ-
naculum parietis parvum, 2.Reg.4.10. בעֲלִיתָ בית
In cœnaculo domus æstivæ, Judic.3.v.20. קִטָּא

Aff. בשומרון In cœnaculū suum quod
erat in Samaria, 2.Reg.1.2. Sic Dan.6.10. *Plura-*
le, ועלון מרוחץ Et cœnacula spacioſa, Jere.22.14.
Aff. ועֲלִיתָ Et cœnacula sua, Jerem.22.13. *Apud*
Talmudicos metaphoricè sic vocatur locus in utero
mulieris, ubi coquitur semen ejus, scribit Majemon
in הלכות אסורי ביאה cap.5. Vide Talmud in Nid-
da cap.2. in Mischna.

Apud Talmudicos: ראיתי בני עלייה והן מועטין *Vi-*
di filios cœnaculi, & erant pauci, Succah fol.45.2.
Adducitur in More par.1. cap.34.

עֲלִיתָ Amphora, Cantharus, vascu-
li genus, quo Ascendere fit, id est, petitur vinum ex
cado: עליה נקפת בכרם Cantharus percussit, de-
collavit cadum, Erubhin fol.53.2. id est, can-
tharo exhaustus est cadus usque ad fundum, ut
vinum deficiat: זבניה בתליסר עֲלִיתָ דדינרי דרהבא
Vendidit cum tredecim amphoris, sive vascu-
lis, sive tonnis denariorum auri, Schab.119.1.
הוה ליה עֲלִיתָ דדינרי Erat ipsi amphora plena pe-
cuniâ, Basra 123.2.

עֲלִיתָ Nomen rei in quam ignis nullas
vires habet, Sanhedr. fol.108.2. Baal Aruch legit
עֲלִיתָ, scribit, esse speciem animalis, ignem ex-
tinguentis.

עֲלִיתָ Super, Supra, Contra, Adversus,
Coram, Pro, Propter, Eo quod. Et interdum pro
על אפי תהומא *In:* Ad, Apud, Juxta, Secundum: *In:*
רסמך על מדברא Super faciem abyssi, Genes.1.2. למדברא
Quæ vicina est ad desertum, id est, למדברא,
Genes.14.6. על עינא דמיא Juxta fontem aquarum,
Genes.16.7. ואתרעמו על משה Et murmuraverunt
contra Mosen, Numer.14.2. על אנפי זעפא Coram
facie tempestatis, Psalm.18.43. על גזי עגיה
Et ascendit ad tonfores gregis sui, Genes.38.12.
Et obtulerunt viri cum mu-
lieribus, Exod.35.22. Sic abusivè dicitur, unde
על יתבהא Cum. Sic Jefa.7.2. וחתן יתהון
Propter habitatores suos, Mich.7.13. על סלמא
Et pones ea in canistrum, Exod.29.v.3.

Scripta sunt in libro, 2.Reg.15.26.
Et offeret pro delicto suo, Levit.
4.3. *Adjungitur ipsi nonnunquam quedam particu-*
les: על רין על אלון Propter hoc, Propterea,
Propter: על בן Propter sic, Idcirco, Propterea. על
Propter, Propterea, Ideo. Cum Pronominibus;
על א me, 1.Sam.12.11. עלך Ad te, עלוהי & Hiero-
solymitanè עליו Contra, Super, Ad eū, עליוהון
Ad eos, עלוהון eas, עלנו nos, &c. על Super me,
scil. est, mihi incumbit, Mei officii est, Teneor,
Obligatus sum. Sic cum aliis Affixis. *Apud Tal-*
mudicos, מעט מעט על יד על יד id est, Paulatim, se-
cundum Baal Aruch, Schabb. fol.156.1. Citat
idem aliud exemplum ex Ketubh. fol.100. sed
istud non reperi.

עֲלִיתָ (מן לעיל לעיל) *Super,*
Desuper, Supernè: על מן אענא Suprà à lignis;
id est, Super ligna, Hebr. ממעל לעצים, Gen.22.
v.9. Et inter aquas quæ supra sunt;
Genes.1.v.7. in Jonath. מרומא מלעיל
Vocabit Angelos supernè, &
justos terræ infrà, Psal.50.4. עליה
Ascensurus est super te sursum sursum, i.e.
summè, Deuter.28.43. ומטלמא מלעיל
Et rore cœlorum desuper, Genes.27.39. & 49.25.
מבר עשרין שנין ולעילא A filio viginti annorum &
suprà, Exod.30.14. מלעילא Sicut
aspectus hominis super eum desuper, Ezech.1.
v.26. In cœlis desuper, 1.Reg.8.23.
Quod supra est, Jobi 18.16. *Hinc apud*
Grammaticos, Vox מלעיל Milhel, id est, Vox pena-
cuta, accentum habens desuper, supra ab ultima, i.e.
in penultima. Ei opponitur מלרע Ab infrà, id est,
accentum habens inultima.

עֲלִיתָ Praestans, Excellens: הוה קטילי
Praestantiores fuerunt interfecti gladio,
Hebr. טובים Meliores, Thren.4.9. *Apud Tal-*
mudicos frequentissimum; אי מעלי הב לי Si bonum
est, dato mihi, Pesach. fol.74.2.

עֲלִיתָ Dignitas, Honestas, Praestantia:
מעיילא Sermo honestatis est, id est, hone-
stus, honorificus.

עֲלִיתָ Superioritas, Praestantia, Excellentia, Di-
gnitas, Celsitudo. מעלת כבודך Excellentia gloriae tuae:
quæ verba honoris sunt de viro excellèti, quem
nomine suo appellare erubescunt. Sic & Latini;
Excellentia tua, pro Tu: Item Virtus, המעלות
Liber Virtutum, Ethica.

עֲלִיתָ Idem, apud Talmudicos:
מלי דמעליותא Propter excellentiam Domini:
מאי מעליותא Verba honorifica, Verba dignitatis:
מפשר למעליותא Explicabat ho-
norificè, Berach. fol.56.1. id est, in bonum, in bo-
nam partem.

על *Ingrēdi, Intrare, Introire.* De sole dictum, est *Occumbere.* *Usurpatur promiscue ex Quiescentium secundā, & Defectivorum secundā, formis.* Respondet Hebræo בוא, cum hoc sensu sumitur, & quandoq; verbo קרב, cum ad concubitum refertur. *Præteritum,* על לקרמי Venit coram me, Gen. 6. 12. על ובעה מן מלכא Ingressus est & petiit à Rege, Dan. 2. 16. על שמשא Nam occubuerat Sol, Gen. 28. 11. ועל לות הגר ועדיארת Et ingressus est ad Hagar, & concepit, Gen. 16. v. 4. id est, Coivit cum ea. מה רין עלתא Ut quid intraisti ad concubinam patris tui? 2. Sam. 3. v. 7. העלתא עד מן מערב Num ingressus es usque ad occidentem? Jobi 38. 16. ועלית לותה Et ingressus sum ad eam, Hebr. וקרב Et appropinquavi ad eam, Deuter. 22. 14. Sic, ועלית לות נביאתא Et ingressus sum ad prophetissam, id est, concubui, Jesa. 8. 3. עלו כל עמא דארעא Et ingressi sunt universus populus terre, 2. Reg. 11. 18. עד דעלו Donec ingrederentur, Exod. 16. 35. עלו כל עמא Et ingressi sunt universus populus, 2. Reg. 11. 18. *Fæminin.* ועלת רוות ברו Et ingressa est Ruth secretò, Ruth. 3. v. 6. לביית משתא עללר In domum convivii ingressa est, Dan. 5. 10. quod scribitur ex forma perfecta, sed legitur ex forma defecta. *Plurale,* על נמשתא דעלא Omnes animæ quæ ingressæ sunt cum Jacobo, Gen. 46. 26. *Partic.* ולא יהי עליי Ut nõ sit ingrediens, id est, ingrediatur, Levit. 16. v. 2. על דעליל Omnis qui ingreditur in tabernaculũ, Numer. 19. v. 14. ארי נפק ועליל Nam egreditur & ingreditur in capite ipsorum, 1. Sam. 18. 16. *Plurale defectum,* בארון עללן Tunc ingressi sunt harioli, Dan. 4. v. 4. quod scribitur cum ל redundantanti, ut antè in fœm. præteriti. *Emphat.* ועליתא Et ea quæ ingressa sunt masculus & fœmina, Gen. 7. 16. ולנפקיא ולעליתא Et egredientibus & ingredientibus, Zachar. 8. v. 10. לכל עאלי Omnibus ingredientibus portam tabernaculi, Gen. 22. 10. *Infinitivus,* ומעל בתרעי ירושלם Et ingredi per portas Jerusalem, Jerem. 17. v. 27. כד קריב Egredi & ingredi, Deut. 31. 2. למעל Quum appropinquaret intrare Ægyptũ, Gen. 12. v. 11. במעל שמשא Juxta occumbere Solem, Ad occasum solis, Deut. 16. 6. Ab ingrediendo, ne ullus ingrediatur, Jesa. 24. v. 10. *Hinc irregulariter,* ועד מעלי שמשא Et usque ad occasum solis, Dan. 6. 14. Sic, מעלי שמשא Et cum occasu Solis, Numer. 25. 4. in T. Jonath. cum paragogio. *Cum Aff.* בריך את במעלך Benedictus eris in ingressu tuo, Deut. 28. 6. במעלהון Cũ ingressi fuerint ipsi, ingreditur, Ezech. 46. 10. ויהי במעלך Eritque intrante te, 1. Sam. 10. 5. במעלכון Quũ ingredimini urbem, 1. Samuel. 9. v. 13. *Imperativus,* על את, Ingredere tu,

על *Ingrēdi, Intrare, Introire.* De sole dictum, est *Occumbere.* *Usurpatur promiscue ex Quiescentium secundā, & Defectivorum secundā, formis.* Respondet Hebræo בוא, cum hoc sensu sumitur, & quandoq; verbo קרב, cum ad concubitum refertur. *Præteritum,* על לקרמי Venit coram me, Gen. 6. 12. על ובעה מן מלכא Ingressus est & petiit à Rege, Dan. 2. 16. על שמשא Nam occubuerat Sol, Gen. 28. 11. ועל לות הגר ועדיארת Et ingressus est ad Hagar, & concepit, Gen. 16. v. 4. id est, Coivit cum ea. מה רין עלתא Ut quid intraisti ad concubinam patris tui? 2. Sam. 3. v. 7. העלתא עד מן מערב Num ingressus es usque ad occidentem? Jobi 38. 16. ועלית לותה Et ingressus sum ad eam, Hebr. וקרב Et appropinquavi ad eam, Deuter. 22. 14. Sic, ועלית לות נביאתא Et ingressus sum ad prophetissam, id est, concubui, Jesa. 8. 3. עלו כל עמא דארעא Et ingressi sunt universus populus terre, 2. Reg. 11. 18. עד דעלו Donec ingrederentur, Exod. 16. 35. עלו כל עמא Et ingressi sunt universus populus, 2. Reg. 11. 18. *Fæminin.* ועלת רוות ברו Et ingressa est Ruth secretò, Ruth. 3. v. 6. לביית משתא עללר In domum convivii ingressa est, Dan. 5. 10. quod scribitur ex forma perfecta, sed legitur ex forma defecta. *Plurale,* על נמשתא דעלא Omnes animæ quæ ingressæ sunt cum Jacobo, Gen. 46. 26. *Partic.* ולא יהי עליי Ut nõ sit ingrediens, id est, ingrediatur, Levit. 16. v. 2. על דעליל Omnis qui ingreditur in tabernaculũ, Numer. 19. v. 14. ארי נפק ועליל Nam egreditur & ingreditur in capite ipsorum, 1. Sam. 18. 16. *Plurale defectum,* בארון עללן Tunc ingressi sunt harioli, Dan. 4. v. 4. quod scribitur cum ל redundantanti, ut antè in fœm. præteriti. *Emphat.* ועליתא Et ea quæ ingressa sunt masculus & fœmina, Gen. 7. 16. ולנפקיא ולעליתא Et egredientibus & ingredientibus, Zachar. 8. v. 10. לכל עאלי Omnibus ingredientibus portam tabernaculi, Gen. 22. 10. *Infinitivus,* ומעל בתרעי ירושלם Et ingredi per portas Jerusalem, Jerem. 17. v. 27. כד קריב Egredi & ingredi, Deut. 31. 2. למעל Quum appropinquaret intrare Ægyptũ, Gen. 12. v. 11. במעל שמשא Juxta occumbere Solem, Ad occasum solis, Deut. 16. 6. Ab ingrediendo, ne ullus ingrediatur, Jesa. 24. v. 10. *Hinc irregulariter,* ועד מעלי שמשא Et usque ad occasum solis, Dan. 6. 14. Sic, מעלי שמשא Et cum occasu Solis, Numer. 25. 4. in T. Jonath. cum paragogio. *Cum Aff.* בריך את במעלך Benedictus eris in ingressu tuo, Deut. 28. 6. במעלהון Cũ ingressi fuerint ipsi, ingreditur, Ezech. 46. 10. ויהי במעלך Eritque intrante te, 1. Sam. 10. 5. במעלכון Quũ ingredimini urbem, 1. Samuel. 9. v. 13. *Imperativus,* על את, Ingredere tu,

Genes. 7. 1. עול בען לות אממי Ingredere nunc ad ancillam meam, Genes. 16. 2. id est, concumbito cum illa. ועולו לטורא Et ingredimini in montem Emorrhæorum, Deuter. 1. v. 7. עולי Ingredere, 1. Regum 17. v. 13. ועולי שכבי עטיה Et ingredere concubitura cum ipso, Genes. 19. v. 34. *Futurum,* אעול לביתך Ingrediar domum tuam, Psalm. 5. 8. ואעול לותה Et ingrediar ad eam, Concumbam cum ea, Genes. 29. 21. ותעולי Et intrabis, Ruth. 3. v. 4. ועמי תעולי Et mecum ingredieris, Cantic. 4. 8. sic ibi legendum: עלך ארי לא יעול אדך Nam non ingredietur ad te, Heb. יקרב, Jesa. 54. v. 4. הוא יעול לתמן Ipse ingredietur illuc, Deut. 1. 38. ועול לקרתא Et qui intraverit, 2. Reg. 11. 8. ותעלון Et ingrediamini, Deuter. 8. 1. יעלון לניה Si ingrediantur in requiem, Psal. 95. 11. *Aphel,* אעיל Ingredi facere, Introdúcere, Adducere, Afferre; *Præteritum,* אעילי Introdúxit me Dominus in domum gymnasi doctrinæ Israël, Cantic. 2. 4. אעילי נברא Et introduxit vir iste viros illos in domum Joseph, Genes. 43. 17. *Cum Aff.* אעילי לארעא Introdúxit me in terram Israël, Ezech. 40. 2. אעילי Et introduxit me in vestibulum domus, Ezech. 40. 48. אעילון לאסתרותא Et introduxit eos in confessum, 1. Sam. 9. 22. Et cum נ ad compensationem ejecti Dagesch ex prima radicali, quod requirebat forma conjugationis, אעילי Introdúxit Danielelem, Dan. 2. v. 25. אעילי Introdúxisti nos in laqueum, Psal. 66. 11. אעילו נ לוט לותהון Et introduxerunt Lotum ad se in domum, Gen. 19. 10. *Participium plurale,* ומעלון אתון לה לביתא Et vos introducitis illud in domum, Hag. 1. 9. *Infinitivus,* להעלה Ad introducendum magos, Dan. 5. 9. quod est cum ה paragogico: קרמי לה העלה Ad introducendum coram me, Dan. 4. 3. ubi נ est compensativum ejecti Dagesch, ut antea. לאעלא לנביא Ad adducendum prophetæ, 1. Sam. 9. 7. *Cum Aff.* לאעלותך Ad introducendum te in locum, quem præparavi, Exod. 23. 20. לאעלותהון Ad introducendum eos in terram, Deut. 9. 28. *Imperativus,* אעילי Introdúc viros istos in domum, Genes. 43. 16. אעילי קדם מלכא Introdúc me coram rege, Dan. 2. 24. אעילו חוותכון Admóvete visiones vestras, Hebr. הנישו Jesa. 41. 21. *Futurum,* אעילי אעל יתכון Quum introduxero vos, Ezech. 20. v. 42. ואעלנך Et introducam te in domum sanctuarii mei, Cantic. 8. 2. תעל לתבותא Intoduces in arcam, Genes. 6. 19. ולות עמיה תעלניה Et ad populum suum introduces eum, Deuter. 33. 7. in T. Jon. ותעלנה Et introduces eam intra domum tuam, Deut. 21. 12. ותעלנן לבית מקדשא Et introduces eos in domum sanctuarii Domini, Jere. 35. vers. 2.

v. 2. ארי יעלך Cum introduxerit te in terram Canaanorū, Exod. 13. 5. Quid afferemus viro isti, Hebr. נביא, 1. Sam. 9. 7. Ithpehal vel Ithpabel, Præteritum, מדמהון Ex quorū sanguine illatus est ad expiandum, Levit. 16. 27. ארי אהעלו לבית יוסף Eo quod introducti essent in domum Joseph, Gen. 43. 18. Participium, אנהניא Nos introducimur, Gen. 43. 18. Futurum, במיא יתעל In aquas immittetur, Levit. 11. v. 32. לקבורן יתעל In sepulchra adducetur, Jobi 21. v. 32. ליום רגותא יתעלן In die commotionum introducuntur, Job. 31. 20.

עלל Et feminine עללתא Proventus, Fructus, Hebr. תבואה, qui provenit & introducitur presenti anno, non qui collectus est anno præterito, qui dicitur במיא דאסניתי להון, עבדא Sicut multiplicavi eis proventus, Hof. 4. 7. עלל טוריא וסוברן ליה Proventum montes ferent ei, Jobi 40. 15. ותעבר עללתא Et edet proventum pro tribus annis, Levit. 25. 21. במכנשכון ית עללתא Et congregaveritis proventus terræ, Levit. 23. 39. עשר תעשר ית כל עללת זרעך Decimando decimabis omnes proventus feminis tui, Deuter. 14. 22. ועללת ברמא Et proventus vineæ, Deuter. 22. 9. וכעללת מעצרתא Quasi fructus areæ, & quasi fructus torcularis, Numer. 18. 30. ויאכלו מעללת ארעא Et comederunt de proventu terræ Canaan anno illo, Jos. 5. 12. Ut addatis vobis proventus ejus, Levit. 19. 25. ותכנוש ית עללתא Et colliges proventū ejus, Lev. 25. 3. ועללתהון דרשעו Et proventus eorum, improborum scilicet, conturbabitur, Prov. 15. 6. ולא נכנוש ית עללתנא Nec colligemus proventus nostros, Levit. 25. v. 20. Juxta numerum annorum proventuum, Levit. 25. v. 15. ארי מנין עללתא Nam numerum proventuum ipse vendit tibi, Levit. 25. 16.

מעלנא Introitus: Occasus, de sole: Porta: respondet Hebræo מבוא: ut, מעלנא מברגחא Et usq; ad introitū Minnith, Judic. 11. 3. למעלנא חליתא Ad introitum tertium, Jere. 38. 14. ומעלנא במעלנא Et introduxit me in introitū, Ezech. 46. 19. Cum Affixis, ממרנא שמשא ועד מעלנא Ab ortu Solis ad occasum ejus, Psal. 50. 1. Plurale constr. רחם יהוה Diligit Dominus portas sanctuarii, Hebr. מעלני מקדשא, Psal. 87. 2. למעלני ביתא Ad introitus domus, Ezech. 44. 5. שמשא ועד יסא רבא מעלני שמשא Usq; ad mare magnum occasum solis, Jos. 1. 4. id est, totius occidentis tractus.

וכרמך לא Racemare. Futurum, עלל Et vineam tuam non racemabis, Hebr. תעלל, Levit. 19. 10. Deut. 24. 21.

Tertiò עלל העליל & העליל Machinari, Causam, Occasionem querere vel præbere, Moliri facinus: Agere, Facere, Operari.

עליליה Machinatio, Facinus, Scelus, Astutia, Fallacia, Dolus, quādo in malum sumitur, Opus, Factum: Venerunt machinationis alicujus causā, ut certi quid machinarentur.

עליל Palam, Manifestè. In Mischna, בין שנראה בעליל Sive videatur (luna) manifestè, sive non videatur manifestè, Rosch haschana fol. 21. 2. Glossa בגלוי לכל Manifestè omnibus. In Gemara ibidem, מאי משמע דהאי Quis sensus est hujus vocis עליל? significat Manifestum: Sic in Schab. fol. 133. 2. בעליל העיר צריך לעסוק במדידה In conspectu totius urbis, (i. e. coram omnibus) metiendum est, Sanhed. fol. 14. 2.

עליל Factum: Causatum, Effectum, apud Philosophos. Apud Talmudicos, עולין לקבל Liquores qui facti sunt ad recipiendam immundiciem, Pesachin fol. 18. 2. id est, affecti, dispositi. Item apud Grammaticos, עלולי הפא Quiescentia Pe, sive primā radicali Jod: עלולי הלמד Quiescentia Lamed, hoc est, tertiā radicali, More par. 1. cap. 67.

רעת עלול Ager, Infirmitas, Debilis: רעת עלול Scientia infirma, More par. 1. cap. ultim. vide & par. 2. cap. 40. Est ex lingua Arabica, ut videre est in Schindlero.

הון בעון עלול Causa, Occasio: הון בעון עלול Fuerunt quærentes, quæsi verunt occasionem, Dan. 6. 4. עליליה Invenerunt occasionem, Heb. עליליה Colliget occasionem iniquam sibi, Psal. 41. 7. וכתף עליליה Inventa est in eis causa iniquitatis, vel simpliciter, Iniquitas, Psal. 53. 2. Hebr. עלול Iniquitas, & sic pertinet ad עלול. Elias Causam exponit. Sic, עליליה Author iniquitatis, Psal. 71. 4. Hebr. עמף מענל E manu iniquè agentis. Hæc possunt ad עלול referri, unde עליליה Iniquitas. Vide illic. Rabbinit Deus vocatur עלול העלול Causa causarum. Item, עד שימצא לו קצת עלולה לחמתו Donec inveniat aliquam occasionem occidendi eū, Kimchi 1. Reg. 2. 28. in Com. מעולה Causatum.

עולין Racemi: הלא משארין עולין Nonne reliquos fecissent racemos? Obad 15.

מעלליון Opera, Actiones: מעלליון Et secundum malitiam operum ipsorum, Psal. 28. vers. 4.

עלעולא Turbo, Tempestas, Procella. Respondet Hebræis סופה, סער, סערה, sive סערה. Scribitur & promiscuè עלעולא cum Cholem: Et tempestas conturbans, Jerem. 23. v. 19. Cum turbine in die venti, Amos 1. 14.

Æstuabit turbo vehementer, Psalm. 50. 3. *Cum Aff.* Perfequeris eos in tempestate tua, Psalm. 83. 16. *Plurale*, Et ventus tempestatum, id est, intempeustus, disrumpet, Ezech. 13. 11. ברוח עלעולין Turbulentus, disrumpet, Ezech. 13. 11. Vento tempestatum sive turbinum, procelloso, turbulento, Hab. 3. 14.

Perturbare, Turbine, Procellis agitare vel dejicere. Futurum, ועלעליה מאתריה Et turbine agitabit eum de loco suo, Hebr. וישערהו Job. 27. vers. 21. Ventus dejiciens vites, Kilaim capite 7. פסילוסין דמעלעלין בנימומא פסילוסין Qui turbulenti sunt vel turbulenter loquuntur cum balbutie, balbi vocantur, Zohar in Levit. col. 473.

על *Roborari, Roborare se, Fortem esse, quo significato dicitur etiam אלם. Præteritum*, ויציא עלימו Vivi corroborati sunt, Heb. ויציא עלימו, Psalm. 38. 20. *Imperativus*, Fortis esto & roborate, Hebr. חזק ואמץ, Jos. 1. 6. Sic Deut. 31. 7. Fortes estote & roboramini, Jos. 10. v. 25. *Pabel Imperativus*, Confirma & corrobora cor tuum, Psalm. 27. 14. *Ithpehal, Futurum*, Et roborat se animus vester, Psalm. 31. 25. *Talmud.* Et confirmata de ipso fuit sententia juris, Sanhedr. folio 107. 1.

Deinde *עלם in Niphal, Latere, Absconditum esse*, Hebr. ה הנעלם, *Apud Grammaticos, He absconditum*, id est, quiescens. Oppositum ejus הנראה *Apparens*, id est, mobile, quod pronunciat. Hinc Genes. 45. in Aben Esra, ידוע כי פה מוכרת וכאשר יהיה סמוך ישוב והוא הנעלם לומר נעלם Notum est, quod פה absolutum nomen est: quando verò est constructum, vertitur He quiescens in Jod quiescens. *Quando dicitur נח* Quiescens: ut, נח נעלם מצאנו האלף שיבויה נח נעלם Invenimus quod litera א venit quiescens post omnes vocales. *Occultantia Ajin*, id est, verba quiescentia secundâ radicali, Aben Esra, Psalm. 74. 12. Vide & Hofseæ 8. 4. in eodem.

למעלה אמר כאור בהעלם *Absconfio*: העלמה העלם. *suprà dixit כאור* (כיאור) *cnm occultatione Jod*, Amos 9. 5.

Fortis, Robustus. Plurale, ועלמיין Et fortes quærentes animam meam, Psalm. 54. 5. Hebr. וערצים, *Præfracti, tyranni.*

Robur, Fortitudo: cum Affixo, הלשותי Debilitas mea fortior est robore patris mei, 1. Reg. 12. 10.

Puer, Puerulus, Adolescens. Dicitur de puero adhuc lactente & infante, ut Mose, ac de adulto ad ministeria apto. Respondet Hebraicis עלם

ותמן עמנא עולם עבראה עברא לרב קטוליה, ut: נער Et ibi nobiscum erat puer Hebræus, servus præfecti militum, Genes. 41. v. 12. de Josepho in Ægyptum vendito: מלך עולימא עמי Mitte puerum mecum, Genes. 43. 8. de Beniamine juniore filio Jacobi, in Ægyptum postulato: ויהי Et ecce puerulus flebat, Exod. 2. 6. de Mose in arcula incluso & in aquam projecto; בר מן דין עלימא Cujusnam filius est hic adolescens? 1. Sam. 17. 55. de Davide in occursum immanis Philistæi prodeunte: ואתי עלימא דכהנא Et venit puer sacerdotis, scil. ministrans ei, 1. Sam. 2. 13. ולא שלף עלימא הרביה Et non extraxit adolescens gladium suum, Judic. 8. 20. בעלמא באבשלום In adolescente Absalomo, 2. Samuel. 18. 12. שלם Est ne pax, id est, rectene valet adolescens Absalom? ibid. vers. 29. וער מעלימא וער A puero usque ad senem, Genes. 19. 4. *Cum Affixis*, ופורה עלימא Et Phura puer ejus, Jud. 7. 11. Puer tuus, ibid. vers. 10. לעלימא Puer suo, 2. Reg. 4. v. 24. *Plurale*, עשרה עלימין Decem adolescentes ferentes arma Joab, 2. Samuel. 18. v. 15. *Exceptis istis quæ comederunt pueri*, Genes. 14. 24. *In grege & in pueris*, Jobi 1. 16. ועמר דוד לעלימא Et dixit David ad pueros, 1. Sam. 25. 5. *Constr.* עלימי מלכא Et dixerunt adolescentes regis, ministri ejus, Esth. 2. v. 2. *De adolescentibus Joab*, 2. Sam. 20. 11. *Duos pueros suos*, Gen. 22. 3. *Interroga adolescentes tuos*, 1. Sam. 25. v. 8. *In diebus puerorum meorum*, Jobi 29. 5. *Cum pueris nostris*, Exod. 10. 9. *Et dixit adolescentibus suis*, 1. Sam. 25. 19.

Puella, Adolescentula, Juvenacula, ætatis nomen: ותיה עלימא Eritque puella cui dixerò, Gen. 24. 14. ועלימא שפירת חוו Et puella pulchra aspectu, ibid. vers. 16. *Advocemus puellam*, ibid. v. 59. *Plurale*, עלמן בתולתן Puellas virgines pulchras aspectu, Esth. 2. v. 2. עלמן Puellæ Estheræ, Esth. 4. 4. ubi Regia habent עלימתן, quæ est forma composita ex absoluta & emphatica. *Cum Aff.* בעולמתוי Et adhæsit puellis illius, Ruth. 2. v. 23. *עם עלימתי* Cum puellis meis, Ruth. 2. 8. *חמש עלימתהא* Quinque puellæ ejus, 1. Sam. 25. 42.

Pueritia, Juventus, Adolescentia: עלימות Adolescentia & dies nigredinis capillorum, vanitas est, Hebr. הילדות, Eccles. 12. 1. *Postquam* Postquam fenui, erit mihi juvenus, Genes. 18. 12. *Aff.* בהתח עלימותך *Côfusionis adolescentiæ tuæ oblivisceris*, Jesa. 54. 4. *חרי עלימא ביומי עלימותך* Lætare adolescens in diebus adolescentiæ tuæ, Eccl. 11. 9. עלימין

עולמו *Idem: Cum Aff.* קצרתו יומי עולמו *Ab-*
breviaſti dies adoleſcentiæ ejus, Hebr. עולמו,
unde Veneta עולמו, non malè; cum hæ duæ
formæ ſibi reſpondeant, Pſal. 89. 46.

עילם *Elam, nomen proprium regionis*, Jeſa. II.
v. II. & c. *Hinc apud Talmudicos*, הו כתובין גיפטיין
מדית עברית עילמית יונית Si ſcripti fuerint Ægy-
pticè, Medicè, Hebraicè, Elamiticè, aut Græcè,
Schab. fol. II. 5. I.

עלם . עלם *Seculum, Aeternum, Aeternitas, Per-*
petuum, Sempiternum: Mundus. Notat plerumque
tempus homini incertum & abſconditum ex Hebrai-
ca etymologia, nunc aeternum, nunc longiſſimum, nunc
longius, nunc brevius & definitum, veluti Jubilæum
& quinquaginta annorum. In Venetis plerumq; in
Targum ſcribitur עלם, emphaticè עלמא, ſed Ba-
bylonicè apud Dan. עלם, emphaticè עלמא, quod
rectum. Nam prius Kametz reſpondet Hebræo Cho-
lem, ex forma עולם, quod ſic communiter mutari
ſolet, & inde ultimum Kametz tranſit in Pathach:
ויהי קים עלם *Fæderis ſempiterni*, Genef. 9. v. 16.
ויהי ליה Et vivat in perpetuum, Genef. 3. 22.
עבר פלה לעלם *Eritq; ipſi ſervus ſerviens in per-*
petuum, Exod. 21. 6. id eſt, uſque ad Jubilæi an-
num, ut patet ex Lev. 25. 40.
לעלם לא אנשי פקודיך *In perpetuum nõ obliſcar præceptorum tuo-*
rum, Pſal. 119. 93. id eſt, totâ vitâ meâ:
לדדת עלמא: *In generationes ſeculi*, Genef. 9. 12.
חסדא דיהוה *Miſericordias Domini in ſeculum*
laudabo, Pſal. 89. 2. עד עלמא *Uſque in ſeculum*
i. Sam. 1. v. 22. מן עלמא *A ſeculo, ab omni ætate*,
Jerem. 28. 8. כולי עלמא *Totus mundus*, Cant. 2. 3.
עלמא *Seculum venturum, Mundus ventu-*
rus, qui eſt vitæ æternæ, Cantic. 2. 3. *Plurale;*
מלכא לעלמין חיי *Rex in ſeculum vive*, Dan. 5. 10.
לביית שכתבך עלמין *In domum Majeſtatiſtuę in ſe-*
cula, Dan. 2. 44. די לעלמא ירחק *Ut in ſecula af-*
pernetur Dominus, Pſal. 77. 8. *Conſtruet*
ועלמין *Et in ſecula ſeculorum*, Hebr. ער עולמי ער,
Jeſa. 45. 17.

עלמא *Vulgare, Leve, Facile, Commune, Tri-*
tum, quod vulgò fit in mundo inter homines. Cum li-
teris ſervilibus ſic tantum uſurpatur. Hinc ad illud;
יפיה בהם *Sufflat in eos*, Pſal. 10. 5. quidam ſcribit;
בנפיהא בעלמא הם נופלין *Flatu vulgari ipſi cadunt,*
id eſt, leviculo: *Hyperbole vulgariſ:*
עץ בעלמא הוא *Lignum ſive arbor vulgariſ*
eſt: *Verbum vulgare dixi*, Jo-
כיין דאיימיה: *non ſeriò, iſta locutus ſum:*
Postquam adduxerit illud in amu-
letis vulgariſ, Schab. fol. 103. 2. בעלמא *Ad onus vul-*
gare ſive cõmune, nempe portandum fuiſti aſi-
na mea, Sanhed. fol. 105. 2. de aſina Bileami. Sic,

מעלמא *E' mundo, id eſt, aliunde, ex bivio, ex com-*
muni & trito: סברא מעלמא: Opinio, Conjectura
levis, vulgata & è bivio petita, quæ nõ eſt funda-
ta aut ſcripta in Lege ſeu verbo Dei: אפילו רעלמא
נמי *Etiã vulgò ita eſt, Iſt es doch ſonſt auch alſo.*
קאעלמא טהורין *Vulgò ſunt pura*, Peſach. 19. 2.

עולם Hebr. *Seculum: Mundus. Rab. הוה*
Mundus hic, habitabilis ſcil. & non habitabilis, Secu-
lum hoc, cui opponitur הוה Mundus venturus,
Seculum venturum ſive futurum: הוה Mundus
hic, vel eſt הוה הוה הוה Inferior (qui e-
tiam dicitur הוה הוה הוה Mundus magnus, Ma-
crocoſmus, & הוה הוה הוה Mundus parvus, Micro-
coſmus, id eſt, homo) vel הוה הוה הוה Medius, vel הוה הוה הוה
Supremus. Mundus inferior continet ים Mare &
flumina, מדבר Desertum, vaſtitates, ſolitudi-
nes, loca inhabitabilia, ישוב Terram habitabi-
lem, quæ eſt vel Aſia, à שם Schem filio Noæ
primum habitata: vel Africa, à חם Cham altero
Noæ filio: vel Europa, à יפת Japhet, tertio e-
jus filio, poſt linguarum diſiſionem, & homi-
num diſperſionem occupata. Mundus medius
continet הוה הוה הוה Sphæras, Stellas, ſigna coele-
ſtia, & regionem aëream. Mundus ſupremus, eſt
mundus הוה הוה הוה angelorum & נפשות animarum,
& הוה הוה הוה Mundus ſpiritualis. R. D.
Kimchi ſcribit Pſal. 19. v. 9. Sapientes Taberna-
culum Moſaicum quoq; appellare הוה הוה הוה
Mundum medium, eò quòd mundi ſuperioris
& inferioris ſimilitudinem referret. Mundum
ſuperum, ſive הוה הוה הוה quidam intelligunt mun-
dum, qui futurus eſt poſt deſtruetum hunc
mundum inferiorem, & poſt reſurrectionem
hominum mortuorum, quando animæ cum
corpore ſuis rurfum conjungentur. Alii
הוה הוה הוה Mundum animarum, quem ani-
mæ poſſident ſtatim poſt ſolutionem à corpo-
re per mortem. Quidam per הוה הוה הוה intelli-
gunt ימות המשיח Dies Meſſiæ, quibus ſcil. ventu-
rus Meſſias, quem Judæi adhuc exſpectant,
quòd in hoc mundo temporaliter regnaturus
ſit. Vide Abarbinelem in Pirke Avoth cap. 4.
fuſè de hiſ diſputantem. Apud Rabbinos Ca-
baliſtas legitur in illud, Et regnum tuũ eſt regnum
כל עולמים, Pſal. 145. 13. *vocem כל ratione Ge-*
maticâ, id eſt, numerali denotare 50. quaſi
Deus regnum poſſideat quinquaginta, immò
quinquaginta mille mundorum, quorum quiſ-
que duret mille annos. Legitur id in libro טעמי
מצות fol. 32. Porro pluraliter etiam formâ femi-
ninã dicunt עולמות. In libro Apophthegmatum
Hebræorum cap. 4. legitur: ד יקוב אומר העולם
הוה רומה לפרודור בפני העולם הוה התקן עצמד
i. e. Rabbi Jacob inquit: בפרודור שתכנס לטרקלין

Mundus hic similis est vestibulo respectu mundi venturi: Præpara teipsum in vestibulo, ut possis ingredi in triclinium: שיה אלפי שני להוי עלמא וחד חרוב: Sex mille annos durabit mundus, & uno erit vastitas, &c. Afkas rochel lib.2. cap.4.

הפסד: Aternus, Perpetuus, Sempiternus: עולמי Perditio, Corruptio æterna. Fœmininum, עולמית Aterna: & adverbialiter, Aternum, Perpetuo, ut apud R.Salomonem Jefa.25.v.8. ad בלע המור.

Nomen loci, Sanhed. fol.94.1.

עלע Costa. Derivatium ab Hebraeo עלע, ותלר עלען בפמורה: Tres costæ erant in ore ejus, Dan.7.5. עלע מבית אבא Costa ex domo patris, id est, semen domus paternæ, Genes.44.19.

עלעיתא: Causa, Occasio, idem quod עלר supra, Esth.1.16. in Targ. sec.

עלק Sanguifuga: לעלוקא תרתין בנן Sanguifugæ sunt duæ filia, Proverb.30.15.

עלק Sicut sanguifuga quæ exfugit sanguinem hominum, Psal.12.9. In Talmud, עלקרא Periculum sanguifugæ, Avoda fara fol.12. cap.1. in Gemara, sine ו, quasi עלקרא vel ערק. Id in Aruch legitur ערק, ut est in ערק. Et alibi, עלקא שתא Fortè sanguifugam bibit: Propter sanguifugam, Bechor. folio 44.2.

עלוקא Pera pastoralis. Arabicum est, ut ponit Kimchi, 1. Sam. 17. 40. idem quod Hebraicè ילקוט. Propriè pera pastorum & viatorum, in qua portant viaticum.

עלש Intybus, herba amara, quæ comedebatur cum agno paschali, Endivien: In Targum, עלש ונקמ לעפיה דאכלין ית נבסמ דהוי טוי נורא על, Et videbat populum suum, qui comedebant victimam festi (Paschatis) asfatam igni, cum raphano majori, intybo & azy-mis, Cantic.2.9. על תמכה ועולשין ויכלוניה Cum raphano & intybis comedent eum, Exod.12.8. in Jonath. Hebraicè על מררים cum herbis amaris. Apud Talmudicos vide idem in Pesach. fol.39.1. in Misna. Et ibidem in Gemara, עולשי שרה ועולשי Intybus agrestis, & intybus hortensis. In Aruch parvo explicatur Germ. Rörbleintraut/ i. e. Chærephyllum, vel ut vulgò in officinis, Chærofolium. In Aruch magno scribitur, quædam id explicare כריספינו, quod est Italicum Crispigno, Latine, Cicerbita, Sonchus. In Gemara Hierosolymitana explicatur per טרוקסימון Τρωξιμον.

עלת Hinc citat Baal Aruch ex Medrasch Echa cap.3.v.42. עולתיא מריון pro Herbis certis amaris: & עולתיא vult idem esse quod præcedens עולשין. In meo exemplari pro eo

reperio, אית כרנבי מריון כסימא. Quid autem כרנבי sit ignoro, nisi fortè legendum כרנבי, & sit Græcum κρέμειν, Latine Crambe.

עלה Vide in עלת. עלית. עלת.

עמר Stare, Consistere, Persistere, Subsistere. Apud Talmudicos etiam est Surgere:

Mos regum est surgere horâ tertiâ, Berach. fol.3.2. עד שעה שעומד Usque ad tempus quo surgit, Berach. fol.2.col.2. Apud Grammaticos, פעל עומר Verbum stans, intransitivum, neutrum: מלה עומדת Vox absoluta, in forma absoluta, cui opponitur נסמכת Constructa. Vide Aben Efram, Psal.45.5. Hiphil, העמיד Stare, Subsistere, Consistere facere, Conservare, Constituere: העמידו תלמידים הרבה Constituite discipulos multos, Pirke avoth cap.1. בשרף העלין Qui consistere facit (caseum vel simile quid) cum gummi foliorum, Orla cap.1. Juxta alios est המרכב Qui conglutinatur aliquid.

עמידה Surrectio: Statio, cujus oppositum ישיבה Sessio: item Subsistentia, Duratio, Conservatio: עמדתו Res ad subsistentiam suam, ad conservationem sui necessariam, in More. Talmudici ad illud, Et recepit se Abraham manè ad locum ubi steterat, Genes.19.27. Non est hîc Statio aliud quàm Precatio. Et Chaldaeus illic pro עמר transfert, Ubi incumbere precibus.

עמדתו Status: In Targum, ומעמדתו ומעמדתו Et statui justorum benedicet, Proverb.3.v.33. Statio: מעמד ומושב Statio & sessio: Item Cætus delectus, ministerio sacro oblationum & precum præfectus, ut ista legitime fierent nomine populi totius. Tales stationes seu cœtus erant 24. & dicebantur אנשי מעמדות Viri stationum, sacris publicis adstantes & vacantes. Singulis erat unus ראש המעמד Caput stationis: Unde in Tamid cap.5. legitur, ראש המעמד היה מעמד את הטמאים בשער המזרח Caput stationis seu liturgias subsistere jubebat immundos in porta Orientali. Traditio de his Stationibus extat in Talmud Massech. Taanijos cap.4. in Mischna: אלו הן מעמדות He sunt Stationes. Quia dictum est, Præcipe filiis Israël, & dic eis, oblationem meam, panem meum, &c. offeratis in tempore suo, Numer.23. fieri autem non potest, ut Oblatio ab homine offeratur, & ille ei non assistet; ideò ordinarunt Prophetae priores כד משמרות 24. Φυλακας seu custodias, ועל כל משמר ומשמר & unicuique custodia erat (adjuncta) Statio Hierosolymis ex Sacerdotibus, Levitis & Israëlitis. Cùm appropinquaret tempus Custodiæ ut ascenderet (Hierosolymam) Sacerdotes & Levitæ ascendebant, Israëlitæ

Israëlitæ autem illius custodiae congregabantur in civitatibus suis, & legebant in Historia Creationis, &c. Rambam adhuc locum scribit: *אנשי המעמד* Viri Stationis hujus fuerunt omnes legati Israëlitarum, quorum mens & intentio tota erat occupata in cultu Divino & precibus; neq. ullatenus vacabant negotiis suis, sed cor & cogitatio ipsorum tota erat in sacrificiis. Appropinquante autem tempore Stationis seu Liturgias, tum unusquisque ex viris illius Stationis, qui propè Hierosolymam erat, in Sanctuario reperiebatur, quando oblatio offerebatur, cum Sacerdotibus & Levitis illius custodiae: qui autem procul erant ab Hierosolyma, illi congregabantur in Synagogis suis, & orabant ac legebant, occupabanturq. in cultu Divino, per totam illam septimanam, quâ custodia illorum perdurabat in precatione, lectione, & jejunio, ac legebant historiam Creationis, quia Perfectio existentiae est cultus Divinus, &c. Obadias de Bartenora; Unicuique custodiae erat adjuncta מעמד Statio nomine Israëliticarum tribuum, quæ dividebantur in 24. partes. Hi mittebantur à toto Israële, ut assisterent oblationibus cum Sacerdotibus & Levitis qui erant in illa custodia. Israëlitæ autem illius custodiae congregabantur in civitatibus suis: qui verò longinqui erant, nec ascendere poterant, ut adstarent oblationi in custodia sua, congregabantur in Synagogis civitatum suarum, ibiq. jejunabant, orabant ac legebant in Lege quotidie in historia Creationis, ad ostendendum, quòd mundus subsistat per cultum qui peragebatur in Sanctuario. Sic Bartenora. Hinc etiam libellus est dictus סדר מעמדות Ordo Stationum, id est, Ordo precum & lectionum, quas tales homines singulis septimanæ diebus tenentur dicere. Vide Bibliothecam nostram Rabinicam. Scaliger מעמד hîc transfert Liturgiam. Vide eum in fine de Emendatione Temporum, & in Canon. Isagog. 297. & deinceps.

מעומד Stans, Erectus, Constitutus in pedes, cuius oppositum מיושב Sedens, In sella vel subsellius positus: ולאומות Judicat Israëlem stans, בן את ישראל מעומד Beresch. rab. sect. 82. sed gentes judicat sedens, Beresch. rab. sect. 82.

העמדה Consistentia, Firmitas, Firmitudo.
עמודא רעננא Columna, Statua: עמודא עמודא Columna nubis, עמודא ראשתא Columna ignis, Exod. 13. v. 22. רומיה רעמוד חר Altitudo columnæ unius, Jerem. 52. 21. וכעמודא דפרזל Sicut columna ferri, Jerem. 1. 18. Plurale, וליית להון עמודין Et non erunt ipsis columnæ, Ezech. 42. 6. Emphaticè, אולמא Columnas duas, 1. Reg. 7. v. 41. עמודא תרין Porticum columnarum, 1. Reg. 7. 6. Constructum, עמודי דרתא כל Omnes columnæ atrii, Exod. 38. v. 17. כעמודי דרתא Sicut columnæ atrii, Ezech. 42. v. 6. אף עמודיהו Et columnæ ejus

quinque, Exod. 36. v. 38. עמודיהון עטרין Columnæ ejus viginti, Exod. 38. 20. ית עמודהא Columnas ejus, Exod. 39. 40.

עמור Obscurari, Obscurum esse, Extin-gui. Præteritum, חכרין עמא דהב Quo-modo obscuratum est aurum? Hebraicè ועם, quod est ab עמם, & idem est, Thren. 4. 1. Futur. ותעמי כל רוח Et obscurabitur, caligabit omnis spiritus, Ezech. 21. 7. al. 12. Item Humiliari, De-primi: קולו עמה Vox ejus deprimitur, Glossa, נשפל, Jalkut Exod. fol. 80. 1.

עמי Obscurum, cui opponitur חור Album, Candidum: דכבוצין עמי Qui sunt quasi linum ob-scurum, Hebr. פהה quod vulgò vertunt Fumi-gans, non lucens, obscurum, Jesa. 42. 3. והא עמיא Et ecce obscura fuerit plaga, Levit. 13. 6. 56. Regia עמא, ex forma Defectivorum se-cundâ, ab עמם, de quo infra, Hebr. פהה Con-tracta, Corrugata: Sic, והיא עמיא Sed ipsa fuerit obscura, Levit. 13. 21. חלף רוחהון דהות עמיא Pro spiritu ipsorum, qui erat obscuratus, id est, mœ-rens, tristitiæ nube obductus, Jesa. 61. 3. Plurale, ברהון עמין חורן Papulæ subobscuræ albicantes, Levit. 13. 39.

עמל Laborare. Præterit. רלא עמלת ביה In quo non laborasti, Jon. 4. 10. Author est Elias, non reperiri sepius pro Hebræo עמל, pro quo aliàs est טרה. Apud Rabbinos, התעמל Defatigare se, Movere, Exercere se, ut quis calefiat. Apud Tal-mudicos, אכל לא מתעמלן Sed non defatigant se, Schab. fol. 147. 2. Ut scil. inde calefiant, vel su-dorem excitent.

עמל Labor, Molestia: Laboris merces: In labore comedes eam, Genes. 3. 17. בנעמל תיכלה In dolore: ית כל עמלי: Omnem la-borem meum, Genes. 41. 51. גרמוהו עמלנא Revelatus est coram eo labor noster, Deut. 26. vers. 7.

התעמלות Calefactio: Exercitium, Motus cor-poris: לכוונת התעמלות Exercitii causâ, vel, Ad in-callescendum: התעמלות הגוף Exercitium corpo-ris, More par. 3. cap. 25.

עמילה Amylus, ἀμυλλο, non molitus, molam non expertus, ἄμυλον Amylum, de quo Plin. lib. 18. cap. 7. scribit: Amylum ex omni tritico & siligine fit &c. appellatum ab eo, quòd sine mola fiat. Apud Rabbinos, פת עמילה Panis amylos. Talis legitur fuisse לחם הפנים לחם Panis facierum. Non facilè fer-mentescibat, Schab. 62. 2.

עמילן Massa farinacea, quâ coqui solebant obte-gere ollas ad exsorbendas sordes; unde, עמילן של Genes. 26. 6. in R. Sal.

עמלא Censuram pro conductione ædium aut alia-rum rerum. אפילו מעמלא דבתי Etiam de censu ædium,

cap. 4. ubi inter officia mortuo exhibenda recensetur tamquam primum, quod מאמציני עיניו occludunt oculos mortuo. Exstruunt id ex eo: Et Joseph ponet manus suas super oculos tuos, Gen. 46. 4.

עמק Profundum esse, Heb. עמיק Profundus, a, um: ומחוי מכתשא עמיק Et aspectus plagæ profundior fuerit, Heb. עמוק, Levit. 13. 3. רהוה Quorum erat profundus sermo, Jesa. 33. 19. Plurale, לחרא עמיקין מהשבתך, Valde profundæ sunt cogitationes tuæ, Psalm. 92. 6. מתלוי מיא עמיקי Aquæ profundæ, Proverb. 18. 4. ואלעא עמיקי Proverbia Salomonis profunda, Proverb. 25. 1. vel 24. ult. Feminin. עמיקא Et terra profunda est, Prov. 25. 3. Empbat. ומצא עמיקתא Fovea profunda, Prov. 22. 14. Plurale, עמיקתא Profunda, Dan. 2. 22.

עמקא Profunditas, Fossula, Cicatrix, ut Hieronymus interdum vocem Hebraeam שאת, cui respondet, vertit: עמקא או עריתא Profunditas aut abscessus, Levit. 13. 2. pro Hebr. שאת Tumor elatus: עמקא Fossula alba, v. 10.

עמקא Profunditas: Plurale, מן עמקא קריתך De profunditatibus invocavi te Domine, Hebr. מפעמקים, Psalm. 130. 1. ורמיתני בעמקא In profunditatibus maris, Jesa. 51. 10. Et projecisti me in profunditates, Heb. מצולה, Jon. 2. 4. In profunditatibus maris, Ezech. 27. 34. Pervenit in profunditates, Psal. 69. 3.

עמקא Idem: לעמקא ולאפתאה In profunditatem & latitudinem, Jesa. 30. v. 33. בעמקי דשיוול In profunditatibus inferni, Prov. 9. 18.

עמקין Profundi: ועמקין בערסתהון Et profundi sunt, vel, jacent in lectis suis, Amos 6. 4. Sic habent libri omnes. Possent eo sensu legi עמיקין. ועמקין Kimchi.

עמקא Legitur in Venetis Psal. 101. 4. Regia habent עמקא, & id rectum. Nam in Hebræo est עקש, quod in Targum redditur עקם. Vide illic.

עמקא Profunditas: לשנהון Propter profunditatem linguæ ipsorum, Hof. 7. 16. Heb. מועם לשונם Ab indignatione linguæ ipsorum. Profunditas linguæ, est hæsitatio, balbuties linguæ, ut supra ex Jesa. 33. Regia habent מעקימות Propter perversitatem.

עמק Nomen proprium loci à valle peculiari appellati: כפר עמיקו, Taan. fol. 21. Hinc עמקו Calceus Imkanus, sive Vallensis, Kelim cap. 9.

עמר I. עמרא: עמרא: עמר. Et oblitus fueris manipulorum in agro tuo, Deuter. 24. 19. Post mensem manipulorum, Deut. 16. 9. in Jon.

עמיר Idem: עמירא: עמיר Quod onustum est manipulis melsis, Amos 2. v. 13. כבעור Sicut ardorem ignis inter manipulos, Zach. 12. 6. וכעמירא מכתר חצורא Et sicut manipulus post messorum, Jerem. 9. 22. Hinc est Verbum,

והצנו מעמר Manipulos facere. Participium, Et sinum suum replet manipulans, id est, manipulos faciens, Hebraicè eodem modo מעמר, Psalm. 129. 7.

II. **עמיר** est Gramen, Fænum: וישוח עמיר Et exortum est gramen, Heb. נלה הציר, Prov. 27. v. 25. Significatio hæc est ex usu Syro; ut, כל בסר Omnis caro fænum, 1. Pet. 1. 29. Vide & 1. ad Cor. 3. 12. Matth. 6. 30. &c. Hinc puto esse apud Talmudicos, המוציא עמיר כמלא פי טלר, Qui effert (in Sabbatho) fænum vel gramen quantum est plenitudo oris agni (scilicet reus fit) Schabb. cap. 7. in Misch. Gloss. עמיר id est, קשן של שבלין Stipula spicarum.

III. **עומר** Homer, mensura aridorum, de qua in Lexicis Hebraicis: עומר לגלגלה Et utiitum ut עומר, Levitic. 23. Et mensi sunt cum Homer, Exod. 16. vers. 18. עומר Homer decima pars Ephæ est, Exod. 16. vers. 36. Plurale, תרין עומרין לחד Binos Homeres pro unoquoque, Exod. 16. 22.

IV. **עמרא** Lana. Deductum ab Hebræo עמר, pro quo etiam usurpatur, commutatis ע ו ט, ut sepe: בלבוש עמר או בלבוש בתן In veste lanæ aut lini, Levitic. 13. v. 47. ועמר מילת Et lana melota, Ezech. 27. 18. תבעת עמרא וכתנא Quærit lanam & linum, Proverb. 31. 13. Et sicut lana quam apprehendit putredo, Jesa. 51. 8. Vellus lanæ, Jud. 6. 37. Apud Rabbinos אתגרת ליה פוץ עמרירה, Si mercede conductus es illi, excute lanam ejus, Joma fol. 20. 2. Vide illud in אגור.

עמרניה Lanugo, tenera pilatio lanæ similis. Talmudici usurpant etiam de lanugine fructuum quorundam, arborum & lignorum, quæ mollitiem lanæ refert. Hinc in Mischna, אין מרליקין לא בלכש, Non incendunt (lucernas sabbathinas) neque musco, neque lino impexo, Schabb. cap. 2. in principio. Ibi Gemara vocabulum למש שוכא דארזא שוכא: explicat, inquit, דארזא עץ בעלמא הוא בעמרניתא דאית ביה, id est, Muscus cedri lignum leve est propter lanuginem, quæ est in eo. Glossa, עמרניה est quasi lana, inter corticem & lignum ejus.

עמרא: עמרא: עמראו Lanarii, venditores lanæ: עמראו Lanarii, qui afferunt lanam

nam ad ripam fluminis, ut scilic. in foro urbis vendant, Basra fol.22.1.

IV. *Tinea*: respondet Hebræo עש, quod *Tineam* significat: ומסית היך עמר דאתגרים גושמיה: Et liquefcit sicut tinea, cujus corpus disruptum est, Hebr. עש Psalm.39.12. in Venetis. Regia זחיל, quod idem, & aliâs quoque Hebræo עש respondet. Interpres Latinus ibi *Limacem* reddit. ענ ענא ענא Ovis, Pecus, Grex: Vide supra in עון.

ענב *Uva*: Bacca, Granum uvæ, Weinbeer. Plurale וזו ענבין, Et fiebant uvæ, Hebr. ענבים, Genes.40.10. וענבין רשיון. Et uvas recentes non comedet, Num.6.3. *Emphat.* ונסבת ית ענבא. Et accipiebam uvas illas, Genes.40.11. *Constructum*, ויה ענבי שבך, Et uvas dimissionis tuæ, Levit.25.5. Regia habent Dagesch in litera Nun, quod etiam in Hebræo ענבי legitur Deut.32.32. Est autem Dagesch euphonię causâ adhibitum: Fuerunt grana vel baccæ ejus plures foliis, Succa fol.32.2. in Misna. *Talmudici etiam dicunt* ענבה, *usurpant de aliis granis sive baccis*: unde, ענבה של שעורים Grana hordei, Peah cap.6. Textus Talmudicus habet ענבה per ו, sed interpretes exponunt per ענבה, quod idem cum ענב. Et in Talmud Hierosol. Nisi quod fuerunt grana ipsorum sicut grana hordei, Sanhedrin cap.2. Baal Aruch explicat קמח של שעורים Farinam hordeaceam.

Vitium oculi, Macula in oculo instar grani vel bacca, Bechoroth cap.6. in Misna.

Tumor, Pustula lethalis, baccam uvæ referens: Hinc, עינבתא פרוונקא דמלאבא דמותא היא, Hæc pustula, quæ עינבתא vocatur, est nuncius angeli mortis, hoc est, signum lethale, עז folio 28.1.

Conjungere, Connectere, Annectere, Copulare: חבל רלי שנפסק לא יהא קושרו אלא עונבו ruptus, non religat eum, sed connectit eum, Pesach. fol. 11.1. In Aruch citatur etiam ex Targum Jeruschalmi ורעבון pro Hebræo Exo.28. v.28. & 39.21. sed id hodiè in impresso Targum non extat: לעונבן Ad connectendum ea: כולוון Ad connectendum omnia ista simul: Si fuerint fortia sive crassa, non connectuntur: si parva sive tenuia, connectuntur, Menach. fol.38.2.

Connexio, Conjunctio: עניבה בקשירה לא Connexio cum ligatione non mutatur: עניבה גופה קשירה היא Connexio ipsa, ligatio est, Pesachim fol. 11.1.

Clavus, Plectrum, Ropalum, Malleus interior tintinabuli aut campanæ, qui illisus, sonum edit:

Tintinabulum cui est malleus: Abstulerunt malleos ipsorum, ne scil. sonum edant, Schabbas fol.57.2. Item in Gemara, אין חמור יוצא בזוג אעפ שהוא פקוק, Asinus non egreditur (in Sabbatho) cum tintinabulo, etiamsi obturatum sit; Glossa, scilic. lanâ vel linteo, שאין העינבל שלו מקשקש להשמיע קול, ne plectrum ejus pulset ad edendum sonum, Schab. folio 54.2. Scribitur & cum inferto ו in fine, Tintinabulum & malleus cõpositio eadem sunt, id est, unum conjunctum corpus reputantur, & si aqua asperisionis ad unum perveniat, totum corpus mundatum habetur, Parah cap. ultimo. In Glossa, עינבל explicatur לשון Lingua, vel ברזל Ferrum interius sonum edens in motu suo.

ענב *Retardare*. Sic in Aruch, & adducitur locus ex Gemara הענונה, sed ibi hodiè legitur הענונה, ut dictum in ענן. Vide illic.

* ענר *Alligare, Colligare, Annectere, Connectere.* ענוד *Connexio, Conjunctio.*

ענר *Respondere: Exaudire.* Rarus ejus in Targum usus est, sed Hebræum ענה plerumque redditur per אתיב, id est, השיב. Præteritum, ענה יתהום ראובן Respondit illis Ruben, Gen. 42. v.22. in Jonathane: ענת Respõdit illa, Dan.5.10. Tu respondisti eis, Psalm.99.8. quod in Venetis ענית præv: ענו Responderunt, Dan.2.7. *Participium*, והוא עני יתהון Et ipse respondebat eis, Psal.99.6. ענה Loquens, respondens, Dan.2. Plurale, ענן Respondebant, Dan.3.v.24. Et respondebant totus populus simul, Exod.19.8. in Targ. Jeruschalmi. Festinanter exaudi me, Psal.102.3. & 134.7. *Futurum*, ולא אענה Et non exaudiam, Prov.1.28. ותעננו מליו טבון Et responderis eis verba bona, 1. Reg.12.7. *Pabel Participium femin.* ומענית להן מרים Et respondebat eis Mirjam, Exod.15.21. *Ithpehal, Participium*, ומן קדם Et à Domino respondebatur ei per vocem, Exod.19.19. *Futurum*, ויקרא Clamabit ad Deum, & non exaudietur, Proverb.21.13. ubi præv legitur, גענוי, quod nullam formam pro tertia singulari futuri habet. Nam in Hebræo est יענר, ex futuro Niphal, cui Ithpehal in Chaldaismo respondet. Apud Talmudicos, עני מורי Respondit mihi Dominus, Bava kama fol.49.2. עני מרי מ' בכתפיה Respondit mihi Dominus, quadraginta (sc. plage) sunt in humeris ejus, 40. plagarum reus est, Menach. fol.81.1. עני מרי מטמיה דרב Respondit mihi Dominus nomine Raf, Menach. fol.17.1. Gloss. Ex Niphal, ענני Exoratus sum tibi, Responsum tibi, surge & comede, Ketubhoth

tubhoth fol 67.2. Gloss. רכרתו יותר מראי Sic, נשים מענות ולא, Joma fol.22.2. *Aliter*, נענית לכה מטמחורת Mulieres canunt, vel, lamentantur, sed non complodunt manus, Moed katon in fine.

Secundò עני *Afflixit*: quod aliquando synecdochicè dicitur de concubitu, pro *Comprimere*, *Stuprare*: aliquando de Jejunio, pro *Jejunare*, *Jejunio affligere se*: vide infra in עניו. *Præteritum*, לא עני גבר ית נפשה Non affligit quispiam seipsum, Thren. 3.33. א מיומא דעני תמר ית אחתרה A die quo afflixit, id est, compressit Tamarath sororem suam, 2.Sam.13.32. *Aff.* ועניך Et afflixit te, Deuter.8.3. ועננו Et afflixit eos, 2.Reg.17.20. וענייה Et afflixit eam, Genes.34.2. *Fæmininum*, חלף דעניתה Et afflixit eam Sara, Gen.16.6. *Participium*, Pro eo quòd afflixisti eam, id est, compressisti, Deuter.21.14. עניאו Afflixerunt compede pedes ejus, Psalm.105.v.18. ענינו Afflixerunt nos, Deuter. 26.6. *Participium*, וכתמו דמענו לחון Et prout affligebant eos, Exod.1.12. *Partic. præter.* Percussi à Domino & afflicti, Jefa. 53.4. *Infinitivus*, אם ענאה תעני יתיה Si affligendo afflixeris eum, Exod.22.27. *Affix.* ונסרניה Et ligabimus eum ad affligendum eum, Jud.16.5. לעניותך Ad affligendum te, Jud.16.6. Nah.1.12. לעניותהון Ad affligendū eos, 2.Sam.7.10. *Huc revocandum illud irregulare nimis, vel potius pravum*, בדיל לענואדהון Ad affligendum eos, Exod.1.12. *Cum Affixis solet Infinitivus ex terminatione formari, unde ad præcedentem formam corrigendum. Imperativus*, וענו יתהון Et affligite eas, id est, concubitu comprimate, Jud.19.24. *Futurum*, ונעני ית ורעא דדוד Et affligam semen Davidis, 1.Reg.11.39. אם תעני ית בנותי Si afflixeris filias meas, Gen.31.50. לא תעני Ne affligas, id est, comprimas me, 2.Sam.13.12. תענון ית נפשחכוון Affligetis animas vestras, id est, jejunabitis, Levit.16.29.31. ויתום לא תענון Et pupillum non affligetis, Exod.22.v.22. וענון יתהון Et affligent eos quadringentis annis, Gen.15.13. *Ithpabel Præteritum*, וארי אתעניתא בכל דאתעני אכא Nam afflictus es in omnibus quibus afflictus fuit pater meus, 1.Reg.2.26. טוב לי דאתענית Bonum mihi est, quòd afflictus fui, Psal.119.71. *Participium*, Numquid jejunio afflictionis vos affligitis coram me, Zach.7.v.5. *Futurum*, כל אינש דלא יתעני בכרן יומא דרין, Omnis homo qui non afflixerit se (jejunio) in eodem ipso die, Lev.23.29. לא תתענון תעניו כאלין Ne jejunetis jejunia talia, Jefa.58.4.

ליה תעשוק *Afflictus, Pauper, Miser*: עניו, אגריא עניא Non opprimes mercenarium paupe-

rem, Deut. 24.14. ארי עניא הוא Nam pauper est, vers.15. אם כספא תזיף בעמי ית עניא Si pecuniam mutuo dederis alicui in populo meo pauperi, Exod.22.24. ubi in Regiis, לעמי לעניא quod melius. *Cum Affixo*, לאחוד לעניך Fratri tuo pauperi, Deuter.15.11. *Plurale*, לעני ולניורי תשובוק יתהון Pauperibus & peregrinis relinques ea, Lev. 19.v.10. ועקתהון דעניי ישמע Et clamorem pauperum exaudiet, Job.34.28. *Emphat.* לאוטבא לעניא Ad benefaciendum pauperibus Dei, Psalm.68.11. *Aff.* ועניך בהלכה דינא Et pauperes tuos in sententia judicii, Psalm.72.2. עלך יסבורון Et in te confident pauperes tui, Psal.10.14. *Fæm.* בעניא עניתות In paupercula Anathoth, Jefa.10.30. ו שמורת נקראו לו עני In Vajikra rabba sect.34. Septem nominibus appellatur Pauper: אביון, אכיון, מסכן, דל, מרשד, מרשד עני, cupit & desiderat omnia q. Desiderans: מסכן, quòd ab omnibus contemnatur, juxta illud, *Sapientia pauperis contempta est*, Eccles.9.&c.

לחם עוני *Afflictio, Paupertas, Miseria*: עניו עוניו Panem afflictionis, Deut.16.7.

Idem: עניו הרין Afflictio judicii, quando judices affligunt, id est, suspendunt judicium, Schabbas 33.1. כל עניו דבק עת נפש לעולם הוא צום Omnis Afflictio (h.e. verbum ענה) quando conjungitur cum Anima, semper significat Jejunium, Jejunare, Aben Esra Psal.35.12.

Idem; אדבר עניו נפשי Memento afflictionis animæ meæ, Thren.3.20. *Planctus, Lamentatio*: ואתתא לחברתה ענוא Quæque sociam suam planctum, scil. doceat, Hebr. קינה Lamentum, Jerem.9.20.

Idem: יחרוני יומי עניתא Comprehenderunt me dies afflictionis, Job.30.16. *Talmud.* לא בעניתו אכלי ורקא ולא בעתירותי Non in paupertate mea comedi olera (acetaria) neque in divitiis meis, &c. Schabbas fol.140.2. *Sententia proverbialis*, בחר עניא אולא עניתא Post pauperem ambulat paupertas: Afflictum sequitur afflictio. Nulla calamitas sola. Magnificus magnificè largitur, pauper tenuiter, veluti sacerdos offerebat in vasis argenteis & aureis, pauper in corbe, Bava ka. 92.1. Cholin 105.2. R.David Jer.52.

Idem, apud Rabbinos: unde, לעניית דעתי Pro paupertate, tenuitate scientiæ meæ: הוי אוהב את העניים כדי שלא יבואו בנוך לדי עניות *Amato pauperes, ne liberi tui veniant in potestatem paupertatis, Rab.* בעניתו Pro paupertate nostra, pro tenuitate nostra, id est, מתוד עניות דעתינו שאין אנו, ודעים פ' המקרא Propter tenuitatem scientiæ nostræ, quia nescimus interpretationem scripturæ, Talm. Jevam. fol.92.2.

Idem : מן עניתא Præ afflictione, Pf.88.10.
 ענין *Res, Ens, Negotium, Materia, Argumentum* :
Occupatio, Molestia : מתח ענינהון Extensio rerum
 ipsorum, nempe cæli, & corporum cælestium,
 Psalm.19.5. Regia aliter, לעניי מסבני Ad res
 pauperis, Psalm. 41. 2. דסכום ענינין דמתפרשין בחון
 Quarum rerum, explicatarum in illis, numerus,
 Cant.1.11. *Alibi vix in Targum reperitur* : apud Rab-
 binos frequentissimum : ענין משולל Ens abstractû,
 ענין טבעי Ens naturale. *Apud Grammaticos & Lex-*
icographos etiam est Significatum, Significatio, Sen-
sus alicujus vocabuli.

עניא *Fons*, Exod.15. ult. in Jonath. pro עינא,
 per metathesin literarum & נ.

עניא *Farina*, Vide supra in ענב.

עניא. Baal Aruch adducit ex Targum Hiero-
 solym. Exod.16.13. ענות טלא, pro Hebræo
 טלא : sed pro eo in Jonathane nunc legi-
 tur אנהות טלא.

עניא *Humilitas, Mansuetudo* : עניא זאביר *Hum-*
ilitas vulpina, id est, simulata, quâ fraus & cru-
 delitas tegitur, ut quando lupus blanditur hu-
 militer ovi; externe simulat se ovi similem: in-
 terne est lupus rapax.

עניא *Humilis: Mansuetus, Mitis. Respon-*
det Hebræo עני, & quandoque *Nomini* עני : ut,
 ודמתיקר יהוי ענין *Qui gloriosus est, fiet humilis,*
 Proverb.15.33. *Et relinquam*
in te populum mansuetum, Sophon. 3. vers. 12.
 Humilis est, & equitans
 super asino, Zach. 9. v. 9. Hebr. עני. Sic alibi:
Et vir Moses erat humilis
valde, Numer.12.3. *Plurale*,
 עניותנין, *Et non obliviscitur clamoris humiliû,*
 Psal.9.13. *Et mites possidebunt terram,*
 Psalm.37.11. *Constructum,*
 סוברא דענותני *Spes hu-*
milium non peribit in seculum, Psalm.9.vers.19.
Omnes mansueti terræ, Soph.2.3.
Et mansuetis dabit gratiam,
 Proverb.3.34. cum Sægol, ut ferè semper in Pro-
 verbiis, in Venetis. *Emphat.*
 ענותניא ויהרון *Audient humiles & lætabuntur,*
 Psal.34.3. *Aff-*
 ועל ענותנהו ירחם *Et super mansuetos suos mise-*
 rebitur, Jefa.49.13.

Idem : הוה ענין סגין : Fuit mansuetus valde,
 Talm. Hier. Kilaim cap.9.

ענותנותא *Mansuetudo, Humilitas* :
 תבעו ענותנותא *Quærite mansuetudinem,*
 Soph.2.3. *וקדם יקרא*
 ענותנותא *Ante gloriam (præcedit) humilitas,*
 Prov.18.12. *עקבא דענותנותא*
 Præmium mansue-
 tudinis, Prov. 22. 4. in Venetis y cum Sægol
 punctatur, quod est ex forma Syriaca :
 אהיל *Ambulato in mansuetudine,* id est,
 mansuetè, Ecclef.11.9.

Jejunium, ut & Hebraicè: Af-
flictio: per apocopam גורו תעני Decernite jejunium,
 Joel.1.14. & 2.15. *היום תעני* Num jejunium affli-
 ctionis vos jejunatis mihi, Zach.7.5. *הלא דא היא*
 Nunquid hoc est jejunium? Jefa. 58. 6.
Aff. *In die jejunii vestri,* Jefa. 58. 3.
Plurale, לא תתענו תענין באלין *Ne jejunetis jejunia*
talia, Jefa. 58. 4. *Rabbini dicunt* *Jejunia.*
 Joseph. Scal. in De emendat. Temporû pag.377.
 vertit *Angarias.*

עניא *Sulci, Hebr.* עניא, Hof.10.10. על חרתין
 Ad duos sulcos suos.

עניא *Nomen proprium Idoli Sepharvæo-*
rum, 2. Reg.17.31. *Apud Talmudicos*
 legitur habuisse figuram equi, & sic dictum,
 quod exaudiat Dominum
 suum in bello, id est, quod adjuvet ipsum, quan-
 do fugâ sibi vult consulere, ut author Aruch
 scribit, Sanhedr. fol.63.2. In Talm Hierosol.
 y cap.3. scribitur, *Adrammelech & Anammelech*
 idola Sepharvæorum, fuisse פאונא ופיסני
 Pavonem & Phasianum.

עניא *Nubes* : עני רב *Nubes magna,* Ezech.1.4.
Et si non recesserit nub-
es, Exod.40.38. *עמודא דעניא*
 Columna nubis, Exod.13.22. *Et nubes recessit,*
 Numer.12.10. *ית קשתי יהבית בעניא*
 Arcum meum dedi in nube, Gen. 9.13. *Et sicut nubem*
transeuntem delevi omnia peccata tua, Jefa.44.
 v.22. *Construct.* עני יקרא דיי *Nubes gloriae Do-*
mini, Exod.40.39. *כעני צפרא*
 Sicut nubes matuti-
 ni temporis, Hof.6.v.4. *Affixum,*
 ועניך כפיל *Et nubes tua obumbrat eos,* Num.14.14.
Plurale, *De multitudine nubium,*
 2.Sam.22.12. *ועניא יגרון טובא*
 Et nubes destillent
 bonum, Jefa. 45.8. *Construct.*
 עם עניי שמיא *Cum*
 nubibus cæli, Dan.7.13.

עני *Obnubilare, Nubem obducere. Infinitivus,*
 ויהי כענותי *Eritque cum obduxero nubem,*
 Genes. 9.14.

עני *Nubilus, Nubilofus* : יום המעון *Dies nu-*
 bilofus, Joma fol.28.2.

עני *Augur, Hariolator, ex*
nubibus futura bona vel mala prædicens. Plurale,
 ועניין בפלשתאי *Et augures sicut Philistæi,* Jefa.2.6.
Aff. *Et ab auguribus vestris,* Jer.27.9.
Augur vel præstigiator, Deut.18.10.
ubi Regia מענין, ex forma dageffata. *Plurale,*
 מן מעניני *Ab auguribus,* ibid. vers.14.
יהון לך *Et augures non erunt tibi,* Mich.5.
 vers.12.

עני *Augurari ex nubibus. Præteritum,*
 Et auguratus & hariolatus est, 2.Reg.21.6. *Futu-*
rum, לא תנחשון ולא תענון *Non præstigiabimini,*
 & non

& non augurabimini, Heb. תעונונו, Levit.19.26. Quidam ab עין deducunt, quasi sit Oculos detinere, ne videant rei veritatem. Vide Lexica Hebræa.

עינונית. In Gemara, עינוניתא דוורא Membranula rosacea, id est, rubens instar rosæ rubæ, Cholin folio 47.ו. ע est loco א, idem quod אינוניתא, id est, אונה קטנה Membrana parva sive tenuis.

ענף Ramus, Palmes, Surculus, Frondes, ut Hebraicè: למעבר ענף Ad faciendum ramum, Ezech.17.8. Punctatum est in exemplaribus ענף, sed istam formam Chaldaismus respuit. Non sæpius in Targum reperitur. In Danjele, plurale cum affixo, וקצו ענפיהו Et succidite ramos ejus, Dan.4.11. ובענפיהו ידרן צפרי שמיא Et in ramis ejus habitabunt volucres cæli, ibid. v. 9.

ענף Ramosum, Frondosum: כל אילן ענף Et sub omni ligno frondoso, Heb. רענן, Deut.12. v.2. in Venetis. Regia ענף per ב in medio, & rectè. Vide ענף.

ענין Manipuli lini pectinati, Keisten/ idem quod אניצין. Apud Talmudicos, שיערה נארה, Pilus ejus pulcher, similis manipulis lini, Nedar. cap.9. in fine.

ענק Torques, Monilia, ut Hebraicè: ענקיא ובר מן ענקיא Præter torques, qui erant in collis camelorum ipsorum, Jud.8.v.26. Hebr. הענקות. Et alibi, ענקיא ושירי יריא, Torques & armillæ manuum, Heb. נטפות, Jes.3.19.

עונקא Collum, Faux. Apud Talmud. כל הקרוב לנפש משיב את הנפש אמר רב אחא בר יעקב עונקא Quicquid proximum est animæ, reficit animam. Dixit R. Acha filius Jacobi, Faux, scilic. facit id, Berachoth fol.44.2. Glossa, עונקא, עונקא, id est, צואר מקום השחיטה סמוך ללב ולמעים idem est quod צואר Collum, locus mactationis proximus cordi & visceribus: Item, לזבון עונקא, Ut emat collum, in quo sunt tres species carnis, Schabb.140.2. Nempe, pinguis caro, macilenta & nervosa, ut Glossa addit. In Targum, אתחרחר ענקי, Exsiccatum est guttur meum, Heb. גרוני, Psalm.69.4. In Venetis punctatum est ענקי, sed per Kibbutz aut Kametzchatuph punctandum esse docet forma Talmudica. Cum Affixis, ולא מרננו בענקיהון, que clamant faucibus suis, Hebraicè בנהנים, Psalm.115.7. Sic, תושבחן דאלהא בעונקהון, Laudes Dei sunt in gutture eorum, Psalm.149.6. Aruch addit, & Arabicè Guttur vocari ענק.

ענק Anak, nomen proprium celebris gigantis, unde בני ענק מן ענקיא Anakai: Filios Anak ex gigantibus, Numer.13.34. in Targum Onkeli: reliqua ענק redduntur per ענב, ut Elias monet. Reperi tamen & in Tar-

gum Jonathanis, ואוף מרביני דענק נברא חמינא תמן, Etiam filios Anak gigantis vidimus illic, ibid. vers.29. Aliàs ענק & ענקים redditur נבריא, momente Eliâ.

ענקלין Uncini, de quibus aliquid suspenditur: In Targum, וענקלין נפקין פשד חר, Et uncini egrediebantur palmo uno, Heb. השפתים, Ezech.40.43. Clavi erant, à quibus suspendebant sacrificia, ad mactadum ea. Aliàs dicuntur אונקלין, אונקלין, ut est in אנק. Aruch citat cum א ab initio, quod re-ctius est. Nam sæpius sic in Targum & apud Rabbinos legitur.

ענקולורת Uvæ immaturæ, vel vento urente aut grandine tactæ, ut ad maturitatem pervenire non possunt. Apud Talmudicos, ענקולורת וחרצנים והוגים, וכו' אסורים בערלה Uvæ immaturæ, grana & pelliculæ uvarum, &c. prohibitæ sunt ad esum, propter præputiationem sive profanationem, Orla cap.1. in fine. In Talmud Hierosolymitano hoc loco scribitur, esse notaricon seu symbolicum vocabulum, quasi ענבין דלקו תלתיהון Uvæ quæ percussæ sunt tertiâ sui parte, vel juxta Rabbi Seiram, ענבים שלקו עד שלא הביאו שליש, Uvæ quæ percussæ sunt, adeò ut non proferant tertiam partem. Non ergò significat Pampinos vel Capreolos vitis, ut alii scribunt.

ענקמין Anakai, Viri proceri & fortes ut gigantes, juxta Hebræos. In Beresch. rabba sect.65. ad illud, אמר אלעזר בר שמעון למדינה שהיתה, Et vocavit Esavum filium suum maximum, Genes.27. Dixit R. Elieser filius Rabbi Simeonis, simile hoc est provinciæ quæ describit, consignat Anakæos (id est, catalogum virorum maximorû) regi, &c. In Jalkut legitur ענקמין, & explicatur אנשים גדולי הקומה פיר שמות ענקים, sed in Beresch. rabba, ענקמין, & sic in Aruch. Alii scribunt, ענקמין significare כתב Epistolam. In Medrasch Cantic. cap.2.v.15. alia lectio est, למדינה שמגדלת איספתרון למלך. Sunt voces corruptæ.

ענש Mulctare, Mulctâ afficere, Mulctam imponere, ut Hebraicè. Rabbini utuntur etiam Verbo in Hiphil, העניש Punire, Mulctare.

ענש Mulctâ, Chald. ענש, ut in Esra: הן לענש Sive in mulctam facultatum sive ad vincula, Esr.7.26.

ענתא Tempus, Esr.4.10. בענתא דאריסטון Tempore prandii, Beresch. rab. sect.11. Advenit tempus, quo Judæi ascendebant ad festum Hierosolymam, Medr. Kohel. cap.11.v.1. ענתא דמיכלא Tempus prandii: ענתא דנשיאות כפים Tempus lotionis manuum, Talm. Hier. Berach. fol.6.1.

עסב Herba, Fænum, Gramen: מאים נשבח עסב Fortassis inveniemus herbam, LLIII 1.Reg.18.5.

1. Reg. 18. 5. pro Heb. קצור. Sic Jobi 8. 12. Psal. 37. vers. 2. & 90. 5. & 104. 14. & 147. 8. Jesa. 40. 7. & 44. 4.

עָסָה *Frendere, Stridere, Fremere, Infremere. Respondet Hebræo חָרַק. Frendor fit dentium compressione, unde prima significatio videtur esse, Comprimere, Coarctare dentes cum frendore, die Zähne zusammen beissen. Præteritum, עָסָה, die Zähne zusammen beissen. Frendet contra me dētibus suis, Jobi 16. v. 9. Infremuerunt dentibus suis, Thren. 2. 16. Frendet contra me dētibus suis, Psal. 37. 12. Frendent contra me dētibus suis, Psal. 35. 16. Et qui fremunt contra me non quiescunt, Jobi 30. 17. Frendet contra me dētibus suis, Psal. 112. 10. In Beresch. rabba f. 89. 1. Mulier quædam Arabs dixit, Quare comprimis, conculcas me? sicut dicitur, Et conculcabitur impios, Mal. 4. 3.*

* Vide in עסוּם עסוּם.

עֲסָה *Legumina certa & dura, ut ampliori coctura indigeant: תַּמְלֵא אֲשֶׁר קָרְרָה. Schab. fol. 18. 2. & in Talm. Hier. Beza fol. 61. 1. Leguminum species sunt.*

Massa farinacea, commixta ex carnibus, pullis, aut similibus, que appellatur Pasteda, Artocreas: Pauper comedit cibum suum cum massa mixta, id est, cum pane ex farina & furfuribus commixto, ut quasi pollutus censeatur, Schabbas cap. 7. in fine: כל ארצות עיסה לארץ ישראל וארץ ישראל עיסה לבבל id est, Omnes terre sunt ut massa mixta ad terram Israelis, & terra Israel massa mixta ad terram Babylonie, Kidduschin fol. 71. 1. Kethubhos fol. 111. 1. Massa commixta ex diversis, ut non amplius appareat, quæ ejus propria sint contenta: sic aliæ terræ sunt commixtus populus respectu terræ Israelis, in qua familiæ distinctæ: & terra Israelis est quasi massa commixta respectu Babylonie; nempe respectu sepulturæ, quod multi in ea alieni sepulti sunt: Etiam per colum & massam farinaceam; nempe eam subigendo, Kethuvoth fol. 86.

Succus, Mustum: הַמֵּר עֲסוּם Vinum mustum, Esth. 1. 7.

עָסָה *Operam dare vel navare, Occupatum esse, Vacare, Incumbere, Studere rei alicui. Usus ejus est apud posteriores Paraphrastas & Rabbinos. Particip. præsens, עָסָה, Occupatus sum in re*

Et studet in viginti quatuor libris Legis, Cant. 5. v. 10. id est, in Bibliis sacris, quæ jam ab hujus authoris tempore distributa fuerunt in viginti quatuor libros, ut etiamnum hodie vocantur עֲשָׂרִים וָאַרְבָּעָה. Locus notandus contra eos, qui ponunt viginti duos tantum libros: וְבַלִּיאָה הוּא Et noctu studet in sex ordinibus Mischnæ, id est, sex partibus sive voluminibus Talmudicis, ibidem. Ineptiæ judicæ. Eo quod ipsi operam navant verbis Legis, id est, præceptis & verbo Dei, Cant. 4. 15. Quibus operam dant, Cant. 5. 15. Operam dant verbis scribarum, & verbis Legis, Cant. 7. v. 14. In Venetis semper scribitur עֲסִיקָא, quasi ex participio pehil sive præterito, sed id pravum est. Ad operam dandam Legi Domini, Eccles. 6. v. 8. & 7. v. 1. Qui vult studere in Lege, Eccles. 8. 16. Imperativus, עֲסִיקָא בְּמִשְׁנֵה בְּלִילִיא, Da operam studio in nocte, Thr. 2. 19. Pabel, Participium, הִיכְמָא דְּמַעְסָקָא בְּהָ בְּעֵלְמָא הָרִין Sicut occupatus est in ea in mundo hoc, Eccles. 5. 11. Ithpabel Præteritum, וְאַתְעֲסִיקוּ בְּצִלְתָּא Et incubuerunt precibus, Psal. 50. 5. Et laborarunt in eo duos annos, Esth. 1. 2. Particip. Quod emolumentum est homini qui occupatus est in illis? Eccles. 6. 11. Qui occupati sunt cum beneplacito in Lege, Psal. 68. v. 31. Qui student sive incumbunt testimonio Legis, Psal. 80. v. 1. וְאַלְקִין Et illi qui occupantur in ea, beati sunt, Proverb. 3. 18. Et occupati sint in ea, neque occupentur in verbis ociosis, Exod. 5. 9. in Onkelo. Apud Rabbinos, & Talmudicos, Gentilis operam dans Legi, reus est mortis, Sanhed. fol. 59. 1. כל העוסק בתורה חייב מיתה בלילה הק' בה מושך עליו חוט של אהבה שנ' יומם יצוה יהוה וכו' Quicumq; studet in Lege noctu, super eum Deus sanctus benedictus protrahit filum amoris interdium, sicut dicitur: Interdium mandabit Dominus benignitatem suam, dum noctu canticum ejus est mecum, Psal. 42. v. 9. Avoda fara fol. 3. 2. Indulgens commestrationibus & potationibus, nunquam erit sapiens, Aben Esra Eccles. 7. אין מתעסק כמתעסק Non est unus qui operam dat alicui rei, sicut alius, Pefach. folio 33. 1. Duo cum faciunt idem, non est idem: Qui operam dat lacticinis, & rei uxoriæ (& in iis aberrat) reus est, Kerith. fol. 19. 2. Occupatus sum in re levi, Schabbas fol. 157. col. 2. hoc est, & animi

& animi duntaxat recreandi, non necessitatis causâ laboro.

עסק, עסק, עסק, עסק Studium, Opera: Res, Negotium. Hoc sensu respondet Hebræo דבר. In Venetis etiam scribitur עסק, sed rectius sine Dages est. Præcedente על est Propter, Causâ, Ratione, & עסק redundat, ut דבר in Hebræo: Propter negotium veritatis vel fidei, id est, Propter veritatem, Hebr. על דבר, Psal. 45. 5. על עסק כסף Propter pecuniam, pecuniæ causâ, de pecuniæ negotio, Gen. 43. 18. על עסק עורדעניא Propter rannas, Exod. 8. 11. על עסק מומתא Propter rem juramenti, Eccles. 8. 2. על עסק אולפן אורייתא Propter negotium doctrinæ Legis, Eccl. 9. 1. in Venetis: In debilitate studii Legis, Eccles. 10. 18. טוב סוף עסקא מן שרונה Melior est finis negotii, quàm initium ejus, Eccles. 7. v. 9. ערנא לכל עסקא Tempus est omni rei sub sole, Hebr. לכל חפץ, Eccles. 3. 1. בעסקי עלמא Plurale, ית כל In negotiis mundi hujus, Eccles. 7. 19. עסקי קרבנא Omnia negotia belli, 2. Sam. 11. v. 18. אפוד תלמודיקוס: רצה ממעט בעסקו רצה אינו ממעט Si velit, diminuit negotia sua, si velit, non diminuit, Gloss. סחורה Negotiationem, Moed katon fol. 22. 1. הא עסקא פלגא מלוגא ופלגא פקרון Hæc negotiatio ex parte habet rationem mutui, ex parte depositi, Bava mezia fol. 104. 2. עסקא רבא Negotiatio magna: עסקא זוטא Negotiatio parva, Ketubh. fol. 66. 2.

Occupatio, Labor, Studium, Diligentia. עסקני Operativus: fem. עסקנית. Unde plurale, Propterea quòd manus operativæ sunt, Succa fol. 26. 2.

Secundò אתעסק Litigare, Rixari, ut Hebraicè אתעסק. Præteritum, ארי אתעסקו עמידה, Nam litigarunt cum eo, Genes. 26. 20. אפוד תלמודיקוס, Et exierunt super eo litigantes, id est, עוררין, ut Glossator explicat, Bava kama fol. 9. 1. Ketubh. fol. 93. 1. lin. 1. שיה עליה עסקין Ager super quo sunt litigantes, Schevuoth folio 31. 1. במאי עסקין De quo litigamus? de quo disceptamus?

Lis, Furgium. Pro nomine fontis ponitur, ad quem rixati sunt pastores Gevar & Isaaci, Genes. 26. v. 10.

עשר Decem, ex Hebræo עשר, commutatis עס & ש ut sepè. Est autem עשרא masculinum, ut Hebræum עשרה, & עשרא femininum, ut Hebræis: עשר אמה Decem cubiti, Exo. 36. 21. עשרא חמרין ועשר אתון Decem asinos & decem asinas, Gen. 45. 23. עשרא Ut des mihi unam partem ex decem, id est, decimam, Genes. 28. 22. in Jonathane: Et octodecim, Genes. 14. 14. in Onkelo: עשרא מכולא

Unum ex decem ab omnibus, Gen. 14. 20. מאים עשרא Si fortè inveniantur illic decem, Genes. 18. 32. ירחין עשרא Decem menses, Genes. 24. 55. תרין עשר דברבין Duodecim principes, Gen. 25. 16. חר עשר Undecim, Gen. 32. 22. תרין עשר Duodecim, Genes. 35. 22. שבע עשרי Septemdecim, Gen. 37. 2. ארבעת עשרא Quatuordecim, Exod. 12. 6. Notanda est compositio cum alio numero, quâ litera ע absorbetur, & apud Paraphrastas Hierosolymitanos & Talmudicos usitata. Dicitur autem promiscuè ע עשרי & עשר: Si antecedens vox desinat in ע, tum ע illud eliditur, ut in ארבע ע: תשע ע ארבע ע: לחסרי ירען Iter undecim dierum, Deut. 1. 2. Undecim cortinis, Exod. 26. 8. תריסר Duodecim, Gen. 49. 28. quod masculinum: Idem, תליסרי & תלתיסר & תליסר, Genes. 5. v. 8. & 14. 4. ארבעסרי שנין Quatuordecim annis, Genes. 31. 41. בארבעסרי יומא Decimoquarto die, Numer. 9. 3. & alibi, ובירבסרי, in quo י primum ponitur loco א, modò proba scriptio sit, Gen. 14. 5. חמיסר Quindecim, Genes. 5. 10. & שתיסר Gen. 7. 20. & חמיסרי Exod. 12. 18. & שתיסרי Exod. 26. 25. & שתיסרי Gen. 46. 18. & תמניסר Octodecim, Genes. 14. 14. & שתיסרי Novendecim, Gen. 11. 25. quod est per transpositas primas literas, ne ע & ס cõcurrerent, à תשע עשרי utroque ע, ut & in aliis: עשרין Viginti, Gen. 11. 24. & 18. 31. חר ועשרין Unum & viginti.

עפר Decimare. חרסרא Decimus. In compositione, עסיראי Undecimus, Num. 25. 8. in Jon. תריסרא Duodecimus: תלסרי Decimustertius. Fem. עסיריתא Decima, תלסרית Decimatertia, Gen. 2. 21. Jon. ועסרונא סולתא Decima pars: עסרונא עסרון ותלתא עסרון Plur. Et tres decimas, Lev. 14. 10.

ארי תסבון מן בני ישראל ית מעסרא Decima: מעסרא Nam accipietis ab Israelitis decimam, Num. 18. v. 26. Plurale, איתו ית כל מעסריא Adducite omnes decimas in domum thesaurorum meorum, Mal. 3. v. 10. juxta Veneta. אפ מכל מעסריכון Ab omnibus decimis vestris, Numer. 18. 28. Sic Deut. 12. 11.

עפרא Ramus: cum אפרא Ramus ejus pulcher est, Dan. 4. 9. Sic Ezech. 31. v. 3. in Regiis: רנעין עפריא Cujus frondes perpunguntur, Cantic. 2. 2. Hinc in Hebræo, מבין עפריא E medio ramorum dabunt vocem, Psal. 104. v. 12. Vicinum Nomini ענף.

ארי מעפי רמוש, Frondosum, Densum: מעפי Nam densa est umbra ejus, Hof. 4. v. 13. Et sub omni quercu ramosa, Heb. אלה עבתה, Ezech. 6. 13.

העפאן הרי זה מותר: *Genus piscis parvi liciti*: *Cholin fol.66.1. Fortè est Aphya, cujus mentio apud Atheneum.*

Lafitudo: עיף עיפוי.

עפף *Conflare igne vel prunis, Contundere ignita, siquidem idem significat, quod Hebræum בנתר, cui bis respondet. Futurum, ועפפון סיפיהון, Et conflabunt gladios suos in vomeres, Heb. וכתתו, Jefa.2.4. Idem Mich.4.3. Participium, חררא מעפפא Placenta igne conflata, prunis cocta, Heb. ענת רצפיש Placenta prunarum, subcineritia, i.Reg.19.6. Regia, Perforata.*

עפיץ *Galla, cujus usus inter cetera in aptandis coriis, & atramento: הללא פרעתיק מארה, Nonne perfolvi tibi centum cabos gallarum? Schevuoth fol. 42.1. Et non cum galla macerata, Megil. folio 19.1. Dicitur etiam אפצא, commutatis א & ע, ut est suo loco. Porro quod ex hac forma legitur, דללא עפיץ, Proverb.21.25. mendosum est, & nullius sensus, unde in Regis pro eo legitur, דללא צבון, Qui non volunt, pro Hebræo מאנו Renuunt, nolunt.*

עפר *Pulvis terræ, Terra. Propriè terra comminuta & contrita, corpori terræ conjuncta, quomodo differt ab אבק, quod significat Pulverem minutissimum à terra in aerem elevatum: ארי עפרא Pulverem ex terra, Genes.2.7. ארת ולעפרא התוב Nam pulvis es, & in pulverem reverteris, Genes.3.19. ויבסניה בעפרא Et operiet eum pulvere, Levit.17.13. מקים מעפרא מסבינא Excitans è pulvere pauperem, i.Sam.2.v.8. כעפרא Sicut pulverem terræ, Genes.13.16. Cum Affixis, ורמית ית עפריה לנהללא Et projecit pulverem ejus in torrente, Deut.9.21. ורמא Et detulit pulverem eorum, 2.Reg.23.4. ורמא Et projecit pulverem ejus, 2.Reg.23.6. ועפרך Et pulverem tuum, Ezech.26.12. Apud Rabbinos, עפרא לפומיה, Terra, b. e. sterces super os ejus. Utuntur eo in gravioribus reprehensionibus, ob ineptum alicujus responsum. Adducit illud Rambam in More par.3. cap.23. Rabbini vulgares pro eo dicunt פיש על פניו: Item, יסוד, Elementum terræ: עפר לבונתא Pulvis thuris: hunc immiscebant saponi ad expurgandas manus à fordibus, ut author Aruch notat ex Schab. fol.50.2. עפר פלפלי Pulvis piperis, ibid. Plurale, עפרים.*

Loci nomen, ubi graminis & feni fuit copia. Inde proverbium, תבן אתה מכנים לעפריים, Vide Ber. rabba sect.88. ad finem.

Genus margarita vel lapidis pretiosi, Cantic.5.v.14.

Pulvisculus, Pulvis minutissimus: עפרורית

Pulvisculus thuris, apud Rabbinos: Pulvis, sortidities, quæ colligitur homini in capite suo, qui nunquam lavat capuit.

Pulveres, Terra: עפרורין ורהבא ליה: Pulveres auri sunt ei, vel, terræ auri, quæ aurum proferunt, Hebr. וועפרות וזהב לו. Et pulveres sunt aurum ipsi, Job.28.6.

Velum, Linteum, Sindon, cujus usus præcipue fuit obtegendo capiti: וכרד: Et involutus vel opertus erat velo super oculos suos, Hebr. באמר, quod quidam reddunt, Cinere, i.Reg.20.38. ואעריית מעפרא Et removit velum ab oculis suis, ibid. v. 41. Interpres Latinus in Targû vertit Pannum. Kimchi ad Hebræum textum scribit, אפר idem esse quod עקיף, Peplum, per metathesin ex פאר: unde, פארי פארי פשתים Tiaræ lineæ, Ezech.44.18. פארי המנבעות Tiaræ galerorum è bysso, Exod.39.28. Apud Talmudicos, אפילין ומעפורה Pallium & pileus, Schab. fol.120.1. ubi numeratur inter octodecim vestimentorum genera, quæ in Sabbatho induere & exuere licitum est. Et latius, Ex quo deposuerit linteum tonforum super genua ejus, Schab. f.9.2. Etiam si reliquerit in eo quantum est linteum, Cholin fol.123.2. סודר, Sudarium, linteum. Plurale, מבל, Ex omnibus linteis quæ sunt tibi: Vajikra rabba, in princip.

עפש *in Hithpabel התעפש Mucescere, Mucidum fieri, Putrescere: אור מעופש Aër putrefactus, corruptus, tēpestas putrida & pluviosa: הזרע והיה נשחת ומעופש Semen erit corruptum & putrefactum, Kimchi Joel.1.v.17. פיתן מתעפשת Panis ipsorum mucidus factus est, apud Talmudicos in Joma fol.38.1. הזרע הזרע Putrefient grana feminis propter pluvias. Hujus significati vult Kimchi esse עבשו Computruerunt, Joel.1.17. in Hebræo, per commutationem פ & ב, sicut & in aliis fit, ut הקקר & הקקר Commune, publicum.*

Putrefactio, corruptio aëris: עפוש האויר Mucor, Putrefactio, corruptio aëris: לחם עיפושים Panis mucorum, mucidus. Id Talmudicè dicitur נהמא דעפושא, in Pesach. fol.40.1.

עץ *Lignum: synecdochicè Arbor: עץ של זית Lignum oleæ, עץ של נפן Lignum vitis, אנוז Lignum olei, id est, balsami. Bartenora scribit, se audivisse, esse arborem, quæ vernaculè vocatur פינו Pino, Pinus, Pinafer, Arabicè זינובור.*

עצב *Dolore affici vel afficere, Dolere, Dolorem afferre. Participium, ובכא במרירות נפשא, בקל*

Et fleuit cum amaritudine anime, & voce dolenti, tristi, Esth. 4.1. ועצב על גלות בית ישראל. Et dolore afficitur propter captivitatem domus Israël, Eccles. 7.5. In Daniele, וצב בקל עציב וצק. Voce dolorificâ clamavit, Dan. 6. v. 20. quod vulgò redditur, *Vocelachrymabili.*

Secundò עצב *Formare, Conformare, Complannare, Elaborare.* Hac significatione Hebraicè sumitur in eo, ידך עיצבני ועשיתי. *Manus tue formarunt me & perfecerunt me, Job. 10. 8. & sic Chaldaicè צירוני Formarunt me. Aben Esra notat, hoc usu & Arabicè sumi, pro, Crearunt nervos corporis, Figurarunt nervis, quasi lineamentis. Hinc apud Talmud. אין מעצבין את הקטן Non formant infantem, Schab. fol. 147. col. 1. id est, In Sabbatho non efformant, complanant manu infantis membra, ut mulieres curatrices infantum facere solent: habet enim speciem ædificantis & operis fervilis, quod sabbatho prohibitum. Hinc & volunt עצבים dici Idola, quasi *Formas & Figuras sanctorum, aut quarum vis rerum, que coluntur.**

עצבות יעצב *Dolor, Labor, Molestia.*

עצבא *Operimentum ex corio vel panno, Operculum, sive ad currum cameratum, sive ad mensam, sive ad lectos, sive ad equos. Apud Talmudicos, כל מקום שיש הסרון מלאכה אין מחשבה מממתן אלא העוצבא* In quocunque loco est defectus operis, ibi cogitatio non polluit ista, sed operculum, Kelim capite 26. עוצבא שחשב עליה לקצעה. Corium (sive pannus) quod cogitat discindere, Zevachim fol. 91. col. 1. Glossa, עור Corium, sive בוגר Pannus, super quo comeditur loco mappæ mensalis, vel cui incumbitur, sive in quo jacetur cubandi causâ. קיצוע עוצבא אינה צריכה קיצוע. Operculum vel mappa non habet opus discisione, Bava kama fol. 66. 2.

המקל הניעתו היר והיר הניעות: עצבים *Musculi* המיתרים והמיתרים הניעות העורקים והעורקים הניעות Baculum movet manus, manum movent nervi, nervos movent arteriæ, arterias movent muscoli, &c. More nebhochim lib. 2. cap. 1.

משל להדם ועצבונת *Spinae genus; unde, Parabola est de myrtho & spina, quæ creverunt una super altera, Beresrabba sect. 63.*

מעצר *Ascia, Securis: vel juxta alios, Dolabra, Hebr. Apud Talmudicos, המכה בפטיש, Schab. cap. 12. Erchin cap. 6. ubi Bartonora quoque Dolabram exponit: מעצר של לגיונות: Securis legionum, Bipennis, Kelim cap. 29.*

עצור *Opprimere, vi vel fraude, Defraudare, Dolo intervertere. Explicant etiam Calumniari, Injuriis afficere, quomodo Syris in usu est,*

ut ad Rom. 2. & alibi. Respondet in Targum Jeruschalmi Hebræo עשק, quod aliàs in Targum redditur per טלם. Præteritum, או עצה ית חברה. Aut oppresserit proximum suum, Jonathan דישלום, Levit. 5. 21. או עציא רי עציא. Aut fraudem, (id est, rem fraude aut dolo interversam) quâ fraudavit, quam dolo furripuit, ibid. v. 23. in Jonathan. Futurum, לא תעצון אנרא דאנרא מסבניא. Non opprimetis (oppressione detinebitis) mercedem mercenarii pauperis, Deuter. 24. 14. Jonathan תטלומו, quod idem.

עצי *Oppressus: ותרונן ברם עציין ואניסין* Eritisque tanuum oppressi & in extremam necessitatem redacti, vel, direpti omnibus diebus, nemine liberante, Hebr. עשוק, Deut. 28. 29. in Jonathan. At ibidem vers. 33. idem redditur טלמיין.

עצי *Constrictus: ex significatione Hebraica illius, עוצה עיניו Constringens oculos suos, id est, committens oculis, Proverb. 16. 30. או עציין* Pingues ne fructus sint an constricti, id est, macri, macilenti, in quibus omnis succus pinguis constrictus & obturatus est, Numer. 13. v. 21. in Targ. Hierosol. Est Hebræus, qui putat derivari ab עץ, quasi dicas *Lignei*, id est, duri, mali, omni humore, quo fructus emolliuntur, destituti.

עצי *Spina dorsii, ut Hebraicè עצה: unde, E regione spinæ-dorsii, Levit. 3. 9. in T. H. Hebr. לעפת העצה* quod idem. Malè vulgò punctatum עצינא: est enim עיצנא forma emphatica, pro העצה Hebræo, cum י, loco tertiæ radicalis ה.

עצור *Mastra: ובעצותכון* Et in mastris vestris, Deuter. 28. 5. in T. Jon. & Jeruschalmi. Sic ibid. v. 17. שריו עצותכון. Primitiæ mastrarum vestrarum, Numer. 15. 20. id est, ערסותיכם Massarum farinacearum, quæ in mastris subiguntur, per Metonymiam. Sic vers. 21. in Jonathan. Scribitur & אצור, ut est suo loco.

עצה *Stramen sive fœnum leguminum, ut fabarum, pisorum & similium, Talm. המוציא עצה כמלא פי* Efferens (in Sabbatho) stramen quasi plenum os cameli, Schab. cap. 7. in Misna.

עצור *Piger: עצלה עצלות Pigritia, Inertia, Negligentia: נעצל Pigrari, Pigrescere, Pigrum esse vel fieri, Hebr. Rabbinis etiam in Hitchpabel usitatissimum, התעצל vel נתעצל Pigrum esse: אל התעצל בורה* Quando homo pigrescit: Ne sis in hac re piger.

עצלתנית *Pigra: נשים עצלתניות* Fœminæ pigræ. עצלתנית *Idem: עצלתנית* Pigra. Una ex quatuor proprietatibus muliebribus, juxta illud, *Propera, tria farinae sata accipe, Genes. 18. 6. Reliquas vide in צות.*

עצ Roborari, Roborare se, Robustum esse, Multum, Plurimum, Numerosum esse: Invallescere, Validum esse, &c. Hebr. Rabbinum etiam in Hubpabel utuntur התעצם, vel נתעצם: unde, Roborât se in iudicio vel lite, id est, Rationibus validis firmisque suam causam a-struunt & confirmant.

עצ Os; Talm. כל ברייה שאין לה עצם אינו מתקיים. Omnis creatura quæ nullum habet os, non superstes manet 12. menses, Cholin fol. 58. u. טי שיש לו עצם Cui os in gutture hæret, sumat de illa specie, ac imponat vertici & dicat, הדר נחית הדר נחית. Superstitio. Aruch in הדרהו quarto legit הדרהו. Item Substantia, cui opponitur מקרה Accidens: מאמר העצם Prædicamentum Substantiæ. Inde additis pronomibus transit in naturam ipsorum Pronominum: ut, עצמי Ego ipse, בעצמי Per meipsum, מעצמי Ex meipso, לעצמי Mihi ipsi, עצמך Tu ipse, עצמו Ille ipse, עצמם Illi ipsi, עצמכם Vos ipsi, & sic deinceps cum literis fervilibus, ut antè: שם העצם Nomen Substantiæ, id est, Nomen proprium, Abraham, Isaac: בעצם Propriè: ומתכסים בכסות עצמן Et operiunt se vestimentis propriis, nempe quotidianis, non sanctis, quorum in festis usus est, Tamid capite 1. Verbum,

עצ Substantiari: Majemon in More p. i. cap. i. על הענין רל על המהות Naturali, competit formæ. hoc est, rei illi, per quam substantiatur res, & est id quod est.

עצ Substantia: בעיצומו של יום In substantia dici, die ipso.

עצמי Substantialis, Essentialis. Fœmin. עצמיה, vel, עצמית; unde, חלקה עצמיה Pars essentialis, Nomina essentialia, id est, propria: רברי עצמיים Res essentielles, בלתי עצמיים Non essentielles.

עצמות Robur: Substantia, Essentia: בעצמות Per se, suapte naturâ.

עצמותי Substantialis, Essentialis. Plur. תוארים. Formæ essentielles, vel העצמיים.

עצמות Rationes, Probationes, Argumenta valida.

II. **עצם** Hipbil, העצים Claudere: אין מעצמן את Non claudunt mortuum in Sabbatho, id est, oculos morientis, Schabb. fol. 151. 2. Juxta illud Jesa. 33. 15. & Jesa. 29. 10. Vide Pagn. Thesaur. in Rad. עצם, in Benoni Kal. לא יעצמו Non claudet oculos suos.

עצמה Clausio, Occlusio: עצימת עיניים Occlusio oculorum. Hinc apud Rabbinos, אין לך רבר חוצץ Non est ulla res quæ ita discriminet concupiscentiam, (hoc est, quæ tam certò eam impediatur) ut occlusio oculorum.

עצין Vas hortense inferne perforatum, in quo, terrâ repleto, si semen aliquod injiceretur, & cresceret, tunc tenebantur oblatione Trumæ de eo dare, non secus ac si in nuda terra crevisset: unde, נקוב הרי זה כארץ Vas perforatum, est instar terræ, Demaj cap. 5. נקוב מקרב בכרם Vas perforatum sanctificat in vinea, id est, facit ut semen injectum, aut fructus ejus, sanctus sit, & teneatur de decimis, Kilaim cap. 7.

עצין Matula, Scaphium, vas immundum sive immundis destinatum: מקלקלה ברועא עוצין Conspurcabat stercore matulam, Esth. 5. 1. Elias scribit, Nescio quid sit. Aruch adducit illud. Est Matula, Scaphium, Lasanium. Sic apud Talmudicos, שקלה עוצין רבית הכסם Accepit scaphium loci secreti, & procecit illud super caput patris sui, Megilla fol. 16. col. 1. Glossa, כל הריס Vas testaceum. עוצין דהרסנה Vas piscium frixorum, Bava basra fol. 144. 1. Baal Aruch hæc legit per אב initio, אצין. In Tractatu Ketubhos cap. 3. in Mischna: Qui seducit virginem aliquam, dat ei tria: qui vim infert, quatuor &c. Vim inferens statim dare cogitur: sed seducens, quando exire facit eam, (hoc est, eam dimittit, & non vult ducere) האונס שותרי בעציו המפתה אם רצה Vim inferens bibere cogitur ex scaphio suo (quod scilicet sibi elegit, hoc est, cogitur eam ducere cui vim intulit:) seducens, si vult eam dimittere, dimittit.

עצר Premere, Expressere, Calcare. Præteritum, ועצר ית גותא Et expressit vellus, Hebr. ויאשהט Et expressi illas in calicem Pharaonis, Hebr. ויקטמו ית פרמיהון ועצרו Et vindemiarunt vineas eorum & calcarunt, Hebr. וידרנו Torcular expresserunt, Job. 24. 11. לא יעצרו Non calcabunt, Jesa. 16. 10. ותעצר ענבין Et calcabis uvas, Mich. 6. 15. יעצרו משה Exprimunt oleum, Job. 24. 11.

עצרת Torcular, Lacus torcularis, quasi Expressorium ut varum dicas. Respondet Hebrais נת יקב & נת יקב: ut, כנחתי מעצרא Sicut qui descendunt in torcular, Jere. 25. 30. מן מעצרתא Et sicut plenitudo musti ex torculari, Num. 18. 27. כחמר מן מעצרתא Sicut vinum ex torculari, Thren. 1. 15. ומעצרתא Et de torculari, Jesa. 63. 2. 3. לא יתזונון ומעצרתא דמתבעיט במעצרתא Quæ calcatur in torculari, Jesa. 10. 33. אף ממעצרתך Ex horreo tuo & è torculari tuo, Deuter. 15. 14. לא יעצרו עצרין Plurale, Et vinum in torcularibus non exprimunt vel calcabunt calcatores, Hebraicè ביקבים, Jesa. 16. vers. 10.

עצ *Calcator, Hebr. רידד, ut in precedenti loco, nisi pro עצור ibi legatur in textu עצורין, quod est Nomen rei, ut sequitur, sed legi etiam posset עצורין. Hac formâ legitur apud Talmudicos; Raf Pape extruxerat tentorium, הוה הניך עצורי כשיבכותיה דכי הוה & erant calcatores in vicinia ejus, qui cum contundebat selamum (ad oleum eliciendum) contremiscebat tentorium ejus, Basra fol.25.2.*

עצור *Calcatio, actus calcandi, cujus actor dicitur עצור ut, Calcationem cessare feci, Hebr. היידר השבתי Celeufma (calcantium) cessare feci, Jefa.16.v.10. Item Cortex, Cutis uvarum: Ab acinorum nucleis מפורצנין ועד עצורין לא יכיל ad corticem uvaru non comedet, Hebr. מחרצנים quod idem, Num.6.4. Vide Lexicon Hebraeum in זו.*

עצרא *Expressum, Succus aut faeces expressae: Expressum picis, id est, resina seu faeces ex pice expressae, Gittin fol.69.2. Sic legitur in Aruch: at in textu Talmudico est עצרא per א. Sed est ex hac radice per ע. Sic, עצרא דכרתין Expressus succus porrorum, Ibid.*

עצרת *Festum, Feria, festi solemnis quasi Clausura, ab עצר Claudere, Hebr. Sic Chaldaice, בעצרתכון In festo vestro, Numer.28.26. Hebr. בשבעותיכם In septimanis vestris, in fine sive clausula septem septimanarum, & tunc celebrabatur חג שבועות Festum septimanarum, scilicet septem, quae faciunt dies 49. & quinquagesimus erat festum ipsum, unde à Græcis dictum fuit Festum Pentecostes. Attamen Hebraeum שבעה istâ voce sæpè nō transfertur, & nomen Hebraeum עצרת redditur in Targum per בנישה Congregatio, Cætus congregatus.*

מעצור *Prohibitio, Impedimentum, 1.Sam.14.6.*

עצירה *Constrictio, Cohibitio: עצירה גדולה Cohibitio magna, scil. pluviarum, unde Ariditas sequitur, & sic per Ariditas etiam explicari potest, Kimchi Joel.1.17.*

עיצור *Constrictio, Obstipatio alvi: אבימלך לקה: Abimelech percussus est stipatione alvi, Beres. rab. sect.40. id est, עצירת נקבים.*

עצור *Tenax, Avarus, Parcus, cui opponitur Liberalis, prodigus.*

עקב *Calx, Calcaneus: Finis, Merces. עקבא Raschi, Psal.19.12. עקב לשון סוף ויש לו חכר hoc est, עקב est significatio Finis. Et simile ei est in Misna: עקבות: Finis mansuetudinis, Prov.22.4. עקבא רענותנותא Ad faciendum contritionem in calcaneo, Genes.3.15. in Jonathane. Sic & in Targum Hierosol. ubi præterea adjicitur, בסוף עקב יומינא In fine extre-*

mitatis dierum, in diebus regis Messiae, ubi præve in editione Veneta in octavo est עקל. Cum Aff. בתהון בעקביהון Et mordens eos in calcaneis suis, ibidem. Constr. עקבי סוסותא Calcanei equorum, Jefa.10.32. Apud Talmud. כל המסתכל בעקב של אשה הוון לו בנים שאינן מהוגנן Quicumq; aspicit calcaneum mulieris, erunt ipsi liberi inbonefisti, Nedar. fol.20.col.1. Item, משיחא הוצפא יסגא, בעקבות In calcaneis, id est, sine dierum Messiae impudentia multiplicabitur; Item: ברת קמרה באמרה: Item: בן מנוול אב ברת קמרה באמרה: Tempore Messiae filius turpitudine afficiet patrem, filia insurget contra matrem, & nurus adversus socrum, & inimici hominis erunt domestici ejus, Talm. Sota cap.ult. in fine. Sic Christus Matthaei 10.35.36. Meminit prioris R.Sal. Psal.89.52. ubi Hebraeum עקבות exponit סופי.

עקב *Solea, Calx, postrema vel inferior pars calcei: סנדל שיש לו עקב Sandalium cui est solea, Jebham cap.12. initio. סנדל שנפסק עקבו Sandalium cujus calx ablatus est, Kelim cap.26. Superior pars calcei vocatur פנתה. Idem, Deut.25.9. in Jonath. Vestigia sequi, vestigiis insistere: Insidiari, Clam inquirere vel investigare: היו עוקבין להרוג נפשות Fuerunt insidiantes ad occidendos homines. Sequitur, imitatur, insequitur clam adulterum. In Targum, ומעקבא בית מונא Et insidiantes vel insequentes domum potionis, Proverb.23.30. pro Hebraeo להקור Ad investigandum.*

עקב *Idem quod עקב. Solea, Calx, postrema vel inferior pars calcei: סנדל שיש לו עקב Sandalium cui est solea, Jebham cap.12. initio. סנדל שנפסק עקבו Sandalium cujus calx ablatus est, Kelim cap.26. Superior pars calcei vocatur פנתה.*

עקבה *Idem, Deut.25.9. in Jonath. Vestigia sequi, vestigiis insistere: Insidiari, Clam inquirere vel investigare: היו עוקבין להרוג נפשות Fuerunt insidiantes ad occidendos homines. Sequitur, imitatur, insequitur clam adulterum. In Targum, ומעקבא בית מונא Et insidiantes vel insequentes domum potionis, Proverb.23.30. pro Hebraeo להקור Ad investigandum.*

עקב *Quadravit, Aptavit in cubum: השכון מעוקב: Numerus cubicus: גוף מעוקב Corpus quadratum, cubicum: צורות מעוקבות: Figuræ quadratae: משולשים מעוקבים Triangula æquilatera, quâ lineæ sunt æquales, ut in quadrangulis: המרובע: Quadratum æquilaterum. Vide Tzemach David in initio.*

עקב *Idem quod עקב. עקביות. Vide עקב.*

עקוב *Spongie species, absorbens aquam, vel quasi impediens, depellens aquas, Sanhedr. fol.108.col.2.*

עקר *Ligare, Colligare, Vincire. Præteritum, ועקר ית יצחק בריה Et ligavit Isaacum filium suum, Genes.22.9. Ithpabel, Præterit. תדבר Recordare nobis ligationis Isaaci, qui ligatus est super altari, Mich.7.20. vide & Cantic.1.13. Ex Talmudicis patet, esse proprie Ligare manus cum pedibus, non manus simul, & pedes simul, sed unam manum uni pedi, & sic conjunctim. Sic in agnis qui ad holocaustum jure mactabantur Num.28. anteriores pedes, qui sunt loco manuum, colligabantur cum posterioribus. Hinc Traditio de agni jugis mactatione,*

tione, לא היו כופתין את הטלה אלא מעקדין אותו Non fuerunt vincientes agnum, sed colligabāt eum, Tamid cap. 4. Vincientes, scil. duas manus simul, & duos pedes simul, sed (ut habet Gemara) ורנל כעקדת יצחק manum cum pede, juxta ligationem Isaaci. De modo ligationis ibi dē sequitur in Mischna, וכך היה עקירתו ראשו לדרום, וזכר היה עקירתו ראשו לדרום, Sic autem erat ligatio ejus: caput ejus (agni) fuit versus occidentem. Maclans stabat in oriente, & vultus ejus versus occidentem, &c.

Ligatio artuum, ut in præcedentibus.

Secundò עקר *Procumbere in genua, Inclinare se ad terram honoris causâ. Significatio priori conjuncta; nam qui procumbit in genua, videtur ac si pedibus ligatus esset, ait quidam Hebræus. Præteritum, וַעֲקַר עַל אַרְצָה Et inclinavit se in terram, Hebr. וַיִּקַּד אֶרְצָה, Exod. 34. 8. ubi in editione in octavo pravè legitur וַעֲקַר per וַיִּקַּד Et inclinarunt se, Hebr. וַיִּשְׁתַּחוּ, Exod. 4. 31. in T. Hierof. Citat etiam Baal Aruch ex Targum Hierof. Genes. 24. 48. וַעֲקַרְתָּ וְאֹדֶיתָ וְשִׁבַּחְתָּ Et inclinavi me, & confessus sum, & laudavi; sed id hodiè non extat in libris nostris.*

עקר *Pervertere, Obliquare, Intorquere, Obtortum reddere. Hinc citat Elias Participium ex Targum, וְדַמְעָקַל אֶרְחֵתֶיהָ Et qui pervertit vias suas, pro Hebr. דַּמְעָקַשׁ, Prov. 10. 9. Sed Regia habent דַּמְעָקַשׁ, ex Radice sequenti: Veneta corruptè, וְדַמְעָקַשׁ מִן אֶרְחֵתָהּ. Vide Radicem sequentem.*

עקל *Corbis colatorius olei olivarum, vel, Saccus ex funibus instar retis contextus, in quo premebantur olive: Item, Funis torcularis contextus. Item Lignum torquens, Wendholz: מוחל היוצא מעקל בית, Humor aqueus exiens è corbe torcularis, pollutus est, Schab. fol. 14. 4. 2. Dicitur sic ab intortis & implexis viminibus instar retis. Alibi, כשעקל בית הבר כרוך עליה Quando funis torcularis circumvolutus est circa eam, Kama 15. 2. Vide & Sanhed. fol. 26. 1. Maseroth cap. 1. Plurale, Funes viminei & cannabini, Nidda fol. 65. 1. R. Sal. Gallicè vocat Retortes. Item Sentina navis, pars inferior, in quam colligitur aqua: ובעקל בספינה המים העולים Aquæ quæ ascendunt in navem, & in sentinam, Machsirin cap. 5. In Aruch scribitur hoc עוקל.*

Tortuosum, Pravum, ut qui tortuosos pedes habet. In Gemara: איזהו עוקל כל שהוה מקוף? Quisnam est? Quicumque conjungit plantas, unguas suas, ut genua ejus se invicem non collidant, Bechoroth fol. 45. col. 1. Id in primogenito vitiosum habebatur.

Tortuositas, Tortuosus locus in flumine, Vertex aquarum, Contorta in se aqua: דארבא בעיקולי Quòd navis in tortuosis consistebat, Hic sunt tortuositates (id est, aquæ tortuosæ,) & aquæ nivis dissolutæ, עין fol. 34. 2. Vide & Bava basra fol. 24. 1.

Armilla: וַעֲקִלְיָא מְאַרְרַעְהוּ Et armillas de brachiis suis, Numer. 31. 50. in Targum Jeruschalmi. Est pro Hebræo עָגִיל, commutatis ק ו פ literis ejusdem organi.

Aquila, paraphrastes Græcus. Ejus crebra mentio apud Hebræos. Vide Druf. in Epist. ep. 41. An Onkelos וַאֲקִילָא וְאִדֵּם שִׁי? vide Meor enajim cap. 45. & apud Christophorum Helvicum in Tractatu de Chaldaicis Bibliorum paraphrasibus cap. 2. Schikhard. in Bechinath happeruschim Disput. 2.

עקם *Perversum, Pravum, Curvum, Contortum, Obliquum esse, Incurvari. Respondet Hebræo עֲקַשׁ. Præteritum, שביליהו עקימו להו, Semitæ ipsorum sunt pravæ eis, Jesa. 59. 8. עקימתי Incurvatus, Inclinatus sum quam maximè, Hebr. נַעֲוִיתִי, Psal. 38. 7. Pabel, עקם Perversum, Pravum, Curvum, Obliquum reddere. Particip. וְדַמְעָקַשׁ אֶרְחֵתֶיהָ נִתְרַע Et qui pervertit vias suas, cognoscitur, Hebr. דַּמְעָקַשׁ Prov. 10. 9. Sic in Regiis. Veneta pravè habent אֶרְחֵתֶיהָ quod corrigendum in וְדַמְעָקַשׁ Et cujus viæ perversæ sunt. Plurale, וְדַמְעָקַשׁ מִן אֶרְחֵתֶיהָ Et cum qui loquitur rectum pervertunt, id est, perversum esse pronunciant, perversitatis arguunt, Hebr. יִתְעַבּוּ Abominantur, Amos 5. v. 10. Et omne rectum pervertitis, Hebr. יַעֲקֹשׁוּ, Mich. 3. 9. Participium Præteritum plurale, דַּמְעָקַשׁ אֶרְחֵתֶיהָ Quorum viæ perversæ sunt, Prov. 2. 15. מִן הוּא דַּמְעָקַשׁ אֶרְחֵתֶיהָ Præ illo cujus viæ perversæ sunt, Proverb. 28. 6. ubi rursus Veneta corruptè habent מִן הוּא דַּמְעָקַשׁ, quæ corrigenda ut positum, & paulò antè. Rectè habent eodem capite vers. 18. דַּמְעָקַשׁ, quomodo & vers. 6. fuerat scribendum.*

מִן דַּמְעָקַשׁ *Perversus, Pravus, Obliquus: Is cujus cor perversum est, Proverb. 17. 20. Abominatur Deus perversos corde, Hebraicè לב עקש, Prov. 11. 20. Femininum, בְּאֶרְחָהּ עֲקִימָהּ In via perversa, Prov. 22. 5.*

Idem: יערי מני עוקמנא. Cor pravum recedet à me, Psal. 101. 4. Id in Elia pravè legitur עוקמנא, quod est fœmininum, discrepans à præcedenti substantivo masculino: דַּמְעָקַשׁ Generatio perversa, Deuter. 32. 5. in Jonathane. Et וּמְלִכְתָּ אֶסְטַגְנִינִי עֲקִמְנִיָּה Plurale, Et consilium

consilium astrologorum ejus perverforum re-
duxit super eos, Job. 5. 13.

עקום *Obliquus*: קוים עקומים *Lineæ obliquæ*.
Quod autem Lexica habent עקומא *Aculeus, cuspis,*
apex; pro eo legendum עוקצא, *ut ibi videre est.*

עקומא *Perversitas, Pravitas, Obliquitas, Tor-*
tuositas: רפמא רפמא Remove abs te per-
verfitatem oris, Hebr. עקשות, Proverb. 4. 24.

אין בהן לא עיקומים Et non est in eis tortuosi-
tas aut perversitas, Prov. 8. 8. ולא סיקוסים
Non sunt ipsis vel tortuositates vel
nodi, Beres. rab. sect. 40.

עקמות עקמות *Idem*: מהלך בעקמות פמיה
Ambulat in perversitate oris sui, Hebr. עקשות,
Proverb. 6. v. 12. מעקמות לישנהון
Propter pravitatem linguæ ipsorum, Hof. 7. 16.

עקמנות עקמנות *Idem*: עקמנותהון
Et qui declinant post obliquitates suas, Hebr.
והפטים עקלקלותם, Psal. 125. 5.

עקמומית *Idem*: עקמומית לבך
Esfunde ut aquas perversitatem cordis tui, Thren.
2. 19. Item *Convexitas, Gibbus*, apud Rabbinos.

עקמימות *Idem*: עקמימות שפתים
Perversitas labiorum, Prov. 4. v. 24. *Apud Talmudicos*,
לפשוט *Ad extendendum obliquitatem*
cordis, Berach. fol. 59. 1.

עקימה *Perversio, Contorsio*: עקימת שפתיו
Perversio labiorum ejus, Sanhed. fol. 65. 1. Ketubh.
fol. 45. 2. עקימת פה *Contorsio oris*, Bava metzia
fol. 90. 2.

עקס *Quæ ex hac Radice lexica habent*, per-
tinent ad עקץ: exempla enim in Aruch
adducta scribuntur in fine cum עץ.

עקף *Callidè, Dolosè agere*: עקף עקף *Dolus, Fraus,*
Astutia: אגול רברים ועקפים *Revolutio re-*
rum (id est, machinatio) & doli, Concordant.
Hebr. in Rad. עלל fig. 2. באו עליו בעקיפין
Veniunt ad eum per dolos, R. David Jefa. 5. 8. *Exemplum*
in Aruch adductum loco citato non invenitur.

עקץ *Pungere*: In Targum Jonath. ועקרבין עקצין
Et scorpiones pungentes, Deuter. 8. 15.
Apud Talmudicos עוקצים כרבורים
Pungunt instar apum: מאן דעקץ ליעקציה עקרבא
Is qui pungit, pun-
get eum scorpis, Bechoroth fol. 31. 2. *Qui pungit*
& offendit Rabbinos, eum punget scorpis,
summum scil. anathema. Id scribitur in Aruch per
ע in fine.

עקץ את *Abscindere, Amputare*: עקץ את
Abscindēs botrum imple-
xum foliis, Peah cap. 7. בשבת תאנה בשבת
Sicut qui abscindit, avellit ficum in Sabbatho,
Sanhed. fol. 41. 1.

עקץ לגרל *Acuminari*: כשיתחילו הדרין לגרל
Quando incipiunt mammæ crescere &

acuminari. Hinc & Papilla mammæ dicitur
עיקץ.

עקיציה *Punctura*. In Pirke avoth capite 2. de
Sapientibus Hebræorum: ועקיצתם עקיצת עקרב
Et punctura ipsorum est punctura scorpionis,
id est, Anathema & maledictio ipsorum est in-
fanabilis.

עקצא *Cuspis, Acumen, Aculeus, Apex cu-*
jusq; rei: *Papilla mammæ: Petiolus, quibus pendent*
fructus, der still am Obs: Item *Anguli acuminati*:

חוץ מקליפתו וגרעיניהו ועוקציהו
Excepto cortice, gran-
is & petiolis ipsorum, quæ sc. comedi non solent,
Schab. fol. 76. 2. in fine capitis: עוקציה תאנים
Petio-
li ficuû: עוקץ מחט *Cuspis acus*, Schab. fol. 52. 2.

עוקץ הדר *Capitulum mammæ, papilla*, Nidda
47. 1. עוקצים גסים *Papillæ magnæ*: כדי שיהי נותן
Ut possit impo-
nere manum suam papillæ, & ipsa subsidat, &
moretur redire, Nidda fol. 47. 1. *Hoc inter si-*
gna pubertatis virginis ibi recensetur: לו

בנה לו *Veniens ad cuspidem (spinæ dorsi),*
abscindit eam, Tamid cap. 4. Ibi de spina dorsi
in agni sacrificii jugis mactatione agitur, unde
non spinam dorsi per se (ut Lexica habent) sed
ejus extremitatem circa caudam significat: חוטין

שבעוקץ *Fibræ vel nervi qui in spina dorsi*, Cho-
lin fol. 93. 1. Tales nervi dicuntur esse quinque,
& עוקץ *Os quod vulgò vocant הנקא Hanche*:

אי לאו עוקצא דעקרבא דמנח כנהר דינור כל מאי דהוה
Nisi esset cauda scor-
pionis, quæ collocata est in fluvio Dinor, nemo
eorum qui à scorpione icti sunt, vivus superesse
posset, Berach. fol. 52. col. 2. *Glossa explicat* זנב

העקרב. Pro hoc in Aruch legitur עקומא. Pro
Angulo legitur in Betza fol. 24. 1. Schab. fol. 106.
col. 2. *Ubicunque sunt* עוקציה עוקציה
anguli, Glossa, וזוית.

עקיק *Genus lapidis pretiosi, cui inscriptus*
Schimeon sub nomine sue tribus, Cantic. 5.
vers. 14.

עקר *Evellere, Exstirpare, Eradicare, Enervare,*
Nervos succidere vel contundere: *Evertere,*
Disipare, Destruere. Præteritum, עקמא
Et evulsit capita populorum, Thren. 3. v. 5. עקרו
Extirparunt, 2. Reg. 3. 25. *Particip.* עולא
Et vir iniquus eradicat eam, id est, dissi-
pat, Hebr. יחרסנה, Deuter. 29. 4. *Femininum*,
Et stulta manibus suis de-
struit eam Hebr. תחרסנו Prov. 14. 1. *Infinitivus*,
Ad evellendum & destruendum, ולתערא
Jerem. 1. 10. Idem Jere. 18. 7. Pabel, Præ-
teritum, וית סוסותהון עקר *Et equos eorum enerva-*
vit, Heb. עקר, Jos. 11. 9. *Futur.* ונתחתי
Et eradicabo plantas gentium, Hebr. ונתחתי,

Mich. 5.14. **עקרו** ית סוסותהון תעקרו Equos eorum ener-
vabis, Jos. II. 6. **ועקרו** ית ישראל Et evellet Israël
de terra bona, quam dedi, &c. 1. Reg. 14. 15. *Ith-
pabel Præterit.* **אתעקרו** וסינא דכיפוי אתעקרו Et maceria lapi-
dum ejus radicitus evulsa erat, Hebr. נהרסה De-
structa erat, Prov. 24. 31. **ואתעקרת** בתקוף Et evulsa
est fortiter, Hebr. ותתש, Ezech. 19. v. 12. **ופרשין**
אתעקרו Et equites enervati, subversi sunt, Psalm.
76. v. 7. **אתעקרו** מן קרנה Evulsa sunt à facie ejus,
scil. cornua, Dan. 7. 8. quod scribitur per ו in fi-
ne, ex forma masculina, sed juxta Masorethas
legitur **אתעקרא** per א, ex tertia plurali foemini-
na, & est ex Ithpehal sine Dagesch. *Futurum,*
ותתעקרו וכתפיהו דרשיעי תתעקרו Et ore improborum sub-
vertetur, Hebr. תהרס, Prov. II. II. **ותתעקרו** מעליי
ארעא Ex evellemini, exstirpabimini ex terra,
Hebr. ונסחתם, Deut. 28. 63. in Jon.

Talmudici sæpè usurpant pro *Transferre*, q. d. *Rem aliquam ex loco suo Evellere, & in alium trans-
ferre.* Vide infra in עקירה. Sic usurpatur in pro-
verbiali illa locutione, עוקר הרים *Transfert mon-
tes;* de eo qui in certa quapiam re magna & in-
credibilia præstat. Unde ob signem eruditio-
nem quidam Doctores apud Talmudicos hoc
elogio decorantur: ut, רב סיני ורבדי עוקר הרים
Raf Sinai, & Rabba transferens montes, Berach.
fol. 64. i. Horajoth in fine. Sic in Eruvin folio
29. i. de Ben Assai dicitur in glossa marginali,
Non fuit in diebus ejus transferens montes sicut ipse, hoc est, ejus tempo-
re nullus erat, qui tanta ac ipse præstaret. Sic
ad alia quoq; applicari potest. Usurpatur hæc
locutio simili sensu ab Apostolo 1. ad Cor. 13. 2.
Και εαν εξαγει εως ου ου εως ου εως ου, &c.

עקרו *Radix, Stirps:* **ועקרו** מלתא נשכח בה Et ra-
dicem rei inveniemus cõtra eum, id est, causam
principalem, Hebr. שרש דבר, Jobi 19. v. 28. **עקרו**
Stirpem radicem ejus, Dan. 4. 15. *Cum*
Aff. אפיה למבועי מים **עקרי** פתיה **עקרי** מים
fontes aquarum, Hebr. שרשי, Jobi 29. 19. **ועקרהו**
Et radix justorum non commove-
bitur, Proverb. 3. **ועקרהו** דצדיקי נתקים
Radix autem justorum firmiter perstabit, ibid. vers. 12.
Plurale, **ועקריא** מיסודי ארעא Et radices fundamen-
torum terræ, Mich. 6. 2. *Apud Rabbinos* porrò
latè sumptum, est *Fundamentum, Principale, Prin-
cipium, Præcipuum alicujus rei:* **עיקר** הבית
Fundamentum domus: **עיקר** כלל **עיקר**
Universale & princi-
pale, Omnis rei summa, commune & præci-
puum rei fundamentum. **עיקר** כל העונות
Idololatria est radix omnium iniquitatum, hoc est,
fundamentum, origo, R. D. Kimchi Jesa. 27. 9.
Sic ait Apostolus 1. ad Tim. 6. 10. *Radix omnium
malorum est Avaritia. Item Deus, omnium rerum*

præstantissimum fundamentum & radix: **עקרו**
Abnegat fundamentum, id est, Deum, fidem & re-
ligionem in Deum, quæ locutio & in Targum
legitur, **עקרו** דכפרי **עקרו** Qui abnegant Deum, sive
religionem, fidem & salutis fundamentum,
Psal. 12. 5. in Venetis. Sic de Atheo, qui fidem ac
Deum abnegat, loqui solent. Hinc in Midrasch
Tehillim, Psal. 52. ראה כמה קשה לשון הרע שאין אדם
מוציאו מתוך פיו ער שהוא כופר בעיקר שנאמר אשר אמרו
ללשונונו נגביר שפתינו אתנו מי ארון לנו וכו'
hoc est, Ecce quàm grave peccatum sit Lingua mala, hoc
est, Calumnia; quia non profert eam homo ex
ore suo, donec Deum abnegavit, sicut dicitur;
*Qui dicunt, linguâ nostrâ prævalebimus, labia nostra
nobiscum, quis Dominus noster,* Psal. 12. 5. &c. *Apud*
Theologos **עקרי** sunt *Articuli, Capita principalia fi-
dei de Deo & rebus divinis,* unde R. Joseph Albo
Hispanus scripsit librum apud Judæos celebra-
tissimum de tredecim articulis fidei, & appella-
tur **עקרי**. Vide illos quoque apud Majem.
in Sanhed. in Comm. cap. 10. *Apud Grammaticos*
עקרו est *Radix,* id est, *Primitiva vox, Thema,* idem
quod שרש, quo communiùs eo usu utuntur.
Apud Talmudicos, **עקרא**, quod scribunt **עיקרא**
A principio, Antea, A prima radice, cui opponitur
Ad finem, Postremò, Tandem, Postea.
Ex seipso intelligitur, per se patet,
nec indiget explicatione. **עקרו** *Omninò, Pror-
sus:* **עקרו** לא יקרינה כל עיקר *Non legat vel recitet eam
(precationem) ullo modo, omnino, prorsus:*
עקרו לא ירד בו כל עקר *Non descendit in eo (die) quic-
quam prorsus,* Ber. rab. sect. II.

עקרו *Fundamentale, Præcipuum, Principale.*
עקירה *Evulsio, Exstirpatio, Translatio:* **עקירה**
Evulsio & collocatio. Occurrit in tractatu
de Sabbatho. Sic verba, **עקרו** והניח *Evellit & col-
locat.* **עקרו**, hoc est, rem quampiam ex ali-
quo loco tollere, & in alium transferre, Collo-
care, vel jumento Imponere. Hoc die Sabbathi
prohibitum. Vide Talm. Schab. fol. 153. col. 2.
Majemon in Tract. de Sabbatho capite 12. & 13.
item cap. 20. **עקירה** הפז ממקומו *Evulsio,* hoc est,
translatio rei pretiosæ de loco suo, Schab. fol. 2.
col. 2.

עקרו *Idem. Deinde in ritibus Macelationis, est un-
nus ex quinque articulis, quibus macelatio redditur il-
legitima.* Vide Majem. in הלכות שחיטה cap. 3. &
libellum שחיטות. *Est autem cum fistula gutturis
vel gula ante finitam & perfectam macelationem e-
velluntur, & exiliunt.*

עקרו *Eunuchus, Spado, cui testes Evulsi
vel exsecti sunt.*

עקרו *Sterilis, quasi Enervatus
membris aut facultate generadi, aut cui vis ista Evul-
sa est*

faest: לא יהוי בד עקר ועקרני Non erit in te sterilis vir aut mulier, Deut. 7.14. *ואתתיה עקרה* Et uxor ejus sterilis fuerit, Jud. 13.2. *לא תהא מחבלא ועקרני* Non erit perdens (abortiens) aut sterilis in terra tua, Exod. 23.v.26. *והות שרה עקרה* Et fuit Sara sterilis, Genes. 11.v.30. *Quæ comparatur sterili*, Psal. 113.9. *Apud Talmudicos*, כוס עקרים Poculum sterilium, contra sterilitatem. Vide Schab. fol. 109.2. & fol. 110. col. 1. Gemara.

Scorpio. Plurale וחיין קלו ועקרבוין Et serpentes ignitos & scorpiones, Deuter. 8. v. 15. in Onkelo, ubi Jonathan addit עקצין Pungentes, quod scorpionum proprium: למסקנניא רעקרבוין Ad ascensum scorpionum, Numer. 34.4. Locus erat *Akrabbim*, terminus terræ Canaan à meridie orientē versus. *עקרבא שב חומרי* Vide in חמר. Apud Rabbinos etiam est *Scorpio, signum cæleste*: item *Lupatum, ferrum fræni, quod equi ori immititur*: עקרב של פרומבייא Kelim cap. 11. Item *Ferrum curvum instar Scorpionis, infixum prælo torcularis*: unde, *עקרב בית הכר*, Scorpio torcularis, Kelim cap. 12.

Oleris genus amari, cujus folia similia sunt scorpionibus, Erubh. cap. 2. Quidam libri habent ערקבלין.

Gryphus, avis immunda & vetita species, Levit. 11. 13. *Respondet Hebræo פָּרָס, quod sic multi interpretantur, quidā etiam Ostrifragam, aquila speciem. Judæi Germani exponunt, ein Blawfûß/ Falco cæruleus.*

Laurus: לברצא אנפקיא דחמרא באטרפא ערמא Lumbrico (ad lumbricos expellendos convenit) quartale vini cum foliis lauri, Gittin in materia medicinae, fol. 69.2.

Vide infra in ערע.

Hebr. Miscere, Commiscere, Confundere, Conturbare: Spondere, Fidejubere: Negotiari: Oppignerare: Amanum, Dulce, Suave, Gratium, Fucundum esse: Advesperascere, Obtenebrari. In his omnib. quædam est ex diversis Commixtio, quæ primaria Verbi est significatio, ut videre est in Lexicis Hebraicis. Hinc apud Chaldaeos & Rabbinos quædam similiter usurpantur. Præterit. מטול רעריב Et quod fidejussit pro extraneo, Prov. 20. v. 16. *רעריב לנוכרא* Qui spondet pro extraneo, Prov. 27. 13. *Cum Aff. ולא ערבנון עם ענא דלכון* Et non miscuit eas cum ovibus Labanis, Genes. 30. v. 40. *ברי אן ערבת לחברך* Fili mi, si spondesti pro socio tuo, Prov. 6. 1. *Particip. וערב ערבותא* Et spondet sponsonem, Prov. 27. 18. *Pabel, Participium, ארי עכרך בעלימא* Nam servus tuus spondest, sponfor factus est pro puero isto, Genes. 44. v. 32. *Cum Aff. אָנָא מְעַרְבָנָא בִּירָה* Ego

spondeo pro ipso, Genes. 43.9. *Ex alia significatione, מערב בחסף שינא* Commixtum cum testa luti, Dan. 2. 43. *וחמרין מערב במיא* Et vinum tuum mistum fuit aquâ, Heb. מהול, Jesa. 1. 22. *מערב דכי* Mixtum mundissimum, Heb. ממלח טהור, quod R. Salom. simpliciter explicat *Commixtum*, Exod. 30. 35. *Apud Rabbinos* ערב לו קילוסן Grata fuit, placuit ei laus ipsorum: *ראה אותה ולא ערבה לו* Vidit eam (domum) & non placuit ei.

Commiscere, Confundere, Conturbare, Perturbare, apud Rabbinos communes & Talmudicos. Geminatio tertia radicalis significationem auget: ut, ועערבב יתהון Et confundamus eos, Exod. 14. v. 14. in T. Hieros. *ואערבבה יתך* Et confundam, perturbem te, Genes. 22. 10. in Targ. Hieros. *ומערבב מלין* Et confundit, perturbat verba justorum, Deuter. 16. 19. in Jonath. in Targ. Hierosol. *est ומקלקל* Et corrumpit, Hebraicè *מסלף* Pervertit: *ולא ערבבנון* Et non commiscuit eas cum ovibus Labanis, Genes. 30. 40. *יום יבבא יהי לכון למערבבא* Dies clangoris erit vobis, ad confundendum, perturbandum Satanam, Numer. 29. 1. in Targ. Jon. Sic, *יבבותכון לקל יבבותכון* Satanus confunditur ad sonum clangoris vestri, Numer. 10. 10. in Targ. Jon. Confer Talm. Rosch haschana cap. 1. *ולא לערבבו* Ut non commisceantur. *In Ithpabel utraq. forma etiam usitata est. Præteritum, ואתערבבו בעממא* Et commixti sunt populis, Psal. 106. 35. *Participium, ובחרותיה* Et in gaudio ejus non immisceatur extraneus, Prov. 14. 10. *לא מתערב נוכרא* *היך כדי פרולא לא מתערב עם חספא* Sicut ferrum non commisceatur cum luto, Dan. 2. v. 43. *Plurale, מהערבין* Commixta, ibid. *ותהי אוריתי מתערבא בנופיהון* Et erit lex mea commixta in medio ipsorum, Cantic. 3. 5. *Infinitivus, בריל דלא לאתערבא בעממא* Ne misceamini cum populis istis, Jos. 23. 7. *Imperativ. אתערב עם רבוני* Sponde nunc cum Domino meo rege Assyriæ, 1. Reg. 18. 23. Sic Jesa. 26. 8.

Sponsor, Fidejussor: מטול רעריב Propterea quia fidejussor est extranei, Prov. 11. 15. *שוי בען ערוב יתי עמד* Pone nunc fidejussorem vel sponforem metecum, Jobi 17. v. 3. *Apud Talmudicos, וערבא וערבא* Sponsor, & sponfor sponforis, Sota fol. 37. 2. *ערבך ערבא צריך* *Sponsor tuus sponfore indiget; Proverbiale de infirmo argumento, quod ampliore probatione opus habet. Utitur eo Majemon in More par. 1. cap. 74. hoc modo: Verum mirabilis est ista via (argumentatio,) quæ ignotum probat per magis ignotum, ובוה אמר באמת המטול המפורסם* & de ea dici poterit proverbium illud vulgatum apud Arabes, *Fidejussor tuus fidejussore eget: ערב על ידי ערב*

dans amico suo per fidejussorem, Bava bafra cap.10. in Mischna. לא יפרע מן הערב Non accipit solutionem à fidejussore, Ibidem.

וערב ערבותא Sponsio, Fidejussio: ערבותא על חבריה Et spondet sponsionem pro amico suo, Prov.17.v.18. בערבותא על חברך Per sponsionem pro amico tuo, Proverb.22.26. Apud Rabbinos, Et hoc modo libera-beris ab ista fidejussione, R. Levi Prov.6.1.

Idem, Genes.39.1. in Jonath. Confer Beref. rabb. sect.86. ad illustrationem Jonathani. Quando servosolim vendebant, cogebantur emptori dare sponsionem, quod illos non furati sint, scribit Scholiastes Hebræus. Sub ejusmodi sponsione emit quoque Potiphar Josephum ab Ismaëlitis: Unde dicitur מיר א' manum, id est, pollicitatione, fidejussione, &c.

ערב לגברא בלהמא Dulcis, Suavis: עריב יערב Suavis est homini panis mendax, vel, Suave est homini in panefurtivo, Prov.20.17. ארום קליד עריב בצלותא Nam vox tua suavis est in precibus in domo sanctuarii, Cant.2.14.

עריבות Dulcedo.

עריבין Vide infra in ערד, in עריד.

ערובא Colluvies, Mixtura animalium mixtorum: ערובא הא אנה משלח בך ית ערובא Ecce ego immisfurus sum in te colluviem animalium, Exod.8.v.21. ולא למחוי תמן ערובא Ut non sit ibi colluvies animalium, Exod.8.22. ואתא ערובא Et venit colluvies, v.24.

עירוב תבשילין Mixtura, Mixtio, Comixtio: עירוב Mixtio ciborum, עירוב חצרות Mixtio conclavium. De his certa jura sunt & statuta apud Talmudicos: עירוב תבשילין Mixtio ciborum dicitur, quando cibus diei festi & sabbathi commiscentur. Veluti quando festum incidit in vesperam Sabbathi, tunc in isto die festo non licet coquere cibum ad usum Sabbathi. Idcirco vesperâ diei festi præparat & destinat cibos distinctos ad festum & ad sabbathum, dicens, Hic cibus est Sabbathinus. At si statim coqueret, posset corrumpi ad sabbathum. Istum ergo licet coquere in festo, & perinde habetur, ac si coctus fuisset in vespera festi. Id vocatur עירוב תבשילין, Majem. par.1. fol.227. cap.6. in principio. Plurale, עירובין Mixta, Mixtura ex diversis, Heterogenea: Jumentum tuum non facies coire cum mixtis, id est, diversi generis animantibus, לא תורע עירובין Agrum tuum non seminabis heterogeneis seminibus, ולבוש עירובין Et vestimentum ex mixtis, id est, lana & lino, Hebr. בלאים, Levit.19.19. לא תורע ברמך עירובין Non seminabis vineam tuam mixtis, diversis seminibus, Deuter.22.9. עד עירובי רמקא Ad mixtu-

ras vesperæ, Psal.104.23. In opere Talmudico מסכתא עירובין peculiaris liber est, qui inscribitur Tractatus mixtorum. In eo agitur de terminis, limitibus, conclavibus, domibus diversis, & longius à se distantibus, comiscendis & conjungendis, ac si inter se unum essent corpus, ut in die Sabbatho liceat deferre cibum ex uno in aliud. Id fit variis modis, ut in eo libro describitur. Inde תחומין עירובי Mixtio terminorum sive limitum. Vide Majem. par.1. fol.198.

Et emisit corvum, Genes.8.7. Veneta hic & aliàs plerumque עורבא, Hebr. ערב, quod Cholem Chaldæisim O vel U breve resolvitur, cujus index solet esse litera Vau: Nigri ut alæ corvi, Cant.5.12. Effodient eum corvi torrentis, Prov.30.17. כל עורבא לזניה Omnem corvum juxta speciem suam, Levit.11.v.15. Inter aves vetitas est: מן יתקן לעורבא מזוניה Quis præparat corvis escam suam? Jobi 39.v.3. Plurale, ועורבין ישרון בה Et corvi habitabunt in ea, Jes.34.11. וית עורבא פקדירי Et corvis præcepi ut alant te, 1.Reg.17.4. Apud Talmudicos; In Cholin fol.63. col.1. ad Levit.13. את כל ערב למינו Omnem corvum secundum speciem suam; mentio fit trium specierum corvorum; עורב אוכמא Corvus niger, עורב העמקי Corvus vallis, qui dicitur esse albus: עורב הבא בראשי יונים & עורב רישיה לדיונא Corvus veniens cum capitibus columbarum, hoc est, עורב פרח Cujus caput simile est capiti columbae: עורב פרח Corve avola, id est, nigerrime instar corvi apage sis, Talm.

או ית ערבא Trama, Subtegmen: ערבא ערב Aut subtegmen cum lana vel lino, Levit.13.52. או בשתא או בערבא Aut in stamine aut in subtegmine, ibid. vers.48. & 53. או שקרוע שתי וערב Aut si ruptum sit & laceratum ad formam crucis, prout scil. stamen & subtegmen se interfecant. Rab. Hinc & Crucem, in qua pependit Christus, vocant occultâ appellatione שתי וערב.

Nomen proprium regis, Psal.83.12. Judic.7.v.25.

Et omnes reges Arabia, Jerem.25.24.

ולא יפרוס תמן ערבי משבניה: Arabs ערבי ערבי Neque tendet ibi Arabs tentorium suum, Jefa.13.20. Veneta habent ערבי, quæ forma est Hebræa, & à Chald. solet mutari in י, ut יהודי Judæus, Chal. יהודי, in qua forma propter Pathach solet interjici א; ut יהודאי. Plurale, ית ערבא Ad propinandum Arabibus, Jefa.21.v.13. Et consumetur omnis gloria Arabum, ibid. v.16. בשכותין במדברא Sicut Arabes qui habitant in tabernaculis in deserto,

deserto, Jerem. 3. 2. *Apud Rabbinos*, נשים ערביות, Mulieres Arabicæ, Oholoth in fine.

ערבה ערבא, *Salix: Plur.* וערבין דנהל. Et salices torrentis, Levit. 23. 40. Majem. par. 1. fol. 262. 1. ערבי נהל in Lege, non sunt salices crescentes ad torrentem, sed est species certa, quæ appellatur *Salices* נהל: Folia ejus sunt protracta instar torrentis, os ejus est lævum, & calamus ruber, & hoc vocatur ערבא. Vide ibi plura de diversis speciebus salicum, & earum usu in festo Tabernaculorum. ערבא יסוד נביאים. Salices (i.e. earum usus in festo Tabern.) est fundamentum Prophetarum. Vide Talm. Succa cap. 4. על ערבין Super salices suspendimus citharas nostras, Psalm. 137. 2. יחורונייה ערבין דנהלון Circumdant eum salices torrentium, Jobi 40. 17. חג ערבא Festum salicis, dies octavus festi tabernaculorū, in quo salicum, aliarumque arborum ramos, & fasciculos frondium gestantes, circummeunt Judæi.

ערבוא Cæli, quasi Amœnissimi dicti, aut quod sint lati & expansi instar loci campestris: ליתבי על נורסי Sedentem in foliis glorioso in cælis, Psal. 68. 5. & sic Hebraicè. Aben Esra scribit ad vocem Hebræam בערבוא, esse לשמים nomen Cæli. Citat idem Rabbi Mosen, qui scribit, שם לשמים נקרא כן שמים בעבור שהוא רחב, Vocatur sic cælum, eò quod est latum, nempe ut planicies vel locus campestris latissimus, qui vocatur ערבא. Quidam Sphæram nonam interpretantur. Vide Majemonem in More par. 1. cap. 70.

ערבא Mastra, Pelvis, Alveus, Labrum: Mortarium murariorum: Cimba, Scapha: אררד לעריבא Lethech (mensura) ad cimbam, Glossa, ספינה Navicula parva, Bava metzia fol. 80. 2. עריבות הגומא Cimbæ junceæ, Jesa. 18. 2. in Kimchi, quem vide: עריבת הירדן Scapha Jordanis, Medr. Kohel. cap. 1. v. 15. in fine, Glossa, ספינה Navicula facta instar mastræ. עריבת העברנין Mastra coriariorum, Kelim cap. 15. עריבת הפיסונוט Alveus, pelvis lapillorum, id est, vas quo deferunt calcem, cementū, aut lapillos: vel est Mortarium murariorum, Pflasterpfanne/ Kelim cap. 20. עריבת הרגלים Pelvis pedum, Pollubrum, Pelluvium, unde pedes abluuntur, Jadjajim cap. 4. עריבת מלאה המים Labrum plenum aquis calidis, Züber.

ערבוא Tempus vespertinum, ab occasu solis, quod ultimis diei precibus destinatum est, unde & pro ipsis Vespertinis precibus usurpatur in libris ritualibus & precum. ערבוא Precatio vespertina. שחרית Precatio matutina.

ערבוא Vespera sabbathi, Dies Veneris sive sextus septimane, sic dictus, quia est ערב שבת Vespera

sabbathi. In Bereschit rabba, תרוי: חר בשבתא: חר תלתא. ארבעתא. חמשתא. ערובתא. שבתא לית לה בן זוג Prima (dies) septimanæ, secunda, tertia, quarta, quinta, vespera (sabbathi,) Sabbathum, cui non est compar, sect. 11. nempe, sex dies septimanæ constituunt tria paria conjugalia, sed sabbathum est solitarium, & viduatum, unde Deus ipsi addixit Israelitas quasi conjugem, ut eum precibus, cantionibus, sacris lectionibus & concionibus honorent, ipsique toti adhæreant, ut uxor marito, sive maritus uxori. Mirum, quare Guido ex hoc loco scribat, significare Pistrinum.

ערבוא Senium. Sic ponit Schindlerus ex lingua Syriaca. Fortè quod sit vita Vespera: Huc pertinet; כרקם מנשה הוה עריבתא ישעיה Cum surrexisset Manasses, senex fuit Jesajas, Glossa, היה זקן Jalkut Regum fol. 38. 4. ex Talmud Hierosol. Sanhed. Sed ibi fol. 28. col. 3. nunc aliter legitur, הוה פרי הוה חורי ישעיה Fuit valdè canus Jesaias, &c. Vide ibi historiam de occiso à Manasse Jesaia, quæ etiam extat in Talmud Babylon. Jevam. fol. 49. 2.

ערבוב חיות ברוא Mixtio, Miscella turba: ערבוב Mixta turba animalium sylvestrium, Exod. 8. 12. Et removit mixtam turbam, ibid. v. 25. ויערי ערבוב Et adducendum mixtionem, scil. insectorum, Psalm. 105. 31. Constructum, ערבובי חיות ברוא Commixtiones bestiarum sylvestrium, Psal. 78. 45. לחוד ערבובין Tantummodò mixtæ turbæ, Heb. ערב, Exod. 12. 38. in Targ. Hierosol.

ערבוביא Mixture, Mixtio, Confusio: כרם דל שהוא Vineatenuis plantata (per) mixtionem, id est, rara, ex paucis vitibus & mixtim sive inordinatè, non secundum lineas sive ordines, plantata, Kilaim cap. 5. בני ערבוביא Filii vel liberi mixtionis, ex mixtis & diversis parëtibus nati, ex scortatione, ad quam plures admittuntur, progeniti, Nedarim cap. 2. in fine Gemaræ: וקרבתון לותי בערבוביא כולכון Et accessistis ad me cum mixtione omnes, id est, mixtim, confuse, inordinatè, Deuter. 1. v. 22. in Jon. Vide ibi R. Salomonem. Sic, נכנסו בערבוביא Ingressi sunt confuse.

ערבוביא Sordities mixta: עריבתא מיתא לירי עוריבא עירבוביתא דמאני מיתא לירי שעמומיתא Sordities capitis adducit ad cæcitatem, sordities vestium adducit ad vesaniam, sordities corporis adducit ad ulcera & alios dolores, Nedar. fol. 81. 1.

וערבובין Promiscuæ turba, Colluvies: Et promiscuæ turbæ quæ inter ipsos, ויערבובין, והאספסף, Num. 11. 4. Et aliter, ערבובין, ut posterius

rius *irrepperit pro* 1. *Aut literæ sunt geminatae ad formam vocis Hebraicæ.*

מערב *Occidens, Occasus*: במערב יומא In occasu diei, Proverb. 7. 9. ממדנחא ועד מערבא Ab oriente usque ad occidentem, Psalm. 75. v. 7. ותחום מערבא Et terminus occidentis sive occidentalis, Jos. 15. 12. למערבא ולמדנחא Ad occidentem & orientem, Genes. 28. 14. היכמא ררחיק מדנחא Quantum distat oriens ab occidente, Psal. 103. 12. Terra Israel Babylonix fuit Occidentalis, unde in Talmud Babylonic, במערבא אמרין *In occidente dicunt*, id est, In terra Israel.

מערב *Occidentalis, Occiduus*: *Emphat.* על ימא ולסופי Ad mare occidentale, Jesa. 15. 7. משכנא מערבא Et ad latera tabernaculi occidentalis, Exod. 26. 22. Jon.

Mixta, Mixtiones, Mixtura.

ערב *Perplexum, Perturbatum esse, Coarctatum & Anxium esse animo*: *Respondet Hebræo* נבוכ, quod id proprie significat. *Participium*, מערבלין אנון, Perplexi sunt in terra, Heb. נבכים, Exod. 14. v. 3. *Ithpebal Particip.* מתערבלין בקרן דחורין Perplexa, coarctata sunt jumenta boum, Heb. נבכו, Joel. 1. 18. *Fæmininum*, וקרמא רשושן הות מתערבלא, Et civitas Susan erat perplexa, Hebr. נבוכר, Esth. 1. 15.

ערבול *Perplexitas. Cum Aff.* בעון יהי ערבולהון Nunc erit perplexitas eorum, Hebr. מבוכתם, Mich. 7. 4.

אפשר *Fluentum perplexum, Perplexitas*: דעלתא מערבלי סגור ימא Est ne possibile, ut ingressus sis perplexitates clausuræ maris, Heb. נבכי, quod vertunt, *Fluenta, vel Profunditates*, ubi mare primùm emanat & guttatim provenit, ut lachryma ex oculo, à בכה, Job. 38. 16.

אמרו רשעין *Confusi, Confusæ turbae*: וערבלאין ונוכראין Dixerunt improbi, miscelle turbæ, & alieni, qui inter ipsos erant, Cantic. 1. 9. in Venetis.

ערבלא *Cribrum, in quo omnia commiscentur*: דמחורין בערבלא Qui convolvunt (triticum) in cribro, Amos 9. 9.

ערנ *Volvere, Devolvere. Participium*, ודמערנל כיפא עלוי הפכא Et qui volvit lapidem, super eum convertetur, Hebr. גולל, Proverb. 26. 27. Hinc, *Volutatio, Syr.* 2. Pet. 2. v. ult.

ערוד *Onager, Asinus sylvestris*: פרא Sicut onager ferus, Heb. פרא, Hof. 8. 9. והוא יהי ערוד באנשא Et ipse erit onager inter homines, Hebr. פרא אדם, Genes. 16. v. 12. בערודא דמדורה במדברא Sicut onager cujus habitatio est in deserto, Jerem. 2. 24. ושולשלי ערודא Catenas onagri quis dissolvit, Heb. ערוד, מן שרי

Jobi 39. 8. *Plurale*, וטרדין קמו על נגדין Et onagri steterunt juxta torrentes, Jerem. 14. 6. *Emphat.* וטרדין ערודיא צהותהון Franget onagri sitim suam, Hebr. פראים, Psalm. 104. 11. Et in Daniele, ועם ערדיא Et cum onagris habitatio ejus, Dan. 5. 21. R. Levi in Jobo exponit, המור הבר Asinus sylvestris. *Apud Talmudicos*, ערוד מין הירא Onager species bestix feræ est, non species jumenti, Kilaim cap. 8. in fine. Deut. 22. 14. & 17. in Targum Jonathanis legitur ערוד מלין, & respondet Hebræo עלילות מלין Occasiones verborum. Hebræus quidam putat legendum per Resch ערוד Contentionem verborum.

Deinde ערוד est etiam *Serpentis species, Hydra*: משל לאחד שנשכו הערוד והיה רץ ליתן רגליו במים Simile hoc est cuidam à serpente morso, & currenti ad aquas, &c. Schemoth rabba sect. 1. folio 119. 2. Sic in Talm. Babyl. Berach. fol. 33. 1. R. Salom. scribit, ex serpente & bufone eam procreari. Vide & Cholin fol. 127. 1.

ערדבלין *Instrumenti musici genus*, Genes. 4. Sic adducitur in Aruch & Guidone. Legitur autem in Bereschit rabba sect. 23. per Aleph ab initio מין כלי, & explicatur in Glossa, esse מין כלי זמר species instrumenti musici. Est idem quod הרדבלין, de quo vide suo loco.

ערדילין *Pedilia, Soggi, Socken*: ערדילין אין בהם In foccis non est metus heterogeneorum, Beza fol. 15. 1. In Aruch legitur ערדילין, & additur, *Arabicè vocari* גורב.

ערדסקים *Nomen proprium provincie, apud Talmudicos*, ubi legitur, ערדסקים אסיא ואספמיה Ardiskis, Asia & Aspamia, Bava basra fol. 56. 1. In Aruch citatur nomine ערדסיה, sed in Gemara legitur, ut ante positum.

ערדסקיאות *Acerra, Thuribula, vasa ex cupro vel ferro supernè perforato, ad suffumigandum*: מביאין Adducunt acerras ferreas, & fumo replent eas, Beza fol. 22. 2. R. Sal. Gallicè exponit אנציניירש, id est, *Encensoirs, Incensoria, Acerra.*

עורדעניא *Rana*: וסליקו עורדעניא Et ascenderunt ranæ, Exod. 8. 3. ופסיקו עורדעניא Et produxerunt ranas, v. 4. ועדי עורדעניא Et amoveat ranas, v. 4. לשיצאה עורדעניא Ad perdendum ranas, v. 5. &c. *Respondet Hebræo* צפרדעים.

ערה *Nudari: Evacuari, Effundi. In Pibel*, ערה *Nudare, Evacuare, Deplere, Effundere*, Heb. Hinc in Targum, מערו יה מיהון Effundunt aquas suas, Eccles. 11. 3. *Apud Talmudicos*, ערה דם הפר לתוך דם השעיר Qui effundit sanguinem juveni in sanguinem hirci, Joma cap. 5. in Mischna. מערה מים Effundit aquas, Nidda cap. 10. in Misna. הערה *Nudare, Denudare: Denudare*

nudare pudenda: המערה כנומר *Denudans* (aliquā) est sicut actum ipsum perficiens, Kerithut cap. 2. אחד הגומר ואחד המערה. In uno gradu sunt denudans tantum, & actum perficiens, Jevam. cap. 6. in Mischna. Rambam & Bartenora scribunt hic; המערה *Denudans*; id est, שלא גמר ביאתו אלא, הכנים עטרה בלבד ונגיעת עטרה בלא הכנסה קרויה נשיקה. *Nuditas, Nudatio, Pars nuda, Verenda, Pudenda, pars corporis, quam in homine nudam esse pudor est, turpitudō & opprobrium; unde & Turpitudō*: לכסא ערה Ad obtegendum carnem turpitudinis vel nuditatis suae, id est, pudendum, Exod. 28. 42. & א est loco א, ex imitatione Hebraismi, ut saepè: לנלא ערה Ad revelādam nuditatem sive turpitudinem, Lev. 18. 6. *Constr.* נודיתא ערה Nuditatem patris, & nuditatem matris tuae non revelabis, Levit. 18. 7. vel ex forma emphatica, נודיתא דאבוק היא, Et ipsa viderit nuditatem ejus, Levitic. 20. v. 17. נודיתא ערה Nuditatem ejus, fām. ibidem, נודיתא ערה Nuditatem ipsarum, Lev. 18. 8. In Esra, נודיתא ערה Et nudationem regis, Esr. 4. 14. vel Probrum regis, si scil. tributo suo ordinario nudetur & privetur. *Talm.* דמנסנא לך ברבר ערה Tentaturus sum te in re nuditatis, id est, scortatoria, Sanh. fol. 107. 1. In Beresch. rab. sect. 51. ad illud Gen. Et conceperunt duae filiae Lot à patre suo: Dixit R. Tanchuma, שלטו בעצמן והוציאו ערות, Dominatae sunt in seipsas, & exire fecerunt nuditatem suam (id est, privarunt semetipsas virginitate, ut tantò facilius conciperent) & gravidæ factæ sunt ex congressu secundo.

Nudatio pudendorum, id est, Scortatio impura & impudica: רוב נכרים פרוצים בעריות Plerique alienigenæ (gentes & populi non Judæi) insigniter libidinosi sunt, Pesach. fol. 13. 2. Alibi dicunt, בעריות Suspecti sunt de scortatione. *Non datur tutor libidini*, Ibidem. Nemo potest esse sponsor pro castitate aut pudicitia mulieris aut virginis, שלא נבעלה, quod à nullo fuerit tacta. *Ne sanctissimum quidem constituumt tutorem super castitate muliebri*, scribit Aruch in אפוטרופוס לעריות. *Deinde vocantur omnes ille feminae, quarum consuetudo, consanguinitatis ratione, in Lege est prohibita.* Hinc scribit Majemon in הלכות אישות cap. 1. *Omnis (femina) cujus congressus est prohibitus in Lege, & cujus causâ quis reus fit Excisionis, quæq; recensentur in Parascha מות אחרי מות, ille vocatur ערה, ut Mater, Soror, Filia, & similes.*

Denudatio, Retectio pudendorum, ut supra in Verbo.

Nudatio, Retectio. In R. Levi in Proverbiis Salomonis usurpatur pro *Nutthesia, Aphorismo, Doctrina*, quæ breviter & summatim rem principalem Denudat, revelat, & proponit. *Vel legendum הערה, א עור.*

Secundò, ערה *Adhæerere, Cohæerere, ut cutis carni: ערה Adhæerere facere, Adjungere, Applicare, Conjungere, ut Jesa. 22. 6. in Hebræo: המעורה בלויה שלו Adhærens uxori suæ, R. David in Rad. ערה: יחור של תאינה שנפשה ומעורה, Apud Talmudicos, יחור של תאינה שנפשה ומעורה, Palmes ficus qui avulsus est, & cum cortice adhuc cohæret, Cholin fol. 129. 2. Oketzin in sine. תבואה שנעקרת ומעורה אפילו בשרש קטן Frumentum eradicatum & cohærens adhuc in radícula parva, Ibid. כעורה כטרפשה. Si luxatum sit hepar, & adhuc conjunctum sit reticulo suo, Cholin fol. 46. 1. *Alibi*; Quid est כמער איש ולויות 1. Reg. 7. v. 36? Dixit R. Schila, כמער איש ולויות Sicut vir qui adhæret uxori suæ, id est, qui amplectitur uxorem brachiis suis, ut Glossator explicat, Joma fol. 54. col. 1. & 2. כרובין מעורין זה בזה Cherubin fuerunt cohærentes invicem, complectebantur se invicem, Ibid. דמערה Quia cohæret, Gittin folio 20. 2. אם היו מעורות בגידין אסורות Si cohæreant nervis, prohibita sunt, scilic. ova, Beza fol. 7. 1. אוכל שנפרס ומעורה מקצתו Cibus divisus vel fissus & cohærens adhuc ex parte, Talm. Tibbul jom cap. 3. מחובר.*

* ערם ערולא ערה.

Instrumentum quoddam latomorum, quo comminunt glebas terra: Vel, Pars quaedam in aratro similis formæ, vel similis usus, Kelim cap. 21.

ערתיל *Nudus: ערילי, ערילי* ארי ערילאי אנא Quod nudus essem, Hebr. עירם, Genes. 3. 10. ערילי נפקת Nudus egressus sum ex ventre matris meae, & nudus revertar ad domum sepulturæ meae, Jobi 1. 25. ערילי יביתו Nudus pernoctabunt, id est, nudi, sine vestibus, Job. 24. 6. ערילי ובלא זין Nudus sine armis, id est, inermis, Amos 2. v. 16. *Plurale* וקו תרוהון Et fuerunt ambo nudi, Genes. 2. v. 25. ארי ערילאין אנון Quod nudi essent, Gen. 3. דערטלאין Et vestes nudorum abjicies, Job. 22. 6. Legitur & ערילין Esth. 8. 10. in Targ. sec. *Fæmininum*, אהנור עלה לאתקטלא ערילתא, Decretum est super ea, ut occideretur nuda, Esth. 1. 1. in Venetis. *Plural.* ערילין Nudas, v. 11. *Apud Talmudicos, ערילי וסיים מסאניה, Exutus nudus, & indutus calceis suis.* Legitur tamquam proverbiale in Talm. Sota fol. 8. 2. Dicitur autem de re absurda & indecora, vel ignominiosa; prout absurdum est, hominem totum nudum & exutum, calceatum esse. Vide Aruch in שלה secundo.

indo. In Ketubh. fol. 65. 2. שליח ערטילא ורמי מסא.

Et equitates equitatum celerem nudi, Esth. 8. 10. Ponitur pro Hebræo אהשתרנים, de cuius explicatione interpretes variant. Sic v. 14.

ובערטליותא ובחסירות כולא: Nuditas: Et in nuditate ac defectu omnium, Deut. 28. 46.

Nudari, Denudari. Præterit. Cum nudatus fuit ab initio, serpens scil. Exod. 7. 9. in Jonathane. Futurum, Et nudaberis, Hab. 2. 16. Imperativus, Et nudamini, Jes. 32. 11. pro Heb. וערה, quod diversimodè interpretes explicant.

Nudus, frequens in zohar: רוחא Spiritus qui invasit nudum, Zohar in Num. col. 317. אולא ערטירא It nuda, scil. anima, ibid. col. 322. דהוו ערטיראן Quæ erant nudæ, col. 398. Idem quod antea ערטיל.

Hinc in zohar libri Numerorum, col. 364. ונהג לכל ארבינ דימא דערטירן ברוחא Et gubernat omnes naves maris, quæ impelluntur tempestate malâ, ad submergendum eas in profundum maris.

Ordinare, Disponere: Æstimare, Taxare: Comparare, Equiparare, Heb. In Targum, Et sicut figulus qui disponit lutum, Jesa. 41. 25. pro Hebræo ירמס Conculcat. Apud Talmudicos, הכל מעריכין ונערכין Omnes æstimant, & æstimantur, Erchin cap. 1. ab initio, vide Gloss. תעש עצמך כעורכי הדיינין Ne facias teipsum similem ordinantibus iudices, hoc est, Advocatis, rabulis forensibus, qui alios in iudiciis instruunt, & qualvis causas, etiam iniquissimas, ordinandas, & defendendas suscipiunt, Avoth cap. 1. vel, Sicut disponentes iudices, hoc est, corrumpentes eos, & in suas partes per amicos & internuncios pertrahentes, &c. Sic exponitur in Glossa Talmudica in Ketubhos fol. 86. 1. Rabbi Moses ben Nachman in Legem, ad Deut. 21. v. 14. vult ערכי idem esse quod ארכי, per commutationem literarum א ע, ut ארכי הדיינים sint Principes, Primarii, Primi, supremi iudices: Hujus exemplum vide in ארכי.

Ordinatum, Dispositum. Sic vocatur Lexicon Talmudicum, cujus author R. Nathan Jechielides, qui fuit Rector Synagogæ Romæ, Anno Christi 1106. juxta Chronicon Tzemach David. Sic autem dicitur Lexicon illud, quia ordine alphabetico voces in eo dispositæ sunt. Rabbinis author iste communiter vocatur בעל ערוך Author Aruch.

Ordo, Dispositio: Æstimatio: Comparatio, Proportio, apud Rabbinos.

Laganum, Placenta tenuis tereti ligno complanata: חד וערוך חד Et laganum unum, Exod. 29. v. 23. in Targ. Jonath. & Levit. 8. 26. Hebr. חדיק אחר. Sic, וערוך פטיר חד, Et placentam fermentatam unam, Num. 6. 19. Plur. וערוכין דלחם פטיר Et placentas panis fermentati, Exo. 29. 2. in Jon. ubi pravè legitur וערוכין cum Beth. Sic, וערוכי, וערוכין פטירין, Levit. 2. 4. in Targ. Hierosol. וערוכין פטיר, Levit. 7. 2. & Num. 6. 15. in Jon. ubi iterum pravè וערוכין.

Tabule, in quibus lagana fiunt. Scribitur per א ab initio, sed hinc originem habet: ארוכות Tabulæ pistorum, Kelim cap. 15. ubi Glossator monet, scribi etiam in aliis exemplaribus per ע ab initio.

Tribunalia, Consistoria judicialia, Judicium confessus ordinarii, Judicia: Hinc, כל הון בדייני כותים ובערכאות שלהן אף על פי שהיו דיניהם כדיני ישראל הרי זה רשע וכאלו חרף וגרף והרים יד בתורת משה רבנו שנא ואלה המשפטים אשר תשים לפניהם לפנייהם ולא hoc est, Quicumque causam agit coram iudicibus Cuthæorum (gentilium, Christianorum) & coram tribunaliibus ipsorum, licet iudicia ipsorum fuerint sicut iudicia Israelitarum; ecce talis habetur pro impio, & pro eo, ac si blasphemasset & contumeliis affecisset, manumque sustulisset contra Legem Mosis, sicut dicitur, Et ista sunt iudicia, que pones coram eis, Exod. 21. 1. Coram eis; non coram Cuthæis: Coram eis; non coram Idiotis dicitur, &c. Majemon in Hilch. Sanhedr. cap. ultimo. De hac re vide prolixè R. Bechaj in Kad Hakkemach folio 21. 4. ubi inter alia: מי שהולך וזן בערכאות של גוים הרי זה מחלל את השם Qui it & disceptat coram tribunaliibus Gentilium, is prophanat nomen Dei, & honore afficit nomen idoli. Mox dicit, esse gravius longè peccatum, quàm homicidium: Item, Rapinam, & Prophanationem nominis Dei comprehendi sub hoc peccato. Sic interdicit Apostolus Paulus 1. ad Cor. 6. Christianis, ne litigent coram infidelibus.

Lignum teres ad complananda lagana, ein Waalholz, Kelim cap. 15.

Dispositio מערכת מיל: Ordo, Dispositio planetarum & signorum cælestium.

ערוך Obturatum esse. Hinc synecdochicè ad membrum hominis genitale, præputio seu pelliculâ obturatum & obductum, transfertur: & ulterius per Metaphoram ad rem quamlibet superfluum & gravem, quæ, ceu inutilis aut impedimentum afferens, abjicienda, aut abscindenda est. Sic de Arboribus novitiis dicitur, quarum fructus tribus prioribus annis ceu impuri, insalubres & vetiti, abjiciebantur, quarto anno Deo consecrabantur, quinto cedebant possessori, ut

ri, ut Levit. 19. 23. Vide illic interpretes. Dicitur etiam de Labiis, corde, & auribus, quæ, quasi pelle obturata, nihil percipiunt, aut impuros fructus proferunt.

ערל . ערל . ערלי . *Obtutus, Præputiatus, Præputium habens, seu, membrum genitale pelliculâ obdutum, quam Deus abscindi jusserat: cui non erat abscissa, dictus erat ערל Præputiatus, sive Incircumcissus: ut, וְעַרְל דְּכֹרֵם Et præputiatus masculus, Genes. 17. v. 14. Jon. ערלאי Item, וְכָל עַרְלָא לֹא יִכּוֹל בֵּיתָא Et omnis præputiatus non comedet ex eo, Exod. 12. 48. in Venetis. Complutensia & Regia habent חלוני Profanus: מן פלשתא ערלאי Quis est Philistæus incircumcissus hic? 1. Sam. 17. 27. In hoc analogia postulat ערלאי, ut Veneta habent in præcedenti loco. Nam Tzere ultimæ syllabæ mutatur in Scheva, quod etiam patet ex plurali. Aut potius retinenda esset forma Hebraica ערל, unde emphaticè ערלאי, & plur. ערלין . Sed plurale, ערלין ומסאבין Præputiati & immundi, Jesa. 52. 1. in Venetis, ubi Regia ערלין, Tzere contra analogiam manente, aut dicendum ערלין . Sic, ארי ערלין הוּו, Nam præputiati seu incircumcisi erant, Jos. 5. 7. ארי כל עממא ערלין בבסרהוּו וכל בית ישראל ערלין בלבהוּו Nam omnes populi incircumcisi sunt in carne ipsorum, & domus Israel incircumcisi sunt in corde ipsorum, Jer. 9. 26. *Emphat.* מפלשתא ערלאי A Philistæis incircumcissis, Jud. 14. 3. בידא דערלאי Per manus incircumcissorum, Jud. 15. 18. *Constr.* ערלי בסרא Incircumcisi carne, Ezech. 44. 7. *Ex altera forma,* עם ערלאי דירי ארעא Cum incircumcissis habitatoribus terræ, Esth. 1. 5. *Rabbini sic aliquando vocant per contemptum Christianos: ut* Kimchius Psalm. 22. אם נצא מרשות הישמעאלים Si egredimur è potestate Ismaëliitarum, venimus in potestatem Incircumcissorum, h. e. Christianorum.*

ערלאי . ערלתא . *Præputium, pellicula glandem colis tegens. Scribitur ערלאי & ערלאי: hæ enim vocales inter se permutantur: Cui est præputium, Genes. 34. 14. Regia & Complutensia emphaticè ערלתא, quod huic loco non convenit. Nec in Hebræo forma emphatica est. Constr.* וְגִזַּר יִת עֹרְלַת בְּרָהּ Et abscidit præputium filii sui, Exod. 4. 25. *Cum Aff.* דלא יגור ית בסרא דעורלתיה Qui non circumciderit carnem præputii sui, Gen. 17. 14. וְתִגְזְרוּן ית בסרא דעורלתכוּו Et circumcidetis carnem præputii vestri, Genes. 17. v. 11. וְגִזַּר יִת בסרא דעורלתהוּו Et circumcidit carnem præputii ipsorum, v. 23. *Plur. ערלין, & constructè,* Sed centum præputiis נבעת ערלתא Philistæorum, 1. Sam. 18. 25. *Emphat.* ערלתא Collis præputiorum, Jos. 5. v. 3. *Apud Rabbinos,*

ערלה כבושה *Præputium suppressum; nempe in eo qui natus est circumcissus, hoc est, cujus pellicula in membro retracta est, & caput nudum ac si circumcissus esset. Illi leviter pellicula inciditur ad eliciendum sanguinem veræ circumcissionis. Vide Bereschith rabba sect. 46. משר לו* Attraxit sibi præputium. Vide supra in Rad. *הפורש מן ערלה כפורש מן הקבר: משר* Qui separat se à præputio, est sicut separans se à sepulchro, Pefach. fol. 92. 1. Præterea ערלה apud Rabbinos dicitur *Fructus, qui in arboribus provenit tribus primis à plantatione annis. Hic impurus & prohibitus est Judæis. Unde illud, ספק ערלה כאי אסור ובסוריא* Dubium præputium (arborum) in terra Israelis prohibitum est: in Syria (Syria Sobena) licitum: Berach. fol. 36. 1. Si dubium præputium prohibitum fuit, quanto magis verum? Sed præceptum illud expressum est Levitic. 19. In Tanchuma fol. 8. col. 1. legitur, *חמש ערלות הן* Quing. sunt præputia. quatuor in homine, & unum in arbore: *ערלת און* Præputium auris, de quo scriptum est; *Ecce præputiata est auris eorum, Jerem. 6. 10. ערלת הלב* Præputium cordis, sicut scriptum est, *Et circumcidetis præputium cordis vestri, Deuter. 10. v. 16. ערלת לשון* Præputium linguæ, sicut scriptum est, *Præputiatus labiis, Exod. 6. v. 12. ערלת בשר* Præputium carnis, sicut dicitur, *Et circumcidetis carnem præputii vestri, Gen. 17. 11. & c.*

ער *Astutum, Callidum esse, Astu, Calliditate uti, apud Hebræos. Hinc Chald. in Ithpehal Participium, ושכרא מתערים Et insipiens astutus fiet, Prov. 19. 25.*

וְחֹוּיָא הוּו ערים *Astutus, Callidus: וְחֹוּיָא הוּו ערים* Et serpens erat astutus, Genes. 3. 1. *וְנַפֵּק הוּו* Qui astutus est egredietur, 1. Sam. 23. 22. *בַּר נֶשׁ* *ערמא מנסה ידיעתא* Homo sapiens operit scientiam, Proverb. 12. v. 23. *כָּל עֵרִמָּא עֵבְרִיתָיָא מִדַּעְתָּא* Astuti opus est ex scientia, Prov. 13. 16. *Plurale,* *כָּלִילְהוּו דְּעֵרִמָּא יְדַעְתָּא* Corona callidorum est scientia, Prov. 14. 18.

לְמַתָּן לְשִׁכְרֵי עֵרִמּוּתָא *Astutia, Calliditas: עֵרִמּוּתָא* Ad dandum insipientibus astutiam, Prov. 1. 4. *אַתְּבִינוּ שְׂכָרֵי עֵרִמּוּתָא* Intelligite insipientes astutiam, Prov. 8. 5.

Idem: בערמותיה In calliditate sua, 1. Reg. 2. 5.

Idem. Hinc legitur בערמותיה in Regiis, in loco præcedenti. Sic usitatum est apud Rabbinos. Vide R. Salom. Num. 24. 8.

Idem. Aruch in עקף. *שפיפון* Basiliscus, i. e. Genes. 49. 17. in T. Hieros. ut citat Guido, sed in nostris libris legitur per ערמנו. *Alias est Castanea. Plur. ערמנו.*

ערימתא *Acervus*: **לְרִמְכָּא בְּסִטְרָא עֲרִימְתָּא** Ad dormiendum sive cubadum in latere acervi, Ruth. 3.v.7. **עֲרִימְרַת עֲסָרִין** Ad acervum viginti modiorum, Hab. 2.16. **עֲרִימַת עֲבֹרָא** Acervos frumenti, Jesa. 50.26. **עֲרִימָא**, *ex Hebr. eo.*

עורמא *Idem. Plur. עורמן*, Exod. 15.8. in Jon. **ערונים** *Lauri*, Bava basra fol. 83. 1. **ערונים** *scribitur cum Aleph*, **ארונים**, ut in Rosch haschana fol. 23. 1. &c.

עֲרָסָא *Lectus, Sponda lecti: Cune, Cunabula: Item Feretrum, Lectus mortui:* **עֲרָסָא דְּפִרְוִלָא** Lectus ejus lectus ferreus, Deuter. 3. 11. **עֲרָסָא עַל עֲרָסָא** Et posuit super lectum, Heb. **עַל הַמְּטָה**, 1. Sam. 19. 13. **וּמִלְכָּא דְּרוּד אֹזֶל** Et rex David procedebat post feretrum, Heb. **אַחֲרֵי מְטָה**, 2. Sam. 3. v. 31. **עֲרָסָא** *Cum Aff. ut in precedenti loco:* item **עֲרָסָא** *Composui, stravi lectum meum*, Prov. 7. 16. **עֲרָסָא** *Plurale faem.* **עַל עֲרָסָא דְּמִכְבָּשָׁן בְּשָׁן** *et profundi decumbunt in lectis suis*, ibidem. **עֲרָסָא** *Apud Rabbinos*, **עֲרָסָא** *Infans jacens in cunis:* **עֲרָסָא** *Ne relin- quas infantem in cunis in domo solum:* **עֲרָסָא** *Aliter apud Talmudicos*, **עֲרָסָא** *Lecti, lecti, id est, Viciniæ, Viciniæ, vel Vicus, Vicus, domus viciniæ, conjunctæ, ut lecti in cubilibus*, Erubh. fol. 26. 1. **עֲרָסָא** *De vicina in viciniam*, Gittin fol. 6. 1. **עֲרָסָא** *Glossa explicat per שכונה. Baal Aruch explicat vernaculè דיוני (quod non intelligo) & dicit esse majorem quam שכונה, quæ vernaculè appellatur קונטרדא, i. e. Contrada.*

עֲרָסָא *Commiscere, Implicare, Implectere, Mixtim conjungere:* **עֲרָסָא** *Si implicet illos (ramos vel furculos vitium) superne, tunc conjuncta habentur*, Kelim cap. 5. **עֲרָסָא** *Ex significatione Nominis Hebræi Massæ farineæ, pinsendo commixta. Glossa, עירבן.*

עֲרָסָא *Contusum, Mola, Far, in quinque partes, id est, minuiiores contusum. Apud Talmudicos:* **עֲרָסָא** *אילו*, **עֲרָסָא** *הון מעשה קררה חילקא טרגים סלת וריווערסון*, Berach. fol. 37. 1. **עֲרָסָא** *Quinque species sunt frumenti crassius vel tenuius contusi, quæ in olla coquuntur. Item, עֲרָסָא* *יפדה לחולה לרפאותו מאי ערסון אמר רבי*, **עֲרָסָא** *Far conducit ægroto ad sanandum eum, Quid est ערסון? inquit R. Jonathan, Far hordei vetusti, Nedar. folio 41. 2. Glossa, Far hordei vetusti decorticati. In Aruch, Educavit eos (liberos) farre hordeaceo, quod roborat vires ægrotorum, & quanto magis sanorum?*

עֲרָסָא *Area, Lectus in vineis, nempe quatuor vel*

quinque vites plantatae in ordinem, ut conficiant quasi areolam in hortis. Vide Kilaim cap. 6. Ex significatione ערשי דין, Psalm. 41. 4. Deinde adducit Baal Aruch, ערשי בתי אכור, Hortulani ædium pater- narum, ex Bava basra fol. 46. 2. sed ibi nunc legitur per Aleph, אריסי.

עֲרָסָא *Lectulus, cubile vagum, quod de loco in locum movetur & transportatur, ut Cune vel Cunabula puerorum, lectuli tuguriorum aut peregrinantium:* **עֲרָסָא** *Sicut lectulus diverforii vel tugurii in cucumerario, Jesa. 1. 8. Vide hic nostras Castigationes: עֲרָסָא וְאֵתָא כְּעֲרָסָא* *Erisque abiens & veniens (id est, vagus) sicut cunabula, Jesa. 24. 20. Sic in Elia & Regiis, ubi Latinus interpres pro hac voce, Lectulus unius noctis, id est, (ut puto,) quod ad singulas noctes aliò transportatur. Veneta אַרְוִלָּא, per א ab initio, per commutationem harum gutturalium aliàs etiam usitatam, & in medio per ו, quod Elias scribit esse vitiosum. Sic tamen & apud Talmudicos, רַעְבָּרָא כְּעֲרָסָא* *Quæ facta est instar cubilis, Erubh. fol. 25. 2. quod in Tosephos ibidem scribitur עֲרָסָא & explicatur מְטָה* *Lectus. Ibidem scribitur, Custodes hortorum solitos fuisse extendere funes ab arbore una ad alteram, ut funes in lecto extenduntur, & in iis sub umbra densorum ramorum cubuisse.*

עֲרָסָא *Aduri, Amburi. In Beresch. rabba, Ursum venit ut ingrederetur arcam, & fuerunt pedes ejus adusti, sect. 31. Gloss. ibid. אדוּרִי, & sic R. Salomonem exponere, scribit idem Glossator. Adusti scilic. aquis diluvii ferventibus, quibus impii perierunt: Noach autem cum suis non fuit adustus, quia id erat ipsi signum fæderis, Vide R. Salom. Ezech. 14. 13. Guido Fabricius exponit, Immergi.*

עֲרָסָא *Accidere, Incidere, Offendere, Evenire, Contingere, Obviam fieri, Occurrere, Incurrere. Resp. Hebræis פגע, פגש, קרה. In Hagiographis plerumque scribitur per א ab initio, ut in ארע ostensum. Præteritum, עֲרָסָא יַהוֹן* *Quando occurrisset ipsis, Hebr. בפגש, Jer. 41. 6. Occurrit verbum meum ipsis, Hebr. אפגשם, Hof. 13. 8. Et evenit vel occurrit verbum à Domino, Numer. 23. 4. Cum Aff. עֲרָסָא* *Omne quod acciderat ipsi, Hebr. קרהו, Esth. 4. 7. עֲרָסָא* *Quod accidit tibi in via, Deuter. 25. 18. פֶּאֶר עֲרָסָא* *Pavor evenit mihi, Hebr. קראני Job. 4. 14. עֲרָסָא* *Quod accidit nobis, id est, quod eventurum est nobis, Hebr. תקרין, Jesa. 41. 22. Faemininum, עֲרָסָא* *Totum hoc obvenit nobis, Psal. 44. 18. וְעֲרָסָא יַהוֹן* *Et accidit eis malú hoc, Heb. וְתקרא, Jer. 32.*

Jer.32.23. Hæc punctatio est ex Pahel, pro, Et accidere fecit ipsis; & sic Hebræum est ex Hiphil. Sic 1.Sam.25.20. *Quam offendi, In quam incurri, Quæ mihi obviam facta est,* Heb. פגשתי, Gen.33.8. *Quia non occurrerunt vobis,* Deut.22. *Et inciderunt in ipsum angeli,* Hebr. ויפגעו Genes.32.1. *Et inciderunt in Mosen,* Exod.5.20. *Cum Aff. Et offenderunt ipsos ad piscinam Gibeon,* 2.Sam.2.13. *Omnia quæ acciderant ipsis,* Heb. הקרת Gen.42.29. *Et acciderunt mihi angustia,* Hebr. ותקראנני, Levit.10.19. *Quod eveniet vobis in fine dierum,* Heb. אשר יקרא, Genes.49.1. *Fortè obviam veniet,* Num.23.v.3. al.7. *Accidet omnibus vobis,* Eccles.9.11. *quæ habent formam ex Pahel. Cum Aff. Ne fortè accidat ei mors, aut mortis periculum,* Genes.42.4. sic Genes.44.29. & 42.38. & Amos 5.19. *ארי יערענד Quum obvenerit tibi Esau frater meus,* Hebr. יפגשך, Genes.32.17. *Si contigerit tibi culpa aliqua,* Hebr. אם יקרד עון, 1.Sam.28.10. *Etiam accidet mihi,* Hebr. יקרני, Eccles.2.15. *Ne occurrat nobis morte aut peste,* Hebr. יפגעני, Exod.5.v.3. *Et offenderis cætum scribarum,* Heb. ופגעת, 1.Sam.10.5. Sic Exo.23.v.4. *Si offenderis nidum avium,* Hebr. כי יקרא, Deut.22.6. *Tertia femina, Et eveniet vobis malum,* Deuter.31.29. *Aff. Ne accidat mihi malum,* Hebr. חדבקני, Genes.19.vers.19. *Quis occurret mihi, quis se mihi opponet?* Jerem.49.19. *Ne incidant in vos persecutores,* Heb. יפגעו, Jos.2.v.16. *Interdiu offendent tenebras,* Hebr. יפגשו, Job.5.14. *Et offenderent redemptionem super muros tuos,* Hebr. וקראת, Jesa.60.18. *Et occurrent feræ felibus,* Jesa.34.14. *quæ omnia sunt ex forma Pahel, in qua tamen conjugatione aliter significat, ut sequitur. In PAHEL, Convocare, Indicare cætum aut conventum aut diem festivum, in quo usu est Verbum קרא apud Hebræos. Item, Pertingere, Contingere, Attingere. Præteritum, ערע זמן עלי, Thren.1.15. Participium, קרא עלי מועד, Heb. Et pertingit usq; ad Sabulon, Jos.19.v.34. Et pertingit terminus לערעא ותחומא בתבור, Heb. usque ad Tabor, ibid.v.22. Infinitivus, למקרא Ad convocandum cætum, Heb. כנשתא הערע, Num.10.2. Imperat. ערעו כנישתא*

cate cætum, Hebr. קראו ערעה Joel.1.14. Sic 2.15. *Futurum, ובאשר יערע Et in Ascher pertinget ab occidente, &c. Jos.19.34. juxta Veneta: in Regiis מערע per Participium, ut antè: ויערע לכון ויערע לך* Et attinget vobis tritura vindemiam, Levit.26.v.5. Hebr. והשיג Et assequetur. *Quo convocabitis eos,* Hebr. תקראו, Levit.23.2. Sic ibid.v.4. *Incidendo incidi in montem Gilboæ,* Hebr. נקרא נקרתי, 2.Sam.1.v.6. *Participium, מתערע מימר קימי לקבלי Obviam fit mihi, occurrit mihi Verbum pacti mei,* Hos.11.8. *Infinitivus, ut antè in Præterito. Et in morbum gravem incident simul,* Hos.11.7.

Accidens, Eventus, Casus inopinatus & fortuitus: עירוע הווא דהוה לנו Casus est, qui accidit nobis, Heb. מקרה, 1.Sam.6.9. Fortè casus accidit ei, 1.Sam.20.26.

Vide in ארעו.

Eventus accidit omnibus illis, Eccles.9.11.

Secundò ערעיתא קראב: Et mittam crabrones ante te, Hebr. צרעה, Exod.23.28. Etiam crabrones excitabit Dominus Deus in te, Deuter.7.v.20. Et immisi in vestrum occursum crabrones, Jos.24.12. R. Bechai ad Deuteronomii locum scribit: צרעה הווא מין זכוב hoc est, est muscæ genus, portans secum venenum. Et mox, למה נקרא שמה, Quare vocatur nomen ejus ערעיתא? quia stat in occursum hominis. Nam Targum pro Hebræo קרה dicit ערע.

Idem, ut citat Guido ex Zohar.

שנת עראי Contingenter, Accidentaliter: Somnus accidentalis & fortuitus, qui obrepit, & studio non capitur. בנין עראי Aedificium accidentale. Non immeritò miratur Elias, quare Rabbini sic scribant per א, cum nullum tale exemplum sit in Targum, benè quidem cum א in principio. Imperitia ergo ejus scriptionis mater. Ab aliis etiam observatum est, דרד עראי idem quod, Per extenuationem.

ערף מערף Notus, Familiaris, cum quo quis commercium habet, & à quo lucrum, Germanicè, ein guter Kund. Sic caufidici, Medici, mechanici suos Notos habent, haben ihre funden/ à quibus lucrantur pro studio, labore & opera, quam ipsi impendunt. Hinc Judæi dicunt, יש לו מערף, Habet socium optimum, familiarem bonum, Er hat ein guten funden/ à quo subinde lucratur. Sed Judæi in Germania dicunt & scribunt, מערב

quasi Mixtum & socium in commercio, quod perpetram fieri Elias asserit. Apud פוסקים id est, Causidicos Rabbinorum legitur: מותר בחול המועד להלוות לגוי שהוא מכירו ומעריפו משום איבוד מעריפיה
Licitum est Judæo in diebus interferiatis dare mutuo pecunias gentili sive Christiano, qui est familiaris ejus & socius ejus, propter perditionem familiaritatis, ne scilicet familiaritatem ejus amittat. Scribit idem Elias, pro illo בעו מודעתנו Boas familiaris aut cognatus noster, Ruth.3.v.2. in quibusdam paraphrasibus Chaldaicis legi מערפנא. Contrà David de Pomis in suo Lexico notat, rectè esse ab ערב, Miscere, quod talis notitia & familiaritas sit mutue conversationis Mixtura. Verbum ערף, & Nomen, Arabibus superiore significatione frequentissimum est, ut docet Schindlerus in Lexico suo.

ערפילא *Vespertilio, respondet Hebræo עטלף, Deuter.14.18. in Targ. Jon. Pro eo Levitic. 11.19. legitur טרפילא. Alterutrum ergo videtur pravum. Aruch adducit ex priori forma, ערפילא, & adfert quoque exemplum ex Talmud Bava kama folio 16. עטלף, hoc est, עטלף לאחור ששה שנים נעשה ערפילא post sex annos fit ערפילא: sed ego citato loco non reperio.*

ערפילא *Caligo, Obscuritas: ואשרי שכנתיה בערפילא Collocavit Majestatem suam in obscuritate, Heb. חשך, 2.Sam.22.12.*

ערפילא *Idem, in Zohar.*

ערפילא *Pluvia tenuis: עורפילא אפילו לפרצידא Pluvia tenuis etiam grano sub gleba conducit: Taan. fol. 4.1. Glossa, עורפילא id est, pluvia tenuis & minuta. Mox: Quid est עורפילא? Obstruens fissuras terræ postquam grana prodierunt: Vide & in Bereschith rabba sect. 99. folio 112. col. 3.*

ערץ *Locustæ caudatæ species, apud Talmudicos in Cholin fol.65.1. ubi disputant, Quæ locustæ species ad esum licitæ.*

ערק *Fugere, Aufugere, Perfugere, Hebraicè פרח. נוס. Præteritum, ודרו ערק, Et David aufugit, 1.Sam.19.v.18. Et fuit cum fugeret, Heb. בברח, 1.Sam.23.6. Fæminin. Et fugit à conspectu ejus, Heb. מן קדם שרי רבונתי אנא ערקת, ותברח, Genes.16.6. A conspectu Saræ heræ meæ ego fugi, Gen.16. v.8. In Hebræo est Participium, אנכי ברחתי, Ego fugiens vel fugitiva sum, unde & præstaret in Targum esse ערקא per Participium fæmininum. Viri Gibhat Saulis fugerunt, Jesa.10.29. In montem ערקו, Heb. נסו, Genes.14.10. וטרקו תרון עברין, Et perfugerunt duo servi ad Schimei, 1.Reg.2.39.*

Sicut fugistis, Heb. נסתם, Zach.14. v.5. Participium, מן קדם ויחזה הויא ערק, A conspectu Domini ipse fugit, Hebr. ברח, Jon.1.10. Quando eram fugiens, 2.Sam.22.3. תהא עריק קדם שנאך Eris fugiens coram osoribus tuis, 2.Sam.24.13. Plurale, לקדמותיה, ומצראי ערקין Et Ægyptii fugiebant ante ipsum, Heb. נסים, Exod.14.27. קל דערקין Vox fugientium, Jer.50. v.28. דערקין ומטפרין Qui fugiunt & abscondunt se, Heb. המתפרצים Qui abrumpunt se, 1.Sam.25. v.10. למערק לימא, Ad fugiendum ad mare; Hebr. לברח, Jon.1.v.3. למערק עד צער, Ad fugiendum usque ad Zohar, Jesa.15.v.10. למערקו לחמן, Ad fugiendum illuc, Jesa.20.v.6. למערקו לכא ולכא, Ad fugiendum huc & illuc, Jof.8.v.20. ויערקו כמערוק מן קדם דקטליו בחרבא, Et fugient sicut fugiunt ab iis qui occidunt gladio, Levit.26.v.36. Aff. במערקי In fugere me, Cum fugerem à conspectu Absalom, 1.Reg.2.7. Cum fugeres tu, Genes.35.1. Imperativus, ערוקי למרינת, Fuge tibi, Cant.8.14. Fuge in provincias maris, Jesa.23.v.10. ערקו מפרצית ארע בשדאי Fugite ex urbibus terræ Chaldæorum, Jesa.48.20. Sic Jerem.49.v.8. Fugiet ab armis ferreis, Job.20.24. ויערוק לחמן, Quò fugiet, Exod.21.v.13. ויערוק תמן קטולא, Et fugiet eò occisor, Numer.35.11. ער גופא נערוק, Usque ad foveam fugiet, Proverb.28.17. ותערוק ולא תספי, Et fugies ac non respicies, 2.Reg.9.3. אם מערק נערוק, Si fugiendo fugiamus, 2.Sam.18.vers.3. ונאמרו Et dixerunt Ægyptii, fugiamus ab Israelitis, Exod.14.25. מן קדמך, Fugient à conspectu tuo, Deuteron.28.7. מן מופתך יערוקו, Ab increpatione tua fugient, Psalm.104.v.7. על פוסקותו נערוק ועל כן תערוקו, In equis fugiemus: idcirco etiam fugietis, Jesa.30.16. ויערוקו כמא, Et fugietis sicut fugistis à commotione, Zach.14.5. ubi vitiosè in Venetis legitur, quasi ex Ithpahel, in qua conjugatione hoc Verbum usitatum non est: ויערוקו Et fugietis nullo vos persequente, Levit.26.17. אפל, Participium, ויערוק לאמה, Et fugat matrem suam, Hebr. יבריה, Prov.19.v.26. וחרתנא מעריק רחמיה, Et rixosus fugat, abigit amicum suum, Proverb.16.v.28. Futurum, ליה יערוקנייה נרר, Non fugabit eum sagitta, Hebr. יבריהו, Job.41.v.19. Pabel, Infinitivus, לערקא מן קדם מדינאי, Ut fugaret à conspectu Midianitarum, Hebr. להניס, Ut fugere faceret, scilicet triticum, quod excutiebat, h.e. ut fugiendo auferret triticum ab ipsis. Fut. וטרין יערוקו לרבותא, Et duo fugabunt myriadem, Heb. וניסו, Deut.32.v.30. Ithpahel, Futurum vide paulò antè.

nis ferreis, Ezech.27.19. Hebr. ברזל עשות Ferro nitido, id est, וְקָלֵל וְקָלֵל Puro & polito, ut exponit Kimchi in libro Radicum, Vulgatâ linguâ (id est, Hispanicâ : nam Kimchi Hispanus fuit) או הברזל *Azerro, Acier*, quod est Chalybs, הנקרא הינדי Aut ferrum quod appellatur Indicum. R. Salomon, Ferrum quod in massas redactum, quod est Ferrum Indianum. Porro ערקין legit Kimchi in libro Radicum, & in Commentariis, & Elias in Methurgeman, & Aruch. Hodie Biblia Veneta ac Regia habent ערקין cum Daleth in medio, ubi præstat sequi præscos, Kimchi ערקין exponit שבטי ברזל Baculos, perticas ferri (In talem enim formam fundi vel cudi solet) q.d. Nervos. Nam ניר ברזל ערקין id est, ניר Nervus, juxta illud, ניר ברזל ערקין id est, Nervus ferreus est cervix tua, Jesa.48.4. id est, instar baculi ferrei, qui flecti nequit.

ערק *Corbis vel Arculae genus, apud Talmudicos:* הערק משועשה בו צפירה אחת Arcula, in qua fecerit quis duos orbes, Kelim cap.16. דערק, a significatione Corrigia calcei, quod referat formam arcule sutorie, ajunt interpretes.

עקרא *Sanguisuga.* Sic legitur in Aruch, sed in Gemara עלקא, de quo vide עלק. Sunt autem ל & ר literæ permutabiles.

עקרתא *Vermes hepatis.* Baal Aruch id hîc adducit, sed in nostra Gemara legitur ארקתא. Vide ergo in litera א.

ענקב *Poples, Genu:* זנב העגל שאינה מגעת לערקוב Cauda vituli quæ non pertingit usque ad poplitem, Bechor. fol.40.2. In poplite qui est in medio femore, ibid. Item, לא היה שובר בו ארז הרגל אלף נוקבו מתוך ערקובו ותולדה בו Non fuit frangens in eo (agno jugi) pedem, sed perforabat eum è medio genu & suspendebat eum, (nempe in quotidiana mactatione ejus) Tamid cap.4. in princ. fol.31.1. Hîc glossator dicit, esse idem quod ארכוב in Daniele.

ערקבל *Herba amara genus, cujus usus olim fuit in festo Paschatis:* שיוצאין בערקבלין : Erubhin fol.23. in Misna. In Gemara, in fine ejusdem capituli, fol.26.2. מאי ערקבלין אציאתא Quid sunt arkablin? muscus implexus palmæ, sive luxuries ramusculorum ex radice excrescens. Baal Aruch in צווא legit ערקבנן. Sic scribitur in Schebhiith cap.7. per commutationem ל & נ, que sunt literæ ejusdem organi. In parvis Misnajoth Venetis scribitur ערקבנן, & exponitur esse herbam cujus folia similia sunt לעקרב.

ערקל *Festinus, Celer, Præceps: Plural.* דמערקלן Cujus festina, præcipitantia sunt verba, Prov.29.19. Elias monet, in quibusdam libris esse singulariter, דמערקלא Qui præceps est.

Et peribit locus refugii à regibus, Heb. מנוס Refugium, Asylum, Jerem.25.35. Sic Amos 2.14. ובערוקי לא Et in fuga non deducemini in terram vestram, Hebr. ובמנוסה Et in fuga, Jesa. 52.v.12.

ערוק *Fugitivus, Profugus:* תביר וערוק Cōfractus & fugitivus, Jesa.10.18. Regia ערק.

מערק *Idem: plur.* שאלו למערקין Interrogate fugitivos, Hebr. שאלו נם, Jerem.48.19.

ערקא *Utra, carectum:* יסנא ערקא בלא מיא Ut multiplicetur carectum sine aquis, Hebr. אהו, Job.8.11. בממור קניא וערקא In abdito calami aut carecti, Hebr. בסתר קנה ובצה, Job.40.16.

ערקתא *Lorum, Corrigia, Ligula, ut calcei vel alterius rei:* מחוטא וער ערקת מסנא A filo usque ad corrigiam calcei, Hebr. ער שרוך נעל, Genes.14.23. ולא תתפסיק ערקת מסניה Neque abscindetur corrigia calcei ejus, Jesa.5.27. Apud Rabbinos Talmudicos, ערקתא דמסנא Corrigia calcei, Sanhedr. fol.74. col.2. ערקתא סומקא Lorum rubrum. Extat in sententia proverbiali, quam vide in סכן.

ערוק *Venæ pulsantes, Arteriae, à perpetuo motu quasi Fugientes vel fugitivæ dictæ. Inde Hebraicè in Jobo, וערוקי לא ישכבוו Et arteriæ meæ nō quiescunt, Job.30.v.17. Vel Nervi mei, scil. mobiles, motus nervorum, Venæ pulsatiles. R. Levi exponit, הרפקים Pulsantes, pulsatiles nervi non quiescunt propter intemperatum & alienum calorem in me. Aben Esra inquit, ערוקים lingua קדר id est, Ismaëliticâ sive Arabicâ, idem esse quod נירי Nervi. Kimchi in libro Radicum scribit, ובערבי יקראו הנירין, אלערוק In Arabia vocant נירין Nervos Elarok, ubi El vel Al articulus est. Rabbi Salomon exponit, נירי אין להם מנוחה, נירי אין להם מנוחה, Arabicè vocatur ערוק. In Majemone in More lib.2. cap.1. ubi de primo Motore agit, זאת האבן אשר התנועעה הניעה המקל והמקל: הניעתו היר והיר הניעוה המיתרים והמיתרים הניעום העורקים והעורקים הניעום העצבים והעצבים הניעום החום הטבעי והחום הטבעי הניעתו הצורה אשר בו והוא המניע הראשון id est, Hunc lapidem, qui movetur, movet baculus, baculum movet manus, manum movent nervi, nervos movent arteriæ, arterias movent muscoli, musculos movet calor naturalis, calorem naturalem movet forma quæ ipsi inest, & ista est Motor primus sine dubio.*

ערוק *Lapidis pretiosi nomen, Exod.28.19. in Jonathane.* Onkelos pro eo habet טרקיא Thyites, Jaspis, Turkis, Exod.39.12. idem Jonathas habet טרקין, & sic Num.2.18. quod rectum.

ערוק *Lamina, Massæ:* בערקין דפרזל Cum lami-

מזול: Lacus, Palus, palustris locus: עורקמא באורחא מטא לעורקמא דמיא אתא ההוא נכרא ארכביה ליה Iter fecit, & pervenit ad paludem aquarum. Tunc vir iste assumpsit eum in humeros suos, & traduxit eum, scil. per paludes, Megilla fol.28. col.2. מנו. ויבא חר הוו קאולי באורחא מטו לעורקמא דמיא ארכביה לר יוחנן אכתפיה וקא מעבר ליה Quodam die faciebant iter, & pervenerunt ad paludes aquarum, fufcepit Rabbi Johannem in humeros suos, & traduxit eum, Kiddufchin fol.71.2.

ערוקוס *Osficulum quoddam articulos membrorum conjungens.* In Gemara: דעילוי ערוקומא. Glossa, Os parvum conjungens nodellos membrorum, Cholin fol.76.1.

Vide supra in עור. ערער. ערר *

עש *Arcturus, Ursa major, Plaustrum, Sydus septem stellarum:* דעבר עש Qui fecit arcturum, Jobi 9.9. Sic Hebraicè. Apud Talmudicos, מאי עש אמר רב יהודה ויתא מאי ויתא אמרו לה זנב טלה Quid est עש? dixit Raf Jehuda, ויתא. Quid est ויתא? dicebant ipsi, Cauda arietis. Alii dicebant ipsi, Caput tauri. Stellæ vicinæ sunt: etenim sunt aries, taurus, gemini, &c. Berach. fol.58.2.

עש *Tinea, Vestium vermis:* דעש Et sicut tinea corrodit illud, Hebr. עש ארי כלבושא דאכיל ליה עשא. Jefa. 50.9. ואכלם Sicut vestis est, quam absument tinea, Jefa. 51.v.8. Sicut tinea domui Ephraim, Hof. 5.12. Hebræi deducunt ab עשש.

עשב *Herba tenera, semen producens:* דעשב Sicut herba agrorum, הקליא Sicut herba tectorum, 2.Reg.19.26. עשבא לבערי Herbam jumentis, Pfal.104.14. ויבא כל עשבא Et absumpsit omnè herbam agri, Exod. 10.v.15. היד עשבא דהקליא Sicut herba agri, Job. 5.v.25. Et collecta est herba montium, Prov. 27.25. Scribitur ע עם.

בני האדם דומים לעשבי השדה: Apud Talmudicos: Filii hominum similes sunt herbis agri: hæc florent, illæ marcescunt, Erubhin fol.54.1. Ita dicitur Ecclesiastici cap.14.18. Ut foliorum in condensa arbore virentium, alia decidunt, alia nascuntur: ita quod carne sanguineq; procreatur, aliud obit, aliud gignitur.

עשה *Facere, Efficere, Conficere: Parare, Apparare; late sumitur:* עשהו Fecit ungues suos, id est, Præcidit eos, ex Deut. 21.12. vel תרבי Alet, crescere sinet, ut habet Targum. Rabbini sæpè ה in א convertunt, ex imitatione Chaldeorum.

עשהו Fac. Hinc apud Rabbinos, מצוות עשהו Præcepta fac, id est, quæ jubent aliquid facere, Præ-

cepta jubentia, affirmantia: מצות לא תעשה: *Præcepta Non facies, id est, Prohibentia, negativa.* Horum præceptorum in universum sunt sexcenta tredecim, quorum symbolum est תרי"ג, continens per numeros literarum 613. Jubentium sive Affirmantium sunt 248. quot membra dicunt esse corporis humani, & Prohibentium sunt 365, id est, 365. quot dies sunt in anno. Itaque si unumquodque membrum suum præceptum faciat & servet quotidie, & homo quotidie ab uno prohibitivo absteineat, sic tota Lex Mosis, quæ in hæc præcepta distinguitur, anni spacio bene præstita & conservata fuerit.

עשהו *Factio, Effectio, Operatio:* עשהו Effectio rei.

עשהו *Opus, Factum, Effectum, Res gesta, Historia rei geste vel facti, Praxis:* ספר מעשה Liber historicus rerum gestarum: Res gesta, historia, Factum fuit vel accidit: מעשה במלך Accidit in Rege quopiam: vel, Exemplum habemus in Rege, &c.

עשהו *Prædictus:* שכל מעשי Intellectus practicus. *Fæmininum, מעשית, Cujus oppositum* עיונית *Theorica, Speculativa:* מצות מעשיות Præcepta practica, quæ in opere & praxi consistunt, quibus opponuntur מצות שכליות Præcepta intellectualia, quæ in animo & intellectu consistunt & præstantur.

עשן *Roborari, Confirmari. Usus ejus tantum est in Jobo, Psal. & Prov. pro Hebr. עזן & ejus derivatis. Futurum, דמסבר באלהא נעשן Qui confidit in Domino, roborabitur, Hebr. ישגב Exaltabitur, Proverb. 29.25. Itbpabel, Præteritum, Fortis factus est in opulentia sua, Pfal. 52.9. in Regiis. Imperativus, אתעשן אלהא Roborare, Robora te, Fortis esto Deus, Hebr. למה יתעשן בר נש Non roboret se homo, Hebr. אל יעזן, Pfal. 9.20. Aphel, Præteritum, כר אעשין מעיני תהומא Quando roboravit fontes abyssi, Hebr. בעזו In roborando, Prov. 8.28. Futur. תעשן ירך Roborabis manum tuam, Pfal. 89.14.*

עשונא *Robur, Fortitudo, Firmitas:* עשונא Gloriâ & fortitudinem, Heb. כבוד ועז, Pfal. 29.1. In veritate roboris, Pfal. 61.4. in quibus duobus locis Regia habent עשונא. Plur. construct. עשונא דמיא Robora aquarum, id est, vires, moles graves, Prov. 8.24.

עשונא *Idem:* עשונא In collo ejus manebit fortitudo, Jobi 41.13. ועשונא דמלכא Et fortitudo regis, Pfal. 99.4. מנדלא דעשונא Turris fortitudinis, Hebr. מנדל עז, Proverb. 18.10. Cum עשונא רתוקפך Robur iræ tuæ, Pfal. 90.11. Cum Affixis,

Affixis, Qui non posuit Verbum Domini fortitudinem suam, Psal.52.9. מולח דעתידא קריתא דעשניה *Substãtia divitis urbs roborisejus*, Prov.18.11. Sic, קנינא דעתידא כרפא, *Idem*, Prov.10.15. עשנה *Præcipe Domine fortitudinem tuam*, Psal.68.29. בעשנה *In fortitudine tua regnabit rex*, Psal.21.7.2. עשני ותריסי *Dominus fortitudo mea & clypeus meus*, Psalm.28.7. עשננא *Laudes dicite coram Deo fortitudine nostra*, Psal.81.2.

Idem: מעשנא לתמימי ארחה דאלהא: *Robur rectis est via Dei*, Hebr. מעו, Prov.10.29.

Fortis, Robustus: עשן ונבר *Dominus fortis & potens*, Psalm.24.8. עשן בממוניה *Fortis in divitiis suis*, Psal.52.9. חמר עשין *Vinum forte*, Psal.75.9. *Plural. masc.* ארום עשינן הנון *Quia potentes sunt*, Psal.18.7.18. עתידא *Et fortes currunt post divitias*, Hebr. ערעיס, Proverb.18.16. *Plurale femin.* רמתא עשינתא *Collium fortium*, Prov.9.3. ועתידא נמלל עשינתא *Et dives respondebit fortia, id est, dura*, Prov.18.23.

Fumare, Perfumare, Fumum facere vel excitare: מעשנן ער ראש השנה: *Fumum faciunt (sub arboribus) usque ad initium anni, scil. ad necandos vermes in arboribus*, Schebhiith cap.2. מעשנן עלינו בית *Perfumant contra nos domum, in fumum conjiciunt, incendunt*, Jevam. fol.115.col.1. את הכנרים *Perfumant vestes, המתה lectum, החרר conclave.*

Perfumatum, Fumo induratum vel exsiccatum: לא מתוק ולא מעושן ולא מבושל: *Non dulce, nec fumo exsiccatum, neque coctum*, Menach. cap.8. *Fem.* המעושנת *Perfumata*, Cholin cap.4. in Mischna.

Rutrum, Sarculus. Cum Aff. בולבית וית עושפיה *Securim suam & rutrum suum*, Hebr. מדרשתו, 1.Sam.13.20. *Plurale*, לעושפיה *In rutra*, ibid.vers.21. *Apud Talmudicos, Oculi securis, Caput instrumenti latum & obtusum, percussioni serviens*: קרדום שניטל עושפו: *Securis cuius ablati est oculus, sive pars lata aciei opposita, ad percutiendum apta*, Kelim cap.13.

Opprimere, per vim vel per fraudem, Defraudare, Per vim vel oppressionem detinere. Præteritum, ארי עשק עשקא *Quum oppreserit oppressione*, Hebr. עשק, & sic deinceps pro hoc Verbo usurpatur, Ezech.18.7.18. או עשק ירת *Aut oppreserit socium suum*, Levit.5.21. או ית עשקא רי עשק *Non oppresisti nos*, 1.Sam.12.4. וית מן עשקית *Aut quam oppreserit*, 1.Sam.12.3. עשקו עשקא *Opprimunt oppressione*

ne, Ezech.22.29. Participium, רעשק למסכנא *Qui opprimit pauperem*, Prov.14.7.31. רעשק למסכני *Qui opprimit pauperes*, Proverb.28.3. *Plurale*, ועשקין נבר וביתיה *Et opprimunt virum & domum ejus*, Mich.2.7.2. רעשקין מסכנא *Qui opprimunt pauperes*, Amos 4.1. *Particip. Præter. sive Pass.* עשיק ואנים *Oppressus & direptus*, Deuter.28.29. לא תעשוק אנרא *Non opprimes mercenarium*, Deut.24.14. לא תעשוק ית חברך *Non opprimes proximum tuum*, Levit.19.13.

אתרחקי *Oppressio, ut ad Præterit.* עושקא י עושק *Procul amove te ab oppressione*, Jefa. 54.14. *Cum Aff.* פניען עשקוי *Plurimæ sunt oppressiones ejus*, Prov.28.16.

גלוו *Defraudator, Perversus*, Hebr. Proverb.14.2.

עשיק לנביך *Pretiosum, Carum, Pretii magni*: עשיק לנביך *Pretiosum dorso tuo, & vile ventri tuo, scil. applica vel subministra*, Metzia fol.52.col.1. *Proverbialis sententia est, quâ monere voluerunt, plus impendendum esse in vestitum, quam in victum. Vestitus enim non tantum necessario corporis tegumento, & munimento adversus tempestates servit, sed & ejusdem honestamentum est, quod publicum subit testimonium, & plurium judicium. Victus autem corporis tantum est alimentum, quod si excedat, fit nocumentum. Glossator Talmudicus inquit: Quæ necessaria sunt ad corpus tegendum & vestiendum, ea comparato tibi pretiosius: ad victum autem quantum equum est, neque nimium. Item, עשיק לשון יוקר הוא, id est, Pretiosum & carum significat. Sic alibi in Gemara, עשיק עפרא, Pretiosa est terra ista, sive, pulvis iste albus, Metzia folio 74.1. Glossa, יקר ואינו מצוי, Pretiosus neq. facilis inventu. Mercerus legit in Imperativo: עשיק *Oppressionem quandam fac facultatibus tuis, carius emendo vestitum: at equum dispone ad victum*: עשיק *Pretiosum erit opus tuum instar malogranati*, Berach. fol.56.1.*

Divitem esse, Hebr. העשיר *Idem*: Item, *Divitem facere, Ditare.*

אין עניית במקום *Divitiæ, Rabb.* עשירות י עשיר *Non est paupertas in loco divitiarum*: דעת בלי: *Scientia sine divitiis, est instar pedum sine calceis: Et divitiæ sine scientia, sunt instar calceorum sine pedibus*, Mischar happen. folio 24.2.

איהו עשיר המשמח בחלקו *Quisnam est dives? qui gaudet in portione suâ, qui sorte suâ est contentus*, Ben Soma in Avoth cap.4.

Decimare, Decimas dare. Infinitiv. עשיר *Decimando decimabis omnem proventum feminis tui*, Deut.14.vers.22.

Decima עישור נכסי Decima pars facultatum, Ketubh. fol. 52.2.

וכל מעשר ארעא Decima, Decima: מעשר ארעא מעשר Et omnis decima terræ, Levit. 27.30. מעשר עבודך Decimam frumenti tui, Deut. 14.22. את כל מעשר Omnes decimas frugum tuarum, Deut. 26. v.12. ארי תסבון מבני ישראל את מעשרא Cum acceperitis à filiis Israël decimas, Numer. 18. 25. מעשרא Decimam de decima, ibid. Cum Affixis, De decima sua, Levit. 27. v. 31. Plural. Ab omnibus decimis vestris, Numer. 18. 28. Rab. מעשרות סייג לעושר Decima sunt sepes divitiarum, si scil. diligenter dentur, Avos cap. 3. מעשר ראשון Decima prima, quæ Levitis dabatur: מעשר שני Decima secunda, quam Levitæ de decimis sibi oblatis dabant, & consumebantur Hierosolymæ: מעשר עני Decima pauperis. De his sunt duo integri Tractatus Talmudici. Præter eos consule etiam de Decimis Majemon. in Parte tertiâ, Schylchan Aruch in Jore Dea folio 98. &c. Josephum Scaligerum in diatriba de Decimis in Lege Dei, Sixtinum Amamam de Decimis Mosaicis, Baal Aruch in עשר.

עשית Lucerna: נהירין בעשיות Lucent, splendentes sunt ut lucerna, Cant 5.14. in Targ. Apud Talmudicos, עשית שהיתה דולקת, Lucerna quæ ardet & procedit toto die, Berach. fol. 53. col. i. Glossa, לאנטרנא, צוארה בעשית מותר לקרות קש, Stercus si sit in lucerna, licitum est legere lectionem Audi Israël &c. è regione ejus, Berach. fol. 25. col. 2. Sacra non sunt tractanda in loco fordido, aut ubi fordes sunt in conspectu. Tamen si sint fordes in lucerna, licitum est legere lectionem ex Deuter. 6. Audi Israël, Dominus Deus tuus, Dominus unus est, &c. Nam paries lucernæ, sive ex vitro, sive ex cornu, distinguit fordes ab homine, ut lectionem vel preces non impediunt: ראינוהו בעבים ראינוהו בעשית Vidi eam (scil. Lunam) per nubes, vidimus eam per lucernam, Rosch haschana fol. 24. col. i. עשית נר הקבוע באמצע עשית Lucerna ardens de anno in annum, R. Saadia Dan. 5. 5. Candela fixa in medio lucernæ. Mercerus in Thesauro Pagnini ad Rad. עשית scribit: עשית Hebræi Perspicillum chalybeum vocant, vel quodvis corpus diaphanes.

בהמתו טעונה טבל Laminae, Massa: עשיות Jumentum ejus si oneratum sit tabulis aut laminis, Schab. fol. 154. 2. עשיות של ברזל Laminæ ferri, fol. 16. i. Joma fol. 34. 2. של זכוכית Vitri, apud Rabbinos. Hujus significati potest etiam esse עשית. Vide & mox in עשרת.

vers. 22. ארי תשיצי לעשרא Quum absolveris decimare, Deuter. 26. 12. Apud Rabbinos per Parano masiam; עשר בשביל שתתעשר Decimato ut dives fias. Qui libenter dat Deo decimas, ei liberalius Deus benedicit.

עשרתי, עשרי, עשרא, עשר Decem, & quandoque, Decimus. Ex Hebrais formis עשרת, עשרת Decem temporibus, Hebr. עשרת זמנין: עשרה, עשרה nata sunt: עשר וְעשר אתנו Genes. 31. 7. 41. עשרת מונים, Et decem asinas, Genes. 45. 23. עשר נשין Decem mulieres, Levit. 26. v. 26. עשרא masculinum, & respondet Hebrao עשרה, aliisq. formis: ויהב ליה חר מן Et dedit ipsi unam partem de decem ab omnibus, Genes. 14. 20. id est, decimam. Sic Exod. 16. 36. ubi pro Hebrao עשרית Decima pars ponitur: יסב חר מן עשרא Accipiet unam ex decem, id est, decimam, 1. Sam. 8. v. 15. בעשרא לרחא Decem millia, 2. Sam. 18. 3. בעשר להדש In decimo mensis hujus, Hebr. הדש Exod. 12. v. 3. מעשר בנין Prae decem liberis, Hebr. וחד עשר בזכביא masculine, 1. Sam. 1. 8. Et undecim stellæ, Genes. 37. 9. עשר יומין Iter undecim dierum, Deuter. 1. 2. עשרי ירען Undecim cortinas, Exod. 26. v. 7. עשרי שנין Undecimo anno, Hebr. עשרה, 2. Reg. 9. 29. בתרי עשר פרנין רחורא In duodecim juga boum, 1. Reg. 19. 19. עשרי שנין Et duodecim anni, Genes. 5. 8. & 14. 4. תלת עשרי Tredecim, Gen. 14. v. 4. ארבע עשרי Quatuordecim, Gen. 14. 5. & 31. 41. עשר נמשן Quindecim, Genes. 5. 10. שבע עשרי Septemdecim, Genes. 46. 18. תמני עשרי Octodecim, Judic. 3. v. 14. חשע עשרי Novendecim, Genes. 11. v. 25. עשרין עשרי In nablio decem chordarum, Psal. 33. 2. על פוס כנורא In ore citharæ decem chordarum, Psal. 92. 4. אהויה Coram decem fratribus suis, Eccles. 7. 20. in Venetis.

עשריתא Deni, Denæ classes hominum: עשריתא Et præfecti denis, Magistri denorum, Decuriones, Exod. 18. 21. 25.

עשריתא עשירא Usq. עד ירחא עשירא Decimus: עשירא עשירי ad mensem decimum, Hebr. עשירי, Genes. 8. 5. Etiam generatio decima, Deuter. 23. v. 3. עשיריתא Femini. In anno decimo, Jerem. 32. 1.

עשרונא סולתא Decima pars: עשרונא עשרון Decima pars similæ, Exod. 29. v. 40. מנחתא סולתא Pro oblatione similæ decima, Num. 15. 4. Plurale, דוּס עשרונן סולתא Duas decimas similæ, Numer. 15. 6. תלתא עשרונן Tres decimas, ibid. vers. 9.

עשוריתא Idem: Plurale, עשוריתא Decimæ partes.

עשר Cogitare. Præteritum, ומלכא עשית, Et rex cogitabat, Dan.6.3. Ithpabel, Præter. חרשתם, Cogitastis vobis, Hebr. Hof.10.13. Vide & Jesa.33.11. Participium, ובלבהון, Et in corde suo cogitant rapinam, Jesa.32.6. מתעשתין אונס, Cogitant perdere, Jere.5.26. Hinc Hebraicè, אולי יתעשת, Fortasse cogitabit Deus, Jon.1.6.

Cogitationes. Scribitur & promiscuè ע עשיתונין cum Chirek, quod prævum: עלי השיבו עשיתונין בישין: Contra me cogitarunt cogitationes malas, Jere.11.19. Construct. עשיתוניהון עשיתוני אונס, Cogitationes ipsorum sunt cogitationes rapinæ, Hebr. אכרו, Jesa.59.7. & 41.29. Cum Affixis, מהשבורת, Perierunt cogitationes ejus, Jesa.40.8. Et vir direptor (relinquat) cogitationes suas, Jesa.55.7. Post cogitationes suas, Jesa.65.2. נהד עשיתונונין, Post cogitationes nostras ambulabimus, Jerem.18.vers.12.

העושה כלים מן העשת Lamina, Massa, Tal. Faciens vasa ex laminis ferreis, Kelim capite 11. Frustrum ferri. Item, חתיכת של ברזל, Glossa, Candelabrum quod venerit ex lamina sive massa ferrea, ex argento, &c. Menach. fol. 28. col. 2. Significatio deducta ex Hebræo ברזל עשות Ferrum nitidum, Ezech.27.7.19.

Asteroth, nomen proprium urbis in sacris literis celebris, Deuteron.1. Josue 9. & 13. Sita fuit inter duos altissimos montes, cujus extrema cacumina referebant cornua, unde etiam dicta fuit עשתרות קרניים Asteroth duorum cornuum, Genes.1.4. teste R. Salom. in Talmud. A montium altitudine non habebat multum splendoris & lucis à sole, unde prisci Talmudici disputarunt de jure Tabernaculorum, quæ Judæi ibi fecerunt in festo scenopegiæ, & ab aliis tabernaculis aliquid diversi habebant, ob defectum lucis & umbrositatem continuam istius vallis, in Tractatu de סוכה Succa, sive Scæna, cap.1. in principio. Hinc intelligitur, quod alii scribunt in Lexicis, עשתורת esse nomen loci, ubi Sol non oritur, nec splendet. In istis montanis etiam gigantes fuerunt, ut liquet ex Genesi.

עתר Ithpabel, אתער, Stare, Consistere, Se sistere. Respondet sic Hebræo נצב, in Niphal & Ithpabel. Item, Paratum, Preparatum esse. Futurum, Venturum esse ut sit vel fiat. Præteritum, Et stabat Angelus Domini in via, Num.22.22. ואתער מלאכא דיי באורחא, Constitutus fuit, stetit ad manû dexteram ejus, Thr.2.v.4. ואתער אחתיה, Et stabat foror ejus, Exod.2.4. עלויהון נפל, Et steterunt in declivitate motis, Exod.19.17. ואתער לצידיקיא, Quæ parata sunt justis in horto Eden sive voluptatis, Cantic.8.v.2. ואתער לינורין, Quæ parata erant in acervos, Jobi 15.28. ואתערין גבר בתרע משכניה, Et stabant quisque in ostio tabernaculi sui, Exod.33.v.8. מלאאתער קדם רבון כל ארעה, A consistendo coram Domino totius terræ, Zach.6.5. ואתער קדם פרעה, Consiste hic juxta holocaustum tuum, Numer.23.3. al.7. ואתער קדם פרעה, Et consiste coram Pharaone, Exod.9.13. ואתער קדם יי, State coram Domino, 1.Sam.10.19. ואתער לקרמותיה, Et stabis coram ipso, Exod.7.15. ואת תתער מקבל, Et tu stabiis è regione, 2.Sam.18.13. ואת תתער, Et quis ille qui coram eo stare possit, Job.41.1. ואתער עלה לקרבא, Surgite ac paremus nos contra eam ad prælium, Obad.1. ואתערון היך כסו זהים, Et stabunt sicut vestimentum fordidum, Job.38.14. In Hebræo est cui rectè tertia pluralis respondet. In Venetis est ואתערון, ubi Aleph redundare puto. ואתערון תמן, per Participium: מתערתין עמד, Et stabunt illic tecum, Numer.11.16. ואתער, Statuere, Collocare: Parare, Preparare. Præteritum, ואתער ביה שכעה עבירין, Et statuit in ea septem columnas, Hebr. חצבה Excidit, Prov.9.1. ואתרני היך פלגליסא לניר, Et statuit me ut scopum sagittæ, Thren.3.12. ואתרית לצידיקיא, Et præparavi justis in paradiso animantia pura, Psal.50.10. מעתר עלויהו, Constituta erat juxta ipsum, Genes.28.13. מעתר באורחא, Constitutum in via, Hebr. נצב Numer.22.v.23. ואתער, Quod tu constitutus es, stas, ibid. vers.24. ואתער ספר אורית, In tempore quo constitutus, positus aut situs est liber Legis in manu dextera tua, Psal.45.10. ואתער לאסתחרא, Qui stat, ut circumdetur legionibus, Jobi 15.24. ואתער, Imperativus, Et statue eam tibi in agro, Prov.24.v.27. ואתער תחומא דארמלתא, Et statuet terminum viduæ, Hebr. ונצב, Prov.15.25.

על משרתי אנא, Paratus: Futurus, Futurum: Super custodiam meam ego sto paratus, Habac.2.1. ואתער על יד ומינייה, Et festinabit quod futurum est eis, Deut.32.35. ואתער בעלמא, Quod futurum est esse, id est, ut sit vel fiat in mundo, Eccles.9.12. ואתער מור משחא, Futurum

turum est ad scindendum, id est, ut scindatur mons olivarum, Cant. 8.5. *Plurale* וּכְעַן הֵן אֵיתִיבוֹן Et nunc si parati estis, Dan. 3.15. וְכָל מֵתִים Et omnes mortui Israëlitæ futuri sunt egredi, id est, egressuri sunt de sub eo, scil. monte olivarum, &c. Cantic. 8.5. *Apud Rabbinos*, כמו שאנחנו עתידין לפרש Sicut nos futuri sumus explicare, id est, sicut explicaturi sumus. *Apud Grammaticos*, עתיד Tempus futurum. *Apud Theologos*, לעתיד לבוא Ad futurum venire, id est, in sæculo venturo, in altera vita. *Elias curiosus fuit in scrutando*, quæ differentia sit inter עתיד simpliciter, & לעתיד לבוא. *Inquit, se plus non observasse, quam hoc in fine membri sententiæ dici, illud in sermone continuato. Porro semper post se Infinitivum habet. Fæmininum*, עתידות Futura: Deus novit futura sine dubio.

* עתה עתה Prævitæ, Perversitas. Vide supra in עוה.

עתק Veterascere, Vetustescere, Inveterascere. *Paraphrastes Chaldeus Jobi 21. 7.* Hebræi עתקו reddit אתקפו Roborati, Confortati sunt, & sic hanc significationem quoque interdum huic verbo attribuant: ut, בְּצוּר עֵתֶק Collo forti, duro, Psal. 75. 6. in Hebræo. Præteritum, עתק בשרי ממכתשן Veterascit caro mea à plagis, Hebr. בלה, Thren. 3. 4. *Ithpabel, Futurum*, בארעא Et inveterascetis in terra, Hebr. נושענתם Inveterati fueritis, veteres habitatores facti fueritis, Deuter. 4. 25. *Partic.* ויתעקקו בחרשון Et inveterascent in saltibus, Ezech. 34. 25. *Partic.* ומחיימנו רמתעקקו על נושמינו Morbos pessimos & constantes, qui inveterascent in corporibus vestris, Deuter. 28. v. 59. in Jon. Hebr. נאמנים.

עתיק Vetus, Inveteratum: Et antiquus dierum fedit, Dan. 7. 9. ותיכלון עתיקא רעתיק Et comedetis vetus quod inveteratum fuerit, Hebr. וישן נושן, Levit. 26. 10. וישן נושן Vinum vetus, Hebr. שכר, Jesa. 5. 11. A vino novo & veteri separabitur, Hebr. מין א' וישן A vino & sicera, Numer. 6. 3. In mense quem veteres vocabant mensem primum, Hebr. בערה האיתנים 1. Reg. 8. 2. Mensis septimus is est, quem veteres ante exitum ex Ægypto vocarunt primum. Nam à mense Septembri annum civilem inchoabant, ut & hodie adhuc servant: Moses autem docuit à mense Martio esse inchoandum. *Et secundum aliam significationem*, ועתיקינא סחור Et peristilia circumquaque, Hebr. אתיקים, Ezech. 14. 16. *Fæmin.* סגרות עתיקא Lepa vetus, Hebr. צרעת נושנת, Lev. 13. 11. *Piscina vetus*, Hebr. בִּרְכָה הַשְּׁנֵנָה, Jesa. 22. 11.

Secundò עתק Transferre, Removere, ut in illo; Et trāsferetur lapis è loco suo, Jobi 18. 4. Hinc Transferre, Transcribere librum, Describere, Transferre & explicare ex una lingua in aliam: ut, אשר העתיקו אנשי חזקיה Quæ transtulerunt viri Hiskijæ, Proverb. 25. v. 1. id est, כתבו, Transcripserunt ex libro originali, ita ut originalis scriptura in loco suo manserit. Hinc, מַעְתִּיק Translatores, Descriptores, qui ex uno exemplari aliud exemplar describit, aut unam linguam alicujus libri in aliam linguam transfert & conscribit: בעתיקי הדרת Translatores Legis. Sic *Aben Esra* vocat Sapientes Talmudicos, quorum verba adducit, Thren. 1. 3. *Juxta verba translatorum*, id est, Talmudicorum, *Aben Esra*, Deuter. 25. 5. אמרו המעתיקים Translatores ajunt, i.e. Talmudici, Levit. 19. 19. apud eundem.

עתיקה Translatio, Transcriptio, Transcriptum, Exemplar quod Copiam vulgò vocant.

עתי Ditescere, Ditari, Locupletari. Respondet Hebræo עשר, per commutationem literæ ש in ה. Perperam adducitur etiam ab aliis significatio Parandi, Preparandi, & quæ ad id citant exempla pertinent ad עתה: Præteritum, ועתר ישראל ובטט Et ditatus fuit Israël & recalcitravit, Deut. 32. 14. Dives & potens factus es, Ezech. 27. 25. ועתר וקנו נכסין Divites facti sunt, comparatis sibi divitiis, Jerem. 5. 28. על בן סגנו ועתרו Idcirco multiplicati sunt & locupletati, Jerem. 5. v. 27. ברוך ברוך Utique ditati sumus, Hos. 12. 8. ברוך ברוך Benedictus sit Dominus, quod divites facti sumus, Zachar. 11. 1. *Futurum*, לא נעתיך Non ditescet, Prov. 21. v. 17. ubi נ est loco ג, ex Syriacismo. *Pabel, עתה* Ditare, Locupletare. Præteritum, Ego ditavi Abrahamum, Genes. 14. 23. *Participium*, ממסכן ומעתיך Dominus pauperat & ditat, 1. Sam. 2. 7. *Fæmininum*, ויד רבשרין מעתרא להון Manus autem rectorum ditat eos, Prov. 10. 4. מעתרא היא ברכתא דאלהא ויעתיך ויתי ויעתיך ויתי Et ditat me, Jobi 6. 9. *Aphel, Præteritum*, אעתיך Ditasti reges terre, Ezech. 27. 33. *Participium*, אית דמעתיך נפשיה Est qui divitem facit seipsum, Prov. 13. 7. Sic Veneta. Regia habent ex Pabel מעתיך ex Pabel. *Futur.* עללתי תעתיך Multo frumento ditabis eam, Psalm. 65. 10. ubi יעתיך Regia habent מעתיך ex Pabel: יעתיך מעתיך Ditabit eum rex divitiis multis, 1. Sam. 17. 25. *Ithpabel, Præterit.* אתעתיך קרח Quia ditatus est Korach, Psal. 94. 17.

Dives & עתיך ומסכנא סגנו: Dives & pauper multi sunt, Proverb. 22. 2. במסכני עתיך Dives in pauperem dominabitur, ibid. v. 7. לעתיך הון Diviti fuerunt oves, 1. Sam. 12. vers. 2.

verf.2. לנברא עתירא Ad virum divitem, ibid. v. 4.
 ועתירא נמלל עשינתא Et dives loquetur dura,
 Prov. 18. 23. Plurale, ונכסי עתירא Et facultates di-
 vitum, Zach. 11. 16. Constructum, עתירי עממא Divites populorum,
 Psal. 45. 13. עתירי נכסין מתכסבנין Divites opum ad paupertatem redigentur,
 Eccl. 10. 6. Cum Aff. חטוף מלן אוצריהון חטוף Cujus divites replent thesauros suos rapinis, Mich.
 6. v. 12. Apud Talm. עתיר נכסין Dives opum, עתיר
 Dives publicè, Bava basra fol. 145. 2.

עתיב עתירא, עתירא Divitie, Opes, Facultates:
 עם עתיר Divitiæ multæ, 1. Sam. 17. v. 25. עתיר רבך בניהון
 Cum divitis magnatum ipsorum, Deuter. 32. 13. לעתיר ולחכמא
 Divitiis & sapientiâ, 1. Regum 10. 23. מולא ועתירא בביתיה
 Facultates & divitiæ sunt in domo ejus, Psal. 112. 3. שמה טכא מן עתירא
 Nomen bonum præstat divitiis multis, Prov. 22. 1. Cum Aff. רעתירא כרפא רעתירא
 Possessio divitis est civitas munita divitiarum ejus, Prov. 10. 15.
 דמספר בעתיריה Qui confidit in divitiis suis, Prov. 11. v. 28. Sic Psal. 52. 9.
 בסני עתיריך ונכסיד In multitudine divitiarum tuarum & facultatum
 tuarum, Ezech. 27. 33. כל עתרכון לא יתקום לכון
 Omnes divitiæ vestre non erunt stabiles vobis, Hof. 12. 8.
 רחפימי עתרהון Corona sapientum sunt divitiæ ipsorum, Prov. 12. 24.
 ובסניאות עתרהון Et in multitudine divitiarum suarum laudant
 se, Psal. 49. 7.

עטר Pala, Furcilla frumentaria, quâ vertitur
 frumentum. Apud Talmudicos, למה נמשלה תפלתן של צדיקים
 בעטר מרה עטר זה שמהפך התבואה ממקום למקום כן תפלתן של צדיקים
 מהפכת מרותיו של הקבר

ממרת רגונות למרת רחמנות Quare assimilantur preces justorum palæ? quid est pala? quæ vertit frumentum de loco in locum: sic preces justorum vertunt proprietates Dei sancti benedicti ex proprietate iracundie, in proprietatem misericordie, Jevammoth fol. 64. col. 1. בעתר להופכן ראויות Convenientes sunt ut vertatur palâ, Succa fol. 14. 1. עתרא דהפיד אדרא Pala vertens granarium. Sic vocatus fuit Isaacus, quod precibus suis vertit fatum divinum, juxta illud, ויעתר, Genes. 25. 21. Beres. rab. sect. 63.

עתיב עת Tempus. Pluraliter dicitur עתות העושה תורתו עתים מפר Tempora: עתות
 עתות Quæ facit Legem suam ad certa tempora, irritum facit fœdus, R. Salom. Psal. 119. v. 126. Ratio, quia fœdus postulat, ut homo כל שעות quovis tempore & continuè sit Legis studio occupatus. Interdum עת vel in plurali עתים Rabbini repetunt, עת
 tum valet adverbialiter; Aliquando, Interdû, Nunc, Quandoq, Per intervalla, Per vices: עתים שלום עתים
 Interdum sanus est, interdum insanus aut stultus, Rosch haschana fol. 28. 1. עת שוטה עת שפוי
 Si sit interdum stultus, interdum mentis sanæ, Majemon. in הלכות מכירה cap. 29. עתים לשובה עתים
 Nunc in bonum, nunc in malum: עתים לרעה
 Quandoque reus est, quandoque liber, Pefach. fol. 91. 1.

עתיב Nunc. Apud Philosophos נון עת, Instans, Momentum temporis presentis. Hinc Rambam in More par. 1. cap. 73. ex sententia certæ cujusdam sectæ Philosophorum dicit, Tempus compositum esse ex עתות, hoc est, multis Nunc, instantibus, vel momentis.

פ

פאה Hebr. פאתא, Chald. Angulus, Extremitas, Extremus locus, Pars extrema, Latus. Dicitur primò de Angulo sive extremitate agri, qui olim ex Lege non demetebatur, sed pauperibus relinquebatur. In Targum, לא תשצי פאתא דהקלך
 Non absolves (metere) angulum agri tui, id est, non prorsus demetes, sed in extremitate aliquid relinques pauperib. Lev. 19. 9. 26. & 23. 22. Apud Talmudicos de hac materia integer Tractatus extat hoc nomine פאה Peah. Rambam in Hilchos Mattanos anijim scribit: Qui metit agrum suum, non demetet agrum totum, sed relinquet parvam segetem pauperibus in fine agri, sicut dicitur, Non absolves metere angulum agri tui, &c. Levit. 19. v. 9. Et id quod relinquit, vocatur פאה Hinc
 אין משוירין פאה באילפס אלמא משוירין פאה בקערה Non relin-

quendus est angulus in olla, sed relinquendus est angulus in scutella, Eruvin fol. 53. 2. Quando coquus cibum ex olla effundit in scutellam, nihil residui debet relinquere in olla, sed relinquendum est aliquid in scutellis in mensa, ne nimis voraces videamur.

Deinde פאה dicitur de Extremitate capitis, quæ frontem, tempora, & partem post aures circumscribit; nam Tempora sunt Anguli capitis: Capillus, Pilus extremus capitis, Coma. In Targum; לא תקפון פאתא דרישכון
 Non circumdabitis angulos capitis vestri, ut Hebr. Levit. 19. 27. Jonathan habet צדדי Latera capitis vestri, id est, extremos pilos non circumtondebitis: ועל כל מקפי פתיא Et super omnes circumtonfos latere, Heb. קצוצי פאה
 Præcisos latere vel angulo, Jerem. 9. 25. id est, Super Arabes, qui solebant pilos extremos capitis in

circumdatum præcidere, cujus consuetudinis meminit Herodotus in Thalia. Vide & Jerem. 25.23. & 49.33. ופאתא דדקנהון Et latus barbæ suæ non radent, Levit. 21.5. id est, extremos pilos in lateribus barbæ. Apud Talmudicos, פאה נכרית *Angulus alienus, Coma aliena, Capillamentum, pilus sive crinis alienus angulorum capitis & frontis, quibus nobiles virgines & femina se ornare solent.* De hoc disputant in Talm. Schabb. cap. 6. fol. 64.2. Vide & Nasir fol. 28.2. Erchin fol. 7.2. Author Aruch scribit hinc: *Mulier quæ non habet multos capillos, sumit capillos de aliis mulieribus, eosque ita capiti suo imponit & adaptat, ac si sui essent.* Vulgò vocatur *Falsa perruqua.* Huc respicit Targum Jesa. 3. v. 16. אולן ופאתהו מקפן Eunt, & angulos (capitis sui) circumdant, alienis scil. crinibus; pro Hebræo, הלוד וטפוף תלכנר. Baal Aruch id scribit cum duplici Vau in medio, פווחהו, quod Guido legit בפותהו מקפן, & reddit, Cum applausu suo circumeunt: Alii, Cum pedissequis suis circumeunt. Prima expositio recta. Hinc enim scribit R. Salomon, היו קושרות פאות נכריות קליעת שערות תלושין כורכות עם קליעותיהן שראו נסורת *Alligabant comas alienas; id est, plicationem sive cirrum capillorum evulsorum circumligabant cirris suis, ut viderentur crassi & æquales vel complanati.* Iterum scribit Baal Aruch: *Quicquid aliquid circumdat, sed non plenè tegit & operit, illud vocatur פאה, quia simile est לפאה Angulo, scil. agri.* Cum enim ager totus est calvus quasi & abrasus, sed parumper in eo residuum relinquitur, id vocatur פאה. Sic פאה נכרית *Angulus alienus, sive Capillamentum circumdat quidem caput, sed nequaquam obtegit.*

Tertiò, adducitur hoc loco in Aruch, קשרי פואה; quasi hæ duæ voces conjunctim significant *Genus aliquod leguminis, ad colorem rubrum tingendum.* Aliter se res habet. In libro Talmudico שבח capite 6. in Mischna penultima, legitur: *Filii egrediuntur (in sabbatho sine ejus violatione) cum קשרים.* Quid hac voce intelligatur, Gemara mox explicat, inquiring: *קשרים מאי קשרים?* dixit Raf Ada: *קשרין פואה id est, קשרים sive קשרין פואה idem sunt quod פואה.* Quid hoc loco פואה sit, interpretes non satis disertè explicant. Quid aliàs Talmudicis sit, explicatur infra in פואה. Nam ה non est de Radice. Hinc apparet, non conjunctim has voces unum quid significare, sed פואה esse interpretamentum vocis קשרים, quod interpretandi genus Talmudicis est familiarissimum. Ea autem vox, quæ pro interpretatione adhibebatur, tunc in vulgus erat nota, quæ posteris ex terra expulsis, facta fuit sæpiùs ignota. Porrò R. Salomon ad superiorem lo-

cum scribit; קשרים fuisse Alligamenta quædam, quæ sanitatis causâ pectori vel de collo fuerint alligata, ab Hebræo קשר. Alius interpretat quæ fuisse *Grallas, Stelken* / quæ pueri pedibus alligare solent altioris incessus causâ, quæ Gallicè, inquit, dicuntur אש קצש Eschaffes.

פפאר Propter: *Ratione, Respectu*, Idem quod alibi מצד: familiare est Abarbeneli.

פאג Hinc scribitur בית פאג Beth phage: Vide eo infra in פגג.

פאס Hinc apud Talmudicos, פאס *Gleba, frustum terre:* אבל לא את הפאים מאי פאים אמר ר' Sed non glebam (scil. sumit in sabbatho ad abstergendum.) Quid est פאים? Dixit R. Sira: *Gleba Babylonica, Schabb. fol. 81. col. 1.* Glebæ Babylonicæ molliores erant & fragiliores, unde ad abstergendum incommodæ censebantur. Glossa exponit, פיסת רגב פאים esse Frustum glebæ. Aruch in פאס legit פאס sine א. *Ortum videtur ex פאס פאס.*

פאר Hebr. *Ornare, Decorare, Glorificare.* Hithpahal התפאר *Gloriari, gloriose se efferre vel efferri.*

פאר Ornatus, Ornamentum, Decus: *Tiara, Tegumentum capitis ornatus.*

פאר Idem. Apud Rabbinos, לשון תפארת *Lingua sive locutio ornatus causâ.* Sic loquuntur, quando aliquid Euphoniæ, ornatus vel elegantia causâ in voce commissum, indicare volunt. Apud Cabalistas est ramus unius arboris Cabalisticæ, quam vocant הקבלה אילן *Arborem cabalæ, & sæpiùs abbreviatè per תת indicari solet, ut est in Abbre- viaturis nostris.*

פארין Furfures: *Mica panis, Rab. Apud Talmudicos, פארין בביתא קשי לעניותהי Furfures in domo, grave id est paupertati, Pesachin fol. 111.2. id est, Etiam furfures paupertati & fami obstant, eiq; remedio sunt.* In eundem sensum ibidem dicitur, *Fragmenta panis in domo cum sunt, grave id est paupertati, id est, paupertati obstant, eamque mitigant.* Alibi, פארין אפרע *A domino crediti tui, (à debitore tuo) furfuribus persolvitor, hoc est, etiam furfures & rem minimam, in solutionem accipe, ne totum perdas, Bava metzia fol. 118. col. 1. & Bava basra fol. 92. col. 2. Locutio proverbialis est.* Item, פארין אשקויה מן פארין Bibendum dederunt ipsi aquam furfurum, id est, quæ cum furfuribus decocta fuit, Gittin fol. 56.2. *Afferat לוי פארין דריש נפייא Afferat furfures de summitate cribri, id est, crassiores, qui in summo cribro agitantur, Gittin fol. 69.1.* Aruch de his scribit, לשון לעו הוא פורפרי *Lingua vulgari esse Furfures. Sic illud accipiendum est, non Purpura, ut Munsterus & alii post ipsum posuerunt.*

Ex altera

Ex altera significatione, מאי קטלא מנקטא פארי, Quid est Catella? colligens micas, Schabbas fol. 59. 2. קטלא Palliolum fuit, quod pectori alligabant loco tegumenti, quod micas vel decida cibi reciperet, ne vel vestes mundiores commacularentur, vel micæ in terram deciderent, ac pedibus tererentur, quod profanum habitum est.

פנ *Ithpehal*, אהפננ *Oblectare, Exhilarare se*, Rab. לא אתא אלא לאתפננא עם בני Non venit nisi ad oblectandum se cum filio suo, Vajikra rabba sect. 27. גלוסא להשתעשע.

פנ *Grossus, Grossulus, ficus immatura*, Rab. Tal. ראוייה היתה בת שבע לדוד אלא שאכלה פנא *Conveniens fuit Batscheba Davidi, nisi quod comedit grossulum, id est, immaturo & intempestivo concubitu usa fuit*, Sanhed. fol. 107. 1. *Hinc & illud Rabbinarum, פנא בוחל וצמל*, cujus explicationem vide in בחל. Item, ער דהיא פנא אפקת פובין Dum adhuc esset grossus, (id est, dū terra adhuc esset immatura & inculta) protulit spinas, Beresch. rabba sect. 2. פנים משוריהו Grossuli, ex quo orti fuerint, scilic. comeduntur anno septimo, qui erat annus intermissionis culturæ, Scheviith cap. 4.

פנ *Lupatum, ferrum ori equi inditum*: חמרא לובא Asynus Lybius cum lupato ferreo, scilic. in sabbatho egredi potest licitò, Schabb. cap. 5. in princ.

פנ *Bethphage, nomen loci extra Jerusalem*. *est vocalis A index: nam scribitur etiam פני*. Talm. חוץ לחומות בית פאני *Extra muros Bethphage*, Pefach. fol. 63. 2. & 91. 1. & alibi. *Glossa, מקום היצון שבירושלם* *Locus exterior sive extra Jerusalem*. *Aruch; Bethphage nomen loci חוץ לירושלם extra Jerusalem. Sunt qui volunt hunc locum dictum à Fonte quodam. At Fontem Talmudistæ Græcorum voce appellant פני, ut infra in פני dicetur, non autem פאני, ubi א est index vocalis A, & inde derivatio est à פנא Grossulis: לפנים מחומת* *Intra muros Bethphagæ*, Pefach. f. 91. 1. *Quod trituvit intra muros Bethphage*, Bava metzia fol. 90. 1. *Glossa: Bethphage est ambitus vel circuitus exterior urbis Jerusalem*. Alibi: *מצאו זקן ממרא אבית פני* *Invenerunt senem rebellem (id est, apostatam) in Bethphage*, Sota folio 45. 1. *Glossa: כל שהנה בתוך היקף היצון של ירושלים* *Quicquid est intra circuitum exteriorem urbis Jerusalem, vocatur Bethphage*. Addit idem glossæ author: *Mihi autem videtur, quod Bethphage est לשון חבושה* *quod Bethphage est, &c. Vide & Sanhedr. fol. 14. 2. In Menachoth fol. 95. 2. in Mischna: ובשירות בבית פני* Et

recti sunt in Bethphage. Barténora hic notat, *Rambam sive Majemonem scribere, Bethphage fuisse locum vicinum monti Templi extrinsecus, ubi soliti sunt coquere oblationes vespertinas cibarias*. Ex his omnibus patet, fuisse locum extra Jerusalem. Evangelistæ in historia Evangelica Matth. 21. 1. Marc. 11. 1. Luc. 19. 29. docent, fuisse locum Urbi vicinum ad radices montis olivarum. Hic autem mons urbi fuit vicinus, inter quem & urbem interfuit duntaxat vallis Josaphat. Hinc Christus, pullo asinæ vectus, ingressus est urbem, & visitans Templum, eiecit ex eo cientes & vendentes. D. Hieron. Matth. 21. *Bethphage, domus maxillarum*. Sic Chrysof. in Marcum homil. 11. Beda in Matth. cap. 21. Origen. in Matth. homil. 14. *Bethphage domus maxillarum, villa sacerdotum, quoniam maxilla propria pars erat sacerdotum ex Lege*. D. Bernhard. in sermone ad milites Templi cap. 12. *Bethphage domus buccæ interpretatur. Respexisse videntur ad vocem Syriacam פנא, quæ Maxillam significat. Sed hæc scribitur cum כ in medio*. Tremellius in Notis ad Versionem Syriacam Matt. 21. scribit ad vocem Bethphage: *Fortasse à fonte, qui ibi erat, nomen accepit. Ut enim Græci fontem πηγή: ita Syri, Chaldei, & Talmudistæ eum vocant בית פאני vel פאני, unde conflatum nomen est בית פאני, quod sonat locum fontis*. Hæc ibi. Prior appellatio vera est, ut liquet infra in פני. Altera minus est probabilis, & longius petita. Ad fontis etymologiam sine dubio respexit Origenes dicto loco, inquit: *Quoniam in his erat fons, qui vocabatur Fons maxillæ, de quo biberat Samson cum sitisset*. Hæc ille. De fonte isto vide Jud. 15. 19. An autem ista historia Samsonis contigerit in Bethphage, quærant quibus plus otii est. Mercerus in Notis ad Lexicon Santis Pagnini, ad Rad. פנ scribit: *Hinc puto, בית פני Bethphage locum Hierosolymæ vicinum dictum, quasi locum Grossorum*. Schindlerus in Lexico pentaglotto, in Rad. פנ notat: *בית פאני Bethphage, domus grossorum. Vicus erat extra Jerusalem in monte Oliveti situs, stadio distans à via, quæ à Bethania ducit Hierosolymam, à qua distat itinere sabbathi*. Hæc ille. De etymologia à Grossis nihil apud Hebræos legitur. Santes in Libello interpretationis Nominum priorum: *Bethphage, Matth. 21. h. e. Domus oris vallis, ex בית Beth Domus, & פה Phe Os, & גי Ge Vallis*.

פנ *Multiplicari. Futurum*, ותפנין שנייה דהיק, Et multiplicabuntur anni vitæ tuæ, Hebr. וירבו לך Proverb. 10. 4. Sic habent libri: *ונסגעון vel ותפנין non dubito quin legendum sit ונסגעון vel פנה, quæ duo verba pro רבה*

poni solent, ut Proverb.28.verf.28. & 9.verf.11.

יִרְדָּן Nomen fluvii in terra Israel: vide פִּינָה.

פִּינָה Vide infra in פִּינָה.

פִּינָה Tormentum bellicum: ומִחַרַּת פִּינָהוּ יִתֵּן Et explosionem tormentorum suorum dabit in murostuos, Heb. ומִחַי קִבְלוֹ Ezech. 26.v.9. Quidam legunt פִּנּוּשׁוּהוּ.

פִּנָּח Obviare, Occurrere: פָּגְחוּ חֵד בְּחֵד Occurrunt alter alteri, Heb. נִפְנְשׁוּ Prov. 29.13. Elias legit פִּנְיָו, quod rectum. Nam Hebraicum פִּנּוּשׁ per פִּנּוּ in Proverbis transferri solet. Confer Proverb.17.12. & 22.2.

פִּנְיָו Pugio, vox Rabbini peregrina & ascititia. Apud Talmudicos, תִּיק הַסִּיף הַסֵּכֵן וְהַפְּנִיּוֹן Theca sive vagina gladii, cultri & pugionis, Kelim cap.13. & 16. Glossa: סֵכֵן שֶׁל בַּיּוֹרָה Culter duplicis oris sive aciei. Pluraliter dicunt etiam פִּנְיָוֹת Pugiones.

פִּנְיָו Idem, Tal. Vox corrupta: scribitur & per Samech in fine: נִטַּל פִּנְיָוֹס Accepit pugionem, Bechor. fol.35.1.

פִּנּוּל Fætor, Fætens, Fætidum, putre & abominandum. Hebræis & Rabbini usitatum Nomen est. Dicitur autem proprie de carne fætente, quæ in sacrificiorum usu jacuit ultra oblationis competens tempus, ac propterea fætere incepit, & inde indigna ad offerendum: Et jus fætens sive abominabile est in valis ipsorum, Jesa. 65.v.4. פִּנּוּל מִשְׂרֵית פִּלִּשְׁתִּי Fætorem castrorum Philistæorum, Hebr. פִּנּוּר, 1.Sam.17.46. in Venetis: בְּנֵי פִנּוּל מְעוֹתָכוֹן In medio fætoris idolorum vestrorum, Ezech. 6.v.13. Fætoris indicia Rabbini statuunt colorem & odorem corruptum.

פִּנּוּל Fætendum reddere: הַתִּפְּנָל Fætendum reddi. Sanguis in mactatis animalibus remanens, dicitur פִּנּוּל Fætendam reddere & corrumpere carnem: caro ipsa הַתִּפְּנָל corrumpitur & fætens redditur, Tal. Bechor. fol.28.2.

פִּנּוּלָא Raphanus, Rab. עֵיקַר פּוּנְלִין רַבְרִבִּין וְשֵׁתֵל Evulsit raphanos magnos & rursus plantavit parvos, Beresch. rabba sect.67. Apud Talmudicos, עֵיקַר פּוּנְלָא מִמִּישְׂרָא Extrahe raphanum ex area, Chagig. fol.15.1.

פִּנּוּס Frangere, Rumpere, Incidere: פִּנּוּס, Frangi, Rumpi, Fractum, ruptum, incisum esse, veluti cum acies cultri vel gladii incisuras vel rupturas accipit. In Targum, פִּנּוּמַת Confractus sum, Psal.38.9. Id in Regiis legitur פִּנּוּמַת, ubi primum Jod redundat. Veneta פִּנּוּמַת ex terminatione fæminina, quod planè mædosum: melius פִּנּוּ Debilitatus sum, à פִּנּוּ, quomodo & in Hebræo est פִּנּוּמַת. Participium, פִּנּוּמַת Dum incisa sit luna in latere orientali,

Job.25.5. id est, dum decrefcit, & cornua duo habet, ac si incisa esset. Apud Talmudicos, נִפְנְמָה Si incisa sit auris ejus ab auricula, Bechor. cap. 6. in Mischna, ubi Bartenora scribit; הפִּנְיָמָה אֵינָה בְּלֵא חֶסְרוֹן אֲבָל סָרֵק בְּלֵא חֶסְרוֹן id est, non est absque defectu, סָרֵק autem est absque defectu; Vult dicere; Verbum פִּנּוּס significare Rupturam cum defectu, veluti cum particula ex acie cultri effracta est, & in substantia ejus aliquid deest: סָרֵק autem significare Fissuram nudam sine defectu substantiæ: הַנְּהַנָּה מִן הַקֶּרֶשׁ שׁוֹה פְּרוּמָה אֲעִפִּי שְׁלֵא פִנּוּס מעל de re sacra pro unico obolo, etsi nihil in ea rumpat, prævaricationem committit; Et mox, בְּלֵא דְבַר שֵׁשׁ בּוֹ פִנּוּס לֹא מֵעַל עַד שִׁפְנוּס In omni re quæ rumpi potest, non prævaricatur, donec rupe- rit vel lacerarit, Meila cap.5. in Mischna. הפִּנּוּמַת Quæ incidit, vel, rumpit instrumentum dotale suum, eâ non solvitur, nisi sub juramento, Ketubhoth cap.9. Est sicut is qui aliquid bonum facit, & tandem id incidit, id est, deterius reddit, corrumpit, יוֹי fol.67.1.

Deinde, פִּנּוּס, פִּנּוּס Debonestare, Deturpare, quasi, Laudem vel Decorem alicujus Infringere vel Incidere. Hinc est illud, לְמַרְגְּלִית דְּלִית לֵהּ טִימֵי בְּלֵא מַרְגְּלִית מִשְׁכַּח כְּרָה פִנּוּמַת Margaritam inestimabilem quicumque laudat, debonestat eam, laudes ejus immittit, incidit, Talm. Hierosol. Berach. cap.9. ab initio.

פִּנּוּס, פִּנּוּס Fractum, Ruptum, fracturam, rupturam aut incisuram habens, Rab. לְשִׁתּוֹרַת מְכוּס פִּנּוּס Bibere ex scypho rupto: מַגְרָה הוּא חֶרֶב פִּנּוּס מְאוּד Serra est gladius incisus valde: אֲטֵנְטוּס עֵרַת אֲדָד פּוּנְלָא פִּנּוּמַת Attentus erat ad poculum rupturam vel fissuram habens: פִּנּוּמַת Dolium rupturam habens. Item, פִּנּוּמַת, Turpe, Obscænum: ut; Filius progenitus ex menstruata, פִּנּוּס הוּא לֹא מְמוּר inhonestus est, non spurius aut illegitimus, Majem. in הלכות אסורי ביאה cap.15. Obscænum hoc nimis est, & rusticum, Ibid. cap.21. אֲנֹנְטוּרָה אֵינֹו פִּנּוּס Annon turpe & obscænum est? Ber. rab. sect.1. פִּנּוּמַת Opificium inhonestum, illiberale, sordidum: oppositum ejus, אֲנֹנְטוּרָה מעולה Opificium laudabile.

פִּנּוּס, פִּנּוּמַת, פִּנּוּמַת, פִּנּוּס, פִּנּוּמַת, פִּנּוּמַת Incisio, Cre- na, Ruptura, Scissura, Germ. Schart. In Targum, אֲדָד לְחַרְפָּא בֵּיהּ פִּנּוּמַת כָּל מָאן דְּפָרְזֵל Ad acuendum rupturam vel incisionem cujusvis instrumenti ferrei, 1. Sam.13.v.21. Apud Talmudicos, הַלְבְּנָה פִּנּוּמַת Incisio Lune, hoc est, Cornua Lune deficientis. Hinc, אֲוֹ לְאַחַר לְחֵבְרָה אוֹ לְאַחַר לְחֵבְרָה Incisio ejus fuitne coram sole, an post solem? id est,

id est. An cornua Lunæ respiciebant versus solem, aut aliò? Rosch hasch. fol. 23. מעולם לא ראתה חמה פנימתה של לבנה ולא פנימתה של קשת Nunquam vidit sol incisionem lunæ, aut incisionem iridis, Talm. Rosch haschana fol. 23. 2. ראשי הפנימה Capita incisionis, id est, Cornua lunæ crescentis vel decrescens, Ibid. in R. Salomon. Ferrum vitiat contactu & incisione qualibet quam facit, Middoth cap. 3. נותן טעם לפנים Dans saporem ad incisionem, ad incidendum, frangendum vel corrupendum saporem cibi vel vasis priorem, עז fol. 67. 1. Pesach. fol. 44. 2. Nasir fol. 37.

פנים *Ruta*, Talm. אין מרכיבין פנים על הקרה Non inferunt rutam super cassiam, Kilaim cap. 1. שרשי Radices mentæ & rutæ, Okezim in princ. Arabicè vocatur פניאל.

פנים *Turris rotunda in muris urbium.* Apud Talmudicos, כיצד מעברין את הערים בית נכנס בית יוצא Quomodo gravidam faciunt urbem? quando est domus ingrediens & domus egrediens; turris ingrediens & turris egrediens, (id est, quomodo judicatur urbs habere prominentias extra murum instar gravidæ mulieris, cujus venter ad exteriora tumet, & quid juris est de prominentiis istis in constituendo & dimetiendo termino sabbathino, qui est duorum millium passuum ab urbe?) Erubh. cap. 5. ab initio. Si murus intrinsecus sit contractus, tunc videtur esse מורס Murus rupturam habens: quando foras prominat, tunc est מורס murus gravidus, & quaeritur de principio dimensionis, an ab æqualitate muri, an à tumore, an à contractura fieri debeat? & cæt. Baal Aruch dicit esse כגון שוכך instar Columbarii, factumque esse ex calamis. Huc refert etiam, משישברו את פנמיהו, Ex quo fregerint columbaria; nempe Domini columbarum, qui alunt columbas ad volatum, Sanhed. fol. 25. 2.

פני *Clamare, Vociferari.* Præteritum, פניתי Flevit & clamavit, Thren. 1. v. 12. פניתי Clamaverit puella, Heb. צעקה Deut. 22. v. 27. in Jon. Exclamavit, פניתי ולית דמליל תנהומין, sed non fuit qui loqueretur solatia, Thren. 1. v. 17. Participium, דפניתי ולית מקבל, Qui clamant, nemine audiente, Eccles. 9. 17. Veneta hic habent דפניתי, quod est singulare, debet autem esse plurale. Apud Talmudicos, בואו והפנינו בלילה Venite & clamate noctu, הלכו והפנינו, Rosch haschana fol. 19. 1. Sic in Taanith fol. 18. 1. Bava kama fol. 114. 2. Baal Aruch hæc adducit in litera Beth.

פניתי *Clamor, Vociferatio:* קבל יי פניתי Audi, Deus, orationem meam, Psalm. 17. vers. 1. A-

ruch citat ופניתי, Veneta, ופניתי ex seq. rad.

Idem. ופניתי לקרמך תעול Et clamor meus in conspectum tuum veniat, Hebr. ושוועתי Psalm. 102. 2.

פגני *Paganus, Rusticus, Idiota incivilis, vel, ut loquuntur Rabbinii, Idiota ignarus civilitatis:* מהלך כפגני Incedens ut paganus, Bereschith rabba sect. 50. פולח ופגני Agricola & paganus.

Idem: מאנין פגניקא Vestes paganas, rusticas, Medr. Schem. sect. 24.

פגני *Pagani.* ובפגני נגמי אנון Esth. 4. 1. in secundo Targum. Hæ voces videntur omnino ibi otiosæ & de superfluo esse.

פגני *Ruta herba.* Sic adducitur in Aruch, quasi idem cum פנים. Ita legitur פגני Syr. Luca 11. 42. Græcè πικρανον.

פגע *Occurrere, Obviam fieri.* Præteritum, פגעתי Obviam fiunt alter alteri, Hebr. Proverb. 29. 13. Sic adducit illud Elias:

libri hodie habent פגיהו, ut supra dictum. Participium, פגע רב Occurrit ursus, Proverb. 17. 12.

פגען חר בחר Occurrunt alter alteri, Prov. 22. 2. Pro hoc pravè in Venetis legitur פגען. *Apheh,*

ולא תפגעי על יהודאי Neq; intercurras, intercedas pro Judæis, Esth. 4. 14. Apud Talmudicos, Respexit (versus divinam majestatem) & abreptus mente fuit, Chagi. f. 14. 2.

פגע *Occursus, Eventus, Accidens, Impetus:* פגע ביש Et non est occursus aliquis malus, 1. Reg. 5. vers. 4. פגע רע Occursus malus, Dæmon malus, Jos. 5. 8. in Kimchi.

פגיעה *Idem, apud Rabb. Occursus gladii, id est, impetus.*

פגיעתי *Intercessio, Oratio, Precatio:* קבל יי פגיעתי Suscipe o Deus precationem meam, Psalm. 17. 1.

פגיעין *Occursus, casus & eventus mali & infausi, quales sunt malignorum spirituum:* שדין ופגיעין Dæmones & occursus, scil. malignorum spirituum, Esth. 1. 2. in secundo Targum, non procul ab initio: שיר פגיעים *Canticum occursum.* Sic vocatur à Majemone Pf. nonagesimus primus, in More par. 3. cap. 51. Vide Talmud Hierosol. Schab. fol. 8. col. 2.

פגיעין *Pruna, fructus arboris pruni, Talm. סוחטין* Exprimunt (in sabbatho) pruna & mala Cydonia, Schab. fol. 144. 2.

פגיעין *Animal quoddam parvum, quod voce sua magnâ leoni terrori esse scribunt,* Schab. fol. 77. 2.

פגור *Demoliri, Destruere, Diruere, Vastare.* Præteritum, פגור ברוגזיה Vastavit in ira sua, Heb. וקרוהי פגור Et civitates ejus destruxit, Jesa. 14. 17. וקרויא פגור Et urbes ipsas

ipfas destruxerunt, 2.Reg.3.v.25. דלמ פגרוהו
 Quam non destruxerunt, 2.Reg.3.25. *Participium*, מפגרו ומתקדו Destruentes & vastantes te, Jefa.49.v.17. *Particip. Pebil*, דהוה מפגרו Quod erat dirutum, 1.Reg.18.30. *Plur.* מפגרות Vastæ & destructæ urbes, Ezech.36.35. *Infinitivus*, פגרא תפגרונו Nam destruendo destruet ea, Exo.23.24. ולפגרא Et ad destruendum, Jer.1.10. *Imperativus*, ופגרה Et destrue eam, 2.Sam.11.25. *Futurum*, הא די בניתי אנא אפגרו Ecce quam ædificavi, ego rursus destruem, Jer.45.4. ואפגרו כל Et destruem omnes munitiones ipsorum, Mich.5.11. ותפגרו ית אגורא Et dirues altare, Jud.6. vers.25. ותפגרונו ut paulò antè: Destruet eos, & non ædificabit eos, Psal.28.25. ותפגרונו שורדו Et diruent muros tuos, Ezech.16.39. דלמא יפגרונו Ne fortè destructionem faciant in populo, Exod.19.21. *Ithpehal, Præteritum*, אתפגרו Simul destructa sunt, Thren.2.vers.8. אתפגרא שורדהו Destructi sunt muri ejus, Jer.50.v.15. *Futurum*, ותפגרונו אוששא Et diruentur fundamenta ejus, Ezech.30.4.

II. פגרו *Laxum, Remissum, Pigrum, Otiosum esse, Otium agere, Feriari.* Talm. יומא דמפגרי ביה רבנו Dies erat, quo otium agebant Rabbini sive Doctores, id est, otiosi, feriantes à laboribus suis & consueto docendi munere, Schabbas fol.129.2. מאי: Non ero otiosus, piger aut deses: מפגרו מר Quare Dominus est otiosus? Ber. rabb. sect.93. in fine. לקיש הוא איפגרו Præceptor parvulorum Resch Lakisch feriabatur per tres dies, & non venit in Scholam, Ketub. fol.111.2. *Sic Hebraicè*, אשר פגרו Qui lasi erant, 1.Sam.30.10.21.

Destructio, destructum corpus, Cadaver: כפגרו מדרש: Sicut cadaver conculcatum, Hebr. כפגרו מוכס In cadavere leonis, Hebr. בנות הארצה Judic.14.8. *Plurale*, והא כולהון פגרו מתין Et ecce omnia erant cadavera mortua, Heb. 2.Reg.19.35. *Constructum*, פגרי משרות Cadavera castrorum, Jerem.31.40. Vide & Levit.26.30. Amos 8.3. Jefa.66.24. *Affix.* ופגריהון Et cadavera ipsorum, Jefa.34.v.3. יפלו פגריכון Cadent cadavera vestra, Jefa.34.v.3. יפלו פגריכון Cadent cadavera vestra, Num.14.29. Prov.10.13. legitur de corpore vivo ex usu Syro, qui in isto Targum frequens est. Veneta autem ibi mendosa sunt.

Destructio, Talm. אגרא ופגרא Merces & destructio, Metzia fol.69.2. Qui conducit aliquid pro mercede, & suâ culpâ vastetur, debet dare, & אגרא mercedem conductionis, & פגרא pretium destructionis sive damni illati.

Idem: פגרו מעותכון Ante cadavera i-

dolorum vestrorum, Hebr. הלליכם Ezech.6. vers.4. בפגור תרעין In destructione portarum, Jefa.24.12.

Destructio: וארע מפגרותיך Et terra destructionis tuæ, Jefa.49.19.

פגש Citatur hinc exemplum ex Targum Hieros. pro *Impinguari*, ex Deut.32.15. id hodiè in nostris libris non extat.

Sagitta lata, Talm. בית החצים וביה הפגושורת Theca sagittarum & telorum, Kelim cap.16. גלוסא החצים רחבים. Quidam legunt הפגושורת Pugionum.

* **פגרו** Vide infra in פגרו.

פגרו *Pædagogus, nutritius puerorum. Græcum est παιδαγωγός:* היכמא דמעין פגרוגא Sicut portat pædagogus puerum, Hebr. לינוקא Num.11.12. Elias interpretatur Germanicè Zuchtmeister. *Fœmininum*, ומיתה דבורא פגרוגא Et mortua est Debora pædago-ga, id est, nutritia Rebeccæ, Hebr. מינקרת Genes.35.v.8. in Jon. Hinc corrigendum in eodem Jonathanè פגרוגתה, quod legendum Nutritia ejus, Heb. מנקרתה Gen.24.59. R. Salomon Nah.3.8. אמון לשון פגרוג הוא Pædagogum, nutritium. *Apud Rabbinos*, משל למלך שהיה לו בן ועשרה לו פגרוג Simile est regi cui erat filius, & dedit ei pædagogum.

Podagra, morbus pedum. De rege Afa legitur, quod senex ægrotaverit ex pedibus, 1.Reg.15.v.23. Talmudici de eo scribunt, quod comprehenderit eum podagra, Sanhedr. fol.48.2. Sota fol.10.1. *Apud Rabbinos*, מביאין לידי פוגרא מנעל דחוק ומטה, *Tria adducunt in potestatem podagræ, calceus angustus, lectus brevior, & Venus immodica.*

Podagrosus: עלובה פוגרוגוס, פוגרוגוס, פוגרוגוס *Afflicta est civitas, cujus medicus est podagrosus,* Vajikra rab. sect.5.

פדו *Redimere, Hebr. cum aliis derivatis, quæ sunt in Lexicis Hebraicis.*

Redemptio filii, scilicet primogeniti. Hic, ut omne aliud primogenitum, sacerdotis erat, Numer.18.15. Filium primogenitum pater à sacerdote redimebat, & etiamnum hodiè redimit, datis quinque siclis sacris, Numer.18.16. Siclus sacer valebat quatuor dinarim sive denarios. Dinar erat drachma argenti, & quatuor dinarim sive denarii drachmales, constituebant semiunciam, id est, dimidium talerum Imperialem. Redemptio ergo filii primogeniti fit duobus Imperialibus taleris cum dimidio. Poterant dari integri vel solidi sicli quinque, aut pro eis viginti denarii drachmales.

drachmales. Si daret pater siclum aureum, sacerdos reddebat patri quinque siclos argenteos. Nam siclus aureus valebat viginti quinque siclos argenteos. Vide R. Salom. in glossa Talmudica in Metzia fol. 44. 2. Tempus redemptionis definitur mensis, Numer. 18. 16. Mensis aestimatur triginta diebus. Ergo trigesimo primo die à nativitate, statim fiebat & fit redemptio. Si iste dies incidat in sabbathum, redemptio differtur in diem sequentem. Si filius moriatur ante trigessimum diem, pater non tenetur dare pretium redemptionis sacerdoti. Si pater moriatur ante redemptionis diem, mater eum redimere non potest, sed filio appenditur scheda, in testimonium, quòd nondum est redemptus, & filius annos pubertatis ingrediens, redimit seipsum. Filius primogenitus dicitur is, qui à patre & matre est primogenitus: secus, nec primogenitus est, nec redemptione opus habet. Sacerdotes & Levitæ immunes sunt à redemptione. Gemellorum primus, censetur primogenitus. Si gemellorum primus caput utero efferat, & postea retrahat, ac moriatur, & alter feliciter prodeat & nascatur, is jus primogenituræ non subit. Illud enim primogeniti nomen habet, quod uterum primò aperit, &c. Vide Jore dea sect. 30. 5. Tal. Bechor. cap. 8. folio 49. & seqq. Majemonem par. 3. folio 146.

פרח *Frons*: פרחת רבית אפוי Eritque super frontem faciei ejus, Exod. 28. 39. in Jonathane: פרחתא תדירא Eritque super frontem jugiter, ibid. R. Salomon Eccles. 12. 2. ad illud, *Tantisper dum obtenebescit sol*: פרחת זו פרחת. Ista est frons, quæ splendet & nitet in homine juvene, at quando homo senescit, היא מעלה קמטין ipsa contrahit rugas: פרחת קמוט *Frons rugosa*.

פרן *Par, jugum*: ונסכיב פרן תוריא Et accepit par boum, Heb. צמר בקר. 1. Sam. 11. 7. 1. Reg. 19. 21. *Iter jugi boum in agro*, 1. Sam. 14. v. 14. פרחת על תרתין עולתיה. Sicut ligatur jugum boum ad duos fulcos suos, Agricola & par boum *Agricola & par boum* ejus, Jerem. 51. 23. *Plurale*, פרחת דתוריא, Cum duodecim jugis boum, 1. Reg. 19. 19. *Quingenta juga boum*, Job. 1. 3.

פרן *Ligo, onis, vel vomer*: וית סבת פרחת Et paxillum ligonis sui, Hebr. אתו. 1. Sam. 13. 20. Interpretes Latinus in Regiis reddit, *Jugi sui*. *Plurale* Et ad paxillum ligonũ, 1. Sam. 13. 21. פרחת פרחת וחספת פרחת

פרע *Vulnerare*: Targ. פרחת ופרעיה Percussit eum & vulneravit eum, Hebr. ופצע

1. Reg. 20. 37. Sic citat Elias, sic etiam habent Regia. Veneta ופרעיה, quod mendosum est. *Apud Talmudicos*, פרחת ליה לחבריה Qui vulnerasset proximum suum, Sanhedrin fol. 109. 2. פרחת פרויה Pervenit eò, & vulnerarunt eum, ibid. *Irregulariter sic dicitur, quasi à פרה, sed usitatum fuit Babylonius, literas gutturales absorbere, vel in leniores literas convertere. Analogum esset פרויה*. Sic mox ibid. פרויה איהו לדיינא Vulneravit ipsemet judicem istum, pro פרויה.

פרעא *Vulnus*, Targ. פרחת חלה פרחת Vulnus pro vulnere, Hebr. פצע Exod. 21. v. 25. Jonathane פורעא. *Plurale*, פרחת ופורעא Ulcera & vulnera, Hebr. פרות פצע Proverb. 20. 30. Veneta hîc mendosa sunt: פרחת אנו פרחתיה דרחמא Pulchra sunt vulnera amici, id est, ab amico inflicta, Hebr. פצע Prov. 27. 6. *Apud Talmudicos*, פרחת פרחת סכנתא היא ומחללין עליה את השבת Vulnus periculosum est, & violant propter illud sabbathum, Avoda fara fol. 28. 1. Nempe obligant illud ad sistendum sanguinem, ne eo exhausto, vita abeat.

פרעא *Malleus*: פרחת וסופא ונירא שנינא Sicut malleus & gladius & sagitta acuta, Hebr. פקין Prov. 25. 28.

פרר *Marmor, tabula marmorea*: כגון ששרפו לגבי פירר Veluti quod comburunt vel accendunt super lapide marmoreo, Talm. Nidda fol. 28. 1. *Glossa*, אבן שייט Lapis marmoris. In Aruch aliter explicatur.

פררנית *Vagatrix, Discursitans femina*. In Medrasch Tanchuma, sect. וישב legitur: לא בראה מן הרגל שלימה תהא פרחנית עמדה לאה והיתה פרחנית פן הרגל שלימה תהא פרחנית עמדה לאה וכן ותצא דינר id est, Non creavit eam (Evam) ex pede Adami, ne fieret vagatrix. Fuit Lea, & facta est vagatrix, sicut dicitur, Et egressa est Lea, Genes. 30. 16. Item, Et egressa est Dina, Genes. 34. 1. Sic in sect. וישלה fol. 14. col. 4. Pro פרחנית legitur in Bereschith rabba sect. 18. פרחנית, qui locus citatur in Jalkut Genes. 2. & legitur פרחנית. Convenientius pro פרחנית legi possit à פרחנית Separare se, quasi Separatrix, separans se à domo sua & hinc inde discursitans.

Baal Aruch citat hîc etiam ex Medr. Thren. cap. 2. אף הוא פרחת ליה ואמר המיתיה דאכיל בישורא. 10. מפרת, In meo exemplari legitur pro eo דארנבתא, & mox iterum מפרתין. Aruch non explicat: sed Glossa, כננה ומהתל Ignominiâ afficiebat & iridebat eum.

פרה *Os oris*. Hoc nomen in Targum inusitatum est: dicitur autem pro eo פום, ut infra videre est. *Apud Rabbinos & Talmudicos*, פה של מעלה Ad laxandum os superius, sc. ad loquendum:

quendum: alius dixit, להחיר פה של טטה *Ad laxandum os inferius*, nempe ad expurgandum ventrem per podicem, Sanhedr. fol. 100.1. ad illud, *Et folium ejus ad sanationem*, Ezech. 47.12. *פי טבעת* *Os annuli*, id est, *Podex*, qui sic dicitur à foramine formæ annularis. Non dissimili metaphora Plautus in Aulul. dixit: *Etiãme obturat inferiorem gutturem, ne quid animæ emittat dormiens*: *פי* *Os vittæ*; est rotunda forma superior, unde fit initium texturæ: *חוששת בפי כרסה* Dolet circa os ventris, id est, circa umbilicum, ubi est medium ventris, & os per quod nutritur infans in utero materno, Niddah cap. 9. *פי התנור* *Os, orificium fornacis*, Schabbas cap. 8. & sic plurima: *quod Aruch hic adducit, pro eo legitur in Gemara nostra פו כור*. Sic quod iterum in Aruch adfertur *פי רשע* pro *Abiete, vel Puxo, ex Kelim cap. 12. pro eo legitur in Talmud אשכרוע*.

Vermiculus ficuum. Apud Talmudicos: *מקק דספרי רשיראי ואילא רענבי ופיה דתאני וכו'*, id est, *מקק* est vermis librorum, *bylsi*, *אילא* *uvarum*, & *פיה* *ficuum*, &c. Schab. fol. 90.1.

Immorari, Inherere rei alicui, Occupari, Distrabi re aliquâ: *Targ. אלא בשטיותא* Sed in stultitia occupatur, distrahitur animus ejus, Proverb. 18.2. Syrorum verbum est, ut Luc. 2.29. *ולא נפחא* Neque distrahatur animus vester in illis. Vide ad hunc locum Notas Ludovici de Dieu.

לרנתא בעי פחיא: *Distractus, Occupatus*: *פחיה* *פחיה* *Defiderium* (animi sui) quærit *distractus*, Proverb. 18.1. *Heb. נפרד* *Separatus*, scil. ab aliorum consiliis & sententia, & in suis animi consiliis tantum occupatus.

Oscitare, Talm. ראיתי את רבי שניהק ופיהק *פיהק* *Vidi præceptorem quod ructaret, oscitaret, sterneret & expueret*, Berachoth fol. 24.1. *ו. Cum oscitaret & moreretur*: *מפיהק ומעטשת* *Oscitans & sternutans*, Nidda cap. 9. in Misna. Quidam exponunt *Pandiculari, membra extendere, ut oscitando fieri solet*. In Aruch parvo exponitur Germ. *Œnen*.

Oscitatio: Pandiculatio.

Rubia tinctorum, herba ad tingendum rubrum, German. Ferberrote. Tal. Crocus & rubia ad tingendum illis, Schabbas fol. 89.2. *פועה* *Glossa* scribit *פועה*. In Majemone, *Crocus & rubia & reliquæ colorum herbæ*, De Sabbath. cap. 18. *פואה של עיררת* *Rubia agri optimi*, Tal. Schevith cap. 5. *Hæc ad tingendum judicatur optima*: *של צלעות* *Rubia costarum*, id est, quæ multis fibris ceu costis altè ra-

dicata est, ibid. In Talmud Hierosolymitano explicatur vocabulo peregrino *פוטרה*, quod in Aruch scribitur *פוטרה*. Hinc *פוטרה* pro *פוטרה*, ut Aruch in *פאת* adducit. LXX. Græci Hebræum *ותרבי לך בריה* reddiderunt, *Και παλθούνης σε αυτην* *פוטרה*, Jer. 2.22. Sic, *ως πια παλθούνης*, Mal. 3.2. pro Heb. *וכברית מכבסים*.

Debitari, Languescere, Debilem, remissum esse, Intermitti, Quiescere, Cessare ex debilitate: *Debilitare, Languidium, Remissum reddere, Cessare facere, Avertere, Amovere. Præteritum, Et odor ejus non languescit*, Hebr. *ויריחיה לא פג* *Jerem. 48.11*. *מנבל* *לא נמר* *Quando cessabat vinum à Nabale*, Heb. *בצאת* *In egrediendo, quando recesserat*, 1. Sam. 15. ver. 37. *וואשתרד מרוית חמריה* *כר פג* *Cum cessaret & quiesceret à potu vini sui*, Esth. 2.1. Libri habent *פנת אורייתא* *Remissa est, cessat, intermittitur Lex*, id est, *Legis studium & observatio*, Hebr. *תפוג* *Habac. 1. v. 4.* *Debitatus & humiliatus sum valde*, Heb. *נפוגתי* *Psal. 38.9*. *Regia pro eo habent פנמיית*, *Veneta פנמיית*, quod omnino pravum. *מדלית פאג עקתי* *Participium*, *Eo quod non est, qui remissam reddat angustiam meam*, Hebr. *מאין הפגות* *Propter non esse cessationes*, Thren. 3. v. 48. Sic activè redditur in Regiis. *Quidam, Cessat*. Sic est discrepantia generis à sequenti Nomine substantivo. *Plurale, ויהו* *מליא פגין על לביה* *Erantque verba ista debilitantia vel debilitatem inducentia in animum ejus*, Hebr. *ו. פג* *Gen. 45.26*. *Futurum, עיני רמעתא*, *Stillat oculus meus lachrymas, neque cessat*, Heb. *תפוג* *Psal. 77.3*. *Pabel, Infinitiv. Ad cessare faciendum precationem tuam*, Heb. *לפניא צלותא די לך* *Non dabis intermissionem tibi*, Thren. 2.18. *Aphel, Futurum, הללא תפנין ירת חמרדי מנדי* *Nonne cessare facies vinum tuum à te*, Hebr. *הסירי* *Remove*, 1. Sam. 1.14. *Apud Rabbinos in Hiphil frequens est, Calefaciunt aquas calidas, & effundunt in aquas frigidas, ut remittat frigus illarum*, Joma folio 31.2. *Schabbas fol. 40.2.* *מים שאין מפנין טעמן* *Aquæ quæ non remittunt, non mutant saporem suum*, Pefach. fol. 41.1. *ו. הוא* *כל שהיא* *Iter miliaris & somnus quantuluscunque facit transire vinum*, Sanhedr. fol. 22.2. *Taan. fol. 17.2.* *שלא תפוג ריחה* *Ne mutetur odor ejus*, Kerith. fol. 4. *בלוחות הברית* *Tu facis ut transeat ira tua in tabulas fæderis, & in iis quiescat & consumatur*, Devarim rabba fecit. *עקב* *Alibi*, *ומלח אינו* *עקב* *Omnia condimenta faciunt transire, remittunt*

remittunt saporem suum, sed sal non remittit saporem suum, Beza fol. 14. u. פחד קשרה יין מפיו. *Metus gravis, fortis est, sed vinum facit transire eum, id est, abigit, fugat eum*, Tal. Bava basra fol. 10. u. גוף קשה ויין מפיו *Corpus forte est, sed vinum debilitat illud*, R. David Jer. 48. u. Ambulat ad cessare faciendum, pellendum somnum suum.

פוח in Hiphil, הפיח *Flare, Flatum emittere.*

Chald. ex Ithpehal, בחר דאתפח משכי *Postquam inflata fuerit cutis mea*, Job. 19. 26. *Et ex precedentis verbi signif.* כד פח ואשתדך מרוית חמרויה. *Cum respiraret & quievisset ab ebrietate vini sui*, Esth. 2. u. *Apud Talmudicos significat etiam, Respirare, Convalescere ex morbo: ut, איתפח עכר, Convaluit, & fecit convivium omnibus Rabbinis*, Berach. folio 46. u. *Vide תפח. Rabbini etiam de flatu ventris inferioris dicitur: תפלין צריכין גוף נקי מאי טעמא אבין אמר שלא יפיה בהן Ligamenta precum requirunt corpus purum. Propter quam rationem? Avai dixit: ne quis flatum cu iis emittat, sed debet se continere מלהפיח ab emittendo flatu, donec alligamenta ista deposuerit*, Talm. Schabbas fol. 49. u. *Dormiturus deponere eadem alligamenta debet, משום שיהא propterea ne flatum emittat cum eis tempore somni.*

II. *Colorare, Coloribus depingere & ornare*, Talm. אין מסידין ואין מכיירין ואין מפייחין בזמן הזה. *Non obducunt calce, neq; figuris ornant, neq; coloribus pingunt hoc tempore, scilic. domus, propter luctum ob vastationem templi Hierosolymitani*, Bava basra fol. 60. 2.

פיה *Favilla, sic dicta, quod levi flatu dispellitur.* Targ. פיה דאתונא *Favilla fornacis*, Exod. 9. v. 8. *Et acceperunt favillam fornacis*, ibid. v. 10.

פוחא *Ventus, Flatus: Extollis me in ventum*, Job. 30. 22. *Heb. לרוח. Hinc legendum, ירית פוחתא Possidebit ventum*, Heb. רוח *Prov. 11. 29.*

פוחא *Laqueus, Rete: Sicut aves in rete*, Hebr. אל פח, *Prov. 7. 23. Quidam libri, פוחא.*

פוחין *Laquei: Circuitus tuus laquei sunt*, Job. 21. 10.

פוחא *Laqueus, Rete: Rete rumpitur, סדרו רשיעין פוחא לי. Psalm. 124. 7. הפח נשבר. Heb. Disposuerunt improbi rete mihi*, Psalm. 109. 10. *Absconderut superbi laqueum mihi*, Psal. 140. 6. *כמנו גותנין פוחא לי. Prehendit offendiculum laquei*, Job. 18. 9. *מפחא ותקלא. Ex laqueo & offendiculo*, Psal. 91. 3. *Plur. מפחי תקלא. Ex laqueis offendiculorum*, Psalm. 124. 7.

הלך לביתיה בפחי נפש *Flatus, Suspirium, Tal. Ivit domum cu suspirio, moerore animi*, Schab. fol. 127. 2. *Glof. כראבון.*

הפחה *Efflatio, Flatus, flatu ventris, ut supra Verbum.*

פול *Faba: Et fabas & lentes, ופולין וטלופחין. 2. Sam. 17. 28. Et fabas & lentes, Ezech. 4. 9. Apud Rabbinos, פול לבן, Faba alba: פול מצרי, Faba Aegyptiaca: עשתה לי פולין, Parabat mihi fabas: פול גרים של פול, Vide in גרם.*

פולין *Apostoli, Legati: Et mites ad eam legatos, Deuter. 20. 10. in Jonathane: ושרר משה פולין, Et misit Moses legatos, Num. 16. v. 12. ושרר פולין למקרי למשה, Et misit legatos ad vocandum Mosen, Exod. 10. 16. in Jon.*

פולין פולין *Pavillon, Papilio. Vide infra in פפל.*

II. *Misceri, Conspergi. Participium, רפיל Quae conspersa vel mixta est oleo pro oblatione, Heb. בלול Lev. 14. 21. Num. 15. 9. פל מנחתא רפילא במשה ודלא פילא, Femininum, Omnis oblatio quae mixta est oleo, & quae non est mixta, Lev. 6. 23. Plur. רפילין במשה, Quae mixtae sunt oleo, Heb. בלולות Exod. 29. 2.*

פיל *Vide infra in פילין.*

פולפול *Conspergere: Et conspersi pulvere gloriam meam, Job. 16. v. 15. Et conspersus cinere, Esth. 4. 1. in secundo Targum.*

III. *Acutè; Subtiliter & ingeniosè disputare & differere de re aliqua, ut in scholis fieri solet.*

פולפול *Disputatio subtilis & acuta: Subtilitas, Acumen, acrimonia ingenii & rationis in disputando & dijudicando: פולפול התלמידים, Disputatio subtilis discipulorum, acumen studiosorum in disputando. Hinc ubi Jos. 15. 16. dicitur occupasse urbem קריית ספר (à librorum, literarum & doctrinae studiis sic dictam) id Talmudici allegoricè exponunt, ipsum Legis studium, tempore luctus Mosis intermissum aut oblivioni traditum, במפולו acumine ingenii sui & subtilitate disputandi, restituisse, ut R. Salomon in Comment. meminit, & petitum id est ex Talm. Temura, fol. 16. i.*

מפולפול *Disputans. Subtilitatum magister, subtilitibus exercitatus, acutus, ingeniosus & subtilis disputator. Hinc in Targum, בר נש מפולפול ידוק, Homo ingeniosus considerabit, pro Hebræo, איש נכוב וילבב Vir vacuus fiet cordatior, Job. 11. v. 12. Idem versu præcedenti vocatur הרוף Acutus, subtilis.*

IV. *פולפול, פולפול, פולפול Piper, ab Acrimonia*

nia sic dictum, vel à Conspargendo, quòd cibus eo conspergatur, vel cibo immisceatur. Tal. בפולפל ובגלגל מלח Cum pipere aut grano salis, Schab. fol. 64. 2. in Mischna. Nempe prohibitum est in Sabbatho gestare granum piperis vel salis in ore, ad sedandum dolorem dentium vel odorem gravem oris, ut folio seq. dicitur in Gemara, וגלגל מלח Piper ad odorem oris: פולפל לריח הפה Et granum salis ad dolorem dentium. Et alibi: פלפלת כל שהוא למאי לריח הפה Piperis quantulumcunque ad quid (prodest)? ad odorem oris, Schabbas fol. 90. 1. *Et sententia proverbialis:* טובה חרא פלפלתא חריפתא ממלא צנא דקארי *Melius est unum granum piperis acris, quam plenum canistrum cucurbitarum,* Talm. Chagiga fol. 10. 1. Megilla folio 7. 1. Usurpant de Magistro quodam status humillimi & depressi, sed ingenii acuminis alios omnes superante. Sic unus sapiens, multis imperitis est præstantior: unus humilis & modestus, doctrinâ laudatus, multis doctrinæ inanitate tumidis, præstantior est: פילפלתא אריכתא Piper longum, Pesach. fol. 42. 2.

פומא *Os oris: Sermo ore prolatus. Scribitur & sine dages in Mem. Usurpatur pro Hebræo פה:* ut, חנר פומא ממלל אנא, Claudus ore & claudus sermone ego sum, Heb. מן הווא Gravis ore, Exod. 4. 10. in Jon. מן הווא Quis est ille, qui posuit sermonem oris, in ore Adami primi? ibid. vers. 11. על פומא דבירא Super ore putei, Genes. 29. 2. לא תתנשי מפומא בניהון Non dabitur oblivioni ex ore filiorum ipsorum, Deuter. 31. 7. 21. *Cum Affixis,* וישני פומיה על פומיה Et posuit os suum super os ejus, 2. Reg. 4. 34. *Et verbum meum erit cum ore tuo,* Exod. 4. v. 15. *Et os meum annunciabit laudem tuam,* Psal. 51. 17. *Os suum,* Psal. 79. v. 3. *Et manum suam ponent super os suum,* Jerem. 44. 25. *Quod egressum est ex ore nostro,* Jerem. 44. vers. 17. *Etiam super os ejus,* 1. Reg. 7. v. 31. *Plurale,* ולה תרין פומין Ipsique erant duo ora, id est, duæ acies, Hebr. פיות Judic. 3. v. 16. Sic, מן סיפא דתרין פומין *Præ gladio duplicis oris, id est, bicipiti,* Proverb. 5. 4. *Apud Rabbinos & Talmudicos,* עפרא לפומיה *Terra super os ejus, vel in faciem ejus. Utuntur eo in gravioribus reprehensionibus ob ineptum aliquod responsum. Idem cum eo quod Germani dicunt, Stercus super nasum ejus vel tuum. Vulgares Rabbini pro eo dicunt, פרש על פניו, ex Malachia 2. v. 3. ubi dicitur, ווריתי פרש על פניכם פרש חגיכם, Et spargam stercus (vel, finum) in faciem vestra,*

finum festorum (id est, sacrificiorum) vestrorum. In secunda persona dicunt, פרש על פניך, *Stercus super nasum tuum.*

*Juxta, Secundum, Pro ratione. Sic Chaldaicè dicitur pro eo, quod Hebræi dicunt, Quisque pro ratione cibi sui, Exod. 16. 21. Juxta votum suum, Numer. 6. 21. Pro ratione parvuli, id est, parvulorum, Genes. 47. 12. גבר לפום Quisq; pro ratione cibi sui, Exod. 12. 4. Et ולפום אסתלקויר ענניא *Cum sequente Infinitivo,* ופומהו יתיב פורקנייה, *Cum Affixo,* Numer. 9. v. 17. *Juxta eos restituet redempturam ejus,* Levit. 25. v. 51. *Huc referri potest, גברא משתבח בפומיה, Vir laudatur pro ore, id est, ratione intellectus sui, Heb. לפי שכלו Prov. 12. 8.**

Ad, versus os, è regione, ex adverso, Tal. הוא חושלא באפומא Vidit hordeum è regione, scil. fenestrae, Chol. fol. 51. 1.

פון *Certè, Utique: Nunc, Quidem. Vocula est Chaldaeis familiarissima, nulli certè Hebrææ voci in Targum respondens. Quandoque expletivum vocabulum est, & emphasim quandam præcedenti voci addit. Per se & absolute non usurpatur, sed semper cum alia, ut apud Græcos μετὲ & πρὸς. Cum Nominibus, בערן פון Juxta hoc vel illud tempus certè, Hebr. בעת Jud. 1. 21. Sic Jud. 13. v. 23. Cum Particulis sive vocibus indeclinabilibus frequentissimè: ut, בערן פון Parum certè nunc abfuit, Hebr. בעט Genes. 26. 10. Et utinam certè Jos. 7. v. 7. מן צפרא וער בען פון A mane usque nunc certè vel quidem, Ruth. 2. v. 7. פון אלו פון Nunc certè 2. Reg. 13. v. 19. 2. Sam. 2. v. 27. Nisi certè, Hebr. לולי, Genes. 31. 42. quod videtur esse pro אלו פון, ut & in litera א ostensum: Adhuc certè parum est, parum certè abest, Hebr. עוד מעט, Exod. 17. 4. ואלופון לית Si certè comedissem, Levit. 10. v. 19. ואלופון לית Si certè non declinasset, Hebr. אולי, Numer. 22. v. 33. ואלופון אית חרבא Si certè esset gladius in manu mea, ibid. v. 29. Et ex quo quidem ego ostendero tibi, Jer. 12. vers. 5. *Cum Verbis,* ושלחתך פון, *Dimitterem, vel, Dimissem te certè cum gaudio,* Genes. 31. vers. 27. *Ut emittam certè plagam,* Exod. 9. v. 15. *Expectate quæso parum, Cantic. 8. 4. וסתתאבו פון בהון Nam certè pollueremini eis, Levit. 11. 43. רעיקא פון Vellem certè, Numer. 11. vers. 29. ויהי פון Effet utique, Jesa. 48. 18. ויהי לי פון אמי קברי Fuisseque certè mihi mater mea sepulchrum, Jerem. 20. 17. Sicut homines Sedom fanè periissemus, Jesa. 1. 9.**

* פוס Quæ hinc esse possint, vide infra in פיס.
פוע. Hinc Verbum Geminatum, פּעַעַע Lucere, Splendere. Participium, קבַל ומפּעַעַע הַד קבַל
 Et si splenderit maximè (scil.terra) est sicut caligo, Jobi 10.22. Hebr. וְהַפַּעַע, à יפַע Splendere, unde Chaldaëum oxtum videtur. Nam & sine geminatione legitur הפַעַע ולא הפַעַע Et non splendeat, Jobi 3.4. וְאִפּוּעַ Et splendere fecerit, Jobi 37.15. quæ sunt à יפַע.

פּעַפּוּעַ Lux, Splendor: Jobi 11.17.

פּוּעַתְהָ Unde plurale emphaticum, פּוּעַתְהָ Vulnura, Proverb.20.30. pro Hebræo פּוּעַע, pro quo Exod.21.25. legitur פּוּרַעַע vel פּרַעַע converso x Hebræo in פּוּ, ut aliàs sæpè. Legendū ergò omninò videtur פּוּרַעַעַע quomodo & id apud Rabbinos Talmudicos usitatum est. Vide פּרַעַע.

פּוּעַר Gummi juniperi, Germ. Berucis. Vide supra פּוּאָה.

Apud Rabbinos פּעַפּוּעַ est Molle, Lene, Tenue reddere: פּעַפּוּעַ בֵּינֵי אַסִּיר Percutere ova (in scutellam) prohibitum est (in Sabbatho) Schabb.fol. 109.1. מַפְעַעַע חֵלֶב Adeps emollit, vel mollescit, liquescit & diffunditur per omnia membra, Cholin fol.97.1. פּרַזֵל קָשָׁה אִוֵר מַפְעַעַע Ferrum durum est, sed ignis mollificat illud, Glossa R.Salomonis, מֵרַכְכּוּ Molle reddit illud, quod alii dicunt, Conterit, Quassat, Confringit, Dispergit, Dissipat, Bava basra fol. 10.1. אַקְוַא שְׁחַמֵּין מַפְעַעַע אֶת הַיָּדִים Aquæ calidæ molles reddunt manus, Cholin fol.105.1. יַיִן חַמְמוֹנִי הוּא קָשָׁה שְׁהוּא מַפְתָּה אֶת הַנוֹף לִזְנוּת וְהִיא רַיְחוֹ Vinum Ammoniticum est forte, ac incitat hominem ad libidinem, & odor ejus est delicatus.

פּעַפּוּעַ Fungi, Boleti, Psifferling/ apud Talmudicos: ut, מַעַרְבִין בַּפּעַפּוּעַ וּבַחֲלוֹנוֹנוֹת Miscent fungis & fragis prandia, Talmud Jeruschalmi in fine libri Pea, & Tal.Babylonicum libro Erubhin fol.28.1.

פּוּיָּץ Hinc legitur וְתַיִץ Eccles.12.5. in Venetis, quod mendosum est pro וְתַיִץ Et geminabit. Vide & נַפַּץ.

פּוּקַּ Protulit, Produxit, Eduxit, Exprompsit, Hebr. פּוּקַּ שְׁהַפִּיק Sic apud Talmudicos, פּוּקַּ שְׁהַפִּיק Os quod profert margaritas, linget pulverem, Kiddusch.fol.39.col.2. Hoc est, Quod profert in lucem, publicat, divulgat arcanos sensus Legis, qui sunt pretiosiores margaritis, &c. Convenit aliquo modo cum dicto Christi, Matth.7.6.

פּוּקִין In Medrasch Tillim, Psal.103. האששה הזאת פּוּקִין Vide infra פּוּקִין.

פּוּר Hiphil הפּוּר Fregit, Irritum fecit. Hinc formant Rabbini Nomen Verbale, הפּוּרָה נִדָּר שִׁישׁ לוֹ הַפּוּרָה Retractatio, Destructio, Abolitio:

Votum quod habet abolitionem, retractationem, Gittin fol.35.2.

פּוּר Sors. Plurale, פּוּרִיאַ פּוּרִין. Usus ejus duntaxat est in historia Esther, & scribunt interpretes esse vocabulum Persicum. In Jalkut ex Jelammedenu: אֵלֶּא פּוּרִין שְׁהַטִּילוּ עֲלֵיהֶן Nisi fortes, quas projecerunt super eos, Jalkut Num. folio 253. col.4.

פּוּרָה Torcular, Hebr. Jefa.43.3. Apud Rabbinos in libello מְשַׁל הַקְדָּמוֹנִי fol.32. col.2. & fol.33. legitur pro Muscipula. Ea significatio videtur esse ex lingua Arabica, in qua פּוּר Mus, ut ponit Schindlerus.

פּוּשׁ Crescere, Augescere, Multiplicari: Abundare, Redundare. Participium, אֲלוּלֵי פִשְׁוֹן וּפְשִׁוֹן Num crescant & multiplicentur, Cantic.6.v.10. Imperativus, פּוּשׁ Cresce & multiplicare, Hebr. פָּרַה וּרְבָה, Genes.35.10. Plurale, פּוּשׁוּ וּסְנוּ Crescite & multiplicamini, Hebr. פָּרוּ וּרְבוּ, Genes.1.28. Futurum, וְנַפּוּשׁ בְּאַרְעָא Et crescemus in terra, Hebr. וּפְרִינוּ. Sic citat R.Salom. in suis Commentariis, & rectè. Hodiè libri in textu ex Aphel habent וּפְשִׁוֹנָא Et crescere nos faciet. At cum in Hebræo sit Verbū in Kal, Elias præfert lectionem R.Salomonis. אֲפֵל, אֲפִישׁ Crescere fecit, Auxit, Multiplicavit, Magnificavit: Fructuosum reddidit. Præteritum, וְאֲפִישׁ יְהוָה לְחַדְיָא Et crescere fecit populum suum valdè, Psal.105.24. אֲרִי אֲפִשְׁנִי יְהוָה. Nam multiplicavit me Dominus, Hebr. וְהַפְרִינוּ Fructuosum reddidit me, nempe prole & posteritate generis, Genes.4.1.52. Participium. הָא אֲפִישׁ לְךָ Ecce ego crescere facturus sum te, Hebr. הִנְנִי מַפְרֵד, Genes.48.4. מִפִּישׁ לְךָ Multiplicans populos, Hebraicè מַפְרֵד, Jobi 12.v.23. Plurale, מַפְרֵדִים בְּאֶשְׁקֵנִי Multiplicantes myriadas in plateis nostris, Psal.144.13. Infinit. מַפְרֵדִים לְאֲפִישִׁי Multiplicare cinerem, Numer.19.6. Jonath. Futurum, וְאֲפִישׁ לְךָ Et multiplicabo te, Hebr. וְהַפְרִיתִי, Gen.17.6. עוֹבְרִיָה Quòd magnifices opera ejus, Hebr. וְתַשְׁבֵּחַ, Jobi 36.24. וּפְשִׁוֹנָא Fructuosum reddat te, & multiplicet te, Genes.26.3. Apud Talmudicos, חַוּ פּוּשִׁי Quod non fuerunt multi.

Secundò, Redundare, Remanere, Residuum esse, & sic oppositum habet sibi רָלַל vel רָל Subtrahere, Detrahere, Diminuere: רָל עֶשְׂרִין רָלָא עֲנִשְׁתּוּ וּפְשׁוּ לְהוּ Detrahe viginti annos, quibus non punivisti, & remanent quinquaginta, Schab. fol. 89.2. Sic, וּפְשׁוּ לְהוֹן תֵּלְתִין וְתֵלַת Et remanserunt triginta tres, Sanhed.103.1.

Tertiò, פּוּשׁ Respirare: Respirare permiffum est, Schabbas fol.5. col.2. עוֹטֵר לְפִישׁ Subsistit ad respirandum, Bava kama folio 31. col.1. דֵּפּוֹנִית מִשְׂאוֹ לְאַרְץ כְּרִי לְפִישׁ Deponit onus suum

suum in terram respirandi causâ. Sic idem est cum נפש .

פשפש Vide in פשפש .

פישון *Pischon*, nomen fluvii primi in paradiso, quem scribunt esse Nilum Ægypti fluvium fecundissimum. De hujus etymologia in Bereschit rabba sect. 16. פישון שהוא מגרל פשתן ומימיו מהלכין. *Pischon* dicitur, quia producit *Pischtan* linnum, & quod aquæ ejus fluunt leniter. Vide & R. Salomonem. Scalig. de emend. temporum Græcè vocat *πυμύρα*, & ita vocari dicit propter paludes ingentes, quas efficit.

פותר *Cardo femina*, ferramentum cavum in quo cardo circumvertitur, Talm. Kelim cap. 11. הפותרה שתורת הציר. Ferramentum quod est sub cardine. *Baal Aruch* scribit, esse idem quod in Gemara אנקתא .

פוז *Aurum solidum & purgatum*: unde plurale, פוזא Vasa aurea, Jobi 28. 18. in sec. Targum. *Elias* judicat, id ibi erroneum esse, & pertinere ad versum præcedentem, pro Hebræo בלי פוז. Immo totus versus iste pertinet ad vers. 17. qui habet triplex Targum.

פוזא *Aurum purgatissimum*: פוזא פוזא פוזא *Obducta auro*, Gittin fol. 58. col. 1. הרתי מתקלי איסתירי פוזא נחות בעלמא חד ברומי וחדא בכולי עלמא Duo pondera siclorum auri purgatissimi descenderunt in orbem, unum Romæ, alterum in mundum universum, Ibid. הפוז ביופיין. *Dehonestabat aurum purgatissimum pulchritudine suâ*, Ibid. זוס אורי פוזא *Zus auri purgatissimi*, fol. 11. 2.

פוזא *Festmans, Præceps*, ab Hebræo פוזא *Roborari, Confirmari, Confirmare se*, quod qui festinat, vires intendit & roborat. Hinc apud Talmudicos: פוזא עמא פוזא דקדמיתון פוזא לאודניכו *Populus præceps estis*, qui præmittitis os vestrum ante aures vestras, i.e. judicatis antequam audiveritis, Schab. fol. 88. 1. Kethub. fol. 112. 1.

פוזא *Festinantia, Præcipitantia*: פוזא פוזא *Adhuc vos in præcipitantia vestra persistitis*, ibid. In Schabbath autem pro hoc nomine legitur בפוזא פוזא, ut videatur etiam pro פוזא legendum. Nam פוזא istâ significatione notum est. Sic & alibi (Schab. fol. 55. 2.) legitur in Talmud פוזא, id est, פוזא Festinasti, pro פוזא, quod ineptè planè in Aruch & aliis Lexicis explicatur.

פוזא *Liberalitas, Largitio*. In libro Jalkut 2. Sam. 22. 20. ad verba כי הפוז פוזא, legitur; פוזא דידידה היא סלקא למיתן לי אוריתא. Liberalitas ejus ascendit ad dandum mihi Legem. Sic Exod. 19. 1. Corruptè hæc videntur legi in Aruch. פוזא Græcis est Sparasio. Hinc alii

reddiderunt hoc vocabulum Largitio, per metaphoram.

פוזא *Carmina sive Cantiones certæ sunt, sic appellata*. Tale extat in libro היכל ה fol. 44. col. 2. פוזא להר שני ול לקבלת שבת. Scribit *Elias*, quosdam adducere Verbum פוזא ex Job. 3. 2. se autem in nullis libris id reperisse. Legitur autem in Regiis ibi פוזא *Cecinit*, quod sine dubio ex Complutensibus sumptum, quæ illud ex Judæorum libris habere, non est dubitandum.

פוזא *Calcei lanei, Soggi*, apud Talmudicos: unde, רמי פוזא ומצלי. Dat ipsi calceos laneos & orat, Schab. fol. 10. 1. גלפולאות, de qua voce suo loco: item *Calcei ferrei, Tibiæ ferreæ*, unde: Non egreditur homo in die Sabbatho cum calceis clavatis sive cum clavis firmatis, neque cum galea, neque cum thorace ferreo, neque במגופיים, quod in Gemara explicatur בפוזא, id est, Calceis seu tibiis ferreis, Schab. fol. 60. 1.

פוזא *Legitur Psalm. 18. in Medr. פוזא פוזא פוזא*. In Jalkut pro eo legitur פוזא, & exponitur ex præced. signif. מנעל, fol. 50. col. 2. in fine libri Geneseos, & 2. Sam. 22. Munsterus ponit פוזא idem esse quod פוזא Donatio, Donum.

פוזא *Dispergere. Participium*, פוזא פוזא *Dispergit à se omnia ista mala*, Prov. 20. 8. *Aliàs semper verbum Hebraicum פוזא redditur in Targum per פוזא*, inquit *Elias*. Apud Talmudicos, בשעת המכניסים פוזא בשעת המפורים כנס *Tempore collectionis sparge: tempore dispersionis collige*, Berach. fol. 63. 1. Quando annona collecta est in thesauros, & nullibi prostat; tu eam distribue: sic, quando doctrina & literarum studia suppressa sunt, tu doce. Quando omnes annonam vendunt, legem docendo tu collige ad te. Nam citò contrarium evenit.

פוזא *Dispersio*, Habac. 3. 6. in Kimchi. פוזא *Baculus*: פוזא פוזא *Accipere baculum, & sedere*, nempe ad abigendum transcurrentes, ne agrum aut vineam transeant, Bava kama fol. 28. 1. & Bava bathra fol. 89. 2. גלפולאות. Hinc פוזא *Paser Accentus quidam Grammaticus, quod sit erectus instar virgæ vel baculi*, scribit hinc *Baal Aruch*.

פוזא *Hinc פוזא Gallinæ, sic dictæ à clamando, cum ovum pepererunt, quasi פוזא, à פוזא*, Exclamare, Vociferari, per commutationem litterarum gutturalium: unde apud Talmudicos, פוזא *Ova gallinarum*, Betza fol. 7. 1.

פוזא *Laquens*. Vide supra in פוזא. פוזא *Pavere, Expavescere, Metuere: Participium* פוזא *Erisque pavens die ac nocte*, Deut. 28.

sect.18. Quo tempore Israëlitæ ascenderunt ex captivitate Babylonica, נתפחמו פני הנשים מן השמש, denigratæ sunt facies uxorum à Sole, ita ut deferuerint eas, duxerintque uxores alienigenas. Et sect.19. אם מתפחמים קמעא Si obfuscatae sunt parum. Et sect.36. שיתפחמו פניו Ut denigrentur facies ejus. Item ibid. איש כעור ומפוחם Vir deformis & denigratus.

פחם Carbo, Pruna: Heb. Item, Fuligo: Hinc, לא ישבול ארץ הקומקום בפחמין Non abluet cucumam cum carbonibus vel fuligine ei adhærescente, Mikvaoth cap.9.

פחמי Carbonarius: unde apud Talmudicos, מכותלי ביתך ניכר שפחמי אתה Ex parietibus domus tue cognoscitur te esse carbonarium, Berach. fol.28. col.1.

II. פחם Æquare, Æquiparare, Conferre, Comparare, ex usu Syro: ut, לא פחים ליה Non æquiparatur ei, Hebr. וישו, Prov.3.15. Sic quoque legendum cap.8.11. וּמְפַחְמָא Et conferebat in corde suo, Lucæ 2.19. או רנפחם Aut ut comparemus nos ipsos, 2. ad Cor.10.12. פוחמא Comparatio, 2. Cor.3.10.

פחמא Similiter, Pariter: ואמר לי פחמא Et dicite mihi pariter, Esth.3.3. in Targ. sec.

פחם Comprimere, Contundere, Conquassare: פחסה אף על פי שלא חיסרה Quassat eam, etiamsi non mutilet eam, nempe malleo contundit imaginem, ut figuram ejus transformet, non ut in partes cõterat, in Avoda Sarah fol.42. col.1. & 52.1. Item, נוטל קרבנם ופוחסו לפניהם Accipit sacrificium ipsorum (quod obtulerunt vitulo) & contudit illud ante eos, Vajikra rabba sect.7.

Deinde, Exiundare, Superfluere, vel, Præ plenitudine ejicere & effundere: unde, שפחסתו בורו Quod effuderit illud (mustum) lacus ejus, Avoda Sara fol.56.2. Author Aruch exponit נתמלאתו וְהִקִּיאתו Præ plenitudine evomuerit illud.

פחור Figulus: חסף די פחור Luto figuli, Dan.2. v.41. In Targum notatur פחור, & emphaticè פחורא: ut, כמא רמינא ביד פחורא Sicut lutum in manu figuli, Jesa.29.16. ונתחזות לבית פחורא Et descendes in domum figuli, Jerem.18.2. צלמי פחורא Nonne sicut figulus iste, Jerem.18.6. item, Testa figulina: ut, ונסיב ליה פחור Et accepit sibi testam, Hebr. מאן, Job.2.v.8. Hæc aliàs dicitur חסף, unde, חסף דחסף דפחורא Vas testæ figuli, Jesa.30.v.14. item, יבש היך פחור חילי Exaruit velut testa, virtus mea, Psal.22.16. טענות פחורא Idola figulina, Exod.12.12. מאן דפחור Vas figulinum, Exod.12.22. Psal.31.13.

פחש Citatur in Aruch ex Targ. Jeruschalmi, או פחיש או פחיש או פחיש, pro Hebræo, או פחש

Deut.28.66. Aliàs semper in Lege & Prophetis Hebraeum פחד transfertur per alia verba.

ארום נפל פחדו דיהודאי עלוהון: Pavor פחדא Nam ceciderat pavor Judæorum super eos, Esth.8.17. & sic 9.3. נפל פחדו על כל עממא Ceciderat pavor eorum super omnes populos, Esth. 9.v.2.

Timor im-probi & pavor ejus, Prov.10.24. in Com.

פחוד Pavidus, Timidus, Meticulosus. ביצים פחודי Testiculi, quos Rabbini פחודי Ova vocant: Attritus testiculis, Levit.21.20. Cum Aff. וְתַנְיָא דְפַחְדוּי Nervi testiculorum ejus, Jobi 40.12.

די פחה שמה Dux, Princeps, Præses: פחה פחה Quem constituerat principem, Efr.5. v.14. פחה עבר נהרה Princeps trans flumen, ibid. vers.3. פחון, & emphaticè, ופחותא Duces & principes, Dan.6.7.

פחז Subsilire, Exsilire, Insilire: Præteritum, ועתרו בית ישראל ופחזו Et divites facti sunt domus Israël, & subsilierunt, Deuter.32.15. in Jonath. pro quo in Targum Hierosolymitano legitur וּמְרָדוּ Et rebellarunt. Apud Talmudicos, וּפְחַזוּ עָלַי יִצְרִי Et insiliit in me mala concupiscentia mea, Nedar. fol.9.2. Idem quod קפץ. Deinde adducit hic Baal Aruch, ואירך אפחזוהו, ex Sanhed. fol.57.1. pro quo in nostris libris nunc legitur אורחיהו.

פחח Nudus, i. e. tenuiter vestitus & laceris indutus: אול פחח ויחיק: Ivit nudus & discalceatus, Hebr. ערום Nudus, Jesa.20.2. לא ערום non Nudus simpliciter, inquit R. Salom. sed indutus בבגדים קרועים vestibus laceris. Sic vers.3. פחחין ויחיקין Nudos & discalceatos, v.4. פוחח פורס ארץ שמע: Apud Talmudicos: Nudus dividit lectionem Audi, Megilla fol.24. col.1. פוחח, id est, Laceris vestibus indutus, ut brachia ejus nuda conspiciantur. In Masseches Sopherim capite 14. פוחח שנראין כרעו או בגדו Nudus ita ut conspiciantur crura ejus, aut vestes ejus sint laceræ. Baal Aruch hæc legit cum He in fine פוחח.

פחלץ Tegumentum reticulatum, quo camelii insternebantur: unde, והפוחלץ של גמלים, Kelim cap.24. In Talm. Hierosol. Nedarim capite 3. & Schevuoth cap.3. אייתון פחלץ של גמלן Attulerunt pelles camelorum, & impleverunt eas stramine. Sumitur hic pro Pelle vel Exuvius cameli. Sic possët derivari à חלץ. In Aruch explicatur בלי שמשליכין בו זבל Instrumentum quo finus projicitur.

פחם Nigrescere instar carbonum, Denigrari, Obsufcari, Rab. Hinc in Beresch. rabba

פטט Garrire, Blaterare, Clamosè colloqui
instar ebriorū, obloqui: שהיה מפטט כנגדו

Qui obloquebatur contra eum, Menach. fol. 65. col. 1. Quæ garrunt semper cum garritu vocis, R. Salom. Levit. 14. 4. de avibus. R. David Jefa. 8. 19. ad המצפצים scribit: לשון גנאי הוא שאף הריבור אין אלא כעופות הללו: hoc est, Verbum in malum sumitur: significat enim, quòd etiam non aliter loquantur (harioli) quàm sicut aves istæ quæ garrunt, pipiunt voce suâ: שפטט ביצרו Qui oblocutus fuit pravæ concupiscentiæ suæ, Bava basra fol. 109. 2. R. Salom. Numer. 31. 6. de Josepho, vel, Qui sprevit malam concupiscentiam suam: Sic, שפטט ביותר מיוסף Oblocutus est, restitit concupiscentiæ suæ magis quàm Joseph, Gittin fol. 57. 1. פטט ברברי תורה Contemptim garrit de verbis legis. Hinc Schelomith Levit. 24. 11. filia דברי dicta fuit, והוא פטטא Quia fecit opus blateronis, idcirco dixit Lex; Adducat oblationem garrulam, id est, duos passeris, Erchin fol. 16. 2.

הוא עושה פטטא Garrulus, Oblocutor, Blatero: פטט מעשה פטט לפיכך אמרה תורה יביא קרבן פטט Quia fecit opus blateronis, idcirco dixit Lex; Adducat oblationem garrulam, id est, duos passeris, Erchin fol. 16. 2.

Locutio, Garrulitas, Loquacitas: פטטא פטט Et si verba postulas, ecce Rachel venit cum pecore: Cum ista scil. poteris colloqui, שהיה רצון בנישים quia loquacitas existit in mulieribus, Beres. rab. sect. 70. In Talm. Hierosolymitano, in fine libri Berachoth: כל פטטא בישין ופטטא דאוריתא טבין וכל חרשיתא טבין וחרשיתא דאוריתא בישין Omnes garruli sermones mali sunt, sed sermones de Lege boni sunt: contra omnes taciturnitates bonæ sunt, sed taciturnitates de lege, male sunt.

Vide infra in פטן פוטטי Garrula, Loquax: לא פטטנית vel פטטנית Non creavit eam (Evâ) ex ore (Adami,) ne fieret loquax, Tanch. sect. 1. וישב. Vide Deuter. rab. sect. 1. בי תצא.

Loquacitas, Garrulitas, Vociferatio: פטטש Vociferationes, Strepitus verborum, R. Sal. Levit. 14. 4.

Tripus luteus culmarius, cui olle vellebetes imponuntur: כרי לעשות פטטש Ad faciendum tripodem, Schab. fol. 78. col. 2. in Mischna. העושה שלשה פטטשין בארץ וחברו בטיט להיות שופתה Qui facit tres pedes (tripodem) in terra,

Levit. 21. 18. At ista verba in hodiernis libris impressis non inveniuntur.

פחה Minuere, Minus facere aliquid: פ in Niphthal, נפחה Minui, apud Rabbinos: unde, Legens in Megilla (libro Esther) nō minuet à tribus versibus, i.e. non minus leget, quàm tres versus: אם מוסיף Si adjicit, adjiciunt ipsi: si minuit, minuunt ipsi, id est, si multum dat pauperibus, Deus multum rependit ipsi: si autem parum dat, Deus parce reddit ipsi. Sic qui in studium Legis divinæ, in præceptores, in cultum Sabbathi, & pietatis, &c. Vajikra rabba sect. 30. Ex Ithpabel, איפחית דרגא מתותיה Imminuta fuit scala sub eo, id est, diffracta, Schab. fol. 30. col. 2. וחדא כנהון פחיתא Et una (scil. sponda) ex illis fuit imminuta, i.e. fracta, Glossa שבורה.

Non minus & non magis. Item, Homo vilis, humilis, nullius auctoritatis, plebejus. Homines plebeji, quibus opponuntur גדולים Magnates, Kimchi in Comment. Judic. 9. 13. לפחות Ad minimum, Saltem. פחותה.

Diminutio, Vilitas. פחה Idem, quod aliter supra in פחה.

Idem: Item, Vilitas, Parvitas scientiæ & dignitatis: hinc הפתי הוא אשר לא נקבעו הפחיתות, Simplex; Fatuus est, in quo non sunt fixæ vilitates totaliter, sed est spes correctionis ejus, Aben Esra Prov. 9. 4.

Parvitas, Tenuitas, Diminutio: מצד פחיתות Propter minutione & defectum ejus, R. Levi Job. 10. in fine.

Fossa, Fovea: פחת למקטלי Foderunt foveam ad occidendum me, Hebraicè שוקה, Jerem. 18. 20. 22. Plurale, פחתן ירקן Fossulæ virides, Levit. 14. 37.

פטא Aphel, אפטיא Dilatare, Prorogare: Quòd dilatabit ipsi duodecim menses anni, Schab. fol. 140. col. 2. ubi in Glossa scribitur דמפטיא ליה תריסר ירחי שתא per ת, quasi א פתה. Author Aruch exponit יספיק Suppedabit, Sufficiet.

Piscis immundi species, juxta Baal Aruch: פוטטיא Qui comedit פוטטיא vapulat, Eruv. f. 28. 1. In glossa notatur, esse Reptile aquaticum minimū. Sic in Pesach. fol. 24. 1. Maccoth fol. 16. 2.

Lumina, Lucernæ. פטוורת מאירות ליונה Lumina lucebant Jonæ, Jalkut Proph. fol. 80. 4. Est ex Græco φῶς φωτός. In Jellammedenu: Et vocavit Moses Hobabum פוטטיא, quia luxit operibus bonis. In lingua enim Græca נר vocatur פוטטיא פוטטיא.

in terra, & conjungit eos luto, ut imponat eis ol- lam, Kelim cap. 6. עני עושה פטפוטי כירה קטנה לשפות Pauper facit tripodem furni par- vi, ut imponat ei furnulum, Schab. fol. 102. 2.

פטפוטרוח Petioli, pediculi fructuum, quibus pen- dent: Non vendunt ficus albas cum petiolis suis, ne scil. eas suspendant juxta idola, Avoda fara fol. 13.

ומסניא דיבי לפטטרכא Intestinum rectum: Ex colo in intestinum rectum, ex intestino recto foras, Vajikra rab. sect. 3. ubi omnia Nomina intestinorum, per quæ cibus traducitur, recensentur. Pro eo in Medrasch Ko- heleth cap. 7. v. 20. legitur cum uno פטטרכא פטרוכא.

פטל Sportula: פטילייה טמארה Sportula immunda est, Kelim capite 16. Gl. expli- cat Canistrum, sporta ad asservandas ficus aridas: Sportula dactylorum, Talm. Hierof. Schab. cap. 15.

פטלון Massa, Folium, Frustru auri. In Venetis scri- bitur פטלון. פטלון. Regia, פטלון. Hæc diversitas arguit, esse vocabulum in lingua Chal- daea peregrinum. Videtur autem esse Græcum πέταλον sive πέταλον, פטלון פטלון Folium latum sive amplum, unde Folium auri, pro Massa auri: In Glossario Ara- bico Lat. Petalum, aurea lamina in fronte pontificis: Non permutabitur לא תשתלחף בפטלון דמן אופיר & בכתם אופיר, Jobi 28. v. 16. Cum massa auri puri לא תשתלחף דמן אופיר non permutabitur, Jobi 28. 19. Hic nomen sing. ופלטון ostendit, antecedens nomen esse singularis numeri, cui terminatio ון non competit: ופלטון Et massæ auri dixi, fiducia mea est, Jobi 31. 24. Regia, פטלון, Veneta, ופלטון. His tri- bus locis respondet Hebræo כתם. Quid ergo cause, quod pro eodem legitur, Mutatum est splendor palatii electi, Thren. 4. 1. pro He- bræo ישנא הכתם הטוב Mutatum est aurum optimum? פלטון Regia, Elias in Methurgeman, ut in precedentibus, pro פטלון per transpositionem duarum literarum, & rectè: nam præcedit auri mentio, cui re- ctè alia auri electi species, veluti quod est ex Ophir, subjicitur.

פטלילוס Nomen propriu loci, Echa rab. in fine. In glossa monetur in Tal. Maccoth scribi פטלילוס, quod puto esse Puteoli, Puteolos oppidum maritimum octavo lapide distans à Neapoli. Locus ita habet: R. Jehosua & R. Akiba ibant Romam, & audi- verunt vocem tumultus ejus מפוטלילוס Puteo- lis ad centum & viginti milliaria. Prius ל vide- tur redundare.

פטיליק Cibis vel Edulium, Ferculum, Missus.

In Echa rab. cap. 3. v. 16. ברי פטיליק דאת מייתי לן הד Fili, ferculum quod nobis adfers semel, ne iterum adferas tempore alio: Et mox, איתון קרמייהון תמנין פטיליקן אכל מכל כס Attulerunt eis edu- lia vel fercula octoaginta, & comedit de uno- quoque ferculo buccam unam, & de unoquo- que dolio poculum unum, &c. Vel פטיליק est Pa- tina, Patella, in qua cibi apponuntur. Sic legit etiam Baal Aruch in Beres. rab. sect. 74. אין הוה חמי קוקי. שבא הוה נסיב פטיליקן טב הוה נסיב לה. In nostris li- bris legitur literis inversis פטיקלין. Philippus Aquinas explicat זויים מזהב טוב, respiciens ad præcedens פטלון: sed locis adductis non congruit ista expositio.

פטם Pinguefacere, Saginare. Partici- pium, פטום ספוטם Saginatum, Pingue: Pabulum pingue comedent, Je- sa. 30. 23. Plurale מן תורי פפטמי, Præ bobus fagi- natis, Prov. 15. 17. Ithpabel, Præteritum, דאתפטם, Qui faginatus est septem annis, Judic. 6. 25. כחורא דאתפטם Sicut bos, qui faginatus est & recalcitrat, Hof. 4. 16. Particpium, רמן אוליה, Qui à principio faginati sunt, Psal. 37. vers. 20.

פטיס להרמא Pinguis, Saginatus: נבר פטיס להרמא Vir pinguis valde, Jud. 3. 17. ופטיס עיגל פטיס בביתא Et muleri erat vitulus pinguis in domo, 1. Sam. 28. 24. ונכיס תור ופטיס Et mactavit bovem & pin- gue quodq; 2. Sam. 6. v. 13. ופטיס ואליים להון Et pingue forteque cor eorum, Psal. 73. 4. Plural. ואכלין פטימין Et adipe pinguiu, Jesa. 1. 11. ותרב פטימין Et comedunt pinguia e grege, Amos 6. 4. ופטימין פטימין Et volucres, aves pin- guis, 1. Reg. 4. 23. ופטימין ופטימין Et pinguia & sa- ginata, 1. Sam. 16. 9. פטימין וטבן פטימין ופטימין Et pin- gues carne, Genes. 41. 2. פטימין פטימין ופטימין שובליה פטימין ופטימין Spicas pingues & plenas, Genes. 41. v. 7. פטימין ופטימין שפירן להון ופטימין Pulchras visu & pingues, vers. 4.

פטמא Saginatio, Pinguedo: כבית פטמא Sicut domus faginationis, faginarium, Jerem. 5. v. 27. ופטימין ופטימין Liquefient dissolventur præ pinguedine, Psal. 73. 8. ubi Regia habent פטמא præ humore.

פטם Saginator, qui altilia saginat & pinguefa- cit: שוק של פטמים Forum saginatorum, Sagina- rium, Eruvin cap. ult. in Mischna: הולך אדם אצל פטם Si iverit homo ad saginatorem, Beza cap. 2. in Mischna.

פטיס Miscere, Conficere, Condire, Præ- parare aromata ad suffitum, vel, Miscere olea: המפטם המפטם את השמן Præparans suffitum: את הקטרת

Miscens'olrum, balsama: הוּ הַמִּשְׁעִים לְחִצְאֵי מִשְׁעִי
cuerunt dimidias partes.

פִּטְוּס *Miscens aromata, ut pharmacopola*, Jalkut fol.78.3.

פִּטְוּוּס *Mixtura, Conditura, Confectura aromati-
ca*: unde פִּטְוּוּס הַקְטָרֶת, Conditura aromatica suf-
fitus, sc. cujus usus olim in sacris fuit, Hebr. רִקָּח.
Hic suffitus constabat ex undecim aromatibus,
quæ describuntur à Talmudicis in libro בְּרִיתוֹת
cap.1. & in Libro officiorum, quæ מְעֻמְרוֹת vo-
cantur, in officio diei primi, & Libro precû, in-
ter preces matutinas (שְׁחֵרִית) diei Sab-
bathi. Glossatores: מִיִּטְוּוּס הַקְטָרֶת Mixtio aroma-
tum & contusio ipsorum, & præparatio suffitus,
vocatur פִּטְוּוּס *Pittum*. Item, בעֲלָמָא הוּא, *Bava*
Conditura verborum vulgares sunt, id est, verba
condita & suavia, rei nihil aut parum, *Bava*
Metzia fol.66.col.1. וּבִסְמִיָּא לְפִטְוּוּסָא דְמִשְׁחָא דְכוֹתָבָא
Odoramenta ad mixtu-
ram olei unctionis puri, & ad condituram suffi-
tus aromatici, Exod.25.6. in Targ. Jonath.

פִּטְוּוּסָא *Corona, Caput, Circum-
ferentia papille rubra vel nigricans*. Hinc inter si-
gna mature ætatis virginum refertur, מִשְׁתַּשְׁחִיר
Ex quo nigrescit corona papillæ, R. Jose
dixit, כִּדִּי שִׁיחָא נֹתֵן יָדוֹ עַל הָעוֹקֵץ וְהוּא שׁוֹקֵעַ וְהוּא שׁוֹחָא
Cum quis imponit manum papillæ, eaque
subsedit, & tardat reverti, Nidda f.47. in Mischna.
Papilla sive capitulum mammæ, quod ori
infantis inditur, vocatur עוֹקֵץ *Acumen mam-
mæ*, & Corona rubens dicitur פִּטְוּוּסָא, id est,
Circuitus papillæ. In Aruch scribitur
& exponitur de ipsa papilla, sed Tal-
mud hæc distinguit: *Item Acumen ceparum, ma-
logranatorum, &c.* פִּטְוּוּסָא שֶׁל רִמּוֹן *Acumen mali
punici, id est, caput Citri, instar papillæ, Oket-
ziim* cap.2. Sic, פִּטְוּוּסָא שֶׁל בַּצְלִים *Acumẽ ceparum,
caput porri*: item, פִּטְוּוּסָא שֶׁל כְּרוֹשֵׁן
Ablatum si est caput ejus, scil. mali citrei, *Succa*
fol.34.2. in Misna, cap.3.

Deinde פִּטְוּוּסָא est *Nervus, virilis sc. Veretrum*:
Ostende mihi nervum ejus, Glof-
sa, גִּיד שְׁלוֹ, Talm. Hieros. Taan. fol.69.1.

פִּטְוּוּסָא *Pecorosus, Dives pecorum*. In Beres.
rabb. sect.86. de Potiphare eunucho Pha-
raonis: פִּטְוּוּסָא דִּי פִּטְוּוּסָא דִּי פִּטְוּוּסָא
fagians vitulos idolis: quia fuit פִּטְוּוּסָא
denudans se coram idolis: Quamprimùm au-
tem descendit eò הָפֵר bos (id est, Joseph, qui vo-
catur בֶּן פִּרְתָא) factus est פִּטְוּוּסָא id est, עֲשִׂיר
dives, hoc est, בעֲלֵי מְקָרָא *pecorosus*, possessor pecu-
dum, ut est in Glossa. In Jalkut fol.44. col.2.
pro eo legitur פִּטְוּוּסָא, & in margine explicatur
עֲשִׂיר *Dives*. Dubito an hoc significet. Baal

Aruch exponit, *Castratus*. Hoc sensu exponitur
in Medr. Koheleth cap.1.v.8. in glossa:
Fecit capones, castravit, eviravit
aves & bestias. Voces sunt peregrinæ & cor-
ruptæ.

פִּטְוּוּסָא *vel פִּטְוּוּסָא Pulegium*, Schab. fol.109.2.

פִּטְוּוּסָא *Cadus, Vas, Dolium magnum. Gra-
cum est* פִּטְוּוּסָא: Aut intra
dolum: Et ex uno dolio bibit,
Echarab. cap.3.v.16. ad וִינָרְס. *Plural*. בעֲלֵי פִיטְוּוּסָא
Magistri doliorum magnorum, qui habent do-
lia magna, & multum bibunt, Beza fol.15.col.2.
Quo oblinunt dolia, Kelim
cap.3. sect.6. *Baal Aruch legit hoc cû Daleth*
פִּיטְוּוּסָא. *Decem dolia mala*, Bava bathra folio
93.col.2.

פִּטְוּוּסָא *Liber, Epistola, Litera*: אֲתַחְתְּבִית
Scriptum fuit volumen in
libro, Esth.9.32. Et episto-
lam scribit vir litis meæ, i. e. adversarius meus,
Jobi 31.v.35. *Plurale*, וְשִׁלַּח פִּטְוּוּסָא
Et mittere literas, Esth.1.22. וְשִׁלַּח לְפִטְוּוּסָא
Ut revocent li-
teras, Esth.8.3.

פִּטְוּוּסָא. Sic legitur in Beres. rab. sect.74. vel
פִּטְוּוּסָא. Exponitur in Ber.
rab. פִּטְוּוּסָא Pars, portio bona. Tale quid Græ-
cis significat פִּטְוּוּסָא, ut supra in פִּטְוּוּסָא dictum.

פִּטְוּוּסָא *Liberum dimittere, Permittere, Liberum fa-
cere vel pronuciare, Expellere, Repudiare*:
Discedere, Migrare ex hac vita. Præteritum, וּפְטָרָהוּ
Et expulit eum & abiit, Hebr. וַיִּנְרְשֵׁהוּ, Psal.
34.1. וַיִּפְטֹר דָּי פִּטְוּוּסָא *Quam dimisit, repudiavit*, Deuter.
24.v.4. וּפְטָרוּ דְהוּוּ אֲנִיסִין *Et dimittite eos qui vim
passi sunt*, Jesa.58.v.6. וְיִפְטְרוּ לְבָנֵי חֹרֵין לְנַפְשָׁהוּן
Quos dimisistis liberos sibi ipsis, Jerem.34.v.16.
Infinitivus, לְמַפְטֵר מִן עֲלָמָא *Discedendi, migrandi
è mundo*, Cantic.1.v.7. וְיִפְטֹר בֶּן חֹרֵין מִקְטָרָא
Cum dimittis eum liberum à te, Deuter.15.v.18.
Non est ei potestas dimitte-
re eam omnibus diebus suis, Deut.22.19. וְלֹא צָבִי
Neque voluit dimittere eam, Hof.3.v.2.
Futurum, וְיִפְטֹר גְּבֵר יָת אִתְחֵתָא *Si dimiserit vir uxo-
rem suam*, Hebr. וְיִשְׁלַח, Jerem.3.1. וְיִפְטֹר לְכוּן יָת
Et dimittet vobis fratrem alterum, Ge-
nes.43.v.14. וְיִפְטֹר לְכוּן חֹרֵין וְיִפְטֹרָהוּ *Liberum dimit-
tet eum*, Exod.21.v.26. וְיִפְטֹר לְכוּן חֹרֵין לֹא
Quum dimiseris eum liberum, non
dimittes eum vacuum, Deut.15.13. וְיִפְטֹרָהוּ לְנַפְשָׁהוּ
Dimittes eam sibi ipsi, Deuter.21.14. *Ex Apbel*,
וְיִפְטֹרָהוּ לְנַפְשָׁהוּ *Qui dimiserit eam cum li-
bello repudii*, Eccles.7.27. *Itbpehal Præteritum*,
וְיִפְטֹרָהוּ מִן קִדְּם שְׂאוּל *Et discessit à Saule*, Hebr.
וְיִפְטֹרָהוּ אֶתְשָׂאוּל *Et viri illi di-
missi*

missi sunt', Hebr. שלחו, Genes. 44. 3. *Particip.*
 Vidua & dimissa, repudiata, Levit.
 21. 14. in Jon. *Apud Rabbinos*, האונס רחמנא פטריה
 Qui vim patitur, Deus misericors eum dimittit, excu-
 satum habet. *Necessitatem vel coactionem Deus re-*
mittit & excusat, Bava kama fol. 28. 2. In *Niphal*
 usitatissimum est pro *Dimitti*, *Liberum esse*
vel fieri, *Discedere*, *Migrare ex hac vita*, *Mori*. In
Pibel, לא פטרנוהו בלי לוויה Non dimisimus eum
 absque comitatu: ברוך שפטרני Benedictus sit qui
 dimisit me, liberavit me. In *Hipbil*, הפטיר *Libe-*
rum facere, *Dimittere*: אין מפטירין אהר הפסח אפיקומן
 Non faciunt liberum, permittunt post esum
 agni paschalis, placentam Aphicomen: מפטיר
 Dimittens, quo nomine vocatur qui in synago-
 gis ultimam lectionem legit, qua absolutam pop-
 ulus dimittitur. *Ex Ithpabel*, ליפטר מתוך סעודתו
 Discere a prandio suo.

פטר *Liber*, *Dimissus*, *Immunis*, *cujus oppositum*
 היב *Reus*, *Obligatus*, אסור.

פטר *Dimissio*, *Repudiatio*: וכתוב לרה גט
 Et scribet ei libellum dimissionum, id est,
 repudii, Deut. 4. 13. Eccles. 7. 27. אגרת פטורין
 Epistola repudii, Jesa. 50. 1. Jerem. 3. 8.

פטר *Discessus*, *Migratio*: *Discessus ex hac vi-*
ta, *Mors*, *obitus*: בשעת פטירתו In hora discessus, id
 est, mortis ejus.

פטר *Dimissio*. Sic vocant *Lectionem Pro-*
pheticam, quam in *Synagogis* legunt. Vide *Eliam*
 in *Tisbi*.

פטר *Rudentes*, *Funes crassiores*: קשה וציאת
 Gravis est exitus ani-
 mae ex corpore, ut rudentum per foramen angustum,
 Talm. Moed katon in fine. Sic פטורי 1. Reg. 6. 18.
 in Targum redditur אטונין, ubi R. Salom. פטורי
 Significat hoc est, לשון חבלים בלשון תלמוד
 Funes in lingua Talmudica. Sic in *Vajikra* rab-
 ba, כפיטורין היוצאין מן הושט, sect. 4. est *Gula*,
 metaphoricè *Foramen rotundum instar gulae*; si
 funis crassior sit, aut nodum habeat, difficilli-
 mè per foramen angustum transit: sic anima
 ex corpore. *Baal Aruch* legit ut duas voces, פי
 טורי.

פטר *Libertas*, *Occasio libera*: דלא יהא לון פטרא
 Ne esset ipsis libertas, occasio loquendi vel ca-
 lumniandi, quasi Deus cum incircumciso locu-
 tus esset, Zohar in Gen. col. 243. Et mox, ולא
 יהא לון פטרא דקברה אתגלי על בר ערל
 occasionem loquendi, quod Deus manifestaf-
 set se incircumciso. Et mox, פטרא אחרת
 Et proferre occasionem calumniae aliam.

פטר *Boletus*, *Fungus*. Plurale פטריות
 Evellens boletum, Schab. fol. 108.
 ויצאו העם לשררה והביאו להם כמהין ופטרויות
 col. 1.

Egressi sunt populus in agros, & attulerunt ipsis
 fungos & boletos, Talm. Taanith fol. 23. col. 1.
 שטרקעין ופטרויות, Okezim cap. 3.

פטר *Azymum*, *Infermentatum*: ולחם פטיר
 Et panem azymum, Exod. 29. v. 2. ופטיר אפה לחון
 Et azyma coxit illis, & comederunt, Genes. 19. v. 3.
 שבועא וימן פטירא תיכלון Septem diebus azymum
 comedetis, Exod. 12. v. 15. Plurale, ואספוגין פטירין
 Et lagana azyma, Hebr. רקיקי מצות, Levit. 2. v. 4.
 Festum azymorum, ית חנא דפטיריא
 Ex canistro azymo-
 rum, Exod. 29. 23. פמין חריתא
 Placentam infermentatam unam, Levit. 8. v. 26.
 Plural. גריצין פטירין Placentas azymas, Exod. 12. 39.
 Sic Exod. 29. 2.

פטר *Liberum*, vel *Infermentatum*: unde meta-
 phoricè, טין פטיר Lutum liberum sive infermen-
 tatum, Ezech. 13. 10. 11. id est, purum, non mixtum
 palea vel arena, ideoque fatuum, infirmum, &
 minimè tenax, facileq; decidens.

פטר *Primogenita*, *quae matricem primò ape-*
rui, & *Hebraicè dicitur פטר רחם*: hinc apud Tal-
 mudicos, כנתא דפטירתא Intestinum primogeni-
 tae, Gittin fol. 69. 1.

פטר *Agnus parvus & macer*, Talm. פטרווא
 Agnus macer obolaris, valens obolum,
 Bechor. fol. 11. 1.

פטר *Petroselinum*. In Talm. Hieros.
 פטרוסילינין? כרפס שבנהרות
 Petroselinum. Talm. Hieros. Scheviith cap. 9.

פטר *Cives*, *Incola urbis*: יצאו פטרופולי המדינה
 Exiverunt cives urbis, & laudarunt ipsum, in
 Jalkut fol. 187. 4. ex Medrasch pesikta.

פטר *Exercitus*: ראש פטרכולי
 Dux exerci-
 tum, id est, היילות, Talm. Hierosol. libro Peah
 cap. 1.

פטר *Poterium*, (unde, *Samiolo po-*
terio vivimus, apud Plautum) *Poculum*: *conjugi-*
tur cum nomine פיילי Phiala, ut videatur quasi hoc
 epitheto distingui ab aliis vasibus: פיילי enim significat
 הביאו פיילי פוטיריון של יין לשתות
 Adduxerunt phialam poteriam vini ad bibe-
 dum illud, Beres. rab. sect. 10. Item in R. Salom.
 Genes. 40. 1. זכוב כפיילי פוטירי שלו
 In hujus (praefecti a poculis) phiala potatoria (ut ita di-
 cam) inventa fuit musca. Idem legitur in Beres.
 rabba sect. 88. In Jalkut legitur פושרין, quod cor-
 ruptum. In Jalkut Psalm. fol. 39. 3. explicatur
 סם מר. Vide quoque Talm. Hierosol. Pefachin
 fol. 37. 3.

פטר *Patronus*: בשר ודם יש לו פטרון
 Caro & sanguis, id est, homo carnalis habet patronum,
 דייך שאני אלהיך. דייך שאני פטרוך
 Sufficit tibi, quod ego sum Deus tuus, sufficiat
 tibi,

tibi, quòd ego sum patronus tuus, Beres. rabba sect. 46. ועמר על פתח פטרונו Et stat ante fores patroni sui. Plurale, פטרונין, Beres. rabba sect. 50. Hinc apud R. Salom. Gen. 45. 8. לאב In patrem, id est, חבר ופטרון Amicum & patronum. Vide etiam supra in פטט, in פטטרכא.

פאטרמוניא Patrimonium, Hereditas, R. David Ezech. 16. 61.

פטריוקון Patricius, Patronus: vel, Patrium bonum, Patrimonium: ואלו מן פטריוקון שלו הייתי מבקש Et si de patrimonio vel hereditate ejus petiissem aliquid, non denegasset mihi, Beres. rab. sect. 49. Jalkut fol. 24. col. 2.

פטיש Malleus, ut Hebraicè, propriè magnus, juxta Kimbium: מחי בפטישא Percutiens malleo, Jefa. 4. 1. 17. וכפטישא רמפניע כיפא Sicut malleus conterens petram, Jerem. 23. 29. Apud Talmudicos, פטיש החוק Malleus fortis, Berach. fol. 28. col. 2. Dicitur id ibi metaphoricè de Rabban Jochanan F. Zachæi: כל ימיו היה פטיש מכה בירושלם: Omnibus diebus ejus erat malleus percutiens in Hierusalem, id est, peragebant fabri operas suas, Maaser scheni in fine: בן פטיש Filius mallei, id est, Malleolus, Kelim cap. 29.

פטישיהון Subligacula: פטישיהון פטישיהון Vincti fuerunt chlamydibus suis & subligaculis suis, Dan. 3. 21. Vide & infra in פטש.

פטי Syllaba adjectitia: לפי Ut, Juxta, פי אף על פי Etiam si, לפי כד Idcirco, Propterea, Ob id. Vide & in פה.

פני Hinc פני Fons. Est Græcum פני, Judeis Græcissantibus usurpatum: unde, כפני שהיא Sicut fons positus in horto, & irrigat totum hortum, Beresch. rab. sect. 15. Jalkut fol. 6. 4. In Aruch adducitur Targum Hieros. פניו ex Exod. 15. 27. vel Numer. 33. v. 9. Id hodiè in nostris libris non legitur.

פיר Rostratio gallorum vel gallinarum: אני אפרע Ego ultionem sumam ab ipsis secundum rostrationem gallinæ, id est, paulatim, sicut gallinæ rostro grana singula sigillatim captant, עז fol. 4. 1. אוי ישראל עושיני מצוה לפני כי אם מעט כפיר של תרנגולין שמנקרין באשפה Etiam si Israëlitæ non faciant coram me præcepta, nisi paucissima, secundum rostrationem gallorum fodientium in fimo (id est, quantum galli rostro captant & comprehendunt) אני מצוה לפני כי אם מעט כפיר של תרנגולין שמנקרין באשפה ego id reputo ipsis pro summa magna, Ibidem.

פירא Favilla: פירא דאתונא Favilla fornacis, Exod. 9. vers. 8.

פייט Supplicare, Deprecari, idem quod פייט. Et Nomen פייט Deprecatio, Obsecratio.

פייטנא Poëta, carmina & cantiones ligatâ

rhythmicâ oratione scribens: הרין פייטנא כד עביר Iste poëta quâdo facit Alphabeticum carmen, Medrasch Schir haschirim cap. I. v. I. Plurale, פייטנים Poëtæ, Eccl. 8. 10. in Aben Esra.

פייט Poësis, Carmen, Cantio rhythmica. Plurale, פייטים, & sic vocantur certæ quædam cantiones & preces rhythmicæ, quas Judæi in diebus festis ad ordinarias preces adjiciunt.

פיר Findere, Diffecare: שלשלוהו ופיליה Catenâ demiserunt ipsum, & diffidit eum, Beres. rab. sect. 94. in fine. Idem quod פילא, פילי, unde rectius fortè legeretur ופיליה.

פילא Elephas sive Elephantus: ut, ובית שניא Et domum è dente elephantis, id est, eburneam, 1. Reg. 22. 39. Sic ferè in Targum redditur Hebræum שן, ubi Ebur significat: פשו דפיל Sicut dens elephantis, id est, ebur, Hebr. עשה שן, Cantic. 5. v. 14. מגדלא דשן דפיל Turre eburnea, Cant. 7. 4. פיל דפיל Obducta ebore, Ezech. 27. 6. Sic Amos 3. 15. & Amos 6. 4. Psal. 45. v. 9. שן דפיל in Targum redditur שנהבים in Targum פיל שבלע הוצין והקיאן Elephas qui deglutivit sentes, & revomuit eas, Menach. fol. 69. Hinc etiam est Proverbialis locutio: Nemo vidit unquam, neque palmam auream, נעלמא פילא דעיל בקופא דמחטא neq; elephantem intrantem foramen acus, Berach. fol. 55. 2. Dicitur sic de re impossibili & contra fidem, aut incredibili. Et in Bava metzia f. 38. 2. דילמא מפומבדיתא Fortè ex urbe Pumbedita es, qui introducit elephantem in foramen locus, i. e. qui possunt rem inauditam & incredibilem præstare. In Commentariis Raschi explicatur in hunc sensum, כמבקש להכניס פיל שהוא Sicut qui studet introducere elephantem (quod animal est permagnum) in foramen acus. Item in præfatione prima libri Zohar, Mantuanæ editionis, scribitur: אנחנו בשם אלהינו ראינו להכניס פילא בקופא דמחטא Nos in nomine Dei nostri cõmodum judicavimus introducere elephantem in foramen acus, id est, rem maximè arduam præstare, vastum hujus libri opus in formam minorem & breviorẽ contrahere. Hoc proverbium imitatus est Christus, pro Camelum מגלא Elephanto ponendo פיל Quòd דרליל הו לגמלא למעל כחרורא דמחטא Quòd facilius est camelo intrare foramen acus, quàm מאכל לפילין in regnum Dei, Matth. 19. 24. רבבין על פיליא Equitabant super elephantis, Cant. 6. 7.

Secundò, פילא Porta, Janua. Græcum πόλῆ: Et Lot sedebat in porta Sodomæ, Hebr. בשער, Gen. 19. 1. in Targ. Hieros. Et plur. faminim. ותפתוח לכון פילותא Et aperuerit tibi por-

tibi portas, Deuter.20.v.ii. in T. H. & Jonath. Sic apud Talmudicos, רמטון לפיליא Qui pervenerunt ad portā: Quæ nata est in portis Ægypti: Claudite portas: Et statuerunt eos ante portas Panjas, Beresch. rabba sect. 63. אויל וומא Ambulabat die quadam in porta Tiberiadis, Zohar col.183. in Gen. Postellus reddidit, In villa.

אי זרה פילון מפולש לחיי העולם הבא: Idem פילון Quæ nam porta sit aperta ad vitam æternam, Vajik. rab. sect.30. Alii פילין .

Tertiò, פיליא Faces, Tædæ, siquidem idem est, quod suum Hebræum, cui respondet: ut, באשתא Cum igne faces curruum ipsorum paratæ sunt, Nah.2.3. Heb. באש פלרות, ubi Hebræi accipiunt pro לפירות, per metathesin literarum. In Aruch non adducitur, & Elias scribit, se ignorare quid sit.

Quartò פיליא Foramen, Caverna, Fissura, Ruptura, apud Talmudicos: סתומי פולי שרי Obturare fissuras licitum est, Succa fol.44.ו. רהוו ביה In cujus corpore erant fissuræ, Schab. fol. 33. 2. דשרא ליפתא בי פולי דארעא Qui projecit semen-rapæ in fissuras terræ, Bathra 54.ו. Est א פלה, de quo infra.

Quintò פיליא Phiala, Φιάλα, Crater, Patera: Scutella. Scribunt פיליא פיליא, cum duplici Jod in medio: פיליא דרוגוא Phiala iræ, Genes. 40.v.12. in Jonath. בפילי נבריא In phiala heroum, Heb. בספל, quod idem, Jud.5.15. Interpres Latinus, In Phialis, quasi sit plurale constructum, sed terminatio potest esse pro terminatione singulari Græca: פיליא כסא דלושא Phialam calicis maledictionis, Heb. קבעת Facem, quam vocem videtur accepisse pro גבעת, Jesa.51.17. פיליא כסא Phialam calicis furoris mei, ibid. vers.22. קערת Scutella argentea una, Hebr. קערת Scutula, Numer. 7.13. in Targ. Hieros. Faemium emphaticum, מתקלא רפילתא חדא דכספא Ponderus scutulæ unius aureæ, Heb. הקערה, Num. 7. v.85. Plurale masc. constr. פיליא דכספא תרתיסרי Scutulæ argenteæ duodecim, Heb. קערות, Num. 7. v.84. Plurale feminin. דשתן בפילון דכספא חמר Qui bibunt in phialis argenteis vinum, Heb. במורקי, Amos 6.6. Emphat. פיליותא, Num. 4.6. in Jonath. Cum Affixo, ותעבר פילתוי Et facies scutulas ejus, Exod.25.29. in Jon. Apud Talmudicos, פיליא טל חרס חדשה Phiala testacea nova, Sota cap.2. in Misch. Negaim cap. ult.

פיליא Figulus, Conficiens phialas, q.d. פיליא אומן, Medr. Kohel. cap.1. vers. 9. Glossa, עושרה כלי חרס Artifex qui facit vasa testacea, Figulus.

Nomen proprium viri, Cholin fol.69.ו. Globulus, חומרתא דפילון Species Balsami: Pyxis balsami vel moschi, Schabbas fol. 62.ו. Gloffa; חומרתא דפילון קשר שקשור בו סס ששמו פילון; וריחו ערב ובלעז בלס'מו ואשה שריחה רע מוענת עליה hoc est, חומרתא דפילון Est Alligamentum vel globus cui includitur aroma certum, cujus nomen פילין. Odor ejus est suavissimus, & vocatur vernaculè Balsamum. Hunc mulieres, quæ malè olent, gestare solent. Legitur & in Gittin folio 69.2. ubi Glossator ita describit: חומרתא דפילון est Bouton, id est, globus quem mulieres de collo gestant ex auro vel argento, & includunt ei oleum cum aromate certo, quod פילון vocatur, & similitudinem refert foliorum vitis. Ego puto esse Græcum Φύλλον, quatenus synecdochicè significat Malabathri seu Malobathri folium. Nam id a suavitate odoris commendatur. Plinius lib. 12. cap.26. Dat & malobathron Syria, arborem folio convoluto, arido colore, ex quo exprimitur oleum ad unguenta, fertiliore ejusdem Ægypto. Laudatius ex India venit, &c. Et mox. In pretio quidem prodigio simile est, à singulis ad ccc pervenire libras: oleum autem ipsum in libras LX. Et lib.23. cap.5. Oris & halitus suavitatem commendat lingue subditum folium, sicut & vestium odorem, interpositum. Vide & Dioscor. lib.1. cap.11. Huc referendum quoque puto פיליטון Foliatum, Unguentum foliatum, in Sanhed. fol.108.ו. Schab. fol.62.ו. de quo vide Plin. lib. 13. cap. 1.

פיליא Publicum, Propatulum. Sic explicat Guido, & videtur idem quod בפומבי, de quo infra. Hinc הכי אשכחנא בפומאי Sic invenimus in publico, publicè, Zohar in Exodum, col.140.

פיליא Pessulus dentatus janua, Talmud Kelim cap. 11.

פיליא Placare, Sedare, Reconciliare, Placatum, Securum, Quietum, Contentum reddere: Supplicare, Supplex rogare, Deprecari aliquem. Præteritum, ופיליא דוד ית נברוהי Et placavit David viros suos verbis, Heb. וישפע Et compefcuit, 1. Sam. 24. 8. ופיליא בהון לחדא Et supplicavit apud eos vehementer, Genes.19.3. Jon. ופיליא ליה Et supplex rogavit eum, Heb. ונתתחנן לו, Esth.8.3. Participium, כד הוה מפיליא לנא Quum supplex rogaret nos, Gen.42.21. Jon. Infinitivus, להתחנן Ad rogandum eum, Heb. להתחנן, Esth. 4. v.8. Ithpehal, Participium, ולא מתפיליא Et non erit placatus, contentus, Heb. ולא יאבה Et non acquiescet, Proverb.6.35. Possit etiam legi ex Quiescentibus secundâ, מתפיליא. Futurum, אל תבא, Ne contentus sis, ne acquiescas, Heb. אל תבא, Proverb.1.10. ubi Veneta vitiosa sunt. Hinc R.

Salomon, illud ותרגמי Quia benevolus fuisti erga me, Genes. 33. 10. exponit, ונתפסת לי Quia placatus, reconciliatus fuisti mihi. Sic Græcè πείθω accipitur pro Persuadeo, Placo, Securum & quietum reddo, Paco: ἐπεισαν τοὺς ὄχλους Persuaserunt turbis, Matth. 27. 20. Syrè אפיסו. Sic Act. 12. 20. ἐπειθον, Syrè מפיסין, Act. 13. 43. ἡμεῖς πείσομεν αὐτὸν Nos persuadebimus ei, placabimus eum, Matt. 28. 14. πείσομεν τὰς καρδίας ὑμῶν Secura reddemus corda vestra, 1. Joh. 3. 19. Sic Syrè ibidem מפיסין. Unde apparet Græci & Syri verbi convenientia. Apud Talmudicos; צא והפס עלי מנת המלך Ito & solve pro me portionem regis, id est, tributum regis, Avoda fara fol. 71. 1.

פּוּס Placatio, Satisfactio, Quietatio, Reconciliatio: Precatio, Deprecatio: הנשׂה לפּוּס Accessus deprecationis causâ, R. Sal. Genes. 18. 23. Sic idem R. Sal. Psal. 19. 15. hæc verba יהיו לרצון סּוּמ Sint in beneplacitum, explicat, לפּוּס לרצונך In placationem, ad placandum te. Aben Esra ad vocem פּוּס in אלקים scribit: אל איננו לשון פּוּס id est, אל non est hîc vocabulum precationis. In Targ. Jonath. רבּינא רבּינא Et locutus est blanda & grata ad cor puellæ, Gen. 34. 3.

פּוּסא Persuasorie, Suppliciter, sedatè, Proverb. 25. v. 11. Sic præstaret פּוּסא: Vide infra פּוּסא.

Secundò, פּוּס פּוּסא Sors: פּוּסא Projecit sortem, Esth. 9. 24. קרו ליומא האלן פּוּסא על שום Vocarunt dies istos diem fortium, propter sortem, Esth. 9. v. 26. פּוּסא ארמה בינתנא Sortem tuam projice inter nos, Heb. גורלך, Prov. 1. 14. pro quo pravè legitur in libris editis Cru-menam tuam. At sortem & crumenam hîc distingui, patet ex sequenti membro, in quo distincta crumenæ mentio fit. Patet expressè ex Aruch in פּוּס, ubi citatur פּוּסא. Plurale, ארבע פּוּסות Quatuor sortes erant illic, nempe in atrio sacerdotum, quarum prima erat de expurgando altari à cineribus, altera de mactado sacrificio jugi, tertia de suffitu faciendo, quarta de portandis partibus agni à gradibus ad altare: Vide Talmud lib. Joma cap. 2. in initio, & ibi Bartenoram. Item, Tributi genus, In Beresch. rabba sect. 1. Deus custodiet te מן הפּוּסין à contributionibus, exactionibus, Glossa, מיני מסים הם. Ego verò puto esse Græc. πῶσις Læsiō, & verto, à quibusvis læsionibus. Sic Postellus vertit, Ab incursionibus. Citat Aruch quoq; ex Vajikra rab. sect. 33. sed ibi nunc pro eo legitur מסים. Vide etiam Talm. Hier. Peah. fol. 9. 2. Vide & infra פּוּסא.

פּוּס in Aphel, Sortiri, Sortem projicere, Sorte decidere, apud Talmudicos: unde in lib. Ta-

mid cap. 1. מי שטבל יבוא ויפס הפּוּסו מי שזכה זכה בו Is qui lavit se, veniat & fortietur: fortiebantur, quem dignum deprehendit fors, dignus erat, ut scil. primus ingrederetur ad expurgandos cineres ab altari, Talm. lib. Tamid cap. 1. מפיס עם בניו Sortiens cum liberis suis & liberis filiaæ suæ super mensam, scil. de capiendis partibus hæreditatis, Schabbas fol. 148. 2. נאספו לפּוּס Congregati fuerunt ad fortiendum, לא היו מפיסים Non fuerunt fortientes. In Beresch. rabba sect. 84. כחונת פּוּסין שהפּוּסו עליה איזה יוליכה. Tunicam Passim (Ideo sic dicta fuit tunica ista) quia projecerunt sortem super ea, quisnam ex ipsis deberet eam ferre ad patrem. De tunica ista Josephi docent, patrem non debere distinctis vestibus vestire liberos, cum ista distincta vestis Josephi malè ipsi cesserit. Quidam volunt esse notaricon sive notativum quatuor harum vocum פּוּסין ששמעלים מדינים a quibus plurimum mali passus est Joseph.

פּוּס Sortitus, Sortitio. Tertiò פּוּס idem cum פּוּס Violare, Profanare, & respondet in Targum Hebræo חלל. Præteritum, פּוּסו Sacerdotes polluerunt se, profanarunt se, vel profanè egerunt, Hof. 4. 8. Et in Aphel, פּוּסוּ אפיסרת מקדשך Violaisti sanctuarium tuum, Ezech. 28. 18. אפיסו רבית יהודא Prophanarunt viri domus Jehudæ animam suam, Mal. 2. v. 11. Participium, פּוּס אנה מפיס Ecce ego profano, Ezech. 24. 21. Plurale, פּוּסוּ קודשא Profanant sanctum, Soph. 3. 4. Et profanant sanctuaria mea, Ezech. 22. 26. Infinitivus, פּוּסא לאפּוּסא Profanando pactum, Mal. 2. v. 10. Ad profanandum sanctitates vestras, Hof. 4. 9. לאופּוּסא קדושתהון Profanare sanctitatem suam, Numer. 25. v. 1. in Jon. Ithpebal, מתחולל Ipse profanatur, Hebr. מתחולל Dolet, doloribus conficitur, Jobi 15. v. 20. Vide ampliùs in פּוּסא: nam hæc duæ formæ inter se permutantur.

פּוּס Vinculum, Cingulum, Funis, Talmud. פּוּסא Vinculum laneum pro lineo, Kilaim in fine.

פּוּס Ulva, Gurgulio, Caruncula palati ad fauces dependens, das Zäpflein. Hinc apud Hebræos Rabbinos, איהו לחי מן הפרק של איהו לחי עד פיקה של גרנרת id est, Quæ est maxilla? à junctura maxillæ usque ad uvam faucis, Talm. Cholin fol. 134. 2. Mentio de superiori maxilla à temporibus usque ad juncturam, ad fauces, ubi ista caruncula est. Glossa una, טבעת גדולה, Annulus magnus, qui factus est instar verticuli. Sic, איהו זקן מן הפרק של לחי, Quæ nam est barba? à junctura maxillæ

unam prosternat, tum cadit super alteram, & prosternit quoque illam, Beresch.rabba sect.23. פכור תרעין היך תרעך פכור Destructor portarum, quomodo destructa est porta tua? Ibid.sect.67. פכור תרעין Destruite, frangite dentes ejus, Ibid. sect.86.

II. פכר Implicare, Vincire, Ligare, Constringere. Huc referunt, וּבְחֻבְלֵי דְחֻטְאֵי נְתִיבָא Et funibus peccatorum suorum constringitur, Prov.5.22. Vide supra in פכך. Apud Rabbinos, וּפְכַר יְדֵיהּ Et complicabat manus & orabat, Schab. fol.10.1.

פלה Pabel פלי Exurere, Expurgare, Tollere, Auferre, Amovere, Removeere, Separare, & hac significatione respondet Hebræo בער. Præteritum, וְשָׂאוֹל פָּלִי יַת בְּרִדָּן Et Saul removit pithones & ariolos ex terra, 1. Sam.28. v. 3. פָּנָה Amovit hostes tuos, Heb. פָּנָה, Soph.3.15. פָּלִי מִן אֶרֶץ Separavit à terra, 1. Reg. 22. v. 47. וּפָלִי נִפְקַת בְּרָא Et abstulit scorta ex terra, 1. Reg.15.12. פָּלִי מִן בֵּיתָא Abstuli decimam sanctam ex domo, Deuter. 26. v. 10. Futurum, וְאֶפְלִי יִתְכוּן מִן אֶרֶץ Et auferam vos ex terra, 2. Sam.4.11. וְאֶת תְּפִלֵי אֲשֶׁרֵי דָם וְכַמֵּי מִבְּיַדְךָ Tu autem removebis fundentes sanguinem innocentem è medio tui, Deut. 21. 9. לֹא תִפְלֵי בְּתֶרְךָ Non separabis post te, scilic. olivas, non decuties, auferes eas secundò, Hebr. תִּפְאָר, Deut.24. v. 20. וְתִפְלֵי עֲבָרֵי דְבִישׁ מִבְּיַדְךָ Et removebis facientes malum è medio tui, Deut.13.6. וְנִפְלֵי עֲבָרֵי בִישׁתָּא Et tollemus facientes malum ex Israele, Jud.20. v. 13. Apud Rabbinos & Talmudicos, לא יפלה את כליו Non expurgabit vestes suas, scilicet à pediculis in sabbatho, Schabbas fol.11.1. אין פולין לאור Non expurgant vestes ad lumen lucernæ sabbathinæ.

II. פלי Dijudicare, Discernere, Disquirere: unde Futur. וּפְלִי בִינְהוּן Et dijudicabit inter eos, Hebr. פָּלְלוּ אֱלֹהִים Judicabit eum magistratus, 1. Sam.2.25. q. d. Tollet, removebit ab eo culpam per judicium. Aliæ editiones habent ex אֶפְלֵי.

ואעבר פלאין Miraculum, Prodigium. Plur. פלאין Et faciam prodigia, Exod.8.18. in Jon. Vide & cap.15.18. in T. Hier.

מפלי Mirificans, Mirificus, Admirabilis, Jefa. 9. v. 6.

מופלא Admirabilis: Summus, Maximus, Excellentissimus: מופלא Medicus admirabilis, quo nullus magis probatus: מופלא מנך אל תדרוש Et obmucosa mæch al thakour, Et quod absconditum est à te, ne investiges, Talmud Chagiga fol.13.1. quod ibi dicitur scriptum esse in libro Ben Siræ, id est, Syracide. Sic quoque

in Bereschit rabba sect. 8. Sententia hæc in Syracide Græco sic legitur explicata cap. 3. 20. καλεπώπερά σα μη ζήτει, & ισχυροπερά σα μη εξείταζε. Difficiliora quam pro te ne quere, & fortiora viribus tuis ne scrutare. Sic versus 21. Ἄπερσεπώγη σοι ταῖς διανοῖς, ὅτι γὰρ ἐστὶ σοι χρεῖα τῶν κρυπῶν, in eodem loco Talmudico sic expressus legitur, במה שהורשת, התכוון ואין לך עסק בנסתרות. Vide Majemon. in More par.1. cap.32. & Ber. rabba sect.8. Ita alibi quoque reperiuntur ejus dicta citata & allegata in Talmud utroque, sub nomine בן סירא, uti ostendit R. Afarias in Meor Enajim cap. 2. חכם מופלא Sapiens excellentissimus: Summus judex, à quo omnes discunt, Sanhedr. fol.87. Horajoth fol.4.2.

פלאתא emphat. פלאתא Interpretatio, Proverb.1.6. quomodo respondet Hebræo מליצה, quod sic quidam illic explicant. Intelligitur autem propriè istâ voce Oratio sive Sententia allegorica & parabolica, quomodo præcedit מתלא Proverbium, Proverbialis locutio. Est Nomen Syriacum, quod in ipsorum lingua ab initio effertur cum vocali E, פלאתא, ut Matth. 24. v. 32. אפילו פלאתא discite parabolam.

Tertiò פלי Findere, Discindere, Dividere, Dissicare, Rab. פלי קורטא דדיותא Discindebat grumos atramenti, scil. exsiccati, Tal. Nidda f.20.1. פלי קא דיסין דיסין דיסין דיסין Discindebat malogranatum, Sanhedr. fol.108.2. למה דפלי ליה ובריק ליה Fortè diffidit illud (cerebrum) & inspexit, Cholin f.11.1. R. Salom. explicat Gallicè Partir. פלי וחויר Discidit, aperuit eum (libellum divortii) & vidit eum, Bava basra fol.160.2. Quod fissum est findendo, Nidda f.21.2. אי מתפלי אתפלוו An findendo fissum sit, an habeat fissuras, Berachoth fol.25.1. Idem est quod פלה Hebraicè, unde auctori Aruch deductum videtur, gutturali mutatâ.

Quartò פלי Irridere, Illudere: מרי את מפלה בי Quare irrides me? id est, מלעין, Beresch. rabba sect.38. למה אפליית בי אמר ליה לא אפליית בך אלא את. Non irrisi te, sed divitias aut pecunias tuas, Tal. Hierosol. Berach. cap. 7. Beresch. rabba sect.91. פורניו, in פון, Vide inf. פיליאה.

פלי Dividere, Distribuire, Partiri, Impertiri, Dissertiri, Dimidiare sive in duas partes per medium secare & dividere. Respondet præcipuè Hebræo חלק חצה. Rarius ex forma Kal notatum est, & præcipuè in Pabel usurpatur. Præteritum, פליג להון בחוטא Divisit eis funiculo, scil. terram, Jefa. 34. 17. ולא פליג לה בכיונתא Neque impertitus est ei intelligentiam, Job. 39. v. 17. al. 20. ופליג יתהון בשווי Et divisit ea æqualiter, Heb.

guâ, Prov. 28. 23. id est, qui blanditur, & quasi
 divisâ linguâ loquitur. *Ithpehal*, *Præteritum*,
 וְחָלַק אֶתְּפִלָּה לְבָהוֹן מִן אֹרִיתָא Divisum est cor eorum à
 Lege, Heb. חָלַק, Hos. 10. 2. וְחָלַק עֲלֵיהֶוּן לִילִיא Et
 divisit se super eos nox, id est, obruit eos nox,
 Genes. 14. 15. וְחָלַק אֶרֶץ אֲרֵי בְיוֹמוֹהִי אֶתְּפִלָּה אֶרֶץ Nam in
 diebus ejus divisâ est terra, Gen. 10. 25. וְחָלַק יְרֵחוֹ
 Et numerus mensium ejus divisus est,
 Heb. חָלַק decurtabantur, Job. 21. 21. מִן קָרַם אִפִּי
 A conspectu Domini divisi sunt,
 Thren. 4. 16. וְחָלַק לְכָה וּלְכָה Et divisi sunt
 hinc illinc, 2. Reg. 2. 8. v. 14. *Participium*, וְחָלַק
 נְבִיאָה Vir dividens se à socio suo, Pro-
 verb. 29. 5. id est, qui blanditur, & quasi bifidam
 linguam habet, ut suprâ in Aphel. *Futurum*,
 וְחָלַק חֵטְפֵלַג Dividetur lux, Jobi 38. 24. וְחָלַק
 חֵטְפֵלַג אֶרֶץ Dividetur terra, Numer. 26. v. 53. וְחָלַק
 אֶרֶץ אֲחִיסָנָהוֹן Dividetur hæreditas ipsorum, Num. 26.
 v. 56. וְלֹא יִתְּפִלָּהוֹן עוֹד לְחֵרְמֵי מַלְכֵהוֹן Et non dividen-
 tur amplius in duo regna, Ezech. 37. 22.

Secundò, פְּלִיגָה *Contendere, Disceptare, Li-
 tigare, Disputare, Dissentire, Dividere se sententiis,
 divisus esse animis & opinionibus, apud Rabbinos:*
 וְחָלַק פְּלִיגוֹ בֵּיהֶוּן רִבְנֵן Dissentiunt, Disputant de eo Ma-
 gistri. Dissidentes sunt, controvertunt:
 וְחָלַק אֶרֶץ Et disceptant de eo inter se: וְחָלַק
 אֶרֶץ אֲחִיסָנָהוֹן Dissentit R. Samuel, contrarium est sen-
 tentiæ R. Samuelis: In quo, vel,
 quare, propter quid dissentiunt? Usurpatur,
 quando indicare quis vult fundamentum &
 præcipuum controversiæ statum, de quo liti-
 gent doctores isti, dum unus id ait alter negat,
 unus ratum habet, alter irritum, unus concedit,
 alter vetat, unus mundum pronunciat, alter pol-
 lutum. Videamus ergo מיפְּלִיגוֹ במאי קָמָה id est,
 in quâ opinione dissentiât? Vide Halichoth olam cap. 1.

Pars, Media pars, Dimidium, Medium:
 חֵטְפֵלַג אֶרֶץ Partem quamque è regione al-
 terius, Heb. חָלַק, cujus absolutum בְּתָר, Ge-
 nes. 15. 10. וְחָלַק עֵדוֹן Et dimidium temporis, Dan. 7.
 v. 25. וְחָלַק אֶרֶץ אֲרָם וּפְלִיגָה Duorum cubitorum & di-
 midii, Exod. 25. 10. וְחָלַק עַד פְּלִיגָה Usque ad medium
 ejus, Heb. חָלַק, Exod. 38. vers. 4. וְחָלַק אֶרֶץ אֲרָם
 Media pars montis ad se-
 ptentrionem, & media pars ad austrum, Zach.
 14. v. 4. וְחָלַק אֶרֶץ אֲרָם לקביל טוֹרָה
 Dimidium earum ad montem Gerisim,
 & dimidium earum ad montem Ebal, Jos. 8. 33.
 Zach. 14. 8. *Plurale*, וְחָלַק פְּלִיגָה Et descendit par-
 tes, Genes. 15. 10. וְחָלַק עוֹפֵה עַל פְּלִיגָה Et descende-
 runt aves super partes illas, v. 11. *Constructum*,
 וְחָלַק אֶרֶץ Qui transiverunt per medias
 partes vituli, Heb. חָלַק, בֵּין בְּתָרֵי, Jerem. 34. 19. *Cum*
 Affixo,

Et distribuit populum qui erat secum, Hebr. וְחָלַק Et
 dimidiavit, in duas partes distribuit, Gen. 32. 7.
 וְחָלַק לְכָל עַמֵּי אֶרֶץ Et distribuit toti populo, Hebr.
 וְחָלַק Partitus est, 2. Sam. 6. 19. וְחָלַק יְתֵי תְּלַת מֵאָה
 Et distribuit trecentos viros, Hebr. וְחָלַק,
 Jud. 7. 16. וְחָלַק יְתֵי תְּלַת מֵשָׁרֵן Et divisit eos in tres
 exercitus, Hebr. וְחָלַק, Jud. 9. 43. וְחָלַק לְכֹהֵן יֵרֵךְ
 Distribui vobis populos, Hebr. וְחָלַק
 Feci ut caderent vobis in hæreditatem, Jos. 23. 4.
 וְחָלַק יְתֵי אֲחִיסָנָהוֹן Qui non diviserunt hære-
 ditatem suam, Hebr. חָלַק partiti sunt, Jos. 18. 2.
 וְחָלַק אֶרֶץ אֲרָם Et terram meam distribuerunt,
 Hebr. חָלַק, Joel. 3. 2. Sic Jos. 14. 5. וְחָלַק לְהוֹן
 Et diviserunt sibi, 1. Reg. 18. v. 6. *Participium Kal*,
 וְחָלַק עִם נְבִיאָה Qui dividit cum fure, Hebr. חָלַק
 Partiens, Proverb. 29. 24. *Ex Pabel*, וְחָלַק
 Erunt dividentes reliquum por-
 tionum suarum, Genes. 49. 27. וְחָלַק בְּזֵתָה
 Divident prædam, Heb. וְחָלַק Jud. 5. 30. וְחָלַק
 לְבוּשֵׁי הוֹן Divident vestimenta mea sibi, Psalm. 22. 19.
 וְחָלַק אֶרֶץ אֲחִיסָנָהוֹן Et syna-
 goga Israel dividet spoliium, Psalm. 22. 19. *Infini-
 tivus*, וְחָלַק אֶרֶץ אֲחִיסָנָהוֹן Ad dividendam hæredi-
 tatem, Heb. חָלַק, Jerem. 37. 12. וְחָלַק אֶרֶץ
 A dividendo terram, Jos. 19. v. 51. *Cum Affixo*,
 וְחָלַק אֶרֶץ אֲחִיסָנָהוֹן In dividendo ipsos, cum dividunt
 spoliium, Heb. חָלַק, Jesa. 9. 3. *Imperativus*,
 וְחָלַק אֶרֶץ אֲחִיסָנָהוֹן Divide linguam ipsorum, Hebr.
 חָלַק, Psal. 55. 10. aliâs rarissimè huic Verbo re-
 spondet: וְחָלַק אֶרֶץ אֲחִיסָנָהוֹן Partimini præ-
 dam inimicorum vestrorum, Jos. 22. 8. *Futurum*,
 וְחָלַק אֶרֶץ אֲחִיסָנָהוֹן Dividam prædam, Exod. 15. vers. 9.
 וְחָלַק אֶרֶץ אֲחִיסָנָהוֹן Dividam ipsi prædam popu-
 lorum, Jesa. 53. 12. וְחָלַק אֶרֶץ אֲחִיסָנָהוֹן Dividam eos in
 Jacobo, Gen. 49. 7. וְחָלַק אֶרֶץ אֲחִיסָנָהוֹן Et divides præ-
 dam, Numer. 31. v. 27. וְחָלַק אֶרֶץ אֲחִיסָנָהוֹן Et divides eos,
 Ezech. 5. 1. וְחָלַק אֶרֶץ אֲחִיסָנָהוֹן Dividet prædam, Jesa. 53. 12.
 וְחָלַק אֶרֶץ אֲחִיסָנָהוֹן Et cum formativo loco i more Syro,
 וְחָלַק אֶרֶץ אֲחִיסָנָהוֹן Dividet hæreditatem, Hebr. וְחָלַק נְחֵלָה,
 Proverb. 17. 2. וְחָלַק אֶרֶץ אֲחִיסָנָהוֹן Dividet gloriam, Pro. 29. 23.
 וְחָלַק אֶרֶץ אֲחִיסָנָהוֹן Dividētis hæreditatem, 2. Sam.
 19. v. 29. וְחָלַק אֶרֶץ אֲחִיסָנָהוֹן Et dividētis terram
 hanc, Ezech. 4. 7. 21. וְחָלַק אֶרֶץ אֲחִיסָנָהוֹן Eritque cum
 dividētis eam vobis in hæreditatem, Ezech. 4. 7.
 v. 22. וְחָלַק אֶרֶץ אֲחִיסָנָהוֹן Pariter partiūtor, 1. Sam. 30. 24.
 וְחָלַק אֶרֶץ אֲחִיסָנָהוֹן Divident facultates populo-
 rum, Jesa. 33. 23. וְחָלַק אֶרֶץ אֲחִיסָנָהוֹן Dividant ar-
 gentum ejus, etiam pecunias, וְחָלַק אֶרֶץ אֲחִיסָנָהוֹן
 וְחָלַק אֶרֶץ אֲחִיסָנָהוֹן Divident eum inter mer-
 catores, Job. 40. 25. *Aphel, Participium*, וְחָלַק
 וְחָלַק אֶרֶץ אֲחִיסָנָהוֹן Magis quàm ille, qui dividit se lin-

Affixio, ועברו בין פלגיהו Et transiverunt inter partes ejus, v.18.

ואנון יהבו ית לבהון *Divisio, Divisum*: פליג *Ipsi*que posuerunt cor suum *divisum*, Heb. לא זר פליג וזוחות *retrorsum*, 1.Reg.18.37. *Non retrocessit* divisione & elatione cor nostrum, Psal.44.19. Regia legunt, פליג וזוחין *Divisum elationibus*, & sic est *Participium Pehil*: א' מטרוא פליג *A* monte divisionis, Jos.11.17. sed sic rectius diceretur *דפליג*: *emphaticum* enim *Nomen* construi solet *intercedente ד*. Unde possit melius esse *Pehil*, *A* monte *diviso*. *Plur.* איתן פליגין *Quamdiu* vos *divisi* estis in duas partes? 1.Reg.18.21.

מלכו פליגה תחוא *Divisum, Diversum*: *Regnum diversum* erit, Dan.2.41.

זר ופלוג חר *Pars, Distributio*: *Et partem unam*, scil.bovis sive carnis, Heb. אשפר, 2.Sam.6. v.19. למישר פלוג דינא *In vallem distributionis* judicii, Joel.3.2.12.14. Sic appellatur ibi *vallis Jehosaphat*, à *decisione* judicii *divini*, ejusque *distributione* inter gentes, Vide *Genes.14.7.* & *ibi Junium. Apud Talmud.* אהדרוה פלוגי וצעי *Circumdederunt* eum *frustis* carnis, & *scutellis*, Joma fol.83.2. secundum *Baal Aruch.* In nostra *Gemara* legitur בלגי.

פלוגתא פלוגתא *Divisio, Distributio, Partitio*: *Dissensio, Discordia, Discrepantia, Controversia, Contentio*: ולא בעא למהוי בעימת דרא דפלוגתא *Non cupivit* interesse *consilio* tempore *divisionis*, sc. *linguarum*, Genes.10.v.11. in *Jonathane*: פתגמי פלוגת דינא *Res contentionis* judicii, id est, de quibus in *judicio* contenditur, & de quibus *discrepantes* sunt *sententia*, Deuter.17.8. וית פלוגת *Et divisionem* civitatis *Davidis* vidistis, Hebr. בקעי *Fissuras*, Jesa.22.9. פלוגת א' עממי *A* contentione *populorum*, Psal.18.44. *Plurale*, והקימו כהנא בפלגתהון *Et constituerunt* sacerdotes in *distributiones* suas, id est, *distributas* *decurias* & *classes*, Esrae 6.18. אמרי בעלי פלוגתנו *Dicunt viri* *dissensionis* nostrae, id est, *adversarii* nostri in *fide* à nobis *dissentientes*, nempe *Christiani*, Aben Esra Jesa.53.13.

פלגותא פלגותא *Dimidium, Medium, Pars dimidia, Divisio*: פלגות ורעמא *Dimidium aulæi*, Heb. חצי Exod.26.12. עד פלגות מרבחא *Usque ad medium* altaris, Exod.27.5. פלגות סלעא *Dimidium siccum*, Heb. מחצית, Exod.30.13. פלגות דמא *Dimidium sanguinis*, Exod.24.v.6. וחות פלגותא *Et fuit dimidium*, Num.31.36. פיה פלגותא *Petra* *divisionis*, locus ubi *divisum* est *cor* regis ad *divertendum* aliò, 1.Sam.23.28. ופלגות טורא *Et dimidium* montis, Deut.2.12. בפלגות ליליא *In medio* noctis, Exod.12.29. Exod.11.4. לפלגות שבטא

Dimidiæ tribui *Menafsis*, Deuter.3.13. vide & *Numer.32.32.* מפלגות סלעא *De dimidio* siclo, Exod.30.15. ומפלגות בני ישראל *Et de dimidio* filiorum *Israel*, Numer.31.42. דלא הוה בלבי *Quòd non* fuit in *corde* meo *divisio*, Genes.22.14. T. Hierosol. *Cum Affixis*, פלגותיהו *Dimidium* ejus, Exod.30.23. פלגותה בצפרא *Dimidium* ejus *mane*, Levit.6.13. כפלגותיהון *Secundum* *divisiones* eorum, Hebr. כמחלקתם, Jos.11. v.23. מפלגותהון *E* *media* parte *ipsorum* accipitote, Numer.31.29. *Plurale*, לתרין פלגין *In duas* partes, 1.Reg.18.21.

פלגא פלגא *Contentiosus, Rixosus, Adversarius, Disceptator*, qui alteri *contradicit*, & cum eo in *causa* aliqua *litigat*, quem aliàs *vocant* *Et* *coram* *disceptatore* *assurgemus*? nempe *honoris* *causa*, Gittin fol.62.1.

מפלג *Dividens se, Dissentiens, Diversus, qui diverse est* *sententia*: על כל דבר חולק ומפליג *Super omni* re *partiens* & *dividens* se, qui de *omnibus* rebus *controversias* *movet*: אל תהי מפליג לכל דבר *Ne sis* *dividens* te *ab omni* re, *ne omnibus* te *opponas*.

מפלג *Divisus, Divisum, Separatum, Remotum, & sic* *opponitur* ei סמוך *Propinquum, Conjunctum, Vicinum*: בין סמוך בין מופלג *Sive propinquum* sive *remotum*.

הפלגה *Divisio, Separatio*: דור הפלגה *Seculum* *divisionis*. Sic *vocant* *Hebraei* *tempus*, quo *divisæ* & *confusæ* sunt *linguæ* in *ædificatione* *turris* *Babylonicæ*. *Est autem* הפלגה *nomen* *ex* *Hiphil*, *neque* *ab initio* *est* *ה* *hajediah*, sive *articulus*. Vide & paulò post.

הפליג *Excedere, Excellere, Excellenter, In excessu* vel *summo gradu* *aliquid* *agere, Summam diligentiam* *adhibere* *in re* *aliqua*: או להפליג בהסתיר *Aut ad diligentiam* *adhibendam* in *absconsione* *parabolæ* *argumenti*, *More* in *præf.* מרה והפליג בעול *Rebellavit* & *excessum* *fecit* in *iniquitate*, id est, *summam* *iniquitatem*, *enorme* *commisit* *flagitium*, *More* *par.1.* *cap.2.* *Et cum* *excelluissent* in *pœnitentia*, *excellenter*, *seriò* *egissent* *pœnitentiam*, *Ibid.* *cap.41.* לא חתישב ולהזחר לא *Nam* si *diligentiam* *adhibuisset* in *continendo* *se* & *cavendo* *sibi*, *non incidisset* in *errorem*, *More* *p.3.* *cap.41.&c.* *Hinc*, מופלג *Excellentis, Præstans, Præclarus*: לא הוה מנייהו מופלג *Non* *fuit* *ullus* *ex* *illis* *præstantior* *altero*, sed *omnes* *æquales*, Berachoth fol.43. כיון דאיפליג אפליג *Quia* *ad summam* *ætatem* *pervenit*, Gittin fol.28.1. מופלג בחכמה *Excellentissimus* in *sapientia*: מופלג בוקנה *Excellentissimus* in *fene-*

in senectute, quem nemo senio superat: רעהו
 Scito, notato, observa hoc, quia
 praclarum est. *Huc referendum forte*, והפליגה
 Et excelluit navis ipsorum in mari,
 hoc est, in altum mare abiit, Erubh. cap. 4. in
 princ. Glossa; Quando navis elongatur a lit-
 tore maris, & ingreditur in medium ejus, dici-
 tur והפליגה, & est barbarum vocabulum. Vo-
 cant enim fossam maris Pelagum. Sic erit ex
 Graeco *πελαγίζω*.

*Hyperbole, modus loquendi à communi
 usu divisus ac separatus: ררך הפלגה Hyperbolicè.
 Idem: על צד הפלגה Excessivè &
 hyperbolicè, veluti; Turris exstructa usque ad
 cœlum, & similia. Vide in More par.2. cap.47.
 Excessus invigilationis in
 studio, indefessum studium.*

*Deliciae. Sic interpretantur locum in
 Aruch.*

*Species ferici, vel lini, vel lanae: אורגי פלגם
 Talm. Hierosol. Taan. fol.69.1. Glossa explicat
 פרנדא, quod vide infra.*

*Scopus, Signum ad jaculandum
 propositum: ut, ושׁוּנִי לַפְּלִיגִים Et posuit me sibi in
 scopum, Hebr. לַמְטָרָה, Jobi 16.12. הַיָּד פְּלִיגִים
 Sicut scopum ad sagittam, Thren. 3. v.12.
 Ad quatiendum mihi ad sco-
 pum, 1. Sam. 20. 20. Elias לַפְּלִיגִים, quam lectio-
 nem genuinam puto. Respondet Hebraeo מְטָרָה
 quod est אֲנִי, quod Chaldeis & Hebraeis signifi-
 cat Custodio, Observo, & à LXX. Graecis per
 verbum *φυλάσσω* redditur. Unde existimo, hoc no-
 men originem suam ducere à quopiam ejus derivato:
 ut, *φύλαξ, φυλακίς, aut simili quopiam.* Sic Cant. 1.
 v.6. Posuerunt me נִטְרָה Custodem, LXX. red-
 dunt *φυλάκισσων*, quod ferè convenit. 1. Sam. 20.
 v.20. retinuerunt septuaginta Hebraeum מְטָרָה,
 quod expresserunt *ἀματῖαρά*. Aquila autem,
*τὸν σκοπὸν ἢ φυλακίην.**

*Pelagus, Aequor: בפילגוס ריפא רבא In
 pelagus maris magni, Psal. 46.3. Heb. בלב ימים
 In cor, id est, in medium maris. Similis locu-
 tio Matth. 18.6. ἐν τῷ πελάγει τῆς θαλάσσης.*

*Vervex: היד יקר פלגים Sicut optimum
 vervecum à prima aetate impinguatorum, Psal.
 37. v. 20. Hebraei dictum volunt sic, quod sit quasi
 פלגנס medius inter arietem & ovem: alii, quasi
 Pars crassa, pinguis.*

*Baal Aruch hac voce utitur in
 primo, & dicit esse vocabulum Ara-
 bicum, & significare Cibum preparatum ex ovis,
 amygdalis & melle.*

*Sindon, Linteum: אתן לבון תלתין פלדסין
 Dabo vobis triginta lintea, Hebraicè סדינים*

σινδωνος, Judic. cap. 14. vers. 12.

*Marsupia, Loculi: וצר תרתין בכרין דכסף
 Et ligavit duo talenta argenti in duo-
 bus marsupiiis, Heb. חרטים, 2. Reg. 5. 23.*

Vide infra in פרה.

*Aurichalcum, id est, נחושת מוצהב, as
 inauratum. Citatur in Aruch locus ex Bava
 kama fol. 113. Sed non reperio.*

*Servire, Colere, Operari, Laborare. Præte-
 ritum, פלח לפעוטה Coluit idola, Ezech.*

*Et servivit Jacob
 pro Rachele septem annis, Hebr. וישעבד, & sic
 plerumque huic Verbo respondet, Gen. 29. 20.*

*Et coluit idola quæ co-
 luit pater ejus, 2. Reg. 21. 22. Cum Affixis, ולי
 Neque servivit ei, 2. Reg. 18. 7. פלחך שירת*

*Servivit tibi sex annis, Deuter. 15. 18. חלף די
 לא פלחתם Pro eo quod non coluisti Dominum
 Deum tuum cum lætitia, Deut. 28. 47. הלא ברחל*

*Nonne pro Rachel servivi apud te,
 Genes. 29. 25. די פלחית יתך בתון Pro quibus ser-
 vivi tibi, Gen. 30. 26. cum accusativo, ut & He-
 braeum פלחית ית אבוכון, sic; פלחית ית אבוכון
 Sicut servivi coram patre vestro, 2. Sam. 16. 19.*

*Quo servivi tibi, Genes. 30. v. 26. 29.
 Servivi tibi quatuordecim
 annis, Gen. 31. 41. פלחו ית פדר לעומר Servierunt
 Kedorlaomero, Genes. 14. 4. בון ופלחו קרם יהודה
 Tam qui coluerant Domi-
 num, quam qui non coluerant eum, Mal. 3. 18.*

*Et servierunt illis, 2. Sam. 10. vers. 19.
 Et quibus servierunt, Jerem. 8. vers. 2.
 Et serviistis idolis gentium,
 Jud. 10. 13. על ופלחתון Eo quod serviistis, Jer. 17. 3.*

*Et coluimus Baalim, Jud. 10. 10. ופלחנא ית בעל
 Participium, נבר פלח בארעה Vir laborans in
 terra, id est, colens terram, agricola, Genes. 4. 2.*

*Cui tu servis jugiter, id est,
 quem colis, Dan. 6. 17. דפלח בארעה יסבע לחמא
 Qui colit terram suam, saturabitur pane, Pro-
 verb. 12. 11. ופלח בקיטא Qui laborat in æstate,
 Proverb. 10. 5. Plurale, לא פלחין Deum
 tuum non colunt, Dan. 3. 12. דהויתון פלחין לטעותא
 Qui fuistis colentes idola, Jerem. 17. 3. ומרפלחין
 Et ab iis qui colunt, Jesa. 28. v. 21. Constructum,
 Et cultores domus Dei hu-
 jus, Esrae 7. 24. פלחי טעותא Cultores idolorum,
 Deut. 28. 36. כל פלחי בעלא Omnes cultores Baal,
 2. Reg. 10. 21. פלחי כתנא Operatores lini, Jesa. 19. 9.
 כל פלחי פסלא Omnes cultores sculptilis, Psal. 97.
 v. 7. ואמר לפלחי בעלנא Et dixit cultoribus Baal,
 2. Reg. 10. 23. Cum Affixis, וכל פלחוהי Et omnes
 cultores ejus, 2. Reg. 10. vers. 19. Infinitivus,
 למפלח*

Ad colendam terram, Gen. 2. 5. למפלה ית ארמתא
 Ad serviendum Nebucadnezari, Jerem. 28. v. 14. ולמפלה קדם יהוה אלהך
 Et ad colendum Dominum Deum tuum, Deut. 10. 12. למפלה ית נבוכדנצר
 Ne serviatis Chaldeis, Jerem. 40. v. 9. למפלה ית אלהיך
 Cum Affix. למפלה ית אלהיך Ne serviant nobis, Exod. 14. v. 5.
 Servire tibi, Job. 39. v. 12. למפלה ית אלהיך
 Ad serviendum ipsi, Jerem. 27. vers. 6. למפלה ית אלהיך
 Ad colendum eum, Gen. 2. 15. למפלה ית אלהיך
 Ad colendum ea, scilicet idola populorum sive gentium, Deuter. 28. 14. Imperativus,
 פלחו קדם יהוה Ite, servite, Exod. 5. 18. אלו פלחו
 Servite coram Domino cum timore, Psalm. 2. 11. Futurum,
 קדם מן אנה אפלה Coram quo ego serviam, 2. Sam. 16. 19.
 ואפלה קדם יהוה Et colam Dominum, 2. Sam. 15. v. 8.
 אפלהך שבע Serviam tibi septem annos, Genes. 29. v. 18.
 וית אחוד תפלה Et fratri tuo servies, Genes. 27. 40.
 Quo servies apud me, Genes. 29. 27. ותפלה עמי
 Et servies ibi populo, Deut. 28. v. 36. ותפלה תפוח לעממא
 Vineas plantabis, & coles, Deuter. 28. 38. ותפלה ית בעלי רבבך
 Et servies hostibus tuis, Deuter. 28. 48. ותפלה עמי
 Quo servies mihi, Genes. 29. 27. ותפלה עמי
 Servies mihi gratis, Genes. 29. 15. ולא תפלה עמי
 Et incurves te illis, & colas ea, Deut. 4. 19. ותפלה לא יפלה
 Et servitutum non serviet, Numer. 8. 26. id est, ministerium ipsis non amplius præstabit. ולא
 Neque serviet amplius, Numer. 8. 25. ותפלה עמי
 Et serviat mihi, colat me, Exod. 4. 23. ותפלה קרמי
 Et serviati tibi sex annis, Deut. 15. v. 12. ותפלה עמי
 Jehu serviet ei plurimum, 2. Reg. 10. 18. ותפלה ויתב ביה
 Et colet eam & habitabit in ea, Jerem. 27. 11. ותפלה קדם יהוה
 Quomodo colemus Dominum, Exod. 10. v. 26. ותפלה ית מצראי
 Et serviamus Aegyptiis, Exod. 14. vers. 12. ותפלה ית אלהיך
 Et serviemus tibi, 1. Sam. 11. v. 1. ותפלה ית אלהיך
 Quorsum servirem ipsi, Jud. 9. 28. ותפלה ית אלהיך
 Et colemus ea, Deuter. 13. 3. ותפלה ית אלהיך
 Iis servietis, Levit. 25. 46. ותפלה ית אלהיך
 Non servietis regi Babyloniae, Jerem. 27. 9. ותפלה ית אלהיך
 Et coletis idola gentium, Deut. 11. 16. ותפלה ית אלהיך
 Neque coletis ea, Jos. 23. 7. ותפלה ית אלהיך
 Qui non colunt, Dan. 3. 28. ותפלה ית אלהיך
 Et colent eum sacrificiis sanctis, Jesa. 19. 21. ותפלה ית אלהיך
 Quibus servient, Gen. 15. 14. ותפלה ית אלהיך
 Colent me, 2. Sam. 22. v. 44. ותפלה ית אלהיך
 Servient tibi populi, Genes. 27. 29. ותפלה ית אלהיך
 Et servient tibi, Deuter. 20. 11. ותפלה ית אלהיך
 Et servient ei, Jerem. 28. 14. ותפלה ית אלהיך
 Ithpehal, Præteritum, ותפלה ית אלהיך
 Quâ nondum servitutum vel laboratum est, Deut. 21. 3. ותפלה ית אלהיך
 Quâ servitutum est per te, Jesa. 14. 3. Participium

juxta significationem Hebraicam, מתפלחו Diffecant, diffindunt se, Hebr. תפלחו, Job. 39. 6.
 Futurum ex prima significatione, ותפלה ית אלהיך
 In quo nihil laboratum est, ager qui antea non fuit cultus, Deuter. 21. 4. ותפלה ית אלהיך
 Et terra, quæ fuerat vasta, coletur, Ezech. 36. 34. ותפלה ית אלהיך
 Et colemini & seminabimini, Ezech. 36. 9. ותפלה ית אלהיך
 Quo serviebat ei, Jesa. 9. 5. ותפלה ית אלהיך
 Et qui servit vel ministrat in urbe, Ezech. 48. 19. ותפלה ית אלהיך
 Plurale, ותפלה ית אלהיך
 Qui serviunt per ipsos, id est, qui servitutum exigunt ab ipsis, ex ipsorum manu liberabo eos, Ezech. 34. 27. ותפלה ית אלהיך
 Servientibus, ministratibus in urbe, Ezech. 48. Construct.
 ותפלה ית אלהיך
 Et operantes justitiam quiescent, Jesa. 32. 17. ותפלה ית אלהיך
 Præteritum, ותפלה ית אלהיך
 Servire fecit exercitum suum servitutum magnam, Ezech. 29. v. 18. ותפלה ית אלהיך
 על De servitute quam imposuit ei, ibid. ותפלה ית אלהיך
 Et servire fecerunt Aegyptii filios Israel durissimè, Exod. 1. v. 13. ותפלה ית אלהיך
 Quâ servitute usi sunt in eos durissimè, Exod. 1. 14. ותפלה ית אלהיך
 Participium, ותפלה ית אלהיך
 Nam ipse servitutum imposuerat in omnem regionem trans Euphratem, Hebr. רדה Dominabatur, quomodo & verbum Chaldaicum interpres Latinus explicat, 1. Reg. 4. v. 24. ותפלה ית אלהיך
 Quod Aegyptii servire faciunt eos, Exod. 6. 5. ותפלה ית אלהיך
 Ab iis qui servitutum exigunt ab eis, Hebr. נפשו Propter exactores ipsorum, Exod. 3. 7.

Servitus, Cultus, Ministerium, Opus: ותפלה ית אלהיך
 Ministerium tentorii conventus, Numer. 18. v. 21. ותפלה ית אלהיך
 Servitute magnâ, Ezech. 29. 18. ותפלה ית אלהיך
 Et in omni opere agri, hoc est, agresti, in omni servitute rustica, Exod. 1. 14. ותפלה ית אלהיך
 Imposuerunt nobis servitute duram, Deut. 26. 6. ותפלה ית אלהיך
 Et servire fecerunt vitam ipsorum servitute duram, Exod. 1. 14. ותפלה ית אלהיך
 Ad ministerium tentorii conventus, Numer. 4. 35. ותפלה ית אלהיך
 Præ angustia animi & præ servitute dura, Exod. 6. v. 9. ותפלה ית אלהיך
 Cum Affixis, ותפלה ית אלהיך
 Unumquemque ad ministerium suum, Numer. 4. 19. ותפלה ית אלהיך
 Impleti sunt dies servitute meæ, Genes. 29. 21. ותפלה ית אלהיך
 Tu nosti servitute meam, Genes. 30. v. 26. ותפלה ית אלהיך
 Vos autem deseruistis cultum meum, Judic. 10. 13. ותפלה ית אלהיך
 רון עמי ותפלה ית אלהיך
 Populum hunc aptavi ad cultum meum, Jesa. 43. 21. ותפלה ית אלהיך
 Pro ministerio ipsorum, Numer. 18. 21. ותפלה ית אלהיך
 Ad affligendum eos in servitute sua, Exod. 1. 11. ותפלה ית אלהיך
 Et vidit servitute corû, Exod. 2. vers. 11.

vers.ii. Heb. באשוק יתכון Onera eorum: ואשוק ויתכון Et liberabo vos ex servitute ipforum, Exod. 6. 6. חלף פולחנכון Pro ministerio vestro, Exod. 6. 6. לא אתמנע מפולחנכון Non prohibitum est de servitute vestra vel tantillum, Exod. 5. vers.ii.

Idem: פולחנות ארעא: Cultura terræ, Ecclef. 5. 8.

דרכן של: Agricola, Rusticus, cultor terræ: רוכן של Mos agricolarum si ve rusticorum est, portare calceos clavatos, Aruch ex Jelammedenu: פולח ופגן Rusticus & paganus.

II. פלח Diffecare, Findere, Diffundere, & sic affine est Verbo פלג, unde Judic. 9. v. 53. Hebræum Nomen פלח Fragmen, Chaldaicè transfertur פלח, & sic 2. Sam. 11. 21. Participium, פלח ומבוע Sicut vir qui findit (ligna) & scindit palisterram, Hebr. פלח, Psal. 141. 7. Participium, Itpelhal, פלחון מתפלחין Propter pullos diffidunt se, ut scil. eos edant sive pariant, Job. 39. v. 6. al. 3.

פלחא פלחא Fragmen, Segmentum, Frustum: Meta, lapis molaris inferior: פלחא פלחא Sicut lapis-molaris inferior, Hebr. פלחא תחתית, Jobi 41. 15. Quod alii scribunt, etiam Colum significare, id vitiosum videtur: nam in Ber. rab. sect. 56. unde citatur legitur פלח per Caph in fine, quod ejus significati est. Pluraliter, פלח ופלח Omnes sectiones uteri, Hebr. פטר רחם Apertura uteri, id est, primogenitum, quod uterum primò secat & findit, Exod. 34. v. 19. in Targum Hierosol. Apud Talmudicos, פלח רבילה Frustra ficuum, Demai cap. 5.

פלט Vomere, Evomere, Expuere, Ejicere, quomodo respondet Hebræo קוא: Præteritum, פלט ית ופלט ית ופלט ית ופלט ית Et exspuit Jonam in aridam, Hebr. וקא Et evomuit, Jon. 2. 10. ופלט ארעא ית Et evomuit terra habitatores suos, Lev. 18. v. 25. היקמא רפלטת ית עפא דקרימיוכו Sicut evomuit populum, qui fuit ante vos, Levit. 18. 28. Participium, ופלט עננא פליט יתיה Et fuit nubes exspuens eam, Deuter. 25. 18. in Targ. Hierosol. nempetribum Dan, posteriore loco proficiscentem, quæ cum idolum secum transportaverit, nubes eam non protexit, sed exspuit, & cædi hostium exposuit, ut Targum ibi tradit. Futurum, ופלט יתיה Evomet illam, Hebr. וקיאנו, Job. 20. 15. In Venetis notatum est ex Pahel ופלט, sed videtur melius esse ex Kal. ופלט ארעא יתכון Et non evomat terra vos, Levit. 18. 28. in Targ. Hierosol. Sic Levit. 20. 22. in Targum Jonathanis.

Menstruata quæ ejicit semen, Berachoth cap. 3. in

Mischna. Sic, נכרית שפלטה שכבת זרע, Mikvaorth cap. 8. Vide & R. Salom. ad Exod. 19. 15. כל מירעם Nihil quicquam ejicies (i. e. exspues ex ore tuo) coram Præceptore tuo, Nedar. fol. 49. 2. Nam in Eruvin fol. 99. 1. scriptum est, חרק לפני רבו חייב מיתה שנ וכל משנאי אהבו מורת, Qui exspuit coram Magistro suo, reus mortis est, sicut dicitur; Omnes odio habentes me, diligunt mortem, Prov. 8. 36.

II. פלט Liberari, Eripi, Evadere. Particip. Et evadens est. sive evadit, liberatur justus ex angustia, Prov. 12. 13. Hinc accipi possit & illud, ומורקא רפלטה סבינא Et caro mortua, quam eripit culter, scil. ex vulnere, Job. 13. 4. quod abest ex Regiis. Possit & legi דפלחיה Quam exsecuit vel exicidit. Vix aliàs in Targum hoc usu invenias.

פלטיותא פלטיותא Latitudo: Platea, a Latitudine dicta: ופלטיותא Et latitudo aquarum, ארום בפלטיותא קרתא נבירה, Job. 37. 10. רחב, Nam in platea urbis dormiemus, Genes. 19. 2. in Targ. Hierosol. Hebr. ברחוב In platea: מן פלטיותא De platea ejus, Hebr. מרחבה, Psal. 55. 12. Græcè πλάτος Latus, Amplus.

Idem, quod melius legeretur פלטיותא, ut precedens: vel פלטיותא emphaticè a פלטיותא: ut, Latitudinis fluctuum maris, Jobi 30. v. 14. במצע פלטיותא In medium plateæ, Hebr. In medium plateæ ejus, unde rectius esset פלטיותא cum affixo, Deut. 13. 17. in Jon. Et digressi sunt per urbes & plateas, Cant. 3. 2. קרתא רבתא Ad plateas urbis maximæ, Numer. 22. 39. in Targ. Jonath. ובפלטיותא Et in plateis, Genes. 42. v. 6. in Jonath. בפלטיותא In plateis nostris, Hebraicè פלטיותא לרוחצן בפלטיותא, Psal. 144. v. 14. ברחבתנו Ne eamus securè in plateis nostris, Thren. 4. v. 18. Hinc pro רחבת urbis nomine, פלטיותא in Targum Hierosol. & Jonathane. Apud Rabbinos, Platea hæc lata est quatuor cubitos.

Baal Aruch adducit hîc quoque פלטיותא pro Requie, ex Pesikta, & addit, alios libros habere פלטיותא.

Catus, Conventus, Consistorium, Schemoth. rabba sect. 30. Sic explicatur in Glossa, quamvis dubiè. Philippus Aquinas explicat Certamen, Pugnam ferarum quæ joci causâ instituitur.

פלטין פלטין Palatium, Palatia: פלטין פלטין Mutatus est splendor palatii electi, Thr. 4. 1. ופלטין ארתא Et ducta fuit mulier ista in palatium Pharaonis, Genes. 12. 15. in Targum Hier. ubi Jonathan habet פלטין לבית מלכותא In domum regiam Pharaonis: ואותיבת יתהין בפלטין

Et collocavit eas in palatio, Hebr. בית מלכות In domo regia, Esth.1.9. in secundo Targum: לבית מלכותא In domum regiam in palatium, Esth.2.16. in eodem Targum. רתבא בפלטין דמלכא Quæ manebat in palatio regis, Esth.2.v.19. in eod. Targ. Hebr. בשער הפלך In porta regis: & sic sæpius in hoc Targum & apud Rabbinos: Scholas & palatia, Gen. 47.27. Jonath. Magister palatii, Vajikra rab. sect.28. Scribitur & cum א in medio פלאטין.

פלאטין Palatinus. Plural. פלאטין Palatini, Aulici, magnates in palatiis habitantes, Ruth.1.v.2. in Midrasch. Vajikra rabba sect.2. In Medr. Sam. sect.1. פלאטין. Postellus explicat αὐλοῦν, h. e. Dilatationem.

פליטון Vide in פלי.

פלאטאנוס Platanus, montis in Samaria nomen, quem montem Gerizim quidam esse putant, Beresch. rab. sect.32. Medrasch Schir cap.4.v.4.

פוליטיקון Politicum: unde, מפני שהויה מאכל Propterea quia est cibus politicus, hoc est, urbanus, civilis, quo homines delicatiores in urbibus habitantes vescuntur, non rustici, Talmud Trumâ cap.2. Alii legunt פוליטיקום Politicorum.

פלאטיון Palatium, & apud Rabbinos plur. פלאטין Palatia: מנטרי פלאטין Ex custodibus palatii, Esth.2.21. פלאטין דמלכא Usque ante palatium regium, Esth. 4. 2. vide & vers.6. פלאטין Transportati sunt ex palatiis suis, Psal.68.13.

פלאטין Palatia: ומנית פלאטין Disposuisti vicos, constituisti palatia, Ezech.23.40. Græcè πλάτημα dicebatur locus, palatium, ubi considerabant magistratus Athenis.

פלאטין Proxenetâ panis, emens panem à pistore & rursum vendens, Talm. Demai capite 5. מוליכין Deferunt cum eo panem ad pistorem minorem, qui scil. non coquit, sed emit ac vendit panem, Talm. De idololatria fol.55.2. Videtur esse ex Græco πωστής Venditor, R & L, ut aliâs, inter se commutatis. Legitur & in Talmud Jerusch. Schekalim cap.ult. Scheviith cap.7.

פלאטין Species herbae, Talm. Hieros. Schab. cap.14. Est Polytrichon vel Polytricha, de qua vide Plin. lib.22. cap.21. & lib.25. cap.11.

פלאטין Avicula vel locusta nomen, quæ aliâs vocatur פלאטין Avicula vinearum, Talm. Schab. cap.9. in fine. Glossa aliter ibi legit, transpositis literis, פלאטין Avicula vel Locusta sylvestris. Aruch citat hîc, & Elias in ordine פל, ex Targum Hierosolymitano Lev.11. v.30. pro Hebræo וְהָאֵנָקָה, quod Locustæ speciè denotat, ופלאטין, vel juxta alios libros, ופלאטין,

quam lectionem & R. Salom. in antè citato loco Talmudico adducit.

פליטון Balsamum, Foliatum, Unguentum foliatum: צלוחית של פליטון Vasculum balsami, Schab. fol.62.1. Sanhed. fol.108.1. Kelim cap.ult. Jalkut fol.244.3. Vide supra פליטון in ordine פלי.

פליטון Pallium, Calyptra, Velum capitis muliebris, Talm. Kelim cap.29. אנפליא ופליטון Socci & pallia ex sindone, Nedar. fol.55.2. In Aruch scribitur per Samech פליטון, quasi sit Pileus. Sic legitur in Medrasch Tehillim alicubi. Et in Talm. Hier. Schab. cap.16. פליטון πάλιον.

פלאטין Tractus, Regio, Provincia: פלאטין כל בית פלאטין Omnem regionem provinciae Traconæ: Deut.3.4.13. Sic 1. Reg.4.13. לפלאטין ופלאטין Ad unamquamque provinciam, Hebr. אל מדינה, Esth.1.22. Plurale, תלתא פלאטין Tres tractus, Hebr. שלשת הנפת, Josuæ 17.v.11. מאה ועשרין Centum & viginti septem prnvinciæ, Esth.1.11. & 8.9. Emphat. על כל פלאטין ופלאטין Super omnes & singulas provincias, Esth.3.v.11. פלאטין שבוק Remissionem tributi provinciis fecit, Esth.2.18. Construct. לכל פלאטין מלכא In omnes provincias Regis, Esth.4.v.11. ובפלאטין דור מערבא Et in tractibus Dori versus occidentem sive mare, Hebr. ובנפות דור, Jos.11.12. ביני פלאטין עממא Inter provincias gentium, Cantic.2.2. Aff. פלאטין רבני פלאטין Principes provinciarum ejus, Hebr. פנת שבטיה, Jesa.19.13. Apud Talmudicos, מושיבין מלמדי תיסקות Constituunt pædagogos in singulis provinciis, Bava basra fol.21. Sic, אתה מושיב בתי ופלאטין Constitues διμαστρηα in unaquaque provincia, Maccos fol.7.

Secundò, פלאטין Baculus; Scipio: Colus, de quo mulieres fila ducunt, apud Rabbinos. Item Fufus, ein Spindel: מחווק בפלאטין Sustinet se scipione, 2. Sam.3.29. in Hebræo: אין חכמה לאשרה Non est sapientia mulieri nisi in colulo. Quippe extra colum & domestica, si vulgaris mulier alia tractet, errat & labitur pessimè, aut imæptit. Sic Hebraicè, ובפלאטין תמכו פלאטין Et manus ejus tractant colum, Prov.31.19. Apud Talmudicos, אפילו על פלאטין ועל עיסתה Etiam apud colum & massam ejus, hoc est, cum colum tractat, aut massam subigit, Ketubh. cap.9. in Misna: ידעא אפמיא ובשולי וחרא ידעא פלאטין ונולא Una sciebat exquisitè coquere & cibos præparare: altera erat perita coli & telæ, Bava bathra fol.13.2. Da mihi colum meam, Sanhed. fol.95. לאה תפסה פלאטין הוריה Leah apprehendit colum gratiarum actionis vel celebrationis, hoc est, convertit se ad laudes gratiarum actionis, ita ut hæc fuerint ejus quasi opificium, Ber. rab. sect.71.

פלאטין Fila ducere de colo, Nere, Spinnen. Apud Talmud.

Talmudicos, אתתא בהדי שותא פילכא Mulier cū sermone colum tractat, Megilla fol. 14. 2.

Securis. *Corruptum est* μελέκω, unde; מהו כחנמל יורד כפלכין וקוצץ את האילנות Quid est quod dicitur כחנמל, Psal. 78. 4. 7? descendit ut securis, & cædit arbores, in Jelammedenu. *Scribendum* per *Sajin*, aut *Samech in fine*. Vide & infra in פלק.

Rotæ, גולגלים. Sic ponit Aquinas, & citat ex Zohar. Sed illic reperio pro eo פולסין.

Vide supra in פול. * פול פלפל פלל.

Precari, *Orare*, Hebr. quod Chaldaicè transfertur per צלה, ut suo loco videre est.

Precatio, *Oratio*. Apud Rabbinos ulterius est *Precatorium*, *Oratorium*: *Plurale*, *gen. femin.* Est autem eorum coriaceum duplex, quod *precaturi sibi alligant*, unum circa caput, alterum brachio sinistro. Illud appellatur תפלין של ראש, hoc תפלין של יד. In ejus medio est בית cellula, cui inclusa est membranula, continens inscriptos hos quatuor versiculos *Scripturæ*: Sanctifica mihi omne primogenitū, quicquid aperit vulvam inter Israëlitas, ex hominibus & ex jumentis, meum enim est, Exod. 13. 2. Item, Eritque cum introduxerit te Dominus in regionem Chanaan, &c. ibid. vers. 5. Item, Audi Israël: Dominus Deus noster Dominus unus est, Deuter. 6. 4. Item, Erit itaque si auscultando auscultaveris præceptis meis, quæ ego præcipio vobis hodie, diligendo Dominum Deum vestrum & colendo eum ex toto corde vestro, & ex toto animo vestro, &c. Deuter. 10. v. 13. 14. 15. *Cellula ista in Oratorio capitis distincta est in quatuor cellulas alias, quibus singulis una membranula convoluta includitur. Hæc cellula arctè confuitur. Lora utriusque ex hac cellula exeuntia, vocantur רצועות. Hæc Tephilla alligatur circa caput, ita ut cellula sit in media fronte, ubi pili desunt, ut sit quasi ante oculos. Altera, quæ manui applicatur, alligatur brachio sinistro, ubi manui jungitur, quod ea pars vicinior est cordi, & sic preces judicentur magis ex corde proficisci, aut cor in precibus magis afficiatur & ardeat. In Veteri Testamento Exod. 13. 16. Deut. 6. 8. Heb. vocantur טטפת, pro qua voce Onkelus habet תפלין. Sic Jonathan ibidem. Locus capitis & manus, ubi ligatur, designatur à Jonathan Exod. 13. 9. ubi scribit: ויהי לך נקא הדין חקיק ומפרש על תפלת ידו בנוכה דשמאלך ולדרכך חקיק ומפרש על תפלת רישא קבועא כל קבל עינד בנוכהא לרישך Eritque tibi signum miraculosum hoc sculptum & explanatum in Tephilla (oratorio) manus, in altitudine (superiore parte) sinistrae tuæ, & in memoriale sculptum & explanatum in Tephilla capitis, ligatâ è regione oculorum tuo-*

rum in superiore parte capitis. *Et vers. 16.* Et erit in signum sculptum & explanatum super manum sinistram tuam, & ותפלין בין ריסי עינד & in Tephillin inter angulos oculorum tuorum. *Et Deuter. 6. 8. in Onkelo*: Ligabis ea in signum super manum tuam, & ותפלין בין עינד Eruntque in Tephillin inter oculos tuos. *Jonathan*: Et ligabis ea in signa scripta in manu tua sinistra, eruntque in Tephillin super cerebro tuo, è regione oculorum tuorum. *Item*, די אגא קטרא תפלין ביד, Quæ ligo Tephillin in manu sinistra mea & in capite meo, Cantic. 8. v. 3. ותפלין על ידיהו ועל רישיהו Et demittere Tephillin super manus ipsorum & super capita ipsorum, Esth. 8. v. 16. מן לעילא דתפלא דרישא A superiore parte Tephillæ capitis, Exod. 39. v. 31. *Jonathan*. *Rursus in Jonathan*: Et ponetis verba mea ista super cor vestrum, & super animam vestram, & alligabitis ea, תפלא על תפלין cum fuerint scripta super Tephillam, in signum super altitudinem manus vestrae sinistrae, ותפלין eruntque in Tephillas è regione cerebri inter oculos vestros, Deuter. 10. 18. *In Novo Testamento, quæ Græcè dicuntur φυλακίαι, Syre vocantur תפלין*: unde, מפתין גיר תפליהו Dilatant enim phylacteria sua, Matth. 23. 5. *Quod Tephillæ capitis super quatuor membranulas distinctas scribantur, & distinctis cellulis includantur, tradit Majemon Parte primâ, De Tephillin, capite 2. his verbis*: ביצר כותבין את התפלין של ראש כותבין ארבע פרשיות על ארבע קלפין וגוללין כל אחר ואחד לברו ומניחין אותם בארבעה בתים id est, Quomodo Tephillæ capitis scribuntur? Scribunt quatuor istas sectiones *Scripturæ sacræ* super quatuor membranas, & convolvunt singulas separatim, imponuntque eas quatuor cellulis confutis in corio uno. *At Tephillæ manuum aliter*; nempe, ושל יד כותבין אותן הד' פרשיות בארבעה דפיין על קלף אחר וגוללין כמין ספר תורה מסופו לתחלתו ומניחו בבית אחר Tephillas manuum quod attinet, scribunt istas quatuor sectiones in quatuor paginas in membrana una, convoluntque in modum libri Legis à fine ad initium ejus, & imponunt cellulae uni. *Hæc ibi. Intellige, quamque sectionem scribendo distingui ad formam paginae libri, ut una membrana distinctis paginis scribatur. Pluraliter utroque genere dicitur, תפלין פסולות & תפלין פסולין* Tephillæ prophanæ, illegitimæ. *Vide universam de his doctrinam in Majemone, & Schulchan Aruch Parte primâ Orach chajim, Synagog. Judaic. cap. 4. Cæterum de Precatione legitur in Deuter. rab. sect. 23. in principio*: Decem nomina precum sunt, &c. *Precatio sine intentione est sicut anima absq. corpore. Sic, עיקר התפלה כוונת הלב*

Præcipuū in precatione est intentio, Aben Esra, Psalm. 78. Item, *כל התפלה בתפלתו נענה*, *Quicumque multiplicat orationem suam, exauditur*. Item, *Meliores sunt orationes pauca cum intentione, quam multæ sine intentione*, Orach chajim num. i. sect. 4. גדול כוח התפלה אפילו לשנות הטבע ולהנצל מן הסכנה ולבטל הנזק *Magna est vis precationis etiam ad mutandam naturam, ad liberationem ex periculo, & ad irritum reddendum decretum*, Cad hakkemach fol. 79. 4. הו זהירין בתפלה שאין לה מדה אחרת יפה הימנה שהיא *Estote cauti in precatione: nulla quippe est pulchrior virtus hac ipsa, utpote quæ major est omnibus oblationibus, sicut dicitur; Ad quid mihi multitudo sacrificiorum vestrorum, &c. Jesa. i. Ibid. fol. 80. 2. In Tanchuma fol. 85. col. 4. Multis nominibus vocatur התפלה Precatio: Precatio, חנה Supplicatio, צעקה Vociferatio, זעקה Clamor, שועה Exclamatio, רננה Cantus, נפילה Casus, seu Prostratio, עמידה Statio. Vide de Precatione Majem. parte primâ, in Hilchos Tephillah.*

פירוש נפול שנופל מאיליו לפירורין, *Id est*, פלולניא, Talmud Hierosol. Pesachin cap. 3. fol. 30. 1.

In Talm. Hierosol. Nedar. fol. 40. 2. ponitur pro Specie cujusdam herbæ.

פ Hinc, מפולם *Recens, Virens, Humens: Lapides recentes*, Jobi 28. 3. *Regia reddunt, Fortes. Vox est Talmudicis usitata: unde, בהו אלו אבנים המפולכות המשוקעות כההוים, id est, שמהן יוצאין מים שנ ונטה עליו קו תהו ואבני בהו* Bobu Genes. i. eo intelliguntur lapides recentes demersi in abyssu, juxta illud quod dicitur, *Extendit super eo lineam inanitatis, & lapides vacuitatis*, Jesa. 34. 11. *Glof. מפולמות לשון ליחלוח*. *Vox מפולמות significat id quod recens & humidum est*. Chag. fol. 12. Item, *ומביני חלוקי אבנים מפולמות בין גדולות, Et affert leves lapides recentes, & fructus unius diei, id est, recentes, eodem die decerptos*, Betza fol. 24. 2.

Palus, locus palustris. Sic adducitur in Aruch: sed pro eo in Talmud hodiè legitur קוריקא, quod Fluvii cænosi nomen, Schab. cap. 22. in Misna fol. 147. *Sed in Mischnajoth in fol. cum notis Bartenora legitur sic, אין יורדין לפוליקא, & sic quoque in Talm. Hierosolymitano. Rambam scribit esse Cisternam, in qua aquæ congregatæ sunt, & si quis ingrediat, sudorem emittat, qui in die Sabbatho prohibitus. Bartenora explicat Locum palustrem.*

Pluma: כמטה וכפלומה Sicut lectus, & sicut pluma, Medr. Cantic. cap. i. v. 17.

Piscis nomen aut genus, Talm. יו folio 40. 1.

Femoralia, id est, מכנסים. Sic addu-

citur in Jalkut sect. וישב, ex Beres. rabb. sect. 84. sed ibi aliter legitur. Vide פמל.

Πόλεμος Bellum, Exercitus, Miles: Et exercitus instrumentis armorum abducente eum, Job. 5. 5. *Plurale, אשבוק ברון עמך מן פולמוסין דעמי* Relinquam nunc apud te de militibus meis, Genes. 33. v. 15. *Apud Talm. דאתא פולמוסא דמלכא למתא* Quod veniret exercitus regis ad urbem, Berach. fol. 30. 2. *פולמוסיות, ut in Parah cap. 8.*

Bellator, ex Græco πολεμιστής, Talm. Constituerunt sibi bellatorem, ducem belli quendam, Menach. fol. 85. 2. *פלמיטוס, פלמיטוס פלמיטוס* Bava basra fol. 144. 2. *In Aruch pravè est פלמיטוס, omisso ס in medio, quod falsò explicatur à Guidone Nuncius, Legatus. Rectius scriberetur פולמיטוס. Alibi legitur פולוסמוסטוס.*

Legatus, Nuncius publicus. Sic scribitur in Aruch, & citatur ex Felammedenu ex sect. sed non reperio illic. At in eodem libro sect. ואף אני מקרבו ועושרה אותו in fine legitur: *Etiamq; ego adduco eum, & facio eum legatum. In Jalkut fol. 203. col. 4. legitur corruptè ממונות על ביתי, & explicatur in margine, עלטנטרין Prefectos, curatores domus meæ, Oeconomos. Et in Talmud Hierosolymitano, libro Berachoth cap. i. legitur: דומין למלך ששולה שני פילמטרין Similes sunt Regi qui mittit duos legatos: Glossa, שלוהים.*

Vide in ordine דפל דפלמנטרין.

Polemarchus, πολέμαρχος, Capitaneus, Princeps, Dux exercitus: שלח המלך פולמרכוס Misit rex polemarchum quendam, R. Sal. Hof. 14. 2. *גוברין פולמרכין* Viri bellatores, Duces belli, Genes. 32. 6. in Targ. Hieros. Sic Gen. 33. 1. *דאנון פולמרכין על פלכיא* Qui erant capitanei super provincias, Esth. 5. 11.

פ *Aliquis, Talis, ὁ δὲνα, vox quæ innotinatum significamus, cujus nomen supprimitur: dicitur & de inanitatis: פלן* In monte N. *Fæmininum, פלניא de muliere: אנה פלניא* Ego N. filius mulieris N. *Hebraei dicunt פלוני, ut traditur in Lexicis Hebraicis in Radice פלח, cujus fæmininum apud Rabbinos פלונית: unde פלוני בר פלוניתא, N. filius mulieris N. Quod Aruch, & inde alii, notant, פלוני etiam significare Viam, Locum, Introitum, id error est, & loca, quæ in Aruch adducuntur, pravè lecta & intellecta sunt. Nam in Bereschit rabba sect. 48. quod citatur, אהל פלן של אברהם אבינו היה מפולש, Tentorium N. Abrahami Patriarchæ nostri patens erat, scil. unde quaque, ut omnibus ad illud patens esset via. Et in sect. 66. יצחק אבינו פוליונו של יצחק אבינו מפולש היה Tentorium Isaaci patriarchæ nostri patens*

patens erat omnibus. Glossator, אהלו Tentorium ejus. *Hæc postrema vox legenda פוליונו i.e. Papilio ejus, ubi Pronomen more Hebræo pleonasticum est. Papilio apud Plinium Tentorium significat, ut notant Lexica Latina, & inde Gallicè Pavillon. Pro פוליונו ergo in Aruch legendum פוליונו vel פוליונו, ut antè positum, & pro פוליון hoc sensu פוליון. Vide & supra in פיל.*

Femoralia, Talm. Nedar. fol. 55. col. 2. Alibi pro ista voce scribitur פמלניא, quod videtur accedere ad vocem Latinam. Hinc, מכנסי הכהנים למה, quod Subligacula sacerdotum cui assimilatur? subligaculis Phariseorum, Nidda fol. 13. 2.

Nomen loci maritimi: פלנדרסין שכאו מפלנדרסין. Qui venerunt ex Flandarfin, & divertebat navis ipsorum in mare, Erubhin fol. 41. 2. Baal Aruch legit פלנדרסין.

Pedilia, Impilia, Soggi, Rab. פילוניקא Sic scribitur in Aruch: melius פילוניקא, Lis, Contentio, Dissensio. Est enim Græc. Φιλονεικία. Pro eo pravissimè legitur in Schemot rabba sect. 9. פלינקרא. Verba sunt, פלינקרא למעלה, Fortè est dissensio in superis. Aruch adducit idem ex Jellammedenu.

Librare, Appendere, Ponderare, Hebraicè: & Rabbinicè Frangere, quod, si fiat dentibus, est Mandere, Masticare: ההוה חמרה אsinus ille, qui comedit panem, & fregit cophinum, id est, masticavit, mandendo comminuit, contrivit, Bava kama fol. 19. 2. Mos ejus est etiam frangere sive masticare cophinum: Et mox, Et rursus masticat, ibid.

Libra, Pondo: פילם דבלתא. ויהבו ליה פילם דבלתא. Et dederunt ipsi libram palathæ ficuum, 1. Samuel. 30. 12. quod in Elia pravè per Mem in fine legitur.

Statera, Trutina, Bilanx: Ponderus. Hinc est apud Rabbinos, Forma vocum, ad quam alia similes referuntur, & quasi appenduntur: ut, Jefa. 30. vers. 2. in Kimchio: שם בפלם גלורת id est, גלות est nomen formæ גלות. Vide & Amos 5. v. 11. Kimchio.

Siclus, ab Appendendo dictus: עשרין פילם, Decem siclos in diem, Hebr. שקל, Ezech. 4. 10.

Idem: ut, פולסין, Accepit decem istos siclos, Vajikra rabba sect. 37. Glossa Siclos.

Moneta rudis. Talm. פולסא. Quid est פולסא? idem quod פולסא, Metzia fol. 47. 2. & 87. 2. ubi Glossator, פולסא, פולסא מחוסר צורה.

Quidam putant, alludi ad Græcum Φόλλις *Follis, Obolus, de quo multi scripserunt, Alciatus ad lib. 12. Cod. Tit. 1. Cujacius, Briffonius, Hotomannus Casaubonus in notis ad Æl. Lampri-dium. Sed Asimon est massa argentea carens omni monetæ formâ. Palsa est massa argentea ad monetam jam rotundata, sed absque figura signata. Hinc alibi, Ut faciat sibi monetam sive massam argenteam rotundam, ad formam numi, Schab. fol. 65. 1. In Aruch hîc scribitur פולסא per Jod, quasi sit forma emphatica ex פולסא Ezechielis, de quo antè, cujus locum etiam adduxit. Sed in litera כ, in כת secundo פולסא, & explicatur, מטבע של נחשת, cuprea, Sic enim in lingua Ismaelitica vocant Monetam פלוס.*

Pulsus, Ictus, Plaga, Percussiones: Flagra, Flagella: Scintillationes, Coruscationes, Radii: Percusserunt eum sexaginta ictibus vel flagris ignis, Chagiga fol. 15. 1. ubi Glossa, Plagis baculi, Bastonade Italicè: פולסא דנורא הוא מפיק לאפיק פולסא דנורא Produxisset in faciem tuam ictus igneos, Metzia fol. 87. 1. Glossa, פולסא de quo antè: שתיין פולסא דנורא Sexaginta radii ignis, quibus vestitus est, Zohar. col. 118. in Exod. Possset deduci à Græco πάλαι, Vibratio, Concussio, Agitatio.

Balbus, Linguâ hesitans. Hinc Hebraei Prophetam Amos dictum volunt, quasi Oneratum, onustum linguâ, gravem linguam habentem, ac proinde hæsitantem in sermone. R. David in principio Commentarii sui in hunc prophetam ista adducens, scribit, והיו Et vocarūt eum balbum: nam Deus dixerat, Quem mittam, & quis ibit nobis? dixit Jefajas: En me, mittas me. Regessit Deus: Imò quem mittam? מישא Micham, & dederunt ipsi alapam: מישא Amosum, & vocarunt eum balbum, id est, קטע לשנא incisum linguâ. Hactenus. Ceterum vox ista corrupta est ex Græco ψελλος, unde melius scriberetur פסילוסא, ut notavit Mercerus in Commentario suo.

Pelusi, Pelusium: לובש פילוסין Induit se Pelusinis, scil. vestimentis, linteo Pelusino nobilissimo, Talm. Joma fol. 34. col. 2. In Targum, בארעא דפילוסין In terra Pelusiorum, Genes. 47. 11. pro Hebræo בארעא דרעמסס In regione Rameses. Hanc Josephus patri Jacobo, & fratribus suis possidendam in Ægypto dedit, jussu regis sui Pharaonis. Sic Exod. 1. 11. in Targum Hierosol. פילוסין, pro Hebræo פילוסין, Item, פילוסין, Genes. 10. v. 14. in Targ. Hierosol. ואת פתרוסין Pathrosi mentio Jefa. 11. v. 11. Baal Aruch adducit

etiam ex *ip* fol. 39. i. מפילוסא ומאספמיני : *pro eo in nostris libris legitur מפלמוסא*.

פלסון *Minister, Famulus, Custos*. In Beres. rab. sect. 60. Ecce Dominus somniorum iste הלוחה advenit, Genes. 26. v. 19. dixerunt Rabbini, הויה ופילסונו Ipse & famulus ejus venit. R. Salomon de Angelo ministro eum comitante exponit. Nam הלוחה per Notaricon valet זר id est, *alios iste, Iste alter*. Unde colligunt, adhuc unum cum ipso venisse. Sic dicit Rebecca Gen. 24. 65. מי האיש הלוחה *Quis est vir iste? Puto esse Græcum Φυλάκων Custos*.

פלסטון *Fictum, Falsum, Commentitium, Adulterinum*: unde, הלוחה תורתן של אלו פלסטון הויה Lex ipsorum commentitium, falsum quid est, falsa est, Bemidbar rab. sect. 8. ubi Glossa, שקר כוב. rectè. *Græcum est, à φλᾶσις*.

פלסטין *Palestina, Vajikra rab. sect. 5.*

פלסלום *Lupinus, sylvestris leguminis genus, Tal. Hierof. Kilaim cap. 1.*

פלסמן *Balsamum*: מביאה דבר מעולה או קמון או אדפערט אלקויד עימיום, vel cinnamomum, vel balsantum, Ber. rab. sect. 33.

פלוסופוס *Philosophus, sic dictus in lingua Græca, quasi Amor vel Amicus Sapientie. Quidam Hebraeorum scribunt, sic dictum, quasi פילא סנא Risum vel Irrisionem senilem, vel, Senem risu dignum, Stultum senem. Nam פלי Ridere, Irridere, ut supra ex Beresch. rabba traditum. Mentio hujus interpretationis in Glos. Talm. Schab. fol. 106. i. Plur. פילוסופים*.

פלוסופייה *Philosophia: פילוסופייה vel פלוסופייה Philosophia Politica: האלהות Divina: כמו שהתבאר Prima, Metaphysica: הראשונה Sicut explicatur in Metaphysicis, R. Levi Prov. 11. 19. אם בפילוסופייה האלהית אם Sive in philosophia divina (theologia) sive in Philosophia politica (humana) R. Levi Prov. 6.*

פלוסופייה *Philosophicus: פמניניום, פמניניום Plur. פמניניום Præmissæ, vel principia Philosophica, More lib. 1. cap. 76.*

פלוסופיה *Philosophari: vel נתפלסף more Rabbinico, sumpto ג ex Niphal, loco ה Hitbpabel: אזל כל Apud quemvis Philosophantem, More libro 1. capite 76. כמו שנהגים המתפלספים Sicut solent philosophantes, philosophi: liber Akeda fol. 125. i.*

פלסטון *Falsum, Adulterinum, idem quod paulò antè positum. Hinc apud Talmudicos: בשביל ארבעה דברים מאורות לוקין על כותבי פלסטר ועל מעודי ערות שקר ועל מגדלי בהמה דקה בארץ ישראל ועל קוצני אילנות טובות id est, Propter quatuor res luminaria eclipsin patiuntur: propter scriptores*

falforum, scilicet contractuum, & propter testificantes testimonium falsum, & propter educantes sive pascentes pecudem tenuem in terra Israël (quæ scil. sine damno agri proximi pasci non potest) & propter cædentes arbores bonas, Succa fol. 29. i. Glossa, פלסטר ותעשר *Plaster, id est, contractus adulterini: ותעשר Et facies sive cõstitues legem tuam falsam, adulterinã, Psal. 52. in Midrasch. Scribitur & per ט in medio: ut, עקרני שלמה ועשאני פלסטר Exstirpavit me Salomon, & fecit me adulterinum, Vajikra rab. sect. 19.*

פולפוס *Polypus, anhelitus narium fetens: & latus pro Fetore oris etiam accipitur; unde, בעל פולפוס Fetens, olens ex ore aut naribus, qui fetidum halitum habet. In Gemara, מאי בעל פולפוס אמר רבי יהודה ריח החוטם וכמתניתא תנא ריח הפה Quid est Baal polypus? dixit Raf Jehuda, Fator narium: Sed in Mischna, Fator oris, Ketuvoth fol. 77. col. 1. Horatius; Polypus an gravis hirsutis cubet hircus in alis. In Midrasch Tehill. Psal. 7. Similis est רומח לאשה בעורה וחוטמה מעלה פולפוס mulieri deformi, cujus nasus etiam emittit polypum: מני יד לפה או לחוטם מעלה פולפוס Manus (illota manè) ad os vel nares (admota) causatur polypum, Schab. fol. 109. i.*

פולפוס *Philippus, Psal. 9. in Medrasch.*

פולפוס *Piper. פלפל Vide supra in פול.*

פולפוס *Divisum: דרך מפולצה לפרשת דרכים מפולץ פולץ Via divisa in separationem viarum, R. Salom. Ezech. 21. 19.*

פולפוס *Corbis ex viminibus, sive Rete ligneum, quo capiuntur aves, Talm. Kilaim cap. 23.*

פולפוס *Concubina: idem quod פולקתיה vel פולקתיה, פולקתיה, unde ortum: Et concubina ejus, Genes. 22. 24. in Targum Jon. & Hierosol. Et miscuit stratam Bilhæ concubinae ejus, Genes. 35. 22. in Jonath. Plur. ולבניהון דפולקתין Et filiis concubinarum Abrahami, Gen. 25. 6. in Jon.*

פולפוס *Idem quod אפולקתא, de quo in litera א, in ordine אפל. Nam pro eo quod ibi adducitur ex Medr. Schir haschir. cap. 4. v. 11. legitur in Medr. Echa ab initio, אפולקתין פולקתא. Voces corruptæ.*

פולקין *Carcer, Custodia. Græcum est φυλακή: Et ligatus fuit in carcere, Vajikra rabb. sect. 30. Plurale, חבשו בפולקיות Ligavit eos in carcerem. Vide & Medrasch Kohelet cap. 7. vers. 11.*

פולקין *Custodire, Vincire, Ligare: ואי לא הדרו ופלקו Si non jüvet, redeunt & ligant eum. Sic citatur ex Gittin fol. 69. sed hodie non legitur in libris nostris.*

פולקין *פולקין Bipennis: כפילקיס הזה ירד הכרד עליהם*

Sicut bipennis descendit grando super eos, Medrasch Psalm. 105. & mox, הירר יורר, כפילקין, quod idem. Sic in Schemot rab. sect. 12. Descendit instar bipennium, & abscidit arbores. Suprà fuit in medio scriptum cum כ. Vide in פלץ.

Id adducunt hoc loco, sed vox est omnino mendosa. Debet esse פילונקיא, de quò supra in פלץ.

פולר *Moneta parva species: ut Folleralis, Teruncius: אמא שלחית לך מילה דלית לה שימי ואת* Ego misi tibi rem inæstimabile, & tu misisti mihi rem, quæ valet unicum folleralem vel teruncium, Tal. Hier. Peah cap. 1. פולרין בי' פולרין Libra carnis ferinæ pro decem phularin, Beresch. rab. sect. 49. Convenit Lat. *Folleralis*, de quo Marcell. comes in Chronico: *Nummis, quos Romani Teruntianos, Græci Follerales vocant, Anastasius, eo nomine figuratis, placabilem plebi commutationem distraxit.*

פולש *Conspergi: Futur. ותפלושון* Pulvere conspergent se, Mich. 1. 10.

מפולש *Apertum, Patens undequaq: מכוי מפולש* Introitus patens, Talm. Schab. fol. 117. 1. Hinc Majemon in Tractatu de Sabbatho: *Locus cui sunt duo parietes tantum, alter scilicet alteri oppositus, & qui ingreditur hinc & egreditur illinc, vocatur מפולש* Domus patens utrinq; focio suo, profana est: עיר מפולשת Urbs patens à quatuor lateribus. Hinc illud, מאצליה קראתך, Jesa. 41. 9. in Ber. rab. sect. 43. exponitur, ממפולשין בה, Ex urbibus publicis, id est, celebrioribus, selectioribus ejus terræ.

פלתא *Squama: דמין לפלתא דנוני* Similes sunt squamis piscium. Citatur in Aruch ex Pesikta. *Græcè Φολις Squama; quod affine.*

פומבי *Speſtaculum & apparatus publicus: hinc, בפומבי* In pompa, id est, Publicè: Recti fuerunt publicè, Psal. 68. 6.

פומבי *Quæ datae fuerunt publicè in agro, Jobi 5. 23. Apud Talmudicos, עשה* Egit cum illo publicè, & cupiverat agere clam, Bava basra folio 145. 2. Glossa בגלוי Apertè. *Et sine פומבי* Dives publicè; veluti qui multas ædes, agros, pecudes, equos, jumenta & similia habet, quæ omnibus indicant, eum esse divitem, Ibidem. Item, לעושיין לא דיון לרשעים, Non sufficit impiis, quòd faciant monetam meam publicam, (id est, quod publicè & in pro patulo sine rubore peccant:) sed cogunt me, ut eam obsignare cogar, &c. Avoda sara, cap. 4. fol. 54. 2.

פומבריתא *Pumbedita, urbs Babylonie celebris,*

ubi insignis Schola fuit post destructionem Templi secundi. Inter duo flumina sita fuit, Euphratem & Tigrim.

פומבריתא *Pumbeditanus. Ob latrocinia fuerunt celebres aliquando: unde illud, פומבריתא אלויד, פומבריתא אשני אושפיוך* *Pumbeditanus si conducatur te, muta hospitium tuum, Cholin fol. 127. 1. Erant enim ננכים אקלקי דמתא מחסינא: Melius est sedere in fimo urbis Machasie (quæ aliàs Sora dicta,) quàm in palatiis Pumbeditæ, Kerithut fol. 6. 1. Quia enim fures & latrones fuerunt, non tutum erat apud eos hospitium. In Sora vigeant maximè studia literarum ac Legis divinæ: Pumbeditæ malitia superabat.*

פמוט *Candelabrum, Tal. פמוט שהרליקו עליו* Candelabrum super quo lucem accendunt, Schab. 44. 1. Glossa, מנורה של מתכת Candelabrum fustum. *Author Aruch scribit, פמוט proprie esse Candelabrum simplex unius trivici: quod autem habet calamos, quale fuit Mosis, dici מנורה. Vide Talm. Menach. fol. 28. 1. Plurale, פמוטות Candelabra, Schab. fol. 121. 2.*

פמיס *Phameas, nomen proprium loci, unde in Targum: Et duxit secum vitulum fusilem, quem posuit Jarobeam improbus in לשם דן* Leschem Dan, quæ vocata fuit פמיס, Cant. 5. 4. Veneta habent פמיס prave. Leschem urbs fuit à tribu Dan capta, Josuæ 19. 47. R. Salom. scribit Deuter. 33. 22. Jordanem ex tribu Dan profluere, ממערת פמיס ex spelunca Pamias, &c. Inde Targum hoc loco; Terra ejus irrigatur à fluminibus quæ profluunt ex Matnan, id est, Basan monte. R. David ad Jos. 19. 47. Tradiderunt Rabbini: R. Isaac dixit: Leschem est פמיס Phamias. Tradunt amplius: Jarden fluvius egreditur ex spelunca Phamias. Dixit R. Jochanan: Quare vocatur fluvius iste ירדן Jarden? שירדן quia descendit ex Dan. Hæc ille. Alibi, ירדן מנורה ממערת פמיס ומהלך בימיה של סיבכי ובימיה של ירדן egreditur ex fossa Pamias, & ingreditur mare Sibhchæum, & in mare Tiberiadis, & devolvitur descendens in mare magnum, Bava basra fol. 74. col. 2. *Amplius apud Talmudicos, Si sic, convertantur aquæ speluncæ Pamias in sanguinem, Sanhed. fol. 98. 1. In libro בכורות Bechor. fol. 55. col. 1. Principium Jordanis est ex spelunca Pamias. Eodem hoc loco extant, quæ antea ex Kimchio adducta sunt. In Beresch. rab. sect. 63. Et sedit juxta Panias; Et mox, ויתב ליה בהרא פנייס Et constituit eos ante portas Panias. Bartenera in comentariis in librum Talmudicum Para, scribit:*

ומערת פמיים מערה הסמוכה לעיר דן שמשם : scribit : Spelunca הירדן ויצא ובלשון ישמעאל קורין לדן בניימ Pamias, spelunca est vicina urbi Dan, unde Jordanis fluvius egreditur, & in lingua Arabica vocant urbem Dan Baniyas. Hinc alicubi Josephus Scaliger : *πεδύον est mons, in cujus radicibus sunt fontes Jordanis.*

פמל משפחה יתהון בפמליא במלאכיא : Familia : nemphe angelorum sanctorum, Cant. 1.15. ubi pro במלאכיא melius legeretur דמלאכיא . Nam ד inter duo substantiva, est nota Genitivi casus. *Apud Talmudicos, אין הקבה עושה דבר אלא אם כן נמלך בפמליא, Deus sanctus benedictus non facit rem aliquam, nisi prius consultaverit cum familia suprema, nempe angelorum, sicut dicitur : Decreto עירין Vigilum, Dan. 4.14. Sanhedr. fol. 38.2. Hos vigiles etiam R. Salomon de Angelis exponit, & R. Bechai in sect. משפטים scribit : בגזרתה Decreto vigilum : עירין הם הנקראים פמליא של מעלה Illi sunt, qui vocantur familia suprema vel celestis. Item, כל העוסק בתורה לשמה משים שלום, כל העוסק בתורה לשמה משים שלום, בפמליא של מעלה ובפמליא של מטה Quicumque studet Legi divinae legis causâ, disponit pacem in familia suprema, & in familia infima, id est, in cœlo & in terra facit ut sit pax, sicut dicitur : Si prehenderit robur meum (id est Legem) faciet pacem mecum : pacem faciet mecum, Jesa. 27.5. Sanh. fol. 99.2.*

פמולניא Femoralia, aut peculiaris femoralium species : quidam interpretum vult esse femoralia magna & lata. *Apud Talmudicos, אלו נמדדין כפולין, Hæc mensurantur dupla: focci, femoralia laxa, & femoralia stricta, Kelim cap. 27. In Beresch. rabba sect. 84. scribitur פמלניא, quod alibi etiam citatur פמלניא, quod pravum: sect. 99. פמלליא. Videtur corruptum esse ex Latino Feminalia, per transpositionem literarum.*

פמס Sic adducitur hîc in Aruch & aliis, sed alterius hodiè est scriptionis apud Talmudicos. Vide פמס.

פמף Radula, ein Keibysen. Plural. כאלין פומפא, Talm. Hier. Moed katon cap. 2. fol. 81.2. Glossa, כלי עשוי מטס של ברזל מנוקב בנקבים, פומפיא, בולטים ושוחקים עליו לחם.

פנר Cingulus, Cingulum corporis: & metaphoricè, Cingulum cavum, loculi usum præstans, Loculus, Marsupium oblongum: *Apud Talmudicos; Non ascendet homo in montem Templi cum scipione in manu sua, neque cum calceis qui sunt in pedibus suis, ולא במעות הצרורים, neque cum pecuniis ligatis in sindone suo, aut cingulo suo, Berach. fol. 62.2. Similis locutio Christi Matth. 10. 9. &c. Glossa in*

loco Talm. אזור חלול שנותנין בו מעורת Cingulum cavum est in quo recondunt pecunias : כורך עליו פונדא Alligat ipsi, vel, colligat ipsum cingulo, או פסקיא aut fasciis cruralibus, Schabb. fol. 113.1. Pesach. fol. 11.1. בין פונרתו לחלוקו Inter cingulum & indusium suum, Schab. fol. 92. 1. Ibid. fol. 120. col. 1. Numeratur inter octodecim vestes, quas in Sabbatho exuere & induere licet. Glossa hîc, אזור חלול מעל למדיו Cingulum cavum super vestimentis. Vide & Nedar. fol. 55.2. Kelim cap. 29. sect. 1. Pluraliter, פונראור, vel פונריוור Cingula, Savim cap. 4. sect. 4.

פנדא Mambrium: שקל פנדא דמרא מחיידה: Accepit manubrium ligonis & percussit eum, Bava kama fol. 27.2. Baal Aruch legit פנדא.

פונדיון Pondion, Obolus, antiqua moneta species; unde apud Talmudicos, כפונדיון האיטלקי וכסלע נרונית, Sicut pondio Italicum & siclus Neronis, Bechoroth fol. 37.2. Kelim cap. 17. R. Salom. Levit. 27. v. 18. scribit, והשקל ארבעים ושמונה פונדיונין, Siclus continet 48. obolos, &c. Vide totum locum: פונדיון הוא חצי זוז, Pondion est dimidius Zuz, Majemon cap. ult. Peah.

פונדק Avellana nux: Plurale, פונדקין, Talm. In Talm. Hierosol. Nasir cap. 1. in fine legitur פונדקין. Hebr. לון.

פונדק Hospitium, Diversorium, Caupona. *Græcum est πυνδαριον vel πυνδαριον. Diversorium publicum, in quo quilibet excipitur: מצאו פונדק אחת: Invenerunt cauponam quandam: נכנס בפונדק זה: Ingrediamur hospitium hoc, & comedamus, Midrasch Psal. 4. Et aliter, בפתי פונדקתא, In domibus hospitiorum, Genes. 4.26. Jonath. Plurale, פונדקי חירתא, Et castrametabuntur ante hospitia Chirotarum, Exod. 14. v. 2. Et reversi sunt ad hospitia Chirotharum, Hebr. פי החירות, Numer. 33.7. in Targ. Hierosol. זמן פונדקין Paravit, constituit hospitia, Numer. 24.14. in Jonath. Apud Talmudicos, הביאוהו לפונדוק, Duxerunt eum in diversorium, Jevam. cap. ult.*

פונדקי Caupo, Hospes, vinum & esculenta vendens: Improbus iste dicebat ad hospitem, Da mihi aviculas, condita, & alias delicias, Midrasch Psal. 4. ונתן לפונדקי מעות, Et dedit hospiti pecunias, ibid. Græcè πυνδαριον.

פונדקיתא פונדקיתא, Caupona, Hospita, esculenta vendens, & quoslibet hospitio excipiens: ועלו לבית אתתא פונדקיתא, Et ingressi sunt in domum mulieris cujusdam cauponæ, Hebr. בית וחזא תמן אתתא פונדקיתא, אשה זונה, Et vidit illic mulierem cauponam, apud quam scilicet Schimschon divertit, hospitandi & pernoctandi causâ, cujus amore captus, & ab ea admissus fuit,

fuit, Judic. 16. 1. **פונדקיתא** Et ipse (Jiphtach) erat filius mulieris caupone, Jud. 11. 1. Hanc concubinam, non cauponam publicam, aut scortum fuisse Hebræi tradunt: unde R. Davidis in Commentariis ad hunc locum, tale monitum: *Ista olim in Israel consuetudo fuit, ne devolveretur hereditas ab una tribu ad aliam, ideo non licebat cuiquam ducere uxorem, quæ non esset ex sua tribu. Unde si fortè quis amasset quandam ex tribu alia, exhibat illa absque hereditate, & vulgò appellata fuit פונדקיתא (ein Wirthin/ ein Köchinne/ non Uxor) Hospita, curatrix, aut cibatrix, & talis fuit mater Jephthæ. Hæc ille. Plurale, **פונדקיתא** Tunc venerunt duæ mulieres cauponæ, Hebraicè נשים זנות, 1. Reg. 3. 16. Rabbi David ad locum Josuæ scribit; mentem Jonathanis esse, quòd honestâ appellatione mulieris cauponariæ intelligat etiam meretricem, quòd meretrix sit instar cauponæ, se cuilibet prostituens, ut caupona omnibus cibum ministrans. Apud Talmud. **פונדקיתא** Qui dat cauponæ decimas, Demaj cap. 3. אמרו לפונדקיתא איהו Dixerunt hospita, ubi est socius noster? Jevam. cap. ult.*

פונדקין Vide paulò antè.

פנדר Pindarus, in Beresch. rabba.

פנדריא Nomen proprium viri, Esth. 7. 10. in secund. Targ.

פנדרור Flagellum vel simile quid quo aguntur pecudes. In Talmud Hierosol. Bava kama cap. ult. in fine: Quid est **פנדרור** (de eo supra in ברה)? Respondetur, אית דמרין חוטרא איה דמרין פנדרור, Quidam dicunt esse virgam: alii dicunt esse flagellum vel lorum. Sic in Bava bathra cap. 3. quaeritur, Quid est **פנדרור** (de quo in שכר)? Respondetur iisdem verbis. Iterum in Bava basra fol. 15. 4. נותן לו כמין פנדרור. Sic explicat ibi glossator per רצועה Lorum. Fortè est à *Pandura*, & intelligitur instrumentum aliquod musicum pastorale.

פנדריא Nomen proprium viri, qui à Judæis statuitur pater, vel ex majoribus Jesu Christi, unde apud Talmudicos mentio **פנדריא** Jesu filii *Pandiræ*. Vide Talmud Hierosol. עין cap. 2. & Schab. cap. 14. Beth Jacob fol. 127. 1. In En Israel f. 174. 2. scribitur in medio per Thau פנדריא. Medrasch Kohemoth cap. 10. v. 5. qui incipit יש רעה. Ex Christianis scriptoribus apud neminem hæc nomina leguntur, præterquam apud Damasc. ubi meminit in genealogia Christi *Pantheræ* & *Bar Pantheræ*. Causa hujus rei legitur apud Judæos in virulento illo contra Christum scripto, quam, ut & alias ipsorum contra Christum blasphemias, alibi fortè producemus.

פנדר Asspicere, Respicere, Vertere se, Divertere, Declinare, Inclinare. Præteritum, **פנדר** Nam declinavit dies, Hebr. פנדר, Jerem. 6. 4. Sic Jud. 19. 9. די לביה פני יומא דין Cujus cor respicit hodiè, id est, divertit à cultu Domini, Deut. 29. 18. Heb. פונה, per Participium, unde præstaret etiam Chaldaëum punctari פני ex Participii formâ. Infinitivus, למפני ומפני Dum inclinaret vespera, vel, dum adveniret, Hebr. לפנות ערב, Genes. 24. 63. למפני צפרא Dum aspiceret, vel accederet matutinum tempus, aurora, Jud. 19. 16. Futurum, ואפני על ימינא ועל שמאלא Et respiciam ad dexteram vel ad sinistram, Genes. 24. 49. **פנדר** Præteritum, פנדר למקל Quando respexit ut discederet à Samuele, 1. Sam. 10. 9. **פנדר** Respexit ad orationem vastati, Psal. 102. 18. **פנדר** Respexit huc & illuc, & vidit, Exod. 2. 12. **פנדר** Et respexit post se, 2. Sam. 1. 7. **פנדר** Et vertit se, (reversa est) & abiit in terram suam, 1. Reg. 10. v. 13. **פנדר** Quod respexisti ad virum simplicem qualis ego sum, 2. Sam. 9. v. 8. **פנדר** Quod verterunt se ad idola gentiû, Deut. 31. 18. **פנדר** Quia omnes dies nostri diverterunt, declinarunt coram te, Psalm. 90. 9. **פנדר** Et verterunt se, fugerunt pariter, Hebr. הפנו ex Hiphil, Jerem. 46. 21. **פנדר** Et verterunt se, reversi sunt inde viri isti, Gen. 18. 22. **פנדר** Et verterunt se ad tabernaculum conventus, Numer. 17. 7. **פנדר** Et respeximus, vertimus nos, & profecti sumus versus desertum, Deuter. 2. v. 1. **פנדר** Divertit Gilgalem, Jos. 17. v. 7. **פנדר** Divertens ad nos semper, Heb. דמתפני לדרומא 2. Reg. 4. 9. **פנדר** Qui respicit meridiem versus, Jos. 15. 2. **פנדר** Neque vertunt se, Hebr. ולא הפנו ex Hiphil, Jerem. 46. 5. **פנדר** Et ipsi vertunt se post idola gentium, Hebr. פניו, Hose. 3. 1. **פנדר** Turmâ una respiciebat, vertebat se versus viam Ophra, 1. Sam. 13. v. 17. **פנדר** Ita ut non sit amplius respicere ad oblationem, id est, ut non amplius respiciam, Mal. 2. 13. **פנדר** Cras vertite vos, & proficiscimini, Numer. 14. 25. sic Deut. 1. 7. **פנדר** Respicite ad Verbum meum, Jesa. 45. 22. **פנדר** Et respiciam in verbum meû, Levit. 26. 9. **פנדר** Et ad quem sanctorum respicis, Job. 5. 1. **פנדר** Ne respicias vanitatem, Job. 36. 21. **פנדר** Et verteres te, reverteris manè, Deuter. 16. 7. **פנדר** לקרומא

לקדומא Et vertes te, divertes versus orientem, 1.Reg.17.3. ותתפני לצלותא ועבוד Et respicies ad orationem servi tui, 1.Reg.8.v.28. ותתפני לתפן Quò respicies, 1.Reg.2.3. די ותפני בתר בידון Quæ respexerit ad pythones, Levit.20.6. ואם ותפני לבך Et si respexerit cor tuum, Deut.30.17. לא תתפנון Et si respicietis post idola, Levit.19.4. בתר טעון Quisque ad gentem suam respicient, Jesa.13.14. ותתפנון Et respicient post idola gentium, Deut.31.20. ותתפנון למפלה עלוהי Et vertent se, ut cultum præstent super eo (idolis) omnia regna, Jesa.2.2. In Pabel, פני Evacuare, Amovere, Removere, Expedire, Preparare. Præteritum, ואנא פניתי מן קרמיהון כנענאי Amovisti è conspectu eorum Cananæos, Psalm.80.10. ואתא פניתי Et ego evacuavi, expedivi, expurgavi domum, Genes.24.31. Particip. præteritum, למישר In valle expedita, Hebr. אל עמק שוה, Genes.14.17. Imperativus, פנו אורח מן קדם עמא ריהוה Expedite viam ante populum Domini, Jea.40.3. Futurum, ויפני ארחה קרמי Et expediet viam coram me, Mal.3.1. ויפנון ית ביתא Et expurgabunt, evacuabunt domum illam, Levitic.14.36. In Aphel, אפני Abducere, Amovere, Avertere, quando cum constructur: Inclinare, Preparare, Declinare. Præteritum, פד אפניה מן כבשא Quando amovit ipsum à via, 2.Sam.20.13. Regia legunt אפכיה Avertit ipsum: ואתא לנו תרעא Et abduxit eum Joab intra portam, ut loqueretur cum eo, Hebr. ויטהו, 2.Sam.3.27. Sic 2.Sam.6.10. Vide & 1.Sam.18.13. Participium, וליה רמפני למקס Et nemo est qui respiciat ut subsistat, Nah.2.8. Infinitivus, לאפנאה לותיה Abducere ad se arcam Domini, Hebr. להסיר, 2.Sam.6.10. לאפנאה לבנא Inclinando animum nostrum ad timorem sui, Heb. להטות, 1.Reg.8.58. Imperativus, אפנו לב עפא Præparate cor populi hujus in via recta, Jesa.57.14. אפנו ית לבכון Inclinate cor vestrum, Jos.24.23. Apud Talmudicos: מפנין אפילו Expurgant etiam quatuor aut quinq; arcas frumenti &c. Schab. cap.18.

Secundò פנה & נפנה in Niphal apud Rabbinos, Evacuare se, Exonerare ventrem, Egerere, Cacare, Ejicere excrementum: ut, נכרי נפנה לדרך וישראל, Alienus egerit in via publica, Israelita autem egerit ad latus secedens, nempe להיותו quia verecundus est, Talm. Sanhedrin folio 104.2. R. David in Commentariis ad vocem למחראות, pro qua legitur למוצאות, 2.Reg.10.27. scribit, הענין שהיו נפנין שם, quod evacuarent se vel ventrem ibi: הנפנה בשורה Qui egerit in agro: Egerunt post sepem. Judic.3.13. מסיד את רגליו Tegit pedes suos, explicat R. David היה נפנה. Sic vult Elias tan-

tum in Niphal reperiri. At reperio etiam in Kal apud Talmudicos: ut, שבניהם יוצאים חוץ לפתח בית, Quando pueruli ipsorum egrediuntur extra ostium domus torcularis, & egerunt post sepem vel parietem, Taharoth cap. 10. Glossa ibidem, כשבניהם רוצים לפנות, Quando liberi ipsorum volunt egerere. Et in Hiphil, להפנות הנקבים הגדולים, Evacuare excrementa majora, R. David & R. Salom. 1.Sam.24. vers. 4.

Tertiò פנה Otiosum esse, Vacare, apud Rabbinos: unde illud in Pirke avoth seu Capitulis patrum: אל תאמר כשאפנה אשנה Ne dicas, cum otiosus ero discam, fortasse nunquam eris otiosus: פונה אני מכל עסקי Vacuus suum ab omnibus negotiis meis.

Vesper, Vespera, quando Sol sub terram declinat: בצפריא ובפניא Manè & vesperi, Hebr. ובעפניא סמיד, Genes.49.27. Levit.7.6. Jon. למשכבון Et vesperi propè decubitum vestrum, Deuter.11.v.19. in Jonath. Legitur & in Regiis Psalm.19.6. sed ex Venetis abest. Apud Talmudicos, רשתי כסא בצפרא וכסא בפניא Qui bibit poculum vini manè, & poculum vesperi: item, בחרי Juxta vesperam.

Fluvii nomen, Juchasin fol.75.2.

Otiosus, Vacans: Vacuus: Viduus, Celebs: Loca vacua. Quando Viduum significat, tunc ei opponitur נשי, q.d. Acceptus, Portatus, Maritatus, quem uxor in maritum accepit. Fæmininum, פנויה Vidua, cui opponitur נשואה Maritata, q.d. Accepta, quam vir in uxorem accepit: פנוי הבא Viduus rem habens cum vidua, non conjugii causâ, facit eam scortum, Jevam. fol. 76.1.

Non est mihi otium; quo frequenter in literis scribendis utuntur. Et in Targum, ארום הוה לי פנאי Nam erat mihi otium, Ecclef.2.10.

פני יהי לביתיה שתא חדא Vacans, Immunitus: פני יהי Immunitus erit domi suæ anno uno, Hebr. נקי, Deut.24.5.

פנייתא למעסוק Vacatio, Otium: ואתן ית פנייתא למעסוק Et impendum otium ad agendum cum viro illo, id est, à reliquis meis negotiis vacabo, & meum otium huic viro impendam, ad vindictam meam contra eum exercendam, Hebr. ונתתי את פני Et ponam faciem meam, Lev.26.17. & 17.10. & 20.3.5. in Jonathane, quod R. Salomon exponit, מכל עסקי ועוסק בו, In otio quod habeo, cesso, vaco ab omnibus negotiis meis, & occupatus sum cum eo, id est, otium meum impendam illi viro. Vide eundem Lev.26.17.

Hebraicè *Facies, Vultus Aspectus*: פנים
 נשוא פנים *Efferre vultum, Honorare, In honore habere, Honorem deferre*: לא נשא פנים לתורה
 Non habuit in honore Legem: המנלה פנים בתורה
 Qui detegit vultum in Lege, hoc est, qui detecto q. vultu, publicè & præfractè Legis præcepta transgreditur, quæ est species quædam abnegationis Legis. Vide in Pirke avoth cap. 3. interpretres. Apud Talmudicos aliquando etiam dicitur de Partibus naturalibus pudendis: ut, חיותיה, כל המניה ידיו כנגד פניו של מטה
 Vidi R. Abhu, quod poneret manum suam super faciem suam inferiorem (verecundiæ nimirum causâ cum lavabat) id est, super partes obscænas: Item, כל המניה ידיו כנגד פניו של מטה כאילו כופר בכריתו של
 Quicunque ponit manus suas è regione faciei suæ inferioris, perinde est ac si negaret fædus Abrahami, in Schabbas fol. 41.1. Dum descendit è lecto & abstergit faciem suam, Nidda cap. 2. in Misch. id est, מקום התורה. Item *Persona*: ut, Et id quando veniunt (sc. ad convivium) facies novæ, id est, personæ novæ, quæ antea non adfuerunt, Ketubh. fol. 7.2. Apud Grammaticos פנים dicitur *Persona secunda, quod ea sit in conspectu & præsens, tertia autem dicitur Non præsens, absens*: ut, מדבר בפנים שלא בפנים
 Loquitur in persona præsentis, & non præsentis, id est, secundâ & tertiâ. Apud Rabbinos etiam, פנים *Modi, Formæ, Respektus varii*: על כל פנים
 Omnibus modis: מכל פנים Per omnes modos vel formas: *Hinc est fortè illud in Talm.* זו אינה צריכה לפנים אמר ליה אביי צריכה לפנים
 Hæc quæstio non opus habet modis multis (id est, curiosâ & accuratâ consideratione.) At Avaj dixit, Opus habet modis & modis modorum, id est, omnimodâ, diligentissimâque consideratione, Mezia fol. 16.1. לפנים
 Ante, In conspectu, Mox, Paulò post: לפנים, Antea, Olim: מבפנים
 Intrinsecus, cujus oppositum מבחוץ
 Extrinsecus.

In במקום המופנה *Evacuatus, Vacuus*: מופנה
 In loco vacuo & mundo: Item *Otiosum, Non necessarium*: מופנה מצד אחר
 Otiosum uno modo, מופנה משני צדדין
 Otiosum duobus modis, Nidda fol. 22.2. Schabbas fol. 64.1.

אי נמי *Custodes, Conservatores, Talm.* פנהא
 Etiam custodibus reliquerit eam, Jevam. fol. 115.2. Glossa, לשון שימור
 significat *Custodiam*.

אפנטי *Occursus*, אפנטי *Occurrere, idem quod Exivit obviam* R. Judæ principi, Talm. Hieros. cap. 2. fol. 41.2.

פנטגון *Pentagonum, Talm.*
 מעביר דומין פנטון *Vox Græca, פנטון*: Ex quo factus est dominus פנטון omnium, Midrasch Esther cap. 9. אסקו נכוין ביניכון פנטון
 Projicite sortem inter vos omnes, Tal. Hier. Sanh. cap. 6. fol. 23.2.

Pontus, provincia Asiae minoris, unde fuit ortus Aquila, veteris Testamenti interpret Græcus.
 Hinc בארץ שנגר Et invenerunt vallem in terra Ponti, pro Hebræo בארץ שנגר
 In terra Sinar, id est, Babyloniæ, Genes. 11.2. in Targum Hierosol. Sic, בארץ שנגר דפונטוס
 Katisbon in terra Ponti, Heb. שנגר.

Pentaskenæi populi, pro Heb. פנטסקניא, Gen. 10.14. in T. H.

Pentapolitani, nomen populorum, Genes. 10.13. in T. H. pro Hebræo ענמיים, & in Targum Jonathanis, פנטפולושי pro Hebræo פסלחים, ex quibus Philistæi prodierunt, vers. 14. Pentapolis, regio est inter Palæstinam & Arabiam, à quinque civitatibus sic appellata, in ea parte, ubi Sodoma & Gomorrhæa fuit: Fuit & alia Pentapolis, de qua Plinius lib. 5. cap. 5.

Pantherius, Jaspis, lapis pretiosus, Exo. 28. v. 20. ubi Jonathas אפנטורין pro Hebræo ושפה. Vide infra in פנת.

Plaudere, Salire, Saltare, Subsilire. De equis tantum dicitur, quorum qui generosiores sunt, sonitantes saltus & plausus faciunt. Participium; Quo erat saliens ante currus fortium bellatorum ejus, Judic. 5. 22. Plurale, סוסותהון
 Equos suos salientes instar locustæ coruscæ, Jerem. 51. v. 27. וסוסון מפנכין Et equi saliant, Nah. 3.2. Respondet Hebræo דהר Plaudere, Quætere terram cursu, Salire, Subsultim decurrere, & de equorum citato cursu dicitur.

Plausus, Cursus equi, Insultus: מפנוכה Propter plausum, Jud. 5. 22.

Scutella, Lanx parva, propriè lutea sive figulina. Græcum est μωανίς, quod sic aliquando ipsis significat: פינכי מלחד פינכי
 Lingens scutellas, quem Germani dicunt ein Dellerschlecker: Talmudici dicunt in discipulum sapientium, convivium nimis indulgentem, Pesachim fol. 49.1. Item, הויה פנכא דמלח ביה בשרא
 Ista scutella in qua saliebant carnem, Pesachim fol. 111.2. פינכא רדיסא
 Scutella pulmenti triticeï, Pesachim fol. 24. 2. Portans scutellam similâ plenam, Ber. rabba sect. 38.

Interius, Intimum: item Textus libri, qui dicitur Interior, respectu commentarii sui, qui est in circuitu ejus. Hinc Aben Esra ad vocem לא לו קרי וכתוב
 Exod. 21. 8. לא לו קרי וכתוב, לא לו קרי וכתוב
 Scito quod vocula לא לו קרי וכתוב
 legitur

legitur לו , & scripta est in textu cum Aleph, & extrinsecus in margine cum Vav. לפנים Intra, Intrinsecus: לפנים משורת הדין Intra mensuram iudicii: לפנים מפני Interim, Interea.

פנימיות Idem. Fæminin. פנימיות. Plur. פנימיות Interiora. החצר הפנימית Atrium interius. הרגשות Sensus interiores.

פנימיות Interioritas, Intimum: בפנימיותם בקרוש: Interioritas, Intimum: בחשבונותיהם In interioritate sua sanctæ sunt cogitationes ipsorum.

פנז לקביל פנתא Angulus, Extremitas: פנתא פנא פנז Contra angulum, Prov. 7. 8. 12. פנות הדת Fundamenta, Articuli legis, id est, religionis.

פנון Soccus, Calceus laneus, genus calceamenti antiqui. Talm. ומנעלות הפנון Et calceamenta soccorum, Kilaim cap. 9. Quid si esset Latin. Pannus, & מנעלות הפנון Calcei ex panno, id est, lanei, focci?

פנינתא Sic ponit hic Guido, sed pravè. Legendum פנינתי, de quo supra in פנון.

פנס Laterna. Græcum est φανός. Apud Talmudicos, פנס מפיניהם והושיבם כהשך, Aufer laternam ex conspectu ipsorum, & pone eos in tenebris, Succa fol. 29. 1. Plurale, הרליק נרות, Incendit lucernas & laternas, Beres. rabba sect. 3. הפנסין את המכבה Extinguit laternas, Echa rabba in principio.

פנים Tunica: una ex vestibus Josephi, quas fratres ipsi extraxerunt, Ber. rabba sect. 84. Aliter: Donec vendidit equum suum, Jalk. fol. 40. 3. גוסס. Et sic in Ber. rabba sect. 88. pro ista voce legitur, הסוס שלו. Prior significatio possit deduci à Græco πῦρ, quod Textum, Telam significat: vel à πῦρ, q. d. Sordidas & squalidas vestes.

פניוסין In Midrasch Psalm. 19. Quatuor sunt principales revolutiones (תקופות) solis, duo solstitia & duo æquinoctia. A solstitio hyberno usque ad æquinoctium vernum nox persolvit diei: ab æquinoctio verno usque ad solstitium æstivum dies mutuo accipit à nocte: à solstitio æstivo usque ad æquinoctium autumnale dies persolvit nocti: ab æquinoctio autumnali usque ad solstitium hybernum nox mutuo accipit à die. In æquinoctio verno & autumnali, alter alteri (dies nocti & contra) nihil quidquam debent, ונוטלין זה בזה בפניוסין ופורעין בפניוסין, alter ab altero in instanti sive in puncto, & solvunt in instanti sive in puncto, nec adhibent ullos testes, ut homines in suis solutionibus. Hinc Guido reddit Punctualiter, id est, in puncto sive momento.

פנע Conterere, Dispergere. Particip. וכפטישא Et sicut malleus qui conterit

petram, Hebr. יפץ, Jerem. 23. 29. Nec Aruch nec Elias hoc Verbum adducunt. Regia habent מנפע. Sed nec illud amplius in Chaldaismo reperitur. Inde legendum mihi videtur דמנפע, quod verbum satis usitatum est, & pro Hebræo פוץ non raro in Targum poni solet.

פנק ex terminatione Cholem, Delicatè habuit vel nutriti, Oblectavit, Oblectavit se.

פנקון Sic delicatè nutriti eos, Cantic. 6. 1. quod pravè in Regiis scriptum est. Delicatè nutrire puellas, Jesa. 23. 4.

פנקתא Delicatè nutriti a juventute sua servum, Proverb. 29. 21. Delicatus & unicus coram matre mea, Hebr. ורד Et tener, Proverb. 4. 3.

פנקתא Et delicatam reddit carnem, Esth. 2. vers. 12. ואתא לויה אגו מנפנא Et venit ad eum Agag delicatè nutritus, Hebraicè מעדנות In deliciis, 1. Sam. 15. 32.

פנקין Teneri & delicati, Jesa. 44. 4. פנקתא קד דרביכא קד Quæ tenera est in te & delicatula, Heb. וקען שמעי דא מנפנקתא, Deut. 28. 56. Emph. עדינה Et nunc audi quæ adeò delicata es, Heb. Jesa. 47. v. 8. ואתא ומנפנקתא Pulchra & delicata, Hebr. אתענגו Delicatus affluere, In deliciis esse, Oblectare se. Præteritum, Postquam comedissent & bibissent, & delicatè vixissent, Esth. 1. v. 4.

פנקתא In multitudo boni & deliciarum tu oblectas te, Ezech. 28. 13. וביה מתפנקין בני אנשא Et eo delicias sibi faciunt filii hominum, Hebr. יכבדו Honorant, Judic. 9. 9. על מן אתון מתפנקין Propter quem vos in deliciis estis, Hebr. תתענגו, Jesa. 57. 4. Tunc oblectabis te coram Domino, Jesa. 68. vers. 14.

פנקתא Et oblectabis te in Domino, Psalm. 37. 4. ותתפנק ברהו נפשכון, Et oblectabit se pinguedine anima vestra, Jesa. 55. v. 2. ubi pravè in libris omnibus est, גרדהו, primo redundantè: ותתפנקו Et oblectabitis vos, Jesa. 66. 12. Ut oblectetis vos, & saturemini de præda consolationum ejus, Jesa. 66. 11. Et spolio regum suorum oblectabunt se, Numeror. 24. 8.

פנקתא Et comedent, & saturabuntur, & oblectabunt se, Deuter. 31. 20. ותתפנקו על פגיות שלמא Et oblectabunt se in multitudo pacis, Psalm. 37. 11. ותתפנקו בטובא Et oblectabunt se bonis, Jerem. 31. 12.

פנקתא Delicatus, Tener. Oblectatio, Delicia: לא יאי לסכלא פנוקתא Non conveniunt stulto delicia, Prov. 19. 10.

פנקתא Delicia, Oblectationes: דהו אכלין תפנקין Qui

פנקתא Delicatus, Tener. Oblectatio, Delicia: לא יאי לסכלא פנוקתא Non conveniunt stulto delicia, Prov. 19. 10.

פנקתא Delicia, Oblectationes: דהו אכלין תפנקין Qui

פנקתא Delicatus, Tener. Oblectatio, Delicia: לא יאי לסכלא פנוקתא Non conveniunt stulto delicia, Prov. 19. 10.

פנקתא Delicia, Oblectationes: דהו אכלין תפנקין Qui

פנקתא Delicatus, Tener. Oblectatio, Delicia: לא יאי לסכלא פנוקתא Non conveniunt stulto delicia, Prov. 19. 10.

פנקתא Delicia, Oblectationes: דהו אכלין תפנקין Qui

פנקתא Delicatus, Tener. Oblectatio, Delicia: לא יאי לסכלא פנוקתא Non conveniunt stulto delicia, Prov. 19. 10.